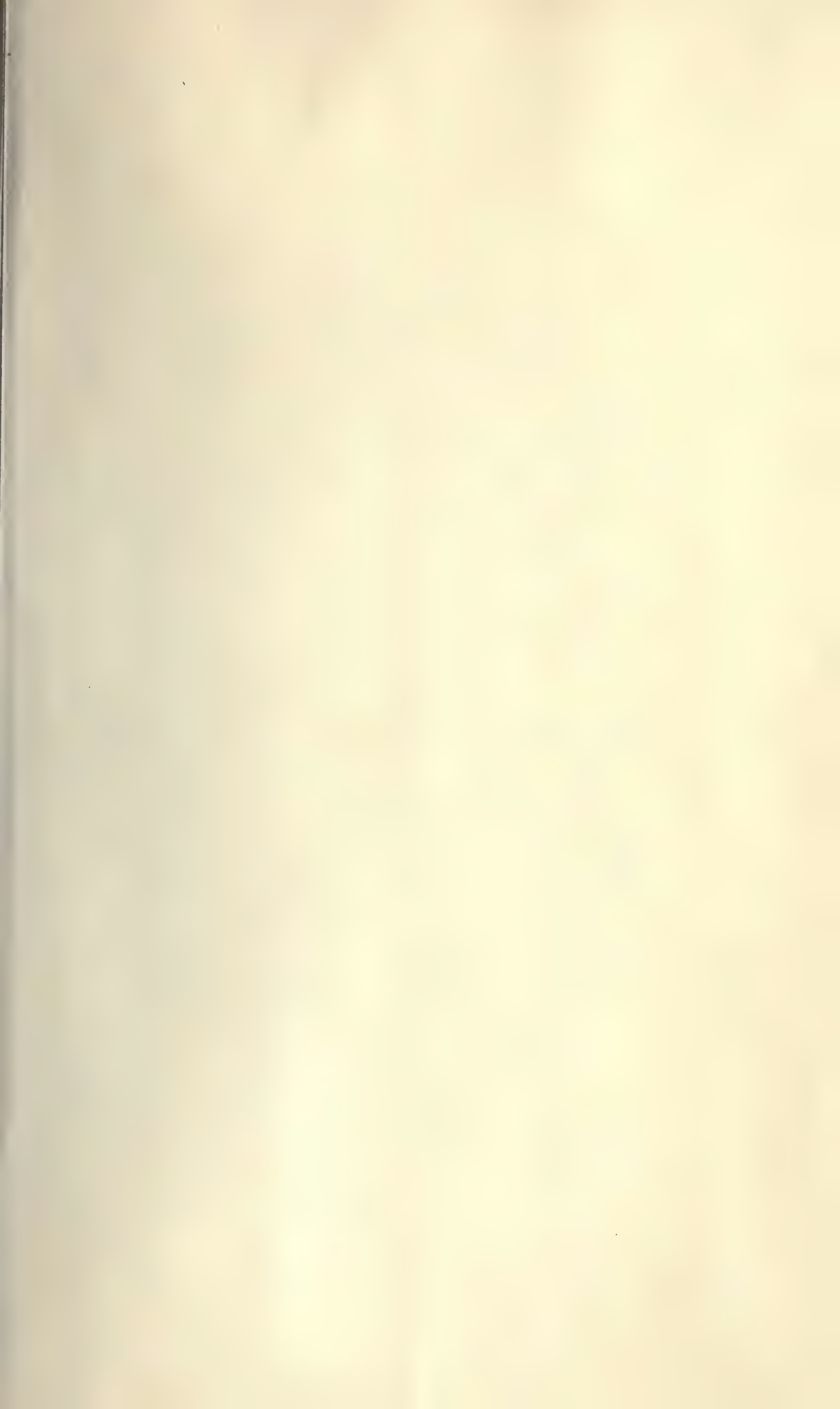


کتابتہ دائر مشہوردر

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٠٠٣	٢١	بهر	بهره
٠٠٨	٠٢	صورت	صورتی
٠١٨	١٨	ر*عیت	رعیت
٠٤٤	٠٦	ثوازنده	نوازنده
٠٤٧	٠٥	ش باهد	باشد
٠٨٢	٢٥	راحت ارامش	راحت وارامش
١٠٣	١٨	الاهها	الها
١٦٠	١٣	مارانك كبر	ماركبرانك
١٩٣	٠١	تماام ولوب	تمام اولوب
٢٠٤	١٣	مثلسیت	مثلیست
٢١٠	٠١	صل	فصل
٢١٤	٢٦	درپیدا	پیدادر
٢٢٧	٢٨	ذلت	زلت
٢٤٣	٠١	تبر	تیز
٢٤٣	٣٠	آزوآزویه	آزوآرزویه
٢٧٥	١١	ردقبول	ردوقبول
٣١٤	١٢	تانبده	تابنده
٣٤٣	٢٠	كشف اوازایتدی واندی	كشفه اوازایتدی وایتدی
٣٥٥	١٣	رسوای	راسوی
٣٩٩	١٥	فوزنجاحی	فوزونجاحی
٤٠٠	١٩	شینده ام	شنیده ام
٤٣٧	١٩	بوواقعه	بوواقعه ده
٤٤٠	٠٤	ذحار	زحار
٤٥٨	١٣	س كردان	سركردان
٤٥٧	٢٩	قیلمشدی	قیلمشدی
٤٦٥	١١	بازنی	زبانی
٤٧٧	٣٠	اول اولباده	اول باده
٤٨٣	٢٢	امهره یرم	مهره ایرم
٤٨٨	٣٠	استتار	استفسار
٥١٢	٢٦	سبیبكه	سبیكه
٥٢٢	١٦	كدكه	كه
٥٤٣	١٦	وران	روان
٥٤٤	١٨	نفه	نفقه

Bīdpā'ī. Turkish version. Hümāyūnnāme

Hümāyūn nāme

کتاب همایون نامه

(بسم الله الرحمن الرحیم)

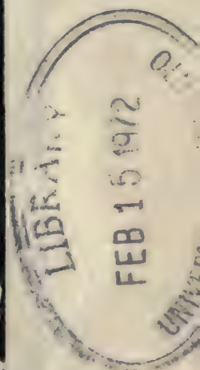
حضرت حلیم خلاق * وحکیم علی الاطلاق * جلت حکمته * که وظائف لطائف حمد وثناسی بحکم وان من شیٔ الا یسبح بحمده * جمیع موجودات علوی وسفلینك زبانده جاری ودائردر * وفوائد موائد آلاء بی انتهاسی برمقتضای واعطی کل شیٔ خلقه ثم هدی * تمام مبدعات سماوی وارضینك اجزاسنده ساری وسائردر بیت *

رموز آموز عقل نکته پیوند * شناسائی ده جان خردمند

کلام قدیم کریم * وکتاب لازم التقدیم والتکریم منده * حضرت رسالت پناه سلطان سریر لی مع الله * نکته دان وعلائم عالم تکن تعلم * روشن بیان انا افصح العرب والعجم * طوطی نوای وما ینطق عن الهوی * معجزنمای ان هو الا وحی یوحی * نبی مجتبی * رسول مرتضی * محمد مصطفی به بیت *

محمد کانبیانك سروریدر * سپهر آفرینش اختریدر

صلوات الله وسلامه علیه * وعلی آله وصحبه المقربین لدیه * وعلی من تابعه وانتمی الیه * هدایت طالبان مقاصد ارادت * وعنایت قاصدان مطالب استفادت ایچون بونوع خطاب مستطاب * قیلدی * واول دانش آموز علمه شدید القوی بطریق تعلیم مستمدان مکتب ادبی * وقانون تفهیم مستعدان مدرسهٔ جهد وطلبی * بومثال اوزره عیان وبومنوال اوزره بیان بیوردیکه * ادع الی سبیل ربك بالحکمة والموعظة الحسنة * بوکلام سعادت فرجاملك مضمون میمون انجامی بودرکه ای عالمیانه موائد عوائد صلاح وسداده صلاوبرجی * وای ادمیانه مناهج مصالح معاش ومعاده یول کوسترجی * بنده لری مضیق سقامتدن طریق استقامته دلیل حکمت ایله دعوت قیل * وبکا اعتقادایدن



عباده هاویه هوادن روضهٔ رضایه موعظهٔ حسنه ایله هدایت قیل که نفوس سرکش تازیانهٔ حکمتدن غیریله رام اولمز * وطباع خودپسند بند وقید نصیحتدن غیریله صلاح بولماز * ولو کنت فظا غلیظ القلب لا نفضوا من حولك بیت *

هر آن رائض که گردد توسنی رام * کند آهستکی با کرهٔ خام

نته که توسنان توغنانی بی لگام ملایمت * وبی شکیمهٔ ملاطفت * رام قلمق متعسردر * نفوس انسانی که قوای بهیمی وسبعی انلرك نهادنده غالب اولوب درهم یأکلوا ویتمتعوا مرعی سنده بی چون وچرا چرایدرلر * وزمام نهی منکر وحرام امر معروفدن ابا ایدرلر * بی اعمال مهماز حکمت وبی استعمال تازیانهٔ موعظت * منقاد ایلمك متعذردر بیت *

اولور حکمتله حاصل کام هر دل * اولور حکمتله حل هر امر مشکل

ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا * موعظهٔ حسنه که مأموربه در بر کلام جامعدر که سامع اولنلر قابلیت واستعدادلری حسبنجه * اندن فائده مند اولورلر مواعظ قرآنی ونصایح فرقانی کبی که * جامع اطوار صوری ومعنوی * وحاوی اسرار دینی ودنیوی در * وسامع وقاری استعدادلری مقداری * نظم در ربار ومعانی گوهر نثارندن حصه دارلردر * والیه مال من قال بیت

بهار عالم حسنش دل وجان تازه میدارد

برنگ اصحاب صورت را ببوی ارباب معنی را

بو مقوله کلام * سائر انبیای عظامدن علی نبینا وعلیهم السلام * هیچ برینه فائض ومنزل اولمامشدر بلکه خاصهٔ حضرت ختمیتدر کما اشار الیه * صلوات الله وسلامه علیه * اوتیت جوامع الکلم * وچونکه صدق متابعت مورث کمال خصوصیتدر * ومثمر تمام مناسبت * لاجرم امت بزرگوارندن که کنتم خیر امة اخرجت للناس سمتیله موسوملردر * بعض خواص طباعی مطرح اشعهٔ انوار جامعیت واقع اولمشدر * که اول داخی حضرتك مشكاة نبوت کبرا سندن اقتباس اولنمشدر * بو سبب ایله کلام جامع اکه دلرکه * دیدهٔ ارباب ظاهر مشاهدهٔ جمال ظواهر ومعانی سیله منوردر * ومشام اهل باطن روایح حقایق * وفوایح دقایقی ایله * که ماورای ظاهردن لایح اولور معطر اوله * تا هر احد حوصله سی مقداری خوان احساندن بی کرانندن بهرمند اولوب * مصرع * هیچ جوینده

ازین درنرودبی مقصود * پس معلوم اولدیکه چهرهٔ کلام زیور حکمتله نقدر
اراسته * وعذار هر موعظت کلکونهٔ جامعیت ایله نه کلو پیراسته اولور ایسه
دل عاشقان کامل * مشاهدهٔ جلواتنه زیاده مائل اولور بیت

هرکه زیباترست ازخوبان * سوی اومیل بیشتر باشد

جملهٔ تصانیفدن که قواعد تألیفی حکمت عملیه اوزره مبتنی اوله * ومجموع
رسائلدن که مبانی تصنیفی مواعظ حسنه یی مشتمل ومحتوی اوله * کتاب کلیله
ودمنه درکه حکمای هند آنی طرز خاص اوزره تألیف ایدوب * براهمهٔ حکمت
شعار اوضاع جامعیتن نمط مخصوص اوزره تصنیف بیورمشلردر * لطائف
حکمت وفضله ظرائف لهو وهزل میاننده کمال اختلاف وارایکن * برظرفده
امتزاج * وبرحرفده ایتلاف * ویروب طرز کلامی اکثر طباع اکه میل اتسون
دیو * امثال وافسانه اوزره وضع ایلمشلردر * وزبان وحوش * ولسان بهایم
وطیوردن اصناف حکایات وروایات * تقریر ایدوب انك ضمننده * انواع فوائد
حکمت ومبامن نصیحت * مندرج قیلمشلردر * تا عاقل تنصح ایچون مطالعه سنه
بهانه * وغافل تنزه ایچون داستان وافسانه قله ودرسنی متعلمه وحفظی متعلمه اسان
اوله * وفی الحقیقه اول کتاب حکمت نصاب بر حدیقه درکه اشجار اسراری
* وفیها ما تشتهیه الانفس وتلذ الاعین * ازهاریله منوردر واطراف کلزاری
* مالا عین رأت ولا اذن سمعت * نسایم عنبرنثاریله مطیب ومعطردر نظم

هر نکته سیدر کل معانی * هر حرفی شکوفهٔ امانی
لفظی چو طراوت جوانی * معنیسیدر آب زندکانی

اول کان جواهر فضائل * واسمان دراری فواضلك * افاضه سی بر مرتبه ده
تام وکامل * وعام وشاملدرکه ابتدای ظهورندن الی هذا الان * هر زمان
مستعدان مجلس ارادته * ومستفیدان محفل سعادته تباشیر انواری * وبرکات
اثاری حاصل ومتواصل در * صحاف صنع جلد زرنکار افتابه * رشتهٔ خطوط
اشعه ایله شیرازه اورلدن انك عدیلی بر کتاب کورلمامشدر * ودبیر تقدیر اجزای
دفتر شهور واعوام * واوراق مجموعهٔ لیالی وایامه سلك بساطده انتظام ویرلدن
انك نظیری بر جریده مشاهده اولنمامشدر بیت

لطافتده عدیلی یوقدر الحق * نظیرین چشم احول کورمش انجق

اول کتاب شریفی حکیم روشن رای بیدبای برهمن رای جهان آرای دابشلیم
هند بشلک نامنه که بعض ممالك هندك مالکی ایدی * زبان هندی ایله تصنیف
ایتمشدر * امیددرکه مبادئ شروعنده سبب تألیفندن برشمه رقم زدۂ کلك
تعریف اولنه حکیم مذکور بنای کتاب مزبوری * برقاعده اوزره مبتنی قلمشدرکه
مسالك ضبط ممالکه سلوك ایدن حکام وملوکه * احکام احکام سیاست
وبسط بساط رعایت رعیتده دستور العمل اوله * وتربیت وتقویت اولیای دولت
ودفع ورفع اعدای مملکتده قانون مجمل وکارنامۂ مکمل اوله * دابشلیم اول کتاب
فضیلت انتسابی قبلۂ مقاصد وعمدۂ مطالب اید ینوب * مفتاح مطالعه ایله متصل
افتتاح ابواب حل مشکلات وکشف معضلاتنه مجد ومشتغل ایدی * اول جوهر
بی قیمت آنك زمان دولتنده دیدۂ عوام ناسدن بلکه عامۂ خواصدن * خلوتخانۂ
صدفده کوهر شاهوارکبی مخفی ومستور * وصمیم کاندن لعل بدخشان کبی هزار
خون جکرله یوزکوستروب * هرنا کسك کوش استماعندن دور ایدی
آندن صکره اولاد واحفادندن که * سریر سلطنته جلوس ایدرلر ایدی * آنك
اخفاسنده همان اول قاعده یه رعایت ایدوب * اول طریقه کیدرلر ایدی * بوجمله
ایله ینه اول عروس مشکین نقابك فوایح مناقبی روایح کلستان کبی اطراف
جهانی طوتمش ایدی * وشمایم شمائلی لطیمۂ عطار کبی مشام مستنشقانی نسایم
اخبار وآثاری معطر اتمش ایدی قطعه
هنر چو مشك بود مشك اگر نهان دارند * ز فیض رایحۂ او مشام را اثر است
نمی شود بگل اندوده چهرۂ خورشید * زمان زمان اثر نور او زیاده تر است
اکاسرۂ عظامدن نوشین روان عادل زماننده * خواص وعوام میاننده
بوخبر اشتهار وانتشار بولمش ایدی که * خزائن ملوك هندده * برکتاب واردرکه
زبان بهایم وطیور * ولسان حشرات ووحوشدن جمع اتمشلردر * وباب حزم
وسیاستده اول شرایط که سلاطین تاجدارانه موافق ومناسب اوله * ورعایت
رعیت وحمایت مملکتده * شول ضوابط که جهانداران نامدارانه لازم وواجب
اوله * اول درج جواهر حکمتك مطاویٔ اوراقنده درج ایلمشلردر * وآنی
سرمایۂ مواعظ ونصایح ووسیلۂ منافع ومصالح عد ایدوب * نقد جد وجهدلرین
اول قواعدك تحقیق وتلفیقنه خرج ایلمشلر * درطبع شاهانۂ نوشین روانده
که * اشجار جویبار معدلت * آنك باران جود واحسانیله طراوت بولمش
ایدی * وازهار کلزار نظام مملکت قطار امطار رأفت وعاطفتیله سیراب اولمش

ایدی بیت

جهان کشت از عدلش آراسته * وزان رسم بیداد برخاسته

اول کتابك مطالعه سنه میل تمام وشغف مالا کلام ظاهر اولوب * برزویه طبیب که زیور فضل وحسبله آراسته وجال کمال ادبله پیراسته * مقتدای اطباء فارس ایدی * فرمان نوشین روانله دار الملك هندوستانه متوجه اولدی * ومدت متمادی آنده اولوب انواع حیل وتدبیرانه تمسك ایدوب * الف جهدله اول کتابی اله کتوردی * والفاظ هندوبی لغت پهلوی ایله که اول زمانده سلاطین ایران اول زبانله تکلم ایدرلرایدی * ترجمه ایدوب خدمت نوشین روانه یتوردی * وموقع قبول وشرف استحسان بولوب حضرت شاهده رتبه سی اقصای کماله ایردی تسخیر ثغور وبلاد وتسکین قلوب عباد واظهار عدل واحسان واصلاح امور جهانیانده بنای کار نوشین روان اول کتابك مقتضای خواسی اوزره ایدی نوشین رواندن صکره اکاسرۀ عجم دخی آنك اخفاسی امر نده * وتعظیمی بابنده شرایط مبالغه یی تقدیم ایدرلرایدی تا اول زمان که خلفاء عباسیه دن خلیفۀ ثانی ابو جعفر منصور بن محمد بن علی بن عبد الله بن عباس رضی الله عنهم اول کتابك مناقبن ایشتدی * آنك مطالعه سنه رغبت تمام کوستروب * تحصیلنه جد واهتمام ایتدی * ولطف حیله ایله اول نسخۀ پهلویی اله کتوردی * وامام ابو الحسن عبد الله بن مقفعه که سردفتر بلغای عصر وسرآمد فصحای دهر ایدی بیوروب زبان پهلویدن لسان تازی یه ترجمه ایتدردی * هردم خلیفۀ مزبور کتاب مذکوری کمال حزمندن سلك مطالعه ده نظم ایدوب * اساس احکام خلافتی وبنای شرایط عدل ورأفتی * اول نصایح ووصایا اوزره وضع ایلرایدی * بعده ملوك سامانیه دن * ابو الحسن امیر نصر بن احمد سامانی * افاضل زماندن بریسنه امر ایدوب * اول نسخه یی زبان تازیدن لسان فارسی یه * نقل ایتدردی ورودکی شاعرکه صناعت صیاغت شعرده ماهر ایدی اول جواهر زواهره مثال سلطانی موجبنجه رشتۀ نظم ده انتظام ویردی * بردفعه دخی سلطان محمود غازی غزنوی اولادندن * ابو المظفر بهرام شاه بن سلطان مسعود که ممدوح حکیم سنایی در * بیوردی تا ابلغ الفصحا وافصح البلغا ابو المعانی نصر الله بن محمد بن عبد الحمید * آنی طرز جدید اوزره نسخۀ ابن مقفعدن ترجمه ایتدی * شول نسخه که حالیا کلیله ودمنه دیمکله مشهوردر ترجمۀ فاضل مزبوردر الحق عباراتی جان شیرین کبی لذیذ * واستعاراتی در ثمین ویاقوت رنکین کبی عزیزدر مجتهدان احکام بلاغت تعریف فصاحت وتعبیر حصافت کلماتنده

مجتمعلر ومسند نشینان بارکاه انشا توصیف جزالت ترکیب وبراعت عباراتنده
متفقلردر اما ایراد لغات غریبه * والفاظ وحشیه دن تحاشی ایتمیوب طرز کلامی
محاسن عربیات اوزره طرح ایدوب * الفاظ وعبارات مغلقه یی سرحد اطنابه
واستعارات وتشبیهات مغرقه یی اکثار واسهابه یتشدردکی اجلدن خاطر مستمع
غرض کتاب وخلاصهٔ ما فی البابی کما ینبغی ادراک ایده میوب استماعندن اباقلور
ایدی وطبع قاری دخی مبادئ قصه یی مقاطعنه ربطدن قاصر * واوائل کلامی
اواخری ایله ضبطدن عاجز قالورایدی لاجرم بو معنی * سبب سآمت خاطر سامع
وقاری اولوب * واستماعندن امتناع جمیع قلوب وطباعه ساری اولوب قریب
اولمش ایدی که کتاب مزبور بو نفاستله زاویهٔ نسیانده کسیف الخطیب متروک
ومهجور قالیدی * واهل عالم آنک فرائد فوائدندن محروم وبی نصیب اولیدی
آکا بناء والئ ولایت هرا سلطان حسین بیقرا امراسنک سرخیلی امیر سهیلی
التماسیله خطیب منبر فصاحت واعظ کرسئ بلاغت وصاف انشاء حقایق کشاف
رموز دقایق الملتجی الی رحمة ربه الحافظ مولانا حسین بن علی الواعظ * المعروف
بالکاشفی عامله الله بلطفه الخفی * کتاب مزبوره طرز خاص * ولباس جدید
کیدردی وزیبا رویان معانیسنه که تتق الفاظ مغلقه وحجب لغات غریبه ایله محجوب
ومستورلر ایدی * مناظر عبارات ظاهره وغرفات استعارات زاهره ده جلوه
ویردی * شول کتاب که حالیا بین الانام انوار سهیلی نامیله اشتهار بولمشدر
مولانای مشار الیهک که سخنرانلق میدانینک شهسوار چالاکیدر * مصراع
کوهر دریای ادراک لطیف ویاکیدر * حقا که اول کتاب فضیلت نشان برسهیل
درکه یمن وسعادتدن درخشاندر وبر سحابدر که قلهٔ کوه فصاحت وبلاغتدن
درافشان الفاظ دلفریبی شکرلبلر کرشمه سی کبی شور انکیز * ومعانئ تراکیب
غریبی ترنج غبغبلر طره سی کبی دلاویزدر * نظم

حروفش چو زلف بتان چکل * همه جای جانست ومأوای دل
معانیش در زیر حرف سیاه * درخشنده چون مهر روشن چو ماه

سوادی که کحل الجواهر معانی آندن عبارتدر * بیاض دیدهٔ حور ادمیر
ویراسه روادر وبیاضی که غرهٔ صبح شادمانی آندن کنایتدر سواد چشم جهان بین
اوزره وضع اولنسه سزادر بیت

سزد که کاتب دیوان سرای خلد کشد * سواد نسخهٔ او بر بیاض دیدهٔ حور

بو ابیات رایق اول کتاب فایقک که مطلع انوار حقایق در قامت والاسنه خلعت

اولمغه لایقدر نظم

صورتی مجد وسعادت جامه سینه ده طراز *

معنیسی اقبال ودولت خاتمینه ده نکین

عارض رنکین اشعاری قمو غنج ودلال

طرهٔ مشکین الفاظی سراسر تاب وچین

نور حکمتله طلودر هر کلام کاملی * سینه کیم انوار علمیله دل اهل یقین *

چون اول مخدرهٔ همایون تتق کموندن وجه مشروح اوزره الوان بوقلمون واثواب کوناکون ایله یوز کوستروب * کاه جامهٔ هندی ایله غنج ودلال ایلر ایدی * وکاه لباس فارسی وقبای پهلوی ایله جلوه قلوب * کاه حلهٔ تازی وشقهٔ حجازی ایله عرض جمال ایلر ایدی * اما بالای والاسی هنوز دیبای زیبای ترکی ایله آرایش بولمامش ایدی * وفرق فرقدساسی اکلیل فلك فرسای لغت مزبور ایله مزین اولمامش ایدی * اکرچه که جمال با کمالی حلیهٔ انواع السنه ایله حالی ایدی اما پیرایهٔ خال وخط الفاظ ترکیدن خالی ایدی اول سببدن مدت مدید وعهد بعید ایدی که خاطره بو خاطره وسویدایه بو سودا دوشمش ایدی که اکر سپهر بی مهردن فرصت وایام بی آرامدن رخصت میسر اولورسه * وکردون دون تلفیق اسباب تعویقده * مسامحه قلورسه کتاب مزبوره نسخ مذکوره نك بریسندن خامهٔ عربی عمامه ایله رومی جامه کیدرم تا اکثر ناس لباس استیناسندن عاری اولمیه * وعرایس غوانئ معانی سینه تتق آك * ومعجر کابرلۀ مثال ترکیده جلوه ویرم تا عام وخاص فرائد فوائد بی قیاسندن بی بهره قالمیه بیت

لطافتده اوله مقبول عالم * خلایق ایچره منظور ومکرم

هرچند که دهقان خیال بوستان آمالده بو امل نهالن دکر ایدی * اما شجرهٔ فؤاد مثمر ثمرهٔ مراد اولمدین * تند باد قضا برك وبارین دوکر ایدی * ونوائب زمان بر آن امان ویرمز ایدی که خاطر بو عزمی امضایه متوجه اولیدی * وتیرباران احزان برلحظه کوز آچدرمزدی که ضمیر بو دینی قضایه رخصت بولیدی ناچار نطاق وقت اعتناق فرصتدن قاصر اولوب * چهرهٔ مقصود وجمال مطلوب * نقاب تعویق وحجاب توقف ایله مستور ومحجوب قالدی مصرع

کی شعر ترا نکین دخاطر که حزین باشد

تا اول زمان که بو بنده نك ریاض حالی رشحهٔ عنایت یزدانی ایله ریان * وحیاض آمالی باران عواطف صمدانی ایله ملاٴن اولوب * بلدهٔ محمیهٔ ادرنه ده که خال چهرهٔ ممالك * وسواد نسخهٔ سبع ارائکدر حضرت سلطان عظیم الشان * وخاقان نصرت نشان افتخار آل عثمان * الملتجی الی رحمة ربه الرحمن * ذوالبأس الشدید * والقلب الحدید السلطان السعید السلطان مراد بن السلطان محمد بن السلطان مراد بن السلطان بایزید * طیب الله بنسایم الروح روحهم * ووالی من غنایم الرحمة فتوحهم خیرات مبرورم * وحسنات مشکوره سندن جامع جدید جوارنده اولان مدرسهٔ عتیقه که محط رجال فضل وافضال ومهبط وفود عز واقبالدر بو احقر عبیده تفویض وتقلید بیورلدی * ومشام جان ودماغ جنان اول شهر فردوس نشانك هوای عبیر افشانیله که غیرت نسیم تسنیم جناندر مبخر ومعطر اولدی نظم

اسدی جان باغینه باد عطر سای ادرنه

فیض روح ایتدی فضای جانفزای ادرنه

دفع ایدوب دلدن غموم کهنه‌یی عیسی کبی

تازه جان ویردی دم معجز نمای ادرنه

غنچه کبی تنکا کدن درهم اولمشکن کوکل

کل کبی اچدی نسیم دلکشای ادرنه

اول بقعهٔ مبارکه‌ده که محل اقتباس فضائل ومقام اقتناص فواضلدر * ایام معتادهٔ معهوده‌ده مدارسهٔ فروع واصول * ومذاکرهٔ منقول ومعقوله مصروف ومبذول * قلوب زمان تعطیلده که عقلانك ساعات راحاتی وطبعلك اوقات فتراتیدر * زمانهٔ شوخ چشمی شکر خواب ذهولده بولوب حجرهٔ ضمیری آمدشد خیالات متوالیه دن خالی کوریجك سویدا ی دلده متمکن اولان سودای پرسو دی * وبوتنهٔ قلبده خلاص بولان نقود معهودی حالدن قاله * وقوتدن فعله کتورمکه * نوابض همت حرکته کلوب * ذهن سقیم وطبع عقیم ایله بو شغل عظیمه شروع قلندی * ونسخهٔ مولانای مشار الیه نسخ مقدمه‌یی کتب ادیان قدیمه کبی نسخ ایدوب * تراجم سابقه نك بازار رواجنی

عقود بیوع فاسده‌کبی فسخ ایتدیکی اجلدن * باعث اختیار اولوب الحکمة
یمانیة نکته‌سی مطلع انوار سهیلیدن اشکار اولدی بیت

چون یمانیدر دیمشدر حکمت اول فخر جهان
طالع دکلدر اولسه انوار سهیلیدن عیان

چون الآن شان لطافت نشان ابنای زمان * بر مرتبه‌ده لطیف وبر مشابه‌ده
ظریفدرکه عرایس غوانیٔ معانی * منصهٔ الفاظده هنوز جلوه‌کر اولمدین حصول
تمام مراده وصول قصد ایدرلر * فکیف که بعضی لغاتی تعجیده تصفح کتاب
وادراک معانی سنده فی الجمله تأمل وتأنی یی ارتکاب ایده‌لر * لاجرم تألیف کتابده
عنان بیان شارع انشاء مترسلان ومنهاج تکلف منشیاندن معطوف قلنوب
اثنای حکایاتده احاسن کلمات عربیه‌دن بعض ایات ضروری الذکر واحادیث
مأثوره واثار واشعار وامثال مشهوره اوزره اختصار اولندی * وبحکم خیر الکلام
ماقل ودل مالم یکن عامیا شرقیا ولا وحشیا غربیا * اثبات ابیات عربیه *
وایراد لغات غریبه * والفاظ وحشیه‌دن تحاشی قلندی * تادیدهٔ هر بینا
بی نظر تعمق وتعمق نظر وصال غوانیٔ معانی‌سندن بهره‌مند اولمق میسر
ودل هر دانا بی تکلف تخیل وتخیل تکلف اول نازپرورد حرم حجرهٔ خیالدن
برخوردار اولمق متصور اوله * مدح پادشاه اسلام مالک رقاب الانام سلطان
سلیمان تخت وآصف غلام مدالله ظلال خلافته علی مفارق الانام وشد اطناب
خیام سلطنته باوتاد الدوام * چون بو سلک جواهر کان کوندن دکان عیانه
کلدی * وبو درر زواهر حقهٔ ضمیردن رشتهٔ بیانه چکلدی عقل پیر خیال دبیره
ایتدی ای ناظم کوهر کلم سبحانی * وای ثاقب درر حکم لقمانی مقرردرکه
هر دفترکه خلیفهٔ زمانک نام واجب الاحترامیله معنون اولمیه ابتردر وهر سیم
وزرکه پادشاه جهانک مهر سکهٔ مهرین جبیننه اورمیه فلس احمردر *
علی الخصوص که ممالک بحر وبر مسخر تیغ ظفر پیکریدر * وتمام هفت کشور
معسکر عسکر نصرت رهبریدر بیت

بکرفت مملکت بحسام سراب رنک * از روم تا بهند زبلغار تا فرنک

برخطبه یوقدرکه پادشاه جهانپناه نام شریفنه خطبه اوقنمیه * وبر سکه یوقدرکه
شاهنشاه اسمان درکاه داغ عبودیتی جبیننه قونمیه بیت

بمشرق ذکر منیعش کنند بر منبر * بمغرب مهر قبولش نهند بر دینار

پس بو زرنابی که * بوته قلبده هزار رنج وتعبله تاب ویردلنیچون محك اعتبار افاضـله اورمزسك * تابله سن كه قابل سكهٔ قبول پادشاه عالیمقدار میدر وبو كوهر نابابی كه كان ضمیرده خونابهٔ جكر پرتاب ایله آب ویردلنیچون بازار انظار ارباب فضائله عرض ایلمزسن * تا معلوم قله سن كه لایق نثار خاكپای شاهنشاه كردون اقتدار میدر بیت

دركه اولمایه شه عادل ایاغینه نثار * دور در باشندن آنك تاج قدر واعتبار

چون قوت خیال فرما نفرمای عقلدن * بو امر واجب الامتثالی استماع ایتدی * حكمنه اتباعی فرض عین بل عین فرض بیلوب ایتدی قطعه

عقل نیكو مذكریست ترا * هرچه كوید بكوش دل بنیوش

اكرت خواجكی همی باید * بندهٔ عقل باش وحلقه بكوش

بناء علی هذا الخطاب * اول كتاب حكمت نصاب * برسبیل امتحان افاضل عالیشان میاننده اوراق كل كبی پریشان قلوب هر فاضل كه اول كتاب كلستان نشاندن برقاچ داستان خاطرنشان ایتدی * شهد مدحله رطب اللسان اولوب زبان استحسانله ایتدی * حقا بو درجده مسطور اولان حكم معارفدن مروی ومأثور * حری بان یكتب بسواد المسك علی بیاض الكافور * وبو درجده مندرج اولان دررلطایفدن منظوم ومنثور * حقیق بان یعلق بخیوط النور علی نحور الحور قطعه

صریر كلك تو در حل مشكلات اموز * چنانكه نغمهٔ داود در اداى زبور

جواهری كه بیفتد ز ساعد قلمت * برند وسـت بدستش براى كردن حور

بو منوال اوزره نیچه زمان میدان امتحانده دائر وبلاغت بیان وبراعت معانی بدیع الشانی * سخنوران دوران میاننده مثل سائر اولوب * آراء صرافان جواهر معارف * واجماع نقادان صرهٔ لطایف * بونك اوزرینه منجر ومقرر اولدیكه * بو درج كه درج جواهر حكمت * وبو جریده كه برج دراری فضیلتدر * تمثیلات سحر نكاری سر تا سر معانی دقایق * وحكایات لطافت شعاری صنایع مجازده بدایع حقایقدر * چون جهاندارلق اطوارنده وشهریارلق احوالنده ورعیت پرورلك امورنده ومعدلت كسترلك رسومنده مصنف اولان سائر كتب ورسائلدن من كل الوجوه فایقدر * بو دررشاهوار نثار خاكپاى پادشاه كردون

اقتدار اولمغه سزا وار ولا يقدر * مصراع * سخن درست وتعلق بگوش شه دارد
چون افاضل فضائلمابدن بو خطاب مستطابی گوش ایتدم * وكلام دربارلرینی
آویزهٔ گوش هوش ایدوب خطبهٔ کتابی بر پادشاه عالمپناه نام فرخنده سیله
موشح قلوب * بوزرنابی بر شهنشاه فلك دستگاه سكهٔ رخشنده سیله مشرف
قلدم * که اقدام نطق ومقالله معارج مناقب عظمت وجلالنه ارتقا
ممتنعدر * ونردبان قوت خیالله مدارج مراتب صفات کمالنه اعتلا محال قطعه

یاننده بحر شوکتنك قطره در بحار * جنبنده مهر عزتنك ذره در جبال
رویین تن آتش غضبین گورسه آب اولور * خشمیله خون اولور دل سنگین سام وزال

پادشاه غازی شاهنشاه صاحب مغازی * مخرب ممالك انكروس * مسخر
جزیرهٔ ردوس * قالع قلعهٔ بلغراد * فاتح مدینهٔ بغداد * قاهر قهرمان بغدان *
قاطع طغاة افرنج والامان بیت

درگه عالمپناهی کعبهٔ امن وامان * سدهٔ دیوان سرایی قبلهٔ خلق جهان

پناه اهل ایمان شاه شاهان دوران سلطان صاحبقران بیت *

لطف وقهری خانهٔ پیمانهٔ رزق واجل * عفو وخشمی مایهٔ سرمایهٔ سود وزیان

السلطان ابن السلطان فخر آل عثمان سلطان سلیمان خان بن سلطان سلیم خان بن
سلطان بایزید خان قطعه

سرو اقبال ونهال دولتی سر سبز اوله * گلشن عمری گلینه ارمیه باد خزان
دولتیله اوله دائم کامبین وکامیاب * نصرتیله اوله هردم کامکار وکامران

بر شهنشاه دین دار ودین پرور در که * دامن نفس مقدسی * دنس کبائردن
بلکه صغائردن مطهر در * ومشرب عقیدت پاکی خاشاك آراء باطله دن معرادر *
ومشرع ذهن تابناکی * شوائب ظنون واهیه دن مبرادر * وژنگار عقاید
فاسده * آینهٔ ضمیر منیرنه یول بولمامشدر * وزلال خاطر خطیری آراء فرق ضاله
ایله مکدر اولمامشدر * اعظم شاهان جهان ایدوکنه * بو برهان معظمدر که
سالك شاهراه مذهب حضرت امام اعظم در * شریعت طاهره ده بر حده در که
شاخ چنار سیم وزر ازهاره دست درازلق ایتدیکی سببدن مقطوع الیددر *
وباد بهار ابکار گلزاره عشقبازلق ایتدیکی اجلدن زندان حبابده محبوس
ومقیددر * بنفشه نمام اولدیغیچون * مصراع * چقاردیلر قفاسندن زبانن *

ولاله ذمام اولدیغیچون ع * قره قانه بویادیلر دهانن * کل غنچه یه طپنجه
اوردیغیچون * باشنه یومرق اوردیلر و مدام سرمست و می پرست اولدیغیچون
ایاغنه یومرق اوردیلر * آینه ماه رولرله روبرو اولدیغیچون بردار ایتدیلر * مشك
عنبر بولرله سینه بر سینه اولدیغیچون شهرهٔ بازار ایتدیلر * عبهر نامحرملره نظر
ایتدیکیچون کوزینه میل چکدیلر * سوسن زباندراز اولدیغیچون یوزینه
نیل چکدیلر * معدلت باهره سی بر مرتبه ده درکه چنك پلنك دامن پوست
آهودن ال المشدر * دندان کرك کلوی کوسفندله قان یلاشمشدر * یوز پلاس
پشمینه ایله آهوچشم غزاللر عشقندن درویش پوستپوش دربر لباس پلنکینه ایله
سماع وعظ شغال ونصیحت خرکوش ایچون سرتاسر کوش اولمشدر *
کبوتر عقابله هم آشیانه در * میش ذیابله همخانه وهمکاشانه در * روزان وشبان
کوسفندان صحراده بی شباندر * لیل ونهار بازتیهویه هوادار وشیر آهویه پاسباندر
وبالجمله ایام معدلتنده زهر افاعی ظلم واعتساف * تریاك دواعی عدل وانصافیله
منعدمدر * وبنیاد جور وبیداد قواعد نصفت ودادیله منهدم * نفحات شمال
عدل شاملیله دماغ اطراف عالم معطردر * لمعات افتاب بذل کاملیله دیدهٔ
اصناف بنی آدم منوردر * معمار عدلیله مقصورهٔ ربع مسکون معموردر شمشیر
قهریله جور وستم چارسوی هفت کشوردن دوردر بیت

کمسه ایامنده ایتمز نایدن غیری فغان
کمسه هنکامنده کوچ چکمز انك الاکمان

بر پادشاه چاره ساز ویتیم نوازدرکه بیت

یوق زماننده یتیم آنك مکر در عدن
یوقدر ایامنده خونین دل مکر مشك ختن

ایام همایوننده سرودن غیری باغی باش قالدرمدی اول دخی زنجیر آبله مقیددر
روزکار میموننده شمعدن غیری یاغی ایاغ اوزره کلمدی اول دخی عذاب نار ونار
عذابده مخلددر * شجاعتنده اکه رستم دیمك ستم درکه رستم انك کمربسته کمتر
بنده سیدر و تهماس وسام وبهرام وعنقاس کمتر بنده سنك افکنده سیدر عظمتنده
جم دیمك غلطدرکه سنك قهریله نیچه جملرك جام وجودین شکست ایتمشدر
سخاوتنده حاتم دیمك خطادرکه دست بذلیله نیچه حاتمك دفترین طی ایدوب صیت
وصدای جودن پست ایتمشدر * بسطت مملکتی بر درجه ده درکه ملك

سليمان مسخر مورچهٔ كوهر تيغ ظفر پيكريدر* ودائرهٔ قلعهٔ آسمان مركز ماهچهٔ
علم نصرت رهبريدر* مملكت قيروان وخاوران مجموعهٔ ممالك محروسه سندن ايكى
ورقدر* ومعدلات فريدون ونوشين روان ديباجهٔ مأثر موروثه سندن برسبق*
كرهٔ زمين كوى چوكان پاى سمند كردون كرديدر* سبزه زار آسمان ميدان
جولان خنك هامون نوردى* سطوت سلطنتى برغايتده دركه بشرهٔ
كهربا نهيب صولت پادشاهانه دن برقاندر* وآينهٔ آفتاب بأس سطوت وشكوه
خسروانه دن خفقاندر* دركاه عالم پناهى معفر جباه جبابرهٔ جهاندر وسدهٔ فلك
اشتباهى مجدد رشفاه اكاسرهٔ دوراندر حضرده قباب سراى ميمونى حباب سپهر
آنكونه همسردر* سفرده كنكرهٔ خيام همايونى ايوان كردونه برابر بلكه اندن
برتردر* ديدهٔ كردون كردان شعشعهٔ چتر آسمان ساينه دن خيره وحيراندر* وجرم
آفتاب درخشان رشك سايهٔ سايبان فلك فرساينه دن سايه وش خاكه يكساندر
* ماه مستنير قبهٔ مستدير خركاه فلك تدويره مهرتنويرندن اقتباس نور ايدر وخيمهٔ
كردون كردان پايهٔ رفعت سايهٔ چتر همايونيله لاف ارتفاع اورسه دعواى
زور ايدر* زر تمام عيار تا نام مبارككن جبيننه يازمدى تب تاب بوته كدازدن
خلاص اولمدى* ودرهم ودينار تا لقب شريفن سكهٔ قبوله قازمدى شكنجهٔ پنجهٔ
كازدن نجات بولمدى* قنديل زرنكار مهر وماه كاسهٔ مشعل چراغيدركه ليل
ونهار آنده يانن كفار فجارك يوركى ياغيدر* رايت نصرت آيتى نهال سرودركه ميان
بوستان غزاده خون اعدا ايله پرورش بولمشدر* سنجق ظفر پيرقى شاخ كلدركه
كلزار كارزارده نسيم فتح وفيروز ايله كشاده اولمشدر* سنان نيزهٔ جان ستاننده
روان اولان قان غازهٔ چهرهٔ نوعروس غزادر* وغبار سم سمند جهان كرد عالم
نوردى كحل الجواهر ديدهٔ حور عين اولسه سزادر* بيم تيغ سرابرنكندن افرنج
بررنجيده دركه شربت حنظل مرارت شمشير آب تصوير واتش تأثيرندن غيريله دوا
ميسر دكلدر* ووهم كرز البرز پيكرندن سرخ سر بردر دسرده دركه شراب
زهراب تيغ نيلوفرندن غيريله شفا متصور دكلدر* باد شمشير ابدارى ديار جان
دشمن خاكساره آتش اورمشدر* آتش سنان تابدارى خرمن حيات اعداى بد
كردارى باد فنايه ويرمشدر* الف تير وياى كمانى اقبال ودولت روز افزون نيچون
ايو فالدر* وباء كوپال ودال كمندى دشمن خاكسارك بدحال لكنه قوى دالدر*
كارى اكثر شكار شكارى يكسر سر اعداى خاكساردر* سفال سكان
خونخوارى كاسهٔ سر كفار فجاردر* آسيب تيغ رخشان برق فشانندن جان
كردن كشان ايران وخراسان حيران وهراساندر آشوب طوپ كردون كوب

صاعقه فشانندن دیار دریا بار وقلاع وحصار افرنج خاکسار ویران وخاک
یکسان‌اندر بیت*

تیغی یلمانیله ویراندر الامان ایللری

رمحی اوجندن خراب ایران وتوران ایللری

جوان بخت واسمان تخت شهزاده‌لری که سعادت برجنک مهر رخشاندر
وسلطنت درجنک در درخشانی * هر برینک خنصر سعادتی شایستهٔ خاتم
سلیمانیدر * وفرق فرقد سالری سزاوار تاج سلطانی وافسر جهانبانیدر *
چون جمله‌سی مصطفی خلق محمد خلقت وسلیم نفس بایزید همتدر * بو خصلت
عاقبت هر بری جهانکیر وکشورستان اولمغه دلیل وعلامت بلکه برهان
وحجتدر بیت *

الهی چشم بددن دور ایله * قمونک عمرنی معمور ایله

اصف آرا وزراسی که کواکب اسمان ایوان دیوان کیوان رفعتدر * وآرای
عالم آرالری شمع شبستان مملکت وفکر کشورکشالری حلال مشکلات ومهمات
سلطنتدر * صف آرا امراسی که روئین تن هیبت وتهمتن مهابتدر *
هر بری بیشهٔ وغا ده بر شیر ببر صولت و پلنک غضنفر صلابتدر * خدام درکاهی
صاحب احتشام ومقربان بارکاهی واجب الاحترامدر * خلد الله ملکه وسلطانه
وافاض علی العالمین بره واحسانه ولا زال رایات اقباله برياح الظفر منشورة وايات
اجلاله كالسبع المثانى مأثورة ومشهورة واطناب خيام خلافته مشدودة باوتاد
الدوام وظلال عدله ورأفته ممدودة الى يوم القيام * بو نامهٔ فرخنده اغاز وخجستهٔ
انجام بعون الله الملك العزيز العلام بيت *

پادشاهنک چون همایون نامه اولدی تمام

آکه ویردی هاتف غیبی همایون نامه نام

والصلوة والسلام على خير الانام محمد وآله الكرام * وصحبه العظام ما تتابع الليالى
والايام * وتواتر الشهور والاعوام * مقدمه * اولا بيلمك كركدر كه مقاصد كتاب
كليله ودمنه قواعد حكمت عمليه اوزره مبتنيدر * حكمت عملى * نفس انسانينك
مصالح حركات ارادى وافعال طبيعيسنى علمدن عبارتدر * بر حيثيتله كه
انتظام احوال معاشنه مفضى ومتوجه اولدوغى كمالك حصولنى مقتضى اوله *

بو تقسیم اول ایکی قسمه منقسمدر * بری اولدر که هر فرده علی الانفراد راجع اوله
اکا تهذیب اخلاق دیرلر ایکنجی اولدر که افراده برسبیل مشارکت متعلق اوله
* بو قسم دخی ایکی یه منقسمدر * بری اولدر که مشارکت منزل
وخانه ده اوله اکا تدبیر منزل دیرلر * ایکنجیسی اولدر که مشارکت شهر وولایتده
یا اقلیم ومملکتده اوله اکا تدبیر سیاست دیرلر * کتاب مزبور اقسام ثلثهٔ مذکوره دن
نوعین آخرینک بعض فوائدی مشتملدر * انده تهذیب اخلاقه متعلق احوال
مذکور دکلدر الا علی سبیل الاستطراد * اکرچه بو اوراقده مکارم اخلاقدن
بعضی ایراده مجال میسر ایدی * اما کتاب مزبورک اوضاع واوصافنه تغییر کلی
کلمسون دیو ابواب کتابی زیاده ایتمک مناسب کورلمیوب همان اول منوال
اوزره که حکیم هندیدن روایت اولنمشیدی ایراد اولندی * وکتاب مذکوردن
ایکی باب اولکه ایرادنده فائدهٔ کلیه اولمیوب اصل کتابده مدخلی یوغیدی اسقاط
ایتمکده مولانای مزبوره اقتدا اولنوب ابواب کتاب باقی قلان اون درت باب اوزره
اقتصار اولندی * وحکایاتی اصل وفرعده مذکور اولان دستور اوزره رای
وبرهمندن سؤال وجواب طریقیله قید کتابته کتورلدی * وایراد ابوابدن سابق
اول حکایتلرکه اصل الباب ومنشأ ما فی الکتاب ایدی افتتاح اولمق لایق
کورلدی * ومحل اثبات ابوابده هر مقام که برحکایت ایراد ایدوب برمثل
انشا ایتمکه مناسب کورلیه اقدام جسارتله سلوک سبیل تصرفه اقدام اولندی *
هرچند که بو بابده بو فقیر حقیر الشان بلکه مطلقا تألیف کتابه ارتکاب ایدن
فضلای زمان قلت بضاعت وقصور استطاعتلرینه انصاف واقرار وزلات وعثرات
وهفوات وسقطاتلرینه اعتراف واعتذار ایدهلر عاقبت هدف سهام ملامت وسپر
صمصام غرامت اولوب البته حق وناحق مطعن هر جاهل واحمق اولمق مقرر
ومحققدر اما انلرکه زیور کمال وهنرله آراسته وکوهر طبع فضل پرورله پیراسته اولوب
قلب وقادله نقود فضائلک نقادی ودیدهٔ انصافله جواهر مآثرک صرافی اولهلر *
وفور فضل وهنرلرندن دور ومزید لطف وکرملرندن بعید دکلدر که * من صنف
فقد استهدف * تهدیدی مقابله سنده * من انصف فقد استطرف * نکته سن
تمهید ایدوب مواضع زلاتده عین رضایی ممسوح ودیدهٔ بغضایی مفتوح طوتمیهلر
* ومواقع عثراتده قلم اصلاح وحمل علی الصلاحی دریغ اتمیهلر مثنوی

دیدهٔ انصاف چو بینا بود * در شمر دکرچه که مینا بود

من خجلم از عمل خام خویش * تو بملامت مکنم سینه ریش

دررو شن جمله‌ٔ ازاد کان * نیست روا طعنه برافتاد کان
چشم هنربین بوداز عیب پاک * بی هنر ازعیب کند زوچه باک
وعین الرضا عن کل عیب کلیلة * ولکن عین السخط تبدی المساویا

وفقنا الله لما یحب ویرضی * وختم آمالنا وآجالنا بالخیر والحسنی * ومنه المستعان * وعلیه التکلان * والیه الرجعی * باب اول * ساعی ونماملک کلام نفاق انجامن استماعدن اجتناب وامتناع واجب ایدوکن بیان ایدر * باب دوم * بد کارلر کرداربدلری مقتضا سنجه سزا وجزالرین بولوب شآمت عاقبت ووخامت خاتملرین بیان ایدر * باب سوم * احباب واصحابک فوائد موافقتن ومنافع معاضدتن بیان ایدر * باب چهارم * اعدانک احوالن ملاحظه ایدوب کمین مکر وکینلرندن امین اولمق جائز دکل ایدوکن بیان ایدر * باب پنجم * چهرهٔ مطلوب اهمال وغفلت سببیله ورای پردهٔ تعویقده مستور ومحجوب قالدیغن بیان ایدر * باب ششم * آفت تعجیل ومضرت شتابی بیان ایدر باب هفتم * حزم وتدبیر وحیله وتزویرایله بلای اعدادن خلاص اولمغی بیان ایدر * باب هشتم * ارباب حقددن اجتناب ایدوب آنلرک قولنه اعتقاد وتملقنه اعتماد جائز دکل ایدوکن بیان ایدر * باب نهم * طریق صفح وعفوه سلوک افضل اوصاف ملوک اولدیغن بیان ایدر * باب دهم * طریق مکافاتله جزای اعمال وسزای افعالی بیان ایدر * باب یازدهم * برکسنه زیاده طلب ایتمکله کندو محلندن ومنزل اولندن کیرو قالدیغن بیان ایدر * باب دوازدهم * صفت حلم ووقار وتمکین خاصهٔ ملوک وسلاطینه زیبا خلعت ایدوکن بیان ایدر * باب سیزدهم * ملوک عالیجنابه قول اهل غدر وخیانتی استماعدن امتناع واجتناب واجب ایدوکن بیان ایدر * باب چهاردهم * انقلابات زمانه عدم التفات وجمیع احوالده قضای رب العباده رضا وانقیاد لازم ایدوکن بیان ایدر * بعد از فهرست کتاب * اول حکایت که منشاء کلمات واصل الباب ایدی شروع قلندی والتوفیق ممن بیده ازمة التحقیق * حکایت * نقشبندان کارخانهٔ معانی * تحریرکشان کارنامهٔ سخندانی * جوهریان بازار عجایب حکایات * وصیرفیان دار العیار غرایب روایات * خرائد جرائد اخباره حجلهٔ خیالده بوزیور ایله آرایش * وعرایس نفایس اسماره منصهٔ مقالده بوزیب وفر ایله نمایش ویررلرکه * سوابق قرون وسوالف سنین ده اقاصیٔ ممالک چین وماچین ده برشهریار کامکار وبرجهاندار

نامدار وار ایدیکه * اسرار لوامع سبحانی اساریر جبهه سنده ظاهر * وانوار سواطع یزدانی مطالع چهره سنده باهر ایدی * دبدبهٔ کوس سطوتی طاس آسمانه صدای بیم و باس * وطنطنهٔ شکوه وشوکتی مسامع جهانیانه طنین رعب وهراس ویرمشیدی * وسلاطین نامدار آستانهٔ آسمان مدارنده غلام حلقه بکوش * وخواقین رفیع المقدار عتبهٔ کردون اقتدارنده خدام غاشیه بردوش اولمشیدی * بیت *

فریدون حشمت وجمشید هیبت * سکندر شوکت ودارا مهابت

حاشیهٔ بساط دولت روزافزونی همیشه وزرای صاحب رای وامرای لشکر آرایله آراسته * وپای تخت آسمان پایهٔ همایونی همواره فضلای فضیلت پرور وحکمای هنرور ونصیحت کستر ایله پیراسته * خزانه سی انواع جواهر واجناس نقود وافر ایله مشحون * ولشکر جرارنامداری حد حساب وفذلك شماردن بیرون ایدی * نهال باغ شجاعت چشمهٔ تیغ خونبار یله سیراب * وچمن ریاض سخاوت رشحهٔ کف سحاب ادراریله شاداب اولمشیدی * نظم *

شجاعتده نریمان زماندی * سخاوت برله دستان جهاندی

وجودی ایله عالم خرّم ایدی * سخا وعدلی ایله خوشدم ایدی

اول سرو چمن جاه وجلال * وکلبن کلشن مجد واقبال همایونفال دیرلردیکه * عدل کاملیله فال رعایا همایون وبذل شاملیله حال فقرا غیرت ثروت قارون اولمشیدی * درکاه معدلت بناهنده برملك نهاد آصفنژاد در * رعیت پرور مرحمت کستر وزیر جهانکیر ومشیر صاحب تدبیری وار ایدیکه رأی عالم آراسی شمع شبستان مملکت * وفکر کشور کشاسی حلال مشکلات سلطنت ایدی * مثنوی

چو رأی خرده دان درکار بستی * بیك تدبیر صد لشکر شکستی

چو کار مملکت را نظم دادی * بیك مکتوب اقلیمی کشادی

لنکر فرهنك کران سنکی کشتیٔ دریای آشوبی کرداب اضطرابده ساکن قلمشیدی وتندباد صرصر سیاستی بیخ بنیاد ظلم وبیدادی برباد ایتمشیدی * وتدبیر امور وضبط ثغور وقیام مصالح جمهورده صحایف آرای آصف بن برخیا به خط خطا چکمشیدی * بیت *

آصف از آن ملک را ضبط ایچنان کردی که او
کم کجا کردی سلیمان مدتی انکشتری

چون آنک رأی خجسته سیله نظام کار ممالک رونق تمام وبازار مهام خلایق رواج مالا کلام بولمشیدی برحسب * الاسماء تنزل من السماء * خجسته رأی اکانام اولمشیدی همایونفال هر امر ذی بال بلکه کلی وجزوی احوالده رأی عالم آرای خجسته رأیه مراجعت بیوروب نه اندن اجازتسز میل دیوان بزم ونه انکله مشورتسز عزم میدان رزم ایلردی * چون وزرای صاحب رای ممالک آرای موجبات فتح الباب مواهب الهی وامارات دوام دولت شاهنشاهی * ودلائل اساس احکام جهانداری * وعلایم ثبات حشمت وکامکاریدر * لاجرم سلاطین جهانکه فی الحقیقة اساطین بنیان زمین وزماندر * واجبدر که حل معاقد مهمات مملکت وفتح مقالید مهمات سلطنتده * وهنکام نظام امور * وقیام مهام جمهورده * وزرای ثاقب ضمیرلرک تدبیر اصابت پذیرلرینه مراجعت بیوروب * بحکم * وشاورهم فی الامر * قدم مباشرتی جادۀ مشاورتدن منحرف قلمیه لر تاکه برموجب * ماتشاور قوم الاهداهم الله لارشاد امورهم * نتایج افکار اصابت شعار * ونسایج آرای مملکت آرالری مقترن صلاح اهل عالم * ومتضمن برنب حوال جنی آدم اوله * شعر * علیک المشورة فی المعضلات * فعقلان خیر من الواحد * ولولا التعاون لم یستقم * امور المعیشة للفارد * مکر برکونکه شهباز آشیانۀ طارم چارم * مرغان شب طیران انجمی مرغزار آسماندن تارمار * ویوزر روز شیر مخلبدن غزال مشکین بال شب صحرای وجوددن وادیٔ عدمه فرارایتمشیدی * همایونفال علی اسعد الحال وایمن الفال * خجسته رأی وسائر امرای کشور آرایله * ع * کالبدر حف بواضحات الانجم * عزیمت شکار وقصد صید مرغزار ایدوب فضای شکارکاه مقدم میمون پادشاهیدن غیرت سپهر برین وکحل الجواهر غبار سنابک مواکب شاهنشاهیدن رشک دیدۀ حور عین اولدی * وکوش وحوش صدای دارو کیر وآوای نای نیر ونغمۀ کمان وزخمۀ سنانله طولدی * هرطرفدن جوارح جان شکار کسسته مهار کاه چاشنیکیر خون کور وکفتار * وکاه ناف شکاف آهوی تیزرفتار اولوب یوز پلنکینه یوش مشاهدۀ جمال شاهد وحوش وسماع ترانۀ شغال وخرکوش ایچون سرتاسر دیده وکوش اولمشیدی * وسک شیر مخلب شراب خون ارنب وغدای لحم ثعلب ایله دفع مرض جوع الکلب ایدوب * باز بلند پرواز وشاهین کردن فراز کاه

تیر پرتاب ودعای مستجاب کبی عروج ایدوب نسر طائر آسمانه قصد وکاه قضای ربانی وشهاب آسمانی کبی نزول ایدوب نیشتر چنگ خون فشانله زاغ شریان مرغاندن فصد ایلردی * مثنوی *

برون جستند مرغان سبک خیز * بخون صید کرده چنگ را تیز

درآمد چنگل شاهین بتاراج * نه طوطی ماند بر بالانه دراج

کمین بکشادن یوزان بهرسو * فروبسته ره جستن بر آهو

زسیر تازیان تیز آهنگ * فضای دشت بر نخجیر شد تنگ

نثر) چون شیران فتال وهزبران هنال صحرایی چرنده دن وهوایی پرنده دن پاک ایتدیلر * همایون فال بساط انبساط شکاری ودفتر تفرج صحن مرغزاری طی ایدوب * خیل وخدم وحواشی وحشمه اجازت انصراف بیورروب * شاه عالم ووزیر محترم دخی آهسته جانب حرم باحرمت دار السلطنته خرام ایتدیلر * اتفاق اول زمانده طغیان حرارت هوا ولهبان نائرۀ گرما برمشابه ده ایدیکه تف تاب آفتابدن حمل وجدی تنور آسمانده بریان * وغایت التهابدن حوت وسرطان تابۀ اضطرابده پیچان وبیجان ایدی * حرارت ایام باحوردن وحوش مجموم ومحرور * ونکایت سموم وحروردن روز روشن شب دیجور اولمشیدی *

آتش زده کشته کوه وکان هم * تفسیده زمین وآسمان هم

مرغان چمن خزیده در شاخ * دررفته چرندگان بسوراخ

همایون فال خجسته رأیه ایتدی * بو هوای گرمدن که کرۀ خاک کورۀ آهنکر وروی زمین معدن آتش کبی اشیانۀ سمندر اولمشدر * نقل وحرکت خلاف مقتضای عقل وحکمتدر * وظلال خیام همایونه التجادخی دافع حرارت دکل * ای وزیر ثاقب ضمیرنه چاره ونیجه تدبیر ایدرسنکه برزمان آسوده اولوب حضور ایده وز * وعنقای مشرق آشیانۀ مغربه نزول ایدیجک برزدخی جانب مستقر جلال ومخیم عز واقبالمزه رجوع ایده وز * خجسته رأی ثنادرجنی آچوب وطبق دهانله دعاجواهرین خاکپای شاهه صاچوب ایتدی * بیت *

ای آفتاب کشوروای سایۀ خدا * اوسته سنده سایه گستر اوله شهپر هما

بنده لرك كه سايه لواى هماى اساى سلطانى به التجا ايتمشلردر * شعلهٔ مشعلهٔ آفتاب جهانتابدن نه باكلرى واردر * بيت *

چون سايبان لطف تو باشد پناه ما * از تاب آفتاب حوادث چه غم خوريم

امازات ساميصفات پادشاه كه بحكم * السلطان ظل الله * خلق عالم سايهٔ عدالتپناهنده خوش حال وخرمدر * وحرارت هوادن كه مورث انواع رنج وصداعدر اجتناب عين صوابدر (مصراع) سلامت همه آفاق درسلامت تست * بن بنده بومقامه قريب بركوه غريب بلورمكه جوانمردلر همتى كبى بلند وهنرمندلر رتبتى كبى عالى وارجمنددر * سرتاپا حلهٔ خضر االيله صان طوطئ كويادر * وروايح كل وفوايح سنبله رشك طرهٔ حوردر * رياحين كلزارى انجم فلك كبى تاباندر * وجداول چشمه سارى انهار جنان كبى رواندر * مرغان اشجارى طوطيان شيرين كلامدر * وتذروان مرغزارى طاوسان نازكخرامدر * بيت * طوطيلر اولوراندم شكرخنده وكويا * قمريلر اولور انده قرچهره وزيبا * صواب اولدركه عنان عزيمت اول صوبه منعطف اوله * تا برلحظه سبزه كبى سايهٔ بيدده آسيب تاب خورشيددن آزاده * وبرزمان سمن كبى لب جوى وكنارچنده خرم وآسوده اوله وز * بيت *

برلب جوى نشين وكذر عمر ببين * اين اشارت زجهان كذران مارا بس

همايونفال قول خجسته رأيله اول طرفه متوجه اولوب طرفة العينده غبار سم سمند رخش شكوهله دامن كوهى آستين اهل اقبال كبى بوسه جاى سعادتمندان قيلدى * بركوه بلند كوردى كه قبهٔ همتى ذروهٔ آسماندن كچورمش * وسرتيغ سبزفامى سپر زرنكار آفتابه يتورمش * بيت * يوجلمش ذروه سى عيوقه ايرمش * واروب چشم مه وخورشيده كيرمش (نثر) كويا برشيخ پروقار وبرزاهد تقوى شعاردركه برموجب * والجبال اوتادا * پاى ثباتى دامن تمكينه چكوب چشمهٔ چشم كريانندن سيل سرشكى دامن دياره روان ايتمش * شاه كامكار مركب براق رفتارى برق واربالاى كوهساره سوردى * وابر بهاركبى اطراف كوهى طواف ايدوب هرجانبى كوردى * ناكاه برفضا پيدا اولديكه وسعتده ميدان امل كبى بيپايان * وبرعرصه بديدار اولديكه فسحتده زمان ازل كبى بيحد وبيكران * لطافت آب وهواده مشابه مرغزار جنان ونزهت اشجار وبهجت ازهارده نمودار روضهٔ رضوان * دايهٔ غاديه بنات نباتنه شير حيات الله آب [illegible] * ومشاطهٔ ناميه زلف عذارابكار ازهارنه شانهٔ اعتدال الله تاب ويرمش * مرغان داودى

الحانی پنجرهٔ اغصان اشجارنده کمان کروههٔ آفات حدثان فلك دواردن فارغ البال وکلهٔ آهوی تاتاری مراتع سبزه زارنده کشاد خدنك حوادث روزکاردن امین الحال صحن کلزارنده سلطان کل خیمه قورمش * وسرووعرعر وچنار وصنوبر ال قاوشدروب قرشوطورمش * دیدهٔ نرکسی چشم دلدارکبی پرخواب * طرهٔ سنبلی زلف نکارکبی پرتاب * بیدطبری سپاهیلرکبی کاکون جامه کیمش * سروسهی علویلرکبی سبزعمامه صارنمش * زبان نسیم مشکبار اسرار روایح کلزاری چارسوی عالمه فاش ایتمش * وکفتکوی بلبلدن حکایت رنك وبوی کل سمع سکان سراچهٔ جهانه یتشمش * نظم * لطیف ودلکشا ایدی هواسی * روان بخشیدی آب جانفزاسی * قضا نقاشی اوراق کلی حل * ایدوب اول رقعه یه چکمشدی جدول * مزینندی ریاحینیله دوبدز * اقردی چشمه ساری کیجه کوندز * کارنده بنفشه لاله ایله * بوزین بوردی سحرکه ژاله ایله * سحر وقتنده طوتاردی جهانی * چکاولهٔ غنچه سی بلبل فغانی * اول مرغزارك میاننده برغدیر بینظیر وارایدیکه * چشمهٔ حیوان کبی روان بخش وروح پرور * وسلسبیل وکوثرانك صفاسی رشکندن مغبرومکدر * بیت *

روان اندران ماهی سیم سیما * چوماه نواندرسپهر منور

وزیر بیوردی تا کارغدیری سرپرشاهیله تزیین ایدوب همایون فال مسند استراحتده آرام ایتدی * ملازمان رکاب سعادت انتساب دخی هربری برکارده ظلال اشجارده قرار ایتدیلر * واول هوای هاویه مثالدنصکره بومنزل بهشت آیینی غنیمت شکرف بیلوب زبان حالله هربری بوبیتی انشا ایدوب ایتدیلر * بیت *

یارب منم ازبادیهٔ رنج والم * وارسته نشسته درکلستان ارم

شاه ووزیر بساط انبساطده مرکب سودای اسب وفیلدن پیاده اولوب * ورخ همتی فرزین بند خیالات ودستبرد شهمات عرصهٔ تعلقاتدن ساده قیلوب * عجایب مصنوعات الهی وغرایب مبدعات نامتناهیده تأمل ایتدیلر * وحمد وثنای ملك متعال وصانع بیزوالکه نقاش قدرتی لوح سنکین کهسارده کلك صنعله بونجه انواع نقش ونکارونیرنك حکمتی دل سنکدن بودکاونباتات رنکارنك اشکارا ایتمشدر موٌدی قیلدیلر * کاه اوراق کلستاندن بوبیتی تکرار ایدرلردی * بیت

نه بلبل برکلش تسبیح خوانیست * که هرخاری بتسبیحش زبانیست

وکاه صفحات بهارستانده بونقشه نظر اعتبار ایدرلردی * بیت *

گاه سازد برگ گل رامرکب از باد صبا * که نهد بر پای سرو از آب صافی سلسله

صحیفهٔ کتاب آبده که * فاعتبروا یا اولی الالباب * خطیله محشی در * وفجرنا فیها من العیون * معناسن مشاهده قیلورلر ایدی * ولوح زمردین سبزده که * فانظر الی آثار رحمة الله * آیتیله محلی در * وجعلنا فیها جنات * تفسیرین مطالعه بیورورلر ایدی * مکر اول حوالیده بر درخت عالی وار ایدیکه قدمده ارم ذات العماددن دم اوروب * ستون سفینهٔ نوح ایله توأم بلکه اندن دخی مقدم کچردی مدت متمادی ایدیکه برلئ وباری دوکلوب سر اصلعه وشاخساری قیریلوب یدا قطعه دونمشیدی * کمال کهنه لکدن پیرلر کبی حرکته بیمجال * وتندباد صرصر حوادث روزکاردن بی پروبال اولمشیدی * دهرهٔ دهقان دهر فصل وکسر اصلنه آش برردی * ارهٔ نجار روزکار قطع تار وپودنه دیش بیلردی * بیت

شاهد باغست درخت جوان * پیر چو شد بشکندش باغبان

اگرچه که اول درخت اجوف مثال معتل خلال * صحیح اعتقادلر کبی فارغ البال ایدی * اما خیلی زنبور عسل ایله مالامال ایدی * اتفاق بو حالده نظر همایونلری اول درخت غریب احواله مصادف اولدی * وزنبورلرلئ هیئات غریب وحرکات عجیبن مشاهده ایدوب شور وشغبن کوردی * وزیر جهاندیده دن صوردیکه بو مرغان سبکپرواز لئ بو درخت حوالیسنده اجتماعندن سودی * وبو هوام حزین آوازلئ نشیب وفرازمرغزاره آمد شدندن مقصودی ندر * بونلر کیملئ لشکر فراوانی وکیملئ کمربستهٔ فرمانیدر * بیت * کیملئ خدا امیدر سالاری کیمدر * بو بحد لشکرلئ سرداری کیمدر * بیت *

ازین آمد شدن مقصودشان چیست * درین محرابکه معبودشان کیست

خجسته رأی دعا ایتدی وایتدی ای شهریار کامکار بونلر بر کروه شریفدر بامنفعت * وبر طایفهٔ نظیفدر بیمضرت * بر مقتضای لطافت ونظافت ذاتیکه بو طائفه نك لازمهٔ صفاتیدر * شرف وحی والهامله مشرفدر * واوحی ربك الی النحل * اندن عبارتدر وکربستهٔ امر الهیدرکه فرمان * ان اتخذی من الجبال بیوتا * اندن کنایتدر بونلرلئ یعسوب نام بر پادشاهی واردرکه خلقتده سائرندن جسیم واخلاقده مصدوقهٔ * انك لعلی خلق عظیم در * جله سی انك شوكتندن برلئ بید کبی لرزان * وصرصر سیاستندن اوراق خزان کبی ریزاندر * اول بارگاه مربع وکاخ مشعمعده که قصر سدیر وخورنق کبی مکلف ومصنعدر

قرار ایدوب * ملاحظهٔ شکوه وشوکتی ومحافظهٔ جانب حشمتیچون وزیر وحاجب
وچاوش ونائب ودربان وپاسبان نصب ایتمشدر * ملازمان دولتی ومقربان
حضرتی کیاست وفراسته وعلم هندسه ومساحتده بر مشابه دده درکه * هر بری
بیسطرو پرکار وبی اره ومنشار متساویة الاضلاع متناسبة الاوضاع بر قصر
مسدّس طرح ایدوب * اوستنه بر سقف مؤسس وضع ایدرلرکه اکر سنمار معمار
وارشمیدس مهندس کوره لرایدی انکشت حیرتی دندان رشك غیرتله اصروب
دفتر دعوای معرفت صناعت هندسه ومساحتی دوره لردی * چون رفع قواعد
قصردن متقاعد اوله لر * امیر نحل زبان حالله انلردن عهد واقرار آلورکه زینهار
نورانیت لطافتلرین ظلمانیت کثافته مبدّل قلمیوب * ذیل ودامن طهارت
ونظافتلرین لوث نجاستله آلوده ایتمیه لر انلردخی اول عهده بناءً شاخ کل وکابن سنبل
وازهار تازه ورياحين پاکیزه دن غیریه قونمزلر * واول ازهار نظیفه دن غدای لطیف
تناول ایدوب درونهٔ معده لرنده هیولاء نباتیدن خلعت صورت مستعاره منخلع
اولور * وعسل مصفی خلعتن کیوب برلعاب تازه وشراب خوشمزه مجتمع اولورکه
دار الشفای حکمتده ظروف شربتی سرپوشنده دفعا للالتباس * فیه شفاء
للناس * حروفی یازلمشدر * چون خانه لرینه معاودت وکاشانه لرینه مراجعت قله لر
* دربانلر تلقی ایدوب قوت شامه ایله جیب ودامنلرین تفحص وتجسس ایدرلر *
اکر عقد عهد معهوده منسلك اولوب دامن طهارتلرین آلایش نجاستدن
پاك طوتمش اوله لر اجازتدر حجرهٔ مسدّس وخانهٔ مؤسسلرینه کیره لر واکر عیاذا بالله
بو بیتك مضمونندن که * بیت *

دست وفا در کمر عهد کن * تا نشوی عهد شکن جهد کن

تجاوز ایتمش اوله لر * وانلردن موجب نفرت وموروث کراهت اولور رایحه احساس
ایده لر فی الحال نیش زهر آلوده نار وبود وجودلرین نابود ایدرلر * اکر دربانلر تغافل
ایدوب بر آلوده دامنه یول ویره لر مشام پادشاه رایحهٔ کریهه یی استشمام ایدوب
کندومی بالذات واروب بو حالی تفحص ایلر * واول زنبور بخت برکشته یی
سیاستکاهه کتوروب اولا قتل دربان بعده سیاست زنبور بی ادبه فرمان ایدر *
تا بو نوعدن بر فرد دخی بو جنس حرکت ایتمیه * اخبارده کلمشدر که جمشید جهاندار
آیین دربان وپاسبان وتعیین حجاب ونواب وترتیب تخت ومسندی انلردن آلمشدر *
ومرور زمان وکرور ملوانله مرتبهٔ کماله ایرمشدر * همایونفال چون خجسته رأیك
بو کلامن ایشتدی طبع لطیفی انلرك اسامی مشاهده سنه رغبت بیوروب اول

درخت جانبنه متوجه اولوب كيتدى * برزمان انلرك درگاه وبارگاه وشوكت وحشمت وقانون ملازمت واوضاع واطوار وحركتلرين تماشا ايتدى * بر جمع غريب كورديكه امر الهى يه فرمانبردار وسليمان وار سمند هوايه سوار * بيت *
جله سى برچراغه پروانه * هربرى خدمتنده مردانه * منازل منيعه ومواضع رفيعه ده قرار ايتمشلر * واغذيهٔ لذيذه واشربهٔ پاكيزه اختيار ايتمشلر * هيچ بريسى ابناى جنسنه ايذا وآزاره قصد ايتمز * وهربرى كند ومركزنده قرار ايدوب پركار وار دائره سندن طشره كتمز * بيت *

خوشا سرفرازان كوتاه دست * بزركان خرد وبلندان پست

خجسته رايه ايتدى عجبدركه بو هوا ملك نهادنده سبعيت مركوز ايكن بربرينه ضرر ايركورمزلر * باخصوص كه نيشلرى وار نوشدن غيرى نسنه ويرمزلر وباوجود هيبت كه بونلرك هيئتنده تعبيه اولنمشدر تلطف وملايمتدن غيرى نسنه كوسترمزلر اسما آدمى زاده ده بو اوصافك خلافى مشاهده دركه اكثريا بعض بعضينه صدد آزار واضرارده بلكه جميع ايامده بربرينه مقام ايذا وانتقامده در بيت

دور نكر كز سر نامردمى * برحذرست آدمى از آدمى

وزير ايتدى اى پادشاه خرده بين * واى شهنشاه روى زمين * بوجانورلركه نظر عبرتله منظوردر طبيعت واحده اوزره مفطوردر ونوع انسان طبايع مختلفه اوزره مخلوق ومطبوعدر * بونلرك تركيبنده روح وجسم ولطيف وكثيف ونور وظلمت آميخته در * ونقد ملك وملكوت وحاصل علوى وسفلى قالب قبلرنده ريخته در * اول اجلدندركه هربرى ايچون مستقلا برمشرب وعلى حده برمذهب ويرلمشدر قد علم كل اناس مشربهم * مصداقنجه بونلره هم عقول ملائكه دن بهره ويرلمشدر وهم نفوس شياطيندن حصه روزى قيلنمشدر * تاهر كس كه دست همتله حبل متين عقله متشبث اوله * ولقد كرمنا بنى آدم * درجاتنه ترقى قيله * واول شخص كه فرمان نفس بدفرمايه مطيع اوله غايت رذالتدن دركات * بل هم اضل ده * محبوس قاله * بيت *

بهرهٔ از ملكت هست ونصيبى ازديو * ترك ديوى كن وبكذر بفضيلت زملك

واكثر ناس متابعت نفس خسيسله شقى وخبيث اولوب حرص وحسد وحقد وغضب وظلم وستم وغيبت ونميمه وسائر اوصاف خبيثه واخلاق ذميمه يه مظهر اولمشدر * مثنوى *

بیخردی چند ز خود بی خبر * عیب پسندیده بر غم هنر
دود شوند ار بدماغی رسند * باد شوند ار بچراغی رسند

همایونفال بو مقال حکمت مآلدن متنبه اولوب ایتدی چون فطرت انسان واحوال نفس پرستان بیان ایتدیکک منوال اوزره در * بنی آدمه صلاح اولدرکه پای عزلتی دامن فراغته چکوب علایق خلایقدن منبتل ومتصل تزکیهٔ نفس وتهذیب اخلاقه مشتغل اوله لر * باشد که اول واسطه ایله ورطهٔ خونخوار ضلالتدنکه منشأ اخلاق ناپسندیده در خلاص بوله لر (مصراع) زین میان کر بتوان به که کناری کیرند (نثر) سابقا کوش هوشمه یتشمشدیکه حضور وحدتده وفراغت عزلتده در * حالیا عین الیقین بلدمکه اکثر اشخاص انسانیه ایله مصاحبت ومجاورت مارافعیدن زیانکار * وآنلرکله مخالطت ومعاشرت مخاطرهٔ حالت نزع روحدن دشوار ایمش * بعض حکمای تجرد شعارکه کنج غار اختیار ایدوب اماکن قفارده روزکار کچورمشلردر مکر بو معنایه نظر اعتبار ایتمشلردر * مثنوی

قعر چه بکزید هر کو عاقلست * زانکه در خلوت صفاهای دلست
ظلمت چه به که ظلمتهای خلق * میکریزد عاقل از غوغای خلق

پس مرد بلند همته لایق بودرکه قطع تعلق ایده ماسوای خدادن وسراچهٔ قلبن کندودن دخی خلوت ایده فکیف که ماعدادن * بیت *

خلوتی خواهم که دور چرخ اکر چون کرد باد * خاکدان دهر را بر او نیابد کرد من

خجسته رای چون همایونفالک بو حالن وقصد فراغت واعتزالن مشاهده ایتدی وایتدی اکرچه زبان الهامنشان جناب پادشاه کامیابدن صادر اولان عین صدق ومحض صوابدر * فی الواقع صحبت سبب انتشار خاطر واستیلای خواطر وعزلت موجب جمعیت باطن وظاهردر * نته که بیورمشلردر * رباعی *

دانی که شب وروز که مجموع بود * آن کوشه نشینی که بجمع نرود
در غنچه دل نازک کل باشد جمع * چون رفت در انجمن پراکنده شود

امّا بعض اکابر دین وارباب یقین * بشرط صلاح حال مصاحب وقرین * صحبتی خلوتدن ترجیح وکثرتی وحدتدن تفضیل ایتمشلردر * بیت *

خلوت از اغیار بایدنی زیار* پوستین بهردی آمدنی بهار

وفی نفس الامر صحبت سبب اکتساب فضائل وفواضل ووسیلهٔ اقتباس آداب اماثل وافاضلدر* بیت *

دست طلب ازدامن صحبت نکسل* تنها فشین موجب دیوانه کیست

(و) لا رهبانیة فی الاسلام* حدیثی مفهومندن دخی معلوم اولان بودرکه فوائد صحبت عوائد عزلتدن زیاده اوله* بنی نوع انسانه اختیار کنج خلوت ومصاحبت ابنای جنسندن فراغت نه کیفیتله میسر ومتصوردرکه* قهرمان قدرت ربانی جماعت افراد انسانی آماج تیر احتیاج ایدوب هر بریسن برجهتدن آخره محتاج ایتمشدر* اول اجلدندرکه بونوع مدنی بالطبع واقع اولمشدر* یعنی طالب اجتماعدر* وتدبیر اجتماع ومعیشتلری بیمعاونت ومظاهرت محال وبقای شخص ونوعلری بیمخالطت ومشارکت ممتنعدر (ع) وسمیت انسانا الانك ذوانس فرضا که افراد انسانیه دن برفرد تدبیر غذا وترتیب لباس وسکناده استبداد وانفراد قصد ایلسه* اولا تکمیل آلات حدّاده وادوات نجّاره که تحصیل اعمال زرع وحصاد آکه متفرعدر اشتغال ایتمك کرك مقرردرکه اول زمانده اکا بیغدا بقا میسردکلدر وجمیع اوقاتی اتمام مهماتنه صرف ایتسه جملهسن دکل بلکه بعضنك دخی حقندن کلمك متصوردکلدر* کتب حکماده کلمشدرکه هزار شخص برکار واردرکارکردرکه تابرشخص برلقمه نان افطار ایلیه* پس بومقدماتدن معلوم اولدیکه تدبیر بقای افراد انسانی معاونته متوقفدر* ومعاونت بی اجتماع محال* ومظاهرت بیمخالطت ممتنعدر* پس عزلت زمرهٔ انسانی منافیٔ حیات وزندکانیدر* بلکه مقولهٔ محالات وقبیل ممتنعاتدندر* کویا سرّ *الجماعة رحمة* بومعنایه اشارتدر* بیت *

بکیر دامن جمعیتی وکاری ساز* که هیچ کار میسر نشد به تنهائی

همایونفال ایتدی ای وزیر صافی ضمیر بیان ایتدیکك معانی اکرچه خلاصهٔ علم وحکمت ونقاوهٔ دانش ومعرفتدر* لکن خاطره بوخاطره خطور ایدرکه بوطائفه محتاج اختلاط واجتماع اولیجق البته اختلاف مشارب مفضیٔ نزاع وتباین مذاهب مقتضیٔ انقطاع اولسه کرك* زیرا که بعض بعضنه زور وقوت سببیله یامال ومکنت حسبیله غالبدر* هرآینه غالب مغلوبی ربقهٔ طاعتنه چکمکه طالب* واکثریا حاصلات غیری حوزهٔ تصرفه کتورمکه راغبدر* وتغالب مورث

نزاع وعناد در* ونزاعك آخری انقطاع وعنادك عاقبتی فساددر* بیت*

نزاع آنچنان آتشی برفروزد* که از تاب وتف هرچه باشد بسوزد

وزیرا یتدی ای شهنشاه حکمتپناه اندفاع اشکال نزاع وجدال میسر* وآنکچون بر تدبیر وقانون معین ومقرردر که هر فردی علی الانفراد کندو حقنه راضی وقانع قیله* وتصرف ماعدادن دست تعدیسنه مانع اوله* واول تدبیره سیاست دیرلر* آنك مداری رعایت قانون عدالتدر که محافظهٔ حاق وسطدن عبارتدر* یعنی مرکز دائرهٔ اخلاق وشمائلدر وبحکم* خیر الامور اوسطها* اطرافی مشتمل انواع رذائلدر نته که دیمشلردر* قطعه*

میانهٔ طرفین ازصفات چندانی* تفاوتست که از آفتاب تا بسها

پس اختیار وسط راست در جمیع امور* بدان دلیل که خیر الامور اوسطها

(نثر) پادشاه ایتدی اول قانون سیاستکه آنی ضبط ورعایتله افراد بنی آدمدن ظلم وتعدی زائل* واحوال عالم صلاح واعتداله مائل اوله اول کیمدن مفهوم ونه وجهله معلوم اولور* وزیرا یتدی اول قانونك معینی واول تدبیرك مبینی برفرد کامل ومکمل ومؤیددر که فرستادهٔ حضرت عزتدر* حکمای کزین اکا ناموس اکبر وعلمای دین رسول وپیغمبر دیرلر* قانون اوامر ونواهیسی که فی الحقیقه صابون دنس معاصی ومناهیدر ومصلح احوال عالم ومعدل اهواء بنی آدمدر* چون اول پیغمبرکه واضع قوانین شرع مطهردر دار الملك آخرته عزیمت بیوره اجرای قواعد دین واصلاح مصالح مسلمین ایچون برسائس ضابطدن لابددر* زیرا که اکثر خلایق کندو حالنه لایق اموردن غافل ومتابعت هوا ومطاوعت نفس دغایه مائلدرلر* لاجرم بونلرك میاننده برحاکم قاهر مهم ولازمدرکه قواعد امر ونهی پیغمبرکه شرع مطهردن عبارتدر محافظت ایدوب قانون سیاستی کما ینبغی رعایت قیله* تاهم فرق ملت افسر دولتله سرافراز وهم لباس سلطنت طراز اعزاز شریعتله مطرز اوله که* الملك والدین توأمان* بیت*

نزد خرد شاهی وپیغمبری* چون دو نگینند در انگشتری

بو معناده بیورمشلردر بیت*

هم شرع زملك ارجمندی دارد* هم ملك زشرع سربلندی دارد

همایونفال ایتدی اول حاکم که واضع شریعتدنصکره آنك وجودی لابددر

نه حالت اوزره وضبط مملکت وملتده نه خصلت اوزره اولمق لازمدر * خجسته رأی
ایتدی حاکم مزبورلازمدرکه قواعد سیاسته واقف ودقایق عدالته عارف اوله *
والا دولتی صدد زوالده ومملکتی شرف انتقالده اولور * بیت * سلطنت عدلیله اولور
پایدار * کارعالم عدلله بولورقرار * وواجبدرکه ترتیب مراتب انسانه تمییز کاملی
وتقدیرمقادیر اشراف واعیانه وقوف شاملی اولوب * بلکه نیجه طائفه یی تقویت
وتربیت ایدوب انلرایله مخالطت ومعاشرت ایتمك مناسبدر * ونیجه کروهی
مقهور ومغلوب قیلوب مصاحبتلرندن مجانبت کوسترمك فرض وواجبدر *
زیراکه ملازمان عتبهٔ سلطنتدن آزکسنه وارکه کمرعبودیت سلطانی میان جانه
چکوب سعادت دنیا ونجات عقبای پادشاهه سعی ایلیه * بلکه اکثرینك
رعایت قاعدهٔ ملازمتدن غایت غرضی جلب ملاذ ومنافع یاسلب مضار
ومکارهدر وولی نعمتنه بیك مضرت مترتب اوله جق برده کندونفسنه
برمنفعت تصور ایتسه هزار بارکندوجانبی راجحدر * بیت *

لاف زنان گرتوعزیزی شوند * جهدکنان کرتوبچیزی رسند

چون آنلرك مدار حالی حرص وطمع اوزره درعمکن که بعضینك سینه سندە بعض
آخره کینه اوله * واول طائفه که آستان سلطاندن انلرك فوائدی بوکروه
عوائدندن زیاده اوله رشك ایده لرچون ما بینلرنده حقد وحسد پیدا اوله * انواع
ازار وایذا واصناف عداوت وبغضا ظهوره کلوب انواع حیله ایله قضایای کاذبه یی
صورت صدقده کوستره لر * وامور باطلهٔ غیرواقعه یی معرض واقع وحقده
عرض ایده لرچون پادشاه حلیهٔ احتیاطدن عاطل اوله وکلام ارباب غرضی سمع
قبول ایله اصغا ایدوب تفرس احوال وتفحص اوضاع وافعالده متکاسل اوله *
شرر شعلهٔ اختلال برمرتبه ده ارتفاع واشتعال بوله که (ع) باران دوصد ساله
فرونتشاند * مثنوی *

منه کوش برقول صاحب غرض * که ازکینه درسینه دارد مرض
بهم برزند عالمی دردمی * پریشان کندورد می عالمی

امّا پادشاه چون بیدار دل وهوشمند وآکاه ضمیر وخردمند اولوب غور مهماته
بسیار فکرله وصول وکلیات وجزئیاته قوت ذهن ووفور درك ایله احاطه وشمول
قصد ایلیه * وفروغ راسته ظلام دروغدن امتیاز ویروب استماع کذب صریح
واصغاء افك فضیحدن احترازقیله * هم دینا ده بنای سلطنتی رخنهٔ خللدن امین
وهم عقباده فائز دولت نجات ودرجات علیین اوله * مثنوی *

هر که درین خانهٔ شبی دادکرد * خانهٔ فردای خود آباد کرد
دادگری شرط جهانداریست * دولت باقی زکم آزاریست

هر پادشاه آگاه که اساس سلطنتن قواعد حکمت وقانون عدالت اوزره طرح ایدوب مواعظ علما ونصایح حکمایی بنیاد امورنه پیشنهاد قیله * هم مملکتی معمور وآبادان قاله وهم رعیتی خوشدل وشادان اوله * نته که رای اعظم دابشلیم هندیکه بنای سلطنتن حکیم بیدبای برهمنک قواعد نصیحتی اوزره مبتنی قیلوب اندن سلاطینه لایق آیین واطوار تحقیق ایتمشیدی * لاجرم مدت مدیده کامکار وکامران انلقده روزکار کچوردی چون فضای غروردن سرای سروره انتقال ایتدی نام نیک وذکر جمیلی یادکار قودی کیتدی * بیت * جهان غوغالری برآد ایچوندر * سنک اولدرقلانی یاد ایچوندر * بیت *

هرچند فکر میکنم از هر چه در جهان * نام نکوست حاصل ایام آدمی

همایونفال چون رای دابشلیم وبیدبای حکیم خبرین ایشتدی غنچهٔ تازه کبی که هنکام سحرده تنسم نسیم صبادن تبسم ایدر چمن فرح وبساط نشاطده شکفته وخندان اولوب ایتدی * ای خجسته رأی مدت مدید وعهد بعیددر که سودای قصهٔ برهمن ورای سویدای دلمده متمکن وانلرک خیالات مقالات وملاقاتی خلوتخانهٔ ضمیرمده جایکیر اولمشدر (ع) عمریست که سودای سر زلف تو داریم * چندانکه رسم تفحصده سعی بلیغ وهر چند که کیفیت احواللرین استفسارده جهد بیدریغ ایتدم * اول قصه دن بر حصه بوله مدم * واول خبردن براثر بیله مدم * بیت *

یا هیچ کس نشانی زان دلستان ندیدست * یا من خبر ندارم یا او نشان ندارد

واولزماندن الی هذا الآن منتظر وحیران ایدمکه انلرک نام ونشانی کیمک دهانندن کوش هوشمه ایره * وپیوسته دیدهٔ ترصدی شاهراه انتظاره قویوب نکران ایدمکه بو حالک جمالی نه جانبدن یوز کوستره * بیت *

* کوش بر آواز دارم مژدهٔ زان لب کجاست *

* دیدهٔ بر راه هست یارب بر تو دیدار کو *

حالا بحمد الله تعالی معلوم اولدیکه وزیر بزرکوار بو احوالدن خبردار وبو رموزدن واقف اسرار ایمش * فخمدا ثم حمدا * بیت *

آخر دلم بآرزوی خویشتن رسید * انچه ازخدای میطلبیدم بمن رسید

امیدوارمکه بی توقف بنی مقالات رای وبرهمندن بهره مند ایده سن * ومنت دارمکه اول قلائد نصیحت وفرائد پندی کردن جانمه بند وکوش اذعانمه پیوند ایده سن * تاسکا بو واسطه ایله اداء حقوق نعمت حاصل * واول مواعظ ونصایح استماعیله بزدن دخی رعیته انواع فوائد ومنافع واصل اوله * برکلامکه انك مجرد تکلمی سبب اداء شکر نعمت واستماعی خاص وعامه فائدهٔ تام ومنفعت بینهایت اوله * ظاهردرکه بغایت متین ومتبرك اولسه کرك * نظم *

زبان خردمند روشن روان * کلید در کنج حکمت بود

در کنج بکشا ونقدی بیار * که اورا عیار نصیحت بود

نصیحت بدان وجه کو با ملوك * که دروی صلاح رعیت بود

آغاز داستان دابشلیم وبیدپای حکیم * وزیر روشنضمیر وراست تدبیر زبان فصاحت ودهان بلاغتله احوال رای وبرهمنی تقریره شروع ایدوب ایتدی (نظم) ای شهریار دهر وشهنشاه روزکار * اوستکده سایه کستر اوله لطف کردکار اجرام رام بخت بکام وفلك غلام * دولت مطیع حکمك اوله روزکار یار طوطیان شکرستان حکایات وداستان سرایان بوستان روایاتدن کوش هوشمه یتشدیکه معظم بلاد سواد هندده که خال چهرهٔ ممالکدر * بر پادشاه بیدار بخت وفیروز روز * ورای جهان آرای رعیت نواز ومظالم سوز * وار ایدیکه کردن عروس سلطنت حلیهٔ بذل ومعدلت ایله آراسته * وچهرهٔ مخدرهٔ مملکت کلکونهٔ حکم وسیاستیله پیراسته * صفحهٔ عالمی مصقلهٔ عدل ودادله زنکار ظلم وبیداددن زدوده قیلمشیدی * وکافهٔ جهانیان ظل ظلیل مرحمت ومعدلتنده آسوده اولمشیدی

* بیت *

بنور عدل اطراف جهان را کرده نورانی * بلی ازعدل روشن کرده آیین جهانبانی

اول پادشاهه رای دابشلیم دیرلردی * انلرك لغتنده معناسی پادشاه عظیم دیمکدر * بر بوزکوار ایدیکه قلعهٔ سپهر زرنکار بوسمتو درجه ورفعت مدار ایله قلهٔ کوه شکوه وعظمت ووقارنه یتمزایدی * وغایت علوهمت ونهایت غلوشهامتدن معالی اموروعظایم مهماتدن غیریه التفات ایتمزدی * هزار قلاده لی پیل دمانی وار ایدیکه فیل ابرهه انلرك سطوت وصولتنه نسبت بر پشهٔ ناتوان ا * وعدد مردان کارزار ودلیران کارکذاری بیحد وبیکران ایدی * وحشمت موفوری

وممالکت معموری ورعیت مسروری وار ایدی (ع) آنچه شاهان همه دارند تو تنها داری * بو استغنا وعظمتله رعایا بیننده بنفسه فصل خصومت ایلردی * وغور کار واحوال دیاره بالذات مطلع اولمق دیلردی * بیت *

دست رعایت ز رعیت مدار * کار رعیت برعایت سپار

چون چهرهٔ مملکتی حلیهٔ عدل وسیاستله حالی وساحهٔ ایالتی اعدای دولت ومدعیان ولایتدن خالی قیلدی فراغت خاطر ایله هردم بزم عیش وعشرتده خرم اولوب کامکار وکامیاب روزکار کچوروردی * وهمواره مجلس معارف بار وعوارف نثارنده ندمای حکمت شعار وحکمای فضیلت اشتهار حاضر اولورلردی * ومحفله لطائف کلمات وزیور مناقب مکارم صفاتله زینت ویررلردی * برکون مسند عزتده اوتوروب جشن پادشاهانه آراسته قیلدی * واغانیٔ غوانیدن نیل امانی ونصاب شادمانی حاصل قیلوب سواقیٔ جاریات وجواریٔ ساقیاتدن کام دل ودادوقتن الدی (قطعه) مهیا اولدی بزم خسروانه * چالندی هر طرف چنك وچغانه * کمش ساغردن وزرین قدحدن * سماط بزم دوندی کهکشانه * شاه کردن فراز چون زخمهٔ ساز ونغمهٔ مطربان خوش آوازدن استیفای التذاذ ایتدی استماع داستان حکمته اهتزاز ایلدی * وچون تماشای رخسار رنکین مهرویان زهره جبینندن فراغت قیلدی مشاهدهٔ جلوات کلام نصیحت انجامه رغبت بیوردی * بیت *

غدای روح حیوانی بیلدی * سماط بزم روحانی چکلدی

وحکمای بزرکوار وندمای فضائل دثاردن تفاصیل محاسن اوصاف واحاسن اخلاقی استنطاق واستفسار ایدوب کوش هوشنی جواهر آبدار کلمات حکمت نثارله که نمودار درر شاهوار درمقرط ومشنف قیلدی (ع) سخن درست ونعلق بکوش شه دارد * پس انلردن هر بری صفات حمیده‌دن برصفت وخصال ستوده‌دن برخصلت تعریف وتوصیف قیلدی تا بحکم * الکلام یجر الکلام * برحسب اقتضای حال ومقام جواد کلام میدان جود وکرمه خرام ایدوب فنون سخن بو بابده ذوشجون اولدی * بیت *

شبی بخیمهٔ ابداعیان کن فیکون * حدیث زلف تو میرفت الحدیث شجون

آخر خلاصهٔ اقاویل حکما ونتیجهٔ آرای ندمای حکمت انتما بونلك اوزرینه منجر اولدیکه اشرف اخلاق واجمل اوصاف صفت جوددر * ولهذا اعلم اولدن منقولدر که جود اجود صفات ذات واجب الوجوددر * زیراکه جود بینهایتی جملهٔ

موجوداته واصل * وكرم بيحد وغايتي مجموع مخلوقاته شامل وحاصلدر *
وصاحب نبوت كبرى بيورمشلردركه جود برنهال طوبى مثالدركه چمن جنتده
بتمش * وكنار جويبار كوثرده نشو ونما بولمشدر * السخاوة شجرة في الجنة
* بيت * ديمش اول كمسه كيم خير البشردر * سخاوت جنت ايچره برشجردر
وحديث * نبويدركه * الجنة دار الاسخياء (نظم) ما به توفيق كرم دركرم * كنج يقين
ترك درم دردرم * كنج رواندن صوررايسك نشان * كنج روان بذل رواندر همان
راى) چون بومسئله يه واقف اولدى عرق جود جبلى واريحيت اصليسى حركته
كاوب بيوردى تادركنج كرانمايه يي آچوب خاص وعامه صلاى انعام ايتديلر *
وشهرى وغريبى نصيب تمام له غنى * ومحتاج وفقيرى عطاى عميم ايله ابناى
جنسندن مستغنى قيلديلر * بيت *

زابر كفش شدروان قطره باران جود * شست وسخ احتياج ازورق روزكار

اول كون تمام آفتاب تابان كبى زرافشانلق * وبخت تازه ودولت جوان كبى
كامرانلق ايتدى * تا اول زمانكه سيمرغ زرين جناح خاوران عزم آشيانه قيروان
ايدوب غراب شب سياه چهره بال ظلمتى اطراف جهانه سايبان ايتدى * بيت *
كونك پيمانه سى طولدى شب اولدى * افق برله شفق لب برلب اولدى * پادشاه
سرفراغتى بالين استراحته قودى * وخيل خواب سپاه حواس وقواى دماغنه
شبخون قيلدى (مثنوى) صونوب ساغر الينه ساقى خواب * ايدوب نركسلرين
اول باده سيراب * كلستان مثالى قيلدى سيران * رياحين خياله قالدى
حيران * نقشبند خيال عالم مثالده بوصورتى تصوير ايتديكه برپير نورانيكه سمت
صلاح سيماسنده پيدا * وعلامت كرامت ناصيه سنده هويدا ايدى كلدى ورايه
ثنا ايدوب ايتدى * بوكون حسبة لله مبالغه مبلغ نفقه ويردك * وطلب المرضاته
برخزينه كرانمايه صدقه قيلدك * امدى على الصباح كه شهسوار ميدان آسمان
توسن خنك كردونه سوار اوله * سندخى قدم عزيمتى ركاب سمند دولته قويوب
جانب شرقى دار السلطنته توجه ايله كه خزينه رايكانه وكنجينه شايكانه
اله كتورسك كرك * واول كنجينه يه اقسندار ايله پاى مباهاتى فرق فرقدانه *
وسرمفاخرتى ذروة آسمانه يتورسك كرك * راى چون ترجمان عالم غيبدن
بوبشارتى ايشتدى حجاب خواب وپردۀ غفلت بصر بصيرتدن كيتدى * وخيال
كنج ومژدۀ پير سخن سنج ايله شاد اولوب زبان حالى بو بيتى انشا وانشاد ايتدى
* بيت *

خيال كنج مى بيند چراغم * نسيم دوست مى يابد دماغم

وشرط طهارتی رعایت ایدوب قاعدهٔ شریعتلری اوزره مراسم عبادت ولوازم شکر نعمتی اقامت ایتدی * تا اول وقتکه کنجور قدرت مفتاح مشیت ایله قفل خزانهٔ افقی آچدی * ودست زرافشان افتاب مخزن فلکدن نقود انجمی زیر دامن شعاعه صاچدی * بیت *

ابلمداوان که صبح سیم اندود * از در کنج قفل زر بکشود

شاه امر ایتدی بر سمند هوا رو باد رفتاری زین زر والکام بر کوهر ایله مرتب واحضار ایتدیلر * وطالع میمون وطائر همایون ایله سوار اولوب مشرق صوبنه متوجه اولدی (بیت) دولت واقبال آنکه در رکاب اندر رکاب * نصرت وتأیید انکه در عنان اندر عنان * چون حدود عمراندن عرصهٔ صحرا و بیابانه یتدی * هر جانبه نظر صالوب مقصود معهوددن خبر طلب ایتدی * بو اثناده ناکاه بر کوه پرشکوه کوردیکه کنند نظر عقدهٔ کمر کاهندن تجاوز ایتمز * وتیر دیدبان هوا کوشهٔ بام رفعتنه یتمز * بیت * اولمشیدی سمایه همسایه * منزل اوجه ذروه سی پایه * دامن کوه ده بر غار تاریك کوردیکه بر پیر روشنضمیر * درغارده اوتورمش ویار غارکبی زحمت اغیاردن قورتلمش * بیت *

باخبر ولی خبر از هر چه هست * سوخته وساخته باهر که هست

چون نظر پادشاه اول عارف وآکاهه راست کلدی قلبی مصاحبتنه راغب وخاطری مجالستنه طالب اولدی * پیر صافی ضمیر چون شاه جهانکیری کوردی صفحهٔ چهرهٔ منیرندن نقش مافی الضمیرن اوقیوب زبان نیازه ایتدی * بیت *

* ای ترا سلطنت عالم جان داده خدای *

* منزل تست دل ودیده فرود آی ودرآی *

شاها اکرچه کلبهٔ احزان دردمندان قصر زرنکار مقابله سنده محقر وکنج زاویهٔ محنت زدکان ایوان کردون مدار شهریار کامکاره نظرا غایت مختصردر * فاما (ع) قدیمی رسم معهود عادت (نثر) پادشاهلر حال فقرایه نظر مرحمت ایدوب کوشه نشینلری دم وقدم ایله نواخت ایده کلمشلردر * وآنی تتمهٔ اخلاق حمیده واوصاف پسندیده دن عد ایلمشلردر * بیت *

* نظر کردن بدرویشان منافی بزرکی نیست *

* سلیمان باچنان حشمت نظرها بود باموریش *

دابشلیم کلام درویشی سمع رضا ایله اصغا ایدوب مرکبندن پیاده اولدی * ودرویش خیراندیشك انفاس مبارکیله استیناس ایدوب استمداد همت قیلدی * بیت *
شهلك کرا ختر اولسه درتاجی * دعا درینه وار در احتیاجی * استیفای مصاحبتدنصکره عزیمت مراجعت ایدیجك مجاور غار زبان اعتذار ایله ایتدی
* بیت *

ازدست من کدا نیاید * مهمانیٔ چون تو پادشاهی

اما ماحضر بر یادکارم واردرکه طریق ارثله پدرمدن انتقال ایتمشدر خاکپای پادشاهه نثار ایلرم * اول بر کنجنامه درومضمونی بودرکه بوغارك کنارنده بردفینهٔ کران واردرکه نقود جواهری بیکراندر * وبر کنجینهٔ شایکان واردرکه عجایب وغرایب بیپایان چون بن برحسب * بیت *

قناعت کنج آمادست اکردانی * ازوخود تا توانی رونکردانی

کنج فراغتده * القناعة کنز لا یفنی * کنجنه فائز اولدم * وسود وزیان روزکارم ایچون کنج قناعت که بازاربوکاده آندن رایج الوقت برنقد یوقدر سرمایه قیلدم * انك تحصیلنه طالب وطلبنه راغب اولدم * بیت * چو بولدم بهره جان آسایشندن * الم یودم جهان آلایشندن * اکر خسرو کشورکشا بربو التفاتلریله کنج دفینهٔ کنجی روشن قیله لر * وبیوره لر تاملازمان رکاب سعادت انتساب جست وجوی ایدوب عرایس نفایس جواهر زواهره که هنوز مهر بکارتلریله در * منصهٔ خزانهٔ عامرده جلوه ویره لر دوردکلدر * دابشلیم بوکلام جواهر انتظامی استماع ایدیجك واقعهٔ شبانه یی یاد ایدوب * هذا تأویل رؤیای من قبل قد جعلها ربی حقا (مفهومی ضمیر منیر آیینه نظیرینه منعکس اولدی * وقصهٔ پیر نورانی وبشارت کنج شایکانی تقریر وقطمیر پیر روشن ضمیره تقریر ایتدی * درویش ایتدی اکرچه که بو مختصر پادشاهك علو همت وشهامتنه نظرا محقردر * اما بو نواله چون عالم غیبدن حواله در * شرف حسن قبول ارزانی بیورمق کرکدر (ع) کانچه آید زغیب بیعیبست * رای امر ایتدی تا اطراف غاری حفره مشغول اولدیلر * وآز زمانده کنجه ظفر بولوب تمام مخزون ومدفونی نظرهمایونه کتوردیلر * نظم * نیجه تاج پر کوهر شاهوار * نیجه خاتم وباره وکوشوار * نیجه درج سیمین وصندوق زر * ایچی طولو یاقوت ولعل وکهر * اوانیٔ زرین وسیمین ظرف * بونوعه تحفه پر اول غار ژرف * شاه بیوردی تا صندوق ودرجك قفللرین کیدردیلر * ایچندهکی درر غرر جواهر زواهری وطرف تحف وعجایب وغرایب تماشا قیلدی * وانلرك میاننده بر صندوق مرصع

کوردی * اطراف وجوانبی محکم بند اولمش * وپولاد زرنکاردن برقفل رومی
کردارا کا پیوند اولمش * اول قفلك استحکامی برمثابه ده که زبان هر مفتاح بیان
معانی فتح البابنده لال * وذهن هر حلال اشکال حل تعقید اغلاقنده
پر کلال * اول قدر که تفحص ایتدیلر انك کلیدنك دیلنی بیلمدیلر * وکشادندن
خبر المادیلر * رای اول عقده یی حل * واول مشکلی منحل * قیلمغه رغبت تمام *
وصندوق ودرجده مندرج اولانك مشاهده سنه شغف مالا کلام کوستروب
بیوردی * تا آهنکران چابکدست تدبیر درست ایله اول قفلی شکست ایتدیلر *
صندوق آچیلوب ایچندن بر درج ظاهر اولدیکه برج آسمان کبی جواهرله
مرصع * واول درج ایچنده برحقه درج ایتمشلر که حقهٔ ماه کبی بغایت مکلف
ومصنع * شاه بیوردی تا حقه یی نظر بنه کتوردیلر * ودست مبارکیله آچوب
ایچنده برپاره حریر سفید کوردیکه ظهرنده برقاچ سطور قلم سریانیله مسطور *
دابشلیم متحیر اولدیکه آیا بونه در * بعضلر ایتدیکه صاحب کنجك اسمیدر *
بعض دخی دیدیلر که بو کنجك طلسمیدر * چون مقالات ارباب الباب بوبابده
سرحد اطنابه یتشدی شاه ایتدی بوخط اوقمق کرك که حجاب ارتیاب مرتفع
ولباس التباس منخلع اوله * حضار مجلسدن قاعدهٔ خطمز بوره واقف برکسنه
بولنمیجق بالضرور برشخصك طلبنده که بو حروفك مضمونه وقوف
اکا موقوف ایدی شتاب ایتدیلر * تا برحکیم ماهردن که قراءت کتابت خط عبریدن
حظ وافری وارایدی خبر آلدیلر * وحکیم عالی شرفصدور بولوب پایهٔ سریر اعلایه
حاضر قیلدیلر * دابشلیم تقدیم مراسم تکریم وتعظیمدنصکره ایتدی * ای حکیم
تصدیعدن همان غرض بودرکه بومکتوبك مضمونن عبارت ظاهر ایله بیان
وبو مسطورك مکنونن * کالشمس فی وسط النهار * عیان ایده سن (ع) باشد که
ازین خط شنوم حرف مرادی * حکیم اول صحیفهٔ پرصفایی نظر استیفایه کتوروب
تأمل مستوفی دنصکره ایتدی بو برمکتوبدرکه انواع فوائد ایله مشحون *
وبرکنجنامه درکه اصناف فرائد بند ایله مخزوندر * محصول مضمونی اولدرکه بنکه
هوشنك جهاندارم بو نقود بسیار وجواهر بیشماری رای اعظم وپادشاه معظم
دابشلیم هندی ایچون ودیعت قومشمدر * والهام الهی ایله بودفینه نصیبهٔ
خزینه سی اوله جغنی بیلمشمدر * ومیانهٔ زروکوهرده بووصیتنامه سنی تعبیه
قیلمشمدر * تا چون بو کنج بی رنجه ظفر بوله * وبووصیتنامه یه نظر قیله متنبه
اوله که زر وکوهره فریفته اولمق خلاف عقل صحیحدر * ودوانه دنیایه شیفته اولمق
مقتضای جهل صریحدر * زیرا بو برمتاع مستعاردرکه هرکون فرسودهٔ دست
آخردر * وبر پیرزال غداردرکه هرکیجه همخوابهٔ شوهردیکردر (مثنوی)

دولت دنیاکه تمنا کنند * باکه وفا کرد که باما کنند

مغز وفا نیست درین استخوان * بوی امان نیست درین خاکدان

امابو بروصیتنامه درکه فی الحقیقه کارنامهٔ بنای سلطنت ودستور العمل اساس مملکتدر * اکر اول پادشاه عاقل سوانح امور ومصالح جمهورده بووصایا ایله عامل اوله * تا انقراض اعصار وانقضای ادوار صدای دبدبهٔ اقبال روزافزونی باقی وپایدار قاله * بیت * وصایای هوشنکی طوت یادکار * دیلرسك اولا دولتك پایدار * اسعد الملوك من بقی ذکره بالعدل واستند الیه من یأتی بعده * وهر جهاندار که بووصایایی که اون درت قاعده یی مشتملدر منظور نظر اعتبار قیلمیه امور سلطنتده انکله عامل اولمیه * بی شبهه بنای دولتی عواصف نکبتله متزلزل * ولامحاله روی عروس اقبالی جانب ادباره متحول اولوب روزبروز مراتب جاه وجلالی متدنی ومتنزل اوله (اولکی وصیت) بودرکه ملازمان آستانهٔ سعادتدن هرکیمکه افسر تقرب ایله سرفراز ایلیه انك حقنده غیرك کلام نفاق انجامن استماعدن امتناع واحتراز ایلیه که هرکسه که مقرب سلطان اولور البته محسود اقران اولور * وحسودلر چون اساس عنایت سلطانی انك حقنده محکم کوره لر لاجرم لطایف الحیل ایله نقض بنای حرمتنه وهدم بنیان قربتنه قصد ایدرلر * واخلاص واختصاص صورتنده کلمات رنکین وفریبنده ایله غائبانه * حسدا من عند انفسهم * جواهر حسناتن رشتهٔ سیئاته نظم ایدوب پادشاهی آنك حقنده متغیر قیله لر * وآنك ضمننده آنلرك مقاصدی حاصل اولوب مراد فاسدلرینه واصل اوله لر * بیت *

* مشنو سخن هرکس وبشنو سخن من *

* کارباب غرض راست درین باب سخنها *

* ایکنجی وصیت * اولدرکه مجالست نمام وغمازدن تمام احتراز اوزره اوله لرکه بونلر فتنه انکیز ولئیمدر * وعاقبتلری بغایت وخیمدر * چون بر شخصی برصفتله متصف کوره لازمدرکه فی الحال آتش سعایتن آب شمشیر سیاستله سوندره * وخاشاك وجودین آتش اهلاکله کوسندره * تا دودوجود یله عرصهٔ جهان تیره ودیدهٔ جهانیان خیره اولمیه * بیت *

آتشی راکه سوخت خلقی ازان * جز بکشتن علاج نتوان کرد

* اوچنجی وصیت * اولدرکه اعیان دولت وارکان مملکت شرط موافقتی مرعی

طونه که معظمات امور وامهات مهمات دوستان بکدل معاونتیله محصل اولور* ومصاحبان یکجهت مظاهر تیله تمشی بولور (ع) آری باتفاق جهان میتوان کرفت (ع) الفتح مع الوفاق توأم (دردنجی وصیت) اولدرکه تلطف وتملق دشمنه مغرور اولمیه* وهرچند که عدودن محبت ومسکنت مشاهده ایلیه شرط حزم واحتیاطی مرعی طوتوب انك دعوای وداد وادعای اتحادینه که عنقا کبی بیمکان* وکیمیا کبی بی امکاندر* زینهار اعتقاد واعتماد ایتمیه که دشمن هیچ وجهله دوست اولمز* وعدودن برجهتله صداقت کلمز* مثنوی*

از دشمن خشك روبر هیز* چون هیزم خشك از آتش تیز

کارش بجدل چو در نیاید* خوش خوش در حیله در کشاید

بشنجی وصیت اولدرکه چون تقدمرادی الف جهدله کف کفه کتوره محافظه سنده تهاون وتکاسل کوسترمیه* وغفلت سببیله ضایع قیلوب الدن کیدرمیه که صکره تدارکه اله کیرمز* وندامت وملامت فائده ویرمز *بیت*

نیاید بکف تیر رفته زشست* وکرچه بدندان کزی پشت دست

التنجی وصیت اولدرکه جمیع اموردهخفت وشتابدن تحرز واجتناب* ایدوب جانب تأمل وتأنی یه میل ایلیه که تعجیلك مضرتی غایت چوقدر* وصبر وتحملك منفعتنه نهایت یوقدر* مثنوی*

مکن در مهمی که داری شتاب* زراه تأنی عنان برمتاب

که ناکرده رامیتوان کرد زود* چو شد کرده آنکه ملامت چه سود

یدنجی وصیت اولدرکه هرحالده عنان تدبیری الدن قومیه* اکر اعدا اتفاقله اکا قصد ایده لر انلردن بریله مدارا واظهار اخلاصله اولور طرفه دن خلاص متصور رایسه فی الحال اکا اقدام ایده وبحکم* الحرب خدعة* انلرك بنای مکرنی برتدبیر آخر ایله زیروزبر ایلیه که عقلاد عملردر* بیت*

از دام مکر خصم بحیله توان کریخت* قد یصلح الحدید کما قیل بالحدید

* سکزنجی وصیت* اولدرکه کین ارباب کینه دن امین اولمیوب خوش امد وتلطفلرینه باور قیلمیه که نهال کینه دن زمین سینه ده نشو ونما بولمش اوله برآزار وضرردن غیری ثمر میسر اولمز* بیت* مکر دشمندن صقین اولمه امین* صید

ایچون نا که سکا ایلرکین * مثنوی *

کینه بهر سینه چو بنهاد رخت * دل شود ش از پی ازار سخت

پیندت و چرب زبانی کند * چون گذرد قصد نهانی کند

* طقوزنجی وصیت * اولدرکه عفو و صفحی کند و یه شعار ودثار ایدوب ملازمان عتبهٔ دولتی ادنی جریمه ایله هدف تیر عتاب و عقاب ایتمیه که همواره اکابر آب عفو و مرحمتله جرائد احوال اصاغری دنس کبایر و صغایردن پاک ایدوب * چهرهٔ جرأت و بی ادبانه حرکتلرین دامن اغماضله ستر ایده کلمشلردر * بیت *

زابتداء عهد آدم تا بدور پادشاه * از بزرگان عفو بود ست از فرودستان گناه

چون بعض مقربلردن بعض خیانت و جنایت ظاهر اولوب مظهر عواطف و عفو سلطانی اوله لر * لایق بودرکه بر دفعه دخی آنلری مشرب لطف و احسان ایله ریان ایلیه * تا بیابان حرمانده سرگشته و حیران قالمیه لر * بیت *

انرا که بدست لطف برداشتهٔ * بنواز بیکبار میفکن بر خاک

* اونجی وصیت * اولدرکه کمسه یه اضرار و آزار قصد قیلمیه تا بحکم * جزاء سیئة سیئة مثلها * ضرری اکا مترتب اولمیه * بیت *

چو بد کردی مشو ایمن ز آفات * که واجب شد طبیعت را مکافات

بلکه لازمدرکه نسائم انعام و احسانی گلزار عالمیانه متنسم اوله (ان احسنتم احسنتم لانفسکم * روضه سنده غنچهٔ مراد و شکوفهٔ مقصودی متبسم اوله * قطعه *

نیک ار کنی بجای تو نیکی کنند باز * ور بد کنی بجای تو از بد بتر کنند

امروز نیست از بد و از نیکیت خبر * روزی بود که از بد و نیکت خبر کنند

* اون برنجی وصیت * اولدرکه طورینه لایق و حالنه موافق اولمین اموره میل ایتمیه که نیجه کمسه گند و یه مناسب کاری قویوب مهم نا ملایمه اقدام ایتدیکی اجلدن عاقبت اتمامه یتشدرمیوب کند و کارندن دخی محروم قالمشدر * بیت *

زاغی روش کبک دری می آموخت * آن دست نداد وره او رفت ز دست

* اون ایکنجی وصیت * اولدرکه چهرهٔ جمالنی حلیهٔ حلمله آراسته قیله که قلب حلیم فسیحدر ونکتهٔ * کاد الحلیم ان یکون نبیا * حدیث صحیحدر * بیت *

تیغ حلم از تیغ آهن تیزتر * بل ز صد لشکر ظفر انگیزتر

(اون اوچنجی وصیت) اولدرکه ملازمان آستانهٔ دولتی امین ومعتمد کسنه اولوب ارباب غدر وخیانتدن احتراز واجتناب ایتمک کرک چون مجاوران عتبهٔ سلطنت صفت امانت ایله موصوف وسمت دیانت ایله موسوم اوله لر * هم اسرار ملک شرور اشراردن مصون * وهم جمهور خلق شرر ضررندن مأمون اولور * واکر عیاذاً بالله چهرهٔ حاللری خال خیانتله سیاه اوله * وپادشاه حضورنده کلاملری شرف استماع بوله شاید که بر بیکناهی معرض تلفه کتوره لر ونتایج بد حاللری عاجلا واجلا کا مترتب اوله * مثنوی *

خادم پادشاه امین باید * تا دران ملک رونق افزاید

ور کند جانب خیانت رو * ملک ویران شود زشومی او

* اون دردنجی وصیت * اولدرکه محنت روزکار وتقلب ادواردن کرکدرکه چهرهٔ حالی غبار انفعال ایله مغبر ومشرب همتی کرد ملال ایله مکدر اولمیه که مرد عاقل دائما بستهٔ بند بلا * وشخص جاهل همیشه مستغرق ذوق وصفادر *

* قطعه *

شیر راسلسله درکردن وروبه همه شب * فارغ البال دراطلال ودمن می کردد

عاقل از کلبهٔ احزان ننهد پای برون * غافل از روی طرب کرد چمن می کردد

ویقینا بیله که بیمظاهرت لطف ازل وفیض لم یزل سهم سعادت هدف مراده واصل اولمز * وبی آبیاری قضا وقدر نهال فضل وهنردن هیچ ثمره حاصل اولمز * بیت *

دولت نه باکتساب علم وهنرست * وابسته باحکام قضا وقدرست

بو اون درت وصیت که ذکر اولندی هر بری ایچون بر داستان غریب وبر افسانهٔ عجیب ایراد اولنمشدر * اکر رای اعظم اول حکایات وروایاتک تفاصیلنه اطلاع قصد ایدرسه جانب کوه سرندیبه که مهبط ابو البشردر توجه ایلسونکه بو عقده انده منحل اولوب کل مطلوب کلی اول روضهٔ امانیده آماده وشکفته اولسه کرکدر * چون حکیم بو کلام جواهر انتظامی کوش هوش رایه کوشوار * وبو کنج کوهر یکه لآلی معالیله مالیدر فرق همت پادشاهه نثار ایتدی * دابشلیم آنی نواخت ایدوب صحیفهٔ شریفه یی تعظیم وتبجیل ایله تقبیل ایدوب تمیمهٔ بازوی همت وتعویذ کردن اقبال ودولت ایدندی * وابتدی الان معلوم اولدیکه اول کنج شایکانکه اندن یکانشان وبردیلر درهم ودینار دکل بلکه حکم

واسرارایمش * وکنجینهٔ زخارف دکل بلکه خزینهٔ معارف ایمش * ثم بحمد الله تعالی متاع دنیادن اول مقداره اقتدارم وارکه زیادهیه افتقارم یوق * لازم اولدیکه شکرانهٔ پندنامه که کنج حقیقی اولدر * بودفینه‌دن حاصل اولانی ارباب استحقاقه بروجه صدقه انفاق ایدم * تا هدیهٔ ثوابی روان هوشنک جهانداره واصل اولوب بکا دخی بحکم * الدال علی الخیر کفاعله * تحفهٔ خزانه سندن بهره حاصل اوله * پس نواب حضرت برموجب فرمان عالی اول نقود ولآلیٔ راه رضای لایزالیده مستحقینه ایصال ایلدیلر * بیت *

خاصه زبهر کرم آمدرم * برکذر قافیه اینک کرم

چون بوحالدن فارغ البال اولدی دار الملکه متوجه اولوب مسند سلطنتی شکوه شاهیله مزین قیلدی پس اول شام تابام بو اندیشه‌ده ایدیکه جانب سرندیبه عزیمت بیوره شاید که آنده بو مقصود اتمام وبو مطلوب سرانجام بوله * وتفاصیل وصایایه وقوف تمام میسر اولوب آنی رکن بنای سلطنت * وقاعدهٔ نظام وانتظام مملکت قیله * علی السحر که افتاب نورانی چون یاقوت رمانی کوشهٔ کوه سرندیبدن اشکار اولدی * وچرخ الماس کون خردهٔ لعل بکانی اطراف جهانه نثار قیلدی * بیت * فلک تختینه چون سلطان خورشید * جلوس ایتدی نه ماننده جمشید * مقربان حضرتدن ایکی وزیر آصف نظیر یکه صدق مشاورتده مشار الیه * وحسن تدبیر موازرتده مدار علیه ایدیلر * پایهٔ سریر اعلایه حاضر قیلدیلر * وعواطف خسروانه ایله مخصوص قیلنلدقدنصکره حال خیال شبانه‌یی میانه کتوروب ایتدی * سودای سفر سرندیب ضمیرمده جایکیر اولمشدر * واول دیاره عزیمت داعیه سی عنان اختیاری قبضهٔ اقتداردن بیرون قیلمشدر * بوخصوصده سزنه صلاح کوررسز وبو بابده نه فکر وتدبیر قیلورسز * مدت مدیده درکه عقدهٔ مشکلاتمی انامل تدبیرکزایله حل ایده‌رم * واحوال مهمات ملک ومالی رأی صوابنماکزه حواله قیلورم * حالا دخی اومرمکه بوبابده شولکه مقتضای رأی صائب ومصلحت فکر ثاقبکزدر * عز حضور فائض النورمه عرض ایده‌سز تابنده دخی اطراف وجوانبن ملاحظه ایدم * وهر تدبیرکه اتفاق پذیر اوله اصل الباب عمل قیلم * بیت *

بنای کار بر تدبیر باید * که بی تدبیر کاری بر نیاید

وزرا ایتدیلر ضمیر منیر خورشید نظیر شاه جهانکیره مخفی دکلدرکه بوسؤاله جوابده شتاب ناصوابدر * که عظایم مهمات سلاطین‌ده تأمل تمام وتأنیده اهتمام

لعل بدخشانی نسخه

لازمدر* که کلام نا اندیشیده کو یا زر نا سنجیده در (ع) سخن را بیندیش وانکه بکوی* صواب بودر که بو کون و بو کیجه بو بابده اندیشه ایده وز* و نقد افکاری محک اختباره اوروب معیار اعتبارده تمام عیار واقع اولانی علی السحر عرضهٔ عرضه ییتشدیره وز* دابشلیم بو اتفاقه رضا کوستردی و وزرای دیوان آرای اولکون واول کیجه عرایس افکاره پیرایهٔ نظر اعتبارله آرایش ویروب* علی الصباح منصهٔ بارکاه سریر حضرت پادشاهده جلوه ویردیلر* وهر بریسی مقام مقررلرنده قرار ایدوب کوش هوشن استماع فرمان سلطانی یه متوجه قیلدیلر* بعد از اجازت کلام وزیر اعظم زانوی ادب اوزره کلوب ادای وظائف دعا و مراسم ثنایه قیام ایدوب ایتدی* بیت* ایا شاه فرمان ده و دادکر* خدیو جهان خسرو بحر و بر* دیکر*

* ای جهانگیر وجهان بخش که در حکم ازل *
* سلطنت تا با بد بر تو مقرر شده است *

بو بنده نک خاطر فاترینه خطور ایدن بودر که اکرچه که بو سفرده اکتساب فائدهٔ یسیره میسردر* اما ارتکاب شدائد کثیره لازم و مقرردر* ولذت و راحتدن دور و وحدت و فراغتدن بالکلیه مهجور اولوب* انواع مجاهده و ریاضتله آزرده و بحضور اولمق محققدر ضمیر منیر پادشاه عالمپناهه مخفی دکلدر که شرر* السفر قطعة من السقر بر شعلهٔ سینه سوزدر و تیر دل شکار* الجلاء اعظم البلاء* بر ناوک جکردوز* مردم دیده اول سببدن قرة العیوندر که زاویهٔ خانه سندن طشره کتمز* و قطرات اشک بو اجلدن پایمال و سرنکوندر که کوشهٔ کاشانه سنده قرار ایتمز* بیت*

* اندر سفر مشقت و ذل و ملامتست *
* کر هست خوش دلی و فرح در اقامتست *

عاقل اولدر که راحتی محنته بدل قیلمیه* وسود نقدی سودای نسیه ایله الدن چقارمیه* واختیاریله ذل غربتی عز اقامته ترجیح ایلمیه* تا اول بلایه مبتلا اولمیه که اول کبوترا اولمشدر* ملک ایتدی نیجه روایت اولنمشدر اول* حکایت* وزیر ایتدی روایت ایدرلر که ایکی کبوتر وار ایدی بر آشیانه ده دمساز* و بر کاشانه ده همراز* نه غبار اغیار ایله آیینهٔ خاطرلری مغبر و نه محنت روزکار ایله مشرب ضمیرلری مکدر* مستلذات دنیادن آب و دانه ایله قناعت

ایتمشلر ایدی * ودرویشان کوشه نشین کبی نشیمن عزلت اختیار ایلمشلر * برینه
بازنده وبرینه نوازنده دیرلر ایدی * هرشام وسحر اتفاق ایله نغمات موزونه ترنم
ایلرلردی * وکاه وبیکاه الحان روح افزا ایله اسجاع کوناکون تکلم ایدرلردی
* بیت *

بیادروی بتی کنج عزلتی داریم * بعشق ازهمه عالم فراغتی داریم

عاقبت روزکار غدار بحکم * وای نعیم لا یکدره الدهر * اول ایکی یار غمکساره
حسد ایدوب چشم زخم زمانه اول ایکی همدم فرزانه یه کار ایتدی * بیت *

فلک راغیر ازین خود نیست کاری * که یاری را جدا سازد زیاری

(نثر) سویدای دل بازنده یه سودای سفر عارض اولوب نوازنده یه ایتدی *
ای یار غمکسار بنیچه یه دلٔ قفس کاشانه ده قرار ایدوب محبس آشیانه ده روزکار
کچوره لم * کوکلم بوهوا ودماغمه بوسودا دوشدیکه شهپر سیاحتله برزمان
اطراف جهانده طیران ایدم * وفرمان عظیم الشان * قل سیروا فی الارض *
موجبنجه جوانب عالمی سیران ایدمکه وسیلهٔ سفر ایله * عجایب بسیاره ظفر
ومشاهدهٔ مجاهده ایله حصول تجارب بیشماره وصول میسر اولورکه السفر وسیلة
الظفر * شمشیر تا پیغوله غلافندن طشره چقمینه معرکهٔ مردانه ده یوزاغرتمز *
وقلم تا طریق سیرده فرقدن قدم قیلمیه نقش عبارات زیبایی صحن عدمدن صفحهٔ
وجوده کتورمز * آسمان که دائما متحرکدر جمیع عالمدن متفوقدر * وزمین که
همواره قرین سکوندر پایمال واکدکوب هردنی ودوندر * قطعه *

بجرم خاک وبکردون نکاه باید کرد * که آن کجاست زآرام واین کجا زسفر

سفر مربیٔ مردست وآشیانهٔ جاه * سفر خزانهٔ مالست واوستاد هنر

درخت اکر متحرک بدی زجای بجای * نه رنج اره کشیدی ونه جفای تبر

(نثر) نوازنده ایتدی ای یار همدم وای غمکسار محرم سن هنوز مشقت سفر
چکمممش سن * ومحنت غربت مشاهده ایتممش سن * ونکتهٔ * الغربة کربة *
کوش هوشکه ایرممشدر وتند باد * الفرقة حرقة * خرمن حضورکه
صاورمامشدر * سفر بردرخت فراق بردر * وغربت برخار مذلت غردر * بیت *

نمازشام غریبان غریب وبیچاره * نشسته بسر راهی ودل بصد پاره

(نثر) بازنده ایتدی بلی رنج سفر فراوان وزحمت سیاحت بیپایاندر * اما تفرج بلدان وتماشای غرایب جهان فتوح روح وراحت رواندر * وطبیعت کلفت سفره اعتیاد ایله زیاده متألم اولمز * ونفسه مشاهدهٔ عجایب اشتغالیله شداید راهدن چندان کلال کلمز * بیت *

در غربت اگر خار جفا هست چه غم * زین خار گل مراد رویدهر دم

نوازنده ایتدی ای رفیق شفیق تفرج اطراف عالم وتماشای ریاض ارم یاران همدم وخلان محرمله خوشدر * برکسنه که نعمت دیدار احبادن دور * وغنیمت مصاحبت اخوان واقربادن محروم ومهجور اوله * پیدادرکه اول تفرج آنك دردنه نه قدر دوا * واول تماشا آنك رنجنه نه دکلو شفا اوله * بو اجلدن دیمشلر درکه درد فراق یاران * ورنج هجران غمکساران * دوزخدن برنشان * بلکه دوزخ آندن نشانه‌در * بیت *

* فراق دوستان دیدن نشانی باشد از دوزخ *

* معاذ الله غلط گفتم که دوزخ زان نشان باشد *

حالا چون بحمد الله تعالی توشه وگوشه دانه وخانه مهنا ومهیا میسر ومحصلدر) پای فراغتی زیر دامن قناعته چك * وگریبان هوسی دست هوایه ویرمه (تخم عزیمتی زمین اقامته الق * بیت *

بگیر دامن جمعیتی وایمن باش * که سنگ تفرقه دوران در آستین دارد

بازنده ایتدی) ای انیس روزکار الم هجر وفراق غمین بیمه * که یار غمکسار عالمده کم دکلدر * ویرهمدمك فرقتی جراحتنه محرم آخرك وصلتی ایله مرهم میسر اولیجق غم دکلدر * بو معنایی خود ایشیدیورسن که دیمشلردر * بیت *

بهیچ یار منه خاطر وبهیچ دیار * که بر وبحر فراخست وآدمی بسیار

بونك برله که می تلخکام فراق * وجرعهٔ جام اشتیاقده * برنوع مزه وبر مقوله مذاق دخی واردرکه * چاشنیٔ شربت مواصلت * ولذت شراب مصاحبت اکا نسبت بی حلاوتدر * مثنوی *

چو می گرچه تلخست طعم فراق * از او شکرینست جانرا مذاق

بخسرو لب لعل شیرین رسید * ولی لذت عشق فرهاد دید

زمعشوق خسرو همی وصل جست * ولی کوهکن کوه را صل سفت
همه روز خسرو بی وصل تاخت * خنک جان آن کس که با هجر ساخت

نوازنده ایتدی ای یار نامهربان * بیت * همدم بولنور یار وفادار اله کیرمز * بیلك کز آره سك عالمی بر یار اله کیرمز * سن هنوز زهر هجر و فراق طاتمامش سن * و درد درد اشتیاق نوش ایتمامش سن * و اول اجلدن درکه آنده برلذت وار صانورسن * و اول چاشنی ده بر حلاوت ملاحظه ایدرسن هیهات هیهات * بیت *

* مذاق جان شیرین چاشنیٔ هجر نادیده *
* چه داند تلخیٔ هجری که دارد کوهکن بی او *

شو یله بیلکه ترك یار و دیار دشوار و شداید اسفار بسیار و خطر و مشقت راه بیشمار در (مصراع) مکن مکن که پشیمان شوی و سود ندارد) بازنده ایتدی ای برادر سن همان کند و مصلحتك کوره سن و من بعد شرح دفتر محنت سفری دوره سن * که شول کسه که شعلهٔ محنت سفر ایله سوخته اولمیه پخته اولمز * و هیچ خام طمع سایه پرور) سمند امیدی میدان مراده سورمز (مصراع) بسیار سفر باید تا پخته شود خامی * نوازنده ایتدی ای یار عزیز سن حالیا تیغ مفارقتله رشتهٔ مرافقت دیرینه یی قطع ایدوب صحبت یاران قدیمدن فراغت ایتمك دیلرسن ومضمون کلام حکیمدن * بیت *

یار کهن را بهیچ رو منه از دست * بهر حریفان نو که نیك نباشد

تجاوز ایدوب بحکم لکل جدید لذة * حریفان مجدد و یاران تازه ایله پیوند ایتمك قصد ایلرسن * بنم پندکرم دل سرد که نتیجه اثر قیله * و نصیحتم قلب صلبکده نقدر کارکر اوله * شعر * اذا لم یعن قول النصیح قبول * فان معاریض الکلام فضول اما غافل اولمه که بو عزیمتك عاقبتی ندامتدر * و ندامت موجب شماتت و مورث ملامتدر * بیت *

بسی بکام دل دشمنان بود آنکس * که نشنود سخن دوستان نیك اندیش

کلامی بو مقامده تمام ایدوب * اول ایکی یار غمکسار بری برین درکنار ایتدیلر * وقطرات حسرات و مجاجات عبرات ایله چهرهٔ زعفرانیلرین ارغوانی ایدوب * دل غمکین و دیدهٔ نمکین ایله بری برین وداع ایلدیلر * بیت *

* یار قصد قتل من وارد تیغ انقطاع *

* هر کس از شام اجل ترسد من از روز وداع *

پس بازنده صحبت رفیقدن قلبنی تفریق ایدوب پروازه کلدی (ع) چنانکه مرغ مقیـد برون پرد ز قفس * ورغبت تمام وشغف مالا کلام له هواده طیران * وعالمی سیران ایدوب بلند طاغلر وفردوس مانند باغلر تفرج ایدرکن ناکاه بر کوهه ایردی * که علو مرتبه ده شرفه سی کنکرهٔ افلاکه همسر وغایت عظمتدن کرهٔ زمین زیر دامننده بر تودهٔ احقر * دامن کوهده بر مرغزار کوردیکه * سواد مینـارنکی روضهٔ مینودن دلکشا ونسیم شمال غالیه بیزی نافهٔ آهوی تاتاردن مشك سا * بیت * غباری توتیـای چشم آهو * کیاهی نشترین رنك وسمن بو * فضاسنده هزاران کل شکفته * اولوب بیدار سبزه آب خفته * شکوفه هر طرفدن رنك در رنك * کیدردی بوی کل فرسنك فرسنك * بازنده یه اول ساحهٔ دلکش وعرصهٔ فرحبخش بغایت خوش کلدی * چون وقت غروب قریب اولوب حمامهٔ مشرق آشیانهٔ مغربه نزول ایتمش ایدی * اسباب حط وترحالی اول مقام جنتمثالده انزال ایدوب * بر نهال طوبی همال اوزره قرار ایتـدی * هنوز رنج راهدن آسوده اولمادش ایدی * وشدائد سفردن راحت وآسایش بولمامش ایدی * که ناکاه فراش سبکسیر باد سایبان سحابی فضای هوایه قالدردی * وجهان آرامینـده بی خروش رعـد دل آشوب ونهیب برق سینه سوز ایله نمودار غوغای قیـامت قیلدی * بر جانبدن آتش صاعقه جکرلالهٔ داغداری بریان ایلر ایدی * وبر طرفدن پیکان ژاله دیدهٔ نرکس بیـداری نشان ایلر ایدی * بیت * چاك اولوردی سینهٔ کهسار تیغ برقدن * رعدوش فریاد ایدر زدی خالـیم غرقدن * بیت *

* سینهٔ کوه از سنان برق میشد چاك چاك *

* از صدای رعد میـلرزید بر خود جرم خاك *

بازنده یه اول وقتده تیر باراندن خلاص اولـه جق بر پناه * وصدمت طوفاندن التجا ایده جك بر آرامکاه * میسر اولمیجق ناچار کاه زیر اغصانده کندوین پنهان * وکاه برك درختانی تیر باران سحاب ایچون قلقان ایدر ایدی * اسما آسیب تکرك وباران ونهیب صرصر طوفان متصل اشتداد وازدیاد بولور ایدی * وغرادهٔ رعد ونقـاطهٔ برق همواره مترادف ومتضاعف اولور ایدی * بیت *

طوفان روان ورعد خروشان وبرق تیز * وزد ودا بر دیدهٔ انجم سر شکریز

بحر محیط کف زده بر سر زمیم غرق * ازبسکه گشت روی زمین جمله موج خیز

القصه اول کیجه هزار رنج وغصه ایله صباحه یتردی * ونا کام اول بلای بی هنکامه تحمل ایتدی) متحمل کوشهٔ آشیانه یی ومصاحبت همدم فرزانه یی یاد ایدردی * وهزار حسرت ودرد ایله دل گرمندن آه سرد ایدوب دیر ایدی (قطعه)

گر بدانستمی که فرقت تو * این چنین تلخ شد بود ودلسوز

از تو دوری نجستمی یکدم * ورتو غائب نبودمی یک روز

چون طلیعهٔ مهر منیر طالع (وتباشیر صبح مستنیر لامع اولدی * همانده رقم ظلمت سحاب صفحهٔ روزگاردن محو * وتاب آفتاب عالمتاب ایله عرصهٔ هوا صحو اولدی * بیت * آجدی بالنی بنه جامهٔ صبح * پرطوطی یه دوندی جامهٔ صبح * بازنده یینه پروازه آغاز ایتدی اما متردد که * عنانی عزیمتی ینه خانه صوینه منعطف قیلوب آشیانه جانبنه می کیده * ویاخود بال همت وشهپر عزیمت ایله بر زمان اطراف جهانده طیران ایدوب گلزار عالمی سیر ایتمی ایده * بو اثناده بر شاهین تیز بال آهنین (چنکال که سر رشیدهٔ شعاع آفتابدن سریع النزول واوج هوایه نور بصردن دفعی الوصول ایدی * بیت *

که حمله چون برق آتش فشان * گه سیر چون باد آتش نشان

بازنده یی صیده قصد ایتدی * کبوتر مسکین شاهین پرکینی کوریجک * گرداب تب وتاب اضطرابه دوشوب * غایت خوفدن خفقان * وبیم جاندن یرقان اولدی * وعالم روشن چشمنه تاریک اولوب گلشن جهان انکا زندان وقوت اعضا واجزاسی ساقط اولوب برک بید کبی لرزان اولدی * بیت *

چو شاهین حمله ایده برشکاره * بدر افتاده لکدن غیری چاره * بازنده چون کندویی بسته بند بلا * وخستهٔ تیر قضا کوردی یار وفادار لکنند ولصیحتین یاد ایدوب * سنکندونك فکرنا تمام وخیال خامنه اعتراف تام ایتدی * وعهدلر ایدوب نذرلر ایلدیکه اگر بو ورطه دن ساحهٔ سلامته وصول بوله وبو مهلکه دن سهولتله خلاص اوله صحبت یار همدم ایله که اکسیر اعظم کبی وادیٔ عدمدن نشان ویرر مغتنم اولوب * بردخی سفر اندیشه سن ایتمیه بلکه بقیة العمر سفر نامن پیرامن زبانه کتورمیه (بیت) گر بار دگر دامن وصلت بکف آرم * تا زنده ام از چنك منش کس نرهاند * بو نیت برکتیله که مزید جمعیتی مقتضی ومتضمن ایدی * اول ورطهٔ عذاب وخلاب عقابدن فتح الباب میسر اولدی

اذا اراد الله امراهيأ اسبابه * یعنی سرپنجهٔ شاهین کبوتر مسکینی شبالٔ هلاکه چکه جلٔ مخلده برعقاب جایع که نسر طائر وواقع آشیانهٔ فلکده آسیب منقار ونکال جنکالندن امین اولمزایدی * وحمل وجدی بیم جان وحملهٔ بی اماننده بهرام خون آشام شبان اولمسه مرغزار آسمانده چراقیلمزایدی * بیت * حمل خشمندن آنلٔ اولسه آکاه * فلک صحراسن ایتمزدی چراکاه * بوی طعمه ایله برازفضای هوایی پروازایدرکن صورت حال شاهین وکبوتری مشاهده ایتدی کندوکندویه ایتدی * بیت *

زین نادره ترکرا بود هرکز حال * من تشنه وپیش من رود آب زلال

اکرچه کبوتر نوالهٔ مختصر ولقمهٔ محقردر اما فی الجمله آنلٔ سببیله دفع غائلهٔ جوع میسر * ونفس ناشکیبه برمقدار تسکین وتسلی متصوردر قصد ایتدیکه برق خاطف کبی کبوتری شاهین اوکندن قاپه قوت سبعی که نهاد شاهینده متمکن ایدی هیجان ایتدی باوجودکه کفهٔ عقابده دل ایدی آنی وزن حسابه المیوب مقام معارضه ومجادله یه کلدی * بیت * مرغله مرغ اولدی چنلٔ بچنلٔ * ایتدیلر بربریله محکم جنلٔ * چون آنلر چنلٔ بچنلٔ سازچنلٔ جنکه آهنلٔ ایلدیلر بازنده فرصت بولوب فرصتی غنیمت بیلوب کندوسن برزیرسنکه آتدی * برسوراخ تاریلٔ وتنلٔ که فسحت ساحتده آشیانهٔ کنجشلٔ اکانسبت برفرسنلٔ ایدی کیردی یاتدی واول کون اول کیجه دل زارودیدهٔ اشکبار ایله اول سوراخ تنلٔ وتارده قرار ایدوب نابغه وارلسان حال ایله بوبیتی تکرار ایتدی (شعر) وبت کانی ساورتنی ضئیلة (من الرقش فی انیابها السم ناقع) علی السحرکه کبوترسفید بال صبح آشیانهٔ بروج اسماندن فضای جهانه طیران ایتدی وزاغ سیاه فام شام عنقاصفت کوه قاف عدمه کتدی * بیت *

بفال همایون چوطاووس مهر * خرامان شد اندر ریاض سپهر

بازنده باوجودکه غلبهٔ جوعدن بیمجال ایدی بهرحال تحریلٔ پروبال ایدوب پروازه آغاز ایتدی * وترسان وهراسان دیدهٔ احتیاطله چپ وراسته التفات ایدوب کتدی * ناکاه برمرغزارکارنده برکبوتر کوردی که اوکنه برقاچ دانه دوکشلر * واول رهکذره هزار تخم شعبده ونیرنلٔ اکمشلر * بازنده نلٔ چون کشور اندامنه لشکر جوع مستولی اولمش ایدی باوجودکه هم جنسن دخی کوردی بی تأمل قصد صید دانه ومیل صحبت مرغ فرزانه ایدوب هنوز برایکی حبه التقاط ایتمامشیدی * که کردنن بستهٔ دام بلا * وسینه سن خستهٔ سهام عنا کوردی

بيت

دام شيطانست دنيا دانه لذتهاى نفس

مرغ دل را حرص دانه زود در دام افكند

پس ناله وانين وآواز حزين ايله اول كبوتره عتابه آغاز ايدوب ايتدى اى برادر بن خود سنك همجنسك ايدم وبحكم * الجنس الى الجنس يميل * موانست ومصاحبتكه ميل ايدوب فى الحقيقه بو واقعه يه سنك مجانستك سببيله مبتلا اولدم * سن بنى بو حالدن نيچون آگاه ايتمدك وحق كذارلق شرايطن ومهماندارلق وظائفن يرينه كتورمدك تا بندخى حذر ايديدم * بو دام بلايه مبتلا اولميوب مقصد معهوده كيديدم * كبوتر ايتدى اى مهمان كرامى سيل قدره سد مبدرمى * وتير قضايى سپر تدبير ايله رد متصور ميدر * كوش هوشكه بقشمديمكه ديمشلردر * بيت *

قضا از آسمان چون فرو كرد سر * همه زيركان كور كشتند وكر

(بيت) چون قدر تيرين آته قوس قضا * سپر اولمز اكا مكر كه رضا (نثر) شويله بيلكه چون ديوانخانهٔ ازلده فرمان قضا جريان بولمش اوله * ودفتر قدرده رقم جف القلم مثبت ومقرر اولمش اوله سن دكل مرغان آشيانهٔ ملكوت پرده سراى عصمتدن نزول ايدوب بستهٔ دام ابتلا اولورلر * آدم صفى كه روح پاك وقلب صافى ايله عالم شهادتده نقوش الواح غيبيه ئى حكايت ايدردى وبحكم * وعلم آدم الاسماء كلها * وفور علمده ملاء اعلادن دعواى تفاضل ايلردى * باوجودكه دانهٔ كندمى كورمش ودام تلبيس ابليسى بيلمش ايدى (ولا تقربا هذه الشجرة فتكونا من الظالمين نص صريح ونهى صحيحن استماع قيلمش ايدى ايشتمديكمكه نيچه پاى بست انخداع وغرور وكرفتار دام فريب ومكر ابليس وغرور اولدى (اذا جاء القضا عمى البصر) واذا نزل القدر بطل الحذر * چون بو حال ازل آزالده مقدر ايمش دواسى صبر جميل ايله تجملدر چون بو قضيه دفتر قضاده مثبت ومقرر ايمش ناچار چاره سى بار بلايه تحملدر (ع) مرغ زيرك چون بدام افتد تحمل بايدش (نثر) بازنده ايتدى چرب زبانلق زمانى دكلدر * وتطويل كلام مقامى دكل * همان بونى ديكه قادر ميسن بكا بو مضيق بلادن طريق خلاصه دليل اوله سن * وطوق منتك قيامته دك كردنمه بند ايدوب طريق مكافاته جزا وسزا سن بوله سن * كبوتر ايتدى اى سليم دل اكر بن حيله يه قادر اوليدم * وطريق خلاصه فى الجمله مجال بوليدم * بو بند بلاده پابسته قالورميدم * وبو وجهله كه كوررسن رهزن كاروان مرغان

اولورمیدم * عجب مشاهده رسنك حالك اول شتربچه یه که مشتاق سیر وسفردن طاقتی طاق اولوب گریه وزاری ایله مادرینه ایتدی * ای نامهربان برزمان توقف ایله نیجه یه دك كیدرسن * وشفقت مادرانه‌قنی بوضعیف وناتوانی نیجه بیطاقت ایدرسن * مادری ایتدی ای بی بصیرت كورمز میسنكه كاردست اختیارده ومهار قبضهٔ اقتدارده دكلدر (مصراع) دریغا كه در دست من نیست كار (نثر) اگربنم فی الجمله اقتدارم اولیدی كندومی تحمل باردن * وقرة العینمی خارخار رفتاردن خلاص ایتزمیدم * مثنوی *

شتربچه با مادر خویش گفت * پس ازرفتن اخر زمانی بخفت

بگفت اربدست منستی مهار * ندیدی كسم باركش درقطار (نثر) بازنده چون نوید چارهٔ خلاصدن نومید اولدی * لحركة المذبوح * دست وپای وپروبالن تحریك ایدوب اضطرابه آغاز قیلدی * وجهد تمام وسعی واهتمام ایله قصد پرواز قیلدی * چون رشتهٔ امیدنده ابرام واستحكام وارایدی * رسن دام كه مرور ایامله فرسوده اولمشیدی انفصام بولدی * بازنده چون حلقنی حلقهٔ دام بلادن خالی كوردی فراغ بالله پروازه كلوب وطن جانبنه متوجه اولدی وبوسرور ایله كه مرغ جانی قفس بندكراندن آزاد اولدی غم جوع ودغدغهٔ اشتهایی فراموش قیلدی * طیران اثناسنده اتفاق بردیهه ایردی * برمقدار آسایش ایچون بركشتزاره متصل بردیوار كنارنده قرار ایتدی * بركودك دهقانكه اول كشتزارك نكهبانی ایدی اطراف كشتی كشت ایدركن چشم بركینی بازندهٔ مسكینه راست كلوب سوزسودای كباب كبوتر كانون دماغنی پردود ایتدی * وفی الحال الندن اولان مهره‌ئی كمانكروهه یه قویوب اول جانبه آتدی * بازنده اما بوبازیدن غافل * طرف كشتزار وجانب صحرا ومرغزاره مائل * ناگاه شعبدهٔ فلك حقه بازدن اثرضرب مهره اول شكسته بالك بالنه یتشدی * وغایت هولدن سرنكون اولوب اول دیوار كنارنده برچاهه دوشدی * اول برچاه سیاه ومغاك دور پایان بجهیم اشتباه ایدیكه چرخ فلك آسیابی آنك دولابی كبی كورینوردی * ورسن سیاه وسفید شب وروز بربنه موصول اولسه قعر وپایانه وصول میسر دكلدی * نظم * جهنم كبی تاریك ایدی اول چاه * نیجه چه كیم عدم اقلیمنه راه * دهانی اژدر كبی آچمش * یدی قات یردن التی اوته كچمش * دلی شب كبی خالی مهر حقدن * برك قعرینه كچمش قهر حقدن (نثر) دهقان بچه چون كوردیكه صید حلال مجاور چاهدر * ورسن تدبیرتك چاهدن كوتاه) یأس ایتدی واول نیم كشته یی زندان عقوبتده محبوس قودی كتدی (القصه) بازنده بركون بركیجه

دخی دل خسته وبال شکسته اول چاه مظلمده مقیم اولدی * وزبان حالله صفت
عجزوآواره لکن وصورت ضعف وبیچاره لکن خیال نوازنده یه عرض ایدردی *
وایام وصال وهنکام اتصالی ذکر ایدوب لسان تأسف وتحسر ایله دیرایدی (نظم)
نه خوش وقتیدی اولکم کاه وبیکاه * نکارم یوزین ایلردم نظر کاه * اولوب دولت
مساعد بخت یارم * سعادتله کچردی روز کارم * چون کبوتر زرین بال صبح یوسف
وارچاه زندانخانهٔ ظلمتدن آشکار اولدی * بازنده هزارزور وزار ایله کندوبی کنار
چاهه آتدی * ونالان وغریوان طیران ایدوب چاشتکاه حوالیٔ آشیانه یه پناه
ایتدی * نوازنده چون تصفیق جناح رفیقی ایشیدوب استقبال ایچون آشیانه دن
طشره چیقوب ایتدی (ع) منم که دیده بدیدار دوست کردم باز * بازنده یی چون
درکنار ایتدی * بغایت ضعیف ونزار بولوب ایتدی * ای یار غمکسار وای مونس
روز کار * نظم * ندر بو ضعف بال وعجز حالك * ندر چهره کدکرد انفعالك * نیچون
سنبللرك اولمش پریشان * نیچون نرکسلرك اولمش درافشان * قطعه *

سر پرخمار شب بکنار که بوده * لبهای نکار مونس یار که بوده

سنبل زتاب رفته ونرکس بخواب ناز * شب تابروز پرده کسار که بوده

مارا زرشك صد جکرپاره درکنار * توپارهٔ جکر بکنار که بوده

بازنده ایتدی * نظم * دوستم بالله حال ناتوانم صورمه هیچ * هجرالندن ناله وآه
وفغانم صورمه هیچ * کل رخکدن ایرونه چکدم بو باغ دهرده * شمه سنی شرح اولمز
ای سرور وانم صورمه هیچ * اول محنت وبلا ومشقت وعنایه که بو پایمال حوادث
مبتلا اولمشدر * بیت * شب یلدا اکرلك آکه محصل * که تقریر ایلیم سا که مفصل *
خلاصهٔ قصه بودرکه ایشتمشدمکه اهل سفر چوق تجاربه ظفر بولوردکاباری بوتجربه
میسر اولدیکه مادامکه قید حیاتده اولم مسافرته نیت ایتمیم * وتاضرورت اقتضا
ایتمیه کوشهٔ آشیانه دن طشره کیتمیم * واختیارمله محنت مجاهدهٔ هجرانی دولت
مشاهدهٔ یارانه بدل ایتمیم * بیت * ایلمیم رنج سفر اختیار * مشکل ایمش حسرت
دیدار یار (نثر) بومثلی اول اجلدن ایراد ایتدمکه حضرت پادشاه عالمپناه
عزحضرتی ذل سفره بدل قیلمیه * وفراق یار وجلای دیار که ثمره سی ناله وزار ودیدهٔ
اشکبار در اختیار یله قبول بیورمیه * بیت *

هوای یار ودیارم چو بکذرد بخیال * شود منازلم ازآب دیده مالامال

(نثر) دابشلیم ایتدی ای وزیر بزرکوار اکرچه شدائد سفر بسیار در فوائدی دخی

بیشمار در (ع) عیب می جمله چو گفتی هنرش نیز بگوی * هر کسه که کربت غربته وورطهٔ محنته مبتلا اوله * متأدب ومهذب اولور * ونیجه تجربه لر حاصل قیلورکه مدة العمرا کا انواع منافع متفرع ومترتب اولور * بی شبهه ریاضت سفرله نفس ترقی کلی یه دسترس بولور * خواه راه صورتدن وخواه راه معنیدن کورمزمیسنکه پیاده شش منزل سفرله فرزانه لکدن فرزینلك مرتبه سنه ایریشور (شعر) الم ترفی رقعة بیدقا * اذا جدّ فی سیره فرزنا * وماه سبکرو اوندرت کیجه سیرایله منزل هلالیدن درجهٔ کماله یتشور * بیت * بی سفر شاه اولورمی عالمکیر * بی سفر ماه اولورمی بدر منیر (نثر) وهر کسه که کوشهٔ مسکن وراحت آباد وطندن قدم بیرون قلمیه مشاهدهٔ عجایب بلاد وملازمت اکابر عباددن دور اولور * واعجوبات اسرار اقطار وخبایای احوال روزکاردن محروم ومهجور قالور * بازاول سببدن ساعد سلاطینده مقام قیلدیکه کاشانهٔ آشیانه سنده قرارایتمز * وجغد اول اجلدن ورای دیوار مذلتده قالدیکه کوشهٔ ویرانه سندن طشره کیتمز * اخبارده کلمشدرکه مشایخ کباردن بری برسبیل تعریض مریدلرین بو رباعیله سفره تحریض ایدردی (رباعی) هر کس که سفر کند پسندیده شود) درعین کمال نور هر دیده شود * پاکیزه تر از آب نباشد هرگز * هرجا که کند مقام گندیده شود (نثر) اکر اول باز شکاریکه زغن بچه لر له نشو ونما بولمشدی آشیانهٔ زغنده قالوب هوای سفرده پروازه کلمیدی * هر آینه دستبوس سلطانله مشرف اولمق میسر اولمیدی * وزیر کبیر تارك مبارك شهریاره دعاجواهرین نثار ایتدکدنصکره تفصیل تمثیل صورت واقعه یی استفسار ایتدی * حکایت * رای دابشلیم ایتدی روایت ایدرلرکه ایکی باز تیز پرواز شب وروز بربرله دمساز اولمشلر ایدی * وبرقلهٔ کوهده که عقاب سپهر بورفعت طیرانله کرینه ایره مز ایدی * ونسر طائر بو بلند پروازلقله ذروه سنك ذره سنی کوره مز ایدی آشیانه قیلمشلر ایدی * بیت *

آن نه کوهی بودکانرا برزمین بودی نشان * آسمانی بود کویا برفراز آسمان

نثر) اول ایکی مرغ فرزانه فراغ باللّه اول آشیانه ده کچینورلردی * ونعمت صحبتی غنیمت بیلوب سرور حضور ایله روزکار کچوررلردی * بیت * غنیمت بیل حضور دوستانی * وفاسزدر وفاسز بیل جهانی * برمدتدنصکره عنایت ربانی انلره بر بچه ارزانی بیوردی * بحکم اولادنا اکبادنا * کمال شفقت وشفقتلرندن هرکون ایکیسی دخی غدا طلبنه کیدرلردی * وجکرکوشه لری ایچون کونه کونه طعمه لر کتوروب یدررلردی تاقوت بولوب ضعفی کتدی * وآزمدتده قوتی چوق ترقی ایتدی * برکون نه آنی تنها قویوب هر بری برجانبه کتمشیدی * وکلمه لری

شاهد

جیدق

وقتندن خیلی زمان کچمشیدی * بازبچه نك جاذبهٔ اشتهاسی حرکته کلوب
جنبشه آغاز ایتدی * وهرجانبه میل ایدوب اضطراب ایدرکن کرانهٔ اشیانه یه
یتدی * ناگاه ایدن دوشوب سطح زمینه ایره جك محلده مکر بر زغن که بچه لرینه
طعمه طلبنه کوشهٔ آشیانه دن چقوب کمرکوهده صیده مترصد اولوب
دورردی * تجسس اطراف ایدرکن اتفاقا نظری اول بازبچه یه راست کلدی *
خیال ایتدیکه بو برموش درکه برزغن چنکالندن خلاص اولمشدر (مصراع)
درکوزه همی خیال رویت بینم * بی تأمل هجوم ایدوب یره یتمدن روی هوادن
کتوروب آشیانه سنه کوتوردی * وحدت بصرله دقت نظر ایدوب کوردی علامت
چنکال ومنقاریله بیلدیکه مرغان شکاری جنسندندر * بحکم جنسیت اکا عرق
میل ومحبت نابض اولوب قلبنده اکا مهر وشفقت ظاهر اولدی * وفکر ایدوب
کندوکندو یه ایتدی * بوحال ضمننده عنایت الٰهی وحکمت نامتناهی یی
کورکه بنی بونك سبب حیاتی قیلدی * اگر اول محلده بن حاضر بولنمسم بو بیچاره
اوج هوادن یره دوشوب اعضا واجزاسی متفرق اولوردی * واستخوانلری آسیب
سنك عناایله خرد اولوب غبار وار باد فنایه وارردی * چون قضای ربانی اقتضا
ایتدیکه بن آنك سبب بقاسی اولم * انسب بودرکه فرزندلرمله تربیتده انی شریك
بلکه فرزندلکه قبول ایدوب سائر اولادم سلکنده منسلك قیلم * پس کمال رغبت
وشفقتله آنك تربیتنه مشغول اولدی * وکندو فرزندلری امرنده سلوك ایتدیکی
طریقی آنك حقنده مسلوك طوتدی * تا بردرجه یه واردیکه بازبچه اوزایوب
قدوقامت چکدی * وفروپروبال وبال ومنقار وچنکالی کماله یتدی *
وروز بروز مقتضای ذاتی وکوهر اصلیسی اوزره پروازه آغاز ایتدی (ع) وحق علی
ابن الصقران یشبه الصقرا * اگرچه که کندوسنی اولاد زغندن تصور ایدردی *
اما هیئت وهمتی وصورت وسیرتی انلره مخالف کوروب اکثر اوقات متفکر
ومتحیر اولوب کندوکندویه ایدردی * اگر بن بیگانه اولم نیچون بو آشیانه ده
مسکن قیلم * واگر بوخاندان ایسم ندن آنلرك عکس صورت وخلاف
سیرتلرنده اولم * بیت *

نه داخل این دائره دارم خودرا * نه خارج این جمع شمارم خودرا
آن به که ازین نیستی وهستیء خویش * خوش بگذرم وباز گذارم خودرا

(نثر) برکون زغن بازبچه یه ایتدی ای فرزند مقبل سنی دائم ملول ومنفعل کورورم
سبب ملالك بکا خفیدر * وموجب انفعالك بکا مخفی * اگر مزاج جهتندن
برنسنه یه احتیاجك وار ایسه نه درسویله بله لم علاجنه مباشر اوله لم *

واكر خاطر كده برآرزو ومن املك وارايسه اعلام ايله كوره لم مقدورا ولديغى مقدار اتمامنه سعى واهتمام قيله لم * بازيچه جواب ويروب ايتديكه بندخى نفسمده آثار ملالت مشاهده ايده رم اما سبن تمام بيله مزم * اكر بلسم دخى اعلان واعلام قيله مزم * بيت *

اين طرفه كلى نكر كه مارا بشكفت * نى رنك توان نمود ونى بوى نهفت

حاليا اصلاح حالم ودفع ملال وانفعالم ايچون بونى مصلحت كورورم كه شرف اجازت ارزانى بيوره سن تا برزمان روى هواده طيران واطراف جهانى سيران ايدم * شايدكه بركت حركتله غبار غم صحيفهٔ دلمدن زدوده اوله * واميددركه تماشاى عجايب اطوار وتفرج غرايب امصار سببيله صورت فرح آيينهٔ ضميرمده جلوه قيله * بيت * دل غنچه آچلمازايدى غمدن * سحر كه ايتمسه كرسير كلشن (نثر) زغن چون آوازهٔ فراقى ايشتدى * دل كرمندن آه سرد ايدوب ايتدى * بيت *

از فراق تلخ ميكويى سخن * هرچه ميخواهى بكن ليك آن مكن

اى فرزند دلبند بونه خيال ركيك وفكر مستبعددركه ايلرسن * واى جكر كوشه بونه كلام خام واندیشهٔ ناتمامدركه سويلرسن * سفر سوداسن ايتمه كه سفر بر درياى مردم رباى وبر نهنك آدمى خايدر * بيت *

سفر اهل اين جهان سقرست * زان سبب صورت سفر سقرست

(نثر) سبب ارتكاب شدايد مسافرت * يا اكتساب اسباب معيشت * ويا وطنده تعذر تمكن واقامتدر * سن بونلرك بريسندن دخى بريسن * بحمد الله كه كوشه وتوشه جهتندن بى نيازسن * وجميع فرزندلرمدن دخى سرافرازسن * جمله سى كمربستهٔ فرمانكدر * ومن بوطريقهٔ اذعانكدر * بيت *

جمله بآيين سر افكندكى * كوش ادب حلقه كش بندكى

بوحضور وسرور ونعمت موفور ايله سفر اختيار ايتمك * ومذاق حضردن مشاق سفرى ترجيح ايدوب ترك يار وجلاى ديار ايتمك طريق فكر صحيحدن دور * وطور عقل صريحدن بغايت مهجوردر (رباعى) انكو بسلامت سبب ونانى دارد * وزبهر نشستن آشيانى دارد * نه خادم كس بود نه مخدوم كسى * كوشاد بزيكه خوش جهانى دارد * بازيچه ايتدى سنك ايتديكك نصيحت مقتضاى علاقهٔ ابوت * ولازمهٔ شفقت وحفاوتدر * فاما بن هرچندكه انديشه ايده رم بوكوشه يى حالمه لايق وبوتوشه يى مزاجمه موافق بولمزم * وخاطرمه خواطر

خطور ایدرکه اظهارنی معقول کورمزم زغن بلدیکه نکتهٔ (کل شیٔ یرجع الی اصله) انک حقنده ظهور ایتـدی زبان تعجب ایله کندو کندویه ایتدی * نظم *

اگر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاووس باغ بهشت

بهنگام آن بیضه پروردنش * زانجیر جنت دهی ارزنش

نهی آبش از چشمهٔ سلسبیل * بر آن بیضه گردم زند جبرئیل

شود عاقبت بیضهٔ زاغ زاغ * کشد رنج بیهوده طاووس باغ

چون کوردی که بو نصح اوزره تقریری انک ضمیرنده تأثیرا یتمدی * طرز کلامی تغییر ایدوب بو وجهله تعبیرایتدیکه * بن دیدیکم مقام قناعت ومرتبهٔ فراغتدن ناشیدر * سن دیدیکک صفت حرص وطمعدن منبعث ومتماشیدر (ع) شتان بینهما شتان شتانا * ای فرزند دلنواز صفت حرص وآزهزار شاهباز همت پروازی اوج هوای استغنادن اینـدروب بستهٔ بند نیاز ایتمشدر * وحرص پیشه همیشه محرومدر * وصحیفهٔ ناصیه سنده (الحریص محروم) مفهومی مرقومدر قنـاعت اهلی اولمیان دنیـاده راحت اولمز * فراغت قدرین بلمین عالمده عافیت بولمز (بیت) عارفه توشه می وار کنج قناعتدن ایو * عاقله کوشه می وار کنج فراغتدن ایو * چون سن نعمت قناعت شکرین قیلمزسن * ودولت فراغت قدرین بیلمزسن * قورقرم سکا اول بلا یتشه که اول کربهٔ حریصه یتشدی * بازیچه ایتدی نه کیفیتله اولمشـدر اول * حکایت * زغن ایتدی زمان ماضیده بر پیرزال ضعیف الحال وار ایدیکه غایت ضعف وهزالدن خلال کبی باریک ایدی * وان اوهن البیـوت لبیت العنکبوت * بر کلبه سی وار ایدیکه بخیللر کفنـدن تنک * وجاهللر قلبندن تاریک ایدی * اول کلبه ده بر کربه سی وار ایدیکه هرگز مرآت خیالده وعالم مثالده شکل نان کـورمامش ایدی * وبیکانه وآشنـا اندن نام ونشان ایشتمـامشیدی * مبلغ ترفه حضوری بوکه مقصورایدیکه * گاه گاه برسوراخدن بوی موش استشمام ایتمکله مشام هوشی معطر وتختهٔ خاکدهٔ نقش پاین کورمکله (ع) مانـند گدایی که بیابد درمی چند * چشم جهان بینی منور اولوردی * واکراحیانا بخت موافقت وطـالع مساعدت وسعـادت مرافقت ایدوب برموش بیچارهٔ بی سر پنجهٔ شکاره کتورسه (ع) چون گدایی که گنج وزر یابد * نشاط موفور وانبساط نامحصور ایله نیجه ایام وشهور شاد ومسرور اولوب ساحهٔ سینه سندن اندوه دیرینه صد مرحله دور اولوردی * ونیجه مدت اول قوت لایموت ایله قناعت

ایدر ایدی * واول نواله یی که عالم غیبدن حواله اولمشیدی غنیمت عظمی بیلوب دیر ایدی * بیت *

* این که می بینم به بیداریست یارب یا به خواب *

* خویشتن را در چنین حالت پس از چندین عذاب *

اولسببدن کلبهٔ پیرزال اول کربه نك تخط سالی ایدی * دایم زار و نزار ایدی * وغایت هزالدن شکلی خیال * واندامی خلال * وقامتی هلال کبی کورینوردی برکون ضعف تام ونهایت نحافت اندامدن زحمت تماملە بالای بامه چقوب اطرافه نکاه ایدرکن ناکاه کوردیکه بالای دیوار همجوارده برکربهٔ شیرصورت وپلنك صولت که چشم شعله فشانی عین الهره کبی رخشان * وپشم حریرنظیری موی سمورکبی بریق ودرخشان (عز وناز وتبختر واهتزاز ایله سیران ایدوب) شیرژیان کبی غریو وافغان ایدر * وکثرت لحم ووفرت شحمدن سرعت حرکته بمجال خرامان خرامان کیدر * کربهٔ پیرزال چون کند وجنسندن بو زیب وفرله اول کربهٔ فربه وچرب پروری کوردی متحیر اولوب فریاد ایندیکه (ع) یار اخرامان میرسی آخر بکوبی کز کجا * سن بو لطافتله قنده دن سن) بکزرکه ابو هریره پرورده لرندسن یاضیافت خانهٔ خوان خطادن کلورسن * بو طراوتکه حکمت ندر * وبو لطافت قوتکه علت ندر * بیت * لعل شیرین ایله جانا سنکه آدم جانی سن * صوردیغم عیب ایلمه بالله بکا جانانی سن * کربهٔ همسایه جواب ویردیکه بن ریزه خور خوان سلطانم * هرصباح دربارکاه پادشاهده دربان صفت نکرانم * چون ایوان دیوان سماط نعم فراوانله نمودار مائدهٔ اهل جنان اوله * جرأت ایدوب اول سمورزانلردن وسمیدا تمکلردن برقاچ لقمه شکار ایدەرم * واول کون اول کیجه انکله تنعم ایدوب بومنوال اوزره روزکار کچورورم * کربهٔ پیره زن ایتدی سموزات دیدیکك ندن عبارتدر * وسمیدا تمك نه نسنه دن کنایتدر * بن مدة العمر شوربا به پیره زن وکوشت موشدن غیری نسنه کورمدم وایشتمدم * کربهٔ همسایه چون آندن بو کلامی ایشتدی تعجب ایتدی * وطعن وطنزله ایتدی * آنکچون شویله زیبا صورت اولمش سن که قدلك چنکه واندامك تار عوده دونمش * وبدنك قورەش عنکبوت نکسوده دونمش * هی مسکین عجب عبرت اولمش سن * الحق سنك بو هیئتندن ابنای جنسنه عار تمام * وبو شکل وصورتکدن بنی نوعمزه ننك بردوام وار در * بیت *

ازکربه همین کوش ودمی هست ترا * باقی همه عنکبوت رامی ماند

واكرسن بارکاه سلطانه حاضر اولیدك * وروایح اطعمه وفوایح اغدیه ایله دماغ جانکی معطر قیلیدك یمکن که سر (یحیی العظام وهی رمیم) پردهٔ غیبدن عرصهٔ شهوده کلوب حیات تازه بولیدك * بیت *

بوی محبوب چو بر خاك احبا کذرد * چه عجب باشد اکر زنده کنند عظم رمیم

کربهٔ پیره زن چون بو تعییب ترغیب آمیزی ایشتدی * درونهٔ دلنده شریان حرص وآز حرکته آغاز ایدوب تضرع ونیاز ایله ایتدی * ای برادر مابینمزده حق جوار ورابطهٔ جنسیت واردر (وحب الهرة من الایمان) حدیثی ضمیر منیرکه آشکاردر * نه واردر که شرط مروت وحق اخوتی یرینه کتوروب بو نوبت که اول جانبه وارهسن بو بیچاره یی خدمت مرافقته قبول بیوره سن * شاید که سنك دولتکده بو تن آزرده یه سدرمق وبرکت صحبتکله بو قالب فرسوده یه فی الجمله رونق حاصل اوله * بیت *

* هزاران کس ز انعامت برو سود ومرفه شد *

* مرا شایستکی بیشست اکر من هم شوم شاید *

کربهٔ همسایه آنك کریه وزاریسنه ترحم ایدوب تعهد ایتدیکه بو نوبت سماط نعمته آنسز حاضر اولمیه * کربهٔ پیره زن بو نوید فرحزای وبو امید روح افزا ایله حیات تازه بولوب بالای بامدن اینـدی * وصورت قضیه یی نقیر وقطمیر پیره زنه تقریر ایتدی * چون پیره زنك یار قدیمی ایدی * حق شناسلق مقتضاسی اوزره نصیحته آغاز ایدوب ایتدی * ای رفیق مهربان اغوای اهل دنیایه فریفته اولمه * وکوشهٔ فراغتده توشهٔ قناعتی عالمه ویرمه که ظرف حرص وآز خاك کوردن غیری ایله پر اولمز * ودیدهٔ طول امل سوزن فنا ورشتهٔ اجلدن غیری ایله دکلمز * نظم * نهایت بو قدر چونکه حرص وآزه) قناعت ایلکدر چاره آزه * قناعت قیلمین اولمز توانکر * وفور مال الله قارون ایسه کر * اما دماغ کربهٔ بینوا * سودای نوالهٔ خوان سلطانه شویله امتلا بولمامشدیکه * داروی نصیحتله دوا وشربت موعظتله شفا ممکن اولیدی * بیت *

نصیحت همه عالم چو باد در قفسست * بکوش مردم عاشق چو آب در غربال

القصه وقت معهود وساعت موعودده کربهٔ همسایه ایله افتان وخیزان جانب آستانهٔ سلطانه روان اولدی * مکر اول بیچاره هنوز بارکاه پادشاهه وارمدن لطیفهٔ صریح * الحریص محروم * عرصهٔ ظهوره کلمش ایمش * ونحوست طالع آتش

سوداسنی آب حرمانله منطفی قیلمش ایمش * سبی دخی بو که آندن سابق مکرکربه لر هجوم ایدوب شور وشغبی حددن کچورمشلردی * وفریاد وفغانله پادشاهی بحضور ایتمشلردی * فرمان سلطان بومنوال اوزره جریان بولمشدیکه تیراندازلردن برجماعت تیروکمانله برکوشه ده کمین ایدوب مترصد اوله لر * تا هرکربه که وقاحت سپرین یوزینه چکوب میدان جرأته کله اوّل طعمه سی بلکه آخر لقمه سی پیکان جکردوز اوله * کربهٔ پیره زال بو حالدن غافل وشراب حرص وطمع ایله مست ولا یعقل * مشام جانی چون بوی طعامی استشمام ایتدی * وکوش هوشی چون طاس وکاس وسینی وچینی طنینن ایشتدی * بی اختیار شاهین وارشکارکاه خوان سلطانه کندوسن پران ایتدی * وچاشنیکیر قضا ایتدی (ع) ای سوخته این دیك تمنا خامست * هنوز کفهٔ میزان اشتها القمهٔ کران سنکله امتلا بولمامشدیکه تیر دلشکاف میل ترازوکبی کاف نافنده اوینادی * نظم * اقوب قانی درون استخواندن * دیرایدی هم بجردی بیم جاندن * کراولمزسم بوزخم تیرزنله * بجینم موش ونان پیره زنله * عسل حظی چو زخم نیشه دکمز * عسلدن یکدرریك کره بکمز * بومثلی انکچون کتوردمکه سنده کوشهٔ آشیانه مزی غنیمت بیلوب قدر طعمه ونعمتی که بیزحمت ومشقت حاصل وواصلدر فهم ایده سن * اللهم قنعنا بما رزقنا * خبرندن فطیر ایدوب افزون وزیاده طلب ایتمیه سن * مثنوی *

بجائی که وقتت خوشست ای پسر * نمی بایدت کرد از انجا سفر
مکن دولت عافیت را رها * میفکن از خود را بخود دربلا
مکن دست آز وهوس را دراز * بچیزی که بخشیده اندت بساز
اکر مور را آز کمتر بدے * چرا پایمال همه وربدے

بازبچه ایتدی بیورد یغك کرچه محض نصیحت وفرط شفقت ومرحمتدر * اما جزئیات اموره التفات همت بلنده نا ملایمدر * ومجرّد اکل وشربه قناعت مقتضای طباع بهایمدر * هرکسنه که سربرسلطنتده سروراولمق دیلیه طلب معالی یه جهد ایتملك کرك * وهرکمسنه که کشور سیادتده تاجوراولمق قصد ایلیه کمر اجتهادی میان جانه بند ایتملك کرك * راغب همت عالی اعمال خسیسه یه راضی اولمز * وطالب رتبت معالی منازل ادانی واراذل ایله قناعت قیلمز (بیت) هرکیمه که رتبت بالا کرك * آکه قدم همت والا کرك * زغن ایتدی بوخیال ناهموار مجرد پندار ایله وجود بولمز * وبو دیلك سودا تمنای بیحاصل ایله جوشه کلمز * هیچ برعمل تهیئهٔ

ادواتسز میسر * وهیچ بر نتیجه ترتیب مقدماتسز متصوّر دکلدر * بیت *

تکیه برجای بزرگان نتوان زد بگزاف * مگر اسباب بزرگی همه آماده کنی

(نثر) بازایتدی حصول مناصب دولته قوت چنگالم کبی مقدمه میسر میدر *
ووصول مراتب رفعته سطوت منقارم کبی وسیله متصورمی * سن مگر اول
شمشیرزن حکایتنی استماع ایتمامش سن که ساعد بختی علوّهمتی واسطه سیله سوار
سعادتله زینت بولمش ایدی * زغن سؤآل ایتدیکه نه منوال اوزره اولمشدر اول
حکایت * بازبچه ایتدی روایت ایدرلرکه قدیم الزمانده بردرویش کاسب وارایدیکه
عجز حال ومؤنت عیالدن درمانده وکثرت قلت وقلت کثرتدن عاجز وفرومانده
ایدی * دخل هرروزه سی خرج روزمره یه وفا ایتمزدی * وفائدهٔ صناعتی ترتیب
نان ونمکه یتمزدی * عنایت یزدانی عزشانه اکا بر فرزند ارزانی بیوردی * که دلائل
حشمت جبهه سنده پیدا وعلایم دولت ناصیه سنده هویدا ایدی * بیت * مبارك
طلعت وفرخنده طالع * جبیننده نجابت نوری لامع * میامن وجودیله حال پدر
میمون * وبرکت قدومیله کسبی خرجندن روز بروز افزون اولدی پدر اول پسر فرخ
اثرك قدمن مبارك طوتوب مقدوری اولدیغی مقدار تربیتنه مشغول اولدی * اول
فرزندارجمند هنوز قرین مهد ایکن کمان وتیر ایله اوینار آونوردی * ودخی شیرخواره
ایکن سپروشمشیر ایله کونور سونوردی * هرصباح مکتبه ایلتسه لر دونز میدانه
کیدردی * وهرکاه که تعلیم خط ایتسه لر الواح خطی قویوب اوماج رماح خطی یه
میل ایدردی * همواره لوح شمشیردن جهانکیرلك حرفن اوقوردی * وهردم
نقش سپردن سرورلك درسن ازبرقیلوردی * مثنوی * چوهاومیمی یازیدی
دبیری * سپرله خوده کیدردی ضمیری * الف بایی ایدردی شویله تقریر * که
بادرشکل یاشکل الف تیر * چونکه سنّ صباوتدن سنّ بلوغه یتدی برکون
پدری ایتدی * ای فرزند دلبندم دائم خاطرم سنك حال خیالکه ناظردر *
عنفوان شباب اوان طفولیت کبی دکلدر * خصوصا که آثار طیش وخفت وتهتك
وجرأت صفحات احوالکده ظاهردر * نفس بداندیش سنی کرداب تشویشه
آتمدین * واغوای شیطان هوا مهلکهٔ شهوته القا ایتمدین دیلرمکه * من تزوج فقد
احصن نصف دینه حصن حصینی * سکا مقر * والنکاح سنتی فمن رغب عن سنتی
فلیس منی * منصهٔ منیفنده سنی جلوه کر قیلم * وشانمزه مناسب دست پیمان
ترتیب ایدوب اکفاء واقرانمزدن برقبیلهٔ اصیله وبرجرثومهٔ قدیمه دن بر کریمه یی عقد
عقد وسلك ازدواجکه چکم * سن بوبابده نه صواب کوررسن * وبومراده نه تدبیر
بیوررسن * پسر ایتدی ای پدر اول دختر ایچونکه بن عقد ایتسم کرك وآیین کابین

ایچون دست پیمان نقدا یتسم کرك * سزه نسنه تکلیف ایتمزم وسزدن عنایت
ومعاونت توقع قیلمزم * پدر ایته‌دی ای نوردیده سنك کیفیتخیالك وکیت مالك
بکا پوشیده دکلدر * سنك نه قدر استظهارك اوله که شانکه ملایم دست پیمانه
اقتدارك اوله * نقدایده جکك دست پیمان ندر وعقد ایدرم دیدیکك عروس نه
نسنه در * پسر فی الحال یرندن طوردی وایجرو کیروب برشمشیر بران کتوردیکه
صدبار غمزهٔ خوباندن خونریز وخونخوار * وهزار درجه عقیق لبلردندانندن
کوهردار * وایتدی ای پدر بیلمش اولکه بن عروس مملکتی خطبه اتسم کرك *
ومخدرهٔ سلطنتی عقد عقده کتورسم کرك * اکا تیغ براندن کران دست پیمان *
وخنجر خون فشاندن آغر نشان میسر میدر * بیت *

با بخت نیك هیچ کسی راستیز نیست * مهر عروس ملك به از تیغ تیز نیست

چون اول جوانك همتی حصول سلطنته مقصور ایدی آز زمانده عروس عرصهٔ
مملکتی منصهٔ قبضهٔ تصرفنده جلوه قیلوب * ضرب تیغ عالمکیر وزخم خنجر آب
شکل وآتش تأثیر ایله اکثر آفاقی تسخیر ایتدی * بو معنیده دیمشلردر * بیت *

عروس ملك نسازد مکر بدامادی * که اول از کهر تیغ داد کابینش

بو مثلی آنکیچون کتوردم تا بیله سنکه جمیع اسباب دولت بکا آماده * وابواب توفیق
حضرت عزت روی حالمه کشاده در * بند خی امیدوارمکه کند ومطلوبمه واصل
اولم * ودست امید ایله میان شاهد مقصودمی در اغوش قیلم * حالا فسون
وفسانه ایله بو حالی ترك ایده مزین * ومجرد قیل وقال ایله بو خیالدن کچه مزین
(مصراع) ما از سر این کو بملامت نرویم * زغن عین الیقین بیلدیکه اول مرغ
همایون فال دام احتیال ایله صید اولمق احتمالی ممتنع وخیال محالدر * بالضروره سفره
اجازت ویردی * ودود آتش هجرانی تودهٔ آسمان ودیدهٔ پاسبان چمن کیوانه ایرکوردی
پس باز زغن وبچه لرین وداع قیلدی * وحضیض آشیانه دن پرواز ایدوب اوجه
متوجه اولدی * نیجه زمان فضای هواده طیران ایتدکدنصکره برقلهٔ کوهده آرام
ایدوب * دیدهٔ تماشا ایله اطرافه نکاه ایلرکن ناکاه کوردیکه برکبك دری عین
جلوه وحسن شیوه ایله خرامه کلمش * وغلغلهٔ قهقهه سی اطراف جهانه ولوله
ویرمش * باز کند وطبیعتنده شکار کبکه رغبت کوریجك برحمله ایله حوصله سن
کوشت سینهٔ کبکله پر ایتدی * بر لحم طری کوردیکه لذت ولطافتده آب
حیات وشربت نباتدن افزون * وطراوت وحلاوتده نمونهٔ طعم ونعمت * ولحم
طیر مما یشتهون * چون مدة العمر اول مقوله لذیذ نواله مشاهده ایتمامش ایدی

ایتدی* بیت*

سر تا بپای تو همه مطبوع طبع ماست* گویی برای خاطر ما آفریده اند

پس کندو به خطاب ایدوب ایتدی* فوائد سفر همین بو تمزمی که اول ناملایم
اغدیه دن خلاص اولوب عجالة الوقت نفایس اطعمه یه ظفر بولدلئ* و آشیانه
تنگ و پر ظلمتدن و مصاحبان دون و دنی همتدن منازل رفیعه و مواضع منیعه یه
واصل اولدلئ (ع) این هنوز از اول آثار جهان افروزست* کیم بیلور من بعد ذلك
دخی قناع امتناع و عزتدن نیچه شاهد دولت و عروس سعادت یوز کوستره*
و صحن عدمدن صحرای وجوده و زاویهٔ غیبدن عرصهٔ شهوده نه لطیفه لر کله (ع)
تا قدر از پرده چه آرد برون* پس باز تیز پرواز نیچه زمان فراغت خاطرله طیران
و صحن عالمی سیران ایدوب نشاط بالله کبك و تیهو شکارینه اشتغال ایتدی*
اتفاق بر کون بر کوه کمر نده او توروب خیال شکار و تماشای مرغزار ایلرکن
کوردیکه دامن کوهده بر کروه پر شکوه صف شکاری آراسته قیلمشلر* و مرغان
شکاری صید طیور ایچون اهتزازه کلمشلر* نظم*

دران دشت از صدای طبلك باز* همه مرغان صید افکن به پرواز
زینك سوجره بازان سبك خیز* بخون صید کرده چنك را تیز
ربوده نقد جان از کبك و دراج* وزان جانب دکر شاهین بتاراج

(نثر) مکر اول جماعت سپاه اول ولایتك پادشاهی ایدیکه ملازمان آستان دولتیله
قصد شکار و صید مرغزاره چقمشدی* بو اثناده ساعد شاهده اولان باز پرواز
ایدوب بر صیده قصد ایتدی* بو باز بلند همت دخی شهپر عزیمتله آنك شکارینه
قصد ایدوب برق خاطف کبی اینوب اوکندن قاپدی* شاه چون آنك بو سرعت
و جرأتن و بو رفعت همتن کوردی اول مرغ همایونه کوکلی مفتون اولوب مثال
عالی شرف صدور بولدیکه صیادان چابك دست جهد ایده لر تا شست حیله ایله
اول باز بلند پروازی صید ایده لر* بیت*

دیدی شه حیله ایلك ال اوشورك* بو مرغ وحشی یی دامه دوشورك

صیادلر فی الحال مثال شاهه امتثال ایدوب بر بازی اول جانبه پرواز ایتدردیلر* باز
وحشی چون کندو جنسن کوردی تحاشی ایتمیوب بال اقبالله استقبال ایتدی*
و لوازم سلام و اکرامه قیام ایتدکدنصکره تلطف تماملة متفحص احوال اولدی
باز بادشاه چون آندن بو ملایمتی کوردی اثناء مصاحبتده آستانهٔ سلطانه

تحریض ایتدی چون اول بازبلندهمت دلالت رهبردولتله شرف خدمت
حضرت شاهه ایردی* نظرعاطفت سلطانی آنك قابلیت شانی واستعداد
هیولانی سنه معین اولوب آرمدتده مساعدهٔ بخت سعادت یاریله ساعد شهریاری
جای قرار ایتدی * وهمت بلندی وسیله سیله حضیض ذلتدن ذروهٔ
دولت ونباهته یتدی* بیت*

ناقابل است انکه بدولت نمی رسد* ورنه زمانه درطلب مرد قابلست

دیکر) بلندهمت وعالی نظرکرك آدم* که همتینه کوره کیشیده اولور مقدار (نثر)
اول بازبلندهمت اکرهمان منزل اولنده اقامت ایدوب مصاحبت زاغ وزغندن
فراغت ایتمسه* وسفرواسطه سیله دریای هواده سباحت وکوه وصحراده سیاحت
وساحت اطراف واکنافی مساحت ایتمسه* اکا بومدارج دولتك حصولی جملهٔ
محالاتدن وآنك بوپایهٔ رفعت ومراتب رأفته وصولی مقولهٔ ممتنعاتدن اولوردی*
پس معلوم اولدیکه سفرسببیله آدمی اسفل سافلین ذلّدن اولدن اعلای علیین
عزقبوله وصول بولورایمش* وارتکاب شداید مسافرت اکتساب مراتب دولت
وسعادته مفضی اولورایمش* قطعه*

بهاردل سفرباشدکه ازوی* خلایق راکل مقصود بشکفت
سفرکن تامراد خویش یابی* که فامشوافی مناکبها خدا کفت

چون دابشلیم کلامن بومقامده اتمام ایتدی وزیرآخردخی ایلروکلوب مراسم
خدمت وزارته قیام ایدوب ایتدی جواهرزواهر کلمات حکمت بینا نکه حضرت
شاهنشاهی ظل الهی کلك زبانله سلك بیانه چکمشدر* آندن منزه درکه شمهٔ
شایبهٔ شبهه پیرامننه وکرد عیب وریب کرددامننه یتشه* فامابنده لرك خاطر
فاطرینه خلجان ایدن بودرکه ذات ملکی ملکات سلطانیکه صلاح جهان وراحت
جهانیان آنك صحت مزاج شریف وسلامت عنصر لطیفنه وابسته در* مذاق
حضردن مشاق سفری ترجیح ایتمك* وروضهٔ جان فزای عشرتی قویوب بادیهٔ
هاویهٔ هوای الم ومحنته کیتمك* روش حکمتدن دوروم مقتضای سلامت فطرت
وفطنتدن مهجوردر* دابشلیم ایتدی ارتکاب محنت ودرد کارمردان مرد
وبیشهٔ شیران بیشهٔ نبرددربی شبهه تادامن عشرت سلاطین کرفتارخار اذیت
اولمیه* ضعفای رعیت ایچون کلستان فراغتده کل رفاهیت آچلمز* وتاپای
همت ملوك عدل آیین بادیه پیمای بلیت اولمیه* درویش دلریشك سرپرتشویشی
بالین راحت وآسایشه یتشمز* بیت*

نیاساید اندر دیار تو کس * که آسایش خویش خواهی و بس

ضمیر منیر وزیره هویدادر که عباد حذا ایکی قسمدر * بری ملوکدر که انلره ایالت
ممالک وفرمانفرمالق مقرر اولمشدر * بری دخی رعیت درکه انلره خلعت امن
وفراغت) وکسوت حضور واستراحت مقدر اولمشدر * بو ایکی حال بر محلده اجتماع
پذیر اولمق محالدر * یا راحت اختیار ایدوب عنان دولتی الدن قومق کرک یا هما ن
عزت ودولتله قناعت ایدوب لذت فراغتدن ال یومق کرک * نظم *

انکه او پا بر سر ناز و تنعم می نهد * روز کارش در جهان سردار و سرور میکند

پادشاهی در چمن دادند کل را زانکه کل * با وجود نازکی از خاک بستر میکند

حکما دیمشلردر که * الجد وسیلة الجد * یعنی جادهٔ جد وجهد طالبی سر منزل بخته
یتورر * وبیابان جفایی قدم وفا ایله قطع ایتمک جمال شاهد مقصودی نظر مشاهده یه
کتورر * حصول امانی وآمال رکوب اهواله منوطدر * ونیل مطالب ومقاصد
تحمل متاعب وشدایده مربوط * بیت *

کمر سلطنت نشاید بست * هر کرا رغبت تن آسانیست

هر کسنه که میدان همتده کمر جدی درمیان ایدوب سمند جهدی زیر رانه آله *
وارتکاب محنتده تن آسایی وراحتدن ال چکوب خواب نوشین وشراب شیرین
حضور وفراغتدن اجتناب قیله * قناع عزت امتناعدن شاهد مرادی عن
قریب یوز کوستره * ومنصهٔ عرصهٔ جهانده آز زمانده عروس مقصودین جلوه کر
کوره * نته که اول پلنک بچه نک میامن جد وجهدی ومقاسات شدایده صبر
وتحملی برکاتیله آز زمانده نقاب تعویق چهرهٔ مرامندن مرتفع اولوب بیشهٔ فرح
فزایه که ملک موروثی ایدی ظفر میسر اولدی * وزیر درخواست ایتدیکه نه
کیفیتله اولمشدر اول * حکایت * دابشلیم ایتدی حوالی بصره ده بر بر وار ایدی
بغایت خوش هوا * اول جزیره ده بر بیشه وار ایدی پر لطافت وصفا * لطیف
چشمه سارلری هر طرفدن روان * ونسایم جان بخشی هر جهتدن وزان *
الوان ازهارله هر جانبی ملون * وانواع اشجارله هر کناری مزین (مثنوی) اولوب
درلو شکوفه ایله مزین * ریاحین ایتمش اطرافن ملون * درخت سایه کسترلر
ایرشمش * بداقلر بر برینه ال ویرشمش * طوتر لر اله سرویله شمشاد * سکردوب
قالقر اوستندن تجرباد * لطافت هوا ونزاهت فضاسندن اکابیشهٔ فرح افزا
دیرلردی * اکا بر پلنک نهنک آهنک مستولی اولمشیدی * که هول وخشم

نیدون بوغذنه بنت بنت
برجیوای

وهیبتندن شیر شرزه اول کنامه کام قویمزدی * وزخم شولك شوکتندن سباع
ووحوش اول بیشه اندیشه سن پیرامن خاطرینه کتورمزدی * مثنوی *

چو بر خار ازدی از خشم دنبال * فکندی شیر چرخ ازسهم چنکال
بران راهی که او یکدم نشستی * کذار خلق تا یکسال بستی

نیچه زمان ایدیکه اول بیشه ده کامران و کامکار روزکار کچوررایدی * نامر ادلق
صورتن هرکز آیینهٔ دورانده کورمامش ایدی * ودبیر تقدیر طومار روزکاری
خلاف رضاسی ونقیض مقتضاسی اوزره دورمامش ایدی * بر بچه سی وار ایدیکه
عالم روشنی آنك آیینهٔ جمالنده معاینه ایلردی * ونوردیده یی اول قرة العینك
تماشای یال وبالنده اکلردی * ضمیرنده بو معنی جایکیر اولمش ایدیکه چون بچه
نشوو نما بوله ودندان وچنکالی آلوهٔ خون هزبران اوله * اول بیشه نك ایالتن انك
ذمت وهمتنه تفویض قیله * وکندو بقیة العمر کوشهٔ قناعتده حضور وفراغتله
متقاعد اوله * بیت *

من فلک همی کنم قضا همی کوید * بیرون زکفایت تو کارد کرست

اتفاق قضا بو عزمی امضایه فرصت ویرمیوب نهال آرزوده شکوفهٔ امل هنوز
شکفته اولمادین باد خزان اجل برك وبار حیاتن تاراج ایتدی * ع *

ای بس ما آرزو که خاك شده ع فکم فی حجاب الارض من حسرات

چون پلنك نخجیروار چنك شیر اجله کرفتار اولدی سباع که قدیم الایامدن اول
بیشه یه تغلب اندیشه سن ایدرلردی * هر طرفدن هجوم ایدوب استخلاصنه قصد
ایتدیلر * پلنك بچه کوردیکه طاقت مقاومت میسر دکل ناچار جلای وطن
اختیار ایتدی * وسباع بیننده عظیم نزاع واقع اولوب عاقبت برشیر خونریز وشور
انکیز جمله سنه غالب اولوب اول منزل فرح فزای وترح زدایی مخلب تغلبله قبضهٔ
تصرفنه آلدی * پلنك بچه نیچه زمان کوه وبیابانده سرکردان اولوب اخر الامر
بر بیشه یه دخی یتشدی * واول بقاعك سباعنه ماجرایی کما جرا عرض ایدوب انلردن
بورخنه یی سد وبو خللك تدارکنه مدد طلب ایتدی * زمرهٔ سباع اول شیر مهیب
واول هزبر با نهیبك استیلاسنی استماع ایدیجك امداد واعانتدن امتناع ایدوب *
علی الاتفاق ایتدیلر * ای فقیر سنك منزلك برشیر چنکنه دوشمش که غایت
نخوتندن شیر آسمانی کریکنه آصمز * وشکوه وشوکتندن پیل دمان پیرامن بیابانه
قدم بصمز * بیم افتراسندن هوام وسوام اول آجام وآکامدن کچه مز * وصرصر

انفاسندن سیمرغ کوه قاف اول اطراف واکنافده بال وپراچه مزدی * بیت *
بچم دیدین طیور اول بوم وبردن * کسر پردن امیدین بلکه سردن * بزه آنك جنکنه
قوت وقدرت ودندان وچنکنه طاقت مقاومت میسر دکلدر * بیت * قابل میدر
مقابل اوله شیر ایله غزال * ممکنمیدر که پنجه اوره ببرله شغال * سکادخی آنکله مقام
مقابله ومجادله معقول ومتصور دکلدر * بیت *

هر آن کهتر که با مهتر ستیزد * چنان افتد که هرگز بر نخیزد

اما بو بابده بزم رأیمزده تدبیر صواب بودرکه بنه آنك درکاهنه پناه ایدوب زبان عجز
وانکسار ایله بسط اعتذار * ودهان صدق واخلاصله عرض اختصاص ایده سن
بیت * واروب عذر ایلمك تدبیرین ایتسك * مدارادارنك تعمیرین ایتسك * بلنك
بچه یه بو فکر معقول بغایت مقبول کلوب مقرر قیلدیکه ملازمت آستانهٔ شیره
واروب حالنی اعلیه * وحسب المقدور ادای وظایف خدماتنه بل بغلیه * پس
دقایق استظهاری روابط * فاصفح الصفح الجمیل * ایله مبرم ومستحکم قیلوب
شمشیر وکفن برکردن ودوش متوجه آستان قهرمان وحوش اولدی * لسان حالله
بو ابیاتی جك ویا ایدی * شعر * اسأت ولم احسن وجئتك هاربا * واین لعبد
عن موالیه مهرب * یؤمل غفرانا فان خاب ظنه * فما احد منه علی الارض اخیب *
چون شرف خدمت شیره یتشدی * منظور عواطف شاهانه ومحظوظ عوارف
خسروانه اولوب حالنه لایق وشاننه موافق منصبه نامزد اولدی * بلنك بچه
دخی زبان ثنا ومدحتی برکار وکمر اخلاص وعبودیتی خاصرهٔ جانه استوار ایدوب
خدمتکارلق وظایفنده وهوادارلق شرایطنده بردقیقه مهمل ونامرعی
قومیوب * بردرجه آثار کفایت اظهار قیلدیکه * ساعت بساعت اختصاصی
اشتداد وتقربی ازدیاد بولدی * ورتبت قربت وشرف کرامتده برمرتبه یه
واردیکه * محسود ارکان دولت ومغبوط خواص حضرت اولدی * بو جمله ایله
هردم ملازمتده جد وجهدین آرتوررردی * وهر لحظه اتمام مصالحده اهتمامن
زیاده قیلوردی * بیت *

جد وجهد کسی که بیشترست * کارش از جمله خلق پیشترست

اتفاقا بر وقت شیرك بر بیشهٔ دوردستده مهم ضروریسی واقع اولدی بر زمانده که
تأثیر حرارت آفتابدن تنور فلك اثیر پرتب وتاب اولمشیدی * وعرصهٔ کوه ودشت
کورهٔ آهنکر وآشیانهٔ سمندرکبی پر التهاب * غایت حرارت هوادن مغز وحوش
استخوانلرنده جوشه کلمشیدی * وسرطان میان آبده تابه ده ماهی کبی بریان

اولمشیدی * نظم * سحاب اولسه نا کاه اگر قطره بار * حرارتدن اولوردی قطره شرار * هواده کراچسه پرزر کونش * یناردی پروبالی پروانه وش * شیر فکر ایتدیکه بو زمانده صدف قعر دریاده مرغ کبی بریان * وسمندر تاب آفتابدن میان آتشده پنهاندر * بزم اعوانمزدن کیم اوله که ارتکاب محنتدن اجتناب * وسوز وکداز وقطع نشیب وفرازدن احترازا یتمیوب * بو مهم ضرورینك اتمامنه اهتمام ایلیه * بو تفکر اثناسنده پلنك خدمت ملازمته کلوب ملکی اندیشناك کوردی * وفور درایتی وکمال کفایتی موجبنجه سریر شیره قریب کلوب بو تأمّلك موجبنی صوردی * وصورت واقعه یه واقف اولدقدنصکره کفایت مهمی ذمّت همتنه الوب شرف اجازت بولدی * وانواع سباعدن برجمع معدود ایله موضع معهوده متوجه اولدی * ونصف نهاره دکین اول مقامه یتشوب اتمام مهمه قیام ویردی * چون مرام احسن وجوه اوزره سرانجام بولدی * علی الفور عنان مراجعتی جانب آستانهٔ شیره منعطف قیلدی * خواص اصحاب که رکاب دولت انتسابنده منتظمر ایدی * متفقة الکلمة عرصهٔ عرضه انها ایتدیلرکه بو حرارت هوا ونکابت کرماده اقدام واهتمام ایله بو قدر مسافه قطع اولندی * الحمد لله که کفایت مهم دخی میسر اولوب هیچ دغدغه قالمدی * وحضرت شیرده دخی رتبت قربت ورفعت منزلت امیرنه مثابه در معلوم صغیر وکبیر درکه اکر بر مدت برسایهٔ درختده آرام واستراحت بیوروله * وشربت آب سرد ایله آتش عطش تسکین اولنه حکمتدن خالی ومصلحتدن دور دکلدر * بیت *

آسوده باش وبار مشقت فرو منه * بگشا میان که رنج جهان را کناره نیست

پلنك چون بو کلاملرنك وپندلرنك سنکی ایشتدی * لب تشنیعله تبسم ایدوب ایتدی * حضور حضرت شیرده بنم تقرب واختصاصم برلوادر که هزار رنج وبلا ایله بو درجه اعتلا بولمشدر * معقول میدرکه تکاسل وبطالت ایله سرنکون قیلم * وبر بنادرکه هزار مشقت وعنا ایله بو مرتبه ممهد ومشید اولمشدر * لا یقمیدرکه تن آسانی واستراحت ایله خاکه یکسان ایلیم * بیتحمل رنج توصل کنج میسر میدر * وبی آزار خار تماشای کلزار متصور می * بیت * بلاسز بال اولورمی مارسز مال * بله در کنج ورنج ادبار واقبال * قطعه *

کسی بکردن مقصود دست حلقه کند * که پیش تیر بلاها سپر تواند بود

بآرزو وهوس بر نیاید این معنی * باب دیده وخون جکر تواند بود

منهیان اخبار بو قصه بی نقیر وقطمیر حضرت شیره تقریر * وبو صورتی من اوله

الی

الی آخره صحیفهٔ ضمیرینه تحریر وتصویر ایتدیلر * شیر چون پلنكٔ بچه لك بو كفایتن * وآثار خلوص نیتن وصفای عقیدتی حكایتن ایشتدی * برزمان تأمل بحرینه طالوب وسر تحسینی صالوب زبان آفرینله ایتدی * سرور وسیر دارلغه اول كمسنه لایق وسزاواردركه كریبان محنت ومشقتدن باش چیقره * ورعیت برسرفرازلك عهد معدلتنده آسوده وراحت اولوركه بالین استراحته باش قومیه * بیت *

ازان شاه آسایش آمد پدید * كش آسایش خود تواند برید

پس پلنكی دعوت ایتدی ووفور اعزاز واكرامله محظوظ وعیون اصطناع وانعامله ملحوظ قیلدقدنصكره * اول بیشه نك ایالتن اكا تفویض وتقلید ایلیوب * ملك موروثن اكا ارزانی قیلدی * وكندونك نیابت وخلافتی منصبن دخی اكا مضاف قیلوب مرتبه سن مضاعف قیلدی * بومثللی كتوردم تابلهسن كه بی تنكاپوی سعی بلیغ هیچ برفردلك آفتاب مرادی مشرق امیددن طالع اولمامشدر * وبی جست وجوی بی دریغ مقدمات رجادن برمقصودی نتیجه پذیر واقع اولمامشدر * بیت *

تابرده رنج گنج میسر نمی شود * مزد اوگرفت جان براد ركه كاركرد

چون بو سفرده كسب مقصودم معرفته مقصور درعزم حزمله رشتهٔ ترددی كسدم * وقدم جدایله ركاب عزیمته قدم بصدم ذهاب وایابده مجرد احتمال رنج وعذابله عقد نیتم فسخ وحكم عزیمتم نسخ اولمز * وشهسوار همت عالی عنان عزمن صوب اكتساب معالیدن منعطف قیلمز * ان ذلك من عزم الامور * بیت *

* شه كه بعزم درست پای نهد درركاب *

* نیست عجب چرخ راگر رود از كف عنان *

(نثر) چون وزرا جزم ایلدیلر كه زواجر نصیحت مانع عزیمت اولمق ممتنعدر * فرمان عالی یه امتثال ایدوب تهیئهٔ اسباب ارتحاله اشتغال ایتدیلر * وشرایط مباركباد سفری یرینه كتوردیلر * وبو بیتك غلغله سن كنبد دواره یتوردیلر * بیت * ایلدلك عزم سفر لطف خدا یارك اوله * همت اهل نظر قافله سالارك اوله * پس رای دابشلیم زمام امور ولایتی اركان دولتدن برامین معتمدك كف كفایتنه تسلیم ایدوب * رعایت رعیت وحمایت مملكت بابنده برقاچ وصیت كه طراز لباس سلطنت * واساس قواعد دولت ایدی كوش هوشنه القا وصحیفهٔ ضمیرینه املا ایتدیلر * بیت * اول فلكدندر بو اختر اول كنشدندر بو فر * اول بحردندر بو قطره

اول صدفدن بو کهر * مثنوی *

ملک شد آیینهٔ اسکندری * تا تو رخ خویش درو بنکری

روی تو زیبا ننماید مگر * زنک تعدی بری از وی بدر

ملک فروزی ز سحر پیشه کن * وز نفس صبحدم اندیشه کن

آن نکند کاه یکی پیرزن * ناوک مردافکن صد تیرزن

(نثر) چون کار مملکتی سپارش قیلدی و بار سلطنتدن آسایش بولدی * بعض خواص و محرم و حواشی و حشم ایله راه سرانديبه توجه ایتدی * و ماه کبی منزل بمنزل ارتحال و آفتاب مثال شهردن شهره انتقال ایدوب کتدی * هر مرحله ده نیچه تجربه یه مالك اولوب * هر قافله دن نیچه فائده لر حاصل قیلورلردی * بو منوال اوزره مدت مدیده شد اید سفر چکوب منازل بحر و بر قطع ایتدکدنصکره اطراف سرانديب کورینوب ظاهر اولدی * و اول دیارك روایح فوایحیله مشام خاطر پادشاه عاطر اولدی * بیت * هواسی اول دیارك روح پرور * صویی ماورد و خاکی مسك و عنبر * نیچه ایام شهر سرانديبده ارام ایدوب رنج راه و الام سفردن آسوده اولیجق احمال و اثقالك اکثرین انده قویوب حشم و خدمدن کندویه محرم اولان برقاچ آدمله جانب کوهه توجه ایتدی چون فراز کوهه یتدی برسر افراز کوردیکه سایهٔ دامنی سر آسمانه سایبان و زبانهٔ تیغی خنجر مریخله همزبان * بیت * بی ستونیله اساس استواری توأمان * آسمانیله علو ارتفاعی همعنان * هر طرفی بر مرغزار که الوان ازهارله نمودار * جنات تجری من تحتها الانهار * هر جانبی بر کلستان که انواع کل و ریحانله غیرت نزهت آباد * جنتان ذواتا افنان * قطعه * سبزه زارنده شجرهای زبرجد برکنار * کوهسارنده کمرهای زمرد در میان * جویبار عرعرینه شاخ طوبی منتها * بوستان نفحه سندن باغ جنت بوستان (نثر) دابشلیم اطراف کوهی طواف و مقامات متبرکه یی زیارت قیلدی و اثنای کشت و کذارده نظری برغاره مصادف اولدیکه سواد درونی بیاض دیده دن روشن * و سر النور فی السواد * صحیفهٔ سوادنده مشاهد و معاین * اول مقامك مجاورلرندن استعلام و استفسار تماملہ بیلدیکه اول غار بر حکیم بزرکوارك مسکنیدرکه اکا بیدپای دیرلردی * معناسی طبیب مهربان دیمکدر اول بر مرد عارف ایدیکه * دل بیغلی انوار انواع معارفله متجلی ایدی * و نفس فاضلی زیور اجناس فضائل ایله متحلی * خاشاك ناپاك اخلاقی آتش ریاضتله حرق ایتمش *

وکاروبار وجودی * موتوا قبل ان تموتوا * دریاسنه غرق ایتمش * دیدهٔ بیداری لیل ونهارده خواب دیدارین کورمامش * وکوش هوشی * والله یدعوالی دار السلام * نداسندن غیری صدا اشتمامش * مثنوی * دمی کنجینهٔ تحقیق بیزان * جبینی آفتاب صبح خیزان * دلی اسرار حقك ترجمانی * کلید مخزن رازنهانی (نثر) دابشلیم حکیم بزرکوارك ملاقاتی آرزوسیله خارج غارده برمقدار طوردی * وزبان حال‌ الله اول صاحبکمالك باطننده‌ن استجازت زیارت بیوردی * پیرروشن‌ضمیر الهام غیبی واعلام لاریبی ایله ضمیر شاه عالمکیره مطلع اولوب قعر غاردن * ادخلوها بسلام آمنین * صداسنی سمع شهریاره یتوردی * مثنوی *

شه دران غار حکمت آیین شد * غار ازو نقشخانهٔ چین شد

خدمت پیر را میان بربست * کمر بندکی بجان دربست

(نثر) ایچرو کیردی بر برهمن کوردیکه قدم تجرید له عالم تفریده ایرمش * ورایت کشف وکرامتی ذروهٔ ملکوت وعرصهٔ جبروته ایرکوردمش * بشرهٔ بشری سنده ملکهٔ ملکی ظاهر * ونحافت جسمی لطافت روحنه برهان باهر * رای فراستله بیلدیکه مقصود معهودی آندن میسر اولیسر * وملتمسی آنك یمن نفسیله وجود بولیسر * صفای خاطر واعتقاد باطن وظاهر له اکا متوجه اولدی * چون برهمنه یقین واردی شرایط تحیتی یرینه کتوروب لوازم خدمته قیام کوستردی * برهمن رد جواب سلام واتمام مراسم اکرام ایدوب نصکره او تورمغه اشارت بیوردی * ورنج راه وزحمت سفردن خاطرین صوردی * وسبب قبول کلفت سفر وباعث ترك راحت حضری استفسار قیلدی * دابشلیم قصهٔ خواب وکنج وموجب تقبیل عذاب ورنجی علی التفصیل برهمن روشنضمیره تقریر ایتدی * برهمن لب تحسینله تبسم ایدوب ایتدی * هزار آفرین اول پادشاه بلندهمت وپاك نیته که طلب معرفت حکمتده بو دکلو کلفت وزحمته تحمل ایتدی * وآسایش ستمدیدکان رعیت وارامش محنترسیدکان بریت ایچون اصناف مشقت وبلیتی تقبل ایتدی * مثنوی *

ای خوشست آیین جهان داشتن * ملك بدین کونه توان داشتن

بیخ نهالی که تو آبش دهی * میوهٔ شاخش نبود جز بهی

(نثر) همانندم حکیم بزرکوار مهر درج اسراری آچدی * ودرر شاهوار حکمتی فرق همت شهریار کامکاره صاچدی * وبرقاچکون کندو مهماتندن فراغت

ونعمت خوان حکمتله ضیافت مهماتنه مشغول اولدی * دابشلیم اثنای
مقالاتنده وصیتنامهٔ هوشنکی یاد ایدوب * وصایایی بر بر حکیمه عرض ایدردی *
برهمن دخی رای اعظمه اول بابه مناسب نصایح ومواعظ بیورردی * ودابشلیم
انی قلم خیال وانبوبهٔ فکر تله لوح قوت حافظه یه ثبت قیلوردی * کتاب کلیله ودمنه
سؤال وجواب رای وبرهمنه مبتنی اولدی * وبنه ترتیب سابق اوزره که فهرست
کتاب آنی ناطقدر اون درت باب اوزره منطویدر * والمعونة من الله المستعان *
وهو حسبنا وعلیه التکلان * باب اول ساعی ونماملک کلام نفاق انجامن

باب اول

استماعدن امتناع واجب ایدوکن بیان ایدر * رای اعظم دابشلیم بیدبای حکیمه
ابتدی مضمون وصیت اول بودرکه هرکسه که شرف تقرب سلطانله اختصاص
بوله هر آینه محسود عام وخاص اوله * وحسودلر نقض قاعدهٔ حرمت وغرضه
سعی ایدوب کلمات مکر آمیزایله ضمیر سلطانی آندن متنفر ومتغیر قیله لر * پادشاهه
واجبدرکه کلام صاحب غرضه تأمل تمام بیوره چون بیله که آمیزش والایشدن
خالی دکلدر سرحد قبوله یتشدرمیه * مثنوی *

مده راه صاحب غرض پیش خویش * که آمیخت بریکدکر نوش ونیش
بصورت دهد نوش یاری کند * بمعنی زند نیش وخاری کند

(نثر) حکیم بزرکوار وبرهمن حکمتشعاردن التماس ایده رم که بو بابه مناسب
برداستان بیوره * وشول کسنه نک قصه سن که بر پادشاه حضورنده مزید تقربله
اختصاص بولمش اوله * وارباب غرض قولیله بنای مرتبه سی خللپذیر اولوب
صداقت عداوته وموافقت مخالفته مبدل اولمش اوله * علی وجه التفصیل بیان
بیوره * برهمن ایتدی بلی مدار اساس سلطنت بو وصیت اوزره دراکر پادشاه
حضورنده کلام نفاق انجام حساد محل استماع وموقع اعتماد بوله * اکثر
ارکان دولت آنلرک افسادیله سپر سهام نکبت ومظهر عتاب ومحنت اوله * واندن
هم ملکه خلل کلی متطرق اولوب هم ملکه ضرر عظیم سرایت قیله چون بر مفسد
محتال ایکی صدیق صادق میاننده دخل ونفاقه مجال بوله * هر آینه آیینهٔ
الفتلرین غبار وحشتله مغبر * وبنای مودتلرین تبر مکر ومفسدتله زیروزبر قیله *
نته که بنای مصادقت کاو وشیر اول شغال شریر پرتزویرله خللپذیر اولمشدر *
رای ایتدی نه کیفیتله اولمشدر اول * حکایت * برهمن ایتدی قدیم الزمانده
برباززرکان جهاندیده * وتلخ وشیرین روزکار چشیده وار ایدی * بیت *

خردمندی امین کاردانی * زروی تجربه بسیاردانی

قدم عزمله مسالك ممالكه سالك اولمش * وبضاعت تجارتله انواع تجاربه مالك اولمش * بوسن ربع مسكون زبر ران سیاحتنده ذلول ایدی * واقالیم سبعه اقدام همت جهانکردنه نسبت برهفته للذیول ایدی * رکوب اهوال وتحمل بار اخطار اسفار سبیله مال ومنالی بسیار ایدی * وبهایم وسوایم بیشماری وار ایدی * کان امتلاء وادیه من ثاغیة الصباح وراغیة الرواح * چون مقدمهٔ سپاه مرلك که قوت ضعف وضعف قوتدن عبارتدر مملکت نهادنه ال اوزاتدی * وطلایهٔ لشکر اجل کهموی سفیددن کنایتدر حصار خطهٔ وجودینی احاطه ایتدی * مثنوی *

نوبت پیری چو زند کوس درد * دل شود از خوشدلی وعیش فرد

موی سفید از اجل آرد پیام * پشت خم از مرگ رساند سلام

(نثر) خواجه مقرر بیلدیکه عنقریب کوس رحیل اورلسه کرك * وسرمایهٔ حیات برمتاعدرکه خانهٔ بدنده مودعدر آز زمانده استرداد اولنسه کرکدر * فرزندلرینکه ثمرهٔ شاخ امانی وشجرهٔ باغ زندکانیدر جمع ایتدی * آنلر اوج نفر جوان ایدی غیرت اقران * وانوار آثار رشد ناصیهٔ حاللرنده تابان * اما ثروت غرور وکثرت اسباب سرور * نشوهٔ شراب شبابله حد اعتدالدن تجاوز ایدوب * مال پدره دست اسرافی درازایتمشلردی وکسب حرفتدن اعراض ایدوب نقد اوقات عزیزی بطالت وکسالته صرف ایلمشلردی پدر مهربان فرط شفقت ووفور مرحمتدن که لازمهٔ علاقهٔ ابوتدر فرزندلرینه پند ونصیحته آغاز ایتدی وابواب نصایح بیغرضی که جوامع بیم وامیدی مشتملدر فتح ایدوب ایتدی ای جوانلر اکرچه که کسب مالده مجاهده چکمدیکیکز سببدن ومحنت مشاهده ایتمدیککز جهتدن مال قدرین بیلمزسکز مذهب عقلاده معذور اولسه کز اولور * من لم یذق لم یعرف * اما بیلملك کرك که مال سرمایهٔ سعادت دنیا * وذریعهٔ ذخیرهٔ نجات عقبادر * واهل عالم که طالب حصول مراتب ووصول مأربدر * غالب بودرکه بواوج مرتبه نك برینه طالبدر مرتبهٔ اولی فسحت ساحت معیشت * وتیسیر تکثر اسباب راحتدر * بو برطایفه نك منظوریدرکه همتلری نوشش وپوشش * واستیفای لذات نفسه کوششه مقصور اوله * مرتبهٔ ثانیه رفعت درجه وعلو منزله در * اول زمره که بومرتبه یه طالبدر * ارباب جاه واصحاب مناصبدر * بوایکی مرتبه نکده حصولی بمال محالدر * مرتبهٔ ثالثه حصول ثواب آخرت ووصول منزلهٔ تقرب حضرت عزتدر * اول کروه که بومطلبه رغبت ایتمشلردر اهل نجات وصاحب درجاتدر * بومرتبه دخی مال حلال له محصل اولمق میسردرکه * نعم المال

الصالح للرجل الصالح * حدیث صحیحدرنته که پیر معنوی صاحب مثنوی بیورمشدر * بیت

مال راکز بهر دین باشی حمول * نعم مال صالح گفتش رسول

(نثر) معلوم اولدیکه مال ومنال سبب حصول اکثر آمالدر * وتحصیل مال بی ارتکاب تعب وطلب واکتساب محالدر * اگر برکسه نك بو وسیله کسب وطلب من حیث لایحتسب ولایکتسب * مال النه گیره تحصیلنده زحمت چکمدیگی اجلدن قدر وقیمتن بیلیوب عنقریب باد هوایه ویره (ع) از باد هوا آمد وبرباد هوا رفت (نثر) پس واجب اولدیکه جانب بطالت وکسالتدن اجتناب ایدوب جانب تحصیل واکتسابه رجوع قیله سز * وبو حرفت تجارته که مدت متمادیدر بندن مشاهده ایدرسز مشغول اوله سز * پسر مهتر ایتدی ای پدر سن بره کسب وطلب تکلیف ایدرسن * بو قاعده توکله منافی واعتقاد تقدیر ازلی یه مخالفدر * بو مقرردرکه کارخانهٔ قضا وقدرده هر رزق که مقدردر البته صاحبنه واصل اولسه گرك * پس جستجو بنده سعی وتکاپو بنده تعذیب حیوان بلافائده دن غیری نه حاصل اولسه گرك * نظم * کاورنه کاولدی مقدر فراخی وتنگی * گرکسه کوکلکی کیك طوت گرکسه دردله طار * کشی یه چونکه مقدردر رنصیب ازل * نه آکسلور ونه اورتر ایدرسه سعی هزار (نثر) بعض اکابردن ایشتدمکه ایتدی هربارکه نصیبمدن قاچدم آخر بکا یتیدی * ونصیب اولمیانی چندانکه طلب ایتدم بندن ابا ایتدی * پس اگر بز کسب وکار ایده وز * ویا معطل وبیکار روزکار کچوره وز تقدیر ازل آنی تغییر ایده مزز (مصراع) نصیبهٔ ازل ازخود نمی توان انداخت * نته که اول پادشاهزاده لرك حسب حالی بو معنی یه شاهددر برینك بیرنج وعذاب گنج بیحساب النه گیردی * وبری امید گنجله خزانهٔ ملك بیرنجی باد فنایه ویردی پدر استفسار ایتدیکه نه وجهله واقع اولمشدر اول (حکایت) پسر ایتدی سرحد ولایت عرب یعنی دار الملك حلبده بر پادشاه کامکار وفرمانفرمای عالیمقدار وار ایدیکه نیجه انقلابات روزکار کچورمش ایدی * وچوق تغیرات لیل ونهار مشاهده ایتمش ایدی * ایکی فرزندی وار ایدی نوجوانلر جاه وجلالله شادمانلر گنج بدرله مغرورلر تاج وکمرله منسرورلر * غرقاب غرور شبابه وحباب کبی روز شب شرابه دوشمشلردی * ومشاطهٔ کان هوا صور لهو ولعبه وعروس نشاط وطربه انلرك منصهٔ قلبنده جلوه ویرمشلر ایدی * گاه زخمهٔ چنك وچغانه دن بو نغمه یی استماع ایدرلردی * نظم * بو روت پیمانك ای سرو سهی تیز * جهاندن چونکه تیز کتسك گرك بیز * کچر چون کوز یوموب آچنجه دوران * کوز آچدرمه

بزه باده یله بر آن (نثر) وکاه ترانهٔ بلبلدن بو صوتله عمل ایلرلردی * مثنوی * کتور
اول بادهٔ کلفامی ساقی * چوقالمز بو جهانده کمسه باقی * کوله لم کل کبی بردم
اولوب شاد * قیلوب بلبل کبی الحان وفریاد (نثر) پادشاه مرد خردمند وهوشیار *
وصاحب تجربه وآموزکار ایدی * وجواهر وافری ونقود نامعدودی ودینار
بیشماری وار ایدی * فرزندلرینک حالنی بومنوال اوزره مشاهده ایدیجك خوف
ایتدیکه بو کنج بیحساب که هزار رنج وعذابله تحصیل اولنمشدر آماج تیر
اتلاف * وتاراج باد اسراف اوله * حوالئ شهرده بر زاهد متوکل وار ایدیکه
علایق خلایقدن متبتل * واسباب تقرب حضرت خالقه متوسل ایدی * بیت
سوختهٔ تاب تجلی ایدی * شیفتهٔ حضرت مولی ایدی (نثر) پادشاهك اکا وفور
اعتمادی وکراماتنه کمال اعتقادی وار ایدی * تمام خزائنی جمع ایدوب
بر وجهله که اکا بر فرد مطلع اولمیه * آنك صومعه سنده دفن ایتدی * وزاهده
وصیت ایدوب ایتدی چون دولت بیوفا * وجاه بیبقا بنم فرزندلرمدن یوز
دوندره * وسر چشمهٔ اقبال که خواب وخیال * وشراب سراب کبی بیمألدر * خالك
ادبارله مالا مال اوله * وفرزندلرم بیمایه وکم بضاعه قاله لر وفقیر ومحتاج وآماج
تیر احتیاج اوله لر آنلره بو کنجدن خبر ویر * شاید که مشاهدهٔ نکبت * ومجاهدهٔ
محنت سببیله خواب غفلتدن متنبه اولوب حاجت حسبنجه مصلحتلرینه صرف
ایده لر * وطریق اتلاف واسرافدن انحراف ایدوب جانب انصاف واعتدالی مرعی
طوته لر * زاهد وصیت شاهی سمع قبولله اصغا ایتدی * شاه اخفای مال ودفع
احتمال ایچون درونهٔ قصرنده بر مخزن دوزتدی * وشویله کوستردیکه جمیع
اموالنی انده دفن ایتدی وفرزندلرین دخی بو خصوصدن خبردار ایدوب ایتدی *
چون آیینهٔ روزکار بیقرارده صورت ادبار وافتقار مشاهده ایده سز * غافل
اولمیه سز ذخیرهٔ کلی که مؤنت ومعیشتکزه کفایت ایده بونده مدفوندر *
بو حالدنصکره آز زمانده شاه وزاهد ایکیسی دخی واحد بعد واحد اجابت دعوت
حق ایدوب * کل من علیها فان * باده سیله سرخوش * وکل نفس ذائقة الموت *
جرعه سیله بیهوش اولدیلر * بیت * اکر شاه وکدا کرم دوزندر * قونك آخری
کور وکفندر (دیکر) هرانکه زاد زمادر بیایدش نوشید * زجام دهر می کل من علیها
فان (نثر) واول کنج که کنج صومعهٔ زاهدده مخزون ایدی شویله مستور ومدفون
قالدی * برادرلر وفات پدرلرندنصکره مقاسمت ملك ومال پدر ایچون جنك
وجدال ایتدیلر * برادر مهتر وفور زور وقوت * ومزید بطش وسطوتی سببیله غالب
مطلق اولوب تمام ممالك * وجمیع ماله مالك اولدی * وبرادرین خائب وخاسر
ومغبون ومنکسر قودی * بیچاره منصب سلطنتدن بینصیب * ومال موروثدن

بی بهره قالیچق کندوکندوبه ایتدی * چون آفتاب اقبال درجهٔ زواله یتدی وسپهر غدارو روز کارستمکار شیوهٔ غدروانتقامن آشکارا یتدی * بردفعه دخی طالب دولت اولمق ومجرب بی تکرار تجربه قیلمق ندامتدن غیری نه بی منتج اولور * وملالت وملامتدن غیری نه فائده ویرر (ع) من جرب المجرب حلت به الندامه * مثنوی *

جمـلهٔ دنیاز کهن تا بنو * چون گذرانست نیرزد بجو

مملکتی بهتر ازین ساز کن * خوشتر ازین حجره دری باز کن

(نثر) صواب بودر که چون کریبان دولت دست اختیارو قدرتدن چیقدی دامن توکل وقناعته تشبث ایدوب صبر قیلم * ودرویشلك مرتبه سن که سلطنت بیزوالدر اله کتورم * بیت *

درویش راکه کنج قناعت مسلمست * درویش نام داردو سلطان عالمست

پس بو نیتله شهردن چیقوب کیندی وکیدرکن خاطرینه بومعنی خطور ایتدیکه فلان زاهد بدرمله ماتقدمدن صدق وداد * ودعوای اتحاددن دم اورردی * صواب بودرکه آنك صومعه سنه پناه قیلم * وامیددرکه برکت دم وقدمیله طریق عباده سالك وسلطنت قناعته مالك اولم * چون صومعهٔ زاهده واردی خبر آلدیکه طوطیٔ روح سدره آشیانی قفس تندن جانب ریاض جنانه طیران قیلمش * وصومعه اول پیرروشنضمیردن خالی قالمش * برزمان لشکرهموم وغموم کشور طبعنه هجوم ایتدی * وزبان تلهف وتأسف ایله ایتدی * بیت *

دیدی چه کرد چرخ ستمکار واخترش * نامش مبر چه چرخ وچه اختر چه چنبرش

عاقبت دست ارادتله زاهد صاحب کرامتك دامن روحانیتنه تشبث قیلدی * واول صومعه یی جهت اقامته قبول ایدوب اول بقعه ده مجاور اولدی قالدی * مگر اول صومعه حوالیسنده برکاریز وار ایدیکه صومعه ایچنده برچاه حفر ایدوب اول کاریزدن اکا مرا یتمشلردی * ومتصل اول کاریزك صویی اول چاهه کلوردی واهل صومعه انی استعمال ایدوب انکله توضی واغتسال ایدرلردی * شاهزاده برکون دلوی چاهه صالیوردی صوصداسی کلمدی نه یکی دیو احتیاط ایتدی * کوردیکه قعر چاهده مادن اثر قالمامش متحیر اولدیکه اکر بوچاه وکاریزه خلل متوجه اولورسه اساس صومعه بالکلیه اندراس بولوب بو بقعه ده من بعد توطن متعذر اولور * بو حالی تحقیق ایچون قعر چاهه اینـدی * وراه آبی وجوانب چاهی نظر تدقیقله مشاهده قیلدی * ناکاه نظری برحفره یه راست کلدیکه اکا صو یول

بولمش

بولمشیدی * وصونك چاهه كلسنه مانع اول اولمشیدی * آیا حفره نه طرفه كیدر
اوله * وبو سوراخ نه جانبدن خروج ایدراوله * پس اول سوراخی فراخ ایدوب * اول
كنجه قدم بصدیغی كبی همان‌دم سر كنجینه یتشدی * شاهزاده چون اول
نقود بیكران وجواهر بیپایانی كوردی جبین ضراعتی زمین مذلته سوردی *
واول پرورد كار بینقصان وكردكار قدیم الاحسانه سجدهٔ شكر لر ایتدی * ونصیحت
یوزندن كندو كندویه ایتدی * اكرچه مال موفور وجواهر نامحصوردر * اما بادهٔ
غرور ‌له سكران وقهوهٔ سرورله نشوان اولمق دائرهٔ فكر صحیحدن دوردر * نهج
توكل وجادهٔ قناعتدن انحراف ایتمامك كرك * وطریق اعتدالی قویوب جانب
اسراف واتلافه كتمامك كرك (ع) تا ببینیم كه ازغیب چه آید بظهور (نثر) واول
جانبدن برادر مهتر كرچه مسند حكومتده فرمانروا اولدی * اما احوال لشكر
وكشوردن بیپروا ایدی * وامید كنج موهومله كه قصر پدرنده محقق ملاحظه
ایدردی مغرور اولوب مقدورن اتلاف ایدردی * وغایت كبر ونخوت وخیل
وعظمتدن برادرین تفقدا یتمیوب تعهد حالندن اغماض ومشاهدهٔ جمالندن عار
واعراض ایلردی * بو اثناده ناكاه اكابر دشمن پیدا اولوب لشكر جرار تیغكذارله
ولایتنه قصد ایتدی * شاهزاده خزانه سنی سیم وذهبدن خالی ولشكرین ساز
وسلبدن عاری كوریجك * اول وضع معهود وكنجینهٔ موعوده كلدی * تا اول مال
موفورله كماة لشكر وحماة كشوری معمور ایلیه * لاملك الا بالرجال ولا رجال
الا بالمال * چند انكه طلبنده سعی بلیغ ایتدی كنج موهومدن رنج محققدن غیری
نشان بولمدی * وهر چند جستجو یند‌ه جهد بیدریغ ایلدی حصول مقصوده
فائز اولمدی * بیت *

بشنو این نكته كه خودرا زغم ازاده كنی * خون خوری كر طلب روزی ننهاده كنی

(نثر) چون نوید كنجدن ناامید اولدی قادر اولدیغی قدر جمع لشكر ایدوب دفع
خصم ایچون خارج شهره چیقدی * چون صف جدال آراسته اولدی * وآتش
قتال اشتعال بولدی * اثنای مقابله ومقاتله ده لشكر دشمندن ملكزاده زخم
تیرایله هلاك اولدی * بو جانبدن دخی پادشاه بیكانه ضرب شمشیرایله آلودهٔ خون
وخاك اولدی * ایكی لشكر دخی تن بیسر كبی ابتر ومهمل قالوب * قریب اولدیكه
شعلهٔ فتنه وآشوب اوج آسمانه چیقه * وآتش هرج ومرج ایكی مملكتك دخی
اهالیسن یاقه * آخر الامر ایكی طائفه نكدخی سرد ارلری جمع اولوب اتفاق
ایتدیلركه برخاندان پادشاهی ودودمان شاهنشاهیدن برملك ملك خصلت
وكریم خلقت تجسس قیله‌لركه شغل سلطنتی ومهم مملكتی آنك ذمت همتنه حواله

قیله لر * جمله سنك رأيی بو کا منجر اولدیکه برشهریار کامکار که فرق دولتی سزاوار تاج سلطانی * وخنصر سعادتی شایستهٔ خاتم جهانبانی اوله * همان اول شهزادهٔ صومعه داردر * پس کارداران ممالك صومعه یه واردیلر * ملکزاده یی اجلال واکرام وتعظیم واحترامله زاویهٔ خمولدن بارکاه قبوله کتوردیلر * وکنج عزلتدن صدر مسندده دولته چوردیلر * میامن توکلیله هم کنج پدر میسر اولدی وهم ایالت کشورا کامقرر اولدی * بومثللی آنکیچون کتوردمکه وصول نصیب البته سعی وکسبه وابسته دکلدر * وتوکله اتکا جدوجهده التجادن اولادر * بیت * حقه هرکسه کیم توکل ایدر * حق آنك رزقنه تکفل ایدر * مثنوی *

نیست کسبی از توکل خوبتر * چیست از تفویض خود محبوبتر
هین توکل کن ملرزان پا و دست * رزق تو بر تو ز تو عاشقتر ست

(نثر) چون پسر حکایتی نهایتنه یتشدردی * پدر ایتدی اکرچه دیدیکك محض صدق وعین صوابدر * امّا بو عالم عالم وسایط واسبابدر * عادت باری عزاسمه بونك اوزرینه جاریدر که بو مزرعهٔ حوادث زار وبو چمن وقایع بارده بی آبیاری اسباب ظاهری هیچ برغرهٔ ثمره ظهوره کلمیه * بیت *

دهقان سال خورده چه خوش کفت با پسر * کای نور چشم من بجز از کشته ندروی

(نثر) وتوکل مقبول بودرکه باوجود مشاهدهٔ اسباب مقام توکلده ثابت اوله سن تا فیض * الکاسب حبیب الله * دن بهره بوله سن * بعض اکابر بیورمشلردرکه کسب وکار قیل تا کاهل اولمیه سن * نصیبك خدادن بیل تا جاهل اولمیه سن * مثنوی *

از توکل در طلب کاهل مشو * رمز الکاسب حبیب الله شنو
کسب کن پس تکیه بر جبار کن * کر توکل میکنی در کار کن

سن مکر اول درویش قصه سن استماع ایتمدك اوله که احوال بازو کلاغی مشاهده ایدیجك سبب جانبن برطرف قیلدی * اول سببدن مظهر عتاب مسبب الاسباب اولدی * پسر سؤال ایتدیکه نه منوال اوزره اولمشدر اول * حکایت * پدر ایتدی روایت ایدرلرکه بردرویش بر بیشه ده کیدردی * وآثار رحمت واطوار قدرت مشاهده ایدردی * ناکاه کوردیکه برشاهباز تیزباز برمقدارات پاره سن منقارنده طوتوب بردرخت اطرافنده پرواز ایدر * واهتزاز تمامله برآشیانه یی طواف ایدوب

اویاپ بیوایضومغاز

بيان قرغه‌سی

شفقت آمیز آوازایدر درویش بوصورتدن زیاده متعجب اولوب برزمان نظاره
قیلدی طوردی * کوردیکه برکلاغ بی بال و پر اول آشیانه ده زبون وزبر یاتور
واول بازمنقارنده اولان اتی حوصلهٔ کلاغ مقداری پاره لیوب دهاننه استفراغ
قیلور * درویش ایتدی سبحان الله عنایت الهی ومرحمت نامتناهی بی کورکه
کلاغ بی پروبالی که نه قوّت منقاری وارنه شوکت چنکالی کوشهٔ آشیانه سنده
بی روزی قومز * وبازسخت چنکال وتیزمنقاری خلاف جنسی ایکن اکاهوادار
ایدوب * پدرمشفق ومادرمهربانی اولسه ده بوقدر اولمز * مثنوی *

ادیم زمین سفرهٔ عام اوست * برین خوان یغماچه دشمن چه دوست
چنان پهن خوان کرم کسترد * که سیمرغ درقاف روزی خورد

نثر) پس بن که دائم طلب رزقده دریای حرصه غرق اولوب هزارمشقت جانله برپاره
نان الله کتوررم * لاجرم سبب ضعف اعتقاد ونقصان اعتماد اولسه کرک (مثنوی)

ضامن روزی شده روزی رسان * چندبهرسوی دوم چون خسان
ازدل خرسند برآرم نفس * کانچه رسدبهره همانست وبس

اولی بودرکه من بعد سرفراغتی زانوی عزلت اوزره قویم وصحیفهٔ دلدن خط کسب
وحرف حرفتی آب بطالتله یویم که (الرزق علی الله) هماندم دامن کسب وطلبدن
ال چکوب برکوشه ده اوتوردی ودل بیغلن عنایت مسبب الاسبابه بندایدوب
طوردی (ع) دل در سبب مبند ومسبب رهامکن * اوچ کون اوچ کیجه بیکار
زاویهٔ عزلتده قرارایدوب هیچ برممردن فتوح میسر اولمدی ودغدغهٔ جوعدن
جمعیت خاطری متفرق وقوت تحلیلدن بدننه ضعف کلی متطرق اولوب کیدرلکٔ
قوت ضعف وضعف قوت برمرتبه یه واردیکه مردزاهدقوی ضعیف اولوب ادای
وظایف طاعت وعبادتدن قالدی * حق جل وعلا اول زمانک پیغمبرینه اکا
ارسال ایتدی * وعتاب تمامله ایتدی ای قولم بن بنیاد کارخانهٔ جهانی
اساس اسباب واکتساب اوزره مبتنی قیلمشمدر * اکرچه که کمال قدرتم بی سبب
سنک مهمک اتمامنه کافیدر * امامقتضای حکمتم بودرکه مهمات خلق
حصول اسبابه موقوف ومتعلق اوله * تابوسببله قاعدهٔ افاده واستفاده ممهد
ومحقق اوله (اتریدان تبطل حکمتی بتوکلک علی) * بومثلدن معلوم اولدیکه دفع
حجاب اسباب غیرمیسردر * واکتسابه ارتکاب لازم ومقرردر * فرضاکه
مجردتوکله توسل ایله برمطلبه توصل میسراوله * فائدهٔ کسب منفعت توکلدن

زیاده‌درز* زیرا که منافع توکل همان متوکله حاصلدر* وفوائد کسب کاسبدن سائرلره واصلدر* وایصال نفع الی الغیر دلیل خیردر (خیر الناس من ینفع الناس) بر کمسنه که غیره ایصال خیره قادر اوله حیف درکه تکاسل ایدوب غیردن خیر طلب قیله که (الید العلیا خیر من الید السفلی) پس اگرسن غیره افاده ایتمك میسر ایسه آندن یکدر که غیردن استفاده ایده سن (بیت)

چو باز باش که صیدی کنی ولقمه دهی * طفیل خوار مشو چون کلاغ بی پروبال

پسر مهتر چون بو نصایحی سمع قبولله استماع ایتدی* پسر آخر دخی آغاز کلام ایدوب ایتدی* ای پدر مقرردرکه بزه توکله اقتدار میسر دکلدر* وکسب وکاره التجا ناچاردر* اما چون کسبه اشتغال ایده وز خدای بیزوال کمال کرمندن بیزه مال ومنال ارزانی بیوره آنی نیجه ایتمك کرك* وآنك حفظ وضبطی وقبض وبسطی باننده نیجه شرطی مرعی طوتمق کرك* پدر ایتدی ای پسر جمع مال سهل کاردر اما آنك حفظی وانکله تمتع دشواردر* هر کمسنه که تحصیل ماله طالبدر* بو ایکی شرطی اکارعایت ایتمك واجبدر* اول بودرکه محافظه سنده بروجهله احتیاط قیله که تلف وتاراجدن امین اوله* ودست سارق وعیار ورهزن وطرار آندن کسله که مالك دوستی بسیار ومالدارك دشمنی بیشماردر (بیت)

چرخ نه بر بید رمان میزند * قافلهٔ محتشمان میزند

ایکنجی بودرکه آنك مرابحندن انتفاع ایدوب* اصل المالی تلفدن امتناع ایلیه که اگر سرمایه‌دن خرج ایدوب سودیله قناعت قیلمیه* آز زمانده دست چنارکبی کفنده باد هوادن غیری نسنه قالمیه (مثنوی)

هر آن نهر کآبی نیاید بوی * باندك زمانی شود خشك پی

گر از کوه گیری ونهی بجای * سر انجام کوه اندر آید زپای

نثر) هر کیمك که دخلی اولمیه دایم کیسه‌دن خرج ایده ویاد خلی اوله اما خرجی دخلندن زیاده اوله* عاقبة الامر ورطهٔ احتیاجه دوشوب ممکن که کاری هلاکه نهایت بوله* نتکیم اول موش متلف بی باك که کندوسن غمدن هلاك ایتدی* پسر استفسار ایتدیکه نه وجهله اولمشدر اول (حکایت) پدر ایتدی اشالده کلمشدرکه بردهقان انبارنده برمقدار غله پنهان ایدوب دست تصرفی آندن رد وابواب تمتعی آندن سدا یتمش ایدی* تا اولوقت که احتیاج غایته وضرورت نهایته یتشه آنی قوت لایموت ایدینه* مکر بر موش که غایت شره‌دن دیلردیکه

خرمن مهدن دانه چکیدی * ومزرعهٔ آسمانده حبات پروین وتخم سنبله‌یی زمین حوصله سنده اکیدی * اول منزل کارنده خانه‌طوتمشدی * واول انبار جوارنده آشیانه ایتمشدی * متصل زیر زمینده میتین دندان آهنین ایله نقب اورردی * ونابِ نقاب خاراشکافله اطرافن ثقب ایدردی * ناگاه حفرهٔ نهان میان انبار غله‌دن عیان اولوب سقف آشیانه‌دن حبات کنـدم جو آسماندن شهاب ثاقب کبی ریزان اولدی موش کوردیکه وعدهٔ (وفی السماء رزقکم) انجازه یتشدی * نکتهٔ (التمسوا الرزق من خبایا الارض) روشن ومبین اولدی * مواجب شکر نعمتی تقدیم ایدوب (الحمد لله الذی انزل علینا مائدة من السماء) نداسنی اوج آسمانه یتوردی * واول جواهر قیمتینک حصولندن ثروت تمام حاصل قیلوب نخوت قارونی ودعوت فرعونی یه آغاز ایلدی * آزمدتده موشان محله‌ده کیفیت حالدن خبردار اولوب * ملازمت باب مروتمآبنه شتاب ایتدیلر (بیت)

این دغل دوستان که می بینی * مکسانند گرد شیرینی

نثر) دوستان نواله وحریفان پیاله همواره مجلسنده جمع اولورلردی * ونته‌که انلرک عادتیدر نسیج کلامی انک مزاجنه موافق وهواسنه مناسب طرزاوزره طرح ایدوب ریشخند ایدرلردی * وخوش آمد سوزلرسویلرلردی * وآنک مدح وثنا وشکر ودعاسنده افراط واطرا ایلرلردی * اولدخی دیوانه وارزبان لاف ودست اسرافی درازایدوب بوتصورایله که غلهٔ انباره هرگز غلا ونقصان یتشمیوب دائم الزمان دانهٔ کندم اول سوراخدن ریک روان کبی ریزان اولسه گرکدر * هرکون آندن مصاحبلرینه مقدار قلیل وکثیر صرف ایدردی * وعاقبت ملاحظه سن ایتمیوب بوکونم یارینه قالسـون دیمزدی * وخیال امروزله مغـرور اولوب فکر فرداذن پروایمزدی (مصراع) ساقیا امروزمی نوشیم فردارا که دید * اولوقت که انلر اول کوشـهٔ خلوتده عیش وعشرته مشغوللردی * دست برد قحط وتنکسال خلق عالمی بدحال وپایمال ایتمشدی * وسینهٔ جکرسوخته‌لردن زبانهٔ آتش جوع فلک اثیره یتمشدی * هرجانبـده نان دیوجان طارترلردی کمسه‌ورنه آلمزدی * برپاره‌نانه خانمان صاترلردی کمسه خریدار اولمزدی (نظم) قحط ایتمشدی اول دیاری خراب * آتش اولمش هواسی آبی سراب * مداکن بولمزایدی حبه‌سنی * خواجه‌لر نانه صاتدی جبه‌سنی * موش مغرور تصور نعمت موفورله مسرور * نه غلای غله‌دن خبردار ونه فرط قحطدن اطـلاعی وار * چون حال برقاچ کون بومنوال اوزره یکچدی * دهقانک کارجانته وکارد استخوانته یتوب ناچار در انباری

آچدی * کوردیکه غله یه نقصان فاحش طاری اولمش * دل کرمندن آه سرد ایتدی * وفواتنه تأسف وتلهف ایدوب کندویه ایتدی * جزع وفزع شول اموردهکه تدارکی دائرهٔ امکاندن دوراوله مذهب عقلده منهی ومحظوردر * حالیا اولی بودرکه بقیهٔ غله جمع اولنوب برموضعه دخی نقل اولنه * پس دهقان اول باقی قلان جزوی غلهنك اخراجنه مشغول اولدی * مکر اول محلده اول موش که کندوسن اول منزلده صاحب خانه ومهتر کاشانه خیال ایدردی * شراب خوابله سرخوش ایدی * وسائر موشلردخی جوش وخروشدن صدای پاپوش وآواز آمدشد دهقانی کوش ایتمدیلر * انلرك میانندهبرموش تیزهوش کیفیت حاله واقف اولدی * وتحقیق قضیه ایچون بالای بامه چقوب کوشهٔ روزنهدن باقوب انباری خالی کوردی * وفی الحال بامدن اینوب مضمون قضیهیی یارانه اعلام ایتدی * وهماندم کندوبی اول سوراخدن طشره آتدی * انلردخی چون بوحالی مشاهده ایتدیلر هر بریسی برطرفه پراکنده اولوب ولی نعمتلرین تنها قویوب کتدیلر (مثنوی

همه یار تواز بهر تراشند * پی لقمه هوادار توباشند
چو مالت کاهد ازبهرت بکاهند * زیانت بهر سود خویش خواهند
زتوجویند در دولت معونت * کریزند ازتواندرروز محنت
ازین مشت رفیقان ریائی * بریدن بهترست از آشنائی

نثر) موش بیهوش چون بالین آسایشدن باش قالدروب خواب غفلتدن بیدار اولدی کوردیکه نه یار وارونه اغیار (لیس فی الدار غیره دیار) چندانکه چپ وراسته نظر صالدی یاراندن نام ونشان بولمدی * وهرچندکه رسم تفحصده مبالغه قیلدی احبابدن خبر بیلمدی * دهشت ووحشتدن قلبنه رقت غلبه ایتدی * وآوازجان کدازله فغانه آغاز ایدوب ایتدی (بیت)

یاران که بوده اندندانم کجاشدند * آیاچه حال بودکه ازماجداشدند

پس تحقیق حال ایچون کوشهٔ کاشانهدن طشره چقدی * کوردیکه عالمه برمرتبه قحط وغلاطاری اولمش که ذکرنان افواه والسنهده آب کبی جاری اولمش اضطراب تام وشتاب تمامله خانهسنه رجوع ایتدی * تاتصور ایتدیکی ذخیرهنك حفظنده اهتمام ایلیه * چون خانهیه کلدی غلهدن دانه کورمدی اول سوراخدن انباره کیرب اطرافی جوبجو آرادی حبهٔ کندم بولهمدی * طاقتی طاق اولوب دست اضطرابله کریبان شکیبی چاك ایتدی * وسر پرسوداسن سنك

وخاكه اول قدر اوردى كه مغزى پريشان اولوب تلف كارلق شئنا مبتلا كندوسن
ورطهٔ هلاكه آتدى * بو مثالك فائده سى اولدركه كاسبك دخلى خرجنه مناسب
اولمق كرك * ورأس الماله دكميوب سودندن انتفاع قيلمق كرك (بيت) دمادم دخل
وخرجكه نظر قل * چو دخل اولمايه خرجك پست ترقيل * چون بازركان داستان
مزبورى وجه مشروح اوزره بيان ايتدى * پسر كهتردخى چهرهٔ كلامه
زيور ثنا ودعاى پدرله آرايش ويروب ايتدى * اى پدر بركشى محافظهٔ مالنده
اهتمام ايدوب معامله سندن سود تمام ايتدكدنصكره اول سودى نه نهج اوزره خرج
ايتمك كرك * پدر ايتدى طريق اعتدال هر خصوصده ممدوح درخصوصا كه باب
معاشده * پس خداوند ماله لازمدركه حصول فائده دنصكره بوايكى قاعده يى
حسب حال ايدينه * برى بودركه اسراف واخراجات ناموجه دن اجتناب قيله كه
بذر تبذير برطعن وملامتدن غيرى نسنه ويرمز * ومتلف مال نهال حالنده ثمر
ندامتدن غيرى نسنه كورمز * حقيقت حال بودركه اتلاف مال ثمرهٔ ضعف
عقل ودين * ومقتضاى اغواى شيطان لعين در (ان المبذرين كانوا اخوان
الشياطين) هست برمردم عالى كهر * بخل زاسراف پسنديده تر * كرچه
سخا درهمه جادلكشست * هرچه بهنجار بود آن خوشست (نثر) ايكنجى كركدركه
عار بخل وشنار امساكدن احتراز قيله كه مرد بخيل دين ودنياده بدنام درومالدار
ممسك جميع ازمانده مذموم ودشمن كام در ومال بخيل عاقبت آماج تير تاراج
وهدف ناوك تلف اولمق مقرردر * اول غدير كبير كبى كه مجمع مياه غزير
ومدخلندن مخرجى صغير وخارجندن واردى كثير اولسه لابد هر طرفدن تراود
وترشح ايدوب ديوارنده هر رشحه دن بر رخنه بديد اولسه كرك وعاقبت اول حوض
تباه اولوب ايچنده اولان مياه بتمامها اطراف وجوانبه راه بولسه كرك * بشر
مال البخيل بحادث اووارث * قطعه *

مال كرزوى بخيل بهره نيافت * دست تاراج داد بربادش

يابوارث رسيده كه كاهى * جز بنفرين نميكند يادش * چون فرزندان مقبل
پدرلرينك مقبول كلامن ايشتديلر * ومنافع نصايحن فهم ايدوب بندين قبول
ايلديلر * وهر برى برحرفت اختيار ايدوب كسب وكاره اشتغال ايتديلر * انلرك
مهترى كه فهم وفطنت وعزم وهمتده جمله نك بهترى ايدى طريق تجارته سلوك
ايدوب سفر دور ودرشته شروع ايتدى زيربارنده ايكى باركش كاوى وار ايدى كه
ثور كردون آنلرك زور وقوتنه مقاومته طاقت كتوره مز ايدى * وشير چرخ آنلرك
صولت وصلابتلرى خوفندن بيشهٔ آسمانى فلكه ويرمز ايدى (نظم) بدنده هر بريسى

اوكوز

بيله بكزر* زمين پيمازمان رويله بكزر* زبون انلاره نسبت كاوكردون* اولور زور ايتسه لردي كوه هامون* برين بوليبدي دهقان زمانه* ايديدي جفت كاو آسمانه* برينه شتربه وبرينه متربه دير لردي* تاجر دائم انلرك تربيتنه وترتيب اسباب تقويتنه بنفسه مباشر اولوردي* اما چون مدت بسيار سير وسفر ايدوب ليل ونهار كتديلر* ونشيب وفراز ومسافهٔ دور ودراز قطع ايتديلر* چهرهٔ حاللرينه كرد ضعف وهزال طاري اولوب صفحهٔ سيمالرنده سمت فتور) وقصور زور وقوت ظهور ايتدي* قضاي الهي اثناي راهده برخلاب عظيمه راست كلديلر

صولو بالچق

شتربه يه كمال فتوردن مجال عبور ميسر اولميوب آنده قالدي* خواجه بغايت بي حضور اولدي* ويوردي تا هزار زور ايله طشره چيقارديلر* چون حركته بي طاقت ايدي* بركسه يي مزد ايله تعهد حالنه نامزد ايتديلر* بو عهد ايله كه چون حركته في الجمله قادر اوله آني كاروانه يتشدره* مزدور نيچه زمان ميان بيابانده حيران وهراسان قالوب* عاقبت تنهالق بلاسندن شتربه يي آنده قويوب خواجه يه فوتي خبرين يتشدردي* بر منزلده دخي متربه شدايد كردوندن زبون وبار فراق شتربه دن حالي ذكر كون اولوب رخت وجودني عدم رباطنه ايندردي* اما شتربه نك قوتي كوندن كونه اشتداد وازدياد بولدي* اول ديارك صحرالرنده خليع العذار كشت وكذار ايدركن برمرغزاره راست كلديكه* انواع رياحينله آراسته وبهشت برين كبي انهار شيرين ايله پيراسته* رضوان اول روضه حسنندن انكشت كزان* وآسمان ديدهٔ انجمله تماشاسينده حيران (بيت) درختستان وسبزستان وبستان* جنان باغني اكا نسبت بيابان (بيت)

ازكل وسبزهٔ نوخاسته وآب روان* چشم بد دور توكويي كه بهشت دكرست

نثر) شتربه يه اول منزل فرحبخش بغايت خوش كلدي* رخت اقامتي آنده انزال ايدوب اول مرغزار كنارنده نزول قيلدي* چون نيچه زمان بند تكليف وقيد تكلفدن معرا اول مرعاده بي چون وچرا چرا قيلدي* واول فضاي دلكشا* وصحراي جان فزاده كمال ذوق وصفا ايله روزكار كچوردي* بغايت قوي جثه وفربه اولمشيدي* وغايت لذت وآسايش ونهايت راحت آرامشدن بركون نشاط تام وانبساط عامله بربانك بلند ايدوب صحرا وكوهساره ولوله براقدي* مكر اول مرغزار جوالينده برشير باصولت وهزبر باشوكت وارايديكه وحوش بسيار كمر خدمتن ميان جانه بند* وسباع بيشمار طوق عبوديتن كردن اذعانه پيوند ايتمشلردي شير غرور جواني ونخوت حكومت كامراني وكثرت خدم ووفرت حشمدن عالمده كنيدودن محتشم برفرد تصور ايتمزدي* وبر عجيب پيكر وپيل غريب هيكلي

كوزینه كوسترمزدی* امابو چراكاه كردون ومراتع سپهرسبز كونده
هركزنه كاوكورمشیدی* ونه آوازین ایشتمشیدی* چون دبدبهٔ بانك شتربه كوش
هوشنه ایردی بغایت هراسان اولدی* وسباع انك هراسنی احساس ایدرلردبو
وهمندن حركت ایتمیوب ابواب سیروشكاری كندویه مسدود قیلدی* انك
حشمنده ایكی شغالی وارایدی كه دائم خدمت ملازمتنده اشتغال ایدرلردی*
برینه كلیله وبریسنه دمنه دیرلردی* ایكیسی دخی ذهن وذكاوطبع ودها ایله
مشهور ومعروف ایدی* اما دمنه بزرلكمنش وطلب جاه ونام وسنه زیاده حریص
ومشغوف ایدی* دمنه فراستله بلدیكه شیره خوف كلی مستولی اولوب كوكلی
بریردن مكدردر* كلیله یه ایتدی ای برادرملك حقنده نه دیرسن كه برقاچ
كوندركه بساط نشاط وانبساطی دورمشدر* وبركت حركتمدن بری صامت
وساكت اوتورمشدر (بیت) یوزنده رنك آثار ملالت* ایدرزرنك درونینه دلالت*
كلیله ایتدی ای دمنه (رحم الله امرأ عرف قدره ولم یتعد طوره) سنك نه حدكدركه
بومقوله سوزسویلیه سن* واحوال ملك وملكدن سؤال ایلیه سن (ع) توازكجا
سخن سر مملكت زكجا (نظم) اكارچت كه مقدارینی بیله* نه منزلدیسه اطوارینی بیله
دربلیه دخی قدرندن ارتق* تعدی ایتمیه طورندن ارتق (نثر) بزملكك دركاه
دولتنده خدمتكار* وسماط نعمتنده طعمه خوارز* همان بونعمتی غنیمت
بیلمك كرك وتفتیش اطوار ملوك وتحقیق اسرار سلاطیندن فراغت ایتمك
كرك* بزاول طبقه دن دكلوزكه ملازمت سلطانله مشرف اوله وز* یاپادشاه
حضورنده شرف تقرب واعتبار ومحرمیت اسرارله اختصاص بوله وز* پس
بزمقوله یه احوال اسرار ملوكدن استفسار همان مصداق قصهٔ بوزینه ونجاردر*
دمنه سؤال ایلدی كه نه منوال اوزره اولمشدر اول (حكایت) كلیله ایتدی برنجار
برچوب اوستنه اوتوروب دستره ایله كسردی* ایكی میخی وارایدی بریسن منشاره
راه آمدشد دشوار اولمسون دیو شكاف چوبه قاقردی* حدمعیندن تجاوز
ایدیجك میخ آخری قاقوب اولكیسنی چكردی* بو اسلوب اوزره عمل ایلردی* مكر
بربوزینه حال نجار وحركت منشاره بركناردن نظاره ایلردی* ناكاه نجار اثنای
كارده برحاجته قالقدی* بوزینه چون محل نجاری خالی كوردی فی الحال كلدی
چوبك اوستنه چیقوب اوتوردی* بروجهله كه اول كسلمش طرفندن خایه سی
شكاف چوبه كیردی واول شكافده اولان میخی بریسن داخی قاقمدین چكدی میخ
چیقوب چوبك ایكی شقی اتصال بولدی* وبیچاره نك خایه سی میان چوبده خرد
اولدی قالدی* بوزینه دردمند درد ایله فریاد ایدوب ایتدی (بیت)
آن به كه هركسی بجهان كارخود كند* وانكس كه كارخود نكند نیك بدكند

چقال

میمونه

نثر) بنم کارم میوه چشلك ایدی اره کسلك نه ایشمه براردی * وبکا پیشه تماشای بیشه ایکن تفرج اره وتیشه ده نه ایشم وارایدی (ع) آنرا که چنان کند چنین اید پیش * بوزینه کندوبی ملامت ایدرکن نجار کلدی آنی بو حالده کوردی * صنعتی استاددن کورمینك حالی بودردیدی * وتأدیب بلیغی دریغ ایتمیوب مآل حال بوزینه بوفضولقدن هلاکه مؤدی اولدی * کار بوزینه نیست نجاری بومثلی کتوردم تا بیله سنکه هرکشی کندویه مناسب کاره مشغول اولمق کرك وبر کاروار کندو دائره سندن قدم بیرون قومیمق کرك * لله در من قال * لکل عمل رجال * بیت *

مثلی یاددارم ازیاری * کارهر مرد ومرد هرکاری

پس ای دمنه برمنصبدن که سکا مناسب اولمیه فراغت قیل * ونصیب اولن طعمه واقمه یی غنیمت بیل * دمنه ایتدی طلب تقرب ملوك طعمه وقوت لایموت ایچون اولمق کرك زیرا سن نصیبکدن قچسك نصیبك سنی بولور * وشکم بهر حال خالی قالمز برطعام له براولور * نصیبك یصیبك در * بلکه فایده ملازمت ملوك مناصب عالی یه وصولدر * تا اول حالده احبابه لطفله نوازشه مجال * واعدایه قهرله کوشماله اقتدار میسر ومقدر اوله (شعر) لما تطلب الدنیا اذا لم ترد به * سرور محب اواساءة مجرم (نثر) کیمك که مرعای همت ومسرح آمالی طعمه وقوتدر * زمرهٔ بهایمدن محسوب ومعدوددر * کورمز میسن که کلب جایع برپاره استخوانله قانع * وکربهٔ خسیس نژاد براقمه نانله شاد اولور * اما شیر عالی همت برخرکوش شکار اتمشیکن اتفاق برکور کورسه آندن فراغت ایدوب صید کوره قصد قیلور (بیت)

همت بلنددار که نزد خدا وخلق * باشد بقدر همت تو اعتبار تو

هرکسه که مرتبهٔ بلنده ترقی قیله * هرچند که موسم کل کبی مدت بقاسی قلیل اوله * ذکر جمیل سنبیله عقلا قتنده اصحاب عمر طویلدن معدود ومحسوبدر * واول کمسه که دون همت ودنی طبیعت اوله * اکرچه که خار کبی باقی وپایدار اوله * فضلا اعتبارنده دفتر اسوا تده مرقوم ومکتوبدر (بیت)

سعدیا مرد نکونام نمیرد هرکز * مرده آنست که نامش بنکویی نبرند

نثر) کلیله ایتدی طلب مراتب ومناصب برطائفه یه مناسبدرکه شرف اصل ونسبله استحقاق بولمش اوله * ویا سبب فضل وهنر وحسبله استعداده کلمش اوله * بزنوایکی شرطك بریسندن دخی بریوز * بزه مناصب عالیه یه استحقاق واستعدادنجه

میسر در * وتحصیل مراتبه اشتغال واجتهادنه وجهله متصوردر (بیت)

خیال حوصلهٔ بحر می پزم هیهات

چهاست در سر این قطرهٔ محال اندیش

نثر) دمنه ایتدی دستمایهٔ ریاست حسب ونسب دکل بلکه عقل وکیاستدر وکیمك که عقلی کامل وتمیزی شامل اوله پایهٔ اسافلده قالمز درجهٔ عالیه یه واصل اولور وکیمك که عقلی ضعیف ورأیی سخیف اوله * مرتبهٔ شریفه‌دن تدنی وتنزل قیلور * (قطعه) به پیشه کاری عقل شریف ورأی درست * توان کمند تصرف به آسمان افکند * وگرنه دیدهٔ دل برکشاید از همت * نظر بسوی معالی نمیتوان افکند نثر) اکابر بیورمشلردرکه درجات شرفه ترقی زحمت کثیر ایله الویرر * ومرتبهٔ عزتدن تنزل کلفت یسیر ایله میسر اولور * سنك گران کبی که روی زمیندن ارتفاعنه مشقت فراوان لازمدر * اما اندفاعنه ادنی اشارت کفایت ایدر * بو اجلدندرکه همتی عالی اولمینلر کسب معالی یه رغبت ایتمزلر (بیت)

نازنین را عشق ورزیدن نزیبد جان من

شیر مردان بلاکش پا درین غوغا نهد

کیمکه) الخمول راحة * آسایش طلب قیله آبرودن ال یویوب دائم الوقت مقیم زاویهٔ ذلت وحقارت اولمق مقرردر اول کمسه که * الشهرة آفة * خارستاندن خوف ایتمیه آرمغاننده کل مراده واصل اولوب چمن عزتده مسندنشین عشرت اولمق محققدر (نظم)

تاغم نخورد ودرد نیفزود قدر مرد * چون لعل خون نکرد جگر قیمتی نیافت

درنامهٔ سعادت خود مرد راه رو * بی داغ محنتی رقم دولتی نیافت

نثر) سکورسن اول ایکی رفیق داستانن استماع ایتمدککه بریسی رنج ومحنته تحمل اتمکله ذروهٔ سلطنته ترقی قیلدی * وبریسی تن آسانی وکسالت سببیله حضیض دنائت وسفالتده قالدی * کلیله ایتدی نه کیفیتله اولمشدر اول (حکایت) دمنه ایتدی روایت ایدرلرکه ایکی رفیق که برینه سالم دیرلردی وبریسنه غانم * برطریقه کیدرلردی * وموافقت ومرافقتله مراحل ومنازل قطع ایدرلردی * ناگاه اثنای راهده برکوهه ایردیلرکه قله سی خنك آسمانله عنان درعنان * وکمری توسن سحابله رکاب اندر رکاب ایدی * اول کوه دامننده برچشمه کوردیلرکه صفاده رشك

رخسارهٔ تازه رویان وحلاوتده غیرت شکر گفتار وشیرین لبان ایدی* چشمه اوکنده برحوض عظیم دوزلمش* وکردا کردنده سرتاسر سرووصنوبر وچنار وعرعر دیزلمش* اطرافی الوان ازهارله ملوّن* واکنافی انواع اشجارله مزین (مثنوی) حوالیسی سرآسر کلستاندر* کلستان جابجا آب رواندر* اوتورمشلر ریاحین دست بردست* کلاهن اکری کیمش لالهٔ مست* سوزلمش نرکسلك چشم سیاهی* ایدر تسبیرنه مستانه نکاهی (نثر) القصه اول ایکی رفیق بادیهٔ هولناکدن اول منزل پاکه یتشدیلر* چون جای خوش ومأوای دلکش ایدی* اول مقامده آسایش وآرام ایتدیلر* چون برزمان یاتدیلر* طوروب اطراف حوض وچشمه یی سیر ایدوب هرجانبه نظر ایتدیلرنا کاه کنار حوضده جانب عمرآبده برعرمر سفید کوردیلر* وخط سبزایله که صحیفهٔ حکمت اوزره قلم قدرتدن غیری انك رقمن چکمز* آنده یازلمش که ای شول مسافر که بو منزلی بوشرف نزولله مشرف قیلدك* بیلمش اولکه بز نزل مهمانمزی اعلی درجه ده مهیا قیلمشزدر* ولی بشرط آنکه سردن کچوب بوچشمه آبه قدم بصه سن* وهول کرداب وخطر غرقابدن وهم ایتمیوب کندیکی هرنه طریقله که قادراوله سن کناره یتشدره سن* واول طاشدن تراش اولمش شیری که اول کوه دبنده وضع اولنمشدر* بردوش ایده سن وبی تعلل وتأمل برحمله ده بالای کوهه یتشدره سن* وهیبت سباع جان شکارله که مقابله که کله وشوکت خاردل آزارله که دامنکیر اوله کارکدن قالمیه سن چون بوشرط تمام اوله مهمك سرانجام بوله (رباعی) تاره نرودکسی بمنزل نرسد* تاجان نکند بعالم دل نرسد* کرجمله جهان بکیرد انوار قبول* یك شعشعه جز بمرد قابل نرسد (نثر) مضمون خطی کوریجك ومفهومنه واقف اولیجق غانم سالمه ایتدی ای برادر کل قدم مجاهدتله میدان مخاطره یی قطعه قصد قیله لم* وبو طلسمك حقیقتنه اطلاع عده ممکن اولدیغی قدر سعی وجهد ایده لم (بیت)

یابرمراد برسر کردون نهیم پای* یامردوار برسر همت نهیم سر

نثر) سالم ایتدی ای یار عزیز مجرد برخطله که آنك رقمی معلوم وحقیقتی مجزوم اولمیه* خطر عظیمه ارتکاب خلاف مقتضای عقلدر* وفائدهٔ وهمی ومنفعت خیالی تصوریله نفس نفیسی مهلکهٔ عظیمه یه القا دلیل کمال جهلدر* هیچ عاقل تریاق مظنونله اکل زهر متیقنه اقدام ایتمز* وهیچ خردمند راحت نسیه ایچون محنت نقد ارتکاب ایلمز (بیت)

نیست برابر بنزد مردم دانا* یکدمه غم باهزار ساله تنعم

نثر) غانم ایتدی ای رفیق شفیق هوس استراحت مقدمهٔ خست ودنائتدر* وارتکاب مخاطره نشانهٔ دولت وسعادتدر (قطعه)

هرکه آسودگی وراحت جست * دل خود راز بخت شاد نکرد
وانکه ترسید از جفای خمار * قدح بادهٔ مراد نخورد

نثر) مرد بلند همت توشهٔ کوشه ایله قناعت قیلمز * وپایهٔ بلنده ایرمینجه مسند فراغتده راحت اولمز * کل طرب بی خار تعب میسر دکل * وفتح در کنج بی کلید رنج متصور دکلدر (بیت) زیانسز قنده اولور دنیاده سود * جهانده وارمیدر حلوای بی دود (نثر) مقتضای همت عالی بودرکه بومنزلدن کتمیه وز * تا قدم جهد ایله سر کوهه یتمیه وز * وتحمل بار عناوتوغل کرداب بلادن اندیشه ایتمیه وز (بیت)

کر در طلبش ما را رنجی برسد شاید * چون عشق حرم باشد سهلست بیابانها

نثر) سالم ایتدی مسلم که هردم بوی بهار دولت بی باد خزان نکبت میسر اولمزایمش امابر بیابانده سیاحت ایتمك که پایانی اولمیه * وبر عمانده سباحت ایتمك که کنار وکرانی بولنمیه طریق خردن دور * بلکه مذهب شرعده دخی محظوردر هرکسه که برامر مشروع قیله کرکدرکه مدخلنی بلدیکی کبی مخرجنی دخی بیله ومهمنك آغازندن انجامنه نظر ایدوب مقدار ضر رونفعن معیار فکر واعتبار ایله تمییز قیله * تا که رنج بیهوده چکممش اوله * وتخم عمر عزیزی هباء فناده اکمش اوله (مثنوی)

تا نکنی جای قدم استوار * پای منه در طلب هیچ کار
در همه کاری که درایی نخست * رخنهٔ بیرون شدنش کن درست

شاید که بوخط ده خلط وخبط اولمش اوله * ویا سخره واستهزا طریقیله کتب وثبت اولمش اوله * ویا بو آب بر کرداب اوله که ساحلنه سباحتله وصول میسر اولمیه فرضا که میسر اوله ممکن که وزن شیر سنکینی برمشابه ده اوله که تحملی ممکن اولمیه * تسلیم ایده لم که ممکن اوله شاید که برحمله ایله قلهٔ کوهه چقمق ممتنع اوله وبوشرائطك جمله سی ممکن اولدیغی تقدیرجه دخی معلوم دکل درکه نتیجه نه واقع اولور * بن هله بومعامله ده سنکله همراه دکلم * وسنی دخی بوسودای خامه اقدامدن منع ایدرم * غانم ایتدی بوخیال محالدن فارغ اول که بن کسه قولیله

عزیمتمدن واز بجمزم * وعقد ایتدیکم عهدی وسوسهٔ شیاطین انس وجنله نقض ایتمزم * بن بلدمکه سن بو بابده بکا همراه اولمزسن * ومرافقتده موافقت قلمزسن * باری تماشا ایچون کل نظر ایله * ودعا و همتکی رهبر ایله (بیت)

دانم که ترا قوت می خوردن نیست * باری بتماشا که مستان بیای

نثر) سالم جزم ایتدی که غانم عزیمتنده جازم در * ایتدی بلدم که بند پندمله مقید اولمزسن وبو کاربیچاره ارتکابدن اجتناب قیلمزسن * بنم بو حالی مشاهده یه طاقتم یوقدر * وخلاف مقتضای طبعمی تماشایه رغبتم یوقدر * پس همان (بیت) صواب اولدر که قویم کاروباری * چیقم بو ورطه دن طوتم کناری (نثر) لاجرم احمال واثقالن راحله سنه اوردی * ورفیقنك وداع ایدوب یولنه کیردی * غانم جان شیرینندن ال یویوب کنارآبه کلدی وایتدی (بیت)

در بحر محیط غوطه خواهم خوردن * یا غرقه شدن یا کهری آوردن

نثر) پس دامن عزیمتی کمر همتنه استوار ایدوب چشمه یه کلدی اول چشمه دکلدی، بلکه برد ریا ایدیکه کندویی صورت چشمه ده کوسترمش ایدی * غانم جازم اولدیکه اول چشمه کرداب بلا * یا ورطهٔ رنج وعنادر * اما قلبن قوی طوتوب آشنای یقینله ساحل نجاته واصل اولدی * کنارآبه کاوب بردم تنفس ایدوب شیر سنکینی قوت تمکین ایله پشتنه چکوب هزار کونه زحمته تحمل ایدوب برحمله ایله قلهٔ کوهه یتشدی ورای کوهده برشهر پرشکوه کوردیکه سوادی بیاض دیدهٔ حورادن روشن واطرافی بوستان وکلستان وکلشن * هواسی غایت خوش وفضاسی بغایت دلکش (بیت) سوادی دیده کبی منبع نور * سواد دیده کبی عیبندن دور (نثر) غانم بالای کوهدن جانب شهره نکاه ایتدی ناکاه شیر سنکیندن برصدای سهمکین ظاهر اولدیکه غایت صدمت وصلابتندن کوهه زلزله وصحرایه ولوله دوشدی * چون اول صدا شهره یتشدی * برکروه انبوه جانب شهردن طرف کوهه متوجه اولدیلر غانم دیدهٔ حیرتله نکران * وهجوم خلایقدن حیران ایدیکه * ناکاه اول شهر عظیم الشانك ارکان واعیانی کاوب رسم دعا وشرط ثنایی یرینه کتوردیلر * والتماس تماملە براسب رهوار باد رفتاره سوار ایتدیلر * وتعظیم واحترامله جانب شهره دایلتدیلر * سروتنن کلابله پاك وعبیر وعنبرله عطرناك ایدوب پادشاهانه خلعتلر کیوردیلر واعزاز واکرامله ازل ولایتك زمام سلطنتن کف کفایتنه تفویض قیلدیلر (بیت

* نه دکلو وارایسه تعظیم واجلال * ایدوب قیلمادیلر بر قیلجه اهمال *

نثر) غانم کیفیت حالدن سؤال ایدیجك بو منوال اوزره جواب ویردیلرکه * فلاسفهٔ

سالفه اول چشمه ده که کوردلئ بو طلسمی دوزتمشلردر * واول شیرسنکیئی انواع فکر وتدبیر وملاحظهٔ تأثیر کواکب وطلوع درجات ونظرات ثوابت وسیارات ایله اول موضعه وضع ایتمشلردر * ونیجه مدتدنبر صاحب همت دلالت رهبر بخت ودولتله بو منزله نازل اولور * وبو چشمه یی قدم سباحتله کچوب * وشیرسنکیئی قوت تمکینله پشتنه چکوب بالای کوهه واصل اولور * امابو حال برزمانده وجوده کلورکه بو شهرلئ شهریاری دیار عدمه کتمش اوله * چون بحکم الهی بوولایتلئ پادشاهنلئ آفتاب حیاتی برج بدندن غروب ایدر * اول صاحب دولتلئ ستارهٔ حشمتی بوکوه ذروه سندن طلوع ایلر * وصفیر شیر شهره یتشوب خلایق استقبال ایدرلر * وآنی مسند سلطنته کچوروب سایهٔ معدلتنده آسایشله روزکار کچوررلر * اول زمانکه آنکدخی نوبتی آخر اولور * دور صاحبقران آخر ظاهر اولور * بیت *

چنینست رسم سپنج سرای * یکی چون رود دیکر آید بجای

(نثر) نیجه روزکاردرکه عادت باری عز اسمه دستور رمز بوراوزره جاریدر * سز حالیا بو قاعده موجبنجه پادشاه شهر وفرمانفرمای دهرسز (ع) ملك آن تست وفرمان فرمای هرچه خواهی * غانم بلدیکه بو نیجه بلا ومحنت وعنا ومشقت مقتضای تقاضای دولت اعیش * بیت *

دولت چو بپیش کار آید * هرکار چنان کنند که شاید

(نثر) بو مثلی کتوردم تابیله سنکه نوش نعمت بی نیش محنت میسر دکلدر * بیت * بود در بود پرلیجنده رسم دیرین * که آجی سز بولنمز عیش شیرین (نثر) بر سرکه سرفرازلق سودا سیله مالامال اوله * پایمال اسافل واراذل اولمق محالدر * ومرتبهٔ دنی وپایهٔ دونه قانع اولمق ممتنعدر * بن تا درجهٔ تقرب شیری حاصل قلمیم * وتا دائرهٔ خواص حضرتنده داخل اولمیم * بالین فراغتنه سرقومیم * وبستر استراحته قدم بصمیم (ع) دست از طلب ندارم تا کام من برآید (نثر) کلیله ایتدی بو بابی نیجه کلید اندیشه ایله فتح ایتملئ دیلرسن * وبو مشکللئ حلنده نه حیله فکر ایلرسن * دمنه ایتدی دیلرم که بو فرصتده که شیره حیرت کلی مستولی اولمشدر * کندیمی اکا عرض ایدم * ممکندرکه حسن تقریر ولطف تعبیرم مزاج ضمیرنده تأثیر ایدوب بو شداروی تدبیرم مزیل ترح ومفید فرح واقع اوله * وبو وسیله ایله حضرتنده رتبت قربتم ازدیاد ودرجهٔ آفتاب رفعتم ارتفاع بوله * کلیله ایتدی ای خام تدبیر تقرب حضرت شیر سکا نیجه میسر اولورکه اولورسه ده چون طریق خدمت ملوککه سلوك ایتمه مشسن * ورسوم آداب مصاحبت سلاطینی

بیلمزسن * ارزمانده تعب فراوانله تحصیل ایتدیکك پایه یی الدن چقروب من بعدانك تدارکنه قادراولمزسن * دمنه ایتدی چون کشی داناوتوانااوله * مباشرت امور عظام اکا آسان اولور * وهرکسه که عقل وخردده کامل وفضل وهنرده ماهراولور * هرکاره که خوض ایده احسن وجوه اوزره وجود بولور * نته که اخبارده کلمشدرکه اهل صنعتدن برینك آفتاب دولتی ارتفاع بولوب درجهٔ سلطنته ایردی * واثارواخباری اقطار عالمده انتشارواشتهار بولدی * قدیمی پادشاهلردن بریسی اکانامه ارسال ایدوب سؤال ایتدیکه سن برنجار ایدك ابودروکرلك بیلوردك تدبیر مملکتی وامورسلطنتی کیمدن اوکرندك * اولدخی جواب ویردیکه عنایت ربانی بکا دولت عقل ارزانی بیوردی جهانداراق تعلیمنده هیچ دقیقه مهمل قومدی * بیت *

خرد چون دفتر تلقین گشاید * زمن آن در وجود آید که شاید

(نثر) کلیله ایتدی ملوك دوکلی ارباب فضلی کراماتله مخصوص قیلمزلر * بلکه اکثر خواص ارذله یا اکتساب ایله درجهٔ تقربه یتشوب التفات پادشاهانه ایله اختصاص بولمشلر * چون سنکله شیرمیاننده نه سابقهٔ موروثی ونه وسیلهٔ مکتسبی واردر * اکثر احتمال بودرکه عواطف وعوارفندن محروم اوله سن * وبومعنی موجب شماتت اعداوشئامت احبااولوب دشمنکاملر دفترنده مرقوم اوله سن * دمنه ایتدی هرکسه که عتبهٔ ملوکده درجهٔ رفیعه یه تدریجله ایردی * وا کااول مرتبه مشقت فراوان وتربیت سلطانله ال ویردی * بندخی همان اول پایه یی جست وجو * واول سببدن روزوشب قدم طلبله وادئ تعبده تك وپوایدرم * وعذاب بسیارچکدیکمه وشراب بدکوار ایچدیکمه اول چاشنی باعث اولمشدرکه باده لذتله جام کام وآرزوطولمشدر * بیلورمکه هرکسه که درکاه ملوکه ملازمدر * بوبش قاعده یی رعایت اکالازمدر * اوّل بودرکه شعلهٔ آتش خشمی آب حلم ایله تسکین ایده * ایکنجی * اغوای شیطان هوادن حذر ایلیه * اوچنجی * حرص فریبنده یی وطمع فتنه انکیزی عقل رهنمایه مستولی قیلمیه * دردنجی * سوانح امورومصالح جمهورده عنان صدق واستقامتی الدن قومیه * بشنجی * حوادث ووقایع که واقع اولور رفق ومدارا ایله تلقی قیله * هرذاتکه بوصفاتله متصف اوله * هرآینه روی عروس آمالن آیینهٔ دورانده احسن احوال اوزره معاینه قیله * کلیله ایتدی فرضاکه مقرب حضرت اوله سن * نه وسیله ایله منظورعین عاطفت اولورسن * ونیجه هنر ومعرفتله درجهٔ رفعت وشرف کرامت بولورسن * دمنه ایتدی شویله که تقرب حضرت ومحرمیت استانهٔ دولت میسراوله * بوبش خصلتی کندیمه لازم قیلورم

* اولا * اخلاص تماملە خدمتنە ملازم اولورم * ایکنجی * جل همتی اکا متابعتنە مقصور قیلورم * اوچنجی * احوال وافعالنی صورت استحساندە کوستریرم * دردنجی * چون برامرە خوض ایدەکە حقە قریب اولە * وصلاح حال ملك وملکی اندە ملاحظە قیلم انك دیدە ودلندە مزین * وفوائد ومنافعن نظرندە روشن ومتبین قیلورم * تاسدادرأی صواب ارشادیلە شاد اولە * بشنجی * برامرە شروع قیلسەکە عاقبتی وخیم اولسە واندن ملك وملکە ضرر عظیم لازم کلسە کلام شیرین وادای رنکین ورفق تماملە مضرتن اعلام ایدوب وخامت خاتمە سندن خبردار ایدرم * وهرکاەکە پادشاە بنم هنرلرمدن اکاە اولە بی شبهە بنی منظور عنایت ومخصوص رعایت قیلیسردر * وپیوستە صحبتمە راغب ونصیحتمە طالب اولیسر * کە هیچ برهنر وراى پردۀ خفادە قالمز * وبرهنرور تربیت وتقویتدن محروم اولمز * قطعە * هنرچو مشك بود مشك کی نهان باشد * جهان زنکهت او پر زبو شود ناکاە * برو بکسب هنرکوش کز فضائل تو * بسیط خاك پر از کفتکو شود ناکاە * کلیلە ایتدی شویلە فهم اولنورکە رأیك بوامراوزرە تقرر بولمشدر * وعزیمتك بو مهمك امضاسنە مصمم اولمشدر * باری تمام حذر اوزرە اولکە ملازمت سلاطین امر پرخطر وکار دشواردر * حکما بیورمشلردرکە اوچ امرە ارتکاب ایتمز الا شول باطل کە کردن فطرتی زیور فطنتدن عاطل اولە * اول * تقرب سلطانە قصد ایتمك * ایکنجی * کمان تریا کلە سم ایچمك * اوچنجی * عورتلرە سرنی کشف ایتمك علما پادشاهلری کوە بلندە تشبیە ایتمشلردرکە اکرچە معدن انواع جواهر وفلزاتدر * اما مسکن مار وپلنك وسائر موذیاتدر * دیمشلردرکە مصاحبت سلطان مشابۀ بحر بیکراندر * بازرکان کە سفر دریا اختیار قیلور * یا سود بسیار الە کتورور * یا غرقاب بوارە کرفتار اولور * بیت *

بدریا در منافع بی شمارست * اکر خواهی سلامت در کنارست

(نثر) دمنە ایتدی اکرچە بیوردیغك محض نصیحت وعین حکمتدر * واقعا صحبت سلطان آتش سوزاندن عبارتدر * وفی الحقیقة تقرب ملوك خطر جاندن کنایتدر * بیت *

از صحبت پادشە بپرهیز * چون هیزم خشك از آتش تیز

(نثر) فاما هرکسەکە مجاهدە یە ارتکاب ایتمز مخاطرەدن خوف ایدر * عروس دولتی کنارندە مشاهدە ایلمز کیدر * بیت *

از خطر خیزد بزرکی زانکە سود یك چهل * بر نبندد کر بترسد از خطر بازارکان

(نثر) دیمشلردرکه اوج امره شروع ایتمك ممتنعدر * الاعلو همتله * عمل سلطان * وسفر دریا * ومغالبت اعدا * چون بن کندیمی دون همت اکلزم نیچون خدمت سلطانه جرأت ایلمزم * مثنوی *

چون بازوی همتم چنینست * هر چه طلبم در آستینست

خواهی شرف بزرکواری * می کوش بهمتی که داری * فی الجمله بهر چه دست سایی * همت چو قوی بود برایی * کلیله ایتدی اکرچه بن که بو تدبیره مخالف وبو فکری منکرم * اماچون عزمك بو امرده جازم والبته بو رأیی امضا قتکده لازمدر * الدن نه کلور مبارك اولسون * بیت * ایشتمزسن چو پندین خیرخواهك سلامت اول یوری واراشته راهك (نثر) دمنه کلیله یی وداع ایدوب کتدی * ودخول حضرت شیره جرأت ایتدی * چون شیری ایراقدن کوردی * وظایف دعا وثنایی صدای بلند ایله ادا ایدوب مقابله سنده طوردی * شیر بو کیمدر دیو ارکان دولتدن صوردی * ایتدیلر نبیرهٔ فلاندرکه برزمان ملازم درکاه فلك اشتباه ایدی * شیر کیم ایدوکن تشخیص ایتدی * وحضورنه دعوت ایدوب وایتدی * قنده سن ونه عملده سن * دمنه ایتدی * بیت * غلام حلقه بکوشم قبکده بن بنده * درکده نیجه قولك وار بریسی بم بنده * کمترین بندکان شاهم پدرم آیینی اوزره ملازم درکاه عالمپناهم * وآنی قبلهٔ حاجات وکعبهٔ مرادات ایدینوب منتظرم که اکر برمهم ظاهر اوله * وحکم همایون شرفصدور بوله کمال فکر صوابمله کفایت کوسترم * ورأی روشنمله اکا خوض ایدم * نته که ارکان دولت ومقربان حضرته کفایت بعض مهماتده احتیاج واقع اولور * شاید که درکاه پادشاهیده برمهم حادث اوله که زیردستلر اهتمامیله اتمام اولنه (ع) اندرین راه چو طاووس بکارست مکس * برفعل که سوزن نحیفدن ظاهر اولور * نیزهٔ جوشن کذارانك تحصیلنده قاصردر * وبرامرکه قلمتراش ضعیفدن صادر اولور شمشیر آبدارانك اقلمنده مقصردر * مثنوی * بتورمز رشته سوزن ایشنی هیچ * نه دکلو تاب ویرسکده اولور پیچ * کرك قان دوکمکه شمشیر خونریز * کهر دلمکلکه الماس سرتیز (نثر) هیچ برخدمتکار هرچند که بیقدر وبی اعتبار اوله * جلب منفعت ودفع مضرتدن خالی دکلدر * اول چوب پارهٔ خوار که طرف رهکذارده پایمال وخاکسار یاتور * محتملدرکه برکون برمصلحته ویا برمنفعته یرایه * هیچ اولمزسه احتمالدرکه اندن برخلال ایده لر * تاآنکله مقعر صماخی اوساخدن آریده لر * بیت *

لربوی کلی نیایدانما * هم هیزم دیك رانشایم

(نثر) شیرچون دمنه نك تقریر بینظیر وتعبیر دلپذیرین ایشتدی * فصاحت

وبلاغتن زیاده تعجب ایتدی * وارکان دولتنه توجه ایدوب ایتدی * مرد هنرمند
اکرچه کم مقدار اوله * اما عقل ودانشی بی اختیار فضائلن اظهار ایتمسه اولمز *
علو آتش کبی هر نه قدر پست اولسه علوه میلن قومز * بیت * خوش دیمش بونی
مرد حکمتدان * هنر اولمز نته که مشك نهان * بیت * انرا که نشان عشق
یارست * برناصیهٔ وی آشکارست (نثر) دمنه بو سوزدن شاد اولدی * وبیلدیکه
سحر وافسونی شیره تأثیر قیلدی * ونیرنك وفریبی بغایت مؤثر کلدی * دهان
فصاحتی آچدی * ونصیحته آغاز ایدوب ایتدی * پادشاهك کافهٔ خدم وعامّهٔ
حشمنه لازمدرکه واقع اولان وقایعده عقل درّاك وفهم وادرا کلری مقدار تجربه
تأمّل ایلیه لر * وهر برینك معیار فکر واعتبارنده تمام عیار واقع اولانی عرصهٔ
عرضه یتشدروب شرایط مناصحه ده مسامحه یی روا کورمیه لر * تا ملك اتباع
واشیاعنك حقیقتنه مطلع اوله * وهر برینك مقدار رأی وتدبیر وصفای قلب
وخلوص ضمیرینه واقف اولوب هم انلرك خدمتلرندن منتفع اوله * وهم لیاقت
واستحقاقلری حسبنجه رعایت قیله * نته که دانه مادامکه پردهٔ خاکده نهان اوله
کمسه انك تربیتنه اهتمام ایتمز * چون نقاب خاکدن یوز کوستره وخلعت زمردینله
کریبان زمیندن باش چقره اول نهال میوه دار ودرخت نفع رسان ایدوکی معلوم
اولور * لاجرم آنی پرورش قیلورلر * وانك ثمره سندن منتفع اولورلر * تقویت ارباب
فضل باینده اصل تربیت ملوکدر * پادشاهلر اهل فضلدن هرکمه که نظر عاطفت
یتوررلر تربیتلری قدر اندن فائده ومنفعت کوررلر * بیت *

من همچو خار وخاکم وتو آفتاب وابر * کلها ولالها دهم ار تربیت کنی

شیر ایتدی هنرمندلره نه کیفیتله تربیت اولمق کرك * وانلردن نه وسیله ایله منفعت
اومق کرك * دمنه ایتدی بو فصلده اصل بودرکه پادشاهلر نسبی قویوب حسبه
التفات ایلیه لر * وچهرهٔ حاللری خال فضل وکمالدن خالی اولنلر هرچندکه عظام
بالیه وآبا واجداد ماضیه یه توسّل وتمسك ایده لر * منظور عین اعتبار قیلمیه که
آدمی هنره منسوب اولمق کرك * پدره منسوب اولمق فضیلتدن محسوب دکلدر *
وارباب فضل قتنده کمال نسب مطلوب دکلدر * مثنوی) از هنر خویش کشا سینه را
مایه مکن نسبت دیرینه را * زنده بمرده مشو ای ناتمام * زنده بکن مردهٔ خود را بنام
از پدر مرده ملاف ای جوان * کرنه سکی چون خوشی از استخوان (نثر) موش
باوجودکه انسانله همخانه در اذیت ومضرّتی سببیله قتلنی واجب کوررلر *
وبازکه غریب وبیکانه در چون آندن منفعت احتمالن ویررلر اعزاز واکرامله ال
اوزره کوتوررلر * پس ملك کرکدرکه بو آشنا وبو بیکانه در دیمیه * بلکه اهل فضل

وفرزانه طلب ایلیه * وتدبیر اموردن غافل وزیور هنردن عاطل اولنلری هنرمند فاضل وخردمند کاملدن ترجیح ایلیه که خردمندلر منصبن بیخردلره ویرملك همان حلیهٔ سری پایه بند * وپیرایهٔ پایی سره پیوندا یتمکدر ع التاج للرأس والخلخال للقدم * بیت *

نکویی بابدان کردن چنانست * که بدکردن بجای نیک مردان

هر دیارده که اصحاب فضل پایمال * وارباب جهل صدرنشین صفهٔ اقبال اوله * هم ملکی وبال عظیمه کیروب * من قلد انسانا وفی رعیته من هو اولی منه فقد خان الله ورسوله وجماعة المسلمین * حدیثی موجبنجه مستحق عتاب وعقاب باری وهم مملکته خلل کلی طاری اولوب اول حالتك شأمتی شاه ورعیته ساری اولور * بیت)

همای کو مفکن سایهٔ شرف هرکز * دران دیار که طوطی کم از زغن باشد

چون دمنه نصیحتدن فارغ اولدی شیر آنی التفات شاهانه ایله مخصوص قیلوب جملهٔ خواص حضرتندن قیلدی * وصحبت ونصیحتیله انس والفت ایدوب امهات مهماتی وعظایم مصالحی انك مواعظ ونصایحنه مبتنی قیلدی * دمنه دخی روشن عقل وکیاست ودانش وفهم وفراستی فهرست دیباجهٔ خدمت وملازمت ایدوب آز وقتده محرم حرم سلطنت اولدی * واصلاح امور مملکتده مدار علیه ومشار الیه اولوب رتبهٔ وزارت بولدی * برکون وقتی مساعد وزمانی موافق کوروب خلوت طلب ایتدی وایتدی مدت مدیده درکه ملك برکوشه ده متزویدر * وبرکت حرکت ونشاط شکاردن بریدر * بنده نك خاطر فاترینه خطور ایدرکه موجبی ندر بیلم * ومر انکشت تدبیر ایله اول عقده نك حلنه مشغول اولم * شیر قصد ایتدیکه حال هراس وخوفی دمنه دن مخفی طوته بو اثناده نه اتفاق شتربه بربانك بلند ایتدیکه صیت صدمت وصلابتی آفاقی طوتدی * شیر چون بو صدای مهیبی ایشتدی * قلبنه برمرتبه خوف وخشیت غلبه ایتدیکه عنان تملك وقراری قبضهٔ اقتدار واختیارندن کتدی * ناچار رازنی دمنه یه اظهار ایدوب ایتدی * بنم سبب دهشتم بو آواز مهیبدرکه ایشدرسن * وموجب حیرتم بو صدای صعب بانهیبدرکه مشاهده ایدرسن * اکرچه بیلمزم بو کیملك آوازیدر * اما ظنم بودرکه صاحبنك قوت ترکیبی آوازینه مناسب اوله * اول تقدیرجه بزه بو مقامده خرام حرام اندر حرام اولور * دمنه ایتدی خاطر عاطر ملکه بوندن غیری باعث تفرقه وارمیدر * شیر ایتدی سبب حیرت بو یتمزمی) وموجب وحشت ودهشت اولمغه کفایت ایتمزمی دمنه ایتدی بو قدر نسنه ایله مکان موزونی جلا قلمق * ووطن مألوفدن جدا اولمق جدا نا معقولدر * آوازه نه اعتبار ونعره نك نه مقداری وارکه موجب ترك دیار

اوله * اصحاب دولت عموما وارباب سلطنت خصوصا كوه شامخ كبی ثابت وراسخ
اولمق كركـ) تا اركان دل وايوان خاطرلری هر بادله متزلزل اولميه (بيت) كشی سنكين
كركـ مانند كهسار * كركمز يل كبی اولمق سبكبار (بيت) تا ز هر بادی نجنبی پا بدامن
كش چو كوه * هر كه تمكين بيش دارد بيشتر دارد شكوه * اكابر بيورمشلردر كه
مهابت صوت وضخامت جثه يه اعتماد ايتمامك كركـ كه هر صورت معنی يه دلالت
قيلماز * وهر ظاهر نمودار باطن اولمزنی هر چند كه فربه اوله چوب لاغرله شكسته
وكلمنك نه قدر عظيم وجسيم اوله چنكال باز ضعيف ونحيف ايله دلخسته
اولور * هر كسه كه جسامت جثه يه اعتبار قيله اول بنده كرفتار اوله كه اول روباه
اولمشدر * شير ايتدی نه وجهله اولمشدر اول (حكايت) دمنه ايتدی روايت ايدرلر كه
بر روباه بر بيشه ده كيدردی * وغدغه جوعدن اطرافی كشت ايدوب طعمه
انديشه ايدردی * اتفاق بر درخت قربنه كلديكه اكا بر طبل آصمشلر ايدی *
وصدمت باد سختله اول درختدن بر شاخ حركت ايدوب اول طبله طوقنوردی
وآندن آواز سهمكين ظاهر اولوردی * روباه كوردی بر خروسی باشنده تاج كاوسی
واكننده لباس طاوسی بر چمنزارده كذر * وهزار عز ونازايله تبختر واهتزاز ايدر *
بر كوشه ده كمين ايدوب آنی صيده مترصد اولدی * بو اثناده ناكاه آواز طبل كوشنه
ايردی نكاه ايتدی كورديكه بر جثهٔ غريب اندن آوازهٔ مهيب كلور * قوهٔ طامعهٔ
روباه هيجان ايدوب خيالنه بو خلجان ايتديكه هر آينه بونك كوشتی وپوستی صوتنه
مناسب اولسه كركـ * فی الحال كمين مرغدن چقوب جانب درخته توجه ايتدی *
خروس واقعه دن خبردار اولوب كنار نجاته يتدی * روباه هزار محنتله بالای درخته
چقدی * ودندان طمعله طبلی پاره لدی ايچنده بادهوا واوستنده چوب خشك
وپوست بينوادن غيری نسنه بولمدی * آتش حسرت خرمن جانن ياقدی * وفوارهٔ
ديده سندن آب ندامت فراوان آقدی * وكندو كندويه زبان ملامتی دراز ايدوب
ايتدی * دريغ بو صورت بيمعنی يه آلدندم * وحيف بو خيال محالله صيد حلالم
الدن چقاردم * قطعه * دهل در رفغانست دائم ولی * چه حاصل چو اندر ميان
هيچ نيست * كرت دانشی هست معنی طلب * بصورت مشو غره كان هيچ نيست
(نثر) بو مثلی آنكچون كتوردمكه ملك آواز مهيب وهيكل غريبله مضطرب
اولميه * وذوق شكار ولذت حركتدن واز كلميه * اكر فرمان عالی شرف صدور بولورسه
بو صدانك صاحبنی واروب كورم * وواقع حالی بيلوب عنقريب عز حضور
موفور الحبوره خبر صحيح كتورم * طبع شيره تدبير دمنه موافق كلوب بر موجب
فرمان اول جانبه روان اولدی * اما چشم شيردن ناپديد اولمجق شير تأمل بحرينه
طالدی * ودمنه يی ارسال ايتديكنه ندامت ايتدی وكندو نفسنی ملامت ايدوب

تمثل

ایتدی * عظیم خطا ایتدم وعجب ناسزا حرکت ایلدم * حکما بیورمشلردرکه ملوکه
واجبدرکه طقوز طائفه‌یی محرم اسرار ایتمیه‌لر * ومهمات خاصه سندن کتمانی لازم
اولان اموری آنلره اظهار ایتمیه‌لر * اول * هرکسنه‌که درکاه پادشاهده بی جرم
وجنایت جرعهٔ ملامت نوش ایتمش اوله * وبی استحقاق عتاب چاشنی عقاب
طاتمش اوله * ایکنجی * اولکه مال وحرمتی ملازمت پادشاهده هبا اولمش اوله *
ومعیشت زندکانیسی تنك اولوب بی برك ونوا قالمش اوله * اوچنجی * اول کمسنه که
منصبدن عزل اولنوب نظر عاطفت شاهانه‌دن بعید * ونوید عملدن بالکلیه
ناامید اوله * دردنجی * شر برفتنه جوی ومفسد عیبکوی * بشنجی * شول مجرم که
یارانی شراب عفو ایچمش اوله * واول خمار عقوبت چکمش اوله * التنجی * اول
کنهکارکه ابنای جنسی کوشمال بوله * وا کا انلردن زیاده واقع اوله * یدنجی * اول
خدمتکارکه کمال استقامتله خدمت قیله * وعواطف خسروانه‌دن محروم قاله
وغیریلری بی سابقهٔ خدمت شرف تربیت بوله (سکزنجی) اول شوربخت که پادشاهه
مضرتده کندویه منفعت تصور ایلیه * طقوزنجی * اول کمسنه که درکاه شاهده
شرف قبول بولمیوب عدوی دولتی قتنده کندوسن مقبول بیله * ملوك کرکدرکه
طوایف مزبوره‌یه افشای راز ایتمکدن احتراز ایلیه‌لر * واصل بودرکه برکسنه‌نك
دین ودیانتن وصدق وصیانتن کرات ومرات‌ایله آزمایش ایتمه‌دن محرم اسرار ایدنمیه‌لر
* بیت *

رازمکشای بهرکس که درین مرکز خاك * سیر کردیم بسی محرم اسرار نبود

(نثر) پس بومقدمات موجبنجه دمنه‌یی امتحان ایتمه‌دن اظهار اسرارده تعجیل فکر
غیرسدید * وجانب خصمه ارسالده استعجال خودروش حزم واحتیاطدن
بغایت بعید ایدی وبودمنه زیرك شخصه بکزر باوجودکه نیجه روزکاردرکه
درکاهدن مهجور ایدی) اکر عیاذاً بالله قلبی خار آزارله خراش اولمش اوله بوفرصتده
برخیانت ایدوب محتملدرکه برفتنه قوپره * یاخود خصمك قوت وشوکتن بندن
غالب کوروب انك خدمتنه راغب اوله وواقف اولدیغی اسراردن آنی آکاه قیله *
وبالجمله بوفعلك مفاسدی غایت چوقدر * وتدارکنه قابلیت یوقدر چون
الحزم سوء الظن * مضمونیله عمل ایتمدم * وفحوای بیت حکیمدن * بیت *

بدنفس مباش وبدکمان باش * وزفتنه ومکر درامان باش

تجاوز ایلدم * اکر بورسالتدن بکا برآفت مترتب اوله لایقم * بلکه بیك اول قدوه
مستحقم * بیت * باخودم بدکرده‌ام بدکرده‌ام * ازکه نالم چون کنه خودکرده‌ام
برنیجه زمان کندوبی بومقوله افکاره اوردی * واضطرابندن بیقرار اولوب

كه طوردی كه اوتوردی * وشاهراه انتظارده چشمی چار اولوب مترصد اخبار ایدیكه
ناكاه ییك كلدی * ودمنه نك قدومی خبرین ویردی شیر برمقدار متسلی اولوب تاب
وتب اضطرابی زائل اولدی * برمدت دنصكره دمنه كلدی لوازم خدمت ومراسم
ثنا ومدحی ادا ایتدكدنصكره ایتدی * مثنوی * فلك دائم بلن بوكسون طبوكده
سعادت كون كبی طوغسون قپوكده * شكایاوزصنان بولماسون ایلك) بلالو باشی
اولسون بوینسه بولك (نثر) ای شهریار هفت كشور * اول جانوركه صدمت آواز
ورعد صلابتی سمع همایونه كدر * ومزاج مباركه دردسر ویرمشدر) بركاوایمش كه
بوبیشه حوالیسنده چرایه مشغول ایمش) انها بقرة صفراء فاقع لونها تسر الناظرین
اكرچه یال وبال وقد وقامتی بینظیر * ورنك وفروزیب وصورتی دلپذیردر *
اما خلعت همتی قامت خلقتندن قصیردر * خورد وخواب وعلف وآبدن غیری یه
میل ایتمز * وتمام همتی دائرهٔ حلق وشكمندن اوته كیتمز * شیر ایتدی مقدار قوت
وقدرتن نیجه فهم ایتدك * وحدت شولهٔ وشوكتن نه درجه مشاهده قیلدك * دمنه
ایتدی آنده شوكت ونخوت كورمدم * تمام تبهٔ قوتنه استدلال قلیدم
وضمیرنده آندن خوف ومهابت بولمدم * تازیاده احترامن لازم بلیدم * شیر
ایتدی آنی ضعفنه حمل ایتمك كرك * وآنكله مغرور وفریفته اولمق كركدركه
بادسخت اكرچه كیاه ضعیفه ضررایتمز * اما قوی درختلری زیروزبرایلر مبارزان
میدان شجاعت خصملرن تا كفهٔ كفایتنده تمام عیار بولمینه لروزنه آلمزلر * وآنلره
قوت وشوكت اظهار ایلمزلر * مصراع * بازازپی صعوه كی نماید آهنك * ع *
پروبال آچمه می شهباز شكار مكسه (نثر) دمنه ایتدی ملك آنك امرنه اولقدر
التفات بیورمسون * وآنك جانبن چندان حسابه آلمسون * كه فراستله مرتبهٔ
كمالن بیلمشمدر * وحقیقت حالنه بالكلیه مطلع اولمشمدر * اكر رأی عالم آرا
اقتضا قیلورسه * وفرمان قضا جریان نفاذ بولورسه * بن بنده واروب تقریر دلپذیر ایله
مزاجنه كیرم * وزنجیر تسخیر ایله كشان كشان پایهٔ تخت شاه جهانكیره كتورم
تاسر ارادتی خطهٔ اطاعته قویه) وآیینهٔ دلدن زنكار مخالفتی یویه وكمر اذعانی میان
جانه چكه * وتخم اخلاصی زمین اختصاصه اكه * بیت * دعوتیله مسخر ایدم آنی *
آستانكده چاكر ایدم آنی (نثر) شیر بوسوزدن شاد اولدی * ودعوت كاوه اشارت
بیوردی * دمنهٔ برفتنه شتربه قتنه كلدی * جری الجنان وفصیح البیان بی تردد
وتأمل مصاحبتنه آغاز قیلدی * وبعد السلام فتح كلام ایدوب * بیت * دیدی اول
نه یردندر قدومك * نه باعث اولدی ترك مرزوبومك (نثر) بومقامه كلمكه نه سبب
حادث اولدی * وطرح رخت اقامت ایتمكه نیجه علت باعث اولدی * شتربه قلب
صافی ایله جواب شافی ویروب صورت حالی بر بر مرآت خیالنه خامهٔ تقریر ایله

تحریر وتصویر ایتدی * دمنه احوال شتربه یه واقف اولیجق ایتدی * بو اقطار واصقاعك مالكی وبو بیشه سباعك ملكی بر شیر دلیردر كه شیر آسمان آنك هیبت هیئتندن بر كربهٔ ناتوان وپیل دمان شكوه شوكتندن بر پشه كبی لرزاندر بنی خدمت رسالت ایله ارسال ایدوب بیوردیكه سنی آنك حضرتنه دعوت ایدم وبو منوال اوزره مثال ویردی كه اكر متابعتده مسارعت ایده سن * تا بو غایتده دك باب ملازمتده واقع اولان تقصیراتكی صحیفهٔ ضمیر جام جهانما نظیرندن آب صفح وعفوله محو ایلیه * واكر تمرد یا تردد ایده سن علی الفور دونم كیدم * وما جرایی علی ما جری رأی عالم آرا وفكر كشوركشاسنه اعلام وانها ایدم * شتربه چون نام شیر وسباعی ایشتدی غایت وهمندن اطاعتدن غیری چاره بولمیوب ایتدی * اكر بنی سیاستدن امین قیلورسك * ودفع شور وشر وضررنه ضامن اولورسك فرمانكه مطیع اولورم * ووسیلهٔ مرافقتكله شرف خدمت وكرامت ملازمت بولورم * دمنه ایمان غلاظ وشداد ایله كاوه اعتماد واعتقاد ویروب معیت ایله جانب شیره متوجه اولدیلر * درگاه شیره قریب واریجق دمنه ایلرو واردی كاولك قدومندن خبر ویردی * بر زماندنصكره كاو كلدی شرایط خدمتی یرینه كتوردی * شیر حال وخاطرن صوردی بو نواحی یه نیچون كلدك وكلمكه نه باعث اولدی دیدی * كاو سرگذشتن بالتمام حكایت ایتدی * شیر ایتدی ای مهمان كرامی * ع * خوش آمدی وعلیك السلام والاكرام * همان بو مقامده آرام ایله تا شفقت واكراممزدن بهره مند اوله سن ومرحمت وانعاممزدن نصیب تمام بوله سن * كه بزم ابواب فتوح عنایتمز حرم حمایتمزه مفتوحدر * ومائدهٔ پرفائدهٔ رعایتمز ملازمان آستان دولت وسعادتمزه مبذول * مثنوی * درین مملكت كر بكردی بسی * زمادر شكایت نیابی كسی * در اول بكاری كه نیت كنیم * نظر در صلاح رعیت كنیم كاو مراسم دعا وتحیت ولوازم ثنا ومدحتی یرینه كتوردی * وكمر خدمت وعبودیتی طوع ورغبتله میان جانه بند ایتدی * شیر دخی اكا رتبهٔ تقرب ارزانی بیوروب روز بروز مرتبه سن زیاده قیلدی * واعزاز واكرام واجلال واحترامنده قصور قومدی دائم احوالن تفحص واخلاقن تفرس ایدوب * ومعیار عقل ودرایه سن ومقدار تمییز وتجربه سن تجسس ایدردی * كوردیكه كمال عقل وكیاستله معروف وتمام فهم وفراستله موصوف * هرچند كه تمییز اخلاق وتشخیص ادراكنده مبالغه قیلدی * وفور درك ودانش وشمول فهم دور اندیشنه اعتمادی زیاده اولدی * مثنوی *

نكو سیرتش دید وروشن قیاس * سخن سنج ومقدار مردم شناس

جهان دیده ودانش آموخته * سفر كرده وصحبت اندوخته

(نثر) شیر هزار تأمل ومشاوره وبسیار تفکر واستخاره دنصکره کاوك رتبهٔ تقربن زیاده ایدوب محرم اسرار ومظهر احکام وآثار ایدندی * کاودخی تنفیذ احکام حکومت وتمشیت مصالح مملکت * وضبط ثغور وتدبیر امور جمهورده بردرجه ده آثار کفایت اظهار ایتدیکه خدمت شیرده ساعت بساعت رتبت وقربتی زیاده اولوب * بر مرتبه یه ایرشدیکه زمرهٔ ارکان دولت * وجملهٔ اعیان حضرتدن تجاوز ایتدی * دمنه کوردیکه شیر درجهٔ رفعت کاوی کردونه یتوردی * واجلال واکرامن دائرهٔ اعتدالدن کچوردی * ومباشرت امورده اکا مقدار ویرمز اولدی * ومشاورت آراده اکا اعتبار قیلمز اولدی * دست حسد بصر بصیرتنه سرمهٔ نفرت چکدی * وبرق خشم خرمن دماغنه شعلهٔ غیرت براقدی * بیت * طوتوب ژنك حسد آینه سنی * کل ایتدی غیرت اودی سینه سنی * بیت *

حسد هر جا که آتش بر فروزد * هم از اوّل حسود انرا بسوزد

خواب وقراری کتدی * وراحت وسکون ساحت سینه سندن رختنی کوتردی * کله وشکایت واضطرابنی حکایت ایچون کلیله خدمتنه کلدی * وایتدی ای برادر ضعف رأی وسوء تدبیریمی کورر میسنکه تمام همتی خدمت شیره مقصور ایتدم * لطف وحیله ایله کاوی خدمتنه کتوردم * اول حضرتده قربت ومکانت بولدی وجمیع ارکان دولتندن ممتاز وسرافراز اولدی * بن منزلهٔ محلمدن ومرتبهٔ اولمدن تنزل ایتدم * کلیله جواب ویردی که * ع * جان من خود کردهٔ خود کرده را تدبیر چیست * بو تیشهٔ بلایی پایکه نه کندك اوردك * وبو غبار فتنه یی نه سن قالدردك * سکا اول منصوبه اولمشدر که اول زاهده اولمشدر دمنه ایتدی نه وجهله اولمشدر اول * حکایت * کلیله ایتدی روایت ایدرلر که پادشاهلردن بریسی برزاهده بر کسوت زیبا وخلعت دیبا عطا قیلدی * وبر دزد طرار عیار که قادر ایدی حصار کیوانه نقب اوریدی) ودیدهٔ زهره دن سرمه یی قاپیدی) بو حاله مطلع اولوب عرق طمعی حرکته کلدی * وخیال خلعتله خلوت زاهده واروب دست ارادتله دامن خدمتنه تشبث ایتدی * وتعلم آداب طریقت واطوار حقیقتده جد تمام کوستردی * تا اول حیله ایله محرم خلوتی اولوب بر کیجه فرصت بولوب خلعتی کوتوردی وراه بیابانی طوتدی * چون صباح اولدی زاهد خلوتی خلعتدن خالی ومرید جدیدی غائب ونابدید بولدی) بیلدیکه اول کوتاه آستینك دراز دستلکیدر * ع * درازدستئ این کوته آستینان بین * جستجو ایچون شهره متوجه اولوب کیدرکن یولده کوردیکه ایکی نخچیر بر بر یله جنك ایدرلر * وسر وسرولر یله بر بریی اوروب مجروح ایدرلر * بو حالده که اول ایکی خصم تیز چنك بر بر یله جدالده ایدی *

وهر برینك اعضاسندن قان روان اولوردی * بر روباه حریص کلوب اول اقان قانی یلارایدی * ناکاه بونلر طوقشورکن * و بر بریله باش اوروشورکن * روباه میانه راست کلدی * وطرفیندن محکم ضرب یتشوب دام هلاکه کرفتار اولدی * زاهد بو صورته زیاده تعجب ایتدی * واندن عبرت آلوب وتجربه حاصل قیلوب یولنه کتدی * وشب هنکام شهره ایردی وابواب شهری بسته کوردی متحیر قالدی زاهد بیچاره کبوتر آواره کبی اطراف شهری طواف ایدوب اقامت ایچون برمقام تجسس ایدرکن * مکر برکوچه ده برزن روزنهٔ خانه سندن نظاره ایدرکن نظری زاهده راست کلدی * سرکردانلغندن مردغریب ایدوکن بیلوب منزلنه دعوت قیلدی * زاهد ده دعا ایدوب دعوته اجابت ایتدی * اول کاشانه کوشه سنده بر یر کوستردیلر اوتوروب اوراد واذکارنه مشغول اولدی) مکر اول عورت ناپاك وبدکردار ایدی) وفسق وفجور ایچون مهیا کنیزکلری واز ایدی (بیت * ویرردی هر برسنه دورلو زینت * کزردی هر کیجه صحبت بصحبت * نثر * اول جوارینك بریسی که شمهٔ جمال باکمالی) حوران جنانه جلوه تعلیم ایدردی * وآفتاب عالمتاب تاب عذارندن آتش غیرت ایله یانوب کیدردی * چشم عاشق کشی سینهٔ عشاقی خدنك غمزه یه نشانه قیلمشدی * ولب جانبخشی تلخکاملره تنك شکر کبی حلاوت ویرمشدی * مثنوی * قرهمشهری سیدی غنغبینك) شکرهمشیره سی شیرین لبینك) کلینه سنبلن قیلمش پریشان) آصلمش برقلمینه بیك دل وجان) لبندن لعلك اولمشدی یری سنك * دهاندن شکر قالمشدی دلتنك (نثر) برجوان زیباروی مشکین موی سروبالا ماه سیما شیرین زبان باریك میان ایله که ترکان خطایی چین زلفندن سنبل کبی پیچ وتابده * ونوش لبان سمرقندی شوق شکرشورانکیزندن دل عشاق کبی اضطرابده ایدی * بیت *

روئی چه کونه روئی روئی چو آفتابی * زلفی چکونه زلفی هر حلقه پیچ وتابی

* بیت * حجاب اولماسه زلفین سحابی * یاقردی آفتابی حسنی تابی (نثر) نطاق تعلق میان جانه بند * وطوق تعشق کردن عروس دله پیوند ایتمشلردی * و پیوسته مهر وماه کبی برمنزلده قران * وزهره ومشتری کبی بر برجده اجتماع واقتران ایدرلردی * جوان غیرت عشقدن قومزدیکه غیریلر دخی اول جاریه نك جرعهٔ وصالندن بهره مند وبرمراد اوله لردی * وتشنکان بیابان طلب هزار تعبله چشمهٔ زلالنه یول بوله لردی * بیت * کورمسم بردم سنی غم دردناك ایلربنی * غیریله کورسم همان غیرت هلاك ایلربنی * اول عجوزبدکار کنیزك بومعامله سندن عاجز قالمش * وکثرت خرج وقلت دخلدن بیطاقت اولمشدی * اما چون جاریه حجاب حیایی

میاندن

میاندن کوتورمشدی * وهوای جانانه ده نقدجانن کف دسته کتورمشدی *
ممتنع اولمق ممکن اولمیجق بالضروری اول جوانك هلاکنه قصدایتدی * واول
کیجه که زاهد آنك خانه سنده مهمان ایدی صحبت ترتیب ایدوب فرصت کوزتدی *
وجام مالامال شراب ایله عاشق ومعشوقی پایمال خیل خواب ایتدی * چون اهل
خانه شراب خواب ایله مست وخراب اولدیلر * زن جاهل برمقدار زهر هلاهل حل
ایدوب برماسوره یه قویدی * وماسوره نك برطرفن دهانه و برجانبن منخر جوانه
قویوب دیلدیکه نفخ ایده تا اول زهرك بعضیسی جوانك دماغنه کیده * ناکاه
اول جوان عطسه ایلدی بینیء جواندن خروج ایدن بخار قوتیله زهرك کلیسی
کلوی عجوزه کتدی * وفی الحال تأثیر ایدوب هلاك وبسیط خاك وجودزن
ناپاکدن پاکیزه وبالك اولدی * ع * هم درسران روی که درسرداری * من حفر
بئرالاخیه فقدوقع فیه * زاهد بوحالی مشاهده ایتدی * واول شب بوالعجبی که روز
قیامتدن اکادراز کلمش ایدی * هزار تعبله پایانه یتوردی * تاشول وقت که زاهد
صبح نورانی زاویهء شب ظلمانیدن چقوب محراب افقی (والصبح اذا تنفس) سجاده سیله
مزین قیلدی * ومضمون آیت عالی رایت * یخرجهم من الظلمات الی النور *
عالمیانه روزروشن کبی معین ومبین اولدی * بیت *

یافت صفا کیند آیینه زنگ * شست رخ آیینهء چینی زرنگ

زاهد دخی اول طائفهء بدنهادلك ظلمت فسق وفسادندن خلاص اولوب برمنزل
دخی طلب ایتدی * اتفاق برکفشکر که کندو یی زاهدك مرید معتقدلری
عدادندن عدایدردی * برسبیل تبرك آنی اوینه ایلتدی * وجماعتنه لوازم
خدمت ومراسم ضیافتی کماینبغی وصیت ایدوب کندو بعض احبابنك دعوتنه
کتدی) مکر آنك خاتوننك برجوان خوش طبع وزیبا خوی وآراسته روی وسلسله
موی * بیت *

* بذله کوی وعشوه سازوشوخ چشم وغمزه زن *

* بویله اولسه برجوان اولور بلای مردوزن *

دوستی وار ایدی که میانلرنده بنای میل وتعلق * وقواعد مهر وتعشق مشید واستوار
ایدی * انلرك میاننده دلاله برحجام عورتی ایدی که دلهء محتاله یه مکر وحیله
اوکرندردی * فن سحر ونیرنجاتده برمثابه ده ایدی که برافسونیله آب وآتشه امتزاج
وسهیل وثریایه ازدواج ویررردی * ودم کرم وکلمات نرم ایله پولادی موم * وصخرهء
صمایی اریدوب صوم ایدردی * مثنوی * زن مکاره ایدی اهل تلبیس * مکرده آکه

شاکرد ایدی ابلیس * النده سبحه و باشنده میزر * ولیکن غول کیبی رهبر شر * لبی وردود رونی سحرونیرنك * طشی ساده ولیکن ایچی پررنك * هوس ایامنی کورمش بکورمش) هوا بولنده چوق یلمش یوبورمش (نثر) زن کفشکر چون داری اغیاردن خالی وعاری بولدی * فضای دماغی هوای وصال یارله طولدی) فی الحال زن حجامه کیفیت حالی اعلام ایدوب ایتدی دلبره خبر ایله که بو کیجه شکر بی غوغای مکس وصحبت بی تشویش شحنه وعسسدر (بیت) بلای شحنه آشوب عسس یوق) سنکله بندن ارتق هیچ کس یوق * نثر * اشارت دلاله ایله جوان دلدار شبانکاه حلقه وار درخانهٔ نکارده حاضر اولوب منتظر فتح الباب ایدی که ناکاه کفشکر بلای ناکهانی کبی کلوب اول بیکانه بی خانه سی اوکنده کوردی * مکر که بوندن اسبق بوتهمت خبری سمعنه یتشمش وبحکم * من یسمع یخل * قلبنده فی الجمله یرا یتمش ایدی * بوزمانده که اول جوانی قپوسی اوکنده کوردی یقینی غالب اولوب مضمون مظنوننه جازم اولدی * وعرق غیرتی مضطرب ونائرهٔ حمیتی ملتهب اولوب او بنه کلدی * زن بد بختی محکم لت ایدوب تأدیب بلیغ ایتدکدنصکره برستونه بند ایدوب کتدی * وکندو واروب بالین آسایشه باش قودی یاتدی) مرد زاهد بو فکرده که بو بی شفقت بی جرم وجنایت بو عورتی بو قدر لت ایتمك روش مروتدن دکلدر * کرك ایدی که بن شفاعت ایدوب بو شناعتدن منع ایدیدم دیرکن ناکاه زن حجام آواز ایدوب ایتدی * ای یار جفا کار بو جوانه نیچون بو قدر انتظار ویررسن کاه د کلیدر اللهدن قورق تیز یوری وار * ع * فرصتی فوت ایلمه یوز طوتمش ایکن روزکار * بیت * یارا کر سر پرسیدن بیمار غمست * کو بران خوش که هنوزش نفسی می آید (نثر) زن کفشکر آواز حزینله آنی قتنه دعوت ایتدی وایتدی * رباعی *

آسوده دلا حال دل زار چه دانی * خونخواری عشاق جکر خوار چه دانی
ای فاخته پرواز کنان بر سر سروی * درد دل مرغان کرفتار چه دانی

ای یار مهربان ناله وزاری ایشت) وبنم حالمی معلوم ایله اندن سرزنش ایت) بوشوهر بیرحم اول شوخ چشمی قپوده کوروب * ناکاه دیو دیوانه کبی ایچرو کیروب بنی ات بیتهایتله بیطاقت ایتدکدنصکره بو ستونه محکم بند ایدوب کتدی * بیت * آه کیم سروناز پروردلك * اولدی استونی خانهٔ دردلك) اکر بو منضروب شکسته یه مومیای شفقتك * واول مجروح دلخسته یه مرهم مرحمتك وار ایسه لطف ایت بنی بندن خلاص ایله * ونه قدر زحمت ومحنته مقارن ایسه دخی دستور ویر که بندن بدل سنی ستونه بند ایدیم * دفعی واروب دلدار مناعتذار ایدوب کلم کیدم * وسنی بندن خلاص ایدوب وضع سابق اوزره اولم * اکر بن بیطاقته بومرافقتی روا کوررسك

هم بنی رهین نعمت وهم محبوبمی ممنون منت قیلورسن * زن حجام وفور محبت
ومرحمتندن مقتضاسنه رضا ویردی * وآندن بدل کندوینی بند ایدوب انی طشره
کوندردی) زاهد بو کلماتی استماع ایتمکله سررشتهٔ سبب جنك زن وشوهرچنکنه
دوشدی بو اثناده کفشکر بیدار اولوب عورتنه آوازایتدی) زن حجام ناکاه آوازندن
بیله وکیفیت حاله مطلع اوله دیو خوفندن جواب ویرمدی * کفشکر هرباری که
چاغردی زن حجام جوابه اقدام ایتمدی * کفشکر بو حالدن غایت منفعل وآتش
خشم ونائرهٔ غضبی تمام مشتعل اولوب * فی الحال نشکرده سن النه آلوب کاوب
زن حجامك بورنن کسوب النه ویردی * معشوقکه کوندرکه خوش تحفه دردیدی
زن ترس وبیمندن فریاد ایتمیوب صبر ایتدی) وکندوکندویه ایتدی عجب حالتدر (ع)
عشرت دکری کرده محنت دکری دیده (شعر) غیرجنی وانا المعاقب فیکم * فکاننی
سبابة المتندم) چون زن کفشکر کلوب زن حجامی دام بلایه کرفتار کوردی * بغایت
ملول ودلتنك اولوب زار وزار اغلدی * وبسیار اعتذار دنصکره بندین کیدروب
وضع سابق اوزره کندین ینه ستونه بغلدی * زن حجام نیجه ایتسون ضروری بورنن
النه آلوب کتدی * افتان وخیزان ترسان ولرزان اوینه کلدی (ع) که اغلر خیرتدن
که کولردی * زاهد بو احوالك جملهسن مشاهده قیلدی * وبو امور بو العجبدن که
ورای پردهٔ غیبدن عرصهٔ ظهوره کلمشیدی حیرت اوزره حیرتی زیاده اولدی *
اما زن کفشکر چون برساعت کچدی دست مکر ودغایی قبلهٔ دعایه آچدی) وایتدی
(مثنوی) الاها پادشاها کردکارا * خدایا قادرا پروردکارا) سکا مخفی دکلدر هیچ برراز
دروغ وراستدر رقاتکده ممتاز * بو حلالم بکا افترا ایدوب فعل حرامله تهمت ایلدی *
وبر معصیت سببیله که بندن صادر اولمدی جزاوعقوبتی روا کوردی * الهی فضل
وعنایتکدن مدد قیل * وبو عضو مقطوعی که زینت چهرهٔ جمالدر بکا ینه رد قیل
مثنوی) بنم صدقم بوزین پرنور ایله) دروغ وشك نقابن دور ایله) کیدر بوزدن طمانینی
کمانك * بوزن آچ کون کبی راز نهانك * خلاص ایت دامنم تهمت الندن * بنی
قورتار خلایقك دلندن (نثر) عورت تضرع عده ایکن کفشکر بیدار ایدی چون نالهٔ
زرق آمیز * ودعاء سحر انکیزن ایشتدی فریاد ایتدیکه ای نابکار تبه روزکار * بونه
حاجتدر که دیلرسن * وبو نیجه مناجاتدر که ایلرسن * بیلمزمیسن که فاجرلرك
دعاسی اول درکاهده روا اولمز * وفاسقلرك نیازی اول آستانه ده اعتبار بولمز * بیت *
کرت هواست که کاری زغیب بکشایند * زبان پاك ودل پاك هردو می باید * نثر *
زن ناکاه نعره ایتدی که ای ستمکار دل آزار * کل قدرت الهی وفضل نامتناهی یی
کور که چون بنم دامن عصمتم بو تهمت آلایشندن پاك ایدی * ایزد سبحانه وتعالی
بو شکسته نك بورنن ینه عطا ایدوب درست ایتدی * وبن بیچاره یی خلایق میاننده

فظاعت وفضیحتدن صاقلدی * مرد ساده خاطر زن فاجردن بو کلماتی ایشدیجك
متحیر ومتعجب اولدی * وچراغ کتوروب کلدی زنی سلامت کوردی * وبورنی
برقرار بولدی * ووزنندن هیچ علامت احساس ایتمدی * فی الحال کناهنه اقرار
وافتراسنه اعتراف ایدوب اعتذاره مشغول اولدی * وتلطف تام وتعطف تمامله
دست وپاینندن بندن کیدردی) وتوبهٔ نصوح ایتدی که من بعد بی بینهٔ باهره وبی حجت
ظاهره بونك امثالی افعاله اقدام ایتمیه) وهر غماز وفتنه ساز سوزیله زن پارسا وعیالی
پاکبازن آزرده قیلمیه * وبقیة العمر بو زن مستورهٔ مستجاب الدعوه نك فرماننده
تجاوز ایلمیه * بو جانبدن زن حجام ستمدیده وبینی بریده خانه سنه کلدی متحیر که
نه حیله تدارك ایده) وبو واقعه یی شوهرینه نه صورتده کوستره * وخویش وبیکانه نك
سؤالنه نه طریقله جواب ویره * ودوستلرینه وهمسایه لرینه بو بابده نه یوزله اعتذار
ایلیه * بوانثاده حجام جامه خوابدن طوروب * عورتنه صباح قریبدر آلات
واسبابمی آلیویر که فلان خواجه خدمتنه کیدرم دیدی) زن توقفله جواب ویردی
واسبابنی ویرمه ده نیجه زمان مکث ایتدکدنصکره کیسه دن براستره چقروب تنها
صونی ویردی * مرد حجام خشم تمامله شب تیره ده استره یی زن جانبنه آتدی *
ودشنام وتشنیع کلماته آغاز ایتدی * ناکاه زن فریاد ایلدی * ومدد بورنمی بوکندوسن
یردن بره اوردی * حجام متحیر قالدی * اقربا وهمسایه لر حجامك اوینه جمع اولدیلر
زنی خون آلوده وبینی بریده کوردیلر) حجامه زبان ملامتی دراز وانواع اطاله واصناف
سرزنشه آغاز ایتدیلر * اول بیچاره حیران قالدی * نه انکاره مجالی وارونه اقرار
ایده جك حالی وار) چون چهرهٔ روز جهان افروز وراء پردهٔ ظلمتدن نمایان) وآیینهٔ
کیتی نمای خورشید جام جمشید کبی درخشان اولدی * بیت * چو صبح اولدی
ویوز کوستردی خورشید) فلك آلدی الینه جام جمشید (نثر) اقربای زن جمع اولوب
حجامی قاضی یه ایلتدیلر * اتفاق زاهد دخی خانهٔ کفشکردن چقوب مرید عیار
احوالنی استفسار ایچون محکمه یه وارمش ایدی چون خصمای حجام قضیه یی
قاضی یه مرافعه ایتدیلر * قاضی بیوردی که ای استاد کناه ظاهر * وسبب شرعی
ثابت اولمدن * نیچون بو عورتی مثله قیلدك * حجام متحیر اولوب تقریر حجتده عاجز
اولدی قاضی دخی * والجروح قصاص * نص قاطعی موجبنجه قصاص امر ایلدی
زاهد چون بو حالی کوردی قاضی حضورینه کلوب ایتدی * ایها القاضی * بو امرده
فکر وافی ودیدهٔ فراستله نظر کافی بیورمق کرك * زیرا که بنم جامه می دزد الدی *
وروباهی نخچیرلر هلاك قیلدی * زن فاجره نك زهره سنی زهر هلاك ایتمدی * زن
حجامك بورنی کفشکر قطع ایتمدی * بلکه بو بلالره ابتلایه باعث ینه نفسمز اولمشدر
* نظم * نه اولدیسه بزه باعث بز اولدق * جزای فعلمزدر بوکه بولدق * هوا غولینه

اویدق یولدن آزدق * وفاسز نامه سنی اکری یازدق * قاضی حمامدن ال چکوب
زاهد جانبنه توجه ایتدی * وایتدی بومعانی بی بیان وبومجملی ترجمان تفصیل ایله
عیان ایتمك کرك * زاهد دخی سر کذشتن من اوله الی آخره قاضی یه حکایت ایدوب
ایتدی (اکر بنده مرید جمع ایتمك سوداسی اولمسه ترهات دزده فریفته اولمیوب) اول
عیار مکار فرصت بولوب بنم جامه می آلمزدی * وروباهك اکر حرص وشرهی
زیاده اولمیوب خونخوارلقدن فراغت قیلسه * نخجیرلرك آسیب ضربندن
هلاك اولمزدی * اکر زن بدکار جوان غافلی زهر هلاهل ایله هلاکه قصد ایتمسه
جان شیرینی برباد قیلمزدی * اکر زن حجام اول فعل حرامه مددکار اولمسه کفشکر
انی مثله ایتمزدی * هر کمسه که اساءت ایلیه احسان توقع ایتمك کرك * وکمکه
نی شکر دیلیه * تخم حنظل اکمك کرك * بیت *

چنین کفت دانای آموزکار * مکن بدکه بد بینی ازروزکار

(نثر) بومثللی انکچون کتوردم تابیله سنکه بو کرداب بلا ومحنته سن سنی
آتدك * وبو باب رنج ومشقتی سن سکا فتح ایتدك * بیت * سن ایتدك کندی کازارك
برن خار * بریدر کاوله سن بلبل کبی زار (ع) آخر زکه نالیم که آزماست که برماست
* دمنه ایتدی بلی راست سویلرسن که بونی بنه بکا بن ایتدم ولی سن بوبابده نه تدبیر
ایدرسن * کلیله ایتدی بن اولدن سکا بو عملده موافقت ایتدم * وبوطریقه سلوکده
سکا مرافقت کوسترمدم * حالیا دخی بوبابده کندومی برطرف بیلورم
وبوخصوصه دخل ایتمکدن تمام احتراز قیلورم * مکر سنك حقکده بنه سن فکر
ایده سن که دیمشلردر (مصراع) هرکسی مصلحت خویش نکو می داند * دمنه
ایتدی بنم فکرم بودر که ممکن اولدیغی مقدار بذل مقدور وصرف مجهود ایدوب
کاوی پایه سندن اندورم * وحضور ملکدن مردود ایدوب بلکه مملکتدن
سوردورم که مذهب جنیده اهمال وتقصیره رخصت بولمزم * واکر طریق تکاسل
وتغافله سلوك ایدم ظنم بودر که ارباب خرد ومروت قتنده معذور اولمزم * اندنصکره
منصب جدید دخی توقع قیلمزم * وکندو حدمدن زیاده منزله طلب ایلمزم * فضلای
حکما بیورمشلردر که عقلا اکربش خصوصده بذل مقدور ایده لر معذورلردر (اول)
طلب ایتمك شول منصبی که سابقده اکا متصرف اولمش اوله لر (ایکنجی) پرهیز ایلمك
شول مضرتدن که برکره آنی تجربه قیلمش اوله لر (اوچنجی) مالك اولدقلری منفعتی
محافظه ایتمك (دردنجی) ورطه آفتدن خلاص اولمقده مبالغه ایتمك (بشنجی) زمان
مستقبلده جلب نفع ودفع ضرر ملاحظه ایتمك * بنده همان اکا سعی ایدرمکه بنه
اولکی منصبم میسر اوله * وجمال حالم اول رونق ولطافتی بوله * پس طریق بودر که

کاوه بر منصوبه بچم که یا روی زمینذن وجودی نطعنی دوره) یا خود بو منزلدن رخت اقامتی بروادی یه دخی اندوره * بن اول کنجشكٔ ضعیفدن کمتر دکلم که باشه دن انتقامن آلدی * کلیله ایتدی نیجه اولمشدر اول * حکایت * دمنه ایتدی ایکی کنجشك بر درخت کوشه سنده آشیانه طوتمشلردی * ومتاع دنیادن آب ودانه ایله قناعت ایتمشلردی برقلهٔ کوهده که اول درخت انك دامننده واقع اولمشیدی بر باشه مقام ایتمشیدی که وقتا بر کوشه دن برق خاطف کبی چقاردی * وصاعقه وار طیور مرغزارلٔ خرمن جاننه اودلر یقاردی * بیت * کهی کو پنجه بر مرغان کشودی * اکر پنجاه بودی درر بودی (نثر) هر کاه که کنجشکلر بچه کتوررلردی وصید مختلفه مرتبهٔ پروازه یتوررلردی * ناکاه اول باشه کمینکاهدن ظاهر اولوردی * وبچه لری بربرشکار ایدردی * کیمی بردی کیمی بچه لرینه طعمه ایدردی * بیچاره کنجشکلره بحکم * حب الوطن من الایمان * اول منزلدن جلا ایتمك متعذر * وبیدادباشهٔ جفا پیشه دن دخی اقامت متعسر اولمشیدی مصراع * نه روی سفر کردن ونه رأی اقامت (نثر) اتفاقا ینه بر کون وبر نوبت بچه لر قوت بولوب فر وپر وبال وبال ایله جنبشه کلمشلردی * وپدر ومادر دیدار فرزندلریله خوشدم اولوب * انلرك پرواز واهتزازلرندن شاد وخرم اولمشلردی * ناکاه اندیشهٔ باشه خاطرلرینه دوشوب * بالکلیه بساط نشاطی دوروب * اضطراب تمامله کریه وزاری یه آغاز ایتدیلر * بو بچه لردن بریسی که علامت رشد وحدس ناصیهٔ حسنده هویدا ایدی * انلردن کیفیت حالی وفرحدن ترحه باعث اولان انتقالی استفسار ایتدی * ایتدیلر که ای پسر وای پارهٔ جکر * بیت *

ازما مپرس کاتش دل تا چه غایتست * از آب دیده پرس که او ترجمان ماست

(نثر) پس سبب تشویش واندیشه وقصهٔ پر غصهٔ باشهٔ بیداد پیشه یی علی التفصیل اعلام ایتدیلر * پسر ایتدی ای پدر ومادر * حکم قضا وفرمان قدره عدم رضا اکرچه که طریق بندکان خدا دکلدر * اما مسبب الاسباب هر درده بر دوا مقرر وهر رنجه بر شفا میسر ایتمشدر * بیت * اولومدن غیریه هپ چاره واردر * اوکلمز دنیاده نه یاره واردر * (نثر) ممکن که اکر بو غائله نك دفعنده سعی بلیغ ایده سز * وبو عقده نك حلنده جهد تمام ایلیه سز * بو آفت بزدن مندفع وبو قساوت سزدن مرتفع اوله * کنجشکلره بو تدبیر بغایت دلپذیر کلوب * بریسی بچه لرك تعهد حالیچون قالدی * وبریسی بو درده دوا طلبیچون پروازه کلدی چون بر زمان طیران قیلدی * خاطرینه بو خلجان ایتدیکه آیا نه جانبه کیدم * وذرد درون وحال دکرکونم کیمه تقریر ایدم * بیت *

سرچه قوشی

انجه قوشی

* بدرد دل گرفتارم دوای دل نمی دانم *
* دوای درد دل کاریست بس مشکل نمی دانم *

(نثر) قضای الهی مکر بر سمندر معدن آتشدن چقوب فضای صحرایی گشت ایدردی * گنجشکک نظری اکا راست کلدی * چون اول شکل عجیب وهیکل غریبی کوردی * کندویه ایتدی وارایم یاری درد دروغم بو حیوان بو العجیبه اعلام ایده یم که شاید (ع) گره از کار فروبستهٔ ما بگشاید (نثر) پس تعظیم تماملہ سمندر قتنه واردی * لوازم ثنا وسلام ومراسم اعزاز واکرامی یرینه کتوردی * سمندر دخی غریب پرورلک ومسافر نوازلق شرایطنی تقدیم ایتدکدنصکره بیوردیکه بشره کده آثار ملال * وضمیر کده غبار انفعال وار * اگر رنج راه وشدائد سفردن ایسه بر زمان سایهٔ حمایتمزده آرام ایله تا راحت اوله سن * واگر بر حالتک دخی وار ایسه اعلام ایله باشدکه بزم کفایتمزله دردکه چاره بوله سن * گنجشک بیچاره حال زارنی بر بردله که اگر سنک خاره بر ذره سن ایشتسه تأثیرندن پاره پاره اولیدی * سمندره شرح ایلدی * بیت * با هر کسی که شرح دهم داستان خویش * صد داغ تازه بر دل آن ناتوان نهم (نثر) سمندر چون بو کلمات شرر اثری ایشتدی کانون درونی شعلهٔ رقتله پر آذر اولوب ایتدی * غم یمه که بن بو غمام همومی اوستوکزدن کتوره یم * وبو کیجه آنلرک خانه وآشیانه لرن آتش فنایه اوره یم همان بکا منزلکدن نشان ویر وبونده طور مه آشیانه کوار که بن سنی قنده ایسک بولورم * ریش دلکه البته مرهم اوروروم * گنجشک سمندره آشیانه سندن نشان ویروب علامات وامارانتی بیان قیلدی ودل شادمان ونشاط فراوانله آشیانه جانبنه روان اولدی * واول زمانکه سمندر مهر آتش شفق سپهرده نهان اولوب عصافیر انجم حوالی آشیانهٔ آسمانده طیران قیلدیلر * سمندر بنی نوعندن بر جمع کثیر وجم غفیرله هر بری منقار وچنکالنه بر مقدار نفط وکبریت آلوب عفریتلر کبی آتشفشان آشیانهٔ گنجشکه روان اولدیلر * انلرک دلالتیله خانهٔ باشه یه واروب اول زمانکه باشه بچه لریله گریبان خوابه باش چکمش * وصیاد اجل دیدهٔ بصیرتلرین سوزن غفلتله دیکمش ایدی * عربیه * بیار اقدا باللیل مسرورا باوله * ان الحوادث قد یطرقن اسحارا (نثر) چنکال ومنقارلرنده اولان نفط وکبریتی آشیانه لرینه نثار ایدوب دوندیلر کتدیلر * شعلهٔ قهر الهی اول ظالمک خانه سنه دوشوب خواب غفلتدن اول وقت اویاندیلرکه دست تدارک اول نائره نک اطفاسندن قاصر ایدی * لاجرم پدر ومادر وپسر سرتاسر خانه وآشیانه لریله خاکستر اولدیلر * فقطع دابر القوم الذین ظلموا والحمد لله رب العالمین * بیت * ستمکر زظلم آتشی بر فروخت

چوزد شعله اوّل هم اورا بسوخت (نثر) بومثلی کتوردم تا بیله سن هر کسه که رفع عدوده مجدّو انتقام خصمده بجد اولسه اکرچه اول خرده وضعیف وخصمی بزرك وقوی دخی اولورسه امید نصرت ممتنع* ورشتهٔ فرصت منقطع دکلدر کلیله ایتدی حالیا شتربا کاسائر ارکان میاننده مزید امتیاز ویرمش* ولوای تقرب دولتن فرق فرقدانه یتورمش* پس ملکك خاطرن آندن متنفر ومزاج شریفن آندن متغیر قیلمق بغایت مشکلدر که پادشاهلر بر کسنه یی تربیت ایتسه لر بی سبب کلی آنی خوارا یتمزلر* وهر کمی که چاه مذلتدن جاه منزلته یتشدره لر بی جرم عظیم نظر عاطفتدن دورایلمزلر* بیت*

چوب را آب فرو می نبرد حکمت چیست

شرم دارد ز فرو بردن پروردهٔ خویش

(نثر) دمنه ایتدی سبب کلی بو یتمزمی که ملك انك تربیه سنده افراط وسائر ارکان حقنده تفریط ایتمکله آستانه سنه ملازمتدن جمله سن متنفر قیلمشدر* وانلرك منافع خدمت وفواید نصیحتی آندن منقطع اولمشدر* بوندن ملکه وملکه نیچه آفات ومخافات متوقعدر* حکما بیورمشلردر که آفت ملك وخطر مملکت بو التی علتدن ناشیدر (اول) حرمان یعنی دولتخواهلری کندودن مهجورایتمك* وارباب رأی وتجربه یی حقیر وخوار طوتمق (ایکنجی) مراء یعنی بی جهت جنك وجدال واوضاع مخالف وناشایسته احوال (اوچنجی) هوا یعنی شغف مصاحبت غوانی ورغبت شکار وادمان شراب ومیل لهو واستماع اغانیدر (دردنجی) خلاف روزکار یعنی اول وقایع که واقع اولور مثلا وبا وقحط وحرق وخسف وزلزله وغرق (بشنجی تندخولق یعنی خشم وغضبده افراط وفرمان سیاستده تهور وعدم احتیاط (التنجی) جهل یعنی مقام صلحده جنك ومحل جنکده صلح ووقت ملاطفتده مخالفت وزمان عنفده لطف* بیت* جنك وصلح بمحل نآید بکار* جای کل کل باش جای خار خار (نثر) کلیله ایتدی جزم ایلدم که کمر مکری میان جانه چکمش سن وتخم انتقامی خاك هلاك شتربه دها اکمش سن* ودیلرسن که سنك ثمرکدن اکابر ضرر ایرشه* ونائرهٔ شرکدن اکا بر شرر یتشه* فاما غافل اولمه که مقدمات آزارواضرار ابو نتیجه ویرمز* وحاسدك قصد فاسدی ننه کندویه عائد اولور* بیت* هر که بدی کرد بجز بد ندید* آفت آن زود بوی در رسید (نثر) هر کسه که بصر بصیرت وعین عبرتله ملاحظه قیله* وبو عالم عالم مکافات ایدوکنه عالم اوله اول کشی شك دکلدر که جانب خیر ومرحمته مائل اولسه کرك* ودست وزبانن آزار واذای خلقدن محافظه قیلسه کرك* نته که اول پادشاه عادل قیلمشدر

دمنه ایتدی نیجه مسموعك اولمشدر اول (حکایت) کلیله ایتدی روایت ایدرلرکه
زمان قدیمده بر پادشاه ظالم وار ایدی که دست تعدّی وتسلطی کریبان رعیتی چاك
ایتمشدی* وقدم طغیانی جادهٔ عدل واحساندن طشره کتمشدی* بیت*
شیر ستمله کویا اولمشدی پرورید* جور وفساد وشردن اولمشدی افریده (نثر) ظلم
وستمی برغایته ایرشمشدی که هر آن وهر ساعت عامهٔ رعیت دست دعایی رفع
ایدوب اکا نفرین ولعنت ایدرلردی* وبیداد ایله شویله آدچقرمشدی که سلاطین
زمان میاننده اکا ملك ظالم دیرلردی* اتفاق بو پادشاه برکون شکاره کتدی
چون کارشکاردن فارغ اولوب مسند سلطنته جلوس ایتدی* منادیلره ندا
ایتدردی که (ای عامهٔ رعایا) وای کافهٔ برایا) سوابق ازماندن الی هذا الآن
حجاب جهالت دیدهٔ بصیرتمی رؤیت روی صوابدن منع ایتمشدی ودست عصیانم
محرومان غمدیده ومظلومان محنت رسیده یه خنجر ستم چکمشدی* حالیا بشارت
اولسون که رعیتپرورلك مقامنده صافی دم* ومعدلتکسترلك رکابنده ثابت قدم
امیددرکه من بعد برآفریده نك خرمن حالنه آتش تعدّیدن شرر ایرمیه
وبرستمدیده نك کف پایی خار آزاردن ضرر کورمیه* بیت* زمینی ایلیم عدلمله
معمور* جهانی ایلیم جودمله مسرور (نثر) رعایا بو نوید ایله حیات تازه وراحت
بی اندازه بولدی* وفقرایه بو مژده ایله روضهٔ امیدده غنچهٔ مراد شکفته
اولدی* بیت*

ازین نوید مبارك که ناکهان آمد* بشارتی بدل ومژدهٔ بجان آمد

(نثر) القصه ایام دولتنده احکام معدلتی برمرتبه یه ایردی که آهو بره پستان شیردن
شیر ایچردی* وخرکوش تازیلر ایله بازی ایدردی تذرو بازله برخانه ده انباز* وشاهین
قازله برهواده دمساز اولمشدی* قطعه*

زعدل او شده باز سفید جفت کلنك

زامن او شده شیر سیاه یار شغال

نه آن فراز برد در هوا بدان چنکل* نه این دراز کند در زمین بدین چنکال (نثر)
اجرای احکام نصفت وعدالتده برمقامه واردیکه* نام نوشین روان زاویهٔ نسیانده
قالدی* تا بو سببله لقبی شاه عادل نامنه مبدّل اولدی* برکون خواص حرم
سلطنتدن بریسی فرصت بولوب کیفیت حالدن سؤال ایتدی* ومرارات جور وجفا
حلاوات مهر ووفایه مبدّل اولمغین سببین صوردی* شاه ایتدی بن اول کون که عزم
شکارا یتمشدم* وقصد صید ایچون مرغزاره چقمشدم* فضای شکارکاهده

تلك وبوى ايدركن وهر جانبه نظاره ايدوب كيدركن * ناكاه كوردمكه برروباه
سكردوب كيدر * وبرسلك عقبنه دوشوب دندانلرين چكوب ديدر * بيچاره
روباه پاى انكله برسوراخه كيردى قورتلدى * سلك دونوب كيدركن بر پياده
برسنك آتوب اتفاق سنك سلكك پاينه راست كلوب شكست اولدى * برساعت
كچمدين پياده نك اياغن برآت دپوب سلكك انتقامن الدى * برمقدار كتمدين اتك
دخى اياغى برسوراخه كچوب خرد اولدى * چون آنلرى بوكيفيت اوزره مشاهده
ايتدم * كندو نفسمه ايتدم كوردكمى نه عمل ايتديلرنه جزا بولديلر (جزاء سيئة سيئة
بمثلها * بيت * كبك مورى خورد بازآمد قصاص ازكبك خواست * بعدازان
آمد عقاب واين عمل باباز كرد * قتلت قتلت وسيقتل قاتلك * معلوم اولديكه هر عمله
مكافات اولورمش * واحسان واساءت هركشى ايتديكن بولورمش * بيت *

نيك درياب وبد مكن زنهار * كه بد ونيك بازخواهى ديد

(نثر) بومثلى انكچون كتوردم كه مكافات آزار وانتقام اضراردن كچه سلك
مبادا آنك شأمتى ينه سكا عائد اوله * من حفر بئرا لاخيه وقع فيه * فحواسى سنك
حقكده ظهوره كله * دمنه ايتدى بن بو واقعه ده ظالم دكلم * بلكه مظلومم * وستمكر
دكلم بلكه ستمكشم مظلوم اكرظالمدن انتقام صددنده اولسه طريق مكافاتله
نه لازم كلورمش وآزارنده سنه آزار قصد ايلسه عند الله مجرم وكنهكارمى اولورمش
كليله ايتدى فرضا كه بو عملدن سكا شائبهٔ خلل لازم كلمزايمش * اما كاولك هلاكنه
نيجه قادر اولورسن كه آنك قوتنك عشر عشيرى قدر قدرتك يوقدر * وآنك اتباع
واشياعى سنك اتباع واشياعكدن واحباب واصحابكدن چوقدر دمنه ايتدى بناى
اموروفور قوت وزور واساس كار كثرت اعوان وانصاره مبتنى دكلدر * بلكه رأى
راست وتدبير درست بوجمله دن مقدمدر مصراع) الرأى قبل شجاعة الشجعان (نثر
زيرا كه اول نسنه كه رأى وروية له ميسر اولور * غالب بودركه زور وقوت آندن عاجز
قالور * بيت * كارها راست كند عاقل ودانا بسخن * كه بصد لشكر جرار ميسر
نشود (نثر) كوش هوشكه يتشمديمى كه اول زاغ حيله كار * اول مار ستمكارى
حيله ايله نيجه هلاك ايلدى * كليله ايتدى نيجه اولمشدر اول (حكايت) دمنه ايتدى
امثالده كلمشدركه برزاغ بركوه كمرنده خانه وبرسنك شكافنده آشيانه طوتمشدى *
واول سوراخ جوارنده برمار ازدركردار كه آب دهانى زهر هلاك ومماتولعاب
بن دندانى مبطل مزاج بقا وحيات ايدى توطن ايتمشدى * مار زاغك بچه لرين
هركاه شكار ايدردى * وجكر زاغى آتش فراق اولادله پرداغ ايدردى * چون
مار ستمكارك ايذا وآزارى حددن كچدى * وزاغ بيچاره نك كارجانه وكارد استخوانه

قرينه بلدو

يتدى * ضرورى مارك هلاكى تداركن ايتدى * ودوستلرندن برشغاله حالن
حكايت * ودشمن بدكار وبدسگالدن شكايت ايدوب ايتدى * برفكر ايلدمكه
بومار بچه خوارك بلاسندن قورتلم * وبوظالم جانى شكارك جفاسندن خلاص
اولم * شغال ايتدى بو بلانك رفعنده وبوغائله نك دفعنده نه چاره فكر ايلدك * زاغ
ايتدى فكرم بودركه چون ديدۀ مارى خواب آلوده كوررم منقار خونخوارمله چشم
جهانبيننى چقرم * تا بردخى بنم قرة العينمه ياوز نظرايتميه * وفرزندلرم آنك
شررشرندن مأمون وضرر زهرندن مصون اوله شغال ايتدى بوتدبير غايتده سخيف
وصوب صوابدن نهايتده منحرفدر * عقلا قصد اعدا ودفع بلاده برحيله تدارك
ايدرلركه آنده خطر جان اولميه * زنهار بوفكردن فارغ اول كه تا اول ماهى خوار
كبى اولميه سن كه هلاك خرچنكه سعى ايتدى وسوء تدبيرندن چنك خرچنك هلاكه
كرفتار اولدى * زاغ ايتدى نيجه اولمشدر اول (حكايت) شغال ايتدى برماهى خوار
برجويبار كنارنده وطن طوتمشدى * وكمال همتن صيد ماهى يه صرف ايتمشدى *
هركون حاجتى مقدارى ماهى شكار ايدردى * وحضور ورفاهيله روزكار
كچوررردى * چون پيرلك موسمى كلدى قوت ضعف وضعف قوتدن بغايت نحيف
وقواى بدنى روز بروز ضعيف اولدى * شكار ماهيدن قالدى وشست غم ودام المه
كرفتار اولوب كندوكندويى لوم ايدوب ايتدى * بيت *

دريغ قافلۀ عمر آنچنان رفتند * كه كرد شان بهواى ديار ما نرسيد

حيف كه نقد عمرى بازيچه ايله باده ويروب قدرن بيلمدم * وپيرلك وقتى ايچون قوت
لايموت ذخيره تدارك قيلمدم * حاليا طاقتم طاق وكسب قوت مالايطاقدر
پس لازم اولدى كه بناى امرمى قواعد حيله ومكر اوزره بنياد ايدم * ودام فريب
وزرق ترتيب ايدوب خانۀ تدبير وتزويرى آباد ايدم (ع) شايد كه بدين بهانه روزى كذرد
پس غمكين واندوهكينلر كبى نالۀ حزين وكريۀ انين ايله كنارۀ آبه كلوب اوتوردى
اتفاق برخرچنك انى ايراقدن كوروب يانته كلدى * وبساط انبساطى بسط ايدوب
ايتدى اى عزيز سنى بغايت غمناك كوررم موجبى ندر * وچهرۀ حالكده غبار
ملال وانفعال مشاهده قيلورم سببى نه نسنه در پير جواب ويرديكه نيجه غمناك اولميم
بلكه دست اندوهله نيجه كريبان چاك ايتميم كه سن بيلورسنك بنم مادۀ معيشتم
وسرمايۀ عيش وعشرتم بوكا منحصر ايديكه * هركون برقاج ماهى شكار ايدردم
بكا آندن سد رمق وقوت لايموت حاصل اولوردى * وماهيلره چندان تفاوت ونقصان
لازم كلمزدى بنم اوقاتم دخى پيرايۀ قناعتله آراسته اولوردى * بوكون ايكى صياد
بوجويبار كنارندن كچوب سويلشرلرديكه بوآبكيرده ماهى بيحد وغير متناهيدر

آنلرك تداركن ايتمك كرك * بريسي ايتدي فلان آبكيرده ماهي بوندن زياده در * اولا آنلرك امرن برطرف قلهلم (بعده بونلرك حقندن كلهلم * حال بومنوال اوزره اولورسه جان شيرينندن ال يومق كرك * وزهر مرك وهلاكه راضي اولمق كرك * خرچنك چون بوخبري ايشتدي على الفور كلوب كماهي حالي ماهيلره اعلام ايتدي * ماهيلر بوخبر موحشدن جوش وخروشه باشلديلر * وترسان وهراسان اولوب برك بيدكبي لرزان اولديلر * عاقبت اتفاق ايدوب خرچنكله ماهي خوار حضورنه كلديلر ايتديلر بوعزيز بزه سندن برخبر نقل ايتدي كه قساوتندن عنان تدبير دست تصرفمزدن كتدي * بيت * چندانكه سراپاي مهم مي نكريم * پركار صفت ز عجز سر كشته تريم حاليا كلدك كه سنكله مشاوره ايده وز كه (المستشار مؤتمن) خردمند اكرچه دشمن دخي اولورسه چون انكله مشاورت وحسن تدبيرينه مراجعت ايده لر كركدر كه شرط نصيحتي دريغ بيورميه خصوصا شول امرده كه نفعي ينه اكا عائد اوله * سن خود بوكه مقر ومعترف سن كه سنك ثبات ذاتك بزم دوام عمرمزه منوط وبقاي حياتك ثبات وجودمزه مربوطدر * پس بزم امرمزده نه صواب كوررسك وخلاصمز بابنده نه تدبير بيوررسك * ماهي خوار ايتدي بلي بن بوخبري صيادلرك كندو اغزلرندن ايشتدم انلر ايله مقاومت ميسر دكلدر * وبوعقده نك حلنده چوق فكر ايتدم بوندن غيري چاره متصور دكلدركه بونواحيده برغدير كبير وبر آبكير آيينه نظير واردركه غايت صفاده چشمهٔ خورشيددن زياده * وحكايت صورتنده جام جمشيددن كشاده دركمال صفاسندن قعرنده دانهٔ ريك عد اولنور وبيضهٔ ماهي جوفنده بربر كورينور * بوجمله ايله نه غواص وهم قعرنه يتشمك ميسر ونه سباح فهم ساحلنه ايرشمك متصوردر هيچ برصيادك دست شستي اول آبكيره ايرممشدر * واول غديرك ماهيلري زنجير آبدن غيري قيد وبند كورممشدر (بيت) ابكيري بسان دريا بيست * نه كه درياي بي سر وپا بيست * شويله كه اكا انتقال وتحويله مجال بوله سز بقية العمر امن وراحتده وعيش وفراغتده اوله سز * ايتديلر صواب تدبير اما سنك معاونتكسز انتقال وسنك مظاهرتكسز ارتحال امر محالدر ماهي خوار ايتدي بن قادر اولديغم قدر قوت وقدرتي سزدن دريغ ايتمزم * اما وقت تنك وزمان فرصت اندكدر * قورقرم كه ناكاه صيادلر كله فرصت فوت اولوب تدبيرمز ضايع اوله ماهيلر تضرع ايدوب اغلشديلر * ومنت بسيار اله بونك اوزرينه قرار لشديلر كه هركون ماهي خوار كله ماهيلردن كوتوري بلديكي قدر آله اول آبكيره صله * پس ماهي خوار هرصباح كلوردي ماهيلردن ديلديكي قدر آلوردي * اول حواليده بربيشه وار ايدي آنده ايلتوب كمين بركمين ذخيره قيلوردي * ينه كليجك كورردي كه سائرلر دخي كنار غديرده طوروب مضطرب ومنتظرلر * وانتقالده بربرندن

استعجال کوسترردی * خرد چشم عبرتله آنلرك سهو وغفلتنه نکران ایدی
زمان هزار دیده ایله آنلرك حال زارینه کریان * هر آینه هر کسه که لا به دشمنه اعتقاد
وخسیس بدکوهرك تدبیر بازوبرینه اعتماد ایلیه * انك سزا وجزاسی بودر
بو حال اوزره چون برقاچ کون کچدی * خرچنکه دخی آنکیر هواسی وغدر ایله
آشنالق سوداسی دوشدی * قصد ایتدیکه برسبیل تعجیل اولدخی تحویل ایلیه
ماهی خواره تضرع ایتدی ماهی خوار فکر ایتدیکه بنم بوندن غیری عظیم دشمنم
یوقدر * اولی بودرکه آنی یارانته یتشدیرم * پس کنار آبه کلدی خرچنکی کردنته
الوب ماهیلرك خوابکاهی جانبنه متوجه اولدی * خرچنك چون ایراقدن
ماهیلرك استخوانن کوردی حال نیدوکن بیلدی ومألی فکر ایدوب کندوکندویه
ایتدی * خردمندلك دشمن قتلنه قصد ایدیجك قادر اولدیغی قدر مقاومت ایتمسه
کندو قاننه سعی ایدوب جاننه قصد ایتمش اولور * واکرمقدورنی مصروف قیلسه
حالی بوایکیدن خالی دکلدرکه اکرمظفر ومنصور اولورسه سکه مردمردهٔ قازار
ومردانه لك نامن صحیفهٔ روزکارده یازار * اکرمغلوب ومقهور اولورسه باری معذور
اولوب عدم غیرت وحمیتله مطعون ومشهور اولمز * قطعه *

چو خصم قصد تو کرد از برای دفع ضرر * بجد وجهد بکوش ار بعقل مشهوری
که کر مراد بدست آیدت بکام رسی * وکر بهم نرسد آن زمان تو معذوری

(نثر) پس خرچنك حلقه وار ماهی خوارك بوینته صاریلوب حلقنی محکم صقدی
ماهی خوار پیر ضعیف ایدی اندك اختناقله طاقتی طاق اولوب جانی بدنندن چقدی
خرچنك کردنندن اینوب کادیکی یوله کتدی * وماهیلرك بقیه سنه یاران غائبك
تعزیه سیله یاران حاضرك تهنیه سن جمع ایدوب صورت حالی اعلام ایتدی جمله سی
بوخبری استماع ایدیجك شادوخرم اولوب وفات ماهی خواری حیات تازه وعمر
بی اندازه عدا یتدیلر وایتدیلر * قطعه * دمی حیات پس از مردن چنان دشمن
کران برم که زصد ساله زندکانی به * بمرك خصم شماتت نمیکنم لیکن * دمی فراغ
زدشمن زهرچه دانی به * بومثلی کتوردم تا بیله سنکه چوق کسنه لر کندو مکر
وحیله لریله هلاك اولورلر * ووبال کیدلری بنص * ولا یحیق المکر السیئ الا باهله *
ینه آنلره عائد اولور * امابن سنی برطریقه ارشاد ایده یمکه اکراتمام مرامکله اکا
سالك اوله سن بیخطر وضرر خصمکه ظفر بوله سن * زاغ ایتدی (ع) سزدن بزه
اشارت بزدن سزه اطاعت (ع) ازدوست یك اشارت ازما بسر دویدن * بیت *
مرا بمیکده ارشاد میکنی ساقی * خلاف رأی تو کردن طریق یاری نیست * شغال
ایتدی صواب اولدرکه اوج هوایه چقه سن * وآبادانلقلر مقابله سنده تماشا ایدوب

باملرینه بقه سن * هرقنده که بر پیرایه کوره سن قالوب هوایه قالقه سن
اما بر وجهله که عیوندن غائب اولمیه سن * مقرردرکه بعض کمسنه لر پیرایه طلبنه
عقبنجه دوشمه لرکرکدر * چون مار مقابله سنه کله سن * آنلرك نظرنده پیرایه یی مار
اوستنه براغه سن چون ماری آنده کوره لر لاجرم اول آنی وادی عدمه کوندره لر *
آندن پیرایه یی آله لر بو طریقله هم دشمنکه ظفر بوله سن هم شر و شرندن امین اوله سن
زاغ اشارت شغال ایله هوایه پرواز ایدوب بر شهر مقابله سنه کلدی * ناکاه کوردیکه
بر خاتون بر آلتون هیکلی بر بام کوشه سنده قویوب اغتساله اشتغال قیلدی
زاغ فی الحال اینوب چنکالنه آلدی واول دستور اوزره که شغال نصیحت ایتمشیدی
مار اوزره آتدی اول کمسنه لرکه زاغ عقبنجه کلمشلر ایدی سر ماری سنك دماره
تار و مار ایدوب زاغ کار خلاصه یتشدی (ع) خصم از میان برفت و سر شك
از کنار هم (دمنه ایتدی بو مثلی اول اجلدن ایراد ایلدمکه بیله سن اول نسنه که رأی
و رویتله میسردر * زور و قوتله متصور دکلدر * کلیله ایتدی ای دمنه شتربه قوت
و شوکت و رای و فکرتده بیبدل * و فهم و فراست و عقل و کیاستده بیمثل و مثلدر
بو مقوله کمسنه یه مکرله ظفر نیجه میسردرکه هر جانبی که سن مکرله حفر ایده سن
اول فکرله سد ایدر * و هر کرهی که سر انکشت تزویرله حل ایده سن * اول دست
تدبیرله عقد ایلر * مکرکه داستان خرکوش کوش پرهوشکه یتشمدی که روباهه
قصد ایتدیکی بنده کند و کرفتار اولدی * دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول (حکایت)
کلیله ایتدی روایت ایدرلرکه بر کرك کرسنه بر صحراده کیدردی * و بوی طعمه ایله
تك و پوی ایدردی * ناکاه کوردیکه بر خرکوش بر خاشاك سایه سنده یاتمش
و خیل خواب جمیع جوانبن احاطه ایتمش * کرك اول نعمتی غنیمت بیلدی *
و آهسته آهسته یانته کلدی خرکوش آنك نهیب دمندن و آسیب قدمندن خروش
ایدوب دیلدیکه طریق فراری اختیار ایده * کرك آنی استقبال ایدوب ایتدی

طوشان

* بیت *

بیا بیا که مرا نیست آتش دوری * مرو مرو که بجان آمدم ز مهجوری

خرکوش کرکك هیبتندن مدهوش اولوب ضروری تضرع و زاری یه آغاز ایتدی
و روی نیازی خاك پاینه سوروب ایتدی * بیلورمکه آتش جوع امیر سباع ملتهب
و نفس اماره سی غائله اشتها سیله مضطربدر * بندن بو جثه ضعیف و بو بدن
نحیف ایله که بر لقمه یم اکانه قدر غدا حاصل اولسه کرکتوغلیان دیك جوعی
و ضربان عرق شهوتی نه دکلو فتور بولسه کرك * اما بو حوالیده بر روباه واردرکه
غایت سمزلکندن کشت اطلال و دمن ایده مز * و وفرت لحم و کثرت شحمندن حرکت

ایده میوب آدیمن آته مز * کما نم بودرکه آنك لحمی لطافتده معادل آب حیاتدر *
وشحمی حلاوتده مماثل شربت نباتدر * اکر امیر قدم رنجه بیوره * ونه قدر زحمت
ایسه انك کوشهٔ کاشانه سی جانبن مقدم مبارکیله مشرف قیله * آنی دام حیله ایله
صید وقید فریبله بند ایدوب خدمت امیره کتورم * اکر اول نعمتله قناعت
بیوررسه فبها ونعمه * والا بن خود حاضرم وورود بریداجله منتظرم (ع) دیکران را
در کمند آور که ما خود بنده ایم * کرك آنك خواب خرکوشنه آلداندی وافسانهٔ
افسونته فریفته اولوب راه خانهٔ روباهه روانه اولدی * مکر اول اطرافده بر روباه
آکاه وار ایدیکه فن مکر وتلبیسده ابلیسه مدرس ایدی * ونیرنك وتخییل وتزویر
وتسویلده وهم وخیاله سبق ویرردی (مثنوی) روبهکی جست ودغا پیشه بود *
یانه که تمغاجی آن پیشه بود * لعبت بازیکر صحرا اوده * ازدد کان برده ببازی فره *
هم دد صحرا بفغان بود ازو * هم سك ده نعره زنان بود ازو * درکه جستن شده ازدیده کم
صحن فلك رفته بجاروب دم * خرکوشك آنکله قدیمی ماجراسی وار ایدی چون
بو وقت فرصت بولدی فرصتی غنیمت بیلوب انتقام داعیه سن قیلدی * درخانهٔ
روباهه کلیجك کرکی طشره قویوب کندو سوراخه کیردی * وظایف سلام
وتحیاتی یرینه کتوردی روباه دخی تعظیم واکرامله رد سلام وتملق تمام ایدوب
تبصبصه آغاز ایتدی وایتدی * بیت * خوش آمدی زکجامیرسی بیا بنشین
بیا که میدهمت بردو دیده جا بنشین) خرکوش ایتدی نیجه اوقاتدر که آرزوی شرف
ملاقات ایدردم اما موانع روزکار غدار وعوایق زمانهٔ ناپایدار سببیله بو سعادتدن
محروم ایدم * بیت * فرشته ایست درین بام لاجورد نکار * که پیش آرزوی
عاشقان کشد دیوار * بو اثناده اتفاق بسطامی نژاد دهمی نهاد بر عزیز که مصر
کرامتده سلطان سرافراز * وعرصهٔ ولایتده بر پیر مرید نوازدر (نظم) دلی مفتاح
کنج حکمتدر * رخی مصباح کنج عفتدر * علم غیبی اکا جبلیدر * شیخ دوران
مرید شبلیدر (نثر) مزارات متبرکه دن بو دیاری مشرف قیلدی * وبو جناب
تقدس مآبك صیت وصدای ورع وتقواسن واختیار عزلت وانزواسن استماع ایدوب
بو سدّه یه توصلده بو بنده یه توسل ایتدی * تا دیدهٔ حالی جمال جهان آرایله منور
ومشام جانی فوایح انفاس مشکسایله معطر اوله * اکر ملاقاته اجازت اولورسه
فبها واکر مانع وار ایسه بر نوبت دخی قضاء ما فات بیوریله * بیت *

* یا ازین در باز کردد چون بلای ناکهان *

* یا فرود آید بنجا چون دعای مستجاب *

(نثر) روباه بر انتباه بو مقالك مآلنده نقش حیله مشاهده ایدوب بو کلمانك مرآتنده

صورت مكرمعاينه ايتدى كندوكندويه ايتدى * اولى بودركه بوامرده بنده آنلرك طورينه سلوك ايليم * وآنلرك شربت زهرآميزينه آنلره تجرع ايتدرم (ع) كلوخ اندازراپاداش سنكست * پس روباه دخى ريشخند وخوش آمده آغاز ايدوب ايتدى * بزآينده ورونده يه كمر خدمتى اول اجلدن درميان ايتمشزدر * وزاويه منزى عزيزلره اول سببدن مفتوح طوتمشزدركه آنلرك جمال حال وانفاس باكمالندن بقدر الاستعداد استفاده واستمداد ايده وز * على الخصوص بوعزيز معارف بازدن كه سن توصيف قيلورسن * وبوشيخ قدسى شعاردن كه سن تعريف بيوررسن * بن مهماندارلقده تقصير ايلرين * وخدمتكارلقده تهاونى رواكورورين * باوجودكه بيلورم * الضيف اذانزل نزل برزقه * بعض اكابر بيورمشدر * قطعه *

* هركه رابينى بعالم روزئ خودمى خورد *
* كرزخوان تست نانش يازخوان خويشتن *

بعض نسخه ده يازواقمدر

پس ترامنت زمهمان داشت بايد بهر آنك * مى خورد برخوان احسان تونان خويشتن * ولى توقع ايدرمكه اول عزيزه خبرايده سن تا برمقدار توقف بيوره لركه كوشهٔ كاشانه يى جاروب دمبالمله سپوره م * وشان مهمانه مناسب بساط دوشيوب ضيافت ترتيبن كوره م * خركوش تصور ايتديكه حسن اداوتقريرى وتدبيرمكر وتزويرى روباهه تاثيرايدوب فى الحال مصاحبت كركله مشرف اولسه كرك جواب ويرديكه * بيت * بوكان مرشد الهيدر * دشمن صحبت ملاهيدر * تكاليف تكلفدن مبرآ * وآرايش جاه وجامه دن معرآدر * اماچون همت عالى اقتضا ايدركه تكلفدن خالى اولميه مانع دكلوز * همان مصلحت اوزره اول ديدى وطشره چقوب ماجرايى نقيروقطميرگركه تقرير ايتدى * وروباهك فريفته اولديغندن بشارت ويردى بنه بحكم (لكل جديد لذة) روباهك لحم وشحمن مجددا تعريف ايدوب لطافت وطراوتن توصيفه آغاز قيلدى * كركك آجلقدن صفراسى بولندى * وكوشت روباهى تذكرايتمكله اغزى صولندى * وخركوش بوخدمت واسطه سيله خلاص اولم صاندى هيهات هيهات (مصراع) زهى تصور باطل زهى خيال محال * امابوندن سابق روباه پرانتباه شرط حزم واحتياطى رعايت ايدوب خانه سنك ميانه برچاه عميق حفرايتمشدى * وتدريجله خاشاكين چقاروب اوستنى خاشاكله سترايتمشدى * وبرمخفى طريق دوزتمشدى كه وقت ضرورتده آندن چقمق ممكن اوليدى چون خركوشى طشره صاودى * سرچاهه كلوب خاروخاشاكين بروجهله ترتيب ايلديكه ادنى اشارتله زائل اوله * پس اول طريق

مخفی باشنه واروب آواز ایدوب ایتدی * ای مهمان کرامی لطف ایدوب بزی
خاکدن کوتورک * وکلبهٔ احزانه قدم کتورک * انلرک دخولنه مقارن روباه اول
سوراخدن چقدی قاچدی * خرکوش شغف تام وکرک جایع تعجیل تمام ایله اول کلبهٔ
تاریکه کیردیلر * وسر خاشاکه قدم بصدقلری کبی قعر چاهده بولندیلر * کرک شویله
تصور ایتدیکه خرکوش اکا بند ایتدی * فی الحال اول دزد مندک بند بندن جدا
ایدوب قودی کتدی * بو مثلی ایراددن غرض بودرکه مرد عاقل هرکز مکر
وحیله دن غافل اولمز وهر خردمند که حزم واحتیاطدن بهره مند اوله کمسه اکا ظفر بله
ظفر بولمز * دمنه ایتدی بیوردیغک واقعدر اما کاو شراب غروراله لایعقلدر
وبنم عداوتمی بیلمز وهم فکر غدر ومکرمدن غافلدر * نکبتا نکبتله خرمن دولتنی
وقت غفلتده صاورسم کرک * وتیشهٔ غدرمی بیخ درخت وجودینه حالت فراغتده
اورسم کرک * زیرا هر تیر غدر که کمان غفلت وکمین صداقتدن کشاد بوله * زیاده جایکیر
اولور * ایشتمدکمی اول خرکوشک تیر مکر وتزویری هلاک شیرده نیجه تأثیر ایتمشدر
چون آنک مکرندن غافل ایدی باوجود که اهل فراست وصاحب کیاست ایدی
مغاک هلاکه دوشدی * کلیله ایتدی نیجه روایت اولمشدر اول * حکایت) دمنه
ایتدی اخبارده کلمشدر که بغداد نواحیسنده برمرغزار وار ایدیکه خاکی عبیر
وعنبر کبی معطر * ونسیمی تسنیم کوثر کبی روحپرور * عکس انوار ازهارندن فلکک
کوزنی قماشمش * وعدد عیون وانهاری حد وعددن آشمش * کلزارنک
هر شاخنده هزار ستاره تابان واول ستاره لرک نظاره سنده نه فلک سرکردان (مثنوی)
کنارنده جوی فراوان روان * لطافتده سیرابه بکزر همان * براولمش شکوفیله
اطراف جوی * صبا عطر بیز وهوا مشکبوی * وحوش بسیار وسباع بیشمار
اول مرغزارده قرار ایتمشلردی ولطافت هوا وطراوت فضا وکثرت آب
ونعمت بیحساب سببیله اول دیارده وطن طوتمشلردی * اول نواحیده بر شیر
خونخوار وار ایدیکه دائم دیدار نامبارکی اول بیچاره لره آشکار ایدردی * وعیش
وزندکانیلرین منغص ایدوب هرکون برینی ایکیسنی شکار ایدردی برکون اتفاق
ایدوب جمله سی شیر قتنه کتدیلر * وعبودیت وانقیاد اظهار ایدوب ایتدیلر بز ملک
سباعک خدمی ورعیت وحشمی یز * هرکون زحمت بسیار * ومحنت بیشمار ایله
بزدن برینی شکار ایده یا ایتمیه * بر دائم آنک بیمندن کشاکش بلاده یز * اولدخی
بزی جست وجو ایله تکاپوی عناده در * حالیا بر فکر ایلدک که هم ملکه سبب
حضور وفراغت هم بزه موجب امن وراحت اوله * شویله که هرکاه بزه متعرض
اولمیوب هردم بزم وقتمزی پریشان ایتمیه هرکون هنکام چاشتده مطبخ ملکه بر شکار
وظیفه کوندره لم * وبو خدمتک اداسنده تقصیر وتهاون روا کورمیه لم * شیر بو قضایه

بندوبندن
نسخه

رضا ویردی پس بو عهدی مقرر قیلوب هر کون قرعه آتارلردی و وحوشدن کیملک نامنه کلسه بر سبیل وظیفه آنی مطبخ شیره ارسال ایدرلردی * تا بو حال اوزره نیجه مدّت کچدی اتفاق برکون قرعه بر خرکوش نامنه راست کلدی و زمانه آنی هدف تیر بلا قیلدی * بیت *

آسمان بار امانت نتوانست کشید * قرعهٔ کار بنام من دیوانه زدند *

خرکوش پر هوش سر تحیری زانوی تفکره قویوب بر مقدار تدبر ایتدکدنصکره باش قالدیروب وحوشه ایتدی * اکر بنی ارسال ایتمکده فی الجمله توقفه مجال ویره سز بر فکر ایلدم غالب بودر که آنک سببیله بو جبارک پنجهٔ جورندن و بو قهارک شکنجهٔ قهرندن جمله کز خلاص اوله سز * وحوش ممنلر ایلدیلر * ودعالر ایدوب همتلر ایلدیلر * خرکوش شولقدر توقف ایلدیکه وقت چاشت کچدی * شیرک دیک جوعی غلیان و قوت سبعیسی هیجان ایدوب خشم و حوشدن ابر کبی جوش و ببر کبی خروشه آغاز ایتدی * واضطرابندن کاه طوروب کاه اوتوروب غضبندن دندانن بر بر نه اوروب صدای مهیب * وغریو بانهیبی کوش کاوزمینه و سمع شیر کردونه یتدی * بیت * اولوردی زهره سی چالک اول غریوی * ایشتسه کوه قافک نره دیوی خرکوش آهسته آهسته شیره قریب واردی بغایت ذلتنک بولوب کوردیکه آتش جوعی خرمن صبرن باده ویرمش * وفروغ خشمی تنور سینه سندن کرهٔ اثیره ایرمش * بیت *

تنور شکم دمبدم تافتن * مصیبت بود روز نایافتن

غایت غضبندن دم انتقامی زمینه اورر * واساس میثاق وبنای اتفاقی یقمغه طورر * نرم نرم ایلرو واردی خضوع وخشوع ایله سلام ویردی * شیر ایتدی نه طوشدن کلورسن وحال و حوشدن نه بیلورسن خرکوش ایتدی عهد سابق اوزره بن بنده ایله مطبخ عامره یه بر خرکوش ارسال ایتمشلردی * آنکله بیله عزیمت ملازمت ایتمشکن اتفاق فلان بیشه ده بر شیر شرر یر قرشو کلوب آنی المدن آلدی * هر چند فریاد ایلدمکه بو خرکوش غدای ملک و حوشدر قطعا دیکلمدی * واصلا التفات ایلمدی * وخشم تمامله شتم ودشنام ونخش کلامه باشلیوب ایتدی ای شوم وای خیشوم میشومی رایحهٔ ادراکدن محروم بیلمزمیسن که بو بیشه بنم شکارکاهم زصیدی وظیفهٔ درکاهمدر (مصراع) نشنیدهٔ مکر تو که هر شیر و بیشهٔ * ای ملک اوله درلاف وکزاف ایدوب قوت وشوکت عرض ایلدیکه اولمز * وملکه اطالهٔ لسان ایدوب هرزه وهذیان سویلدیکه بن مدهوش اولدم * عاقبت اوکندن قاچوب علی التعجیل کلدم * تا صورت حالی معروض رای عالی قیلم * شیر چون خرکوشدن

بو خبری کوش ایتدی درون دلنده عرق حمیتی نابض وعش دماغنده دو سبعیتی
نابض اولوب ایتدی (مثنوی) من آنمکه در شیوهٔ طعن وضرب * بشیران در آموزم
آداب حرب * کدامین هنر بران دلبری کند * که سر پنجه بر صید من افکند * پس
ایتدی ای خرکوش جائزمیدر که آنی بکا کوسترهسن تا سنك دادکی نیجه آلورم
وبنم انتقامی نیجه حاصل قیلورم کورهسن * خرکوش ایتدی نیچون جائز اولمیه
اول ملك حقنده انواع ترهات سویلدی * وبی ادبانه کلمات ایلدی * بن قادر اولسم
انك خونن شراب ناب کبی ایچردم * وکاسهٔ سرین ملکك کمترسکنك سفال آبخورن
ایدردم اما * بیت * خدادن اومرم کیم ناکهانی * مرادمجه کورم پنچکده آنی *
بونی دیدی وهمان اوکنه دوشدی * شیر ساده دل آنك خواب خرکوشنه الدانوب
عقبنجه روان اولدی * خرکوش شیری برچاه عمیق کنارینه کتوردیکه آبی غایت
صفادن آیینهٔ چین کبی صورتلری راست کوستردی * وبی خبط وخطا صفت
چهرهٔ نظاری درست ادا ایدردی (بیت) صفاده شویله کیم مهر منور * کوربنوردی
اکا نسبت مکدر * ایتدیکه ای ملك خصم نابکار اشبو بیکارده در * بن انك مهابتندن
وهم ایدرم اکر ملك بنی یانته آلورسه اکا خصمن کوسترم شیر خرکوشی دوشنه آلوب
چاهه نظر ایتدی کندونك واول خرکوشك صورتن صوده کوروب خیال ایتدیکه
اول شیر بدفعال واول خرکوشدرکه کندویه ارسال اولنمشدر * فی الحال خرکوشی
قویوب کندوسن اول چاه آبه آتدی وبرایکی غوطه ایله نفس لئیمن زبانیهٔ زبانهٔ
جحیمه تسلیم ایتدی * خرکوش سلامتله دونوب وحوشی کیفیت حالدن خبردار
ایتدی * انلردخی وظایف شکر ولطایف الهی یه قیام ایدوب ریاض امن
وسلامتده فراغ بال ورفاع حال ایله بیچون وچرا چرا ایدوب بو بیتی لسان حال ایله ادا
ایلدیلر * بیت * یکی شربت آب از پی بدسکال * به از عمر هفتاد وهشتاد سال *
(دیکر) عدودن انتقام آلمق نه خوشدر * جهاندن کیشی کام آلمق نه خوشدر
بو مثلدن معلوم اولدیکه خصم نه قدر قوی وزور آور اولورسه کمین غفلتدن اکا ظفر
میسردر * ودشمنك معین ونصیری نه قدر کثیر اولورسه تیر غدرك آنده تأثیری
متصوردر * کلیله ایتدی اکر هلاك کاوه بر تدبیرله ظفر بولهسن که شیره آندن ضرر
متطرق اولمیه فی الجمله وجهی وار * ونوعا آندن اعتذار ممکندر روا کربمضرت شیر تیر
تدبیرك آنده جایکیر اولمیه زنهار بو فکردن واز کل * وبو مکردن احتراز قیل که هیچ
برعاقل راحت نفسیچون ضرر ولی نعمتنه قائل دکلدر * کلام میانلرنده بو کلمه ایله
تمام اولدی * دمنه برمدت ترك ملازمت ایدوب برکوشهده عزلت ایتدی *
تا برکون فرصت بولوب شیر حضورینه واردی * وغمدیدهلر کبی یوزین دوروب
ستمرسیدهلر کبی بوینن اکوب قرشوسنده طوردی * شیر ایتدی خیلی مدتدر که

کورنمزسن خبرمیدر* دمنه ایتدی ملك دولتنده امیددرکه خیراوله شیرایتدی
چهره کده اثرغم وبشره کده زنك الم وارحکمت ندر* دمنه ایتدی (بیت) اکرچه
غصه به حکمت کرکدر* ولیکن قصه به خلوت کرکدر (الحکمة عروس ترید
البیت خالیا) پس شیرخلوت ایتدی ودمنه یی قتنه دعوت ایدوب* ایتدی برحادثهٔ
عظمی یه وقوفك آکلنور علی التعجیل عزحضورفایض النورمده تفصیل ایله که
مهمات کلینك تأخیرنده نیجه مخافات* وکارامروزی فردایه حواله ده هزار
آفات واردر (بیت) بیلورسن مختلفدرحکم اوقات* دیمشلردرکه فی التأخیرآفات

تمکن تأخیروسرورکارپیش آر* که درتأخیرآفاتست بسیار

دمنه ایتدی هرکلام که مستمع آنك استماعندن امتناع ایده متکلم آنك تکلمنه
اقدام ایتمك کرك* وهرمقال که بونهٔ قلبنده آتش فکروتأنی ایله خلاص بولمیه
قاله کتورمك کرك* سامع دخی احوال متکلمی تمام ملاحظه قیلوب بیلمك کرك که
خیراندیش وعاقبت بین میدر* یاضررانکیزونفاق آیین میدر* چون بیله که قائلك
ادای شکرنعمت وحقوق تربیتدن غیری غرضی یوقدر* کلامنی سمع رضا ایله
اصغا ایتمك کرك* خصوصا شول موادده که فوائدی فی الحقیقه اکا عائد اوله* شیر
ایتدی سن بیلورسنکه بن سائرملوکدن فضیلت رأی ومزیت عقلله مستثنی وممتازم
وهرمتکلمك کلامنی استماعنده تمییزملکانه یی پیشنهادضمیرایتمکله اقرانم
میاننده سرافرازم* همان بیتکلف ضمیرکده مضمراولانی اظهارایله* وبیتوقف
خاطرکه خطورایدن خاطره یی کتم ایلمه سویله* دمنه ایتدی بندخی بومرتبه
جرأته اول جهتدن رخصت بولدمکه ملکك عقل ودانشنه وثوق واعتمادم حددن
زیاده در* بودخی ظاهردرکه بنده دن صادراولان کلام محض دیانت وعین
امانتدنناشیدر* وشك وشبهت وغرض وعلتله آلوده دکلدر* ومحك طبع ملکده
عیارنقداخلاصم (کالشمس فی وسط السما) ظاهروهویدادر* بیت*

بحمدالله که ذهن شه محکیست* که قلب خالص مامی شناسد

شیرایتدی بلی سنك وفوراماننك عزحضورمده ظاهر* وآثاردین ودیانتك
جبین قیافتکده باهردر* مطلقاسنك کلامك شفقت ونصیحته محمول* وشائبهٔ
شبهه پیرامن قبولنه وصولدن معزولدر* دمنه ایتدی مقرردرکه بقای کافهٔ
وحوش دوام عمرملکه وابسته در* پس رعایادن هربرینه که پاکیزه نهاد
وپالئ اعتقاد اوله* واجبدرکه اظهارحق وتقریرصدق ایتمکله پادشاهدن نصیحتی
دریغ ایتمیه لر* حکما بیورمشلردرکه هرکسنه که پادشاهدن حقی سترایده وطبیبدن
مرضن کتم* واحبادن فقرن اخفا ایلمیه کندوکندویه خیانت ایدوب ضررایتمش

اولور* شیر ایتدی خبر صدق واخلاصك واثر فرط اختصاصك بوندن سابق سمع شریفمه واصلدر* وبالجمله امانت ودیانتکه اطلاع کلی حاصلدر* حالا سویله که نه حادثه حادث اولمشدر* تا کیفیت حاله وقوف دنصکره تدبیرینه اشتغال اولنه* دمنه چون شیری بو افسونله شیفته* وبو افسانه ایله فریفته ایتدی دهان بیانی آچوب زبان روانله ایتدی (بیت) که شاها دولت اوله رهنمونك* ظفریارك اوله دشمن زبونك) شتربه امرای لشکرله خلوتلر وکبرای دولتله مشورتلر ایتدی* وایتدی شیری آزمایش ایتدم* واندازهٔ زور وقوت* ورأی ورویتن بیلدم هر برینده خلل کلی وضعف قوی مشاهده قیلدم* بیت*

نه آن بود آنکه مارا در کمان بود* خیالی داشتیم ونه چنان بود

بن بو حیرتده یم که ملك اول کافر نعمتك اکرامنده افراط ایدوب حددن کچوردی* ومملکت وسلطنتده کندویه شریك بلکه جملة الملك ایدوب عنان فرمان وزمام احکامی آنك دست تصرفنه ویردی* وبو نعمت مقابله سنده آندن بو خیانت وجوده کلدی* واول عارفه ازاسنده نهاد بدنژادنده بو داعیه ظهور قیلدی هر آینه بحکم* ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی* بر کمسه که اجرای امر وفرماننده کندویی مطلق العنان کوره* وزمام احکام خاص وعامی قبضهٔ اقتدارینه رایکان کتوره دیو طغیان زاویهٔ دماغنده آشیان قیلمسه کرك* وعرق عصیان دل پرغلنده جریان ایتمسه کرك* نظم* کسی را که کیتی زچاه خمول* برآرد رساند براوج قبول عجب کرنه دعوی شاهی کند* سر سرکشان در کمند افکند* شیر ایتدی ای دمنه نه عجب سوز سویلدك حقیقت حالی ندن بیلدك کیفیت کارندن جزم ایلدك* حال بو منوال اوزره اولورسه که تقریر کدن آکلنور آنك تدبیری ندر* دمنه ایتدی آنك رفعت درجه وعلو مرتبه سی نه مشابه ده ایدوکی ملکه معلومدر* چون پادشاهلر خدمتکارلردن بریسن درجهٔ حرمت ومال وحشمت وشکوه وشوکتنده کندولره مساوی کوره لر* واجبدر که آستانهٔ دولتلرندن بالکلیه مطرود ومردود* بلکه بو تودهٔ خاکدن وجود ناپاکن نابود ایده لر* والا سلطنت الدن کیدر* ومملکت غیره انتقال ایدر* بو کارك چاره سنه اول وجهله که ضمیر منیر پادشاه جهانپناه اقتضا قیله بزم خاطر فاتر وذهن قاصرمز قنده واصل اوله بیله* اما بو مرتبه یه عقلم جازمدر که تدارك حال شتربه ده تعجیل لازمدر* اکر تکاسل جائز اوله یمکن که کار بر مرتبه یه یتشه که قدم تدبیر آنك ساحت مساحتنده عاجز اوله* قطعه) مخالف تو یکی مور بود ماری شد* برآور از سر آن مور مار کشته دمار* مده زمانش ازین بیش روز کار مبر* که اژدها شود ار روزکار یابد مار* دیمشلردر که بنی آدم ایکی قسمه

منقسمدر* بری عاجز بری صاحب حزمدر* عاجز اولدر که زمان حدوث حوادث
حدثانده سراسیمه و پریشان و متردد حال و سرگردان اوله صاحب حزم اولدر که عقل
و کیاستله هر مشکلك عقبه سنده حاضر و دیدهٔ فراستله هر امرك عاقبتنه ناظر اوله
بودخی ایکی قسمدر* اولا اولدر که بر خطر هنوز ظهور ایتمدین بسیار فکرله
غورنه ایره* و غیریلر هر کارك خاتمه سنده بیلمدکارین اول دیدهٔ عقلله فاتحه سنده
کوره* و اواخر اموری اوائلندن تدبیر ایدوب* اول الفکر اخر العمل* مفهومن
مشهاد ضمیر ایدینه* بو مقوله کمسنه چون بیله که بر بلا نازل اولسه کرك* قبل النزول
شرطهٔ تدبیرله ساحل نجاته وصول بولسه کرك* بوکه احزم دیرلر* ایکنجی اولدر که
چون بلا نازل اوله متزلزل اولمیوب حیرت و ضجرت قلبنه یول بولمیه لاجرم بو مقوله
شخصه رأی صواب و وجه تدبیر پوشیده اولمیه انکا حازم دیرلر* بو اوچ طائفه نك
مناسب حالی که بری عاقل و کامل* و بری نیم عقل و بری جاهل و غافلدر* اول اوچ
ماهینك حسب حالیدر که بر آبکیرده مجتمع اولمشلردی* شیر ایتدی نه کیفیتله
اولمشدر اول (حکایت) دمنه ایتدی روایت ایدرلر که بر آبکیر بینظیر وار ایدی که
شارعدن دور* و دیدهٔ تعرض ابناء السبیلدن مخفی و مستور ایدی* آبی صوفیلر
اعتقادی کبی صافی* و تماشای صفاسی تشنکان آب حیاته کافی ایدی* بوغدیر دریا
مثالك بر آب روانه اتصالی وار ایدی* اول آب ژرفده اوچ نفر ماهی شکرف که
حوت آسمان آنلرك رشکندن تابهٔ غیرتده بریان ایدی* تمکن و توطن ایتمشلردی
اول ماهیلرك بری احزم بریسی حازم و آخری عاجز ایدی* ناکاه ایام بهارده که
جهان آرایش کلزاردن نمودار باغ جنان اولمشیدی* و بساط بسیط غبراریاحین
رعنا و ازاهیر غرّا ایله حدیقهٔ خضرای سمایه دونمشیدی* فراش صبا سطح زمینی
رنکارنك فرشلرله تزیین* و صباغ صنع چمن جهانی الوان ازهارله رنکین ایتمشیدی
مثنوی) بهاریله جهان کرم اولمشیدی* برك سنکین دلی نرم اولمشیدی* برك لاله یله
اولمشدی یوزی خون* کوزی یاشینی جوی ایتمشدی کلکون* قضای الهی بر نیچه
نفر صیاد ماهی اول نواحی و ضواحیده کزرکن اول آبکیره راست کلدیلر (اول اوچ
دانه ماهی یی آنده کماهی بولدیلر* عرق طمعلری حرکته کلوب آنلری صیده قصد
ایتدیلر و بربریله میثاق و میعاد ایدوب آلات اصطیادی کتورمکه کتدیلر* ماهیلر
بو واقعه دن آکاه اولوب عین آبده آتش اضطرابه دوشدیلر* چون غدیر فلك
آبکونده ماهیان انجم جنبشه آغاز ایتدی* اول ماهی که عاقل و کامل ایدی چون
هزار بار روزکار غدارك دستبردن کورمش* و سپهر ستمکارك محنت و دردن
مشاهده قیلمش ایدی* بساط تجربه ده ثابت اولدی* و صیادلرك قید و بندندن
خلاص تدبیرن و دام فریبندن نجات فکرین قیلدی مثنوی) خردمند و دانا کسی را

شناس * که محکم نهد کار خود را اساس * کسی را که حزمش نباشد درست * بنای مهمش بود سخت سست * پس طریق فراری اختیار ایدوب بمشورت یاران غدیرك آب روانه متصل اولان جانبندن روان اولدی * علی السحر صیادلر کلدیلر آبکیرك ایکی طرفن بغلدیلر * شول ماهی که پیرایهٔ خردله آراسته اما ذخیرهٔ تجربه دن بی بهره ایدی چون بو حالی کوردی اهمالندن ندامت ایتدی * وکندویی ملامت ایدوب ایتدی حیف که غفلت ایتدم دریغ که تکاسل ایلدم (غافللرك سرانجام کاری بویله اولور * متکاسللرك مآل حالی بوکه وارر * کرك ایدی که اول برماهی کبی نزول بلادن اوکدین کندو غمین ییدم وآفت هجوم ایتمدین خلاص تدارکن ایدیدم * بیت *

علاج واقعه پیش از وقوع باید کرد * دریغ سود ندارد چو رفت کار از دست

ولیکن چون فرصت کریز فوت اولدی * زمان مکر وحیله وهنکام فکر وخدعه در اکرچه دیمشلردر که وقت نزول بلاده نهال رأی وتدبیر اول قدر بر ویرمز * وزمان مضاء قضاده بذر حیله وتزویر چندان ثمر ویرمز * اما بو جمله ایله مرد خردمند منافع دانشدن هیچ بر وقت امید قطع ایتمك کرك * ودفع مکاید دشمنده تأخیر وتقصیر جائز کورمملك کرك * پس فی الحال صو یوزینه کاوب کندوسن مرده صورتنده کوستردی * صیادلر بری آنی اول حالده کوروب مرده خیال ایدوب کوتوروب صحرایه آتدی * اولدخی هزار زور وزار ایله کندوسن جو یباره یتشدروب ساحل نجات وکنار سلامته یتدی * بیت *

بمیر ای دوست کر خواهی رهایی * که بی مردن نیابی آشنایی

اول ماهی عاجز که تدارك نوائبده فکر عواقبدن دور ودیدهٔ بصیرتی پردهٔ غفلت ایله مستور ایدی (حیران وسرکردان پای کشان چپ وراست کزر ایدی * وفراز ونشیب وزیر وبالا یوزر ایدی * تا عاقبت کار دام صیاده کرفتار اولدی * بو مثلك مضمونندن معلوم اولدی که سلك شتربه بابنده شتاب ایدوب * فرصت وقدرت وار ایکن تیغ آبدار ایله جان خاکسارینه آتش دمار اوروب خرمن عمرین باد فنایه ویرملك کرك وعرصهٔ زمینی وساحهٔ خاطر نازنینی آنك وجود خبیثندن خلاص وخبث مکیدتندن پاك ومناص ایدوب مدة العمر اول ناپاکدن بی باك هلاکنی نوید صبح شادمانی وبرید فتوح کامرانی بیلملك کرك * بیت * چو قدرت یافتی بر خصم غدار * بسنك ابتلا مغزش برون آر (نثر) شیر ایتدی دیدیکك معلوم اما کمان ایتمزم که شتربه مکر وخیانت فکر ایتمش اوله * وسوابق احسانمی لواحق کفرانله مقابله روا کورمش اوله * که تا بو غایته دك ایلکمزدن غیری نسنه کورمشدر * والی هذا الان آنك بابنده دقایق

لطف واحسانمزدریغ اولمشدر * دمنه ایتدی بلی بویله در امامملکك اول ایلکلری آنی برامز ایتمشدر وانعام واحسانی انی مقام عصیانه کتورمشدر * بیت * هر کجا داغ بایدت فرمود * چون تو مرهم نهی ندارد سود * لئیم وجاهل اول زمان ناصح ویکدل اولورکه امیدوار اولدیغی مرتبه یه واصل اولمیه * اما چون مقصودی حاصل اوله * لاجرم دیك طمعی غلیان ایدوب شاننه مناسب اولمیان مناصبك سوداسی سویدای دلنده هیجان ایدر * اولولر بیورمشلردرکه * سفله وبدکوهرلك بنای خدمتی قواعد بیم وامید اوزره در * چون ضرر خوفدن امین اوله سرچشمهٔ اخلاصی بولندرسه کرك * وچون حصول امانی ایله مستغنی اوله آتش کفرانی یالکلندرسه کرك * شیرایتدی خدام لئیم خلقت ودنی همت حقنده ملوکه نه طریقه سلوك ایتمك کرك که آنلردن اثر کفران وعصیان ظاهر اولمیه دمنه ایتدی * بوطائفه یی شفقت وعاطفتدن اول قدر محروم ومهجور قلمق کرك که بالکلیه ناامید اولوب اعدا جانبنه مائل اوله لر وبونلر چندان نعمت واحسانه دخی مستغرق اولمق کرك که غایت ثروت ونهایت کبرونخوتدن فرعونیت دعواسن قیله لر * بلکه واجبدرکه دائرهٔ خوف ورجاده دائر اولوب * مدار حاللری وعد ووعید * وبیم وامید اوزره اوله لر * زیرا که امن ثروت سبب نخوتدر * ونخوت باعث عصیان وکفران نعمتدر ویأس وخیبت موجب جرأتدر * وجرأت مورث نقض عرض سلطنتدر * بیت *

نومید دلیر باشد وهم چیره زبان * ای دوست چنان مکن که نومید شوم

شیرایتدی ای دمنه بن شویله اکلرمکه شتربه نك آیینهٔ دلی بونیرنك ژنکندن مصفا وچهرهٔ حالی بوخیال خالندن معرادر * زیرا که تاشمدی یه دك ابواب عاطفتم آنك یابنده کشاده * وانعام واحسانم سائر ارکانمدن اکا زیاده ایدی * بعدما که بندن دائما مهر وشفقت ومرحمت ومنفعت مشاهده قیله * آیا نه سببدن آنك مکافاتنده قصد خیانت وفکر مضرت ایدرا اوله * بیت * چو دل بد وستیش خویش را علم سازد * جرا بد شمنی من علم برافرازد (نثر) دمنه ایتدی ضمیر منیر ملکه مخفی اولمیه که کج مزاجدن هرکز استقامت کلمز * وبد طینت وزشت سیرت تکلیف وتکلفله ستوده خوی وپاکیزه خصلت اولمز * ع * کل اناء یترشح بما فیه (ع) از کوزه همان برون تراود که در وست (نثر) مکر قصهٔ عقرب وکشف ملکك سمع شریفنه واصل اولمشدر شیرایتدی نیجه اولمشدر اول (حکایت) دمنه ایتدی برکشف برکزدمله همدم اولوب هردم دعوای وداد واتحاددن دم اوررلردی * ودائم کمال اخلاص واختصاصدن خبرویررلردی * بیت *

عقرب قورمغه

روز تا شب معاشر وهمدم * شام تا صبح مونس ومحرم

(نثر) اتفاق بروقت بحسب ضرورت جلاء وطن ایتمك لازم كلوب مرافقت
وموافقتله برمأمن آخره متوجه اولدیلر * قضای الهی آنلرك راهی بر نهر عظیمه
راست كلوب وآندن عزم كذر ایتدیلر * چون عقربه اول نهردن عبور ایتمك متعذر
ایدی متحیر قالدی * كشف ایتدی ای یار عزیز نه باعث اولدی كه زورق فكرتی نهر
حیرته صالدك * ونه حادث اولدیكه اندوه وغم بحرینه طالدك قالدك * عقرب ایتدی
ای برادر بو نهردن كذر ایتمك فكری بنی كرداب اضطرابه براقدی * نه آبدن عبور
ایتمك میسردر * نه تاب آتش فراقه طاقت متصوردر * بیت * سن كیدرسن
سنك اردجه كوزم یاشی كیدر * مشكل اولدر كه كشی قالور ویولداشی كیدر (نثر)
كشف ایتدی غم چكمه كه بن سنی بیكلفت وزحمت پشتم كشتی سیله بو آبدن
كچورسم كرك * وسینه می تیر بلا كه نشانه قیلوب بو كردابدن كرانه یتورسم كرك *
كه دیمشلردر حیفدر كه دشوارلغله بر یار اله كتوره سن * وآسانلغله الدن یتوره سن
بیت) ای دوست برو بهر چه داری * یاری بخر و بهیچ مفروش (نثر) پس سنك پشت
عقربی پشتنه آلدی وسفینهٔ سینه سن آبه صالوب روان اولدی حباب وار میان آبده
یوزركن ناكاه كوشنه برناساز آواز یتشدی * وحركت عقربدن پشتنده خراش
وكاو كاو احساس ایدوب ایتدی * ای برادر بو نه صوتدر كه بن استماع ایلرم * وبو
نه عملدر كه سن اشتغال اوزره سن * عقرب جواب ویردیكه ای برادر سنان نیشمی
سنك جوشن وجودكه آزمایش ایده رم * كشف پر غضب اولوب ایتدی ای بیمروت
بن سنك ایچون بو كرداب بلایه ارتكاب ایتدم * وجان شیرین ووجود نازنینم غرقاب
خطره آتدم * حالیا بن زحمت چكرم سن حضور ایدرسن * هم پشتم كشتیسی
وسینه م سفینه سیله بو آبدن عبور ایدرسن * اكر التزام منت ایتمیوب حق صحبت
قدیمه اعتبار ایتمزسك باری بو نیشی اورمغه سبب نه * بیت *

چون نوش نداری مزن نیش اخر * چون دوست نهٔ مشو دشمن باری

(نثر) باوجود محققدر كه چون بو حركتدن بكا آسیب مضرت یتشمسه كرك * ونیش
دلخراشك بنم پشت ناتراشمده تأثیر ایتمسه كرك * بیت * غالب آنست كه دست ودل
خود ریش كند * هر كه از روی جدل مشت زند بر دیوار (نثر) عقرب ایتدی
معاذ الله كه بو مقوله معانی جمیع اوقات زندكانیده ضمیرمه كلمش وخاطرمه
خطور ایلمش اوله اما بو قدر وار كه بو حركت بنم مقتضای طبیعتم * ونیش زنلك لوازم
جبلتمدر * بو بابده بكا خاره وخارا وپشت دوست وسینهٔ دشمن علی السوادر * قطعه)
هر كرا عادت ذمیم بود * بی ارادت از و شود صادر * نیش بر سنك میزند عقرب

کرچه بروی نمیشود قادر (نثر) کشف بو حالی تعجب ایتدی * وتفکر بحرینه طالوب ایتدی * حکماراست بیو مشلردر که نفس خسیس وشخص خبیثه مروت ایتمك همان دامانده خاروکربه ءانده مار تربیت ایتمکدر * قطعه * بد اصل راچه کونه توان کرد تربیت * کس دردرون خانه چرا مار پرورد * حنظل بتربیت ندهد طعم نی شکر کل برنچیند آنکه همه خار پرورد * کلام اکابردر که کیمکه اصلنده نسیب اولمیه امید کرم آندن نصیب اولمیه نطفهٔ خبیثه دنیادن کتمیه تا ولی نعمتنه کفران واساءت ایتمیه * بیت * زبد اصل چشم بهی داشتن * بود خاك بر دیده انباشتن (نثر) بو مثلك مفهومندن بو معلوم اولور که ملك شتربه نك عدم اصالتندن وخست ذات وخباثت صفاتندن اندیشناك اولمق کرك * وزیر دستان مشفق ودوستان صادقك نصایحن کوش هوشله استماع بیورمق کرك * هرکمکه ناصحلرك کلامنه اکرچه که بحکم (الحق مر) درشت وبیمعنا باولوه التفات قیلمیه * آنك عاقبت حالی ندامت وملامتدن خالی اولمیه بیمارکبی که چون اوامر طبیبه دیدهٔ استخفافله ناظر اوله * وشربت وغداسن کندو اشتهاسی حسبیله استعمال قیله * لاجرم ضعف قوت ونحافت بنیت اکا زیاده استیلا بوله (بیت) ناصح ازروی درشتی سخن ارکفت چه باك * صبر تلخست ولیکن برشـیرین دارد * ضمیر منیر ملکه که مرآت حقایق * ومشکات دقایقدر پوشیده اولمیه که عاجز ترین ملوك اولدر که عواقب اموردن غافل * ومهمات ملکه دیدهٔ استحقارله ناظر اوله * وحزم واحتیاطده قاصر اولدیغی سببدن برحادثهٔ عظمی ظاهر اولیجق خواص ووزرالی سوء رأی وضعف تدبیرله متهم قیلوب واقع اولان خطالری آنلرك کردننه حواله قیله (رباعی) فکری که بکار خود ترا باید کرد * بهرچه بدیکری رها باید کرد * وآنکه که بدین کونه خطایی کردی * درکردن دیکران چرا باید کرد * شیر ایتدی زیاده درشت کلمات ایتدك * وسرحدادبدن طشره کتدك اما چون معرض نصیحتده سن قول ناصحی خشونتی سببیله رد ایتمك اولمز * شتربه برتقدیر که عداوتی مقر رقیله ظاهر در که اول نیه قادر در اول بحسب الواقع بکا طعمه در زیرا که آنك مادهٔ حیاتی اجزای نباتیدر * بنم مدد حرکاتم جسم حیوانی ولحم لطیف آهوی بیابانیدر * اجزای نباتی همیشه مغلوب اعضای حیوانیدر آنده نه قدر قدرت وقوت اوله که صفحهٔ دلنده بنمله مقابله صورتن تصویر قیله یاسویدای ضمیرنده بنمله مقاتله سوداسی جایکیر اوله

* مدعی را کی رسد با چون منی لاف جدال *

* کی تواند پشه با پیل دمان پهلو زند *

شتربه اکربنم آفتاب دولتمله که افق پرورد کاریدن تاباندر * ماه کبی دعوای مقابله

ایده

ایده کاسته وناقص اولوروبنم ماهچهٔ چترهمایون همای آشیانه مه کـه نمودار
سایبان آسمـاندر * خورشید ماند تیغ چکسه عاقبت زوال بولور * مثنوی *
تهی دست کومایه داری کند * چولنکیست کوراهواری کند * من آن صیدرا
کرده ام سنر بلند * منش بازدر کردن آرم کمند * دمنه ایتدی ملکه لایق بودرکه اول
بکا طعمه دردیو مغروراولمیه * وکندونك قوت وغلبه سنه اعتمادی جائز کورمیه
که اکرکندو نفسه مقابله دن عاجز ایسه معاونلر مظاهرتیله چوق نسنه یه قادردر
وسحر ومکرودستان وغدرده ثانیٔ سام وسامریٔ ساحردر * قورقم بودرکه چون
وحوشی مخالفت ملکه تحریض ایده اکاموافقت ایده لر برفرد نه قدرزورمنـد
ومردنبرد اولورسه ظاهربودرکه تمامت قدرتی جمع کثیرله مقاومتدن قاصردر
(قطعه) پشه چو پرشد بزند پیل را * باهمه تندی وصلابت که اوست * مورچکانرا
چوبود اتفـاق * شیرزیان را بدرانند پوست * شیرایتدی سنك صدق کلامکه کمانم
وار * وخلوص مناصحتك ضمیرمه آشکاردر * امابوصورت بکا دامنکیردرکه
روز کاردرازدرکه اکا مزید تقرب واعتبارله اختصاص ویردم * ورایت تربیت
وتقویتن اوج آسمانه ایرکوردم * ومجالس ومحافلده آنی مدح ایدوب علی ملاء الناس
خرد ودیانت واخلاصله دلمه کتوردم * حالا بندن وضع سابقه مخالف برفعـل صادر
اولورسه تناقض قول وخفت عقل ورکاکت رایه منسوب اولوب قولم قلوبده مردود
وعهدم خواطرده نامقبول اولور * بیت * هرسری را که خود برافرازی * تا توانی
زپا نینداززی * دمنه ایتـدی رأی صائب وتدبیردرستك فائده سی بودرکه چون
بردوستدن اثرعداوت * وبرخدمتکاردن علامت خیانت کوره لر * همانـدم اطراف
کارلرین فراهم قیلوب روی مرافقت وموافقتی آندن دوندوره لر * وخصم آنلرك
ناردمارله خانمانلرین کوینـدرمدین آنلر آنك آب بوارله حیاتی اوجاغن سوینـدره لر
دندان باوجودکه آدمینك قدیمی همدمی * وتحصیل منافعـده اکثراعضانك
مقدمیدر * چون معلول اوله قلعدن غیریله دوا قیلمزلر * وطعامکه بدل ما یتحلل
ومدد مادهٔ حیاتدر * چون معده ده فاسد اوله * دفعدن غیریبی روا کورمزلر (بیت
زآن کس که دل غمزده ات شادنکردد * کرخود بمثل جان تو باشدکم اوکیر * عاقبت
دمدمهٔ دمنه شیرده تأثیرایدوب ایتدی حاصل کلام صحبت شتربه دن نفرت تمام
ایدوب من بعد آنکله ملاقات مقولهٔ محالاتدندر * اولی بودرکه همان اکا برکمسنه
کوندرم تا کیفیت حالی اعـلام ایده واجازت ویرم ارض الله واسعـه دیلدیکی
یره کیده * دمنه وهم ایتدیکه اکر بو کلام سمع شتربه یه واصـل اوله * درحال براءت
ساحت ذمتن ضمیرشیره روشن قیله * وآنك مکروحیله سی نهانخانهٔ خفادن عرصهٔ
ظهوره کله * ایتدی ای ملك رای مزبور طریق حزمدن دور * ومنهج احتیـاطدن

بغایت مهجوردر * برکلام مادامکه قلبده طوره قاله کلمیه دائرهٔ احتیارده داخلدر
امابعـد الاظهـار آنك تدارکی حوزهٔ اقتدار دن خارجدر * بیت * سخن تانکفتی
توانیش کفت * ولی کفته رابازنتوان نهفت * برکلام که دهاندن وبرتیر که کماندن
چقه نه اول دسته کاورونه بوشسته * مثنوی * چون آغزدن چقه سوزدونمز آیرق
کیرودونرمی بایدن آتلان اوق * قفسدن مرغ وحشی کهایده پرواز * طوتلمزایلسك
بیك حیله آغاز * امثال مجمدندر هرچه بزبان آید بزیان آید * دیمشلردر که زبان
ترجمان دلدر * ودل والی ولایت بدن * وکلام متکلم جواهر کنجینهٔ سینه در
تادردرج دهان مسمار صمتله مسدود اوله * وسرحقهٔ نطقه مهر سکوت اوریله
زمین زندکانی دائم ریاحین سلامت بتیرر * ودرخت حیات میوهٔ امن وراحت
ویرر * اماچون کلبن بلاغت متبسم وبلبل فصاحت مترنم اوله * معلوم دکلدر که
رایحهٔ کلزار سخن سبب تفریح قلب وتقویت دماغمی اوله جقدر * یاعلت ظهور
مادهٔ زکام وموجب انواع رنج وصداعمی اولیسردر * زیرا که نیجه دهان بسته محلمنده
برنکته ایله هزار عقده حل ایتمشدر * ونیجه فصیح زبان برعبارت بیمحل ایله کردننه
بندکران اورمشدر (قطعه) اکر بچشم خرددرسخن نکاه کنی * بضاعتیست که هم
سودوهم زیان دارد * نشان که داد که تا کفته نکتهٔ کس را * بدرد دل کنـد آواره
یابجان آرد * ولی بسست که کوینده را کمین لفظی * دهد بیاد همانم که در زبان آید
ای ملك شویله که بوخبرشتربه یه واصل اوله صورت حالن فهم ایدوب فضیحت مألن
معلوم قیلسـه کرك ممکن که مکابره یه کلوب جنك وجداله آغاز قیله * یا برفتنه
قوپاروب برحادثهٔ عظمی یه باعث اوله * ارباب حزم کناه ظاهره عقوبت پنهان جائز
کورمشلردر * وجرم پوشیده یه عقاب آشکار تجویز بیورمشلردر * صلاح اولدر که
آنك خیانت خفی سی سیاست مخفی ایله تدارك اولنه * شیرایتدی کمان مجرد له کشی
مقربلرین مهجور ایدوب بیوضوح یقین سوابق حقوقی هباءمنثور قیلمق وکندو
الیله اباغنه تیشه اورمق * وبالکلیه جادهٔ مروت ومنهاج فتوتدن برطرف اولمقدر
* قطعه *

دکلدر پسندیدهٔ شرع وعقل * که بی بینت شاه فرمان قیله
مضای قضاکبی حکمی آنك * کیمه جان ویره کیمی بیجان قیله

دمنه ایتدی ارباب فرمانه آنلرك فراستلرندن راست برهان وبینه اولمز چون اول مکار
وغدار حضوره کله ملك کرکدر که اکادیدهٔ تفرسله نظر قیله که خبث عقیدتی طلعت
نازیباسنده روشن وفساد نیتی صورت بدسیرتنده معاینـدر * علامت خیانت
وانحراف باطنندن بریسی بودر که متلون ومتغیر کلسه کرکدر * وچپ وراست

وپیش وپس نظر ایدوب مجادله یه مهیا ومقاومته آماده اولسه کرك * شیر ایتدی
ایو دیدك واقعا بو علامتدن بری ظاهر اولورسه لاجرم غبار شبهت رهکذار حقیقتدن
مندفع وحجاب کمان چهرهٔ اطمینانندن مرتفع اولور * دمنه چون بیلدی که دم فتنه
انکیزیله شیر جانبندن آتش بلا تیز اولدی دیلدیکه کاوی کوره اول طرفدن
دخی فروغ دروغله شعلهٔ نائرهٔ فسادی کرهٔ اثیره ایرکوره * بیت * میان دوکس جنك
چون آتشست * سخن چین بدبخت هیزم کشست * فکر ایتدیکه شتربه یه
وارمق دخی مشاورهٔ شیرله اولمق کرك * تا که سوء ظنندن مبرا وتهمت وافترادن معرا
اوله * ایتدی ای ملك فرمان عالی شرف صدور بولورسه واروب شتربه یی کورم
مکنون ضمیر ومخزون خاطرندن خبر بیلوب عرصهٔ عرضه یتشدرم * شیر معقول
کوروب اجازت بیوردی * دمنه دخی غمناك صفت شتربه قتنه کلوب شرط سلام
وتحیتی یرینه کتوردی * شتربه دخی آنك حالنه لایق تعظیم ایتدی * ووظایف
تلطف وتملق تقدیم ایدوب ایتدی ای دمنه (ع) یاد میدار که ازمات نمی آید یاد *
مدت مدیده در که دیدهٔ احبابی انوار طلعتکله روشن وکلبهٔ یارانی ازهار ملاطفتکله
کلشن ایتمدك (بیت) بعمرها نفسی یاد دوستان نکنی * که یاد تو نتواند که یك نفس
نکند) دمنه ایتدی اکرچه که بو دل مهجور ملاقات ظاهری ومصاحبت صوریدن
دور در اما معنی ده خانهٔ خرابهٔ دل خیال دیدارکله معمور در * قطعه *

یارمی آید که نسخه

*خرد را با خیال او تماشاییست روحانی *
*که انجا ورنمی کنجد خیال نفس انسانی *

برون پردهٔ عقلست جان خرده بینان را * بغمزه سوی یکدیکر اشارتهای پنهانی
زاویهٔ عزلت وکوشهٔ خلوتده بالغدو والاصال * وظایف دعا وثنایه که موجب
مزید دولت واقبال * وسبب ازدیاد جاه وجلالدر اشتغال حسب حالمدر * شتربه
ایتدی اختیار عزلت وانزواء خلوته سبب نه در * دمنه ایتدی برکسنه که غیرك اسیر
فرمانی اولوب کندونفسنه مالك اولمیه * وبی بیم وخطر برلحظه تنفس قیلمیه *
وبر آن بچمیه که کندو تن وجانه لرزان وهراسان اولمیه * نیچون کوشهٔ کاشانه
اختیار ایتمیوب خلوتی آشنا وبیکانه یه بندا یتمیه * بیت * نیچون ترك ایلیه ویرانه
کنجن * مقام ایدنمیه غمخانه کنجن * قطعه *

ازفتنهٔ این زمانهٔ شورانکیز * برخیز وبهرجا که توانی بکریز

ورپای کریختن نداری باری * دستی زن ودردامن خلوت آویز * کاو ایتدی ای دمنه
بو معانی بی بیان * وبو مجملی منصهٔ تفصیلده عیان ایله * تا فائدهٔ کلامك عام

ومنفعت نصیحتك تام اوله * دمنه ایتدی عالمده آلتی شی واردرکه التی شیء سزمیسر دکلدر * مال دنیا بخونسز * متابعت هوا محنتسز * مجالست نسا بلیتسز مصاحبت اشرار ندامتسز * طبع لئیمان مذلتسز * ملازمت سلطان خطر وآفتسز * خمخانهٔ دنیاده برفردك ساغر حالی بادهٔ مال ومنال الله مالی اولمزکه سرمست وبی بالك اولوب کریبان عصیان وطغیاندن باش چقرمیه * وبی هوای نفسه برکسه قدم بصمزکه معرض هلاکه دوشمیه * وزن طائفه سیله برمرد مجالست ایتمزکه اکا انواع بلا یتشمیه * ارباب فساد له برفرد اختلاط ایتمزکه عاقبت الامر ندامت ایمیوب کندوبی ملامت ایتمیه مردم دون وسفله دن برکسه نسنه توقع ایتمزکه ذلیل وخوار وبی قدر واعتبار اولمیه * عام وخاصدن برشخص صحبت سلطانله اختصاص بولمزکه سلامتله اول کرداب بحر عنا * وکربلای کرب وبلادن خلاص اوله (مثنوی

صحبت شاه را از روی قیاس * همچو دریای بی کرانه شناس

برچنین بحر پرز خوف وخطر * هرکه نزدیکتر پریشان تر * شتربه ایتدی کلامکدن منفهم اولورکه شیردن سکا برمکر یتشمش اوله * وآنك مخافتندن هولناك وهراسان اولمش اوله سن * دمنه ایتدی بوسوزی کندومه نسبت دیمزم وکندو نفسم ایچون غم یمزم * بلکه بوبابده احباب طرفن کندو جانمدن ترجیح ایدرم * بوملال وانفعال که بکا مستولی اولمشدر سنکچوندر * سن بیلورسنکه سوابق محبت ومقدمات مودت ما بینمزده نه وجهله ممهد ومؤکددر * وعهد وپیمانلرکه میانمزده واقع اولمشدر اکثری بوزمانه دلك وفا وانجازه یتشمشدر * بن قادردکلم که نفع وضر وخیر وشردن نه حادث اولورسه سمع شریفکه یتشدرمیم شتربه بوتشبیبدن که فهرست دیباجهٔ بیم ونهیبدر لرزان اولوب ایتدی * ای یار غمخوار * وای دوست هوادار دیلرمکه بیتوقف بنی کیفیت کاردن خبردار ایده سن ودقایق مصادقت ومخالصتده هیچ دقیقه دریغ بیورمیه سن * دمنه ایتدی برمعتمدن ایشتدم که شیر زبان شریفنه کتورمش که شتربه کوندن کونه سمروب کیدر ووفرت لحم وکثرت شحمدن تکلفله حرکت ایدر * بودرکاهده آنك عدمیله وجودی علی السویه * وبودونابودی سواسیه در * سلطنت امورنده آنك نه فائده سی وار * وآنی اکل ایتمکدن غیری نه منفعته یرار بوکون کافهٔ وحوشی آنك سروکوش وبرودوشیله ضیافت ایتمك کرك * ویارین طعام چاشت وغدای شامی ورانسهٔ خاص وشیلان عامی سایر اعضا واندامندن ایلمك کرك * چون بن بوکلامی ایشتدم وآنك تهور وتجبرن فهم ایتدم) کلدم تاسکا تنبیه ایدوب حسن عهد وپیمانمه برهان اقامت ایلیم * وشول نسنه که شرع مروت ومذهب اخوتده ذمتمه واجب

ایدی مؤدی قیلم * بیت *

من آنچه شرط بلاغست باتو می گویم * تو خواه از سخنم پند گیر وخواه ملال

حالا اصلاح حالی بونده اکلرمکه برتدبیر ایده سن * وتعجیل عامله بورنجه برشفا وبو درده بردوا طلب قیله سن که شاید برحیله ایله بو ورطه دن خلاص وبرلطیفه ایله بو مهلکه دن نجات بوله سن چون شتربه دمنه نك بو کلماتك استماع ایتدی شیرلك عهود وموائیقی خاطرینه کلوب ایتدی ای دمنه ممکنمیدر که شیربکا قصد ایلیه باوجود که بندن شمهٔ خیانت وذرهٔ جنایت ظاهر اولمدی * وقدم ثباتم جادهٔ اخلاصندن انحراف بولمدی * اماسنك سوزلك دخی صدقنه ظنم وحقیقتنه کمانم واردر * غالبا ارباب شقاق بنی اکا نفاق ایتمشلردر * وتزویر وفریبله آنی خشم وغضبه کتورمشلردر انك خدمتنده سخن چین ونفاق آیین برطائفه واردر که هربری صنعت کذب وغدرده استاد * وصفت مکر وحیله یه معتاد * کراتله آنلری آزمایش ایتمشدر وآنلردن انواع خیانت وجنایت کورمش وایشتمشدر * اول بابده غیریلر حقنده دخی نه سویلسه لر اعتماد واعتقاد ایدوب آنلره قیاس ایلر * هر آینه شأمت صحبت اشرار له اخیار حقنده سوء ظن ظهوره کاور * وکمان خطا ایله راه صواب پوشیده اولور * اول بطك تجربه ده خطاسی بو معنایه دلیل کافیدر * وبو صورته اشارت وافیدر * دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول (حکایت) شتربه ایتدی بر بط مکر برشب مهتابده میان آبده صورت ماهی کوروب ماهی خیال ایتدی * وشست قصدله صیده دورشدی نسنه بولمدی چون نیجه نوبت بو منوال اوزره آزمایش ایتدی کوردیکه آنك بو صیاد لقدن حاصلی همان حاصل تشنه درسرابدن ومفلسان کنج اندیشدر تفرج منازل خرابدن * کلیا صید ماهی یی ترك ایدوب بالکلیه کند وسهمندن فراغت ایتدی * سایر لیالیده دخی هربارکه ماهی کورسه عکس صورت ماهی تصور ایدوب صیدینه قصد ایتمز * ومطلقا اکا التفات ایلمزدی وایدردی * مصراع * من جرب المجرب حلت به الندامة * آخر بو تجربه آنی مثمر اولدیکه دائما کرسنه لکچوردی وبی برك ونوا روزکار کچورردی * اکرشیره بندن فعلا یا قولا برنسنه نقل ایده لر که بحکم (من یسمع یخل) اکا اعتماد واعتقاد ایدوب قلبنده کراهت ونفرت ظهورینه باعث اوله * موجبی همان غیریلر حقنده حاصل اولان تجربه اولسه کرك حال بوکه بنمله آنلرك بیننده نسبت همان نسبت زاغ وهمادر * وآنلرله بنم میانمده فرق بین الارض والسماءدر * بنی آنلره قیاس ایتمك قیاس مع الفارقدر * وکوهری خرمهره دن تمییز ایتمك ضمیر نقاد شیره ناموافق وغیر لایقدر * مثنوی * کارپاکانرا قیاس ازخود مکیر * زانکه باشد درنوشتن شیرشیر * هردو کون زنبور خورد ازیك

محل * زان یکی شد نیش وزان دیکر عسل * هر دو کون آهو کیا خوردند وآب * زان یکی شد خون زد یکر مشک ناب (دمنه ایتدی شیرلرك سبب نفرتی بودر کلدر * بلکه ملوکك عادتیدر که بی استحقاق بر کمسنه یی سمند دولته بندررلر * وبر مستحقی بی سبب ظاهر منزل نکبته اندررلر * نظم *

شاه هرمز مرا ندید وبی سبب صد لطف کرد *

شاه یزدم دید ومدحش کفتم وهیچم نداد

کار شاهان اینچنین باشد تو ای حافظ مرنج * داور روزی رسان توفیق نصرت نشان دهاد * شتربه ایتدی اکر بو کراهت که شیردن حکایت ایدرسن بی علت اوله وبو غضب که آندن روایت ایلرسن بی سبب وجوده کله * هیچ بر چاره ایله پای قرار جادهٔ استقامته ایرمك * وهیچ بر حیله ایله دیدهٔ امید چهرهٔ مرادی کورمك یوقدر * زیرا غضب که سببدن منبعث اوله * ایراد معذرتله آنك دفعی میسردر * اکر عیاذا بالله که غضب بی سبب اوله * یا بهتان وتزویر له مزاج شیری تحریف وتغییر ایتمش اوله لر * دست تدارك آندن قاصر واندیشهٔ تلافی آندن عاجز اولمق مقرردر * زیرا که بهتان وبهانه یه کرانه اولمز * ومکر وفریب بر مرتبه ده نهایت بولمز * شیرك بنده دن نفرتنه باعث بنده بر کناه اکلمزم * مکر اول که بعض رأی وتدبیرده انك مصلحتی ایچون اکا مخالفت ایلمش اولم * وسوانح مهماتده کاه کاه صلاح وقت واصلاح مملکت ایچون خلاف رضاسی ونقیض مقتضاسی اوزره سوز سویلمش اولم شاید که اول استقلال وجرأت وقصد قدح حرمته حمل ایله اساءت ایدوب ومباسطت بی سببدن عدا ایتمش اوله * اما بنده دن صادر اولنلردن هر جزئی بر فائدهٔ کلیدن خالی دکلدر * باوجود که آنك جانب شکوه وشوکتنی وجناب عرض وقاعدهٔ حرمتنی رعایت ایدوب هیچ بر زمانده بی ادبانه وکستاخانه وضع صادر اولمشدر * وشرط تعظیم وتکریمده وفرط توقیر وتفخیمده شائبهٔ تقصیر وتهاون وقوع بولمشدر * کیم احتمال ویررد یکه نصیحت موجب وحشت اولوب * کیم خیال ایدردیکه محبت سبب عداوت اولایدی * بیت * دارو سبب دردشد اینجا چه امیدست * زائل شدن عارضه وصحت بیمار * اکر بوده اولمزسه شاید که نخوت سلطنت واستغناء حکومت موجب نفرت وعداوت اولمش اوله * زیرا که مقتضای جبروت ولازمهٔ عظمت ناسجلره بالطبع منکر اولمقدر * وخائنلره وخوش آمدکویلره مائل اولوب حرمت ومحرمیتله مخصوص قیلمقدر بو اجلدندر که علما بیورمشلردر قعر دریاده نهنك آغوش ایتمك * ولب ماردم بریده دن قطرات زهر نوش ایتمك * ملازمت سلطاندن سلامته اقربدر * وتقرب ملوکدن امن وفراغته اولی وانسبدر * زیرا بن بیلورمکه خدمت

ارباب

ارباب سلطنتده خطر بسیار* ومباشرت اعمال مملکتده ضرر بیشمار واردر
بعض حکما پادشاهلری آتشه تشبیه ایلمشلردر که اگرچه پرتو عنایتلریله کلبهٔ
تاریك امیدوارلری روشن ایدرلر* اما شعلهٔ سیاستلریله دخی خرمن سوابق حقوق
خدمتکارلری کلخن ایدرلر* عقل صحیح قتنده واضحدر که کیمك که آتشه قربی زیاده
اوله اثر ضررن زیاده مشاهده قیله* اما آنلر که ایراقدن نورانیتن تماشا ایدوب
احراقدن بیخبرلردر* تقرب ملوکده لذت وملازمت سلاطینده بر منفعت ظن ایدرلر
(ان بعض الظن اثم) حقیقت بودر که اگر آنلر سیاست شاهی وکاهی هول وهیبت
پادشاهی یه واقف اوله لردی علم الیقین ایله لر وعین الیقین کوره لردیکه بالی بلاسنه
دکمز* وهزار ساله عنایت بر ساعت سیاسته مقابل اولمز* بو قضیه نك مصداقی
همان مناظرهٔ باز وخروسدر دمنه ایتدی نیجه روایت اولنمشدر اول (حکایت) شتربه
ایتدی روایت ایدرلر که بر باز تیز پرواز بر خروس بلند آوازله محاوره یه آغاز ایدوب
ایتمش که ای مرغ آشناروی وبیکانه خوی صد اقتضای وعداوتجوی* نیچون
قلبکزده صفا وعهدکزده وفا یوق* دائما ایشکز نقض حقوق وبغض وعقوق
وجور وجفادر حال بو که عنوان صحیفهٔ اخلاقکز مناسب وفادر باوجود که وفا بحکم
*ان حسن العهد من الایمان) دلیل کامل ایماندر مذهب مروت ومشرب فتوتده
دخی جزاء اساءت اساءت مکافات احسان احساندر (بیت) سلك که وفایی بریا نیستش
بهتر ازان کس که وفا نیستش* خروس ایتدی بزده نه بیوفالق کوردیکز* ونیجه
بدعهدلق مشاهده قیلدیکز) باز ایتدی بوندن زیاده بیوفالق اولورمی که
آدمیلر سزلرهٔ حقکزده اول قدر تلطف کوسترلر* وسززحمت ومشقت چکمه دین
آب ودانه کزی که مدد مادهٔ حیاتکزدر آماده قیلورلر* ودائم عین عنایتله احوالکزه
ناظر اولوب حفظ وحراستکزده قائم اولورلر* آنلرك دولتنده قلبکزده فتور کز
یوق* وکوشه وتوشه جهتندن قصورکز یوق* هر کاه که سزی دعوت ایده لر سنت
اجابتی رعایت ایتمیوب قچرسز* واوتانمدن بوبامدن اوبامه اوچرسز* بودکلو حقوق
نعمت وعهود خدمتدن کچرسز* بیت* بودکلی حق خدمتدن کچرسز* ولی
نعمتلریکزدن قورقچرسز* بز باوجود که وحشی یوزا کربر مدت آنلرله الفت ایده وز*
واللرندن طعمه یمه وز* حق نان ونمکی بیلوب آلمزه کیرن شکاری آنلره ویروز
واتفاقا آنلردن ایراق دوشسك مجرد بر آوازله پرواز کنان ینه کاورز* بیت*

مرغ دست آموز را چندانکه کس دور افکند

با نشاط بال آید باز چون کوید بیا

خروس جواب ویردیکه راست سویلرسن* اما سزلرهٔ اجابت دعوته مسارعتکز

نسخه
جزاء سیئة سیئة

وبزم فرمان ولی نعمته مخالفتمز* اول جهتدندرکه سزتابه ده کندی جنسکزدن
بریان هرکز کورممش سز* برسیخده بزم نوعمزلی کبابن دونه دونه کورمشسزدر* اکرسز
دخی آنی کوریدیکز آنلرك اطرافن حرم بیت الحرام ایسه دخی طواف ایتمیدیکز واکر
بزکوبکوچقرسق سزکوه بکوه قچیدیکز* بومثلی اول اجلدن کتوردم که بیله سنکه
اول طائفه که مصاحبت ملوکه مائلدر آسیب سیاستندن غافلدر* شول کمسنه که
آنلرك زهر قهرندن چاشنی طاتمش اوله نه قدر عاقل ایسه بادهٔ حیرت وجرعهٔ
اخشیتدن بیخود ولایعقلدر* بیت*

نزدیکان را بیش بود حیرانی دانند ایشان سیاست سلطانی*

دمنه ایتدی ظاهر بودرکه شیرك سکابو قصدینه علت مجرد استغنای سلطنت ونخوت
جبروت وعظمت دکلدرکه سنك هنر بسیار وفضیلت بیشمارك واردر* سلاطین
ارباب فضل وهنردن هیچ برزمانده مستغنی اولمق یوقدر* شتربه ایتدی شایدکه بنم
هنروفضیلتم اکا سبب نفرت وموجب عداوت اولمش اوله* کورمزمیسن که اسب
رهوار هنری سببیله پای بسته* وشاخ میوه دار ثمری واسطه سیله سرشکسته در*
عندلیب کند وهنرندن حبس قفسه کرفتاردر* طاوس کمال حسن وجمالندن
بال کنده وسرمسار در* مثل (ع) الدر یحبس والمهند یغمد* قطعه*

وبال من آمد همه دانش من* چو روباه را موی وطاوس را پر

هنر عیب من شد وکرنه سرم را* نه از خاك بل کر بکهر بودی افسر

هرآینه بی هنرلر چون هنرمندلردن ازیددر* وآنلرك میانده بنای خصومت ذاتی
مؤکد ومشیددر* کثرتلری جهتندن غلبه ایدوب تقبیح اهل هنرده
اول قدر جدّ وجهد ایدرلرکه حسناتلرین معرض سیآتده عرض ایدوب اماناتلرین
صورت خیانتده ودیانتلرین کسوت جنایتده کوسترورلر* وزیور فضل وهنری که
سرمایهٔ بازار دولت وسرنامهٔ منشور سعادت اولمق کرکدر* وسیلهٔ نفرت وکراهت
وذریعهٔ نکبت وشقاوت قیلورلر* بیت* چشم بداندیش که برکنده باد*
عیب نماید هنرش درنظر* ارباب الباب بو بابده بیورمشلردرکه (مثنوی)
کرهنری سر زمیان برزند* بی هنری دست بران درزند* کار هنرمند بجان آورند*
تا هنرش را بزبان آورند* هم عیبجوی وبی هنروبی انصافلر اوصافنده دیمشلردر
مثنوی دیدهٔ انصاف چو بیناشود* درشمرد کرچه که مینا بود* وانکه
ندارد دل رحمت پذیر* تهمت پشمینه نهد برحریر* رسم بزرکان بود انصاف کار
کار خسان نیست بجز خارخار* دمنه ایتدی ممکن که بدسکالیلر بونی قصد ایتمش

اوله‌لر * امابوتقدیرجه مآل کارنیجه اولور * وعاقبت حال نیه وارر * شتربه ایتدی
شویله که تیرتقدیر آنلرك هدف تزویرینه راست کلمیه حیزوجودده هرکز آندن
مضرت کلمز * واکرقضای ربانی وتقدیریزدانی انلرك مرادینه مساعد اولورسه هیچ
سپرتدبیرله آنك دفعی مقدور ومیسر اولمز (ع) تقدیرچوسابقست تدبیرچه سود
* بیت * اتلسه چون قضادن تیرتقدیر * سپراولمزاکاهیچ رأی وتدبیر (نثر) دمنه
ایتدی مرد خردمنده واجبدرکه هرحالده فکرواندیشه بی کندویه پیشه ایلیه
وعقل دوراندیشی هرامرده رهبرو پیشوا ایدینه که هیچ برفرد اساس کارنی قواعد
افکاره مبتنی قیلمدیکه مقصودینه ظفربولمدی * شتربه ایتدی فکروتدبیراول وقت
تأثیرایدرکه قضا آنك عکسنه امضا قیلمامش اوله * وحیله وتزویراول زمان کارکیر
اولورکه قدر آنك خلافنه جاری اولمامش اوله * امافرمان قضا امضا وحکم قدرنفاذ
بولدقدنصکره نه چاره نفع پذیراولور * ونه حیله دستکیراولور * بنده تقدیروقید
قضادن مکرودغاوفکرودها ایله رها میسردکلدر * بیت *

هرآتش که دست قضابرفروخت * همه فکروتدبیرهارابسوخت

چون آفریدکار جل وعلا برحکمی نفاذه وبرقضایی مضایه یتشدرمك دیلیه
بینالرك چشم ظاهرنی ودانالرك دیدهٔ باطننی میل غفلتله تیره وخیره قیلور * تاراه رها
اول حکمدن پوشیده اولور * اذاجاء القضاعمی البصر * بیت * بوقت نفاذقضا
وقدر * همه زیرکان کوروکشتندوکر * مکرسن قصهٔ دهقان وبلبلی اشتمش سن *
وآنلرك مناظره ومحاوره لرین کوش ایتمش سن) دمنه ایتدی نه کیفیتله
اولمشدر اول (حکایت) شتربه ایتدی روایت ایدرلرکه بردهقانك برباغچی وارایدی
بغایت زیباوخرم * وبربوستانی وارایدی غیرت کلستان ارم * صفای آب وهواسی
نسیم بهاره اعتدال ویرردی * وشمامهٔ ریاحین روح افزاسی دماغ جانی معطر
قیلوردی * مثنوی * کلستانی چوکلزارجوانی * کل سیرابی آب زندکانی * نوای
عندلیبی عشرت انکیز) هوای عطربیزی راحت آمیز * کوشهٔ چمنده برکلبنی
وارایدی که نهال طوبی‌دن دراز * وشاخ سدرة المنتهی دن سرفراز * هرسحرچین
اول کلبن اوستنده برکل رنکین عذارغنچه لبان ترکان چین کبی آچیلوردی * وعرق
رخسارمهرویان زهره جبین کبی قطرات شبنمدن اوستنه دررلرصاچیلوردی) باغبان
اول کل رعنایه عشقبازلغه اغازایدردی * وبلبل شیدا کبی کوکلی شهبازی آنك
مهری هواسنده پروازایدردی * بیت * کل بزیرلب نمیدانم چه میکوید که باز *
بلبلان بینوارادرفغان می آورد * برکون باغبان عادت معهودی اوزره کل وکلبن
سیرانه کلوب کوردیکه بربلبل نالان صحیفهٔ کل خندانه یوزن سوروب منقاریله

نسخه
هیچ برمرد

شیرازهٔ جلد زرنکارن سوکر * واجزای اوراقن پریشان ایدوب برك خزان کبی روی زمینه دوکر * بیت * بلبل که بکل دراز نکرد دست شود * سررشتهٔ اختیارش ازدست شود (باغبان اوراق کلی بویله پریشان وخاکه یکسان کورنجك کریبان شکیبی دست اضطرابله چاك * وچهرهٔ افلاکی دود آهیله نمودار روی خاك ایتدی ایکنجی کون ینه کلزاره واردی احوال کل وبلبلی اول منوال اوزره کوردی وآتش فراق کل باغ (ع) دل دهقانه اوردی داغ برداغ * اوچنجی دفعه دخی کوردیکه بلبل زار ینه منقاریله اوراق کلی تارمار قیلمش (ع) دوکلمش برك وباری خاری قالمش * دهقانك عنان قراری قبضهٔ اقتداردن کتدی * وخار هجران یاروالم سنم اغیارله کارجانینه وکارد استخوانینه یتدی * آخر کار بلبلی دام فریب ودانهٔ حیله ایله شکار ایدوب محبس قفسنه کرفتار ایتدی * بلبل زار دخی طوطی وار دهان شکربار دن کفتاره کلوب ایتدی ای دهقان نه سببله بنی حبس ایتمکی روا کوردك * ونه جرم ایلدمکه بکا عقوبته رضا ویردك * بو فعله باعث اکر استماع نغماتم ایسه آشیانم خود بستانك وطربخانم اطراف کلستانك ایدی * اکر خاطریکه برمعنی دخی ظاهر اولدیسه یابندن برکاه صادر اولدیسه لطف ایله بنی آندن آکاه ایله پیر دهقان ایتدی * بیت)

*** تاکی آزاری مرا یارب نمانی ای رقیب ***

*** تابکی پوشی رخش یارب نمانی ای نقاب ***

هیچ بیلورمیسن که ساغر قهرله روزکار سنه نه زهر لر نوش ایتدردك وهجران یار نار نیمله دل ناتوانمه نه قانلر یوتدردك طریق مکافاتله اول کارك سزاسی واول کردارك جزاسی بودرکه سنی یار ودیار دن دور * وتماشای روی کلزاردن مهجور قیلوب کوشهٔ محبس قفسده زاری ایده سن * بندخی درد هجران جانانله زاویهٔ کلبهٔ احزانده نالش ایلرم * بیت * بنال بلبل اکر بامنت سریاریست * که ما دو عاشق زاریم وکار ما زاریست * بلبل ایتدی ای باغبان بو سوزدن فارغ اول * واندیشه قیل که بن بومقدار جریمه ایله که برکل پریشان ایتدم محبوس اولدم * سنکه کوکل پریشان ایدرسن حالك نیجه اولیسر در (مثنوی) کنبد کردنده زروی قیاس * هست بنیکی وبدی حق شناس * هرکه نکویی کند آنش رسد * وربدی کرد زیانش رسد * بوکلام دل دهقانده تأثیر تمام ایدوب بلبلی آزاد ایتدی بلبل دخی دل شاد وزبان روانله ایتدی ای باغبان چون بو احسانی بکا ارزانی بیوردك البته بحکم * هل جزاء الاحسان الا الاحسان) آنك مکافاتنه سعی ایلمك واجب در اهدی بشارت اولسونکه بو بستانکده فلان درخت دبنده برآفتابه مدفوندرکه درونی زرصافی ونقرهٔ خام له مملو ومشحوندر دهقان چون بو بشارتله شادمان اولوب تعیین ایتدیکی موضعی حفر ایتدی

سخن بلبلی راست بولوب ایتدی * ای بلبل عجبدرکه قعر خاکده آفتابه بی
کورورسن زیرخاشاکده دامی کورمزسن * بلبل ایتدی بلی بیلمزمیسن که * اذا نزل
القدر بطل الحذر (ع) باقضا کارزار نتوان کرد * چون قضای ربانی نازل اولورنه دیدهٔ
بصیرتده نورقالور * ونه تدبیر خردنفع وفائده ویرر * نته که دیمشلردر * مثنوی *

بسر پنجه دست قضا رامپیچ * که دست تو قدرت ندارد بهیچ

نباید حذر با قدر سودمند * هرآنچه از قضا آید آنرا پسند * بومثللی اول اجلدن
کتوردمکه تا بیله سنکه بن ضعیف حریف پنجهٔ قضاوقدر دکلم * وفرمان تقدیره
تسلیمدن غیری تدبیرم یوقدر * بیت * سرارادت ما وآستان حضرت دوست *
که هرچه بر سر ما میرود ارادت اوست * دمنه ایتدی ای شتربه بن حق الیقین بیلدم
وعین الیقین معاینه قیلدمکه شیرلئ سکا بو قصدینه سبب نه نفاق دشمن ونه کثرت هنر
ونه نخوت ملوکدر * بلکه اکا باعث آنك کمال مکروغدری وتمام عنف وقهریدر *
که غداردر کامکار وجباردر قهار ومکار * اکرچه که اوائل صحبتی مورث حلاوت
حیاتدر * اما اواخر خدمتی مثمر مرارات هادم اللذاتدر * شویله بیل که اول برمار
زهرناکدرکه بیرونی نقوش رنکارنکله آراسته * ودرونی پرزهر هلاکدر (بیت)
قوربوونیرنك ومکروفریب * نه لطف ومروت نه صبروشکیب * شتربه ایتدی
ای دمنه نیجه ایدهلم الدن نه کاور نیجه اپامدرکه طعم نوش کرم کوردم شمدی هنکام
زخم نیش ستمدر * ونیجه مدتدرکه مسند راحتده صفا سوردم حالیا وقت هجوم
محنت وغمدر * بیت *

ای دل مزهٔ وصل چشیدی یکچند * اکنون الم فراق می باید دید

ای دمنه فی الحقیقه اجل کریبانم طوتوب بنی کشان کشان بو بیشه یه کتوردی
والا بنم شیر ایله مصاحبتنه نه لیاقتم وارایدی * ووزیر امیر سباع اولمق نه آشمك
حوایجنه یارادی * برشخص که بنم خونمی شیرمادرندن حلال بیله ونیجه وچنکالنه
طاقت مقاومت محال اوله * بندخی آنك حوصله سنه موافق واکا طعمه اولمغه لایق
اولم * کرك ایدی که هزارکنداله بنی آنك خدمتنه کتورمیه لردی وصد هزار حیله
وبند ایله دام مصاحبتنه کرفتار ایده میه لردی * بیت * من کیم تا دولت وصلش هوس
باشد مرا (این که از دورش همی بینم نه بس باشد مرا) اما تقدیر الهی وسنك دمدمه لك
ای دمنه بنی بوورطه یه آتدی * حالیا دست تدبیردامن تدارکدن قاصر وترك
حزم وفکر عواقب سببیله باران نوائب متواتردر * بن طمع خام وفکر ناتمامدن کندم
ایچون بر آتش افروخته قیلدم که هنوز دودی یتشمدین تف اندوه وتاب ملالندن
یاندم یاقلدم (بیت) بن ایتمدم کندو کازارم برین خار * بریدرکه اولم بلبل کبی زار (ع

چون کنم خود کرده ام خود کرده را تدبیر چیست * حکماء سلف وبا کابر خلف ارباب
حرص وطمعك فساد حال ومآلنه تمثیلات واضحه ایله تنبیه ایتمشلردر * ودنیادن قدر
کفافله اکتفا ایتمیوب زیاده طلب قیلنی شول شخصه تشبیه ایتمشلردر که برکوه الماسه
ایره وهر پاره یه که قصد ایده آنك فوقنده دخی اعلاسن کوره وکثرت قیمتی خیالیله
طمع ایدوب دخی ایلری واره * کیدرك بر مرتبه یه واصل اوله که مطلوبی حاصل اوله اما
ریزهٔ الماسله پایی خراش وتراش اولدیغی سببدن راه خلاص متعذر اوله * واول غافل
شراب حرصله مست ولا یعقل اولوب کیفیت حالندن خبردار اولمیه (لاجرم حضرت
تمامله اول کوهده دام دمار وشبالك هلاکه کرفتار اوله * وحواصل طیور وبطون مار
ومورده قرار قیله * بیت * ارزیادت طلبی کار تو آید بزیان * سودا کرخواهی زاندازه
زیادت مطلب * دمنه ایتدی بو کلامی غایت معقول وموجه بیوردك * واقعا
هرکشی که برکرداب بلایه دوشمشدر آنك منشائی فی الحقیقه آنك حرص وطمعی
اولمشدر * بیت)

* بکذر زطمع کافت جانی وولست *

* طامع همه جا وزهمه کس منفعلست *

برکردن که بند حرص وشره ایله مقید اوله عاقبت قراب تیغ ندامت اولیسردر وبر کاسهٔ
سرکه دردسودای طمع ایله مالی اوله * سرانجام شراب ناب سرور وصفادن خالی
قالیسردر * نیچه کسنه لر غایت حرص وشرهندن امید دولت ایله ورطهٔ نکبته
دوشمشدر * وبوی منفعتله مهلکهٔ مضرته یتشمشدر نته که اول صیاد که طمع خامله
صید روباهه قصد ایتدی * وعاقبت دامکه شکنجهٔ پنجهٔ پلنکه کرفتار اولدی * شتربه
ایتدی نه کیفیتله اولمشدر اول * حکایت * دمنه ایتدی برکون برصیاد برصحراده
کیدرکن کوردی که برروباه چست وچالاك بازی کان اول دشتده کشت ایدر
وتمام شیوه وناز وجلوه واهتزازله اول صحراده کزر * صیاد آنك پوستنك آشفته سی
وموینك آلفته سی اولوب قوت طامعه سی بونی اقتضا ایتدیکه روباهك عقبنه
دوشدی کتدی * وسوراخنه واقف اولوب قوینده برحفره حفر ایتدی * وخس
وخاشاکله ستر ایدوب اوستنه برجیفه تعبیه قیلوب وکندی کینکاهده اولتوروب
صید روباهه مترصد اولدی (قضای الهی روباه پرانتباه سوراخدن چیقدی ورایحهٔ
جیفه خواه ونا خواه آنی حفره کنارینه چکدی * چون خاشاك اوزره جیفه یی اول
وضع اوزره مشاهده ایتدی * آنده آثار مکر معاینه ایدوب کندو یه ایتدی
اکرچه که بو جیفه هواسی حیناً بخشدر * اما صحرای سلامتده غایت خوشدر
ودماغ آرزو بو طرح دمرایحه سیله معطردر * اما مشام حزم بوی بلا ایله دخی مکدردر *

عقلا برامره که انده رایحهٔ خطر اوله متعرض اولممشلردر * وارباب حزم برمهمه که
آنده احتمال ضرر اوله خوض قیلممشلردر * بیت * هر کجا حظ مشکلی باشد *
جهد کن تا برون حظ باشی * اکرچه جائزدر که بو خاشاك اوستنده برجانور اولمش اوله
بوده ممکندر که التنده بردام یا برآدم تعبیه اولمش اوله * بیت *

هر بیشه کمان مبر که خالیست * شاید که پلنك خفته باشد

بهر تقدیر احتیاط واجب واحتراز مناسبدر * قطعه * مردرا چون دو کار پیش آید *
کرندانی کدام باید کرد * آن که در وی مظنهٔ خطرست * آفت برخود حرام باید کرد *
وانکه بیخوف وبی خطر باشد * بهمانت قیام باید کرد * روباه بو اندیشه ایله هوای
جیفه دن فراغت ایتدی * وراه سلامتی طوتدی کتدی * اتفاق بو اثناده
بر پلنك کرسنه طعمه سوداسیله بالای کوهدن اینردی * واول جیفه رایحه سیله
کلندوسن اول حفره یه برقدی * صیاد آوازه سی استماع ایدوب حفره ده
جانور حرکتن احساس ایدیجك روباهی صانوب غایت شرهدن بی تأمل کلندوسن
حفره یه اتدی * پلنك آنی جیفه دن منع ایدر خیال ایدوب فی الحال صحرادی
شکمن یرتدی * وسر پنجهٔ هلاکله تار وپود وجودن پاره پاره ایتدی * صیاد
حریص شرهی شآمتیله دام فنایه کرفتار اولدی * روباه قانع قناعتی برکتیله ورطهٔ
بلادن نجات بولدی * بو مثلدن معلوم اولور که طلب زیاده آزاده یی بنده وبنده یی
سرافکنده ایدر * بیت * زیاده از سرت اریك کله بدست آری * بخاك پای عزیزان که
دردسر باشد * شتربه ایتدی بن تا اول زمان غلط ایتدمکه ملازمت آستانهٔ شیره رغبت
ایتدم * وبیلمدم که اول قدر خدمت بیلمزایمش (وبحکم لا وفاء للملوك) بونلرده وفا
وحقیقت اولمزایمش * دیمشلردرکه برکمسه ایله صحبت ایلمك که قدرین بیلمیه *
وبرشخصه خدمت ایلمك که قیمتن اکلمیه * اول مشابه ده درکه امید محصول ایله زمین
شوره ده تخم اکه سن * یا کوش اصمه اخبار فرح وغم تلقین ایده سن * ویا صفحهٔ آب
روانه آبدار غزللر یازه سن * یا سنلك خارادن کنج توقع ایدوب قازه سن (قطعه) زپادشاه
وفا جستن آنچنان باشد * که میوه ها طلبیدن زشاخ سرو سهی * نهال بید ترا نی شکر
نخواهد داد) هزار بار اکر از جوی خلدش آب دهی) دمنه ایتدی بعد خراب البصره
تلهف وتأسف فائده ویرمز همان تدبیر کده اول وتدلرکل ایله که وقت فرصت اله
کیدمز (الفرصة تمر مر السحاب) شتربه ایتدی نیجه ایده یم بیلمیه یم نه چاره فکر ایده یم
ونه تدبیر ایلیه یم بن اخلاق شیری بیلورم * اعتقادم بودر که آنك بنم حقمده لطف
وخیردن غیری فکری یوقدر * اما حاسدلر جمله بنم هلاکمه قاصدلر وساعیلر روز وشب
بنم قتلمه ساعیلردر * بویله اولیجق ظاهر بودر که اسباب درد وبلا آماده * وابواب رنج

وعناروی جالمه کشاده در* وصیل میل شاهین تیز ن حیات دلهٔ نقادن کفهٔ فنا وفزاته زیاده در* زیرا که چون ظالمان مکار* وغداران ستمکار* هم پشت اولوب خدنك غدره بر کماندن کشاده ویره لر کار کر اولمق مقرردر* واهل نفاق وارباب شقاق برمظلومك هلاکنه ساق سعی تشمیر* ونطاق اتفاقی برمیان ایدوب ال برایتسه لر البته اکا ظفر میسردر نته که کرك وزاغ وشغال اتفاقله اول شتره قصدا یتدیلر) وعاقبت اکا غالب اولوب کندو مرادلرینه ایردیلر* دمنه استفسار ایتدیکه نجه اولمشدر اول (حکایت) شتربه ایتدی روایت ایدرلر که برزاغ غمزه کار* وبر کرك خونخوار وبر شغال مکار (برشیر شکاری خدمتنه بیل بغلمشلردی* وبونلر برشارع عام قربنده مقام قیلمشلردی* اتفاق کاوب کیدن قافله دن برتاجرك راحله سی بیطاقت اولوب اول حوالیده قالدی* برمدتدنصکره قوت بولوب طلب علف ایچون هر برطرفه تك وپوی ایدرکن اول بیشه یه راست کلدی* چون شیری اول هیبت وهیئت اوزره کوردی خدمت وتواضعدن غیری چاره بولمدی* شیردخی اکا استمالت ویروب حالن خاطرین صوردی* کیفیت حالنه مطلع اولیجق نیت اقامت وحرکتندن سؤال ایتدی شتر ایتدی* بیت*

* پیش ازین در کار خود کر اختیاری داشتم *
* چون ترا دیدم عنان اختیار از دست رفت *

ملك هرنه فرمان ایدرسه هر آینه صلاح احوال بندکانی متضمن اولسه کرك (ع) صلاح ما تو به میدانی از ما* شیر ایتدی اکر کنف حمایتمزده اقامته رغبت قیله سن امیددر که سایهٔ دولتمزده آسیب رنج ومحنتدن آسوده اوله سن* شتر شاد اولدی وخلیع العذار وکسسته مهار* اول بیشه ده کشت وکذار ایدوب برمرتبه یه واردی که بغایت فربه اولدی* برکون شیر شکاره کیدوب اتفاق برپیل مستنه راست کلدی* ومیانلرنده جنك قوی ومحاربهٔ عظیم واقع اولدی وشیرك بعض جوارحی مجروح اولوب افتان وخیزان اول بیشه یه یتشدی ولرزان وریزان برکوشه ده دوشدی زاغ وکرك وشغال که شیرك هریسهٔ فریسه سی کاسه لیسلری ایدی بی برك ونوا قالدیلر شیرك کرم اصلی وار یحیت جبلیسی وملوکك کافهٔ خدم وعامهٔ حشمنه محض عاطفت وعین مرحمت وشفقتی مقتضاسی اوزره آنلری بوحالده کوریجك زیاده متأثر اولوب ایتدی* ای بیچاره لر سزك محنتکز دخی بنم زحمتمدن دشوار اولدی (اکر بوحوالیده برشکار کوره سز بکا خبر ایدك که واریم سزك نفقه کز قیدین کوره یم* بونلر سمعا وطاعة دیوب هر بری برطرفه کیتدیلر* وهربار که اطرافی طواف ایتدیلر جنس جانوردن اثر کورمدیلر بالضروره تدبیر مکر وحیله یه آغاز ایتدیلر* وبر بریله

قبل

مشاوره ایدوب ایتدیلر * شتربو بیشه ده اولمقدن بزه نه فائده نه ملکه آندن منفعت میسردر * ونه بزمله آنك میاننده الفت متصوردر * پس مناسب بودر که شیری تحریك ایدوب آنی قتل ایتدیره وزتا برقاچکون ملکه طلب طعمه واقمه دن فراغت حاصل اوله * وبزمدخی حالمزه کوره فائده ومنفعت واصل اوله * شغال ایتدی بو خیال دامنندن ال چکك * وبو فکر محال پیرامننده دوران ایتمك که ملك اکا امان ویرمش * وعهد و پیمانله کندو خدمتنه کتورمشدر * کیم که ملکی غدره تحریض ایدوب نقض عهده تحریك ایلیه خیانت ایتمش اولور * وخاین هرحالده مردوددر وخدا وخلق آندن ناخشنوددر * مثنوی *

* هرکه در وطرح خیانتکر یست *

* دین وی از عهد وامانت بریست *

سکهٔ مردی ز دیانت بود * قلبی مردم ز خیانت بود * زاغ ایتدی بوبابده بر حیله میسر وبو عهدی شیرك عهده سندن ازاله متصوردر * سز بونده توقف ایدك بن وارایم بو مهمی بتوره یم وعنقریب یارانه بشارت خبرین کتوره یم * پس زاغ اشارت یارانله شیر خدمتنه واردی * وصف عبودیتده ال بغلیوب طوردی شیر ایتدی هیچ جانور کوردیکزمی * وهیچ بر صیددن خبر کتوردیکزمی زاغ ایتدی ای ملك غلبهٔ جوعدن هیچ برمزك دیده سنده نور وفر واعضامزده حرکته قوتدن اثر قالممشدر * اما خاطر فاتره برچاره خطور ایتدی شویله که ملك اکا رضا ویره جمله مزه رفاهیت تمام ونعمت مستوفی حاصل اولور * شیر ایتدی خلاصهٔ فکرك سویله کوره لم * ومحك اعتبارده تمام عیار اولورسه سکهٔ قبول اوره لم * زاغ ایتدی ضمیر منیر ملکه مخفی دکلدر که بو شتر میانمزده اجنبیدر * وبزه آنکله مصاحبتدن نه فائده عائددر * عجالة الوقت بر صیددر که کندو ایاغیله کلمشدر * وما حضر برشکاردر که کندو اختیاریله دامه دوشمشدر * شیر چون زاغك بو کلامن ایشتدی آتش خشمی مشتعل اولوب ایتدی (شعر) عفاء علی هذا الزمان فانه * زمان عقوق لا زمان حقوق * فکل رفیق فیه غیر موافق) وکل صدیق فیه غیر صدوق) صد هزار لعنت ونفرین بو زمانه رفیق وهمنشینلرینه اولسون که شیوهٔ مکر ونفاق * وشیمهٔ غدر وشقاقی میانلرینه نطاق ایتمشلردر ورشتهٔ رفق وفتوتی قطع ایدوب دایرهٔ لطف ومروتدن طشره کتمشلردر نعوذ بالله (قطعه) اهل زمانه را که وفا نیست یارشان مطلب وفا که غیر جفا نیست کارشان * سبك به زکر بکان خوشی که از حیل * جز بر کار سفره نباشد شکارشان * ای سپهر ونقض عهدی تیجه مذهبده جائز کورمشلردر وقتل مستأمنه قنقی ملتده رخصت ویرمشلردر * بیت * هر شاخ

پایدار که از تست پایدار * مشکن بدست خویش که آن هم شکست تست * زاغ ایتدی بو بابده ملك بیوردیغی مقدمات عین صدق ومحض صوابدر * فاما حکما بیورمشلردر که بر عضوی بر نفسه * وبر نفسی بر اهل بیته * وبر اهل بیتی بر قبیله یه وبر قبیله یی بر شهره * وبر شهری بر ذات فرخ پادشاهه که موقع خطرده اوله فدا ایلمك واجبدر که سلامت سلطان بر اقلیمه فائده رساندر * ع * سلامت همه آفاق در سلامت تست * نقض عهده دخی بر مخرج میسردر * بر وجهله که صاحب عهدك ساحهٔ ذمتی وصمت غدردن بری اوله * وذات شریفی محنت فاقه وزحمت مجاعتدن خلاص بوله * شیر چون بو کلامی ایشتدی باشن اشاغه ایدوب سکوت ایتدی * زاغ فی الحال یاران حضورینه واروب ایتدی قصه یی شیره عرض ایتدم) اگرچه که اولا سرکشلك ایتدی * اما آخر رام اولدی حالیا تدبیر بودر که جمله مز شترقتنه واراوز وشیرك دردمجاعتن * ورنج حرارتن اکاوز اغلیه وز * ودیه وز که مدت متمادیدر که بز بو پادشاه کامکارك وملك نامدارك پناه دولت وکنف عاطفتنده فراغ بال ورفاع حالله روزکار کچوررز * حالیا که بو حادثه واقع اولدی مروت مقتضاسی بودر که بدنده جسم وجانمزی اکا فدا ایتمیه وز * والا کفران نعمتله موسوم وسمت مروت وصفت فتوتدن محروم اولورز * صواب اولدر که جمله مز ملك حضورینه واره وز * وآنك شکر انعام ولطف واکرامن اداقیله وز ومقرر ایده وز که بزبوندن غیری یه قادر دکلز که جانلرمز وتنلرمز وجود شریف ملکه فدا قیله وز * پس یاراندن هر بریسی ایتسونکه لطف ایلسون ملك بو کون چاشتی بندن ایتسون * وسائرمز آنی بر وجهله دفع ایلسون تمکن که قضیه شتره مقرر اوله * پس اتفاقله شترقتنه کتدیلر * وبو فضولی بتمامها انها ایدوب آتش تزویرلرنی دم فتنه انگیزلریله تیز ایتدیلر * شتر ساده دل دخی آنلرك تخییل وتسویلنه الدانوب مواضعهٔ مذکوره اوزره اتفاقله حضور شیره کلدیلر چون تقدیم شکر وثنا وتقریر ستایش ودعادن فارغ اولدیلر * زاغ حیله بازربان فصاحتله طوطی وار تکلمه آغاز ایدوب ایتدی * بیت * شها بزم طربده شادمان اول * سریر سلطنتنده کامران اول * بو بنده لرین راحتی ملکك صحت ذات ملکی صفاتنه وابسته در * حالیا چون ضرورت واقع اولدی دفع مضرت ایچون جانمی باشمی خاکپای ملکه فدا ایدرم * وبو جسم نحیفی ملکك حوصلهٔ شریفنه غدا اوسدرمق اولمق رجا ایدرم * یاران ایتدیلرسنی اکلدن نه غذای صالح حاصل اولور قرغه ییجك انك یوق ملکك غائلهٔ جوعی سنکله نیجه زائل اولور * شعر * وما العصفور ودسمه (ع) تو که که درآیی بشماری یاری زاغ چون بونی ایشتدی ساکت اولوب باشن اشاغه ایتدی بعده شغال دخی اغاز کلام ایدوب ایتدی * بیت *

* ایا شهی که بهنگام کین رسول اجل * ز پنجهٔ تو برد روز نامهٔ آجال *

مدت مدیده درکه سایهٔ دولت روزافزونکده آسیب تاب آفتاب حوادثدن آسوده یم * حالیا که اول حضرتك ماه جاهی خسوف ضعفه مبتلادر * دیلرمکه ستارهٔ اقبال افق حالمدن طلوع ایده * وملك بنی طعمه ایدوب اندیشهٔ چاشت وزحمت مجاعتدن فارغ اوله * سائرلری جواب ویردیلرکه دیدیکك فرط هواداری ومحض حقگذاریدر * اماسنك اتك بو شاه‌ئوزیانکاردر * مباداکه اتك تناولی ایله رنج ملك متزاید اوله * بیت * در مطبخ شاه جز نکو را نکشند * لاغر صفتان زشت نو را نکشند * شغال چون بونی کوش ایتدی خاموش اولدی * کرك دخی دهان تزویری آچوب ایتدی * بیت * شها اقبال ودولت اوله یارك * عدو هیجا کونی اولسون شکارك * بندخی نفسمی ملکه فدا ایدوب امیدوارمکه ملك خندان خندان بنم لحمی آرایش دکان دهان * وزینت قنارهٔ دندان ایلیه * بیت *

قصاب وارم دم چشمت بنازکی * مژکان قناره کرده ودلها بروزده

یاران ایتدیلر بو سوز محض اخلاص وعین علامت اختصاصدر اماسنك لحمك مورث مرض خناق * وضرر ده قائم مقام ضد تریاقدر * کرك کیرو چکلدی * پس شتر کردنفراز * کل طویل احمق مهارنی درازایدوب * زبان نیازله کلامه آغاز ایتدی واداء وظایف دعا وثنادنصکره ایتدی * بیت * ایا شهی که کشاده دست چرخ فیروزی بر آستان تو درهای فتح فیروزی * بن بو آستانه بنده سی * وبو دولت خانه پرورده سی یم شویله که مطبخ ملکه لایق ومعدهٔ شریفنه فی الجمله موافق اولم نه محل توقف * ونه مقام تکلفدر بیت) بر نخیزم زسر کوی تو تا جان دارم * ور رسد کار بجان ازسر جان برخیزم سائرلر متفق الکلمه ایتدیلرکه بو سوز فرط محبت وصدق عقیدتدن فایضدر فی الواقع سنك لحمك بغایت لطیف وخوشگواردر * ودملك مزاج ملکه شربت نبات * وچشمهٔ حیاتدن سازکاردر * رحمت سکا واحسنت سنك همتکه که ولی نعمتکدن تن وجانکی دریغ ایتمدك * وبو معامله ایله عالمده ذکر جمیل یادکار قودك کتدك * بیت * هست جوانمرد درم صد هزار * لیك چو با جان فتد انجاست کار پس جمله سی شتره حمله ایتدیلر * اول مسکین برنده ساکن اولدی تا اعضا واجزاسن بر بریندن جدا ایتدیلر * وزاغ وکرك وشغال دوه سی اولمش عربه دونوب نیجه زمان آنی غدا ایتدیلر * بو مثلدن معلوم اولدی که ارباب نفاقك تیر مکر وخدنك تزویری خصوصا که کمان اتفاقدن کشاد بوله تأثیرایتمك اولمز * دمنه ایتدی بو تقدیرجه نه تدبیر ایدرسن * ارباب غدرك رفع مکرنده نه فکر ایلرسن * شتربه جواب ویردی که حالیا بو بابده اندیشه صوب صوابدن منحرفدر * اماچون بهرحال جنك

هلاكدن خلاص احتمالی محالدر * جنك وجدال وحرب وقتاله آماده اولمق لازمدر
زیراهر نفس که حمایت مال ومحافظت نفس وعیال ایچون قتل اولنه زمرهٔ شهداده
داخلدر وفیض حدیث (من قتل دون ماله فهو شهید) اکا شاملدر آندنصکره
اجل مقدر پنجهٔ شیرده مقرر اولورسه باری ناموس وعاری رعایت ایدم * وغیرت
وحمیت الدن قومیوب دنیاده نام نیك وذکر جمیل یادکار قویم کیدم * بیت)

بنام نکوگر بمیرم رواست * مرا نام باید که تن مرکراست

دمنه ایتدی عقلا وقت جنکده مسابقت * وهنکام حربده مسارعت روا
کورمزلر که بادی اظلمدر * ومباشرت اخطارده عدم مبادرت طریق اسلمدر *
بلکه ارباب حزم اتمام امر خصمده مدارا رواکوررلر ودفع مناقشه ده رفق
وملاطفت بیوررلر (قطعه) فریب خوش ازخشم ناخوش به است * برافشاندن
آب از آتش به است * مرادی که کر لطف کردد تمام * چه باید سوی قهر دادن
لکام * وارباب خرد وشیرمردان بیشهٔ نبرد عدوی ضعیف عد ایلزلر که قوت وزوره
قادردکلسه ده شاید که مکر وحیله ده قاصر اولمیه * وزرق وتزویرله بر آتش قوپره که
شرر ضرری آب تزویرله سکون بولمیه * سن خود تسلط شیری نه مرتبه ده در
بیلوب طوررسن * وآنك استیلاسنه که شرح ووصفدن مستغنی درواقف اولوب
طوررسن پس آنك ضرروعداوتندن تمام حذر اوزره اول واول غائله نك ضررندن
غافل اولمه که هرکسه که عدوسن تحقیر ایلیه * وتبعات محاربه دن اندیشه قیلمیه
پشیمان اوله * نته که موج دریا اولدی طیطوی یی تحقیری سبیله شتربه ایتدی نیجه
اولمشدر اول (حکایت) دمنه ایتدی روایت ایدرلر که سواحل دریای هندده
طیوردن بر نوع اولور که اکا طیطوی دیرلر) آنك برجفتی کاردریاده مسکن طوتمشلر
ولب آبده نشیمن ایتمشلردی * چون بیضه موسمی کلدی ماده سی نرینه ایتدی بیضه
ایچون برمحل تدارك ایله که فراغ خاطرله ساکن وخوف وخطردن امن اوزره اولەوز
نرایتدی بوحوزه بیضه ایچون غایت خوشدر که موضع دلکش ومقام فرح بخشدر
بو محل جنت مثالدن حالیا تحویل محالدر ماده ایتدی بوسوز محل تأمل درکه اکر
موج دریا حرکته کله وبچه لرمزی زیردامننه آله ونتیجهٔ رنج اوقات وایاممزی ضایع
قیله لا کانه تدبیر متصور درونه چاره میسردر نرایتدی بن کمان ایتمزم که موج دریا
بوجرأتی ایده بله وبزمله عداوتی مقرر قیلوب بزه بو اهانت واسائتی جائز کوره شویله که
اندن بی سبب بومقوله حرکت وجوده کله وروا کوره که بزم بچه لرمز غرق بحر هلاك
اوله لر اندن انصافی آله بیلورم وتیغ انتقامله آنك حقندن کله بیلورم * بیت *

چرخ برهم زنم ار غیر مرادم کردد * من نه آنم که زبونی کشم از چرخ فلك

ماده ایتدی کندوحدندن تعدی اهل خرده لایق دکلدروطورندن زیاده لاف
وکزاف ارباب انصافه موافق دکل صورتی عیب اولمسون سن نه قوت وقدرتله
موج دریایی انتقامکله تهدید ایدرسن ونه شکوه وشوکتله انکله مقابله ومجادله
مقدماتنی تمهید ایدرسن بوفکری قوهمان بیضه ایچون برمحل رصین
وموضع حصین اختیار ایله واستماع نصیحتمدن امتناع ایلمه که هرکسه که
خیرخواهلرك سوزینه اویمیه وناصحلرك کلامنی قولاغنه قویمیه اکا اول بلا یتشه که
اول سنك پشتنه یتشدی نر ایتدی نیجه اولمشدر اول (حکایت) ماده ایتدی مکر
برآبکیرده که آبی صفای ضمیردن آیینه کبی عکس پذیر ایدی ولطافت وحلاوتده عین
حیات وسلسبیل نظیر ایدی ایکی بط وبر سنك پشت آنده ساکن اولمشلردی
ومجاورتلری سببیله مصاحبتلری مصادقته یتشمش وهمسایه لك همخانه لکه
وبیکانه لك یکانه لکه یتشمشدی * بیت * خوشست عمرکه باروی دوستان کذرد *
خوشادمی که بیاران دلستان کذرد) ناکاه دست روزکار جفا پیشه ناخن هجرانله
رخسار حاللرین خراش وتخمیشه باشلدی وسپهر مینافام صورت مفارقتی مرآت
اوقاتلرنده اظهاره اغاز قیلدی (وای نعیم لا یکدره الدهر * مثنوی * خوشست
ازجام وصل دلبران می * ولی هستش خمار هجر دربی * بران خوان کس نخاید
لقمهٔ نان * که سنکی نایدش درزیر دندان * اول آبده که آنلره مادهٔ حیات ومدد معاش
ایدی روز بروز تفاوت ظاهر ونقصان فاحش بروز ایتدی بطلر چون مآل حال
وحال مآله واقف اولوب بیلدیلر وطن مألوفدن فراغت ایدوب عزیمت جلایی مصمم
قیلدیلر * قطعه * سفر بهتر آن را که درجای خویش * دلش ازغم این وآن ابترست
که هرچند رنج سفر بد بود * ولی ازجفای وطن بهترست * پس دل غمکین ودیدهٔ
نمکین ایله سنك پشت قتنه کلدیلر وسخن وداع وکلام هجرانی درمیان ایدوب
ایتدیلر (بیت) مارا ز تو چشم بد ایام جدا کرد * چشم بد ایام چه کویم که چها کرد *
سنك پشت چون ساز مسافرت یارانی ایشتدی سوز مفارقتدن نالش ایتدی
ودرد دروندن فریاد ایدوب ایتدی بونه جکر دوز خبر اولور ونه جانسوز شرر بکا سزسز
حیات نیجه میسر دروزندکانی نه وجهله متصور (قطعه) ای بی تو حرام زندکانی *
خود بی تو کدام زندکانی * هر زندکیٔ که بی تو باشد * مرکیست بنام زندکانی * حالیا
که بکا طاقت تصور وداع ممتنعدر آیا تحمل بار فراق نه کیفیتله ممکندر (بیت) هنوز
سرو روانم زچشم ناشده دور * دل از تصور دوری چو بید لرزانست * بطلر جواب
ویردیلر که بزم دخی جکرمز نیش خار فرقتدن ریشدر وسینه مز سوزش نار غربتدن
پرتشویش اما قریبدر که سیلاب عذاب قلت آب خانهٔ وجودمزی آتش عدمه
اوره وخرمن حیاتمزی باد فنایه ویره لاجرم بحکم ضرورت (حرقت فرقت وکربت

غربت اختیار ایده‌وزوناچار یار غمکسار ودیار بهشت آثاری ترک ایدوب کیده‌وزوالا
* بیت * کشی هیچ قائل اولورمی جدا اولمغه یارندن * کیدرمی اختیاریله کشی
کندی دیارندن * بیت *

بکام عاشق بی دل زکوی یار نرفت * کسی زروضهٔ جنت باختیار نرفت

سنک پشت ایتدی ای یاران معتبرت نقصان آب بنم یا نمده صد چند اندر که بنم
بی آب حالم خرابدر کرم ایدک حق صحبت قدیمی رعایت ایدک بو درمانده بی محنت آباد
هجرانده زار و سرگردان قومک قنده کیدرسکز بیله آلک کیدک * بیت * تو جان منی
وعزم رفتن داری * چون جان برود این تن بی جان چه کند * بطلر ایتدیلر ای یار کریم
وهمدم قدیم بزه سندن مفارقت عذاب الیم ومحنت عظیمدر هر مقامده که آرام
ایده‌وز اسباب حضور وحبور نه قدر موفور اولورسه شرف دیدارکدن دور وتماشای
جمالکدن مهجور اولیجق نه دیده مزده نور ونه سینه مزده حضور قالور * بیت *
گلشن فردوس سنسز چاه زندان دربزه * کلخن دوزخ جمالکله گلستاندر بزه *
بزمده سنک مصاحبتکدن غیری مطلوبمز * ومرافقتکدن اوزکه مقصودمز یوقدر *
اما نیجه ایده‌لم که بزه روی زمینده سنکله یوریوب کتمک وبو جثهٔ گران وپای ناتوانله
وادی وبیابان وبوادی بیابان قطع ایتمک متعسردر * سکادخی بزمله دمساز اولوب
کتمک وفضای آسمانده پرواز ایتمک متعذر * بو تقدیرجه بزه سنکله مرافقت
وسکا بزمله بو سفرده موافقت نیجه میسر اولور * کشف ایتدی بو کاره چاره ینه
سزک رأی صائبکزه منوط * وبو مشکلک حلی ینه سزک فکر ثاقبکزه مربوطدر *
بن بو خاطر فاترله که خیال در دهجرانله خسته‌در * وبو ذهن قاصرله که بار فراق
یارانله شکسته‌در * نه تدارک قیله‌بیلم ونه تدبیره قادر اولم (ع) دل شکسته
اولسه اولمز رأی وتدبیری درست * بطلر ایتدیلر ای یار عزیز بو بابده برحیله
فکر ایتدک اما سنده خفت علامتن کورورز وسنی متهتک وسبک سنک اولمق احتمالن
ویریرز شاید که بزم فکرمزله عمل قیلمیه‌سن * وقرار ایتدیکک عهد اوزره استوار
اولمیه‌سن * سنک پشت ایتدی بو میسرمیدر که سز بنم صلاح حالم ایچون بر تدبیر
اختیار ایده‌سز بن موجبیله کار ایتمیه‌یم ومنفعت ومصلحتم ایچون عقد ایتدیکم
عهد اوزره قرار قیلمیم * بیت * عهد بستم که سر از عهد نه پیچم هرگز * شرط کردم که
زشرط تو تجاوز نکنم * نثر * بطلر ایتدیلر شرطمز بودر که چون سنی فضای هوایه
کتوره‌وز اصلا الک اغزک دپره‌دوب اضطراب ایلمیه‌سن * ومطلقا فتح کلام ایدوب
برمتکلمه برکلمه سویلمیه‌سن * زیرا هر حریف که کوزی بزه راست کله البته بر حرف
آتسه گرک * وتصریح وتعریضله دخل وتعرض ایتسه گرک * واجبدر که چندان

عبارت ویا اشارتله برسوز ایشیده سن * یا خلاف معهود بر وضع وحرکت مشاهده
ایده سن * راه جوابی بند ایدوب حقهٔ دهانه مهر سکوت اوره سن * ونیك وبدك
تعرضندن تمام احتیاط اوزره اوله سن * بیت * ایده سن حقه کیبی اغزیکی بند *
اوره سن مهر برلب کیسه مانند * سنك پشت ایتدی فرما نبردارم * بیت *

بخاکپای عزیزت قسم که در همه عمر * خلاف رای منیر تو یك نفس نزنم

عهد ایتدی که اضطراب ایتمیوب هیچ کورنده یه جوابه متصدی اولمیه وساکت
وصامت اولوب هیچ آفریده یه نفیا وا ثباتا تعرض قیلمیه * قطعه * به پیری رسیدم
دراقصای یونان * بدو کفتم ای انکه بارای وهوشی * زمردم چه بهتر بهر حال کفتا
اکراست پرسی خموشی خموشی * پس بطلر بر چوب کتوردیلر * ومیان سنك پشتك
دهانه ویردیلر * وکندیلر ایکی جانبنه یاپشوب کوتوردیلر چون اوچوب اوجه
چیقدیلر کیدرك برده مقابله سنه کلدیلر * اهل قریه دن برنا وپیر وزن وفرزند وصغیر
وکبیر بو حالدن خبردار اولدیلر * وتماشا ایچون طشره چیقوب زبان تعجبله هر طرفدن
فریاد ایتدیلر که کورك که بطلر کشفی نیجه کوتوررلر (چون بو صورتك مثالی اول قومك
مرآت خیالنده ارتسام بولمشدی کیدرك غریو وغوغالری زیاده اولدی
سنك پشت برساعت سکوت ایتدی عاقبت تحمل ایتمیوب خلقك سوزینه ایتدی
بلی * ع * رقیبك کورلکینه کور کوزینه * همانکه جواب ایچون اغزن اچدی
اوج آسمان معلقدن زمین مطبقه معلق زنان اول کشف نادان هوادن اوچدی
روی زمینه دوشدی * بطلر آوازله سرزنشه آغاز ایدوب ایتدیلر * ای سخیف ادراك
وخفیف دماغ وما علی الرسول الا البلاغ دوستلردن نصیحت ایتمك ونیکبختلردن
ایشتمك وموجبیله ایش ایتمك (بیت) اکادیر عاقل اولنلر خردمند * که کوش هوشله
اصغا ایده پند * بو مثلك نتیجه سی اولدر که هر کیم که احبابك نصیحتن سمع قبولله
اصغا ایتمیه کندی هلاکنه سعی وقصد ایتمش اولور وچهرهٔ وقاحت وقباحتدن
نقاب فضیحتی کوتورمش اولور * بیت *

آنکس که سخنهای عزیزان نکند کوش * بسیار بخاید سر انکشت ندامت

نرایتدی بو مثلی استماع قیلدم ومضمونه مطلع اولدم اما خوف ایتمه یرن بکله که
وهام عالمده الامدن غیری نسنه کورمز * وبد دل وترسنده هر کز مر امنه ایرمز
سوز همان بودر که موج دریا بزم جانمزی حمایت قیلورو بزه طرف رعایتی کندی
لوازمندن بیلور بالضروره ماده ا کاتباع ایدوب مهم بیضه یی اول مقامده اتمامه
یتشدردی * برزماندنصکره چون بچه لر پیراهن بیاض بیضه یی چاك ایدوب کریبان
حیاتدن باش چیقردیلر دریا تموج ایدوب آنلری زیر دامن هلاکه چکدی) ماده چون

بو واقعه‌یی مشاهده ایتدی غرقاب اضطرابه دوشوب نره ایتدی * ای خاکسار تیره روز کار بن بیلوردم که آبه اعتماد و هوایه استناد جائز دکلدر * ایشتمدکمی که دیمشلردر بیت) بو عمر و زور بازویه ایناتمه) یله الدانمه و صویه طیانمه) نیچون جانمزی آتش هجرانله کو یندردک * و خانمانمزی سیلاب عذابله خراب ایدوب چراغ عمرمزی باد هلاکله سو یندردک * باری براندیشه ایله که آنک سببیله دل پر ریشه برمی هم ابریشه * نرایتدی سوزک بیلوب سویله بن همان اول عهد اوزره مقررم * وقولمک عهده سندن کلوب موج دریادن انصافم آلی بیلورم * بونی دیدی وفی الحال سائر طیور حضورینه واردی * وهر نوعک رئیس وپیشواسن جمع ایدوب قصهٔ پرغصه‌سن آنلره شرح ایلدی وآنلردن معاونت ومعاضدت التماس قیلدی * وزبان نیازله بوترنمه آغاز ایدوب ایتدی * بیت * احوال دردمندی ما بی نهایتست * هنکام دستکیری و وقت عنایتست * اکر عزیزلر بو واقعه ده هم پشت ویکجهت اولمیه لر * واتفاق ایدوب بنم دادمی موج دریادن آلمیه لر * آنک جرأتی زیاده اولوب من بعد سائرلرک بچه سنه ده قصد ایتسه کرک * چون بورسم اوزره مصر وبوقاعده مستمر اوله لابد توالد وتناسلدن قطع امید ایتمک کرک یا باشمز آلوب هر بریمز بر جانبه کتمک کرک * بیت *

*یا بصد خواری بباید ساخت با خار غمش *

*یا قدم در محنت آباد عدم باید نهاد *

طیور مختلفة الطباع (اولی اجنحه مثنی وثلاث ورباع) بو واقعهٔ فجیعه‌یی استماع ایدیجک شکسته بال وپریشان حال اولدیلر وعاقبت پراندر پر وسر اندر سر سرتسر ملازمت حضرت سیمرغه عزیمت ایتدیلر * وصورت حادثه‌یی عرصهٔ عرضه یتشدروب ایتدیلر * اکر رعایا غممندن پروا یرسک وستمدیده لرک ستمکارلردن حقن آلیویرسک فرمانفرمای مرغان وقهرمان جنود سلیمان اولمغه ارزانی سن * واکر مظلوملر حالندن فارغ البال اولوب دفع ظالم ورفع مظالمده امهال واهمال رواکورورسک محقق بیل که رقم سلطنت سلیمانی صحیفهٔ دولتکدن سترده اولوب منشور سلطانی ویرلیغ قهرمانی غیرک ذمت همتنه حواله اولیسردر * بیت * غم زیر دستان بخور وزنهار * بترس ازز بردستیٔ روزکار * سیمرغ آنلره استمالتلر ویروب خدم وحشمله دار السلطنه‌دن اول غائله‌نک دفعنه توجه ایدوب ومرغان آنک معاونت ومظاهرتیله جری الجنان اولوب جانب ساحل دریای هنده روان اولدیلر چون سیمرغ برسپاهله که حد وعدنه هیچ برمستوفینک حوصلهٔ حسابی وفا ایتمزدی * واعداد صفوفی میزان کمان ومکان امکانه صغمزدی * قطعه *

همه مبارزو تند و دلیر و خون آشام * همه دلاور و رزم آزمای و کینه گزار *
فکنده در بر خود درع و جوشن از پر و بال (کشیده نیزه و خنجر ز پنجه و منقار) حوالی
دریایه یتشدیلر * برید صبا که سلسله جنبان موجدر اول خبری دریایه یتشدردی
چون کند و حوصله سنده سیمرغ و لشکر طیورله طاقت مقاومت کوره مدی ضروری
طیطویه بچه لرین تنه ویردی * و بو افسانه یی تکلم و ترانه یی ترنمدن غرض بودر که
دشمن اکرچه که بغایت حقیر دخی اولور ایسه خوار عدا یتملک کرک که سوزن
کوتاه قامت و ضعیف بنیه در ایشلر ایشلر که نیزۀ دراز قد و قوی خلقت آندن عاجزدر
کما یبورمشلر در که هزار من دلک صداقتنی بر فردلک عداوتنه مقابله ایتمک
غیر جائزدر * بیت *

* دوستی را هزار شخص کمست * دشمنی را یکی بود بسیار *

شتربه ایتدی جنکه بن بادی اولوب خصومته بن باعث اولمزم * تا کفران نعمت
وعدم مروتله موسوم اولمیم * اما چون شیر بکا قصد ایده صیانت نفس و محافظت
تنده مقدار مقدورمی دریغ قیلمزم * تا ناصیۀ حالمی رقم خوف وخشیتله مرقوم
وسوء غیرت وعدم حمیت ایله موسوم قیلمیم * دمنه ایتدی چون شیری کورهسن
که یاتور که طورر * وکاه قالقر کاه اوتورر * و پنجه سیله روی خاکی خراش ایدوب
دنبالن زمینه اورر * نخیر و شخیری فلک اثیره چقمش * وشعلۀ خشمی آتش چشمی
کبی علو چکمش بیله سن که سکا قصد ایلمشدر * و سنک قتلکه بیل بغلمشدر * شتربه
ایتدی معقول بیوردک واقعا اکر بو علامتک بریسی ظاهر اولورسه هر آینه رخسار
یقیندن حجاب ظن و تخمین مرتفع اولوب شیرک قصد غدرنده شک وشبهه مندفع
اولسه کرک * چون آتش فتنه بو جانبدن دخی اشتعال بولدی دمنه خندان وشادمان
کلیله جانبنه روان اولدی (بیت *

بی خردی که شاد یش از غم دیگران بود * صدق و وفا مجو از و کز همه بر کران بود

کلیله ایتدی کار نه مرتبه یه واردی و مهم نه درجه یه ایردی دمنه جواب ویردی که
(ع) از بخت شکر دارم وازروز کارهم * بحمد الله که اسباب حضور مکمل وفراغت
تمام محصلدر و بو کار دشوار کمال رفق و سهولتله میسر اولدی دمنه بونی دیدی
وروز کار زبان مکافاتله بو بیتک مضمونن کوش هوشمندان محفل بصیرته یتشدردی
* بیت * خوش کرفتند حریفان سر زلف ساقی * کر فلک شان بکذارد که قراری
کیرند * پس ایکیسی دخی خدمت شیره واردیلر اتفاق کاو دخی آنلرک عقبنجه کلدی
شیر چون ایراقدن شتربه یی کوردی دمدمۀ دمنه درکار اولوب غرشه آغاز قیلدی
وچشم پر خشمی مشتعل اولوب دم استیلایی روی زمینه اوردی وغایت غضبندن

چنکالن تیزلایدوب دندانن بربرینه سوردی * مثنوی * صاچوب اژدر کبی اغزندن آتش (غضبدن اولدی آتش کبی سرکش) یانوب قیزدی ایچی جامه دوندی) کوزی خشمیله رنکین جامه دوندی * شتربه یقین واریحق عین الیقین بیلدی که شیرا کا نیر قصدی راست ایتدی کندوکندویه ایتدی حکما راست بیورمشلردر که خدمتکار ملوك خوف وخشیتده وملازم سلاطین بیم ودهشتده همخوابهٔ مار وهمخانهٔ شیره بکزر که اکرچه شیر غابده ومار خوابده اوله نه آنك شر وشرندن رها میسردر ونه بونك ضرر وزهرندن خلاص متصوردر * بیت *

* مکن ملازمت پادشه کزان ترسم *
* که همچو صحبت سنك وسبو شود ناکاه *

ناچار اسباب کارزاری درکار ایتدی چون جانبیندن اول علایم که دمنه نشان ویرمشدی معاینه اولدی میانلرنده آتش جدال اشتعال بولوب حرب وقتاله اشتغال ایتدیلر وخروش افغانی عرصهٔ زمیندن کوش آسمانه یتشدردیلر * بیت * اولوردی زهره سی چاك اول غریوی * ایشتسه کوه قافك نره دیوی * کلیله چون بوحالی بومنوال اوزره مشاهده ایتدی دمنه یه متوجه اولوب ایتدی * رباعی * صد حیله برنك وبو برانکیختهٔ * وانکه زمیان کار بکریختهٔ * باران دوصد ساله فرو ننشاند * این کرد بلارا که تو انکیختهٔ * ای نادان وخامت عاقبتکی هیچ کوررمیسن * وای فتان شأمت خاتمتکه نظر قیلورمیسن) دمنه ایتدی نه خصوصده عاقبت وخیمه ملاحظه قیلدك ایتدی بو فتنه ده که سن اویاندردك * وبو آتش بلاده که سن بلکلاندردك بو کارده یدی ضرر ظاهر واردر (بریسی) بودر که ولی نعمتکی ورطهٔ زحمته آتدك ونفس ملکی بلای عظیمه اوغراتدك (ایکنجی) بوکه مخدومکی بیوفالق ونقض عهدله موسوم قیلدك وبو بدنام ملغی اکا رواکوردك (اوچنجی) بی سبب قتل کاوه سعی ایتدك وآنی ورطهٔ هلاکه آتدك (دردنجی) اول بیکناهك خونی کردنکه آلدك (بشنجی) سپاه سباعی پادشاه حقنده بدکمان ایتدك تمکن که آنك خوفندن ترك دیار ایدوب برمنزله دخی انتقال قیله لر * وخانماندن اواره اولوب محنت غربت وبلای جلاده فرومانده قاله لر (التنجی) سپهسالار لشکر سباعی عرضهٔ تلفه آتدك * لاجرم آنلرك عقد جمعیتی من بعد نا منتظم اولسه کرك (یدنجی) کندو عجز وضعفکی اظهار ایتدك واول دعوالیکه بوکاری رفق وتلطف ایله تمام ایدرم دیرایدك پایانه یتشدرمدك غایت غباوت ونهایت غوایتکی کورکه (الفتنة نائمة لعن الله من ایقظها) وعید وتهدیدندن تحذر ایتمدك * دمنه ایتدی مکر سن ایشتمدك که دیمشلردر (بیت) کاری که بعقل در نباید * دیوانکی در وباید * کلیله ایتدی سن

بو بابده

بوبابده دستور خرداوزره نه وضع ایتدك كه وقوع بولمدی * ودستیاری معمار فكرله نه طرح ایلدك كه راست كلمدی * تاطریق رفق ولطفی برطرف قیلەسن وخشونت وعنفه محتاج اوله سن * بیلمزمیدك كه رأی راست واندیشهٔ درست جرأت وشجاعتدن مقدمدر (ع) الرأی قبل شجاعة الشجعان (بیت) كارها راست كند عاقل ودانا بسخن * كه بصد لشكر جرار میسر نشود * بكا همیشه سنك اعجابك وغروررأی ناصوابك وبودنیای غدارك جاه ودولتنه كه عشوهٔ سراب ونشوهٔ شراب كبی بیپایان ونا پایدار در مفتون اولدیغك معلوم ایدی اما آنی سكا اظهارده تأمل ایدردم كه شاید كیده رك كندك متنبه اولیدك * وخواب غرور وغفلت خمار پندار وجهالتدن دور اولوب افاقت بولیدك * چون اول وادی یه قدم بصدك ودائم بادیهٔ ضلالت وهاویهٔ غوایتده حائر وهائم سن * دمیدر كه كمال خرق وجهالت وتمام حمق وغباوتكدن برشمه اظهار ایدم * وقبائح اقوال ومعایب افعالكدن بعضن اكرچه كه بحردن قطره وهاموندن ذره در (كالشمس فی وسط النهار) سكا آشكار ایدم (مثنوی

* تاكه بدانی كه چها كردهٔ * نقش دغا پیشه خطا كردهٔ *

ازهمه درهیچ شماری نهٔ * ورهمه مستند توباری نهٔ * دمنه ایتدی ای برادر بدایت عمرمدن تابوغایته دك كمان ایتمزم كه بندن برفعل نامعقول وبرقول نامقبول وجوده كلمش اوله * شویله كه بنده برقباحت كوره سن وبرناستوده صفت مشاهده قیله سن مقتضای مروت واخوت بودر كه لطف وتنبیهده تقصیر بیورمیه سن * وحسن نصیحتده مسامحه بی روا كورمیه سن * كلیله ایتدی سنك معایب ذات وقبائح صفاتك اول قدرچوقدر كه نطاق حصر وضبط وكسر بسطه احاطه احتمالی یوقدر اول بوكه كندوكی بی عیب تصور ایدرسن * بردخی بوكه كفتاركی كردارك اوزره راجح طوتارسن پادشاهه بوندن ضرری واضح نسنه یوقدر كه وزیرینك قولی فعلی اوزره راجح اوله دیمشلردر كه اهل عالم قول وفعلده درت قسمه منقسمدر (اول) اول طائفه در كه ایلیه سویلیه بوشیمهٔ منافقان وصفت بخیلاندر (ایكنجی) اولدر كه سویلمدین ایلیه بوعادت جوانمردان وخصلت ارباب مروت واحساندر (اوچنجی) اولدر كه سویلیه آندن ایلیه بوسیرت اهل معاش وسمت اوساط اشخاص نوع انساندر (دردنجی) اولدر كه نه ایلیه ونه سویلیه بوخصلت دونان وصفت خسیس دون همتاندر * سن اول طائفه دن سنكه كردن اقوالنی زیور افعالله آرایش قیلمزلر * بن هربار كه سنك احوالكی تفحص واوضاعكی تفرس قیلدم قولكی فعلك اوزره راجح وجهلكی فضلك اوزره غالب بولدم * شیرسنك قولكله بوفعل خطیره مباشر اولمشدر شویله كه عیاذا بالله اكر آفت یتشه بولایتده هرج ومرج

ظهور ایدوب شورش اضطرابدن رعایانك حضوری اوچیسر وتمام نفوس واموال مخاطرهٔ تلف وورطهٔ تاراجه دوشوب کلیسا بو افعالك وبالی طوق لعنت اولوب سنك کردنکه کچیسر * قطعه *

* هرکه بدکار و بد اندیشست * روی نیکی دکر کجا بیند *

هرکه شاخ مضرتی کارد * میوهٔ منفعت کجا چیند * دمنه ایتدی وزیر ناصح ایدم ملکك بوستان حالنده نهال نصیحتدن غیری نسنه دیکمدم وتخم اندیشهٔ منفعتدن غیری حبه اکمدم * کلیله ایتدی برنهال که آندن بو نوع ثمره ظهوره کله که کوررسن بیخ برکنده اولمق وبردهان که بو مقوله نصیحت قیله که نتیجه سن مشاهده قیلورسن خاکله طولمق یکدر اول سنك قولکده نیجه منفعت حاصل اولور که حلیهٔ علمدن عاطل وعلم بی عمل فی المثل موم بی عسلدر (وکفتار بی کردار درخت بی برك وبارکبی لایق ناردر (مثنوی) علم کز اعمال نشانیش نیست * کالبدی دارد وجانیش نیست * خاصه زبهر ثمر آمد شجر * علم درخت وعمل اورا ثمر * شاخ که بی میوه بود ناخوشست * مطبخیانرا مدد آتشست * اکابر فضائل شیم صفحات دفاترده قلم کرم برله رقم بیورمشلردر که بش نسنه دن فائده میسر دکلدر * قول بی عمل * ومال بی خرد * وعلم بی صلاح * وصدقه بی نیت * وزندکانی بی صحت * پادشاه اکرچه فی حدذاته عادل وکم آزار اوله * وزیر بدنیت وناپاك طینت آنك منافع عدل ورأفتی رعایادن منقطع قیلور * وآنك خوفندن مظلوملر قصهٔ پرغصه سی عرصهٔ عرضهٔ سلطانه یتشمز اولور * نته که برچشمهٔ پاك وآب تابناکده صورت نهنك معاینه اولنسه هیچ برتشنه اورتشنه فرضا که آتش عطشی خاشاك وجود ینه یتشه اکال اوزاتمزو اقدام اقدامی آنك پیرامننه درازایتمز * بیت *

* رسیده ام من تشنه جکر بچشمهٔ صافی *

* ولی چه سود که یارای آب خوردن نیست *

دمنه ایتدی بنم بو طریقه سلوکدن مقصودم وصول شرف خدمت ملوك ایدی بحمد الله که مأمول احسن وجوه اوزره حصول بولدی * بعده بنده یه لایق اولان حسن خدمت وصدق استقامت وصیانت حق ولی نعمت ایدی * اول دخی بقدر الطاقه دریغ اولنمدی * کلیله ایتدی ارکان کاردان ووزرای کافی وکارکذار زیب وزینت بارکاه ملوکدر * اما سن دیلرسن که غیریلر ملازمت ملکدن دور ومهجور اوله * سن مدار علیه سلطنت ومشار الیه مملکت اولوب تقرب حضرت سکا محصور اوله * اما بو خصلت غایت غباوت وفرط حماقتدن ناشیدر که سلاطین

هیچ برنسنه ایله وبر کمسنه ایله مقید اولمق ممکن دکلدر * مرتبهٔ سلطنت مشابه رتبهٔ حسن وجمالدر * نته که بر محبوب دلاویزکه عاشق افتاده سی زیاده اولدقچه ظهور جلوات حسنی افزون اولور * سلطانک دخی هرچند که اعوان وانصاری وخدمتکار کارگزاری بسیار اوله کثرت خدم ووفرت حشمه میللی مترایداولور * بوسودای خام که عرصهٔ دماغکده مقام ایتمشدر * امارت نهایت بلاهتدر * وعلامت غایت سفاهتدر * نته که حکما بیورمشلردرکه علامت حمق بش نسنه در غیرلک مضرتندن کندی یه منفعت تصور قیلمق * وبیریاضت وعبادت ثواب آخرت رجا ایتمک * وخشونت وخصومت ایله معاشقت نسایه مباشرت ایتمک * وراحت وحضورله دقایق علومه وقوف وعثور قصد ایتمک * ونقض حقوق وبغض وعقوقله ناسدن صداقت توقع ایتمک * ای دمنه بن بوسوزلری سکا فرط شفقت ووفور محبتمدن سویلرم * عین الیقین بیلورمکه سنک شب تیرهٔ شقاوتک بنم ضیاء شمع بو عظتمله روشن اولمق ممکن دکلدر * وظلمت جهل وکدورت حقد وحسد که طینتکده سرشته اولمشدر بنم پرتو انوار نصیحتمله مرتفع اولمق ممتنعدر * بیت *

باآب کوثر وزمزم سفید نتوان کرد * کلیم بخت کسی راکه بافتند سیاه

بنمله سنک مثلک همان اول شخص مثلیدرکه اول مرغه ایتدی رنج بیهوده چکمه * وتخم نصیحتک زمین شوره ده اکمه * وصدد استماعده اولمینلره کلماتک ضایع ایتمه اول قبول ایتمدی وعاقبت انک سزاسن بولدی * دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول (حکایت) کلیله ایتدی روایت ایدرلرکه بوزینه جنسندن برکروه برکوهده اولورلردی وآنک میاه وکیاهیله روزکار کچوررلردی * قضای الهی برشب تیره ده که بیخردلر بصر بصیرتندن خیره ایدی لشکر سرما اول میمونلرک آرام وصبر وسکونلرین یغما وکشور درون وبیرونلرینه استیلا قیلدی * وصدمت صرصر زمهریردن رکلرنده قانلری وتنلرنده جانلری افسرده اولدی (مثنوی) الی دوشمشدی سرمادن چنارک * ایاغی طوکشیدی چشمه سارک * اولوب بردشتادن منجمد آب * بوقور قودن هوا کیمشدی سنجاب * بیچاره لر شدت هوا وسورت سرمادن زیاده آزرده اولدیلر * وآسیب برف وباران وتکرک وطوفاندن پناه طلب ایدوب اطراف کوهی طواف ایدرکن ناکاه برطرفده بر مینا پاره سن بولدیلر * وبریق ولمعانی سببیله آنی آتش کمان قیلدیلر وحماله الحطب وار هیزم جمع ایدوب آنک کرداکردینه اوردیلر * وآغزلریله دمبدم اوفوردیلر مکر اول حوالیده بر درخت اوستنده بر مرغ بو احوالی مشاهده ایدردی فریاد ایتدی که ای یاران بو هوادن بکلک که بو آتش دکلدر دم سردله آنی کرم ایده مزسز * صوغوق دمز دوکرسز * رنج ودردله اول سنک سختی نرم ایده مزسز *

آنلر بونك كلامن استماع ایتمدیلر* واول کاربی فائده‌دن امتناع کوسترمدیلر* اتفاق
بو اثناده بر آدم چیقه‌کلدی* آنلری بو حال اوزره و حاللرین بو منوال اوزره مشاهده
ایدیجك مرغ پند و نصیحته قصد ایدوب ایتدی ای مسکین زحمت چکمه* و تخم
نصیحتکی بیهوده یره اکمه* و نفسکه عذاب ایتمه که بونلر سنك نصیحتکله متنصح
اولمزلر و سنك کفتارك ایله بو کار بیهنجاردن فراغت قیلمزلر سن رنج بیهوده چکرسن
و نفسکه تعذیب بلا فائده ایدرسن* بیت* چو سندان زباندن بیزار اول درد
نه حاصل کیم دوکه‌سن آهن سرد* بو مقوله کمسنه‌لرك تربیت و تقویتنه سعی ایلمك
و آنلردن رشد و صلاح و فوز و فلاح رجا ایتمك اکا بکزر که تخم حنظلدن نی شکر
اومه‌سن* و زهر هلاهلدن خاصیت تریاق فاروق طلب قیله‌سن* قطعه* هرکه
در اصل بدنهاد افتاد* هیچ نیکی ازو مدار امید* زانکه هرکز بجهد نتوان ساخت
از کلاغ سیاه باز سفید* مرغ آنك کلماتنه التفات ایتمدی کلامنی بعد مسافه‌دن
استماع ایده‌مزلر صانوب غایت شفقتندن بالای درختدن آشاغه ایندی* تا مضمون
نصیحتن آنلره اعلامده زیاده اهتمام ایلیه* و آنلری اول رنج بیهوده‌دن خلاصده
سعی تمام کوستره* فی الحال میمونلر مرغك اطرافنه جمع اولدیلر* و ایاغن یره
باصدرمیوب باشن تندن جدا قیلدیلر بنمله سنك حالك همان اول منوال اوزره‌درکه
بن کندو اوقاتمی ضایع ایلرم* و بی فائده کلام سویلرم* باوجود که سکا منفعتی
یوق بکا مضرت احتمالی واردر* قطعه*

کر مستمع قبول نصیحت نمیکند* بیهوده بار بر دل نازك چرا نهی

کفتی که بر براق سعادت سوارشو (تا در رسی بمنزل واز رنج وارهی) نشنید و همچنان
بره خویش میرود* بکذر که تا پیاده بماند ز ابلهی* دمنه ایتدی ای برادر
اکابر فضیلت کستر وعظ و نصیحت بابنده شرط امانتی یرینه کتورمشلردر
و میل و مداهنتدن احتراز کوسترمشلردر اهل فضله اقامت مراسم مواعظ و نصایح
لازمدر خواه مستمع سمع قبول ایله اصغا ایده و خواه ابا ایلیه* قطعه

مدار پند خود از هیچ کس دریغ بکو* اکرچه از طرف مستمع بود تقصیر

سحاب قطرهٔ باران زکوه وا نکرفت* اکرچه در دل خارا نمیکند تأثیر* کلیله ایتدی
بن منافع نصیحتمی سندن دریغ ایتمزم امانه فائده که سن اساس کارکی مکر
و حیله اوزره بنا قیلورسن* و افکارکده استقلال و استبدادی پیشنهاد ایدوب
طوررسن* بئس الاستعداد والاستبداد* بر وقت نادم اوله‌سن که ندامت فائده
ویرمیه* و طاشلرله دوکنوب ناخن ملامتله روی سینه‌کی خراش ایده‌سن
سودمند اولمیه* هرکمسه که تبعات مکردن اندیشه ایتمیوب حیله و غدری کندویه

پيشه ايليه عاقبتى وخامتـه وخاتمتى شأمته يتشه * وآخر الامر كرداب ندامت وغرقاب ملامته دوشه * نته كه اول شريك عاقل دوشـدى * وحبالهٔ حيله سى حلقنه حلقهٔ دام بلا اولوب شريك غافل صدق واستقامتى بركاتيله مراد ومقصود ينه يتشدى * دمنه ايتدى نيجه اولمشدر اول * حكايت * كليله ايتدى روايت ايدرلركه ايكى شريك وارايدى برى عاقل وبرى غافل * برى فرط ذكا وكمال فهم ودهـاده برمرتبـه ده ايدى كه سحر وتدبير ومكر وتزوير ايله آبى جرياندن ومرغى طيراندن قورايدى * ودبير عقل ايله صحيفهٔ امروزدن احوال فردايى بر براوقورايدى * اكا تيزهوش ديرلرايدى * وبريسى دخى كمال نقصان وغايت نادانلغندن سود وزيان ميانـنده تميزدن عاجزايدى * اكا حازم ديرلردى بونلره سياحت هواسى وتجـارت سوداسى دوشوب موافقت ومرافقت ايله سفره توجه ايتديلر * ومراحل ومنازل قطع ايدوب كتديلر قضاى الهى كيدركن يولده بربرده بركيسه دينـار خالص وتمام عيار بولديلر وآنى غنيمت عظمى ونعمت مستوفى بيلوب متوقف اولديلر * شريك دانا ايتدى اى رفيق غمكسار (ع) سودنا كرده درجهان بسيار * اولى بودركه سوداى سفردن فراغت ايدوب بو بدرهٔ زرايله قناعت ايده وز وبونعمتى غنيمت بيلوب صحت وسلامتله كوشهٔ كاشانه مزه كيده وز * مثنوى *

* چند كردى كرد عالم بهر زر * بيش كرددزر شود غم بيشتر *

كاسهٔ چشم حريصان پرنشد * تاصدف قانع نشـد پردرنشد * پس كيرودونديلر وشهره قريب برمنزلده اينديلر * شريك غافل ايتدى اى برادر كل بوغنيمتى برابرقسمت ايده لم ودغدغـهٔ شركتدن خلاص اولوب حصه لرمزى مصارفزه صرف ايده لم شريك عاقل ديك تزويرى آتش تدبيرله قينادوب * جواب ويردى كـه حاليا فكر قسمت سمت استقـامتدن منحرفدر * بوبابده رأى صواب بودركه خرج ايچون محتاج اولديغمز قدر اخراج ايدوب باقيسن احتيـاط تمـامـله برجاهده وديعت قويه وز * وبرقاچكونده بركلوب بومنوال اوزره برمقدارين الوب بقيه سن آنده محفوظ قيله وز * تاآفتدن بعيد وسـلامته قريب اوله شريك غافل بوافسونله فريفته اولوب افسـانه سن حسن قبول ايله تلقى قيلدى * ووجه مذكـور اوزره بقدر الاحتياج برمقـدارين اخراج ايدوب باقيسن بردرخت دبنده دفن ايتديلر * وشهره كلوب هربرى كـندومقاملرينه كتديلر (بيت) برسحر كه چرخ شعبده باز * حيله صنـدوغن ايلدى سرباز * اول شريك كه دعواى ذكاوته حسن تدبير ولطف تزويرله بنه اقامت ايدرايدى * اول درخت طرفنـه واردى واول دفينه يى بتمامها قبضهٔ تصرفنه آلدى * شريك آخر بوحالدن بيخبر النده اولان

نقدلك خرجنه مشغول اولوب كيدر * آخر خرجلغن تمام ايتدى ضرورى شريك
عاقل قتنه واروب حالن اعلام ايدوب ايتدى اى برادر كل اول دفينه دن خرج ايچون
حصه اخراج ايده لم كه ضرورت جانمه يتدى * تيزهوش تجاهل ايدوب نه محل
ضرورت ونه مقام مستندر كل كيده لم ديدى ايكيسى دخى معيت ايله موضع معهوده
وارديلر اولقدر كه تجسس وتفحص ايدوب اراديلر كنجدن رنجدن غيرى عين واثر
كورمديلر * تيزهوش خروش ايتدى و كريبان حازمى محكم طوتدى كه بو زرى
البته سن الدڭ سندن غيرى بر فرد بو كه مطلع دكل ايدى * بيچاره هرچند كه
فرياد ايدوب ايمان غلاظ وشداد ايلدى مفيد اولمدى * القصه قضيه مجادله دن
محاكمه يه ومنازعه دن مرافعه يه يتشدى * شريك عاقل غافلى محكمهٔ قاضى يه
كتوردى * ومضمون قضيه وفحواى قصه يى سمع قاضى يه يتوردى * حازم
معاذالله ديجك قاضى تيزهوشدن صدق دعوا وصحت مدعاسنه بينه طلب ايتدى
تيزهوش ايتدى ايها القاضى * بيت *

برخور ز عمر خويش كه در مسند قضا * احكام عمر تو بدرازى مسجلست

بنم اول درختدن غيرى كه زر انڭ دبنده مدفون ايدى شاهدم يوقدر * اميد وارم كه
اول قادر بركمال اول درخته كه حافظ مالدر * اصم مادرزاد كبى ابكم ولال ايكن
شجرهٔ كليم الله كبى قوت نطق ومجال مقال ويره وبو خاينڭ بى انصافلغى كه مجموع
دفينه يى الوب بنى محروم ايتدى خيانتنه اقامت شهادت قيله * قاضى بو سوزدن
متعجب اولدى وقيل وقال بسيار دنصكره بونڭ اوزرينه قرار قيلديلر كه على الصباح
قاضى بالذات پاى درخته حاضر اولوب درختدن اقامت شهادتنه ناظر اوله *
وشهادتى مدعاى تيزهوشه موافق واقع اولورسه موجبنجه حكم ايدوب قضيه
فيصل بوله پس شريك عاقل خانه سنه كلوب تمام قضيه يى پدرينه عرض ايتدى *
وروى كاردن رفع حجاب ايدوب ايتدى * اى پدر بن سكا اعتماد ايدوب خيال
شهادت درخت ايتدم وموافقتڭ اميديله بو نهال حيله يى بوستان قضاده دكدم
بو مهمڭ اتمامى سنڭ حسن اهتمامكه وابسته در اكر موافقت بيورورسڭ
بو قدر دينار وبوندن غيرى بر مقدار دخى اله كتوره وز * وبقية العمرى فراغت
ورفاهيت ايله كچوره وز بدر ايتدى * بو امرده بكا متعلق خدمت ندر وبنم اهتمامه
وابسته نه نسنه در پسر ايتدى * اول درخت معتل خلال اجوف مثال مجوفدر
وتجويف درونى بر مثابه ده دركه ميانده ايكى شخص پنهان اولمق ميسردر *
بو كيجه لازمدركه واره سن * اول درختڭ درونته كيره سن * يارين كه قاضى
كله درختدن شهادت طلب قيله رسم شهادتى كما ينبغى برينه كتوره سن پدر

ايتدى

ایتدی * ای پسر حیله ومکردن واز کل فرضا که خلقی فریفته قیلدلئ خالقی
بیلورسن وبر تقدیر که سحر وتزویرلئ قاضئ شهره تأثیر ایده حاکم محکمهٔ دهره نه حیله
تدبیر ایدرسن * رباعی * سرّت همه دارای فلك میداند * کوموی بموی ورلئ برلئ
میداند * کیرم که بزرق خلق را بفریبی * با اوچه کنی که یك بیك میداند * ای بسا
مکر واحتیال که بنه صاحبنه وبال اولمشدر * وجزاسی ینه اکا عائد اولوب
انی رسوا و پرده دریده قیلمشدر * بن خوف ایدرم که سنك مکرلئ همان اول
غولئ مکری کبی اوله پسر استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول * حکایت * پدر
ایتدی روایت ایدرلر که برغولئ برمار جوارنده وطن طوتمش ایدی * واول افعئ
خونخوار مسکنی قربنده نشیمن ایتمش ایدی * هرکاه که غولئ بچه پیدا قیلسه
ماربچه لرین بر برشکار ایدر ایدی ودل غوکی آتش حرماننه بریان وخنجر هجرانله
افکار ایلر ایدی مکر بوغوکله برخرچنك میاننده سر رشتهٔ مصادقت مبرم
ومستحکم اولمش ایدی برکون غولئ خرچنك قتنه کلوب ایتدی * ای رفیق موافق
بکا بر تدبیر لایق فکر ایله که خصم قوی ودشمن غالبم واردر) نه انکله مقاومت ایدوب
بومقامده اقامت متصوّر ونه بودیاردن فراغت ایدوب برجانبه نقل ورحلت
میسردر زیرا که ساکن اولدیغم فضای فرحبخش وماوای دلکش برمرغزاردر که
سواد مینارنکی روضهٔ مینو کبی روح افزا وبرچشمه سار درکه نسیم دلکشاسی
طرهٔ حورا کبی عنبر بو وعطر سادر (مثنوی) حوالیسی سراسر کلستاندر * کلستان
جابجا آب رواندر * اولوب رشك ارم هر کلستانی * صو ینه تشنه آب زندکانی *
هیچ عاقل کندی اختیاریله بو نجلین منزل بهشت آیینی قویوب کتمز واراده سیله قلبن
بو نمونهٔ فردوس برینه دن تفریق ایتمز * بیت * جای من کوی مغانست چه زیبا
جاییست * هیچ عاقل بجهان ترك چنین جا نکند * خرچنك ایتدی غم یمه که خصم
توانایی کمند حیله ایله بند ایتمك میسر ودشمن غالبی دانهٔ فکر ایله دام مکره چکمك
ممکن ومتصوردر (بیت) که هیچ دیناده بر تمزایش اولمز (نوله کم آدم آکا چاره بولمز * غولئ
ایتدی سنك بوبابده کتاب حیله دن نه مسئله یادداشتك واردر وبو خصم بداندیشك
دفع غائله سنده نه چاره فکر ایدرسن * خرچنك ایتدی فلان محلده اژدرها کردار
برسوسمار مارخوار واردر کرکدر که برقاچ ماهی طوته سن * وسوراخ سوسماردن
منزل ماره دك بر برآته سن * مقرردر که سوسمار ماهیلری برر برر افطار ایتسه کرك
وچون سوراخ ماره یتسه لاجرم اولدخی بن دندان سوسمارده قرار ایتسه کرك
وسنی آنك شر رشرندن وضرر زهرندن خلاص قیلسه کرك غولئ بوتدبیر ایله که
موافق تقدیر ایدی * ماری هلاك ایتدی وچون بوقضیه اوزره ایکی اوچ کون
کچدی سوسماره بوداعیه دوشدی که طلب ماهی ایچون حرکته کله واول صورتی که

قطعه سحه
صد هزار ان کل شکفته درو
هر کلی کونه کونه از رنکی
سبزه بیدار وآب خفته درو
بوی هر کل رسید فرسنکی

عادت قیلمش ایدی اعاده قیله پس همان اول طریقه که بوندن سابق قدم مراداتله
اکسالك اولمش ایدی * روانه اولدی وچون مارومار ماهیدن اثر بولمدی عاقبت
غوکی جمیع بچه سیله افطار ایتدی * بیت * توازچنکال کرکم درربودی * چودیدم
عاقبت کرکم توبودی بودنلی کتوردم تا بیله سن کم سرانجام حیله کرفتارلق وعاقبت
مکر وغدر خاکسارلقدر * بیت * قوسك مکر وحیل وادیسنه کام * بلادامنه
دوشرسن سرانجام * پسر ایتدی ای پدر سوزك اوزاتمه ودور ودراز اندیشه ایتمه که
بو کاراندك مؤنت وبسیار منفعتدر عاقبت بر بیچاره نی حرص مال وحب عیال
سرمنزل دین ودیانتدن بادیهٔ جور وجنایته چکدی وسر آیهٔ (انما اموالکم واولادکم
فتنة * ظهوره یتشدی طریق مروتی بر طرف قیلوب بساط فتوتی بالکلیه دوردی
وبو مقوله امره که شرع وعرفده محظور ومنکر ایدی ارتکابی روا کوردی واول شب
مظلمده اول پیر ظالم پای درخته واردی ومیانی مجوف بولوب جوفنه کیردی
علی الصباح که قاضی روشن رای آفتاب محکمهٔ آسمانده بدیدار اولدی وخیانت صبح
کاذب روز روشن کبی عالمیانه اشکار اولدی قاضی وسائر مشاهیر شهر پای درخته
حاضر اولدیلر * وخلق انبوه کروه کروه صف بغلیوب دیدهٔ تعجب ایله ناظر اولدیلر *
قاضی جانب درخته خطاب ایدوب صورت دعوی مدعی وانکار مدعی علیهی شرح
ایتدکدنصکره کیفیت حالی استفسار قیلدی * درون درختدن بر آواز کلدی که مالی
حازم آلدی واول ظالم تیزهوشه ظلم صریح ایلدی * قاضی متحیر اولوب برزمان
تأمل ایتدی وفراستله جزم ایتدی که میان درختده بر شخص پنهان اولمشدر که
انی اخراج تدبیر صائبه محتاجدر * بیت * سر هر نقش که ازچشم خرد پنهانست *
جز درآیینهٔ تدبیر نکردد ظاهر * پس فرمان ایتدی که تاهیمهٔ فراوان دیردیلر
واطرافنه آتش سوزان اوردیلر * پیر حریص برزمان غیرت ایتدی چون کوردی که
کارجانه وکارد استخوانه یتدی * امان طلب ایتدی قاضی امان ویروب طشره
چقیچق استمالت ویردی وحقیقت حالی صوردی پیر نیم سوخته صورت واقعه یی
کماهی عرض ایلدی * قاضی کیفیت قضیه یه واقف اولوب حازم حزم ذلك براءت
ساحت ذمت وصدق امانتنی وتیزهوشك جور وجنایت وغدر وخیانتنی خلائقه
اعلان واعلام ایلدی * اتفاق بواثناده پیر باتزویر درد خجلته تحمل ایدمیوب
رخت جانی جهان فانیدن کتوروب سرای جاودانی یه رحلت قیلدی وحرارت نائرهٔ
دنیا ایله شرارت عقبایه اتصال بولدی * پسر بدکوهر ادب بلیغ کوروب زجر عنیف
چکدکدنصکره پدر مرده سن کردننه آلوب کوتردی شهره کتوردی هر کورن
پیر وجوان خوی بد بارکران نکتهسن کوش عالمیانه یتوردی حازم حزم دل
برکت صدق وامانت ومیامن حسن استقامت ایله اول مالدن حصه سن آلوب

سرانجام مهمامنه قیام کوستردی بو مثلی کتوردم تا بیله سن که عاقبت مکر
ناپسندیده وخاتمت غدر شوم ونکوهیده در (بیت) هر که باد در مضیق مکر نهاد *
عاقبت سر بباد خواهد داد * حیله ماریست کو دو سر دارد * هر یکی کونه کون
خطر دارد * آن سرش خصم را کند دریش * وین رساند ضرر بصاحب خویش
* دمنه ایتدی مکر سن بنم فکرمه مکر نام ویردک اوله وتدبیرمه حیله وتزویر لقب
قیلدک اوله اما بن بو مهمی تدبیر صائب ایله بو درجه یه کتوروب طورورم
وبو اصل کار دشواری فکر ثاقب ایله بویله آسان قیلوب طورورم کلیله ایتدی سن
عجز رای وضعف تدبیرده اول مشابه ده سنکه زبان آنک تقریرنده قاصر وخبث
ضمیر وغلبۀ حرصده بر منزله ده سنکه بیان آنک اداسنده مقصر در مخدوم وولی نعمتکه
منفعت ومکر وحیلک بودر که کورر سن وکوره سنکه عنقریب آنک وبال وتبعه سی
سکا نتیجه ایرسه کرک ومقدمات نفاق وشقاقک نه نتیجه ویرسه کرک دمنه ایتدی
دورولکدن نه زیان کاه که کل رعنا دورولک سببیله زیب وزینت بستاندر
ودوزبانلقدن نه باک کاه که کلک دبیر دوزبانلق واسطه سیله مال وملکه پاسباندر
* بیت * تیغ کم یک روید رخوبخواره لکدر صنعتی * شانه ایکی یوزلودر کیسوی
دلبردر یری (قطعه) خون میخورد چو تیغ درین دور هر که او) یک رو ویک زبان بود از پاک
کوهری * انکس که همچو شانه دوروست وصد زبان * بر فرق خویش جای
نهندش زسروری * کلیله ایتدی ای دمنه زبان آورلکی قو که سن اول کل دوروی
دکلسن که مشاهدۀ جمالکله کلشن دیده روشن اوله بلکه اول خار دل آزار سنکه
آندن خلقه ایذا واضطراردن غیری نسنه واصل اولمز واول قلم دوزبان دکلسن که
اسرار ملک وملکوتدن خبر ویره سن بلکه اول مار دوزبانسن که زخم زبانکدن
زهر زیاندن غیری نسنه حاصل اولمز * دمنه ایتدی یتر تعییر وتعزیر ایتدک
شاید که شیر وشتربه میاننده بنای مصادقت ینه بنیاد وخانۀ مصالحت ینه آباد اوله
کلیله ایتدی دیدیکک احتمال خیال محالدر مکر سنک معلومک دکلدر که اوچ نسنه
برقراردر اوچ نسنه واقع اولمدین اما بعد الوقوع قراری قبیل ممتنعاتدن وثباتی مقوله
مستحیلاتدندر اول آب چشمه وکاریز اول زمان شیرین ولذیذ اولور که بحره واصل
اولمیه چون دریا یه اتصال بوله بردخی آندن لذت وعذوبت امیدی محال اوله ایکنجی
حال متعلقات وخویش چندان صلاح پذیر اولور که شریر وبد اندیش آنلرک میاننده
تغییر وتشویش ویرمیه اما چون ارباب شقاق آنلرک میاننده نفاقه رخصت بوله لر
من بعد آنلردن امید وفاق واتفاق منقطع اولوب بربرندن متنفر اوله لر اوچنجی مشرب
مصادقت ومصاحبت اول وقته دلک صافی اولور که مردم سخن چین وفتنه انکیزلک
کلام نفاق آمیزنی استماعدن امتناع قیله لر چون مردم دوروی ودوزبان

ایکی صدیق صادق میانده افساده مجال بوله بعده آنلرك دعوای محبتنه اعتماد وادعای صداقتنه اعتقاد جائزدکلدر من بعد کاوفرضاکه سرپنجهٔ شیردن خلاص اوله ممکنمیدرکه آنك تلطف وتملقنه اعتماد ایلیه ویامصاحبت ومصادقتنه رغبت کوستره فرضاکه بالغرض مابینلرنده ابواب مخالطت مفتوح اوله هربرینك قلبنده اول عداوتدن کدر واول جراحتدن اثر قالسه کرك * بیت * چون رشته کسست میتوان بست لیکن بمیان کره بماند) دمنه ایتدی بن ملازمت شیردن فراغت ایدوب کوشهٔ کاشانه ده معتکف اولسم کرك معقولمیدر ودست ارادتله دامن صحبتنکه تشبث ایدوب سرعزلتی کریبان خلوته چکسم حضورکده مقبولمیدر کلیله ایتدی حاشاکه بن بردخی سنکله مصاحبته نفسمه رخصت ویرم ویاسنك مرافقتکه من بعد رغبت کوسترم بن همیشه سنك مجاور تکدن ترسان وهراسانم وپیوسته سنك مصاحبتکه قلبمله انکار ایدرم علما بیورمشلردرکه مصاحبت جاهل وفاسقدن اجتناب واجب وخدمت عاقل وصالحه التزام لازمدر مخالطت اهل فسق وفجور تربیت ماره بکزرکه هرچند مارآنك کبرتعهدنده زحمت چکه آخر لعاب دهان وزخم دندانندن چاشنی طاتسه کرك وملازمت اهل علم وصلاح طبلهٔ عطاره مشابهدرکه متاعیله تمتع اولنمزسه باری روایح فوایح مشام جانی معطر ایتسه کرك (بیت) هرکیمك کیم رفیقی ناصح اوله * نقد رطالح ایسه صالح اوله * مثنوی * باش چوعطارکه پهلوی او) جامه معطرشود ازبوی او * چندچوآتشکه آهنکران * دودشراری دهی ازهرکران * سندن نه طریق ایله امید وفا وخلوص صفا متصوردرکه برپادشاه که سنی برمرتبه ده عزیز ومکرم ونامی ومحترم قیله که آنك سایهٔ دولتنده آفتاب وارلاف ارتفاع اوره سن وآستان آسمانشانته انتسابله پای افتخاری فرق فرقدانه قویه سن بومعامله بی روا کوردلك وحقوق اکرام وعاطفتی عقوق کفران نعمته مبدل قیلدك بیت) نه ازحق نه ازخود تراشرم باد * نه ازمردمت نیزآزرم باد * بن اکرسن اصل کسدن انقطاع اختیار ایدم ارباب خرد وارجند معذور طوتسه کرك واکرسن مقوله نا کسدن بعدالمشرقین فرار ایدم عقل صواب بین استصواب ایتسه کرك (قطعه) قطع صحبت کردن ازیاران صوری خوشترست * وازحضور ناموافق بی حضوری خوشترست * همدمی کزصحبتش خرم نکردد خاطرت * زانچنان همدم بصد فرسنك دوری خوشترست * نته که مصاحبت اخیار وابرارك منفعتی بسیاردر ومجالست اشرار وفجارك مضرتی بیشماردر بی تمیزلوله صحبتك تأثیری تیزاولور وضرری آرمذتده وجود بولور پس اول کمسه که عاقل وکامل اوله کرکدرکه مصاحبتی هردم داناوستوده معاش وراستکوی ونیکخوی ایله اوله وهمدم کذاب وخائن وبدخوی فاسق وفاجردن اجتناب قیله (مثنوی) چوتوان دربروی خلق بستن

بخلوتخانهٔ تنها نشستن * رفیق نیك باید کرد حاصل * که صحبت رانشاید هر سیه دل
مراهست این سخن ازعاقلی یاد * که رحمت برروان پاك او باد * که یابی دانشان
هرکس که شدیار * زیار یشان باخرشد کرفتار * هرکمسه که یارنا اهل ایله مصاحبت
اختیار قیله ویارنادانله مستظهر اوله اکا اول واقعه یتشه که اول باغبانه یتشدی
دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول * حکایت * کلیله ایتدی قدیم الزمانده بر باغبان
وارایدیکه سرمایهٔ عمرنی عمارت باغ وبستانه صرف ایتمش وبضاعت قدرتنی
زراعت کل وکلستانه بذل ایتمش ایدی * عمری حاصلی بر بوستان فردوس مماثلی
وارایدیکه نزهت اشجاری دیدهٔ باغ ارمه خاك حسرت براقمش ایدی * ولطافت
ازهاری سینهٔ باغ خورنقه داغ غیرت یاقمش ایدی الوان انوار اشجارنده جلوهٔ طاوسی
ظاهر * واوراق ازهار کلزارنده فروغ تاج کاوسی باهر * عرصهٔ زمینی چهرهٔ شاهد
حله پوش کبی منور * نسیم هواسی کلبهٔ عنبر فروش کبی معطر درخت
جوانبختنك کثرت اثقال اثمارندن پیرلر کبی قامتی دال ومیوهٔ شکر آمیزی
رشکندن حلوای بهشتی منکسر البال انواع اثمار ربیعی وخریفیسی غایت لطافت
ونهایت حلاوتده سیب بی آسیبی سیمین ذقن دلبرلر کبی دللر صیدا یتمش ورنك زیبا
وبوی راحت افزایله عالمی قیدا یتمش درخت امرودلك هر شاخی اب حیات ایله طولو
کوزه لروجلاب نباتله مملوصراحیلر اصمش وسمع کاهلان بی مایه وسوده صلای
حلوای بی دود یتشدرمش * بهی پشمینه پوش صوفیان شبخیز کبی رخسارهٔ
زرد ایله پنجرهٔ خانقاه ابداعدن باش چیقارمش وروی کرد آلودی اهل دردلك چهرهٔ
زرد زعفران اندودندن نشان ویرمش * کوی زرین نارنجی میان برك سبزکونده کرهٔ
مهر انور کبی سپهر اخضردن تابان ومجمر مطلای ترنجی نکهت دلارا ورایحهٔ
روح افزایله صحن بوستانده درخشان زرد آکود شفتالوسی دهن یار کبی آبدار برطرفی
نمونهٔ کونهٔ عاشق برجانبی نمودار رخسار دلدار برکوشه سنده انجیر بینظیر یکه
چاشنیکیر قدرت نعمت وصف جمالن والتین طبقنه قویمش وخشخاش وقنددن
برحلوای زیبا مهیا قیلمش * برطرفده دخی انکور پرنور که دبیر حکمت شرح لطف
وکمالن * وانبتنا فیها حبا وعنبا * حاشیه سنه یازمش وکف برك اخضرده ابلهٔ تر
وصفحهٔ زمردینده لعل وکوهر ویاقوت احمر کبی ظهور ایتمش چمنزاری کنارنده
کوی زرنکار خربزهٔ سبز خط طرفه عذار ماه تمام کبی افق سپهر مینافامدن
یوزکوستروب جلوه قیلمش دهقان هر درخته اول قدر پیوند ایتمش ایدیکه قلبندن
پروای پدر وزن وفرزند کتمش واول بوستانده نیجه زمان ایدیکه لیل ونهار
تك وتنها روز کار کچورر ایدی اخر الامر کربت غربتدن دلتنك اولدی ووحشت
وحدتدن کوکلنه دهشت یول بولدی * ع * کل وبنفشه همه هست ویار نیست

چه سود) القصه تنهالق غمندن دلخسته وخاطر شکسته جانب دشته کشته چیقدی
بر کوه دامننده که عرصهٔ امل کبی فضاسی نهایتپذیر دکل ایدی تفرج ایدرکن
قضای الهی بر خرس زشت سیرت قبیح صورت ناپاك طینت ناخوش طلعت دخی
تنهالق وحشتندن فراز کوهدن جانب دشته متوجه اولمش ایدی فی الحال
ما بینلرنده ملاقات واقع اولدی طرفیندن رابطهٔ جنسیت واسطه سیله سلسلهٔ
محبت حرکته کلدی ودل روستایی جان ودل ایله مصاحبت خرسه مائل اولدی

بیت

ذره ذره کاندرین ارض وسماست * جنس خود را همچو کاه و کهرباست

خرس چون روستاییدن بو تعلق وتملقی مشاهده قیلدی بالکلیه انك وابستهٔ صحبتی
اولدی * وادنی اشارتیله عقبنه دوشوب اول باغ بهشت آسایه کلدی باغبان دخی
برموجب (اکرموا اضیافکم) اول حریف شریف وضیف ظریفی اثمار لطیف
ایله تکریم وتشریف ایدوب اول واسطه ایله میانلرنده علاقهٔ محبت مؤکد وزمین دل
وجانلرنده بیخ نهال مودت برومند اولدی * بیت *

بکنج باغ می بودند یکچند * بوصل یکدکر پیوسته خرسند

هر کاهکه باغبانه فتور طاری اولوب بر درخت سایه سنده بستر استراحته حضور
ایتسه خرس غایت شفقت ونهایت هوادارلغندن باشی اوجنده طوروب
مکسر انلق ایدر ایدی وایدر ایدی (ع) مکسی نیز نخواهم که کند سایه بر ان لب *
بر کون باغبان عادت معهودی اوزره خوابه واردی خرس داخی مکسر انلغه
اشتغال ایدوب هر چند که طرد ذباب ایدردی بو اسمك مأخذ اشتقاقی موجبنجه
که ذب آب افظید ردر حال بنه معاودت قیلورلر ایدی وهر طرفدن که دفع
ومنع ایتسه بر جانبدن دخی قدوم وهجوم ایلرلر ایدی آخر الامر خرس آشفته اولوب
بر سنك سنکینی قتل مکس قصد بنه قالدیروب دهقان مسکینك باشنه اوردی
مکسلره نهیب سنکدن آسیب یتشمدی اما سر باغبان پریشان اولوب خاك یکسان
اولدی بو اجلدندر دیمشلردر که دشمن دانا بهر حال دوست ناداندن اولیدر
* بیت * دشمن دانا که غم جان بود * بهتر ازان دوست که نادان بود * امثال عربده
کلمشدر * عدو عاقل خیر من صدیق جاهل * بو مثلی کتوردم تا بیلهسن که
مصاحبت ومصادقت نادان همان بوفی منتج اولور که سر عرضهٔ تلف وسینه
خدنك بلایه هدف اولور * بیت * صحبت ابلهان چو دیك تهیست * کز درون خالی
وز برون سیهیست * دمنه ایتدی بن شو یله ابله دکلم که دوستمك نفعن ضررن بیلمیم
وخیرین شرن تمیز قیلمیم کلیله ایتدی بلی من حاقتده اول مثابه ده دکلسن اما غباد

غرض دیدهٔ بصیرتك تیره وخیره قیلمشدر یمکن که بر غرضه بناء دوستلك جانبندن
وار کله سنی بعده اعتذار ایچون هزار توجیهات ناموجهه تشبث قیله سن نته که شیر
وشتربه بابنده انواع فتنه لر پیدا قیلدك وهنوز دین ودیانت وصدق وصداقت دعوا
ایدرسن دوستلرك ایله سنك مثلك اول بازرکان مثلیدرکه ایتدی بر شهرده که موش
صدمن آهن ییه عجبمیدرکه موشگیر بر کودك کوتره دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول
(حکایت) کلیله ایتدی روایت ایدرلر که بر بازرکان اندك مایه تجارت ایچون سفره
نیت ایتدی ودوراندیشلك یوزندن بر دوستنده صدمن آهن ودیعت قودی کتدی
تا وقت ضرورتده انی سرمایهٔ روزکار قیله ورشتهٔ معاشی انکله استحکام بوله بازرکان
چون مقصدینه واروب مقصودینه ایروب دونوب ینه مقام معهودینه
کلدی بر زماندنصکره اول آهنه محتاج اولدی مکر که امین متدین آهنی تمام صاتمش
وثمنن لوازمنه صرف ایتمش ایدی بازرکان کلوب ودیعتی مودعدن طلب ایدیجك
مرد امین ایتدی ای خواجه بن اول امانتی صیانت ایچون مخزنمه قویمش ایدم
بوندن غافل ایدمکه اول کوشه ده بر موش آشیانه قیلمش ایمش بن واقف اولنجه موش
فرصتی غنیمت بیلوب آهنلری تمام دیشدن کچورمش بازرکان حقیقت حالی معلوم
ایتدی اما تجاهل ایدوب ایتدی راست بیورورسن موش اکل آهندن قتی حظ ایدر
واول لقمهٔ تروشیرینی صابونی حلوالر کبی بودر ＊بیت＊

＊موش را لقمهای آهن هست＊همچو پالوده راحت حلقوم＊

مرد بازرکاندن امین آهن بو سوزی ایشیدیجك شاد اولدی وکوکلندن ایتدیکه
بازرکان نادانی کور که کفتار واربو کفتارله فریفته اولدی وآهندن بالکلیه
یأس ایدوب مطالبه دن فراغت قیلدی پس اولی بودرکه انی حجره مه دعوت ایدوب
رسم تکلفاتی یرینه کتورم تا بو واسطه ایله براءت ساحت ذمتم مؤکد وبنای دعوای
صدق وامانتم مشید اوله پس خواجه یی خانه سنه دعوت ایتدی وصلای ضیافتی
سمع بازرکانه یتشدیروب ایتدی ＊بیت＊

کر بمهمانی قدم در کلبهٔ ما می نهی＊لطف می فرمایی وبر چشم ما پا می نهی

خواجه ایتدی معذور بیورکه بو کون بکا بر مهم ضروری واقع اولدی اما ان شاء الله
علی الصباح کمر خدمتی درمیان ایدم چون مهمان منزل میزباندن طشره چیقدی
قپوسی اوکنده آنك پسرلرندن بریسن اوینار کوردی فی الحال زیر دامننه آلوب
خانه سنه ایلتدی وعلی السحر درخانهٔ میزبانده حلقه کبی حاضر اولدی ومیزبانی
پریشانحال کوروب سبب تفرقهٔ خاطرك صوردی میزبان دخی کریان وغریوان
جواب ویردیکه دونکی کون بنده زاده لر یکزدن بریسی غایب اولدی نیجه نوبت شهرك

کوچه‌لرین کوشه بکوشه ارادم اول کشنده‌یی بولمدم ونیجه کره شانهٔ جستجو ایله هر کوی وهر کاری طرهٔ یارو کیسوی نکارکبی طرادم حالندن خبر بیلمدم * بیت *
یعقوب صفت ناله کنان میکنم افغان * کایا خبر یوسف کمکشته که دارد * بازرکان ایتدی دونکه بن بوندن کتدم بو صفتله که بیورورسن بر کودلئ مشاهده ایتدم بر موشکیر کوتروب کیدردی واوج هواده فراغ بال ایله پرواز ایدردی مرد امین آواز حزین ایله ایتدی ای بیخبر نیچون نامعقول سویلرسن ومحال کلمات ایلرسن وبو کذب صریحی کندیکه نیچون نسبت ایدرسن مکرکه بنی مسخره واستهزا ایلرسن بر موشکیر بو جثهٔ صغیر ایله که نصف من انجق چیقار بر جسم کبیر یکه اون مندن زیاده اوله نیجه کتوروب هواده اوچار بازرکان تبسم ایدوب ایتدی * بو نه محل تعجبدر اول یرده که موش یوز من آهن یه موشکیر اون من جثه‌لی نیچون هواده کوترمیه مرد امین بیلدیکه حال ندر ایتدی غم یمه که موش آهنک یمه مشدر خواجه جواب ویردیکه دلتنک اولمه که موشکیرده پسرلئ کوترممشدر آهنی کتور کودکی کوتر بومثلی کتوردم تابیله سنکه برمشربده که کندو ولی نعمتنه غدر ایتمک جائز اوله ظاهردرکه غیریلره نسبت نه ضررلر اندیشه قیله چون سن ولی نعمتکه بونی روا کوردلئ من بعد کمسنه نك سندن امید وفاسی وسکا خلوص صفاسی قالمدی وبکا روشن اولدیکه سنك ظلمت صحبتکدن پرهیز لازمدر وخبث طبیعت ولوث عقیده‌کدن احتراز واجب * بیت *

پیوند دولت آمد از چون تو یی بریدن * سرمایهٔ سعادت روی تر اندیدن

جون مکالمهٔ کلیله ودمنه بو مقامه یتشدی شیر کار شتربه دن فارغ اولدی وآنی سرپنجهٔ سیاستله قتل ایدوب آلودهٔ خالئ وخون قیلدی اما چون کار کاوی بر طرف قیلدی وقوت خشمی ساکن اولوب حدت غضبی تسکین بولدی بر زمان باشن اشاغه ایتدی وتأمل بحرینه توغل ایدوب کندو کندویه ایتدی دریغ شتربه یه بو یال وبال وحسن وجمال وبو هنر وکمال ایله بیلازم بو بابده اصابتمی ایتدم ویا راه صوابی قویوب طریق خطایه می کتدم وآنك حقنده بکا ایدکلری کلمات جهت امانتدنمی ناشیدر ویا طریق خیانتدنمی متمشی بن نقدمی کندو المله باد تاراجه ویردم ویار وفادارمه کندی المله شربت هلالئ ایچردم * بیت * یار با یار خود اخر این کند کافرم کر هیچ کافر این کند * القصه شیر سر نداماتی زانوی ملالته قویوب کندویه زبان ملامتی دراز ایتدی ونفسك تلون وتهور وخفت وشتابزده لکن تمام نکوهش قیلدی وخیال شتر به لسان حال ایله بو رباعی جانکدازی سامعهٔ شیره یتشدردی * رباعی * ای دوست کسی بی سببی یار کشد * وانکه چو من یار وفادار کشد *

تو دوست مکو دشمن خود گیر مرا * کس دشمن خویش را چنین زار کشند *
شیرک خنده‌ٔ دائمیسی بو واقعه قساوتندن گریه‌یه مبتدل اولدی * وتب لازمیسی
بونائره حرارتندن تزاید بولدی (بیت) دست هجرانت مرا در سینه خار غم نشاند *
تا ازین خار غمم دیگر چه گل خواهد شکفت * دمنه چون بو آثار ملامتی جبین
شیرده ظاهر وامارت ملالتی سیمای حالنده باهر کوردی * کلیله ایله کلماتی قطع ایتدی
وفی الحال حضور شیره واروب ایتدی * بیت * شها اقبال وبخت اولسون سکا یار
همیشه دشمنک اولسون نکونسار) موجب اندیشه نه وسبب تفکر وتأمل نه نسنه‌در
بوندن خرم زمان وبوندن فرخنده آوان اولورمیکه ملک میدان فرصت ونصرتده
خرامان وسر شتربه بدسگال خاک هوان وخون مذلتده غلطاندر * بیت * صبح
امید تیغ ظفر برکشیده بین * روز عدو بشام هلاکت رسیده بین * شیر ایتدی
هر گاه که آداب خدمت واطوار صحبت وآثار دانش وکفایت شتربه یادمه گله رقت
طبعمه غالب اولور ولشکر اندوه وحیرت کشور شکیب وصبرمی غارت قیلور الحق
پشت وپناه سپاهم ایدی وضابط کشور وقاید لشکر واتباع واشیاعم آنک
زور بازو وسیله استظهار ایدرلر ایدی * بیت *

رقت آنکه داشت کار جهانی قرار ازو * رفت آنکه بود خانه‌ٔ دل استوار ازو

دمنه ایتدی ملک اول کافر نعمت ایچون رقت ومرحمت ایتمک مقامی دگلدر بلکه
بو ظفر مقابله‌سنده که میسر اولدی * وظایف شکر الهی‌یه قیام قیلمق گرک وبو نصرت
سببیله که ال ویردی ساحه‌ٔ دلده ابواب مسرت گشاده اولمق گرک * بیت *
صبح ظفر از مشرق امید برآمد * اصحاب غرض را شب سودا بسر آمد * بو فتح
همایونی که روزنامه‌ٔ دولت انکله زیب وزینت بولور وبو ظفر مبارک ومیمونی که
کارنامه‌ٔ سعادت انکله مطرز وموشح اولور صفحات ایامده دیباجه‌ٔ معالی وعنوان
مفاخر بیلمک گرک * قطعه *

امروز بخت نیک وبشارت رسان ماست * اقبال را به پرده‌ٔ امید صد نواست

روزیست این که دل بهزاران دعاش جست * عهدیست این که دل بهزار آرزوش
خواست * ای پادشاه عالمپناه برکسنه‌یه عفو واحسان که انده احتمال خطر جان
اوله خطادر وخصم بداندیشی محبس کورده محبوس قیلمق کار عقلادر انگشت که
زینت دست وآلت قبض وبسطدر هر باری که اکا بر آفت طاری اوله بقای جثه‌ٔ
باقی ایچون قطع ایدرلر ودندان که زیب وزیور دهان وآرایش صورت انساندر *
هر گاه که اکا بر عارضه‌ٔ جانسکاه راه بوله زحمت جراحتن عین راحت بیلوب قلع ایدرلر
* بیت * عدو کیدر که آنی قیله سن یاد * هلاک ایله که تا اولمایه سن شاد * اگرچه که

جوانب دشتی کشت ایدر ایدی ولقمه کسبنه اطراف بیابانی قدم حرص وشره ایله
طواف ایدوب کزر ایدی تا کاه بر جانبدن بر رایحه که مدد قوّت جسم ومادۂ فتوح
روح ایدی مشامنه یتشوب ایتدی * بیت) بوی کباب میرسد از مطبخم بدل * پیغام
آشنا نفس روحپرورست * پس اول جانبه توجه ایتدی کیدرلئ بر پوست پاره سی
کوردیکه سباعدن بریسی اتن ییوب پوستن آنده قومش کتمش ایدی چشم روباه
بیچاره اول پوست پاره یه راست کلیجک جسمنده حیات تازه ظاهر اولدی واول قدر
قوتله اندامنده قوت تمام مشاهده قیلدی (بیت) مرده بودم بوی یاردلنواز آمد بمن
یاد کر جانی که از من رفت باز آمد بمن * پس غم مجاعتی فراموش ایدوب اول
پوست پاره یی در اغوش ایتدی وغانم وسالم دونوب مأواسی جانبنه کتدی وایتدی (ع
چون یار بدست آید خلوت زهمه خوشتر * اتفاق میان رهکذارده برده کار ینه
کلدی کوردیکه فربه مایکانلر طاوس جنان کبی عرصۂ فضاده ومنصۂ صحراده
جلوه یه کلمشلر وزیرلئ نام بر غلام انلرلئ نکهبانلغنده کمر اهتمامی در میان ایتمش
لاجرم عرق اشتهای روباه حرکته کلدی وانلرلئ خیال مغزی وکوشت نغزی ذوقیله
پوست پاره یی فراموش قیلدی بو حال اثناسنده ناکاه بر شغال کاوب روباه ایله مرحبا
ایتدی وبشره سنده علامت حیرت مشاهده ایدوب ایتدی ای برادر سنی غایت
اندیشه مند کورورم سببی ندر روباه ایتدی ای عزیز بو شکارلری کورمز میسنکه
هر برینك زبان حالی * ولحم طیر مما یشتهون * معناسنك تکرارینه جاری وسر آیت *
ولکم فیها ما تشتهی انفسکم * سر تا پا آنلرلئ اعضاسنده واجزاسنده ساریدر * بیت *
سر تا بپای او همه روح مجسمست * رویی بدین لطافت وپاکیزکی کمست * مدت
متمادی بلیۂ مجاعتدن طاقتم طاق اولمش ایکن اتفاق کنجور خزاین ارزاق
بو پوست پاره یی بکا ارزانی بیوردی حالیا جاذبۂ اشتها یه بو داعیه دوشدیکه بو مرغان
کبك خرامك بریسن دامه چنکه آلم وکام آرزویی آنك کوشتی لذتی وخونی شربتیله
شیرین قیلم * بیت *

* عیش من تلخست کر یار از لب شکر فشان *

* شربتی بخشد مرا کام دلم شیرین کند *

شغال ایتدی هیهات هیهات مدت مدیده درکه کمینه بو مرغانلرلئ کمیننده اوتوردم
وآنلردن بریننك صیدی کاننی قوردم وقصدی تیرینی اوردم فاما اول غلام وزیرلئ نام که
آنلرلئ پاسبانیدر طریق محافظه ده بر وجهله جد واهتمام ایدرکه نقاش متخیله آنك
حراستی خوفندن آنلرلئ قصدی تمثالن لوح تفکره چکمز ودهقان متفکره آنك
سیاستی وهمندن آنلرلئ صیدی نهالن زمین خیاله دیکمز بن بو معامله ده نقد عمرمی

سمنه طاوسلر

چقال

صرف ایدوب بو آرزوده روز کارم کچوردم و مجرد بو مال خولیا ایله کیجه‌یی کوندزه
وکوندزی کیجه‌یه یتوردم سنکه بی تعب یمین وبی عرق جبین بر بوست پاره ایله
کتورمشسن غنیمت بیل وبو سودای بی سود وطمع خامدن فراغت قیل * بیت *
دلارامی که داری دل درو بند * دکر چشم از همه عالم فروبند * روباه ایتدی ای برادر
تا اوج مراده کام دل ایله عروج میسر اوله حضیض خست ودنائتده نامراد قالمق
غبن فاحشدر * بیت * تا توان بر مسند عزت نهادن پای خویش * ازچه باید
کرد برخاک مذلت جای خویش * همت عالی بکامانعدر که بو محقرله قانع اولم
ولذت کوشت فربهدن فراغت ایدوب بو پوست لاغری غنیمت بیلم شغال ایتدی
ای خام طمع حرص مذمومه علو همت نام ویرمشسن وشره نامحموده علامت
دولت لقب قومشسن بوندن غافلسن که حضور فراغتده وراحت قناعتده‌در
* بیت * درین بازار کر سودست بادرویش خرسندست * خدایا منعم کردان
بدرویشی وخرسندی * مناسب بودر که اول نصیب ایله که (الرزق مقسوم) دیوانندن
نامزد اولمش سن خرسند اولمش اوله سن وتعب بی فائده وطلب محالدن که نتیجهٔ
(من طلب مالا یعنیه فاته مایعنیه) اکا مترتبدر اجتناب وامتناع قیله سن (بیت)
رزق مقسومست روزان مقرر کرده‌اند * بیش ازین وبیش ازان حاصل نمیکردد
بجهد * سنک بو طمعکدن قورقرم اول پوست پاره‌یی دخی الدن چیقاره سن
وبالکلیه خائب وخاسر اولوب (الحریص محروم) رقیله ناصیهٔ حالک مرقوم قیله سن
خوش مشابه‌در سنک حالک اول درازکوشک حسب حالنه که (ع) قولقدن چیقدی
قویرق استرایکن * انت کمثل العیر طلب القرنین وضیع الاذنین * روباه ایتدی
نه کیفیت ایله اولمشدر اول * حکایت * شغال چون حیوانات عجمدن ایدی زبان
عجمی ایله بو حکایتی سلک روایته نظم ایدوب ایتدی * مثنوی *

بوده ست خری که دم نبودش * روزی غم بی دمی فزودش

دردم طلبی قدم همی زد * دم می طلبید ودم همی زد * ناکاه زراه اختیاری *
بکذشت میان کشتزاری * دهقان مکرش زکوشهٔ دید * برجست وازو
دوکوش ببرید * بیچاره خر آرزوی دم کرد (نایافته دم دوکوش کم کرد) هر کس که زحد
برون نهد کام * اینست سزای او سرانجام * روباه غایت حرص وطمعندن بوزین
درهم وشغاله ورهم ایدوب ایتدی * بیت * من خیال یاردارم کر کسی رادردلست
کز خیال او شوم خالی خیال باطلست * سن تماشا ایله که لطف حیله ایله بونلرک برینی
حبالهٔ صیده نیجه کتورسم کرک وکمند بند ایله اول صید همایونی دام قیده نیجه چکسم
کرک بونی دیدی وهمان تیر پرتاب کبی جانب مرغانه شتاب ایتدی وبوست پاره‌یی

اول مقامده قودی کتدی شغال چون کوردیکه انك نصیحت بیغرضی دل سنکین روباهده تأثیرا یتمدی اندن اعراض ایدوب دوندی مأواسنه متوجه اولدی قضایی کورکه بو اثناده برزغن فضای هواده پرواز ایدرکن نظری اول پوسته راست کلدی انی جانور مرده خیال ایدوب نشاط تماملہ حوزۂ تملکه کتوردی واوج هوایه کوتردی اول جانبدن روباه بی انتباه هنوز مرغلرقرینه وارمدین زیرك کمینکاهدن چیقوب برسنك سنکین ایله روباه مسکینك باشنه برزخم یتشدردیکه بیچاره بیم جاندن صحبت مرغانی اونتدی وتعجیل تماملہ افتان وخیزان پوست پاره جانبنه توجه ایتدی چون موضع معهوده کلدی پوستدن اثر بولمدی ودوستدن خبر بیلمدی پس قبله کاه دعایه متوجه اولوب دیلدیکه برسبیل تضرع حالن ادا ایلیه جانب آسمانه نظر ایدیجك کوردیکه زغن برپوست بردوست دیوب کیدروپوست پارهیی چنکالنده طوتوب زبان حال ایله بو ابیاتك معانیسن سمع روباهه انها ایدر * قطعه *

*** مدتی جام جم بدست تو بود * چون بینداختی کسی چه کند ***

کوهر شبچراغ بودت لیك * چون تونشاختی کسی چه کند) برده بودی وداوت امده بود * چون تو کج باختی کسی چه کند * روباه الم حرمان مرغان وحسرت فقدان پوست حیواندن اول قدرباشن طاشنه اوردیکه مغزی پریشان اولدی بومثلی ایراددن مراد اولدرکه ملك کندو الیله ارکان دولتندن بررکنی خراب ایدوب باقی ارکانك تعمیرندن وازکلدی ومقربان درکاه وسرداران سپاه وسروران وحوشك تعهد حال وتفقد احوالن بالکلیه فراموش قیلدی باوجود که شتربۀ کشتهدن رشتۀ امید منقطعدر ومن بعد مدد تدارك وتلافی ممتنع یمکن که بوسبب ایله خدمتکاران قدیم دخی شرف ملازمتدن دوروممهجور قاله لرو شاید بواغماض واسطه سیله باقی ارکان دولت دخی خدمت آستانۀ سلطنتدن اعراض ونفور قیله لر شیر تأمل تامه دنصکره ایتدی اکرچه که بو کلام عین مصلحت ومحض نصیحتدر فاما شتربه یابنده بندن خطا واقع اولمشدر اکثربنم اضطرابم انك تلافیسی جهتندندر بلنك ایتدی ای ملك غم بیهوده واضطراب بیفائدهدن نه حاصل اولورکه انك تلافیسی دست حیرت وضجرت ایله میسر اولمز بلکه رای راست وتدبیر درسته وابستهدر * بیت * چو درطاس رخشنده افتاد مور * رهاننده را چاره باید نه زور * صلاح بودرکه ملك سباع جزع وفزعی قویوب بنای کارنی اساس تدبیر اوزره مبتنی قیله وتحقیق احوال شتربهده بروجهله تدقیق بیوره که انك غث وسمینی خاطر عاطر نازنینه روشن وظاهر اوله اکر واقعا اول احوال که شتربهدن سمع شریفنه ایصال ایتمشلردر واقع اولمش اوله سزای غدروکفران وجزای ظلم وعدوانی بولمش اولور

واكرانك حقنده افترا ايدوب غيرواقع مفاسد اسنادا يتمش اوله لر كردن مفسد بد فرجام علف شمشير تلف ونيام تيغ انتقام اولمق كركدر * ع * انرا كه بدست دفع كردن نيكوست * شير ايتدى وزير مملكت سنسن بوزمانه دك سنك راى اصابتشعار كله استظهار ايدوب فكر دوراندیشكى جرمنافع ودفع مكارهده پيشوا ايدردم حاليا دخى اعتمادم سكا در بوبابده هرنه طريق كه راى روشنكه موافق كله دريغ ايتمه وبنى شرطهٔ تدبير صوابكله ورطهٔ كرداب اضطرابدن خلاص ايله پلنك متعهد اولوب ايتدى * ملك همتنده اومرمكه عنقريب بومهمك حقيقتن حجاب خفادن منصهٔ ظهوره كتورم وادنى تدقيق ايله پردهٔ تعويقى چهرهٔ تحقيقدن كوترم * بيت *

*** همه حالهارا براى منير * برون آورم همچو موى از خمير ***

شير بو وعده ايله تسلى بولدى چون وقت كيج اولوب كيجه دن خيلى زمان كچمشيدى پلنك اجازت طلب ايتدى وبو ميثاق اوزره قرار ايدوب وثاقى جانبنه كتدى قضاى الهى كيدركن كذرى كليله ودمنه مسكننه راست كلدى كوردى كه مابينلرنده مباحثه وجانبيندن رفع صوتله محاوره وار پلنك نيجه زمان ايديكه دمنه يه بدكمان ايدى بووقتده كه آواز مخاطبه ومعاتبه انلرك منزلندن كوشنه يتشدى دغدغه سى زياده اولدى ايلروواروب وراى ديوارده طوردى وكوش هوشنى انلرك كلماتى استماعنه اوردى كليله ايتدى اى دمنه عجب كار ايتدك وعظيم فتنهٔ خفته يى بيدار ايتدك وملكى نقض عهدله موسوم وناصيهٔ حالنى غدارلق رقيله مرقوم قيلدك بيچاره شتربه يه خيانت نامنى طاقدك سباع ووحوش بيننده برق فتنه وآشوب براقدك ظنم بودركه انك تبعه ووبالى سكا لاحق اولوب دام آفات ومخافات مكافاته كرفتار اوله سن واول ايتديكك سيئه نك جزاوسزاسن برموجب * جزاء سيئة سيئة بمثلها * عنقريب بوله سن * بيت *

*** هركه تيغ ستم كشد بيرون * فلكش هم بران بريزد خون ***

مقرردركه چون بوبيشه اهاليسى كيفيت حالكه واقف اوله لر هر بريسى خلافكه مددكار اولوب سنى اول آستانه دن ردايده لر بلكه جمله سى سكا ايقى طولايوب سنك باشكه قصد ايده لر اويله اولسه من بعد بكا سنكله همخانه اولمق طريق صلاحدن دور وسنكله مصاحبت ومجالست دائرهٔ حزم واحتياطدن بغايت مهجوردر * قطعه بابدان كم نشين كه صحبت بد * كرچه پاكى ترا پليد كند) افتابى بدين بزركى را * ذرهٔ ابر نابديد كند (لطف ايله وارشمدنصكره بريار اخر اختيار ايله وبتمله اختلاط وامتزاجدن هزار مرحله كنار ايله كه من بعد بكا سكا موافقتدن امتناع واجب وسنكله مصاحبت ومرافقت خلاف راى صائبدر دمنه ايتدى اى يار غمكسارم واى انيس روز كارم

بيت كربركنم دل ازتو وبردارم ازتو مهر* اين مهر بركه افكنم اين دل كجا برم*
بنى نظر مرافقتدن دورايتمه وشرف مصاحبتدن محروم ومهجور قيلمه وشتربه
امرنده بكازياده ملامت بيورمه كه مضى مامضى ولامانع لماقدر الله وقضى فعل
كذشته يى تذكر سبب ملال وبرامرك تدبيريكه حيز تداركه كلميه خيال محالدر
بوسوداى فاسدى دماغكدن كيدروشادمانى وفراغته يوزدوندركه دشمن
عالم عدمه كتندى وساقىٔ دوران ساغر حضورى شراب سرورايله پرايتدى ابواب
فتوح بحمدالله كه مفتوح اولدى *هواى آرزو غبار اغياردن صفا بولدى* غنچهٔ
اميد چمن نويدده شكفته وديدهٔ غم والم خوابكاه عدمده خفته در* بيت* ساقيا مى
بده وغم مخور از دشمن ودوست* كه بكام دل ما آن بشد واين آمد* كليله ايتدى
باوجودكه جادهٔ مروتدن طشره كتدك وبنياد فتوتى تبرغدرله زيروزبرايتدك
هنوز دل پرغلكده داعيهٔ فراغت وارهمى واميدوارسنكه اوقاتك سلامتله كچه
ايلمى هيهات هيهات* مصراع* سوداى خامى پختهٔ فكر محالى كردهٔ* دمنه ايتدى
بويله دكلدركه شآمت خيانتدن وسوء خاتمت مكر وخديعتدن آكاه اولميم ياقباحت
نميمه وكراهت اخلاق ذميمه بندن پوشيده اوله اما حب جاه وحرص مال بكا ادراك
مآلدن مانع اولوب طول امل بنى بومقوله عمله تحريص ايلدى والحالة هذه بوكاره
چاره دن قاصرم وبوامرخطيرك تداركنه وتدبيرنده مقصرم (ع) چون كنم خود كرده ام
خودكرده را تدبير چيست* پلنك چون بوفصل خطاب وعتابى استماع ايتدى
كماهى احواله اطلاع ايدوب مادرشير خدمتنه شتاب ايتدى وايتدى اى ملكهٔ روى
زمين* وجئتك من سبإ بنبإ يقين* برسره واقف اولدم بيوررسك اعلام ايده يم
اما بشرط آنكه ملكه پيمان وايمان ايليه كه بلا ضرورة انك اعلاننه اقدام ايتميه وبريد باد
صبا كه محرم اسرار ازهار بهاردر اول كلشن رازدن شمهٔ رنك وبو استشمام ايليه پس عقد
عهد وپيمان وتأكيدات ايمان فراواندنصكره كليله ودمنه ميانلرنده جارى اولان
احوالى بتمامها بيان ايتدى كليله نك ايذا وملامتن ودمنه نك اقرار وندامتن عز
حضورنده بروجه استيفا تقرير ايتدى* وينه عقد عهدى تجديد ومقدمات
تأكيدى تمهيد ايدوب ايتدى* مثنوى*

كرم قيل اچمه بوسردن دهانى* بويوزدن قيلمه كمسه يه بيانى*

بوسرى ستر ايله پرده پوش اول* دهانك غنچه كبى طوت خموش اول* مادرشير
كيفيت حادثه دن زياده متعجب ومتأثر اولوب يارنداسى عادت معهودى اوزره شيرى
كورمكه كلدى بغايت متحير ومتفكر بولوب ايتدى اى پسر واى پارهٔ جكر موجب
ملال وسبب انفعالك ندر* بيت* ماه تماملك نيچون اولمش هلال* سرور وانكدن

اولمش خیال (حیرت واندوهکه علت ندر * فکرت انبوهکه حکمت ندر (شیر ایتدی
موجب فکرت وحیرتم قتل شتربه وتذکر اخلاق واوصافندن غیری نسنه دکلدر
اول قدر قصد ایدرمکه ذکری فکرمدن کیده کتمز وهرچند جهد ایلرمکه حالی
خیالمدن غیبت ایده ایتمز * قطعه * بجان تو که فراموش نیستی نفسی * اکرچه
می شدی اکنون نمی شوی چکنم * مکو بطنز که خسرو مکن فراموشم * کنم
اکر بشوی ور نمی شوی چه کنم * هرکاه که مصالح ملك وسپاهده تدبیر وتأمل لازم
کله و بر ناصح مشفق ومهربان موافق وچاکر وفادار واسین مصلحتکزاره احتیاج
واقع اوله خیال شتربه مقابله مه کلور ولسان حال الله ایدر * بیت * در قاعدهٔ خدمت
وآیین وفا * بسیار بجویی ونیابی چو منی * مادر شیر ایتدی ای نور عین نور یقین
ظلمت شك وتخمین اوزره غالب اولمقده فراست دل بیغل کبی شاهد عادلمی اولور)
مضمون کلام شاهدن منفهم اولان بودر که آنك دل آکاهی شتربه نك براءت ساحت
ذمتنه کواه اوله هرآینه چون آنك قتلی برهان واضح ویقین صادقله اولمدی
وصاحب غرض صورت نصیحتده آنك حالنی خلاف واقع اوزره عرض ایلدی *
مملکت خاطر آیینه مثالی غبار تأسف وزنکار تلهفدن لایزالی خالی اولمیه کرك اکر
فرزندار جمندم کلام تمام وذمامده تأمل تمام بیوریدی وتوسن تیزکام غضبی شکیمهٔ
شکیب ولکام تأنی ایله رام ایدیدی وظلمت شك وشبهه یی پرتو عقل نورانی ایله مضمحل
قیلیدی بودم دام غمه دوشمز ایدی وزنبور اندوه والم باشنه اوشمز ایدی وبساط نشاط
وانبساطی دورمز ایدی * مثنوی *

* بآهستکی کام عالم برار * که درکار کرمی نیاید بکار *

چراغ از بکرمی نیفروختی) نه خود رانه پروانه راسوختی * شکیب اورد بندها را کلید
شکیبنده را کس پشیمان ندید * شیر ایتدی ای مادر مهربان دیدیکك کبی واقعا
نفس ظالم بو بابده عقله غالب اولدی وآتش غضب بنیاد صبر وحلمی برباد قیلدی
معلوم ومجزومدر که آنك تدارکنده تأسف بیهوده دن فائده حاصل اولمز واول
جراحت مرهم ندامت وملامتله التیام بولمز فاما فساد کلی بودر که رعایایی هدف
تیر بلا ایتمشمدر وبیوفا وستمکارلق قرعه سن بنم نامیمه آتمشدر هرچند که کاو کاو
ایدرم تا کاوی خیانت ایله تهمت ایدوب اکابر جنایت اسناد ونسبت ایلیم واول
واسطه ایله آنك قتلنده سائرلر قتنده معذور اولوب طنز آشنا وطعن بیکانه دن دور اولم
هیچ بر وجهله بر طریق تصور قیله مزم وچندانکه میدان تفرس شاننده فرس فراسته
عنان ویررم آنك براءت ساحت ذمتنده کمان آرتر قتلنه بر متهدم رخصت بوله مزم
نیجاره شتربه اهل تمکین وصاحب وقار ایدی هم رای روشنی وهم سیرت پسندیده یی

وارایدی بو صفات حسنه ایله که اول موصوف ایدی اکه خیانت وکفران نعمت نسبت ایتمك معقول دکل ایدی بو مقوله کمسنه اول قبیلدن دکلدرکه تمنای فاسد وسودای محال آنك دماغنده جایکیر اولمش اوله وبو کونه مقابله ومقاتله خیالی خاطرینه کلمش اوله بونك برله که آنك حقنده انواع شفقت واصناف عاطفتدن اهمال واقع اولمشدیکه سبب نفرت وعداوت وموجب خصومت وخشونت اولیسدی بن دیلرمکه بو امری تفحصده مبالغه بیورم وحقیقت حالی عین یقین ایله معاینه قیلم بو صورت اکرچه که سودمند اولمز واول بلیه بو قضیه ایله حیزتدارکه کلمز اماشاید که نفسمه آندن فی الجمله تسلی حاصل اوله وفتنه انکیز وسخنچین کوشمال بوله وبنم عذرم خلایق قتنده فی الجمله مقبول اوله اکرسن بوسردن براثر بیلدکسه ویا برخبر استماع قیلدکسه شفقت مادرانه بودرکه بندن دریغ ایتمیوب تنبیه ارزانی بیورهسن

بیت

نه ایشتدکسه لطف ایله بیان ایت * نه سره واقف اولدکسه عیان ایت

مادر شیر ایتدی *بیت* دلمده کوهر اسرار واردر * زبانمده ولی مسمار واردر * بو خصوصده برخبر استماع قیلدم اما اظهارنی جائز کورمزم وبر سره مطلع اولدم لیکن افشاسنی مقبول بلکه مشروع اکلمزم زیرا کتمانده بعض ارکانله عهد وپیمان اولنمشدر واخفاسی بابنده تاکیدات فراوان قیلنمشدر * قلوب الاحرار قبور الاسرار * بیت * به پیر میکده کفتم که چیست راه نجات * بخواست جام می وکفت راز پوشیدن * پادشاه عالم عالمدرکه رازی فاش ایتمك عیب تمامدر وافشای اسرار نقض مالا کلام علماء فضیلتنصاب بو خصلتدن اجتنابده تاکیدات بیحد وتهدیدات بیحساب بیورمشلردر والا بتمامه سمع شریفه انهاایدردم وخاشاك اندوهی ساحهٔ سینهٔ فرزند دلبندمدن کیدرردم شیر ایتدی بو بابده تأویل علما چوقدر واقاویل حکمایه نهایت یوق بعضلرکه افشای رازده احتراز بیورمشلردر قائلك صلاح حالی وسلامت ذاتنه نظر قیلمشلردر وبعض آخر بر مصلحت کلی یه بناءً که آنده نفع عام متصور اوله اظهار اسراره رخصت ویرمشلردر فرضا که بر انسان ناحق یره بر مسلمانك قتلنه قصد ایتسه وبو سره برهمدمنی محرم ایدوب کتمانده پیمان وایمانی حددن کچورسه اول محرم اول مسلمك صیانت نفس ودمی ایچون اول رازی اظهار ایدوب اول سردن خبردار ایلسه ظاهر بودرکه بحسب الشرع مواخذ اولوب عندالله معاتب اولمسه کرك بلکه بو صورت مثلنده کتمان رازاهل فساده مشارکتدر وممکن که بو خبرك مخبری بو سری سکا اظهار ایتمکله کندوبی میاندن چیقاروب انی سنك عهدهٔ اهتمامکه حواله قیلمش اوله ویا بندن دهشت ایدوب سنی

بوسرك افشاسنه واسطه ایتمش اوله توقع ایدرمکه بیتوقف بنی بوسردن خبردار ایدهسن وشفقت نصیحتکه لایق اولانی دریغ بیورمیهسن

رازت بمیان آرکه مامحرم رازیم بکذرزسرنازکه مااهل نیازیم*

مادرشیر ایتدی بواشارتکه بیوردك بغایت ستوده وبومعانی که بیان قیلدك زیاده پسندیده درفاما اظهار سرده ایکی شرعظیم مضمردر اولا اول کمسنه ایله کدا کا اعتمادا یدوب محرم اسرار ایدینمشدر عداوت لازم کلور* ثانیا خلق آنك حقنده بدکمان اولوب آنی محرم رازاتمکدن احترازایدرلر هم احبا نظرنده مردود ومطرود اولور وهم مظهر طعن اعدا وکرفتار طنز حسود اولور کلمات حکمت نکات حکمادده کلمشدرکه* من لم یمت سره بمیته شره* یعنی هرکسه که حقهٔ ضمیرنده کوهر اسراره مهر اسرار اورمیه لاجرم سری آنك قصد سرنده کمر برمیان ایدوب عالمده سلامت یوزین کورمیه اکرچه که حق ستروصدقی نهان ایلمك اولمز امادیمشلردرکه *ع* سرو برمك اولور سری عیان ایلمك اولمز* مکر که ملك اول رکابدار حکایتن استماع بیورمش اوله که چون ناخن نفاق ایله رخسارهٔ عهد ومیثاقی خراش ایدوب سر پادشاهی فاش ایتدی دست روزکار سربی دولتن تیغ خونپاش بوارله قلم وارتراش ایتدی* شیر استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول

حکایت مادرشیر ایتدی سوالف ازمانده بر پادشاه عظیم الشان وار ایدیکه مسند تخت سلطنت زیوربذل معدلتیله زیب وبها بولمشدی* واطراف واکناف مملکت شعشعهٔ تیغ سیاستی ایله پرنوروضیا اولمشدی* بیت*

زمینی قیلمشیدی عدلی معمور زمانی ایتمشیدی بذلی مسرور*

برکون اتفاق عزم شکار ایتدی* وقصد صید ایدوب جانب مرغزاره کتدی *اول محلده که آشیانهٔ هو انواع طیورله طولدی وعرصهٔ صحرا اجناس وحوشله نمودار عرصات اولدی ملازمان رکاب سعادت انتسابك هربری بسط وقبض وجری ورکض وهتك وفتك وطعن وسفکه مشغول اولوب پادشاه حشمتمندن رکابنده مزید اختصاص ایله ممتاز اولان خواص وخدم ایله قالدی رکابدارینه تشریف خطاب بیوروب ایتدی کل سنکله سوار اولدیغمز خیل سیل رفتارله برمقدار عنان وبروب میدان کوسترهلم که بکابوداعیه دوشمشدرکه آیا بنم زیرعنا نمده اولان رخشمی تیزدر یاسنك زیررانکده اولان ابرشمی سبکخیزدر رکابدار فرمان جهانمطاعه سمعا وطاعة دیوب بارهٔ باد پیمایی میدانه سوردی پادشاه دخی سمند آتش سرعته عنان ویردی چون برمقدار نخجیرکاهدن مفارقت ایتدی عنان بارهٔ آتش پارهیی چکوب رکابداره ایتدی بومسافتی مساحتدن غایت غرض بودرکه حالیا خاطرمه برخاطره

خطور ایتدیکه تند باد شرور بنیاد حضور و بنیان سرورمی هباء منثور ایتدی * سائر خواصلك بو سره محرمیتی ایله اختصاصی اولمدیغی اجلدن دیلدمکه بو بهانه ایله خلوت میسر اوله و بر وجهله که کیسنه کمان ایلمیه بو رازی اظهار ایدم رکابدار چون شاهدن بو کلماتی اشتدی زمین خدمتی لب عبودیت ایله تقبیل ایتدی * وشرط مدحت ومحمدتی تقدیم ایدوب ایتدی * بیت * خسرو واسهر رخك تابنده اولسون دائما * روز کارلك فرخ زفر خنده اولسون دائما * اکرچه بو ذره بی تاب کندوده مظهر انوار تشریف خطاب اولمغه لیاقت بیلمز ایدی * اما چون پرتو آفتاب عنایت شاه کامیاب التفات ارزانی بیوردی * امیددر که کوش نسیم صبا که محرم اسرار حقایق بهاردر بو چمن ازهارندن شمهٔ رنك وبو اشتمیه ودلکه کنجور خزاین جواهر اسراردر بو رازك سرحد اظهارینه قدم درازا تمیه * بیت *

*** صنمسه پیمانه کبی کاسهٔ سر * دیمم کمسه یه بو سردن اثر ***

پادشاه چون رکابداردن بو نوع کلماتی استماع ایتدی * تحسین وآفرین ایدوب ایتدی آکاه اولکه بن بو برادرمك باد نخوت وآتش کینه سندن بر آدرم نیجه کون ایدیکه آنك احوال درون وبیرونن تفرس ایدردم بو کون صفحات حرکات وسکناتنده رنك سودای سلطنت ونیرنك هوای ایالت مشاهده قیلدم وبنم هلاکمه قصد وکین ومکر وکمینن عین الیقین بیلدم پس بکا بو داعیه دوشدیکه آندن آسیب مضرت یتشمدین خرسنك وجودین شاهراه سلطنتدن کاماطة الاذی کوترم وچمنزار ولایتی اول خارد ریشدن پاك وچشمه سار ایالتی خاشاك تشویشدن صافی وتابناك ایدم اویله اولسه سکا لازم اولدیکه دائم آنك احوالندن خبردار اولوب بنی محافظت خدمتنده قایم اوله سن ان شاء الله تعالی چون مأمول حصوله موصول اوله آستانهٔ کردون رفعتمده درجهٔ آفتاب دولتك بر مرتبه ارتفاع بوله که پای سیاهانی فرق فرقدانه قویه سن * رکابدار فرمانبردارم دیو خدمت ایتدی واول عهدی عهده سنه آلوب اول مهمی ذمت همتنه حواله قیلدی وایمان فراوان ایله مبرم وتأکیدات بیپایان ایله مستحکم ایلدی هنوز منزل معهوده واصل اولمامش ایدیکه جریدهٔ احوالنه بیوفالق رقمن چکدی وزمین عصیانه غدر وکفران تخمن اکدی ورشتهٔ میثاقی مقراض نفاق وشقاقله کسدی وبو نجه عهد وحقوقی قدم عقوقله پاصدی القصه رکابدار فرصت بولوب برادر پادشاهه ما جرای علی ما جری حکایت ایتدی برادر پادشله چون کیفیت حالدن آکاه اولدی متنبه اولوب رکابداری مواعید بسیار ایله تسلی قیلدی وتدبیر صایب ایله کندوسن اول ورطهدن خلاص ایلدی اتفاق ازز ماندهنه که عادت انقلابات دوران وتحولات احوال حدثاند پادشاهك بهار

دولتی نکبتا نکبت ایله خزان ونهال زند کانیدن شکوفهٔ کامرانی ریزان اولدی
بیت * قویوب برلو برنده رخت وبختی * دکشدی تختهٔ تابوته تختی * قطعه * کدام
باد بهاری وزید در آفاق * که باز در عقبش نکبت خزانی نیست * دوام پرورش اندر کنار
مادر دهر * طمع مکن که در وبوی مهربانی نیست * چون مسند شاهی شکوه برادر
مهتردن خالی قالدی برادر کهتر پایهٔ تخت سلطنته قدم بصدی وشهریارلق تاجی
کامکارلق فرقنه اصدی * بیت * در ریاض ملك ودولت غنچهٔ شادی شکفت *
بوستان سلطنت را تازه شد از نو نهال * اول فرمان واجب الاذعان که زبان شاهه
جریان قیلدی قتل رکابدار اولدی بیچاره زبان تضرع وتظلم ایله فریاد وفغان ایدوب
ایتدی ای معدن مروت وجود وای سایهٔ واجب الوجود * بیت *

*گناه من بجز اخلاص من چیست * جزای انچه من کردم نه این بود *

پادشاه ایتدی ای رکابدار اعظم جرایم خدمتکار افشای اسرار در برادرمك پروردهٔ
نعمتی وبراوردهٔ دست همتی ایکن بو سریکه جملهٔ خواصدن اکا محرمیت ایله سکا
اختصاص ویرمشدی فاش ایتمکی رواکوردك بی وسیلهٔ حقوق بکا سندن
عقوقدن غیری نه میسر ومن بعد سکا نیجه اعتماد ایدوب اخلاصکه نیجه اعتقاد
ایلمك متصور در * ع * از همدم بیوفا جدایی خوشتر * رکابدار اول قدر که استعفا
واستغفار ایدوب جزع وزاری ایتدی کارا تمیوب بردار اولدی وعاقبت مرغ جانی
دام سیاست سلطانی یه کرفتار اولدی بیت) کر زبان تو راز دار بود * تیغ را بر سرت چه
کار بود * بو مثلدن ظاهر اولور که افشای اسرار مورث شرور بسیار در وار خای عنان
زبان مثمر مضار بیشمار در بو معنایی اشعارده بو اشعار کافی وبو دعوایی اثباتده بو ابیات
وافیدر * مثنوی *

*بیلورسن سر کهر در صقله آنی * که چیقمایه الکدن رایکانی *

صقین سر سوزین اظهار ایتمه بی باك * که اولور کوهر اظهاری خطرناك * نهان ایت
سینه اصدافنده آنی * دکرمه اکا الماس زبانی) نیجه سن کشف سر مردن چیقاردی *
نیجه سرداری افسردن چیقاردی * شیرا یتدی ای مادر مهربان سرن آخره اعلان
ایدنك غرضی فی الحقیقه آنك شیوعی اولمق کرك والا کرك ایدیکه محرم اسراری
همان کندی اولیدی چونکه غیره اظهار ایتمکی جائز کوردی اولدخی آخره آشکار
ایتسه معذور طوتمق کرك زیرا که کشی کندی بار ینه متحمل اولمیجق آخر تحمل ایتمسه
تعجب ایدر نته که دیمشلردر * بیت * راز خود را چون تو خود محرم نهٔ * دیکری خود
محرم آن چون بود * بردخی بو که کشف سر اکرچه افشای راز اولدیغی جهتدن

وكاشانهٔ خلوتی عالمه وبرمیدی وخدمت سلطاندنکه نمودار آتش سوزاندر احتراز ایدوب کندوآیاغیله بوچاه بلایه کیرمیدی هرکسه که قدر فراغتی بیلمدی وخدمت مخلوق اوزره طاعت خالقی اختیار قیلمدی اکا اول بلا یتشدیکه اول زاهد کوشه نشینه ایرشدی مادرشیرا یتدی نه کیفیت ایله اولمشدر اول * حکایت * دمنه ایتدی روایت ایدرلرکه برزاهد وار ایدیکه اعباء تکلفات دنیادن قباء عبا ایله اکتفا ایتمشیدی ومشتهیات نفسانیه دن کوشه وتوشه ایله فراغت وکشکینه وپشمینه ایله قناعت قیلمشیدی * بیت *

هر کدا کم بوریای فقر اوله کسوت اکا * اطلس وزربفتدن حاجت دکل خلعت اکا

اول پیر صلاح شعار کمال زهد وتقوی ایله بین الناس اشتهار بولیجق وصیت وصدای ورعی مسامع جهانیانه واصل اولیجق اطراف عالمدن اصناف بنی آدم قدم عزمله جناب باب ارشادمآبنه متوجه اولدیلر چون نور ایت عبادت جبیننده لایح وروحانیت صلاح وطاعت ضمیر غیب بیننده واضح ایدی آنک حقنده معتقدلرك اعتقادی کوندن کونه متزاید اولدی واول ولایتك برشاه صورت ودرویش سیرت پادشاهی وار ایدیکه طلب رضاء الهی بی متابعت هوای پادشاهیدن تقدیم ایدر ایدی واحوالنده کلیا منهج اخلاق انبیا ومذهب سیرت اولیا اوزره کیدر ایدی (بیت کرچه عالمده سپهر سلطنت ماهی ایدی * شاهلر درویشی ودرویشلر شاهی ایدی * بیت * سیرت پاکیزه وخوی خوش وکردار نیك * بافقیری خوش بود باشهریاری خوشترست * چون پیر کوشه نشین احوالندن خبردار اولدی (نعم الامیر علی باب الفقیر کویان ملازمت خدمت پیره بیل بغلدی واحوال عاقبت واهوال آخرتی آکوب زار زار آغلدی وانفاس متبرکه سندن استمداد ایدوب ملوکه لایق نصایح التماس ایتدی پیر زاهد ایتدی ای ملك حق تعالینك ایکی سرایی وار دربریسی فانیدرکه اول دنیادر وبری دخی باقیدرکه اول عقبادر مقتضای همت عالی اولدر که چون سلطنت جهان فانیدن ال یویه سن سریر سلطنت عالم باقی یه قدم قویه سن مثنوی) ملك عقبی خواه کان خرم بود) ذرهٔ آن ملك صد عالم بود) جهد کن تا در میان این نشست * ذرهٔ زان عالمت آید بدست * پادشاه ایتدی ای پیر صافی ضمیر نه چاره وتدبیر ایله اول مملکتی تسخیر میسردر زاهد ایتدی بیچاره لره چاره ساز ومظلوم سوز ومظلوم نواز اولمغله متصوردر هر پادشاه که آخرتده حضور وحبور وراحت ورفاهیت دیلیه واجبدرکه دنیاده آسایش رعیته کوشش ایلیه (مثنوی کسی خسبد آسوده در زیر کل * که خسبد ازو مردم آسوده دل * کسان برخورند از جوانی وبخت) که برزیردستان نکیرند سخت) چون زاهد نصیحتدن فارغ اولدی وخزانهٔ دل

پادشاه

پادشاه جواهر زواهر زواجر له طولدی * نصایح دلپذیر پیر صافیضمیر قلب شاهده برمثابه ده تأثیر ایتدیکه دست ارادتله دامن همتنه تشبث ایدوب شرف صحبتیله دائم مشرف ومغتنم اولوردی ولجام کلام نصیحت انجامیله توسن هوای بدفرجامی رام قیلوردی اتفاق برکون پادشاه مصاحبت درویش ایله مشرف ایکن ناگاه دادخواهلردن برجمع کثیر وجم غفیر فریاد آتش تأثیری کرهٔ فلک اثیره چیقاردیلر زاهد چون بوحالی کوردی انلری حضورینه دعوت ایدوب هر برینک حالنی علی حده صوردی وپادشاهه انلرک مهامنه مناسب احکام تلقین ایوردی پادشاه بوندن زیاده حظ ایدوب التماس ایتدیکه بعض وقتده دیوان مظالم رعایا آنک نظرنده عرض اولنه زاهد دخی مهمات رعایا ومصالح برایا عدل وانصافله فیصل بوله واکا دخی (حدیث) الدال علی الخیر کفاعله * مفهومی موجبنجه مثوبات جمیله عائد اوله دیو مسئولن قبول وملتمسن مبذول ایوردی ودفع مظالمده موجب حال ومآل اوزره زبان زاهدده هرنه فرمان که جریان بولوردی پادشاه طوع ورغبت ایله اصغا واستماع ایدوب تنفیذ وامضا قیلورایدی تاقضیه برمرتبه یه واردیکه اکثر مهمات ولایت بلکه کلی مهمات سلطنت اول پیر صاحب کرامتک کف کفایتنه مفوض اولدی عاقبت سودای حب مال وطول رشتهٔ آمال سویدای دل زاهده یول بولدی ودیوار زهد شیخ صلاح شعارده رخنه بدیدار اولدی وسر درویش هوای توکلدن فارغ اولوب تشویش تمنای اسباب وتجمل ایله طولدی * وهذا لیس اول قارورة کسرت فی الاسلام * بونک امثالی الی هذا الان هزار هزار اولدی * بیت * پیرزال دهره کیم مفتون ومسحور اولمدی * جرعهٔ دنیا ایله کیم مست ومخمور اولمدی * دنیا بر پیرزال مکاردر که نیجه شیرمردلری کمند محبت محبتنه کرفتار ایتمشدر وبرزال غداردر که نیجه تهمتنلری بیژن وار چاه بلا وغار عنایه آتمشدر * مثنوی *

رستم زالی ستم دستنده ایتمشدر زبون * پیرزنی چاه الم قعرنده قیلمش سرنکون

طاغنک هرطاشی براسفندیارک باشیدر * پرسیاووشک هراقان صویی کوزی یاشیدر لاله سی بریوسفک پیراهن خونینیدر * برزلیخانک کلی رخسارهٔ رنکینیدر * چون زاهد شوربخت شورابهٔ ریاضت یرینه شوربای ریاست وشربت لذت سیاست نوش ایتدی ذوق چاشنیٔ عبادتی بالکلیه فراموش ایدوب * حب الدنیا رأس کل خطیئة * حلقه سنی درکوش ایتدی پادشاه کوردیکه زاهدک تصرفاتی موجب صلاح مملکت وتدبیراتی سبب انتظام مصالح سلطنتدر زمام مهام انامی علی التمام انک کف اهتمامنه تفویض ایتدی درویش که سابقا نان غمن یر ایدی حالیا جهان غمن یر اولدی وخیال تحصیل کلیم ایدرکن تدبیر تسخیر اقلیم ایدر اولدی مثنوی) جهان

برخانه درآرایشی چوق * ایچینه کیره نك آسایشی یوق * دوشر درویش ایسه تشویش نانه * وکر سلطان ایسه فکر جهانه * اتفاق برکون اول درویشلردن بریسی که احیانا خدمت زاهده کلور کیدرلردی وانفاس نفس نفیسندن استمداد همت ایدرلردی زاهدی زیارته کلدی چون اوضاع واطوارین احوال سابقه ناموافق کوردی زیاده تعجب ایتدی وآتش حیرت قلبنده مشتعل اولوب کندو کندویه ایتدی * بیت *

آب حیوان تیره کون شد خضر فرخ پی کجاست

خون چکید از شاخ کل باد بهاران را چه شد

چون زاهد شب لباس عباسیله کوشهٔ افقدن پدیدار اولدی وناسك قوی وحواسی کریبان خوابه باش چکوب غوغا وحرکتلری سکون بولدی زاهده زبان اعتراضی درازایدوب ایتدی * بیت * دران چمن که تو بودی کلی بیار نماند * خزان درامد وسرسبزیٔ بهار نماند * ای طاوس سدره مقام حضایر قدس وفرادیس انسده خرام ایدرکن * غبابة الحب * حب جاهه دوشمکه یعنی سبب نه وای شاهباز بلند پرواز اوج هوای استغناده عنقای قاف قناعت شکار ایدرکن بغاث الطیور دنیای دونه بوبحه طلب نه * بیت * مجموع روز کار تو روز امید بود * آن روز خوش بجاشد وآن روز کار کو * زاهد اولقدر که زبان اعتذاری پرکار ایتدی * بر کلامه که محل اعتبارده تمام عیار واقع اوله قادر اولمادی * مهمان ایتدی ای زاهد فرزانه بو فسون وفسانه میل هوای نفسه محضا بهانه در محصل کلام وخلاصهٔ ما فی المقام اولدر که خاطر مبارکك دام حطام دنیایه مبتلا اولوب ضمیر اشرف چنکال حرص جاه وماله کرفتار اولمشدر * بیت *

همای چون تو عالیقدر حرص استخوان سهلست

دریغا سایهٔ همت که بر مردار افکندی

کل کرم ایله دامن تجریدی غبار اغیار لمعغبر ومشرب تفریدی خس وخار دنیای غدار ایله مکدر ایتمه وعنان نفسی دست هوایه ویرمه ونواله زهر آلود علایق کام دله بتشدرمه * بیت * برخوان دهر دست ارادت مکن دراز * کالوده کرده اند بزهر این نواله را) زاهد ایتدی ای مرید معتقد آمد شد خلق توجه جانب حقه چندان مانع اولمدی اکرچه ظاهرا توجهم جانب نفسه ومصالح انسه در اما معنیده مقام انسه وجناب قدسه درقلبم اول شغل اوزره درکه بیلمش ایدلـ وحالم اول منوال اوزره درکه

مشاهده قیلمش ایدك مهمان ایتدی ای سلیم دل سن حالیا حالکدن غافلسن
وشراب غرور ایله مست ولا یعقلسن بصر بصیرتك پردهٔ غفلت ایله بسته ومزاج
طبیعتك امراض اغراض خسیسه ایله خسته در (مثنوی) چکلدی چشمکه چون
میل غفلت (دلیکه طولدی میل جاه ودولت * طوتوبدر غفلت اویخوسی کوزیکی *
انکچون آکلمزسن کندوزیکی * اما اول زمانکه خمار غفلت باشکدن کیدوب عرض
مرض غرضدن افاقت بوله سن حقیقت حاله مطلع اولوب ایتدیکك افعاله پشیمان
اوله سن لیکن پشیمانلق فائده ویرمیه وضایع ایتدیکك کنجینه یی هرچند که اله
کتورمك دیلیه سن اله کیرمیه * بیت * کارها کردهٔ واخر کار * چون پشیمان شوی
ندارد سود (سنك مثلك همان اول کورمثلیدرکه اول ماری تازیانه تصور ایدوب
کندودن دور ایتمدیکی سببدن ضریع حفرهٔ کور وطعمهٔ مار ومور اولدی زاهد
ایتدی نه کیفیت ایله اولمشدر اول حکایت) مهمان ایتدی برکور وبر بینا مرافقته ایله
مسافرته نیت ایدوب * برطرفه کتدیلر ووقت شام قریب اولیجق برمقامده نزول
ایدوب اول کیجه آنده یاتدیلر چون وقت شبکیر اولدی وتباشیر صبح طلوع ایدوب
کاربان صبا آمد شده آغاز قیلدی همراهلری دخی برمقتضای بیت * بکرا صاحبی
قبل الهجیر * ان ذاك النجاح فی التبکیر * اول منزلدن رحلته ساق جدی تشمیر
ایتدیلر اعمانك برتازیانه سی وار ایدی اتفاق اول حالده یعنی اثنای حط وترحالده
الندن دوشردی چون سوار اولدیغی مرکبی تحریکده وکاه کاه انی کوشمال
وتعزیر یکده کالاحتیاجی وار ایدی باب تفحصده مبالغه قیلدی قضای الهی مکرکه
برمار زشت دیدار ثعبان کردار برودت هوادن اویشمش واثر سرمادن عصای
موسی کبی منجمد اولوب آنده دوشمش ایدی النه راست کلدی تازیانه سن تصور
ایدوب آلدی کوزدیکه کندو مقرعه سندن نرم واستحکامده اندن محکم شاد وخرم
اولدی وحق تعالی جل وعلا یه شکر وثنا ایدوب یوله کیردی رفیقلر بربریله مصاحبت
ایدوب کیدرکن وخفت صحبت ایله شد اید طریقی تخفیف ایدرکن ناکاه مرد بینا
نکاه ایدوب کوردیکه اعمی النده برمار اژدرسیما طوتوب کیدر بلدیکه انی مقرعه سن
خیال ایدر فریاد ایدوب ایتدیکه ای رفیق اول تازیانه تصور ایتدیکك افعی ندر وزهر
وزیانندن غیری سکا نفعی ندر زهر دهانندن ضرر کورمدن وبن دندانندن چاشنی
یمدن الکدن کیدر اعمی چون بوسوزی اشتدی جزم ایتدیکه بصیر لطایف الحیل ایله
مقرعه سن المغه عزم ایتدی ایتدی ای یار حیله کار حصول دولته جد وجهدك
نه مدخلی وار طالع وبختکدر کار حضرت پروردکار مقرعه مقابله سنده نعم البدل
تازیانه ارزانی بیوردی سن مانعمی اولورسن اکر طالع مساعدت وبخت موافقت
قیلورسه سنده بولورسن * بیت * طمع دستن کرم قیل ایله کوتاه * یکتسن سکا دخی

ویره الله * ای بصیر بن که حدت ذهن وضکت ضمیرده مخر معرة النعمان ابی العلاء ضریردن دعوای تفاضل ایدرم ممکنمیدر که فسون وفسانه ایله خزانه غیبدن حواله اولان تازیانه بی المدن کیدرم بنسا ایتدی ای همدم بن سنك تازیانه که طمع ایدوب ندم اما مقتضای حق مرافقت بودرکه سنی بو مخاطره دن اکاه ایدم ای برادر کرم ایله زبانك نصیحتم کار کرونوش داروی موعظتمدن تأثیر میسر ایکن اول مار زهرناکی الکدن کیدرنا بینا کوردیکه ابرامده زیاده اهتمام ایتدی آندن اعراض ایدوب ایتدی * بیت *

* ای مدعی مبالغه از حد چه میبری *

این نکته کوش دار که روزی مقدرست *

بصیر هرچندکه باب بلاغده تقصیر ایتمیوب سرحد مبالغه دن طشره کتدی ومدعاسن ایمان فراوان وتأکیدات بیبایانله مؤکد ومؤید ایتدی اصلا فائده ویرمدی واعمی انك نصیحتنه التفات ما کوسترمدی چون تف وتاب آفتاب عالمتابدن کرهٔ هوا کرم اولدی وافسرده لك نهاد ماردن کیدوب درشت ایکن تمام نرم اولدی اثنای حرکتده دندان زهرناکی ایله اعمای بی ادراکك النه برزخم اوروب فی الحال هلاك ایتدی بو مثلی اول اجلدن کتوردم که سندخی دنیایه اعتمادی جائز کورمیه سن وانك صورتنه که مارمنقش هیئتدرکوکل ویرمیه سن وانك ملایمت وملاطفتنه میل ومحبت کوسترمیه سن که زخمی قاتلدر وزهری هلاهلدر مثنوی

* شربت انکبین مجوی از دهر * که برامیخته است شهد بزهر *

توتصور کنی که آن عسلست * آن عسل نیست شربت اجلست * زاهد چون درویش خیراندیشدن بو کلماتی اشتدی زمان تجرد وفراغتی تذکر ایدوب پردهٔ اعتسافی عین انصافدن کتوروب احوالنه نظر ایتدی کوردیکه واقعا دامن حالی طهارت اصلیدن خالی ولوث تعلقات جاه ومال ایله مالی بیلدیکه اول دوستك نصیحتی محض شفقتدن ناشی وعین محبتدن منبعث ایمش فوارهٔ دیده سندن اشك ندامت متواتر وتنور سینه سندن شرارهٔ ملامت متطایر اولدی واول کیجه صبحه دك شمع سوزان کبی زارزار آغلدی وپروانه وار شعلهٔ شوق دیدار ایله جکرین داغلدی وکار وبار خلایقی قویوب بنه خدمت خالقه میل بغلدی چون زاهد سفید لباس صباح سجادهٔ نورانی شعاعی * والصبح اذا تنفس) محرابنه یایدی وراهب سیاه پلاس رواح * واللیل اذا عسعس * صومعه سنده منزوی اولدی * بیت * جبین سحر چونکه شاهد خورشید * اولدی نورانی کسوتیله بدید * نور ایمان کبی چون ایتدی ظهور * کفر

دیجورین ایلدی مستور * وضع سابق اوزره صومعهٔ زاهدمایق که مزبلهٔ علایق
وعوایق ایدی ارذال خلایق ایله طولدی شوره زار قلبنده ینه عواصف نخوت
وعواصر کبر و عونت اسدی وتیشهٔ هوای سحرگاهی بیخ درخت اندیشهٔ
شبانه‌یی کسدی واحکام قبض وبسطی موجبنجه کیمی آصدی وکیمی باصدی
بیت * هرشبی گویم که فردا ترك این سودا کنم * تازه میگردد هوایش هرسحرگاهم
ذکر * بیت *

هر گیجه دیردم کیا ترك ایدم سوداسنی * صبح اولیجق تازه‌لر عشقك ینه غوغاسنی

القصه زاهد جان ودل ایله حب ریاسته مائل اولوب عن صمیم القلب حکم
سیاسته متعلق اولدی وامور مملکتده استقلال قصد ایدوب امر او وزرایی
عملرندن عزل ایدوب کیدرك فصل قضایاده جادهٔ عدالتدن عدول ایدر اولدی
اتفاقا رعایادن بعضنك قتلنه که بحسب الشرع ممنوع وحرام ایدی اقدام ایلدی
ورثهٔ مقتول درگاه پادشاهه واروب زاهد کراهدن تظلم ایتدیلر پادشاه حضورنده
اول مظلومك حالی معلوم اولیجق قضیه‌لری دار القضایه حواله اولندی وحکم قضا
مضاء قضاة بو منوال اوزره نفاذ بولدیکه زاهد طریق قصاص ایله قتل اولنمق بیورلدی
اول قدرکه شفعا کتوردی ومال ومنال ایله وعده‌لر ویردی مفید اولمدی خدمت
خالقی صحبت خلایقه فدا ایتمك شأمتی ایله ورطهٔ هلاکه کرفتار اولدی نعمت دنیادن
ایرلدی دولت عقبی دخی میسر اولمدی بو مثللی اول اجلدن کتوردمکه چون بندخی
جناب محراب الهیدن یوز دوندوروب جانب بارگاه پادشاهی قبله‌گاه ایدندم
وخط فرمان خالقدن باش چکوب خدمت آستانهٔ مخلوقه باش ایندردم هر عقاب
وعذابه لایق اولدم وهر بلا وعنایه مستحق * بیت *

* هر بلاکه دیسك سزاوارم * هرنه دیرسك یوزاو لقدر وارم *

دمنه چون بو فصل پراصلی تقریر ایتدی حضار مجلس آنك بلاغت بیان) وفصاحت
لسانندن متعجب اولدیلر * شیر دخی سر تأملی زانوی تفکره قویوب متحیر اولدیکه
دمنه یه نه وجهله جواب ویره وبو امره نیجه ممردن شروع بیوره سیاه گوش که جملهٔ
طائفهٔ وحوشدن مزید تقرب ایله اختصاص بولمش ایدی چون اهل مجلسی
مدهوش ومتحیر کوردی دمنه یه متوجه اولوب ایتدی ای مغلوك مذمت زمرهٔ
ملوك سنك نه حدك دربیلزمیسن که آنلرك فرق فرقد سایی * السلطان ظل الله
فی ارضه * تاج کرامتیله سرافراز در واول پادشاهلك که دادکستر ورعیت پرور اوله
برساعت عمری التمش ییللق عبادتنه برابر در سجاده نشینان محراب عبادت وتاجداران
ولایت کشف وکرامتدن چوق کمسنه‌لر برمقتضای * خدمة الملوك نصف

السلوك * خدمت سلاطينه بيل بغلمشلردروآني سبب صلاح خاتمت ووسيلهٔ فلاح عاقبت اكلمشلردر اول جمله دن حكايت پیرروشنضمیر بوحاله شاهد عادلدردمنه استفسار ايتديكه نيجه اولمشدراول * حكايت * سياه كوش ايتدي روايت ايدرلركه شهر فارسده برشيخ وارايديكه ميان فارسان ميدان ولايتدن كوى كشف وكرامتي چوكان همتنه كتورمش ايدى وكوشهٔ ترك تاج تركن تارك سپهر برينه وفرق فلك هفتمينه يتورمش ايدى (بيت * پشت پاى اورمش عالم خاكه) ترك تاجن يتورمش افلاكه * اكا پيرروشنضميردبرلرايدى چون طنطنهٔ كراماتى اطراف روم وشام وحلبده منتشرودبدبهٔ مقاماتى اكناف ديارترك وعجم وعربده مشتهر اولدى * بيت *

گون كبي طوتدي وهري شهرت شيخ * نوروير وي جهانه طلعت شيخ *

عرفاى عراق ظرفاى خراسان كبي خط محبتنه باش ايندرديلروصادقان تركستان عاشقان هندوستان كبي صدق واخلاص ايله دامن اختصاصنه ال اورديلر اتفاق ماوراءالنهردن بردرويش عزيمت احرام زيارت حريمنى تصميم ايدوب محنت عظيم وبلاء اليم ايله نواحي سمرقنددن دارالملك فارسه كلدى * لاجرم هركسه كه پاى طلبنى خارتعب ايله افكار ايتميه دست اميدى كل مراده يتميه * بيت * جورخاره قتنى بلبل كه تحمل ايتميه (آكه لازمدركه ميل صحبت كل ايتميه * بيت * بلبلى كرستم خارتحمل نكند * بهترآنست كه هركز سخن كل نكند * درويش مسافر قطع باديهٔ حرماندنصكره كعبهٔ امن وامانه يتشوب لب ادبله خاك آستانهٔ شيخى تقبيل ايدوب دست طلبله حلقهٔ باب كراماتنى تحريك ايتدي خادم خانقاه چيقوب كورديكه بردرويش غريبدرايتدي برلحظه تحمل ايله كه حضرت شيخ ملازمت سلطانه كتدى قدومى وقتى قريبدردرويش چون ملازمت سلطانى ايشتدى ايتدى بيت) دريغا بونجه راه دورودشوار * دريغا بونجه درد ورنج بسيار * برشيخ كه اهل دنيامسلكنه سلوك ايدوب هواى مصاحبت ملوك ايده ومسجد وخانقاهى يعني عبادتخانهٔ الهى يى قويوب خدمت آستانهٔ پادشاهه كيده نكا آندن نه فتح الباب ميسراولوب نه وجهه صواب ظهورايده * بيت * آرزوبودكه ميرم جوسكان درقدمش * خاك شدآن همه اميد بيكاردريغ * پس خانقاهدن چيقوب جانب بازاره واردى وكدورت قلب مغشوشندنكه كورهٔ رياضتده تاب بولمش ايدى كمعيارلك سكه سن شيخك نقدوقتنه اوردى وسوءظنى سببيله كوكلندن آنك حالنه اعتراض وشرف ملاقاتندن اباواعراض كوستردى * بيت * اى مدعى كه ميكذرى بركار آب * ماراكه غرقه ايم چه دانى كه حال چيست * اتفاق درويش

اسواق شهرده کزرکن وهنکامهٔ بازاری کشت وکذار ایلرکن ناکاه شحنهٔ شهرڭ
کوزی اکا راست کلدی قضایی کورکه مکر آنڭ شبکلنده بردزد اول کیجه زندانی
آچوب قاچمش ایدی وپادشاهڭ چاشنیٔ غضبندن شحنه وعسسڭ جانی آجمش
ایدی ودزدی بولوب جرمی موجبنجه سیاست اولنمق امرنده اهتمام تام کوسترلمش
ایدی شحنهٔ مزبور درویش مذکوری کوریجك دزد کریخته یی خیال ایدوب فی الحال
طوتوب سیاستکاهه کتوردی درویش دلریش چندانکه دعوای صدق واستقامت
ایدوب براءت ساحت ذمتنه برهان اقامت ایتدی مفید اولمدی وقطع یدندن
غیری صورت الویرمدی جلاد بیرحم کاردابداری دست درویش اوزره قویوب
بیجا باقطع ایده جك محلده های وهوی پیرروشنضمیر کادی یتدی وشیخ برمرکب
عظیم ایله خضر کبی اول سرحلقه یه حاضر اولوب کیفیت حالی استفسار ایتدی
وحالت درویش اکا منکشف اولوب شحنه یه ایتدی بو برزم آستانه مزه درویشلرندندر
بوتهمت اولنسان جریمه دن بیخبردر ودامن عصمتی بومعصیت لوثندن مطهردر
اندن الڭ وتخم ظلمکی بریبره دخی الـ شحنه چون شیخڭ بو التفاتن کوردی
مرکبنڭ ایاغنه دوشوب رکابنه یوزین سوردی وفرمانته اطاعتی جانته منت بیلدی
ودرویشه اعتذار ایدوب بند بلادن رها قیلدی بیچاره بادل صدپاره دست جلاد
وقید بیداددن آزاد اولوب شیخ پاك نهاد و پاکیزه اعتقادڭ رکابنه دوشوب کتدی شیخ
کرامت پیشه دست مبارکن دوش درویشه قویوب ایتدی ای درویش
درویشه درویشلره اعتراض وسوء اندیشه مناسب دکادر کاکر ملازمت سلطانه
مرتکب اولمیه لردی سنڭ کبی مظلوملرظالملرالندن خلاص بولمیه لردی
بیت

قاله لردی ظلام ظلم ایچره رهبر اولماسه نورهمت شیخ*

درویش بیلدیکه آنلره اعتراض کمال جهالتدن ایمش وارباب فقره سوءظن
ان بعض الظن اثم * فحواسی مقتضاسنجه غایت غباوتدن ایمش زیراکه ارادت انسان
کامل ارادت حقده فانی ومضمحلدر پس اهل کمالدن برفعل وجوده کلمزکه مراد
حق اولمیه وبرجزئی صدور ایلمزکه اکرچه که ظاهرا مخالف عقل ومنافی طبع اوله
ضمننده برمصلحت کلی ملحوظ اولمیه *مثنوی*

آن پسر راکش خضر ببرید حلق سر انرا درنیابد عام خلق*

دردرون بحر کشتی راشکست* صد درستی درشکست خضر هست* کاملی
کرخاك کیرد زرشود* ناقص ارزر برد خاکستر شود* بومثلی ایرادن غایت غرض
اولدر که سلف صالحین ملازمت سلاطیندن اکابر دین وائمهٔ مهتدین ایکن عار

نسخه
تیغ آبداری

ایتمشلردرای خودبین سن بودیانت ودین ایله عاری ایدرسن بوحالله اورتایه کلوب
سنده تدوسن دمنه ایتدی بعض اکابر اهل سلوك ملازمت آستانهٔ ملوك اختیار
ایتمشلردر دیدیکك حقدر امااول برمصلحت کلی بی متضمن اوله جقدر آنلرکه
بوطریقی خطرناك کتمشلردربی الهام الهی اقدام ایتمشلردرودامن همتلرین مطلقا
اعراض دنیویه واغراض نفسانیه ایله آلوده قیلمشلردرولیکن برمایه لی کسنه یه
اول پایه نجی میسر وبرمرتبه لی کسیه اول رتبه نیجه متصوردر وبوندن مقدم
پادشاه ظل اللهدر دیدیکك مقدمه دخی مسلمدر امااول پادشاه حقنده درکه ناظم
مصالح خلایق اوله واحوال وافعالی احکام حقه مطابق ورضای خالقه موافق اوله
نه برکسیه بی استحقاق تربیت بیوره ونه بی سبب عقوبت روا کوره وملازمان
ستوده خصالی مقرب ومقبول وخدمتکاران بدسکالی غل ذل ایله مقید
ومغلول قیله* بیت* کابن حال نیك مردانی* ایلیه تازه آب رحمتله* اولکه غدار
اوله ودل آزار* کوکنی قازه تیغ هیبتله* مادرشیرایتدی بوسوزکه سویلرسن
حقدرامانسنك حقکده فائده سی بوقدر زیراکه جمله عالم بیلورکه شتربه ملکك ستوده
سیرت مقربلرندن وپسندیده سیرت مصاحبلرندن ایدی ومرتبهٔ یقینه ایردیکه
خرمن خانمانن سنك آتش سعایتك بادفنایه ویردی وشأمت غدرومکرکله قواعد
عهد ومواعید ملکده رخنه ظاهراولدی دمنه ایتدی ضمیرمنیرملکه پوشیده
دکلدرکه بنمله شتربه میانئده اسباب منازعت ودواعی مخاصمتدن جزئی وکلی نسنه
واقع اولمشدر باوجودکه آنك بکاقصده قدرتی ودرکاه پادشاهیدن ردایتدرمکه
دستکاهی وارایدی بنم حقمده لطف ومروت وکمال شفقت ومرحمتدن غیری نسنه
کورمدم فقیردخی بحمدالله نظرملکده اول قدرخوروبی اعتباردکلدمکه آنك حالنه
حسد ایدوب آنك دفعنه مشغول اولیدم لیکن ملکه خیرخواهلق ایدوب حق نعمتی
یرینه کتوردم واول کلماتکه آندن ایشتدم ایدی بعده آثارین دخی مشاهده ایتدم
ایدی بیغرضانه ملکك سمع اشرفنه یتشدردم بکاواجب ایدیکه حق نعمت ملکی
بیلم وکاولك صورت غدروخیانتن بلدیکم اوزره ملکه بلدیرم وملکه دخی لازم ایدیکه
استماع کلام ناصحی کندویه واجب بیله وتصدیق وتحقیق ایتدکدنصکره مقتضای
مضمونیله عمل قیله چون ملك بنم کلام نصیحت انجاممه شرف اصغا بیوردی
ومصداق دعوا وبرهان مدعامی عین یقینله مشاهده قیلدی مقتضای رای شریفی
اوزره بوامری بووجه اوزره نفاذه یتشدردی فرمان پادشاهکدر بنده نك
دولتخواهلقدن غیری نه کناهی واردر اماارکان واعیاندن نقش اختصاص ملك
کعبتین حالنده عیان اولنلردن وقریب وبعیددن دعوای اخلاصده زیاده
فریدلکجنلردن چوق کسنه لرکاوایله بوداوده شریکلردر حالیابندن که تمام صدق

وكمال استقامت شعار وحسب حالمدروهم ايدوب بكا خصم اولمشلردر وعلى الاتفاق
نفاقله بكا آياق طولايوب باشمه قصدا ايتمشلردر بن كمان ايتمزمكه بنم نصيحتم مكافاتى
واستقامتله خدمتم نتيجه سى بو اوله كه ملكى بنم قيد حيات وبقاى ذاتم متحير
ومتفكر قيله چون دمنه كلامنى بو مقامده تمام ايتدى شير ايتدى بونك حالى قضاته
حواله اولنمق كرك تا كه امرنده تفحص تمام ايدهلر وشرع وعرفله تفتيش ايدوب
اظهار حقده كما ينبغى اهتمام ايدهلر زيرا كه امور سياستده وفور فراسته اعتماد
ايتمك ضلال واحكام رعيتده بى الهام حجت وايضاح بينت بر حكمى امضا ايلمك
وبال در دمنه ايتدى نيجه حاكمدر كه پادشاه عادلك دل بيغلندن منصف ونيجه
قاضيدر كه فراست ملكدن مزيد صدق واستقامتله متصف اوله بحمد الله تعالى كه
ضمير منير پادشاه بر آينهٔ پر صفا بلكه بر جام جهان نمادر كه خدام سدهٔ
فلك احتشامدن هر بر بنك صورت حالى ومآلى آنده هويدادر (بيت) تكرار كرده دفتر
اسرار كن فكان * رأى تو از زور اى ورقهاى روزكار * لاجرم چون رأى عالم آرا
زنك ريب وريا وژنك افك وافترادن معرا ومبرادر روا ايتمم كه بو حقيرك امرنى تفتيش
وتقريرده تقصير روا كورلميه واهمال ومسامحه يه مجال ورخصت ويرلميه تا بنم
براءت ساحت ذمتم دليل قاطعله ثابت ومبرهن ومنافقلرك اكاذيبى تباشير صبح
صادق كبى عالميانه روشن ومعاين اوله * ع * راز كس مختفى نماند با فروغ راى تو *
شير ايتدى اى دمنه غم يمه كه بو مهمى تحقيقده مبالغه سر حد افراطه يتسه كرك
وبو خصوصده بر وجهله تدقيق اولنسه كرك كه حق كندويى كون كبى بلورتسه
كرك * قطعه *

* سعى ميخواهيم كرد از كاو كاو اين سخن *
* تا بدان غايت كه چون موى از خمير آرم برون *

خود تو ميدانى كه من اسرار پنهان سپهر * جملكى از پرتو نور ضمير آرم برون * دمنه
ايتدى اى پادشاه فلك دركاه بو بابده بن بنده بيكناه اولديغم سببدن الحاح وابرامده
زياده اهتمام ايدرم والا عتبهٔ ملكده روز وشب ملازم اولوب خدمتنى كندومه لازم
قيلمزدم وپاى شكسته ايله متلقىء بلا ودست بسته ايله متعرض قضا اولمزدم بلكه
فسيحوا فى الارض) مضمونى موجبنجه باشم آلوب بر طرفه كيدردم ورخت اقامتى
بو منزلدن كوتروب بر اقليمه دخى نزول ايدردمكه عرصهٔ ارض عريض المساحه
وميدان خلاص ممتنع المساحه در مادر شير ايتدى اى دمنه ديلرسنكه زبان آورلكله
بو جرمدن كنديكى بيخبر چيقاره سن وبى قتل وقصاص بو ورطه دن خلاص بوله سن
هيهات هيهات سنك حالك نقير وقطمير تفتيش وتقرير اولمدين بو احتمال فكر محال

وطيف خيالدر * دمنه ايتدى بو آستانه ده بنم دشمنم چوق * وبكا حسد ايدر
صاحب غرضنه نهايت يوقدر * تضرع ايدرمكه بو كينه نك امرى برامينه حواله
بيوريله كه ديدهٔ حالى * مرض ميل وعرض غرضدن خالى اوله * وبو قضيه يى تفتيش
وتفحص ايدوب كوره وكيفيت واقعه يى على ماهو الواقع مسامع جلاله ايركوره
ملك دخى آنى راى مشكل كشاسنه كه آيينهٔ كيتى نمادر عرض ايدوب هرنه قضايه كه
رضا ويره تنفيذ وامضا بيوره * تا بو بيكناه مجرد شك واشتباه ايله تباه اولوب يوم
محشرده وروز مكافات خير وشرده * اقتلت نفسا زكية بغير نفس) خطابى موجبنجه
بنم ايچون ملك مستحق عتاب بلكه مستوجب عذاب وعقاب اولميه * بيت *

* من از كشتن نميترسم وليكن * مبادا خون من دامن بگيرد *

شير ايتدى ممكنميدركه بن جادهٔ انصافدن برذره انحراف ايدم * يا ميسرميدركه
منهج عدالتدن برقدم طشره كيدم * اما فكرم بودركه شويله كه سندن بو خيانت
صادر اولمش اوله سنى عبرتنماى دوران ايدم * دمنه ايتدى اى ملك بو خيانته
سبب اقدام ياشتربه يه قصد انتقام وياكسب مناصبده زياده اهتمام اولمق كرك
جملهٔ انام وكافهٔ خواص وعوامه معلومدركه كاوايله بنم بينمده بو باعث انتقامدن نسنه
واقع اولمشدر * اكرچه منصبم آندن دون ومرتبه م دنى ايدى اما كوكلم شرف
تقرب ملكله جميع مناصبدن مستغنى ايدى * باوجود كه عدل ملكى بيلمشدم *
وآثار انصافن كراتله مشاهده قيلمشدم * معلوم ومجزوم ايديكه بنى عدل
عالم آراسندن محروم قيلمزدى * ورشتهٔ اميدم ميامن همت داد كسترندن منقطع
اولمزدى * بيت *

* ترا ايزد از بهر عدل آفريد * ستم نايد از شاه عادل پديد *

اهل مجلسدن بريسى ايتدى * اى ملك دمنه نك بو كلامى تعظيم واحترام جهتندن
دكلدر بلكه ديلركه بو سحر ايله ضمير ملكى تسخير ايدوب بو فسانه ايله بو ورطه دن كرانه
يتشه * دمنه ايتدى اى صنعت نفاقده ماهر * وحرفت شقاقده ثانى ساحرى
ساحر قصور فهم ودرايتكه كلام ناتمامنك دليل ظاهر ووفور جهل وغوايتكه
سوداى خامك برهان باهردر * ملك سنك كبى برى كوكى بيلمز وآنماندن رسمانى
فرق ايلمز دكلدركه مدحى قدحدن ونصيحتى فضيحتدن و پندى بندن تميزه قادر
اولميه * كمانم بودركه فكر شاهانه وتميز ملكانه ايله حاليا سنك فهم سقيمكه وبنم طبع
مستقيممه واقف اولمشدر * وسنك خرافات غرض آميزكى بنم كلمات نصيحت بيزمدن
فرق وتميز ايلمشدركه فكر كشوركشاسى شمع شبستان سلطنت * وراى عالم آراسى
حلال مشكلات مملكتدر بيت) حالمز بيلمزمى صاندك راى عالمكير له) عالمى تسخير ايدن

سر پنجهٔ تدبیرله * سیاه کوش ایتدی سنك سوابق جنایت وخیانتکدن اولقدر
متعجب دکلم که بو مضیق مخمصه ده بلاغت اقوال * وفصاحت موعظت
وضرب امثالکدن متعجبم دمنه ایتدی بلی مقام پندده مقام ریشخندده کلادر
اکر شرف حسن قبول بولورسه * وهنکام مثلده محل کسل دکلادر اکر سمع
رضا ایله اصغا بیوریلورسه * مادر شیر ایتدی ای غدار هنوز امیدوارسنکه شعبده
ومکرله بو دام بلادن خلاص اوله سن * دمنه ایتدی اکر احسانه اساءه ایله مجازات
وخیره شرله مکافات روا کوریلورسه الدن نه کلور (لا راد لقضائه ولا مانع لحکمه *
اما ملك واقفدرکه هر خائن * الخائن خائف * صفتیله متصفدر نیجه خائنك زهره سی
واردرکه ملك حضورنده تکلمه جرأتی اوله شویله که بنم حقمده بدکمان اولوب
باب سیاستده شتاب ایده فوائد فکر وتأمل ومیامن صبر وتحملدن محروم اولوب
خانهٔ عقلن خراب ایده وعاقبت نادم اوله ندامت فائده ویرمیه * وروزکار اوله
بجلین برچاکر جان سپار استیه الله کیرمیه * بیت * هر که در کارها شتاب کند *
خانهٔ عقل را خراب کند * هر کسه که امورنده تعجیل ایده فضیلت تحملدن دور اولوب
اکا اول فضیحت یتشه که اول زن بازرکانه یتشدی * شیر دمنه یه متوجه
ایدی چون بو نکته یی استماع ایتدی صوردیکه نیجه اولمشدر اول * حکایت *
دمنه ایتدی روایت ایدرلرکه شهر کشمیرده بر بازرکان وار ایدیکه مال ومنالی کثیر
وثروت ویساره شهیر ایدی * خورشید طلعت ناهید صورت بر زن نازنینی وار ایدیکه
نه چشم سپهر مدور آنك نظیری مهر منور کورمشدی * ونه آیینهٔ دهرده آنك
عدیلی بر پیکر کورنمشدی * رخ زیباسی روز وصال کبی تابان * وزلف
چلیپاسی شب هجران کبی بیپایان ایدی (نظم * طوغورمامشدی مثلن مادر دهر *
یوزی آیینه واله کوچه وشهر * کهر خادم اولوب دردیشلرینه * قول اولمش سرو
قد عرعرینه) اولوب همشیرهٔ کل شکرلبینه * قمر همشهری ایدی غبغبینه) جوار خانهٔ
بازرکانده بر نقاش وار ایدیکه چابکدستلکده انکشتنمای جهان * ونقشبندلکده
ثانی مانی کارخانهٔ دوران ایدی * خامهٔ چهره کشاسندن جان صورتکران چین
صورت بیجان کبی حیران * وطبع رنکامیزندن دل تحریر کشان خطا بادیهٔ
حیرتده سرکردان ایدی * مثنوی * هواده یازسه مرغ اول نقش پرداز * قلم تیرن
کوروب ایلردی پرواز * صوده چون شکل ماهی رسم ایدردی * کوروب قلاب
انکشتن چکردی * یازیدی بیشه ایچره صورت شیر * یاتینه اوغرمز اورکردی نخچیر)
اکر کاغدده تصویر ایلسه اود * نی خامه یانوب اولوردی پردود * القصه انکله
زن بازرکان میاننده معاشقه دوشدی) ونقاشه اول نقش زیبایه میل بیحابا ظاهر
اولدی سلطان عشق مملکت قلبنه که دار الملك محبتدر مستولی اولوب سپاه شوق

هفت اقليم وجودنی نهب وغارت قيلدی چشم جوانه ديدۀ نرکس کبی علت سهر
عارض اولدی * ديدۀ بيداری ابر بهاری کبی هر شام وسحر اشکبارلغه آغاز قيلدی
مثنوی * خرم اول دلکه عشقه منزل اولور * جمله کاری انکله حاصل اولور * آه له
خرمنينی ييله ويرر * وارلغن کوزيشيله سيله ويرر * کاهه صايمز ملامتك کوهن
* دلده قويمز سلامت اندوهن * مست اولور دلبری خيالندن * قورتلور عقلنك
عقالندن) جانان دخی جوانی کوربجك دل وجانيله کوکل ويردی وخانۀ صبر وشکيبی
آتش فنايه اوردی بيت) دل رفت سينه نيز تهی شد زجان کنون) ای صبر باز کرد که
اين خانه جای تست) الحاصل جانبيندن جاذبۀ عشق درکار اولوب بی وسايط ووسايل
عاشق ومعشوق بربرينه واصل اولدی * وميانلرنده ابواب مواصلت کشاده
واسباب مصاحبت آماده اولوب کوندن کونه بربرينه تعشق وتعلقلری زياده
اولدی برکون جانان جوانه ايتدی ای يارجان اکرچه نيجه زماندرکه تشريف
حضور ارزانی بيوررسن * وکوشۀ کاشانه مزی جمال عالم آرايکله آراسته قيلورسن
امّا بيلورسنکه شائبۀ شبهه تکلف ودغدغۀ توقفدن خالی دکلدرکه اکر رفع صوت
ايده سن هم جوارلر ايشتمك وار * واکر سنك آته سن رقيب بيدين سك کوش ايتمك
وار عجبا ميسر دکلميدرکه بوصنعتده که مسلم زمان وسرآمد دورانسن برفکر ايدوب
نقشبندلك کوستره سن * وبرنسنه تأليف ايليه سنکه بمله سنك ميانکده علامت
اوله وهيجان توق مصاحبت وتوقان شوق مواصلته امارت اوله نقاش ايتدی
ای نکار بردورنك چار ايديمکه نقشبند روزکار صفحۀ ليل ونهارده آنك مثلی برکار
پرکار کورمش اوله * بيت *

بياضی اوله صنکه عارض يار * سياهی اوله کويا روی اغيار

چون سن بنی اول نشانه ايله کوره سن * زاويۀ خانه دن قدم رنجه بيوره سن *
انلر چون بومواعدمی ايتديلر * وبوعهد اوزره قول وقراری برکتديلر * نقاشك
شاکردلرندن بريسی که صنعت نقش وحيله ده استاد ايدی * ورای ديواردن
ماجرايی علی ماجری ايشتدی * بيت * لب نکشايی اکرت هوش هست * کزپس
ديواربسی کوش هست * برنيجه کوندنصکره چار تمام اولدی * ووعدۀ مزبوره
انجازه يتشوب مهم سرانجام بولدی * اتفاق برکون نقاش بر مصلحته کتدی
وآنده خيلی توقف ايتدی * شاکرد فرصتی غنيمت بيلوب چاری هرقنده ايسه
بولوب آلدی * وموضع معهوده واردی * زن چون چاری کوردی يار وفادار
صانوب طشره کلدی ميان يارواغياری فرق ايده ميوب بيکانه يی آشنادن تميز
قيله مدی * بيت * درداد تن بصحبت وبرعيش زدقدم * ديدار شد ميسر وبوس

وتكارهم * غلام چون لباس التباسله مقضى المرام اولدى * ومصلحتى تمام اولوب
چارى مقامنه قودى نقاش قنده ايسه چيقه كلدى چون آرزوى ديدار دلداردن
چشمى چار و عالم باشنه طار اولدى ناچار چارى بورندى وعادت معهودى اوزره نكاره
كورندى * زن كمال تعلقندن استقبال ايدوب تملق ايتدى * وايتدى اى يار مهربان
بوندن خود حاليا كتدك نه عجب تيز ميل مواصلت ايتدك جوان بيلديكه قصه ندر
كلمسنه بر بهانه ايدوب فى الحال دوندى كتدى وچارى آتشه اوروب غلامن
رد ايدوب وجانانه سن ترك ايتدى * اكر اول زن امرنده شتاب ايتمسه لوث مواصلت
غلامله آلوده اولمزدى * وانكله جوان ميانده رشتهٔ مصاحبت انفصام بولمزدى
* بيت *

چون نهال شتاب بنشانى * ندهد جز بر پريشانى

بومثلى كتوردم تا ملكه معلوم اوله كه امضاء قضا وتنفيذ احكامده بلكه مطلقا
اتمام مصالح خاص وعامده شتاب ناصوابدر * وهر امرده اهتمام لازم وتانى
تمام واجبدر * بيت * قوتعجيلى كه اول شيطان اشيدر * تأنى صبرله رحمان اشيدر
حقيقت بودركه بن بوسوزى بيم جان وهيبت وهم سياست سلطاندن ديمزم
وبو بابده چندان كندم ايچون غم يمزم اكرچه مرك خواب نامرغوب وآسايش
نامطلوبدر * اما * اينما تكونوا يدرككم الموت * مفهومى موجبنجه آخر الامر البته
مقرر * واندن خلاص غير متصوردر بن دكل جباران جهان كه فلكه كلك
وسيمرغه سنك ديرلردى * وامكان مرك واحتمال موتى پيرامن ضميرلرينه
كتورمزلردى شكنجهٔ پنجهٔ اجله كرفتار اولوب بيلديلركه دائرهٔ فنا وفواتدن هيچ
براحده نجات ميسر وبروج مشيده يه عروجله مغالهٔ هلاكدن خروج متصور
دكلدر (مثنوى) قنى اول يربوزنده شاه اولنلر * سربر سلطنتده ماه اولنلر) ياترلر شمدى
برالتنده ابتر * قرا طپراغه اولمشلر برابر * آررسك ذره ذره هر غبارى * بولورسك
برديارك شهريارى * ساقىء دوران النده كيم بر جرعهٔ حيات نوش ايتديكه عاقبت
كل من عليها فان جامندن قان ايچمدى) وخياط روزكار كه خلعت بقا كيدرديكه
آخر قماش فنادن اكا قبا بچمدى * قطعه * كردون در آفتاب سلامت كرانشاند
كاخر چو صبح اولش اندك بقا نكرد * خياط روزكار بسالاى هيچ كس * پيراهنى
ندوخت كه آنرا قبا نكرد * اكر بنم برد كل بيك جانم اولسه وبيلسم كه جمله سن
ملكه فدا ايتمكله اكا بر فائده مترتب اوله بالكليه جمله سن ترك قليدم * وانى
سعادت دوجهانى وسلامت جاودانى بليدم * بيت * جان شيرين كر قبول چون
توجانانى بود * كى بجانى باز ماند هر كرا جانى بود * اما ملكه بو امرك طول وعرضنده

نظر فرض عین بلکه عین فرضدر که کشور بی لشکر ضبط اولنمز وخدام کافی وکافله
خیال باطلله قصد ایلمك اولمز * وهر وقت کفایت مهماتك عهده سندن کلور برار
خدمتکار بولنمز * وبر چاکر که محل اعتماد اولوب لایق تربیت وسزاوار عاطفت اوله
اله کیرمز (بیت) سالها باید که تا یك سنك اصل از آفتاب * لعل کردد در بدخشان
یا عقیق اندر یمن * مادر شیر کوردیکه ملك کلام دمنه یی سمع رضا وحسن اصغا ایله
استماع ایلرا کا بو اندیشه دوشدیکه ناکاه شیر آنك خرافات تقریر ومزخرفات
تزویرندن متأثر اوله * وفصاحت لسان وبلاغت بیانی شیری بو قضیه یی تحقیقدن
فارغ قیله شیر جانبنه متوجه اولوب ایتدی * ای پسر وای پارۀ جکر * سنك سکوت
وسکون ایتدکدن وظاهر حال ودرون ویبر ونکدن بو منفهم اولور که دمنه احوالنده
واقوالنده صادق * وسائرلر تزویر وکذب اوزره متفق اوله * عجبدر که سن بو عقل متین
وبو ذهن دوربین ایله غث وسمینی فرق ایتمزسن وبو فهم تیز طبع کوهر ریزله دری
خرمهره دن تمییز ایلمزسن * چون کلمات صادقه دن متأثر اولمزسن * هذیانات
فریبنده یه میل ایتمه باری (بیت)

نوای بلبلانت آخر کجا پسند آید * چو کوش هوش بمرغان هرزه کو داری

پس خشم تمامله مجلسدن قالقوب مقامنه کتدی * بو کلام طبع شیرده تأثیر تمام
ایدوب امر ایتدی * تا دمنۀ پرفتنه یی قید وبندله زندانه ایلته لر * وایرته قضاة امرن
کما ینبغی تفتیش ایدوب کوره لر) حق ظاهر اولیجق امر شرع شریف هر نه ایسه یرینه
کتوره لر * چون مجلس آخر اولوب شیرلئ دیوانی صاولدی * مادر شیر ینه ملکك
خلوتنه واروب ایتدی ای فرزند دلبندم داغما دمنه نك احوال عجیبه سن واوضاع
غریبه سن ایشیدرم حالیا جزم ایتدمکه اعجوبۀ زمان ونادرۀ دوران ایمش کور
بو اراجیف واکاذیبه نیجه آب وتاب ویرر * وهر سؤاله صورت صوابده نیجه فوری
جواب ویرر بو مضیق مخمصه ده بو دقیق مخلصلرندن فهم اولنور که اکر مقامده وسعت
اولیدی * وکلامه ملك جانبندن فی الجمله رخصت وفرصت بولیدی * بر حرفله
کندوسن بو دریای ژرفدن خلاص قیلیدی * ای پسر محقق ومقرردر که آنك
قتلنده ملك وملکه وکشور ولشکره نفع عظیم واردر اولی بودر که اکا کلامه فرصت
وجوابه رخصت ویرلمیه * وآنك قتلی بابنده تردد وتوقف جائز کورلمیه * شیر ایتدی
ای مادر خواص ملوکك حالی حقد وحسددن خالی دکلدر) علی الخصوص انلر که
عاقل وخردمند وکامل وهنرمند اوله لر * وهنرلری وسیله سیله درجۀ عزته یتشوب
کماللری سببیله شرف قربته یول بوله لر که اهل هنرك حسودی چوق وبیهنره حسد ایدر
یوقدر (شعر) ان العرانین تلقاها محسدة * ولن تری للئام الناس حسادا) دمنه نکدخی

نهال حالی برك وبار هنر وكمال ایله سرفراز * وجناب كامیابه تقرب وانتسابله
اقرانی میاننده ممتازدر * ممكن كه ارباب حسد آتش سعایتله خانمان تقربنی
كوبندرمكه قصد ایده‌لر بلكه آب شمشیر سیاستله آتش حرارت غریزیه‌سن
سوبندرمكه جهد ایده‌لر * نظم * حسد اهلنده بودر رسم وعادت * كوره بركسه‌ده
رشد وسعادت) طوتر زنك حسد آیینه سینی * یقار هم رشك اودینه سینه سینی) اولور
هر دولت اسینك حسودی * حسد در بخت ودولت اودی دودی * مادر شیر ایتدی
ای پسر بودرجه‌ده حسد كه بر بیكناهك اتلافنه باعث اوله نیجه میسر در (شیر ایتدی
حسد بر آتشدر كه چون مشتعل اوله خشك وتری یقار * وبر سیلدر كه چون منحدر
اوله بنای فكر وصبری یقار بلكه انك سببیله كشی دائره‌دین ودیانتدن چیقار وغایت
حسدانی اقتضا ایدر كه كشی كندی كندیه نسبت احساندن دخی تجار اول اوج
نفر حسودك قصه‌سی چهرهٔ مقصودندن نقاب خفایی آچار مادر شیر التماس ایتدیكه
ملك بومثلك یوزندن برقع احتجابی كوتره وبو قصه‌نك عروسن عرصهٔ خفادن
منصهٔ ظهوره كتوره * حكایت * شیر ایتدی روایت ایدرلر كه اوج رفیق بر طریقده
كیدرلردی ومرافقت وموافقت ایله بیابان قطع ایدرلردی ناكاه اثنای
راهده اوچندن بریسی اول ایكیسنه ایتدی * ترك یار ودیار ایتمكزه
سبب ندر ومشقت سفری راحت حضر اوزره اختیار ایتمكزه موجب نه آنلردن
بریسی ایتدی بنم ترك مسكن وجلای وطن ایدوب مذاق فوائد حضردن مشاق
شداید سفری ترجیح ایتدیكمه باعث اولدر كه ساكن اولدیغم شهرده بعض اوضاع كه
ظاهر اولوردی حسد ایدر ایدم وصرصر حسد خرمن صبرمی برباد ایدوب آتش
رشكله یانوب كیدردم آخر دردمه بودوایی فكر ایتدمكه برقاچ كون جلای وطن ایدم
وباشم آلوب برجانبه كیدم تا اول احوالی مشاهده ایتمیم وآشنا وبیكانه‌دن دخی
ایشتمیم رفیق اخر ایتدی بكا دخی همان بوداء مخوف دامنكیر اولوب وطن مألوف
ومسكن مشعوفدن جدا قیلمشدر رفیق ثالث ایتدی فمرحبا بالوفاق علی احسن
الاتفاق بكا دخی بو بلا باعث جلا اولوب بنی دخی بو درد دشت پیما وصحرا نورد ایتمشدر
* بیت *

سخن درست بكویم نمی توان دیدن * كه می خورند حریفان ومن نظاره كنم

رفیقلر چون بربرینك حالنی تحقیق ایتدیلر بحكم جنسیت خوشحال اولوب
ملاطفت ومصاحبت ایله كتدیلر * بركون اتفاق میان رهكذارده بر بدره
زر خالص وتمام عیار بولدیلر وبو نعمت وغنیمت ایله شاد وخرم اولدیلر وهمان اول
منزلده نزول ایتدیلر وبری بریله مشاوره ایدوب ایتدیلر كه محنت فاقه‌دن

جكرمن خون ودر دفقرله حالمزد كركون ايكن اتفاق كنجور خزاين ارزاق
بو احسانى بزه ارزانى بيوردى اولى بودركه بوزرى على السويه بونده قسمت ايده وز
وهمان بومنزلدن دونوب وطن اصليمزه كيده وزوآنى نعمت وغنيمت بيلوب
سرمايهٔ كار وپيرايهٔ روزكار ايده وزچون قسمته قصد ايتديلر* عرق حسد هر برينك
جسدنده نابض ودبو طمع عش دماغنده بايض اولدى هيچ بريسى راضى اولمديكه
كنديدن غيره اول بدره دن بهره واصل اوله پس متحير وفرومانده قالديلر* قصور
همتدن نه بوكا اقدام ايده بيلورلركه ميان رآهده انى قويوب كيده لر ووفور
حسددن نه بوكارضا ويررلركه على سبيل التساوى هر برينه قسمت ايده لر بركون
وبركيجه بو تردداوزره ميان بيابانده حيران وسركردان قالوب مهملرى فيصل
بولمدى وبومنازعتدن آنلره جوع مفرط وعطش مهلكدن غيرى فائده حاصل
اولمدى حكمت الهى مكر اول نواحينك پادشاهى قصد شكار ايچون صحرايه
چيقمشدى اول مقامه ايردى اول اوچ نفر شخصى ميان بيابانده كوردى هيئتلرندن
شائبهٔ حيرت تفرس ايدوب كيفيت حاللرين صوردى آنلردخى صورت واقعه يى
على ماهو الواقع عرض ايدوب ايتديلركه براوچ نفر كمسنه برصفت حسد ايله
اراسته وپيرايهٔ رشك وطمع ايله پيراسته بوسببدن ترك يار وجلاى ديار اختيار
ايدوب خيلى زماندركه سركردان وبى سامان بودشتى كشت ايده رز وبوطريق دور
ودشوار وبيابان مغيلانزارده روزوشب كيده رزحاليا كه بومقامه وصول بولدقده
بوحاله مبتلا اولدق ضرورى برحاكمه محتاج ايدككه على وجه الاستحقاق بوزرى بزه
قسمت ايديدى وباب تقسيمده جادهٔ عدل وصراط مستقيم اوزره كيديدى چون قدم
مبارك پادشاه بومقامه واصل اولدى بيلدككه دعامز مستجاب اولوب مرادمز
حاصل اولدى (ع) شد بحمد الله ميسر آنچه ما ميخواستيم* پادشاه ايتدى چون
حالكز بومنوال اوزره دركه بيان ايتديكز سزه لازم اولديكه صفت رشك وحسدكز
نه مرتبه ده درعيان ايده سزتا مرتبهٔ استحقاقكزى بيلم واول نسبت اوزره بوزرى
سزه قسمت ايدم ايچندن بريسى كه اوچندن كچيسى ايدى ايتدى بنده بوصفت بد
يعنى رشك وحسد برحدده دركه هركز ديلمزمكه برانسانه بندن ذره دكلو احسان
صادر اوله ياشفقت ومرحمتدن برفرد كائنامن كان راضى وشاكر اوله ايكنجيسى كه
مزرعهٔ حسدك ايكنجيسى ايدى ايتدى سن بومدعا اوزره كه ادعا ايدرسن ارباب
مروتدن ايمش سن دعواى حسد ايدوب ندرسن بن بوبابده برمشابه ده يم كه اصلا
راضى دكلم كه كورم بركشى بركشى يه كندى درميله كرم ايليه وبركمسنه بركمسنه يى
كندى ماليله خوشحال قيله اوچنجيسى كه ارباب حسدك غلاتندن ايدى ايتدى
معلوم اولديكه ايكيكزده زوروصفت حسددن بغايت دورايمش سز

دعوایکالا بقدر که بو صفتده برمرتبه ده یم که غیری بابنده دکل بنم حقمده دخی براحددن کرم صادر اولدیغنه راضی دکلم ملك چون آنلرك حالن کوردی انکشت حیرتی دندان عبرت ایله اصرزدی و بو تبهکارلرك کلماتندن که رقم شقاوت ام یحسدون الناس) آنلرك الواح صفات وذاتنده لایح ایدی متعجب قالدی برزماندنصکره ایتدی ای حرامزاده لر کندو فتوا کزله بو مال حلال سزه حرام اولدی وهر بریکزه کاهنه سزا جزا لازم کلدی پس امر ایتدی تا شخص اولی نسی وارایسه آلوب سروپا برهنه تشنه وکرسنه اول بیابانه صالی ویردیلر وحسود ثانی یی فرط حسدندن تیغ بیدریغ ایله باشن جسدندن ایردیلر وشخص ثالثی دخی انواع عقاب ایله معاقب قلدقدنصکره انکدخی امرین قاپردیلر وشأمت حسدله اول اوچ کسنه دام لحده کرفتار اولدیلر * رباعی *

آن درد که درمان نه پذیرد حسدست * آیین حسد قاعدهٔ دیو ودد ست

کو بند حسود خصم مردم باشد * کز انکه نکو درنکری خصم خود ست *

بومثلی ایراددن مراد اولدر که حسدك برمرتبه سی واردر که حسود غیرك دکل کندونك سودینه دخی راضی اولمز بوندن معلومدر که سائرلره نسبت نه مشابه ده اوله کمان بودر که حال دمنه همان بومنوال اوزره اوله مادری ایتدی بن بودر کاهك مقربلرندن براحدده صفت حسد فهم ایتمزم وهیچ بریسنك دامن حالی برخیانت لوثیله آلوده اولمق کمان ایلمزم ظنم بودر که انك قتلنه جمله نك اجماعی واتفاقی اصلاح ملك ونصیحت ملك جهتندندر والا اول درده علاج بودارویه محتاج دکلدر شیر ایتدی بن بو بابده شبهه دن خالی دکلم اول سببدن دمنه نك سیاستی امرنده شتابدن اجتناب ایدرمکه مبادا غیریلره منفعت ایچون کندمه مضرت قصد ایتمش اولم ورضاء خلق ایچون العیاذ بالله غضب حقدن کوز یومش اولم چون حقیقت حال هنوز منکشف اولمدی آنك قتلنی تأخیرایتسك عذرمزی خلایق قبول ایتمزمی وبو بابده شتربه امری بزه اسوهٔ حسنه یتمزمی صواب اولدر که کمان مجرد ایله هنرمند واهل کفایتی ضایع ایتمیم وتا جمال یقین نقاب ظن وتخمیندن یوز کوسترمینه هیچ برامری نفاذه وهیچ برقضایی مضایه یتشدرمیم وبو کلامك مضموننده که بعض اکابرك * بیت * کوهر دریای ادراك لطیف وپاکیدر * زادهٔ طبع شریف وخاطر دراکیدر * تجاوز کوسترمیم * مثنوی *

* چو چشم افتدت بر کناه کسی * تأمل کن اندر عقوبت بسی *

که سهلست لعل بدخشان شکست) شکسته نشاید دکرباره بست * شیر ایله مادری میاننده بو کلام بو محلده تمام اولوب هر بری کندی مقاملرینه کتدیلر اماچون

دمنه‌یی قید وبندایتدیلر وغل ذل ایله زندانه ایلتدیلر کلیله ایله میانلرنده اولان علاقهٔ اخوت وشفقت وقرابت وحقوق صحبت مقتضاسی اوزره دمنه‌یی کورمکه وخاطر عاطرین صورمغه زندانه کلدی وهمانکه اول حالتده کوردی باران سرشك سحاب دیده‌سندن یاغدی ودود سیاه آتش آه کانون دروندن آسمانه آغدی وکریبان صبری چاك ایتدی وآواز درد ناك ایله نوحه‌یه آغاز ایدوب ایتدی *بیت* بو یله کورمکدن سنی محروم اولیدم کاشکی * کلمیدم عالمه معدوم اولیدم کاشکی) دمنه دخی کریان وغریوان اولوب ایتدی *بیت* مرادوریٔ دوستان عزیز) جکر خسته دارد دل آزرده نیز* اکرچه که محنت بند ومشقت قید بلای عظیمدر امادرد ومحنت فراق ورنج حسرت واشتیاقك بکا آندن الیمدر* قطعه*

فرقت شمع رخکله وارمیدر برکیجه کیم * آتش غمده دل بریانم اولمیه کباب

وارمیدر بردم که هجر جانکدازیار ایله* جهرهٔ زردمده خون دیده اولمایه خضاب

کلیله ایتدی ای برادر بن بدایت حالدن حقیقت مآله واقف ایدم هربارکه پند ونصیحتده مبالغه ایدر ایدم اصلا التفات ایتمزدك ورأی ضعیف وفکر نحیف وتدبیر غائب وتأمل غیر صائبکه استظهار ایدردك ای دمنه بن بو مآل حالك سکا بو یله اولجغنی دیردم اخی(ع) بو بلالردید یکمك بیکده بریدر دخی) اکر مبادیٔ احوالکده نصیحتده سکا اهمال ایدیدم سنکله بو خیانتده شریك اولوب حالیا سنکله بو کلامه اقدام ایده‌مزدم ای غافل بیلمزمیسنکه حکما تمام اجلندن اوکدین تمام اولور دیدکلری نه نکته‌ندر آندن مراد حصول مرك وممات وحلول هادم اللذات دکلدر بلکه بر رنجه کرفتار اولور که هرکز حیاتندن حظ ایتمز وچاشنیٔ مرك کام آرزوسندن کتمزدیمکدرنته که سن حالیا بو بلایه مبتلاسن لاجرم ممات بو حیاتدن سکا هزلر بار اولی در *بیت* چنین که هست دلت راز غصه فرسودن* هزار بار به از بودن نست نابودن) دمنه ایتدی ای برادر فی الواقع کلام حق تبلیغده تقصیر ایتمدك وشرط نصیحت وحق اخوتی اداده تهاون بیورمدك ولیکن شره نفس وغلبهٔ حرص وتمنای جاه عقلمه غالب اولوب فکر عواقب کار کراولمدی وپردهٔ غفلت وحجاب غیرت بصر بصیرتمی ستر ایدوب زواجر نصیحتك قلبمده اثر قیلمدی بن بو امرلك وخامت عاقبت وشأمت خاتمتنه جازم ایکن اکا شروع ایتدم وجمیع خطر وضرری قبول ایدوب بو طریقه کتدم اول بیمار کبی که مخالف غدانك ضررینه واقف ایکن اشتهاسی مقتضاسی اوزره عمل ایدر پس بو مقوله کسنه که متابعت هوا ومطاوعت اشتهادن ابا وامتناع ایلمیه هرنه ادبارکه اقبال قیله وهرنه بلایه که مبتلا اوله تحمل لازمدرکه اکر شکایت ایتسه همان کندیدن ایتمش اولور* بیت *

هادم علی قول سیوطی
وشیخ اکبر

من ناله زبیکانه ندارم که دلم را * هر غم که رسیدست هم از خویش رسیدست

کلیله ایتدی عاقل اولدر که هر امرڭ فاتحه سندن خاتمه سنه ناظر اوله و بر تخمی اکمدین برین و بر نهالی دیکمدین ثمرین ملاحظه قیله تا اول فعلدن پشیمان و اول عملدن پریشان اولمیه که اول پشیمانلق موجب ملالت خاطر احبا و اول پریشانلق سبب جمعیت دل اعدادر دمنه ایتدی ای برادر بی خصم اولمق دون همتلر صنعتیدر و همیشه راحت و رفاهیت سفله و بی حرمتلر حالتیدر صاحب همت عالی اکثر صعب خطرلردن و کلی ضررلردن خالی اولمز * بیت *

کی بچوکان هوس بردن توان کوی مراد * با درین میدان نهی اول ز سر باید کذشت

کلیله ایتدی دولت بی ثبات و جاه بی بقا آندن بو قدر درد و بلا و رنج و عنایه دکرمی و فی الجمله عقلی اولان کسنه عباد تخانهٔ رحمانی قویوب خدمت آستانهٔ سلطانه باش اکرمی دنیای غدار و دولت ناپایداره اعتنا و اعتبار و اعتقاد ایتمسك حالیا خلاب عذاب و کرداب عقابه کرفتار اولمز ایدڭ دون حقد و حسد بزرین اکمسك بو کون بر محنت و ثمر نکبت حاصلن کوترمز ایدڭ دمنه ایتدی راست سویلرسن بو زهری بو شربته بن تعبیه ایتدم عاقبت انی ایچسم کرك و بو تخم بلایی زمین حالمه کندی المله اکدم ظاهر بودر که بنه آنی بچسم کرك * بیت * دهقان سالخورده جه خوش کفت با پسر) کای نور چشم من بجز از کشته ندروی * کیمك که اکدیکی زهر کیا و برز هلاهلدر آندن کلنکبین و نیشکر توقع ایتمك تمنای باطلدر محققدر که رشتهٔ صلاح حال منقطع و امید فلاح احتمال ممتنعدر نه سر انکشت تدبیر ایله کره تقدیر منحل و نه آینهٔ اندیشه ده چهرهٔ خلاص کورنمك محتملدر تحقیق بیلدم و عین الیقین مشاهده قیلدم که کوهر شاهوار دولت مخاطرهٔ دریای محنته دکمز ایمش * بیت

* بس آسان می نمود اول غم دریا . بوی سود *

* غلط کردم که یك موجش و صد کوهر نمی ارزد *

کلیله ایتدی حالیا بو ورطهٔ تدمیردن نه شرطهٔ تدبیر ایله خلاص فکر ایدرسن و نجه عمردن راه نجاته ظفر ملاحظه ایلرسن دمنه ایتدی بیت) در تنکنای عشق تو جستن ره خلاص * مشکل بود که رخنهٔ تدبیر بسته اند * اکثر بودر که کشتیء حیات کرداب هلاکده غرق و کار و بار بقا تار و مار فناده خرق اوله پس کرکدر که زبون اولوب ضعف قلب کوسترمیم و بو بابده ممکن اولدیغی قدر حیله و مکر و تدبیر و فکری دریغ قیلمیم بکا اصل خوف کلی سنڭ جهتکدندر که مبادا سن بڭله متهم اوله سن

ومابینمزده اولان علاقهٔ اخوت سببیله ورطهٔ محنته دوشه سن اگر عیاذاً بالله سکا
تکلیف ایدهلر که کیفیت حالی بلدیکك کبی تعریف ایدهسن اول وقت بکا ایکی نوع
بلا ومحنت متوجه اولور اولا بو که بنم جهتمدن سکا زحمت متطرق اولوب واسباب
حضورك خوشهٔ پروین کبی مجتمع ایکن بنات النعش وار متفرق اولور ثانیا بو که من بعد
بکا امید خلاص قالمز زیرا که سنك صدق کلامك خاص وعام وکافهٔ انام میاننده
روشن وهویدادر وسندن که بنای افعال واقوالك قواعد صدق وصیانت ودعایم
دین ودیانت اوزره مبتنیدر کتمان شهادت احتمال محالدر بو تقدیرجه بزم مابینمزده
ملاقات یوم مکافاتده میسر اولور ومصاحبت عرصهٔ عرصاتده وجود بولور کلیله
ایتدی ای دمنه دیدیکك کبی واقعا بن عقابین عقابه صبر ایدوب شکنجه ایله پنجه
طوتمزم وحق صریحی کتم ایدوب خانهٔ خیانتی تعمیر ودیوار صدق واستقامتی هدم
ایدهمزم صورمدن دخی واقع حالی بنم مذهبمده اعلام ایتمك لازمدر بوقنده قالدیکه
مناقشه ومصادره احتمالی اوله صلاح بودر که کناهکه اعتراف ایدوب صادر اولان
جرایمه اقرار ایدهسن ونفسکی شرطهٔ توبه وانابتله کرداب عذاب آخرتدن خلاص
قیلهسن که عین الیقین معلومدر که بو قضیهده سنك سرانجامك هلاك اولسه کرك
چون چنکال نکال دنیادن رها محالدر باری کندیکی چنکل عقاب عقاب عقبایه
کرفتار ایتمه وچون خمخانهٔ فناده شراب تلخ عذاب تجرع ایتمك مقرردر باری
دار الملك بقاده شورابهٔ عقابدن چاشنی طاتمه دمنه ایتدی بو خصوصده تأمل ایدم
انشاء الله تعالی خاطرمه خطور ایدنی بیقصور حضور موفور الحبور که عرض
ایدوب بو بابده هرنه حیله که تمسك ایدم سنك اشارتکسز ایتمیم وبو مضیقدن
خلاصده هرنه طریقه که کیدم بر قدم اجازتکسز کتمیم کلیله مغموم ومهموم دونوب
کتدی وتف وتاب تب اندوهله محموم اولوب بالین ملالته باش قویوب یاتدی اول
کیجه صباحه دك تململ واضطراب ایدوب علی السحر نقد جانی متقاضی اجله روان
ایتدی *ع) رفت وچندین آرزو با خاك برد* اما اول زمانده که کلیله ودمنه میاننده
بو قدر مباحثه ومحاوره واقع اولدی سباعدن بریسی زندانده محبوس اولوب
بر کوشهده یاتوردی جاری اولان ماجرانی نقیر وقطمیر ایشتدی ووقت فرصنده کرك
اوله دیو واقع اولان کلماتی بخلط وخبط حفظ وضبط ایتدی *ع* هر سخن وقتی
وهر نکته زمانی دارد* چون صباح اولدی شیر زرین چنك شاه سیارکان بیشهٔ
زمین درنك آسماندن نمایان اولدی ودمنهٔ تیره روی وسیاه نامهٔ شب چاه زندان خفاده
متواری وپنهان اولدی *بیت* کوروندی طرهٔ شبدن رخ روز* جمالی اولدی
آفاقك دلفروز* بنه مجلس مظالم قائم اولوب قضاة احضار اولندی ومادر شیر
حدیث دمنهیی اعاده ایدوب ایتدی ای جان مادر ظالملری ابقا مظلوملری قتلدن

بدترو بد کردارلره احسان نیکوکارلره اساءته برابردر شعر) ووضع الندی فی موضع
السیف بالعلی) مضر کوضع السیف فی موضع الندی * بیت * نکویی بابدان کردن
چنانست * که بد کردن بجای نیك مردان * هر کمسنه که قادر اولوب بر فاجری
نخوردن زجر و بر ظالمی ظلمدن حجر ایلمیه فسق و ظلمده آنلر ایله شریك و عقاب عقباده
آنلره مشارك اوله) ومن اعان ظالما سلطه الله علیه * وعیدی آنك حقنده ظهوره
گله * بیت *

بد مکن و یار بدان هم مشو * وز بدکس خوشدل و خرم مشو

شیر قضایه بیوردی تا دمنه نك قضیه سنی فصل ایتمکده تعجیل ایدوب خیانت
ودیانتدن هر کونه ظاهر اولورسه علی التفصیل پایهٔ سریر اعلایه عرض ایدەلر
پس اشراف انام وقضاة وحکام وخواص وعوام اول مجمع خاص ومحفل عامده حاضر
اولوب قاضی القضاة حضار مجلسه متوجه اولوب ایتدی ملك دمنه نك حالنی
تفتیش وتجسسده واول متهم اولدیغی خصوصی تنقیر وتفحصده حددن زیاده
مبالغه ایدوب بیوردیکه تا بو مهمك چهره سی غبار شبههدن معرا اولمیه مهم آخره
تعرض اولنمیه وآنك حقنده امضا اولنان حکمده لازمدر که شرط عدالتی مرعی
طوتوب جادهٔ انصافدن جانب اعتسافه میل وانحراف قیلنمیه پس هر بریکزه
واجبدر که بو بابده هر نه واقف ایسه کز کتم ایتمیوب اظهار ایده سز که بونك ضمننده
اوچ کلی فائده مندرجدر اول بو که حقه معین وظهیر اولوب لواء کلمهٔ صدقی اعلا ایتمك
هم دین وشریعتده قدر تمامی وهم آیین مروتده حرمت مالا کلامی واردر ایکنجی
بودر که بناء ظلمی یقمق وخانهٔ ستمی یاقمق واهل تزویر وتلبیسی پایمال وارباب غدر
وخیانتی کوشمال ایتمك موافق رضای خالق وملایم طباع اشراف خلایقدر
اوچنجی اصحاب جور وفساد وارباب غدر وافساددن خلاص اولمغك نفعی کامل
وفائده سی کافهٔ انامه عام وشاملدر چون کلام آخر اولدی حاضر اولان جمله وحوش
ساکت وخاموش اولوب هیچ برجانبدن جواب اکر خطا اکر صواب صادر وظاهر
اولمدی زیرا که دمنه نك بو فعلنه جازم دکللر ایدی کمان مجرد ایله بر کلامه اقدام
ایده مدیلر که مبادا آنلرك قوللیله بو حکم مرتبهٔ امضایه یتشه وشاید که خلاف حق
بر کلمه اهراق دم معصومه باعث اوله چون دمنه بو حالی مشاهده ایتدی باغ ارم
کبی کوکلی خرم طوتدی اما غمکینلر کبی یوزین درهم ایدوب ایتدی ای اکابر دین
ودولت وای مشاهیر ملك وملت اکر اول اسناد اولنان تهمتدن ساحهٔ ذمتم بری
اولمسه سزلر بو سکوت تکزله کوکلم شاد و بو بابده واقع اولان سؤاله جوابده خاموش
اولمکز ایله بوزرق کوکلم اوی آباد اولیدی بنم بیکناه اولدیغمه بودلدر که جمله کزك زبانی

بو خصوصده لالدر اما بیجرم اکر مقدوری مقداری کند وامرنده سعی ایلسه
معذوردر بن سیزه یمین تکلیف ایدوب تحلیف ایدرمکه سزدن هر کمسنه که بو تهمتدن
کلی وجزئی برنسنه یه واقف اوله کتم ایتمیه سویلیه اما واجبدر که جانب اعتسافدن
اجتناب ایدوب طرف انصافی رعایت ایلیه زیرا هر کمسنه نك که قولی آخرك قتلی
بابنده نص قاطع مثابه سنده اوله لازمدر که مبنای شهادتی ظن واهی ووهم باطل
اوزره اولمیوب صدق وافی ویقین کامل اوزره اوله تا * اذا رأیت مثل الشمس فاشهد
موجبی ایله عامل اولوب ادا ایتدیکی شهادتك جزاسی عاجلده وآجلده اکا حاصل
وواصل اوله هر احد که بنی ظن وشبهه وکمان مجرد ایله معرض تلف وموقع هلاکه
آته اول جزایی بوله واول بلایه مبتلا اوله که اول طبیب بیعلم وعمل اولمشدر قضاة
استفسار ایتدیلر که نیجه اولمشدر اول * حکایت * دمنه ایتدی روایت ایدرلر که
بر طبیب وار ایدی پیرایهٔ تجربه دن خالی وسرمایهٔ دانش ودرایتدن عاری بو جهل
ایله ینه خلقه طبابت ایدوب فن طبده دعوای حذاقت ایدردی اکرچه که بیمارخانهٔ
عالمده اولدخی طبیب ایدی اما علمدن بی بهره وعملدن بینصیب ایدی تشخیص
امراض ایدانده برمرتبه ده نادان ایدیکه صداعی نقریسدن تمیز قیلمازدی
وترکیب معاجینده برمشابه ده جاهل ایدیکه تریاق فاروقی سم هلاهلدن فرق
ایده مزدی معرفت ادویه ده طبایع عشب ومقادیر عقاقیردن غافل ایدی وکمیت
اغذیه وکیفیت اشربه دن تمام لا یعقل ایدی * بیت *

* بد علاجی که بهر که چهرهٔ او * ویدو یکر ندید روی حیات *

تا اول شهرهٔ دهر برشهرده جهالت دکانن آچمش ومزارع اعمار ناسه هلاك تخمن
صاچمش ایدی وصحیح وعلیل وعزیز وذلیل اول طبیب جاهلك شربتن ایچمش ایدی
ناموافق علاج ایله عمارت اعمار خلایق خراب وقبض ارواح ونقص اشباحده
کویا ملك الموتدن قائم مقام ونائب مناب ایدی (بیت) باوجود قابض ارواح او
مثل طبیب * هیچ حاجت نیست کس را قبض عزرائیل را * اول شهرده بر طبیب
لبیب وار ایدیکه کمال هنر ایله آراسته وحسن معالجه وبرکت دم وقدم ایله پیراسته دمی
دم عیسی کبی جانبخش وقدمی قدم خضر کبی دلکش * قطعه * کر خواستی بیك
دو نفس آفت دوار * زائل شدی ز کبند دوار بی ثبات * یمن قدم چنانکه بباغ
اردرآمدی (دادی ز رنج رعشه سفید ار رانجات) نته که عادت روزکار ستمکاردر که
همیشه هنرمندلر آنك نوالهٔ خوان احسانندن بینوا وبیهنرلر موائد فوائد
بیکرانندن امتلادر بیت * هنر بخرد ایام ازان شکسته دلم * بکار روم بتجارت بدین
متاع کساد * بو جالینوس عصر وبقراط دهر که طالعی نحوست وتراجعه بوزطوتوب

کوکب نور باصره سی کسوف ضعفه مبتلا اولدی وعلی سبیل التدریج اول عزیزک
چشم جهانبینی مشاهدهٔ روز روشن وتماشای طرف کاشنه دن قالدی تا اول زمان که
چشمهٔ چشمی عین نور ونور عینندن دور وکوشهٔ کاشانه ده عین انساندن انسان
عین کبی مخفی ومستور اولدی چون اول طبیب عام فریب بر مقتضای بیت *
چو بیشه تهی کرد داز نره شیر * شغال اندر اید به بیشه دلیر * میدان علم ابدانی
مدعیلردن خالی کوردی صنعت طبابتده دعوای حذاقته آغاز ایدوب آز مدتده
اول ولایتده طبیب مسلم وحکیم محترم اولدی ومعالجه سی افواه انام والسنهٔ خاص
وعامده شهرت کاذبه ایله اشتهار تمام بولدی * بیت *

*** پری نهفته رخ ودیو در کرشمهٔ حسن ***

*** بسوخت عقل ز حیرت که این چه بو العجبیست ***

شهریار شهرک مکر بر دختری وار ایدیکه مطلع ملاحتده آنک کبی بر آفتاب
دخی طلوع ایتمش وعطار صباچین زلف مشکباری کبی بر نافه دخی کورمش
واشتمش دکل ایدی * بیت * فرشته خو پری رو حور عشوه * تذرو آرایش
وطاووس جلوه * اول سرو آزاده یی کندونک برادرزاده سنه نامزد ایدوب آیین
شاهانه وآدین خسروانه اوزره عقد نکاح وسور زفاف بیوروب * بیت * ماهه
ایتدی آفتابی میهمان * زهره ایله مشتری قیلدی قران * اول ایکی اختر سعدک
مقارنتندن صدف رحمده بر کوهر شاهوار منعقد اولوب اول سرور رفتار وشکر کفتار
هنکام وضع حملده بر عارضهٔ دشواره کرفتار اولدی ناچار معالجه ایچون اطبایه
مراجعت ایدوب اول طبیب دانایی حرم پادشاهه دعوت ایتدیلر وعرض مرضی اکا
عرض ایدوب بر موجب) اذا المرض فالمعالجة فی المعاجلة * معالجه ده معاجله
التماس ایتدیلر طبیب حاذق دخی مزاج مریضه موافق علاج تدبیر ایدوب ایتدی
بودایه بر دارو ایله دوا میسر درکه کامهران دیرلر شویله که آندن بر دانق مقداری
سحق ایدوب حریردن کچوره لر وبر از مشک تبتی وعود قاری ایله خلط ایدوب قینادهلر
شربت ایدوب ایچوره لر فی الحال مرض مزبور آندن زائل اولوب شفای کلی حاصل
اوله بو دارو اکرچه که قلیل الوجود در اما شربتخانهٔ همایونده بالفعل موجود در
نقرهٔ خامدن بر ظرف ایچره تعبیه اولنمش وا کاز زر خالصدن بر قفل اورلمشدر لیکن
بکا ضعف بصر سببیله انی بوله بیلمک میسر دکلدر * اول زمانده طبیب نادان دخی
آنده حاضر ایدی ایتدی اول دارونک اسمی ورسمی ووصفی وظرفی فقیره معلوم واول
اخلاطک ترکیب وترتیبنده حقیرک نظیری معدوم در پس بر موجب فرمان شاهی
شربتخانه یه واروب حقهٔ مزبوره یی صفت مذکوره اوزره تفحص قیلدی چون اول

تضيع اوزره حقـه لرمتعـدد ايدى داروى مذكـورى تميزده عاجز قالدى
وتشخيص ايتمكدن اول حقه لرك بريني الدى اتفاق اول مهران ديدكلرى دارو
دكلدى بلكه برمقدار زهر هلاهل ايديكه شايد مهم اوله ديو اول ظرفده محفوظ
ايدى حقـه يى آچوب ايجنـده اولان زهرى سائر اخلاطله خلط ايدوب وصف
مذكور اوزره شربت ايدوب مريض مزبوره ويردى مريض چون اول زهر تلخى
نوش ايتدى جان شيريندن ال يويوب تماشاى عالمدن كوز يوموب غوغاى جهانى
فراموش ايتدى * بيت *

كوزين يومدى تماشاى جهاندن * فراغت بولدى غوغاى زماندن

ملك اول حالى مشاهـده ايديجك سوز فراق آتش تأثيردن شعلهٔ آهى فلك اثيره
يتشديروب بيورديكه تابقيهٔ شربتى اول طبيب نادانه ايچورديلر آنكدخى خرمن
حياتن كويديروب * چراغ روحنى سويـديروب منزل وجودين وادئ عـدمه
كوچورديلر * بيت *

* نيكو مثلسيت اين كه هر كو بد كرد * بدباد كرى نكرد هم باخود كرد *

بومثلى كتوردم تابيله لركه هر بزر عمل كه زمين جهل اوزره زرع اولنه برمراد وير ميسر
وتير قضا كه كمان تجرددن كشاد بوله هدف صوابه اير ميسر در حضار مجلسدن
بريسى ايتـدى اى دمنه سنك خبث طينتك خواصه واضح ولوث سيرتك عوامه
ظاهر وسقامت طبع واعوجاج مزاجكه شكل وقيافتك برهان باهر در قاضى
القضاة ايتدى بومجملى تفصيل لابد وبودعوايه اقامت دليل لازمدر كه بلا بينه كلام
بيفروغ ودعواى مجردلك اكثرى دروغدر اول كسنه ايتدى علماى فراست شعار
وحكماى حكمت اشتهار بيورمشلردر كه هر شخصك كه قامتى قصير وعين يمناسى
عين يسراسندن صغير اولوب كوزلرنده حركت واختلاج دائم وبورننه اعوجاج
وانحراف لازم اوله وكوزلرى ايچرو كيره والنى طشره چيقه ومتصل تقليب
حدقه ايدوب همواره اشاغه بقه البته آنك ذات نامسازكى مجمع فساد ومكر ومنبع
حيله وغدر اولمق مقرردر علامات مزبوره بتمامها بونده موجود وامارات رشد
وخيرناصيهٔ حالنده مفقوددر دمنه ايتدى احكام الهيده امكان ميل ومداهنت
ممتنعدر واول حضرتك افعـالنده كمان سهو وغفلت وخطا وذلت محالدر * بيت *
غلط وسهو برمن وتورواست * برجهـان آفرين غلط نروذ * بوديديكك علايم دليل
حق وبرهان صدق اولمق ميسر اولسه وانكله صدقى كذبدن وصوابى خطادن
فرق ايدوب وحقى باطلدن تميز ايتمك متصور اولسه خلق عالم اظهـار حقده شاهد
وبينه محتاج اولمزلرايدى قضاة دخى مرافعه ومحاكمتدن آسوده اولوب غوغاى

خصما ایله باشلرین اغر تمزلر ایدی بوندن غیری لازم کلورکه هیچ برینکو کار ثنا ومدحته لایق وبدکردار قدح ومذمته مستحق اولمیه زیرا معلومدر که اول مخلوق که بو علامتلردن حین آفرینش ده انك صفحات فطرتنده مرقومدر بو علامتك لوازمی کندودن دفعه قدرت نهاد خلقتنده معدومدر پس بو معامله که سن بیورر سن لازم کلورکه اصحاب خیروحسنات ثوابله مجازات وارباب شرع وسیاست عقابله مکافات اولمق صفحات احکام شرع وعدلدن محو اوله وبو خیالتکه نعوذ بالله بکا تهمت اولنور بو علامتلر مقتضاسی اولوب دفعی حیز امکانده اولمسه آنك سببیله بکا مناقشه وعتاب اولمق کرك دکل که مصادره وعقاب اوله * بیت *

* مکن درین چمنم سرزنش بخودروئی *
* چنانکه پرورشم میدهند میرویم *

پس بن سنك فتوا کله بو بلادن قورتلدم * وبو مقدمات موجبنجه بو ورطه‌دن خلاص اولدم جهالتکه برهان باهر وحماقتکه دلیل ظاهر درو کفایت ایتمزمی که بو اصل افاضل بیننده که هر بری مجمع فضائلدر وبو نجلین اماثل مجلسنده که هر بری عقل کامل ورای شامل ایله میان حق وباطلی سیف صارم کبی قاطع وفاصلدر دعوای دروغ وکلام بی فروغ وقول بی حجت ومدعای بی بینه‌یه جرأت ایتمکله غایت جهل وغوایت ونهایت حمق وغباوتك اظهار ایلدك بیت) پیرخرد از طرح سخترانی تو * دانست که تا کجاست نادانی تو * چون دمنه کلامنه بو وجهله آب وتاب ویروب کلام خصمه بونسق اوزره جواب ویردی حضار مجلسك هر بری صموت کالحوت درج دهانلرینه مهر سکوت اوروب مقابله‌ده بر حرف کلامه اقدام ایده‌مدیلر قضاة ینه دفع مجلس ایدوب امر ایتدیلر تا دمنه‌یی قید وبند ایله زندانه ایلتدیلر وماجرایی نقیر وقطمیر حضرت شیره تقریر ایتدیلر * بیت * ایلتوب دمنه‌یی زندان ایچنه * قودیلر کلبهٔ احزان ایچنه * چون دمنه زندانه کیردی کلیله نك بر دوستی وار ایدی اکا روزبه دیرلر ایدی زندان اوکندن کچوب کیدرکن اتفاق دمنه نك کوزی کوزینه راست کلدی حضورینه دعوت ایدوب ایتدی ای یار عزیز برخیلی زماندرکه احوال کلیله دن خبردار دکلز امید وار ایدلك که ایام محنتنده احیانا بزی کوریدی وبو بدحال ومنکسر البالك پریشان خاطرین صوریدی * بیت * یار محنت دمنده یار کرك * غصه وقتنده غمکسار کرك * سن اندن نه خبر بیلورسن وکلمدیکن نه وجهله توجیه ایدوب اهمالنه نه طریق ایله اعتذار قیلورسن روزبه چون کلیله نامن ایشتدی درون دلدن بر آه جانسکاه ایتدی وفوارهٔ دیدهٔ کریانندن سیلاب اشکی روان ایدوب ایتدی * بیت *

دل بشد از دست دوست را بچه جویم * نطق فروبسته حال را بکه گویم

دمنه روزبهك طبطاب اضطرابندن پر التهاب اولوب كيفيت حالن وسبب ملال وانفعالن صور يجق روزبه ايتدى * رباعى * جانهاى ما بسوخت زهجران همدمى مجروح سينه ايم نداريم مرهمى * چون شمع سوخت رشتهٔ جانم زتاب دل * وزسوز سينه مى نتوانم زدن دمى * اى دمنه اول يار كرامى سر منزل فنادن دار الملك بقايه رحلت ايتدى وقلوب اخوان ويارانه داغ هجران اوروب كتدى بيت) اى همنفسان آه كه بى يار بمانديم * در دست غم هجر كرفتار بمانديم * دمنه چون كليله نك وفاتى خبرين ايشتدى بيهوش اولوب كنديدن كتدى نيچه زمان مدهوش اولدقدنصكره عقلى باشنه كلوب بحر كبى جوش وابر كبى خروش ايتدى وقطرات حسرات ومجاجات عبراتى * كتواتر الدر من الضرع * وتعاقب الويل على الزرع * چهره سنه روان ايدوب سوز ونيازو نالهٔ جانكدازله بو نوحه يه اغاز ايدوب ايتدى (بيت * دردا كه بيخ كلبن شادى بريده كشت * واحسرتا كه شاخ طرب بارور نماند * اى دل فغان برار كه آرام جان برفت * اى ديده خون ببار كه نور بصر نماند * دمنه چون جزع وزارى وفزع سوكوارى مرتبهٔ افراطه يتشدردى روزبه پند ونصيحته وتسليه وتعزيته باشيلوب ايتدى اى دمنه معلومك در كلميدركه موقع ديوان ازل افراد آفريده دن هر ذاتك منشور حياتن طغراى اجل ايله مرقوم قيلمشدر ونقاش صور كائنات نقش ثباتى صفحات ممكناته * كل شئ هالك الا وجهه * حكميله سلك شهوده چكمشدر استاد كارخانهٔ قدم هر احدك قباى بقاسن طراز عدم ايله مطرز ايتمشدر معمار معمورهٔ جهان هر موجودك بنيان وجودين اساس فنا اوزره بنا اورمشدر * بيت * تا فلك معمار اين معموره شد بى خار غم * يك كل شادى بباغ زندكانى كس نيافت * كلستان عمر را درمر غزار روزكار * نوبهارى خالى از باد خزانى كس نيافت * بو بر شربتدركه قومزه ايچمك لازم وبر بار محنتدركه جمله مزه چكمك واجبدر بو زخمه صبردن غيريله مرهم ممتنع وبو داء عضاله دارو ى تحملدن غيريله دوا محالدر * بيت * صبورى ضروريست كين درد دلرا * بغير از صبورى دوائى نباشد * دمنه بو كلماتله فى الجمله متنصح ومتسلى اولوب ايتدى اى روزبه بوما تمده نقدركه جزع وفزع ايدم وفغان وفريادى مرتبهٔ افراطه يتشدرم هنوز حق اداى واجبده مقصرمكه كليله بنم مشفق يارم وناصح برادرم ايدى جميع حوادثده اكا پناه ايدردم ومهمات روزكارده آنك راى وتدبير ونصيحت دلپذيريله استظهار ايدردم دل هشيارى بر خزينه ايديكه هرنه نقد اسراركه انده وديعت قونله دست دزد روزكار عيارا اكا وصول بولمز وجاسوس زمان چندانكه آنك

پیراسننده دوران قیله شمه سنه مطلع اولمزایدی دریغ هزار دریغ که اول یار مهربان
سایهٔ شفقتی بندن دور ایتدی وحیف هزار حیف که زندانخانهٔ دنیاده بی رفیق
وهمدم وبی انیس ومحرم بنی قودی کتدی * بیت * با که کویم راز دل چون محرم
رازم نماند * چاره سازی چون کنم چون یار دمسازم نماند * من بعد بکا نعمت
حیاتدن نه لذت وچاشنیٔ زندکانیدن نه حلاوت میسردر اکر بو هنکامده افهام
عوام انامکه (اولئك كالانعام) مفهومی آنلرك حسب حالیدر بعض خیالات
واوهام خطورا یتمك احتمالی اولمسه همان دم کندمی تیغ غم وتیر المله اولدررردم
وتنهالك رنجندن وبی کسلك دردندن قورتیلوردم زیرا که بو ورطهٔ محنته که بن
کرفتار اولدم بر یار صافی نیت وصادق عقیدتك شرطهٔ مظاهرت ورهبر معاونتی
اولمینجه کنار خلاص کورملك محال وساحل نجاته ایرملك نه احتمالدر
* بیت *

* این دم که از کوی امید آواره می باید شدن *

* چون چاره رفت از دست من بیچاره می باید شدن *

روزبه ایتدی ای دمنه اکر کلیله نك شمع بقاسی باد فنا ایله مرده وکابرلك حیاتی هوای
هاویهٔ مرکله پژمرده اولدیسه بحمد الله که سائر یارانك نهال اختصاصی تازه
وسرسبزدر * بیت * غم مخور کرزین چمن شاخ کلی پژمرده شد * روی نسرین
تازه است وجعد سنبل تابدار * دمنه ایتدی راست سویلرسن بقاء ذات شریفکله
هر خللك تدارکی میسر ووجود بنیهٔ لطیفك ایله هر زللك تلافیسی مقرردر من بعد
کلیله کبی بنی صادق یارلك ومشفق برادرلك ایله لطف ایدوب سنده بنی خدمت اخوته
قبول قیل روزبه نشاط تمام وانبساط مالا کلام ایله قدم خدمت اوزره قیام ایدوب
ایتدی بنی بو همتله رهین منت ایدوب لواء قدرمی ذروهٔ رفعته یتشدردك بیلمزم که بو دل
وفادارم بو عنایتك عذرنك عهده سندن نیجه کله بیله وبنم زبان ثنا کسترم بو نعمتك
شکری ایله نیجه شکربار اوله پس بری بریله مصافحه ایدوب خلوص نیت وصفای
طویتله صفقهٔ عهد وصداقتی تجدید وپیمان ایمان ایله قواعد عقد اخوتی تأکید
وتشیید ایتدیلر بعده دمنه ایتدی فلان موضعده کلیله ایله بر دفینه‌مز واردر که
اکر طلب کنجه قدم رنجه بیوروب انی بوله سن امید درکه دنیاده سعیك مشکور
وعقباده مثاب ومأجور اوله سن روزبه دمنه نشان ویردیکی مقامه واروب دفینه یی
بولوب کتوردی دمنه کندو حصه سن افراز ایدوب کلیله نك حصه سن روزبهه ویردی
والتماس ایتدیکه هر بار که بارکاه شیره واروب اول درکاهده اسرار واخباردن هر ندن
خبردار اولورسه انی اکاه ایده روزبه دمنه نك مأمولنی قبولده مجهودنی مبذول

قیلوب تا دمنه نك وفاتی زمانه دك شرط معهودی مرعی وعهد مشروطی مقبول طوتدی * غ * شرطست كه شرط اینپایان ببرند * بركون علی السحر مادرشیر كلوب پسرندن مجلس كذشته دن خبر صوردی شیرده صورت قضیه یی اول وجهله كه قضاة عرصهٔ عرضه یتشدرمشلر ایدی حسن تقریر ایله آیینهٔ ضمیر مادرینه تصویر ایتدی مادرشیر دمنه نك هرسؤالنه صورت صوابده جوابندن وكلماتنك اب وتابنه شیرك انجذابندن حباب وار سیلاب اضطرابه وشرر مثال آتش التهابه دوشوب ایتدی * اكربو بابده كلام راسته اقدام ایدم سخن درست درشت اولدیغی اجلدن بحكم (الحق مر) كام رای ملك ارای ملكه تلخ كلسه كرك وا كر اهمال واغماضه رخصت ویررم جانب شفقت وحفاوت مادرانه مهمل وناممرعی قالسه كرك شیر ایتدی قرع ابواب مناصحتده میل ومحابا وستر ومدارایه رخصت یوقدر سنك كلام نصیحت انجامك بی شبهه شائبهٔ تهمت ومظنهٔ ضنتدن دور وكلام ناصح مشفق درست اولدیغی جهتدن هرنه قدر درشت اولورسه معذوردر مادرشیر ایتدی حال بومنوال اوزره اولیجق كه ملك كذبی صدقدن وباطلی حقدن فرق ایتمیه وكندویه خیری شردن ونفعی ضرردن تمیز قیلمیه دمنه فرصت بولوب فتنه لر پیدا قیله كه افهام ثاقبه انك تداركندن قاصر وآرای صائبه انك تلافیسندن عاجز قاله شیر ایتدی مادر مهربانمدن دیلرمكه بوكون بونده حاضر واحوال دمنه یه عین دقت ایله ناظر اوله كه شاید مبهم دمنه آنك حضورنده فیصل بوله پس فرمان شیر بونك اوزرینه جاری اولدیكه رسم سابقی اوزره حكام بنه جمع اوله لر ومجمع عامده دمنه نك تفتیشی امرنده اهتمام قیله لر وبرموجب فرمان اشراف واعیان واكابر واركان دیوان شیرده مجتمع اولوب قضاة همان فصل روز سابقی مكرر قیلوب حضار مجلسدن دمنه حقنده شهادت طلب ایتدیلر هیچ كمسنه آنك بابنده بر كلمه سویلمدی وخیر وشردن بر نكته درمیان ایلمدی قاضی القضاة دمنه یه متوجه اولوب ایتدی اكرچه كه حاضرلرك ظاهر حالی سنك استقامتكه دالدر اما باطننا جمله سی خیانتكه متفق المقالدر بوحالاله سكا بوطائفه میاننده احتمال زندكانی تصوری محالدر حالا سنك صلاح حال ومآلكه الیق واوفق بودر كه كناهه اقرار وجرمكه اعتراف ایدوب شرطهٔ توبه وانابتله نفسكی ورطهٔ عقوبت آخرتدن خلاص قیله سن وسكا من كدن احدی الراحتین خاصل اولوب ایكی مرادك بریسنه واصل اوله سن یا بودركه خلق محنت شركدن خلاص قیله سن یا بودركه سن بوزندان محنتدن خلاص بوله سن

* بیت *

* زیركان كویند كاندر مرك نوعی راحتست *

* وز بیان این سخن بر خلق منت می نهند *

کفته اند آنکس که میرد از دو بیرون نیست حال * یا بدی باشد که خلق از جور او کمتر جهند * یا کم آزاری نکوخلقی که اهل روزکار * مهر او ورزند او را در دل خود جا دهند دن * کر نکوکارست ازین زندان محنت وارهد * ور بد اندیشست خلق از محنت او وارهند * بوندن غیری ای دمنه شویله که کناهکه اعترافی جائز کوره سن ایکی فضیلت عظمایه دخی فائز اوله سن اوّلا عقاب عقبی خوفندن عذاب دنیایه رضا ویروب دار بقا و سرای صفایی فنای فنا و فضای عنا اوزره ترجیح ایدرسن ثانیا حسن تقریر و لطف تعبیرده بلاغتک و زبان آورلک و سخنکسترلکده براعتک کون کبی ظاهر ایکن و هر سؤاله بی نظیر جوابلرک حاضر و هر نکته یه دلپذیر اعتذارلره قدرت تامه ایله قادر ایکن جانب اعتسافدن جناب انصافه میل ایدوب طوعا لا ردعا کناهکه اعتراف ایتمکله سنک فضل جلادت و شهامتک و فرط صلابت و صرامتک بین الانام علی مرور الشهور و الاعوام اشتهار تمام بولوب بو روزکار غدارنا پایدارده کردار نیک و ذکر جمیل یادکار قورکیدرسن ای دمنه ارباب عقل صحیح قتنده بو نکته مکشوف و واضحدر که نیکنا ملغله ممات هزار بار بد نام لغله حیاتدن مرغوب و راجحدر * بیت *

* مردن کس بنیک فرجامی * بهتر از زندکی ببدنامی *

دمنه ایتدی سجاده نشینان محراب شریعت کمان ایله تیر قضایی هدف مضایه کشاد ویرمشلردر * وان بعض الظن اثم * مضمونندن تغافل ایدوب بی حجت ظاهره و بی بینت باهره بر حکمی نفاذه تشبث ایتمشلردر فرض ایده لم که سزه رمد غرض رؤیت حق صریحدن مانع اولوب جمله کزلک قلبنده بنم حقمده سوء ظن واقع اوله بن کندو حالمی بیلورم و عین یقین ایله براءت ساحت ذمتم معاینه قیلورم کشی کندونک بنیان جزم و یقیننک آخرلک میتین وهم و تخمینیله هدم ایتمک نه قاعدهٔ شرع قویمه موافق و نه ضابطهٔ طبع مستقیمه مطابقدر باوجود که سز بنم خیانتمه ظن غالب دعوا ایدرکن بینص قاطع قتلمی روا کورمز سز بن صدق و استقامتمه جزم و یقینم وار ایکن کندو هلاکمه نیجه سعی ایدوب قتلمه نیجه راضی اولایم وان سلم که اولم عند الله نه تأویل ایله معذور اولوب (ولا تلقوا بایدیکم الی التهلکة * خطابنه نه طریق ایله جواب ویرم عین الیقین بیلورمکه هیچ بر نفسک بنم ذمتمده اولقدر حقی یوقدر که بنم ذاتمک بنم اوستمده واردر پس اول فعلی که غیریلر حقنده جائز کورمیم و مذهب مروتده اکار خصت بولمیم کندو باشمده نیجه روا کورم (بیت) من اکر خویش را نمی شایم * دیکران را چسان بکارایم * ای قاضی بو سوزدن فارغ اول که اکر نصیحت ایسه

بوندن اولی واجب وا کر نصیحت ایسه قضاته غیر مناسبدر زیرا که هر حاکمکه صل
خصوماتده هر کلمه سی نص قاطع وسیف صارم مشابه سنده اوله کلامنده هزل
ولغودن اجتناب واجبدر وخطا وسهودن احترازلازم بوعجبدر که حضرت
قاضی شمدی یه دك عدالت ایله موصوف واستقامتله مشهور ومعروف ایدی غالبا
بنم شامت بخت ونحوست طالعم مقتضاسیدرکه بوواقعه ده جانب احتیاطدن
مائل وکندونك ظنی وسائر ارکانك کمانیله عامل اولوب دیدهٔ انصاف واستقامتی علت
انحراف وسقامتله باطل اولمشدر * بیت * طرب سرای دل هر کس ازتو معمورست
* چراغ دل امیدوارمن باشی * کلی چوتو نشکفتست دربهارجهان * روابود که همه
خارخارمن باشی * قضاة محکمهٔ دانشوریکه قبالهٔ فضل کستری وهنر پروری انلرك
توقیع احکام با احکامیله مسجلدر بومسئله ده بووجهله فتوی بیوررلرکه هر نقد
شهادت که سکهٔ یقین ایله آرایش بولمیه دار الضرب اعتبارده تمام عیار واقع اولمیه
وهر کسه که معرفتی اولمدیغی قضیه ده شهادت ایلیه اکا اول قضا یتشه که اول بازداره
یتشدی قضاة استفسار ایتدیلر که نیجه اولمشدر اول * حکایت * دمنه ایتدی
روایت ایدرلر که برمرزبان وار ایدی شرف ذاتله معروف وکرم صفات ایله موصوف
ایدی * بیت *

* باادب جانفزا باسخن دلپذیر * باخرد بیکران باهنر بیشمار *

بومرزبانك برخاتونی وار ایدیکه حسن ولطافتده آفت جان ولطف ملاحتده فتنهٔ
جهان ایدی لبی آب حیات کبی نوشین دهنی شربت نبات کبی شیرین دیده سی چشم
نرکس کبی پرخواب * طره سی جعد سنبل کبی پرتاب * بیت * یوزی صان آتش
ایدی عارضی آب * فروزان ایدی کویا ماه ومهتاب * جمال حسن ودلربالغله کمال
زهد وپارسالغی جمع ایتمش ورخسار فتنه انکیزنك خال عفت وپرهیزله آراسته قیلمش
ایدی * مثنوی *

* قمر ایرمش دکلدی پایه سینه * کونش دوشمش دکلدی سایه سینه *

صو یه عرض ایتمز ایدی کندو یزینی * که عکس چشمی کورمایه یوزینی * یوزین کوره
دیو چشم ستاره * کیجه یله ماهه ایتمزدی نظاره * بومرزبانك بلخی نژاد برغلام
بدنهادی وار ایدی بغایت ناپاك وزیاده ناحفاظو بی باك نه مردم دیده سن اول
حرمزاده نظر حرامدن منع ایدر ایدی ونه آیینهٔ سینه سن اول بدنهاد ژنکار فسق
وفساددن پاك طوتر ایدی غلام حرمزبو مرزبان مذکورك خدمتنده صید جوارح
طیوره نامزد اولوب بازدارلق منصبنه معین اولمش ایدی برکون بو غلامك
تذرو نظری اول کبك خرامك حسنی شهبازینه ربوده اولوب مرغ دلی اول

مستوره نك عشقی دامنه کرفتار اولدی بیت) بازاین دل غمدیده بدام تو در افتاد * بس مرغ همایون که بتیر نظر افتاد) غلامك شهباز قلبی اول همای آشیانه عصمتك عشقی هواسنده شویله پرواز کلدیکه هربار یکه دعوت بفتره سن صالدی کلمدی وهرچند که ساعد عفته کتورملك دیلدی کتوره مدی ضروری حلقهٔ مواصلتی دپرتدی وباب مصاحبتی فتحه قصد ایتدی باز دار هربارکه افسون وفسانه یی پرکار ایدوب عزیمت تدبیر ایله اول پری یی دائرهٔ تسخیره دعوت ایتدی مفید اولمدی وهرچند که اول مرغ همایونك صیدی هواسیله باز خیالنی پرواز کتوردی شکار وصال نسکاره مجال بولمدی * بیت * برواین دام بر مرغ دکر نه * که عنقارا بلندست آشیانه چون بوطمع خامدن یأس تمام کلدی ونوید وصال محالدن نا امید اولدی خبث طینتی وکثافت طبیعتی مقتضاسنجه عرق شرتنی حرکته کلوب قصد ایلدیکه آنك حقنده تیر غدری درکمان ایدوب فضیحتی پابنده کرمکری برمیان ایده پس بر صیاددن ایکی طوطی آلوب زبان بلخی ایله برینه بو الفاظی اوکرتدیکه بن کد بانو یله دربانی همپهلو کوردم بریسنه دخی بو کلماتی تعلیم ایتدیکه بنده کوردم غیرتمدن هلاك اولدم برقاچکون اول ابتر دردسر ایدوب اول لایفهملره بو ایکی کلمه یی ازبر ایتدردی برکون مرزبان بزم شراب آراسته ایدوب مجلس عشرتده اوتورمش ایدی بازدار کلوب هدیه رسمنده طوطیلری کتوردی طوطیان شیرین کفتار شکر افشانلغه آغاز ایدوب همان اول ایکی کلمه یی برحکم عادت تکرار ایلدیلر مرزبان زبان بلخی یی بیلمز ایدی اما آنلرك لطافت آواز وتناسب الفاظیله استلذاذ ایدوب ونغمات دلاویز وترنمات عشرت انکیزلریله مستأنس اولوب طوطیلری حرمنه کوندردی وخاتوننه سپارش ایتدیکه آنلره تیمار ایده وآنلرك تعهد حالنه مقید اولوب کوروب کوزه ده بیچاره خاتون زبان بلخی یی بیلمیوب روز وشب آنلری پرورشه واول دوست روی ودشمن خوبلری نوازشه مشغول اولدی * بیت *

* نفس را پروردم وآخر شدم رسوای ازو *

* من چه دانستم که خصم خویش را میپرورم *

القصه مرزبان طوطیلره شویله مائل ومهربان اولدیکه بر آن آنلرك دلپذیر آوازین وبینظیر الحانن ایشتمسه نه عزم بزم شراب ونه میل آرام وخواب قیلور ایدی وبر دم آنلرك صورت خوب وهیئت مرغوبن تماشا ایتمسه وتکلم دلکش وترنم فرحبخشن ایشتمسه نه آیینهٔ عشرتده صورت لذت کوررو نه شراب صحتده کیفیت راحت بولور ایدی برزماندنصکره اتفاق بلخیلردن بر طائفه خانهٔ مرزبانه مهمان اولدیلر مرزبان میزبان دخی مهمانلر ایچون بر مجلس خاص اختیار ایدوب طوطیلری

دخی انده احضار ایتدی انلر دخی ترنم طریقی ایله اول ایکی کلمه یی که غلام بلخیدن تعلم
ایتمشلر ایدی تکلمه آغاز ایتدیلر مهمانلر بو الفاظی استماع ایدیجک متحیر اولوب
بر برینه باقشدیلر اخر بجا بلرندن باشلرین اشاعه ایدوب اول حالی استغراب ایدشدیلر
مرزبان کوردیکه یارانک آتش نشاطی سوندی وانشراح وانبساطی آسیاب
بی آبه دوندی انقلاب حاله وفرحدن ترحه انتقاله باعث اولدوکن صوردی مهمانلر
هربارکه زبان اعتذاری پرکار ایدوب حصارانکاره تحصن ایتدیلر کارکر اولمدی
ومرزبانک آیینهٔ خاطری غبار تشویش وژنکار دغدغه دن جلا بولمدی آخر انلردن
بریکه اظهار حقده جری وواقع حالی تکلمده میل ومحابادن بری ایدی ایتدی ای امیر
کبیر مکرکه بو طوطیلرک مفهوم کلامی معلوم ضمیر منیر دکلدر مرزبان ایتدی بلی
بیت) من ندیدم شبی سلیمان را * چه شناسم زبان مرغان را * بز بونلرک معنای کلامن
بیلمزز اما نغمهٔ دلاویزوزمزمهٔ شورانکیزلرندن زیاده تلذذ ایده رز سز اکر مضمون
کلاملرین بیله سز امید وارزکه بزی دخی اعلام ایله مقضی المرام ایده سز انلر دخی حق
تعبیر ایله طوطیلرک فحوای کلامن مرزبانه تقریر ایتدیلر مرزبان چون اهل بلخدن
بو جوابی ایشتدی بزم سروری تلخ وبدر حضوری سلخ اولوب ایتدی ای عزیزلر معذور
بیورک که بو خبر شمدی یه دک بزه واصل اولمدی حالیا چون حقیقت حاله وقوف
حاصل اولدی دخی عذر وبهانه یه مجال قالمدی بزم آیینمزده رسم دکلدرکه اول خانه ده
که برعورتدن فعل حرام صدور بوله آنده اقامت جائز اولوب اول مقامده خورد
وخواب واکل طعام وشرب شراب حلال اوله بو کفت وکوا شناسنده غلام بازدار
آواز بلند ایله ایتدی ای خواجهٔ بزرکوار بو خبرک حقیقتنه بنده مطلع واول کافر
نعمتک حقنده طوطیلرک مضمون کلاملری مطابق الواقعدر * مثنوی *

مکر برکون یوزی آیینی دربان * کوروب اولدی قشی یا یینه قربان

قالوب زلفی کمندنده کرفتار) بوبی سرو ینه اولمشدر هوادار) کوروب سنبللرین آشفته
اولدی * دماغی دود سودا یله طولدی چون ایردی عاقبت روز وصاله * ایرشدردی
وصالی اتصاله * مرزبان همان دم مجلسدن طوروب عورتنک قتلنه فرمان ایتدی
خاتون دخی اکار سول کوندروب ایتدیکه ای قهرمان کامران (بیت) کرروا کورسک
هلاکم کرسزا کورسک امان * تیغ فرمانک مضاده نص قاطعدر همان * اما بو امرده
تأنی وتأمل واجب وتعجیل وشتاب غیر مناسبدر (ع) مشتاب بقتل من که دردست
توام * ارباب شرع وملت واصحاب علم وحکمت جمیع افعالده عموما وسفک دماده
خصوصا تأنی وتحری یی واجب کورمشلردرکه اکر قتله استحقاقی اوله فرصت باقیدر
اکر عیاذا بالله برسبیل تعجیل بریکناهک قتله قتلی تسجیل اولنه بعده نه سیف حیف

ونه تیغ دریغ زره ندامتده تأثیر قیلوب ونه انامل تدارك سر انکشت تدبیر ایله کره ملامت انحلالپذیر اولور * بیت *

*** بی تأمل کوش در آزار * تا پشیمان نکردی آخر کار ***

مرزبان عورتی اول حوالی یه دعوت ایدوب پرده التندن صورت حالی بو منوال اوزره بیان ایتدیکه ای شوربخت طیور جنسی انسان نوعندن دکلدر که آنلرك کلامی غرض آمیز اولمق احتمالی اوله آنلر آیینه کبی هرنه معاینه ایدرلرسه آنی حکایت ایدرلر بازداردخی آنلرك مدعاسنه موافق شهادت ایدربو اول مقوله کاردکلدرکه زبان آورلکله آندن اعتذار میسر اوله (ع) گر گناه اینست نتوان کرد استغفار ازو) خاتون ایتدی ای امیر لطف ایله بو امری تفتیش وتنقیرده تقصیر روا بیورمه که موجب تأسف ومورث تلهف در اما بعد التحقیق شویله که قتله فی الجمله استحقاقم اوله نه محل تردد درونه مقام توقف * ع * بندن غرضك جان ایسه جانانه تکلف * مرزبان ایتدی بومهمی تحقیق نه طریق ایله میسر در خاتون ایتدی بلخیلردن استفسار اولنسون که بوطوطیلر لغت بلخیدن کلمات معهوده دن غیری کلامه قادر لرمیدر شویله که بو ایکی کلمه دن غیریدن عاجز اوله لر محقق اولور که اول ناحفاظ بیدین مرادی بندن حاصل اولمیوب غرض فاسدینه واصل اولمدیغی اجلدن انلره بو کلماتی تلقین ایتمشدر روا کر اول لغتده بو کلماتدن غیری کلامه قادر اوله لر بو بیچاره نك قانی سکا حلال وشراب زندکانی بکا حرام اولسون مرزبان چون خاتوندن بو کلماتی ایشتدی حقیقت حالی تفحصده شرط احتیاطی مرتبهٔ افراطه یتشدردی ومهمانلره منت ایتدی تا بر هفته انده اقامت ایدوب کتمدیلر واول قدر زمانده چندانکه سعی ایتدیلر طوطیلرك زبانندن بو ایکی کلمه دن غیری بر حرف استماع ایتمدیلر چون مقرر اولدیکه عورت اول تهمتدن مبرا و بازدارك آنك حقنده شهادتی محض افترادر بیوردیکه بازداری کتورك بازدار الندە بازو دلنده نیاز تعجیل تمام ایله کلدی سکر تشریف وانعام احتمالی وبردی خاتون ایتدی ای کمان کبی اکری تیر کبی طوغری سویله کوردکمی که بن محراب رضای الهیدن یوز دوندردم وعنان نفسی هوای معاصی ومناهی النه ویردم * بیت *

هوا غولینه اویدم یولدن آزدم * وفاسز نامه سینی اکری یازدم

ایتدی بلی کندی کوزمله کرا تله کوردم چون بو کلامی تمام ایتدی فی الحال النده اولان بازتیز چنکال صحرا یوب منقار خونخوار ایله چشم جهانبینن چیقاردی خاتون ایتدی ای بیشرم لاجرم کورمدیکنی کوردم دیدیك سزاسی بودرکه کوردك * وجزاء سیئة سیئة مثلها * بیت * برکنده به آن چشم که بدبین باشد * بدبین

همه جا در خور نفرین باشد) بعده فرمان مرزبان بونك اوزرینه جاری اولدیغه بازدار
غداری بردار ایدوب عبرتنمای جهان ایتدیلر بومثلی کتوردم تا معلوم اوله که
برکسنه بیلمدیکی نسنه ایله تهمته جرأت وکورمدیکی نسنه یه علی العمیا شهادت
موجب خجالت دنیا وفضاحت آخرتدر * چون دمنه کلامنك تمام ایتدی کلمات
علی التفصیل تسجیل ایدوب صورت حالی علی ماهو الواقع حضرت شیره اعلام
ایتدیلر * مادر شیر آنده متوقف ایدی کیفیت حاله واقف اولیجق ایتدی ای پسر
بودکلو اهتمامنك ثمره سی همان بو اولدیغه بوملعون بدکمان اولدی مقرر در که
بعد الیوم آنك حیله ومکری زوال ملك وهلاك ملکه مقصور اولسه کرك ومن بعد
حال شاه وسپاه تباه اولوب شتربه حقنده که وزیر مخلص ومهربان مشفق ایدی
آندن نه ظهوره کلدیسه سائر ارکان حقنده دخی اول صدور بولور زیرا که نفس
خسیسدن فعل خبیث صادر اولور وطینت بد سرشتدن خوی بد وخصلت زشت
وجوده کلور * قطعه * زبوم شوم توقع مدار یمن همای * طمع مبند که کنجشك
فعل باز کند * چنین که پایهٔ مفسد بلند شد چه عجب) که دست فتنه بهر جانبی دراز
کند) بوکلام ضمیر شیرده تأثیر تمام ایدوب دور ودراز اندیشه لره دوشدی وایتدی
ای مادر بکا بیلدرکه بو سری ندن بیلدك وقصهٔ دمنه یی کیمك زباننَدن استماع قیلدك
* بیت * بکا بوقصه نك سرین عیان ایت * بوواقع اولان احوالی بیان ایت *
تا بندخی دمنه نك قتلنده فی الجمله معذور اولوب دوست ودشمن میاننده ظلم ایله
مذکور وغدر ایله معروف ومشهور اولمیم مادر شیر ایتدی ای ملك برکسنه که سکا
اعتماد ایدوب سنی محرم اسرار ایتمش اوله سن انك سرنی اسرار ایتمیوب اظهار
ایلمك مذهب شرع ومروتده حرامدر ونقد رازیکه خزانهٔ دلده امانت قونیله صیانت
ایتمك خلاف شیمهٔ کریمهٔ کرامدر اما بوقدر قادرمکه اول کمسنه دن اجازت
دیلیم اکر جائز کورورسه واقع حالی خاکپایه انها ایلیم شیر بوکاره رضا ویردی مادری
دخی طوردی کندی منزلنه کتدی وپلنکی دعوت ایدوب شاننه لایق مراسم تعظیم
وتکریمی تقدیم ایتدکدنصکره ایتدی بیت) ای شده چون روزکار قهر تو مردآزمای
وی شده چون آفتاب صیت تو کشورکشای * انواع تربیت واصطناع که ملك سباع
سنك بابکده بیورمشدر نه مرتبه ده در پیدا * وآثار تمشیت وتقویت سلطانی
پیشانیٔ حال ومالکده روز نورانی کبی ظاهر وهویدادر بوسببدن بونعم مقابله سنده
شکرکزارلق سکا فرض واجب الادادر تا برموجب * لئن شکرتم لازیدنکم *
روز بروز آثار عواطف شاهانه سنك حقکده زیاده وابواب عوارف خسروانه سنك
شانکده کشاده اوله بلنك ایتدی ای ملکه اول عواطف ملکانه ومراحم
پادشاهانه که ملك روزکار بوبندهٔ خاکسار بیمقدار حقنده دخی مبذول بیورمشدر

ومن بعد

من بعد دخی بیورسه کرك آنك وظائف شکرین نیجه عبارتله ادا ممکن ومیسر
ویکده بری مقابله سنده نیجه قوت ومکنت ایله سپاس ومنت متصوردر
* بیت *

اولنجه قیلسه دل ذکرینی آنك * قیله مز بیکده بر شکرینی آنك

اما معلوم جهانیاندر که شمدی یه دك بقدر الامکان هواداراق دائره سنده پر کاروار
دوران وخدمتکارلق هواسنده ذره مثال جولان ایدر ایدم الآن دخی امیددر که
ملکهٔ زمانك فرمان عظیم الشانته اطاعت واذعان کرین عن صمیم الجنان برمیان
ایدم مادر شیر ایتدی بیت) بنیاد نهادهٔ چو مردان * انرا بکرم تمام کردان) وما الانعام
الا بالتمام * ملك اول زمانده که قصهٔ غصه سن سنکله درمیان ایدوب بوسرّی
سائر ارکاندن پنهان وسکا اعلان ایتمش ایدی سن ذمت همتکه المش ایدك که
شتربه نك خصم غدارندن انتقامی باینده شرائط سعی واهتمامی یرینه کتوره سن
حالیا حق نعمت وصدق عبودیت مقتضاسی بودرکه اول وعده یی انجازه یتوره سن
وخدمت شیره شتاب ایدوب بوبابده هرنه که ایشتدك ومشاهده ایتدك درست
وراست وبی کم وکاست خاکپاینه یتشدیره سن والاقرب بدر که دمنه برقتنه مکر
وفریبله کندوسن بند بلادن خلاص قیله وملك منشور حیاتنه طغرای آزادی
چکوب قتل وسیاستدن وازکله بوتقدیرجه مقرردر که آنك آتش شری نیجه
خانمانلرك اوجاغنه صوقویسه کرك وادنی علت وبهانه ایله وجزئی فسون وفسانه ایله
نیجه خاندانلری بادفنایه ویرسه کرك علی الخصوص اول کمسنه لرکه بوبابده برکلام
سویلدیلر وآنك هلاکنه سعی واهتمام ایلدیلر غمازلق وغرضپردازلق ایله علی التمام
عرضهٔ تیغ انتقام ایتسه کرك پلنك ایتدی ای ملکه بومهمی اتمام بنم ذمت
اهتماممده دربومدته دك کتم شهادته اقدام بوجهتدن ایدیکه ملك دمنهٔ غدارك
حقیقت حالندن خبردار دکل ایدی اکر اول زمانده بوقضیه یه خوض ایدوب
واقع حالی حضرتنه عرض ایتسم چون دمنه نك حقیقت مکر ومکیدتنه وقوفی
وکیفیت غدر وخدیعتنه اطلاعی یوغیدی یمکن که عرض حضورنده کلام
نصیحت انجامم غرضه محمول اولوب موقع قبول بولمیدی حالیا که الحمد لله پادشاه
احوال دمنهٔ کمراهدن فی الجمله آکاهدر بومهمی که فائده سی صلاح حال ملك وملکه
عائددر مهمل قومق نیجه میسردر خصوصا بن چاکره که اکر هزار جانم اولسه
وملکك برساعت فراغتنه فدا قیلسم هنوز ذمتمده اولان حقوق نعمتك بیکده
برنده ادا متصور دکلدر * بیت *

اکر بهر دو جهانش بها کنم مولی * هنوز در دو جهان شرمسار وی باشم

پس ایوان مادرشیردن دیوان حضرت شیره کلدی وکلیله ودمنه نك ماجراسن نیجه که کوش ایتمش ایدی مجمع وحوشده تعبیردلپذیر ایله تقریر ایدوب علی رؤس الاشهاد اول شهادتی اداقیلدی پلنکك بوخبری افواه انامده منتشر والسنۀ خاص وعامده مشتهر اولیجق سباعدن اولدد که مجلسده کلیله ودمنه نك کلماتن استماع ایدوب انلرك احوال نیك وبدینه مطلع اولمش ایدی پلنکك شهادتنه موافق بندخی شهادت ایدرم دیو دیوان اعلایه برکسنه کوندردی شیرامر ایتدی انی دخی احضار ایتدیلر اولدخی زندانده اولان ماجرایی علی ماجری اکابر واعیان میانەده باسرها حضرت شیره علی وجه الشهاده اعلام وانها ایلدی ارباب جرح آنك شهادتنی قدح ایدوب ایتدیلر که چون کلامك غرض آمیز دکادرنیچون ادای شهادتده تأخیر واظهار حقده تقصیر ایلدك جواب ویردیکه چون برشاهد ایله حکم ثابت اولمز تعذیب حیوان بلافائدەیی صواب کورمدم شیرانك جوابنی پسند ایدوب بعد التزکیة والتعدیل بوشهادت ایله دمنه یه سیاست لازم کلدی قضاة دخی اول حکمی امضا ایدوب کافۀ وحوشدن عام وخاص شتربه ایچون دمنه یی قصاصه اتفاق ایتدیلر * بیت *

هر بیخردی که تخم آزار بکاشت * هنکام درو برعقوبت برداشت

شیر بیوردی تادمنه یی محکم قیدوبند ایدوب محافظه سی باینده شرط احتیاطی حدّ افراطه یتشدردیلر وطعام وشرابدن ممنوع اولوب کوشۀ زندانده آتش جوع وعطشله سرطان کبی پیچان اولوب بیجان اولدی وایتدیکی خیانت وجنایتك شأمتندن روح خبیثی دوزخ زندانندن زندان دوزخه روان اولدی ومضمون آیت * فقطع دابر القوم الذین ظلموا * انك شاننده مکشوف وعیان اولدی * بیت * خائنی صائمه که برخوردار اولور * یا کسیلورباشی یابردار اولور * بوندن معلوم اولورکه مکارلرك عاقبتی وخیم وغدارلرك انجامی ذمیم وآخرلری هلاك وسر انجاملری مغاك خاکدر * مثنوی * هر که درراه خلق دام نهاد * عاقبت هم خودش بدام افتاد * شاخ نیکی سعادت آرد بار * کل نچیند کسی که کارد خار * چون یقین شد جزای نفع وضرر * نیکویی کن که نیکویی بهتر *

(باب سوم احباب واصحابك فوائد موافقت)
(ومنافع مرافقت ومعاضدتن بیان ایدر)

---

* رای برهمنه ایتدی ای حکیم ربانی معلوم اولدیکه اول دوستلرك داستانی که

غمازفتنه سازڭ آتش غمزوافساديله خانۀ صداقتلری بربادا اولوب عاقبت حاللری عداوته مفضی وبريكناهی بی سبب قتلی مقتضی اولدی وحق جل وعلا اول غدار ستمكارڭ مكافاتنك ايدوب جزاوسزاسن بولدی الان برهمن روشن رواندن مرجودركه بيان بيوره شول دوستلرڭ حالنی كه يكدل ويكجهت اولوب نهال مهرومحبت ولطف ومروتدن برخوردار اوله لرورفع خصم وقمع عدوده همپشت ويك رواولوب رضای يارانی كند ومقتضالری اوزره تقديم قيله لر برهمن ايتدی *قطعه* ای خسروزمانه كه اازروی معدلت *مسندفرازكنبد اخضرنهادۀ بادابلق سپهرترارام كرظفر *صدداغ برجبين مه وخورنهادۀ *عقلاء كامل الذات وحكماءستوده صفات بيورمشلردركه بازاركائناتده صديق صادقدن كران مايه وياران متفقدن بلندپايه سرمايه يوقدر *بيت*

زانكه درآفاق زبرناوپير *هيچ كس ازدوست ندارد كزير

هرآينه اول طائفه كه سبيكۀ صداقتلری دارالضرب اخلاصده وفادارلق سكه سيله آراسته اوله ونهال مودتلری روضۀ اختصاصده يكجهتلك رشحه سيله تربيت بوله مادۀ راحت روح ومددفيض وفتوحدر وفوائدی بغايت چوق ومنافعنه نهايت يوقدر جمله سندن بريسی بودركه ايام دواتده مددمواد بهجت ومعاشرت اولوب هنكام نكبتده سالك منهج معاونت ومظاهرت اولورلر *مثنوی* كركدر كيشی يه يارموافق *كاوله بربرينك بولنده صادق *ايكی كيشی ايشن كورمزبليكوز ايكی كوزبيرنی طوترمی بركوز *كمان ايله چن ال بيرايدرتير *عدونك قلبن ايلر كندويه بير *چن كيم بربرندن ايريلورلر *ايشنده هربری عاجز قالورلر *ياران همپشت ودوستان يك روحقنده مشهوراولان امثالك بريسی حكايت زاغ وموش وكبوتروآهووكشفدركه دفاترخواطرا كابرده مثبت ومسطوردررای استفسار ايتديكه نيجه اولمشدر اول حكايت *برهمن ايتدی روايت ايدرلركه ناحيۀ كشميرده برمرغزار بينظيروچشمه سار دلپذيروارايدی كه الوان ازهار كوناكونی صفحۀ سبزه زار كردونی انكليونی كوستررايدی وعكس انوارر ياحينی پرزاغی بال طاوس باغه دوندوررايدی چشمه لری عين حيوان كبی هرجانبه روان ولاله لری شمع سوزان كبی هرطرفده فروزان ايدی *مثنوی*

روان هرچشمه سی چون آب حيوان *چراغ لاله هرجانب فروزان

نسيم صبح كل جبين ايدوب چاك *صبانركس كوزين قيلمشدی نمناك *اغاجلررقصه كيرمشلرسبكخيز *شكوفه اوستنه اولمش درمريز *اول مرغزارده جانوران شكاری بسيار اولديغی اجلدن صيادلر اكثراولطرفه كلوركيدرلرايدی وصيد

قارغه

وحوش وقید طیور ایچون داملرین انده تعبیه ایدرلردی اول راغ جوالیسنده
بر زاغ فراغ باالله بر درخت طوبی مثال اوزره آشیانه طوتمشیدی واول نهالك
صفحات اوراقنده حب الوطن مطالعه ایتمشیدی بر کون اول درخت اوزره
چیقوب زیر وبالایه باقوب چب وراسته نظر ایدرایدی نا کاه کوردیکه بر صیاد دام
النده دامن بلنده تو بره پشتنده دانه مشتنده بر سبیل تعجیل اول درخته متوجه
اولوب کلور زاغ بوندن زیاده خوف ایتدی ودور ودراز اندیشه لره دوشدی
وکندو کندویه ایتدی * قطعه * یارب این شخص راچه افتادست * که بدین
اضطراب می اید * هیچ معلوم نیست کزچه سبب * اینچنین باشتاب می اید * ممکن که
بنی صیده قصد ایدوب بنی شکار ایچون تیر تدبیری شست تزویره راست ایتمش اوله
حالا مقتضای حزم بودر که یریمی بکلیوب طورم تا پردهٔ غیبدن نه ظهور ایدر سیه
کورم * ع * تا ببینم که چه از پرده برون می اید * پس زاغ اول قرار ایتدیکی شاخده
بر سوراخ بولوب کیردی وحال صیاده دیدهٔ ترصد ایله نکران اولوب طوردی
صیاد دخی اول درختك دبنه کلوب دامن قورروب اوستنه دانه اکوب کتدی
وکندی واروب کمینکاهده اوتوردی بر ساعت کچمدن بر قاج نفر حمامه کلوب حوالئ
دامه نزول ایتدیلر انلرك سردار وسرافرازی مطوقه نام بر کبوتر باز پرواز ایدیکه
ذهن پاك وطبع دراك وعقل شامل وفهم کامل وکیاست تمام وفراست مالا کلامله
بنی نوعندن ممتاز ایدی بو کبوترلر اکا متابعت ایله مباهات ایدرلر ایدی واکا ملازمت
ومطاوعت ایله ابتهاج ومفاخرت کوستررلر ایدی ولیل ونهار انك خدمتنده که
سرمایهٔ صلاح وپیرایهٔ فوز وفلاح ایدی روز کار کچوررلر ایدی همان لحظه اول
دانه لر که زیر دامده کبوترلرك دیدهٔ طمعنده جلوه ایتدی چون اشتهالری قیل قپاردی
عنان اختیارلری قبضهٔ اقتدارلرندن چیقدی کتدی مطوقه شفقت ومرحمت
یوزندن که مهترلردن کهترلره لازمدر زبان نصیحتله اول کبوترلری جانب تأنی
وفکر عواقبه تحریك ایدوب ایتدی ای یاران یکدل حزم کامل ورأی شامل
مقتضاسی بودر که حرص عامله هر کوردیککز دانه یه اوشمیه سز تا طمع خامله
دام بلایه دوشمیه سز * بیت * زراه حرص بتعجیل سوی دانه مرو * بهوش باش که
دامیست زیر هر دانه * جواب ویردیلر که ای مهتر بزم کارمز اضطراره یتشوب قلبمز
تمام اضطرابده وآتش جوع ایله تنور سینه مز کمال التهابده در حوصله مز دانه دن خالی
ومعده مز دغدغهٔ اشتها ایله مالی ایکن استماع نصیحته مجال نیجه میسر وملاحظهٔ
عاقبته پروبال نیجه متصوردر اکابر سلف بیورمشلردر که * بیت * کرسنه
بربلا دلیر بود * زانکه از عمر خویش سیر بود * مطوقه محقق بیلدیکه اول
کمراهان بادیهٔ حرص کمند پند ونصیحتله طریق صلاحه کتورملك متعسر ورسن منع

وملامتله چاه غفلت وجهالتدن خلاص ایلمك متعذردر بیت) هر که در بند کیء حرص
افتاد * مشکل ازبند غم شدن آزاد * دهقان خیال هر چند که زمین دلنده انلرك
صحبتدن عزلت نهالن دیکدی قاند تقدیر رسن تدبیرین کسوب زنجیر تسخیر ایله
کام وناکام جانب دامه چکدی * ع * ای بی بصر من میروم اومی کشد قلاب را
القصه دوکلی کبوترلر ترك حزم ایدوب بی اختیار دامه عزم وجزم ایتدیلر همان دم
شبره تمامله دانه یه اوشدیلر کرداب دام وشبالك هلا که دوشدیلر مطوقه فریاد ایتدیکه
بن سزه دیمدمی ایدیکه تعجیل وشتابك اخری خرابدر وبی تأنی وتأمل برامر
ارتکاب خلاف رأی صوابدر * بیت * طریق عشوه پر آشوب وآفتست ای دل *
بیفتد انکه درین راه باشتاب رود) نیچون شبره مذمومه کوکلکزه یول ویردیکز نیچون
بی تحقیق طریق بومضیق عمیقه کردیکز کبوترلره حیرت وخجلت مستولی اولوب
هر چند که کندولرین ملامت وانتدکارینه ندامت ایتدیلر فائده مند اولمدیلر ودام کبی
جسملری سرتاسر چشم اولوب چندانکه راه خلاص کوزتدیلر چاره بولمدیلر بو اثناده
همان صیاد بی امان کماندن تیر چیقار کبی کمیندن چیقوب فرح فراوانله دام طرفنه
روان اولدی تا صیدلری قید ضبطه چکوب غنیمت بیکران ایله فرحان وشادمان
منزلی جانبنه روان اوله کبوترلر چون صیاد جلادی بو شتاب ایله کوردیلر طبطاب
اضطرابه اغاز ایدوب هر بری برسبیل استقلال کندوبی خلاص ایچون پروبال
اوردیلر مطوقه ایتدی ای عزیزلر هر بریکز علی حده کندی خلاصکزه همت ایدرسز
بری بریکز حالندن اهمال وغفلت ایلرسز بو صداقت علامتی دکلدر * ع
وین چنینها نه شرط یارانیست * مذهب فتوتده وآیین مروتده صدیق صادق
اکادرلرکه محب مخلصنك استخلاصن کندی خلاصندن اهم بیله وهمدم قدیمنك
مهمنی کندی مهمندن مقدم کوره نته که اول ایکی رفیق بر کشتیده روی دریاده
کشت ایدوب کیدرلرایدی وبری بری ایله صدق وداد وکمال اتحاد دعوی ایدرلرایدی
ناکاه ساحله قریب بر یرده کشتیلری شکست اولوب ایکیسی دخی حباب کبی
روی آبه دوشدیلر کاردریاده بر شناورکه صنعت سباحتی دردسر ایتمش ایدی
نیلوفر کبی انلری میان آبده کوریجك فی الحال زورق مثال کندوسن روی دریایه
آتدی واول غریقلری استخلاصه همت بلکین آچوب هر قنغیسنه که خلاص
دومنن طوغرلتدی فریاد ایدوب * بیت

* بو کرداب بلاده قویمی زار * خلاص ایت یارمی ای خضر دیدار *

اکر سزده بو همت یوغیسه که نجات یارانی کندی جانبندن ترجیح ایدوب احباب
قدیمی کندو نفسکزدن تقدیم ایده سز باری واجبدر که قوکز معاونت وموافقتله

قوت ایده سز که شاید بو حرکت بر کتیله دام برندن قالقوب جمله کز خلاص اوله سز
کبوترلر فرمان مطوقه یه سمعا وطاعة دیوب علی الجمله بقدر الاستطاعه قوت
ایدوب حمله قیلدیلر اول حیله ایله دامی کوتروب پروازه کلوب بر جانبه متوجه اولدیلر
صیاد بو حالی کوریجك فریاد ایدوب بیلرنجه سکرتدی وعاقبت درمانده اولوب
بر کوشه ده دوشه لرد یو کوزین هوایه دیکوب عقبلرنجه کتدی زاغ بو احوالی اول
کوشه دن تماشا ایدوب کندی کندویه اندیشه ایدوب ایتدی عهد بعید ومدت
مدید کزکدر که تا بو صورت عجیبه کتم عدمدن عرصهٔ وجوده کلمه بندخی
بو واقعه نك امثالندن امین د کلم اولی بودر که آنلرك عقبنه دوشوب عاقبت حاللری
نیه منتهی اولور بیلم وبو تجربه یی سرمایهٔ کار وذخیرهٔ روزکار ایدینوب
وقت احتیاجده بنای امورمه دستور العمل قیلم * بیت *

بروز تجربهٔ روزکار بهره بکیر * که بهر دفع حوادث ترا بکار آید

پس آنلرك پینه دوشوب پروازه کلدی مطوقه اصحابیله دامی کتوروب اوج هواده
بال استعجال ایله اوچوب متصل کیدرلر ایدی صیاد حریص شوخ چشم دخی
طمع خام والم فقدان دام ایله عقبلرینه دوشوب دیدهٔ تفقد ایله حاللرین ترصد ایدر ایدی
مطوقه کوردیکه هنوز صیاد انلرك صیدی صددنده درو قوت طامعه سی اقتضا
ایدر که هیچ بر لحظه دورمیه واوتورمیه تا انلری هر قنده کیدرلر ایسه بولوب اله
کتورمیه یارانه متوجه اولوب ایتدی بو ستیزه روی وجفاخوی طمع خام
وجهد تمام ایله بزی صید ایچون کمر قصدی میان جانه شویله بند ایتمشدر که دائرهٔ
شفقت ورحمتدن هزار مرحله طشره کتمشدر تا انك شخص خبیثندن بعید وچشم
حریصندن ناپدید اولمیه وز بزدن ناامید اولمز صواب بودر که ابادانلقلر طرفنه اوچه وز
صحرایی قویوب باغلر جانبنه بال وپر اچه وز تا نظری بزدن منقطع اولوب قطع امید
ایده وخائب وخاسر منفعل ومنکسر دونه منزلنه کیده کبوترلر مطوقه نك
اشارتنه موافق حرکته آغاز ایتدیلر وکشت دشت هوای صحرادن واز کلوب باغات
عمارات طرفنه پرواز ایتدیلر صیاد بیچاره چون انلری کوره مز اولدی کبوتر آواره
کبی بر زمان حیران وسرکردان اولوب عاقبت حیف ودریغ وحزن بلیغ وحسرت
واندوه وخیبت انبوه ایله دونوب خانه سنه کلدی زاغ همعنان کبوترلرك عقبنجه
روان اولدی تا انلرك کیفیت خلاصن معلوم ایدوب بحکم * السعید من اتعظ
بغیره * انی اول واقعه نك دفعنده وانجلین غائلهٔ هائله نك رفعنده ذخیره قیله
* قطعه * عاقل انست که در تجربهٔ نفع وضرر * ز حریفان دکر بهرهٔ خود برد ارد
هرچه دانست کزان نفع رسد بستاند * آنچه ازوی ضرری فهم کند بکذارد *

کبوترلر کمین کین صیاددن امین اولیجق رتقهٔ دامدن رقبه لرین استخلاصده مطوقه یه مراجعت ایتدیلر اول خردمند راست تدبیر بسیار فکر ایله اول امرك غورینی حوض وتقدیر ایدوب بیوردیکه بی معاونت یار وفادار وبی مظاهرت صدیق حقکذار بو کرداب دشواردن قصد کار خیال محال وکار ناهنجادر * مصراع * بی همرهی این کار بسر نتوان برد * بو مقامه قریب زیرك نام بر موش تیزهوش واردرکه بنمله صدق وصفا دعوا ایدن خواصدن مزید حسن وفا ایله اختصاص بولمشدر وچاره ساز ومهم پردازلقده سائر خلان دوستنوازدن فرط امتیاز ایله ممتاز اولمشدر

* بیت *

* رفیق مخلص ویار وفادار * وفادار اولمق اولمشدر اکا کار *

لازمدرکه انك جنابنه شتاب ایده وزوتراب پاینه یوز سوره وز که شاید انك مدد کارلغی ایله بو بند بلادن راه رها ال ویره وبو کرداب مخاطرهدن احسن وجوه اوزره خلاص یوز کوستره پس اول ویرانه یه که موشك خانه سی انك حوالیسنده ایدی نزول ایتدیلر مطوقه سوراخی قتنه کلوب دست ضراعتله حلقهٔ درارادنی تحریك ایلدی موش تیزهوش اوازمطوقه یی کوش ایدیجك خروش ایدوب بی اختیار طشره کلدی چون یارقدیمی بستهٔ بند بلا کوردی جوی خونابه یی دیدهٔ کریانندن روان ایتدی ودود آه درد آلودی جکر بریانندن اسمانه ایرکورب ایتدی * بیت *

چه حالست این که می بینم چه حالست * درین حالت شکیبائی محالست

من ای یاران چسان فارغ نشینم * چو یار خویش را دربند بینم * ای یار وفادار وای رفیق غمکسار نیجه حیله ایله بو درده مبتلا ونه وسیله ایله بو بنده کرفتار اولدك مطوقه جواب ویروب دیدی که انواع خیر وشر واصناف نفع وضر احکام قضا وقدر وفرمان واجب الاذعان خالق القوی والقدره منوطدر بو طدر وشادی وغم وصحت والمدن هر امره که کاتب قدرتدن دیوانخانهٔ ازلده جف القلم واقع اولمش اوله لابددرکه عرصهٔ عدمدن منصهٔ وجوده کله لاجرم اندن احترازنه فائده ویرر واجتنابنه یی منتج اولور (بیت) چون قضا لوحنه چکلدی قلم * بنده یازلدی نیجه میر علم * کاه اولور که حوادث تقدیر * سر وازاد ایکن اوررزنجیر * بنی ویارانی قضای ربانی وتقدیر یزدانی بو ورطه یه براغوب دامی کوستر میوب دانه یی کوزمزده جلوه کر قیلدی باوجود که انلری تانی وتامل وتصبر وتحمله ارشاد ایدوب وتعجیل وشتابدن زجر وتهتك اضطرابدن بحر ایلدم مفید اولمیوب دست تقدیر دیدهٔ عقل وبصیر تمزی میل غفلت ایله خیره ومشرب رأی وروی تمزی کدر جهالتله تیره قیلوب اخر کار جمله مزی بند محنت ودام بلیه یه کرفتار ایتدی موش ایتدی ای عجب که سن بو مقوله

کمسنه بو حس وفراستله وحدس و کیاستله نازلهٔ قضایه مقاومت قیلمیه وتیر
تقدیری سپر تدبیر ایله باشندن صاومیه مطوقه ایتدی ای زیرک بو سوزدن فارغ
اول که بن دکل انلر که زور وقوت وعقل وبصیرتده وجاه ودولت وهنر وفضیلتده بسیار
ثروت ومکنت وغناده والحاصل جمیع اسباب دولت وامور دنیاده هزار بار بندن
وسندن زیاده اوله لر پیشانیٔ احکام ازلیه به دست رد اوره مزلر وساعد تقدیری پنجهٔ
تدبیر ایله بوزه مزلر لاراد لقضائه ولا معقب لحکمه چون قاضی نافذ القضاء
قضا اقبالهٔ ارادتی قلم مشیت ایله امضا ایلمیه قعر مادن ماهیٔ بحر سمایه ابر کوره واوج
هوادن مرغ هاویه ثرایه ایندره افراد آفریده دن هر احد مجتمع اولسه امر قضایی
دست تصرف ایله رد وحکم قدری دیوار عقل ایله سد ایلمک ممتنع در * بیت * ازلده
هر نه یازدی دست تقدیر * اولمز تا ابد بر نقطه تغییر) اوله جق نسنه اولور دادو بیداد *
کرک کوکلکی غمکین طوت کرک شاد * دیر اسه برارایه جمله عالم * ایچنده ایده مز
بر حرفنی کم * نه سوز سینه ایله صاوریلور اول * نه اب دیده ایله محو اولور اول * نه یازوسن
قیلور کوز یاشلری تر * نه باد آه اوراقینی ابتر * شویله بیل که جریان فرمان قضاده
دانای کامل نادان خامله یکساندر * ومیدان تقدیرده کدای حقیر الشان
سلطان جهان ایله همعناندر * بیت * بزور وزر نشاید رد احکام قضا کردن *
نمی زیبد کسی را در قضا چون وچرا کردن * زیرک ایتدی ای مطوقه ملول اولمه
کوکلکی خوش طوت که هر خلعت خلقتی که خیاط قدرت مقراض ارادتله
ملازمان عتبهٔ عبودیتدن برینک قامتنه راست بیچه * کرکسه کریبانی زر رشتهٔ
دولت ایله آراسته وکرکسه دامانی طراز محنت ایله پیراسته اوله بی شبهه محض عنایت
وعین کرامت اولسه کرک * غایت ما فی الباب کمسنه آنک کنه وحقیقتنه واقف اولمیه *
وانک ضمننده اولان لطیفهٔ خفیه یه عارف اولمیه * بو معناده بیورمشلر
* بیت *

بدرد و صاف ترا کار نیست خوش درکش * که هر چه ساقی ما کرد عین الطافست

بو سرکذشتلر که نظر جلیه ده آندن بحضور اولورسن * نظر دقیقه ده صلاح حال مآلی
آنده بولورسن که دیمشلر * نوش صفانیش جفاسز میسر دکلدر * وکل راحت
خار محنتسز متصور دکلدر * مصراع * بساء مراد که در ضمن نامرادیهاست *
چون زیرک بو فصل براصلی تعبیر دلپذیر ایله تقریر ایتدی * دامک شول بندلرین که
مطوقه انکله مقید ایدی کسمکه مشغول اولدی * مطوقه ایتدی ای یار مهربان
اول یارانمدن بو بار کرانی رفع ایله * وخاطرک انلرک مهمندن جمع ایدوب من بعد بنم
بندمی قطع ایله * موش انک کلامنه التفات ایلمیوب کارنه مشغول اولدی * مطوقه

بنه تضرع ایدوب دیدی که ای زیرك اکر بنم رضامی طلب ایدرسك * وحقوق مودت
وسابقهٔ اخوتی کوزه‌درسك * شرط بودر که اول یارانمی بندن قورتره‌سن * وبوکرمله
داغ منتك ران جانمه اوره‌سن * موش ایتدی ای برادر بوحدیثی تکرار ایتدك *
وبوبابده مبالغه‌یی سرحد افراطه یتردك * مکر سنك کندونفسکه حاجتك یوقدر
اوله * بوخصوصه ذمتکده نفسکك حقنی بیلمیوب ایدك نفسك نکته سندن غافل میسن
مطوقه ایتدی بوبابده بنی ملامت ایلمه که بوطیورك منشور حمایتی بنم نامه
یازیلوب انلرك تعهد حاللری ذمت اهتمامه تفویض اولنمشدر * اول جهتدن که بونلر
بنم رعیتمدر * بنم اوستمده حقلری ثابتدر * واول سببدن که بن بونلرك مقتدا
وسردارلری یم (پس بنم دخی انلرك ذمتنده حقم واردر) بعدما که انلر رعیتلك حقنی
رعایت ایدوب انلرك معاونت ومظاهرتلری ایله بیداد صیاد جلاددن ازاد اولدم * بکا
دخی انلرك لوازم حقوقنه التزام ایدوب مهترلك مراسمن ادا ایتمك لازمدر هر پادشاه که
کندو آسایشن طلب ایدوب رعایایی بستهٔ بند بلاده قومغی رواکوره آز زمانده مشرب
عشرتی تیره * ودیدهٔ دولت وسلطنتی خیره اوله * بیت * نیاساید اندر دیار توکس *
که آسایش خویش خواهی وبس * موش ایتدی پادشاه رعیت بیننده جان مثابه
سنده در بدنده * ودل منزله سنده درد رونهٔ تنده * پس اولی بودر که اولا انك حالی
تدارك اولنه زیرا که اکر دل صلاح اوزره اوله فساد اعضادن چندان ضرر ایرمز *
واکر عیاذا بالله فساده مائل اوله سلامت اجزا اصلا فائده ویرمز * نته که صاحب
نبوت کبرا که شوب عیب وکذبدن معرا ومبرادر بیورمشدر * ان فی الجسد مضغة اذا
صلحت صلح الجسد کله واذا فسدت فسد الجسد کله الا وهی القلب * بیت * چاکران کم
اکر شوند چه غم * ازسر شه مبادمویی کم * مطوقه ایتدی احتمالدر که اکر اول
بنم بندلرمی قطعه اشتغال ایده‌سن آینهٔ خاطر که ژنك ملال * وتیغ دندانکه شایبهٔ
کلال متطرق اولوب یارانك خلاصی بابنده تکاسل واهمال ایده‌سن اما چون
بن بستهٔ اولم تیشهٔ دندانك نقدر شکسته اولورسه * وملالك ندکلو کمال بولورسه
مقرردر که بنم جانمدن تغافل وتکاسل قلمسك کرك * وضمیر کده بنی قید وبندده
قومغه جواز ورخصت بولمسك کرك * ودخی چون هنکام بلاده بر برمزله مشارکت
وموافقت واقع اولدی * شرط حقیقت وفرط مروت بودر که وقت خلاصده
دخی موافقت اوزره اولوب حق مرافقتی رعایت قیله‌وز (مثنوی) کشینك یاری
غمخواری کرکدر * بلا وغصه‌ده یاری کرکدر * صفا وقتنده چوق بولور کشی یار *
ولی یار اولدرکاوله وفادار * موش ایتدی بلی عادت اهل مکرمت * وعقیدهٔ ارباب
فتوت بودر که بیوررسن * بوخصلت حمیده وسیرت پسندیده‌نك فائده‌سی غایت
چوق وثمراتنه نهایت یوقدر * جمله‌دن بریسی بودرکه خلقك سنك حقکده

اعتقادی اشتداد اوزره ازدیاد بولور * ورعایانك كرم ومروتكه اعتمادی مبرم
ومستحكم اولور * بیت *

* دوستی را چنین كسی باید * كه ازو كار بسته بگشاید *

پس زیرك جد تمام وجهد مالا كلام ایله اول تیشهٔ دندانیله بندیارانی قطع ایدوب بعده
كردن مطوقه‌دن دخی بار كرانی رفع ایلدی * چون موشك كاری تمام اولدی
مهمی سرانجام بولدی * مطوقه جمیع كبوترلرله دهن خشك واب تشنه
وچشم ترله آنی وداع ایتدیلر * وشهپر سلامت رهبرله ایمن ومطمئن آشیانه
لرینه كتدیلر * موش دخی سوراخنه كردی * چون زاغ زیرك بو حالی كوردی *
وبند دامی تیشهٔ نابله كسوب احبابك استخلاصی بابنده حسن اهتمامن مشاهده
قیلدی * عن صمیم القلب انك محبت ومودتنه رغبت ایتدی * وانكله موافقت
ومصادقتی نعمت جسیمه ودولت غنیمت بیلوب كندی به ایتدی * بن اول كبوترلره
واقع اولان وقایعدن امین دكلم * لاجرم بو نجلین بر صافی ضمیر وصاحب تدبیرله كه
وقت بلاده ظهیر وهنكام محنتده دستكیر اوله ناكزیرم رباعی كه قنده بولنور یار
وفادار * بولنمزدكه كزدلدار غمخوار * جهان دارنده كرچه یار چوقدر * سنك
یارك چكنلردر سكا یار * چون كانون درونده بو آرزودیكی جوشه آغاز ایلدی *
آهسته در سوراخ موشه كلوب زبان نیازله آوازا یلدی * موش ایتدی كیمدر * زاغ
ایتدی بن كمترم كه بنی نوعم میاننده مهترم * بر مهم ضروری سببیله خاك پایه یوز
سورملك استرم * بو زیرك بر موش تیزهوش ایدیكه * روز كارك كرم وسردین
وایاملك نیك وبدین چوق كورمش ایدی * واول موضعده كریزكاه ایچون نیچه
سوراخلر آماده قیلوب هر بریسندن آخره راه ایتمشدی * وهر واقعه‌نك علاجنده
قبل الوقوع اهتمام ایدوب * هر كارك تیمارنی مقتضای مقامه كوره اتمامه یتشدرمش
ایدی) چون زاغ ایدوكن بیلدی زیاده بی‌حضور اولوب ایتدی ای زاغ بربریمزدن بعد
المشرقین اراغ ایكن طلب مقارنته نه باعث اولدی * ومیانمزده كمال مباینتدن
غیری مناسبت یوغكن مصاحبت ایجاب ایدرنه سبب حادث اولدی * زاغ
صورت حالی بدایتندن نهایتنه دك حكایت ایتدی * و كبوترلر حقنده آنك حسن
عهد وكمال وفادارلغنه اطلاعن بیان ایدوب ایتدی * چون كوردم كه اول بیچاره لر
سنك عنایت ومعاونتك وسیله‌سیله دام محنتدن خلاص اولدیلر * ومصادقت
وموافقتك بركتیله اول ورطهٔ عنادن رها بولدیلر * سنك كمال وفادارلغكه
ونهایت حقكذارلغكه جازم اولوب * وفور همت وخلوص طویت وصفای نیت
وصدق عقیدتله باب سعادت مابكه عازم اولدم * تا فرط مخالصتله شرط مخالطتی

یرینه کتورم * وسنکله همنشین وهمدم اولوب هردم دعوای ودادواتحاددن
دم اورم * وخار مباینت ومخالفتی رهکذار مصاحبت وموافقتدن کتورم
* بیت *

داریم بسوی توبسی دل نکرانی * حال دل خود باتو بکفتیم تودانی

موش ایتدی بنم بنی نوعمله سنك جنسك میاننده مصاحبت بزم شریعتمزده
منهی ومحظور * وسن بوزور وتزویر ایله معروف بن بو فکر وتدبیر ایله
مشهور ایکن ما بینمزده احتمال مواصلت دائرهٔ عقلدن بغایت دور ومهجوردر
* بیت *

ببازار توسودی جز زیان جان نمی بینم * که بعد المشرقین آمد میان ما درین سودا

یوری وار صوغوق دمور دوکمه * بر نسنه که حیز امکانده اولمیه پیرامننده کزنمه * که
استحصال محاله اشتغال ایتمك همان بریه ده کمی یورتمك ودریاده آت سکرتمك
وتار عنکبوتله عنقا شکار * وبو افعال صاحبنك مآل حالی بیدادر که احباب
واعدا میاننده رسوا اولوب * ارباب عقل واهل فضل قتنده کندی جهلن اشکار
ایتمکدر * بیت * این دام ببر قصد شکار دکری کن * کان صید که دیدی بشکار
تو نیاید * زاغ ایتدی ای موش بو سوزی فراموش ایله که اصحاب همت ارباب حاجته
باب مرحمتی سد * واهل مروت درکاهنه پناه ایدنی بد خشونتله رد ایلزلر *
بن حوادث زماندن بو بارکاهه پناه ایدوب وقایع دوراندن بو ملجاء ارباب رجایه
التجا ایلدم * بیت * جز آستان توام درجهان پناهی نیست * سر مرا بجز این
درحواله کاهی نیست * حالا چون حلقه کبی بو سعادت بابنه لازم
ودولت کبی بو حرم کرمك حریم حرمتنه ملازم اولدم * نه احتمالدر که تیغ جفا وهمندن
سپر کبی بو نیتدن یوز دوندرم * ومحالدر که تیر جور وستم زخمندن کمان کبی بر جانبه
دخی مائل اولوب کز کبی بو هوادن کیرو دونم * بیت * کر بشمشیر سیاست می نوازی
حاکمی * ور بتشریف غلامی می پذیری بنده ام * موش ایتدی ای زاغ کرم ایله باب
حیله یی بنم جانمه آچمه * ودام زرقه بنی صید ایچون دانهٔ فریب صاچمه * که سنك بنی
نوعکك طبیعتن بیلورکن سنکله مصاحبت بکا عظیم شین * وچون ما بینمزده
جنسیت یوقدر یا غراب البین سنك صحبتکدن اجتناب بکا فرض عیندر * بونك
برله که بر مقتضای قول حکیم * ع * روح را صحبت ناجنس عذابیست الیم * سنك
مصاحبتك بیکمان سوهان عمر وارهٔ جاندر * غائلهٔ مکرکدن بر آن امن واطمینان
بکا امکان دکلدر * هرکمسه که بر شخص له مصاحبت ایلیه که اندن امین اولمیه *
اول واقعه یه مبتلا اوله که اول کبك دری اولمشدر * زاغ ایتدی نه کیفیتله

اولمشدر اول (حکایت) موش ایتدی روایت ایدرلر که بر کبک دری بر کوه دامننده خرامه کلمشیدی * و آواز قهقهه وصدای غلغله سی سامعهٔ دهره وکبند سپهره طنین وولوله ویرمشیدی * قضای الهی بر باز شکاری اوج رکن واوج هواده اول حوالیدن کچرکن * باصره سی کبکک خرامنه راست کلوب * آواز قهقهه سی سامعه سنه واصل اولور * لوح خیال بازه طرح مصاحبتی مرتسم اولوب * الحاصل جان ودلدن آنکله مناسبته مائل اولور * چون سیلاب محبت باشندن آشر خاطر بنه بو اندیشه دوشر که بو عالمده هر شخصه بر همدم مناسب * وبر محرم مصاحب بالضروره واجبدر * تا ایام دولتده یاری وهنکام نکبتده غمکساری اولوب حالت صحتده قلبی مصاحبتدن صفا * ووقت مرضده روحی مؤانستیله شفا بوله * معنای مزبورده مثل مشهوردر که السنهٔ ناسده مذکوردر * هر که بی یار بود پیوسته بیمار بود * بو نکته یی اداده بو بیت همینه‌در که زادهٔ خاطر حزینندر * بیت *

جهانده هر کیمک که یاری یوقدر * درخت عشرتینک باری یوقدر

* بو کبک بر یار خندان روی وخوش رفتار * وسبکروح وشیرین کفتاردر * قلب ندکلو پر غم اولورسه بو جنس اینسک صحبتی ایله تازه وخرم * وسینه ده نه دکلو الم اولورسه بو نوع همدمک الفتیله منشرح وبی غم اولور * رباعی * یاری باید چه کونه یاری باید * یاری که کره ز کار من بکشاید * هر که که جمال خویشتن بنماید * ز آیینهٔ دل غم غبار بزداید * پس آهسته جانب کبکه روان اولدی * کبک ناتوان بازی کوریجک عذر کنان بر سنک شکافنه پنهان اولدی * باز اول سوراخ قربنده نزول ایتدی * وزبان نیازله کیفیت حالی تقریره آغاز ایدوب ایتدی * ای کبک سوابق زماندن الی هذا الان سنک فضائلکدن غافل ایدم * وسنک وفور کمالاتک بکا مستور اولدیغی اجلدن شمدی یه دک واقع اولان تقصیراتده معذور ایدم * الحالة هذه آوازهٔ قهقهه لک واسطه سیله کوکلمه نشاط تازه * وروحمه انبساط بی اندازه حاصل اولوب * خرام دلفریبکه صمیم جان ودلدن مائل اولدم * سندن التماس ایدرم که من بعد بنمله استیناس ایده سن وترس وهراس ایتمیوب طریق مودت اوزره کیده سن * ووحشت وخشیتی قویوب کمال اخلاصله آستانهٔ آشیانمله اختصاص ایده سن که برکت مصاحبتله بیکانه لک یکانه لکه مبدل اوله * وشجرهٔ وداد ثمرهٔ مراد ویره * بیت *

نخلیست محبت که از و میوهٔ مقصود * هر چند کسی پیش برد بیش بر آید

کبک زبان تضرع واعتذارینی درکار ایدوب ایتدی * ای قهرمان کامکار لطف ایدوب بو غمکین کوکلی عفولک بشارتیله شاد * وبن مسکینه دیدهٔ مرحمتله نظر

ایدوب ارحم الراحمین جانبنی یاد ایله بر کبك آخرد خی شکار ایتدلئ فرض ایت باشك صدقه سی قوشجه جانمی آزاد ایت * بیت *

من وديدار تو ہیہات چه فکر ست وخطا * من ووصل تو عفا الله چه خیالیست محال

هرکاه که آتش وآب بر بریله امتزاج قبیله * بمله سنك میانکده مصاحبت اول زمان میسر اولور * وهرکه که سایه وآفتاب بیننده اقتران وازدواج اوله سنکله بنم مابینمزده مرافقت اول وقت وجود بولور * مصراع * زین فکر در کذر که بجایی نمی رسد * بازا یتدی ای عزیز بزم سنده انصاف ایله که بو مهربانلقده نه غرضم اوله که سنکله تلطف ومدارایی مستلزم اوله * نه چنکالمده خلل وانعلال واردر که سنك امثالك صیدندن عاجز اولم * نه منقارمده قصور وانکسار وار که کندی طعمه مك شکارندن فرومانده قالم * همان بو در بوندن غیری دکلدر که سنکله مصاحبت ومناسبت سوداسی ومجالست ومؤانست تمناسی سکا مهر ومحبته باعث اولدی * وسنك ترنمات عجیبك وحرکات دلفریبك تماشاسیله دل بیغلمده میل بی محابا حادث اولدی * اکرچه بکا سنکله مصاحبتدن فوائد بسیار حاصلدر * سکا دخی بمله مناسبتدن منافع بیشمار متواصلدر * اول بو که چون بنم ابناء جنسمسنی کوره لرکه زیربال حمایتمده پرورش ویرم * دامنکدن دست تعدی یی کوتاه ایدوب پیرامنکه قدم ستمی درازایتمیه لر * وسکا دیدهٔ حرمتله نظر ایدوب چشم رعایتی سندن پوشیده طوتمیه لر * وسن بیبالئ وخرم فراغت خاطرله هردم اطراف کوهی طواف واکناف دشتی کشت ایده سن * ثانیاسنی آشیانمه ایلتوب شاهانه یزکوسترم * تا جایکاه منیع وآرامکاه رفیعده ساکن اولوب * بنی نوعکدن حیثیاتله سرافراز * واقرانکدن رفعت درجاتله ممتاز اوله سن ثالثا سنك قبیلکدن شانکه لایق بر محبوب صورت مرغوب سیرت موافق جفت بولوب سکا تزویج ایدم * تا دست معاشرتله در اغوش ومحنت غربتی فراموش ایدوب * روزکارو کی حضور ورفاهیتله کچوره سن * بیت *

نه از زمانه جفاونه از سپهر ملال * امید حاصل وجام مراد مالامال

کبك ایتدی سن امیرمرغانسن * عنان اختیار طیور سنك قبضهٔ اقتدارکده در * بن سنك رعایا وخراجکزارلرکدن بریسی یم * بن مقوله کسنه نك افعال واقوالی سهو وذلت وخطا وغفلتدن خالی اولمق احتمال محالدر * اول وقت که بن سنك حسن التفاتکه استظهار ایدوب سنك لطف وعنایتکه امیدوار اولم * ممکن که بندن برنادره صادر اوله که خاطر عاطره مخالف ومزاج مبارکه ناملایم کله * لاجرم سرپنجهٔ غضب خداوندی ساعد عهد سابقی بورسه کرك * وتیغ خشمله کردن رفیق موافقی اورسه

کرك * همان اولی بودر که * بیت * قیلوب مسند قناعت بوریاسن * کیوب
دیبا کبی عزلت پلاسن * کوشهٔ خلوتده توشهٔ عزلت اختیار ایدوب * ملازمت
بارکاه حکامدن که متضمن خطرات کلیدر فرار ایدم * بیت *

تماشای رخ خورشید حدّ خود نمی بینم * همان بهتر که چون سایه پس دیوار بنشینم

باز ایتدی ای برادر بیلزمیسن که دیدهٔ دوست مشاهدهٔ عیبدن نابینادر و هر زشت که
دوستدن صادر اوله بغایت ممتاز و رعنا و حسنادر * بیت * زهر تر ادوست چه داند
شکر * عیب ترادوست چه بیند هنر * کبك هر بار که زبان اعتذاری پر کار ایدوب عذر
و بهانه سنی تکرار ایتدی * باز مقابله ده شافی جوابلر و دلپذیر نصیحتلر و شعری ادله
و قیاسی خطابی قیاسلرله و لطیف خطابلرله * و عهد و پیمان و وعد و ایمانله مؤکد
تضرع و التماسلرله * اول مرغ رمیده یی دام صحبته رام ایدوب * محصل کلام
کبکك عش قلبندن مرغ وحشی ازعاج * و خواه و ناخواه خمیردن قیل چکر کبی
سوراخدن اول ساده دلی اخراج ایلدی * چون طشره کلدی ایکی یار بربرین کنار
ایدوب * تکرار بنای معاهده یی سوکند بسیار * و تأکیدات بیشمارله محکم
و استوار ایتدیلر * پس باز آنی عز و ناز و اکرام و اعزازله اول مقامدن کوتروب
آشیانه سنه کتوردی * اول مسکن خاص و نشیمن نزهت اساسده کمال اخلاص
و اختصاصله بربریله الفت و استیناس ایتدیلر * چون حال برقاچ کون بو منوال
اوزره کچدی * کبك دری بازدن بو اعتباری کورنجك تکالیف تکلفدن بری
و کستاخانه اوضاعه جری اولوب ناهنجار تکلم * و ناهموار ترنم و بی تقریب
خنده لر * و بی سبب قهقهه لر ایدر اولدی * باز عالیهمت اکرچه که کبکك
بو اوضاعندن اغماض ایدوب * آب عفوله دیوان جرائمندن خط سهو و خطاسی
محو ایدردی * اما شمشیر کینه نیام سینه سنده جایکیر اولمش * و نهال غضب زمین
قلبنده رسوخ و استحکام بولمشدی اتفاق برکون مزاج بازه ضعف کلی عارض
اولوب بر مرتبه یه واردیکه طلب طعمه ایچون پروازایتمکدن قالدی * ناچار اول
صباح شامه دك و اول کون اخشامه دك آشیانه سنده قراری اختیار قیلدی *
چون کیجه اولدی حوصله سی غذادن خالی * و آتش جوعله کانون درونی مالی
اولوب * نفس سبعی که نهاد بازده مرکوز ایدی حرکته آغاز ایتدی * کبك ایچون
سینه سنده اولان کینهٔ دیرینه لر که مرور زمانله جمع اولمشیدی * بازی خشم آلود
ایدوب * هرچند که ناصح خرد صورت عهد و پیمانی منصهٔ نظرنده جلوه کر قیلدی
کوشهٔ چشم قبولله نکاه ایتمدی * و کبك قانن دوکمکه * واتیله حوصله سن
پرایتمکه بهانه طلب ایتدی کبك بشرهٔ بازده آثار غضب مشاهده قیلوب * عین

الیقین کندی هلاکنه کمر کینی درمیان ایتدیکن یلوب * دل پر درد غمپرور ندن برآه سرد ایدوب ایتدی * بیت *

چو عاشق میشدم گفتم که بردم گوهر مقصود * ندانستم که این دریا چه موج بیکران دارد

ای دریغ که بدایت حالدن نهایت کاره نظر ایتمدم * و ناجنسله پیوند ایدوب کوهر پندا کابری که پیور مثلردر (ع) که از مصاحب ناجنس احتراز کنید * کوش هوشمه بند ایتمدم * لاجرم کشتیٔ عمرم بو کردابه دوشمشدر که ملاح تدبیر آنك خلاصندن نا امید * و رشتهٔ حالم بر وجهله منعقد اولمشدر که سر انکشت تأمل ایله انحلال احتمالی خیال بعیددر * بیت *

* نه از رفیق وفا و نه از حیات امید * نه از سپهر بشارت نه از زمانه نوید

بو نوع کلمات جانکداز له نیاز ایدوب اغلردی * و نالان وکریان آتش حسرت یارانله لاله کبی جکرین داغلردی * باز همچنان مخلب آزاره آتش خشمله تاب * ومنقار خونخواره زهراب ظلمله آب ویروب سفك خون کبکه بهانه ارردی * کبك چون بازك بو حالن مشاهده ایتدی * فرط احتیاطی یرینه کتوروب شرط ادبی مرعی طوتدی باز کوردیکه انك قتلنه باعث نسنه حادث اولمدی * و هرچند که قصدا یلدی هلاکن ایجاب ایدر بهانه بولمدی * بیطاقت اولوب کبکه بیسبب غضب ایتدی * و قتلنه بو فسون و فسانه یی بهانه ایدوب ایتدی * روا میدر که بن تاب آفتابدن التهاب واضطرابده اولوب سن هوای سایه ده آرام و خوابده اوله سن * کبك ایتدی ای امیر جهانکیر حالیا طلیعهٔ شب کلمش وطلایهٔ روز عالم افروز کتمشدر * واقصای خاوراندن تا منتهای قیروان جمله جهانی حجاب ظلمت احاطه ایتمشدر * اول حضرت نیجه تاب آفتابدن زحمتده * یا بو حقیر بی استطاعت نیجه هوای سایه ده استراحتده در * باز ایتدی ای بی ادب مخالف سوز سویلرسن همی * و بنی تکذیب ایدوب بنم کلاممی رد ایلرسن ایلی * جزا و سزا کی سکا کوستریم دیدیکی * ومنقار خونخوارله سینه سن چاك ایدوب یدیکی براولدی * بو مثلی اول اجلدن کتوردم که بیله سن هر کمسه که خلاف جنسله مناسبت ایدوب مضرتندن امین اولمدیغی شخصله مصاحبت ایلیه * اول کبك دری کبی روز عمری شام * وشب اجلی تمام اولوب دانهٔ صحبتنه میل ایتدیکی سببدن کرفتار دام انتقام اوله بندخی همان بو منوال اوزره سکا بالنوع مخالف وسکا طعمه اولدیغم اجلدن سندن بالطبع خائفم * پس سنکله بنم میانمده ابواب مجالست نه وجهله کشاده * واسباب مؤانست نه طریقله آماده اوله * زاغ ایتدی ای زیرك سنده انصاف له سویله * و کندی عقلکه رجوع ایدوب دیدهٔ تأنی ایله نظر ایله که سکا ایذادن بکا نه فائده حاصل اولور (وسنی اکل ایتمکدن نه منفعت زائده واصل

اولور (باوجود که سنک بقای ذات وحصول مولا تکده بکا نیجه فوائد میسر) وهزار
منافع ومقاصد مقرردر * هیچ روا میدر که بن سندن نیجه منفعت اومرکن
سن بندن مضرت احتمالن ویره سن یا جائزمیدر که بن سنک طلبکده راه دور ودراز
قطع ایدم سن بندن اباو اعراض بیوره سن * وحضر تکده ملتمسم اجابته مقرون
اولمیوب ناصیهٔ امیدمه دست رد اوره سن * بو سیرت خوب وسریرت محبوبه سکا
لایقمیدر که بنم حق عزیمتمی ضائع قیلوب بو غریبی آستانهٔ مراد بخشکدن ناامید
وبی نصیب قیله سن * بیت *

تیمار غریبان سبب ذکر جمیلست * جانا مگر این قاعده در شهر شما نیست

یا بو اخلاق حمیده واوصاف پسندیده مقتضاسی بو میدر که جیب دعامی فوایح
اجابتکله مجمر ومشام رجامی رایحهٔ روحپرور ملاطفتکله معطر قیلمیه سن (مصراع)
از تو غریب کی بود رسم غریب پروری) موش ایتدی ای زاغ هر ایکی خصمک بربرینه
معاداتی البته یا عارضیدر یا ذاتی * عداوت که عارضی اوله اکا زوال احتمالی واردر
وبر حیله ایله انک ارتفاعنه مجال میسردر * اما شو یلکه عداوت اصلی وخصومت
جبلی اوله * علی الخصوص که عداوت قدیمه یه خصومت حادثه دخی منضم اولوب
سوابق مخاصمت لواحق منازعته اقتران بوله * هیچ وجهله آنک ارتفاعی دائرهٔ
امکانده داخل اولمز * وزوالی علی کل حال محال اولوب خصمینک ایکیسی دخی
معدوم اولمینجه انک عدمی وجود بولمز * ع * تا سر نرود خیالش از سر نرود * عداوت
ذاتیه دخی ایکی نوعدر * بریسی بو که اثر خصومت وضرر عداوت خصمیندن بربرینه
منحصر اولمیه * بلکه گاه بوندن متضرر اوله * گاه اول بوندن متأثر اوله * پیل ایله
شیر کبی که میانلرنده بیمحاربه ملاقات جملهٔ محالاتدندر * اما شویله دکلدر که نصرت
همواره بر جانبه مقرر اولوب هزیمت هر کره بر طرفه مقصور اوله * بلکه بعض
اوقاتده شیر ژیان ظفر بولور (بعض از مانده پیل دمان پیروز اولور * وبو نوع عداوت
اول مرتبه مؤکد دکلدر که آنک زخمی مرهم پذیر اولمیه * اول سببدنکه نسیم
نصرت هر قنغی جهته که تنسم ایده هر آینه اول طرفه تسلی قیلوب وتشفی صدور
حاصل اوله * ایکنجی نوعی بودر که همیشه مضرت بر جانبه واقع ومنفعت طرف آخره
راجع اوله * موش ایله گربه وگوسفند ایله گرگ کبی که دائم بر طرف مظفر ومنصور وزحمت
هزیمت طرف آخره مقصوردر * بو نوع عداوت مرتفع اولمق ممتنعدر بر عقده در که
* یتغیر الزمان ولا یتغیر * نه گردش آسمان ایله انحلال بولور * ونه اختلاف زمان ایله
زوال پذیر اولور * پس بر خصم ایله که قصد جانده فرمانی روان اوله * باوجود که جانب
آخردن نه ماضیده بر سابقه واقع اولوب * نه مستقبلده بر لاحقه محتمل اوله *

مصادقت ومصاحبت نه طریقله ممکن اولوب * مابینمزده بعد المشرقین وار ایکن *
ملاقات وموالات نه کیفیتله وقوع بوله (رباعی) آن لحظه که روز وشب بهم پیوندند)
با رشتهٔ مهر سایه برهم بندند * من با تو نشینیم ودران حالت نیز * ارباب خرد تمام
برمن خندند * زاغ ایتدی ای زیرك بحمد الله که بنم سنکله عداوتم اصلی ومیانمزده
منافرت ومخالفت جبلی دکلدر * اکر ابنای جنسمك سنکله بالفرض عداوتی وارسه
بنم آیینهٔ قلبم غبار خلافدن پاك وآبکینهٔ خاطرم اشعهٔ لمعهٔ مهر ومحبتکله تابناکدر
هرآینه چون قاعدهٔ من القلب الی القلب روزنه محقق ومقرردر * امیدوارمکه اول
حضرتك دل بیغلی بنم صدق عقیدت وخلوص طویتمه شهادت قیله (ع) تو مپندار که
دلبر ز دلت آگه نیست * موش ایتدی ای زاغ سن حد مبالغه دن طشره کیدرسن *
بکا مصادقت ومصاحبت تکلیف ایدرسن * فرضا که بن کندی نفسمه جبر ایدم *
سندن بو مدعی اوزره صبر ایده سن یمکن که ادنی بهانه ایله شیشهٔ عهدی سنك غدرله
کسر ایدوب همان عادت اصلی وعداوت ذاتی یه معاودت قیله سن * ماء راکد کبی که
مدت مدیده بر یرده طورسه اکرچه که بعض عوارضی متغیر اولور * اما مقتضای
ذاتی اولان صفاتی باقی قالور * مثلا آتش اوزره صودوکسه لر سوینددرر * وشعلهٔ
نار کبی که هربار صورت ضرری وشرت شرری فتور بولسه خاروخاشاکه یتشه
کویندورر * دشمنك مصادقتنه اعتقاد ومار افعینك ممازجتنه اعتماد جائز دکلدر
واعدانك مخالصتی وپلنك تیز چنکك مخالطتنی آزمایش مقتضای عقل تمیز دکلدر *
حکما بیورمشلردرکه دشمنك قول زوریله مسرور ودعوای محبتیله مغرور اولمق کرك
وهربار که اظهار صداقتده مبالغه قیلسه اکا باور قیلمق کرك * بیت *

امید دوستی ز دشمنان کهن * چنان بود که طلب کردن کل از کلخن

هرکسه که عهد دشمنه اعتقاد وپیمان وایمانته اعتماد ایلیه * وافسون وافسانه سن
رضا ایله اصغا وسمع قبولله استماع قیله * اول واقعهٔ دشواره کرفتار اوله که اول
شترسوار اولمشدر) زاغ استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول (حکایت) موش ایتدی
برشترسوار اثنای سفرده برموضعه یتشدی که کاروانیلر آنده نزول ایتمشلردی *
نه که دیمشلردر * ع * قونوب دوشدیکی منزلده قومزمی کاربان آتش * آنده آتش
یاقوب قوبوب کتمشلردی * آنلر رخت اقامتی کوتریجك کاربان صبا آمد شده آغاز
قیلدی * ومروحهٔ باد سحرخیز اول آتشی تیز ایدوب آندن متطائر اولان شراره لر
اطراف بیابانده اولان خاروخاشاکه یتشوب اول نواحیده اولان درختستان بالکلیه
طوتشوب اول صحرانك هرکوشه سنده برلاله زار پدیدار اولدی * میان بیابانده
مکر برمار عظیم وافعی جسیم مقیم ایدی * آتش اطرافن دائرهٔ هاله وشعلهٔ جواله

کبی احاطه ایدیجك عاجز وفرومانده قالوب هیچ برجانبه یول بولمدی * وهرطرفه که نکاه ایتسدی راه رها کورمدی * آز قالدیکه تاب آتشله ماهی کبی تابه ده قاورله * وصرصر ناربواراله خرمن حیاتی صاورله * چون اول سواری کوردی تضرع وزاری یه آغاز ایدوب ایتدی * بیت *

چه شود گر بکرم مرحمتی فرمایی * گره از کار فروبستهٔ ما بگشایی

سواری غایت مشفق ورحیم * ومهربان کریم ایدی * چون مارك استغاثه سن اشتدی وحرارت آتشدن ماکبی اضطرابن ونهایت التهابدن موکبی پیچ وتابن مشاهده ایتدی * کندی کندی یه ایتدی اگرچه مار حیوان زیانکار ودشمن بدکرداردر * اما حالا چون فرومانده وعاجزدر * اکام رحمت ایتمك مذهب مروتده جائزدر * اولی بودرکه قلاب همتله بوکرداب محنتدن آنی طشره چکم وبوتخم خیریکه ثمر سعادت دنیا ومنتج کرامت آخرادر * دیوان حسناتم زمیننده اکم) پس یانده اولان توبره یی النده اولان نیزه نك اوجنه بغلیوب مار طرفنه اوزاتدی * مارتوبره کبی حصار حصین واستواری کوریجك بی اختیار کندیسن ایچنه آتدی * سوار نیت خیرله اول مظهر شری ضرر شرر ناردن خلاص ایتدی * بعده توبره دن چیقاروب بعض مؤثر کلماتله نصیحته آغاز ایدوب ایتدی ای مار بیلورمیسن نیجه ورطهٔ دشواردن خلاص اولدك) ونیجه کرداب بواردن نجات بولدك) واجبدرکه بونعمت شکرانه سی بر کوشه اختیار ایدوب من بعد مقام آزار وصدد اضرارده اولمیه سن * که موذی دنیاده بدنام وآخرتده دشمنکامدر * ورحمت حقدن دور ومرحمت خلقدن محروم ومهجوردر * بیت *

بترس از خدا ومیازار کس * ره رستگاری چنینست وبس

مار ایتسدی ای سوار بوسوزدن فارغ اولکه بن سنك برزم عیشنکی زخم نیشمله تلخ ایتمیم بومقامدن کتمیم سوار ایتدی ای مار بونه کفتار ناهنجار اولور * بن سکا شفقت ومرحمت بابنده قصور ایتمدم وسنی میان آتشده قویوب نار ونورا ایتمدم * بن اولمسم سیل فنا بنای بنیه کی ییقردی * وشعلهٔ آتش خانهٔ حیاتکی یاقردی احسان ازاسنده اداسز امیدر) وکرم جزاسنده الم روا امیدر (بیت) ازجانب من طرح وفاداری بود * ازپیش تو آیین جفا کاری بود * مار ایتدی بلی سن انسانیتده قصور قومدك اما محلنده واقع اولمدی * ولطف واحسانکی دریغ بیورمدك * لیکن مستحقنه وصول بولمدی سن بیلورسنکه بن مظهر شر ومنبع زهر ومنشأ ضررم جمیع جانورلر بنم شرر شرمدن اوشنور) خصوصا نوع بشر ضرر زهرمدن قان قاشنور) چون سن بنم کبی مظهر شری (الوجود خیر محض) فضاسنده قویوب تنکهای عدمه کوندرمدك *

بونجلين منشاء فساد لئ آتش افسادنى سيل دماريله سوندروب * كاروباروجودنى ناربوارله كوندرمدلئ * هرآينه آنك مكافاتنده انواع آفات ومخافاته حاضر ومنتظر اولمق كرلئ كه شر برلره خيرا يتمك خيرلره شرا يتمكله برابردر * بلكه بد كارلره احسان نيك كردارلره اساءتدن بدتردر * قطعه * چنانكه درروش شرع وعقل ممنوعست * بدى بنسبت پاكان ونيكوان كردن * بجاى ددصفتانيكه مردم آزارند * بهيچ وجه نكويى نميتوان كردن * بردخى بوكه * قلنا اهبطوا بعضكم لبعض عدوّ * نص صريحى موجبنجه سزكله بزم سيا نمزده عداوت قديمى قائمدر * دوربينلك وعاقبت انديشلك مقتضاسى اوزره دشمن مقتول وخصم مخذول اولمق دخى لازمدر وبحكم (اقتلوا الاسودين) بزى قتل بحسب العقل والنقل سز طائفه يه فرض عيندر * چون بو بابده فرمان شرعه ومقتضاى عقل وطبعه مخالف فعله ارتكاب ايدوب * زخم برينه رحم نيش محلنه نوش ارزانى كوردلئ * البته سكازهردهانمدن چاشنى طاتدرسم * وبن دندانمدن شراب لعاب تجرع ايتدرسم كرلئ تا استماع قيلنلر بوفعل منكرده سكا اتباعدن امتناع قيله لر) وسائرلره دخى تجربه اولوب سندن عبرت ونصيحت آله لر * سوار ايتدى * اى قهرمان ستمكار بونه افسانه دركه سويلرسن (وبونه بهانه دركه ايلرسن) انصاف ايله احسان مقابله سنده اساءتى نيجه ملتده روا كورمشلردر * وكرم مكافاتنده خيانته قنقى شريعتده رخصت ويرمشلردر * خيرا زاسنده شرى هيچ برعاقل معقول كورمز * ونفع جزاسنده ضررى كافر قاضيسى دخى بيورمز * بيت *

بنا اولالى بوديرپرآفات * يىنه احسانه در احسانه مكافات

مار ايتدى اى سوارسن بوكانه انكار ايدرسن كه بو عادت انسان ومزلئ مذهبكزده نيك وبد برابرو اساءت واحسان يكساندر (بيت) كوررا حسان ايدرعصيان عجبدر عجبدر عادت انسان عجبدر * هردم مرهم برينه نيش اوررسز * ونوش محلنه نيش روا كوررسز * بن بودعواده يىنه سزلئ فتوا كزله عامل اولورم * وبو معامله ده سزدن نه كيله ايله آلدم ايسه يىنه آنكله ويريرم * سزدخى بويله سز (مصراع) يك لحظه بحز آنكه فروشى همه سال * هرچند كه سوار زبان محاوره يى پركار ايتدى * سوار مساعده ساعد ماره طاركلوب ايتدى * اى سوار چاره كار همان بو ايكى امرلئ بريسن اختيار در * اولا زخمى سكامى اوره يم يوخسه شتركدنى ابتدا قيله يم * القصه سوار هربار كه حصار انكاره تحصن ايتدى * مفيد اولميوب آخركار بو عهد اوزره قرار ايتديلركه مارشويله كه دعواسنى شهود عدولله اثبات ايتمكله سوارى اسكات ايده * سوار آنك زخمنه جان ودلدن خريدار اوله * وكندى هلاكنى عن صميم

القلب اختیار قیله * پس مار اطرافه نکاه ایتدی ناکاه کوردیکه بر کاومیش بیابانده کزر * ومیان چراده رعی وچرا ایدر * ایتدی ای سوار کل بو مشکلی بو سلیم القلبدن استفسار ایده لم * پس مار وشتر سوار اتفاقله کاومیش قتنه کلدیلر) ماردهان زهربار وهلاهل نثارین آچوب ایتدی * ای کاومیش روز کاردرکه بو بیابان جهانده کشت وکذار ایدرسن) جزای احسان نه در نیجه بیلورسن ونیجه ایشیدرسن ایتدی آدمیلر مذهبنجه صورر سك مکافات احسان اساءت * وپاداش انعام خباثتدر * بو دعوانك صدقنه دلالتده بو کفایت ایتمز میکه بن نیجه مدتدرکه بونلردن برینه خدمت ایدوب هرسال صحرای وجوده غزال چین کبی بر کوساله کتوروب * خانهٔ خداوندمی پرشیر وروغن ایدردم * وآنك وجه معاش وجهت انتعاشی بنم ذمتمده اولوب بنم حق خدمتمی بیله وشکر نعمتمی قیله دیردم * چون پیر اولدم نتاج بچه‌دن قالدم * بنم تعهد حالمی ترك ایدوب حقوق ماضیه‌یی اونوتدی * وبنی بو صحرایه صالی ویروب تك وتنها قودی کتدی * چون بو علفزارده برمقدار اوتلیوب بیکار وکامکار کزدم بدنمده فی الجمله سمن وثمن ظاهر اولدی * برکون صاحبم بو جانبدن کذر ایدوب * دیدهٔ دقتله بنم حسن حال ویال وبالمه نظر ایتدی * چون بنم ضخامت تن واندامی کوردی تعجب ایدوب بشاشت تماملهٔ دوندی مقامنه کتدی * یارنداسی برقصاب کتوروب بنی اکا بیع ایتدی * بو کون سلخ خانه یه ایلتوب بنی ذبح ایتمك محققدر * انسان طائفه سنه احسانك مکافاتی بو درکه بیان ایتدم (مصراع) حال من اینست یاران با که کویم حال خود * مار ایتدی اشتته حکایت حال مکافاتی ایشتدلئ * ومذهب آدمیانده احسان مقابله سنده اساءت لازم ایدوکن استماع ایتدلئ * همان بیتوقف زخمه آماده اولوب عهده وفا وشرط معهودی ادا ایتمك کرکسن * سوار ایتدی بزم شریعتمزده شاهد واحدله حکم ثابت اولمز (وشهادت حد نصابه وارمینجه قضا مضا بولمز (مار آفاقه بنه نظر ایتدی اتفاق کوزی بر درخته راست کلدی) ایتدی کل بو درختدن دخی کیفیت حالی صوره لم (بو بابده اولدخی نه دیر کوره لم) پس معیتله اول آغاج دبنه واردیلر مار آندن دخی صوردیکه مکافات احسان ندر درخت ایتدی مذهب انسانده جزای احسان اساءتدر ومشرب آدمیانده پاداش منفعت مضرتدر * بو برهانله که بن بو بیابانده بر درخت سایه دارم * ولیل ونهار بر آیاغ اوزره طوروب آینده وروندهیه خدمتکارم * بنی انساندن هر کرمازده ودرمانده که بو بیابانده تاب آفتابدن جکری بریان اوله کاور سایه‌ دولتمده بر ساعت آسوده اولوب راحت اولور چون شدائد راهدن فراغت ونکابت هوادن افاقت بولور * کوزلرین آچوب زبر وبالامه بقار * ایدرکه بونك هر شاخندن بودکلو چوب دسته وبو قدر تبرصابی * واوزد کندن بو مقدار تخته واندن بو قدر قابو چیقار * شویله که یانده تبر بولنه یا کسر

فی الحال شاخلریمك برقاچن كسر * بونك برله كه بونلر بندن صفا بولورلر جفا قیلورلر * باوجود كه بندن راحت كوررلر زحمت ویررلر * بیت *

من در اندیشه كه چون بر سر او سایه كنم * او دران غم كه چسان بركندم از بنیاد

مار ایتدی ای سوار شاهد امری دخی بر طرف اولدی شمدیدنصكره دخی نه بهانه اولور البته شرط معهودی ادا ایتمك كرك * وزخم نیشمه رضا ویرمك كرك * سوار تعلل ایدوب ایتدی تعدیل شهود لازم ایدی اولنمدی * وتزكیه واجب ایدی بولنمدی * ناحق یره قان دوكمك عند التكه لایق دكلدر * وبی بینه قضا رضای حقه موافق دكلدر * باوجود معلومكدر كه جان بغایت عزیز * ومیوهٔ زندكانی لذیذدر * قلبی تعلق دنیادن قلع ایلمك صعب كار * وخلعت حیاتی بدندن خلع ایلمك امر دشواردر اما من بعد شبرطمز بونك اوزرینه اولسونكه اكر بو قضیه یه بر كواه دخی بولنه بی مضایقه قضایه رضا ویرم * وشرط معهودی تقدیم ایدوب بو بلایه كندومی تسلیم ایدم بو اثناده اتفاق بر روباه اول نواحیده كزركن انلری بو مناظره ده كوروب مشكللری نه ایكی دیوب جان ودلدن قولاق اوروب تفصیل حاله واقف اولوب طوردی * چون مار آنی كوردی سواره ایتدی * كل امدی قضیه یی بو روباهدن صوره لم * بو بابده اولدخی نه جواب ویرر كوره لم * سوار هنوز تفصیل حالی اعلام وجواب وسؤالی تمام ایتمدین روباه پر انتباه آواز بلند له ایتدی * ای مردم بیلمزمیسن كه مكافات نیك بد * وجزای احسان اساءتدر * اما سن مار حقنده احسان ایتدك اوله كه مستحق پاداش اساءت اوله سن * سوار چون حقیقت حالی حكایت ایتدی روباه ایتدی سن مرد عاقله بكزرسن نیچون بیهوده سوز سویلرسن وحق صحیحی ستر ایدوب كذب صریحی كنديكه نسبت ایلرسن * ع * زعاقلی كی روا باشد سخنهای خطا كفتن * مار ایتدی بلی سوار راست سویلر اشته اول توبره كه بنی انكله ورطهٔ آتشدن خلاص ایتدی * روباه تعجب صورتن كوستروب ایتدی * بو كلامه باور نیجه متصوردر كه بو قدر جسامت هیكل وضخامت پیكرله دب اكبره بكزر براژدر بو توبره كه انسبت دائرهٔ عین الثوردن اصغردر * صیغه بیلمك نیجه ممكن ومیسردر * مار ایتدی بو مجملی مشاهده ایله بیان سهلدر * بو دعوایی برهان عیان ایله اثبات آساندر * والحاصل اكر اعتماد ایتمزسك اشته خراشته نردبان * روباه ایتدی اكر بو قضیه یی علم الیقین بیلم * وبو صورتی روی عین ایله مشاهده قیلم * امیددر كه بو عقده یی لطف حیله ایله حل * وبو خصوصی اكمل وجوه اوزره فصل قیلم * پس تصدیق دعوا وتحقیق مدعا ایچون سوار توبره نك اغزین اچی ویردی (ماردخی كلام روباهله مغرور اولوب توبره نك ایچنه كیردی) روباه

تمثیل

چون آنی کوردی آهسته سواره دیدی ای جوان چون دشمنك زندانده کوردك
وخصمك خطر جانده بولدك فرصتی غنیمت بیل * ومجال ویرمه امرنی تدارك قیل
* بیت *

دشمنه کر فرصت ال ویره همان * قیدنی کور بر نفس ویرمه امان

پس سوار توبره نك آغزین محکم طوتوب سنك خارایه شویله اوردیکه * مارك
زهره سی چاك اولوب کشتۀ زهر هلاك اولدی وبنی آدم آنك شرر شرندن وضرر
زهرندن قورتلوب روی عالم آنك خبث خبیثندن پاك وپاکیزه اولدی * ع *
اینچنین بد زندکانی کشته به * بو حکایتك فائده سی بودر که خردمنده لازمدر که
طریق حزمی نامرعی قومیه (وخصم فتنه انکیزك رأی فریب آمیزنه مغرور اولمیه)
وهیچ وجهله انك عهدینه اعتماد وقولنه اعتقاد ایدوب باور قیلمیه * تا آنك دام
بلاسنده درمانده قالمیه * قطعه * اول که قول خصمله مغرور اولور * شمع عقلی تیره
وبی نور اولور * دوست اولمق دشمنه اول وقت اولور * کیم قرالق شب بوزندن دور
اولور * زاغ ایتدی بو کلام لاٴلی انتظامی که عین حکمت * ومحض نصیحتدر قبول
سامعه ایله ایستدم * وبو جواهر زواهر ماثری که معدن عقل وکان خرددن
مستخرجدر آویزۀ کوش هوش ایتدم * اماسنك کرم ذات ومکارم صفاتك
لایق بودرکه بوبابده درموافقتی فتح ایدوب * دریچۀ مخالفتی سد ایده سن *
وبنم کلاممه باور قیلوب احکام وهمیه یی براهین عقلیه ایله رد ایده سن * وحکمانك
بو پندنی که بیورمشلردر اشرار مصاحبتندن فرار ایدوب کریملر مجالستن اختیار
ایتمك کرك کوش هوشکه بند ایده سن که کریم بر ساعت مصاحبتده انواع شفقت
وملاطفت بیورر * ورعونت وخشونتدن احتراز ایدوب بیکانه لکی یکانه لکه
مبدل قیلور * اما لئیم حق صحبت قدیمدن اغماض ایدوب ادنی بهانه ایله یوزییلق
دوستدن اعراض ایلر * بواجلدندر که آزاده لرك صداقتی تیز وعداوتی دیر واقع اولور
* کوزۀ زرین کبی که کیچ شکست اولوب تیز صلاح بولور * ولئیم طبع وسفله
مزاجلرك بنای صداقتی سریع الانهدام اولدیغندن غیری اصلا اصلاح پذیر اولمز
* کوزۀ سفالین کبی که تیز شکست اولور * وهیچ وجهله صلاح بولمز * بیت *

یینار باغ حکمتدن یمشلر * بو معناده بغایت خوش یمشلر

(مثنوی) دوستی می باید ازین کونه جست * کان ابد الدهر بماند درست * خانه
کاساسش بود از خشت خام * پست شود از دوسه باران تمام * ای زیرك بن دخی اول
قبیله دنم که دیانتمه اعتماد قیلنه * وصداقتمه اعتقاد اولنه * باوجود که بر صدیق
صادقه محتاجم * وبر رفیق موافقه کیم طوق ایسه بن آجم * بورجاده بو جنابه التجا

ایدوب هیچ برطریقله بو یولدن دونمزم * وبو دعاده بو محرابه توجه ایدوب هیچ بروجهله بوقبله‌دن یوز دوندرمزم * واصلا طعام طاتمزم تا بنی نعمت ملاقات شریفکله مشرف ایتمیه سن * وقطعا آرام ایتمزم تا کوش جانمی دررمقالات لطیفکله مقرط ومشنف قیلمیه سن * بیت *

دامن چون تو نکاری زکف آسان ندهم * که بخونابهٔ بسیار بدست آمدهٔ

موش ایتدی سنک موالات ومراعاتکه جانله خریدارم * وصدق صدیق ویار موافقه احتیاجده بندخی سن قدر روارم * موانستکدن بوقدر کریزم ومجالستکدن بودکلو پرهیزم * اول اجلدندرکه اکر بنم حقمده مکروغدر فکر ایده سن عقل قتنده عذرم واضح اوله * وتادیمیه سن که برسست عنان دوست بولدم * وبرهین واین نرم خلقت وضعیف حقیقت شخصله آشنا اولدم * والا اول کلامکدن سنک دعوای صداقتده صدقکی بیلمشیدم * وسنک صحبتکه جان ودلله مائل اولمشیدم (مثنوی) چون درین دل برق مهر دوست جست * اندران دل دوستی میدانکه هست) هیچ عاشق خود نباشد وصلجو) که نه معشوقش بود جویای او) پس طشره کلوب سوراخی قپوسنده طوردی) زاغ صورد یکه نیچون ایلروجه کلوب بو مشتاقله موانست ایدوب شرف مجالستکله مشرف قیلمزسن * مکر خاطر شریفده هنوز خلجان خوف مشاهده ایدوب خفقان بیم معاینه ایدرسن * موش ایتدی هرکاه که برکسنه کندی نفس نفیسن صدیق صادقی یولنه فدا قیله ووقت مضایقه‌ده نقدجان لذیذن یار عزیزی ایچون دین واجب الادا ایله * آنک کبی صدیق محب صادق وبرادر موافق دیمکه لائق) ومراقیء صداقتده انک مرتبه‌سی عالی ودرجه‌سی فائقدر واکر همان امور دنیویه‌یا بنده ملاطفت بیوروب مال ومناله مواسات قیله انک دوستلغی متوسط الحال * واول مقوله کسنه نک منتهای مصادقتی حداعتدالدر * دیمشلردرکه اول کسنه که دوستنه مراعات وقت ومصلحت حال ایچون جاه وماله مواسات ایلیه * شول صیاده بکزرکه کندی سودیچون دانه صاچر پرورش طیور مقصودی دکلدر * چون بو اصل صداقت غرض امیزدر یمکن که عاقبتی عداوت انکیز اوله * بیت *

هر نفسی کان غرض آمیز شد * دوستی و دشمنی انکیز شد

اما شول کسنه که جام محبتی شویله نوش ایلیه که یاری کندی یولنده واراغن فراموش ایلیه اکسیرا کبر وکبریت احمردن صد مرتبه اولی * ومیدان محبتده جان فدا قیلمق بیدادرکه مال ادا ایتمکدن هزار بار اعلا درع الجود بالنفس اقصی غایة الجود (بیت) هست جوانمرد درم صد هزار * کار چو باجان فتد انجاست کار * بوشیده دکلدرکه

سنك شرط موالاتنكي قبولده وباب ملاقاتكه دخولده بونك برله كه بكا خطر جان واردر* زمين دلمده بناى صداقتك بر درجه ده استواردر كه طريق ياريده بذل نفس وفداى جان بكا آسان كاردر (ع) كر رسد كار بجان از سر جان برخيزم) اكرسكا في الجمله سوء ظنم اوليدى مصاحبتكه مائل اولمزدم* وكوشهٔ كاشانه ده اوتورب كنج آشيانه دن قدم بيرون قيلمزدم* قلبم سنك مصادقتكه تمام واثق* وروحم سنك مصاحبتكه تمام عاشقدر* وطلب صحبتمده صدق نيتك وخلوص طويتك شائبهٔ شبهه دن برى* بو جمله بنم جانبمده اولان خلوص وخصوصك بيكده بريدر* اى زاغ اكرچه سنكله بنم ميانمده بنياد عهد وپيمان پايدار* وبنيان امن وامان استواردر* اما سنك بنى نوعكدن بعض يارانك واركه بنمله آنلرك بيننده بغض وخصومت دائم* وشطرنج عداوت قائمدر* محتملدركه آنلرك بريسى بنى كوروب بجك بكا قصد* ونيشتر چنك خون فشانله رك شريانمدن فصد ايده لر* زاغ ايتدى بنمله يارانم ميانده شرطمز بودركه بنم دوستمله دوست دشمنمله دشمن اوله لر (موش ايتدى بلى هركسه كه دوست دشمنله يار ودشمن دوسته هوادار اوله* احبازمره سندن مردود* واعدا اعدادندن معدوددر* بيت*

روى دل از دو طائفه برداشتن نكوست* از دوستان دشمن واز دشمنان دوست

بوا جلدندر كه ارباب حكمت احبابى اوچ قسمت ايتمشلردر* دوست خالص دوست دوست (دشمن دشمن) دشمنى دخى اوچ تقسيم ايلمشلردر (دشمن ظاهر) دشمن دوست دوست دشمن* بو بابده بيورمشلردر* بيت* از دشمن خود چنان نترسم* كز دشمن يار ويار دشمن* زاغ ايتدى اى زيرك مضمون كلامك معلوم اولدى* شويله بيل كه بنمله سنك ميانكده اركان مودت بر مرتبه ده مؤكد* وبنيان محبت بر مثابه ده مشيد اولمشدر كه من بعد بكا اول كمسنه يار اولور كه في الحقيقة سكا يار وبنمله مصادقته اول كمسنه سزاوار اولوركه سنك رضا كى طلبكار اوله* هر كمسنه كه سكا محب اوله اكا محبت بكا واجبدر* اكرچه كه بكا اغيار اوله واول كمسنه كه سكا عدو اوله بكا عداوت لازمدر* اكرچه كه بكا خويش وتبار اوله (بيت) بر رخ هر كس كه نيست داغ غلامى يار* كر پدر من بود دشمن واغيار اوست* خلوص محبتكده صدق نيتم* وخصوص مودتكده عقد عزيمتم اول مثابه ده دركه اكر چشم وزبان كه ديده بان قلعهٔ جان وترجمان بيان جنان ندر* سكا خائن ومخالف ومباين كورورم بر اشارتله ايكيسن دخى ساحل وجوددن كرداب عدمه كوندررم* بيت*

عضوى ز تو كر دوست شود باد شمن* دشمن دو شمر تيغ دو كش زخم دو زن

موش بو كلماتك استماعندن قوى دل اولوب ايلرو كلدى* وزاغ حالن وخاطرين

صوردى

صوردی) والحاصل اول ایکی یار بربرین کنار ایدوب مشاهدهٔ جمال ایله خوشحال
اولدیلر ولیل ونهار زبان اشتیاقی پرکار ایدوب مصاحبته اشتغال قیلدیلر (مصراع)
میان بندید عشرت را که یاران درکار آمد) چون موش برموجب اکرموا الضیافکم
وظائف ضیافتی تقدیم ومراسم تکریم وتعظیمی تکمیل وتتمیم ایتدی * وایتدی ای
برادر اگر رخت اقامتی مسکن اصلیدن کوتوروب اهل وعیالك بو منزله کتوره سن *
طوق منتك تا قیامت کردنمه بندایدوب غبار اندوهی آیینهٔ دلدن کوتوره سن * زیرا
بو بقعه که بومسکینك مسکنیدر * مأوای خوش وموضع دلکش * ومرتفع
فرحبخشدر * زاغ ایتدی بو مأوانك آب وهواسی وفسحت بقعه ووسعت رقعه سی
باینده سوز یوقدر لیکن شارع عامه قریب واقع اولوب تردد کاروان وآمدشد
مسافراندن حصول ضرر ابنوه محتملدر * ووصول آسیب مکروه متوقعدر *
امافلان جایکاه که تعرض ابناء سبیلدن دوردر * برمرغزاردر که غایت صفاده نحور
حور کبی پرنور ولطافت هواده باغ ارم کبی مقام حضور وحبوردر * مثنوی *
لب جویی سراسر سبزهٔ تر * صبا بوی شکوفیله معطر * کنار باغ وراغی سنبل وگل *
میان سبزه زاری پر قرنفل * طعمه ولقمه اول نواحیده وافر ودست آشوب وفتنه
اول حوالیدن قاصردر * بو جمله دن غیری بنم احبابمدن بر کشف انده توطن
ایدوب اول مقامه شرف ویرمشدر * اگر رغبت بیوررسك اتفاقله اول منزل بهشت
آیینه وارهلم وبقیة العمر اول مرغزارده کامران وکامکار روزکار کچوره لم *
موش ایتدی * بیت *

تا دامن کفن نکشم زیر پای خاك * باور مکن که دست ز دامن بدارمت

ای انیس دل ناشادم * وجلیس حجرهٔ فؤادم * شرف مجاورتکدن غیری امیدم *
وسعادت مصاحبتکدن غیری مرادم یوقدر * سن آفتاب کبی هر منزله که کیده سن)
بن سایه کبی یانکجه یوز اوزره یورورم * وآستین فشان هر جانبه که خرام ایده سن *
بن دامن کبی آردکجه باش اوزره سوریتورم تا کریبان جامهٔ حیاتم چنك هادم اللذاتله
چاك * وچشم جهان بینم صرصر مرك وممات ایله پر خاك اولمیه * دست ارادتم دامن
صحبتکدن ایرلمیه * ودیدهٔ دلم مشاهدهٔ شاهد میل ومحبتکدن ایرلمیه * بو بقعه ده
که حالیا ساکنم وطن اصلی ومسقط رأسم دکلدر * بلکه تصاریف روزکار بو مقامه
بنی بی اختیار کتورمشدر * بنم سرکذشتم اوزون * وعجائب وغرائبی حد
وعددن افزوندر * انشاء الله اول زمانکه قرارکاه مقرر اوله * وخاطر عاطر شدت
مسافرت وزحمت مهاجرتدن آسایش بوله * تصدیع جائز اولورسه مهردن ذره
وبحردن قطره روایت اولنه * چون میانلرنده کلام بو مقامده تمام اولدی * زاغ

فی الحال دم موشه یاپشوب بال عزیمتله پروازه کلدی * ومقصود معهودده متوجه
اولوب نیجه زمان کتدکدنصکره منزل مقصوده ایردی) سنك پشت مکرا اول مرغزار
میاننده اولان چشمه نك حوالیسنده کشت ایدردی * چون اراقدن صورت زشت
زاغ ظلمت سرشتی احساس ایتدی * ترس وهراس اکا غالب اولوب فی الحال
صویه طالدی * زاغ موشی آهسته هوادن ایندیروب سنك پشته آواز ایلدی *
سنك پشت قعر آبدن صدای آشنایی اشیدوب شرائط استقبالی مرعی طوتدی *
ودیدار یار کرامی ایله شاد وزندان هجراندن آزاد اولوب ایتدی * بیت *

بخت برکشته من باسر پیمان آمد * وقت شادیست کنون کان کل خندان آمد

پس بربریله کورشدیلر * واوپشوب قوجشدیلر * وخاطرلرین صورشدیلر * کشف
استفسار ایتدی که بو آنه دلک نه حالده وبو زمانه دلک نه اشتغالده ایدك * زاغ
سرکذشتن وکبوترلر دامه کرفتار اولدیغن * تا آندن نجات بولنجه * وموشله
مصاحبت ومصادقت مراد قیلدیغن * تا مسکن مألوفه واصل اولنجه نقیر وقطمیر
تقریر ایدوب کالك تعبیر ایله ضمیر کشفه تحریر وتصویر ایلدی) کشف چون بر سبیل
اجمال تفصیل حالی معلوم ایتدی * بشره سنده بشاشت تازه وه شاشت بی اندازه
حاصل اولوب ایتدی * ای مونس خاطر بی آرام * ع * خوش آمدی وعلیك السلام
والاکرام * بزم بخت مزلك سعادتیدر که سزلك رختکزی بو جانبه چکدی * وطالع مزلك
قوتیدر که کوکب جمالکز افق وصالدن طلوع ایتدی * موش دخی لسان اعتذاری
برکار ایدوب ایتدی بو الطاف بینهایه نك معذرتی نیجه زبان خامه ایله تقریر اولنمق
میسر * وبو التفاتك بیحد وبیغایه نك محمدتی نیجه زبان خامه ایله تحریر اولنمق
متصوردر * برتاب آفتاب حوادثدن سزلك سایه عنایتکزه پناه ایلیوب
طوروروز ووصول امانی وامالی حصول دولت وصالکزده اکلیوب طوروروز
* بیت * این عنایت ازلی بود که من برسیدم * وین هدایت ابدی کشت که رؤیت
دیدم * چون شد اید سفردن آسایش بولدیلر * واول مسکن مأمنده غبار اغیار
وچشم زخم روزکاردن سالم ومصاحبت یار وموافقت دیارله غانم اولوب * روز وشب
تماشای جمال وشکر وصاله مواظب ومداوم اولدیلر * زاغ موشه متوجه اولوب
ایتدی ای زیرك اکر مصلحت کوروسك وعده کریمه بی انجازه یتشدروب سرکذشتی
سنك پشت حضورنده حکایت ایله تا ما بینمزده قواعد وفا ومؤانست استحکام بوله *
واول نوادرلك استماعیله اهل مجلسه تمام استراحت مالا کلام حاصل اوله * بیت *

بکشا لب وزان حدیث شیرین * کام دل ما را از شکر کن

موش سمعا وطاعة دیوب بو سؤاله جوابده کشفه خطاب ایدوب ایتدی * ای برادر

بنم منشا ومولدم دیار هنددن برشهردرکه کامروت دیرلربن اول شهرده برزاهدك زاویه سنده وطن طوتمشیدم * وکوشهٔ صومعه سنده کندم ایچون بر آشیانه دوزوب دست ارادتله اول آستانه یه التجا ایتمشیدم بنی نوعمدن نیجه لر بنم درکاهمه ملازمت ایدرلردی)وهرکاه خدمت ایچون بارکاهمه کلوب کیدرلردی) مرید معتقدلردن برمرد صادق هرصباح زاهد ایچون برسفره طعام احضار ایدردی * زاهدانك برمقدارین وظیفهٔ چاشته صرف ایدوب باقیسن شام ایچون ادخار ایلردی * بن دیدهٔ ترصد ایله کوزه دردم * زاهد حجره دن چقدیغی کبی کندیمی سفره ایچنه آتوب مرادم اولدیغی قدر ایچنده اولان طعامدن یردم * باقیسن تمام سائر یارانمه احسان وانعام ایدردم * زاهد هرچند که حیله ایله بنی صید ایتمکه قصد ایلدی کارکر اولمدی * ودام مکرله قید وبند ایتمکه فکر ایتدی فائده بولمدی * اتفاق برکیجه زاویهٔ زاهده برعزیز مهمان اولوب منزلنی مشرف قیلدی * چون مراسم سلام ولوازم اطعام واکرام تمام اولدی * مائدهٔ پرفائدهٔ کلام چکلوب سماط محاوره وسفرهٔ مسامره میانه کلدی * زاهد اثنای کلامده انك مولد ومقصدین صوردی * وسبب ارتکاب سفر وموجب اجتناب حضور حضری استفسار بیوردی * مهمان برمرد ایدی جهان آزمای وبرفرد ایدی عالمپیمای * بیت *

سفر کرده در بحر وبر سالها * شده مطلع بر بسی حالها

زاهده جوابده کاه اختصار وایجاز * وکاه اطناب اطنابی دراز ایدوب غرائب اخبار وعجائب امصاردن هرنسنه که انك دیدهٔ شهودنده ارتسام بولمشدی * تعبیر دلپذیر ایله تقریر ایتدی * زاهد اثنای مکالمه ده کاه کاه اللرین بربرینه اورردی * یعنی بو صدا ایله اول کوته آستین حوزهٔ سفره یی درازدستلردن قورردی * مهمان بو صورتدن که بی حرمتلك علامتی ایدی زیاده منفعل * وبو حرکتدن که دائرهٔ ادبدن بغایت دور ایدی آتش خشمی مشتعل اولوب ایتدی ای زاهد صفت استهزا وسمت سخریتدن احتراز سکا غایت لازم * وجادهٔ جددن جانب هزله میل کافهٔ خلقه عموما * وارباب تاج وخرقه یه خصوصا زیاده نا ملایمدر * قطعه * باستهزا وسخریه مکن میل * که آنها لایق آزادکان نیست * کسی کو هزل وبازی ساخت پیشه) از وبی آب روتر درجهان نیست) زاهد ایتدی حاشا که هرکز خار هزل بنم دامن حالمه آویخته * وغبار استهزا هوای صفای دل بی غمامه آمیخته اوله * بو حرکت که بندن مشاهده ایدرسن کشور سفره یی لشکر فاره دن حمایت ایچوندر که بنم مملکت نعمتمه مستولی اولوب خوان خانه مه دست تعرضی دراز ایتمشلردر * آنلرك طغیانندن نه سفره مده خردهٔ نان قویتلور * ونه خانه ده دانه دن نشان بولنور * بیت *

صد همچو من بجد نتوانند منع کرد * آن لحظه که دست بیغما بر آورند

مهمان صوردی که آنلرك جمله سی اقدام وحمله ده بر برینه نظیر میدر * یا بعض بعضندن جری ودلیر میدر) زاهد ایتدی ای مهمان انلرك بریسی پهلوان بلکه جمله یه سلطان وقهرمان منزله سنده در * روبروسفره یه کیروب ایچنده نه وارسه قاپار * وکوز کوره یوریش ایدوب نان ونعمتدن بولدیغن چلار چارپار مهمان ایتدی البته انك سائرلرندن جرأتنه برحکمت واقدامده تقدمنه برعلت لازمدر * بونك مصداقی همان اول حکایتدر که اول شخص اول عورته ایتدی کنجد مقشرله غیر مقشری مثلا بمثل صاتمغه البته برسبب کرك زاهد ایتدی اکر زحمت اولمزسه بیورك نه کیفیتله اولمشدر اول * حکایت * مهمان ایتدی بوکلدیکم راهده شبانکاه فلان کوبده برآشنانك خانه سنه نزول ایتدم طعام شام ینوب وظیفهٔ ضیافت تمام اولدقدنصکره بنمچون جامه خواب دوشه دیلر واروب یاتدم * هنوز خوابه وارمدین مرد آشنا عیالی قتنه کتدی * واهلیله مکالمه یه آغاز ایتدی * بنمله آنلرك میانسده حجاب همان بربوریایدی * بوسببدن انلرك مفاوضه لرین اشیدردم * وما بینلرنده جاری اولان کفت وکونك جمله سنی کوش ایدردم * مرد ایتدی ای خاتون نیتم بودرکه یارین بواوبه نك اولولرین دعوت ایدوب بومهمان عزیز حضورنده که عالم غیبدن بزه برهدیه درجع ایدوب بنم حالمه لایق) وآنلرك شانته موافق ضیافت براغن کوردم) عورت ایتدی هی ارنه عجب سویلرسن * سنك اولقدر مالك یوقدرکه مؤنت عیالکه کفایت ایده * وبومنصب وجاه ومکنت ودستکاهله خاطرکه ضیافت عام خیالنمی کتوررسن * ودیك دماغکده اطعام وانعام سودای خامنمی پشوررسن * هیهات هیهات * مصراع * سودای خامی پخته فکر محالی کردهٔ * کوزلك آچ سندنصکره زن وفرزندکی غیره محتاج ایتمه * وبوکونکه جمعه قادرسن فردا ایچون ذخیره مهیا قیلمدین کتمه * مرد ایتدی ای عورت * بیت *

نداشت چشم بصیرت که کرد کرد و نخورد * ببرد کوی سعادت که خرج کرد و بداد

اکر توفیق معین وسعادت قرین اولوب بونیت قوتدن فعله کلورسه نه محل ندامت ونه مقام ملامتدرکه فی الحقیقة ذخیرهٔ آخرتدر * وجمع مالك مآلی وبال * وادخار واحتکارك انجامی ضلالدر * نته کم اول کرك طمعکارك حسب حالی اکادالدر * زن سؤال ایتدی که نیجه اولمشدر اول * حکایت * مرد ایتدی روایت ایدرلرکه برصیاد وارایدی هنرمند * وصنعت اصطیادده اوستاد بی مانند * آهو بیم دامندن کامندن چقمزدی * نخجیروهم مهمندن صحرایه بقمزدی * بیت *

دیده وری پرهیز و تیره هوش * حیله گری سخت دل و سخت کوش

اتفاق بر کون دامن بر کوه دامنند قوردی) و تیر و کمانله کندی کمینکاهده اوتوردی
ناکاه بر صید اول قیده بند * و بر شکار اول دامه گرفتار اولدی صیاد تیر پرتاب کبی
کمیندن چقوب شتاب تمامله دامه متوجه اولیجق * آهو دخی هول جاندن قوت
ایتدی * و دامی قیروب صحرا جانبن طوتدی کندی صیاد صاحب تدبیر بونی کوریجك
بی تراخی و تأخیر دستنده اولان کمانك شستنده اولان تیری نخجیر جانبنه آتدی) اتفاق
پیکان تیر نخجیر بیچاره نك پاسنه راست کلوب اواتدی * صیاد یتشوب امرین تمام
ایتدی * و پشتنه آلوب سرور موفور و حبور نامحصورله یولنه کتدی * ناکاه
اثنای راهده بر کراز کمراهه دوش اولوب صیادلك اکا دخی دیك طمع و شرهی قایندی
وجنککنده اولان خدنك الماسر نکی اکا حواله ایدوب تقدیر الهی پیکان
تیر شریان شکاف خنزیرك کاف نافنده اوبندی) خوك دخی الم زخم تیز زهراب دن
تیغ ناب تابداریله شکم صیادی چاك ایدوب ایکیسی دخی طرفة العینده آلودهٔ خون
و خاك اولوب یرلو یرنده هلاك اولدیلر * بو واقعه اثناسنده بر کرك کرسنه اول موضعه
یتشوب کوردیکه اوج کشته نیجه کشته هر بری کرکك صحرای آرزوسنده
بر پشته کرك بو صورتدن که هنوز آیینهٔ خیالنده سمت ارتسام بولمشدی حظ
تمام ایتدی و کثرت نعمت و وفرت غنیمتله مستظهر اولوب کندی کندی به
ایتدی * بیت *

که بسی روزکار می باید * که چنین نعمتی بدست آید

بو نعمتلرك حقن بیلمزسم کافر نعمتلر دفترنده مرقوم اولورم و اسراف ایدوب اتلاف
ایدرسم غفلت و جهالتله موسوم اولورم * هنکام تأمل و اعتبار و زمان تصرف
و ادخاردر * حالا صلاح حال و مآله انسب بودرکه بو کون زه آرزویی کمان قناعته
چکوروب زه کمان صیادله چکنم * و بو کنج بیرنجی محنت ایام و ایام محنت ایچون بر کنجده
دفن ایدوب روز بروز تیر آرزویی هدف مراده یتشدرم که حکما بویورمشلردر (مثنوی)
مخور جمله ترسم که درمایستی * به پیرانه سر بد بود نیستی * بخور چیزی ازمال
و چیزی بنه * تمامی بیکبار از کف مده * پس کرك غایت حرصندن زه کمانی
دهانته آلوب دندان شره ایله چکمکه آغاز قیلدی * نیش دندانندن کیش کمان
قیریلوب بر کوشه سی قوت ضربله کرکك قلبنه طوقنوب * اول ددبی خرد اول
دردن طوردیغی یرده سرد اولدی * ع * اونیز بشد و آن همه ناخورده بماند
بو مثلك محصلی بودرکه جمع ماله حریص و فرمان آرزو آرزویه مطیع اولوب ذخیره قومغك

عاقبتی وخیم * وخاتمه‌سی عذاب الیمدر * بیت *

انچه داری بخور امروز وغم دهر مخور * چون بفردا برسی روزی فردا برسد

زهی شوربخت وشوریده رخت اول طائفه که اول حالده فکر مآل بلکه خیال محال الله جمع مال ایتدیلر) وعاقبت کار حسرت بسیار وندامت بیشماراله قودیلر کتدیلر (قطعه) تا کی ای خواجه جمع مال کنی * که بمرك از تو باز خواهد ماند) کنج قارونا کرذخیره نهی) همچنان حرص وآز خواهد ماند * برمیفروز آتشی که ازو * بتو سوز وکداز خواهد ماند * چون زن میزبان بو کلمات حکمت بنیانی استماع ایتدی * وملهم سعادتدن مژدهٔ * الرزق علی الله * کوش هوشنه یتدی شوهرینه ایتدی ای عزیز اطفال ایچون کیلارده برمقدار برنج وکنجد ادخارا تمشدم * حالا ظاهر اولدی که جمع وادخار نامبارك وشوم * وارباب احتکار میامن تفویض وتوکلدن محروم وناصیهٔ حالی رقم شامت وسمت شقاوتله مرقوم وموسوم ایمش * صباح تمام اون کسنه‌یه کفایت ایدر طعام مهیا ایده یم سن کیمی دیلرسك دعوت ایله) ومهمانك بانده حق ضیافتی رعایت ایله * الحاصل زن صمیم دلدلن مردن نصیحتنه قائل اولوب * چین سحر که سهم شعاع مخروطی جانب افق شرقی‌یه مائل اولوب * وآب چشمهٔ آفتاب اله آیینه دیده‌لردن غبار خواب زائل اولدی * بیت *

سحرکه چون چشمهٔ آفتاب * فروشست از دیدها کرد خواب

زن کنجدی مقشر ایدوب یودی * وقوروسون دیو آفتابه قودی * وکندی کار آخره مشغول اولدی * وشوهرینه تأکید وتهدید ایلدی که کنجدلك تمام ترلکی کیدوب خشك اولنجه اوستنده حاضر اوله * تا مور وطیور پای تاراج ودست تعرضی دراز ایتمیه) دیدهٔ حفظ وحراستله ناظر اوله) اتفاق شوهرك کشور چشمنه اشکر خواب غلبه ایدوب بوائناده برکلب نجس وخسیس کلوب آب دهان ولعاب زبانیله اول کنجدی تلویث وتنجیس ایلدی زن چون بو حالی کوردی اندن طعام اتخاذ ایتمکدن احتراز ایدوب کوتروب بازاره کتوردی * بمدنجی بازارده برمهم ضروریم وار ایدی اکا یتدم وآنك عقبنه دوشوب کتدم کوردم که برکنجد فروشك دکاننه کلوب آنی کنجد غیر مقشرله برابر بازار ایدر) ومقابله ده برار طوروب فریاد ایدرکه ای زن البته بو معامله ده برنکته وار * فبو مبادله ده برحیله مقرردر که مقشری غیر مقشرله صاعا بصاع بیع ایدرسن * بو مثل مضمونی موجبنجه بمدنجی همان خاطرمه بو خلجان ایدر که اول موش جیره نك بو قدر جرأت وقدرتنه البته برعلت وحکمت واجبدر * اما رای غالب بودر که خانه سنده برمقدار دینار واردر که اکا استظهار ایدوب * بو مرتبه ده شجاعت وجرأت اظهار ایدر * اکر نهال حالی خزان افلاسدن خالی اولسه

شاخسار کردارنده بولطافت وطراوت بدیدار اولمزدی نته که دیمشلردر) بازار دنیاده
اول کسنه که بی دینار وزردر اول مرغه بکزرکه بی بال و پردر * رباعی * بی زر منشین
که کار زر دارد زر * بیش ازهمه اعتبار زر دارد زر * کویند که اختیار از زر بهتر *
مشنو تو که اختیار زر دارد زر * ای برادر بو مقرردر که اول موشك بو زور وقوتنه
باعث زردر * همان بیل وتبر کتورکه سوراخنی زیروزبر ایده لم * وسرانجام کارینه
وارر کوره لم * زاهد چون مهمانك بو اقدام وابرامن کوردی فی الحال امرنه امتثال
ایدوب بیل وتبر کتوردی بن اول دم سوراخ آخرده بوماجرایی علی ماجری استماع
ایدردم * واقعا آشیانه ده زرسرخ تمام عیار هزار عدد دینار وارایدی * هرزمان
انك اوزرنده غلطان وتماشای دلکشاسیله شاد وخندان ایدم * قلبم صمیم
جاندن انکا متعلق وجانم درون دلدن انکا متشوق ومتعشق ایدی (نظاره سیله چشممه
نور موفور حاصل * وملاحظه سیله کوکلمه سرورنا محصور واصل اولوردی *
همان دمکه مهمان ومیزبان زمینی قازوب * پایان آشیانه ایردیلر وخلاف معهود
اول دینار معدودی آنده موجود بولوب نه کوردیلر (مثنوی) درستی چند خندان
رخ چو خورشید) درخشان ازصفا چون جام جمشید) وجیهی سرخ رویی سکه داری
عزیزی قابلی صاحب عیاری * کهی بکرفته خوبان راسرودست * دمی
سیمینبرانرا کرده پابست * فرح بخش درونهای پریشان * کلید قفل مشکلهای
دوران * مهمان زاهده ایتدی اول موشك مایهٔ جرأت وپیرایهٔ قوتی بو ایدی) زیرا که
زرمدد روح ومادهٔ فتوح حدر * کوره سن که من بعد کوشهٔ حفره یی قوبوب جانب
سفره یه کتمسه کرك * وزرآجیسندن نان دکل جاندن بیزار اولوب غارت نعمته قطعا
جرأت ایتمسه کرك چون بن بو کلماتی ایشتدم فی الحال کندی ذاتمده آثار ذل وخسار
وضعف وانکسار وعلائم افلاس وافتقار مشاهده ایدوب ضروری اول سوراخدن
انتقال ایتدم * همان اول زمانده که بو بلای ناکهانی بو بیچاره یه واصل *
وبو قضای آسمانی بو حقیرك منزلنه نازل اولدی * کوردم که موشلر میاننده بنم
اعتبارم انحطاط پذیر اولوب تعظیم سابق واکرام معهودمده تفاوت فاحش
بدیدار اولدی * ویارانك جراغ مهروشفقتی باد اعراضله منطفی اولوب آیینهٔ انقیاد
ومتابعتی چشمهٔ خورشید کبی صافی ایکن غبار فرار وزنکار انکارله اوکار اولدی
* قطعه * دردل کس مهروفایی نماند * باغ مرامهر کیایی نماند * مایهٔ صد برك
ونوا بود زر * زر بشد وبرك ونوایی نماند * اول موشلرکه قدیم الزماندن بنم
ریزه خور خوان نانم وخوشه چین خرمن احسانم ایدی) وبی کسب وکار بقیهٔ اطعام
ولقمهٔ سفرهٔ انعامم ایله روز کار کچوررلردی) همان توقع نعمت وطمع دعوت پابندیله
مقید ایمشلر چون مقصودلری بندن حاصل ووظیفه لری بنده دن واصل اولمدی

خدمت ملازمتدن ترك وابا ایدوب بی تك وتنها قودیلر کتدیلر) ومدحت ومحمد تمدن وازکاوب مساوی وغیبتمه آغاز ایتدیلر (مثنوی) کوری من کز فلك آمد بپیش) چند خسان دیدم در چشم خویش * کان همه بودند به پهلوی من * ریزه خور من چوسك کوی من * مثل مشهور والسنهٔ ناسده مذکوردر * من قل دیناره قل مقداره) محقق بیلدم که بازار روزکارده بی زردن بیزار ومالداره هوادار اولورلرمش ومفلس تهی دستك تیر قصدی هدف مراده ایرمزمش وبوستان خیالنده بتن نهال آرزو مقصود ثمر بن ویرمزمش کلمات اکابردندر هرکیمك که برادری اولمیه هر یره که واره غریب اوله خویش وقریب فائده ویرمیه * وهرکیمك که فرزندی اولمیه صحیفهٔ روزکارده ذکر جمیلی باقی قالمیه وهرکسه که مفلس وبی دولت اوله دوستلردن حرمت ومحبت بولمیه * بلکه تهی دست اولنلرك حقیقتده دوستی اولمیه زیرا هرکسه که قاضی الحاجات ایکن محتاج اوله ارباب احتیاجدن اول جماعت که عقد ثریا کبی آنك درکهنده مجتمع اولوب سلك ملازمتنده انتظام بوله لر * رشتهٔ جمعیتلری انفصام بولوب آن واحدده بنات النعش وار تارمار اوله لر * بو اجلدن که سفله ودونلرك صداقتی اغراض نفسانی ومنافع دنیویه مقصور ومبتنیدر * بیت *

دم ذوق وصفاده یار اولورلر * چو محنت وقتی اوله بیزار اولورلر

(مثنوی) باخطامی که هست می نوشند * همچو زنبور با تو می جوشند * باز وقتی که ده خراب شود) کیسه چون کاسهٔ رباب شود) ترك صحبت کنند ودلداری) دوستی خود نبود پنداری * راست کویم سکان بازارند * کاستخوان از تو دوست تر دارند * اخبارده کلمشدر که بعض ارباب دولتدن استفسار ایتدیلر که نه مقدار دوستك وار ایتدی اول دوستم وار ایدیکی معلوم دکل * زیرا که حالیا حالم خوش ومالم چوق وثروت وقدرتمه نهایت یوق * بازار صحبتم رایجدر که دولتم مقصد ارباب حوایجدر * هر احدبی مکرم ومحترم کورور * وبکا محبت ومودت لافن اوررا کر عیاذا بالله دیدهٔ اقبالم خالی ادبار له طوله دوست دشمندن اول زمان ممتاز اوله * دوستك حقیقی زمان نکبتده معلوم اولور * یار اغیاردن وقت محنتده امتیاز بولور * بیت *

صفاوقتنده چوق بولور کشی یار * ولی یار اولدر رکاوله وفادار

صحایف لطایف حکماده مسطوردر که افاضل روزکاردن بریسندن استفسار ایتدیلر که خلق فقرانك صحبتندن نفرت ایتدکلر نه علت * واغنیانك خدمتنه رغبت ایتدکلر نه حکمتندر * جواب ویردیکه مال محبوب القلوبدر * وبازار دنیاده زر متاع مرغوبدر * کیمده که مال احتمالن ویره لر جان ودلدن اکا مائل اولوب مراسم تعظیم وتکریمنده شرط مبالغه یی تقدیم ایدرلر * چون کف دستی

پنجهٔ چنار کبی درهم ودینار دن خالی کوره‌لر * دامن صحبتندن ال چکوب پیرامن
خدمتنه قدم بصمزلر * واکادیدهٔ حقارتله نظر ایدوب کوزلرینه کوسترمزلر *
وکوپکلرینه آصمزلر * رباعی * چون کل بچمن دامن پرزر نمود * بلبل بهزار صوت
دستانش ستود * وانکه که بیادرفت برکیش که بود * کس نام وی ازربان بلبل
نشنود * اتفاق بواثناده موشلردن برآشناکه بنم آستانمه ملازمتی تباشیر صبح
شادمانی * و بنمله برآن صحبتی سرمایهٔ سعادت جاودانی بیلوردی * وپیوسته
شرط مهر ووفا * وفرط صدق وصفایی بو بیتك خواسیله بیان واداایلردی (بیت)

* چنسان درعشق یك رویم اگر تیغم زنی برسر *
* بوقت امتحان باشم چو شمع استاده پابرجا *

بیکانه‌وار اوکمدن کچوب بنمله آشنالق ایلمدی * وبنم جانبمه التفات ایتمیوب بکابر کلمه
سویلمدی * بن اکامتوجه اولوب ایتدم‌ای استادصنعت جور وبیداد * بیت *

مهر وی التفات می نکنی * سرو هرگز چنین نرفت آزاد

نه بادقضا اسدیکه کردبلاسی هوای ولای یارانی مکدر ایتدی * واول دعوای
محبت ودواعی مهر وشفقتلرکه بنم حقمده سزدن ظهوره کلمشدر نیجه اولدی اول
نره‌یه کتدی موش طاق ابروسنی درهم وعتاب آمیز کلماتله ورهم ایدوب ایتدی)
نه عجب ابله ایمشسن کیسه‌نه کیسه‌یه بیهوده ملازمت ایدرمی * وبی سبب تعب
چکوب بی فائده خدمتنه کاوب کیدرمی * اولدمکه دینارودرمك وارونعم وکرمك
بسیار ایدی * جمله‌مز متاع خدمتکه خریدار * ودوکامزلیل ونهاردرکهکده
کمر بسته خدمتکار ایدی * اول زمان نعمت ودولت ایله سیرایدك شمدی آج
وملجاء ارباب احتیاج ایکن حالا افلاس احره محتاج اولدك (وحکما بیورمشلردرکه
مزد محتاج نه که لذات دنیادن بی بهره درمحتملدرکه درجات اخرادن دخی بی بهره
ونصیب اوله * کادالفقران یکون کفرا * سببی دخی بوکه شاید که کنسد ینك قوتی
وعیالنك نفقه‌سی بابنده مضطر اولوب طریقی اکتسابده برفعل نامشروعه
ارتکاب قیله * وآنك تبعه‌سی موجب ملال ونکال آخرت اولوب دنیاده غل ذلله
مقید اولدیغی کبی عقباده زندان شقاوتده مؤبد ومخلد قاله (ع) چون کافر درویش
نه دنیا ونه دین * خسرالدنیا والاخرة ذلك هوالخسران المبین * پس بومقوله
کیسه‌نه‌نك که ادباری اکا اقبال واقبالی آندن ادبار ایلیه ودولت دنیادن محروم
اولوب سعادت اخرادن بهره‌مند اولمغیده معلوم اولمیه مصاحبتندن دوراولوب
مجالستندن نفور قیلنسه ارباب عقل وخرد حضورنده معذوردر (بن ایتدم) نیچون

شویله دیرسن بیلمزمیسن که فقیر برپادشاهدرکه * الفقر فخری * تاجی آنك فرق کرامتنه راستدر * الغناء داء والفقر شفاء * دواجی آنك قامت شهامتنه بی کم وکاستدر * الجوهر فقر وسوی الفقر عرض الفقر شفاء وسوی الفقر مرض * رتبت فقردن نیچون اغماز ایدوب صحبت فقیردن نه سبب ایله اعراض ایدرسن * موش جواب ویردی که هیهات هیهات اول فقر که پسندیدهٔ اولیا وستودهٔ انبیادر * افلاس وافتقارلرا کانه نسبتی واردر * اول فقراندن عبارتدر که سالك طریق حقیقت نقد دنیا وسرمایهٔ آخرت سودی سوداسنده اولمیه * وترك علایق وخلایق تاج تارك ایدینوب ماسوایی بالکلیه فراموش ایلیه * تاساقیٔ بادهٔ کثرتدن وحدت جرعه سن نوش ایلیه * لایصل الی الکل الامن انقطع عن الکل * اول فقرك مظهری درویش بوفقرك صاحبی کدادر * کدالك ایله درویشلك میانی بین الارض والسمادر * درویش اولدرکه تارك دنیا اوله * کدا اولدرکه دنیا آنی ترك ایلیه ارباب فقر حقیقی بیورمشلردرکه * الفقر کنزمن کنوزالله تعالی * زلال سرچشمهٔ توحیددرکه چهرهٔ نفس مقدسی غبار تعلقدن تطهیر وتنظیف * وخلعت خزانهٔ تفرید وتجریددرکه کنجور قدرت قامت روح مطهری انکله تکریم وتشریف ایدر اکسیر فقر کیمیای * کن فیکوندر * وسر فقر دائرهٔ تقریر وتعبیردن بیروندر (رباعی) اول قدم فقر سرباختنست * سرازهمه اغیار بپرداختنست * چون باخته شد سر بپرداخته سر * بی دردسری کارکری ساختنست * اما فقر وافلاس که احتیاج الی الناسدن عبارتدر جمله بلالرك رأسی وجمیع قضالرك رئیسیدر (موجب عداوت خلایق ومستوجب انکار نعمت خالقدر) ورافع حجاب حیا وهادم بنای مروت ووفادر * وجامع شر وآفت وقاطع حبل حمیت * ومستلزم ذل ومسکنت * ومستتبع هوان ومذلتدر * هرکسه که علت احتیاج ایله خسته * ودام افلاس ایله پابسته اوله * البته روی غیرتدن پردهٔ حیایی رفع ایدوب صفحهٔ حالندن الحیاء من الایمان * نقشنی منمحی ومضمحل قیله * وزند کانیسی منغص اولوب * همان راحت ساحت سینه سندن رخت اقامتی کوتوروب لشکر غم مملکت نهادنه مستولی اوله * وشمع حضوری بی نور ورؤیت طریق حقدن صدمهٔ حله دور اولوب مقدمات تدبیر نافع ورای صائب آنك یابنده انتاج نتایج منافعدن خاسر وخائب واقع اوله * وخلقك آنك حقنده حسن ظنی منعکس وبنیاد اعتقاد واعتمادی مندرس اولوب دیانت وامانت ایله موسوم ومعلوم ایکن جنایت وخیانتله تهمت اولنه * وناکاه برکسنه دن برظلم وبرکناه صادر اولسه عزم اکا حکم اولنوب جزم اکا نسبت اولنه * وبالجمله هر خصلت که توانکرلره سبب مدح ومحمدتدر مفلسلره موجب قدح ومذمتدر * مثلا کر برفقیر شجاعت ایتسه

تهوّره حمل ایدرلر * واکر سخاوت ایتسه مسرف دیرلر * واکر حلیم اولسه عاجز
وناتوان دیرلر واکر وقور اولسه کسلان وکرانجان دیرلر واکر بلاغت اظهار ایتسه
مکثار ومهذار اولور * وکر صمت وسکوت اختیار ایتسه صورت بیجان
ونقش دیوار اولور واکر کوشهٔ خمولده منزوی اولسه سفه وجنونه نسبت اولنور اکر
خندان وکشاده روی اولسه هزل وهجو ایله تهمت اولنور واکر طعام ولباسده فی الجمله
تکلف کوسترسه کاو تبرور * واکر لقمه وخرقه ایله قناعت قیلسه خر لاغر دیرلر *
واکر برمقامده اقامت ایتسه خام ونابخته دیرلر * واکر مسافرت ومهاجرت قیلسه
سرکشته وبخت برکشته دیرلر) واکر تجرد اختیار ایتسه تارك سنت اولور) واکر تأهل
وتزوج ایلسه بند نفس وبندهٔ شهوت اولور * والحاصل مرد محتاج ابنای زمان قتنده
وهمجنس میانده مردود وبیحرمت اولور * اکر بو حال ایله آندن شائبهٔ طمع دخی
توهم اولنه قلوبده اکا عداوت پیدا اولوب جمیع احباسی آکا انکار ایدرلر *
وجملهٔ اصحابی آندن بیزار اولوب مصاحبتندن عار ایدرلر که حرص وطمع مورث ذلت
وفراغت وقناعت باعث عزتدر من طمع ذل ومن قنع شبع (ع) خواری ز طمع خیزد
وعزت ز قناعت * چون اول موشدن بو فصل پر اصلی کوش ایتدم راست سویلرسن
اشیدردم ایدرلردیکه درد بیدرمان) ومحنت هجران) وفرقت یاران) وغربت اوطان
* زحمت فاقه ایله بکساندر * بلکه بونلر آندن دخی آساندر حالیا معاینه
قیلدمکه بو کلام منبع حکمتدن مترشح اولمش * وبو معنی ارباب درایت
واصحاب تجربتدن ظهوره کلمش ایمش (قطعه) ز احتیاج بتر درجهان بلایی نیست)
بهیچ وجه تهی دست رانوایی نیست * کسی که کشت دلش مبتلای رنج طمع *
بکو بمیر که این درد را دوایی نیست * مضرت ضرورت وکثرت ضرر قلتده بو کفایت
ایدرکه کشی کندی اقران وامثالندن سؤال ایتمك لازم کلور * بلکه ارذاله
عرض احتیاج وابتذال ایتمك واجب اولور * انسانه بو نوع حیاتله ممات یکساندر که
دهان ماره پرمق باصمق وشیر کرسنه دن لقمه قاپمق وپلنك خشم آلودله همکاسه
ونهنك زهر اندودله همکوشه اولمق ادانیدن سؤال وارذله احتیاج وابتذالدن
آساندر * بو اجلدن بیورمشلردرکه راحت نوال ذلت سؤاله دکمز * وحلاوت عمل
مرارت عزلدن بدل اولمز * بو ایکی بیت که بعض اکابرك انوار خاطر وقادندن لامع
وبو کلمات حکمت نکاتی اوجز عباراتله جامعدر (رباعی) چهار چیز که اصل منافعست
ومنال * نیرزد او بچهارد کر با خر حال * بقا بتلخیٔ مرك وعمل بخجلت عزل * کنه
بشرم وندامت عطا بذل سؤال * پس اول موشله مناظره دن فارغ اولوب بنه
در سوراخه کلدم کوردمکه اول دینارلری مهمان وزاهد واحد بعد واحد صاید یلر
وبر بساط بسط ایدوب اوزرینه یایدیلر * وبو زمان انلرك شکل تابان وشعشهٔ لمعاننه

حیران اولدیلر قالدیلر * بعده مناصفه طریقیله قسمت ایدوب حصه لی حصه لرین آلدیلر * بن کوکلمدن ایتدم القسام فی النار چون زاهد حصه سن درکیسه ایدوب بالینی آلتنه قودی قلبمده خناس حرص وآزوسوسه یه آغاز ایتدی که اکر بو دینارلردن برمقداراليمه کیره برکره دخی نسیم فتوح * وشمیم قوت روح مشام دل محزون وخاطر مجروحمه ایره) واصحاب واحباب ینه خدمتمه شتاب ایدوب مجلس آراسته وصحبت پیراسته اوله بوفکری مقرر ایدوب اولقدر صبر ایتدمکه یاتدیلر خوابه واردیلر بندخی همان دامن عزمی برمیان ایدوب آهسته آهسته بالین زاهد جانبنه روان اولدم * مکر مهمان مکار کاردیده ودیده پرکار اول محلده بیدار اولوب بنم احوالمی تجسسده چشمی چار ایمش * ناکاه آیاغمه برچوماق اوردیکه رنجدن طاقتم طاق اولدی برزمان بیهوش اولوب انده یاتدم بعده عقلم باشمه کلوب پایکشان افتان وخیزان سوراخمه کتدم * انده اولقدر توقف ایتدمکه اول زخمك زحمتی فی الجمله ساکن اولدی * خاطرمه همان اول خاطرهٔ سابقه خطور ایلدی فی الحال سوراخدن چیقوب ینه اول جانبه متوجه اولدم * مهمان بونوبت خوب طوتدی باشمه بردستهٔ چوب اوردیکه برزمان سراسیمه اولدم) وجان هولندن کندمی سوراخ طرفنه آتدم) انده نیجه زمان بیخود ولایعقل یاتدم بعد زمان عقلم باشمه کلوب کندمی تدارك ایتدم چون اول تلخ زخملردن چاشنی طاتمشدم) جانم آجیسندن حلاوت مالی ومرارت فقروا ستدالی اونوتدم وایتدم * بیت *

چرا نالد کسی از تنکدستی * چه نعمت بهترست از تندرستی

وعین الیقین بیلدمکه جمله بلالرك مبدأی ودوکلی جفالرك منشأی حرص وطمع ایمش تامرغ دانه یه طمع قیلمدی حلقن حلقهٔ دامه کرفتار بولمدی * وتا آدمی قبای عبای حرصی اکننه آلمدی لباس عزتی پلاس ذلته مبدل اولمدی * عزیزلرك آیینهٔ چهرهٔ حرمتن تیره ایدن زنك طمعدر * اکابرك مقدار وزن عزتن معیار اعتبارده سبك قیلان سنك طمعدر (قطعه) ای برادر طمع مکن که طمع * آدمی را خراب سازد وخوار * درسخن بشنواز همی خواهی * که شوی از حیات برخوردار * پای در دامن قناعت کش * طمع از مال مردمان بردار * عجبدر اول کسه لرك حالی که کثرت مالده فراغ بال ورفاغ حال خیال ایدرلر * بوندن غافللر که سلامت وحدتده وآسایش قلتده در * وجمع دنیاده دولت وعزت کمان ایلرلر وبونی بیلمزلرکه عزت وحرمت قناعتده در * بیت *

عزت آن یافت که برکند دل از مهر جهان * راحت آن دید که ز دوست طمع باز کشید

پس بوحادثه دن بنم حالم برمرتبه یه واردیکه نهال طمعی زمین دلمدن بالکلیه

قلع ایدوب لباس شرهی قامت طبعمدن بتمامه خلع ایتدم وقضای خدایه
رضاویردم * وتوشهٔ قناعتله کوشهٔ فراغتده منزوی اولدم * فرمان قهرمان
روزکاره کندمی تسلیم ایتدم * وزبان فکرت ولسان عبرتله کندی کندمه
ایتدم * دنیای غدار وروزکار ناپایدار * بو وقایع ونوائبك ضمننده کندی خسایس
خصایص ومعایب ونقایصن اظهار ایدر * غایتی بوکه دیدهٔ عبرت پردهٔ غفلتله
محجوب ومستور * وآنك پیرامن رؤیت عیوبندن دوردر * والا نیجه دردولت
واردرکه کتابه سنده آنك نشانهٔ حیله ومکر یازلمش اوله * ویانیجه قصر عزت وارکه
بیخ وبنیادی تبر قصد وغدرله قازلمش اوله * نیجه نازنینه خلعت کیوردیکه
عاقبت دست تعدیله خلع * ونیجه زمینده نهال دولت دیکدیکه اخر
پنجهٔ شکنجه ایله قلع ایتمدی کیمه خوان نعمت انعام ایتدیکه جام انتقامله خونن
ایچمدی * کیمه خانهٔ دولت بنیاد ایتدیکه خراب آباد محنتدن اکا هزار رخنه
آچمدی * بیت *

وارمی برخاطرکه چرخك آنده باری اولمیه * قانی بررخ کم حوادثدن غباری اولمیه

* قطعه * زن ناحفاظست دنیای دون * که هر کزاز وشوهری برنخورد *
که برپایهٔ تخت اوپانهاد * که ازدست او تیغ برسر نخورد * بوکنج سپنجی اکادرمیکه
آنکچون بوقدر غم ورنج چکه‌لر * ویازمین دلده تخم غم بودونابودین وغصهٔ زیان
وسودین اکه‌لر * بیت *

دنی آن قدرنداردکه برورشك برند * باوجود وعدمش راغم بیهوده خورند

بوافکاردنصکره سودای دیناردن فرار وخانهٔ زاهددن کنار ایدوب * مطوقه نام
حمامه لرایچنده بنام برکبوتر دوستم وارایدی * آنك مهر ومحبتی وسیله سیله بنمله
زاغ میاننده مصاحبت ومصادقت حاصل * وزاغ دخی بکا خضر تکك
لطف ومروتن حکایت ایدوب * نسیم شمائلك آنك بوستان مفاوضه سندن
مشام سامعه مه واصل اولدی وسنك محاسن ذات ومکارم صفاتك ذکری
مقتضیٔ ارادت ومقتضای صداقت اولوب آنك مرافقت وموافقتیله کلدمکه سنك
سعادت مصادقتکله مستعد اولم) وشرطهٔ مصاحبتکله ورطهٔ کربت غربت
وذلت عزلتدن نجات بولم) که وحشت وحدت صعب کار) وبلای جلا امر دشوار دیر)
جهانده مجالست اخوان کبی راحت روح روان * وهجران یاران کبی مورث غموم
واحزان نه واردر * بیت * وصلت دوست راحت دلدر * فرقت دوست زهر قاتلدر
الشکرلله که نخل دولت خاردلازارنکبتدن قورتلوب شب تیره روی محنت
صبح روشن رای راحته مبدل اولدی (قطعه) روز هجران وشب فرقت یار آخر شد)

زدهام فال وكذشت اخترو كار آخر شد * صبح اميد كه شد معتكف بردهٔ غيب *
كو برون آى كه كارشب تار آخر شد * بودربنم سركذشتم كه بالتمام خاكپايكه اعلام
ايتدم * وحاليا سنك جواركه التجا ايدوب شرف مصاحبته حسن قبول رجا
ايدرم * بيت * ازنوز بيدكه مرا ازمدد صيقل لطف * زنك اندوه زآيينهٔ دل
بزدايى * سنك پشت چون بوفصولى بى قصور استماع ايتدى بسط ملاطفت
وطرح ملايمته آغاز ايدوب ايتدى (بيت)

بخانهٔ كه چنين ميهمان فرود آيد * هماى سدره دران آشيان فرود آيد

نيجه سعادتدركه سنك شرف مجاورتكله برابر اوله * ونيجه دولتدركه سنك
بهجت مجاورتكله مقابله قيله * نته كه سن بنم امدادودادمدن استمداد ايدوب بنمله
مصاحبت ومناسبته اميدوارسن * بندخى سنك مرافقت وموافقتكله استظهار
ايدوب عن صميم القلب مخالصت ومصادقتكه منتدار * وتا چراغ روحم شعلهٔ حياتله
فروخته اوله * پروانه وار شمع جمالك عشقنه كرفتارم * بيت *

چون ذره بخورشيد رخت مهر ببستم * كر تيغ زنى ازتو نخواهيم بريدن

بوفصل پراصلده كه تقرير بيوردلك انواع تجاريب ومواعظ عجايب مندرجدر *
بوتجاريب حكميله عاقله مناسب بودركه حطام دنيادن كفايت قليل ايله اكتفا ايدوب
اول قدر قدرتله كه غيره عرض احتياجدن مغنى اوله قناعت ايليه * هركسه كه
كوشه وتوشه دن قدر كفايتله قانع اولميوب زياده يه طمع قيله * ودائرهٔ انصافدن
طشره چيقوب باديهٔ حرص وشرهده سرکردان اوله * اول كربهٔ حريص كبى
پايمال نوائب دوران اولوب عبرتنماى جهان وجهانيان اوله * موش استفسار
ايتديكه نيجه اولمشدر اول (حكايت) كشف ايتدى برشخصك بركربه سى وارايدى
هركون طعمه واقسمه دن اول مقدار وظيفه كه آنك آتش جوعن تسكين ايدردى
اكا مقرر قيلمشدى * اما غايت حرصندن كه اول خام طمعك نهادنده غالب
ووظيفهٔ مقرره سنه قناعت ايتميوب زياده يه طالب ايدى (بيت) عزيز من دردرويشى
وقناعت زن * كه خوارى ازطمع وعزت ازقناعت زاد * اتفاق بركون بركبوترخانه
حواليسندن كچركن كبوترلرك صداى دلاويز ونغمات طرب انكيزى كربه نك عرق
اشتهاسن حركته كتوروب بى اختيار كندوسن اول برجه پرتاب ايتدى * اول منزلك
نكاهبانى اول برجك حارسى كه اول ميدانك فارسى بلكه ابوالفوارسى ايدى فى الحال
كمند حيله ايله آنى طوتوب خاروجودين كلشن حياتدن كلخن هلاكه ينوردى *
واندن سابق كه كبوترلرك مغز سر ولحم تزندن دماغ اشتهاسنى معطر ايده * باشن
تنندن اوزوب پوستن بدنندن يوزب وخس وخاشاك كبى برايدوب كبوترخانه قپوسنده

برداراتدی * اتفاق صاحبی اول موضعدن مرور ایدرکن کربه سن اول حالده کوردی وایتدی ای شوخ چشم وحریص اکر اول مقدار لقمه ایله که سکا روزمره واصل اولوردی قناعت ایدیدك بوستك بدنكدن یوزمزلردی * وکاهله پرایدوب سنی عبرتنمای دوران ایتمزلردی * مثنوی * قناعت کن ای نفس باندکی * که از حرص خواری رسد بی شکی * ندانست قارون نعمت پرست * که کنج قناعت بکنج اندرست * کند مرد را نفس اماره خوار * اکر هوشمندی عزیزش مدار * رود دام مرغ هوا را تمام * نینداخت جز حرص خوردن بدام * پلنکی که کردن کشد از وحوش * بدام افتد از حرص خوردن چو موش * بو مثلك فائده سی اولدرکه سن اول قدر قوتله که انکله سدرمق حاصل اوله * واول سوراخله که شدايد کرما وسرمادن اکا پناه اولنه قناعت قیلوب مال ضایع ایچون غمناك واندوهناك اولمیه سن * بیت *

غم مخور جان من از فوت شدن مال ومنال * شادمی باش که این مرده نیرزد شیون

شویله بیل که آدمك شرفی هنر وکمالدر مال وجمال دکلدر * کیمك که کردن حالی کوهر هنرله آراسته اوله فقیر اندك بضاعت اولمغله میان خلقده شانی حقیر ومهان اولمز * شیر کبی که باوجود زنجیرله مقید در شوکت ومهابتنه نقصان کلمز * وآنك که چهره ٔ حالی زیور هنر وکمالدن خالی اوله * نقدر مالدار اولورسه عقلا قتنده ذلیل وبیمقدار اولور * سك کبی که هر چند زر وزیورله وجل اطلس وطوق مجوهرله آراسته اوله ارباب اعتبار قتنده مهان وخوار اولور * مثنوی * لئیمکه بز ندان جهالت کمنست) هست کدا کرچه زرش صد خست * مرد که از علم توانکر بود * کی نظرش برزر وکوهر بود * بوندن غیری کدر کربت غربتی ساحه ٔ دلکدن کدر * ومهاجرت وطن ومفارقت مسکنه اعتبار ایتمه که عاقل هر یرده هنر وفضلله فرزانه * وجاهل مسقط رأسنده علت جهلله غریب وبیکانه در * ع * صاحب هنر بهیچ مکانی غریب نیست * وجمع مال ایتدمدی معرض تفرقه یه دوشدی دیو ملول اولمه که دنیانك مال ومنالی حیز زوالده * واقبال وادباری هر حالده انقلاب وانتقالده در * حکمای ورمشلردرکه التی نسنه دن ثبات وبقا توقع ایتمك جائز دکلدر * اول سایه ٔ ابرکه برلحظه ده زائل اولور * ایکنجی محبت ارباب غرض که ادنی بهانه ایله شعله ٔ برق کبی ناچیز ومضمحل اولور (اوچنجی عشق زنان که جزئی سبب ایله سکون بولور) دردنجی سرمایه ٔ جمال که نه قدر کمال بولورسه آخر کار کان لم یکن اولور * بشنجی ستایش دروغ که آنك فروغی اولمز * التنجی مال دنیا که بر عروس بیوفا * برجو فروش کند منا * وبر متاعدرکه عاقبت فرسوده ٔ دست فنادر * بیت *

برزیب وزینت مال و منال دنیء دون * مباش غره که با کس وفا نخواهد کرد

مرد خردمنده لایق بودر که نه کثرت مالله شاد وفرحناك * ونه قلت حالله
غمکین واندوهناك اوله * همت عالی قتنده حاصل کائنات چون بربرك کاهه دکمز)
پس عاقل اولان طلب حصولنده خرمن عمر عزیزنی بادهوایه ویرمز * وفکر بود
ونابودندن چندان غم وغصه یمز آنلرکه) لکیلا تأسوا علی ما فاتکم ولا تفرحوا
بما آتیکم) سرینی عین یقینله کوردیلر سمند همتلرین ساحت میدان قناعته سوردیلر)
ومتاع حیاتلرین ثمن قطع علایق ونقد ترك خلایقه صاتدیلر صاودیلر) نه وجود درهم
ودینار دنیای مستعار له افتخار واستظهار ایتدیلر * ونه عدمیله تأسف وملالت
وتلهف وسأمت اظهار ایتدیلر * مثنوی * نه خوش عاقلدر رشول کیشی باری
که حال دهره قیلمز اعتباری کوروب بو چرخ کردون انقلابن) زمانك انقضا واضطرابن
نه اقبالندن اولور تند وسرکش * نه ادباریندن اورر جانه آتش * حقیقتده ماله
اول کسنه مالك اولور که مآل حالن فکر ایدوب مالن خیرات وحسناته صرف ایلیه
(ومتاع دنیانك اول کمسه قیمتن بیلور که سلوك راه آخرت ایچون زاد وذخیره مهیا قیله
* وکردار نیك واعمال پسندیده برمالدر که اکا زوال ممکن دکلدر * وحوادث
روزکار وتصاریف لیل ونهارا کا دست تصرفن دراز ایتمك ممتنعدر * فائدهٔ حطام
دنیا سفر آخرت ایچون تهیئهٔ زاد * وسلوك طریق معتاده تحصیل اسباب
استعداددر * که ناکاه بحکم * فاخذناهم بغتة * پیك اجل کلور امان ویرمز *
واسترداد ودیعت روح ایچون برآن زمان ویرمز * بیت *

بازکن از خواب ناز آن نرکس رعنا که عمر * میرود چون دور کل تا چشم برهم میزنی

ای زیرك اکرچه که بنم پند ونصیحتمدن بی نیاز وخیری شردن ونفعی ضردن
تمیزده ممتازسن * امادیلرمکه وظایف حق اخوت وشرط محبتی ادا ایدوب سنی
اخلاق حمیده واوصاف پسندیده یه تحریك ایتمکله کوش هوشکی تعریك ایلیم
تا دامن حالك لوث تعلقدن پاك وآیینهٔ خاطرك نقش تشویشدن صافی وتابناك
اوله * بیلمش اول که من بعد بنم صادق یارم * وموافق برادرمسن اول سنك حقکده
میسر اولان مواسات * ومتصور اولان مصافات وموالات بی قصور ظهور بولسه
کرك * واکرچه فرض محالدر سنك جانبکدن نقدر آثار اعراض وانقباض معاینه
اولسه بنم طرفمدن شواهد اخلاص واختصاصدن غیری نسنه مشاهده اولمسه
کرك * بیت *

کرچه تو ترکم کنی ترك تو نتوان کرفت * ورچه دلم بشکنی عهد تو نتوان شکست

چون کشف کلامن تمام ایتدی زاغ موش بابنده آنك بو ملاطفتندن قلبنه راحت تازه* ونشاط بی اندازه حاصل اولوب ایتدی ای برادر عمرك مزید اولسون كه مدت بهجت وسرورمی مزید ایتدك* ومكارم ذاتكدن برشمه اظهار ایدوب محاسن صفاتكدن برذره آشكار قیلدك * ع * این همه اول آثار جهان افروزست* اصدق اصدقا واخلص احبا اولدركه هركاه كه هواخواهلر دركاه حمایتنه پناه ایده لر * آنلره عین عنایتله نگاه ایدوب مسئوللرنی قبولده مجهودنی مبذول قیله * وحاجتلرنی روایی جانبه منت بیله كه هركسه كه دوستندن برمرادین دریغ ایلیه واجبدر كه اول دوست اندن مفارقته سعی بلیغ ایلیه كه اول دوستلغه لایق * وكفتاری كردارنه موافق دكلدر* اخبارده كلمشدر كه برعزیزی اصحابندن بریسی بركیجه زیارته كلوب دق باب ایتدی *اول عزیز آنك كیم ایدوكن بیلوب آیا آنك ناكاه كلمسنه نه باعث* وبیكاه بو حركتی ایجاب ایدرنه حادث اولدی) دیو دور ودراز اندیشه لره دوشدی (آخر الامر بركیسه زر) وبرتیغ بركوهر* وبرجاریهٔ خانه پرور * بیله سنه آلوب قاپویی آچدی * ودوستیله مصافحه ایدوب اوپدی وقوجدی * وبعده ایتدی سنك بو بیوقت كلمكه اوچ حكمت فكر ایتدم * بریسی بوكه احتمال ویردمكه سكا برحال اولوب ماله محتاج اوله سن * ایكنجی شاید كه برعدوك اوله سكا قصد ایده سن آنك دفعنه مدد طلب قیله سن * اوچنجی محتملدركه تنهالقدن بعض مهماتك مهمل قاله آنك اتمامیچون خادم مصلحتكزار التماس ایده سن* اكبناء بو اوچ امره مناسب اسبابی مهیا ایتدم* اكر مرادمال ایسه اشته كیسهٔ دینار *اكر مدد كرك ایسه اشته شمشیر آبدار * وكرخادم ایسه اشته جاریهٔ خدمتكار* مصراع * بهرچه حكم كنی نافذست فرمانت* اول دوستی آكامنتلر ایدوب عذرلر دیلدی * وبو حسن معامله یه بنیاد اعتقاد واعتمادی محكم * وقواعد تعلق وارتباطی مبرم ومستحكم اولدی * قطعه * چو كار تو از حق بر آمد چنان كن * كه یار ترا از تو یاری بر آید

نظر برمرادات یاری همان به * كه بی زحمت وانتظاری بر آید

بر كریم كه كرداب محنته دوشسه ینه ارباب كرم اكا دستكیر اولور* نته كه برپیل خلابه دوشسه ینه بنی نوعی معاونتیله خلاص بولور * پس دل دریامثاله موشك تعهد حالندن شایبهٔ ملاله یول ویرمملك كرك* وناموس مروته ناظر اولوب آنك زحمتن خاطر عاطره كتورمملك كرك كه عاقل اولدركه كسب شرف ایچون راحت وفراغتی برطرف ایده* وروز كارده نام نیك وذكر جمیل یادكار قویه كیده * بیت * جهان چو كشت بكام تو نام نیك اندوز* كه غیر نام نكو نیست حاصلی زجهان*

هر غنی كه خوان نعمتده اهل فقر وارباب حاجتك شركتی اولمیه توانكرلر عدادندن
محسوب دكلدر * واول كمسه كه حالت حیاتنده بدنام ودشمنكام اوله نامی
جریدهٔ احیاده مكتوب دكلدر

سعدیا مرد نكونام نمیرد هرگز * مرده آنست كه نامش بنكویی نبرند

زاغ بو فسانه‌یی تكلم وبو ترانه‌یی ترنم ایدركن ناكاه كوردیلر كه بر آهو تیر پرتاب كبی
سرعت وشتاب ایله كلور * عقبنجه صیاد اولمق احتمالن ویروب فی الحال كشف صویه
باتدی زاغ بر درخته چیقدی) موش دخی بر سوراخه كیردی * آهو كنار آبه كلوب
ترسان وهراسان طوردی * زاغ هر جانبه نظر قیلدی كلور كیدر كوره‌مدی *
سنك پشته آواز ایتدی تا صودن طشره كلدی * موش دخی حاضر اولدی *
سنك پشت كوردیكه آهو حیران طورركن واول صویه متصل بقارامایچمز *
ایتدی اكر تشنه ایسك ایچ خوف ایله هیچ * آهو دخی قریب كلیجك كوردیكه
اشنادر استقبال ایدوب مرحبا ایتدی * واستفسار حال ایدوب ایتدی * بیت *

ای یار گرامی زكجا آمدهٔ * بیگانه مباش كاشنا آمدهٔ

سنندن ایرودوشه‌لی چوق دمدر * حسرتكله كوزلرم پرنمدر (آهو ایتدی)
ای برادر خیلی زماندركه بو بیابانده كزردم * وابنای جنسمدن ایریلوب تك وتنها
صحراده رعی وچرا ایدردم * شمدی یه دك نه بیم دام صیاددن خاطرمده كرد *
نه وهم سهم تیراندازدن درونمده درد وار ایدی * حالیا كوردمكه بر پیر باتزو بر كمان
وتیر ایله بكا كمین ایتمش * كویا كه بنی صید ایچون باشسز بر آته یمین ایتمش ناكاه آنك
شستی خیله سنه پابست اولم دیوب بو جانبه كلدم * سنك پشت ایتدی خوف ایتمه كه
هركز صیادلرك دیدهٔ دامی بو حوالی‌یی كورممشدر * وبوندن كتمه كه تیراندازلرك
تیر قصدی دخی بو نواحی‌یه ایرمشدر (شویله كه بزم صحبتمزه رغبت قیله‌سن سائر یاران
سلكنه منسلك اوله‌سن * وبزم خانهٔ مصاحبتمزه كه اوج شخص ازركن چهارم
اولوب شرف مؤانستمز برله اختصاص بوله‌سن * اكابر بیورمشلردركه هرچند كه
اصحاب واحباب زیاده اوله * ابواب ذوق وسرور كشاده اوله * واسباب عیش
وحضور آماده اوله * بیت * هرجا كه رسم مهر ووفا بیشتر بود * جمعیت حضور
صفا بیشتر بود * دیمشلردركه دوستك بیكی بر بیلمك كرك * ودشمنك
قلیلن كثیر عدا ایلمك كرك * بیت * دوستی راهزار كس شاید * دشمنی را یكی بود
بسیار * موش دخی محله مناسب بر حكایت ایلدی * زاغ دخی مقتضای مقامه
ملایم برداستان سویلدی * آهو كوردیكه یاران لطیف طبع وپاكیزه مشرب
ومصاحبلردر * دل وجاندن مصاحبتلرینه راغب * وصمیم جناندن شرف

مجالستلرینه طالب اولدی * مصراع * بایارموافق آشنایی خوشتر * پس اول
مرغزارده برکنارده مقام اختیار قیلدی * یاران وصیت ونصیحت ایتدیلرکه
زینهار بو نواحیدن که بزم حوزهٔ حمایتمزده در قدم بیرون ایتمه * وبو سرچشمه
حوالیسندن که حصار امن وامان در طشره کتمه * آهو شرط مزبوره قائل وموجب
وصیتله عامل اولوب * دائم ما بینلرنده مجالس مصاحبت قائم اولوردی * وبر موضع
دلکش ومجمع فرحبخشده هر وقت جمعیت ایلرلردی * ومراعیه وملاعبه ایله
حکایت وسرکذشت سویلرلردی) برکون اتفاق زاغ وموش وکشف مقام معهودده
کلدیلر آهو کلمدی نیجه زمان انتظاردن صکره اول کناری آرادیلر بولمدیلر وشانهٔ
جست وجو یله اطراف مرغزاری کیسوی نکار کبی طرادیلر برخبر بیلمدیلر *
بو حال آنلره موجب ملال وانفعال اولدی * زاغدن التماس ایتدیلرکه پروازه
کلوب دیدهٔ تجسسله جوانب صحرایه ناظر * واحوال غائبدن خبر بیلوب بنه مقام
معهودده حاضر اوله * بیت * صبا ز منزل جانان کذر دریغ مدار * وزو بعاشق
مسکین خبر دریغ مدار * زاغ پر وبال استعجال ایله پروازه آغاز ایتدی * اوج هوادن
اطراف صحرایه نظر ایتدی * آهوی مسکینی بر فضاده بستهٔ بند قضا کوروب
یارانه خبر ایتدی * سنك پشت موشه ایتدی * بو واقعه نك دفعی سنك همت
ومعاونتکه وابسته * وبو غائله نك دفعنده سنك غیرندن رشتهٔ امید کسسته در
* ع * بشتاب که وقت کار درکذرد * موش زاغی رهبر ایدوب کتدی * وآهویی
دامه مبتلا کوروب ایتدی ای یار عزیز * بو عقل وذکا ایله بو زندان بلایه نه سببله
کیردك * وبو کیاست وفراستله دام حیله یه نیجه اولدی که بیوك ویردك) آهو جواب
ویردیکه تقدیر الهی یه تدبیرنه یی مفید اولور * وقضای ربانی یه ذهن وذکا نه چاره
قیلور * بیابان تقدیردن سرمنزل تدبیره یول اوزوندر * وفضای قضا تا سرحد رضا
صحرای املدن افزوندر * بیت *

ما از برون در شده مغرور صد فریب * تا خود درون پرده چه تدبیر میکنند

موش ایتدی راست سویلرسن که دیمشلردر * بیت * سوق ایده چونکه برایشی
تقدیر * آنی عوق ایده بیله مز تدبیر * پس آهونك بندین کسمکه مشغول اولدی *
بو اثناده سنك پشت دخی یتشدی * آهونك بو حالندن ملال وانفعال اظهار
ایتدی * آهو ایتدی ای یار غمکسار سنك بو مقامه کلمك بنم واقعه مدن
دشوار درکه اکر صیاد ناکهان کله وموش بنم بندلرمی کسمش اوله * بن آیاغم
قوتیله باش قورتاررم زاغ دخی پر وبالیله خلاص بولور * موش ده برکنج
سوراخده کندوبی پنهان ایدر (اما سنك نه اقامت ایدوب آنکله مقاومته طاقتك *

ونه بال و پر آچوب اوچمغه ونه بر طرفه چیقوب قاچمغه قدرتك وار در * بو تکلفدن
انده توقف انسب * و بوشتابدن تأنی صوب صوابه اقرب ایدی * سنك پشت
ایتدی ای رفیق شفیق تأنی و توقفه نیجه طریق میسر در که بر عمر که فرقت احبابله
لچه آنده نه لذت و بر حیات که حسرت اصحابله نهایت بوله انده نه راحت متصور در
* بیت * بکا سنسز نه جان کرك نه جهان * تنده صحت اولورمی اولمسه جان * بن
بو حرکتده معذورمکه سنك شوق دیدارك بنی بی اختیار بو منزله کتوردی * و آرزوی
جمالك ساحت سینه دن رخت صبر و سکونی کوتردی * بو قدر مفارقتله که لازم
کلدی * و بو دکلو مباعدتله که ضرورت اقتضا قیلدی * بنای صبر جانب انهدامه
مائل اولوب رفیق تحمل طریق انعدامه سالك اولدی

علم الله که مرا از تو شکیبائی نیست * طاقت روز فراق و شب تنهائی نیست

ای برادر مضطرب اولمه که معاونت یارانله عنقریب بو عقده کشایش بولور *
و فراغت تماملە مقام معهود جانبنه خرام میسر اولور * اما علی کل حال لوازم شکر
کزاری لازم * و موجب سپاسداری واجبدر * علی الخصوص که جسمکه زخم
و جانکه زیان ایرمدی * و چشم جهان بینك هنوز دیدار صیاد جلادی کورمدی
* بو اثناده اتفاق صیاد ایراقدن ظاهر اولدی * موش مکر دامی کسمکدن فارغ
اولمشدی * آهو هول جاندن بر جانبه صحرا یوب قاچدی * زاغ دخی پرواز ایدوب
بر طرفه اوچدی * موش کندیسن بر سوراخده پنهان قیلدی * کشف بیچاره
همان مکاننده قالدی * صیاد کلوب دامی کسلمش بولدی * انکشت حیرتی دندان
تعجبله اصروب متحیر و متفکر اولدی * که آیا بو دامه بو بندی کیم کچمش * و آهویه
بو هوادارلق کیمك مدد کارلغیله وجوده کلمش اوله * بو اثناده چپ و راسته نکاه
ایتدی ناکاه نظری سنك پشتنه راست کلوب ایتدی (اکرچه بو متاع حقیرله آهوی
جسته و دام کسسته نك المی تلافی و تدارك اولنمز * باوجودکه بو حقیر بو معصیت
تهمتندن معصومدر * اما نیجه ایتمك کرك تهی دست دونوب کتمك صیادلر
مذهبنده نامبارك و شومدر ضروری انی طوتدی توبره سنه آتدی * و پشتنه آلوب
مأواسنه کتدی (صیاد کدیجك یاران حاضر اولوب کشفی غائب بولدیلر (بیلدیلر که
یار هوادارلری بند صیاده کرفتار اولمشدر * ناله صفیری فلك اثیره * و فریاد آتش
تأثیری کرۀ زمهریره یتوروب ماتم و نوحه لر ایتدیلر * و کریان و غریوان دل حزین و نالۀ
انین ایله ایتدیلر * بیت *

روزی که چشم ما ز جمالت جدا بود * چندانکه چشم کار کند اشك ما بود

* نیجه دردو محنتدر که حسرت دیدار دلدارله برابر اوله * و نیجه آتش مصیبتدر که

حرقت فرقت یار وفادار له مقابله قیله * اول کمسه که بر یار دیدارندن دور * و یا بز کلغذار وصالندن مهجور اوله * بیلور که کشتکان بادیهٔ فراقك پای حیرتی کاده * وتنها نشینان زاویهٔ اشتیاقك درد حسرتی دلده در * بیت * ترا که درد نباشد زحال ما چه تفاوت * تو قدر تشنه چه دانی که بر کنارهٔ جویی * یارانك هر بریسی بو حاله موافق بر داستان روایت ایلدیلر * ومقتضای مقامه لایق بر شور انکیز ودرد آمیز مثل وحکایت سویلدیلر * جمله سنك مضمون کلام وفذلکهٔ مرامی بو معنایی متضمن ایدیکه * بیت *

دل ندارد بی لب شیرین جانان لذتی * بی عزیزان نیست عمر نازنین را عزتی

آخر الامر آهو زاغه ایتدی * ای برادر اگرچه بزم کلماتمز غایت بلاغتده و اراجیز وحکایاتمز نهایت فصاحتده در * اما سنك پشته اندن نه فائده عائد در * ونزول نازله دن صکره ناله وزاری وگریهٔ سوکواری درد سردن غیری نه یی مفید در * شرط حسن عهد وحقیقته اوفتی * ورعایت حقوق اخوت وصداقته الیق بودرکه اوچمز دخی ال بر ایده وز (وکشف ایچون متضمن خلاص ومتکفل نجات اولور تدبیر ایده وز * اکابر بیورمشلردرکه اوچ طائفه نك حالی اوچ وقتده معلوم اولور (اهل شجاعتك اقدامی هنکام مقابله ده * وارباب امانتك دیانتی اوقات معامله ده) واحبانك عهد وحقیقتی زمان محنت واوان نکبتده * بیت *

مرا یار باید در ایام غم * بشادی نباشد مرا یار کم

موش ایتدی ای آهو بو کاره بنم خاطرمه بو چاره خطور ایدرکه سن بال استعجال الله اوچه سن * بر جانبدن صیادك اوکنه کچه سن * وکندیکی ضعیف وخسته ومجروح وشکسته صورتنده کوستره سن * زاغ دخی سنك کاه کاه ارقه که قونه * وکاه کوزکه قصد ایدرکبی باشك اوستنه دونه * لامحاله چون چشم صیاد سکا راست کلوب سنك بو حالکی کوره * وزاغله معامله کی بو منوال اوزره مشاهده قیله سنی صیده قصد ایدوب دام ورختی و توبره یله سنك پشتی براغه سنی طوتمغه متوجه اوله * هر کاه که سکا یقین کله لنسکان لنسکان اوکنجه یوریه سن * اما بر مرتبه ده که رشتهٔ طمعن سندن قطع ایتمیه وسنی طوتمقدن ناامید اولوب قوبوب کتمیه * بو اسلوب اوزره بر ساعت اردنجه تسکا پویه مشغول قیل اما زینهار که حرکات وسکناتکده طریق اعتدالی مرعی طوتوب * نه بالکلیه قاچوب کیت * ونه طوروب کندیکی تسلیم ایت * شاید که بن بو اثناده سنك پشتی خلاص ایدوب بخورم ومکمن بلادن مأمن صفایه کچورم یاران آنك راینه آفرین اوقودیلر وآهو وزاغ وضع معهود اوزره صیاده کورندیلر صیاد خام طمع چون آهویی کوردیکه افتان وخیزان کیدر *

وزاغ آنك اوستنده پرواز ایدوب چشمنه قصد ایدر * آهویی طوتغی سقر ایتـدی
وتوبره یی پشتندن قوپوب عقبنه دوشدی کتدی * موش فی الحال کلوب توبره نك
بندنی کسوب سنك پشتی خلاص ایتدی (بعد زمان صیاد آهویی جست وجویدن
وعقبنجه تلك وپویدن عاجز اولوب اندن یأس ایدوب توبره سنه کلدی سنك پشتی
بولمدی * توبره یی کسلمش کوروب هر بازی که اطرافی ارادی نام ونشان بیلمدی
حیرت اکا غلبه ایتدی وزبان عبرتله کندی کندویه ایتدی (حالات عجیبه مشاهده
ایتـدمکه هیچ احدا کا اوقیلمز * واحوال غریبه معاینه قیلدمکه برفرد حکمتن
بیلمز * اول آهو بندین کسملك بعده کندبسن بیمار صورتنده کوسترملك وزاغ آنك
اوستنه چیقمق * وتوبره یی کسوب سنك پشت قاچق * بو حرکاتك مجملی
وبو مشکلاتك تأویلی نه اوله دیرکن * خوف وخشیت ووحشت ودهشت اکا غالب
اولوب ایتـدی * غالبا بو مقام پریلر جایکاهی * وغوللر خوابکاهیدر * لازم
اولدیکه بو موضعدن کیدم * ومن بعد بو صحرانك وحوشندن رشته طمعی قطع ایدم
پس صیاد آواره دام کسیخته وتوبرهٔ صدپاره یی کوتورب قاچدی * وندرلر ایدوب
آندلر ایجدیکه اکر صحتله اول بیابانده کارسلامته یتشه * بردخی بقیة العمر
اول صحرانك خیالن پیرامن خاطرینه کتورمیه * وسائر صیادلره دخی شفقت
ونصیحت ایدوب اول اطرافی طواف واول دشتی کشتدن منع ایلیه (ع) کانجا
همیشه باد بدستست دام را * چون صیاد کتدی یاران ینه بر یره کلدیلر * وفارغ
وایمن ومسرور ومطمئن مسکنلرینه رجوع قیلدیلر * وبوندن صکره انلرلئنه
دست آفت دامن روزکارلرینه یتشدی) ونه ناخن مخافت رخسارهٔ حاللرینی خراش
ایتدی * ویمن وفاق وحسن اتفاقلری ایله عقد معاشرتلری انتظام واتساق اوزره
اولدی) وبرکت معاونت ومرافقتلریله عقد مصاحبت ومصادقتلری مبرم ومستحکم
اولدی * قطعه * رشته تاتنهاست انرازو زالی بکسلد * چون دوتا شد عاجز آید
از کسستن زال در) کل که تنها بویی آخر خشك کردد در دماغ (ورشکر تنها خوری هم کرم
کرداند جکر * زین دوتنها هیچ قوت ناید اندر جان ودل * قوت جانرا ودلرا کلشکر
با کلشکر * بودر اول دوستانك داستانی زمان دولت ونکبتده فرط محبت ومودتدن
دم اوردیلر * ووقت راحت ومحنتده قدم صدق واخلاص اوزره طوردیلر چون
ایام نزول نوازلده پای مصادقتلری متزلزل وهنکام حلول نوائبده حال مخالصتلری
متحول اولمدی) لاجرم میامن معاضدت ومظاهرتلری ایله بودکاو ورطات هائله دن
نجات بولدیلر * وعقبات وآفاتی وراء ظهرلرنده قویوب سریر معاشرتده
سرور موفورله ساکن * ومسند رفاهیتده حضور نامحصورله متمکن اولدیلر *
عاقل کامل وهوشمند فاضله لازمدرکه حکایات عجیبه یه عقل صائب * وفکر

ثاقب ایله تأملی ذمتنه فرض وواجب بیله که حیوانات ضعیفه نك یمن موافقت
ومرافقتندن بو قدر ثمرات ستوده ونتایج پسندیده حاصل اولیجق * اکر طائفهٔ
عقلا که خلاصهٔ عالمیان ونقادهٔ آدمیاندر * خانهٔ مصاحبتلرین بو طرز اوزره آباد
ایدوب) اساس مصادقتلرین بو طرح اوزره بنیاد ایده لر) پیدادر که آنك فوایح فوائدی
مشام خاص وعامه نیجه واصل اوله * وآثار منافعی صفحات کردارلرنده نیجه لایح
اولوب * میامن برکاتی روزکار صغار وکباره نیجه حاصل اوله * مثنوی * هرکه
حق صحبت یاران شناخت * عمر جز اندر ره ایشان نباخت * یار چو در کار نباشد
غمست * کار که بی یار بر آید کمست) صحبت انکس که بصدق وصفاست * دامن او کیر
کز اهل وفاست * میل کسی کن که وفایت کند * جان هدف تیر بلایت کند *
بهر چنان دوست که جانی بود * دوستی جان زکرانی بود *

(باب چهارم اعدانك اظهار تعلق وتملقنه اعتمادا تمیوب هر زمانده)
(کمین مکر وکیدندن امین اولمق جائز دکل ایدوکن بیان ایدر)

رای دابشلیم برهمنه ایتدی ای حکیم شجرهٔ وفاق نه ثمره ویرر) ومقدمهٔ اتفاق نه یی
منتج اولور بیلدم * واول دوستلرك داستانن که صداقتلرنده صادق ومرافقتلرنده
موافق اوله لر کوش اذعانله استماع قیلدم * وعین ایقانله کوردم * وبرهان عیانله
مطلع اولدم * بیت *

کیمنك کیم یاری وار انده غم اولمز * انك کیم یاری یوقدر خرم اولمز

حالیا بیرروشنضمیردن متوقعدر که عبارت دلپذیر ایله تقریر وتعبیر بیوره اول دشمنك
مثلن که لابه سنه اعتماد ودعوای اخلاص واظهار اختصاصنه اعتقاد جائز اولمیه که
وصیت چهارمده بیورلمش ایدی که عاقل حازم کمال تنبه وتیقظ اوزره اولوب لازمدر که
علی کل حال خصم بدسکالدن صداقت احتمالن ویرمیه که هیچ وجهله دشمندن
صداقت کلمز * ودشمن نه قدر ملایمت وملاطفت کوسترسه دوست اولمز (بیت)

ز دشمن دوستی جستن چنانست * که یکجا جمع کردن آب وآتش

بیدبای ایتدی بلی مرد خردمند وهوشیار * ترهات دشمنه التفات ایتمیوب
متاع تزویر وشعبده سنه خریدار اولمز که دشمن حیله کار کندینك صلاح حالیچون
کمال محبت ومودت اظهار ایدوب ظاهرین خلاف باطنله آراسته قیلور * ودقایق
زرق ولطایف حیله یی پیشنهاد ایدوب انك ضمننده کلی فکرلر وعظیم مکرلر
تعبیه ایلر * پس عاقل حازمه لازمدر که هربار که دشمندن زیاده تملق وتعلق کوره
سوء اعتقادی اکا دخی زیاده اوله * وخصم هرچند که دعوای ملایمتدن دم اوره)
طریق مخالفتده دخی ثابتقدم طوره) زیرا که اکر رخنهٔ حیله سن سد وغائلهٔ خدعه سن

بنه‌ا کاردا یتمیوب بو بابده غفلت روا کوره * دشمن بدسکال که مترصد احوالدر ناکاه کمین ایدوب تیر قصدی هدف مراده یتشدیره (بیت)

مکر دشمندن صقین اولمه امین * غدر ایدوب ناکه سکا ایلر کمین

هر کمسنه که وقت فرصتده تدارکی فوت ایده نادم اوله * اما حسرت وندامت فائده ویرمیه * وهرچند که لیت ولعل ایله تعلل ایده سودمند اولمیه) واکا اول بلا یتشه که زاغدن بومه یتشدی (رای استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول (حکایت) برهمن ایتدی روایت ایدرلر که بعض ولایت چینده برکوه پرشکوه وار ایدیکه غایت رفعت ومناعتندن تیر شعاع بصری کمان کمرینه چقنجه چوق زحمت چکردی * ودیده بان وهم کوشهٔ بام رفعتنه نردبان خیال الله چیقردی (بیت)

کسی ندیده فرازش مکر بچشم ضمیر * کسی نرفته نشیبش مکر بپای کمان

اول کوه بلندده بر درخت سدره مانند بتمشدیکه اصلی تحت ثراده ثابت وفرعی فوق سمایه یتمشدی (مثنوی) سرافراز اولمشیدی شویله شاخی * که چکمش ایدی بو فیروزه کاخی * لباس خضروش خضرا همیشه * یمه‌مش دهر الندن زخم تیشه نه اورمش آیغینه بالته دوران) نه دوکش برك شاخن بیره دهقان * اول درختك کاخ شاخنده غیر متناهی آشیانهٔ زاغ وار ایدی * واول زاغلرك پیروز نام بر ملك نامی وار ایدیکه جمله سی انك فرمانته رام ایدی) بر کیجه شاه بومان که اکا شب آهنك دیرلردی) اول عداوت قدیمی سببیله که زاغله بوملر میانده قائم ایدی) لشکر جرار وسپاه خونخوار ایله زاغلری شبیخون ایدوب کشور لشکرین خراب وخانه وآشیانه‌لرین بیاب ایتدی * بیت *

بیازوی مردی برآورده دست * سر دشمنان کرده چون خاك پست

اول شب تاریك وتارده صد هزار زاغ سیه کردار آتش بوار وناره کارزارده بریان اولدی وفحوای * فاقتلوهم حیث وجدتموهم * مصدوقهٔ حاللری اولوب چشم دوران ابر بهار کبی آنلرك حال زارنه کریان اولدی * ملك بوم مردم روم کبی مظفر ومنصور ومرفه ومسرور اول رزمدن رجوع قیلدی * چون باز بلند پرواز صبح بال وپر آچوب * وغراب سپهروی شب آشیانهٔ غروبه اوچوب خیل نجوم لشکر بوم کبی زاویهٔ خفاده متواری اولدی * بیت * تیغ کشید اختر عالم فروز * لشکر شب کشت هزیمت ز روز * نثر * پیروز جمیع لشکرین جمع ایتدی * وحکایت هجوم سپاه بومی درمیان ایدوب ایتدی * بوملرك شبیخونن کوردیکزمی * وجرأت وشجاعتلرین مشاهده قیلدیکزمی * آشیانه‌لریکزده کشته‌لر پشته پشته

نیجه کزدخی خسته وبال شکسته ونیم کشته در* بوندن دخی دشواربودرکه
بو بدکردارلرکندیلرلک جرأت وقوتلرین بیلدیلر * وبو طائفه جنك جنك اوره مغه
قدرتلرین معلوم قیلدیلروبزم مسکن ومأوامزه واقف وآشیانه لرمزه مطلع اولدیلر)
ظاهر بودرکه چون بو کریه پیکروقبیح منظرلر* بوقدرنصرت وظفر بولدیلر* جرأت
واقداملری زیاده اولوب دخی دلیراولدیلر* شویله اکلنورکه توقف ایتمیوب برکره دخی
اقدام اقدام اوزره کله لر) وبودفعه وارقوتلرین بازویه کتوروب دستبرد عظیم
کوستره لر* بو وجهله که بیماران زحمت هزیمته اولکی شربتدن ایچوره لر* یمکن که
اکر برنوبت دخی وضع سابق اوزره شبخون ایده لر بزم اشکرمزدن بریسن زنده
قومیوب تیغ هلاکدن یچوره لر بوامرده مشاورتده مبالغه لازمدر*
وبوغائله نك دفعنده تدبیرمناسب نه ایسه فکرایلمك واجبدر* نظم *هنوز
اولین حملهٔ دشمنست) دکربازش آغازمکروفنست* کراین سیل راره نبندد کسی *
خرابی بدید آید ازوی بسی) ره فتنه امروز محکم بکیر* که فردا نباشد تدارك پذیر
* نثر * چون پیروز کلامن تمام ایتدی بش نفرزاغ میان لشکردن ملك
حضورینه کلوب مراسم دعا ولوازم ثنایی ادا ایتدیلر * بونلر مکر
بو طائفه میاننده فضیلت رأی ومزیت عقلله معروف وموصوف* ورزانت فهم
ومتانت فکرله مشهور ومذکورایدیلر* هرنه امره که اشارت بیورسه لر اسرار فوز
ونجات انده واضح *وهرنه رأیی استصواب ایتسه لر آثار خیروصلاح آنده لایح
ایدی* قطعه* برای روشن وفکر صواب بردندی* زروی آیینهٔ روز کارژنك خلل
* بعقل کامل وتدبیرراست کردندی* هزارمشکل دوران به نیم ساعت حل *
زاغلر جمیع امورلرنده انلرك تدبیرلرینه اعتماد ایدرلردی* ودفع نوائبده انلرك رأی
اصابتپذیرلرینه استظهار واعتضاد کوسترلردی * ملك دخی انلرك فکرینی متین
طوتوب ابواب مشکلات مهمات ملکی آنلرك کلید اندیشهٔ صواب اندیشیله
فتح ایلردی چون پیروز آنلری کوردی هربریسنی عواطف ملکانه ایله نوازش قیلوب
شانلرینه لایق خلعت وانعام واحسان بیوردی وایتدی بوکون زمان امتحان ذهن
وعقل واوان تجربهٔ فهم وفضلدر * هرکوهری که درج ضمیرکزده مخزون
قیلمش اوله سز رشتهٔ بیانه چکوب طبق عرضه قویمق کرکسز وهرنقدکه دارالضرب
قلبکزده تمام عیاربوله سز *سکه خانهٔ امتحانده بازارظهور وعیانه کتورمك
کرکسز* زاغلردخی باب مدح وثناییی فتح ایدوب ایتدیلر* بیت*

شها اول همیشه پناه جهان* ثناخوانك اولسون زمین وزمان

رأی عالی بوبابده هرنه بیوررسه صوب صوابه اقرب * وعالم غیبدن ضمیر منیره

هرنه لایق اولورسه اولی وانسب اولدر بزبنده لر بوعقل قاصرله نه فکر ایده وزکه آندن اولی مرآت خاطر پادشاهیده هویدا اولمیه) وبوچاکرلر کالک تدبیر ایله صفحهٔ ضمیرده نه تحریر ایده لرکه اندن اعلی لوح دانش شاهنشاهیده ارتسام بولمیه) اما بحکم المأمور معذور) امر من بورده مقدار وسع مقدور من مبذول اولنمق لازمدر اکرچه که خاطر پادشاهی که مشکات واردات آلهیدر * مکنون ضمیر قاصر ومخزون باطن وظاهر من ه عارف وعالمدر (مصراع) انچه میکوییم نزد رای عالی روشنست * ملك بریسنه خطاب ایدوب ایتدی سن بوبابده نه دیرسن * وبوعقده نك حلنده نه فکر ایدرسن جواب ویروب ایتدی ای ملك اول وزیر مشیرلر که بزدن سابق شیر تدبیره زنجیر تسخیر اورمشلردر * بومقوله وقایعك حدوثندن بوحیله یی معقول کورمشلردر * چون برکسنه که دشمن قوی ایله مقاومتدن عاجز اوله هر آینه لازمدر که وطن مألوف ومسکن مشعوفن جدا قیله) بلکه مال ومنالك واهل وعیالك ترکن اوره که مقاتله ده نیجه خطر ومخافت ومقابله ده نیجه ضرر وآفت واردر) خصوصا که خصمدن بردفعه کوشمال بولمش وغنیمت برینه هزیمت کورمش اوله) هرکسه که تهور عامله حربهٔ حربی نیام انتقامدن چیقاروب بردشمنله که شربت ضربندن برکره چاشنی طاتمش وشراب حربندن بردفعه جرعه ایچمش اوله) محاربه داعیه سن قیله بی اشتباه کذرکاه سیلده یاتمش بلکه دریای نیله کندوسن آتمش کبیدر * کشی کندینك قوت وزورنه اناتمق وپنجهٔ بازوسنه طیانمق میدان رزمده طریق حزمدن دوردر که تیغ وخنجر هر طرفدن کسمك وریح ظفر ایکی جانبدن اسمك میسردر * بیت *

حذر کن ز پیکار کمتر کسی * که از قطره سیلاب دیدم بسی

ملك چون انك کلامن استماع ایتدی اندن اعراض ایدوب زاغ آخره ایتدی * بوخصوصده سن نه دیرسن وبوامرده نه تدبیر ایدرسن * ایتدی رای وزیر سابق بنم تدبیرمه موافق * بلکه اول فکر اهل عقله لایق دکلدر * زیراکه حملهٔ اولی وصولات نخستله بوقدر ذلت وحقارتی قبول ایتمك غیرتسزلك علامتی وحمیتسزلك اماره‌تیدر * ع * نشاید شیر مردانرا بهر زخمی زجا رفتن * بیت *

اشتمدی جوان وکورمدی پیر * که بوم شوم اله زآغدن ییر

وصوب صوابه بواقربدرکه حربهٔ حربیه طیانوب طوره وزوشولهٔ شوکتی تیز وچنکال جدالی خونریز ایدوب بوم شومله جنکه چنك اوره وز (مثنوی) اکر برنیاریم تیغ ازنیام * بمردی زما برنیارند نام * بخود دشمنك را رهنمونی کنیم * که پیش زبونان زبونی کنیم * اکر یار باشد جهان آفرین * بتیغ ازعدو بازخواهیم کین * دست عشرتله مخذرهٔ مملکتی اول شهریار کامکار در آغوش ایدرکه

آب شمشیر آتشبارله نام خصم بدکرداری صفحهٔ روزکاردن یویه * واب مرادله
ساغرصفایی اول تاجدار نامدار نوش ایدرکه سفال تمنای دشمن بدسکالی سنك
بوارله صیه * حالا مصلحت وقت بودرکه قراول نصب ایدوب اطرافه دیده بان
کوندره وز * وجنك وجدا له اسباب رزمله حاضر وحرب وقتاله دیدهٔ حزمله ناظر
اولوب اکر دشمن بدکمان کمان کبی برجانبه اکورسه برتیر کبی راست واره وز * ونیزه
کبی طوغری طوره وز * ومیدان کارزارده پایدار اولوب مردانه لك کوستره وزکه
اهل جهانه داستان رستم دستانی وسام ونریمانی اونتدره وز * تا چهرهٔ عروس
ناموس غبار عاردن پاك وعرصهٔ جنك نام وننك ایچون آمیختهٔ خون وخاك اوله
مصراع بنام نکو کر کشندم رواست) ملوك نامداره لازمدرکه هنكام کارزارده
عواقب کاره اول قدر اعتبار قیلمیه * وروز جنك ووقت نام وننكده مال وجانه
چندان نکران اولمیه * قطعه * ازسرکذشته پای بمیدان نه وببین * کوی مراد
درخم چوکان آرزو * خواهی که بخت روی نماید بکام دل * باید شدن بمعرکه
باخصم روبرو * ملك روی توجهی برینه دخی توجیه ایدوب ایتدی بو سؤالده سنك
جوابك وبو مهمده سنك تدبیر باصوابك نه در * وزیر انجرا ایتدی ای ملك کامیاب
بو بابده رأی حقیر استصواب ایتدیکی بودرکه صاحب وقوف ایلچیلر کوندره وز *
ودشمنك تفحص حال وتجسس ما فی البالندن مبالغه ایدوب مصالحه یه میللری
وارمیدر کوره وز * اکر بزدن باج وخراجله راضی اولورلرسه * وملاطفتمزی
حسن قبول ایله تلقی قیلورلرسه بزدخی بحکم * الصلح خیر * قواعد کارمزی اساس
صلح اوزره قویوب مقدور وقت اولدیغی مقدار خراجه التزام ایده وز وشدت کارزار
وزحمت شبخونلرندن امین اولوب کندو دیارمزده آسایش وآرام ایده وز * قطعه *
اولنجه صلح میسر عدو ایله عاقل * ره وفاقی قیلوب ترك ایدرمی هرکز جنك * عدوی
کابله اولسه مجال صلح محال * آنك سؤالنه اولور جواب شافی سنك * ملوك آرای
راست وتدابیر درستندن بریسی بودرکه چون دشمنك شوکت ظاهره سن وقدرت
قاهره سن کوره * وممالکه فساد واستیلاسی منتشر اولوب رعیت معرض هلاکه
وورطهٔ تلفه دوشمك احتمالن ویره * حیله نقشن کوستروب کعبتین خصمی
رفق ولطفله آزمایش قیله * ومال ومنالی سپر ملك وکشور * ووقایهٔ رعیت ولشکر
ایدوب شمشیر بلادن بو حسن تدبیرله رها بوله * زیرا که میان بساط تجبر وتمردده
اوتوروب نقش خصم عیانه کلمشکن داو دیمك * ومیدان ستیز وعناد ده طوروب
دشمن غالبه کحرکة المذبوح حمله ایدوب خاو دیمك صوب صوابدن منحرف * وسمت
استقامتدن دور * ومقتضای عقله مخالف وپیرایهٔ تجربه دن مهجور در مصراع
زمانه با تو نسازد تو بازمانه بساز * ملك زاغ آخره متوجه اولوب ایتدی ای وزیر

بو بابده سن نه تدبیر ایدرسن * وبو بیابان بیپایاندن نیجه شاهراهه کیدرسن *
ایتدی ای ملك وداع وطن وترك دیار ورنج غربت وبلای جلا بنم رأیمده هزاربار
اولی در * اندن که شیشهٔ ناموس قدیمی زمین مذلته اوره وز * واول دشمنه که بزه
همیشه تضرع وتذلل ده اوله تواضع کوستره وز * بیت *

هیچ اولورمی بازجرّه اوله تیهویه شکار * کیم کوربدر شیر نر زه اوله آهویه شکار

فرضا که بز تقبل باج * وتحمل خراجه التزام کوستره وز * بوملر بزم
مغلوبیتمزه جازم اولسه لر وبزی قلع واستیصالی ذمتلرینه لازم قیلسه لر کرك *
ارباب تجربه دیمشلردرکه دشمنله مدارایی اول قدر مراعات ایتمك کرك که
حاجتك آندن روا اوله * بو بابی اولقدر فتح ایتمك کرك که مرتبهٔ افراطه یتشه که سنی
ذلیل وحقیر ودشمنکی جری ودلیر ایدر * آنلر بزدن جزئی جزیه ایله قناعت ایتمك خیلی
تکلفدر * پس بزم دردمزه درمان ودوا صبر وتوقفدر * شویله که ضرورت
اقتضا ایده محاربه دخی جائزدر * زیرا که زحمت جنك غیرت نام وننکدن اهوندر
* بیت *

مرده بودن بزیر سنك اندر * به که زنده بزیر ننك اندر

ملك بشنجی وزیره که کارشناس دیرلردی ایتدی سنك فکر کشورکشا که
تمام اعتقادم ورأی عالم آرا که قوی اعتمادم واردر * قطعه * درمضیق عقدهای
چرخ دین وملك را * همچو رأی صائبت مشکلکشایی کس ندید * جز بتدبیر
همایونت مرادی کس نیافت * جز بیمن همتت فرهمایی کس ندید * سن
بو امرده نه فکر اوزره قرار ایدوب جنك وصلح وجلای وطندن قنقیسن اختیار
ایدرسن * کارشناس ایتدی ای ملك مقطوع ومجزومدرکه بو طائفه سیله
مقابله شومدر * اولی بودرکه تاضرورت اقتضا ایتمیه آنلرله محاربه دن ابا ایده وز *
زیرا که بز آنلرك جنکنده زبون آنلر بزمله جنکده دلیر * وهم قوتلری بزدن
افزون وهم عددلری بزدن کثیردر * کشی نقدر که قوی اوله خصمنی زبون عد
ایتمك کرك که موجب غرور * ومغرور همیشه مغالك هلاکه قریب وساحت
نجاتدن دوردر * اکرچه که بوملرك حیله وخدعه لری چوقدر * اما حالا حرکت
نخستی اعاده ایتمك احتمالی یوقدر * اول اجلدن که اول قوم صاحب حزمدر *
حازم علی کل حال دشمنك حیله وسکرنه جازمدر * وکین غدردن امین دکلدر * زیرا
میانلرنده مسافهٔ قریب اولسه محتملدرکه فرصت کوزه ده * واکر بعید ایسه
جائزدرکه ایلغار ایده * مقابله قیلسه یمکن که کمین ایتمش اوله * مصالحه ایتسه
شاید که سینه سنده غدر تخمی اکمش اوله * بو برهان موجبنجه جنك حالا انلرك

جانبندن عقدهٔ بو قفده در* فرضا که انلرڭ قلبلرنده داعیهٔ حرب متمکن اوله بزه آنلرله محاربه جائز دکلدر ارباب عقل وتمیز ممکن اولدقجه جنکدن پرهیزا تمشلردر* زیرا که نقد حیات سرمایهٔ بازار کارزاردر بر متاعدر که چارسوی روز کارده مثلی بولنمز* وشراب شمشیر آبدار بر شربت ناخوشکواردر که بدل ما یتحلل واقع اولمز* بیت*

اکر پیل زوری وکر شیر چنك* بنزدیك من صلح بهتر ز جنك

ملك ایتدی آنلرله مقابله ومقاتله جائز اولمیجق بو غائله نڭ دفعنده نه معامله روا کورورسن* ایتدی بر امرڭ غورنده تفکر وافی واصل فصلنده تأمل کافی واجبدر که ملوکه فکر ثاقب ورأی صائب وتدبیر راست وتأمل درستله اول مقاصد ومطالب میسر اولور که خزائن بسیار ولشکر جرار بی شمارله متحصل اولمز* بیت*

بشمشیری یکی تا صد توان کشت* برأی لشکری را بشکنی پشت

بو مقصده شاهراه اصل رأی روشن پادشاهدر* مشاورهٔ وزیر صاحب تدبیر آنڭ زیاده تنویرنه وثمرهٔ فوائدنڭ تکثیر وتوفیرنه باعثدر* بحار کبی که مدد موادانهاردن حاصل وعدد قطرات امطاردن اکا فائده واصل اولور* ولهذا هر صاحب دولت که مقبول العقول واما نتکزار ناصحلرڭ رأی اصابتشعارلریله عامل اولمیه آرزمانده ساعد بختی سوار مساعدهٔ سعادتدن مهجور* وهر طالب سعادتکه میامن عقل وبرکت ادراکدن بهره منداولوب استماع اقوال ارباب عقلی حسب حالی وشعار روز کاری قیله* اقبال اکا قرین وادبار دایرهٔ دولتندن دور اوله* الحالة هذه بحمد الله که ملك کمال عقلله آراسته وپیرایهٔ حسن تدبیرله پیراسته* قطعه* ای در پناه عقل تو ملك هنروری* وی پرتوی ز رأی تو خرشید خاوری* تدبیر صائب تو باندیشهٔ صواب* تمهید داده قاعدهٔ دادکستری* فکر مرا چه وقع بود پیش رأی تو* خرمهره را چه قدر بنزدیك جوهری* لما چون ملك بنی بو مهمده عزم مشاورتله معزز قیلدی* وبو امرڭ اتمامنده بن بنده نڭ لطف تدبیر وحسن اهتمامنه اعتماد بیوردی* دیلرم که بو بابده خاطر فاتر وضمیر قاصرمه لایح اولنی بعضی دیوان عالیده وبعضی حجرهٔ خالیه ده سمع شریفه یتشدیرم* بن بنده نته که جنکی تجویز ایتمزم* تواضع وتذللیده جائز کورمزم* وبحکم* النار ولا العار* بر بولڭ محتاج وآجه عرض احتیاج وتحمل خراجه که بزم اسلاف وآبامز اندن ابا ایتمشلردر بیون ویرمزم* بیت* خصم را کردن نهم بی اعتباری آورد* مردن اولیتر که در بی اعتباری زیستن* مرد بلند همت عمر طویلی دوام تام

وبقای ذکر جمیل ایچون استروالانده وذبالله عمر کثیر که ذلتله کچه عمر نوح دخی
اولورسه عمر قصیردن وجوهله مرجوحدر بلکه ممات اول اصل حیاتدن هزاربار
راجح النار ولا العار والمنیة ولا الدنیة * دیمشلردر که ملوکه اظهار عجز غیر جائزدر که
اظهار عجز کار عجایزدر * هر کمسه که دشمنه تواضع قیلوب زبونلق کوستره
اکا ابواب بلا کشاده اولوب تأذی وتضرری دخی زیاده اوله * بیت *

همت بلند دار وزبونی مکن که چرخ * هر جا زبونتریست برو چیره‌تر شود

باقی فصوله خلوت کرکدر که رأی ملك آرای ملکه مرفوع قیلنه) الحکمة عروس ترید
البیت خالیا * حضار مجلسدن بریسی ایتدی ای کارشناس فائدهٔ مشاوره اولدر که
عقلا جمع اولوب مقتضای عقللری اوزره نقل کلامی نقل مجلس ایده‌لر که شاید
برینك تیر تدبیری هدف صوابه راست کله که اکابر بیورمشلردر که ثمرهٔ مشاوره
عقولك بعد المحاوره برامر اوزره اجتماعی * وعقلانك آرای متخالفه‌دن بررأی اوزره
اتفاق واجتماعیدر * هر مهمه که جماعت عقلا جمع اولوب شروع قیله * آنك
مداخلی ومخارجی احسن وجه اوزره ملحوظ اولوب عاقبتی فوز ونجاحه *
وخاتمه‌سی خیر وصلاحه مواصل اوله * نته که حکیم ایدر * مثنوی * مکن تکیه
بر کنج وتیغ وسپاه * زفرزانکان رأی وتدبیر خواه * شود رأی نیکو ترا دستکیر *
بجایی که ضایع بود تیغ وتیر * پس کلامی خلوته حواله ایتمکده نه مصلحت وار اوله *
کارشناس ایتدی هر مستشار مؤتمن دکلدر * واسرار ملکی مهمات عزمی
ومعاملات رسمی کبی دکلدر * که هر دانا ونادانله درمیان ایتمك جائز اوله * ارباب
دانش بیورمشلردر که اسرار ملوکك فاش اولمغه باعث یا وزیرلرك تهاون وتقصیری
ویا رسول وجاسوسلرك تزویر وتشهیریدر * محتملدر که بومحلده برجاسوس بولنوب
کوش تجسسله بزم اقوالمزه حاضر ودیدهٔ ترصدله بزم احوالمزه ناظر اوله (وکوردیکن
واشتدیکن فی الحال خصم بدسکاله ابلاغ وایصال قیله انلر دخی ساحهٔ حال وعرصهٔ
مألمزین خاشاك مکردن جاروب فکرله پاك ایدوب * رخنهٔ فتنه‌یی سنك حیله ایله سد
وتیر تدبیرمز نشانهٔ آرزویه وارمدین یه بزه رد ایده‌لر * فرضا که مجلسده
جانب دشمندن جاسوس اولمیه شاید که حضار مجلسدن بریسنك برانیس وجلیسی
اولوب بومشاوره‌ده واقع اولان اسراری استفسار ایدوب بواراده جاری اولان آرادن
خبردار اوله * واز زمانده اسرار ملك روز کار افواه والسنه‌ده انتشار واشتهار بوله
ودوست ودشمن میاننده شایع اولوب اظهار اسرارك ضرر وفسادی مزاج ملك وملکه
ساری اوله بو اجلدندر که اسرار اسرارده مبالغه‌یی حددن کچورمشلردر * بیت *

نیجه زیباد یمش اول مرد هشیار * کر کسه سر صقین سر ایتمه اظهار

کتمان

کتمان اسراره سائر ناسدن ملوکك احتیاجی اوفردر * زیرا که تدبیر ملکه هر نا کس
واپتر واقف اولیجق ملکه اختلال کلی طاری اولمق احتمالی اکثر بلکه مقرردر
* بیت * اگر جز تو داند که رأی تو چیست * بدان رأی و دانش بباید گریست * چوق
اولمشدر که تاج وافسر بلکه کاسهٔ سر افشای سر سببیله یوق اولمشدر * بیت *

نیجه سن کشف سر سردن چیقاردی * نیجه سرواری افسردن چیقاردی

نته که شاه کشمیر وزیرینه مافی الضمیرین اظهار ایتدیکی سببدن از وقتده اوج دولتدن
حضیض ذلته هبوط ونزول * بلکه ستارهٔ عمری افق فنا وفواته غروب وافول
ایتدی * پیروز استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول * حکایت * کارشناس
ایتدی شهر کشمیرده بر پادشاه وار ایدیکه لکام تسخیری کام توسن خنك فلکه
اورمشدی * وپنجهٔ تدبیر ایله ساعد روز کار زور کاری بورمشدی * بیم شمشیر آتش
تأثیر وآب تصور برندن بادلنه زهره سی وار ایدیکه سمت راستدن انحراف ایدیدی *
ووهم سنان جانستان برق نشان وصاعقه فشانندن آبك نه قدر رقی وار ایدیکه
روی خاکده اکری کیدیدی (مثنوی) جهان را خلعت امن آنچنان داد * که خلق
ازتنك عریانی شد آزاد (زعدلش جان مظلومان سحر گاه) فراموش کرده تیر اندازئ
آه * بو پادشاه فلکدستکاهك حریم حرمت وپردهٔ عشرتندن بر محبوبه سی
وار ایدیکه * زلف شبرنکی دعوای طول ده شب یلدایه اطاله ایدردی * وروی تابان
ومهر لمعانی مه چارده شبه طوغ یا طوغدم دیردی * زاهد قائم اللیل آنك جمال
با کمالن عالم مشالده کورسه کندیدن کیدیدی * وصوفیء شبخیز آنك صورت بیمثالن
مرآت خیالده مشاهده ایتسه صبح پاکدامن کبی کریبان خرقهٔ پرهیزی چاك ایدیدی
* مثنوی * درمنظوم اسیر دندانی * جانه زندان ایدی زنخدانی * زلف پرچینی
رشك مشك خطا * خال مسکینی حبة السودا * ملکك اول نکاره اول قدر تعلق
وتعشقی وار ایدیکه مشاهدهٔ جمالن حاصل حیات فانی * وتماشای زلف وخالن
سرمایهٔ عمر وزندکانی بیلوردی * هر زمان جاذبهٔ عشق جانان کوهر جان ملکی
سلك ملکه چکردی * ودانهٔ خال دلارام زمین دلنده مهر ومحبت تخمن اکردی
طرهٔ طرارای نقد شکیب وصبری جیب دلندن قپاردی * وغمزهٔ عیاری
دلهٔ محتاله کبی خانهٔ درونندن متاع صبر وسکونی چلار چارپاردی * بیت *

من نه باختیار خود میروم از قفای او * کیسوی چون کمند او می بردم کشان کشان

اول شوخ فتنه انکیز چون مرغ دل شاهی مقید دام زلف دلاویزی کوردی * کمان
ابرویی بنا کوشنه دك چکوب خدنك غمزه یی هدف سینهٔ شاهه پیوسته
اوردی * وساعت بساعت شیرین عشوه لو ورنکین کرشمه لر له پای دلنه بند اورزه

بند اوردی * بیت * رسم عاشقکشی وشیوهٔ شهرآشوبی * جامهٔ بود که برقامت او
دوخته بود * استغنای حسن مقتضاسی اوزره مجرد عشق شاهله قناعت
ایتمیوب اطراف وجوانب * واقارب واجانبدن بولدیغن زنجیر تسخیره چکمك
دیلردی * وزلفی کمندنی کردن شوریدکان بیابان هوسه بندایدوب عشق نهالنی
تشنکان زلال وصالك دلی باغنده دکمك دیلردی * آخرکار محرمان بارکاه
پادشاهدن برسرورفتار وشکرکفتار جوان طنازله که خط سبزی خضرکبی
لب آب حیاتده پرورش بولمش وسبزهٔ خطی چمن جنان کبی کنار جویبارکوثرده
پرورده اولمش * بیت *

لب لعل درفشانده یازلمش سبز خط * خالدن اول خط حوالیسنی زین ایتمش نقط

عشقبازلغه آغاز ایتدی * جوان دخی غلبات عشق وجذبات شوقه دوشوب
وسوزوکداز مهرو محبت آتشنه طوتشوب برمرتبه یه وارمشدیکه جریدهٔ حالنده
دفترصبردن بررقم وصفحهٔ جمالنده اثر حیاتدن بررمق قالمشدی * بیت * هرکه
باعشق آشناشد زحمت جان بر نیافت * درد پرورد محبت بار درمان بر نیافت *
متصل عاشق ومعشوق میاننده چشم وابرویله سؤال وجواب وغمزه واشارتله
خطاب وعتاب اولوردی * برکون پادشاه عیش وعشرت قوروب جانان دخی ماه کبی
مقابلهده اوتوروب جوارندهپای خدمت اوزره طوروب مشتری کبی برق اورروب القصه
ابواب معاشرت هرجهتدن کشاده * واسباب مواصلت هرنوعدن آماده ایدی *
وپادشاه جمال دلارای جانانه دیدهٔ دل وجانله نکاه ایدوب صفحهٔ رخسارنده
رقم * فی احسن تقویم * مطالعه ایلردی * نکارآنك بونظاره سندن غافل وجام
مدام عشق جوانله مست لایعقل ایکن ناکاه جوانه نکاه ایدوب لب شیریننده
برتبسمله دامن روزکاری پرشهد وشکر ایتدی (ع) برزنیك خنده وداماان عیشم
پرشکر کردان * جوان دخی مقابله سنده کوشهٔ چشم جادوسندن برکرشمه ایله
عالمه هزار شوروشر براقدی * بیت *

نرکس بازندهٔ اونیم ناز * یمنی از وغمزه دکر نیم ناز

پادشاه چون بوحالدن آکاه اولوب آتش غیرت کوکلنده مشتعل وملتهب
ومیانلرنده علاقهٔ معاشقه وارایدیکن بیلوب درون دلدن منفعل ومضطرب
اولدی * وصحبت دلارامدن بالکلیه ال چکوب سودای عشقندن فراغت ایتدی
ولسان حالله ایتدی * قطعه * وازکلدم ای صنم سکا هوادار اولمه دن * کل یوزکچون
هزسحر بلبل کبی زار اولمه دن * بن الم چکدم غم سودای زلفکدن سنك *
چونکه سن ال چکمدك اغیارله یار اولمه دن (پس کندویله فکر ایدوب ایتدی بو بابده

شتاب مذهب نردده صوب صوابدن منحرفدر * وبوايكى شوربختى سياستده
استعجال دوربين وعاقبت انديشلكه مخالف * ع * صبر بهترمر درااز هرچه هست
* پس طريق لطفى قويوب مضيق عنفه كتمدى * ومحبتى همان اول منوال اوزره كه
طرح اولنمشدى حفظ ايدوب تغيير وضع ايتمدى * اكرچه كه اول شب تارده
نشوۀ قهوۀ خوشكوار * وانوار مصباح ديداردلدار له چهره سى كل كل اولمشدى *
اما قلبى پروانه وار التهاب آتش اضطرابدن تمام يانمش ياقلمش كل اولمشدى * بيت *

پادشاهى عاشق وسرمست زان سان دلبرى * چون تواند ديد اورا ملتفت با ديكرى

القصه چون تماشير صبح ظاهر اولدى جمشيد خرشيد علم سفيد نصرت تأييدى قبۀ
فيروزه رنك فلكه يتوردى وخسرو سياركان سايبان ظلامى ايوان سپهر مينافامدن
كوتردى * بيت * عروس آفتاب خوب ديدار * بونيلى پرده دن اولدى بديدار *
پادشاه نيكبخت تخت حكومت اوزره كلوب صداى صلاى عدل وداد ايله داد
خواهلرى بند ستم وقيد بيداددن ازاد ايلدى * بيت * شه كه عدليله اشنا اوله اول
سايۀ رحمت خدا اوله اول * فصل خصومت ناسدن ودفع غوغاى عام وخاصدن
خلاص اولنجق اول وزيرله كه مدار امور مملكت ومستشار احوال سلطنت ايدى
خلوت ايدوب جلاد خشم مبالغه قيلديكه حال شبانه يى وزير صاحب تدبير ايله
ميانه كتوره وانك مشورتيله اول تشنكان بيابان عشقه شربت سياست ايچوره
فرمانفرماى عقل ايتدى زنهار سركى اكا اظهار ايتمه وهر نه حكمى كه رأيك اقتضا
ايده امضايه يتور عاقبت جانب خشم وغضب غالب اولوب وزيرنه ما فى الضمير ين
اظهار واول بابده آنك مشاوره سيله استظهار ايتدى وزير دخى تير تدبيرى آنلرك
هدف تدميرنه طوغرلتدى بو فكر رأى پادشاهه موافق كلوب اول ايكى شخصك
بنياد حياتنك هدمنه تصميم وعزم ايتدى ومقرر اولديكه هر برىسى شربت زهر
الودله ساحۀ وجودين كرداب عدمه صاله لر وبر وجهله كه وزير وشاهدن غيرى كمسنه
اكاه اولميه امرلرين تمام وماه عمرلرين متبلاى سرار حمام قيله لر تا پردۀ فضاحت
دريده ورشتۀ نام وناموسى بريده اولميه * بيت *

كارهاى اينچنين آن به كه پنهانى بود * اشكار اكركنى اخر پشيمانى بود

چون مشاورۀ امرى تمام اولدى وزير پادشاهى وداع ايدوب اوينه كلدى دخترنى
زياده ملول ومنفعل بولدى كيفيت حالدن سؤال ايديجك شويله معلوم قيلديكه
قيزى مكر حرم پادشاهه وارمش بانوى سراى جانبندن انواع اهانتلر كورمش واقران
وامثالى ميانتده بويله خوار اولمقدن خجلت وعار متطرق اولمش وزير چون بو خبرى
اشتدى بحر غيرتى جوش ايدوب شرط احتياطى فراموش ايتدى ودخترينك

خاطرین مراعات ایچون ایتدی ای جکرکوشم بیحضور اولمه که اول شوربختك
عنقریب چراغ عمری مرده وکل خیالی پژمرده اولوب نام ونشانی صفحهٔ
جهان فانیدن سترده اولسه کرك دختر بو امری تحقیق وبو خبری تصدیق ایچون
کیفیت حالدن سؤالده حد اعتدالدن تجاوز ایدیجك وزیر انکله سلطان میاننده
جاری اولان ماجرادن برشمه بیان ایدوب بو سری اخفاده عظیم مبالغه قیلدی
دختر چون بو بشارتی اشتدی بشاشت تمامله پدری حضورنده قیام ایدوب کندی
مقامنه خرام ایتدی اتفاق بو اثناده خدام حرم پادشاهدن بریسی وضع سابقدن
اعتذاره کلدی چون مقدمات عذری تمهید ایتدی دختر وزیر ایتدی معلوم صغیر
وکبیردرکه بو مقوله جرایمدن اعتذار عذرد کلدر بلکه تعزیر اماغم دکلدرکه آنك
ماه عمری عنقریب تمام اولسه کرکدر وایتدیکی فعلك جزا وسزاسن بولسه کرك *ع*
نزدیك شد که دور شود دشمن از نظر * خادم حرم دختر وزیردن چون بو خبری
اشتدی بهجت وبشاشت اظهار ایدوب ایتدی بونه فال فرخ فزاونه مژدهٔ
ترح زدادرکه *ع* سامعه کردی جان ودل چون انی استماع ایتدی * ایا بو خبر
خیرنه وقت حیز وجوده کله که اول منبع شرك شر وضررندن امین اوله وز وبو واقعه نه
زمانده وقوع بوله که اول بی رحمك پنجهٔ شکنجه سندن نجات بوله وزد ختر ایتدی اکر
اخفای رازه قدرتك وتحمل بار اسراره طاقتك وار ایسه سکا حقیقت حالی حکایت
وقصهٔ قضیهٔ مذکوره یی بیقصور روایت ایلیم خادم دخی بند سوکندله رشتهٔ عهدنی
مؤکد قیلوب دختر وزیردن ما فی الضمیرین بو تزویر ایله خبردن قیل چکرکبی چکدی
وعلی الفور بانوی سرایه واروب علی التمام تفصیل حالی اعلام ایتدی خاتون حقیقت
واقعه یه واقف اولیجق همان اول ساعت جوانی خلوته دعوت ایدوب بو سری اکا
اظهار ایدوب بو سردن انی خبردار ایلدی وزن وجوان اهل طغیاندن جمع کثیر ایله
اتفاق ایدوب عصیان ایتدیلر وناکاه پادشاه غافل وشراب خواب ایله لایعقل ایکن
سفینهٔ حیاتن غرقاب هلاکه اندیلر سرنی وزیره اظهار ایتمك ایله سردن ایرلدی
ومنصب کامرانیدن بلکه مسند زندکانیدن قفس عنا ومحبس فوات وفنایه
کرفتار اولدی بو مثلك فائده سی بودرکه اکرچه ملوکه وزرا ایله طریق مشاوره یه سلوك
لابدوانلرك رأی عالم آراسندن فائده مند اولمق لازمدر اما اسرارلرینه اغیار مطلع
اولمق دخی واجبدر زیرا که هرکاه پادشاه باوجود که فر یزدانی وتأیید ربانیله ممتاز
وهمت بلند وعزیمت ارجمند ایله سائرلرندن سرافراز در کندی سرنی ستر ایده میه
سائرلرکه پایه ورتبتده ناقص وعقل ودرایتده قاصرلردر محافظه یه نیجه قادردرلر

چون تو نتوانی که راز خویش را پنهان کنی * نیك میدانی که از دیکران افشا کنند

کارشناس چون بو حکایت پر لطافتی بو فصاحت و بلاغت ایله روایت قیلدی
و بو دربیهمتای الماس عبارات غرا ایله دلدی حضار مجلسدن بریسی دخی زبان
اعتراضی دراز ایدوب ایتدی سنک کلامکدن لازم کلور که خلق عالم بساط مشاوره یی
دوره لر واسب مرادلرین میدان رأی و رویتلری اوزره سوره لر حال بو که ترک مشاوره
مقتضای حکمتدن دور و مذهب شرع و عقلده منهی و محظوردر * بیت *

بنای عقل خود ار بر مشاورت ننهی * نه حق شرع گزاری نه داد عقل دهی

کافهٔ انام عموما و سلاطین عظام خصوصا سوانح امور و مصالح جمهورده
ترک مشاوره ده نه وجه ایله معذورلردر که پیغامبر علیه الصلوة والسلام ناموس
اکبردر (وشاورهم فی الامر) خدام عتبهٔ نبوتله مشورتله مأموردر * بیت *

شد پیمبر بمشورت مأمور * تو چرا زین طریق باشی دور

کارشناس ایتدی صدر صفهٔ رسالت سدنهٔ سدهٔ نبوت مشورتله مأمور اولدیغنه
باعث اول دکلدر که آنک رخنهٔ رأیین غیرلرک حسن تدبیری سد و دریای خاطر فیاضنه
سائرلرک انهار افکاری مدد ایلیه زیرا که ضمیر منیر صاحب ایالت ولایت و رسالت
علیه من التحیات اکملها که مطلع انوار (ان هو الا وحی یوحی) دربر آیینهٔ جهان نمادر که
صورت حقایق اشیا انده واضح و هویدادر بلکه باعث تبیین منافع مشاوره
و تعیین فوائد محاوره در تا عالمیان بو خصلت پسندیده ایله متحلی اولوب
ثمراتندن بهره مند اوله لر و نور چراغ مدد روغن ایله تزاید پذیر اولدیغی کبی عقول
قاصره لرک غیرلرک مدد تدبیریله تنویر ایدوب خود رایلک و خودپسندلک ظلماتندن
قورتله لر اول بنم کلامیمدن بو لازم کلمدیکه ترک مشاورت البته واجب اوله بلکه
مقدمات مزبوره مقتضاسی بودر که هر فکر که بوتهٔ مشاوره ده خلاص بوله
و هر امر که محک آراده تمام عیار کله خزانهٔ دلده مکتوم و ختام سر و اخفا ایله مختوم
قیلنه که کتمان اسرار فوائد بسیاری متضمندر جمله دن بری بو که تجربه ایله معلوم
اولمشدر هر مهمک کتماننده اهتمام اولنه حصوله وصولی قریب اولوب نیزا تمام
اولنه که مضمون * استعینوا علی حوائجکم بالکتمان * بو معنانک
اثباتنده برهان واضح البیاندر بردخی بو که اگر تدبیره موافق تقدیر اولمیوب
ما فی الضمیر قوتدن فعله کلمیه باری باعث شماتت اعدا و مورث خجالت احبا اولمیه
* بیت * زانکه وصل تو میسر نشود چندان نیست * که رفیقان زسر طعن زبان
بکشایند) فیروز ایتدی ای وزیر ناصح سنک تدبیر امورده اصابتک و تعمیر ثغورده
حسن کفایتک ضمیر منیرمه واضح و بو اراده مجتمع اولان وزرا و امرا انک جمله سنک
آراسندن سنک رأیک ناصح و راجحدر پند و نصیحت یوزندن و ادای حقوق نعمت

جهتندن خاطرکه لایح اولنی اظهار ایلمك واجبدرکه اظهار حقده تقصیر
قاصرلره مناسبدر کارشناس خدمت ایتدی وزبان مدحله ایتدی * بیت *
ای آفتاب رأیك مهر منیر عالم * وی بدر قدر شانك ماه فلكدن اعظم * هر خدمتکاره
واجبدرکه چون مخدومی برامر اوزره عازم اوله اول بایدما آنك رأینده وجه صواب
نه ایسه تنبیه ایتمکی ذمتنه لازم بیله اکرانك عزمی خطابه مقترن بوله رفق ولطف ایله
آنك فسادینی روشن ومبین قیله تا روی رأی ووجه تدبیرنده تباشیر استقامت لایح
اولمیه اصلاحنه تعرضندن اعراض قیلمیه هر مشیرکه ادای حقوق ولی نعمتنده
تقصیر ایدوب حق مشاوره یی مرعی طوتمیه وشرایط امانتی ولوازم استقامتی کماهو
حقها رعایت ایتمیه انی صدیق صادق خیال ایتمك کرك بلکه آنی دشمن ومنافق عد
ایدوب انکله مشاوره طریقنه کتمك کرك هرکاه که پادشاه کندی اسرارنی اسرارده
مصر اوله وبر وزیر کافی ومشیر امین ومعتمد بوله ونیکو کارلره احسان ولطفی
شهریارلك شرعتنده واجب بیله وبدکردارلره تأدیب وعنفی جهاندارلك طریقنده
لازم اکلیه غالب بودرکه ملکی پایدار ودولتی برقرار اولوب عنایت ربانی اکا معین
وناصر ودست قضای آسمانی دامن دولتندن کوتاه وقاصر اوله * مثنوی *

تا توانی بدین وداد کرای * تا بود ملك ازین دو پایه بپای

عالم آسوده کن بنعمت وجود * تا تو خوش باشی وخدا خشنود * فیروز استفسار
ایتدیکه ملوك اسرارنی کیملردن اسرار وکیملره اظهارا ایتمك کرك کارشناس ایتدی *
اسرار ملوکك مراتبی متفاوتدر بعض رازاولورکه پادشاه کندی دخی اکا محرم اولمز
یعنی محافظه ده اول مثابه ده مبالغه واجبدرکه غیریلردکل کویا کندی دخی
اکا محرم دکلدر بعض اکابر بو معنیده بیورمشلردر * قطعه *

انچه ناکفتنیست دردل خویش * دار پنهان بدان مثابه که دل

اکرش مدتی زمان طلبد * نتواند که سازدش حاصل * مثنوی * کرکدربر اوله سر داره
سردار * ایکی اولسه ایدرلر سری اظهار * حکیم ایدرکه ایکی لبدر راول * که
بو قدر ذره اندن کچمکه یول (بعض دخی اولورکه ایکی کمسنه یه نسبت رتبت محرمیت
میسر دربعضنه دخی اوچ شخصه بلکه دخی زیاده یه وقوفه رخصت ویررلر اما اول
سرکه بوملر حقنده خاطر فاطره خلجان ایدر ایکی شخصدن غیری یه قابلیت محرمیت
میسر دکلدر (بیت) ایکیدن که تجاوز ایده برسر) دوشوب دللره اول ورد اوله آخر *
فیروز چون بو کلامی ایشتدی خلوتخانه یه متوجه اولوب وزیر کارشناسی دعوت
ایتدی وآغاز کلام ایدوب ایتدی اول بزمله بوملر میاننده نه حادث اولدیکه بودکاو
بغض وعداوته باعث اولدی کارشناس ایتدی قدیم الایامده برزم طائفه مزدن بوملر

حقنده بعض کلمات صادر اولوب اول سببدن ابواب عداوتی فتح و بساط خصومتی
طرح ایدوب الی هذا الآن کینهٔ دیرینه ساحهٔ سینه لرنده دائم ومادهٔ نزاع وجدال
میانمزده قائم درملك ایتدی نه کیفیت ایله واقع اولمشدر اول * حکایت *
کارشناس ایتدی روایت ایدرلر که سلیمان نبی علیه السلام دنصکره انواع طیور
مختلفة الطباع اولی اجنحة مثنی وثلاث ورباع اتفاق واجتماع ایدوب ایتدیلر که بزه
برامیر ومقتدا وبرکبیر وپیشوا لازمدر که سوانح اموردە اکا اقتدا ومصالح جمهورده
اکا التجا ایده وزوبر خصم ظاهر اولسه اکا استظهار ایدوب انك دفعنه دور شور وزوبازار
کارزارده انی پشت وپناه ایدوب اتشه وپرشه وزپس هر نوع امارت قرعه سن
طیوردن برجنسك نامنه اتدی واخرانك بطلاننه حجة وبرهان اقامت ایتدی تا نوبت
بومه یتدی برطاتغه نك رأیی بو کا مقرر اولدیکی انی امیر ایدەلر وعمارت خراب آباد
امارتی انکله تعمیر ایدەلر بو تدبیری رد وقبولده چوق کفت وکو اولدی و بو امرده
قیل وقال سرحد اعتدالدن تجاوز ایدوب میانلرنده آتش جدال ونزاع اشتعال
وارتفاع بولدی آخر کار قضیه بونك اوزرینه قرار بولدیکه برکسنه که بو مجمعده
داخل اولمیه وطرف جه دن جانب باطله مایل اولمیه حکم ایدوب هرنه حکم
ایدرسه قائل اولەلر وقضاسنی کلك رضا ایله امضا ایدوب اول حاکم عادلك فرمانیله
عامل اولەلر بو اثناده اتفاق ایراقدن برزاغ پیدا اولدی ایتدیلر اشته بو ساده دل
بو مجلسده حاضر دکل ونهال حالی جانب تعصبه مائل دکلدر بونکله بو امری مشاوره
معقول وبو بابده انك تدبیری ارباب خرد قتنده مقبولدر با وجود بو دخی هم جنسمزدر
تا اصناف طیور تمام امرمز بورده متفق الکلام اولمیەلر اجماع حاصل اولمز و بی اجماع
مادهٔ نزاع اندفاع ورشتهٔ خصومت انقطاع بولمز بونلر مفاوضه ده ایکن زاغ کلدی
صورت حالی بر برصفحهٔ ضمیرینه کلك تقریر ایله تحریر ایدوب بو بابده اندن تدبیر
صواب التماس ایتدیلر زاغ تأمل مستوفادنصکره ایتدی بو فکر زیاده فاسد وبو بازار
بغایت کاسددر بوم شومك منصب امارتنه نه لیاقتی واردر واول دیو دیدار
اهرمن کردار رتبهٔ ایالتنه ندن سزاواردر * بیت *

ای مگس عرصهٔ سیمرغ نه جولانگه تست * عرض خود میبری وزحمت مامی داری

باز تیزتاز بلند پرواز که نسر طائرانك زخم چنکالندن احتراز ایدوب آشیان آسماندە
پنهاندر قعر زمینه می کجدی طاوس زیبا هیئت ورعنا صورت که صحن بوستان آنك
زیب جمال وزینت پروبالندن که غیرت باغ جناندر نشیمن فنایه می اوچدی همای
همایون فال که سایهٔ پروبالی فرق فرقدسای سلاطین کامکاره تاج افتخاردر اوج
آسمانه می عروج ایتدی عقاب پرشکوه که عقبات کوه صدمات بال اقبال وجناح
نجاحندن پرصدادر عنقا کبی آشیانهٔ عدمه می کتدی فرضا که جمهور طیور

نامدار ابا بره‌ها منقرض اولسه وضعیف جال وشکسته باللری قالسه معقول
بودرکه بوطائفه پادشاهسزلغی قبول ایدوب عار متابعت بوم وشنار مطاوعت
مرغ شومی ناصیهٔ حاللرینه مرقوم قیلمیه‌لر بیت (کس نیاید بزیر سایهٔ بوم) ورهمای
ازجهان شود معدوم * باوجود که منظری کریه ومخبری قبیح وطبعی سقیم وفکری
غیر صحیحدر بونک برله که درونی خشم وغضب ایله مشحون وصفت تکبر وتجبری
حددن بیروندر بوجمله عیوب ایله جمال روز جهان افروزدنکه * وجعلنا النهار
معاشا * حکمی موجبنجه سرمایهٔ بازار معیشتدر محجوب قالمشدر ونور آفتاب
عالمتابدنکه * وجعلنا سراجا وهاجا * پروانه سیله چراغ انجمن جهان
وشمع شبستان مکان کون ومکاندر محروم ومهجور اولمشدر جمله‌دن بودشواردرکه
حدت وخفت طبعنه غالب وتهتک وطیش عقلنی سالبدر بواندیشهٔ ناصوابدن
وازکالک وبنای امورکزی اساس حکمت اوزره قیلک ومهما تکزی قانون عقله تطبیق
وهر قضیه‌یی رأی صائب ایله تحقیق ایلک تا دائما مرفه الحال وفارغ البال
اوله سز وطعن حساد وشماتت اعدادن رها بوله سز اولاسزه واجب اولان
بودرکه بر امیر تعیین ایده سز که عقل وکیاستی بی نظیر وفکر وفراستی اصابت پذیر اوله
تا هر مهمکه عرصهٔ وجوده کله وهر صورتکه منصهٔ ظهورده جلوه قیله ذهن ثاقبله
اکا خوض ایدوب رأی صائب ایله انده کفایت کوستره اول خرکوش کبی که ماه
جانبندن رسولم دیو لطف حیله ایله برغائلهٔ هائله‌یی کندی قبیله سندن دفع ایلدی
جمهور طیور استفسار ایتدیلرکه نیجه اولمشدر اول * حکایت * زاغ ایتدی روایت
ایدرلرکه جزائر زیرباددن بیللر ولایتنده بر ییل اتفاق باران اولمیوب مادر سحاب
مدرار پستان رحمتدن کام تشنه لبان اطفال مهد خاکه ادرار ایلمدی حرارت هوای
کرمدن چشمه‌لر سخت دللر چشمی کبی بی نم والتهاب مشعلهٔ آفتابدن خوشهٔ فلفل
وکلبن قرنفل وطرهٔ سنبل زلف نکار کبی پرپیچ وخم وعیونک کوزلری
صوغلوب انهارلک لبلری یاریلوب دکزلرک دللری طوتلوب ابکم اولدی * بیت *

صوسزلقدن قوریدی شویله عالم * که کوزدن غیری یرده قالمدی نم

بیللر آتش عطشدن یانوب یاقلوب ملکلرینه کلوب نالش ایتدیلر ملکلری امر ایلدیکه
تجسس آب ایچون هر جانبه شتاب ایده‌لر وبو بابده شرائط تفحصی یرینه کتوروب
سراب کبی اطراف بیابانی طواف ایده‌لر بیللر موجب فرمان درد عطشه درمان
ارایی اول بیابان بی پایانی دوران ایدوب ناکاه برنیر چشمه‌یه راست کلدیلرکه لسان
تازیده اکا عین القمر وزبان فارسیده چشمهٔ ماه دیرلر ایدی چاهی غایت ژرف وآبی
زیاده شکرف ایدی ملک بیلان عامهٔ خدم وکافهٔ حشم ایله اول چشمه جانبنه دولن
وروان اولدیلر دکر اول چشمه خوالیسنده وحوشدن بی نهایه خرکوش توطن

ایتمشدی خواب غفلتده بیهوش یاتورلر ایدی لاجرم خرکوشلر پیللرك جوش وخروشندن سراسیمه ومدهوش اولوب اکثرینك سری پیللرك پای ثقیلی ایله شویله کوشمال بولدیکه من بعد منزل حیاتده اقامته مجالی اولمدی وشویله پایمال اولدیلر که بردخی صحرای وجوده رجوعی احتمالی قالمدی * بیت *

آهسته ران بجانب میدان که میشود * سرها بزیر سم سمند تو پایمال

القصه پیللرك برحمله سی ایله اکثری کشته وبعضی خسته وپاشکسته وبقیه سی سراسیمه وسرکشته اولدی * ع * که زیدا کر بدین سان دوسه بار خواهی آمد * یارنداسی پیللرك نهیب دم وضرب قدمندن جان قورترانلر افتان وخیزان ملکلری قتنه واروب نفیر فریاد آتش تأثیری فلك اثیره یتشدروب اول خلقت زشت وظلمت سرشتلرك تغلب وتعدیسندن تظلم ایدوب ایتدیلر ظل الله فی الارضین اول پادشاه عدل آیین دیمك اولور که مظلوملره پناه اولوب ظالملری تباه ایدوب افتادهلره دستکیر وجلوس تخت وسریر اول امیر بزرکواره لایق وسزااولور که بیکسلره کس وداد خواهلره فریادرس وبیچارهلره ظهیر اوله * بیت * ازان آمدی برسر این سریر که افتاده کان را شوی دستکیر * سنده اکر بزه شاه ایسك دادمزی بو ظالملردن الق وبزه پشت وپناه ایسك انلرك ظلم وبیدادلرین اوستمزدن ارمق کرك سن که برهجوم ایله اکثرمزی هلاك ایتدیلر اکر برحمله دخی ایدرلرسه بو برقاج خسته وشکسته وسرکشته ونیم کشته که انلرك صدمت پا وخرطوم آزدرسیمالرندن رها بولمشلردر پایمال اولوب آغشتهٔ خون وخاك اولمق مقرردر * بیت *

یك بار رخ نمودی ودل رفت وعقل وهوش * این بار جان ببر که متاع دکر نماند

ملك ایتدی بو امری جزوی فرض ایتمك کرك واندن سرسری خوض ایتمك کرك صواب بودر که بزم جشمزده اهل فراست وصاحب کیاست مدرك ومتدارك کیم وارایسه عز حضورمده حاضر اولهلر وبو بابده مشاوره اولنوب بو خصوصه دیدهٔ اجماع واجتماع ایله ناظر اولهلر که بیمشورت ارباب حزم برامره قصد وبرمهمه عزم مقبللر قتنده نامقبول وعاقللر رأینده خلاف معقولدر * بیت * هرکرا دانشست بسیاری * نکند بی مشاورت کاری) بونلرك میاننده مکر بر خرکوش تیزهوش وار ایدی کما کا بهروز دیرلر ایدی بجمله سی انك وفور عقل وکمال فهمنه معتقد ویمن رأی وحسن تدبیرینه معتمدلر ایدی چون بو مهمك اتمامنده ملکك بو قدر اهتمامن کوردی اقدام اقدام اوزره قیام ایتدی وایلرو کلوب جواهر مدح وثنایه سلك اداده انتظام ویروب عبارت فصیحله فتح کلام ایدوب ایتدی * قطعه * شاها غم رعیت بیچاره میخوری * اینست رسم قاعدهٔ دادکستری *

ازحال بیکسان جهان لطف وامداد* کزتاج وتخت ودولت واقبال برخوری
اکرملك مصلحت بیورر سه بن بنده سنی ایلچیلره رسالتله کوندرسون وبرامین نصب
ایدوب بکا همراه ایتسون تا بنم فعلمی وقولمی کورسون وایشتسون امیددرکه
ملکك بمن همتی ایله بوغائلهیی اوستمزدن رفع ایدوب حسن رأی وروییتله
بوستمکارلرك ظلام ظلمتلرین برحیله ایله دفع ایدم ملك ایتدی بنم سنك صدق
وامانتکده ودین ودیانتکده وعقل ودرایتکده وفرط کفایتنده شائبهٔ شك وشمهٔ شبهه م
یوقدرکه سنك کفتار وکردارکی کراتله تجربه ایتمشم وصدق وامانتکی دفعاتله
کورمش ایشتمشم ورأی صوابنماى وفکر مشکلکشایکله نیجه نیجه ایش
ایتمشم *بیت*

سکهٔ کار توزین بس که آزمودم بارها* بر محك امتحان نقد توبیغش یافتم

همان یمین برکتله حرکت ایدوب اول نسنهکه مصلحت وقت ومقتضای مقام ومناسب
حالدر اتمامنده اهتمام ایتمك کرکسن بیلورسنکه پادشاهلك رسولی آنك ترجمانی بلکه
کویا زبانیدر اول اجلدن دیمشلردرکه هر پادشاهك عنواننامهٔ کرداری
ومضمون مکنون اسراری رسولینك کفتار ورفتارندن معلوم اولمق میسردر
زیرا که اکراندن برهنر وفضیلت ظاهر اولسه وافعال پسندیده واقوال ستوده صدور
بولسه پادشاهلك حسن اختیاری وکمال مردشناسلکنه استدلال قیلورلر وشویله که
اندن خطا وخبط وسهو وغلط جهتندن بر نادره صادر اوله پادشاهه سبب سوءظن
وباعث دخل وطعن اولوب بدسکالار غیبت ومذمتنه مجال بولورلر علمای حکمت
انتساب بوبابده بیحد وبیحساب تأکیدات ایدوب بیورمشلردرکه اول کمسنهکه
برجانبه رسول کوندریله لازمدرکه اول قومك عاقلی واقوالده جملهسنك فصیحی
وافعالده جمیعنك کاملی اوله ملوك سالفه اکثر رسالتده حکمای فضیلتپرور اختیار
ایدرلر ایدی بلکه بعض ملوك عقل وفضللرینه زیاده اعتماد ایتمکین طریق رسالته
بالذات کندیلر کیدرلر ایدی بوبابی اولا قرع ایدن وخلعت خلافتی اکنندن خلع
ایدوب رسالته بنفسه کیدن حکیم خافقین اسکندر ذی القرنین ایدیکه ایتدی (بیت)

هنر برانی که شیر انرا شکارند* پیام خود بپای خود کزارند

بعض افاضل فضایل مخایل ارسال رسول حقنده بیوره شدرلله درقائل *مثنوی)
فرستاده باید که دانا بود* بکفتن دلیر وتوانا بود* ازوهرچه پرسند کوید جواب
بنوعی که باشد طریق صواب* سخنهای خویش اشکارا کند* بدانسانکه مجلس
تقاضا کند* بسا کس که ازیك حدیث درشت *بهم زد جهانی وخلقی بکشت
یکی دیکر از کفتهٔ دل پسند* میان دوصد طرح یاری فکند* بهروز ایتدی ای

ملك اكرچه بنم نصاب معرفت رسالتدن فی الجمله نصیبم واردر اما اکر پادشاه
جهانپناه اهتمام بیورروب درج حکمتدن برنیجه جواهر فاخره سلك اعلام
وافهامه انتظام بیوره بنده انی آویزهٔ کوش جان وقلادهٔ کردن اذعان
ویرایهٔ تاج افتخار وسرمایهٔ بازار استظهار ایدینوب جمیع احوال واطوار وافعال
وکردارمده دستور العمل قیلم واول قانون وقاعده یه اقتدانی ذمتمه فرض عین ودین
واجب الادا بیلم ملك ایتدی ای بهروز اهم اداب رسالت واتم اسباب سفارت
اولدرکه تیغ زبان شمشیر آبدار کبی تندو تیز وبران اوله امابو جمله ایله لمعهٔ رفق
وملاطفتدن خالی اولمیوب جوهر لطف وملایمت صفحات حالنده لایح ونمایان
اوله هر کلامکه مطلعی خوف وعنفی ایهام قیله واجبدرکه مقطعی رفق ولطف
اوزره اتمام اولنه * وهر مقالك كه فاتحه سی تسکین نائرهٔ غیرت ایچون کلمات
هیبت آمیز ایله افتتاح قیلنسه لازمدرکه خاتمه سی افادهٔ انس والفت ایچون کلام
دلاویز ومحبت انکیز ایله اختتام اولنه * بیت *

لطایف سخن از سینه تخم کین ببرد * زبان رفق ز ابروی خشم چین ببرد

حاصلی کلام لازمدرکه کلام رسول قاعدهٔ عنف ولطف وخشم وحلم وقهر ومهر
وعناد وانقیاد اوزره مبنی اوله وبسط وقبض وابرام ونقض ووعد ووعید وبیم وامید
واخذ واعطا واضحاك وابكا وترغیب وترهیب وترمیم وتخریب معنالرین مشعر
ومبنی اوله تا جهانداراك ناموسی وشهریارلك شکوهی مرعی قیلنه هم
اعدانك دخی ما فی الضمیری وحال ومآل تدبیر وتزویری استعلام اولنه اما سنك كبی
مشیر وعاقل وحکیم کامله که عقل موشکاف ایله هر مشکلك دقایق وحقایقنه
واصلدر باب رسالتده وصیت ایتمك همان تحصیل حاصلدر (ع) فارسل حکیما
ولا توصه * مثنوی *

بولور بو مصلحت خیر ایله انجام * اولور پخته سنك رایکله بو خام

رسالت خدمتینه سن یرارسن * که سوزده دقت ایتسك قیل یرارسن * خوش
اکارسن محلن هر کلامك * بیلورسن مقتضاسن هر مقامك * اکر سن بو ایشه اقدام
ایده سن * یقینم وارکانی اتمام ایده سن * پس بهروز شرائط خدمتی ادا ایدوب
بارکاه ملکی وداع ایتدی وتا اول زمانه دك توقف ایتدیکه غراب شب لباس عباسی
کیوب پردهٔ ظلامی طاق سپهر مینافام اوکنه چکدی وبعد زمان خوانسالار
قدرت طبق سیمین ماهی مزعفر نور وفر له پر ایدوب اوستنه غبار مشك اذفر وبرهٔ عود
وعنبر اکدی * بیت * چون نافه کشاد کیسوی شام * مه جلوه کنان بر آمد از بام
* اول هنکامده که مرکز تدویر ماه دائرهٔ نصف نهاره مسامت اولوب شعاع نیر اصغر

بساط بسيط اغبره منتشر اولدى وروى غبراز اويهٔ فقرا كبى انك شمع جمع جمال جهان
آراسيله حسن وبها ونور وضيا بولدى ✻ع✻ خانهٔ درويش راشمعى خوش ازمهتاب
نيست ✻ بهروز نثار اودواقرصو واسر بل كبى كتدى طرفة العينده فيللر
جزيره سنه يتوب اول سركشلرك منزلنه قدوم ايتدى امابو عزمده قدم حزم اوزره
طوروب خاطرينه بومعنى خطور ايتديكه بوستمكارلردن بكا بيم جان وخطر ضرر
واردرا كرچه انلر جانبندن قصد معلوم دكلدر اما شرط حزم متين ومقتضاى
عقل دوربين اولدركه جبارلرله اختلاط اولنميوب انلرله ملاقاتدن احتياط اولنه
اول سببدن كه بونلر غايت كبر ونخوت ونهايت خيلاو عظمتلرندن فقرا وضعفا
جانبلرندن پروايمزلرا كرصد هزار درمانده وزارانلرك زيرپاى تغلبنده خاكسار
اولسه بور هكذاردن چهرهٔ جبروتلرينه غبار قوندرمزلر ✻ بيت ✻

ترا ز حال پريشان ما چه تفاوت ✻ اكر چراغ بمير د صبا چه غم دارد

صواب بودركه ممكن اولدقچه انلرله ملاقاتدن ابا ايليم وخدمت رسالتى مسافهٔ
بعيده دن ادا ايدوب انلرله اراقدن مرحبا ايدم اكر تيرتزوير وكلمات دلپذيرم انلرك قلب
صلبنده تأثير ايدرسه فبها والا بارى اول بد اقباللرك پنجهٔ قهرندن رها بولوب سلامت
بقه سن طوتم كيدم پس بر موضع منيعه چيقدى وملك پيلانه مسافهٔ دوردن رازدن
آواز ايدوب ايتدى اى شاه كردنكشان آكاه اولكه بن رسول نور اللهم يعنى سفير
حضرت ماه آسمانپناهم ايلجى يه زوال يوق ومرارت كلامى وخشونت پيامى
جهتندن مناقشه وسؤال يوق ✻ وما على الرسول الا البلاغ ✻ كلام رسول
هرچندكه درشت وبيمحابا اوله سمع قبولله اصغا واجبدركه پيغام ملوكده زياده
نقصله تصرف نامناسبدر پس سن پيلورسن كه ماه جهانپيما هر بازار شب ونائب
شهريار روز عالم افروز دردركاه فلك اشتباهنده پيلان قوى هيكلك پشه قدر مقدارى
وسيمرغ كوه پيكرلرك مكس دكلو اعتبارى يوقدر هركسه كه امرينه مخالفت ايدوب
حكمنه مطاوعت ايتميه وپيغامنى كوش هوشله ايشتميوب فرمان واجب الاذعانى
موجبنجه ايش ايتميه كندى اليله اياغنه تيشه اورمش اولور وبند بلايه بيون ويروب
تير قضايه كوكس كروب تيغ عنايه قارشو طورمش اولور ملك پيلان بوكلام
مهيبدن ترسان وهراسان وپرپشه كبى لرزان اولوب استفسار ايتديكه مضمون
رسالت وموجب فرمان ندر بهروز ايتدى ماه جهان افروز بيورديكه هركسه كه
كندينك قدرت وقوتنه وسطوت وصولتنه اعتماد قيله وخشم وتهورنه
وكبر وتجبرنه مغرور اوله وزيردستان رعايا وضعفاى برايا ذمت ظلم وستمنده مغلوب
ومقهور اوله عاقبت ورطهٔ بلا ومغالك عنايه دوشه وصور آفات وخلل اكازنبور
عسل كبى اوشه ✻ مثنوى ✻

تخم تکبر مفشان سینه را * جای منه در دل خود کینه را

چند نهی بر فرس جور زین * تیز مران کین نماید چنین * تا کهت این آب ز سر بکذرد * تا ولئ چرخ ز سپر بکذرد * سن بو زور و غرورله کندیکی افضل بهایم ظن ایدوب قوت وشوکتکی که صدد زوال ومعرض انتقالده در دائم وقائم خیال ایدرسن غلیان دیك طغیانك وثوران غبار عصیانك شمدی بر مرتبه یه وارد یکه بنم چشمه سارمه قصد ایدر اولدك ولشکر اهرمن دیداریکی اول پریلر جلوه کاهنه الوب کیدر اولدك وصورت زشت ظلمت سرشتکزله اول آبی مکدر و خاشاك جسم ناپاککزله اول مشربی ملوث ایلدیکز آیا سن بیلمزمیسن که اکر عقاب تیز پر اول چشمه بالاسندن کچه صاعقهٔ غیرت پروبالن یاقق مقرردر واکر عین النور مرغزار سپهرده دیدهٔ تصرف ایله اکا باقسه سمال رامح سنان سطوتله کوزین چقارمق محققدر * مثنوی *

دیو کانجا رسید سر بنهد * مرغ کانجا پرید پر بنهد

زود جز بید رقه بیرون * از هوا و زمین او کردون * بن کمال شفقتمدن سکا تنبیهی واجب کوردم وحامل اعباء رسالتی حضور که کوندردم شویله بیوردم که اکر مقام اطاعتده قائم اولوب اول ایتدیکك جرائمه نادم اوله سن وشمدی یه دکین واقع اولان قبایح افعال ومعایب احوالکه اعتراف ایدوب مضیق خلافدن طریق توبه وانصافه کله سن جناب عزعا بمدن خلعت عفو وکرامت صفح ایله اختصاص بوله سن واکر خیشوم میشومك فوائد استشمام فوایح نصایحدن محروم اولوب کلام جواهر انتظامی عند حصول الوصول آویزهٔ کوش قبول ایتمیه سن اکاه اول که فی الحال تیر شهاب وکمان هلال وسپر هاله ورجوم نجوم وسمال رامح ومواکب کواکبله بر لشکر عظیم جمع ایدوب بر شبخون ایدرم که اول دشت وهامونی جوی خون کله جیحون ایدرم اکر بو قضیه ده ترددك وار ایسه بر آن توقف ایتمیوب کله سن که بن چشمه ده حاضرم وخیر وشردن سنك جانبکدن بر خبره منتظرم تا عین یقین ایله جمال جهان آرامی کوره سن وکندیکی نه چنبرده حلاج ایدوکن بیلوب * رخت اقامتی اول چشمه حوالیسندن کتوره سن * ملك پیلان بو خبری زیاده استغراب ایدوب شتاب تمامله اول چشمه جانبنه روان اولدی همان که کلدی صفحهٔ چشمه یه باقوب صورت ماهی آیینهٔ آبده کماهی مشاهده قیلدی بهروز ایتدی ای ملك بو چشمه دن آبدست ال وانابت وعبادته مشغول اول باشدکه ماه مقام ترحمه کله وتوبه وانابتکی سمع قبول ایله اصغا قیله همان دم پیل خرطوم طویلن اوزاتدی وآسیب نفسی آبه یتشوب آب سراب کبی اضطراب ایدیجك خیال ایتدیکه ماهی اغضاب ایتدی

رسول ماهه آواز بلند ایله خطاب ایدوب ایتدی ای رسول بکزرکه ماه جهانتابی
بو حرکتم اغضاب ایتدیکه هجوم خرطومدن جنبش ایدوب اضطراب ایلدی
بهروز ایتدی بلی توبه وانابته مسارعت ایتمك کرك تا نائرهٔ غضبی ساکن اوله
وحرکت واضطرابی کیدوب قرارکاهنده متمکن اوله فیل فرمان ماهه اطاعت
ایدوب ایتدیکی کناهه استغفار وانابت ایتدی وعهد ایدوب شرط ایلدیکه من بعد
اول مقامه خرام ولشکرین اول سرچشمه حوالیسندن سور مینجه آرام
ایلمیه بهروز فی الحال بو خبر مسرت اثری ملکلرینه ایصال ایدوب خرکوشلری
آمن الحال وفارغ البال قیلدی وبو لطف حیله وحسن تدبیر ایله اول بلای سیاهی
آنلردن رفع ودفع ایلدی بو مثلی اول اجلدن کتوردمکه سزلك میانکزده
بر پیر روشن ضمیر ومشیر صاحب تدبیردن لازم ولابددرکه اتمام مهامده انك حسن
اهتمامنه مراجعت اولنه ودفع اعدا وقهر خصمادہ انك رأی مشکل کشا سیله
اکتفا قیلنه اکر بو بابده سزلك بر اختیار ومصلحتکذار امین ویا بر معتمد مستشار یکز
اولیدی هیچ روا کوره میدیکه طغرای شاهی بوم شوم نامینه مرقوم اولیدی
وسزی آنك شأمتندن وسلطنت مرغانه وحکومت تخت سلیمانه عدم لیاقتندن
آکاه قیلیدی باوجود بو قدر خصال نامحموده ایله موصوف ومکر ومکیدت ایله
مأنوس ومألوف وغدر وخدیعت ایله مشهور ومعروفدر پادشاهلره حیله وغدر
وخدعه ومکر کبی عیب متصور دکلدر * قطعه *

هرکه بیگانه شد ز مهر ووفا * در دلش بوی آشنایی نیست

سینه را که تیره کشت زغدر * اندرو هیچ روشنایی نیست * بی وفایی مکن که
مردم را هیچ عیبی چو بیوفایی نیست * سلاطین جهان سایهٔ رحماندر انلرك
آفتاب عدالتی افق ظهوردن طلوع ایتمیجك عرصهٔ عالم منور ومهادا من
وامانده آسایش عالمیان وآرامش آدمیان انلرك ظلال نصفت واحسانلرندن
غیریده میسر اولمز بلکه بحکم (وبالعدل قامت السموات) خیمهٔ آسمان ستون
عدل سلاطینندن غیریله قرار قیلمز * بیت *

عدل ار نه مهندسی نمودی * این کنبد آبکون نبودی

چون انتظام حال سکان خطهٔ زمین سلاطین عدل آیینك وجود پرجودنه منوط
واطناب آسمان او تاد داد واحسان ولاة جهان وملوك زمانه مقید ومربوطدر
واحکام حکام میان دل وجان آدمیانده نافذ وجاری وفرمان سلاطین قضای نازل
کبی مجاری نفوس عالمیانده سائر وساریدر لاجرم پادشاه روزکار اولانه واجبدرکه
وفادار وعد التشعار اولوب مظلوملره فریادرس وظالملره جفاکار اوله آیینهٔ سینه سن

زنکار کینه دن مصفی ولوح خاطرین لوحهٔ مهر ولطف ایله مجلی قیله شول رعایا که
برحاکم مکار وغدار وبرظالم قهار وخونخوارڭ کمند فرماننه کرفتار اوله بی شك اکا
اول بلا یتشه که اول کربهٔ روزه داردن اول کبك وتیهویه یتشدی طیوز باسرها
صوردیلر که نه وجهله اولمشدر اول * حکایت * زاغ ایتدی بن بر کوه دامننده
بر درخت اوزره آشیانه طوتمش ایدم جوارمده بر کبك خوش رفتار وار ایدی قرب
جوار حکمیله میانمزده بناء مهر ومحبت استوار ایدی بکا متصل انڭ دیداریله صفا
وسرور حاصل اولوب صدای کفتار وتماشای رفتاریله حضور موفور وحبور
نامحصور رواصل اولوردی ناکاه کبك غیبت ایدوب ناپدید اولدی ومدت غیبتی مدید
اولوب بنه عودت احتمالی بعید اولدی الحاصل تمادیٔ زمان غیبتندن کمان ایتدمکه
اول بیچاره مرغزار فنادن کوهسار بقایه کتدی مدت متمادیه نصکره کوردمکه
بر تیهو کلوب انڭ مسکننده قرار ایتدی چون بن معاودت کبك نابدیدن قطع امید
ایتمشدم اغماض ایتدم وتیهو ایله بیهوده مجادله یی روا کورمیوب ایتدم * بیت *

چنینست رسم سپنجی سرای * یکی چون رود دیکر آید بجای

بو حال اوزره نیجه زمان کچدی وفلك دولابی نیجه کره دورین تمام ایتدی برکون
کوردمکه کبك دری کلدی چون خانه سنده بیکانه کوردی خصومته اغاز ایدوب
تیهویه ایتدی یا هوسن بنم آشیانمده نیلرسن کندی ویرانڭ باشکه می یقلدی
بکا نیچون ظلم ایلرسن تیزخانه می بکا روان ایله اکر دیلرسڭ مانع دکلز سنده بو حوالیده
آشیانه ایله تیهو جواب ویردیکه حالا خانه بنم تصرفمده در ذی الید بنم اکر حقڭ
وار ایسه بینه اقامت ایلیوب اثبات ایله کبك ایتدی سنڭ ید لئید غصب وتغلبدر بنم
یدم سندن سابقدر پس بو خانه سندن ایسه بکا لایقدر القصه قضیه لری نزاع کلی یه
مؤدی ومتصل میانلرنده آتش منازعه مشتعل اولوب مدت مجادله متمادی
اولدی هرچند که بن طریق مصالحه یه ارشاد ایتدم مفید اولمدی * اخر کار بونڭ
اوزرینه قرار ایتدیلرکه بر حاکم عادله مرافعه قیله لر تا ایکی جانبڭ دخی کلامنی کوش
تأنی ایله استماع قیله وبی میل ومحابا مقتضای شرع شریف اوزره قضا بیوروب
منازعه لری انقطاع بوله کبك ایتدی بو نواحیده بر کربهٔ زاهد روزه دار وعابد
کم آزار واردرکه هر روز تا شام صائم وهر شب تا سحر قائمدر اول زمانده که نوبت
جمشید زرین سریر خورشید * والسماء بنیناها * ایوانی پیشه کاهنده چالنه تا اول
اوانه دك که بساط مسکین شعار سلطان شام * والارض فرشناها * دیوان میدانه
صالنه نفس نفیسنه بو نوع ریاضتده آتش جوع وعطشله تاب ویرر اول ساعتدن که
مواکب کواکب وسپاه نجوم ثواقب مضمار سپهر میدان آسمانده جولان ودوران

قیله تا ازل وقتنه دک که چهرهٔ صبح عالم آرا مطلع افقدن فروزان اولوب آثار طلیعهٔ
آفتاب عالمتاب ساکنان خطهٔ زمینه نمایان اوله شمع وار قدم عبادات اوزره قرار
قیلوب وسوزش عشق وشعلهٔ شوقله یانوب یاقیلوب سبزه زار رخسارنه باران اشکله
اب ویرر ایدی * مثنوی *

اولوب محفوظ جان آسایشندن * الین یومش جهان آلایشندن

اوروب ایکی جهانه پشت وپایی کیدرمش خاطرندن ماسوایی * اول صائم الدهرک
مدد عیش ومادهٔ افطاری اب وکیاهه مقصور وسفک دم وهتک حرمت ذمم
ساحهٔ باب دیانتمأبندن دور در علم شریعت وفن طریقت اهلنک کاملی وعلوم
عقلیه وفنون نقلیه باسرها بالفعل در علم سنت وحدیثده ابوهریره نک تلمیذی
وباب کرامتده مصر ولایتنک عزیزیدر و محکمهٔ دهرده اندن اعدل بر قاضی دخی
میسر وبلاد ماوراء النهرده اندن اولی بر والی دخی متصور دکلدر صواب
بودر که بو بابده احکام راجعت ایده وز و قضیه مز فیصل بولسون دیو آنک جناب
شریعتمأبنه کیده وز پس انک قضاسنه ایکیسی دخی رضا ویروب بعد التراضی
خانهٔ قاضی جانبنه روان اولدیلر بنده انلر ایله بیله کتندم تا کربهٔ روزه داری که نوادر
روزکاردن اوله کرک کورم و بین الخصمین محاکمه ده عدل وانصافنی معاینه
ومشاهده قیلم همان که صائم الدهرک چشمی انلره راست کلدی آیاغ اوزره کلوب
محرابه متوجه اولدی ورفع ید وتکبیر بلند ایدوب وظائف نماز ونیازه قیام
ودور و دراز صلوته شروع ایدوب تعدیل ارکان وخضوع وخشوعده تمام اهتمام
ایتدی * مثنوی *

کلید در دوزخست آن نماز * که در چشم مردم گزاری دراز

چو در خفیه بد باشی وخاکسار) چه سود آب ناموس بر روی کار) کبک وتیهو چون
انی بو حال اوزره کوردیلر وتعجب ایدوب بر زمان توقف کوستردیلر روزکار هر بار که
لسان حال ایله بو مصرعی * غره مشو که کربهٔ عابد نماز کرد * تکرار ایلدی استماعندن
امتناع ایلدیلر چون نمازدن فارغ اولدی دردمندانه ثنا ومستمندانه دعا ایدوب
التماس ایتدیلر که میانلرنده حکم اولوب قضیه لرین کوره خصومتلرین کمال عدل
اوزره فصل ایدوب پایانه یتشدیره برنیجه زمان اول جانبدن کاه اقدام وکاه احجام وبونلر
طرفندن الحاح وابرامده اهتمام تمام اولدقدنصکره بیوردیکه کیفیت واقعه یی علی
ما هو الواقع تقریر وصورت قضیه یی علی التفصیل تصویر ایده لر کبک حقیقت دعوا
وصورت مدعاسن عرصهٔ عرضه یتشدردیجک کربه ایتدی ای جوان پیرلک زمانی
یتمش وقوای باطنی مختل اولوب حواس ظاهری کتمشدر وشعله دار سپهر غدار شرر

آثار ضعف وخرفی بنم فرقهٔ نثارا یتمشدر ودستبرد خزان روز کارجفا کاردن نهال بوستان حیاتم ذبول بولمشدر وشب شبابکه سراسر قوت وتاب ایدی صبح شیبه که مستجمع جمیع عیبدر مبدل اولمشدر * مثنوی *

اه کیم ایام جوانی کچوب * موسم امال وامانی کچوب

داعیه کم اولدی ندامت فزون * ضعف وخرفدن بدن اولدی زبون * نه قدر زحمت ایسه دخی قریب کلکز وصوت بلند ایله تکلم ایدوب دعوا کزی کلمات فصیح ایله تقریر ایدوب مادهٔ نزاعکزی عبارت واضحه ایله تحریر وتعبیر قیلکز تا بنده دخی مدعا کزی کوش هوش ایله استماع ایدوب جوابنی احاطه قیلم وحقیقت حاله اطلاع حاصل ایدوب مقتضای عدل اوزره قضیه کزی فصله قادر اولم اماچون بو بابده بنم جناب دیانتمأبمه التجا ایتدیکز لازمدرکه فصل خصومتدن سابق سزی دوستانه نصیحتمله نوازش بیورم وبرموعظتله که مصلحت دین ودنیا کزی متضمن اوله تذکیر وتنبیهی دریغ ایتمیم اکر بنم کلام نصیحت انجاممی کوش اذعانله اصغا ایدوب حسن قبول ایله تلقی بیوره سز انک ثمراتی دنیا وعقباده سزه واصل اولوب عاجلا وآجلا فوائدنی کوره سز اکر سمع قبول ایله استماع ایتمیوب موجب مضمونیله عملدن امتناع ایده سز بن باری مذهب دین ومروتده معذور اولوب تهمت قصور وتقصیردن دور اولورم * بیت *

من آنچه شرط نصیحت بود بجای آرم * اکر قبول کنی ورنه توهمی دانی

صواب بودرکه هر بریکز طلب حقده طریق انصافدن انحراف ایتمیوب مال ومنال که معرض فنا وصدد زوالده در مفتون اولمیه سز وطریق باطلدن حاصل اولان حطام دنیای فانی ایله نفسکزی ثواب باقی ونعیم مقیمدن محروم ومغبون قیلمیه سزکیبک ایتدی ای حکیم عادل اکر خلقک همتی طلب حقده سمت استقامته مائل اولیدی وصغار وکبار صفت دیانت وصیانتی کندی به شعار ودثار قیلیدی تنفیذ احکام وتصریخ حکامه احتیاج اولمزدی ورسم مرافعه ومدافعه وتکلیف وتحلیف صفحهٔ عالمدن محو اولوب اثبات حقوق واقامت شهوده کمسنه محتاج اولمزایدی چون خصمادن هر برینک بصر بصیرتی رمد غرضه مبتلا درصورت حقی عین انصاف ایله معاینه ایده میوب لاجرم برکمسنه نک نظر اعتبارینه که دیدهٔ خاطری کحل الجواهر صداقتله پرنور وغبار غرض پیرامن آیینهٔ دل بی غلندن دور اوله التفات کوستره لر تا جمال صوابدن نقاب خفایی کوتروب شاهد مشاهدهٔ صورت حقی منصهٔ دیدهٔ دللرنده جلوه کر قیله قضاة بابنده بو معنایی بعض ثقات حکایت رسمنده ابیات فارسیله اثبات ایتمشدر کربهٔ روزه دار استفسار ایتدیکه

نیجه روایت اولنمشدر اول * حکایت * کبك دری اول دروغری زبان دریدن
لسان ترکیله ترجمه سلکنه نظم ایدوب ایتدی * مثنوی *

قاضی اولمش دورمز اغلر برعزیز * کوروب انی دیدی براهل تمیز

بونه وقت کریه وفریاددر * وقت شادی ومبارکباددر * دیدی نیچون اغلماسون
برکشی * جهله اجرای حکم اوله ایشی * خصملر خود قصه یه عالمدرر * انده کیم
مظلوم کیم ظالمدرر * جاهل ایکن قاضی حکمی هرزمان * اولور عالملرمیانده
روان * دیدی کرچه خصملر دانادرر * کوزلری علتله نابینادرر * جاهل ایکن
سن چو بوقدر علتك * شمع جمعیسن قضاة ملتك * چون غرض اوله هنر مستور
اولور * ظلمت علتله دل بی نور اولور) اول ایکی عالم غرضله کوردر) عین علمی نور حقدن
دوردر) چون دلکدن دردو علت دور اوله) رؤیت حقده کوزلك پرنور اوله * سنکه
رشوت المدلك بینندهسن (چون طمع ایتدلك اسیر وبندهسن) قاضی رشوتدن ایدیجك
احتراز * حقه باطلدن ویربسر امتیاز * بحمد الله که زنکار غرض آیینهٔ دل بی
غلکی تیره قیلمشدر وشعاع شعلهٔ رشوتله دیدهٔ دیانتك خیره اولمشدر علم شریعتده
نعمان زمان وعدل واستقامتده شریح دورانسن وزهد ودیانتده عصامی مشرب
وصلاح وعبادتده بسطامی مذهبسن بو برهان ایله مبرهن ومحقق وبو بینه ایله مبین
ومصدقدرکه امضای قضا واظهار حقده سعی بلیغك دریغ بیورمیوب حکم
واجب الاتباع شرعدن امتناع ایدنی عقابین عقابه کرفتار قیلمق محققدر * ع *
هرکه کردن کشد از حکم تو سر بردارش * کربه ایتدی بلی راست سویلرسن اماسزه
دخی واجبدرکه نهال غرضی زمین دلکزدن قلع ایدهسز ومحقق بیلهسزکه صاحب
حق حقیقتده غالب مطلقدر اکرچه که ظاهرا مدعاسی ثبوت بولوب مرادی
حاصل اولمزسه وطالب باطل بحسب المعنی مغلوب اولمق محققدر هرچندکه
صورتا کردن تزویری زیور قبولدن عاطل اولمزسه ان الباطل کان زهوقا *
* مثنوی *

کرامروز برمن دوانی سمند * بفردا چسان بکسلانی کمند

بصورت تغلب کنی بکذری * بمعنی نکه کن که بس ابتری * بنم سزه نصیحتم بودرکه
کردار نیکی ذخیرهٔ آخرت قیلوب دنیای غدار وعمرناپایدارکه ابرتابستان ونزهت
کلستان کبی سریع الزوالدر بقا احتمالن ویرمیهسز وخاص وعام اهل عالمی وقریب
وبعید بنی آدمی نفس عزیزکز کبی بیلوب کندی حقکزده جائز کورمدیککزی
انلرلك بابنده روا کورمیهسز * ع * برکسی مپسند آنچه از خویش آید ناپسند) کربه
روزه دار بونمط اوزره زبان وعظ ونصیحتی پرکار ایدوب غایت رقتندن بران ماولدی

وبرزمان اغلدی وعقد نفاثات فسون وفسانه ایله کوکللرین آلدی ودللرین باغلدی
تا اول ایکی ساده دل آنك مجالستی ایله موانست ایدوب مصاحبتنه مایل اولدیلر
وایمن ومطمئن بی توقف وبی تکلف قتنه کلدیلر کربهٔ روزه دار چون اول ایکی شکاری
دام حیله یه کرفتار ایدوب ایکی نکاری کبی کنارنه چکدی همان بی اختیار بر حمله ایله
ایکیسن دخی طوتوب صوم صدساله سن انلرك شربت خون آبدار ونعمت کوشت
خوشکوار ایله افطار ایتدی مقدمات روزه ونماز وصلاح پرهیز واحتراز نفس خبیثی
وطبع خسیسی مقتضاسی اوزره بو نتیجهٔ بی منتج اولدی (مثنوی) ای نجه آدمی وار
اهل نماز * صورتا صوفی طیلسانی دراز * ظاهر اطاعته موافقدر * لیك باطنده کی
منافقدر * سری اوستنده تاجی قبه قدر * تمز ایمان دلنده حبه قدر * طیلسانی
لسان کذب ودروغ * یوق درونده ذره دکلو فروغ * النده عاصیلق عصا اولمش) بوینی
اوزره ردار یا اولمش) خلق ایجنده صلاحی آدایلر) فرصت الویرسه چوق فساد ایلر *
بو مثلی کتوردم تا معلوم اوله که غدار بد سیرته اعتماد وانك رفق وتقریریله صدق ضمیرنه
اعتقاد جائز دکلدر بوم شوم غدر پیشه ومکر اندیشه نکده حالی همان بو منوال
اوزره در انك معایب ومثالندن بیکده بری که سلك تعبیر ورشتهٔ تقریره منتظم
اولدی عمانه نسبت قطره وکردونه نسبت ذره در * بیت *

کر صد هزار قرن کنم وصف بی شکی * از صد هزار کفته نیاید یکی

مبادا که سز بو امر خطیری انك ذمت بی همتنه حواله ایدوب سریر سلطنتده
انك امرینه مطیع اولوب * انی امیر ایده سز هر کاه که امر شاهی انك تارك نامبارکنه
میسر اوله بی شبهه سپهر ستیزه کارسنك ادبارله انی سنکسار وهر زمانکه پایهٔ
تخت سلیمان انك قدم شومیله همسر اوله فلك اثیر غایت تأثیرندن انك فوقنه آتش
بوار نثار ایتسه کرك چون آنك طینتی ناپاك وجوهری ناقابلدر سزه انی تربیتدن
بیهوده دن غیری نه فائده حاصلدر * بیت *

کوهر پاك کرکدر که اوله قابل فیض * یوخسه هر سنك وخزف لعل بدخشان اولمز

طیور زاغدن کلمات مزبوری استماع ایدیجك بالکلیه اول فکردن نفور ایدوب
اتفاق ایله حکم سابقی نسخ وعقد بیعتی فسخ ایلدیلر اول خاکسار تیره روزکار مهمل
وبی اعتبار وراه ادبارده متحیر قالدی واقرانی میاننده بویله خوار اولدیغندن نار
عاره یاندی یاقلندی وزاغه زبان ملامتی دراز ایدوب ایتدی ای سیاه روی بی شرم
وای جفا خوی بی آزرم حجاب خجالتی یوزکدن کوتروب بکا بو حقارتی روا کوردك
وبنی قدح ومذمتده سعی بلیغك دریغ ایتمیوب سکهٔ شآمت وخباثت دنائت
وخساستی بنم نامه اوردك میانمزده بر وحشت غبارین قوپردك که صد هزار

قرنده انك دفعی میسر اولمسه کرك وبر فتنهٔ آتشین یالکز اندردلك که آب دریای هفت
اقلیم ایله تسکین بولمسه کرك * مصرع * رود دل ونرود صورت جفای تو ازدل
ایادنم جانبمدن نه سابقه اقتضا ایتدیکه بو قدر مهر ومحبتی رواکوردلك ویا نه لاحقه
مقتضا سیدرکه بودکلو لطف ومکرمت سزا بیوردلك شویله بیل که بر درختی قطع
ایتسه لر انك بیخندن برشاخ چیقوب قرار اصلی یه یتسه اولور ولیکن دوحهٔ محبت
ارهٔ جفا ایله کسلسه مطلقا انك اصلندن نهال وفا بتسه اولمز وجراحت صمصام
مرهم ودارو ایله اتمام بولسه اولور اما جراحت کلام هیچ بر مرهمله التیام بولمز
جراحات اللسان لها التیام) ولا یلتام ما جرح اللسان * قطعه *

جراحتی که تیغ زبان رسد بدلی * بهیچ مرهم راحت نکو نخواهد شد

میانهٔ تو وآن کز زبان زدی زخمش * بغیر صحبت سنك وسبو نخواهد شد * پیکان تیر
حسن تدبیرله سپر سینه دن چیقمق ممکن اما خدنك کلام که کمان زباندن کشاد بوله
اخراج اولنمق ممتنعدر (مصراع) تیری که اوزد بردلم پیکان نمی آید برون * هر درخت
مضرت نقدر شاخ اولورسه بر حیله ایله قلع اولنمق میسر در اما نهال کینه که زمین
سینه ده راسخ اوله بر چاره ایله قمع اولنمق متصور دکل مثلا آتش اکرچه که سوزنده در
شرر ضرری رشحهٔ آب ایله قابل زوالدر لیکن شعلهٔ حقدی جمیع میاه بحار وسیول
انهارله اطفا محالدر وزهر هلاهل اکرچه سم قاتلدر مضرتی تریاکله بدندن زواله
قابلدر ولی زهر کینه بر تریاکله سینه دن مندفع اولمق ممتنعدر من بعد بنم نوعمله سنك
جمعك میاننده بر درخت عداوت بتمشدر که بیخی قعر ثرایه وشاخی پنجهٔ ثریایه بتمشدر
(قطعه)

نهال کینه که در سینه ها نشانده شد * معقررست ومعین که برچه خواهد داد

درخت حقد بدان کونه میوهٔ دارد) که طعم ان بمذاق دل کسی مرساد) بوم شوم زاغی
تعزیر وتعمیرده فصل مرقومی کالك تعبیرله صحیفهٔ تقریره تحریر ایتدی وازرده حال
وشکسته بال ملول ومخذول دوندی کتدی وزاغ ایتدیکی وصفه ندامت وکندی
نفسنی ملامت ایدوب ایتدی عجب جاهلانه وضع وعامیانه حرکت ایتدم وکندی
قوم وقبیله مزایچون اعدای ستیزه روی وخصمای جنك جوی پیدا قیلدم بنم طیوره
نصیحت نه مصلحتمه یرار ایدی بو طبقه ده مهترلر وار ایدیکه الك کهتری بوجراته
بندن بهتر وبو سخنکذارلغه بندن سزاوار ایدی مقطوع ومجزومدرکه معایب بوم
شوم نقیر وقطمیر انلره مکشوف ومعلومدر بو امرك اغاز وانجامن بندن لطیف
بیلمشلردر وبو مهمك مدخل ومخرجن بندن دقیق تصور قیلمشلردر لیکن مقتضای
عقل کامل اوزره ملاحظهٔ حال ومالده جانب تأنی وتأمله مائل اولوب من صمت نجا

مضمونیله عامل اولمشلردر آلت زبان تیغ بران شکننده آفریده اولدیغنه حکمت اولدرکه آنکله بازیله عمل اولنمیه که تیغبازی هنکامه بازلره لایق و تیغ زبانی نیامکامدن بلاضرورة اخراج ایتمك هر بازلق و کردنپردازلقدر * بیت *

دل اوجندن اقتدی شمع باشن * دل اوجندن بنفشه ویردی باشن

(مثنوی) چون زبان شیوهٔ سخن ورزد * چه عجب جان زبیم اکرلرزد * تیغ راچون بقصد جان کردن * راست برصورت زبان کردن * تنه که مردان دلاور زبان تیغی میدان کارزارده استعمال و مردان زبان آوردخی تیغ زبانی هنکام کارزده اعمال ایتمك کرك * ع * هر سخن وقتی و هر کفته زمانی دارد * مشکل بودرکه بو کلمات مواجهه ده واقع اولدی ولیس الخبر کالمعاینه لاجرم سینه سنده حقد و کینه زیاده جایکیر اولورکه تیر تقریر رو برو اولیجق زیاده تأثیر قیلور دیمشلردرکه عاقله هرچند که زورو قوتنه اعتماد قیله لایق بودرکه افتتاح باب خصومته و اقتداح زناد عداوته بادی اولمیه و حدت و شوکتنه انکار ایدوب سلسله مخالفتی تحریکی روا کورمیه که هر کسنه که فرضا انواع نوش دارو و اصناف تریاقاته قادر اوله معقول دکلدرکه اول امید ایله اندن تجرع سم قاتل و زهر هلاهله اقدام و جرأت صادر اوله * بیت *

هرچند که تریاق بدستست ترا * زنهار که تو زهر هلاهل نخوری

محققلر بونك اوزرینه متفقلردرکه عاقلك فعلنك اثری قولی اوزرینه راجح و کردارنك مزیتی کفتاری اوزرینه واضح اولمق کرك تا عواقب اموری قرین رشد و صلاح و خواتیم احوالی مقترن فوز و نجاح اوله اول کسنه نك که قولی فعلنه غالب اولوب کمال همتن کردن تقریرین حسن ادا و لطف تعبیر ایله تحسینه و چهرهٔ عبارتن حلیهٔ فصاحت و زیور بلاغت ایله تزیینه مصروف قیله از زمانده قول بی عملی حسرت و ندامته مفضی و کفتار بی کرداری حیرت و ملامتی مقتضی اوله بن اول راجح قول و قاصر فعلم که بو امرك فاتحه سنده خاتمه سنه نظر ایتمدم و بو طریقه تأنی و تأمل رفیقیله کتمدم اکربنم فرق شانم افسر ادراکله مزین اولوب خزانهٔ بیکرانهٔ خرددن بهره مند اولیدم اولا بو خصوصی عقلا ایله مشاوره ایلردم بعده تکلمه آغاز ایدوب بر فصل کلام پاکیزه و بی عیب که شائبهٔ شکدن بریدن منزه اوله بو تیهٔ قلبده قال ایدوب سویلردم * بیت * سخن را سخت ناسنجیده کفتم * درناسفتنی این بود سفتم * چون بی اشارت ناصحان عاقل و مشاورت عقلاء کامل بو امره مشغول اولدم و بدیهة بو کلمات بیهوده و وحشت امیز و خصومت انکیزی درمیان ایتدم عجب دکلدرکه اشرار زمره سندن محسوب اولوب بدخوی و ستیزه روی و محال کویلکه

منسوب اولم امثالده کلمشدر که (المکثار مهذار) یعنی بسیار کوی بیهوده کوی اولور
باوجود که ظاهرا افراد انسان سائر انواع حیواندن لسانله ممتاز و بیان ایله
سرافراز در ارباب عقل وخرد کلام بدی مرا تبله سکوت دردن ادنی وزبان بسته لری
درجاتله بیهوده کویلردن اعلا عد اتمشلردر (مثنوی) بهایم خوشند وکویا بشر) زبان
بسته بهتر که کو یا بشر * چو مردم سخن کفت باید بهوش) وکرنه شدن چون بهایم
خوش (مثنوی) کشی خوشدر دلین کندیده طوتمق * بوموب اغزینی بیلدوکین
اوتمق * اولورسه غنچه کبی یوزدهانی * کرک سوسن کبی ابکم زبانی * القصه زاغ
بوندامتدن برزمان طبطاب واضطراب ایتدی وکندی کندی یه بونوع خطابلر ایله
عتاب ایدرک اوجدی کتندی ای ملک بوملرله بزم میانمزده مقدمات معادات بودرکه
سلک تقریرده منتظم وکلک تعبیر ایله صفحۀ ضمیر منیره مرتسم اولدی ملک ایتدی
ای کارشناس کلام عبرت انجامکی تمام ایشتدم وانک ضمننده مندرج اولان فرائد
فوائدی آویزۀ کوش هوش ایتدم عقلا ایله مصاحبت وحکما ایله مشاورت علامت
حصول سلامت ایدی وامارت وصول سعادت سرمدیدر دیرلر ایدی علم الیقین بیلدم
وعین الیقین مشاهده قیلدم * قطعه *

صحبت اخیار در مانند مشک * کیم نسیمندن ایرر جانه اثر

فعلی اتلارک دلیل معرفت * سوزلری در رهبر فضل وهنر * بعد ما که خانۀ دل وجان
بو کلام روشن بیانک که شمع جمع آرای خلوت نشینان صومعۀ قدس اولمغه ارزانیدر
پرتو انوار ایله منور اولدی بزم لشکر مزک تدارک کنده کی پروانه وار سوختۀ شعله بوار
اولدیلرنه فکر اولندی ودفع عار واخذ ثار واطفاء شرر ضرر اشرار ایچون نه
تدبیر قیلندی * بیت * تدبیر تو انجا که مهم پردازد * صد کار فرو بسته بیکدم سازد
* کارشناس زبان شکر وسپاس ایله ایتدی * بیت *

شها اقبال و دولت بندک اولسون همیشه دشمنک افکندک اولسون

اول رایلر که وزرای دیوان آرای عرصۀ عرضه انهاسا ایتدیلر جنک وصلح وفرار وقرار
وقبول باج والتزام خراجدن هیچ بریسی بنم قتمده مقبول وبنم رأیمده معقول دکلدر
امیدوارمکه اول مدابیرک تدمیری بابنده برحیله تدبیر ایلیم که بزه بوشدتدن فرج تمام
واول مکر وستمکارلردن اخذ انتقام میسر اوله که چوق کسنه لر حبل حیله یه تمسکله
مرادلرینه واصل اولمشلردر واول امور عظامه که مکابره ایله تمامی میسر اولمیه مکر
وفریب ایله چاره بولمشلردر نته که ولایت کرکانک عیارلری اول زاهدک قربان ایچون
اختیار ایتدیکی کوسفندنی حیله ایله الندن المشلردر ملک استفسار ایتدیکه نیجه
اولمشدر اول * حکایت * کارشناس ایتدی روایت ایدرلر که ولایت کرکانده بر زاهد

قربان ایچون برقیون الوب بو بننه رسن طاقوب صومعه سنه کیدرکن یولده طرارلردن
برنیچه عیار اول کوسفندی کوروب قوت سبعی که نهادلرنده مرکوز ایدی حرکته
کلوب زاهدلک یننه دوشدیلر چون قادر اولمدیلر که کرلک وار چنک جنکله و پلنک مثال
پنجهٔ قهر ایله اول شکاری چار وناچار النـدن اله لر لاجرم روباه وار تملق وتبصبص
اظهار ایدوب فکر ایتدیلر که زاهده خواب خرکوش ویره لر پس بو بابده هر بری
داستان حیله دن برفصل وکتاب خدعه دن برقاعده وبراصل اختیار ایدوب قصد
ایتدیلر که زاهد ساده خاطر وصافی قلبک توسن عقلن تازیانهٔ مکر ایله رام ورزق حلالن
دام زرقله کندی یه حرام ایده لر بو نیتله هر بری واحد ابعد واحد زاهدلک یولنه کلوب
بریسی ایتـدی ای شیخ بو سکی نیلرسن وبری دخی ایتدی ای زاهد یا کدامن صقین
خرقه کی تلویث ایلرسن اوچنجیسی ایتدی بو کلبی که یدرسن بکزرکه شکاره
کیدرسن بری دخی ایتدی ای استاد بو کلب معلمی قنده بولدک بری دخی ایتدی
ای صیاد بو تازی یی کیمدن الدک بری دخی ایتدی بو کلبله بو شیخ بکزرکه شهرلک
پاسبانیدر بری دخی ایتـدی بوسک شکاری انجق غالبا بو شخص پادشاهک
سکبانیدر القصه عیارلرک جمله سی بو کلمه ده متفق اولوب هر طرفدن هر بری برحرف
آتوب زاهد بیچاره یی بو طعن طاشنه نشانه ایلدیلر وبو نمط اوزره هر بری برافسون
اوقیوب بونسق اوزره برافسانه سویلدیلر * بیت * چشمش بعشوه ره زده لب
خوانده افسون دکر * دل می برند از عاشقان هر یک بقانون دکر * صوفیٔ
صافی ضمیر چون بو جمع کثیرک بو کلمه ده اتفاقن مشاهده ایتدی خاطرنده اول
کوسفندلکسک اولمسنده شبهه سی ظاهر اولوب کندی کندی یه ایتدی مبادا که بونی
صتان کسنه سحار اولوب سحر ایله کوزمی بغلیوب بربند ایله سکی بکا کوسفند صورتنده
کوسترمش اوله اولی بودر که بوندن واز کلم وبایعک یننه دوشوب نقد ایتدیکم ثمنی
کیرو آلم بونی دیدی وغایت بلاهتندن الندہ اولان کوسفندی صالی ویردی وبایعک
طلبی ایچون یوله کیردی طرارلر چون زاهدلک کتدیکن کوردیلر قوردلر کبی قیونی
کتوردیلر یوله کیردیلر بو مثلی اول اجلدن کتوردم که برده حبل حیله یه تمسک
واجبدر تا دشمنمزه غالب اوله وز وبر مکره تشبث کرک که مطلوبمزه ظفر بوله وز
* قطعه *

چون بقوت حریف خصم نهٔ * حیله ومکر را ز دست منه

که بحیلت کمان قوت را (میتوانی که بکسلانی زه) فیروز ایتدی سن بو سؤاله نه جواب
فکر ایدوب بو بابده نه صواب کوردک عرض ایله کوره لم ومعیار عقلده تمام عیار
واقع اولورسه بنای کارمزده دستور العمل قیله لم کارشناس ایتدی چون بر نفسک

هلاکنی که جمع کثیرك بقاسنی متضمن اوله بحسب العقل جائز کورمشلردر ونفع عام
ایچون ضرر خاصه ارباب شرع ونقل فتوی ویرمشلردر بونی صواب کوردمکه
بن بنده وظایف حقوق نعمت بی نهایت ملکی ادا ایدم ونفسمی اصلاح مصالح
ملك وملت ایچون فدا ایدم پس ملك کرکدرکه دیوان اعلاده جمیع ارکان واعیان
وتمام خدم وحشم میاننده بکا خشم ایدوب بیوره تا بنم پروبالمی یوله‌لر وزخم‌زده
وخون آلوده بر درخت التنده که بزم کاخلرمز انك شاخلری اوستنده در براغه‌لر
وملك تمام لشکر یله بومقامدن کیده وفلان موضعه واروب انده توقف ایده
تا بن دام حیله‌یی انلرك کمیننده قوروب وحسن فکر ولطف مکر ایله پنجهٔ قهرلرندن
قورتلوب کلم وصلاح وقت هرنه ایسه عرصهٔ عز حضوره عرضه قیلم ملك انك رأینه
آفرین اوقودی وهماندم طاق ابروسن درهم وکلمات فحش ایله ورهم ایدرك قهر
آلود خلوتدن طشره کلدی تمام حشم منتظر ایدیلر که شاه ووزیرك بومشاوره‌لرندن
نه ثمره حاصل اوله ومخفی محاوره‌لرندن نه نتیجه ظهوره کله چون ملکی خشم آلود
وپرغضب کوردیلر جمله‌سی باشلرین آشغه ایدوب طوردیلر ملك بیوردی تا کار
شناسك پروبالن یولدیلر وسروتنن خون آلوده قیلوب اول درختدن آشغه آتدیلر
وملك جمیع لشکریله اول مقام معهوده وموضع مقرره عزیمت ایتدیلر چون بوامرك
اتمامی بومرتبه‌یه ایردی غراب غروب مهر آشیانهٔ افق سپهردن پروازه کلدی
وکواکب ثوابت وسیاره هوای فضای آسمانده شبپره کبی طیرانه اغاز قیلد (مثنوی)

چودردی روز روشن کاروباری * سمنزار اولدی چرخك سبزه‌زاری

کوروب آثار لیل اولمش هویدا * فلك قیلدی هزاران شمع پیدا * دیك طغیان ینه شاه
بومانك کانون دماغنده غلیان ایدوب خواص وارکان واعیانه ایتدی چون بزه
زاغلرك کشورنه اطلاع میسر اولدی واثر تیغ قهرمزدن لشکرلرینك اکثری بی
پا وبی سر وباقیسی بی بال وبی پر وخانه واشیانه‌لری زیروزبر وخاکه برابر اولدی مقرردرکه
اکر بودفعه دخی کرهٔ اولی کبی لشکر ظفر رهبر ایله شبخون ایدوب * کروفر ایده وز
منصور ومظفر اولوب بقیة السیوفك بالتمام تیغ انتقام ایله روز حیاتن شام ایدوب
خستکان علت هزیمته یاران کذشته نوش ایتدیکی شربتدن ایچره وز دشمن مخذول
ومقهور اولوب بزشاد ومسرور وکوشهٔ کاشانه‌لریمزده حضور وحبور ایله روز کار
کچوره وز * ع * پس از مرك عدو خوش میتوان زیست * چون شاه شام تاج
ظلامی برسر ورواج نیل فامی دربر ایدوب لشکر بی شمار اختریله کشور ربع مسکونی
مسخر قیلدی وامیر سپاه زنکبار خیل رومی تبار تساره الغار ایچون علم عباسی
قالدردی (نظم) چو خورشید تابنده شد ناپدید * شب تیره بر چرخ لشکر کشید) ملك

بومان دیوان ایدوب تمام خیل وحشمنه قصهٔ قصد شبخونی درمیان ایتدی جمله سی بوعزیمت اوزره یکجهت اولوب همان اول زمان براشکربی میل وبی امان وبیحد وبیکران زاغلرك مکانی جانبنه سیل کبی روان اولدیلر *مثنوی*

گروه رزم جوی وفتنه انگیز * همه پرکینه وبی باك وخونریز

دکین خواهی میانرا تنك بسته * دل چون سنك زاد رجنك بسته *چون لشکر بوم اول مرز بومه قدوم ایتدیلرنه زاغلردن اثر بولدیلرونه حاللرندن خبر بیلدیلر لاجرم مضطرب اولوب اول اطرافی طواف ایلدیلر کارشناس زیر درختده آنلرك احوالن کوروب اقوالن دکلرایدی وزار زار اغلروحزین حزین ایکلرایدی ناکاه بربوم آنك آوازین اشیدوب ملکه خبرویردی ملك برقاج بومله که مقرب درکاه ومحرم اسرار شاه ایدیلر انك یاتدیغی یره کلوب انی اول حالده کوردیلرسن کیمسن دیو صوردیلر کارشناس کندی حسبن ونسبن بیلدردی ومنصب وزارت ورتبهٔ صدارتن بیان قیلدی ملك ایتدی بلی سنی بیلورم وخیلی زماندرکه احوالك اشیدورم امدی بیزه خبرویرکه زاغلر قنده کتدیلر وبوکتملرنده نه حیله قصد ایتدیلر جواب ویردیکه ای ملك بنم حالم انلرك محرم سری دکل ایدوکنه دلیل تمزمی وپروبالم بوتهمتدن برأتمه دلالتده کفایت ایتمزمی ملك ایتدی سن ملك زاغانك کاتم السر وزیری وجمله تدبیرنده مستشار ومشیری ایکن نه خیانت سببیله سکا بوجزایی سزا کوردیلرونیجه کناه ایلدككه پروبالك یولوب تنکه بوقدر زخم اوردیلر کارشناس ایتدی مخدومم بنم حقمده بدکمان اولوب حسودلر قدح ووقیعته مجال بولدیلرو بکا بوعقوبتی روا کوروب بونیجه زماندنبرو خدمات مبروره ومساعئ مشکورم بالکلیه ضایع اولوب هباء منثور اولدی *بیت*

بی مزد بود ومنت هر خدمتی که کردم * یارب مباد کس را مخدوم بی عنایت

ملك ایتدی نه سبب حادث اولدیکه سوءظننه باعث اولدی کارشناس ایتدی سز شبخون ایتدکدنصکره فیروز وزیرلرین جمع ایدوب بربر تدبیرلرین سویلتدی جمله سی ملکی جنك ومحاربه یه تحریك ایدوب آتش شقاقی تیز ایتمکه اتفاق ایتدی چون نوبت بکا کلدی ملك بیوردیکه سن بونارعاری نیجه آب تدبیرله سوندرمکه فکر ایلدك وخانمان خصم غداری نیجه آتش تدمیرایله کویندرمکه تدارك قیلدك بنده ایتدم ای ملك بزه اشکر بومله طاقت مقاومت نیجه میسردرکه انلرك قدرت وقوتلری بزم صولت وسطوتمزدن افزون وهنکام جنکده جرأت واقداملری ومعرکه ده قطب آسا قیاملری دائرهٔ تعبیر وتقریردن بیروندر علی الخصوص که توسن دولت ملك بومانك ران اقتدار وعنان اختیارنده ذلول وزبوندر صاحبدولت قاهره ایله

مجادله لافن اورمق علامت سفاهت وخداوند بخت روزافزونله ستیزه مقامنده
طورمق نشانهٔ شقاوتدر * بیت * ستیزندکی باخداوند بخت * ستیزنده راسر برد
چون درخت * صلاح بودرکه رسول کوندره وزشویله که باد نخوتله آتش جنکی
تیزایده‌لر بزخانمانلریمزی عود کبی تفرقه اودنه اوروب دود کبی زوایای جهانده
پریشان اوله وزوا کرکوش وفاقدن پنبهٔ شقاقی اخراج وعش دماغلریدن دیو خلافی
ازعاج ایدوب جانب صلحه میل ایده‌لر ابقای تخت وتاج ایچون باج وخراجدن هرنه
تکلیف ایدرلرسه بیتوقف تقبل ایدوب جانمزه منت بیله وز * بیت * چو سر بایدت
سر متاب ازخراج * وکرنه نه سرباتوماند نه تاج * ملك چون بنم کلامی اشتدی
بحکم (الحق مر) کام آرزوسنه خوش کلمیوب ایتدی بونه سوزدرکه سویلرسن ونه
بی ادبانه جرأتدرکه ایلرسن بوم دیدیکك نه شومدرکه انك قدوم شومیله بنی
تخویف ایلرسن وبنم لشکرمی آنك حشمی مقابله‌سنده کوزیکه کوسترمیوب
تخفیف ایلرسن (مثنوی) اکردشمن ازتیغ دارد ستیز * مراهم زبان سنان هست تیز
* چومن ارزوی نبرد آورم * دل دشمنان رابدرد آورم * بن بردفعه دخی نصیحت دهانن
اچدم وهواداراق وحقکزارلق یوزندن پند ونصیحت وموعظت جواهرین
خاکپاینه صاچدم وایتدم ای ملك جادهٔ صوابی قویوب جانب خطایه کتمه وهوای
نفسه اویوب بی تانی وتأمل برامره شروع ایتمه همیشه تملق وتواضعی نفسکه پیشه
وزوروقوتکه مغرور اولمه عدودن اندیشه قیل توسن تند کام عنان لطفله رام وصید
سرکش ملایمت وملاطفتله کرفتار قید دام اولور * بیت * آسایش دوکیتی تفسیر این
دوحرفست * بادوستان تلطف بادشمنان مدارا * بو حالك خارجده مثالی اول
باذ تند وسختندرکه کیاه ضعیف لطف وملایمتی سببیله صدمت صرصر قهرندن
سلامت بولور ودرخت سخت عنف وخشونتی اجلندن اصلدن پراکنده اولور
* بیت *
مکن ستیزه که چرخ ازستیزه کاری خویش * زه ستیز بندد ستیزه کار انرا
ارکان واعیانندن بنم اقرانم اولنلر فرصت بولوب بنی جنایت خیانت ایله متهم
قیلوب متفق الکلمة ایتدیلرکه سن بونلر طرفنه میل ایدرسن وکندی جنسکی وولی
نعمتك جانبن قویوب نه سویلرسك عدو طرفندن سویلرسن ملك ارباب حسدك
قولیله ناصیهٔ پند ونصیحتمه دست رد اوردی وبکا خشم ایدوب بو عذابله که
کوررسن عقاب بیوردی اماشویله فهم ایلدمکه ضمیرلرنده سز کله جنك عظیم
ایتمك مضمردرو خیاللرنده سزکله جدال وقتال بلکه بالکلیه اصلکزی استیصاله
قصد ایلمك مقرردر شاه بوم چون کارشناسك مضمون کلامن معلوم ایتدی

وزیرلرندن برینه سؤال ایلدی که سن بوزاغك حقیقت حالنی وحقیقت مقالنی
نجه اکلرسن ایتدی انك امرنده بران توقف ایتمیوب همان قیدین کورمك کرك
وبودیووارونك سر پرپوین که بادخانهٔ نیرنك وفسوندر تیغ آب خون الود ایله
تننددن ایروب هیکل نحس وجثهٔ بخس وکالبد بدنی عرصهٔ خاکدن مغاك هلاکه
کوندرمك کرك ونعمت فرصت قتلین که اندن زیاده غنیمت میسردکلدر راحت
عظمی ومنفعت کبری ووسیلهٔ حصول امانی وسرمایهٔ سرور وشادمانی بیلمك کرك
بن بوخاکستر ایچنده براخکر وبواخکرنیم فسرده ضمننده برشرر مشاهده
ایدرمکه اکر مشتعل اولورسه هزاراب تدبیر ایله انك اطفاسی میسردکلدر * اری
تحت الرماد ومیض نار * ویوشك ان یکون له ضرام * ع * نعوذ بالله ازین اتش
اربراید دود * هر کسنه که فرصتی غنیمت بیلمیه غالب بودرکه اول قدرت بر دخی النه
کیرمیه وبعده ندامت وملامت فائده ویرمیه هر کسه که عدوسن ضعیف وتنها بوله
اولی بودرکه انك تدارکن قیلوب اندن خلاص اولمق اردنجه اوله زیرا که خصم اول
ورطه دن رها بولیجق محتملدرکه قوت بولوب تیغ کین ایله کیننده اولان انتقامن اله
* رباعی *

دشمن چوزتو بجست توازوی بجهی * وزبند توچون رست توازوی نرهی

خواهی که امان باشدت ازآفت او * دردست توچون فتد امانش ندهی * زنهار
ملك انك کفتار بی هنجارینه التفات واعتبار ایتمسون وافسون جانکدازین
سمع قبولدا اشتمیوب موجبیله ایش ایتمسون که نصایح حکماده کلمشدرکه دوست
نامجربه اعتمادایتمه بوقنده قالدیکه قول دشمن مکار کینه جویه اعتقاد ایده سن
* بیت * درین زمانه که بردوست اعتمادی نیست * چه کونه غره توان شد بکفتهٔ
دشمن * کارشناس چون بوکلماتی اشتدی درددله نالش ایتدی وایتدی * بیت *
بکا یتمزمی بوجانمده کی ریش * اوررسن سن دخی ریش اوستنه ریش) بوکلام ملك
بومانك قلبنده تأثیر تمام ایدوب اول وزیردن اعراض ایتدی وبرینه دخی التفات
ایدوب ایتدی بوخصوصده سن نه دیرسن وبوبابده سن نه تدبیر صواب ایدرسن
ایتدی بن انك هلاکنی جائز کورمزم که صاحب مروت خصمی ضعیف وبیطاقت
کوریجك مرهم مرحمت ایله انك دردنه دوا وجراحتنه شفا ویرمك کرك ومکارم
اوصافك انك حقنده اظهار ایدوب مراسم احسانك انك بابنده مبذول بیورمق
کرك مشهوردرکه چغانی قومق وامان دیلینه قیمامق کرك وپایمال وافتاده لره
دستکیر اولمق کرك * بیت * ره نیك مردان اسوده کیر * چو استادهٔ دست افتاده
کیر * بعض امور اولورکه کشی کندی دشمننه دخی مشفق ومهربان اولورتسه که

خوف دزداول زن بازرکانی شوهرینه مهربان قیلمشدر ملك استفسار ایتدیکه
نیجه اولمشدر اول * حکایت * وزیر ایتدی بر بازرکان وار ایدی غایت مالدار دی
امّا بد سیرت وزشت صورتلکی هزار مالی قدر وار ایدی بو جمله ایله بر کرانجان وبخیل
ونامهربان ایدی * قطعه * چو دیو دوزخ از عفریت رویی * چو زاغ کلخن
از بیهوده کویی * ازین سنکین دل وپولاد جانی * چو هجران دلکدازی جان ستانی
بو مردزشت طلعتك بر زیبا صورت وپاکیزه سیرت عورتی وار ایدیکه بدر منیر
پرتو لمعهٔ رخسار خورشید نظیری ایله شب تیره یی روز روشن قیلور ایدی وچراغ
جهانتاب آفتاب که قندیل طاق نه رواق اسماندر شعلهٔ شمع روی دلاراسی
قتنده محو اولور ایدی زبان زمان اول جان جهانك شرح جمالنده بو بیت ایله
متکلم ایدی * بیت *

ماه طلعت نکار وزهره جبین * حسننك صانعینه یوز تحسین

وهزار دستان خیال بوستان بیان حسب حالنده بو صوتله مترنم ایدی (بیت)
نظیرین کورممشدر کیمسه اصلا) نه یارتمش تعالی الله تعالی) بازرکان هزار جان ودل
ایله انك وصلنه متشوق وطالب اول صد هزار منزل انك مجاورتندن متنفر وهارب
اولوب نه انك افسانه سیله شیفته ونه افسونیله فریفته اولور ایدی دائما جور
وجفاده وهمواره نفرت وابادە ایدی امّا شوهرینه هردم آنك جفاسی وفای جدیده
باعث وهر لحظه انك قهرندن مهر تازه حادث اولور ایدی * ع * مهر فزون
نمی شود تا تو بکین نمی شوی * نه بی تفرقهٔ خاطر دست آرزو یله سنبل زلفنه
واصل اوله بیلور ایدی ونه بی خار خار محنت کلستان رویندن کل بوسه آله بیلور ایدی
* بیت * من بندهٔ آن روی که دیدن نکذارند * دیوانهٔ زلفی که کشیدن نکذارند *
اتفاق بر کیجه انك اوینه اوغری کیردی * اول زمانده مکر بازرکان خوابه وارمش
ایدی زن بیدار ایدی دزدك حرکتن احساس ایدیجك خوف وهراسا کاغالب اولوب
عزونازی فراموش * وناچار شوهرین کنار ایدوب خواه وناخواه در اغوش
ایتدی بازرکان اویاندی دولت بیداری کنارنده کوردی کمال سروروندن جوش
وخروش ایدوب ایتدی (بیت) شکر بیدار شد بختم که آن رویی که در خوابم * نبود امید
بینش دیدهٔ بیدار می آید * ایا بو نه شفقت درکه پردهٔ غیبدن بنم حقمده ظهوره کلدی
ویا بو بنده نه خدمتله بو دولته لایق وبو سعادته سزاوار اولدی * مصرع * مهری که
نبودت از کجا پیدا شد * چون اطرافنه نظر ایتدی دزدی میان خانه ده کوروب
ایتدی ای مرد مبارك قدم ومیمون فال مال ومنالم سکا انالك سودی کبی حلال
اولسون هیچ تکلف چکمه استدیکك قدر ال برکت قدمکله بو جفا کیش وبی وفا

بکا مشفق ومهربان اولدی بو مثلك فائده سی اولدرکه بعض مقام اولورکه کشی انتقام قصد ایتدیکی کسنه یه دخی لطف واحسان ارزانی کورر حالا بو زاغك دخی حالی همان بو منوال اوزره در (ع) رحم کن چون حال وی دیدی که جای رحمتست) ملك اوچنجی وزیردن صوردی که سنك رأیك بو امرده نیه منجر اولمشدر ایتدی اولی بودرکه ملك اندن لباس حیاتی خلع ایتمیه بلکه خلعت امانله مخصوص قیلوب آثار تربیت وعاطفتی آنك بابنده اظهار ایلیه تا اول دخی انك مکافاتنده خدمات پسندیده یی دریغ طوتمیه بلکه الندن کلدکجه زبان مخالصت ومناصحتی پر کار ایلیه بر دخی بو که عقلا جمعیت اعدایی پریشان ایتمکه سعی ایدرلر و مجمعلرینه سنك تفرقه آتوب ممکن اولدقجه میانلرنده مخالفت القا ایتمکه قصد ایدرلر که اختلاف کلمهٔ اعدا موجب ائتلاف دل وانتظام حال اولیادر نتهکه دزد و دیو میاننده اختلاف سبب جمعیت خاطر زاهد اولدی ملك استفسار ایتدی که نه کیفیت ایله واقع اولمشدر (اول حکایت) وزیر ایتدی روایت ایدرلرکه بر زاهد پاك طینت وعابد پاکیزه سیرت بغداد نواحیسنده بر موضعده صومعه طوتمش واوقات صبح وشامده عبادت جناب ملك علامه جل وعلا اشتغال ایتمشیدی چون تعلقات حطام دنیای فانیدن ال چکمشیدی وصفحهٔ چهرهٔ روزکارده وکعبتین سیاه وسفید لیل ونهارده غدرویبو فالق نقشن معاینه ایتمشیدی بیلوردی که نوش مسرت بی نیش مضرت میسر اولمز ونقد کنج بی درد ورنج محصل اولمز * مثنوی *

یك کل بی خار درین باغ نیست * لالهٔ اوبی اثر داغ نیست

تیغ زند بر تو وکوبی خورست * زرد کند روی تو وکوبی زرست * فراغت زاویه سنده قناعت کریبانته باش چکمش ونهال توکلی زمین درونده دکمش وتخم تحملی مزرعهٔ دلنده اکمش ایدی * بیت *

ما طرح قناعت ورضا افکندیم * وز دوست بهرچه میرسد خرسندیم

القصه مریدصادقلرندن بریسی درویشلك فقر وفاقه دن تشویشنه مطلع اولوب مدد معاشی ایچون بر کاومیش فربه که کام آرزو شیرشکرآمیز ایله چرب وشیرین اولور ایدی بر سبیل نذر زاهدك صومعه سنه ایلتدی اتفاق بر دزد بو حالی مشاهده ایتدی وقوت طعمه سی هیجان ایدوب صومعهٔ زاهده متوجه اولدی ناکاه بردیو کمراه آدم صورتنه کیروب انکله همراه اولدی دزد صوردیکه سن کیمسن ونه طرفدن کلوب نه جانبه کیدرسن جواب ویردیکه بن برغولم بو شکاله متشکل وبو صورت ایله متمثل اولدیغمه حکمت بودرکه بوممالکك خلایقی بو شیخك ارشاد وهدایتیله طریق توبه وانابته سالك اولمشدر اول سببدن بزم مزاج اضلال واغوامز

فاسد وبازار افساد ووسوسه من کاسد اولمشدر دیلرم که بر فرصت بولوب آنی هلاك
ایدم وکلزار جهانی خار وجود زاهددن پاك ایدم بنم حالم بودر که اشیدرسن
حالیاسن خبرویر که نه کشی سن ونه طرفه کیدرسن بو حرکتدن نه برکت مراد
ایدرسن دزد ایتدی بن بر مرد عیار پیشه یم شب وروز بو اندیشه ده یم که خلقك مالنی
تاراج ایدم زاهد من بورلئ بر فربه کاومیشی وار ایمش حالیا قصدم بودر که دراز دستلك
صنعتنده سحر سامری کوستروب کاومیش من بوری اول کونه آستیندن صومعه
سندن بر حیله ایله اخراج ایدم دیو ایتدی مرحبا بالوفاق علی احسن الاتفاق (ع)
ای جان جهان تو یار مایی * بحمد الله رشتهٔ اتحاد ما بیمزده مبرم ورابطهٔ جنسیت که
علت منضم در میانمزده محکمدر * دعوئ اتحادده بو قوی شاهددر که هر بریمزك
مقصودی واحد ومقصد معبد زاهددر پس موافقتله بوله کیردیلر وشبانکاه
صومعهٔ زاهده وارد یلر زاهد وظایف عبادتدن فارغ اولمش ایدی وسجاده سی
اوزره کریبان مراقبه یه باش چکوب دزد خواب غفلت دماغنه یول بولمش ایدی
دزدلئ خاطرینه بو خطور ایتدیکه چون غول آنی قتله مشغول اوله محتملدر که
فریاد ایدوب جوارنده اولان خلایق متنبه اوله لر بو تقدیرده کاوه داودیعك میسر
اولمزدیو نجی بو فکره دوشدیکه دزد کاوی الیجق البته قپوبی اچسه کرك شاید که
صریر بابدن زاهد خوابدن اویانوب عزایمه مشغول اوله بو فرض اوزره اکا ظفر
بولمق متصور اولمز پس دزده ایتدی کرم ایله برزمان توقف ایله که بن زاهدی قتل
ایدم صنکره سن کاوی الهسن کیده سن دزد ایتدی لطف ایله بن کاوی الم بعده سن
انك امرین تمام ایده سن بو خلاف انلرك میاننده قائم اولدی عاقبت مقاوله لری
مجادله یه نهایت بولدی دزد زیاده مضطرب اولوب اعلا صوتله زاهده ایتدی اکاه
اول که بو دیوسنی هلاك ایتمك استر دیولئ نائرهٔ غیرتی ملتهب اولوب فریاد ایتدیکه
بیدار اول که بو دزد کاوی آلوب کتمك استر زاهد انلرك آشوب وعربده لرندن اویانوب
خروش ایتدی اطرافنده اولان احباب واصحاب متنبه اولوب صومعهٔ زاهده
شتاب ایتدیلر دزد دیو هر بری بر طرفه قاچدیلر کتدیلر وزاهدك نفسی ومالی اول
ایکی ظالمك خلاف وجدالی سببیله صحیح وسالم قالدی * بیت *

چو در لشکر دشمن افتد خلاف * چرا تیغ باید کشید از غلاف

چون وزیر ثالث بو کلامی تمام ایتدی اولکی وزیر بو ایکی وزیرك تدبیرندن برغضب
اولوب ایتدی شو یله فهم اولنور که بو زاغك مکر وفسونیله مفتون اولوب بو معامله ده
غبن فاحش ایله مغبون اولدیکز زنهار زنهار خواب غفلتدن بیدار وشراب جهالتدن
هشیار اولك وکوش هوشکزی پنبهٔ پنددن خالی قیلك وبو امرك عواقبنده

ذهن ثاقب ایله فکر صائبی واجب بیلك كه عاقللر مكر اعدادن تحفظ بابنده طریق
احتیاطدن خروجی صواب كورمزلر وانلرك كفتار دروغ وكلام بیفروغلریله طریق
مستقیمدن انحراف كوسترمزلر وعاقللر بومعنایه التفات ایتمیوب جزوی تملق
وملایمتلرین كلی تعلق وملاطفتله تلقی قیلورلر وعداوت موروثه وخصومت
قدیمه یی فراموش ایدوب صلح وآشتی ایله كوكللرین خوش ایدرلر بیلمزلر كه دشمن
هزار نقش ومحبت كوسترسه هنوز زننك عداوت لوح دلندن محو اولمز وچندانكه
باران ملاطفت یاغدرسه هنوز هوای صفا غمام كدوراتدن صحو اولمز * بیت *
زلف هندوی تو كفتم كه دكر ره نزند * سالها رفت وبران سیرت وشانست كه بود)
بو عجب در كه طرار بصره سزلك بصر كزنده طرفه بغداد كوزی نور وخرمهرهٔ بی اعتبار
سزلك نظریكزه كوهر شاهوار كاوروسزلك حالیكز همان اول درودكر حالنه
بكزر كه كفتار وار كفتار زن بدكرداره فریفته اولدی ملك استفسار ایتدیكه نیجه
اولمشدر اول * حكایت * وزیر ایتدی روایت ایدرلر كه شهر سراندیبده بر درودكر
وار ایدی بلاهتده هبنقهٔ زمان وبر زنی وار ایدیكه ملاحتده زلیخای دوران ایدی
بر آهو چشم ایدیكه بر عشوه ایله هزار شیر شرزه یی شكار قیلور ایدی وبر شیوه ایله
روباه عقل حیله كاره خواب خركوش ویرر ایدی * قطعه *

نكار تیر مژكان قوس ابرو * مه عقرب ذوائب سنبله مو

بت جوزا كمر خورشید ایام * اسد چشم وحمل دم حوت اندام * درودكرا كا آشفته
اولوب بر زمان انسز اولمز وبر ساعت انی كورمسه راحت وآرام بولمز ایدی زن
اكرچه كه ضروری انكله مصاحبت صوری ایدر ایدی اما معنیده باشی اغیار ایله
خوش اولوب بزم عشرتده جام محبتی غیریلریادنه نوش ایلردی انلرك جوارنده
بر جوان وار ایدی كه قد بالاسی كویا بر سرو ایدیكه چمن باغ جناننده بتمش ایدی وخط
سبزی بر سبزه ایدی كه كنار چشمهٔ حیوانی احاطه ایتمش ایدی * بیت * رخی چنانكه
زخورشید وماه نتوان كرد * خطی چنانكه زمشك سیاه نتوان كرد * زننك مرغ دلی
آنك محبتی دامنه طوتلدی * جوانك دخی كوكلی شكاری زننك عشقی كمندنه
كرفتار اولدی * اخر الامر وسایط میاندن كیدوب مراسله مواصله یه * ومعاشقه
معانقه یه متبدل اولدی * ومقدمات كلام وپیام عیش مدام وعشرت صبح وشامه
سر انجام بولدی حسودلردن بر طائفه كه ایكی یارك مواصلتی رشكی انلرك قامتلری
تیرنی یا قیلورزدی وایكی رفیق میاننده شمع صحبت افروخته اولسه انلرك دللری فتیلی
شعلهٔ آتش حسد ایله نار یا قیلوردی * بیت *

هرگز حسد نبردم بر منصبی ومالی * الا بر انكه دارد با دلبری وصالی

اول خاله مطلع اولوب تجاری کیفیت کاردن خبردار ایتدیلر بیچاره نك اول قدر
غیرت وحمیتی یوغیدیکه برطریق معقول ایله آنك تدارکنه مشغول اولیدی
* بیت * براشعزارلره بی غیرت اولمق * چو غیرت اولمیه یك عورت اولمق * پس عورتنه
ایتدی سفر زادن مهیا قیل که دوستلردن بعضی زیارت ایتمکه کتسم کرك
اکرچه که مقصد سفرم بعید ومسافه مسافرتم بعید دکلدر امابر قاچکون اتده
توقف ایتسم کرکدر بیلمزمکه سنك نار فراقکه نیجه صبر ایده بیلم وبار اشتیاقکه نه
طریق ایله تحمله قادر اولم * بیت *

ای بنا کام مرا از رخ تو مهجوری * خود که باشد که بکام از تو کزیند دوری

زن دخی تکلفله تحسر وتحزن اظهار ایتدی وهزار زحمت وخونابه ایله کوزلرندن
برایکی قطره یاش اقتدی وفی الحال توشه احضار ایدوب شوهرین اوپدی وقوجدی
وداع ایتدی چون تجار کندی عورتنه زبان نصیحتی پرکار ایدوب ایتدی ای نکار
زنهار که قپویی اچق قومیوب محکم بند ایده سن واسبابمی محافظه ایدوب بنم
بندمی کوش هوشکه پیوند ایده سن (بیت) کنجکه مهرم ایله مهر اوره سن * حق
کوز غمکده ارکبی طوره سن * زن شوهرینك بندنی قبول ایدوب سوکند ایله سوکند
قیلدی وهمان لحظه که اری کتدی جانانه خبر ایتدی وایتدی * ع * بیا بباغ که
کلها شکفت وخار نماند * جوان وعده قیلدیکه چون کیجه دن برقاچ ساعت کچه
طلوع صبح وصالمه مترقب اول زن اول وعده ایله شادمان اولوب کباب وشراب
احضار ایدوب عشرت اسبابن مهیا قیلدی * بیت * زهی سعادت طالع اکر
شبی آن ماه * بکلبهٔ من بی خانمان فرود آید * درود کر کیدوب اخشامه دك بر یرده
توقف ایدوب بیکاه برمخفی راهدن خانه سنه کلدی اتفاق اول ایدیکه مهرله ماه
بربرجده قران ایتمش وایکی یار علی رغم الاغیار بربرینك دیداریله خوش حال
اولمش ایدی کاه جوان ماه جبین برنکتهٔ رنکین وخندهٔ شیرین ایله زن نازنینك
خرمن صبرنه آتش اوررو کاه اول شوخ وطناز عشوه وناز وکرشمهٔ دلنواز ایله
جوان جانانك متاع روح روانن غارت قیلور ایدی * مثنوی * دو بت نازنین عقل
فریب * پای تا سر همه لطافت وزیب * این رخ شمع هر شبستان بود * وان بلب
نقل می پرستان بود * بیچاره اول قدر توقف ایتدیکه آنلر جامه خوابه میل ایتدی
آهسته آهسته بونلرك یاننده برکوشه ده سکدی یاتدی تا باقی مصاحبتلرین دخی
مشاهده قیله وحقیقت حالی کندی کوزیله کوروب انلك حقنده دیدکلری واقعه یدر
بیله بو اثناده ناکاه زنك کوزی انك یوزنه راست کلدی ارینك کتمسی بو حالی تحقیق
ایچون بهانه ایمش بیلدی فی الحال دیك مکری آتش فکر ایله قاینیدوب معشوقنه

سهرله ایتدی جهرله بندن صورکه بنمی زیاده سورسین بوخسه شوهرکمی جوان
رفع صوتله ایتدی ای سرو چمن لطافت قامتك کبی راست سویله که جان و دلدن بکامی
زیاده مائلسین حلالسکه می زن ایتدی بو سؤاله سبب ندر بو محالی یعنی طلب نه جوان
پیم جانبدن سؤال اولی تکرار و زبان الحاحی برکار ایتدی زن ایتدی سوزلك
طوغریسی بودرکه عورتلرا کثریا سهو و غفلت یا لهو و شهوت جهتندن بو مقوله
حرکت ایدرلر و نامحرملرله همدم اولوب بیکانه لرله مناسبت و اجنبیلرله مصاحبت
ایلرلر اما چون حاجت نفسلری روا اوله و سورت شهوتلری انکسار بوله بیکانه لر
حکمن ویروب نظر اعتباردن دور ایدرلر و مجالستندن اعراض ایدوب مصاحبتندن
تنفر ایلرلر * بیت *

ترك یاری کنند و دلداری * دوستی خود نبود پنداری

اما شوهر نور مشابه سنده در بصرده و دم منزله سنده در جکرده بلکه جان
درجه سنده در تنده و روح مشابه سنده در بدنده * ع * ازجان بود کریز ازایشان
کریز نیست * نهال عمر جوانیدن برخوردار اولمسون اول عورتکه شوهرین
کندی نفس نفیسندن عزیز کورمیه و زلفی کبی قدی لام و شراب زندکانی حرام
اولسون اول زنه که حلالنی جان شیرینندن لذیذ بیلمیه و سرمایهٔ حیاتی انك
رفاغ حالی و فراغ بالی و انتظام امور معاد و مآلی ایچون دیلمیه * بیت *

وفا مباد و امیدم اگر بغیر تو هست * حرام باد حیاتم اگر برای تو نیست

چون درود کر بو فسون و فسانه یی اشتدی کوکلنده رأفت و رحمت آثاری ظهور
ایتدی و عرق شفقت و محبتی حرکت ایدوب کندی یه ایتدی از قالمش ایدیکه بو عورت
حقنده بر مضرت بندن صادر اولوب و خدای پروردکار حضورنده شرمسار
و کنهکار اولیسدم بو دردمند حقنده نه عجب سوء ظن ایتمشم بو مسکین خود بکا
عاشق زار ایمش و بنم محبتمدن شب و روز بیقرار ایمش انك بکا بو قدر تعلق و تعشقی
وار ایکن دین محبتده و آیین مروتده لایق بودرکه آنك خطاسنی یوزنه اورمیم و بو مقوله
نادره لردن که اندن صادر اولدی اغماض ایدوب اندن اعراض کوسترمیم که هیچ
آفریده یه سهو و زلتدن عصمت و بر بنده یه بندشهوتدن خلاص اولمغه طاقت میسر
دکلدر (ع) کسی کجاست که او دامن بیالود نست) حالا صلاح حال بودرکه شراب
عیشلرین انلره تلخ ایتمیم و آبرولرین دوست و دشمن اوکنده خاك فضیحته دوکمیم که
ظاهر بودرکه بو عورت بو نوع حرکتی سهو و لهو جهتندن ایتمشدر قصد و عمد ایله
ایتمشدر فرضا که اویله اوله اولی بودرکه * حمل المؤمن علی الصلاح * انی
صلاحه حمل ایدوب نظرمی آنك هنرینه حصر ایدم و دیده می آنك عیبندن کف

ایدوب قبایحنی ذیل اغماض ایله ستر ایدم * بیت * گر هنری داری وهفتاد عیب *
دوست نبیند بجز آن یك هنر * پس همان اول گوشه ده خاموش اولوب اوتوردی تا اول
وقته دلٔکه انلر عیشدن فارغ اولدیلر و رایت شب نکونسار و علم روز عالم افروز
ملامس انجم سیار اولدی (بیت) اچلدی طرهٔ شبدن رخ روز * صاچلدی نور صبح
عالم افروز * مرد بیگانه طوردی خانه سنه یوردی وزن جامه خوابده کندوسن
اویخویه اوردی درود کرآهسته یرندن طوروب رفق ولطفله کاوب عورتی یاتده
اوتوردی * وآستین لطف ایله غبار ملالی زنك چهره سندن کوتروب نرم نرم النی
انك اعضاسنه سوردی تازن دلفریب کوزین اچوب ارنی یستری اوستنده کوردی
فی الحال یرندن طوروب کاوب ایتدی * بیت *

دمید صبح سعادت که یار باز آمد * هزار شکر که ان غمکسار باز آمد

پس صوردیکه سعادت وسلامتله نجین کلدیکز ایتدی اول وقت که اول بیگانه ایله
اشنالق جامنی نوش وساعد ارزوایله میان شاهد وصالی در اغوش ایدر اید یکز اما
چون بیلدمکه سکا البته بر ضرورت حادث اولمشدر که بو مقوله فعله باعث اولمشدر
شرایط لطف ومروتی رعایت ایدوب حضورکزه مانع اولمدم علی الخصوص که
بو واسطه ایله بکا نه مرتبه ده مهر ومحبتك وار ایدوکن بیلدم وبکا کمال میل وتعلقکه
مطلع اولدم وجزم ایلدمکه حیاتکی بنم مواصلتم ایچون استرایمشسن ونور باصره کی
بنم جمالم مشاهده سیچون دیلرایمشسن وسندن بونوع حرکت صدورنه علت البته
یاسهو وغفلت ویاتوقان شهوت ایمش بندن اباونفرت وغیره میل ومحبت دکل ایمش
پس بکا بقدر الطاقه سنك خاطرکی رعایت ایتمك واجب ودائرهٔ عرضکی صیانت
ایدوب ممکن اولدقچه حمای حرمتکی حمایت ایتمك لازمدر قلبکی قوی طوت خوف
وهراسه کتدیکه یول ویرمه ووحشت ودهشتدن بری اول وبنی عفو ایدوب
معذور بیورکه سنك یانکده ارباب غرض قولنه اعتماد ایدوب * من یسمع یخل *
مفهومی موجبنجه سکا سوء اعتقاد ایتمش ایدم بحمد الله والمنه که بنم مظنه مه موافق
وخلقك مساوی سنه مطابق چقمدلٔ (ع) سهو بود انچه ما کمان کردیم * زن دخی زبان
سحر انکیز ایله کلمات مکر آمیزی درمیان ایدوب جانبیندن خشم وخشونت وعنف
ورعونت زائل اولوب موجبات وحشتی بالکلیه فراموش ودست مصالحه
ومصافحه ایله دوش ملاطفت وموافقتی در اغوش ایتدیلر و نجار زبان اعتذار ایله
بو معنی بی تکرار ایلدی * بیت *

نزد خدا جرم تو ناچیز باد * من ز تو راضی شدم او نیز باد

(قطعه) چو بیلدلٔ اصلنی بو داستانك * صقین اولمه امین مکرندن آنك * که مکری

محکم وکیدی متیندر * بولردن دور اولان حقه یقیندر * بومثللی ایرادن مراد اولدر که سز دخی اول نجار کبی که اول زن بدکردارک گفتارنه فریفته اولدی بو زاغ مکار و حیله کارک دام تزویرنه کرفتار اولمیه سز و آنک زرق و شعبده سیله شرط احتیاطی الدن قومیه سز * بیت *

بقول خصم بداندیش غره نتوان شد * کسی که کرد باخر چنین پشیمان شد

بعض دشمن اولور که خصمنک حالنه مطلع اولمدیغی سببدن اکا ظفر بولمیوب ضروری زرق و تزویر مقدماتنی ترتیب ایدر و خیرخواهلق یوزندن نصیحت آمیز کلمات ایدوب اول حیله ایله کندیسنی اکا تقریب ایدر تا آخر کار واقف احوال و مطلع اسرار اولوب بصیرت کامله متربصد فرصت اولور طورر و وقتنده هر زخم که اورر صاعقهٔ آتشبار کبی خرمن وجود خصمک کولنی کوکه صاوورر و خدنک مکری تیر قضا کبی بی خبط و خطا هدف مراد و نشانهٔ مقصوده راست وارر زاغ ایتدی ای ستمکار دل آزار بو چرب زبانلق نه یه مفید اولور بو قدر سخن آرالق نه مصلحته یارار یعنی بکا اولان ظلمک و بنم حقمده واقع اولان جورک حیله و مکر ایله نه مناسبتی وار هیچ بر عاقل غیره راحت ایچون کندی یه جراحت روا کورر می و اخره نوش و عیش ایچون کندی یه نیش و ریش اورر می بنم حالمی حیله یه نسبت ایتمک غایت غباوتدن ناشی اولور که کون کبی روشن و معاینندر که بو عقوبت بنم ملک زاغانله مخالفتم پادشاه و وزیر ایتدی ای بد فعال سنک مکر و آلکه حسب حالک دلالت واضحه ایله دال و خدعهٔ احتیالک برشمه سن دلهٔ محتاله ایده بیلمک محالدر نتکده هر داغ محنت طوع و رغبت ایله اورلمشدر هر زحمتده بر رحمت و هر جراحتده بر راحت ملاحظه اولمشدر محصل کلام خاطرکده اولان لذت انتقام بو عقوبت شراب بدکوارین مذاق امیدیکه ساز کار قیلمشدر نیجه کسنه لر هلاک اعدا ایچون نفسلرینی فدا ایتمشلردر و مخدوملری پاینده شکر نعمتی ادا و حقکزارلق و هوادارلق نامن جریدهٔ روزکاره املا ایتمک سوداسیله کندیلرین ورطهٔ عنا و کرداب جفایه آتمشلردر نته که اول بوزینه اعدادن اخذ انتقام ایچون نفسنی فدا ایتمکله حقوق صحبت یارانی ادا ایتمشدر ملک بوم صوردیکه نیجه اولمشدر اول * حکایت * وزیر ایتدی روایت اولنور که میمونلردن بر جماعت کثیره بر جزیره ده که میوه سی بیشمار و آبی خوشکوار و هواسی مزاجلرینه سازکار ایدی مأوی طوتمشلر ایدی بر کون اول قومک اکابرندن بر جماعت بر درخت سایه سنده اوتوررلر ایدی و هر طرفدن چوکان زبانله سوز طوپن اوررلردی بر زمان پسته کبی لب خنده ایله فندق و فستقدن خبر و یررلر ایدی و بر ساعت لطافت انکور برنور و حلاوت انجیر بی نظیردن حکایت قیلورلر ایدی ناکاه بر خرس زشت

اول نواحی یی کشت ایدرکن انلره انده راست کلدی وانلرك بوجمعیتندن پریشان
ومضطرب وکانون درونده آتش رشك وحسد ملتهب اولوب کندی کندی یه ایتدی
روا میدرکه بو میمونلر بو مواضع سبزه ومراتع خرمده که غیرت بوستان ارمدر تروتازه
میوه لر ییه لر اوتوره لر وحریر نظیر چمنلر ونسترن وسمن و یاسمنلر اوزره یاته لر طوره لر
بن دلخسته وخاطر شکسته اویله آج ومحتاج کچم وهر زمان کاسهٔ دوراندن شوربهٔ
مجاعت وشوربای ریاضت ایچم وهزار زور وزاوله بر جیفه المه کیرسه عیدا کبر قیلم
ومحنت بسیار ایله بر استخوانه الم ایرسه نعمت وغنیمت بیلم* بیت* رقیبان در بهار
حسن او بشکفته همچون کل* بخرامن در خزان هجر بی برك ونوا باشیم* پس انلرك
مجمعنه متوجه اولوب قصد ایتدیکه جمعیتلرین پریشان قیله وبنیاد حضورلرین
برباد ایدوب اول مقام جنت نشانی مخلب تغلب ایله اللرندن اله بوزینه لر شور وشغبی
حدن کچوردیلر وبر لحظه ده بیحصر وبیعدد بوزینه جمع اولوب جنك ایتدیلر
آخر الامر پنجه وچنك وضرب سنکله خرس حریصی مجروح وانك ایدوب
میدان فسیح جهانی کوزینه تنك ایتدیلر بیچاره خرس خام طمعك باغ ارزوسنده
میوهٔ مرادی ایرمدین برك وبار عشرتی پژمرده اولدی وزاویهٔ خاطری پرتو شمع
حضورله منور اولمدین چراغ قوت وزوری مرده اولدی* بیت*

نارسیده بلبم جرعهٔ از ساغر عیش* میبرند دوست جفا جام مرادم بر سنك

القصه خرس ستمکار هزار زور وزار ایله میمونلر میانندن قاچوب کوهساره دوشدی
وفریاد وخروش ایدوب باشنه کندی جنسندن بیحد وبیحساب وحوش اوشدی
چون انی اول حالده کوردیلر کیفیت حرب وکمیت ضربدن صوردیلر خرس فقیر
صورت ماجرایی تقریر وقطمیر تقریر ایتدی وایتدی بوندن ارتق کیم ناموسلق
وغیرتسزلك اولورمی کیم خرس قوی هیکله بوزینهٔ ضعیف پیکردن بوغا روشنار
لاحق اوله هرکز قدیم الایامدن بزم آبا واجدادمز بویله نامللغی کورممش واشتممشلردر
وبزم نسلمز بو واصل خجالت وحقارتی قبول ایتممشلردر شویله که دفع عار
واخذ ثارده بزدن مساهله جائز اوله تا قیامته دلك بو بدناملق صفحهٔ روزکارده باقی
وپایدار قاله صلاح بودر که همدستان اولوب بر شبیخون ایله انلرك روز حیاتلرین تیره
وغبار کارزار له دیدهٔ امیدلرین خیره قیله وز* مثنوی*

کر از کردش چرخ باشد امان* بخواهیم کین خود از بدکمان

چنین سر بکوبیم شان در ستیز (که ماند زمانام تا رستخیز) خرسلرك عرق غیرتلری
مضطرب واتش حمیتلری ملتهب اولوب* دهان لاف وکزافی اچدیلر واغزلرندن
کف جدال وخلافی صاچدیلر وایتدیلر (مثنوی) مخالف چو مورست وما اژدها*

کجا کرد از پنجهٔ مارها * زمار ایت جنك افراشتن * زدشمن سر و تاج بکذاشتن * بونك
اوزرینه مقرر ایتدیلر که همان اول کیجه اسباب اشتعال آتش قتاله اشتغال ایدوب
نار کارزار و شعلهٔ کیرودار له بوزینه لرك خانمانلرینه آتش بوار اوره لر و خانهٔ حیاتلرین
یاقوب و خرمن وجودلرین ییقوب کولن کوکه صاووره لر چون شیر زرین چنکال مهر
بیشهٔ سپهردن (فی عین حمئة) چشمه سارنه باتدی و دب اکبر و اصغر حوالی قطب
شمالیده حرکته آغاز ایتدی * بیت *

چو خورشید تابنده بنمود پشت * هوا شد سیاه و زمین شد درشت

بالکلیه اول کوهسارکه خرسلری بیحد و بیحساب ایدی حربهٔ حربله بوزینه لر
جزیره سنه شتاب ایتدیلر مکر شاه بوزینکان ارکان و اعیانندن برجمعله شکاره
کیدوب اول کیجه میان بیابانده قالمش ایدی و سائر خدم و حشم هجوم دشمندن
غافل ایدی هر بری کندی مقام و منزلنده آرام قیلمش ایدی ناکاه برسپاه
نیجه سپاه بربلای سیاه بوزینه لرك کشور و لشکرینه قدوم و هجوم ایتدیلر
* بیت *

سپاهی چو مور و ملخ تاختند * تیزی جهان در جهان ساختند

بوزینه لرك اکثری هدف تیر دمار و علف شمشیر بوار اولوب روی زمینی وداع ایتدیلر
و بقیة السیف مجروح و داغدار هزار زور و زار له اول ورطهٔ خونخواردن کناره یتدیلر
خرسلر چون اول بیشهٔ بهشت نشانی انواع نعمله مالی و اول جزیرهٔ آبادانی اعدا
و مدعیدن خالی کوردیلر همان اول مقامده پای اقامتی دامن سکونه چکدیلر
و اول خرس جفادیده و ستم کشیده بی کندیلره امیر ایدوب دست تسلط و تغلبی دراز
ایتدیلر و هر نعمتی که بوزینه لرمرور زمانله جمع ایتمشلر ایدی ید غصب ایله نهب و غارته
آغاز ایتدیلر (ع) الله الله که تلف کرد و که اندوخته بود * چون تباشیر صبح عیان
اولوب چهرهٔ جهان رخسارهٔ خوبان کبی تابان اولدی و جمشید خورشید
خلیفهٔ زمان حضرت سلطان سلیمان صاحبقران کبی سریر زرین اوزره جلوس ایدوب
روی زمینه فرمانی روان اولدی * بیت * چکوب لشکرینه سلطان خاور
جهانی سرتسر ایتدی مسخر) ملك بوزینکان بو حالدن غافل شکارکنان
جزیره جانبنه مائل اولوب اثنای راهده هزیمتیلردن برجماعت که میان کرداب بلادن
نیم جان کنارامانه یتمشلر ایدی قرشو کلدیلر و خروش و فریاد اتش تأثیری کوش فلك اثیره
یتوردیلر ملك کیفیت حالدن سؤال ایدوب صورت واقعه یه مطلع اولیجق
کانون درونده دیك غیرتی قینایوب وانکشت حیرتی دندان حسرت ایله چینیوب
ایتدی دریغ اول ممالك محروسه یه که دست تصرفمزدن چیقدی و حیف اول

جزایر معموره یه که اعدا و بیکانه لرالنه دوشدی واویلا که بخت برکشته خالدباری بزم فرقزه نثار ایتدی وامصیبتا که دنیای غدار بزدن کنار ایدوب دولت ناپایدار صدمه حمله بزدن فرار ایتدی * قطعه * بوستان دهر را برک ونوایی کس ندید چهرهٔ اقبال را رنك وفایی کس ندید * برفریب آباد کیتی اعتماد از عقل نیست زان کزو پرفتنه کرمحنت سرایی کس ندید * سایر سپاه که ملازم رکاب پادشاه ایدیلر اضطرابه آغاز ایدوب هربری مال ومنال واهل وعیاللری ایچون نوحه وزاری یه باشلدیلر انلرك میاننده میمون نام بربوزینه وار ایدی بنام عقل وخرد ایله بین الاقران مشار الیه بالبنان ایدی وفضل وهنر ایله سائرلردن امتیازی مستغنی عن البیان ایدی بوسبب ایله انلرك میاننده حرمت تمامی وار ایدی وشاه وسپاه انك میامن آرا وافکاریله استظهار ایدرلردی (مثنوی)

ازین روشن دل وصافی ضمیری * بتدبیر درست اقلیم کیری

زحل شاکرا ودر نکته دانی * عطارد چاکرش در خامه رانی * میمون چون ملکی محزون وسائر حشمی سرنکون کوردی زبان فصاحت ایله نصایحه آغاز ایدوب ایتدی * قطعه * بربلا نازل اولسه ایتمه جزع * کانده وار ایکی شر ایشت بندن * اولا دوستلر اولور غمکین * ثانیا شادمان اولور دشمن * نزول نوائب وحصول مصائبده جزع وفزع بنده یی ثواب ابدیدن محروم وقلت صبر وخفت عقل وسقامت رایله مشهور وموسوم ایدر بومقوله وقایع که احیانا واقع اولور تلافی وتدارکنده ایکی نسنه نافع اولور بریسی عروهٔ وثقای اصطباره تمسکدرکه شجرهٔ صبر مثمر ثمرهٔ حاجات * وبحکم الصبر مفتاح الفرج تحمل کلید ابواب حصول نجات ووصول درجاتدر * قطعه * کلید در کنج مقصود صبرست * دربسته انکس که بکشود صبرست * زآیینهٔ سینهٔ دردمندان * غبار ستم انکه بزدود صبرست * بری دخی رأی راست وتدبیر درست وفکر ثاقب ورای صائبدرکه چون برق رأی صائب صاحب ذهن ثاقب شب واقعهده لامع اوله ظلام ظلمی هوای حال مظلومان ستمدیده دن رفع وفارس میدان فراست برساعت فکرله هزارساله حیله ومکری کنندیدن دفع ایدر * بیت *

توان بمرهم تدبیر نیک ورای صواب * جراحت دل صدپاره را دوا کردن

ملك بوزینکان مضمون کلام میمونله متسلی اولوب صورد یکه بوکاره چاره ندر میمون خلوت طلب ایتدی وایتدی ای ملك نامدار بنم فرزندم وخویش وپیوندم بوکروه ستمکارلرك النده کشته وشیشهٔ عار وناموسی بوبدکردارلرك زخم سنك ظلمیله شکسته اولدی مقرردرکه بکا انلرك حسرتیله عمردن لذت وبوفضاحتله حیاتدن راحت

متصورد کلدر * بيت * بی روی تو زنده میتوان بود ولی * ان زند کی از هزار مردن بترست * چون عاقبت کار زند کانی غم قاب بواره دوشمنك مقرردر اولی بودر که برسبیل تعجیل کندیمی بو قبای فنا و تنکنای دنیادن سرای بقا و فضای راحتفزای عقبایه یتشدیرم وحق نعمت ملککی ادا و نفسمی انك یولنه فدا ایدوب یاران کریم ودوستان قدیمك انتقامن اول لئیملردن الم ملك ایتدی ای میمون شربت اخذ انتقام کام حیاتده شیرین وخوش وشراب قهر واستیلا بزم زند کانیده صفابخشدر * سن خالی اولیجق تو عالم یا خراب اولمش یا معمور وسن هلاك اولیجق بنی آدم یا محزون اولمش یا مسرور * بيت *

زین چمن چون شدی تو در برده * خواه کل تازه خواه پژمرده

میمون ایتدی ای ملك بو دام نکبته که بن کرفتار اولدم هزار بار مماتی حیات اوزره ترجیح وفنایی بقا اوزره اختیار ایتسم عجب دکلدر که نور دیده تماشای جمال زن وفرزند ایله حاصلدر انلر خود نقاب ترابله مستور اولمشدر و سرور سینه مشاهدهٔ عیال وخویش وپیوند ایله متواصلدر انلرك دخی خرمن وجودی صرصر هلاك ایله هباء منثور اولمشدر بازار دنیای بی مألده سرمایهٔ فراغ بال ورفاغ حال مال ومنالدر معلومدر که هب موروث ومکتسب دست خوش خصم بدسکال وپایمال دشمن بدفعالدر حالا دیلرمکه ملکك وظایف حقوق نعمتن بو خدمتله ادا قیلم وسائر احباب واصحابك دخی جراحتلرینه مرهم راحتله دوا قیلم ونقد جانی نثار ایتمکله اخذ ثار ودفع عار ایدم وابنای جنسمك لباس ناموسن صابون غیرت ایله بو حقارت لوثندن یویم آردم وبو وسیله ایله بو روز کارنا پایدارده نام نیك وذکر جمیل یادکار قویم * بيت *

بنام نکو مردنم آرزوست * کزین جمله مقصود نام نکوست

ملك کر کدر که بنده ایچون غم چکمیوب دل مبارکن شاد وچون احباب ایله صحبت اون آباد ایده بنم وفادارلغمی اونتمیوب بر دعا برله یاد ایده * بيت * چو درمیان مراد آورید دست امید * زعهد صحبت ما در میانه یاد آرید * ملك ایتدی سویله کوره لم که بو مشکلی نیجه انامل تأمل ایله حل و بو عقده یی نیجه خیر تدبیر ایله حل ایتدك میمون ایتدی بر فکر ایتدم اکر شرف قبول ارزانی بیوریلورسه اومارمکه ملك دولتنده دشمن شومی بر بیهٔ هلاکده معدوم وجزمم بودر که بو تدبیر ایله اعدای خاکساری شعلهٔ سموم ایله موم کبی اریدوب صموم ایدم وصلاح بودر که فرمان ایدهسن تا جلادلر چهره دست بنی مثله ایدوب دست وپایمی شکسته ایدهلر وبو بیشه کنارنده بر کوشه ده براغه لر کیده لر وملك کندی ملازملریله ومنهزم اولنلردن کندی یه لازملریله فلان موضعه متوجه اوله لر وایکی کون یکجه کدنصکره

تسخهٔ صوم

اوچنجی صباح کله لر کندی منزللرنده فراغت وحضور ایله اقامت قیله لرنه دشمندن
اثر بوله لرونه من بعد انلرك جنسندن متضرر اوله لر ملك همان رأی میمون موجبی ایله
فرمان ایدوب بیوردی تا انك كوشلرین كوشهٔ دندان ایله قوپردیلر واطرافنی خرد
ایدوب تننه بیحد و بیکران زخم اوردیلر ونالان وغریوان اول بیشه كنارنده عدویه
قریب بركوشه ده براقدیلر وشاه وسپاه اول جوانبده برجایكاه حصینه پناه ایدوب
منتظر فرصت اولوب طوردیلر بیچاره میمون اول كیجه زخم نیش ورنج ریشدن
بروجهله نالش ایدردیكه دیدهٔ سنك سختدل آنك اضطرابن كورسه رقت ایدوب
آب اولوردی وكوه شكوه بی ستون صدای دردامیزین اشتسه فرهاد كبی فریاد
قیلوردی ملك خرسان شاه خراسان كبی علی الصباح اول اطرافی طواف ایدركن
ناكاه اول نالهٔ جانكاهی اشتدی وآواز جهتنه متوجه اولوب میمونی اول حال اوزره
مشاهده ایتدی بونك برله كه غلیظ القلب ایدی اكارقت ایلدی وباوجودكه
سختدل ایدی كوكلنده ملایمت وملاطفت حاصل اولدی وآنك تفتیش حالی
وتفحص مافی البالنه اشتغال ایدوب بواجمالك تفصیلنی استفسار قیلدی میمون
دخی فراستله بیلدیكه بوقومك ملكیدر دعاوثنایه آغاز ایتدی وشان ملكه
لایق اولان مراسم تعظیم وتكریمی تقدیم ایتدكدنصكره ایتدی * بیت *
زچشم ودل بدین خاكیم درآتش وآبست * بچشم بین وبه دل رحم كن كه حال
خرابست * ای ملك بن حقیر شاه بوزینكانك وزیری یم اتفاق انكله شكاره كیدوب
شب شبخونده بومعركه ده حاضردكلدم یارنداسی هزیمتیلر كاوب ملكك بودیاره
قدومندن خبرویریجك امیربوزینكان بنم تدبیرمه زیاده اعتمادی اولدیغی سببدن
بوكارده بندن برچاره التماس ایتدی بندخی خیرخواهلق جهتندن انی خدمت ملكه
دلالت ایدوب ایتدم صواب بودركه كمر طاعتی درمیان ایدوب ملازمت باب ملكه
شتاب ایده وزونكبات زمانه دن آنك سایهٔ دولتنه التجا ایدوب نوائب دوراندن
آنك دركاه فلك دستكاهنه پناه قیله وز (مثنوی)

در پناه همت صاحبدلان * راه جوید هر كه هست از عاقلان

كرتودر كلشن درایی كل بری * سوی بستان بكذری سنبل چری * ملك بنم كلامدن
آشفته اولوب حاشا بوبیشه یه مستولی اولان جماعت ایچون ناسزا كلمات ایلدی
ودهان طاماتنی اچوب وزباننددن زهر لر صاچوب انواع ترهات سویلدی چون
آنك حقوق نعمتی قلبمده راسخ ومحافظهٔ شكوه وشوكتی زمین دلمده شامخ ایدی آنك
بكاشتمنه وبنای عرضمی هدمنه مقید اولمیوب بردفعه دخی انی بوسودادن منعه
وشربت نصیحتمله مرض مالخولیاسن دفعه مشغول اولدم عاقبت نفسنه خشم

وغضب

وغضب غالب اولوب بیوردی تا بکا بو سیاستی ایتدیلر وایتدی بو بد کردار یکه
پادشاه دشمن وسپاه اعدانک هواداریدر وارلرک اول جزیره یه قریب بر موضعده براغک
تا اولده کورسونکه انلر آنک جانبنی نه وجهله حمایت وبو خیرخواهلقلرک
حقوقنی نه خدمت ایله رعایت ایدرلر پس بکا بو عقوبتی ایتدیلر وبو کوشه ده زار
وغریوان قودیلر کتدیلر سوابق حقوق خدمتمه لواحق عقوق محنت ایله مکافات
ایتدیلر بو کلماتی ایلدی وبر درد له اغلدیکه ملک خرسانک آتش رقتله جکرین
داغلدی وغایت رحمندن قطرات اشک کرم دیدهٔ بی شرمندن طملدی * بیت *

کر بنالم سنک را دل خون شود * ور بکریم دیدها جیحون شود

ملک ایتدی حالا بوزینه لر قنده کتدیلر جواب ویردیکه بر بیابان واردرکه اکا
مرد آزمای دیرلر اکا پناه ایتدیلر قصدلری بودرکه انده لشکر جمع ایدوب ناکاه
بر سپاه جرار ولشکر خونخوار ایله سزه شبیخون ایده لر ملک خرسان بو سوزدن بلکلدی
وایتدی ای میمون صلاح حال ندر مبادا که علی الغفله بزه فرصت بولوب بر آفت
یتشدیره لر میمون ایتدی ملک بو فکردن خاطرین جمع ایتمک وباب رأی وتدبیری
دست تأنی وتأمل ایله قرع ایتمک کرک بالله که اکر بنم ایاغم اولسه باشم بولکزه فدا ایدردم
وفی الجمله اقتدارم اولسه ایاغ اوزره دکل باشم اوزره کیدردم وسزی بیمنت وسپاس
اول ناحق شناسلرک اوستنه ایلتوب حقلرندن کلور ایدم وقبل حلول الاجل انتقام
حاصل قیلور ایدم ملک ایتدی مقرردرکه ایلرک مقامنه سنک وقوف تامک واردر اکر
قادر اولورسک که انلری بزه کوستره سن داغ منتک تا قیامته دلک بو جماعتک
جبین حالنه اوره سن وخصمکدن که سنی بویله آزرده قیلمشلردر انتقامک الوب مرادکه
ایره سن وسکا بو جزانی سزا کورنلری سندن بش بتر کوره سن میمون ایتدی بلی
اما بو نتیجه میسردرکه بکا بو حالله حرکت ایتمک متعسر وبو دست وپا ایله یوریوب کتمک
متعذردر ملک ایتدی بو کارک چاره سی بنم وسنی انده ایلتمک غایت هیندر * پس آواز
ایتدی تا امیران سپاه ومقربان درکاه جمع اولوب کیفیت حالی بالتمام انلره اعلام
ایتدی وایتدی حاضر اولک که بو کیجه خصمه شبیخون ایتمسک کرک ودشت وهامونی
میمونلرک خونیله جیحون ایتسک کرک جمله سی بو کلمه اوزره اتفاق ایدوب کمر جدال
وقتالی میانلرینه نطاق ایتدیلر ومیمونی بر خرسک ارقه سنه بوکلتدیلر واو کارنجه
رهبر ایدوب خصم ایله مقاتله نیتنه کتدیلر تا بر زماندنصکره بیابان مرد آزمایه
یتشدیلر واول بر بریه ایدی پر تاب وبر بادیه ایدی بی آب سحاب سمایه اول هاویه نک
هواسندن اختناق وماه جهانپیمایه اول بیابانک حرارتندن احتراق عارض اولور
ایدی وهم عالمکرده اول مضایقه دن کذر میسر ونسیم هامون نورده اول طرایقه ظفر

متصور دکلدی (بیت) ایچی طو یطلو درخار مغیلان* یول آرز قورقوسندن انده غیلان* اول برده سموم اسرایدیکه اثری هر کیمه که ایرشه آب* وتف وتاب آفتاب انده بردرجه ده ایدیکه برذره سی دریای محیطه یتشه سراب اولوردی* وخامتندن هیچ برجا نور اول صحراده قرارا یتمزایدی وحرارتندن اول شوره زار عرصه خوارده بردانه گیاه بیتمزایدی (مثنوی)

بیابان وسیع پر مخافت* بهر گامی در وصد گونه آفت

هوایش آتش وآبش هوا بود* زمینش سنک وسنک آهنربا بود* میمون ایتدی طورمیه لم تعجیل ایله یوریه لم که تا صبح سفید فام روی جهاندن پردۀ ظلامی رفع ایده انلرلئه سرا پردۀ جمعیتن فضای دنیادن کوتوره لم واندن سابقکه شاه روز شعار علم زرنکاری افراشته قیله اول بخت برکشته لرلئه رایت بختن نکونسار ایده لم پس خرسلر حرص تمام وشغف مالا کلام ایله کیدوب اول بیابانه قدم بصدیلر وکندی ایاقلریله باشلرندن چیقوب دام انتقام وشبالئه هلاکه دوشدیلر برزمان نصکره آفتاب ظهور ایتدی بوزینه لردن اثر کورمدی وبر خبر بیلمدی میمون تعجیل تمام ایله متصل کیدرایدی وافسون وافسانه ایله انلری فریفته ایدرایدی وتا اول زمانکه آفتاب ارتفاع بولدی وحرارت شعاعندن اول بقاعك اطراف واکنافی کورۀ آهنکر وآشیانۀ سمندر کبی پرشعله واخکر اولدی* قطعه)

ز گرما آنچنان می شد نفس گرم* که لب از تاب آن چون شمع میسوخت

زباد گرم پنداری که تقدیر* بدنیا دوزخی دیگر برافروخت* تاب آفتاب درکار اولوب باد سموم دخی تنسمه آغاز قیلوب مسافۀ بعیده دن آتش بیدودکبی بدیدا اولدی ملك خرسان میمونه متوجه اولوب ایتدی بیلدلئه که بو بیابان ایمش که حراوتندن دللر پرتاب ووخامتندن جکرلر آب اولور اما بونه نسنه درکه شعلۀ نار کبی شرر ریز وصاعقۀ آتشبار کبی تند وتیز کلور میمون ایتدی ای ستمکار دل آزار بو کوردیکك بیابان اجلدر واول کلان یلك مرلئه ورهزن کاربان املدر مغذور بیورکه اکو یلك جانکز اولسه بینکده بری قورتلمیه وحالا که سموم ایریشه جمله کز خاکستر اولوب بوزینه لرلئه خانمانلرینه اورد یغسکز آتش بیدادایله خرمن وجود کز برباد اوله انلر بو سوزده ایکن تف سموم ایرشوب میمون وشاه وسپاهك کابیسن کل ایدوب اول بیابان یچدده انلردن براحد خلاص سیسر اولمدی اوچنجی کون که وقت معهود ویوم موعود ایدی ملك بوزینکان کافۀ خدم وعامۀ حشم ایله اول جزیره یه کلوب داری اغیاردن عاری ودیاری اول غدارلردن خالی بولدیلر* بیت* بکذشت شام نکبت وصبح ظفر رسید* کم شد خزان رنج وبهار طرب رسید* بو مثللی کتوردم تا ملکه

معلوم اوله که ارباب کینه اخذ انتقام ایچون ماله وجانه قالمزلر ومرکی رضای احباب
ایچون وزن وحسابه آلمزلربن قضیهٔ کارشناسی بومقوله حیله دن اولمق اکاربن
وقصه مز بوره نك مصداق وماصدقن خیال ایلربن بوندن سابق زاغلرك احوالن
اشتمشدم واندازهٔ فراست وکیاست ومقدار حیله وخدعه لرین آزمایش ایتمشدم
چون کارشناسی بووضع اوزره کوردم عین الیقین بیلدمکه انلرك رأی وروِیتلری
صوابه مقرون وعقل ودرایتلری مظنون اولور مرتبه دن افزون ایمش * بیت *

می شنیدم که راحت جانی * چو بدیدم هزار چندانی

صواب بودر که اول بره فرصت بولمدین بر فرصتی غنیمت بیله وزو بیشتر انتقام ایله
بزدن قصد ایتمدین بر تیغ خون آشام ایله آنك قتلنه قصد ایده وز ملك بومان چون
بو فصلی استماع ایتدی * بوزین درهم ووزیر من بوره ودرهم ایدوب ایتدی بوندن
زیاده سختر ولق وبی رحملق اولورمی که بر فقیره که بره هوادار اولدیغی سببدن
مظهر انواع اذا وآزار اوله بز انك مقام عفو بت وهلاك کنده اوله وزو محنتزده یه ینه
نار محنت وزحمتر سیده یه ینه بار مشقت روا کوره وزه مکر بو بیتك مفهومی سکا
معلوم دکلدر که دیمشلردر (بیت) خاطر محنتزدکان شادکن * وزشب محنتزدکی
یادکن * بیت *

محنت وغم دملرینی یاد قیل * اهل محبس خاطرینی شاد قیل

پس بیوردی تا اول زاغی اکرام واحترام ایله کوتورب خدمتنه کتوردیلر وزیر ایتدی
ای ملك چون بنم کلاممه التفات کوسترمدك وبنم نصیحتم جهتنه که عین حکمت
ومحض مصلحت ایدی روی قبول دوندرمدك باری انکله دشمنلرکبی زندکانی ایله
وهیچ بر زمان آنك مکر وخدیعتندن امین اولمه که بی شبهه سنك درکاهکه پناه
ایتدیکندن غرضی بوملرك فساد کاری وکساد بازاری وزاغلرك فراغ بالی وصلاح
حال ومآلندن غیری نسنه دکلدر ملك بونصیحتك استماعندن امتناع ایدوب اول
وزیر بی نظیر وصاحب تدبیرك رأی اصابت پذیرینه التفات واعتبار ایلمدی *
زاغ دخی آنك خدمتنده اقدام واهتمام اوزره کلوب رسوم خدمت
وآداب ملازمتندن هیچ دقیقه مهمل ونامرعی قومدی وخواص وندمای ملکك
هر برنی بر نوع خدمت ایله کندی یه متعلق ومرتبط قیلدی لاجرم کوندن کونه رتبت
وحرمتی مرتفع اولدی وشاه وسپاهك قلوبنه دخول ایدوب عمروقنه تمام یول بولدی
تا بر مرتبه یه وارد یکه محل اعتمادی ومحرم اسراری اولدی چون ملك بومان آنك
اخلاص واختصاصن روز افزون وصدق واستقامتن حددن بیرون کوردی
مشار الیه مملکت ومدار علیه سلطنت قیلوب سوانح امورده انکله مشاورت

ایدرایدی ومصالح جمهورده آنك تدبیری ایله مباشرت ایلرایدی بر کون بر محفل عام
ومجمع خواص وعوامده ایتدی چون ملك زاغان بخدبی سبب آزرده قیلدی * وبکا
بیجرم عقوبت رواکوردی سینه می آنك کینه سندن بر طرف وسینه سن
سهام انتقامه هدف قیلمینجه وشربت غدرله تشفی صدر حاصل قیلوب اکامیدان
اخذ انتقامده دستبرد تمام کوسترمینجه بنجه قرار وارام بولم وکازار جهانده نه وجهله
خرام قیلم بو مأمولك حصولنده چوق تأمل ایتدم ونیچه زمان تفکر بحرنه توغل
ایتدم آخر الامر عین یقین ایله کوردم وذهن دوربین ایله بیلدمکه تابن زاغ صورتنده
اولوب اول سیاه رولرك هیئتندن چیقمیم بو مراد حاصل اولمق وکشتی غرض
ساحل وصوله واصل اولمق ممتنعدر امابن علمادن اشتدمکه چون بر مظلوم مستمنده
بر ستمکار غدار دن جفا ایره وبر ظالم جفا کاردن بر فقیر دردمند محنت کوره
قدنی کمان ایدوب تیر دعایی جانب آسمانه روان قیلسه وناره انکسار ایله یانسه
وشعلهٔ اضطرار ایله یاقلسه * بیت * چکوب همت کمانن صادقانه * دعا اوقن روان
ایتسه نشانه * اول حالتده هر تیر دعا که شست اخلاصدن کشاد بوله برمقتضای
امن یجیب المضطر اذا دعاه) جناب حقدن جل وعلا قرین هدف اجابت اوله (بیت)

حق قبول ایلیه نداسن انك * مستجاب ایلیه دعاسن انك

رأی ملك آرای ملك صواب کوررسه بیورسون تا بنم خرمنی بدنمه آتش اورسونلر
شاید اول لحظه که حرارت آتش جسممه واصل اولوب قبول دعا مرتبه سی حاصل اوله
جناب عزتدن عزت اسمائه تضرع ایدوب دیلیم که بو زاغ صورتنی بندن محو ایدوب
معدوم ایده وسزلك هیئتکز خلعتنی ارزانی بیوروب بنی بوم ایده تا بو وسیله ایله
اول مکافاته اقتدار بولم وانتقامی انلردن آلوب تسلیٔ دل وتشفیٔ صدر حاصل قیلم
بو مجمعده اول وزیر که کارشناسلك قتلی بابنده مبالغه ایتمش ایدی حاضر ایدی ایتدی
بیت * کرچو نرکس نیستی شوخ وچو لاله تیره دل * پس دو روی وده زبان همچون
کل وسوسن مباش * ملك وزیره ایتدی بو سوزه نه دیرسن وبو سؤاله نه جواب
ویررسن وزیر ایتدی بو دخی فن شعبده دن بر رنك ورنك زرقله آمیخته بر نیرنکدر
* بیت *

سراپای او جمله ریوست ورنك * وز افسون او زیرکان کشته دنك

اکر انك شخص خبیس وجثهٔ خبیثنی کرا تله یاقوب کل قیله لر وخاکسترین
چشمهٔ آب حیوان وانهار جنان ایله قالب کل قیله لر طینت شوم وسیرت مذمومی
قرار اصلندن متغیر اولمق محال وخبث نیت ولوث عقیدتی سیول انهار ومیاه بحار ایله
طاهر اولمق وهم محض ومحض خیالدر * بیت * اکر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت *

نهی زیر طاووس باغ بهشت * بهنگام ان بیضه پروردنش * ز انجیر جنت دهی ارزنش
بران بیضه کردم زند جبرئیل * دهی آبش از چشمهٔ سلسبیل) شود عاقبت بیضهٔ زاغ
زاغ) کشد رنج بیهوده طاووس باغ) شکل بوم دکل اکر بفرض محال انك ذات
خبیثنه هما صورتی طاری اولسه یا فی المثل عنصر خسیسی سیمرغ لباسن کیوب
اول پلاس سیاهدن عاری اولسه هنوز صمیم دلدن بنی نوعنه مائل اولوب عداوت
اصلی صداقت عارضی یه حائل اولسه کرك اول موش ککبی که باوجود صورت
انسانیه ده متمثل ایدی ینه کندی اصلنه میل ایدوب آفتاب نورپاش وسحاب
فیض بخش له و بادر احتبار وکوه پروقار ایله موانست قیلمدی ملك استفسار ایتدی که
نیجه اولمشدر اول (حکایت) وزیر ایتدی روایت ایدرلر که بر زاهد مستجاب الدعوة
برجویبار کنارنده تقاعد اختیار ایتمش وآب قناعت ایله دنس تعلقات دنیادن
الن یومش آرتمش ایدی اتفاق برکون برزغن پرواز ایدرکن اول مقام
مقابله سنه یتشدی مکر بر سوراخدن بر موش بچه یی شکار ایتمش ایدی حکمت الهی
منقارندن خلاص اولوب زاهدك اوکنه دوشدی زاهد انی کوربجك رقت وشفقتی
غالب اولوب الدی خرقه سنه صاردی بو نیت ایله که خانه سنه اله کیده ومریدلرندن
بریسنه سپارش قیله تا انی فرزند ککبی تربیت ایده نا کاه خاطرنه بو خاطره خطور
ایتدیکه بو بر زیانکار جانوردر اهل خانه بوندن متضرر اولمق مقرردر پس دعا ایتدیکه
ایزد تعالی انی بر دختر ایده تیر دعای زاهد هدف اجابته یتشوب مشاطهٔ تقدیر انی
بر دختر صورتنده تصویر ایتدی سرو قامت زیبا هیئت روشن روی واشفته موی
بروجهله که انوار آفتاب رخساری خرمن ماهه آتش غیرت براغوردی ودود رشك
زلف مشکباری دل شب سیاهدن آسمانه اغردی * مثنوی *

خلق اوللدن جهان ایچنده جمال * کلمدی کلمیسر اکا مثال

خلق اوللدن نکارخانهٔ حالك * کلمدی نقشی کیبی صورت بالك * زاهد نکاه ایتدی
بر صورت کوردیکه لطف محضدن آفریده و بر طفل کوردیکه محض لطف ایله
پروریده انی مریدلرندن بریسنه سپارش ایتدیکه تا فرزند صلبی کبی پرورش ایده
مرید اشارت پیری جانینه منت بیلوب تعهد حال دخترده سعی بلیغ ایتدی واز زمانده
دختر حد بلوغه یتدی زاهد ایتدی ای جان عزیز بلکه جاندن لذیذ شمشاد قدك
دراز وسرو قامتك سرافراز اولدی بستانلرك حقهٔ انار ه وساعد و بازولك شاخ چناره
دوندی من بعد سنك ککوهر پاکك برشوهر ایله سلك ازدواجه منخرط اولمق
لازمدر بن بو امری سنك رضاکه تفویض ایتدم سن بو بابده نه دیرسن وافراد آدمی
ویریدن بلکه ذوات علوی وکائنات سفلیدن کیمی اختیار ایدرسن (بیت) نه برده

کیم اوله برسرو آزاد* قد که بنده درای شاخ شمشاد* تو آزاده لر عشقیکه بنده
بویك اوکنده طوبی سرفکنده* دختر ایتدی بن برشوهر دلرمکه قدرت قاهره سی
وقوت ظاهره سی اوله وعلو وعظمتده درجهٔ بلند ومرتبهٔ ارجمند ایله اختصاص بوله
زاهد ایتدی بو اوصاف ایله موصوف کیمدر اما غالب امر اولدر آفتابدر دختر
ایتدی بلی واقعا اول شوائب نقصدن عاری وزیر فلکده اولنلره فرمانی جاریدر اول
بنم زوجم اولمغه سزادر وبنی انکا عقد ایلسك روادر (مثنوی)

دکر روز چون خسرو خاوری* برآمد برین طاق نیلوفری

زمانه درو روشنی باز کرد* جهان بازئ دیکر آغاز کرد (ع) علی الصباح بفرمان
فالق الاصباح) آفتاب عالمتاب تتق افقدن طلوع ایتدی زاهد صورت حالی انکله
درمیان ایدوب ایتدی ای نیر اکبر بو دختر سعد اختر بغایت خوب صورت
ومحبوب سیرت ملك منظر پری پیکر دلبردر (مثنوی)

مه تابندهٔ برج شرف قدر* صفاده صانه سن در صدف در

قرار ایمش دکلدر پایه سینه* کونش دوشمش دکلدر سایه سینه* حالیا (بحکم) من
تزوج فقد احصن نصف دینه* اغوای هوای نفس کراهدن حصار استوار نکاحه
پناه ایتمك دیلر اما بندن شوهر توانا وزوج عظیم الشان تمنا ایلر بو سببدن انی خدمتکه
مناسب کوروب دیلرمکه عقد نکاحکه مرتبط وعقد ازدواجکه منخرط اوله آفتاب
چون قصه یی استماع ایتدی خجلتدن کاه صراردی وکاه قزاردی آخر بو وجهله جواب
ویردیکه ای زاهد سکا بندن توانادن خبر ویره یم واول ابردرکه کوشهٔ سایبان رفیع
خرکاه آسمانه برابر دزدیل ظلیله چهرهٔ انوارمی مستور واهل عالمی تماشای
دیدارمدن محجوب ومهجور ایدر* بیت* آفتابی بدین بلند برا* ذرهٔ ابر ناپدید کند
زاهد ابره متوجه اولوب فصل سابق الذکری تقریر ایتدی ابر حیاسندن غرق عرق
اولوب ایتدی اکر بنی اختیاره باعث قوت وغالبیت ایسه یادبندن بو معنایه
الیقدرکه هر جهتدن نکا غالب مطلقدر عنانم آنك الندهدر هر جانبه که دیلسه
چکر کیدر واختیارم قبضهٔ تصرفنده در هر طرفه که استسه زنجیر تسخیر ایله یدر زاهد
بو نکته یی مسلم طوتوب جانب باده متوجه اولدی جمال دختر وقصهٔ شوهری تفصیل
سابق اوزره باده یاد قیلدی باد بو خبردن متغیر اولوب ایتدی بنم نه قدر قدرت وقوتم
اوله دیرسن قوت علی الاطلاق کوهده ثابتدرکه پای تمکینی دامن وقاره چکوب
اوتورمشدر وقطب آسا کندی مرکزنده استوار وبرقرار اطوارمشدر بنم قوتم انده اول
قدر تأثیر ایدرکه کوش اصمده صدای صور وصفحهٔ صخرهٔ صماده ضرب پای مور
* بیت* بادا کر ابر را بجنباند* چون بکوهی رسد فروماند* زاهد چون بو حالك

دختر ين وجمال باكمال دخترين كوهه تعريف وتوصيف ايتدى كوه صداى بلندايله ايتدى اى زاهد خرقه پوش قدرتده وقوتده موش بندن زياده دركه اطرافمى دندان خار اشكا فيله قزارود روغنده درلودرلوخانه لر وآشيانه لردوزرسينه م انك نيش دلريشندن غلبيره وجسمم انك زخم بيرحمندن كفكيره دونمشدر دخترچون كوهدن بوكلامى ايشتدى عرق جبليسى حركته كلوب ايتدى صدقت وبالحق نطقت راست سويلرسن كه موش اكا غالب مطلقدر وبنمله ازدواج وامتزاجه جمله دن اول اليقدر زاهد دخى قبول ايدوب صورت حالى بر موشه عرض ايلدى موش بحسب جنسيت كه علت ضمدر ودختر خلقت اصلى سببيله اكا سنمدر قلبنده ميل تمام وشغف مالا كلام بولوب ايتدى بندخى مدت مديده دركه بر دلارامه ارزومندمكه انيس روز كارم وجليس غمكسارم اوله اما زوجين مابيننده كفاءت لازم اولديغى اجلدن بنم جفتم واجبدركه بنم جنسمدن اوله دختر ايتدى بوامر آسانددر زاهدده دعا قيلسونكه بن موش اولم وسنى دست عشرتله در آغوش قيلم زاهد كوردي كه جانبيندن رغبت كامل وهر برى اخره جان ودلدن مائلدرال قالديرب وبارى تعاليدن بنه انك موش اولمسين استدعا ايتدى فى الحال دعاى زاهد عز اجابته مقرون اولوب (كل شئ يرجع الى اصله) حكمتى ظهوره كلوب دختردن خلعت صورت انسانيه منخلع اولوب موش صورتنده كه صورت اصليسيدر جلوه قيلدى وزاهدانى اول موشه ويروب فارغ اولدى *بيت*

جان من هر چيز را با اصل خود باشد رجوع * ما چو از خاكيم اخر خاك مى بايد شدن

بومثلدن معلوم اولوركه مقتضاى طينت ولوازم جبلت هرچندكه بعض عوارض سببيله اولكى حالندن تحول ايتمك ميسردر اما عاقبة العاقبة همان حالت اصليه يه معاودت ايتمك محقق ومقرردر حكيم سخندان طوسى يعنى امير الشعراء فردوسى بومعنايى سلك نظمه چكوب بوعبارات رنكين واستعارات شيرين ايله ادا ايتمشدر *مثنوى*

درختى كه تلخست او را سرشت * كرش در نشانى بباغ بهشت

ور از جوى خلدش بهنكام آب * بيخ انكبين ريزى وشير ناب * سرانجام كوهر بكار اورد * همان ميوهٔ تلخ بار آورد * ملك بوم طالع نحس وبخت شومى مقتضاسى اوزره بونصايحى استماعدن امتناع ايتدى ووزيرك كلام اصابت انجامنى حسده حمل ايدوب جوانب عواقب اموره نظر ايتمدى زاغ انلره هركون بر حكايت دلپذير وهركيجه بر افسانهٔ بينظير تقرير ايدرايدى وكلك تعبير ايله صفحهٔ ضميرلرينه نكات غريبه وحكايات عجيبه تحرير وتصوير ايدرايدى تا بوسببله محرم خاص اولدى

ومحرمیت اسرار ایله اختصاص بولدی وناکاه فرصت بولوب قاچوب ملك زاغان قتنه کلدی ملك انی سلامتده کوریجك نشاط بال ولسان حالله بومقاله آغاز ایتدی

بیت

ای دوستان بکام دل اکنون توان رسید * کارام جان وراحت روح روان رسید

پس فیروز صورد یکه اول مهمی نیجه ایتدك کارشناس ایتدی ملك دولتنده لطف وحیله ایله انلرك مغزینه کیردم ومطلوبمه واصل اولوب مقصودمه ایردم همان اماده اولك که تیغ انتقامی نیامندن چکه جك زمان ودشمنی دوستلر مرادنجه کوره جك اوناندر ملك ایتدی کیفیت حالی مجملا تقریر وصورت مهمدن برشمه تصویر ایله تا حقیقت واقعه یه فی الجمله واقف اولوب اسباب جدال وقتالدن مناسب حال هرنه ایسه مهیا قیلنه کارشناس ایتدی ای ملك فلان کوهده برغار واردر که لیل ونهار بومیلر انده قرار ایدرلر اول نواحیده هیزم خشك غیر متناهید ربونی فکر ایتدمکه ملك یوره تا وقت ظهرده که انوار آفتاب خاوریدن اول تیره دللرك بصیرتلری کبی باصره لری خیره اولوب اول غار تاریك وتارده متواری اوله لر هر زاغ چنکال ومنقاریله هیزم مذکوردن مقدوری مقداری کوتوره در غارمز بوره کتوره بندخی وارم اول نواحیده اولان شبانلردن برپاره آتش کتوروب مجتمع اولان هیزمه اورم وملك فرمان ایدوب تازاغلر پرلرین تحریك ایدوب آتش مشتعل اوله لاجرم هر بومکه اول غاردن چیقه پروانه وار سوخته شعله بوار اوله چیقمیوب ایچنده قالنلر دود آتش دمار ایله بوغیله ملکه بو تدبیر معقول بغایت مقبول کلوب فی الحال تهیئه اسباب حظوتر حاله اشتغال قیلدیلر وترتیب مزبور اوزره بو مهمی اتمامه یتوروب تمام بوملر بو تدبیر ایله هلاك ومعدوم اولدیلر وزاغلر فتوح موفور وغنایم نامحصور ایله شاد ومسرور ومظفر ومنصور مأوالرینه رجوع ایتدیلر ونعره شادی بی عیوقه یتوروب دهان تهنیت وزبان شکر وحمد لله ایتدیلر * قطعه)

اخر مراد ملك روا کرد روزکار * اقبال را بوعده وفا کرد روزکار

هرشادیئ که فتنه زما فوت کرده بود * انرا بیك لطیفه قضا کرد روزکار * شاه وسپاه کارشناسك مساعی حمیده وخدمات پسندیده سنه سپاسدار اولوب آنك اکرام واحترامی بابنده مبالغه بی حدذن کچوردیلر وآنك مدح وثناسنده غلو واطرابی مرتبه افراطه یتوردیلر اول دخی ملکه خیر دعا ایدوب سائر ارکان واعیانك دخی حالنه سزا ستایش وثنا ایتدی بو اثناده ملك ایتدی اعدایی مخذول ومقهور واحبابی مسرور ومنصور قیلمقده سنك حسن رأیك وتدبیر عالم آرایك عجب نتیجه ویردی کارشناس ایتدی بو ظفرلر که میسر اولدی ملکك فرد ولتی وپادشاهك بخت سعادت

منقبتی مقدماتی نتیجه‌سیدر بن بوظغراثرین همان اول کون معاینه قیلدمکه
اول مدبر بزی قلع وتدمیره قصد تدبیر ایتدیلرو بزم ملک موروث وولایت
قدیممزی پنجه تغلبله تسخیره اتفاق ایدوب ال بیرایتدیلر * بیت * آن تیره‌روکه
کرد بملک توچشم سرخ * تازردروی کشت وجهان شد بروسیاه * ملک
بردخی صوردیکه بوملرایله مصاحبت عذابنه نیجه صبرایده بیلدک واول شوملر
ایله ما بینکزده کمال مباینت وارایکن نفسکه انلرله الفت وموانستده نیجه جبرایده
بیلدک حتیقندرکه اخیاراشرارایله موانست ایتمک غایت متعسرواپرار فجارله
مجاورت ومجالستدن بالطبع متنفردر * دیمشلردرکه مار زهرنا کله مخالطت
صدبار یار بدکردارله مصاحبتدن اولیدر * بیت *

اکردر تلخی هجران بزخم غم توان مردن * ازان بهترکه بابیکانه شهدو شکر خوردن

کارشناس ایتدی ملک بیوردیغی کبیدر واقعا مصاحبت دیوودد مجالست
همنشین بددن هزاربار اولیدرونفسه ناجنس ایله انسدن مکروه ومنفورنسنه
یوقدر * ع * دیداریارنامتناسب جهنمست * اماعاقل وکامل اولدرکه مخدومی
رضاسنی نفسی مقتضاسی اوزره تقدیم ایدوب صاحب دولتنک ادای حقوق
نعمتی بابنده هرمحنت که لازم کله صفای خاطرایله تقبل ونشاط وافرایله تلقی
وتحمل قیله صاحب همت مقام محنتده کندیسن کرداب اضطراب وورطهٔ حیرته
آتمز زیراهرامرک که عواقبی فتح ونصرت ونجح وفرصته مقرون اوله هرچندکه
مبادیسنده دردومحنت ورنج وزحمتی متضمن اوله چندان اثروا اول قدر ضررایتمزکه
هیچ برکنج بیرنج اله کیرمز وبرکسسنه نک الی بی آزار خار کل مراده ایرمز * بیت *
دیلرسک کاجه وصل یارکلزار * کرکدرکیم چکه سن زحمت خار * کرک بربیل تحمل
عندلیبه * که برقاچ کون ایره وصل حبیبه * بیت * مکن زغصه شکایت که
درطریق طلب * براحتی نرسیدانکه زحمتی نکشید * ملک ایتدی بوملرک کیاست
ودانشلرین نیجه فراست ایتدک کارشناس ایتدی انلرک میاننده اهل تدبیر
کوردم اول وزیردن غیری که بنم قتلمه اشارت قیلدی وانلرانک رأینی ضعیف
ونحیف عدایدوب نصایحن سمع قبول ایله اصغا ایتمدیلروبوقدر ادراک ایده‌مدیلرکه
بن انلرک میاننده غریب ایدم وقومم قتنده رفعت درجه وشرف منزلتم وارایدی
وعقل وفکرله موصوف ومعروف ورأی وتدبیرایله مشهور ومذکور ایدم مبادا
انلرک بابنده مکر تخمن اکیدم وغدره فرصت بولوب انلری دام انتقامه چکیدم
نه کندی عقللریله بوقدر تمیزه قادراولدیلرونه ناصحلرک کلامنی وزن وحسابه الدیلرونه
اسرار سلطنتی که اسراری واجب ایدی بندن مخفی طوتدیلرلاجرم کرفتار دام بوار

اولوب بیزه ایتدکلری جور وظلمك مكافاتن بولدیلر(دیمشلردرکه ملوکه اخفای اسرارده احتیاط واجبدر خاصه دوست خائبدن ودشمن خائفدن * قطعه * دوستی کز تو نا امید بود * محرم خود مساز در همه حال * با عدو نیز کز تو ترسانست * نیست اظهار سر خویش حلال * ملك ایتدی بن شویله کمان ایدرمکه موجب هلاك بومان همان دعای سحرگاه مظلوماندر وزیر ایتدی بلی اویله در * بیت * اول جراحت که سحرگاه آه مظلوم ایلیه * صانمه که هر کز آنی بر تیر مسموم ایلیه * هر پادشاه که ابواب جور وبیدادی فتح وبساط ظلم وستمی بسط ایلیه عنقریب ساس دولتی منهدم واسباب سلطنتی منعدم اوله که ثبات سلطنت کفرله ممکن وظلمله ممتنعدر * الملك یبقی مع الکفر ولا یبقی مع الظلم * بیت *

ملك سلطان کرچه کافر اولسه اولور پایدار * لیك جور وظلمله اولمز ممالك برقرار

(مثنوی) رها کن ستم را بیکبارگی * که کم عمری آرد ستمکارگی * شهنشاه چون رأی را بد کند * یقین دان که بد در حق خود کند * دیمشلردرکه هر کمسنه که درت نسنه یه مرتکب اوله لازمدرکه درت نسنه یه مترقب اوله هر کمسه که ظالم اوله عنقریب هلاکنه جازم اولمق کرك وکیمکه صحبت زنانه حریص اوله فضیحتی مقرر بیلمك کرك اول کمسه که اکل طعامده شره تمامی اوله بر مرض هائله منتظر اولمق کرك وهر پادشاه که وزرای رکیك رای وبیخرده اعتماد ایده ملکندن قطع امید ایتمك کرك زیر سالفه ده مزبور وکتب فلاسفه ده مسطوردرکه التی کمسنه یه التی نسنه دن قطع طمع لازمدر وآنك حصولندن مأیوس اولمق واجبدر * اول پادشاه ستمکار ثبات سلطنتدن * ایکنجی متکبر ومتهور ستایش ومدحتدن * اوچنجی خلق بدخلق کثرت احبادن * دردنجی کستاخ وبی ادب مرتبهٔ عظمتدن * بشنجی بخیل وبیمروت احسان وانسانیتدن * التنجی حریص خسیس صیانت ودیانتدن * زیرا که حرص حریصی حرامه اقدام ایتدیرر وهر یرده که حرص وآز خیمهٔ اقامت قوره امانت ودیانت اول منزلدن رخت اقامتی کوتورر چون ملك بومانك دخی زاغلرك استیصال واستیلاسی بابنده حرص وشرهی حددن بیرون ایدی لاجرم دائرهٔ امن واماندن بادیهٔ هوان وحرمانده حیران وسرکردان اولدی وغیریلر ایچون حفر ایتدیکی چاهه آخر کندی دوشوب من حفر بئرا لاخیه وقع فیه * نکته سی آنك حقنده واقع وعیان اولدی * بیت * قرادشنه قیو قزرسه کشی) قیو یه دوشمك اولور آنك ایشی * قطعه *

میندیش در حق مردم بدی * که آری بلا بر سر خویشتن

نه بینی که رنج فراوان کشد * که چاهی کند بهر من چاهکن * باخر که چه را بپایان برد وی اندر تك چاه افتد نه من * ملك ایتدی بو خدمتك کما ینبغی حقن کیم اداقیلور

وبو نعمتك

وبو نعمتك عهدهٔ شکرندن کیم کاورکه برطائفهٔ ناخائفه یه که صحبتلرندن اباونفرت بزه لازمهٔ ذات ومقتضای طبیعتدر طوع رغبت ایله خدمتی تقبل ومخدومک حق نعمتن اداوا حبابولنه جان وباشک فدا ایدوب اعدانک بار محنت وبلاونار مشقت وعناسنه تحمل ایتدلئا کرنعوذبالله اول وزیر ناصحک کلامنی سمع رضا ایله اصغا ایده لردی جسمکه عذاب الیم وجانکه خطر عظیم مقرر ایدی کارشناس ایتدی ای ملک اکرچه که صورتده آدمی بسیار در امامعناده آدم دیمکه اول سزاواردر که چون عنان رضاسک برامرک تنفیذ وامضاسی جانبنه معطوف قیله اولاجان عزیزندن ال یویه وترک سری تاج وافسر ایدینوب مردانه میدانه قدم قویه * بیت *

از سر کذشته اند بمیدان نهاده پای * صاحب دلان که کوی ارادت ربوده اند

شویله که صلاح حال ومقتضای مقام کندیدن دونک امرینه امتثال وخدمتنه قیام اوله توقف چکمیوب فی الحال تحصیلنه اشتغال واتمامنه اهتمام قیله تا عروس مرادی علی احسن الوجوه تتق حصول ووصولدن جلوه یه کلمه نه که اول مارکندینک صلاح کاری ایچون طریق حیله یه سلوک اختیار ایدوب ناچار خدمت غوکه رضا کوستردی ملک استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول * حکایت * وزیر ایتدی روایت ایدرلر که برمارکبر سنندن نحیف وزار اولوب ضعف قوت وقوت ضعفندن شکاردن قالدی وکسب قوت لایموت ایچون حوت کبی تفکر وتحیر بحرنه طالدی چون بی قوت زندکانی محال وضعف وحرفندن بیطاقت وبیمجال ایدی ایام کذشته یه تلهف وتأسف طریقله کندی کندی یه ایتدی ای دریغ اول ایام جوانی واحیف اول کامرانلق زمانی * بیت * آه کیم بنیاد عیش وعشرتم اولدی خراب * کتدی طاقت قالمدی برذره اندامده تاب * حالا توقع مراجعت ایام شباب وامید عمارت بنیهٔ خراب وطمع معاودت قوای نفسانی وارزوی مساعدت اعضای جسمانی همان آبدن آتش واتشدن تسکین حرارت وعطش تمنا ایتمکدر بونک برله کاشکی پیرلک مدتی دخی مدید وعهد عیب شیبکده نهایتی بعید اولیدی * بیت * رفت دوران جوانی نوبت پیری رسید * ای دریغا صحبت یاران وایام شباب * وقت پیری هم غنیمت دان که از عمر عزیز * هردمی کان بکذرد دیکرنه بینی جز بخواب) مار چون کوردیکه تدارک احوال ماضی محالدر تدبیر حال استقباله که مهم وضروریدر اشتغال ایتدی وایتدی اکرچه بوروز کارده خرمن شبابی صاووردم اما بحمدالله که تجربه حاصلن کتوردم وبوعمر درازده برازحزم وتدبیر سررشته سن اله کتوردم حالا اساس کاری کم ازارلق اوزره بنا ایدوب

هر مذاقه که یوز کوستره نعمت ودولت بیلمك کرك وهزار منت الله آنك شروعنه
رغبت ایتمك کرك تا اول امر که بقیهٔ عمرده موجب قوام معیشت اولمغه قابل اوله
بو وسیله ایله حاصل اوله پس برچشمه کنارنه وارد یکه غوکلر آنده بیحد وبیشمار ایدی
وبر ملك کامکار وبر امیر نامدارلری وارایدی غوکلرك بو کثرت ووفرتن کوریجك مارك
کوکلی صوکبی انلره میل ایتدی اخرکار بونلردن بعضنك شکارنه صارقدی وما تمزده لر
کبی سینه سن چالك ومصیبت رسیده لرکبی اندوهناك خاك راه اوزره کندیسن
براقدی اتفاق برغوك بونی بوحالتده کوردی سروقتنه کلوب حالن صوردی وایتدی
ای مار سنی بغایت ملول وغمخوار کورورم موجبی ندر مار ایتدی ای یار غمخوار الغه
بندن سزاوار عالمده کیم وارکه مادهٔ حیاتم بنم شکار غوکه منحصر ایدی حالیا
بر واقعه یه اوغرادمکه انلرك صیدی بکا حلال ایکن حرام اولدی حال بو منوال اوزره
اولیجق ای غوك بن نیجه غمناك اولمیم که بنم امرم تمام اولدی بونی دیدی وزارله اغلدیکه
تمام غوکلرك آتش فرقتله درونن طاغلدی پس اول غوك واروب ملکه خبر ایتدی
ملك غوکان بو صورت عجیبی زیاده تعجب ایدوب استفسار حال ایچون مار قتنه
کلوب ایتدی ای مار نه سبب ایله سن بو دام بلایه کرفتار اولدك مار ایتدی * بیت *

من این آه جکرسوز از دل پیمان شکن دارم * چه از دیکری نالم که درد از خویشتن دارم

ای ملك حرص شوم بنی بو دام محنته کرفتار ایتدی وشرهٔ مذموم بنی بو کرداب بلایه
وورطهٔ عنایه اتدی تفصیلی بوکه اتفاق برکیجه برغوکی صیده قصد ایتدم بیچاره
بندن قاچوب کندیسن برزاهدك خانه سنه آتدی بنده خی طمع بلاسندن عقبنه
دوشوب زاهدك خانه سنه کیردم قضای الهی خانه تاریك ایدی پسر زاهد خوابده
ایکن آیاغنك باش برمغنی غوك صانوب غایت شرهمدن محکم طوتوب اصردم
هماندم پسرك اثر زهردن چهره سی زرد اولوب دردزخم دندانمدن طوردیغی برده
مرد اولدی زاهد قضیه دن خبردار اولوب سوز فراق فرزند دلبندندن بکا قصد ایلدی
بن صحرا یوان طوتوب قاچدم وسرعت واستعجالدن پروبالم آچدم زاهد عقبمه دوشوب
هرچند که بکا یتمکه قصد ایلدی یتمدی اخرکار بکا بددعا ایلدی ایتدیکه اول قادر
پروردکاردن دیلرمکه سنی خوار ولی اعتبار ایلیه ومرکب ملك غوکان ایدوب صید
غوکه الك ایرمیه تا ملك سکا صدقه رسمنده برشئ ویرمیه حالیا ضرورت اقتضا ایدوب
وقضای رب العباده رضا ویروب کلدم تا ملك بکا سوار اوله واقرانی میاننده بو شرف
واعتبار ایله امتیاز واشتهار بوله * ع * کردن نهاده ایم جفای زمانه را * بو تیر
تزویر ملك غوکانك قلبنده تمام تأثیر ایدوب بو بابده کندویه زیاده شرف وافتخار
ومرتبه واعتبار تصور ایتدی پس دائما ماره سوار اولوب اطراف چشمه ساری

کزردی

كزردى وانكله مباهات وافتخار ايدوب ابناى جنسى اوزرينه انكله رفعت وتفوق
اظهار ايدردى چون بو حال اوزره برزمان كچدى مار ايتدى ملكك عمرى دراز
ونهال دولتى سرافراز اولسون مقرردركه بدن بدل ما يتحلله محتاجدر وطعمه
ولقمه يه احتياج مقتضاى مزاجدر معلوم شريفدركه مركب روح كثرت ركوبدن
بيمجال وبى غدا بو خدمتى ادا خيال محالدر ملك ايتدى بلى راست سويلرسن
بن مركبسز اولمق متعسر ومركبه بى قوت قوت متعذردر پس هركون انكچون
ايكى غولك وظيفه تعيين ايتديكه طعام چاشت وشامى انكله انتظام بوله مار
بو وظيفه ايله روز كار كچوردى چون اول مسكنتده منفعت بيشمار وار ايدى اندن
عارا يتميوب عاقبت كارمرادنه ايردى * رباعى * دستى كه زديدنش تراندك آيد *
دروقت ضرورت بوسه دادن شايد * هركاركه عارست وملال افزايد * درحالت
احتياج بد ننمايد * بو مثلى اول اجلدن كتوردمكه هرچندكه بن زمين دلده صبر
تخمين اكدم وبو طريقده مذلت ومشقت بارين چكدم چون آنك ضمننده هلاك
دشمن مقرر وصلاح دوست متصور ايدى طبعمه چندان كراهت يتشميوب زياده
متألم اولمدم بودخى محقق ومقرردركه دشمن بدسكالك استيصالنده معادات
ومخاصمتدن مدارات وملايمت كاركردرتركه آتش سخت اكر بر درخته ايرشه
جرمندن روى خاكده بولديغى دكلو ياقر اما بو لطافت ونعومتله هر درختى فرضا كه
اصلى ثرايه وفرعى سمايه يتشه ممرنده واقع اولنجق بيخ بنيادين يقر * بيت *

تلطف كن كه دركاريكه صعب است * بنرمى ومدارامى توان ساخت

بو سببدن ديمشلردركه منفعت رأى وتدبير فايدۀ شجاعتدن كثيردر *
الرأى قبل شجاعة الشجعان * زيرا كه مرد مبارز هرچندكه شجيع وبهادر اوله
ميدان مقاتلهده سكز يا طقوز يا يكرمى يا اوتوز يا اللى يا يوز شخص ايله مقابله يه قادردر
بوندن زياده سى مبالغه ايدوكى ظاهردر اما مرد صاحب تدبير بر فكر اصابت
پذير ايله نيچه اقليم وملك عظيم ضبط وتسخير ايلر وبر رأى صوابنما ايله نيچه لشكر
بيكرانى پريشان ونيچه كشور ابادانى ويران وخاك ايله يكسان ايدر (مثنوى) بيك تدبير
نيكو آن توان كرد * كه نتوان باسپاه بيكران كرد * بشمشيرى توان جايى ربودن *
بفكرى شايد اقليمى كشودن * ملك ايتدى اعدايه عجب ظفر بولدك وفكر صائب
وتدبير ثاقبله بو فتح عظيمه مظهر اولدك وزير ايتدى بو امرك اتمامى محضا بنم رأى اصابت
انجام ولطف تدبير وحسن اهتمامله اولمشدر بلكه ملكك فر دولت ويمن سعادتى
بو كارده مددكاردر ديمشلردركه چون بر جماعت بر امرك تحصيلنه عزم ايدوب
بر مهملك طلبنه جزم ايده لر حصول مقصوده اول كمسنه فائز اولور كه فضيلت

ومروت ایله سایرندن امتیاز بوله واکر جمله سی صنعت مروتده برابر اوله لر اول کمسنه نك
مرادی حاصل اوله که خلوص طویت وصدق عزیمتدن مزیتی اوله اکر بو خصلتدن
دخی متساوی اوله لر مطلوبه اول کمسنه واصل اوله که یار مددکاری بسیار اوله
بو بابده دخی تفاوتلری اولمسه هر کیمه که اقبال ودولت مساعد وطالع وبخت معاون
ومعاضد اوله دست وصول ایله شاهد مقصودی اول دراغوش قیله * بیت *

مدد بخت کر اینست مر نجان خودرا * که اکر روی سوی بحر کنی بر کردد

ملك ابتدی ای کارشناس اکر بو ملربزی اول قدر حسابه المسه لر وبزم اخذ انتقامه
قدرتمزی بیلمسه لر عجب دکلدر که بزی غایت قلیل کوروب ضعیف وذلیل عد
ایلمشلردر کارشناس ابتدی درت نسنه نك قلیلنی کثیر عد ایلمك کرك * اول آتش که
محرق ومضر در شر وضررده قلیل وکثیری بردر * ایکنجی دین که وقت مضایقه ده
داین تقاضا ایتسه بر درمله بیك دینار برابردر * اوچنجی مرض که هر چند که انحراف
مزاج ضعیف اوله علاجه احتیاجی قویدر * دردنجی دشمنکه نه قدر خوار وبیمقدار
اولسه دانه مکر ایله خصمی دام انتقامه چکمکه قادردر نته که اول کنجشك ضعیف
پیکر مار قوی هیکلدن بر حیله ایله انتقام الوب ومرادنه ایرشدی ملك ابتدی نیجه
روایت اولمشدر اول * حکایت * وزیر ایتدی امثالده کلمشدر که ایکی کنجشك
برخانه سقفنده آشیانه طوتمشلر واوقاتلرین فراغت ایله کچوروب آب ودانه ایله
قناعت ایتمشلر ایدی برزماندنصکره قدرت ربانی انلره بچه ارزانی بیوروب مادر وپدر
بر بر رکیمدرلر ایدی وفرزندلرینه تحصیل قوت ایچون قوت طلب ایدرلر ایدی بر کون
مکر کنجشك نر بر طرفه کتمش ایدی کابچك کورر که مادر اضطراب تمام ایله اطراف
اشیانده رقص اورر ونفیر وصفیری عالمی طوتمش وزار آتش تأثیری فلك اثیره یتمش
ایتدی ای روح روان بونه حرکتدر که ایلرسن وبونه ترانه درکه سویلرسن وبونك سببی
ندرکه کندلك چالاروکندلك او نارسن جواب ویردیکه * بیت * می خلد درسینه ام
خاریکه می بارم سرشك * دردل سوزان غمی دارم که آهی می کشم * نیجه نالش
اتمیم که بودم غائب اولدم ایدی کوردمکه برمار مهیب وبرافعی بانهیب کلوب بچه لره
قصد ایتدی هر بار یکه تضرع وزاری ایتدم وایتدم * بیت * اکرچه غالبی ازدشمن
ضعیف بترس * که تیر آه سحر بر نشانه می آید * کارکر اولمیوب ایتدی سنك هوای
آهك بنم آیینهٔ دل سیاهمده اثر ایتمك میسر دکلدر بن ایتدم بلی اما بوندن خوف
ایتمزمیسن که بو فرزندلرلئیدرومادری انتقام کمرینی برمیان ایدوب قادر اولدیغمز
قدر سنك هلاککه سعی ایده وزمار قهقهه ایتدی وایتدی (بیت) حریفیکه او شیر رأیی
کند * زمثل تو پی عاجزی کی کند * چون بن بو لطف وعنف ایله آنك منعنه قادر

سرچه قوشی

اولمدم وهرچند که فریاد ایتدم فریادرس بولمدم * بیت * فریادبسی کردم وفریادرسی
نیست * گویا که درین گنبد فیروزه کسی نیست * اول ظالم خونخوار جمیع بچه لری
ییدی وآشیانه ده یاتدی اوبودی کنجشك نر بو خبر مصیبت آوری استماع ایدیجك
خرمن وجودنه صاعقهٔ آفت دوشدی وفرزندلرینك سوز وفراقیله یاندی طوتشدی
بواثناده صاحب خانه اشعال چراغه مشغول ایدی روغن ایله آلوده فتیله یی یاقوب
طوترکن کنجشك نر برحیله ایله الندن قاپدی کتوردی آشیانه سنه براقدی
صاحب خانه مبادا که آتش فتیله سقفه یتشه وضرر کلی لازم کله دیو بالای بامه
چیقدی واطفای آتش ایچون آشیانه نك بالاسندن کلنکله یقدی مار اوکندن
شررناری واوستندن اواز کلنك آهنقاری احساس ایدیجك جانب بامده واقع اولان
سوراخدن باشن طشره چیقاردیغی محل سر بی مغزی که برمشکل عقده ایدی
ضرب کلنك ایله حل اولدی بو مثلك فائده سی بودر که مار کندی دشمنی خوار
طوتوب اعتبار ایتمدیکی سببدن عاقبت سنك انتقامله سر بیخردی خرد اولدی
وآشیانهٔ خاکدن رخت وجودی کوتوروب زهرهلاکه مرد اولدی * بیت *

دشمن اگرچه خرد بود در طریق حزم * اورا بزرگ دان وغم کار خویش خور

ملك ایتدی بو مهمی احسن وجه اوزره اتمام وخصم بداندیشدن اسهل طریق ایله
اخذ انتقام سنك برکت رأی اصابت انجام ومیامن سعی بلیغ وحسن اهتمامك
ثمره سیدر هر امرده که سنك تدبیرکی دستور العمل قیلم نتیجه سی فوز وفلاح اولوب
هر امرده که سنك حسن کفایت ویمن اهتمامکه اعتماد ایدم عاقبتی فتح ونجاح
اولمشدر هر پادشاه عاقلکه زمام مهام انامی بر وزیر کافی وبرناصح کاذلك کف کفایتنه
تفویض ایلیه هرکز دست نوائب آنك دامن اقبالنه ایرمیه وپای حوادث آنك ساحهٔ
سعادتنی پیرامننه دکنمیه وتباشیر تدابیر اصابت پذیر ایله خورشید دولتی همیشه
افق سعادتدن طالع ودائما فتح وظفر جبین حال ومآلنده ساطع اوله نته که سنك
حسن رأیکدن ویمن تدبیر عالم آراکدن بکا واقع اولمشدر * بیت * بهرچه روی نهم
یا بهرچه رأی کنم * مراست دست قوی چون تو دست یارمنی * بالکز بو هنر کفایت
ایتمزمی که مدت مدیده دیار اعداده محبوس وخلاف جنس ایله مأنوس اولوب سندن
نه برنادره صادر اوله که سبب تعییب وموجب تعییر اوله ونه برفعل حادث اوله که
سوءظنه باعث اولوب انلر سندن تنفیر قیله کارشناس ایتدی ای ملك * ع * ان نیز
بدولت همایون تو بود * جمیع حالاتده محاسن اخلاق ومکارم عادات ملکدن غیری یه
اقتدا ایتدم صفت حمیدهٔ شاهی وخصال پسندیدهٔ شاهنشاهیدن نه اقتباس
ایتدمسه بنای کارمه اساس وجمیع امورمه معیار ومقیاس ایتدم بحمدالله که

ملكده عزم وجزم وفكر وحزم وشكوه وشوكت وهيبت وشجاعتله مجمع اولوب
دقایق مهمات وحقایق مبهمات خاطر خطیره ومرأت ضمیر منیره ملتبس دکلدر
وموضع تأنی وشتاب وموقع نوازش وعتاب ذهن صوابمآب جناب کامیابنه مشتبه
دکل هر روز مصالح فرد اوامر وزی رأی عالم افروزیله تدارك ایدوب وفور کیاستندن
هر امرك فاتحه سندن خاتمه سنی فراست ایلر وهر کاه کردن حالی حلیهٔ تیقظ وانتباهدن
خالی اولمیوب جانب حزم واحتیاطی رعایت وناموس عرض سلطنتی حمایت ایلر
هر کسکه بو شجلین پادشاه ایله مقام خصومتده اوله مرك وهلاکی هزار کنداله کندی
جانبه چکمش اولور ونهال وجودین بوستان عدمده دیکوب تخم حیاتن
کشتزار فناده اکمش اولور * قطعه *

خصم ترازمانه تعجیل میکشد * از عرصهٔ وجود سوی خیری عدم

باچون تویی هر انکه دم دشمنی زند * مشکل اکرامان دهدش مرك نیم دم) ملك ایتدی
سنك مدت غیبتکده نه طعام وشرابده حلاوت بولدم ونه آرام وخوابده راحت
مشاهده قیلدم حالا بحمد الله تعالی * بیت * آفتاب دولت اولدی اوج عزتدن بدید
کوکب اقبال خصم اولدی سعادتدن بعید * وزیر ایتدی هر آینه کیمکه بر دشمن غدار
وخصم قهارك دام مکرنه کرفتار اوله اندن خلاص اولمینجه ظلمتی نوردن وروشنی
شب دیجوردن فرق ایتمیوب آتشی آبدن وهوایی ترابدن تمییز ایلمز حکما بیورمشلردر که
تا بیماره کمال صحت میسر اولمیه طعام وشرابدن لذت بولمز وحمال تا بار کرانی ظهرندن
ایندرمیه راحت اولمز وعاشق تا دولت وصال معشوقه ایرمیه قرار وآرام قیلمز
ومسافر تا منزلنده منزوی اولمیه حضور وآسایش کورمز ومرد خائف تا دشمن
مستولیدن ایمن اولمیه بر لحظه حضور ایله تنفس ایتمز * بیت * چون زدشمن کسی
فراغت یافت * جانب خوش دلی عنان برتافت * ملك ایتدی بزم ورزمده
وعزم وجزمده انلرك پادشاهنك سیرت وسیرتنی نیجه کوردك وزیر ایتدی
فراست وکیاستده غایت پست ومعجب ومتکبر وتنپرست کوردم نه اندیشهٔ صوابدن
نصیبی وار ونه رأی راست وفکر خطاندوکن اکار عام اتباع واشیاعی دخی بو صفت
اوزره در الا اول وزیر که بنی قتل ایتمك بابنده مبالغه قیلدی ملك ایتدی انك عقل
ودانشنه دلیل ومعرفت رأی ورویتنه سبیل ندر وزیر ایتدی اولا بنی قتل اوزره قراری
وبو رأی اوزره ثبات واصرار ایدر الحق لو تدبیر صائب ایدی وملك آنك موجبیله
عمل ایتملك واجب ایدی بر دخی بو که حیز قبولده واقع اولمدیغن بیلور کن مخدومنه
خیر نصیحتده سعی بلیغن دریغ ایتمدی وباب مناصحتده علی الخصوص ملوکه لایق
اولان ادابی رعایتده هیچ دقیقه مهمل قومدی ملك ایتدی آداب مناصحت ملوکندر

کارشناس ایدی آداب نصیحت ملوکه نظم کلامده طریق رفق ومدارایه سلوکدر
وجانب خشونت وعنفدن جناب ملایمت ولطفه مائل اولمقدر ومخدوملک تبجیل
وتعظیمی باینده رعایت شرایط قدیمی تقدیم ایدوب بهنگام الحاح وابرامه جرأت
واقدام ایتمک کرك واکر انك قولنده یا فعلنده زلل وخلل مشاهده قیلسه انی تصریح
ایتمیوب تعریضات غریب وحکایات وامثال دلفریب ایله تنبیه ایتمکدر وشویله که
البته تصریحه احتیاج واقع اوله طرز کلامی مقتضای مقام اوزره طرح ایدوب
عبارات شیرین واستعارات رنکین ایله ادا ایملکدر اوصاف مذکور وزیر مزبورك
حسب حالی وکردن احوال واقوالی حلیهٔ خصال مذکوره ایله حالی ایدی برکون
کوردیکه جواد کلامه میدان اقدامده بر مرتبه‌ده عنان ویردیکه ملکه ایدی
جهاندارلك بر مرتبهٔ رفیع وبر منزلهٔ منیعدرکه پای آرزو جد وجهد ایله اول پایه‌یه
واصل اولمق میسر ومساعدت سعادت ومعاضدت طالع ودولتدن غیرایله بردرجه‌ده
حاصل اولمق متصور دکلدر چون علی سبیل الاتفاق بوصورت وجوده کلوب بوشغله
استحقاقی میسر اوله آنك قدرنی بیلوب ضبط قواعد وحفظ مراسمنده مبالغه قیلوب
آیین عدل وطریق انصافی که معظم شرایط سلطنتدر کما ینبغی رعایت ایتمك واجبدر
رباعی

ای آنکه بملك یافتی دست رسی * دولت طلبی کم طلب آزار کسی

صد تیغ سیاست آن خرابی نکند * کازردهٔ محنتی برارد نفسی) صواب بودرکه
ملك کامیاب معظمات اموری چشم حقارتله منظور قیلمیه وسوانح مصالح جمهورده
بصر بصیرتی پردهٔ غفلت ایله مستور اولمیه که ثبات سلطنت وبقاء مملکت بودرت
نسنه‌نك وجودنه منوط ومربوطدر بری حزم کاملدرکه چهرهٔ حال ومال
آیینهٔ استقبالده انکله معاینه اولنور وبری عزم شاملدرکه حصول امهات مهماته
وصول انکله ممکن ومیسر اولور وبری دخی رأی صائبدرکه حق باطلدن وصوابی
خطادن فرق ایدر وبریده شمشیر تیزدرکه برق جهانسوز کبی کشتی عمر مخالفی سیلاب
آتشه غرق ایدر* بیت* درباغ ملك سبز نکردد نهال عدل * کر آبخور نباشدش
ازچشمه سار تیغ * بو کلماتدن برکلمه قالمدیکه سویلمدی * اما شاه وسپاهدن برفرد آنك
سوزنه التفات ایلمدی ونصیحتن سمع قبول ایله براحد دکلمدی تا جمله‌سی زیر وزبر
اولوب خانه وآشیانه‌لری خاکه برابر اولدی نه انلر آنك عقل وکیاستندن فائده‌مند اولدی
ونه کندینك فکر کفایتی کارکر اولوب شرطهٔ تدبیر ایله اول ورطه‌دن خلاص بولدی
بوصورتده سر * لا رأی لمن لا یطاع * کون کبی ظاهر وهویدا اولدی ** مثنوی **
چه سان رأی انکس بماند صواب) که از کفته‌ٔ وی کنند اجتناب * چنین کفت

دانا که تدبیر راست * قبول کسی چون نیفتد خطاست * بو بابده مر قوم اولان امثال
وافسانه دن معلوم اولور که دشمنك مصائد مکر ومکائد غدرندن احتیاط واحتراز
واجبدر وخصم هرچند که تواضع وتضرع کوسترسه اعتقاد واعتمادا تمملك لازمدر که
برزاغ بی پر وبال بو عجز حال ایله بوقدر دشمن انبوه وکروه پرشکوهی برحیله ایله پایمال
ایتدی بونك سببی بوملرك رکاکت رأی وسماجت فهمی ووفرت حمق وقلت حزمیدر
والا اکر اول بیخردلر فکر عواقبدن فی الجمله بهره منداوله لردی اول زاغ هرکز
مرادنه ایرمزدی وچهرهٔ عروس ظفری دوشنده کورمزدی خردمنده واجبدر که
بو بابده دیدهٔ عبرت ایله نظر ایدوب بو جواهر نصایحی آویزهٔ کوش هوش ایده
چندانکه عدودن مهر ومحبت لافن وصدق ومودت کزافن اشیده جائزدکلدر که آنك
مسکنت وزورنه مغرور اولوب آنك مقتضاسی اوزره ایش ایده لر * قطعه * دشمن
ارکلاف مودت زند * صاحب عقلش نشمارد بدوست * مار همانست بسیرتکه
هست) کرچه بصورت بدر اید ز پوست (بوحکایاتدن بودخی معلوم اوله که بازار دنیاده
کسب یار خالص وهوادار مخلصدن انفع معامله وسودمند تجارت میسر دکلدر که
کارشناسك امداد واعانتیله زاغلر کرداب آفت ومخافتدن ساحل امن وسلامته
یتشدیلر اکر توفیق رفیق اولوب برکمسه کندی بنك صدیق صادق ویار موافقی عزیز
طوتسه واعدای بدرایك کمین کینندن امین اولمیوب همیشه احتراز واندیشه اوزره
اولوب حزم واحتیاطی کندی یه پیشه ایتسه عاقبت دنیاده دست آرزو یله میوهٔ مرادنه
ایره ودیدهٔ عشرتله چهرهٔ عروس مطلوبی کنارنده کوره * بیت *

با یار نکوخواه بعشرت بنشین * وز دشمن بد امین صحبت در چین

(باب پنجم چهرهٔ مطلوب اهمال وغفلت سببیله ورای)
(پردهٔ تعویقده مستور ومحجوب قالدیغن بیان ایدر)

رای دابشلیم ایتدی کلام حکیمدن معلوم اولدی اول کمسنه لرك داستانی که مکر
دشمندن حذر ایدوب انك قولنه اعتقاد ومسکنتنه اعتمادا تمیوب کندیلرین خصمك
مضیق زرق ومکرندن وآسیب کید وغدرندن حسن تدبیر ولطف حیله ایله خلاص
ایتدیلر حالا برهمن بزرکواردن ملتمسدر که بیان بیوره اول طائفه نك مثلن که بر امرك
کسبنه سعی بلیغ ایدوب مطلوبه واصل اولدقدنصکره غفلت سببیله انی ضایع
قیله لر برهمن همان حقهٔ دهانی آچوب وجواهر مدح وثنایی خاکپای رایه صاچوب
ایتدی * قطعه * ای مبارك پی شهنشاهی که حاصل میکند * اختران در آسمان
از طلعتت نیك اختری * مورد دولت شود چون سایهٔ فرهمای * برهمان بومیکه

توظل همايون كسترى * من چه كويم دركمال كبرياى حضرتت * آفرين باد آفرين
كز هرچه كويم برترى * خاطر عاطر شهنشاهى يه كه مورد فيوض غير متناهيدر
مخفى وپوشيده اولميه كه برامرلك كسبى هرنه دكلو صعب اولورسه بعد الحصول آنى
محافظه ايتمكدن آساندر زيرا كه نيچه امور اولور كه اتفاق طالع ومساعدات سعادت
وامداد بخت ايله بى آفت كد وزحمت جد وجهد محصل اولورا مابى تدابير اصابتپذير
مضبوط ومسخر قيلمق متصور اولمز هركمسه كه پيرايهٔ حزم واحتياطدن
عاطل اوله وميدان رأى صايب ومضمار فكر عواقبده راجل اوله حاصل سعى
هباء منثور اولوب عنقريب منزل اولنه نازل اولور هر باريكه كندوبى ملامت ايليه فائده
قيلميه وكف دستنده حسرت وندامتدن غيرى نسنه قالميه نته كه اول سنك پشته
بيرنج وكد وبجد وجهد بوزنه كبى برصافى قلب وصادق عهد دوست
النه كيردى اما غايت غباوت ونهايت حماقتندن قدرين بيلميوب الدن چيقاردى
بعده انكا چاره ميسر اولمدى وزخم حمق وخرق حرقى مرهم ندامتله التيام بولمدى
راى استفسار ايتديكه نيجه اولمشدر اول * حكايت * برهمن ايتدى اخبارده
كلمشدركه جزائر بحر اخضردن برجزيره ده كه روى زمينده نظيرى يوغيدى بوزنه لر
زياده چوغيدى برپادشاهلرى واراديكه نامى كاردان ايدى مهابت كامل
وسياست شامليله زمين وزمان امن وامان ايدى مسامع جهانيان صيت وصداى
عدل واحسانيله طولمش وسكان ديار دريابار طوطى وار شكر شكر مواهب بيكرانيله
رطب اللسان اولمش ايدى * بيت * ستم رازيان عدل راسود ازو * خدا راضى
وخلق خشنود ازو * مدت متمادى سرور وحضورده كامران وكامكار روزكار
كچوروب آخر بحكم * واى نعيم لايكدره الدهر * ربيع شبابى خريف خرفه
متبدل اولوب آثار ضعف وفتور اعضا واجزاسنده ظهور ايتدى كوزنده نور
وكوكلنده سرور قالمدى كتندى ودرخت قوتكه ثمر ثمرهٔ امنيت ايدى تف
سموم ضعف خرفله قوريمغه يوزطوتدى چراغ طلبى تندباد تعبيله منطفى اولدى
وبساط نشاطى هجوم هموم وغمومله منطوى اولدى (مثنوى)

الندن چيقدى چون نقد جوانى * اياغين الدى ضعف ناتوانى

خزان وقتى دررهنكام پيرى * اولم وقتى صوكنده زمهريرى * شيوهٔ روزكار ستمكار
وشيوهٔ چرخ غدار ناپايدار بويله دركه هر كلشن شباب كلخن شيبه مبدل اولوب
هر مشرب دولت خس وخاشاك نكبت ايله مكدر اوله بى محنت خزان راحت بهارى
كيم كوردى وبى خار ازار غنچهٔ مراده كيم ايردى وبى جرعهٔ جفا ساغر صفايى كيم
سوردى (مثنوى) چرخ كردونكه دون پروردر * نيچه بى سرقتنده سروردر * اى نيچه

اهل جاهی چاهه اتر * ای نیجه شاهی بنده کیبی صاتر * نیجه زیبا غزاله آل ایلر *
کرلۀ خونخواره پایمال ایلر * بو پیره زال شوهرکش که دنیا نام وفریبندۀ خاص وعامدر
جوانان ابنای زمانه که فی الحقیقه اطفال بازیچۀ لعبتخانۀ جهاندر کندیسن
نوعروسلر لباسنده عرض ایدوب زینت ناپایدار وزیوربی اعتبار ایله دل نظاری
مفتون وکمند فریب وبند مکر له کردنکشان روزکاری ذلیل وزبون ایدر * بیت *
بازیچه ایست عام فریب این متاع دهر * بی عقل مردمانکه بد و مبتلا شدند * بونك
برله که آرایش ظاهرین مادۀ غرور شیفتکان میدان غفلت ونمایش باطنن
مایۀ حرص بازار شهره وشهوت قیلمشدر عقد عقد ازدواجنه کیم منخرط اولدیکه
کام دل ایله اندن برمراد اولدی وقید بند حبالۀ وصالنه کیم مرتبط اولدیکه میدان
دنیاده مرادآتنه بنوب مراداتنه وصول بولدی (بیت) جمیله ایست عروس جهان
ولی خوش باش * که این مخدره درعقد کس نمی آید * اطفال شهر * وما هذه
الحیوة الدنیا الا لهو ولعب * آنك حسن ظاهر وصورت دلفریبنه ناظر اولوب
خبث باطن ونقض عهد ودناءت طبع وخست سیرتندن غافللردر (مثنوی) راست
چون ارقمست دولت دهر * نرم ورنکین وازدرون پرزهر * درغرورش توانکر
ودرویش * شاد همچون خیال کنج اندیش * ومرد خرد پرورکه دیدۀ دلی *
الدنیا قنطرة فاعبروها ولا تعمروها * کحل الجواهر یله منوردر آنك مزخرفات باطلنه
مائل اولمزوچاه جاهنه دوشوب کنج برنج ومال بیمالنه کوکل ویرمز وچون
بازار دنیانك فسادنه ومتاعنك اخرنده کسادنه مطلع اولور دولت فانیدن ال چکر
ومزرعۀ دنیاده سعادت جاودانی تخمن اکر * بیت * بیخی نشان که دولت باقیت
برده‌د * کین باغ عمر کاه بهارست وکه خزان * القصه کارد انك اثر ضعف قوتی
وخبر تزلزل بنیان بنیتی چارسوی جهان والسنۀ جهانیانده انتشار واشتهار بولوب
خشمت شاهی وهیبت شاهنشاهی یه اندن نقصان فاحش کلدی وشکوه وشوکت
وسطوت سلطنته قصور تمام متطرق اولدی * بیت *

دولت اکر دولت جمشیدیست * موی سفید آیت نومیدیست

بو اثناده اقربای ملکدن برنهال بی همتا که آثار دولت ناصیه سنده بیدا
وعلامات سعادت حرکات وسکناتنده هویدا ایدی نشو ونما بولدی چون ارکان
دولت انك شهریارلك رتبتنه استحقاقن وجهاندارلق منصبنه استعدادین کوردیلر
وتشیید بنیان سیاستده استقلالن وتمهید اسباب ریاستده استبدادین مشاهده
قیلدیلر ضمایرده اکا میل ومحبت مقرر اولوب وقلوب سلسلۀ طاعت وانقیادنه
مطاوعت قیلوب کماة لشکر وحماة کشور وانجاد اجناد وبنده وآزاد لسان حاله بلسکه

زبان مقالله انشا وانشاد ایدوب ایدیلر (بیت) چو باد صبا از گلستان وزد * چمیدن درخت جوان را سزد * بهاران که باد آورد بید مشك * بریزد درخت کهن برك خشك بو جوان بی همال بر نهالدر که کنار جویبار ادبده نشو ونما بولمشدر وبر هلالدر که برج شرف وسعادتده بدر تمام اولمشدر قامت خلقتی خلعت خلافته ارزانیدر وفرق دولتی سزاوار تاج سلطانی وخنصر سعادتی شایستهٔ خاتم جهانبانیدر اولدخی لطائف الحیل ایله حبل استمالت اعیان دولت وذیل ملاطفت ارکان ملك وملته تشبث ایدوب هر برینك حالنه لایق صلت وخلعت ارزانی کوروب شانه مناسب مناصب وعده بیوردی وخواص وعوام بالتمام اقدام اوزره کلوب اول پیر فرتوتی ایالت وولایتدن اخراج وازعاج ایدوب زمام احکام سلطنتی بی زحمت وکلفت اول جوانك قبضهٔ اقتدار واختیارنه تفویض قیلدیلر (بیت) مالیدا زین نشاط تن تخت بر زمین * بکذشت از ین نوید سر تاج از آسمان * بیچاره کاردان چون لباس سلطنتدن عاری اولدی اول عاره تحمل ایده میوب ناچار جلای وطن وترك دیار اختیار ایتدی وساحل دریاده بر جزیرهده که اشجار وانهاری بسیار واثمار وازهاری بیشمار ایدی قرار طوتدی همیشه اول کوشهٔ بیشهده توشه ایله کچنوردی وخشك وتر میوه لرله خرسند اولوب کندی یه تسلی ویروب دیر ایدی (ع) هر که قانع شد بخشك وترشه بحر وبر است * بو منوال اوزره اول بیشهده بیشهٔ قناعتی پیش نهاد ایدوب ریاضتله منهاج طاعت وعبادتده سالك اولدی وروز وشب غرور سلطنتده کچن اوقاتك تلافیسنه مشغول اولوب توبه وانابتله راه آخرت توشه سن دوزدی وبنیان خانهٔ تعلقات دنیایی تیشهٔ عبادت وعبودیت ایله بوزدی متصل ظلمت شب شبابدن آیینهٔ سینه ده واقع اولان زنکاری صیقل انوار صبح مشیب ایله محو ایدر ایدی ومافاته تأسف ومامضایه تلهف ایدوب وحال واستقباله تنبیه ایچون بو بیتك مضمونیله تنصح ایدوب دیر ایدی (بیت)

صبح پیری می دمد اخر دمی هشیار شو * خواب نیکو نیست در وقت سحر بیدار شو

برکون لب دریاده بر انجیر آغاجی اوزره که هر کاه کلوب انك انجیرین یر ایدی وانجیر درر ایدی اتفاق بر دانه سی الندن خلاص اولوب آبه دوشدی کوش بوزینه یه بو آواز بر مقتضای الجبلی طربه بغایت خوش کلوب طبعنده اندن التذاذ وخاطرنده سرور واهتزاز مشاهده قیلدی پس هر باریکه برین یردی وبرین دریایه القا ایدردی وبو نعم ونغم ایله تنعم وتلذذ ایلر ایدی مکر بر سنك پشت دریانك بر جانبندن سیاحت رسمنده اول جزیره یه کلوب بو درختك التنده ساکن اولمشدی بو نیت ایله که بر قاچ کون انده اقامت ایده چون شد اید مسافرتدن آسوده اوله یشه مقام

قیدو بغی

معهودنه مراجعت ایده القصه اول محلده سنك پشت اول درخت التنده میان
آبده ایدی صویه دوشن انجیرلری نعمت وغنیمت بیلوب رغبت تماملە اکل ایدردی
بورسمله بوزینه انی ضیافت ایدر تصور ایدوب بو شفقت ومروتی انك حقنده
واجب الکافر خیال ایلر ایدی * آخر خاطرنه بو معنی خطور ایتدیکه بو شخص
بی سابقهٔ معرفت بنم حقمده بو دکلو لطف ومروت رواکوریجك مقرردرکه میانمزده
روابط محبت مؤکد ومقدمات مصاحبت ممهد اولیجق ظهور لطف واحسان دخی
زیاده اولیسر درفوائد دنیویه دن قطع نظر بومقوله کمسه ایله مصاحبت که طینتنده
مکارم اخلاق ومحاسن اوصاف سرشته وآیات مروت وفتوت صفحات حالاتنده
نوشته در مغتنمات روزکاردندر هر آینه انك صیقل صحبتیله زنکار ملالی آیینهٔ دلدن
محو ایتمك مناسب ونور آفتاب موانستیله هوای درونی غمام غمومدن صحو
ایلمك واجبدرتنه که بیورمشلردر * بیت * دلکه آینهٔ شاهیست غباری دارد
از خدامی طلبم صحبت روشن رأیی * پس عزم صحبت بوزینه یه جزم ایدوب نیلوفرکبی
صودن باشن چیقاروب صدای نرمله آوازا یتدی ورسم تحیت معهودی ادا ایدوب
قصد مصاحبته باعث اولان خاطره یی عرضه آغاز ایتدی بوزینه یه انك کلامندن
اهتزاز تمام حاصل اولوب جان ودلدن آنك مصاحبتنه مایل اولدی وایتدی
توفیر اصحاب وتکثیر احبابه رغبت واختلاط یاران وارتباط دوستانه میل ومحبت
خصال ستوده وصفات پسندیده دندر هر کمسنه نك که بر رفیق شفیق
وانیس صدیقی واردر ایکی جهانده دخی سرفراز وکامکاردر * قطعه *

مرد را دوستان صاحبدل * زیور دین وزینت دنیاست

نعمت دهر اکرچه بسیارست * نعمتی بهتر از رفیق کجاست * سنك پشت ایتدی
دکاسنك محبتك هواسی ومصاحبتك سوداسی دوشمشدر اما بیلمزین که بو دولته بنده
قابلیت وارمیدر بوزینه ایتدی ارباب حکمت باب مصاحبتده بر میزان وضع ایلمشلردر
وبیورمشلردرکه اکرچه هیچ کمسنه بی صدیق اولمق لایق دکلدر اما هر کمسنه دخی
صداقته موافق دکلدر مصادقت ایدیجك اوچ طائفه ایله ایتمك کرك اول ارباب علم وعمل
ایله که انلرك مصاحبتی ایله سعادت دنیا واخرت میسر اولور * هم قوم لا یشقی جلیسهم
ایکنجی اصحاب مکارم اخلاقله که دوستك خطاسنی دامن اغماض ایله ستر ایدوب
باب نصیحتده سعی بلیغی دریغ ایلمزلر اوچنجی اول طائفه ایله که بیغرض وکم طمع
اوله لر واساس محبتی قواعد صدق واخلاص اوزره اوره لر اوچ طائفه ایله دخی
مصاحبتدن احترازا یتمك کرکدر بری ارباب فسق وفجوردرکه انلرك مبلغ همتی
مشتهیات نفسه مقصوردر انلره میل ومحبت نه سبب راحت دنیا ونه موجب رحمت

آخرتدرا یکنجی اهل کذب وارباب خیانتدرکه انلرایله مصاحبت عذاب الیم
ومعاشرت بلای عظیمدرکه سائرلرسندن کلام فتنه انکیز نقل ایدوب سایرلردن
سکا اخبار وحشت امیز القا ایدرلر ودروغ بیفروغی صورت راستده کوستروب
حق صحیحی باطل صریح اکلدرلر اوچنجی ارباب حمق واصحاب بلاهتدرکه
نه جر منفعتده اقواللرینه اعتقاد ونه دفع مضرتده افعاللرینه اعتماد جائزدر اکثر عین
خیر تصور ایتدکلری محض شر واقع اولور ومفید اعتقاد ایتدکلری مضر وضار ملاحظه
قیلدقلری نافع اولور (بیت) ازدوستیٔ کسی چه سان نفع می بری) که خیر زشر
ونفع زضر نشناسد (ع) دشمن دانا به ازنادان دوست) دیدکلرینه نکته بواولسه اولورکه
چون دشمن حلیهٔ دانش ایله آراسته اوله فکر عواقبی کندی یه شعار ایدوب فرصت
بولمیجه نیش اورمز پس انک حرکات وسکناتندن آثار انتقام مشاهده ایدوب
اثر زهر قصدنی تریاک تدارکله دفع ایتمک میسر در اما دوستکه دولت معرفتدن بیبهره
اوله هرچند که قصد خیر ودفع شرده وجلب نفع وسلب ضررده جد وجهد ایده مفید
اولمیوب غالب بودرکه اول کمسه نک تدبیر خایب ورأی غیر صائبی سببیله مضیق
خطرده وورطهٔ ضررده کرفتار اوله نته کم اول بوزینهٔ نادانک دوستلغندن قریب اولدیکه
شاه کشمیرک سفینهٔ سینه سی دریای خون هلاکه غرق وکار باروجودی شعلهٔ
خنجر ابدار ایله حرق اوله اکر اول دزدکه آنک دشمن داناسیدی فریاد ایتمسه اول بلانک
تدارک دفعی امکانپذیر اولمزایدی سنک پشت صوردیکه نیجه اولمشدر اول حکایت
کاردان ایتدی روایت ایدرلرکه ولایت کشمیرده بر رای جهان آرا وشاه
کشورکشا وار ایدی که خزانه سنک حملنه جبال شامخه طاقت کتورمز
ولشکرینک عددنه ارقام حساب واوهام حساب ایره مز ایدی رایات سطوت سلطنتی
ذروهٔ افلاکه یتشمش وآیات نصفت ومعدلتی صحیفهٔ ادوار لیل ونهاره ثبت ایتمش
ایدی * بیت *

زمانه تابع حکم روانی * سلاطین خاکبوس استانی

اوروب داد ودین رسمینه بنیاد * جهانی عدل ایله ایتمشدی آباد * بورایک بر بوزینه سی
وار ایدی که مواضع آفات واوقات مخافتده اکا اعتماد ایدوب انک تربیتی باینده عواطف
خسروانه دن بردقیقه نامرعی قومزدی بوزینه دخی غایت صدق واخلاصدن رایه
محرمیت ایله اختصاص بولوب هر کیجه بر خنجر پرتاب قطرهٔ سیماب کبی النده
شمع وار شاهک باشی اوجنده آیاغ اوزره طوروب ستاره کبی صباحه دک کوزین
یومزایدی وتا دبدبهٔ ظهور نیر اکبر ایله غافلان خوابکاه غرور بستر کسالتدن باش
قالدرمیه خدمت حراستدن فراغت قیلمزایدی اتفاق بر دزد عاقل شهر بابلدن اول

سا.ده

ولایته کلمش ایدی برکیجه کو کلنه برشکار الله کتورملک داعیه‌سی دوشوب تبدیل
صورت ایدوب عیارلر لباسیله محلات شهری کشت ایدرکن بر دزد غافل وجاهل دخی
یوسود ایله اطراف شهری کزرکن مجانست مناسبتیله بری برینه راست کلدیلر
دزد غریب مشورت طریقی ایله صوردیکه نه دیرسن قنقی محلّه یه کیده‌لم وکیمک خانه‌سنه
نقب اوروب کیمک خزانه‌سنی نهب ایده‌لم دزد نادان جواب ویردیکه رئیس شهرک
اصطبلنده برفربه دراز کوش واردرکه اکا تمام تعلقندن محافظه‌سی بابنده اهتماملر
ایدوب التی ایاغنی آهنین زنجیرلرله قیدوبند ایدوب حفظ وحراستی ایچون بهرام
وکیوان نام ایکی غلامنی که بهرام آسمان وکیوان پاسبانی کوزینه کوسترمزلر
نکهبان قومشدر صلاح بودرکه واره وزاول دراز کوشی اوره وزوچارشوباشنده
برشیشه کردکانی واردر اکا نقب اوروب لطیف شیشه لروصافی قاروره‌لر چیقاروب
برخوراراندن اول خره یوکلدوب کیده وزوانی سرمایهٔ کار وذخیرهٔ روزکار ایده وز
دزد دانا بونک بوکلامندن زیاده تعجب ایدوب دیلدیکه بومحالک تفصیلنی تفحص
ایلیه یواشنادەنا کاه قرشودن اهرمن دیدار برعسس بدیدار اولدی دزد اکاه برلطیف
حیله ایله بردیواره آردنه پناه ایدوب عیار ایله پنجهٔ قفس عسسه مرغ کبی کرفتار اولدی
عسس صوردیکه نه کشی‌سن قنده کیدروبو وقت بونده نه ایدرایدک جواب ویردیکه
بن بردزدم رئیس شهرک دراز کوشن اوغورلمغه عزم ایدوب قصد ایتدم ایدیکه فلان
شیشه کرلکدکانی آچوب برخوار شیشه یوکلدوب اوعه الم کیدم وانی سرمایهٔ روزکار
ورأس المال بازار استظهار ایدم عسس مرد ظریف ایدی استهزا طریقی ایله ایتدی
احسنت دزدبویله کرکدرکه برخرایچون که بودکاو پاسبانی اوله جانک کرداب بلایه
اته وشیشه برمتاعدرکه دسته‌سی برپوله دکمز بازار جهانده نقد جانی بومقوله
متاعه صاته ✻مصرع✻ بزرخریدهٔ جانرا ازان قدرش نمی دانی ✻ بومخاطره‌لره
ارتکاب خزانه رأی ایچون اولسه باری عقلا قتنده معذور اولسک اولورایدی ✻ ع ✻
کرکسی بارکشد بارنکاری باری ✻ بونی دیدی والنی محکم بغلیوب زندانه ایلدی
دزد عاقل دزد غافلک فعلندن عبرت الوب متنبه ومتنصح اولدی وکلمات عسسدن
تجربه حاصل قیلوب کندی کندی‌یه ایتدی بوعسس بنم ایچون دشمن داناوبودزد
بنم ایچون دوست نادان ایمش که بی ادراکلکله بنی ورطهٔ هلاکه اتمیازدی اکر
بودشمن دانا اولمسه بنم امرم تمام اولمش ایدی وبرخر ایچون عمرم اخر اولوب شیشهٔ
وجودم سنک بواره صنرایدی حالیا عسس دیدیکی کبی خزانهٔ رایه نقبه قصد ایتمک
صوب صوابه اقربدرکه شاید غرض اصلی ومقصود کلی به دسترس میسر اوله پس
آهسته آهسته رایک قصری التنه واروب بنیاد قصری قازمغه وزرسود اسیله سنکی
پولاد ایله ازمکه آغاز ایتدی ✻بیت✻

اوروبن تیشه سنكه بیمدارا * خمیر وموم اولوردی سنك خارا

هنوز عیار شبرو آفتاب دیوار دائرهٔ افقه نقب اورمش ایدی كه نقب دزد اتمامنه
یتشدی واول مقامدن كه خوابگاه رای ایدی باشن طشره چیقاردی كوردیكه
رای تخت زرین اوزره خوابه وارمش اصناف ظرایف ولطایف حوالئ مسند شاهیده
دوكلمش وانواع جواهر زواهر حواشئ بساط شهنشاهی اوزره صاچلمش
شمع كافوری مست محبوبلر عذاری كبی قزرمش كل كل اولمش و پروانهٔ سوخته
وعاشق آشفته لركوكلی كبی نامرادلق شعله سیله یانمش یاقلمش كل اولمش * بیت *
پروانه ومن كرچه دوسوخته ایم اما (من جان وجكر سوزم او بال و پری سوزد) اطرافه
نظر ایتدی كوردیكه بر بوزینه شاهك بالینی یاننده طورمش النده بر خنجر تابداری
طوتمش وبر تیغ آبداری اموزنه اورمش دیدهٔ احتیاط ایله چپ وراسته نظر ایدر
بوحالی كوریجك متعجب ومتحیر قالدی وایتدی بوسبكبارلك كه اعلای درجهٔ رفعتی
چراغ پایه درپای انبساطی بساط شهریاری یه نه لیاقت ایله ایرمشدر و بوتیغ آبداركه
قرار ملك ومملكت اكا وابسته در بو بیقرارلك النه نه وجهله كیرمشدر دزد بوتفكر
مجنونیله حیران وبوتحیر كردابنده سركردان ایكن ناكاه كوردیكه برنیچه مورچه
سقف ایواندن سینهٔ رایه كه آیینهٔ جهان آرای ایدی دوشدی وخارش پای ناتراشلرندن
سینهٔ نازكرایه خدشه وخراش ایرشدی رای دریای خوابه مستغرق ایكن دغدغهٔ
پای مورچه دن الن سینه سنه اوردی بوزینه بوحالی كوریجك اطراف شاهی
تجسس ایدوب كوردیكه برقاچ مورچه رایك سینه سی اوزره كزرلرایدی دل بوزینه ده
آتش غضب مشتعل اولوب ایتدی بنجلین پاسبان وار ایكن كه ستارهٔ چشم انجم سیاره
كبی روی خوابی دوشنده دخی كورمز مورچهٔ شبرنكك نه حدیدركیم بنم مخدومم
اوپویه دخی اول كستاخ قدم شومن آنك آیینهٔ سینه سی اوزره قویه پس عرق حمیت
جاهلیتی حركته كلوب قهرندن قصد ایتدیكه النده اولان خنجر آبداری
رایك سینه سنه اوره تا بوواسطه ایله مورچه لرك خرمن جمعیتك صاوروب باد فنایه
ویره دزد فریاد ایتدیكه ای ناجوانمرد بی باك وای كافر نعمت ناپاك الك چك كه
جهانبانی هلاك وجان جهانی آغشتهٔ خون وخاك ایتدك دیدی وفی الحال صچرایوب
بوزینه نك النی محكم طوتدی رایك نعرهٔ دزد ایله شراب خواب باشندن
كیدوب حالی بومنوال اوزره كوریجك صوردیكه سن كیمسن دزد جواب ویردیكه
بن سنك دشمن داناكم بونده طلب مال ایچون كلدم ایدی اكر برلحظه دخی سنی
محافظه ده اهمال ایدیدم بوسنك مهربان نادانك شبستانكی قانكله مالامال
ایدر ایدی رای كیفیت واقعه یه واقف اولوب سجدهٔ شكر ایتدی وایتدی بلی

چون عنایت ربانی ممد اوله دزد پاسبان ودشمن مهربان اولور پس دزدی نواخت ایدوب شرف تقرب ارزانی بیوردی وبوزینه یی زنجیره چکوب اصطبله یه کوندردی دزد که شبرولك کرین میانته بنداید وب خزینه امیدیله بر پادشاهك قصرینك دیوارنه نقب اوروب خلوتنه کیردی خلعت دانش پرنده وافسر خرد سرنده اولدیغی اجلدن ذروهٔ دولتنه ایردی وبوزینه که محرم اسرار شهریار وخزینه دار رای جهاندار ایدی چون خار جهالله چهرهٔ عقلی خراش اولوب پردهٔ غفلت ایله بصر بصیرتی مستور ایدی حرف محرمیت صحیفهٔ حالندن تراش اولوب دائرهٔ حرم حرمت تقربدن دور اولدی * بیت * خصم دانا که آفت جاندر * یکدر اول دوستدن که ناداندر * بومثلدن بوفائده حاصل اولدیکه مردعاقل ابواب محبت ومودتی ارباب دانش ومعرفتنه آچق کرککدر وصحبت دوست جاهلدن فرسخ بفرسخ قاچمق کرکدر دستلردرکه (بیت) عقلسز دوست دشمندن بتردر (عقلسز دوستدن دشمن نه واردر (سنك پشت چون بوحکایتی که فوائد بیغایتی مشتملدر استماع ایتدی ایتدی ای دریای دانش وفضیلت کوش هوشمه بوکوهر شاهوار حکمتی کوشوار قیلدلك جالیادیلرسکه دوستلرك اقسامنی اعلام ایدوب کلام جواهر انتظامکی کردن وساعد سامعه مه طوق ویاره قیله سن کاردان ایتدی حکمای حکمتشعار بیورمشلردرکه عالمده دعوای صداقتدن دم اوران آدم اوچ قسمدر بعض غدا مشابه سنده درکه انلرسز زندکانی میسر اولمز وشمع جماللری نور وفروبرمسه خانهٔ صحبت منور اولمز * بیت *

چراغ خانهٔ دل روی یار ست * دل از مهر جهان بردن بکار ست

برطائفه دخی دوا مشابه سنده درکه احیانا کاحتیاج واقع اولور بعض آخر دخی مرض منزله سنده درکه ضرردن غیری انده نفع متصور اولمز بونلر مرائیلر ومنافقلردرکه ظاهرده سکاصدیق صادق کجنورلر اما باطنده مخالفلر موافقلردر (مثنوی) پیش تو از نور موافقترند * ازپست ازسایه منافقترند * کرم ولی ازجکر افسرده تر * زنده ولی ازدل خود مرده تر * پس خردمنده لازمدرکه بوطائفه نك که دوست روی ودشمن خوی ومصاحبتندن اجتناب واحباب خالص واصحاب مخلص جانبنه شتاب ایدملر * ع * زدشمن بکسل ودردوست زن دست * سنك پشت ایتدی فرط صداقت نه شرطله وجود بولور وکمال خلوص نیجه اولور ونه طریق ایله معلوم اولور کاردان ایتدی اول کمسنه که بوالتی خصلت ایله اراسته اوله انك مصادقتنده شائبهٔ قصور ومخالصتنده رائحهٔ فتور اولمیه اول بودرکه دوستنك برعیبنه مطلع اولسه اظهارنی جائز کورمیه ایکنجی اکرهنرین کورسه برنی اون کوستره اوچنجی دوستنه

احسان ایتسه مقابله سنده امتنان اویمیه دردنجی دوستندن احسان کورسه اکانسیان روا کورمیه بشنجی دوستندن خطا وذلت مشاهده ایتسه ذیل عفو وصفحله ستر ایلیه التنجی اکر جرمنه اعتراف ایدوب اعتذار ایلیه شرف حسن قبول ارزانی کوره هر کمسه که اوصاف مزبوره ایله مرسوم اولمیه مطلقا صداقته لیاقتدن محروم اوله وبومقوله کمسنه ایله صداقتک عاقبتی ندامته مفضی وملامتی مقتضی اوله چون بونوع احباب فی زماننا کمیابدر لاجرم ارباب تجاریب دیمشلردر که صدیق صادق عنقا کبی لامکان ورفیق موافق کیمیا کبی بی امکاندر * بیت * همان عنقادر غمخوار صادق * جهانده کیمیادر یار صادق * چون کاردانک کلامی بومقامده تمام اولدی سنک پشت ایتدی کمانم بودر که بن دعوای محبتده صافیدم وطریق صداقتده ثابت قدم یارلک آدابنده بر دقیقه اهمال ودوستلق شرایطنده بر نکته یی اخلال احتمالی یوقدر اکر بنی کند مصاحبتکه بند ایتمکله طوق منتک تاقیامت کردنمه پیوند ایده سن شان کریمکدن بعید وکرم عمیمکدن بدیع دکلدر بوزینه تملق ایدوب بالای درختدن اشغه اینوب کشف دخی دریادن طشره چیقوب بر برین کنار ورروابط محبتی محکم وقواعد مودتی استوار ایتدیلر هم کربت غربت ساحۀ دل بوزینه دن دور وهم سنک پشت آنک محبتیله مستظهر ومسرور اولدی هر کون انلرک میاننده طراوت نهال وداد واتحاد زیاده اولور وکلشن مخالصت ومصاحبت رونق ولطافت بولور ایدی بیکانه لک بر مرتبه ده یکانه لکه یتدیکه بوزینه نک خاطرندن هوای ملک وسلطنت بالکلیه کتدی وسنک پشت فرزند وزن وخانه ومسکنی اونتدی * بیت *

یار با ماست چه حاجت که زیادت طلبیم * دولت صحبت او مونس جان مارا بس

چون خیلی زمان بونک اوزرینه کچدی ومدت غیبت سنک پشت متمادی اولدی جفتی آنک فراقندن تمام مضطرب اولدی وکانون درونده آتش اشتیاق زیاده ملتهب اولدی وهجران جانکداز شعلۀ حسرتله خرمن صبرین یاقدی وسیل سرشک فوارۀ دیده سندن دامن دیاره سیل بهار ومیاه انهار کبی آقدی * بیت * هجر داغیست که کر بر جکر کوه نهند * سنک بر سینه زنان آید وفریاد کنان * آخر حکایت فراق وشکایت اشتیاقی ابنای جنسندن بریسیله درمیان ایدوب ایتدی * قطعه * رفت یار وآرزوی روی او در دل بماند * همچو سروم پا ز شوق قامتش در کل بماند * از جمالش مشکل خود خواستم آسان کنم * رخ نهفت وقصۀ ما همچنان مشکل بماند * بیلمزم که اول غریق دریای محنت سفینۀ سینه سن نیجه کرداب اغترابه صالدی واول سالک مسالک مهاجرتک پارۀ دل آواره سی نیجه خلاب اضلاله

دوشدی قالدی نولیدی اکر طلوع صبح وصالیله ظلمت شام فراق مرتفع وهوای تماشای جمالیله شعلهٔ آتش اشتیاق منطفی اولیدی * بیت * چه شود کان کل رعنا بچمن باز آید * مکر این جان زتن رفته بتن باز آید * چون اول یار غمکساری اندن بو انقباض وانکساری مشاهده ایتدی وایتدی اکر بنم کستاخلغمی معذور طوتوب بنی تعییب وبنم کلاممی غرضه حمل ایتمیوب بنی تکذیب ایتمزسك سنی انك حالندن خبیر واشتدیکم کبی سبب مکث وتوقفی عز حضورکده تقریر ایده یین کشف ایتدی ای یار مهربان ومحرم اسرار نهان سنك مزاج کلامك شائبهٔ مرض غرضدن معرا درو پیام حقیقت انجامك عیب ریب ووصمت تهمتدن مبرادر هر باریکه سنك نقد قلبکی محك امتحانه اورورم معیار اعتبارده خالص وتمام عیار بولورم مقرردرکه هر سوزکه سندن صادر اوله تیرکبی راست وخلعت صدق قامت کلامکه بیککم وکاستدر محرمی ایتدی اشتدمکه سنك شوهرکه بر یوزینه میاننده اتفاق نطاق مودت ووفاق مستحکم اولوب دل وجانی انك مهر ومحبتنه وقف وعنان اختیارین آنك میل ومودتنه صرف ایلمش غنیمت صحبتی هیچ برنعمته مقابل ایتمزمش ولذت ملاقات واستماع مقالاتن عالمه ویرمز ایمش سنك فراقن آتشنی آنك وصالی آبیله تسکین ایدرمش وسنك خیالکدن آنك جمالنی نعم البدل عدا یلر ایمش مادامکه بوخبر غمپروری اشتدی بخار سودای غیرت دماغنه چیقوب زبان حیرت ایله ایتدی * بیت * خون کشت دریای دلم دلدار باز دیکران * مارا کنار از اشك پر او در کنار دیکران * ای روز کار جفاکار نه کناه ایتدمکه خرمن جمعیتمی صاعقهٔ تفرقه ایله یاقدك وای چرخ ستمکار نه جرم ایلدمکه سیل هموم وغموم ایله بنیاد خانهٔ حضورمی یقدك یار مهربانمیکه انیس خاطر پریشانم ایدی جلیس اغیار ایتدك وحریف ظریفمیکه بساط عشرت اوزره نقش مرادی انك دیدار نشاطیله کوررد م اغیار ایله یار ایتدك واول بیوفا کویا که لوح محبتدن مهر ووفا حرفن اوقومامش ایدی واول بیکانه وش صانکه آشنالق پسترنده بمله بر بالینه باش قومامش ایدی * قطعه * کسنه نك یارب نکار بیوفاسی اولمسون * بیوفالر خیلنك هیچ مبتلاسی اولمسون آشنایه یاد اولورلر یادلرله آشنا * کسنه اول بیکانه وشلر آشناسی اولمسون * همدمی ایتدی بعد نزول النوازل جزع بیهوده دن نه حاصل حالا اولی بودرکه مرارت چاشنیٔ حنظل مذاق فراقه برزمان صبر ایده سن وبر تدبیر اصابت پذیر ایله بوکسری جبر ایده سن پس مطالعهٔ داستان مکر ودستانه که) ان کیدکن عظیم * اندن کنایتدر مشغول اولدیلر چندانکه بسیار فکر ایله بوکارك غورنی کوردیلر وقعرنی ارادیلر وهلاك

بوزینه دن اولی اول زخمه مرهم بولمدیلر واول یاره یه انك قتلمندن غیری چاره یه قادر اولمدیلر پس بو بابده صندوق حیله یی اچدیلر ومتاع فکرلرین دوکدیلر صاچدیلر اخر الامر رأیلری بونك اوزرینه منجر ومقرر اولدیکه ماده تمارض ایدوب دوشکاره دوشدیکی یاتدی وسنك پشته بر کمسه کوندردیلر واروب حلیله سنك حالندن خبر ویروب ایتدی * مثنوی * یاتور صاحب فراش اولوب حلالك * حرام اولسون سنك وارایسه مالك * وجودین قپلامش آلام واسقام * بیلمزنولیسر حالی سرانجام * الندن نسنه کلمز آهه قالمش * ایشی اول خسته نك اللهه قالمش * سنك پشت زوجنك خسته لکی خبرین اشیدیجك بوزینه دن استیذان ایتدیکه اوینه واره وخسته سن کوروب اهل وفرزندی ایله عهد ملاقاتی مجدد قیله بوزینه ایتدی ای یار غمکسار الدن نه کاور وارا اما اومرمکه عنقریب الحال بینه تشریف وصال ارزانی بیوره سن وبن غریبی بو بیشه کوشه سنده تنها وبیکس قومیه سن بنی خود اندوه فراق بر لحظه تنها قومز ودرد هجران بر زمان حضورمدن ایرلمز وکوزم یاشی بر بولداشدرکه بردم نظرمدن ایرلمز * بیت *

دنیاده بکا اولمیه کوزم کبی یولداش * کیم بیله یتوربیله طورربیله دوکریاش

سنك پشت ایتدی ای رفیق مهربان وای راحت روح روان بو مهاجرت بکابی اختیار واقع اولدی وبو مسافرت بکا ضروری لازم کلدی والا طوع رغبتله هرکز سنك صحبتکی قویوب کیده میدم وطیب خاطر ایله بردم حضورکدن غیبت اختیار ایده میدم (بیت) زدیدار تو مهجوری ضروری میشود ارنه * نخواهد هیچ موجودیکه جان از تن جدا باشد * پس کام وناکام بوزینه یی وداع ایدوب مقامی جانبنه متوجه اولدی * بیت * دیوب بو سوزلری بدرود قیلمدی * کوزندن قانلو یاشن رود قیلمدی * چون وطن مألوف مقدم کشف ایله زیب وشرف بولدی اقربا واحبا مجتمع اولوب صدای خیرمقدم مرحبا یی عیوقه یتوردیلر ومسافری تعظیم وتکریم ایله خانه سنه کتوردیلر سنك پشت ایچرو کیردی عورتن کوردیکه صاحب فراش اولمش وتف وتاب عارضه دن کل باغ عارضی صولمش * بیت * تاب وتب کلرخلرین رنکین نسرین ایلمش * خسته لك سیمین تنن ضعف ایله زرین ایلمش * سنبللری برك نسرین اوزره صاچلمش کلزار رخسارنده ارغواندن بدل زعفرانلر اچلمش * بیت * اول سهی قد لاله خد باغ ارمدن تازه روی * ناله دن صان نال اولمش مویه دن کویا که موی * هرچند که تحفهٔ تحیت عرض ایدوب حالندن خاطرندن سؤال ایتدی مقابله ده مریضدن بر جواب صادر اولمدی وهر باریکه طرح تلطف وفتح کلامه اقدام ایلدی شرف اعتبار والتفات بولمدی نه تضرع ونیاز معرض قبولده واقع اولدی ونه مقدمات

تخلق وتملق نتیجهٔ مرادو بردی * بیت * ای دل از کویش بتر سرمایهٔ درد و نیاز *
کاین متاع کاسد اینجا رو زبازاری نیافت * پس اول همدمینه که مریضی تمارضه اول
تحریض ایتمش ایدی وکمال هوادار لغندن باشی اوجنده مکسر انلغه مشغول
ایدی ایتدی ای خواهر مهربان * بیت * ای صبحی بیمار یانك یکلمکدن دل شکست
* ای کوزی اویخو یوزینی کورمکدن ناتوان * بیمار نیچون بنمله براغز آچوب
سوز سویلمز ومافی الضمیرین بن پریشا نخاطره اظهار ایلمز اول دخی درون دلدن درد له
برآه سرد ایتدی وایتدی * بیت * دردسرم علاج مکن بعد ازین طبیب * دردیست
درد عشق که درمان پذیر نیست * بر بیمار که نوید علاجدن نا امید وبر خسته که
احتمال صحت اندن صد مرحله بعید اوله برآن تنفسه نیجه رخصت بوله ونه قوت
ونه سامانله بر کلمه یی تکلمه قادر اوله سنك پشت چون بو کلمات درد آمیزی
اشتدی سوز وکدازه اغاز ایدوب رقت قلب ایله ایتدی ایا بو نه داروددرکه بو دیارده
بولنمیه ونیجه دردد رکه جد وجهد ایله دوا پیدا قیلنمیه بو دردك درمانی ندر بکا خبر
وبر که طلبنده بحر وبری ایاغم التنه الم وبو مرضك علاجی نه نسنه در بیورکه قریب
وبعید دیمیم وارم وآشنا وبیکانه دیمیم صورم هرقنده ایسه بولم اگر ماهی کبی
قعر دریایه طالمق لازم کلورسه طالم واگر ماه کبی اوج سمایه چیقمق واجب اولورسه
سردن قدم قیلوب نقد جان ودمی که خلاصهٔ آب وکلدر بودوانك تحصیلی یولنه
فدا قیلم * مثنوی *

تنده جانم که یاره یه طپوکه * دلدن انی فدا قیلم قپوکه

کر ایدم جان و باشی سا که دریغ * جانمه زخم تیر و باشمه تیغ * یار بیمار جواب ویردیکه
کتب اطباده مصرح ومنصوصدرکه بو بر درددرکه طائفهٔ نسایه مخصوصدر
وبر مرضدر که انلرك ارحامنده حادث اولوب بوکا علاج دل پوزینه یه محتاجدر
بر داء عضالدر که بو دارودن غیریله دوا محالدر سنك پشت ایتدی بو دارو قنده بولنور
ونه حیله ایله الکیر ونیجه تحصیل اولنور همدم بیمار که فن مکرده ماهر وسحر
وفسونده ثانی سامری ساحر ایدی جواب ویردیکه بزده یلورز که بو دارو اله کیرمك
دشوار وبودوانك عنقا کبی عالمده همان اسمی واردر سنی بو دوا طلبی ایچون
دعوت ایتمدك بلکه یار وفادارکی آخر وقتنده کوره سن واخرت حقن حلال ایدوب
وداع ایده سن حسرت قیامته قالمسون دیو طلب ایتدك که بیچاره یه دن بعد
نه حلالیله مصاحبت مجالی ونه دنیاده صحبت وعافیت احتمالی واردر * بیت * بجز
خون شربتی درخورد دهر خود نمی بینم * بجز غم راحتی در روز کار خود نمی دانم *
سنك پشت بو درد آمیز وجانکداز کلماتدن کریبان صبری چاك ایدوب کریه یه آغاز

قیلدی وهر باریکه بو باده دریای تفکره طالدی بوزینه یی قتلدن غیری چاره دن عاجز
قالدی ضروری بنیاد حقوقی تیشهٔ عقوقله هدم ایدوب صدیق صادق ورفیق
موافقنی قتله عزم ایتدی خرد ارجمند هر چند که زبان پند ونصیحتله ایتدی
ای ناجوانمرد بنیاد سوابق وداد واتحادیکه سنکله بوزینه میاننده مشید اولمش ایدی
برزن افسرده ایچون که نقش وفا صفحهٔ حالندن سترده در دست غدرله یقمق مروت
وفتوت بابنی سد ایدوب بیوفالق بناسنی یاپقمیدر (بیت) حیف باشد که از برای زنی
* پاره سازی بغدر پیرهنی * نفس لوامه سی وسوسهٔ ملامته اغاز ایدوب ایتدیکه
حلیلهٔ وفادارلئ جانبنی که انتظام حال وقوام عیش اکا منوط وحفظ نسل وبقای نوع
اکا موقوفدر نامرعی قومق وبریکانه نك حق حرمت محبتی که سنکله انك
میاننده نه علاقهٔ جنسیت ونه رابطهٔ قرابت واردر محافظه قیلمق طریق هدایتی
قویوب مضیق ضلالته صاپقمقدر * بیت * بحق صحبت دیرین که حق یار قدیم *
هزار بار به از خون دوستان نوست * آخر الامر جانب زن غالب اولوب کشف
ناخلفك فکری بونك اوزرینه مقرر اولدیکه تیغ غدرله کردن عهد ووفایی اوره
وباد مکرله خرمن خلوص صفایی صاوورە بیچاره بیلمدیکه سمت مکر وصفت غدر
برنقش شقاوتدر که بد کردارلرك پیشانئ حالنده عیان ونقض عقد ونکث عهد
برداغ دنائتدر که خاکسارلرك لوح جبیننده نمایان اولور هر کمسنه که صفت غدر
وخیانتله موصوف اوله هیچ صاحبدل انك صحبتنه مائل اولمز واول کمسنه که نقض
عهد وبیوفالق سمتیله موسوم اوله اهل حقیقت قتننده شرف اعتبار ودرجهٔ قبول
بولمز * بیت *

صنمه پیمانه کبی کاسهٔ سر * صنمه پیمانی صادق ایسك اکر

بلکه انکله مناسبت ومصاحبتی شانلرینه نقص وشین وانکله مرافقت
ومصادقتدن احترازی ذمتلرینه فرض عین بیلورلر * بیت * پیر پیمانه کش من که
روانش خوش باد * کفت پرهیز کن از صحبت پیمان شکنان * سنك پشت اکرچه
بوزینه نك قتلنه عزم ایتدی اما تاالی مسکننه کتورمینجه بو مراد حاصل
اولمیجغن جزم ایتدی پس بو عزیمتله بوزینه جانبنه کتدی بوزینه نك آنك دیدارینه
اشتیاقی حددن تجاوز ایتمش ایدی وکربت غربت ووحشت وحدتدن کارد جانه
یتمش ایدی اول حالده که نظری آنك جمالنه راست کلدی غایت فرحندن نغمات
نشاط انکیز ایله بوترانه یه آغاز قیلدی * بیت * هزار شکر خدارا که چون تو دلداری
* نمود روی بمن بعد مدتی باری * وکشفك حالن خاطرین صوروب اولاد
واحفادندن احوالن استکشاف ایتدی کشف ایتدی ای انیس دل

ومونس خاطر بیغل سنك دردمفارقتك درون وبیرونمه شویله مستولی اولمشدر كه انلرك وصاللندن ومشاهدهٔ جماللندن انشراح حاصل اولیدی یا اهل وعیالمك التفاتیله بو خاطر محنتزده طرب وبهجت بولیدی هر ساعت كه سنك تنهالقدن وحشتكی واتباع واشیاعكدن انقطاع صحبتكی فكر ایدیدم وتخت وبخت وسلطنت مملكتدن جدا دوشوب فرمانفرما وكامروالقدن اتفاق افتراقكی تأمل قیلیدم عیشم بكا منغص اولوب مشرب مسرت وصفوت عشرتم مكدر اولورایدی وایتدیكم فعله ندامتده ونفسمه دایم ملامتده ایدم كه ای بی مروت روامیدر كه سن بونده صحن كلشنده مسند عیش اوزره اوتوروب حظوظ نفسانیه دن خاطرك هر نه كه استرایلیه ویاروفادارلرك خارستان غربتده خاك وخارایی بالین وبستر ایلیه (بیت) روا باشد اینجا چو كل تو شكفته * رفیق ترا خار در پای رفته * پس اول عزمه كاندمكه كرم ایدوب نقدر زحمت اینسه كلبهٔ احزانه قدم رنجه بیوره سن ودعوته اجابتی كه سنت سنیه در ذمت همتكه واجب بیلوب داوودیارمی دیدار مباركله مشرف قیله سن تا احفاد وانسابم سنك بكا مبلغ محبتكی بیله لر واحباب واصحابم مقدم همایونكله قدم مباهاتی فرق فرقدانه قویه لر هم جان ودل سنك وصالكله شاد اوله وهم مأمن ومنزل سنك زیب جمالكله زینت وبها بوله (بیت) كوشهٔ كاشانه مه برلحظه احسان ایله كل * كلبهٔ احزانمی تازه كلستان ایله كل * مقرردر كه سنك شرف قدومكله بنم آفتاب قدرم ارتفاع بولوراما سنك ماه جاهكه نقصان كلمز * بیت * چه كم شود زنوای مه كه برمنت كذرافتد * كه تا بروزنم ازرویت آفتاب درافتد * وا كابر اصاغری دم وقدمله نواخت ایتمكله شان شریفلرینه شین وعار لاحق ومتطرق اولمز * بیت *

جهان محتاج ایكن كون پرتوینه * وارر عار ایلمز درویش اوینه

ودخی دیلرمكه سنك تعظیم وتكریمك باینده شرط مبالغه یی تقدیم ایدوب مائدهٔ ضیافتكی نعم بی نهایتله وندما وظرفادن برجماعت ایله آراسته قیلم بو وسیله ایله شاید كه حقوق مكارمكدن بعضسنی ادا ایده بیلم بو زینه ایتدی بو تكلفدن فارغ اول كه چون عقد محبت ووداد انتظام بوله وربط مودت واتحاد استحكام پذیر اوله تكالیف خدمت وتكلف مراسم ضیافت نتسه كه دأب ارباب رسم وعادتدر مشقت زائده ومؤنت بی فائده در * دیمشلردر كه شر الاخوان من تكلف له * ع * تكلف كر نباشد خوش توان زیست * وبنم سكا مهر ومحبتمه كه زیاده نعمت وغنیمت عد ایدوسن اول دكا ومنت ایلمه كه سنك مصاحبت ومصادقتكله بنم افتخار وابتهاجم وسنك موانست ومجالستكه بنم افتقار واحتیاجم دخی زیاده در كه بن وطن ومسكن

وتخت وبخت وسلطنت ومملكت وخدم وحشمدن جدا دوشوب كرداب غربت
وعذاب وحشته مبتلا اولمش ايدم ايزد تبارك وتعالى سنك ميامن مصاحبتكله
بنى مشرف قيلمسه وبو محنت غربتده سنك موهبت محبتك ارزانى بيورمسه بنى
جنكال آزار روزكاردن كيم آله بيلوردى وزندان محنت هجراندن كيم خلاص
قيلوردى * بيت * درين وحشت سراى محنت آباد * بديدار تو خوش دل باشم
وشاد * بو مقدمات موجبنجه سنك بنم يانمده لطفك نهايت يوق وبنم سنك
اوزركده حقمدن ايسه سنك بنم اوستمده حقك چوقدر بو تقديرجه سن بو كلفت
ومؤنته محتاج دكلسن على الخصوص كه باب محبتده حسن سيرت وخلوص سريرت
تهيئهٔ اسباب عشرتدن مقدم وتقديم فايدهٔ معنوى ترتيب مائدهٔ صوريدن
اولى واهمدر * بيت * بى تكلف دوست مى بايد كه باشد زان دوست * درميان
رسم تكلف كر نباشد كو مباش * سنك پشت ايتدى اى رفيق همدم واى صديق محرم
سنى دعوتدن غرض وغايت همان رعايت لوازم ضيافت وعرض تكلفات نعمت
وشهوت دكلدر بلكه مراد جدالق ميانه دن كيدوب شرف مواصلت دايمى
ميسر اولمقدر (ع) نميخواهم كه يكدم بى تو باشم * بوزينه ايتدى (ع) در راه عشق
مرحلهٔ قرب وبعد نيست * احباب بيننده فرضا كه بعد المشرقين اولسه چون
برى برينه صحت وسلامتلرى خبرى دايما واصل وهر برينك خيال جماليله جانبنه
راح روح حاصل اوله دورئ صورى حجاب روى قرب معنوى واقع اولمز وهر برينك
ديدهٔ خيالى بر برينك وصالى وجمال بديع المثالى مشاهده سندن فارغ وخالى
قالمز * بيت *

قرب روحانى اكر هست ميان من ودوست * چه تفاوت كند ار بعد مكانى باشد

بو بابده بو رباعى بعض اكابرلك زادهٔ طبعيدر * بيت * كر نقد ندارم وصالت
دردست * درديده يقينست خيالت پيوست * در ظاهر اكر وصال جسمانى
نيست * غم نيست چو اتصال روحانى هست * كشف بر دفعه دخى تور تضرعى
پرتاب وتير نيازى جانب هدف مراده پرتاب ايتدى عاقبت دم كرمى دل سنكين
بوزينه يى موم كبى نرم ايدوب سنك پشته ايتدى اى يار بيريا بو قدر ابرام نه لازم كه
طلب رضاى احبا مذهب مودتده وآيين فتوتده فرض وواجب الادادر ودوستك
دعوتنه اجابت واجب واشارتنه اطاعت مناسبدر * ع * از دوست يك اشارت
از ما بسر دويدن * وليكن بكا آبدن عبور متعذر وسفينهٔ سينه ايله بو دريادن جزيره يه
مرور غايت متعسر در كشف ايتدى غم يمه كه بن سنى پشتمه كشتى سيله بو دريادن
كچورم وبر ساعتده اول جزيره يه كه منبع امن وراحت ومعدن نعمت وغنيمتدر ايلتورم

وبالجمله اول دیاری اولقدر مدح وترویج ایتدی که یوزینه نك قلبی بالضروره اکا تهییج ایتدی وناکام توسنلکن قویوب کام قبولله مقتضاسنه رام اولوب زمام اختیارین الینه ویردی سنك پشت فی الحال آنی پشتنه آلوب جزیره جانبنه متوجه اولوب سینه سن آبه اوردی چون میان دریایه یتشدی کشتیٔ خاطری کرداب تشویشنه دوشدی وکندیله اندیشه ایتدی که بو عمل عاقبت ندامت وملامته مفضیدر وبو امل آخر فضاحت وقباحتی مقتضیدر بو مقدمات عذرکه ترتیب ایدرسن بدناملقدن غیری نه نتیجه ویرور وبو تخم حیله ومکرکه زمین سینه ده اکرسن دشمنکاملقدن غیری نه یمش ویرر اولور * بیت *

هرکه زکلزار وفا رو بتافت * خار جفا سینهٔ او را شکافت

نساء ناقصات العقل ایچون عقل تام وادراك تمام ایله موسوم اولان یار وفاداره که نادرهٔ روزکاردر کر مکری دز میان وخدنك غدری در کمان ایتمك سمت اختیار دکل بلکه صفت اشراردر * بیت * نه اولور عورتك عقلی سوزینه * ارا اولدر او یمیه عورت سوزینه * وطلب رضای رحماندن امتناع وهوای اغوای شیطانه اتباع سبب نقصان وخسار بلکه موجب هلاك وبواردر * ع * مکن مکن که چنین کار مقبلان نکنند * میان آبده بو منوال اوزره خطاب وعتاب وسؤال وجوابه مشغول اولوب حرکات وسکناتنده آثار تردد وتحیر ظاهر اولدی بوزینه نك قلبنه آنك بو حالندن شبهه کلوب صورد یکه موجب تفکر ندرکه تحیر ایله کیدرسن بوخسه بنم بار زحمتمه تحمل دشوار کلوب اول اجلدنمی تردد وتأمل ایدرسن سنك پشت ایتدی بو سوزی ندن سویلرسن وبو شبهه یی نه دلیل ایله ایلرسن بوزینه جواب ویردیکه حرکات وسکناتك نفسکده واقع اولان مناظره ومحاوره یه دلیل ظاهر وتغیر افعال واحوالك بوایتدیکك عزیمتده تحیر وتردده برهان باهردر امااکر کیفیت حالدن بنی آکاه ایدوب شرف اعلام ارزانی بیوره سن شاید که بنم مشاورتم معاونتیله ورطهٔ حیرتدن خلاص اولوب ساحل سلامته وصول بوله سن سنك پشت ایتدی راست بیوررسن اما باعث تحیر وتفکر بو تمزی که مقدم همایونکك کلبهٔ احزانمه اول وصولیدر وبو دولتك بو کینه یه ابتدای حصولیدر (ع) این همه اول آثار جهان افروزست * جماعتمده معلوممدرکه خسته وشکسته در لابد مهمات خانه قصور وخللدن خالی اولمسه کرك پس مراد اوزره وظایف دعوت ومراسم خدمت ضیافت مؤدی اولمیوب لاجرم بو حالت موجب فضاحت وخجالت اولسه کرك * ع * وکرکناه ببخشند شرمساری هست * بوزینه ایتدی چون سنك بنم حقمده صدق عقیدتك کون کبی عیان وصفای نیت وخلوص طویتك مستغن عن البیاندر اکر تکلف باینده

توقف بیوررسك ورسوم وعادات عامه دن كه باب ضیافتنده آنی رعایت ایده كلمشلردر
وازكاسك كمال وداد واتحاده اولی والیق ایدی وتمام اخلاص واختصاصه احری واوفق
(بیت) بیگانه را برسم تكلف كنند خلق * آنجا كه دوستیست تكلف چه حاجتست
* كشف چون بوزینه دن بو كلماتی اشتدی غیرت ایدوب برمقدار دخی كتندی بنه
تردد بحرینه طالوب همسان فكر اولی تجدید ومقدمات ندامت وملامتی تمهید ایدوب
كندی كندی یه ایتدی بوطائفه بی نكث عهد ونقض پیمانه تحریض ایدرلر بن
عین الیقین بیلورم كه انلر دائره حسن عهددن دوردر واول آشنا روی وبیگانه خویلردن
امید مهر ووفا وطمع صدق وصفا روش خرددن بغایت مهجوردر * مثنوی *

بولر در ناقصات العقل والدین * طشنی صدق وصفا ایچی طلو كین

بولرده بو قدر صدق وصداقت * وفا اومق بولردن كی حماقت * پس انلرك اغواسیله
واول نادانلرك فتواسیله بیوفالق ونامردلك جانبنه میل ایتمكه اصحاب صدق وامانت
رخصت ویررلرمی وارباب دین ودیانت بونی جایز كوررلرمی سنك بشت بو تفكر
اثناسنده تحریكندن بنه توقف ایتدی بوزینه نك سوء ظنی غالب اولوب برزمان تفكر
بحرینه طالدی وكندی كندی یه ایتدی چون برشخصك قلبنه دوستندن وهم وشبهه
وخلجان ایره حصن حصین تدبیره تحصن ایدوب ملاحظه حال ومآله طریق رفق
ومدارایه سلوك ایتمك كرك كه اول كمان یقینه مبدل اولورسه شرطه تدبیر ایله كندیسن
آنك ورطه مكر وفر بیندن قورتره وا كركمان خطا اولوب * ان بعض الظن اثم *
قبیلندن اولورسه جانب حزم واحتیاطه رعایتدن آ كازیان یتشمز وعیب ونقصان
لازم كلمز (بیت) كه كر یار ایسه اول ایمن اولورسن * دكلسه حیله سندن قورتیلورسن
پس كشف آوازایتدی واندی سبب ندر كه هر زمان شهسوار خیالك میدان فكرنه
ات صالر وغواص وهمك دمبدم دریای تردد وحیرته طالر كشف ایتدی ای
برادر معذور بیور كه اهلمك ناتوانلغی واولادمك اول سببدن پریشانلغی وبی سامانلغی
بنی متحیر ومتفكر قیلمشدر بوزینه ایتدی بیلورم كه سنك بو ضجرتكه نه حادث اولمشدر
جماعتسكك بیحضورلغی باعث اولمشدر الحق راست دیمشلردر * ع * بیمار اولمق
خوشدرر بیماره تیمار ایتمدن * ع * تندرستش مشمر آنكو رنج بیماری كشید حالیا
لطف ایدوب اعلام ایله كه بو مرضك علاجی نه موقوف ودواسی ارباب حكمت
قتنده نه اسمله مشهور ومعروفدر چون هر درد ایچون بر دوا معین وهر رنج ایچون
قانون حكمتده بر شفا مبیندر اطبای مسیحادم ومبارك قدمه مراجعت قیله لم
مزاج علیله موافق علاج بیوررلرسه تحصیلنه سعی ایدوب هر قنده ایسه ارایه لم
بوله لم سنك بشت ایتدی اطبا قولنده اكا علاج بر دارویه محتاج ایمشكه اول اله

کیرمز وبحر مکرم واکسیر اعظم کبی کمسه اندن نشان ویرمز بوزینه ایتدی نیجه
ادویه اوله که عطارلر طبله سنده بولنمیه نه اصل عقاقیر اوله که عشابلر خریطه سنده
اله کیرمیه عجبا بکا آنک اسمنی ورسمنی اعلام ایتسک اولمزمی که شاید قنده بولندیغنی
بیلم وتحصیلنه بر حیله ایله ظفر بولم کشف ساده دل کمال بلاهتندن ایتدی بنی کرداب
تفکره دوشورن دل بوزینه درچون راست بوسوز کوش بوزینه یه ایرشدی میان ایده
آتش اضطرابه دوشدی وزنبور بلا باشنه مورو ملخ کبی اوشدی کلاه فلک باشنه طار
کلدی روز روشن کوزینه تار اولدی اما قوت عقله کندیسن جمع ایدوب کوکلنده
ایتدی ای نفس کوردکمی که شأمت حرص سنی نیجه ورطهٔ سهمنا که آتدی وعلت
غفلت سنی نه اصول له خطر عظیمه کرفتار ایتدی اما نیجه ایتمک کرک که دام زرق
خصمه اول بن کرفتار اولمدم وکلام اهل نفاقی کوش قبول له همان بن استماع
قیلمدم صاحب غرضلرک شست فریبندن تیر آفت همان بنم سینه مه یتشمدی
وبد اندیشلرک نیش خار تشویشی همان بنم قلبمی ریش ایتمدی (ان هذا الیس اول
قارورة کسرت (ع) بسیار کس که آتش این غصه سوختند) حالیا حیله ومکردن
غیری دستکیرم میسر دکلدر وتزویر وتلبیسدن غیری تدبیر متصور دکل اکر عیاذا بالله
غفلتله سنک پشتلر جزیره سنه دوشیدم رشتهٔ کارم بروجهله منعقد اولیدی که
انامل فکر وتأمل آنک حلنده عاجز قالیدی اکر آنلره کندیمی تسلیم ایتمیوب قاچسم
بر کوشه ده محبوس قالوب آجلقدن اولیدم واکر اقدام ایدوب برجانبه کچمک دیلسم
ضروری سفینهٔ سینه می دریایه صالوب غرقاب هلاکده اولیدم چون بن کندی
بیشهٔ عافیت آبادمی قوبوب بی اندیشهٔ عاقبت زمام اختیارمی برناجنسک النه
ویروب آنک جزیره سنی تماشا تمناسن ایتدم صد بار بونک کبی بلایه ارزانی وهزاران
هزار بوندن زیاده عنایه سزاوارم * بیت)

من دیوانه که زلف تورها میکردم * هیچ لایقترم از حلقهٔ زنجیر نبود

پس سنک پشته ایتدی اول مستورهٔ صالحه یه مرضندن وجه علاجی معلوم اولدی
هیچ غم چکمه وزمین خاطرکه دغدغه تخمن اکمه که بزم عورتلریمزده بو نوع عارضه
چوق واقع اولور وبز قلبلرمزی چیقاریرز قانندن ایچوریرز واتندن یدیررز فی الحال
اول مرض انلردن زائل اولور وبزه اندن اصلا الم وضرر مترتب اولمز که سینه مزدن
قلبمزی چکوب چیقرمق واسته یکمز وقت یرنه قومق بزه غایت آساندر بو طائفه یه
سایر حیوانک خلافنجه قلبک وجودیله عدمی یکساندر چون بزه بی دل زنده
اولمق میسردر بونده نه مضایقه واردر که بو بزم قتمزده غایت محقردر علماء کبار وفضلاء
حکمتشعار بیورمشلردر درت طائفه دن درت نسنه طلب ایده لر دریغ ایتمک

جايزد كلدراولا بادشاهلركه صلاح نفسلريچون برنسنه طلب ايدرلردريغ ايتمك
كرك ايكنجى فقرا كه استغناء خيرات واد خار حسنات ايچون حق الله دن جزئى
نسنه ديلينه لر بذل ايلمك كرك اوچنجى شاكردان قابل كه كسب فضائله استعداد
كامل حاصل قيلمش اوله لر وآنك طلبنده اقدام واهتمام اوزره كلوب ساق سعى
تشمير قيله لر انلره رهنمون اولوب باب تعليم وتفهيمده شرط مبالغه يى تقديم ايتمك
كرك دردنجى احباب صداقت انتسابك هر نسنه كم سبب فراغ خاطرلرى اوله
اكا دسترس ميسر اولمجق دريغ ايتميوب اول بابده مضايقه يه مجال ويرممك كرك
بيت) چيست نقد جان كه نتوان كرد بر جانان نثار) دل چه باشد كان بپاى دلبرى نتوان
فكند) اكر بو جانبه توجه ايتمدين اعلام ايديدك قلبمى بيله آلور كلوردمكه بنم قدممده سنك
جفتكه صحت كامل حاصل اولوب بكا دخى بو خدمت سببيله سنك جانبكدن منت عظيم
واصل اوله بن خود قلبمدن اول دكاو بحضورمكه اندن دور اولمق ارزوسندن غيرى
خاطرمه نسنه خطور ايتمز زيرا كه اطراف وجوانبى غم واندوه له مملو وحواشى
وحواليسى محنت انبوهله طوپطلودر بكا صحبت قلبدن صعب نسنه كلمز ديلرمكه
من بعد رشتهٔ تعلقى اندن قطع ايدمكه شايد بو سببله انديشهٔ هجران اهل وعيالدن
وتأسف حرمان ملك ومال ومنالدن خلاص بولم واول دردمندى دخى غموم جكرسوز
وهموم جانكدازدن قورتروب مشاب اولم * بيت * يارب اين يك قطره خون
كوراهمى خوانند دل * تا كى ازبيداد مهرويان ستم خواهد كشيد * سنك پشت
ايتدى سنك قلبك قنده دركه بيله كتورمدك جواب ويرديكه آنده قودم كالدم
بوزينه لر رسم قديميدركه چون بر دوستى زيارته كيده لر ودبليه لركه اول كونى سرور
وشادمانيله آخر ايده لر بر وجهله كه دست غم دامن صحبتلرينه ايرميه وديدهٔ الم
پيرامن عشرتلرينى كورميه قلبلرينى بيله ايلتمزلركه اول مجمع رنج ومحنت ومنبع درد
ومشقتدر هر حالده بر خيالله آيينهٔ عيشى مغبر وهر دم بر ملاله شراب حضورى منغص
ومكدر ايدر اضطراب وانقلابى سببيله قلب له ملقب اولمشدر ومنشأ خواطر اولديغى
اجلدن خاطر ناميله اشتهار بولمشدر بر لحظه بر رشته اوزره قرارى و برساعت
اضطرابه اختيارى يوق * بيت *

هر دم بهواى دلربائى دكرست * هر لحظه زروى فكر جائى دكرست

چون بن سنك زيارت حرمك نيتنه احرام عزمى ميان جانه بند ايتدم سنك وسنكا
متعلق اولان عزيزلرك شرف ديداريله مشرف اولدقده نشاط كامل وفراغت شامل
حاصل اولسون ديو قلبى انده قودم كالدم حاليا عقل صحيح قتنده قبيح صريحدركه
اول مستوره نك مرض مزاجنى بيلم ومداواته احتياجنى اشيدم دخى

علاجنه قادرایکن اندن دریغ ایدم چون باب محبت ومروتده سن بنم صفای نیت
وخلوص طویتم نه مرتبه ده در بیلورسن جائزدرکه معذور بیورهسن اما محقق
ومقرردرکه سنك اقرباواحبابك شویله ظن ایتسه لر کرك که سنکله بنم مابینمده
بوقدر سوابق ولواحق وارایکن و بنیاد وداد واتحاد میانمزده استوار ایکن بو محقرده
مضایقه کوسترم و برنسنه نك که وجودی بکا نسبت زائد وسکا ومتعلقاتکه
اندن نفع کلی عائد اوله سندن دریغ ایلیم پس مشرب مروتده ومذهب فتوتده
بکا مناسب بلکه فرض وواجب بودرکه ینه مقام معهوده رجوع ایده وزوقلبی که
آنده قویوب کلمشدم بیله مزجه الوب آنلره تحفه آله وز کیده وزهم تهی دست وارلمیه
وهم باب علاجده تقصیر وتهاون روا کورلمیه سنك پشت چون بوزینه دن بو کلماتی
اشتدی نشاط تمام وانبساط مالا کلام ایله دونوب ینه بیشه جانبنه کتدی
وحصول مراد ووصول تمام اعتقاد ایدوب شتابله بوزینه یی کنار آبه یتشدردی
بوزینه کرداب بلادن خلاص اولیجق صچرایوب بر درخت اوستنه چقدی وظایف
شکر کرد کار وسپاس پروردکاره قیام ایدوب برشاخسار اوزره قرار ایتدی سنك پشت
برزمان انتظارد نصکره آوازایتدیکه ای یار عزیز برقنده سن که زمان فرصت وشرف
زوالده ووقت رحلت صدد انقضا وانتقالده در * بیت * رحمتی فرما که کار ازحد
کذشت * روی بنما کانتظار ازحد کذشت * بوزینه کشسغك بو کلامنه طنزکنان
وخنده زنان ایتدی * بیت *

یاد میدار کانچه بنمودی * در وفا برخلاف آن بودی

بن مدت عمرمی شهریارلق ایله کچوردم وهزار بار روزکارك سرد وکرمنی ودرشت ونرمنی
کوردم هرچند که زمانه احسانی بندن استرداد ایتدی وسپهر بندن یوزدوندروب
ویردیکنی ینه آلدی وبنی منکوبلر زمره سندن ومفلوکلر جمله سندن قیلدی اول مرتبه ده
دکلم کیم فوائد تجربه دن محروم اولوب خیر وشری ونفع وضرری بیلیم وموضع وفاقی
محل نفاقدن تشخیص وتمییز قیلیم بو سودادن فارغ اول بردخی جوانمردلر مقامنده
اوتورمه وحسن عهد دعواسن ایدوب من بعد وفا ومروت لافن اورمه * بیت *
مبر نام وفا در بزم خوبان * که بویی از وفاداری نداری * هنر ومعرفت دعوی ایدنك
وکرم ومروت لافن اورهنك عیاری وقت آزمایشده معلوم اولور ونقدی محك امتحانده
امتیاز بولور * بیت * خوش بود کر محك تجربه آید بمیان * تا سیه روی شود هرکه
دروغش باشد * سنك پشت فریاد ایتدیکه بونه سوء ظنیدر ونه تهمتدر که بکا نسبت
ایلرسن حاشا که سنك خلاف رضاك بنم ضمیرمه کلمش ویا سنك بابکده قصد غدر
وفکر مکر پیرامن خاطرمه دوران قیلمش اوله اکر بنی صد هزار بار سنك جفا ایله

سنکسار ایتسه‌ك خاك آستانکدن یوز چورمك یوقدر واکر تیغ اغماض
واغراض ایله سینه‌می صد چاك ایلسه‌ك خیال وصالك دامنی صالی ویرمك یوقدر
مثنوی * بکا سنسز نه جان کرك نه جهان * تنده صحت اولورمی اولمسه جان * کوزومه
نورسن دلیمه سرور * کوزمی ایتسون خدای نور * بورینه ایتدی ای نادان بنی
اول شیر نظیرمی صانورسن که روباه ایله ایتدی اول خرلك دل وکوشی یوغیدی
سنك پشت ایتدی نیجه روایت اولنمشدر اول * حکایت * بوزینه ایتدی امثالده
کلمشدر که برشیر رنج جربه مبتلا اولدی یاوجود تب لازمی علت جربدن داء الثعلب
اولوب جلدی دباغت اولنمش دری یه وشکلی ویوزی بورشمش قربی یه دوندی آخر
خارش اندامدن بیچاره یه خارخار تمام عارض اولوب قوتی کوندن کونه ساقط اولدی
وبرکت حرکتدن محروم اولوب نشاط شکاردن قالدی آنك درکاهنده برروباه وارایدیکه
آنك هر پسمانده فریسه‌سی کاسه لیسی ایدی وریزه لقمه وقراضهٔ طعمه‌سی زنده‌منی
وبقیهٔ طعامی وعطیهٔ انعام پرورده‌سی ایدی چون شیر سیر وشکاردن قالدی روباهك
حالی خراب اولوب تاب اضطرابه دوشدی برکون ضیق عیش ودغدغهٔ جوعدن
شیره زبان ملامتی دراز ایدوب ایتدی ای ملك سباع سنك مرضك عارضه‌سی بو بیشه
وحوشنی جانندن بیزار ایتمشدر وضعف حال واثر ملالك تمام خدامه بلکه جمیع خاص
وعامه سرایت قیلمشدر * بیت *

برجان توصد هزار جان میلرزد * وزبیم تکسرت جهان میلرزد

نیچون بوداء عضالك معالجه‌سنده اهمال ایدرسن وبو درد خراشك مداواتنه
التفات ایلمزسن اشتمدکمی که دیمشلردر * اذا مرك المرض فالمعاجلة بالمعالجة * شیره
بو کلمات تأثیر ایدوب نالهٔ انین وآواز حزینله ایتدی (بیت) مرا خار یست دردل کان
بسوزن برنمی آید * دلم خون کشت این خار ازدل من برنمی آید) ای روباه مدت متمادیدر
که بن بو غصه‌دن قان ایچرم علت جربدن بن بیلورین که نه تعب چکرم ضعفدن بدنم
ناله دوندی موسز بوتنم مثاله دوندی * بیلرم بو مرضه نه علاج وله دوا امیدم وبو درده
نه دارو یلشفا متصوردر مجلسنده حاضر اولان اطبادن بریسی که فننده
ماهر ایدی ایتدی بو علت کره کوش ودل خردن غیریله علاج کار کردکلدر اما بو مرضك
زمان حدوثندن الی هذا الآن بو فکرده یمکه بو مطلوب قنیاع امتناعدن نه وجهله
یوز کوستره وبو مراد نیجه حیله وتدبیر ایله اله کیره روباه ایتدی اکر فرمان ملك شرف صدور
بولورسه بن کتورین بند کان درکاهم کرقصدی میان جانه چکوب قدم جد وجهدی طریق
جست وجویه قویم امیدم بودر که یمن اقبال سلطانی وفر دولت خسروانی ایله الی اله
کتورم وشاهنه مقصودی عنقریب ملك روز کارلك کنارنده کورم شیر ایتدی ای روباه سن

بونی ندن دیرسن وبو مدعایی نیجه برهانله اثبات ایدرسن روباه ایتدی ای ملك خاطرمه
بو خطور ایدرکه ملك بو بیشه دن خروج مناسب دکلدر زیرا که تن واندامندن
موینی که صورت وجاهتنك آب رویدر دوکلمشدر و جمال صورت وشکوه وهیبتی فی الجمله
نقصانپذیر اولمشدر بو حالت اوزره سیروشکار کندوسنی آشنا و بیکانه یه اظهار حشمت
جاهی ومهابت پادشاهی یه نقصان تمامی موجبدر پس بونی صلاح کوردم که
مطلوبی کندی ایاغیله بو بیشه یه کتورم تا ملك سباع انی کندی الیله طوتوب کوکلی
مراد نیجه اندن تناول بیوره شیر ایتدی بو نیجه میسردر جواب ویردی که بو بیشه یه
قریب برچشمهٔ غریب واردر که غزارت ماده المز عیننه بحر عمانی ولطافت
وصفاده جدول ایلر زلال حیوانی * بیت * درصفا چورخ نکارینست *
زلطافت چوجان شیرینست * برکازر هرکون اول چشمه یه کلوب طونیورور بارکش
برخری وار اول چشمه حوالیسنده کاه اوتلر کاه یاتور کاه اویورمر جودرکه آنی
برحیله ایله بو بیشه یه کتورم اما ملك نذر ایلسون که چون دل وکوشن بیه باقیسیله
سائر وحوشك خاطرین خوش ایلیه شیر روباهك ملتمسنی اجابته مقرون قیلوب
شرط مزبوری نذر وعهد ایتدی ومواثیق وپیمانده ایمان غلاظ وشداد ایله مؤکد
ومؤسس قیلدی روباه دخی نعمت مستوفی امیدیله سرچشمه جانبنه متوجه اولدی
چون خری ایراقدن کوردی مراسم تحیتی یرینه کتوروب تملق وتبصبصه آغاز ایتدی
وملاطفت ایله مصاحبت ایدوب یاننه دوشوب قنده کیدرسه بیله کتدی * بیت *
بشیرین زبانی ولطف وخوشی * توانیکه پیلی بموئی کشی * پس صوردیکه هی یارسنی
نیچون بویله رنجور وزار وبی حضور ونزار کورریرم خر ایتدی بو کازربکا متصل ایش
ایشلدر واغر یوك اورر بو جمله ایله بنه تیمارمده اهمال ایدر رغم علفدن تلف اولملی
اولدم اول دانهٔ جوه المزوخرمن عمرم بادفنایه وارملی اولدی اول برك كاه دکلو
اعتبار قیلمز * مثنوی *

بعمر خویش تیماری ندیدم * زکاه وجو همین نامی شنیدم

خورم هر روز خون درزیر این بار * همه شب خاك می لیسم زدیوار * مکن عیبم اکرزار
ونزارم) که غیر خاك وخون خوردن ندارم) روباه ایتدی ای سلیم دل بحمد الله که الك
ایاغك وار وقوت رفتار واقتدار قرارده قصورك یوق پس نه سببله بو محنتی اختیار
ایدوب ضعیف ونزار بودام بلایه کندی ایاغکله کرفتار اولورسن خر جواب ویردیکه
بنم بارکشلکله اشتهارم وار هرقنده که وارم بکا بار مشقت چکملك درکار در بو مثلی
سو یلمشلردر مسموعك دکلمی که خری دوکونه دعوت ایتمشلر ایمش * بیت *
بنی تعظیم ایچون ندر صنمکز بو * یا اوطون حاجت اولمشدر یا خود صو * باوجود که

تنهابن بو بلایه مبتلا دکل بلکه ابنای جنسم جمله بو رنجه کرفتار وزیر بار بلاده انیسی ناله وزاردر * بیت * هرکس بقدر خویش کرفتار محنتست * کس را ندادند برات مسلمی * بو بابده چوق زمان نقد افکاری عیار اعتبار ه اوردم آخر کار بونك اوزرینه قرار قیلدمکه چون خمخانهٔ دنیاده هر مقامده جام محنت ایچملك مقرر وجامهٔ محنت کیملك محقق در عمرم اولدقجه بو خانه ده ساکن اولوب کاذرر خدمتندن کثیم وچون نهال عمردن برخوردار اولمق محالدر باری سنکسار لق عاری بارین چکمیم * بیت * کشتی سفکین کرك مانند کهسار * کرکمز ول کبی اولمق سبکسار) روباه مکار ایتدی ای یار (مثنوی) کچوروب محنتیله عمر چاغن) نه بکلرسن طوروب آخر بو چاغن * نیچون ایتمیه سن میل علفزار * چکه سن غم بو کن خروار خروار * بیلمزمیسن که * ان ارض الله واسعة * عرصهٔ زمینك زیاده وسعتی وار منشور سیروا فی الارض) محنتزده کان روزکار ایچون سرمایهٔ کاردر (قطعه) سفرکن چوجای تو نا خوش بود * کزین جای رفتن بدان تنك نیست * وکر تنك باشد ترا جایکاه خدای جهانرا جهان تنك نیست * خرایتدی چون هر شخصه هر قنده رزق مقسومدن زیاده برحبه واصل اولمز پس حرص بلاسندن شدائد سفره ارتکابدن عذاب وتعبدن غیری نسنه حاصل اولمز (قطعه) کاورنه کاولدی مقدر فراخی وتنکی کرکسه که وکاکی کیلك طوت کرکسه درداپله طار * کشی یه چونکه مقدردرر نصیب ازل (نه اکسلور ونه ارتراید رسنه سعی هزار * روباه ایتدی بو کلام محل تأملدر بو خصلت صفت صدرنشینان مرتبهٔ قناعت وتوکلدر هر کسیه بو پایه وهر کشی یه بو سرمایه میسر دکلدر سنت حضرت باری جل ذکره بونك اوزرینه جاریدر که عالم اسبابده هر نفسه بر وسیله ایله فتح الباب میسر اوله ومسبب الاسباب هر شخصی کسب واکتساب سببیله مرزوق قیله * ع * بکسب کوش که کاسب بود حبیب الله * اکر جائز ایسه سنی بر مرغزاره التمکه زمینی جوهر پلر کابه سی کبی انوار الوان ازهار ایله مزین ومنور اوله وهواسی عطر فروشلر طبله سی کبی نسیم عنبر وشمیم مسك ازفر ایله مطیب ومعطر اوله * مثنوی *

هواسی خوش فضاسی خوب ودلکش * چمن زاری شکوفه ایله منقش

غباری توتیای چشم آهو * کیاهی نسترن رنك وسمن بو * بوندن سابق ابنای جنسکدن بریسنه دخی بو نصیحتی ایتمشدم والحاح وابرام ایله اول مقام بهشت آیینه ایلتمشدم الآن اول عرصهٔ فراغتده حضور تمام ایله آرام وخرام ایدر واول ریاض امن وسلامتده صحت وعافیت ایله کیجه وکوندز اوتلایوب اویخو یی کندی یه حرام ایدر القصه روباه مکار دم مکری پر کار واذ کار افسانه وافسونی اول دکلو تکرار ایتدیکه

فطیر تدبیری تنور تزویرده پیشوردی و خرخام طمعلی دیك حرصی کانون درونده
قینادی طشدی عاقبت زمام اختیارین روباه حیله کارك قبضهٔ اقتدارنه تسلیم
ایتدی وایتدی ای دلیل سبیل هدایت سنك اشارتکه که محض شفقت
وفرط عنایتدن ناشیدر اطاعت عین سعادت وفرمان واجب الاذعانکه که کمال مروت
ومکرمتکدن منبعثدر مخالفت علامت شقاوتدر هرنه بیورورسك فرمانکه جانله
مطیع ومنقادم ومن بعد سکا صدیق صادق الوداد ورفیق خالص الاعتقادم * بیت

بن سنی بریار صادق اکلرم * هرنه فرمان ایلرسك فرمان برم

روباه پرتزویر آنی بو تدبیر ایله شیر قتنه کتوردی شیر خری کورجك اشتهاسندن اغزی
صولاندی صفراسی بولندی وغایت شغف وشرهندن صبره مجال اولمیوب
استعجال ایله اکا قصد ایتدی چون کمال ضعف وهزالدن دندان وچنکالی فلول
وکلالدن خالی دکلدی زخم بیرحمی اندام خرده کارکر اولمیوب خر بیچاره بادل صدپاره
پنجهٔ شیردن خلاص اولوب قاچدی کتدی روباه شیرك بو مرتبه ضعفنی کورجك
تعجب ایتدی وبو حالله نیه استعجال ایتدیکنه بیحضور اولوب زبان ملامتله ایتدی
آیا تعذیب حیوان بلا فائده دن نه حاصل اولور و برمهمده مجال فرصت باقیکن
استعجال بیهوده نه فایده و بر حزم واحتیاط شرطی بو ایدی که بر مقدار کندیکی ضبط
ایدیدك ووقار وثبات بونی اقتضا ایدردیکه عنان تمکینی الدن قومییدك تا آخر کار
پشیمان اولمییدك * ع * از پشیمانی چه سود آخر چو کار از دست رفت * بو کلمات
ضمیر منیر شیره زیاده تأثیر ایتدی اما کندویله فکر ایتدیکه اکر بو امرده اهمال
ایتدم دیم تردد وتحیره منسوب اولورم واکر دغدغهٔ نفس وغلبهٔ جوعه تمسك ایدم
صفت خفت وشره مذمومله موسوم اولورم اکر قوت ضعف وضعف قوته حواله قیلم
التزام عجز واعتراف ضعف لازم کلور واعدای دولت ومدعیان مملکت کیفیت حالمه
مطلع اوله لر لاجرم صواب بودر که روباهك بو سؤالنه عنف وخشونتله جواب ویرم
وحضورمده بو نوع کلماتدن آنی زجر ایدوب من بعد بو مقوله جرأتدن آنی حجر ایدم پس
ایتدی ای روباه کمراه بو کستاخلق سنك نه حدکدر بیلمزسن که ملوکدن هرنه
صادر اولورسه رعیت اکا وقوف طلب ایتمك طورندن تعدیدر وانك سر بن وسببن
صوره کتمك انلرك نه حدیدر * بیت * کیمکه حدن بیلورا یرر شرفه * رحم الله امرء
عرفه * بیت * تو سر نه بر خط فرمان چه کار این وآن داری * فقیر وبی بضاعت را
چه نسبت با جهانداری * هرچا کر مغلولك وقوف احوال ملوکه متحمل اولمز واسرار
واجب الاستتار سلاطین رعایا ودهاقین حوصله سنه صیغمز * لایحمل عطایاهم
الا مطایاهم (ع) تیهوی بیچاره را حوصلهٔ باز نیست) بو سؤالدن فارغ اول وخری ینه

كتورمكه برحيله دخی فكر ايله تا بو وسيله ايله سنك خلوص قلب وصفای باطنك بكا
ظاهر وتربيت شاهانه ورعايت خسروانه ايله مخصوص اولوب اقران وامثالك ميانده
آفتاب قدرك درجهٔ ارتفاع بوله روباه بنه زمام حيله وتوبرهٔ تزويری الينه آلوب خرقتنه
كلدی وتملق تماملە رسم تحيت وسلامی يرينه كتوردی خراندن اعراض ايتدی
وانقباض صورتن كوستردی وايتدی ✻ بيت ✻ حيفست رنج بردن درحق چون
تو ياری ✻ كز يار بيوفائی جز قصد جان نداری ✻ ای مكار حيله كار اول بنی وعدهٔ لطف
ووفا ايله نوازش بعده برشير شكاری پنجه سنه سفارش ايتدك ✻ بيت ✻ مخلب آزاری ايله
برنه يازدی پوستم ✻ برمسلمانه بونی كافرده ايتمزدوستم ✻ روباه ايتدی ای
ساده دل سن نه توهم ايتدك وخيالكه نه كلدی كه مجرد بو طلسمی كوروب بو كنج بيرنجی
قودك كتدك هنوز شوكت خاری مشاهده ايتمدين تماشای كلزاردن كنار
ايتدك اول كوردوكك جسم برطلسمدر كه فلاسفهٔ سالفه بو مقامده آرام ايدن
دواب وانعامك انتظام حالیچون رسم ايلمشلردر زيرا برمرغزاردر كه الوان ازهار ايله
مشحون وانواع اثماری حد وشماردن بيروندر بو طلسم اولمسيدی عالمده نه دكلو جانور
وارايسه بوآرايه كلورلردی وبو بيشه ده ساكن اولان وحوشه مضايقه ويررلردی
حاليا بو بيشه كه آب روان ونعمت فراوانله ماليدر بو طلسم سببيله انواع حيوانات
مختلفة الطباعدن خاليدر اتفاق بونلردن بعض كه احيانا سنجلين بو مقامه كلوب اول
شكل مهيب وهيكل غريبی كورەلر اول مرغزار حواليسندن قچرلر بو بيشه اهاليسی
فراغت ورفاهيتله روزكار كچوروب بيوب ايچوب خوش كچرلر وهر بر عزيز يارانمزه زياده
انسانيت واحسان قصد ايتديكمزده بو طلسمك سرينی اعلان وبو سيميانك حقيقتنی
كه همان برنمايشدر بيان ايدرز تا كه ترس وهراس وبيمنت وسپاس بو نعمت بيقياسه
واصل وبو وسيله ايله بزه بحكم ✻ الدال علی الخير كفاعله ✻ ثواب بی اندازه حاصل اولور
م ی) كفت روبه آن طلسم وسحر بود ✻ كه ترا در چشم شيری می نمود) ورنه از تو من بتن
مسكين ترم ✻ كه شب وروز اندرين جا ميچرم ✻ كرنه زان كونه طلسمی ساختی) هر شكم
خواری بدينجا تاختی ✻ بن اول وقت فكر ايتدم ايديكه سكا تنبيه ايديدم كه اكر شيره
شبيه برشبح كورەسن زنهار وهم ايتميه سن وكوكلكه شبهه كتورميه سن فاما شرف
ملاقاتكه كمال شفقت وشغفمدن خاطرمدن واردش حاليا چون اول صورتك معناسنك
كنهنی بيلدك وحقيقت حالنه مطلع اولدك لازمدر كه من بعد بو مقوله وهمی خيالكه
كتورميه سن ووسوسهٔ شيطان واهمه يه كه (ع) فان الوهم شيطان رجيم ✻ خاطركه
يول ويرميه سن القصه بو اصل دمدمه لركه كوش دراز كوشی تعريك وبو نوع تخييل
وتسويله اول صافيدلی بنه بيشه جانبنه تحريك ايتدی تا بركره دخی آنك افسانه سنه
فريفته اولوب زمام طمع خامانی اول شيركامنه چكدی روباه ايلروواروب شيره خبرك

قدومی خبرین کتوروب ایتدی (بیت) سونکل ای ملك آخرکه جسمك ایچره جان کلدی
توان ای جان عالم که حیات جاودان کلدی امازینهار ملکانتدن دپرنمیوب
دائرهٔ تمکین ووقاردن چقمسون وخرانك حوالیسنه کلیجك کرهٔ حاره کبی
تهور ایدوب استعجال الله اکا حمله ایتمسون تحمل ایلسونکه قونی حرکت ایدوب
کاله ایره وفرصت ادنی زحمت وجزئی کلفتله ال ویره مصلحتن کورسن مرادینه ایرسن
ملك وحوش جواهر نصایح روباهی که هوادارلق جهتندن ناشی ایدی آویزهٔ
کوش هوش ایدوب طلسم بی جان کبی کوشهٔ بیشه ده اایاغ اوزره طوردی روباه خره
ایتدی بری کل تا بو طلسمك حقیقتن تحقیق ایده سن وبیله سن که اندن احتمال حرکت
وتصور مضرت محالدر خر دخی جرأت ایدوب اقدام اقدامله اطراف شیری طواف
ایتدی اندن هیچ حرکت احساس ایتمدی آهسته آهسته انکله الفت واستیناس
ایلیدی وبالکلیه آنك ممرندن ضرر احتمالن ویرمیوب فراغ خاطرله اوتلمغه
باشلدی خرمسکین مدت مدیده علت جوع البقره مبتلا ایکن حالیا خوان دعوت
ومائدهٔ نعمه بی زحمت دسترس بولیجق شولقدر اکله مشغول اولدیکه تمام طویدی
چون ممتلی اولدی علف زار کنارنده طلسمه قریب یرده یاتدی اول بودی شیر حالت
غفلتده اکا فرصت بولوب فی الحال صچرایوب شکمن یرتدی پس روباهه
ایتدی سن بونی کوزت بن سرچشمه یه واروب غسل ایده یم بعده دل وکوش خریکه
دوآء علت کردر اکل ایده یم که اطبا آنك استعمالنه اغتسال شرط ایلمشلردر روباه
سمعا وطاعة دیدی وهمان شیر کتدیکی کبی خرك دل وکوشنی که الطف اعضاسی ایدی
تمام طوتدی یدی شیر لوازم اغتسالدن فارغ اولوب استعجالله کلیجك دوآءمز بوره دن
عین واثر کورمدی روباهه ایتدی بوایکی عضو که بنم دردمه علاج واصلاح مزاجم
اکا محتاج ایدی نیجه اولدی ونیره یه کتدی روباه ایتدی ملکك عمری چوق اولسون
بوخرك دل وکوشی یوغیدی بو دلیل ایله که اکردلی اولسه که محل فکردر بنم مکرمله
فریفته اولمزدی واکر کوشی اولسه که مقام سمعدر صولت ملکی مشاهده
ایتدکدنصکره بنم افسانه ودروغمی استماع قیلمزدی وحقی باطلدن تمییز ایدوب دم فتنه
انکیزمله بو دام بلایه کندی اایاغیله کرفتار اولمزدی بو مثلی اول اجلدن کتوردمکه
فرضا که سن اول روباه کبی زیرك وتیزهوش اوله سن بن اول دراز کوش کبی بی دل
وکوش دکلم تا سنك دقایق مکرکی بیلمیم ودروغ بیفروغکه اعتقاد ایدوب شرایط حزم
واحتیاطی رعایت قیلمیم بحمد الله که عین یقینله حقیقت حالی کوردم ومعمار فکر ایله
غور ما فی الضمیرکه ایردم وچوق زحمت چکدم تا شرطهٔ تدبیر ایله کشتیٔ وجودم
کرداب هلاکدن کنار سلامته یتدی وجانم اغزمه کلمشکن سعادت مساعده ایدوب بنه
معاودت ایتدی (بیت) قتل این خسته بشمشیر تو تقدیر نبود) ورنه هیچ ازدل بی رحم تو

تقصیر

تقصیر بود * من بعد بندن توقع مصاحبت ایتمه وخیال مراجعت که احتمال محالدر خاطریکه کتورمه علی التحقیق بیل وعیز یقینله معلوم قیل که * قطعه * ماه اولورسك آسمانه بقمیم * سرو اولورسك بوستانه باقمیم * برکل اولسك کلستان دهرده * کوز اوجیله کلستانه بقمیم * سننك پشت ایتدی بلی راست بیورورسن بنم بو بابده انکارم مرتبهٔ اقرارده درواقعا قلبلك بندن بروجهله منکسر ومتأثر اولمشدر که هیچ برمرهم اعتذار ایله التیام بولملق ونقش غداری ورسم بدکرداری صفحهٔ حالمده شویله منقش ومرتسم اولمشدر که هیچ برآب استعفا واستغفار ایله یونمق ویو یلمق یوقدر الدن نه کلور بیلورم که تجرع شراب ناخوشکوار فراق ایتمکی مصمم قیلمش و بنی سپر شمشیر زهرآبدار اشتیاق ایتمکی مقرر ایلمشسن (مثنوی) لا یقم ار باشدم در خون نشست * تا چرا یاری چنین دادم زدست * هم چو من هرکز شکست خودکه کرد * این که من کردم بدست خود که کرد * کرشود جاوید جانم عذر خواه * هم نیارد خواست عذر این کناه * بو نوحهٔ جانکدازی ایتدی وخجلتزده وشرمسار دوندی کتدی وباقی عمرنی محنت مفارقتده کچروب هرکاه که بو سرکذشتی تذکر ایدردی کندی کناهنه اعتراف ایدوب زبان انصافله دیردی * مثنوی *

که ای بدطالع وای بدستاره * الکله سن سکا اتدک نه چاره

هو اغولینه اویدلك یولدن ازدلك * وفا سرنامه سنی اکری یازدلك (بیت) برمن جفا زبخت من آمد وکرنه یار * حاشا که رسم لطف وطریق کرم نداشت * بودر اول طائفه نك داستانی که یا بردواتنه ایره ویا برصدیق صادق النه کیره بعده غایت غفلت وغباوتدن ضایع اولوب چاه ندامت جاویده دوشه وهربار یکه باشنی طاشه اوره مفید اولمیه ورسن حیله ایله اول ورطه دن نجات بولمیه عاقل حازم اولنه لابد ولازمدر که اکثرا و فائده بوحکایاتی فرایاد ایدوب بو اشارتی بنای کارنه پیشنهاد ایلمیه وهر مطلوب که النه کیره کرکسه حطام دنیویدن اولسون کرکسه یاران معنویدن انی عزیز طوته زیرا اول نسنه که الدن کیده تمنا ایله ینه کلمز وفواتنه تلهف وتأسف فائده ویرمز * قطعه * مطلوب چون بدست بود مغتنم شمار * اورازکف مده که پشیمانی آورد * بسیار کس که کنج زر آسان دهد بیاد * وانکه زرنج بی درمی غصها خورد * ازدست رفته باز نیاید بهیچ حال * چندانکه او فغان کند و جامها درد

(باب ششم آفت تعجیل ومضرت شتابی بیان ایدر)

حکیم ربانی چون بو داستانی تمام ایتدی رای عالمکیر برهمن روشنضمیره تشریف خطاب شریف ارزانی بیورب ایتدی (مثنوی) الا ای بلبل باغ معانی * دیلك اسرار غیبك ترجمانی * قدلك سرو ریاض قدس حکمت * سوزکدن روح قدسی الور عبرت *

معلوم اولدی اول طائفه نك داستانی كه مطلوب سهولتله حاصل اولدقدنصكره
محافظه سنده اهمال ایتدیكی سببدن ضایع قیله بعده كرداب ندامت وغرقاب ملامته
دوشوب هر باریكه طبطاب واضطراب ایلیه مفید اولمیه واول ورطه دن شرطهٔ تدبیر ایله
ساحل نجاته وصول بولمیه حالیا جناب فضایل اكتسابكدن ملتمس ومتوقعدركه بیان
بیوره اول طائفه نك مثلن كه امضای عزیمتده تعجیل ایدوب فوائد تأمل وتحملدن
غافل وكردن جانی فواید تأنی وتفكردن عاری اوله وانك عاقبت كاری نه یه مفضی
اولوب خاتمت كرداری نیه نهایت بوله وتخم شتابی مزرعهٔ دلده اكیجك نیجه برونهال
استعجالی زمین انفعالده دیكیجك نه ثمره ویره برهمن بزركوار جواهر دعا وثنایی طبق
دهانه قویوب رای كامكارك خاكپاینه نثار ایتدی وایتدی (بیت) شها بختنك كونی
تابنده اولسون) سعادت دركهكده بنده اولسون) هر كسه كه بنای كارنی صبر وثبات
اوزره اورمیه واساس مهمنی معمار سكون ووقار ایله استوار قیلمیه عواقب احوالی
ندامته مفضی وخواتیم اعمالی ملامته مقتضی اوله افضل خصال حمیده كه قدرت
یزدانی خلعت انسانی آنكله اراسته قیلوب عالمیان اوزره آنك بركتیله
رتبت تكریم ارزانی بیورمشدر صفت ثبات ووقار وفضیلت حلم وقراردر * بیت *
بردباری خزانهٔ خردست * هر كرا حلم نیست دیوودد ست * حلم نمك مائدهٔ اخلاقدر
دیدكلرینه نكته بودركه حلمی قلب ایلسك ملح اولور یعنی فرضا كه بر كمسنه تحصیل
اجناس فضایله بنی نوعندن ممتاز اولسه وتقدیم اصناف فواضله اقرانی میاننده
كوی مسابقتی ربوده قیلسه چون خشونت طبع وغلظت قلب وتهتك ایله موسوم
اوله سائر هنرلری معدوم حكمنده اولوب شول طعام بی نمك كبی مقبول طباع
اولمقدن محروم اوله وخواطر آنك خفت مزاج وركاكت رأیندن متنفر اولوب طباع
آنك خشونت طبعی سببیله مصاحبتندن امتناع واباقیله لر باوجودكه حضرت سید
كائنات وسند مخلوقات علیه افضل الصلوات واكمل التحیات مستجمع جمیع كمالات
ایدی خطاب مستطاب جناب رب الارباب اكا بو منوال اوزره وارد اولدیكه
* ولو كنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك * یعنی ای جامع فضل وفواضل
اكر سن غلیظ طبع ودرشتخوی وسختدل اولیدك هر آینه مواكب كواكب
* اصحابی كالنجوم * كه حالیا پیرامنكده ثریا كبی مجتمعلردر بنات النعش وار پراكنده
وتارمار اوله لردی وصاحب سریر خلقت وبدر ارباب دین وملت نبی كریم حضرت
ابراهیم علی نبینا وعلیه * سلاما قولا من رب رحیم * قرآن قدیم وفرقان
لازم التكریمده بو صفتله ستایش بیورلمشدر * ان ابراهیم لاواه حلیم * والحاصل
فضیلت حلم صفت مطبوع ومرغوب وحلیم مقبول طباع ومحبوب قلوبدر * بیت *
ستون خرد بردباری بود * سبك سر همیشه بخواری بود * تعجیل وشتاب ارباب خرد

قتنـده مى دود دروحكيم كامل قتنـده وساوس شيطانيدن محسوب ومعدوددر
نته كه بيورلمشدر * التأنى من الرحمن والتعجيل من الشيطان * بو كلامك جواهر
معانيسنه سلك نظمده بووجهله انتظام ويرمشلردر * بيت * قو تعجيلى كه اول
شيطان اشيدر * تأنى صبرله رحمان اشيدر (مثنوى) مكر شيطانست تعجيل وشتاب
* لطف رحمانست صبرواحتساب * باتأنى كشت موجود ازخدا * تابشش روز
اين زمين وچرخها * ورنه قادر بود كواز كاف ونون * صد زمين در يكدم آوردى
برون * اين تأنى ازبى تعليم تست * صبركن دركارو دررأى درست * هركيمسه كه
تمشيت امورنده زمام اختيارى قبضهٔ تعجيله ويره لاجرم آخركارى ندامته
وخاتمهٔ امرى ملامته ايره * بيت *

هركه بى فكروتأمل عملى كيرد پيش * آخر الامر ازان كرده پشيمان كردد

صحايف اخبارده ولطائف اسمارده بوبابه مناسب حكايات بسياروامثال
وروايات بيشماردر امابوجملهدن اول زاهدك داستانى كه بى تأمل وتأنى عنان توسن
نفسى دست هوايه ويردى وخون ناحقله آلوده اولوب رسواى بيچاره نك قاتنه كيردى
سياقه اليق وسباقه اوفقدر راى استفسار ايلديكه نيجه اولمشدر اول * حكايت *
برهمن ايتـدى روايت ايدرلركه برزاهد مدت مديده تجرددن صكره قصد ايتديكه
* النكاح سنتى * وظيفه سنه قيام ايدوب (تناكحوا تناسلوا) فرمان جهانمطاعنه
امتثال واتباع ايليه پس بوخاطره يى زهاد زماندن بريسيله مشاوره ايدوب شرط
استجازهٔ استخاره يى تقديم ايتدى زاهد ايتدى غايت صواب فكرايتمشسن كه تزوج
سبب صلاح معيشت وموجب نظام امور دنياو آخرتدر وبقاى نوع كه دوام ذكرا كا
منفرعدر روا كامتريدر * قطعه * مى دراهركزنكيرد چهرهٔ دولت فروغ * تابروى زن
نيفروزد چراغ خانمان * عمر در كنج تجرد مكـذران ديكركه هست * عشرت آباد
تأهل روضهٔ امن وامان * اما جهد ايله كه بررفيق شفيق اله كتوره سن ونامناسب
مصاحبدن اجتناب واحتراز قيله سن زاهد صورديكه نه مقوله زنله ازدواج ايدوب
نه صفتلو زوج ايله امتزاج ايتمك كرك زاهد ايتدى عورت كركدركه ودود وولود وصالحه
اوله يعنى شوهر نه زياده محبت قيله وچوق ولد كتوره واهل عفت اولوب ساحهٔ ذمتى
تهمت خيانتدن برى اوله هركمه كه زن عفيفه وصالحه ميسر اوله خانه سى شب تيره كبى
تاريك ايسه روزروشن كبى منور اوله (قطعه) صلاح دنيى ودينست صحبت زن نيك
(زهى سعادت مى ديكه زن چنين دارد * زهمنشين نكوكام دل تواند ديد * كسى كه
طالع فرخنده همنشين دارد * زاهد ايتدى نيجه زنك صحبتندن اجتناب ايتمك
كركدر جواب ويرديكه حكما بيورمشلردركه بش نفرزندن حذرواجبدر حنانه ومنانه

وانانه وكيبة القفا وخضراء الدمن حنانه اول عورتدركه زوج آخردن اولادی اولوب
بحكم اولادنا اكبادنا غايت مهر وشفقت وكمال حنين ومرحمتدن بوزوجك مالنی
متصل انلره صرف ايليه منانه اول عورتدركه صاحب مال وجاه اولوب قدرت
ودستكاهله منت ايليه انانه برعورتدركه بوشوهردن سابقی اندن فايق يا كندی
مزاجنه موافق زوجی اوله آنك ذوق صحبتی كام آرزوسندن كتميوب متصل
بوشوهرندن انين وشكايتده اوله كيبة القفا شول زن غيرعفيفه دركه شوهری
هرمحلدن كه غايب اوله حاضرلر آنك قفاسنه طعن طاشن اوره خضراء الدمن زن
جميله دركه قبيلهٔ غيراصلدن بومقوله زنی سبزهٔ مزابله يه تشبيه ايلمشلرد ربومقوله ازواج
ايله امتزاج وازدواجدن احترازا تمك كركدركه ديداردلدار بدكردارهزاربارمصاحبت
ماروممازجت سباع جانشكاردن دشواردر* مثنوی * زن بددرسرای مردنكو*
هم درين عالمست دوزخ او* زينهار ازقرين بد زنهار* وقنا ربنا عذاب النار*
زاهد ينه استفسار ايتدی كه نه سنده زن اختيارا تمك كرك جواب ويرديكه زن
جوان ونورسيده كرك عجايزله مصاحبت قطعا جايزدكادركه طراوت عارضی كيدر
وانلركله مجامعت ضعف ونحافت كتورر* قطعه*

اول زنك كه قدی اوله چوكمان* نفسی راست صانكه تير اولور

جانفزادرنكار تازه ولی* زهرقاتل اولور چوپيراولور (دمشلردركه عورت اون ياشندن
يكرمی يه وارنجه موضع لطف واميد ومحل مهرجديددريكرميدن اوتوزه وارنجه
آرام دل وجان وراحت روح رواندراوتوزدن قرقه وارنجه صاحب همت بلند
وخداوند مال وفرزنددرقرقدن اللی يه وارنجه حافظ نام وناموس وصاحب زرق
وسالوسدراما اللیدن تجاوزايتسه بلای سياه وآفت مال وجاه وسوهان عمرعزيز
وارهٔ جان لذيذ وعمارت خراب وزراعت بی آب ومار بی كنج وباردردورنجدر* بيت*
اوره سن چون زن بنجاه پنجه* آنی كورمك اولوراره شكنجه* زاهد سؤال ايتديكه
حسن وجمال بابنده نه ديرسن جواب ويرديكه بوطائفه ده سرمايهٔ رغبت لطف وخلق
وستروعفتدرا كرسعادت مساعد اولوب حسن خلقی دخی الكلاحق اولورسه نور
علی نوراولور* بيت* روی خوبست وكمال هنرودامن پاك* لاجرم همت پاكان
دوعالم باا وست* زن خوب صورت كه بدسيرت اوله بلای جان وعذاب جاودانددر
زن نيكخصلت هرچندكه زشت طلعت اوله يارمهربان ورونق خانماندر* قطعه
نه دكلو زشت اولورسه همدم نيك* اولورخلق خوشيله ديده روشن* رفيق
ناموافقدن حذرقيل* جمالندن اولورسه خانه كلشن* بوبابده بوابيات بينظيری كه
بربزركوارك نتايج افكارندندرسمير ضميرايد تمك كرك* بيت* زن خوب فرمانبر

برپارسا * کند مرد درویش را پادشا * همه روزا کر غم خوری غم مدار * چو شب
غمکسارت بود در کنار * اکر پارسا باشد وخوش سخن * نظر در نکویی وزشتی مکن
* زن زشت خویی چه زیبا بود * بکسا در درون داش جا بود * مبین دلفریبش
چو حور بهشت) کزان روی دیکر چو دیوست زشت * بزندان قاضی کرفتار به *
که در خانه بینی برابرو کره) تهی پای رفتن به از کفش تنک) بلای سفر به که در خانه جنک
که در خرمی بر سرایی ببند) که بانک زن ازوی برآید بلند (زنا محرمان چشم زن کور باد
* چو بیرون شد از خانه در کور باد * القصه زاهد تفحص بی پایان *
وتجسس فراوان ایتدکدنصکره مدد بخت بلند ومساعدت همت ارجمند ایله بر قبیلهٔ اصیله
ونبیرهٔ اثیله دن برزن حسنا وبر محبوبهٔ مستثنا نصیب اولدیکه عکس انوار رخساری
دیدهٔ طلیعهٔ صبحی خیره وسواد زلف عنبرفامی طرهٔ غالیه رنک شامی تیره قیلوردی
دیدهٔ سپهر میناپی آیینهٔ آفتابدن غیریده نظیرین کورمش ونقشبند خیال عالم
مثالدن غیریده مثلن مشاهده ایتمشدی * مثنوی * نظیرین چشم احول کورمش
انجق) یوزینه آینه یوزاورمش انجق) قرابرمش دکلدی پایه سینه) کونش دوشمش
دکلدی سایه سینه * باوجود لطافت صورت ونظافت سیرتله آراسته وکاشن
حسن خلقی کابن لطف خلقله پیراسته ایدی زاهد همیشه بو نعمت عظمانک
وظائف طاعت شکرین ادا ایدردی ویار حوری طلعتله بنای عشرتی بقای نوعنه
مبتنی قیلوب روز وشب فرزند دلبند طلب ایلردیکه هیچ عاقل قاعدهٔ تأهلی شهوت
مجرده مبتنی قیلمز وطلب ولد صالحدن غیری ایچونکه والدینه ایصال میامن دعاده
صدقهٔ جاریه حکمنده در بو شغله ارتکاب ایتمز * بیت * غرض زمحنت زن وزجفا
کشیدن مرد * همین تفرج فرزند نازنین باشد * چون بو حال اوزره خیلی زمان
کچدی زاهد آیینهٔ روزکارده چهرهٔ مرادنی کورمدی ونهال آرزوده ثمرهٔ مقصودنه
ایرمدی آخر نا امید اولوب روی ضراعتی خاک نیازه سوردی وتیر دعایه نام ادلق
کماندن کشاد ویردی چون کار وبار وجودنی بو یولده خاک ومشرب عقیده سنی
شوب ریب وریادن پاک ایتمشیدی بحکم * امن یجیب المضطر اذا دعاه * تیر دعاسی
نشانهٔ اجابته راست کلدی * بیت * مستجاب اولدی دعوتی آنک * ظاهر اولدی
کرامتی آنک * بیت * هر کرا دل پاک باشد زاختلال * آن دعایش میرود با ذوالجلال
* نومید اولمشیکن نوید عنایت باری یتشوب زن زاهدک حملی ظاهر اولدی
بیر نامرادبو وضعدن برمرتبه ده مسرور ودلشاد اولدیکه بر آن فکر فرزند
خاطرندن کتمزدی واداى اوراددنصکره ذکر اولاددن غیری نسنه زبانینه کلمزدی
چون نیچه زمان بو مالیخولیا امیدانده جولان وبو تمنادیکی کانون دماغنده غلیان
ایتدی عاقبت خامهٔ فکرت وانبوبهٔ خیال ایله صفحهٔ باله نقش ایتدیکی صورتی مقابله

كتوروب خاتوننه ایتدی ای انیس روز کاروای جلیس غمکسار عنقریب سنك
صدف رحمکدن ساحل ظهوره بر کوهر شاهوار کلیسر وخلوتخانهٔ غیبدن
صحرای شهادته بر پسر زیبا منظر خرام قیلیسر بن اکا علم خوب ولقب مرغوب تعیین
ایدوب بعده آنك تربیت وتمشیتی بابنده بذل طاقت ایتسم کرك واحکام شریعتی تمام
تفهیم وتعلیم ایدوب آنك تهذیب وتأدیبی امرنده شرایط سعی واجتهادی تقدیم
ایلسم کرك تا اولدخی ناصیهٔ ذاتنده مرسوم اولان آیات رشد وهدایت وآثار مجد
وسعادت مقتضاسی اوزره آداب طریقت واحکام شریعتله متحلی اولوب آز زمانده
(بعون الله الملك المختار) بر عالم عالیمقدار وبر زاهد کرامت اشتهار اولسه کرك پس آنك
حبالهٔ نکاحنه بر ارومهٔ شریفه دن بر کریمه کتوروب انلردن اولاد واحفاد
ظهوره کلوب بو وسیله ایله نسلمز عالم فانیده باقی و بو واسطه ایله ذکرمز صحیفهٔ
روز کارده پایدار قالسه کرك (قطعه) قالور نامی جهانده اول کشینك * که بر فرزندی
قاله یاذکاری * نیجه کتسون صدف نامی قولاقدن * اونو تدیرمی درشاهواری *
خاتون ایتدی ای رفیق شفیق وای شیخ صاحب طریق بو نوع کلمات سجاده نشینلره
لایق وتسبیحکزارلره موافقمیدرکه اولا رجما بالغیب وجود فرزنده جزم ایتدك
احتمال وارکه بندن ظهور فرزند محال اوله فرضا که ممکن اوله ممکن که انثی اوله بلکه
محتملدرکه خنثی اوله تسلیم ایده لم که پسر اوله شایدکه معمر اولمق غیر میسر اوله
بو تقدیرجه دخی معلوم دکلدرکه عاقبتی نیه نهایت بوله سن اول نادان خیالپرست
کبی مرکب تمنایه سوار اولوب میدان آرزوده تك وپو ایدرسن وبو صحرای
بیمنتهانك نهایتنه ایرمدرسن هیهات هیهات * قطعه * با آرزو وهوس ره نمیتوان
پیمود * بلاف عربده کاری نمیتوان پرداخت * هزار کس بتمنای خام سوخته شد *
که روزکار یکی را بکام دل ننواخت) بو مالیخولیانك مآلی همان اول پارسانك حسب
حالیدرکه خیال محال الله روی وموی شهد وروغنله مالامال ایتدی زاهد استفسار
ایتدیکه نیجه روایت اولنمشدر اول * حکایت * خاتون ایتدی امثالده کلمشدرکه
بر مرد پارسا بر بازرکان جوارنده وطن طوتمشدی وتاب حوادث روزکاردن آنك
سایه سنه التجا ایتمشدی بازرکان دائما شهد وروغن الور صاتردی بو معامله ایله چرب
وشیرین فائده لر حاصل ایدردی چون مرد پارسا خلایقدن علایقی قطع ایدوب
طاعت وعبادت خالقه بیل بغلمشدی وحب حب الهی بی مزرعهٔ دل بی غلنده
اکمشدی بازرکان عن صمیم الفؤاد اکا اعتقاد ایتمش وجمله خرجنی وحوایجنی
ذمت همتنه المشدی واقعا نتیجهٔ نعمت بسیار وفائدهٔ مائدهٔ ثروت ویسار بودرکه
درویشلرك دل ریشی عیش تشویش فاقه دن خلاص ایده لر ومال ومنال وحطام
دنیای سریع الزوالی جهان فانیده ذخیرهٔ باقی قویه لر کیده لر * بیت *

توانکرادل درویش خود بدست آور* که مخزن زروکنج درم نخواهد ماند* خواجهٔ
صاحب نعمت فرصت خیری غنیمت بیلوب هر کون اول بضاعتـدنکه آنك بیع
وشراسنه مشغول ایدی برمقدارین عابد مذکوره کوندررردی واول دخی بعضیسن
خوایجنه صرف ایدوب باقیسن ذخیره قیلوردی مرورزمانله بوندن برسبوطولدی
و پارسابو بضاعتـدن سودسوداسن ایدر اولدی برکون سبویه نظر صالوب
اندیشه بحرنه طالوب طورر کن خاطرنه بوخطور ایتدیکه ایا بوسبوده نه قدر
من عسل وروغن جمع اولمش اوله آخر آنی تقدیروتخمین ایله اون من تعیین ایدوب
ایتدی اولی بودرکه بوذخیره یی اون دینارهٔ صاتوب بهاسنه اون کوسفند آلم ظاهر
بودرکه بونلرك هر بریسی آلتی آیده طوغرسه کرك وهر بری ایکیشر ولد کتورسه کرك
بر ییلده قرق اللی عدد اولوب اون ییلده بونلرك نتایجندن رمه لر پیدا اولسه کرك
بعضسنی صاتوب استظهارکلی حاصل قیلم وبر اولو خاندانـدن بر دختر نازنین آلم اول
دخی طقوز آیده بندن بر پسر ملك منظر وجوده کتوره بر زماندنصکره اکا علم وادب
اوکردم اما چون ضـعف طفولیتی قوت شبابه مبدل اوله واول سرو باغ امانی چمن
جوانیده قدوقامت چکه عکن که بنم فرمانمدن تجاوز ایدوب سرکشلکه آغاز ایده
بوتقدیرجه انی تأدیب ایلمك لازمدر بوالمده اولان عصا ایله انی تأدیب بلیغ ایلیم
دیدی وعصایی قالدردی وبحر خیاله شویله مستغرق ایدیکه پسر کردنکش بی ادبی
حضورنده تصور ایدوب عصایی اول سبویه محکم اوردی مکر سبو بالای طاقده
طورردی وکندی اتفاق زیر طاقده اکا متوجه اولوب اوتورردی چون عصا سبونك
چاق وسطنه راست کلدی فی الحال شکست اولوب یاغ وبال ایله عابدك صاچی صقالی
مالامال اولدی بو تمنای محاله پارسانك یوزی کوزی ترش وخیالك بونتیجه بخشلری
نحس نحس اولدی بومثلی کتوردم تابیلهسنکه هر نقد فکری تابوتهٔ قلبده خالص
اولمیه قالب کتورمك کرك وا کرومکر واعل وعسی ایله تمنای محاله وجود ویرمك کرك
دیمشلردرکه اکری مکره تزویج ایلسك انلردن متولد اولان پسر کاشکی اولیسر (بیت

اکر را با مکر تزویج کردند* ازیشان بچه شد کاشکی نام

مرد عاقل کرکدرکه اساس امورنی خیال محاله مبتنی قیلمیه واوهام خامه که
دام وسوسهٔ شیطان ولهان نامدرقلمنه یول ویرمیه (قطعه) سالها اندیشها بختیم
کزدورسپهر* کارما آخرچنین یاانچنان خواهد شدن* یابدین ویرانه کنج سیم
وزر خواهیم یافت) یادرآن اقلیم حکم ماروان خواهد شدن) عاقبت معلوم شد کینها
خیالی بیش نیست) هرچه خواهد حاکم مطلق همان خواهد شدن* عابد بونصیحتی
کوش جانله استماع ایدوب خواب پندار غرورندن بیدار اولدی ومن بعد اصل فضول

برفضول تلقیننددن فراغت قیلمدی اما چون مدت حمل آخر اولدی وزندان رحمده اول بیکاهك زمان حبسی نهایت بولدی وبر مولود خوب صورت مقبول طلعت وجوده کلدیکه انوار رشد ونجابت مطالع چهره سندن لامع وآثار زهد وکرامت اساریر جبهه سنده لایح ایدی (بیت) نجه فرزند کویادانه در بهاهر مونه پیمانه در زاهدك صبح امیدی مطلع مراددن تبسمه کلدی وعندلیب دلی کلشن شادمانیده ترنمه آغاز قیلدی (بیت) از محیط فضل زیبا کوهری آمد بدید بر سپهر شرع روشن اختری آمد بدید * پارسا جمال فرزندیله خوشحال اولوب ایندیکی نذرلر موفا ایندی وشب و روز ملازمت مهدنه تعهد ایدوب سائر امورنه خط نسیان چکدی وتمام همتنی انك تنمیت وتقویت وتمشیت وتربیتنه مصروف قیلدی * بیت * چندان چوصبا بر تو کمارم دم همت * کزغنچه چو کل خرم وخندان بدرایی) اتفاقا بر کون زن پارسا حمامه کتدی پسرنی پدرنه سفارش ایدوب تعهدی بابنده مبالغه ایتدی پدرلك خوداندن غیری مصلحتی یوغدی چون بو حال اوزره برزمان کچدی پادشاه جانبندن حاجب کلوب عابدی درکاهه دعوت ایتدی عابد فرمان حاجبه اطاعتی واجب بیلوب ضروری پسری تنها قویوب کتدی بونلرك مکر برراسولری وارایدی که اولرین اکا اینانوب قورلر کیدرلردی وهرنیره یه که کتسه لر اول اوده قالیحق انلر فارغ البال اولوب حضور ایدرلردی اول دخی اوده بولدیغی حشرات ارضی یردی ودفع موذیاتده نفع تمامی وارایدی عابد چون امره امتثال ایتدی آنی پسر یله قودی کتدی عابد کتدیکی کبی بر مار زهربار اژدر کردار سوراخ دیواردن چیقوب کهواره یه متوجه اولدی چون راسو کوردیکه اول زره پوش تیره قامت واول تیر رفتار کمان هیئت برالف تصویر که وقت سکونده نون شکلنده متشکل بر سپر تدبیر که هنکام حرکتنده تیر و کمان صورتنده متمثل اولور * قطعه *

کهی چو قوس شود کرد و که چو تیر دراز * کهی نموده زتن حلقها کمند آسا

نه ابرلیك دوابراندروشده پنهان * نه بحرلیك بر موج بیکران پیدا * کهواره یه قصد ایدوب نیشتر تاب زهرنا که پسر خفته یی بستر دهلاکه ایتمك استر راسو فی الحال زیر کهواره دن چیقوب حلقنی محکم طوتدی وزوروزار ایله بوغوب حلقه کمنداجله کرفتار ایتدی آنك برکت حراستیله پسر ورطهٔ هلاکدن نجات بولدی بو حال عقبنجه پارسا کلوب راسویی خون آلوده کوردی بیچاره راسو برایش بجردم دیو عابده قرشو واردی عابد آنك اول حالندن پسرین هلاکه ایتمك خیالی ایدوب سیلاب غضب بنای صبرین یقدی ودود خشم روزنهٔ دماغنه چیقدی ظلمت دخان خفت وتهتك خانهٔ عقلنی تیره وبخار دیك حدت وتهور بصر بصیرتنی خیره قیلوب تفحص کار

وتجسس احوال ایتدیکن عصاسن قالدیروب راسوی بیچاره نك باشنه شویله اوردیکه
اول دردمند لند دفتر عمرنی دوردی وخرمن حیاتن صاوردی بعده اونه کیردی پسرنی
مهدسلامتده بولوب برمار عظیم وبر افعی جسیمی پاشنده کشته وخاك وخونله
آغشته کوردی دود حیرت باشنه آغدی وباغ دماغنه تکرك حسرت یاغدی کریه کنان
وناله زنان ایتدی *ع* که دل خوش پس ازین حال محالی عجبست *دریغا که
بوحادثهٔ دلسوزکه آتش آب اعتذار ایله تسکین بولمز وبو واقعهٔ جانکداز که خدنکی
سپر استغفار ایله سند فع اولمز بونه ناشایسته حرکت ایدی که بندن صادر اولدی وبو نیجه
شنیع قباحت ایدیکه بنم المدن ظهوره کلدی (بیت) کرخون خورم زخجلت این غصه
درخورست) ورجان دهم زنا خوشی این عمل رواست) کاشکی هرکز بوفرزندم عدمدن
وجوده کلمیوب بکا آنکله انس والفت میسر اولمیدی تا آنك سببیله ناحق یره قان
دوکلوب بومقوله شنیع حرکت بندن وجوده کلمیدی بن بو بابده که کنندی
همخانه می بی سبب خدنك هلاکه نشانه وپاسبان سرای ونکهبان فرزندلرم اولان
بی بهانه وادی عدمه روانه قیلدم خالقمه نه جواب ویره یلم وخلایقه نه وجه صواب ایله
اعتذاره قادر اولم من بعد بنم کردنم طوق ملامتدن خلاص بولمق ورقم فضاحت
صحیفهٔ احوالمدن مضمحل اولمق یوقدر *بیت* نام نشانه می شد در محنت
وملامت *ای کاشکی نبودی نام ونشان من هم *زاهد بوفکر ایله پیچ وتابده
وبودرد والم ایله اضطرابده ایدیکه خاتونی کلوب کیفیت حالی مشاهده ایتدی زاهده
زبان ملامتی دراز ایدوب تعییر وسرزنشه اغاز ایتدی وایتدی (ع) تراهر کزند انستم
بدین نامهربانیها) خدای بی عیب جل عن الشبیه والریب حالت شیبده عالم غیبدن
سکا بر فرزند دلبند کرامت ارزانی بیوردی بو نعمت مقابله سنده وظائف شکر کزاری
بومیدرکه سندن صادر اولدی وموهبت ربانی جکر کوشکه زخم دلکداز ارزئ ماردن
نجات ارزانی قیلدی بو عطیه مکافاتنده مراسم سپاسداری بویلی کرکدرکه سندن
ظهوره کلدی زاهد فریاد ایلدیکه ای انیس دل لا یعقل لطف ایله بو مناقشه دن
فراغت قیل (ع) که از سؤال ملولیم وزجواب خجل *بنده بیلورمکه ادای
وظائف شکر الهی ومعرفت قدر نعمت نامتناهیده غفلت ایتدم ومنهج
قوائم اصطبار دن که شاهراه سالکان مسالك (وما صبرك الا بالله) در طشره کتدم
حالا بوبابده تعجیل وشتاب سببیله ناصبورلر جریده سنده مسطور وناشکورلر
صحیفه سنده مزبورم سنك بوحالده بکا ملامتك همان پاره اوزرینه پاره اچقدر وتازه
جراحته ریزهٔ نمك صاچمقدر (بیت) ملامت بردل صدپارهٔ عاشق بدان ماند*
که باشد زخم شمشیری بدو زندش بسوزن هم *زن ایتدی راست سویلرسن واقعا
بعد وقوع الواقعه ندامت نه بی مفید اولور ومرهم ملامتله اول جراحت نیجه التیام بولور

بیت علاج واقعه پیش ازوقوع باید کرد * دریغ سود ندارد چورفت کارازدست
* بونادره دنکه سندن صادراولدی وبوتجربه ظاهراولدیکه تعجیل وشتابك عاقبتی
خراب وخفت وطیش مورث مضار بحسابدروتهور واستعجال هرحالده مذموم
ومرد مستعجل حصول مراد ووصول مرامدن محرومدر * بیت * هرایشده تأنی كرك
کیم شتاب * نیجه خانمانی ایدبدرخراب * اماملول اولمه که بودامه همین سن کرفتار
اولوب بوبلایه همان سن مبتلا اولمدك كه سندن سابق بومقوله وقایع چوق واقع
اولمشدروکعبتین لیل ونهارده هزارکره بونقش عیانه کلمشدر جمله دن بریسی
اشتمدکمی که اول پادشاه الندهاولان بازنی بیکناه هلاك ایتمشدر ونیجه زمان
آتش حسرت وندامتله یانوب سرکذشتنی ارباب اعتباره یادکارقومش کتمشدر زاهد
استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول * حکایت * زن ایتدی روایت ایدرلرکه زمان
قدیمده برپادشاه شکاردوست وارایدیکه متصل مرغ دلی قصد صیده مائل وکارشکاره
مشتغل ایدی بوپادشاهك بربازی وارایدیکه برپروازله سیمرغی قلهٔ کوه قافدن
ایندردی وبیم چنکال ووهم منقارندن نسرطائرعقاب چرخك قنادی التنه
صغنوردی * بیت *

هواده اول چوبال وپراچردی * عقاب چرخ وهمندن قچردی

پادشاه اول بازی حددن زیاده سوردی وآنی متصل کندی الیله تربیت ایدردی برکون
اتفاق اول بازتیزپروازبرمرغزارده شکاره مشغول ایکن ناکاه میان شکارکاهدن
برغزال مشکین بال پدیداراولوب شاه شیرشکارکمال شغفندن بی اختیار آهونك
عقبنه دوشدی وسمندبادپایه بروجهله عنان ویردیکه بادصباطرفة العینده عالمی طی
ایدرکن اثرن کورمزاولدی وپیلك شمال کمال سرعت واستعجالله غبارمرکب بادرفتارنه
ایرمزاولدی * بیت * راه زاندازه برون رفتهٔ * بی نتوان بردکه چون رفتهٔ) کیدرك
ملازمان درکاه بربربرقالدیلروخدم وحشم پادشاهدن آیرلدیلربعدزمان آهودخی
ناپدیداولدی وپادشاه آنك شکارندن ناامیداولدی بواثناده آتش عطش کانون
معده سنده زبانه چکوب حرارت حرکت درون وبیرونته سرایت قیلدی ضروری
طلب آب ایچون هرطرفه شتاب ایدوب مرکبن جانب دشت وغابه سوردی کیدرك
برکوه دامننه ایردی کوردیکه بالای کوهدن آب زلال تقاطر ایدرترکیسنده اولان
جامی میزاب آبه طوتوب اول آب که بخیللر کبی کبی بی نفع ایدی قطره قطره جمع
اولوب جام طولدی نوش ایده جك محلده الندهاولان بازقنادیله جامی اوروب ایچنده
اولان آب تمام دوکلدی شاه بوحرکتدن پریشان خاطراولدی بردفعه دخی هزارتوقف
وتکلفله جامی پرایدوب تجرع ایده جك زمان بازهمان اولکی حرکتنی اعاده یه آغازایدوب

جامی دوکدی *ع* نزدیك لب آرند وچشیدن نکذارند* شاه شدت عطشدن
مضطرب وبازلك بو حرکتندن آتش غضبی ملتهب اولوب اول بازبلند پروازك ساز
وجودینه چالدی وجام جسمنی سنك خشمله پاره پاره قیلدی بوحاله مقارن رکابدار
یتشدی بازی کشته وشاهی تشنه بولدی فی الحال مطهره یی چیقاروب
وجامی پرایدوب شاهه صووبردی شاه بیوردیکم بنم میلم بوکوهدن متقاطر اولان
مایه دراما قطره قطره مجتمع اولمغه توقف خیلی تکلف درکوکدرکه سن بو پشته یه
چیقوب کوره سن شاید که بو آبك منبعی بولوب جامی اندن طولدوره سن
رکابدار سمعا وطاعة دیوب پشته یه چیقدی برچشمه کوردیکه سنکدللر
چشمی کبی برقطره آبی هزار خونابه ایله روان ایدروبراژدرها اول چشمه کنارنده
اولمش وتاب آفتاب انده تأثیر ایدوب متعفن ومنتفخ اولمش رطوبت زهرآمیزی
اول آبله مختلط اولوب اول کوه دامننندن مترشح اولمش رکابداره دهشت غلبه
ایدوب سراسیمه کوهدن اشغه ایندی وصورت حالی عرصهٔ عرضه یتشدیروب
مطهره ده اولان آب سردله جامی پرایدوب شاهه ویردی شاه اکرچه اول جامی
چکوب نوش جان ایتدی اما جام چشمندن جوی خونابه روان ایتدی *بیت*
اکرچه شاه اول جامی چکردی * ولیکن بربو طاردی بیك دوکردی * رکابدار سبب
کریه دن استفسار ایدیجك پادشاه دل پردردندن برآه جانکاه ایدوب ایتدی (بیت)
مراغمیست که پیدا نمیتوانم کرد* حکایتیست که پنهان نمیتوانم کرد* پس قصهٔ
جام وحکایت بازی بالتمام تقریر ایتدی وایتدی ای رکابدار بو اصیل باز تیز تازیکه
وقت پروازده عقاب چرخه آشیانهٔ آسمانی طقوز طولاندرردی بیهوده یره تلف
ایتدیکمه اغلرم وبو نجلین مرغ همایونیکه مرغ روحمدن عزیز وجان شیرینمدن لذیذ
ایدی کرفتار دام هلاك ایتدیکمه تلهف وتأسف ایلرم رکابدار ایتدی ای شاه بو باز
سندن برعظیم بلا دفع ایدوب جمیع اهل ولایته منت بی نهایت اثبات ایتمشدر اولی
بوایدیکه شاه آنك هلاکی بابنده تعجیلی روا کورمییدی وآتش خشمی آب حلمله اطفا
وعنان نفسی دست تأنیله ارخا ایدوب مقتضای فحوای کلام نصیحت انجام
حکمادنکه بیورمشلردر (بیت)

توسن خود تند مساز آنچنان * کش نتوان باز کشیدن عنان

تجاوز بیورمییدی شاه جواب ویردیکه بنده بو حرکتدن پشیمانم امانه فائده که
پشیمانلق فائده ویرمز وریش ندامت برجراحتدرکه مرهم ملامتله التیام بولمز
حیاتم اولدقجه بوداغ حسرت سینه مده اولمسه کرك وخراش ناخن ملامت چهرهٔ
حالمدن زائل اولمسه کرك (ع) چون کنم خود کرده ام خود کرده را تدبیر چیست*

بو مثللی کتوردم تا معلوم اوله که بو صورتك امثالی چوق واقع اولوب نیجه کسنه نك شآمت تعجیل وشتابله کرداب ندامته دوشمشلردر وتأمل وتأنیدن اجتناب ایله غرقاب بحر ملامت اولمشلردر (مثنوی) مردم بی سنك بخود کم بود * سنك كران کوه هر مردم بود * برق سبکسار ونیابد کسی * هر نفس از جان نرود جز خسی * هر که بتعجیل بر آورد دست) سنك جفا پایه قدرش شکست) زاهد ایتدی ای مونس اوقاتم وپیرایه ایام حیاتم بو حکایت ایله تسلی ویردك وجراحت دل پردردمه مرهم راحت ورحمت اوردك بیلورمکه بو جنایتده امثالم غایت چوق وشر کامه نهایت یوقدر نته که انلرك حکایاتی جریده ایامده مسطور اولمشدر بنم سرکذشتم دخی مثل سائر کبی السنه انامده مذکور ومشهور اولسه کرکدر وهر کمسه که مبادی افعالنده عواقب حالی ومآلندن غفلت قیله ومنافع وقار وفوائد بردوباریدن بی بهره قاله بو حکایتدن متنبه اولوب بو سرکذشتلردن عبرت آلسه کرکدر بودر اول کمسنه نك داستانیکه بی تدبیر وتفکر بر عزیمتی امضایه یتوره وبی تأمل وتحمل بر حکمی درجه نفاذه کتوره عاقل حازمه لازمدر که تجربه بی بنیاد امورنه پیشنهاد ایدینه وآیینه رأینه اشارت حکما ونصیحت عقلا ایله صیقل اوره جمیع اوقاتده جانب تأملی وتأنی یه مائل اولوب جانب تعجیلدن وخفتدن اجتناب قیله تا وفور اقبال ودولت آنك ساحه سعادتنه متواتر اوله ورشحات خیر وکرامت جانب فضل وشهامتنه علی التوالی متقاطر اوله (قطعه) زمام دل بکف صبر ده کرت باید * که کوی عیش بچوکان جهد بربایی * متاز توسن غفلت بعرصه تعجیل * که آخر افکندت بر زمین بر سوایی * * شتاب در خطری افکند که کر صد بار * تو دست وپای زنی زان خطر برون نایی مکن شتاب وز آیین حلم روی متاب * که غیر صبر وسکون نیست رسم دانایی

(باب هفتم حزم وتدبیر وحیله وتزویر ایله بلای اعدادن خلاص اولمغی بیان ایدر)

دابشلیم ایتدی معلوم اولدی اول طائفه نك داستانیکه بی تفکر وتأنی کندیلرین غرقاب دریای ندامت وحیرته اتوب قلت تدبیر وتأمل وعدم صبر سببیله بسته دام ملامت وغرامت اولدیلر حالیا مضمون وصیت هفتمی تفصیل ایدوب بیان بیور اول کمسنه نك داستانی نیکه اتفاق دام دشمنه کرفتار اوله هر طرفدن خاله وار اضداد بسیار وهر جانبدن داین کردار اعدای بیشمار احاطه قیلوب کندیسن شکنجه پنجه بوارده وعقاب هلاك دمارده مشاهده قیله بو غائله نك دفعنده بونی صواب کوره که انلردن بعضله باب وفاق ومدارایی فتح ایدوب در شقاق ومعاداتی سد بلکه میان عهد وپیمانی نطاق ایمان فرا اوله شد ایده چون آنك مدد معاونتیله بند بلادن

خلاص اوله ایتدیکی عهد و پیمانك عهده سندن نیجه کله بیله وعقدهٔ شرط وایمانی
نیجه سرانکشت حیله ایله حل قیله برهمن ایتدی نته کم احبا بیننده علاقهٔ محبت
دائم دکلدر اعدا میاننده دخی شطرنج عداوت قائم دکلدر زیرا که عارضیدر عارضی
تغییری تیز قابل وصحیفهٔ سینه دن ادنی بهانه ایله زائل اولور بوسببدندر که بعض
کسنه لر میاننده محبت وعداوت کیدرك کم بلکه مرور زمان ایله کالعدم اولور حب
وبغض اهل جهان ابر بهاری حکمنده در همان * ع * برزمان یاغرسه دیکر برزمان
* رباعی * باهر که دلم بدوستی داشت کمان * چون نیك بدیدم دشمنی بود عیان *
بردوستی ودشمنیٔ اهل زمان * دیدیم که نیست اعتمادی چندان * دیمشلردر که
مهر وکین اهل زمان تقرب سلطان وجمال خوبان وعهد صبیان ووفای زنان
وسخاوت مستان حکمنده در همان که هیچ بریسنك وجودنه اعتماد وبقاسنه
اعتقاد جائز دکلدر * بیت * خوشست عهد محبت بدوستان بستن * ولی
چه سود که آن عهد راوفائی نیست * نیجه صداقت اولور که درجهٔ ودادن مرتبهٔ
اتحاده وارمشکن واساس اخلاص واختصاص مرور زمان ایله اوج آسمانه ایرمشکن
ناکاه اثر چشم زخم آنی محض محبتدن عین عداوته منقلب قیلوب لطافت حالی
وطراوت نهالی تنسم سموم هجران ایله منتفی وعداوت قدیمی وخصومت موروثی
دخی اکا قیاس ادنی ملاطفت ایله صداقته مستحیل اولوب آتش نزاع وشقاق
هبوب نسیم وفاق ایله منطفی اولور بوسببدندر که عقلا اعدا ایله شرایط مداراتی بالکلیه
نامرعی قومزلر وکلیا آنلك مصادقتندن رشتهٔ طمع لرین قطع ایدوب انلر ایله موافقتدن
کوز یومزلر ودخی دوستلرك دعوای محبتنده اعتماد کلی جائز کورمزلر وانلرك
وفاسنه مستظهر ومستوثق اولوب عهدلرینه اعتقاد اوزره بنای امورلرینه بنیاد
اورمزلر کلمات تامات (حب حبیبك حبا ما عسی ان یکون بغیضك یوما ما شرب
نبوت کبرادن مترشح همان بو معنایی موضح وبو نکته یی مفصحدر * قطعه *

دوستان آنچنان نمی باید * که بکیرد بدان میان مویی

دشمنی هم بدان صفت خوش نیست * که زیاری نباشدش بویی * هردو جانب نکاه
خواهد داشت * هرکه راهست معتدل خویی * چون برهان بیان ایله عیان اولدیکه
اهل زمانك اظهار صداقت وعداوتنه چندان اعتبار یوقدر دانای عاقبت بین دشمنله
مصالحت ومخالصتدنکه جلب منفعتی یادفع مضرتی متضمن اوله اباء تجیوب
صلاح حالنه ایسه اکا اشتغال ایدر واول نسنه که کاری انکله تمام ومهمی انکله
سرانجام بوله مقتضای مصلحت وقت اوزره حصول آماده آنی استعمال ایدر
تاانك دوربینلکی وصلاح اندیشلکی میامنیله فتح الباب دولت میسر اولور

وصبح سعادت افق كرامتدن طلوع ايدر بوصورتك مثلی داستان موش وكربه دورای
استفسار اينديكه نيجه اولمشدر اول * حكايت * برهمن ايتدی بيشهٔ بردعده
بر درخت وار ايديكه رفعتده شجر طوبادن درازو كثرت فروع واصالت اصولده سدرة
المنتهادن سرافراز (مثنوی) كرامت كولكه سن صالمش زمينه) ايرن راحت
بولوردی سايه سينه * جهانده كورمش مقدار ذره * نه زخم تيشه ونه رنج اره *
تحت درختده برموش تيز هوش حريص نهاد محتال طبع سريع ادراككه بر تأمله
هزار عقدهٔ مشكلی حل ايدردی وباب فسون وفنون تلبيسده ابليسه سبق ويروب
دلهٔ محتاله يه درس ايدردی * مثنوی * فسونكردی بغايت موش بدكيش *
اكا صنعت فسون وسحر ايدی ايش * انك بيلديككنی بيلمزدی ابليس *
اودكا وايده مزدی دله تلبيس * بر آشيانه دوزمشدی اتفاق اول حواليده بر كربهٔ
بيابانی دخی وطن طوتمش وكاشانه ايتمشدی صيادلر اول ارايه چوق كلوركيدرلردی
واول نواحيده دام قوروب وحوش وطيور اصطياد ايدرلردی بركون بر صياد كلوب
بودرخت مزبوردبنه دام ترتيب ايدوب زير دامه بر مقدار كوشتی تعبيه ايتدی كتدی
كربهٔ حريص بو بازيدن غافل بيچاره بی بوی كوشت كشان كشان جانب دامه كتوروب
چاشنی مراد هنوز كام ارزوسنه يتمدين حلقنی حلقهٔ دامه كرفتار ايتدی * رباعی *
حرصست كه جمله را بدام اندازد * واندر طلب مال حرام اندازد * حرصست كه جمله
خلق را ز اسايش * باز آرد ودر رنج مدام اندازد * بو اثناده موش دخی طعمه طلبنه
سوراخدن چيقوب ديدهٔ احتياطله هر طرفه باقوب چپ وراست وزير وبالايه نكاه
ايدركن كوزی كربه يه راست كلدی باوجود كه خانهٔ ديده سی آنك مشاهده سی ظلمتيله
تاريك وحيات وزندكانيدن اميدی رشته سی باريك اولدی عقلنی الدرميوب
دقتله نظر ايتدی انی بستهٔ بند بلا كوردی صياده جان ودلله دعا وخصمنی قيد
وبندده كوردكنه وظائف شكری ادا ايتدی ناكاه برجانبه دخی نكاه ايلدی
كورديكه بر راسو كمينكاهده اوتورمش ونظرين آنك جانبنه راست ايدوب
كمان قصدی آنك صيدنه قورمش بو اثناده كورديكه بر زاغ دخی بالای درختده
نيزهٔ شعاع بصرين انی شكاره طوغرلتمش هوش موشه وحشت ودهشت غلبه ايتدی
وقلبنه خوف وخشيت مستولی اولوب ايتدی (بيت)

آه ازين طالع بركشته كه هر روز مرا * ره بجايی بنمايد كه بلا پيش ترست

اكر ايلرو كيدرسم كربه دن نيجه خلاص اوله يم اكر رجوع ايدرسم راسودن نيجه
نجات بوله يم اكر مقاممده قرار ايلرسم زاغدن نه طريق ايله قورتله يم بو اورتاده بونلرله
نيجه باشه چقايم وبو بنای عنا وبنياد بلايی نيجه متين تدبير ايله يقايم قصهٔ غصه می

کیمه دیه یم وبو دائه دوایی کیمدن اومیم (بیت) ندارم محرمی کوراصلاح حال خود پرسم * نه غمخواری کزو حال دل افکار خود پرسم * حالا ابواب بلا کشاده واسباب عنا آماده وراه کریز بسته ومزاج تدبیر خسته در اما شرط حزم بودر که بو جمله ایله ینه قلبمی قوی طوتوب دیدهٔ عقلله رهکذار خلاصی کوزه دم الدن نه کاورکه ساقیٔ دهر که صاف مهر وکاه درد قهر وجام مراده که نوشدارو تعبیه ایدر که نیش وزهر * بیت * غمکین مشو که ساقیٔ قدرت زجام دهر * که صاف لطف میدهد وکاه درد قهر * میدان مردانده ثمند همتله اول کمسنه جولان ایدرکه نه خلعت دولت کیمکله لب نشاطله خندان ونه جرعهٔ محنت ایچمکله دیدهٔ اندوه ایله کریان اوله * بیت * زرنج وراحت کیتی مرنجان دل مشو خرم * که آیین جهان کاهی چنان کاهی چنین باشد * حالیا بکا بو ورطه دن پناه عقله کریزدن غیری کزیر یوقدر وفتح باب تدبیرده بکا استاد خرددن مشفق دستکیر یوقدر صاحب رای صائب علی کل حال کوکلنه دهشت وانفعاله یول ویرمز وبر طریقله پیرامن خاطرینه شائبهٔ خوف وخشیت کتورمز کلمات حکمت نکات حکماده کلمشدر که دل خردمند بردریا ماننده اولمق کرک که انک طول وعرضنه غایت وغور وقعرینه نهایت اولمیوب اسرار خفیه دن هرنه دوشرسه ناپدید اوله وهرچند که سیلاب بلیه اطرافدن دخول ایلیه اثر کدورت انده ظاهر اولمیه زیرا که چهرهٔ عقل حجاب دهشتله مستور وآیینهٔ خاطر غبار خشیتله ساحهٔ صفادن دور اولیجق تدابیر صائبه دن محروم اولور وفوائد تجربه دن مهجور قالور * قطعه * مرد ثابتقدم آنست که ازجا نرود * کرچه سرکشته بود کرد زمین همچو فلك * مثل سیمرغ که طوفان نبرد ازجایش * نه چو کنجشك که افتد بدم وباد تفك * هرکسه نك که درونته اندیشهٔ کوناکون یول بوله ووسوسه ومکرله قلبی مشحون ومشغول اوله عقد تأمل وتدبری فاسد وبازار رویت وتفکری کاسد اولوب هرباریکه آیینهٔ ضمیرینه نظر ایتسه زنکار وساوسله تیره اولدیغی اجلدن چهرهٔ مطلوبن انده مشاهده ایده مز وهرچند که دفتر تدبیرینه مطالعه قیلسه بصر بصیرتی رمد خیالات فاسده ایله خیره اولدیغی سببدن رقم مقصودین انده معاینه قیله مز بو معناده بعض اکابر بیورمشلردر * قطعه *

باستواریٔ اندیشه کوش در تدبیر * که در تردد ووسواس صد خلل باشد

ثبات رای نماید جمال کار درست * درآب صورت جنبان درست ننماید الحالة هذه بوندن انسب وصوب صوابه بوندن اقرب تدبیر یوقدر که کربه ایله مصالحه بابنی قرع ودست مخالصتله بیخ مخاصمتی مابینمزدن قطع ایدم زیرا که بو عارضه ده بنمله هم مزاج وبو دردك علاجنده بنم معاونتمه محتاجدر

تنه كه آنك بكا مظاهرتيله بو آفتدن خلاص ميسر دراكا دخی بنم معاونتمله
بوورطه دن نجات مقرردر شويله كه كربه بنم كلامی كوش هوشله استماع قيله
وعين يقينيله نظر ايدوب صدق كفتارمه اعتقاد ايليه وانی نفاق وحيله يه حمل
ايتميوب آفت مكر وتزويردن واساءت زرق وتلبيسدن معرا ومبرا ايليه ايكمزه دخی
بركت صدق ويمن وفاقله نجات ميسر اولوب سائر دشمنلر رشتهٔ طمعلرين قطع ايدوب
خائب وخاسر اوله لر * ع * دوست چون باماست دشمن كو بی كاری نشين *
پس موش بو انديشه دن صكره كربه قتنه كلوب صورديكه حال ندر آواز حزينله
ايتدی * بيت * دردمنديم خبر ميدهد از سوز درون * دهن خشك واب تشنه
وچشم ترما * كورمز سنكه كردنم بستهٔ بند بلا وبدنم سوختهٔ آتش درد وعنادر
موش ايتدی * بيت * نكتهٔ دارم نهانی بادهان تو ولی * وقت تنكست وغمی يابم
مجال فرصتی * كربه تملق تماملة ايتدی لطف ايله خاطريكه ظاهر اولنی بی تكلف دريغ
بيورمه وانك اظهارنده تردد وتوقف روا كورمه موش ايتدی ای كربه بيلمش
اولكه صدق بنم شعار حالم وپيرايهٔ مقالمدركه كلام دروغك فلوبده فروغی اولمز
وكذاب هركز صديقی ثوابن بولمز * بيت) هرنه سوزده كه اوله بوی دروغ *
كورمز اهل بصيرت انده فروغ * شمديه دكين بن سنك غمكه شاد وسنی خراب
كورسم آباد اولوب سنی بنده اشتسم قيد غمدن آزاد اولوردم تمام همتم بوكه
مصروف ايديكه بر بلای عظيمه مبتلا اولوب وعذاب اليمه كرفتار اولسك ولیكن
بوكون بليه ده سنكله شريك وسكا قصد ايتديكم ضررده سكا مشارك اولدم
خلاصم يابنده برفكر ايلدمكه سنك خلاصك دخی اكا متوقفدر پس
بو سببله سكا مهربان اولوب دعوای مهر ومحبتكدن دم اوررم وحلقهٔ باب مودتكی
تحريك ايدوب صف صداقتده ثابت قدم طوررم * بيت * اين دوستيست مشتمل
برغرضی * اما غرضيكه نفع باشد نه ضرر * وفور كياست وشمول فراستكه پوشيده
دكلدركه بوبابده مضمون كلامم واقع حال * ومكر وخيانت احتمالی بوخصوصده
محالدر حقيقت دعوا وصدق مدعامه ايكی شاهدم دخی واردر بری راسوكه عقبمده
كميننده اوتورمشدر وبری زاغ كه بالای درختده مترصد اولوب ايكيسی دخی بنم
عزم وقصدمه طورمشلردر هركاه سنك سايهٔ دولتكه پناه ايدم انلرك اميدی بندن
منقطع اولوب بو بلا سنك بركت صحبتكله اوزرمدن مندفع اولور روا كربكا امان
ويررسك وعهد ويمينله قلبمی مطمئن وخاطرمی امين قيلورسك كنف حمايتكه
التجا ايدم كه هم سنك بندلرك كسلوب نجات بوله سن وهم سنك سببكله
بن دخی بو بلادن قورتلوب بو وسيله ايله مأجور ومثاب اوله سن * ع * هم مرا زين
نوع سود اسود باشد هم ترا * كربه بو كلمات پرحالاتی استماع ايدبجك تأمل بحرينه

طالدی وبرزمان لجه اندیشه یه مستغرق اولدی قالدی ودیلدیکه بودریاده قوت فکر ایله سباحت وبو صحراده قدم تدبیر ایله سیاحت ایلیه وموشك قلب خالصنه بوتنه اختبارده تاب ویره ومحك اعتبارده تمام عیار واقع اولورمی کوره موش کوردیکه وقت بغایت تنك اولدی وکربه بو سودادن سراسیمه ودنك اولدی ینه زبان نصیحتی پرکار وپیمان کذشته یی تکرار ایدوب ایتدیکهای کربه بنم کلاممی کوش جانله اشت وخلوص بال وصدق مقالمه اعتماد واعتقاد ایت بنم ملاطفتمی قبول ایله مخالفت ایتمه واستماع نصیحتمده مسارعت قیل وتأخیر وتراخی روا کورمه که هیچ عاقل بومقوله امرده تردد وتوقفه یول ویرمز وبو اصل مهمده تحری وتأنی جائز کورمز * ع * غافل مشوز کارکه فرصت غنیمتست * نته کم بن سنك مجاور تکله شبالك هلاکدن خلاص اولورم سندخی بنم معاونتمله بیداد صیاد جلاددن آزاد اولورسن هر بریمزك نجاتی آخرك حیاتنه منوط وخلاصی آخرك وجودنه موقوف ومربوطدر سنکله بنم مثلم همان کشتی وکشتیبان مثلیدرکه کشتی سعی کشتیبان ایله ساحل نجاته واصل اولور کشتیبانك دخی مقصودی پشت کشتیله حاصل اولور کون کبی ظاهردرکه بنم حسب حالم وصدق مقالم بعد زمان معلوم خاطر عاطر اولسه کرك اما خوف ایدرم که فرصت فوت اولوب تدارکه قدرت اولمیه * ع * ترسم که عمر امان ندهد تا دمی دکر * ضمیر منیرکه واضح وظاهردرکه بنم فعلم قولم اوزره غالب وکردارم کفتارم اوزره راجحدر بن عقد عهد ایدوب وشرط وفایی ذمتمه الوب جنابکه التجا ایدرم سندخی بو آوازه بر نغمه وبو سازه برزخمه رجا ایدرم * بیت * فرما اشارتی که دو چشم امید وار * بر کوشهای آن خم ابرو نهاده ایم * کربه تکرار موشدن بو کلماتی کوش ایدیجك جمال حالنی خال صدق وصفا وکلکونه مهر ووفا ایله آراسته کوروب ایتدی سنك خواهی کلامکدن بوی وفا استشمام اولنور وعهد ومیثاقکدن هوای صفا استنشاق اولنور بن بو بازاره جانله خریدارم وبو فرمانکه مطیع وفرمان بردارم من بعد (الصلح خیر) فرمان جهانمطاعکه عن صمیم القلب اتباع ایتدم وبو رباعینك مضمونی * رباعی *

تا صلح توان کرد در جنك مزن * تا نام توان جست ره ننك مزن

با خلق جهان ره مدارا بکشا * بیش آی وسبوی خویش بر سنك مزن * کوش هوشله استماع ایتدم امیدوارمکه بو مصالحه نك برکتیله ایکی جانبه مخلص میسر اولوب بو موهبتك مکافاتی ذمتمه واجب بیله وزوبو نعمتك شکر ومنتنه ابد الاباد التزام کوسترورز حالیا بنده سنجلین عهد ومیثاق وعهد اتفاقی کردن دله طوق ومیان جانه نطاق ایدوب رجا ایدرمکه بو وعده یی وفایه وبو نذری ایفایه یتشدرم همان بی تکلف

يبوركه بو بابده بكا نه ايلمك واجب وسنكله نه نوع معامله مناسبدر موش ايتدى چون سنك حضوريكه وارم لازمدركه شرط قيام وتعظيم وتكريمى تمام اقدام ايده سن تا دشمنلر انى عين يقينله مشاهده ايده لر وبيانمزده اولان لوازم اخلاص واختصاصه جازم اولوب خايب وخاسر دونه لر كيده لر بن فراغ خاطرله كردنكدن بندى وپا يكدن قيدى كيدرم كربه بو قولى قبول ايدوب بو شرايطه التزام كوستردى موشدخى اقدام اقدامله ايلروكلوب سلام ويردى كربه دخى رسم قيام وشرط اكرام واحترامى يرينه كتوروب حالن خاطرن صوردى وانواع ملايمت وملاطفت واصناف مخالصت ومما لحت كوستردى چون زاغ وراسو خالى بو منوال او زره مشاهده قيلديلر رشتهٔ اميدلرين قطع اتديلر وشكار موشى فراموش ايدوب دونديلر مأوالرينه كتديلر چون موش حمايت كربه ايله بو ايكى بلاى عظيمدن خلاص اولدى كربه نك بندلرين كسمكه آغاز ايدوب بو اثناده بو انديشه يه دوشدى كه كنديينك عاقبت حالى نينه نهايت بوله وبو بلادندخى نيجه خلاص اوله پس بو سببدن جبين حالنده علامت ملال لايح ايدوب كربه فراستله بيلديكه موش فكر دورودرازه دوشدى وهم ايتديكه بندلرى كسمكدن فراغت ايده وانى اول دام بلاده پاى بسته قويه كيده پس خطاب عتاب آميز كه احبابميانده رسم قديمدر آغاز ايدوب ايتدى اى عزيز آيينهٔ خاطرك زنكار ملاللدن تيره ودندان خاراشكافك كدر كلالله نه تيز خيره اولدى سنك عقد عهد ولطف ومروتكه اعتقادم بويله دكلدى چون حاجتكه ظفر بولدك ومرادكه واصل اولدك وفاى عهدده تكاسل وانجاز وعدده تغافل ايلرسك بن بيلوردمكه وفا بردارودركه دار الشفاى دنياده بولنمز وحسن عهد بر كوهردركه كان جهان وخزانهٔ زمانه ده اله كيرمز وفا عنقا كبى همان اسمى بى مسمادر وحقيقت كيميا كبى دنياده ناپيدادر* بيت*

وفا مجوى زكس در سخن نمى شنوى* بهرزه طالب سيمرغ وكيميا باشى

موش ايتدى حاشا كه بن چهرهٔ حالمى ناخن غدرله خراش ايدم ونقطهٔ نامى نيكنامار جريده سندن تراش ايدم بن بيلورميم كه وفا كمند كردن ارادت وتوشهٔ راه سعادتدر بر كيميادر كه خاك تيره يى زر وبر توتيادر كه ديدهٔ خيره يى صاحب نظر ايلر مشام هر خيشوم كه استشمام بوى وفادن محروم اوله استنشاق رواييح رياحين محاسن اوصافدن دوروآيينهٔ هر ضمير كه ارتسام صورت صفادن رنك پذير اوليه انعكاس انوار مكارم اخلاقدن مهجوردر* مثنوى* وفا بوين چو ويرمز لالهٔ باغ انكچون اولدى بيرى طاغ ايچى طاغ* وفا بولنده چون سرو اولدى قايم* صفايله طورر سرسبز دايم* كربه ايتدى چون بيلورسنكه وفا مشاطهٔ عروس كمال

وشال

وخال رخسارهٔ شاهد حسن وجمالدر کرکدر که سندخی غدار کردار وعهد واقرار بکه
بو کلکونه ایله آرایش ویره سن که هر کلزارکه انده نهال وفا بتمیه شاخسارنده
بلبل صفا نوا اتمیه وهر رخسار که خال وفا ایله آرایش بولمیه صاحب نظرلرك
پرتو التفاتلرینه مظهر اولمیه بو اجلمدندرکه دیمشلردر (بیت) انراکه طریق کرم ورسم
وفا نیست * کرحور بهشتست که شایستهٔ ما نیست * هرکسه نك که جمال
حالی پیرایهٔ خال وفادن خالی اوله اکا اول بلا یتشه که اول زن دهقانه یتشدی
موش استفسار اتدی که نیجه روایت اولنمشدر اول (حکایت) کربه ایتدی امثالده
کلمشدرکه اعمال فارسدن برقریه ده بر دهقان وار ایدی اهل فراست وصاحب
کیاست خم خانهٔ دورانده نیجه ساغر صفا سورمش وکشاکش روز کاردن
هزار کره جور وجفا کورمش طاس وکاس زمان وزمیندن نیجه تلخ وشیرین
طاتمش وکار وبار متاع جهانی هزار کره المش صاتمش * بیت * جهان پیمودهٔ
بسیاردانی * ظریفی زیرکی شیرین زبانی * بو دهقانك برخاتونی وار ایدی که
روی دلاویزی شمع شبستان ولعل شکرریزی نقل می پرستان نقش آمیزلکده
نوبهار کبی رنکارنك عشق فروشلکده روزکار کبی پر ریو ونیرنك ایدی * مثنوی *
سرای حسنه فرقی عنبرین بام * بیاض سینه فرش نقرهٔ خام * شب وصلت کبی
زلفی دلفروز * رخ فرخنده فالی روز نوروز * پیر دهقان اکرچه زیور هنرله اراسته
ایدی اما روزکارده ینه فقر وفاقه ایله کچردی وافوض امری الی الله مزرعه سنده
توکل تخمن اکردی پیشهٔ چرخ غدار وعادت سپهر ستمکار خود بودرکه اهل هنر
وکاملری اسفل سافلینه نازل قیله وبی هنر وناقابللری اعلای علیینه واصل قیله
* قطعه *

کج روانرا دهند خرمنها * برك کاهی براستان ندهند

مکسانرا دهند شکر وقند * بهمایان جز استخوان ندهند * پیر دهقان صنعت
دهقنتده کمال مهارتله موصوف ایدی چون بو عملك اسبابنه وسعتی وآلاتنه قدرتی
یوغدی دست عیشی تنك وپای عشرتی لنك اولوب عمرنی قلت وضجرتله کچوردی
برکون زن کمال عجزندن زبان تسلطی دراز ایدوب دهقانه ملامته آغاز ایتدیکه ای
پیر نابالغ نیجه یه دك کوشهٔ کاشانه ده فارغ اوتورورسن وکسب وکارا تمیوب عمریکی
فقر وفاقه واحتیاج ومضایقه ایله کچورورسن آخر حرکت موجب برکت ایدوکن
بیلمزمیسن بیکار کزرسن ابنای جنسکدن عار ایتمزمیسن اکرچه دیوانخانهٔ ازلده
(الرزق علی الله) براتی هر آفریده نك اسمیله موسوم ومدر اما عنواننده (الکاسب
حبیب الله) طغراسی دخی مرقوم ومدرپس ظاهرا سبب رزق سعی واکتسابدر

کرچه فی الحقیقه رزاق جناب مسبب الاسبابدر * بیت * سبب رزق تست کسب
ولی * رازق تو مسبب سبب است * صواب بودر که سنده طریق کسبه سالك اوله سن
تا سائر ناس کبی سنده دخی اسباب نعمته مالك اوله سن دهقان ایتدی ای عمر عزیز
دیدیکك عین صدق و محض صواب و موافق قیاس و اجماع و مقتضای سنت و کتابدر
اما روزکار ایدیکه بودهده بن استاد کار و بودیارك دهاقینی بکا خدمتکار ایدی
حالیا که ضیاع ضایع اولوب اسباب زراعت الدن چقدی من دور اولمقدن غیری چاره
قالمدی من دورلرعه مکاری اولمق عاری نار بنه طیانمزم * العار ولا النار * مضمونی
موجبنجه من بعد بو طریقه قدم قویه مزم (بیت) ریزهٔ ریزهٔ خود بازنیارم خوردن
بار از بار کش خود نتوانم برداشت) اکر البته کسب و کار ایچون بر حرفت اختیار ایتمك
لازم ایسه واجبدر که بو دیاردن رخت اقامتی برجانبه دخی کوتره وز که دار غربتده
شماتت اعدادن سلامت میسر درکل امدی جلای وطن ایدوب بر دیاره دخی
کیده لم وانده هر نه صنعت رایج ایسه اختیار ایده لم زنك فقر و فاقه دن طاقتی طاق
اولمشدی کربت غربت و بلای جلایه رضا ویروب ار و عورت اتفاقله اول دیاردن
رختی کوتوروب بغداد جانبنه رحلت ایتدیلر اثنای مسافرتده بر کون شداید راهدن
بی طاقت اولوب بر درخت سایه سنده یاتدیلر و دفع ملال و کلال ایچون
مقتضای حاله مناسب قیل و قاله اشتغال ایتدیلر کیدرلك * الکلام یجر الکلام *
مقالاری بو مقامه یتشدیکه دهقان ایتدی ای یار کرامی محنت غربت اختیار
ایدوب عنان عزیمتی بر دیاره توجیه ایتدك که انده بزی برفرد بیلمز بزدخی انده براحد
بیلمز محتملدر که اول ولایتك خلقی متسلط و جبار یا اهل حیله و مکار اوله لر مشاطهٔ
صنع ذوالجلال جل عن الاشباه والامثال چهرهٔ جمال با کمالکی احسن تقویم خالیله
آراسته قیلمشدر * بیت * غالبا بوهزار دیده فلك * کورمدی سا که بکز رانس و ملك
* مبادا که افسون و فسانه ایله یا تعلل و بهانه ایله سکا طمع ایدرلر سندخی غرور
جوانی و امید کامرانی ایله انلره مایل اولوب بو پیر بیچاره نك صحبتندن اعراض
ایده سن و پیرلك وقتنده بو فقیری حرقت فرقت و کربت غربتده قویوب کیده سن اکر
عیاذا بالله حال بو منوال اوزره اوله من بعد بکا احتمال حیات مقوله محالاتدن
اولور * بیت * ز مرك بیم ندارم ولی ازان ترسم * که من بمیرم و تو جان دیکران باشی *
زن چون بو کلماتی استماع ایتدی کمال انفعال اظهار ایدوب ایتدی بو نه کلام
شورانکیزدر که سویلرسن و نه خیال وحشت آمیز اولور که تخیل ایدرسن * مثنوی *
تن و جان و کوکل قربانك اولسون * قولم یصدق ساچم یورغانك اولسون * اسیرك
اولیم تا جان ویرنجه * بو جسم ناتوان کوره کیرنجه * اکر بنم چهرهٔ حالمده خیانت
خالندن بر خال اولسه وطن مألوفدن انتقال و مسکن مشغوفدن ارتحال ایدرمیدم

ومهاجرت یارودیار ومشقت مسافرت اختیار ایدوب بودار غربتده سنکله کیدرمیدم امیدوارمکه سنلکمهد مواناستکه قدم بصدیغم اولکی کیجه ده ایتدیکم عهدی لحده یتشدرم * بیت *

بقیامت برم آن عهد که بستم باتو * تا نکوییکه دران روز وفایت نبود

حالیا دخی تجدید عهد ایدرم ورشتهٔ پیمانی بونك اوزرینه عقد ایدرمکه تا طاوس روح روضهٔ بدنده جلوه قیله طوطئ زبانی شکرشکرکدن غیریله شیرین کام وتا همای زندکانی آشیانهٔ کام اینده آسوده اوله مرغ دلی دام محبتکدن غیریه رام ایتمیم اکر سلوك سبیل آخرته سندن سبقت مقدر اولورسه خود فبها شرطی پایانه یتشدرمش اولورم واکر برمدت دخی اجل مهلت وعمر مسامحت کوستره بوعهد اوزره پایدار وبو پیمان اوزره برقرارم شویله ملاحظه اولنه * بیت * دوسه روزی اکر از عمر امان خواهد بود * عهد من باتو همانست وهمان خواهد بود * پیر کهنسال بو کلماتك استماعیله خوشحال اولدی زن دخی وجه مزبور اوزره پیمان وعهدنی ایمان غلاظ وشداد له مؤیدو مؤکدو مؤبد قیلدی * مثنوی * اولور کذاب اولانك ایشی سوکند * چو برسوزسو یلیه ایچه نیجه آند * چراغ کذبی چون روشن قیله زن * ویرر کوزی یاشندن اکاروغن * پیرفقیر فراغ دل وصفای ضمیر ایله باشنی زانوی زنده جلوا وزره قویوب خوابه واردی بوحاله مقارن اول مقامه برجوان کلدی التنده اسب تازی دستنده مرغ بازی باشنده تاج یکانه دوشنده لباس خسروانه زن نظر ایتدی نه کوردی * بیت * برکوکل صیدایدیجی جان کوردی * نیجه جان برکوزل جوان کوردی * اکر مردم دیدهٔ شب تیره ده شمع رخسارین کوریدی تتق افق مشرقدن صبح صادق طالع اولدی صانیدی واکر دیدهٔ مردم زیر طرهٔ شب رنکندن عارض زیباسن تماشا ایدیدی آفتاب جهانتاب ورای حجاب سحابدن لامع اولدی دییدی * بیت * برکل سیراب ایدی کلبرك رخساری آنك * سنبل پرتاب ایدی زلف سیه کاری آنك * نقاش قدرت پرکار ابداعیله عنبر تردن سطح عذارنه دائره چکمشدی دهقان فطرت باغ جمال وبوستان حسن باکمالنه تخم لطافت وبذر ملاحت اکمشدی * قطعه * چوکان زمشك برمه تابان کشیدهٔ * مه را چوکوی درخم چوکان کشیدهٔ * آن خط سبز فامکه خضرست نام او * خوش برکنار چشمهٔ حیوان کشیدهٔ * آوردهٔ زشعر سیه سایبان حسن * برروی آفتاب درخشان کشیدهٔ * زنك چون تیر نظری اول جوانك هدف جمالنه راست کلدی سلطان عشق لشکر شور وشوقله کشور درون وبیرونته آت صالدی وعقل که شحنهٔ شهر بدندر اول منزلدن رختی کوتوروب بیابان حیرت وحسرتده سرکردان

اولدی قالدی وزبان حالله بو بیتی انشا ایدوب انشاده آغاز قیلدی (بیت) سواره آمدی وصید خود کردی دل وتن هم * عنان صبر بکسستی بلجام نفس توسن هم * اول جانبدن دخی جوان نظر ایدوب بر نکار نازنین کوردیکه مشاطهٔ صنع یزدانی چهرهٔ دلرباسنه کلکونهٔ ملاحتله تاب وباغبان قدرت صمدانی کلبرك رخسار زیباسنه شبنم لطافتله آب ویرمش خورشید درخشانك رشك عارض سیمیندن چهره سی التون ومشك خطانك غیرت زلف مشکینندن جکری خون اولمش (مثنوی) قامتی سرو سرفراز اولمش * شیوه سی شیوه بر کی ناز اولمش * دهن تنکی حقهٔ مرجان * لعل نابی مفرح دل وجان * زلف ثعبانی آیت موسی * لب جانبخشی غیرت عیسی * انکدخی کردن جانی اسیر زنجیر محبت وپای دلی بستهٔ بند ارادت اولدی * بیت * لشکر کشید عشق ودلم ترك جان کرفت (صبر کریز پای سر اندر جهان کرفت * جوان سوارمکر اول دیارك شهریارینك اوغلیدی عزم شکار ایله صحرایه چیقوب اتفاق خدم وحشمندن دوردوشمشدی چون تیر نظری اول غزال شیرافکن وشهر آشوبه راست کلدی کمان ابروسندن سپر سینهٔ جوانه بر پیکان دلدوز اوردیکه جانی آجیسندن لذت کارشکاری اونتدی وقصد صید ایدرکن نخجیر وار دام عشقه کرفتار اولدی * مثنوی *

کوردی چون قامت خیالنی اول * دکدی جانده بلا نهالنی اول

عشق غوغاسی کلدی کتدی فراغ * اولدی خالی خیال جانه داغ * صوردیکه ای رشك پری وای جان بتان آزری سن کیمسن وبونده نیلرسن وسبب ندرکه بوغولله موانست ایلرسن (مثنوی) بکادی کیم نه برجك ماهیسن سن * نجه چشمك تماشا کاهیسن سن * نه کوندن پرتو الدك ای مه نو * که صالدك برج حسنه بویله پرتو * پری ایسك ندریا نکده کی غول) اکر انسان ایسك انسانله اول) اول زن دل غم پرورندن بر آه پردود ایدوب ایتدی ای دولت بیدار بخت خفته حالمدنمی صوررسن یا قصهٔ دلشکسته احوالمی استفسار ایدرسن * بیت * سری دارمکه سامانی ندارد * بدل دردی که درمانی ندارد * انیس روز کارم بو پیر کهنسال ودل بیقرارم مونس اندوه وملال ولباسم بو بلاسدرکه کوررسن یال وبالم بو حال اوزره درکه مشاهده بیوررسن عمرمی دائم محنت وبلا ایله کچوررم وجانمه مدام ساقیٔ دهر الندن شراب قهر ایچوررم جوان ایتدی ای مراد دل غمدیده وای انیس خاطر محنت رسیده * ع * حیف باشد چو تو شهباز اسیر قفسی * روا میدرکه سن بو حسن عجیب وشکل غریب وچهرهٔ دلفریب ایله بو پیر فرتوتك اسیر زنجیر تسخیری اوله سن وغبن عظیمدرکه سن بو زیب وبها ایله بازار روز کارده بی قدر وبها وبی برك ونوا قاله سن کل سنی شبستانمه

ایلتوب سریر عزته کچوره یم و مملکتك ملکه سی ایدوب رایت قدرکی ذروهٔ رفعته
یتوره یم (مثنوی) هر انچه از عمر پیشین رفت کورو * کنون روزئ نست وروزئ نو
بیا تا ازدر دولت درآییم * چو دولت خوش درآمد خوش برآییم * تو دل خوش باش
تا من جان فروشم * تو ساقی باش تا من باده نوشم * زن چون نوید وصالی کوش
ایتدی حقوق پیرزالی فراموش ایتدی و پیمانهٔ پیمانی سنك غدر له صیوب عقد ایتدیکی
ایمانی بالکلیه اونوتدی جوان زنی کندویه مایل کوریجك ایتدی ای جان جهان
فرصت غنیمتدر نه توقف ایدرسن کل کیده لم پیر بیدار اولنجه مسافهٔ دوروردراز قطع
ایده لم زن آهسته پیرك باشنی دیزندن اندیروب یره قودی وچست وچالاك عقب
جوانه سوار اولوب دست اعتمادیله میان جوانی در آغوش وآتش محبتله شویله
طوتشدی وعنان شهوتله شویله یاپشدیکه دعوای عفت وعصمتی فراموش ایتدی
بو اثناده دهقان بیدار اولوب کوردیکه برجوان سوار وجانان آنك پای وصالنه
خلخال وساعد صحبتنه سوار اولمش آتش غیرت زبانه چکدی ودود حمیت باشنه
چقدی وبحر کبی جوش وسیل کبی خروش ایدوب ایتدی * بیت *

یارمن مهر دوستان برداشت * مهردیرینه ازمیان برداشت

آخر ای بی وفا نه عجب نقش ورنك وای دلفریب نه غریب ریو ونیرنك ایتدلك ای
بی حقیقت قنی عهد و پیمانك وای نامروت قنی عقد ایمانك قنی حقوق صحبت قنی
وفا وحقیقت قنی دعوای عفت قنی مقتضای مروت زن ایتدی ای پیر نابالغ
بو سوزدن فارغ اول که خوبرولرده وفا اولمز بونلردن حسن عهد اومق همان سهیلی
ثریا ایله جمع ایتمك وآتش سوزان ایچره نهال کل دکمك کبیدر * شعر * ایها المنکح الثریا
سهیلا * عمرك الله کیف یلتقیان * سن مکر اشتمدلك اوله که دیمشلردر * بیت * کفتم
زمهربانان رسم وفا بیاموز * کفتا زماهرویان این کار کمتر آید (مثنوی) اکرچه
چوق درردنیاده تشویش * ولیکن اولمیه بوندن بتر ایش * کاوره بغرینه عاشق
طابعجه داغی * اوله معشوقنك اندن فراغی * آنك اول دردی ایله یانه سینه * آنك
تورقونمیه آیینه سینه * پیر ایتدی ای پری دایرهٔ انصافدن طشره قاچدلك
وجفاکارلك بابنی دلازارلك کلیدی ایله آچدلك قورقرمکه پیمانشکنلك مکافاتنه
کرفتار اوله سن دکاخروقتمده سزا کوردیکك فعلك جزاسن عنقریب بوله سن
* بیت * صقن آه مندن ای نکار صقن * کینه جودر بوروز کار صقن * زن آنك
جانبنه التفات ایتمیوب جوانه ایتدی نه طورورز کیده لم تا جفای بادیهٔ فراقدن
قورتیلوب سر منزل صفای وصاله ایره لم ملك زاده سمند تیز رفتار وهامون نورد
دریا کذاره که شمال تندروا کاهمراه اولمزدی ووهم تیز کرد کردنه ایرمزو اثرین

کورمزدی (مثنوی) فلك وارا واسه چون میدانده دائر * هلالندن اولوب سیاره ظاهر * اپاغندن آتلسه نعل پاره * اولوردی کوش چرخه کوشواره * کزر عالم ایچن بردمده چون برق * ایکی منزلدی اکاغرب بله شرق * عنان ویروب اول بیابان بیابانده آب کبی روان وباد کبی دوان اولوب آن واحدده دیدۀ دهقاندن غایب ونابدید اولدیلر پیر بیچاره بادل صدپاره چون بو حالی مشاهده ایتدی باوجود که کربت غربت وشدایدراهدن بی طاقت اولمشدی حرقت فرقت همراهه تحمل ایده میوب افتان وخیزان عقبلرینه دوشدی کتدی * ع * دردمندان راه می پرسند وازپی میروند * کیدرکن کندوکندویه ایتدی نساطائفه سنده خودوفا وبنای عهدلرنده بقا ومشرب قلبلرنده صفا اولمز * شعر * دع ذکرهن فمالهن وفا * ریح الصبا وعهودهن سوا * بن بونك قولنه اعتماد ایدوب وطن مألوف ودیار معهودی ترك ایلدم حالیا نه بو حالله رجوع ایتمك میسرونه بوطاقت ومجال الله اردلرندن یتمك ونه الی غیر النهایه عقبلرینجه کتمك متصوردر ایا بنم عاقبت کارم نیجه اولیسروخاتمت حالم نیجه نهایت بولیسردر * بیت * میروم کرد جهان دربی دل بی سروپا * چه کنم کارمرا پاوسری پیدا نیست) اما چون بونلر برزمان کتدیلر خیلی مسافه قطع ایتدیلر کیدرك برچشمه ساره وسایۀ سیدارۀ یتدیلر چون استعجال الله حرکتدن محب ومحبوبه اثرملال وقوت مرکوبه فتوروکلال طاری اولدی ایتدیلر اولی بودرکه بومقامده برساعت آسایش وآرام ایده وزوشهسوار میدان آسمان چنبر دائرۀ نصف النهاردن کذار ایدیجك برذخی بو مقامدن قیام ایدوب ماه کبی منزل معهوده خرام ایده وزپس اسبدن پیاده اولوب سایۀ درختمه کلدیلر برزمان اب آبده اوتوروب کتاب عشقدن نیجه فصل وباب اوقیوب محاوره ومشاعره یه آغاز قیلدیلر جوان روی رنکین نکاری وزلف مشکین دلداری مشاهده ایدوب حوالی رخسار کارنکنده حلقۀ طرۀ غالیه باری معاینه ایدیجك ایتدی * بیت * زلف مشکین حلقه ات برروی کلکون بسته اند * می ندانم روزوشب بریکدکرچون بسته اند * جانان دخی برزمان اول سروناز کشمر فرازلکن واول شوخ وطنازك دلنوازلکن تماشاونخل قامت زیباسنه که رشك طوبی وغیرت سدرة المنتهادر نظر ایدوب بو بیتی انشا ایتدی * بیت * نخل بالای ترا یارب چه موزون بسته اند * صد هزاران نازکی بریکدکرچون بسته اند * اثنای مصاحبتده زن دهقانه تقاضای طبیعت مقتضاسنجه تجدید طهارت لازم کلدی حرمت وادبه رعایت ایدوب اول موضعدن خیلی مسافه کیدوب خلوت کوزه دوب بربیشه قرینده برچشمه کوردی هنوز کنار چشمه یه وارمدین برشیرغران که شیر آسمان انك هیبتندن لرزان وکاوسپهر نهیب پنجه سهمیندن کریزان ایدی * مثنوی *

همی آمد خروشان وشتیران * هزبر چرخ از سهمش گریزان

به نیش ناخنسان زهراب داده * بتیغ ناب اوخوناب داده * التهاب آتش جوعدن
اطراف دشت وغابی طواف ایدرکن چشم پرخشمی اول شوخ چشمه راست کاوب
فی الحال قلاب چنکالله قاپوب اول بیشه‌یه ایلتدی جوان چون صفیر شیری
اشتدی ونکارین کناره چکدیکن تماشا ایتدی بیم جاندن همان اول آن کندوسن
آت ارقه‌سنه براغوب راه بیابانی طوتدی کتدی * ع * بلارا دید وروی ازیار برتافت
* القصه جوان هول جاندن اردنه باقیوب قاچدی وجانان چنکال شیر غرانه
کرفتار اولوب مزرعهٔ جهانده نه اکدیسه آنی بچدی (ع) هرکسی آن درود عاقبت
کار که کشت * پیر دهقان انلرك عقبنجه افتان وخیزان وحیران وکریان کیدرکن
اول چشمه کنارنه کاوب انلردن اثر ونشان کورمیوب فریاد وفغان ایدوب ایتدی
* بیت * دردا که یار رفت ودلم را دوا نکرد * صد وعده بیش داد ویکی را وفا نکرد *
برزمان ایام وصال وهنکام اتصال خیالن خیال ایدینوب نالش ایتدی وقطرات
حسرات ومحاجات عبراتی باغ رخسار وسمنزار عذارنه روان ایدوب ایتدی * بیت *
قانی اول کون که وصال یارله مسرور ایدم * اول جمالك حسننه بن وصلنه مغرور
ایدم * بیت * حبذا روزی که ما را در سرابستان وصل * چون کل وبلبل مجال خندم
وکفتار بود * دریغ که لمعات انوار مواصلت ظلمات ایام مفارقته مبدل اولدی
وحیف که بهار حضور وراحت دبور محنتله خزان وبرك وبار باغ دولت نکبتله
ویران اولدی * رباعی * دی روز چنان وصال جان افروزی * امروز چنین فراق عالم
سوزی * افسوس که بر دفتر عمرم ایام * آنرا روزی نویسد این را روزی * کریهٔ بسیار
وناله‌ٔ بیشماردنصکره نظر ایتدی کوردیکه یارقدیمنك اثر قدمی بیشه جانبنه کتدی
بیمحابا اول اثرلره دیدهٔ احتیاطله جوانبی کوزلیرك کتدی اول موضعه یتدی که شیر
آنك شکمن چاك ایتمشدی واحشاسندن بعض بیوب باقیسن انده قومش کتمشدی
پیر فرتوت اول حالی مشاهده ایدیجك سراسیمه ومبهوت اولدی بیلدیکه اول
بیوفا جنایت خیانتك عقدهٔ عقابنه کرفتار اولمش وایتدیکی غدر ونقض عهدك
جزاوپاداشنی بولمش برزمان دیدهٔ عبرت ایله انك حالنه باقدی حیران وانك محنتنه
وکندینك غربتنه کریان اولدی (بیت) زلب ناله‌اش بر ثریا رسید * زمژکان سرشکش
بدریا رسید * بومثلك فایده‌سی اولدر که هر کیمسه که چهرهٔ عهد ووفایی ناخن
غدر وجفا ایله خراش ایده کاتب دهر کزلك قهرله رقم وجودنی صفحهٔ دفتر روزکاردن
تراش ایده * بیت * بیوفایی هرکجا رخت افکند * عاقبت آنجایرا ویران
کند * موش ایتدی بنده بیلورم که نقض میثاق وقرع باب وفاق خلاف محاسن

اوصاف ونقیض مکارم اخلاقدر سنك منافع محبت وفوائد صحبتنك بکا واصل
اولوب بو ایکی بلا اوستمدن سنك واسطه کله مندفع اولدی واعدانك بندن رشتهٔ طمعی
سنك یمن همت وبرکت عنایتك کله منقطع اولدی پس مروته لایق بودر که
بو مکر متنك مکافاتنی ذمت همتمه واجب بیلم وسنك بندلر بکی کسمکدن ایکی دیشم
قالنجه چالشوب خلاصك یابنده ایتدیکم عهدلك عهده سندن کلم اما خاطرمه
بو خطر نالك خاطره خطور ایتدیکه قساوتندن عنان تمالك وتماسك الدن کتدی تا
آیینهٔ دل اول غباردن صفاومی آت خاطر اول زنکاردن جلا بولمیه ممکن دکلدرکه
سنك عقدهٔ کارلك تمام کشایش بوله کربه ایتدی شویله فهم اولنورکه بنم جانبمدن
خاطرکده خدشه اولوب نقض عهد اندیشه سن ایدرسن حال بوکه بن بند عهد وپیمانی
میان جانه عقد ایدوب ایمان غلاظ وشدادله مؤکد قیلمشمدرمن بعد غدر ونفاق
ونقض عهد وانفاق احتمالن ویرمه وسوابق وحشتی مطلقا خاطرکه کتورمه که قانون
مخالصت جدید آیین مخاصمت قدیمی نسخ ایتمشدر سندن وفادارلق وحقکزارلق
متوقع ومطلوب ایکن مکارلر وحیله کارلر زمره سندن معدود ومحسوب اولمیه وجمال
مناقب وآیینهٔ محاسنکی رنك نیرنك وزنك غدرله موسوم ومعیوب قیلمیه سن (بیت)
صاف دار آیینهٔ دل که صفا ازهمه به * مشکن عهد که آیین وفا ازهمه به * عاقل کامل
وهوشمند صافی دل که برکسه دن شمهٔ تعطف وکرشمهٔ تلطف کورسه بنای اخلاص
وقواعد اختصاصی ذروهٔ نهایه یتورر ونهال صدق وصفاده میوهٔ لطف ووفا یتورر اکر
ضمیرنده بردغدغه ظاهر اولسه وخاطرنه برشبهه خطور قیلسه فی الحال انی صفحهٔ
خیالدن محو ایدوب من بعد انی پیرامن عرصهٔ خاطره کتورمز علی الخصوص که
ما بینلرنده عقدهٔ عهد ومیثاق مبرم اولوب ایمان غلاظ وشدادله محکم اولمش اوله
معلوم مکدرکه بیوفالرك خاتمتی شوم وعاقبتی مذموم وارباب غدر سعادت دنیا وعقبادن
محروم ومدرایمان کاذبه بنیاد عمری ویران وخلف وعده ونقض پیمان بنیاد زندکانی بی
خانه یکسان ایدر الیمین الکاذبة تدع الدیار بلاقع * مثنوی * چون درختست ادمی
وبیخ عهد * بیخ را تیمار می باید بجهد * عهد فاسد بیخ پوسیده بود * وزثمار لطف
ببریده بود * نقض میثاق وعهود از احمقیست * حفظ سوکند ووفا کار تقیست *
امیدوارم که وفادارلق حقنی فراموش ایتمیوب مقدمات آزاری قویه سن
وعقد ایتدیکك عهدی نقض ایتمیوب نقش غش وغلی صفحهٔ دلدن یویاسن موش
ایتدی * بیت * هرکس که در وفای تو سوکند بشکند * جان ودلش بزخم حوادث
فکار باد * حاشا که بن عهده وفاوسنی بند بلادن رها ایتمیم فاما خاطره خلجان
ایدن خاطره که سکا بیان ایتمشم بنی کرداب تفکر ولجهٔ تحیره براقدی کربه ایتدی
مکنون خاطر ومضمون مافی الضمیرکی بکا اعلام ایله تا بندخی دیدهٔ تدبیر ایله اکا نظر

ایدوب سنك پایهٔ عقل وادراككی بلم واندازهٔ اندیشه ودانشكی معلوم قیلم موش ایتدی ای كربه اهل تجربه بیورمشلردر كه دوستلر ایكی نوعدر بری انلردر كه صدق كامل ورغبت شامله بی شائبهٔ غرض وبی توقع عوض جانب موالات ومصادقاته مائل اوله لر ایكنجی انلردر كه یا مطامع منافع ویا دفع ضارورفع مضار ایچون بو طریقی اختیار قیله لر اولكی طائفه كه ابواب صداقتی صفای نیت وخلوص عقیدتله فتح ایتمشلردر هر حالده انلره اعتماده مجال واردر وهر زمان انلرك جانبندن امن وامان محتملدر وانلرك حقنده تمكن اولان انبساط ونوازش روش دانشدن منحرف دكلدر (مثنوی)

دوست بود مرهم راحت رسان * ورنه رها كن سخن ناكسان

زهر ترا دوست چه داند شكر * عیب ترا دوست چه خواند هنر * اما انلر كه صفت صداقتی سپر دفع مضرت ایده لر یا وسیلهٔ جذب منافع وواسطهٔ جلب مطالع قیله لر حاللری بو منوال اوزره قرارا یتمزكاه بساط مباسطته قدم انبساطنی فراز وكاه ساز موافقتك دوزنن بوزوب مخالفت پرده دن آغاز ایدرلر * بیت * كه دوستی كنند چون شیر وشكر * كه دشمنی سخت تر از تیر وتبر * مردانا بو مقوله اصدقانك بعض حاجاتنده مساعده روا كورمزلر وبالكلیه زمام اختیارین آنك قبضهٔ اقتدارنه تسلیم ایلمزلر بلكه اتمام مهماتنده اعذار لطیفه یه تمسك ایدوب تحصیل مرامنه تدریج ایله سرانجام ویررو آنك ضمننده كند وجانبن دخی ملاحظه ایدوب شرط احتیاطی كما ینبغی محافظه قیلور كه جمیع امورده احتیاط مناسب وصیانت نفس علی كل حال واجبدر هر كسه كه بو مقوله احبابله مصاحبتده طریق مزبوره سلوك ایده السنهٔ ناسده منقبت مروتله مذكور اولور ومیان عام وخاصده مزیت رای ورویتله مشهور اولور بنده فكرم بودر كه سنكله همان بو منهج اوزره سالك اولم چون سنك استخلاصكی عهدمه الدم لاجرم انجاز وعد وایفای عهد لازمدر اما صیانت ذات ومحافظت نفسم بابنده دخی تمكن اولان احتیاط واجبدر زیرا كه بنم سندن خوف وخشیتم زیاده در اول طائفه دن كه سنك حزم كریمكه اختصاصله انلرك دام كامندن خلاص اولدم وسنك كه بكا بغض وعداوتك اشددر سنكله قبول عهدی انلرك دفع وردی ایچون ذمتمه لازم قیلدم سنك جانبكدن دخی بنم جانبمده واقع اولان ملایمت وملاطفت مقرردر كه مصلحت وقت وضرورت دفع مضرت ایجوندر حالا بكا فرضدر كه خصمك مكر واحتیالندن حذر ایدوب سمع قبولله اقوالنی كوش ایتمیم ومآل حاله نظر ایدوب جانب حزم واحتیاطی فراموش ایتمیم كه بیورمشلردر * مثنوی *

در استحکام کار خویش میکوش * مکن قانون حکمت را فراموش

* کسی کو کار بر بنیاد سازد * بنای عقل را آباد سازد * کربه ایتدی ای موش
سن بغایت زیرك و باهوش ایمش سن بن سنك مبلغ ادراکك بومرتبه ایدوکن بیلمزدم
و مقدار دانشکی بو درجه فهم ایلمزدم چون بنی بو کلمات حکمت نکاتکدن بهره مند
ایدوب جواهر پندکی کوش هوشمه بند و پیوند ایتدك وفور لطف و کرمکدن دور
دکلدرکه اعلام بیوره سن که هم بنی بنددن قورترمق و هم سن سلامتله قورتلمق نیجه
میسرو بو قفل مشکلك فتحی نیجه کلید اندیشه ایله ممکن و متصور در موش تبسم
ایتدی و ایتدی * بیت * اولمدن غیریه هپ چاره واردر * او کلمزدنیاده نه یاره واردر ای
کربه صنعت چوب التنده دربو بابده فکر صواب بودرکه جمیع بندلرکی تیغ ناب ایله کسم
اما شول عقده یی که اصل الباب درکندی جانم ایچون حفظ ایدم و فرصت کوزه دم
تا سکا سنکا قصددن اهم برمهم حادث اولوب بنی صیددن عاجز اوله سن و اکا اشتغالده
مجالك اولمیه که پنجهٔ چنکالله بکا دست رس بوله سن پس اول عقده یی دخی حل ایدم
تا سنده بنددن و بن کزده خلاص اولوب ایکیمزك دخی مرادی احسن وجه اوزره میسر
و محصل اوله کربه بیلدیکه موش بغایت دانا و عاقل و صنعتده استاد کاملدر
فسون و فسانه ایله عقلی الدرمز و علت و بهانه ایله توشندن ایرلمز ضروری بو حکمی
امضا ایدوب بو قضایه رضا و یردی و موش دامك بندلرنی بر بر کسوب اول عقده یی که
جمله سنك عمده سیدی حالی اوزره قودی و اول کیجه تمام خواب و آرام ایتمیوب
کتاب حکمتدن نیچه فصل و باب اوقودی اول زمانکه طاوس زرین بال مهر ریاض
سپهرده جلوه و اهتزازه و شهباز آشیانهٔ طارم چارم شهپر نور کسترله
هوای فضای افقدن پروازه کلدی * بیت * صبحدم اوردی بمند چرخه زرین پر
کونش * نوردن چکدی لوای اژدها پیکر کونش * صیاد خام طمع امید
شکار ایله ایراقدن بدیدار اولدی موش ایتدی اشته اول وقت کلدیکه اول عقد
ایتدیکم عهدك عهده سندن کلم و اول ضامن اولدیغم وعده یه تمامه
وفا قیلم چون کربه صیادی کوردی جان شیریننندن ال یوب هلاکنه منتظر
اولدی طوردی صیاد یقین کلیجك موش عقدهٔ باقی یی دخی حل ایدوب کربه هول
جاندن یاد موشی فراموش قیلدی و پای کشان فاچوب براغاج باشنه چیقدی موش
دخی اول تشویشدن خلاص اولوب سوراخنه کردی صیاد کلدی دامك رشته لرین
کسسته و عقده لرین بریده بولدی نفسنه دهشت و حیرت مستولی اولدی چندانکه
اطرافی تجسس و تفحص ایتدی سببندن نام و نشان بولمیوب دام کسسته و خاطر
شکسته ایله خائب و خاسر دوندی کتدی برزماندنصکره موش سوراخدن باشن

طشره چقاردی کربه بی ایراقدن کوروب یقین وارمغه خوف ایتدی وخدمت
ملازمتده قصوری زبان معذرتله عرض ایدوب ایتدی * بیت * چون حصول
دولت وصالك محال اولدی بکا * کوز اوجی برله ایراقدن مرحبا اولسون بکا *
کربه دخی آوازجانکدازله نالش ایدوب ایتدی * بیت * یارب اول دشمن بقشلو یاره
نتدم بیلدم * سود کمدن غیری اول دلداره نتدم بیلدم نیچون بندن اعراض
ومصاحبتمدن احترازایدرسن مکر بیلمزسن اوله که برصدیق صادق ورفیق موافق
تحصیل ایتدلك ونوایب زمان ایچون برحصار امن وامان واولاد واحفادلك ایچون
برحصن شدادی بنیان وبنیاد ایلدلك بری کل تا ایتدیکك الطاف ملاطفه نك
مکافاتنی اضعاف مضاعف بندن کوره سن ودکدیکك درخت مروت سایه سنده
تاب آفتاب حوادثدن مصون اولوب نهال آرزوده میوهٔ مراد تکه ایره سن سن
بندن نیچون نفرت ایدرسن که بن بوحیرتده ایدم که ایتدیکك الطاف وظاینك
عذرنی نیجه زبان عجزله اداقیلم واول احسان وانعامك تشکر شکرنه نه طریق ایله
کام شیرین اولم * بیت * هم تازه رویم هم خجل * هم شادمان هم تنکدل * موش
همان پای احتیاطله حواشیٔ بساط انبساطده متحاشی کزوب وبرکار روار ساحت
مصاحبت کربه دن کنار حزمه نقطه وار دائرهٔ وحدت وزاویهٔ عزلتده قرار ایتدی
وبو مثلك مثالنی که بیورمشلر درهذا زمان العقوق لازمان الحقوق کالك فکر وخامهٔ
خیال الله صحیفهٔ حسب حالنه یازوب آواز حزینله ایتدی * رباعی * روز کاریست که
ازغایت بیداد دروی * نیست ممکن که کسی راسر وسامان باشد * چشم نیکی زکه داریم
بعهدی که دروی * کر کسی بد نکند غایت احسان باشد * چون بوزمان وحدت
وعزلت واوان خلوت وفراغتدر خاطرده بوخلجان ایدردیکه من بعد ابنای زمان ایله
مصاحبت هوسن ایتمیم وکائنامن کان اخوان وخلاندن برفرد ایله مجالست
پرواسن پیرامن ضمیرمه کتورمیم * ع * کرهمدم آرزوکندم همدمی خویش *
ایتدی ای موش لطف ایله بکا هجران سوزن سویله ودیدارکی بندن دریغ ایدوب
دوستلق حرمتنی ضایع ایلمه هرکسه که الف جهد برله برصدیق صادق عهد الله
کتوره وقدرین بیلمیوب آسانلغله الدن یتوره دوستلق نتایجندن محروم
وسائر احباب دخی اندن ناامید اولوب آنك مصاحبتندن اعراض واجتناب قیله
* بیت *

بدکسی ان که دوست کم دارد * بتر آن کو کرفت وبکذارد

شویله بیل که سکابنم ذمتمده منت جانی جاود انیدر وبکا سنك برکت
صحبتکله نعمت زندکانی رایکانیدرومیانمزده اولان عقدعهد مودت تعرض

انحلالدن مصون وما بینمزده اولان رشتهٔ مهر ومحبت طریق انفصالدن مأمون در
(بیت) توان شنید نسیم وفا وعهد قدیم) زهر کلی که دمد تا قیامت از کل ما * مادامکه
ساقئ عمر باقید رسنك الكدن نوش ایندیکم جام کرمی فراموش ایتمیم کرك
وایندیکك مروتك مکافاتنده بذل مجهود ایدوب دائرهٔ مهر ومحبتدن طشره کیتمیم
کرك * بیت * شکل کرمت که همچو کل تو بر توست * سوسن نیم وبصد زبان خواهم
کفت * هرچند که کربه باب ابرامده کلامی سرحد اطنابه یتوردی وایمان غلاظ
وشداد یاد ایدوب دیلدیکه حجاب احتجابی میاندن کوتروب باب مواصلتی فتح ایده
مفید اولمیوب موش جواب ویردیکه هرکاه که عداوت عارضی اوله جانبیندن
ملاطفت وملایمتله زوالپذیر اولمق میسر در اما اول مادهده تحریك مصاحبت
فنون زنجیر جنون وسفاهتدن معدود کلدر اما چون عداوت ذاتی اوله هرچندکه
ظاهر ابنیاد صداقت ومقدمات مودت مشید وممهد اوله اکا اعتماد ایتمك کرك
ومحافظهٔ حال وملاحظهٔ مألده بر دقیقه نامرعی قومق کرك زیرا که آنك مضرتی
غایت چوق ومفاسدنه نهایت یوقدر پس همان اولی بودرکه چون میانمزده
اولان مناسبت مناسبت اضداد ونسبت نسبت تضاد در بنمله مصاحبت سوداسن
یادکه کتورمیه سن بن خود صمیم جاندن سنك صحبتکدن کریزانم هرکسمه که
خلاف جنسیله مصاحبت هواسن ایده اکا اول بلا یتشه که اول غوکه یتشدی
کربه استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول (حکایت) موش ایتدی روایت ایدرلر که
برموش برچشمه کنارنده وطن طوتمشدی اول چشمهده بر غوك اولوردی کاه کاه شم
هوا ایچون آبدن چیقوب چشمه کنارنه کلوردی برکون کنار آبده واب سرچشمهده
نغمهٔ دلخراشله جان پردهلرین دریده قیلوردی وکندیسن بلبل هزارداستان
صانوب آواز ناسازیله کلزار بدندن دل قوشلرین رمیده قیلوردی * بیت * اکرچه
زشت سر آغاز وبد مخارج ایدی * ولی اصولی اداسی زیاده خارج ایدی * اول زمانده
موش کوشهٔ کاشانه سنده زمزمه یه مشغول ایدی راست چون آواز شورانکیز غوکی
استماع ایتدی متحیر اولوب بی اختیار تماشای خوانندهٔ آهنکنه طشره چیقدی
وسماع نغماتنه مشغول اولوب اصول طوتوب الن النه اوردی باشن اوینادوب
قویروغن دیروب طوردی صوفیلر کبی رقصه کیردی غوکه موشك بو حرکتی غایت
خوش کلدی تحسین وآفرین اوقیوب موشله آشنالق هوسی دیك دماغنده جوش
ایتدی اکرچه که زواجر عقلی مصاحبت ناجنسدن مانع وحایل ایدی اما هوای
طبیعتی موانست موشه مائل قالدی القصه بر بریله انس والفت ایدوب همواره ذوق
وصحبت ایدرلردی وبر برینه عجیب حکایتلر ودلکش روایتلر ایدرلردی * مثنوی *
نرد دل باهم دکرمی باختند * وز وساوس سینه می پرداختند * غوك نزد موش

قورباغه

دلشاد آمدی * پنج ساله قصه اش یاد آمدی * موش برکون غوکه ایتدی ای یار
مهربان بن وقت اولور که سکا کشف راز نهان ایتمك دیلرم وخاطر پریشانمی صحبت
شریفکله شاد ایتمك آرزو ایلرم گاه اولور که نفسم انفاس دلاویزکی استماع ایتمك
دیلر وقت اولور که کوکلم نغمات طرب انگیزکله رقص وسماع ایتمك دیلرسن اول محلده
قعر آبده استراحت وخوابده بولنورسن اول حالده سن بکا کلمك امید بعید وبن
سکا وارمق خیال محالدر (بیت)

آنجاکه توی آمدن من مشکل * وینجاکه منم هزار مشکل در دل

هرچند که فریاد ایدرم صدای آبدن اشتمزسن وهربار که نعره اورورم غوکلر غوغاسندن
استماع ایتمزسن پس بر حیله فکر ایتمك کرك که چون بن چشمه کنارنه کلم سن واقف
اوله سن وبن آوازایتمدین کلدیکمی بیله سن طشره کله سن غوك ایتدی راست بیورر
سن بن همیشه بواندیشه ده یمکه یاردمسازم کنار چشمه یه کابجك بن قعر آبدن اکا
نه وجهله جواب ویرم واول بنم ایچون چکدیکی الم انتظارك اعتذاری عهده سندن
نه طریقله کلم گاه اولور که بنده سنك سوراخك قپوسنه وارورم سن بیانده
بولنوب بن مدت مدیده منتظر اولورم خیلی زماندرکه خاطر فاتره خلجان ایدردیکه
سکا بومعنادن برشمه درمیان ایدیدم سن خود کرامت ایدوب صفای باطنله
مکنون ضمیرمی بیلدك وبو معنایی احسن وجه اوزره بیان قیلدك حالا بوخصوصك
تدبیری سکا مخصوص صدر وبو مشکلك حلی رأی اصابت پذیرکه مفوضدر * ع *
ذهن لطیف توهمه فکر نکو کند * موش ایتدی بوامرك سررشتهٔ تدبیری
سرانکشت قدرتمزده درصواب بودرکه بر رشتهٔ دراز پیدا ایدوب بر طرفن بنم پایمه بند
وبر جانبن سنك پایکه پیوند ایدوب تا که بن لب آبه کلم رشته یی تحریك ایدم بنم
قدومیمه واقف اولوب قدم رنجه قیله سن اکرگاه گاه سندخی مقدم شریفکله درزاویه
منزی تشریف بیوره سن رشته یی تحریکله بنی آگاه ایده سن پس طرفیندن عقد عهد
بورشته اوزره انتظام وعقد صحبته بورشته ایله استحکام ویردیلر همواره بوشرطه
رعایت قیلدیلر وهر بری آخرك حالندن بوطریقله خبردار اولورلردی برکون موش
لب آبه کلدی تاغوکی طلب ایدوب اساس صحبتی بنیاد ایدوب خانه یی عشرت آباد
ایده لرناگاه برزاغ سیاه فضای هواده اوچرکن چشم طمع ایله کنار چشمه ده موشی
کوردی قضای آسمانی کبی فی الحال اینوب قصاب وار بیچاره یی قنارهٔ منقارنه
اوردی وپروازه کلدی اول رشته سببیله که بر طرفی پای غوکه بسته وبرجانبی پای
موشه بند اولمشدی غوك دخی درون آبدن طشره کلوب هواده معلق وسرنکون اولدی
خلایق زاغ وغوکی بو حال اوزره کوریجك وبونقش بوالعجبی تماشا ایدیجك زبان طعن

وطنزی دراز ایتدیلر وتعجب طریقیله ایتدیلر عجب حالتدر که زاغ بر خلاف عاده بر غوکی
شکار ایتمش هر کز غوکك شکار زاغ اولمق کورلمشدر غوك فریاد ایتدیکه حالیا غوك
دخی زاغه شکار اولمشدر ولیکن شأمت مصاحبت موشدن بو بلایه مبتلا
اولمشدر هزاران هزار بو مقوله بلالره سزاواردر اول کمسه که خلاف جنسیله
مصاحبت اختیار قیله * بیت * ای فغان از یار ناجنس ای فغان * همنشین نیك
یابید ای مهان * بو مثل موجبنجه واجبدر که صاحب رأی صائب خلاف جنسیله
مصاحبت قیلمیه تا غوك کبی فضای هواده رشتهٔ بلایه آویخته اولمیه حالا بکا
بو داعیه دوشمشدر که من بعد بنی نوعم صحبتندن مجانبت ایدم دیو قنده قالدیکه
خلاف جنسله مصاحبت ایدم (مثنوی)

تو عزلت جوی و دور از انجمن باش * رفیق خویشتن هم خویشتن باش

زعزلت شاه مرغان کشت سیمرغ * یکی مرغست وخوانندش بسی مرغ *
کربه ایتدی چون لذت صحبتدن نفرت ایدوب وبدایت حالده دانهٔ تملق ودام تلطف
برله بنی صید ایدردك وچون عاقبت مزرعهٔ حالکده تخم مخالفت اکردك
اول زمان زمین دلده نیچون نهال موافقت دیکردك * رباعی * ساقی بوفا سر سبو
بکشادی * چون مست شدم جام زکف بنهادی * چون درد هجر
خواستی دادن آخر * اول می صافیم چرا میدادی * موش جواب ویروب دیدیکه
اول زمانده سکا احتیاجم وارایدی اعدای جان شکارك پنجه سندن خلاص
دشوار ایدی عاقل اکرچه بر دامه کرفتار اولسه که اندن نجات دشمنك حسن اهتمامنه
وابسته اولسه ضروری انك دامن مدارات وموالاتنه تشبث ایدوب اظهار آثار
محبته ارتکاب ایدر چون مقصودنه فائز اولور ومرادنه ظفر بولوراندن تضرر تصور
ایتمکله مصاحبتندن تنفر ایدوب مجالستندن اجتناب ایدر اما بو نفرت وعداوت
وانکار وبو وحشت استنکاف واستکبار جهتندن دکلدر نته که بچه لر شیر ایچون
مادرلری اردنجه کیدرلر چون شیردن سیر اولهلر سابقهٔ وحشت موانستندن
فراغت ایدهلر هر احدیه لورکه آنك باعثی مقتضئ عداوت دکلدر بزمده چون میانمزده
باب معاودت ومظاهرت مسدود اولدی ترك مصاحبت ومواصلت صوب صوابه
قریب کورنور * قطعه) هر که از وفائده میرسد) دیدن او راحت جان ودلست) وانکه
از وفائده نتوان کرفت * صحبت او راضر رعاجلست * بردخی بو که ایکیزك طینت
خلقتی آب معاداتله سرشته اولوب آوازهٔ عداوتمز اذان واسماعه وصول بولمشدر
ونفوس وطباع دهمزکوزا اولمشدر اول مصادقته که مصلحت وقت باعث اولمشدر
وبرای قضای حاجت حادث اولمشدر چندان اعتماد قیلمق کرك وآنی زیاده وزن

وحسابه الممق كرك كه چون ما بيمزده رشتهٔ غرض منقطع اوله موافقت مخالفته منقلب اولوب صداقت عداوت اصليه يه رجوع قيله مثلا آب كبى كه مادام تاب آتش قريب اوله كرم اولور چون آتشدن بعيد اوله همان برودت اصليه يه معاودت قيلور هر كشى يه معلومدر كه موشك كربه دن قتال دشمنى بو قدر سنك بكا بو قدر اشتياقلرك عبث دكلدر الا بو كه بنم اتمه ديش بيلرسن وقانمه اش بررسن بنم خون حرامى شير مادر كدن حلال اكلرسن هيچ توجيه وتأويله ميسر دكلدر كه بن سنك لاف وكزافكه فريفته اولم وسنك دعواى مهر ومحبتكه اعتقاد و بنياد عهد و پيمانكه اعتماد قيلم * ع
كربه را با موش كى بود ست مهر مادرى كربه ايتدى بو سوزلرى عمد وجد ايله مى سويلرسن يا فى نفس الامر هزل ومطايبه مى ايلرسن موش جواب ويرديكه * ع * در جانبازى چه جاى بازى باشد * بو كلام حليهٔ صدقله محلى وشائبهٔ هزلدن معرادر كه رأى عينله معين وبرهان يقينله مبرهن ومبيندر كه بنجلين ناتوان لازمدر كه سنك كبى توانانك صحبتندن صدمه حله كريزان اوله وضعيف مزاجه واجبدر كه اول عارضه دن كه هيچ مرهم ودارويله علاج جبذير اولميه بقدر الامكان احترازقيله * بيت * هر ان كهتر كه با مهتر ستيزد * چنان افتد كه هر كز بر نخيزد * حالا مصلحت وقت بودر كه بن سن صيادن احتياط اوزره اولم من بعد بنمله سنك ميانكده صفاى عقيدت معتبر ومخالصت معنوى ومناسبت ومصاحبت روحانى ميسر دكلدر * بيت *

چون ميان من وتو قربت جانى باشد * چه تفاوت كند ار بعد مكانى باشد

حقيقت حال وخلاصهٔ مقال بودر كه سنكله بنم ميانمده اميد وصال واحتمال اتصال طيف خيال وتصور محالدر كربه نويد وصالدن نوميد اولنجق برازفرياد ايدوب مولدى وآتش فراقله درونهٔ سينه سن داغلدى آه سرد چكوب و نالهٔ پردرد ايدوب دل كرم وآواز نرمله بو نوحه يه اغاز ايدوب آغلدى * رباعى * زهر بريدن ياران بتيغ ناكامى * چو هست عادت دوران مراچه تاوانست * به بين مفارقت جان زتن چه كونه بود * بجان دوست كه هجران هزار چندانست * معارضه يى بو مقامده تمام ايدوب بربرنى وداع ايتديلر وهر برى ملول ومحزون دونوب كلبهٔ احزانلرينه كتديلر مردخردمنده بو حكايتلردن فائده اولدر كه عدويله وقت حاجتده فرصت صلحى فوت ايتميه چون غرض حاصل اوله جانب احتياطى رعايتده غافل اولميه سبحان الله بر موش بيهوش بو عجز حال وضعف بالله چون كرداب آفات ودرياى مخافاته دوشدى واعداى غالب وخصماى سخت جنكال وتيز مخالب مور وزنبور كبى باشنه اوشدى ودقايق حيله يه تمسك ايدوب انلردن بريسن دانهٔ موافقتله دام مصادقته چكدى وعهد و پيمان ايله حصار امن وامانته تحصن ايدوب وقايهٔ مهر ومحبتى تير باران بلا ومحنته

سبر ایتدی وفادار اولدیغی قدر عقد ایتدیکی عهدلڭ عهده سندن کلوب اول حزم واحتیاطی بر ینه کتوردی اکرار باب عقل وکیاست واصحاب فهم وفراست بو امثال عجیبه وتجاریب غریبه‌یی بنیاد کارلرینه پیشنهاد ایدوب تقدیم مهماتده بو حکایت واشارته اعتنا واعتماد ایتسه‌لر لاجرم فواتح حال وخواتم احواللری فوائد صادقه مقرون اولوب جمیع امانی واماللری احسن وجه اوزره حاصل اوله وسعادت عاجل وکرامت آجل روز کار فرخنده آثارلرینه واصل ومتواصل اوله‌لر * قطعه * هر آن کسی که کند پیروی اهل خرد * بهیچ وجه ملالی بحال او نرسد * باب تجربه چون کرد فتنه بنشاند * زیان ونقص بروی غبار او نرسد * بنای رفعت اکر بر اساس حزم نهاد * خلل برتبهٔ جاه وجلال او نرسد

(باب هشتم ارباب حقددن احترازایدوب انلرڭ قولنه)
(اعتقاد وتملقنه اعتماد جائز دکل ایدیکن بیان ایدر)

رای جهان آرای برهمن فرخنده رایه ایتدی ای حکیم ربانی * بیت * زبانڭ بلبل باغ معانی) دیلڭ اسرار غیبڭ ترجمانی) سمت عیبدن معرا بر تقریرله ووصمت زیبدن مبرا بر تعبیرله بیان ایتدڭ اول کمسنه‌نڭ اعداسی غالب وخصماسی قاهر هر طرفندن انی احاطه قیلوب هیچ برجانبدن راهکذر فرار بولمیه وهیچ ممردن طریق خلاص متصور اولمیه اول دخی انلردن بریسیله مدارا قصد ایدوب قاعدهٔ عهد صلحی متمهد قیله وآنڭ حصن امانته تحصن ایدوب سائرلرڭ کین کینندن امین اوله واول واقعه‌ده عدویله عقد ایتدیکی عهدلڭ عهده سندن کله وآنڭ ضمننده کندی نفسن دخی صیانتده شرط احتیاطی بر ینه کتوروب میادن رأی صائب وبرکت حزم وفکر عواقبله کرداب آفاتدن ساحل فوز ونجاته وصول بوله حالیا مأمولدر که بیان بیورەسن اول داستانی که بر کمسنه‌نڭ که نهال کینته زمین دلنده شاخدار وعداوت دیرینه درون سینه سنده پایدار اولیجق اصحاب واحباب آنکله مصاحبتدن احتراز واجتناب ایتمکمی واجب ویا آنکله انبساط واختلاط ایتمکمی مناسبدر واکر بو مقوله کمسنه ملایمت واستمالته تشبث ایتسه اکا التفات ایتمکمی کرڭ ویا مطلق آنڭ دعوای صدق ووداده اعتقاد واعتماد ایتمیوب صحبتندن احتراز واحتیاط ایتمکمی کرڭ برهمن ایتدی * ع * ای مه برج سعادت وای شه صاحب قران * بیت *

ای چو وهم از افتتاح آزمایش دوربین * وی چو عقل از ابتدای آفرینش کاردان

هر نفس که فیض روح قدسیله مؤید وهر شخص که بنای عقلی مدد ملاء اعلایله

مشيد اوله لاجرم جميع امورنده رعايت شرط حزم واحتياطى واجب بيله ومواضع خير وشرى ومواقع نفع وضررى بربرندن تميز قيله واكا بوشيده اولميه كه دوست آزرده وصديق رنجيده دن احتراز فرض وواجبدر وآنك مكامن مكر كينه بوشندن وغوايل غدر كند ممماى جوفروشندن اجتناب مقتضاى رأى صائبدر خاصه كه تغير نيت وتكدر عقيدتى عين عقلله معاينه اولنه وخدشهٔ خاطر ودغدغهٔ ضميرى بصر بصيرتله مشاهده قيلنه (مثنوى) چو آزرده شد خصم ايمن مباش) خراشيده را هست قصد خراش * كر اول در آيد بلطف وخوشى * در آخر بسى محنت ازوى كشى * هركسه كه اهل كينه دن علامت عداوت مشاهده قيله لازمدر كه اكا رتبت قربت روا كورميه وآنك ملايمت وملاطفتنه فريفته اولميه ومبادئ احوالندن جانب احتياط وتحفظى وعواقب امورنده شرايط انتباه وتيقظى ممهل ونامرعى قوميه شويله كه اندن امور مزبوره نك خلافى ظهور قيله تير آفته سينه سن هدف وشمشير محنته كندوسن علف ايتمش اوله * بيت * ايمنى از خصم محنتهاى بسيار آورد * تخم غفلت هر كه كارد رنج دل بار آورد * بو بابده واقع اولان امثال وحكاياتدن كه دفتر خاطر اولى الالبابده مرقوم ومرسومدر حكايت ابن مدين وقبره مزيد لطافت ومزيت ظرافتله موصوفدر شاه بيوردى نيجه اولمشدر اول * حكايت * برهمن ايتدى روايت ايدرلر كه ممالك يمنده برملك وار ايدى ابن مدين ديمكله مشهور وهمت عالى ورأى روشنيله افواه والسنه ده معروف ومذكور قصر رفيع القدر سلطنتى سعى معمارشوكتله سمك سماكه يتمش وبناى وسيع الفضاى معدلتى مدد مهندس حشمتله ذروهٔ افلاكه ايرمش (بيت)

ملك كوكبه شاه جمشيد تخت * فلك مرتبه ماه خرشيد بخت

وبرمرغله كه اكا قبره ديرلردى انس تمام والفت مالا كلام ايتمشدى اول برمرغ شيرين كفتار وشكر كفتار ايدى كه حسن كامل وحدس شامل ونطق دلكشا وصوت مطبوع وصورت وصفت زيباسى وار ايدى همواره ملك آنك صوت وصورت وسيرتنه مرتبط وامثال رنكين وحكايات شيرينيله منشرح ومنبسط ايدى * مثنوى * سخنهاى زيباى رنكين خوشست * حكايات شيرين بسى دلكشست * كسى را كزينها بود بهره مند) كنندش بزركان وشاهان پسند) قضاى الهى قبره كوشهٔ قصر شاهيده بيضه كتوروب برمدتدنصكره بر بچه چيقردى ملك اكا كمال تعلقندن بيوردى تا آنى سراى حرمه ايلتديلر خدام حرم سرايه فرمان ايتدى تا آنك تعهد حالى بابنده اهتمام وخدمت تربيتنده سعى تمام ايتديلر اتفاق همان اول كون پادشاهك برفرزند دلبندى اولدى كه انوار نجابت ناصيه سنده تابان وآثار سعادت صفحات حالنده

نمایان ایدی * بیت * یوزی مرأت انوار الهی * جبیننده فروزان فر شاهی * قطعه
مهی براوج سپهر کمال طالع شد * که کس ندید چنان ماه در هزاران سال * خجسته
طالع وروشن دل ومبارك پی) فرشته طلعت ونیك اختر وهمایون فال * بیت *
ازان نهال شرف تازه کشت کلشن ملك) چنانکه تازه شود برك از نسیم شمال) نقدر که
بچهٔ قبره نشو ونما بولوردی شهزاده نکده نهال قدی بالا وبلند اولوردی ومیانلرنده
کمال الفت وتمام مؤانست واقع اولوب ملك زاده دائم آنکله طورر واوتورردی وهردم
آنکله اوینار آونوردی قبره هرکون فلك رفعت طاغلر وفردوس مانند باغلره کیدوب
وال ایرمدیکی وآدمی زاده کورمدیکی میوه‌لردن بولوب ایکی دانه کتورر ایدی بریسن
شهزاده‌یه ویروب وبریسن کندی بچه‌سنه ویرردی کودکلر دخی آنی نشاط ورغبتله
یرلردی وآنك منفعتی تقویت انداملرنه تأثیر تمام ایلردی شویله که روزبروز نشو
ونما وقد بالالرنده تفاوت فاحش ظهور وبروز ایدردی * بیت * کشتند
سربلند بنشو ونمای خویش * چون سبزهٔ تر از اثر فصل نوبهار * قبره نکده اول
خدمت واسطه‌سیله ساعت بساعت جاه ورفعتی ارتر وقرب ومنزلتی ازدیاد
بولوردی بو حال اوزره نیچه زمان بچدی وروزکار دفتر سفید وسیاه لیل ونهاری
نیچه کره دوردی اجدی برکون قبره عادت معهودی اوزره خدمتنه کتدی
بچه‌سی شهزاده‌نك کنارنده ایدی ناکاه لطیفه قصد ایدوب سرپنجهٔ خشونتله
شهزاده‌نك الن یرتدی * ع * که مخورد ولطیفه می پندارد * شهزاده‌نك
بوفعلندن زیاده منفعل وآتش خشمی بغایت مشتعل اولوب تهتك مزاج
وحدت طبیعت انی غرقاب طیش وخفته اتدی تا چشم لطف ومروتی خاشاك
عنف ورعونتله اورتوب حق الفت قدیم وعهد صحبت کریمی نسیا منسیا اونوتدی
واباغندن الوب یره شویله چالدیکه مادر بنك فرقت وحسرتی قیامته قالدی
* بیت *

دریغا که شاخ کلی نوشکفته * فرو ریخت از تندباد خزانی

چون قبره کلدی بچه‌سنی کشته وخاك وخونله آغشته کوردی برنعره اوردی که
مرغ روحن قفس تندن اوچره یازدی ونسر طایری آشیانهٔ آسماندن کوچره یازدی
بوواقعهٔ جکردوزك هولندن قلبنده فزع اکبر مشاهده ایدوب کانون درون سوز
فراق برکالهٔ جکرله پر اخکر معاینه ایتدی وصفیر نفیری منزل ماهه تیرکبی اریشوب
وناله آتش تأثیری ذروهٔ فلك اثیره یتوروب * مثنوی * دکزکبی دوکردی کوزیاشینی *
کهی کوکسن دوکردی که باشینی) توتونی آهنك کوکه اغردی) یاشی یغمورکبی یره
یغاردی * جزع وزاری وفزع سوکواریدنصکره خطاب عتاب امیزله کندی کندی‌یه

ایتدی بودریای مصیبته بنه سن سنی آتدڭ وکالای فراغتی غوغای محنته ینه سن الدڭ صاتدڭ (بیت) سن ایتدڭ کندی کلزارڭ یوین خار* بریدرکاوله سن بلبل کبی زار سکا مناسب بو ایدیکه برآوج خس وخارله برکوشهٔ دیوارده آشیانه ایدیدڭ حرمسرای سلطانله سنڭ نه کارڭ وار ایدی واجب بوایدیکه کندی بچه کاڭ تربیتنه مشغول اولیدڭ شهزاده نڭ اتابکی اولمق سنڭ نه مصلحتکه برار دی اکر کوشه وتوشه ایله قناعت میسر قیلیدڭ حالیا بو قصه دن غصه چکمزدڭ وبو بلایه مبتلا اولمیوب زمین دلکده غم تخمینی اکمزدڭ واکابرحکما بیورمشلردرکه زهی خاسر اول کمسنه که جبارلرله معاشر اوله زهی خائب اول شخص که ستمکارلرله مصاحب اوله که بوطائفه نڭ زمام عهد واقراری سخت وسست ومزاج قول وقراری قوی وضعیفدر همیشه رخسارهٔ مروتی ناخن جفا ایله خراش وحرف فتوتی صحیفهٔ حقیقتدن کزلك غدر ایله تراش ایدرلرنه اخلاص ومناصحتڭ انلر قتنده حرمتی ونه سابقهٔ خدمت وحقوق مصاحبتڭ قدر وقیمتی وار* بیت* برای خدمت آنکس که نشناسد حق خدمت *مکن اوقات خود ضایع که نه مزدست ونه منت* عفو جرایمی که صفت ارباب مکارم در مذهب انتقاملرنده حرام اندر حرام بیلورلر وغدر وعدوان ونقض پیمانیکه سمت اهل کفر اندر آیین کبر ونخوتده مباح بلکه سبب فوز وفلاح اکارلر آخر برطائفه یه ملازمتدنکه سوابق حقوقی لواحق عقوقه مبدل قیله لرنه فائده حاصل وبرکروهه روز وشب خدمتدنکه مواقع شکرانده کفرانی ومواضع آفریننده نفرینی ذمتلرینه لازم بیله لرنه منفعت واصل اوله (بیت) حیفست که بر زمرهٔ مردان بریش نام* انراکه حق صحبت یاران نشناسد* بونلر بر طائفه درکه کندیلری جانبنده بر ذنب کبیری صغیر وبرعیب عظیمی حقیر تصور ایدرلر وسائرلر طرفنده برامر یسیری عسیر وبرسهو قلیلی کثیر عدا یلرلر* بیت* عیب خود را بهنر بازنمایند وکر* هنری هست تراعیب عظیمش خوانند* چون بنم جکر کوشمه بوجفایی وبونجه حقوق وارایکن بکا بو بلایی روا کوررلر واجب اولدیکه وقت مکافات وفرصت مجازاته مترصد اولوب عیم الجحیم طوریمیم اوتورمیم تاقرة العینمڭ انتقامنی اول ظالم غدار وستمکار خونخواردنکه کندینڭ همدم وهمزادین تیغ بیداد له هلاك ایتدی الوب آیینهٔ سینه دن غبار کینه یی کیدررم بیت بهر سوزم مهر وآزرمرا* بجوش آورم کینهٔ کرمرا* پس برکون فرصت بولوب بیمحابا ملکزاده نڭ یوزینه صچرادی ومنقار خونخوار ایله اول قرة العین سلطنتڭ کوزین چیقاردی بعده اوچوب قصر شاهڭ کنکرهٔ کردون اشتباهی اوزره قوندی شاهه بو خبر واصل اولیجق پسرینڭ بصریچون برزمان کریان وغریوان اولوب آخر قصد ایتدیکه دانهٔ فریبله اول مرغ زیرکی دام انتقامه کتوره وقفس بلاده حبس ایدوب

لازم اولان قصاص وسیاستی سرحد اتمامه یتوره پس قبره نك مقابله سنه کلوب
زبان مکر وفریبله نیازه آغاز ایدوب ایتدی ای مونس روزکار وای انیس غمکسار
آشغه اینکه شمدنصکره اوله جق اولدی وقصاص ومکافات طریقیله هرکشی
ایتدیکن بولدی (مصرع) کرزدست وزلف مشکینت خطایی رفت رفت * حالیا
کرم ایله شربت صحبتمزی تلخ وغرهٔ عشرتمزی سلخ ایتمه چراغ عیش وحضورمزی
مرده وبرك صفا وسرورمزی پژمرده قیلمه قبره ایتدی ای ملك اکرچه بیوردیغك
مقتضای رأی صائب وپادشاهك کمال عدل وانصافنه مناسب وفرمان اولی
الامره متابعت جمله مزه لذمتنه فرض وواجبدر اما عهد بعید ومدت مدیددرکه
قلبمده بوفکری مقرر وخاطرمده بواندیشه نی مصمم قیلمشدمکه عمرم اولدقچه درکاه
فلك اشتباه شاهدن غیری برپناه بیلمیم واول کعبهٔ آمال وقبلهٔ اقبالدن غیری برجهته
استقبال قیلمیم وکامم بوایدیکه انك حمای حمایتنده حمامهٔ حرم کبی فارغ البال اولیدم
وسعیم بوایدیکه عزمات خدمتنده واقف اولوب مروهٔ مروتیله مرتبهٔ صفا بولیدم
حالیا که خون جکر کوشه می حرم سلطنتنده دم قربان کبی حلال کوردیکز من بعد
بکا بو بیتك طوافی محال اولوب بومقامده خرام حرام اندر حرام اولمشدر بوجمله ایله
بنه جان شیرینه عوض میسر اوله جغن بیلیدم لبیك زنان احرام خدمتی میان
جانه بند ایدردم ولیکن

مرغی که رمیده کردد از دام * من بعد بدانه کی شود رام

بوندن غیری * لا یلدغ المؤمن من جحر مرتین * حدیثی موجبنجه مرد خردمنده
واجبدرکه مجربی تکرار تجربه ایتمیه وبرافعیدن ایکی دفعه زخم ییمیه * بیت *
نشنودی این مثل را کارباب عقل کفتند (من جرب المجرب حلت به الندامة * ودخی
ضمیر منیر ملکه روشندرکه مجرم برحالده امین اولمق جائز کلدرکه اکر عقاب
عاجلده مهلت اولورسه عذاب آجلده مسامحت میسر دکلدر فرضا که مساعدت
بختله دفع الوقت میسر اوله البته عاقبت یا کندی یا اولادی شربت محنت وشواربهٔ
عقوبتدن چاشنی طاتمق مقرردر زیرا که طینت طبیعت آب مکافاتله سرشته اولمشدر
ومزاج روزکار خاصیت مجازاتله پرورش بولمشدر (بیت) چوبد کردی مشو ایمن
ز آفات * که واجب شد طبیعت را مکافات * نته که پسر ملك بنم نوردیدمه بوغدری
رواکوردی بندنده بی اختیار بلکه بطریق الاضطرار آنك چشم جهانبیننه
بو آفت ایردی ممکنمیدرکه برکسنه ستمکارلق ساغرندن جرعه نوش ایده خمار بلایه
مبتلا اولمیه یازمین حال وبوستان اعمالنده بیداد نهالن دیکه اندن ثمرهٔ عقوبت ونکال
حاصل قیلمیه * بیت *

ابلهی راکه تخم حنظل کاشت * طمع نیشکر نباید داشت

پادشاه عاقل مکرا اول حرامیلرله دانادل حکایتن اشتمشدر وایتدکلری فعلک جزا
ومکافاتنی بولدقلری سمع شریفنه یتشمشدر ملک استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر
اول * حکایت * قبره ایتدی روایت ایدرلرکه شهر رقه‌ده فقرا فرقه‌سندن بر درویش
صاحب خرقه وار ایدی آداب ستوده ایله آراسته وعادات پسندیده ایله پیراسته
محاسن اوصاف ایله موصوف ومکارم اخلاقله مشهور ومعروف معارف وفضائلده
دانا وکامل اولدیغی اجلدن اکا دانادل دیرلردی واول شهرک اهالیسی اکا جان
ودل ایله محبت ایدرلردی (بیت) آنرا که کمال ومعرفت شد حاصل * هم محرم جان
باشد وهم مونس دل * اتفاق بر وقت زیارت بیت الحرامه نیت ایدوب احرام عزمی
میان جانه بند ایتدی وبی همدم ورفیق بادیه طریقن طوتدی کتدی
* بیت * در بیابان چون بعزم کعبه خواهی زد قدم * سرزنشها کر کند
خار مغیلان غم مخور * یولده اتفاق برقاچ خونی حرامیلر انده مال احتمالن
وپروب آنی قتله قصد ایتدیلر دانادل بونلرک قصدینه مطلع اولیجق ایتدی بن
مال دنیادن اول نصابه قادر دکلم که توشهٔ راهه جه کفایت ایده اکر غرضکز بو مقدارله
حاصل اولورسه تکلف دکلدر نم وارسه آلک تک بنی صالی ویرک تا طریق توکل
وتجرید ایله بو راه پرشدائدی قطع ایدوب مقصد مقصوده واصل اولم ودیدهٔ
انتظار کشیدمه خاک آستانهٔ حرم محترمیکه کحل جواهر چشم اهل یقیندر
توتیا قیلم * بیت * روم بکوی وی وسر برآستان فکنم * غبار خاک درش
توتیای دیده کنم * حرامیان بیرحم آنی زنده قومقدن خوف ایدوب اتفاقله
تدبیر وشمشیر کینه‌لهاک قتلنه ساق سعی تشمیر ایتدیلر بیچاره متحیر اولوب
هر جانبه نظر ایلردی وکالغریق یتشبث بکل حشیش هر نسنه‌دن مدد ومعاونت
دیلردی اول وادئ وحشت وبوادئ پرهول ودهشتده حیوانات متنفسه‌دن
بر فرد نظرنه راست کلمدی مکر کلنک جنسندن بر فوج دریا کبی اوج هواده پرواز ایدرلر
ایدی دانادل آواز جانکدازلرین اشیدوب فغان ایلدیکه ای مرغان همایون
بن بوهامونده بو ستمکارلرک پنجهٔ قهر ودست هلاکلرنده زبونم حضرت
عالم الاسراردن غیری دیارکسنه بنم حالمدن خبردار دکلدر سکا امیددرکه شاه مرغانک
خاتمنده اولان اسم اعظم حقیچون وخلیل الرحمانک معمور ایتدیکی حرم معظم
حرمتیچون بنم حقمی بو ستمکارلرده قومیوب بنم قانمی هدر ایتمیه‌سن وتا بنم انتقامم
بو خونخوارلردن المینجه آشیانهٔ جهاندن کتمیه‌سن حرامیلر بونک بو کلامنی استماع
ایدیجک استهزا طریقیله کولشدیلر وایتدیلر صورمق عیب اولمسون نامک ندر ایتدی

دانادل ایتدیلر بو اسم مسمایه مطابق وبو عنوان بو شانه موافق دکلدرسن نیجه
دانادل سنکه طیور جنسی قابل خطاب دکل ایدیکندن غافلسن بزه علم یقین حاصل
اولدیکه سن تمام درجه ده جاهل وکمال مرتبه ده لایعقل سن هر کسبه که نور عقل ایله
محلی اولمیه قتلنده چندان کناه اولمیوب قاتلی زیاده وبال کورمیه دانادل ایتدی * سوف
تری اذا انجلی الغبار * هل فرس تحتک ام حمار * بن افات مکافاتدن بر نکته اشعار
ایتدم ومجازاتدن برشمه اظهار ایلدم ولیکن اول طائفه که صفت (صم بکم
عمی فهم لایرجعون) انلرک لازمهٔ ذاتیدر بو معنایی بیلمزلر وبو رمزی اکلمزلر * بیت *

اگر گوش دارد خداوند هوش * از بی‌زبانان سخنها خوش آید بگوش

اول قدر که دانادل بو مقوله نصیحت شعر سوزلر سویلدی مفید اولمیوب گوش
هوشلری استماع کلام حقدن امتناع ایلدی وبصر بصیرتلری مشاهدهٔ جلوات جمال
حقیقتدن نابینا اولدی عاقبت بیر فقیری قتل ایتدیلر قلیل وکثیرنسی وارایسه
الدیلر کتدیلر چون خبر قتلی اهل شهره یتشدی ملول ومحزون اولوب انک فواتیچون
ماتملر ایتدیلر وجهد ایدوب آنک قاتللرینی بولمغه قصد ایتدیلر عاقبت عهد بعید ومدت
مدیدد نصکره یوم عیدده اهل شهرک اکثری مصلاده جمع اولوب دانادلک قاتللری دخی
اول مجمعده حاضر اولوب برکوشه ده اوتورمشلردی بو اثناده کلنکلردن بر فوج عظیم
اوج هواده بو حرامیلرک باشی اوزرنده پرواز ایدوب شویله موثر آوازه آغاز ایتدیلرکه
خلق انلرک صفیر شورانکیز وفغان درد آمیزندن نماز ونیاز واوراد واذکارلرین
اونوتدیلر حرامیلردن بریسی بو حاله تعجب ایدوب تبسم ایتدی واستهزا طریقیله کندی
همراهنه ایتدی بونلر مکر دانادلک قانن طلب ایدرلر قضاء الهی انلرک جوارنده
اولان شهر قومندن بریسی بو سوزی اشتدی همان اول ساعت صورت حالی حاکمه
اعلام ایتدی فی الحال شحنه وعسس وجمیع ناس غلو ایتدیلر مجال ویرمیوب
حرامیلرک جمله سن طوتدیلر هنوز شورابهٔ عقابدن چاشنی طاتمدین وشراب عذاب
باشلرینه چقمیوب ایقلرندن طوتمدین واقع حالی بر برابر لمغه باشلدیلر واول خون
ناحقک مکافاتی انلره یتشوب قصاص شرعله اختصاص بولدیلر * قطعه * که کرد
درهمه عالم کمان ظلم بزه * که تیرلعنت جاوید را نشانه نشد * که در زمانه بی اعتبار
کردستم * خیال بستکه خود عبرت زمانه نشد * بو مثلی انکیچون کتوردم تا ملکه
معلوم اوله که شهزاده نک زخمی باینده منم جرأتم تقاضای مکافات سیئه واقتضای
مجازات حسنیه در والا مرغ ضعیف حال وشکسته بالک نه قوت ومجالی اوله که
بو افعالک امثالی اندن ظهوره کله چون بندن بو جریمه صادر اولدی حالیا فرمان
سلطان عقل بونک اوزرینه جاریدر که سنک کلام فریب انجامکی سمع قبولله ایشتمیم

وسکا من بعد اعتمادا یتمیوب سنك فرمانکه ایشی اینم اولی بودرکه خدمت شاهدن
حذر قیلم ملك ایتدی ای قبره مضمون کلامك صدق وصوابه مقرون وخفه بیانك
جواهر حکمت وفوائد معرفت ایله مملو ومشحون دروبن بیلورمکه (بفحوای البادی
اظلم) مفهومی موجبنجه کناه بنم پسر یملك ایدی که اول مقهوربی بالـلی سابقهٔ جریمه
سنك بچه کی هلاك ایتدی سندخی برطریق مکافات شان کریمکه سزا اولان جزایی
ایتدك وآنك ضمننده بواحسانی دخی کرامت بیوردك که آنك قتلنه قصد
ایتمیوب عیننك بریسن نقص ایتمکله اکتفا ایتدك حالیانه سکا کراهیت متوجه دور
نه بنده آزار باقی بلکه بوبابده بن سکامنت وصحبت میسر اولورسه ان شاء الله
الدن کلدکجه خدمت ایدرم لطف ایله بنم قولمه اعتماد وصدق عهدمه اعتقاد ایدوب
بیهوده یره مفارقت ومهاجرت اختیار ایلمه وشویله بیلکه بنم مذهبده اخذ انتقام
ارذل رذائل وعفو وغفران افضل فضائلدر بلکه بنم ادعام بودرکه اساءت
مقابله سنده احسانی کندیمه واجب بیلم ومضرتن کوردیکم کسنه یه منفعتی ذمته
فرض قیلم * رباعی *

ماعادت خود بهانه جویی نکنیم * جز نکویی ونیک خویی نکنیم

آنهاکه بجای ما بدیها کردند * کردست دهد بجز نکویی نکنیم * قبره ایتدی
ای ملك من بعد میانمزده خیال وصال احتمالی محالدرکه ارباب صحبت
یارمستوحشدن احتراز واجتنابده مبالغه یی سرحد اطنابه یتشدرمشلردر
دفاتره آثار کابرده مسطوردرکه هر دم آزرده یه هر چند استمالت وملایمتده افراط
اولنه ووعدهٔ لطف وعنایتده مبالغه قیلنه بدکمانلغی دخی متزاید اولوب تضرر
وتوحشی دخی مشتد اولور بوتقدیرجه اندن تحرز وتجنب زیاده واجب اولور
* قطعه * عزیزمن چو آزردی کسی را * نور نجایش مکن تا می توانی * که هر چند
ازتو خدمت بیش بیند) مراورا بیش کرددبدکمانی) ملك ایتدی ای قبره بوسوزدن فارغ
اولی که سن بنم صلبی فرزندم کبی عزیزبلکه اندن دخی لذیذسن وسنکله اولان انس
والفتم زن وفرزند وخویش وپیوندمدن بر یسنه اولمشدر هیچ کسنه کندی اقرباسنه
برامز نسنه صانورمی واحباسیله مقام انتقام وخصومتده اولورمی قبره ایتدی حکما
اقربا بابنده برتمثیل بیوروب هر برینك حالنی بومنوال اوزره تفصیل بیورمشلردرکه
مادرو پدر صدیق صادق مثابه سنده وبرادرلر رفیق موافق مرتبه سنده دروخال وعم
آشنالردرجه سنده وزن مصاحب قبیلندن ودختر خصم قسمندن وسائر اقربا
بیکانه لر حکمنده درامایسری بقای ذکر ایچون استرلرو کندی نفسلرینه انی برابر
طوترلر سائرلر ایله انی بربیلمزلر وغیریلری عزت وحرمتده اکاشریك قیلمزلر بومقدمات

موجبنجه هر کز بن سنك فرزندك مثابه سنده اولمق میسر ومتصور دکلدر بهر تقدیرکه سن بنی فرزندك مرتبه سنده عد ایده سن وقت نزول آفت وهنکام هجوم محنتده بنم طرفمدن اغماض ایتمك مقرردر هرچند که برکمسه برکسنیه محبت ایده وآنك مرادینی کندی مرادی اوزره ایثار بلکه نقد جانی آنك یولنه نثار ایتمك دعوی ایدوب ایده (ع) جان چه چیزست که بهر تو فدا نتوان کرد * اول زمانکه بربلا نازل * وحال بو مرتبه یه واره که کارجانه وکارد استخوانه واصل اوله بی شبهه کندیسن مضیق محنتدن ساحهٔ سلامته یتشدیروب اول دوستك نشانهٔ تیر بلا وسپر تیغ عنا اینسه کرك * بیت *

مردی باید که از بلا نگریزد * وز بهر کسی از سر جان برخیزد

مذکر ملك پیره زن ومهستی حکایتن اشتمشدر * وانلرك ماجراسی سمع شریفنه یتشمشدر * شاه استفسار ایتدیکه نه کیفیتله اولمشدر اول * حکایت * قبره ایتدی روایت ایدرلرکه برزال کهنسال فرسوده حالك بردختر صاحب جمالی وارایدی مهستی نام که ماه تمام پرتو لمعهٔ جبیننندن دریای رشك وغیرته غرق * ومهر سپهر مینافام انوار رخسار رنکیننندن عرق حیا وخجالته مستغرق ایدی (مثنوی) شیرین سخنی که هوش می برد * رونق زشکر فروش می برد * نازی وهزار فتنه در دهر * چشمی وهزار کشته در شهر * ناکاه چشم زخم روزکار * اول سروقد وکلعذارك مزاجنه کارایدوب نهال حالی سمت اعتدالدن سمت اعتلاله مائل اولدی * وکلزار عذارندن رنك ملاحت ورونق لطافت کیدوب عارض رنکینی تف اضطرابدن بی آب وسنبل پرچینی تب آتش تابدن بی تاب اولدی (بیت) چو زلف مشکسای عنبر بنش) تکسر یافت جسم نازنینش) پیره زن متصل دخترینك پیرامن بسترین طواف ایدردی * وروی نیازی آسمانه طوتوب چشم کریاننندن دربالر دوکوب دیردی ای جان مادر * ع * فدا اولسون سکا بو جان مادر * بیت * عالمده سنکله بولورم لذت جانی * سن اولمیجق بن ندرین جان وجهانی * تك سن صاغ اول جانم سکا قربان اولسون * بن درد له جان ویریم تك سکا درمان اولسون (ع) بن ملامت اوله ین تك سن سلامت اول یوری بو مادر هرسحرکاه فغان وآه وناله جانکاه ایله ایدردی * خدایا بو جوان نازنینی که هنوز شیر زندکانیدن سیر اولمامشدر * محبوس زندان کور * وبو حیاتندن سیر اولمش فرتوتی آل تك آنی دار دنیادن دور ایته * مثنوی * بنم عمرم نه قالدیسه اکا ویر * انك دردینی آل آندن بکا ویر * اکرچه مو یه دوندردی بنی غم * تننده ایله برمو انك کم القصه پیره زن غایت شفقت ونهایت حفاوت مادرانه موجبنجه روز وشب کریه وزاریله وظائف دعایی

اداايدوب جان لذيذين فرزند عزيزى بولنه فدا ايدردى * قضاى الهى پيره زنك
بر كاوسياهى وارايدى صحرادن كلوب مطبخه كيردى) بوى آشله باشن هرنى يه صوقوب
ايچنده هرنه بى كه بولدى ياله دى * قضاى وطر ايدبجك باشن طشره چيقرمق ديلدى
چيقره ميوب مضطرب اولدى هرنى باشنده مطبخدن چيقوب كنديسن بو كوشه دن
اول كوشه يه اوردى * پيره زن كيفيت حالدن غافل ايدى چون هنكام شام وراى
پردهٔ ظلامدن برصداى مهيب اشتدى * وبرشكل غريب وشبح عجيب مشاهده ايتدى
قوت واهمه سى دركار اولوب بوعزرائيلدر دبو مهستينك روحنى قبض ايچون كلدى
خيال ايدوب فرياد وفغان ايتدى * وتضرع كنان ايتدى اى ملك الموت * واى رسول
حضرت عزت * مثنوى * ترحم قيل كه خسته بن دكلم * مهستيدر شكسته بن دكلم
اسندردخى بو پيركهنسال * مهستى خسته درجانن انك آل * بومثلدن معلوم
اولديكه هرشخصه نفسندن عزيزوجانندن لذيذ نسنه اولمز * اى ملك سنده
انصاف ايله كه برنفس كندى قرة العيننك چشم جهان بيننى زخم بير حمله خراب
ايدنله برآن صدق وصفا ايله مصاحبت روا كوره مى * يا برشخص كندى جكر كوشه سن
آتش بيداد له كباب * ونورديده سنك بنياد حياتن سيلاب هلاك ايله بيباب ايدنله
برساعت مجالسته طاقت كتوره مى * چون بن فرزند دلبندمك كه نورديدهٔ پرنم
وسرورسينهٔ پرغم ايدى انك حالنى فكر وآنك يال وبالنى وحسن وجمالنى وهنر وكمالنى
ذكر ايدم * سيلاب حسرت خروش ايدوب بناى صبر وسكونمى يقر * وآتش فرقت
زبانه چكوب خانهٔ درون وبيرونمى ياقر * قطعه * اندرجهان منم كه محيط غم مرا *
پايان بديد نيست چه پايان كنارهم) كفتم بصبر ساحل درياشود بديد * اكنون شكست
كشتئ صبر وقرارهم * بوجمله ايله نه كندى جانمدنده امين وكندى جانمدن دخى
مطمئن دكلم * اسباب وحشت ونفرتده بودكلو كثرت ووفرت وارايكن سنك تواضع
وتملقكله اظهار محبت وتعلقكه فريفته اولمق طور عقلدن دور * وروش عقلادن
بغايت مهجوردر * لاجرم ناچاريا ليت بينى وبينك بعد المشرقين آيتن تكرار ايدوب
ساحهٔ صحبتكدن كناروسايهٔ دولتكدن فرار ايده رين * بيت * وصلى كه در وملال
باشد * هجران به ازان وصال باشد * سن دكل بلكه من بعد جميع علايقدن تجرد *
وجمله خلايقدن تفرد اختيار ايده رين * كه سنك بازار صحبتكدن اول قدر فائده كار
ايتدمكه راحلهٔ قوتم انكله كرانبار اولوب بار آخرى تحمله اقتدار قالمدى (ع) ترسمكه تن
ضعيفست اين بار برنتابد * ملك ايتدى بو فعله بادى سن اولسلك بحكم البادى اظلم
تحرز وتجنب مناسب بلكه لازم وواجب ايدى * وليكن سن باعث اولمدك * بلكه
مقتضاى قصاص اوزره برايش ايلدك * قهرمان معدلت دخى بويله بيورر
وحاكم انصافده اول جنايت مقابله سنده بومقوله عقوبت روا كورر * پس موجب

نفرت وسبب وحشت نه در * آخر فكر ايله كه فرزندمدن هنوز نام ونشان يوغيكن
انيس اوقاتم ومونس ايام حياتم ايدك * چون پسرم فضاى عدمدن سراى وجوده
كلدى * جفاوت پدرانه انى اقتضا ايتديكه آنك ديداريله انس والفت ايدوب *
موانستده انى سكا شريك ايتدم * وسنك مصاحبتك وآنك موانستيله مغتنم
اولوب حضور وموفور * وسرور نامحصورله روز كار كچوررم * حاليا چشم زخم زمان
بى امان نورديده ملك باصره سنه زيان ونقصان يتشدروب آنك ديداريله ايتديكم
ذوق وصفا خلل پذير اولدى اما سنك مصاحبتكك لذتى * ومجالستكك حلاوتى *
وصداى دلكشكك حظى وآواز فرح بخشكك ذوقى باقيدر * شويله ايلمه كه بودخى
بالكليه منتفى اوله وبكا بقيهٔ عمرمده معتكف بيت الاحزان اولمق لازم كله * اى قبره
سنكله بنم مثلم راست اول مطربله اول پادشاهك مثليدر قبره استفسار ايتديكه نه
وجهله اولمشدر اول (حكايت) ملك ايتدى بر پادشاهك بر مطربى واردى خوش
آواز وشيرين نواز الحان دلفريبى پاى عقلى ركيبدن * وعنان تمالكى دست صبر
وشكيبدن چيقرردى (مثنوى) الينه السه عود وبربط وچنك) طوتردى اول هواده
زهره آهنك * كر آهنك ايليه ناى عراقه * اودا اورردى صفاهان وعراقه * سر آغاز
ايليدى بوسه لكده * نواقوپردى هر بغرى دلكده * پادشاها كا بغايت متعلق
* وسماع نغمهٔ رود دلاويز * وصداى زخمهٔ عود نشاط انكيزينه زياده متشوق
ايدى * بيت *

نواى مطربى بشنو كه صوت روح افزايش * بزير وبم چو ناهيد آورد در چرخ كيوان را

بو مطرب شاهك بر قابل غلامن تربيت ايدردى * وسازنده لكده ونوازنده لكده
مشفقانه تعليم ايلردى * تا از زمانده صنعت موسيقاريده استاددن استاد كار
اولدى (ع) قابل شاكرد اولان استاد اولور استاددن * بو غلامك آهنكسازلغى ونغمه
پردازلغى بر مقامه يتشديكه * آوازهٔ قول وغزلى صفاهان وعراق وحجازى
طوتدى وصيت صوت وصداى نقش وعملى مسامع مجامع عرب وعجمه يتدى
(مثنوى) چجن ايتسه سر آغاز دلاويز * ايدردى عيش وعشرت آتش تيز * شو ساعت
كم اورردى زخمه عوده * فلكده زهره باشلردى سروده * شاه غلامك هنرندن آكاه
اولوب آنك تربيت وتقويتنه التفات بيوردى * تا بر مرتبه يه واردى كه نديم خاص
ومطرب صاحب اختصاص اولدى * شاه همواره نغمات فصيحه ايله كه لحن داودى
نفس مسيحدن خبر ويرردى * وصوت عود وصداى سرود ايله كه قلوب عشاقى عود
كبى هوا اودنه اورردى عزم بزم عشرت وآهنك عيش وصحبت ايدردى * عرق
حسد دل مطربده تار عود كبى مضطرب اولدى * ونار غاره تحمل ايده ميوب اخر كار

نی قتله مرتکب اولدی * بو خبر سمع پادشاهه یتشوب مطربك احضارنه فرمان ایتدی * چون مطرب مقام سیاسته کلدی * پادشاه هیبتله اکا نکاه ایدوب خطاب عتاب آمیزله ایتدی ای بی ادب بیلمزمیدککه بن طرب دوستم طینتم آب عشرتله سرشته وخلقتم نشاط مسرتله آغشته در * بنم نشاطم ایکی قسم ایدی بری صحبتده سنك سازنده لکلکدن حاصل اوبری خلوتده غلامك نوازنده لکندن واصل ایدی چون سن بی سبب ظاهر نشاط وسرورمك نصفنی باطل قیلدك لازم اولدیکه بیورم تا سکا دخی اول شربتدن که غلامه ایچردك چاشنی ویره لر * وتار کردنکی تیغ هلاکله چالوب عود وجودکی فنا اودنه اوره لر * مطربك مضمونه قول شاهدن * سرود سرور کلوب ایتدی شاها بن خودکاه ایتدمکه شاهك نصف نشاطن تباه ایتدم * اما بنم حقمده پادشاهك فرمانی نفاذ بولورسه کندینك تمام نشاطنی ضایع ایتمش اولور * پادشاهه مطربك بو کلماتی خوش کلدی * ونوازش بیوروب قتلدن آزاد قیلدی * بو مثلی ایرادن مراد اولدرکه بنم طرب وسرورمدن برازی فرزندم سببیله هباء منثور اولدی * سنده که ساز عراق فراقه آهنك ایدرسن * قریبدرکه پشت امیدم قدنی کبی راست ایکن قامت چنك کبی خمیده * ودائرهٔ سینه خد دف کبی نرم ایکن روی عود کبی خراشیده اوله * عاقبت خود اوراق صحبت یاران تند باد مفارقت ضروری ایله پریشان اولمق مقرردر * باری الان اختیار هجرانی روا کورمه ونعمت صحبتی غنیمت بیل دامن جمعیتی الدن کیدرمه (بیت) خود مکن بیکانکی باری چو میدانیکه چرخ * آشنایانرا زیکدیکر جدا بیها دهد * قبره ایتدی حقدنهانخانهٔ دلده مدفون وکینه خزانهٔ سینه ده مخزوندر چون کمسنه اکا مطلع اولمق ممتنعدر * پس قیل وقال ترجمان زبانه اعتماد جائز دکلدر که کاه اولور که زبان ضمیرده مکنون اولان سرك مضموننی عبارات راستله ادا قیلمز * وبیان مخزونات خاطری آنهاده شرط امانتی یرینه کتورمز * اما قلوب بحکم القلوب تتشاهد بر برینه شاهد عدل وکواه راستدر * بیت *

حدیث سر دل دل داند و بس * زبان ولب دران محرم نباشد

ملکه ده معلومدر شول نسنه نیکه زبانی ادا ایدر قلبی اکا موافق * وضمیرنده نهان اولانك بیاننده لسانی صادق دکلدر * ع * صد جان فدای انکه زبان ودلش یکیست * ای ملك سنك سطوت وصولتکی خوب بیلورم * ونهیب سیاستکدن دخی تمام باخبرم * بیت) از کوه کاه زخم کرانتر کنی رکاب * وز باد وقت حمله سبکتر کنی عنان اما هیچ بر آن خطر هیبتکدن امین اولمسم * وبر نفس ضرر سطوتکدن ارام قیلمسم کرك وبن اول جمله دن دکلم که طبیب اکا سویلیه که * داروی چشم سکا ذوای شکمدن

اهم والزم * واصلاح حس ظاهری دواء باطنیدن سکا نسبت مقدمدر ملك
استفسار ایتدیکه نیجه روایت اولنمشدر اول * حکایت * قبره ایتدی که
بر مریض ضعیف بر طبیب ظریفه کلوب دردشکمدن نالش ایتدی * وصعوبت
المدن یانوب یاقلوب دردنه دوا طلب قیلوب ایتدی * ع * ای طبیب آخر علاجی
کن چو کار از دست رفت * طبیب اول طریقه‌له که ارباب حکمت وقانون معرفت
اسباب وعلاماتی تقدیم ایدرلر * تا تشخیص مرضدنصکره علاج کامل که سبب
شفای عاجل اوله * مباشرت قیله‌لر بر سبیل استفسار اندن سؤال ایتدیکه بو کون
نه غدا ییدلك * مریض ساده دل جواب ویردیکه قورومش قورلمش یانمش کویمش
نان پاره ییدم واول غدا ایله که زفت وانکشته دونمشدی * تنور معده‌یی تافته قیلدم
طبیب خادمنه ایتدی وار دار الشفادن کحل روشنایی کتور بو خسته‌نك چشمنه
چکه‌لم تا باصره‌سنه جلا ویره) ونور بصرنی زیاده قیله) مریض چون طبیبدن بو کلامی
اشتدی فریاد ایدوب ایتدی (بیت) آخر چه محل هزل وبازیست * وقت اجلست وجان
کدازیست) ای طبیب هزل ولطیفه‌می سویلرسن * که بن دردشکمدن سکا شکایت
ایدرم * سن درد چشم علاجن ایلرسن * ای حکیم بزرکوار داروی دیده ایله
دردشکمك نه مناسبتی وار * طبیب ایتدی دیلرمکه سنك چشمك روشن اولوب سیاه
وسفیدی تمیز ایده‌سن * تا بردخی بو مقوله غدا ایمکدن ابا وپرهیز ایده‌سن * پس
علاج چشمه احتیاجك مداوات شکمدن زیاده‌در بو مثللی ایراددن مراد بودر که
بن اول قبیلدن دکلم که خامی پخته‌دن * وسوخته‌یی ساخته‌دن فرق
اتمیم * بیت *

* بحمد الله که در دانش چنانم * که خیر از شر جدا کردن توانم

ملك ایتدی دوستلر بیننده بو مقوله وقایع چوق واقع اولور * هیچ اولورمی که دواعی
مخاصمت بالکلیه میان آدمیاندن مرتفع * واحباب بیننده ابواب منازعت
مسدود اولوب اسباب مخالفت مطلقا ممتنع اوله * اما هر کسه که نور عقلله آراسته
* وزیور رأی وفکرله پیراسته اوله * حسب المقدور اطفاء نائره غضبه چالشوب قادر
اولدیغی قدر آتش خشمی آب حلمله تسکین ایدر * وبیلورکه تجرع شربت مغفرتده
اکرچه که غایت مرارتده اوله * چاشنی حلاوت مروت مندرج * وتحمل
بار مشقت وحلم وبردباری هر بار که زهر آمیزدر * تریاق بهجت ومسرتله مختلط
وممتزجدر (مثنوی) غصه مخور زانکه شقاوت دروست * خشم فرو خور که حلاوت
دروست * شعشعهٔ برق در آزردنست * قاعدهٔ بحر فرو خوردنست * سینهٔ
دریا نشود پر غبار * کرچه که باران کندش روزکار (قبره ایتدی من تهاون بالشر وقع

بالضرمثلی موجبنجه هر کیمکه کاردشواری آسان ملاحظه قیله * کارآسان اکا
دشواراوله * بوکاردشواری آسان ملاحظه ایتمك کرك وبوامرصعبده تخفیف
وتهاونه مجال ویرمك کرك * بن نقدعمرمی چرخ شعبده بازلك مهره بازلغی نظاره
سنده تلف ایتدم * ونفایس اوقاتم دهرك عجایب وغرایبی تماشاسنه صرف
ایلدم * لاجرم ذخائر تجربه دن استظهاروافر تحصیل ایتمشم * وبضاعت
کیاست وسرمایهٔ فراست ایله سود تمام اله کتورمشم) وعین یقینله کوروورم وبیلورمکه
شعلهٔ اختیارسلطانی وشرارهٔ اقتدارقهرمانی خانهٔ عهد وپیمانی یقار * وتندباد
نخوت وکامکاری وصرصرسطوت جباری بنیادآزرم وبنای وفایی اساسندن
بیقاراول مقامده که شیرهیبت سلاطین دم انتقامی زمین کینه اورر * تملق روباه
بازیدن نه فائده عائداولور * همان اولی بودرکه کندیمه خواب خرکوش
ویرمیوب احتیاط ایدم * وخشم پلنکدن هراسان اولمش آهوکبی راه بیابانی
طوتم کیدم * که خصم ضعیفه هیچ وجهله دشمن قویله مقاومته مجال میسر
دکلدر * نته که اول پادشاه کندودشمنیچون بوبابده برمثل ایراد ایلمشدر * ملك
بیوردیکه نه وجهله اولمشدر اول (حکایت) قبره ایتدی دیارترکستانده برپادشاه
عظیم الشان وارایدیکه * همای همت بیهمتاسی سایهٔ صلاح وجناح فوزنجاح
مفارق عالمیانه بسط ایتمش * وعنقای لوای دولت والاسی بالای اشیانهٔ
طاوس ریاض آسمانه یتمشدی * عدل کاملی اتمام مهام انامده اهتمام تمام ارزانی
بیورمشدی * وبذل شاملی کافهٔ خاص وعامی بلکه عامهٔ دواب وانعامی خوان
احسان وطعام انعامیله طویرمشدی (بیت)

زمینی عدلی معمور ایلمشدی * جهانی بذلی مسرور ایلمشدی

اتفاق وزیرلرندن برینك ضمیری زنك خیانتله رنکپذیر اولوب * سدهٔ سپهراشتباه
شاهدن یوزدوندردی) ولوندوقلاش واختلاط اوباشدن جمع کثیرله کریبان طغیاندن
باش چیقروب مقام محاربه ومقابله یه کلدی * پادشاه چون بیلدیکه اول کراهلك
روی اطاعتی قبلهٔ انقیاددن متحول اولمش * ودیو طغیان وشیطان عصیان آشیانهٔ
دماغنه یول بولمشدر * سودای خامدن سربرانتقامله سرورلك دعواسن ایدر *
وکدورات دیرینه دن سینهٔ پرکینه ایله مهترلك تمناسن ایلر * مقتضای حال اوزره
برنامه یازوب رسولله ارسال ایلدی مضمون نامه نصایح مشفقانه ومواعظ ملوکانه
ایله مشحون * خصم مغرورغایت نخوت وغروردن نامهٔ منثوری نظرالتفاتله
منظور قیلمدی * وشراب عصیان وغبارکفرانله مست وحیران اولنلری کندی
دعوتله کندی جانبنه چکوب ولی نعمتك پندیله متنصح اولمدی * بیت * پراکندهٔ

چند راجع کرد * که ناورد جوینده روز نبرد * القصه چون پادشاه کوردیکه
نوشدارُوی ملاطفتله آنك مزاج کشینی که نهج اعتدالدن بالکلیه منحرف ایدی *
صلاحه کلمك احتمالی محالدر بو وجهله پیغام ارسال ایلدیکه سنکله بن همان شیشه
وسنکه بکزرز * کرکسه سنکی شیشه یه اور کرکسه شیشه یی سنکه * ایکی حالده دخی
شیشه شکست اولمق مقرر * وسنکه اندن آسیب وضرر یتشمك محققدر * بو مثلك
ایرادندن مراد اولدر که آیینهٔ ضمیر منیر شاهه هویدا اولسون که بو بندهٔ شکسته بال
دخی قبول تأثر وانفعالده همان شیشه مثالدر * خشم سلطانی ایله که سنك
کبی پایدار وخصم شکندر مجال مقابله محالدر * بیت * به بتان آهنین دل
نشوی دلا مقابل * تو که آبکینه داری ونهٔ حریف سندان * ملك اکرچه که
مرتبهٔ انتقامدن ملاطفت مقامنه تنزل ایدوب دیلرکه سکنجبین معذرتله صفرای
وحشتی تسکین ایلیه * اما مذهب خرده ارباب غدرلهٔ عذرنی قبول ایتمك منهی
ومحظوردر * زیرا که دیدهٔ اهل انتقام رؤیت طریق لطف ومروتدن کور *
وسینهٔ پرکینهٔ اصحاب حقد وحسد برینه دائرهٔ عفو ومغفرتدن دوردر * قطعه
ز دوستان سخندان شینده ام پندی * که بر ملایمت دشمن اعتماد مکن * چو اعتقاد
مضرت بخصم پیدا شد * مشو فریفته وفسخ اعتقاد مکن * ملك ایتدی کمان
موهومله که ان بعض الظن اثم مفهومیله موسومدر * اساس مصادقتی هدم
ایدوب سد مخالفت بنا قیلمقدر * مظنهٔ وهمی سببیله رفیق قدیمی سوز فراق *
وآتش اشتیاقه مبتلا قیلمق اصحاب مروته لائق می * وسوابق حقوقی شایبهٔ انحرافله
عقوقه مبدل قیلوب سررشتهٔ عهد وپیمان وعقد ایمانی جزئی خدشه ایله المدن
چیقرمق طریق ارباب فتوته موافقمیدر * بیت *

وفا وعهد تو این بود ومن ندانستم * وفا ومهر تو کین بود ومن ندانستم

سلك فقیر که جمیع جانورلردن حقیر * ونجاست ذات وخساست صفاتله شهیردر *
کورکه صفت وفا ایله نیجه موصوف * ومعرفت حقوق نعمتله نیجه مشهور
ومعروفدر * سنك چهرهٔ حالك خال وفادن نیچون خالیدر * وقامت کردارك خلعت
حقیقتدن ندن عاریدر * مهر ووفا کتابندن بر حرف اوقومدکمی وبستر صداقتده بر تکیه
بالین محبته باش قومدکمی * ع * وفا وعهد نکو باشد ار بیاموزی * قبره ایتدی بندن
امید مهر ووفا * وصدق وصفا نیجه ممکن ومیسردر که اول سزلك جانبکزدن ارکان
محبت زیر وزبر * وبنیان عهد وحقیقت خاکه برابر اولدی * بعده که مجرم جزاوسزاسن
بولدی * ممکنمیدر که موجبات وحشتی فراموش قیله سن * وفرصت مکافاتده
اخذ انتقامدن خاموش اوله سن چون حالیا زور وقوتله بنی الله کتورمکه قدرتکز

دیلرسزکه بنی دانهٔ مکر وحیله ایله دام انتقام چکه سزاما * بیت * عنقا شکار کس نشود دم بازچین * کانجا همیشه باد بدستست دام را * حکمای فضائل مناقب سینهٔ سلاطینده متمکن اولان کینه دن احترازی واجب کورمشلردرکه انلر نخوت سلطنت سببیله اخذ انتقام بابنده زیاده قصد واهتمام ایدرلر * چونکه فرصت بوله لر * نه توجیه وتأویله رخصت ویررلر * ونه احتجاج واعتذاره مهلت روا کوررلر دیمشلردرکه کینه اخکر فسرده یه بکزر اگرچه حالیا اثری ظاهر اولمز * اما آتش غضبدن برشراره ایله شویله مشتعل اولورکه آب حلمله انطفا بولمز سیلاب خشم خروش ایدیجک بنیان جهانیانی ییقر) وشعلهٔ انتقام آتش کینه دن خروج ایدیجک نیجه خانمانلری یاقر * اخکر کینه دن کانون سینه ده برشرر قالسه ضرر شعلهٔ خشمدن امین اولمق میسر دکلدر * ع * چون شعله زند خشم تر وخشك بسوزد * ملك ایتدی عجب حالتدرکه سن بوبابده عنف وخشونت طرفنه کیتدك * لطف ومروت جانبن برطرف ایتدك * نیچون ممکن دکلدرکه مبادئ وحشت میامن الفته مبدل اوله * وکدورت ومخاصمتدنصکره صفای مخالصت ظهوره کله * قبره ایتدی برکمسه قادر اوله که مراعات جوانبده لطف تمام * وطلب رضای احبابده سعی واهتمام کوستره * وانلره وصول خیر ودفع ضررده معاونت ومظاهرتی ذمتنه واجب کوره * ممکندرکه اول وحشت میانلرندن مرتفع اولوب هم سینهٔ کینه جویه صفای کلی حاصل * وهم دل خائفه نسیم امن وامان واصل اوله * اما بن قادر دکلم که بوبابده عارضهٔ کینه یی زائل ایدر برنسنه فکر ایده بیلم * وطبعی طریق الفت وملایمته مائل ایدر برچاره خاطره کتوره بیلم * بنم درکاهمه پناه ایتسم متصل هراس وخوفده اولوب هر لحظه مرك وهلاکه منتظر اولمق مقرر ومحققدر * پس بوم اجعتدن مجانبت اختیار ایتمك ومعاودتی مباعدته مبدل قیلمق اولی واوفقدر * بیت * ازدرخت بخت چون بشکفت کلهای وصال * دربیابان جدائی خاردرپاهم خوشست * ملك ایتدی افراد آفریده دن برفرد براحد حقنده بی ارادت حق عز اسمه برذره نفع وضرره قادر دکلدر * وقلیل وکثیر وصغیر وکبیردن عرصهٔ وجوده کلان دائرهٔ تقدیر ازلی * وسابقهٔ حکم لم یزلیدن خارج دکل * نته که دست قدرت مخلوق ایجاد واحیادن قاصر واهلاك وافنادخی مخلوق جهتندن متعذردر * بنم فرزندمدن صادر اولان خطا وقصاص طریقیله سندن واقع اولان جزا قضای ربانی ومشیت یزدانی سببیله در * انلرده میانده بهانه در * وحکم باریده سبب ظاهریدر * بنی تقادیر آسمانله مؤاخذه قیلمه * ومقدرات ربانیله سرزنش بیورمه وقضای خدایه رضا ویرکه * بیت * چون قدر تیرن آته قوس قضا * سپر اولمزا کامکرکه رضا (قطعه) بجز رضا

بقضای خدا نمی شاید * بغیر صبر بو وقت بلا نمی شاید * از انچه رفت قلم سر مکش وگرنه بیا) برون رواز خط او گز نمی شاید * قبره ایتدی دفع قضای آفرید کاردن افراد آفریده نك عجزی عیب ریب وشوب شبهه دن عاری * واهل تحقیق وارباب تصدیق قتنده بر قضیهٔ مبین ومبرهندر که احکام خیر وشر واصناف نفع وضر باری تعالینك عزاسمه ارادتی حسبیله ومشیتی سببیله نافذ وجاریدر) وخلقك قصد وجهدی ومنع ودفعی) وتقدیم وتأخیر ینك ذره دکلو نفعی یوقدر لا مرد لقضائه ولا معقب لحکمه بیت

کسی ز چون وچرا دم نمی تواند زد * که نقشبند حوادث ورای چون وچراست

هیچ بر عاقل بو معنادن غافل دکلکن بوکا قائل اولمشدر که جانب حزم واحتیاطدن غفلت ایلیه * ومضار ومکارهدن تحرزده مساهلت کوستره بلکه دیمشلردر هر امرك اسبابنه مباشرتده تقصیر ایتموب بعده اغامنی مسبب الاسبابه تفویض ایتمك کرك * مثنوی * سنتی بنهاد از اسباب طرق * طالبان زیر این نیلی تتق * ای گرفتار سبب بیرون مپر * لیك عزل آن مسبب ظن مبر * با سببها از مسبب غافلی * سوی این روتر شها زان مائلی) ونکتهٔ تعقل وتوکل بو قولی مؤید وبو امری مؤکددر (ع) با توکل زانوی اشتر ببند * ملك ایتدی بو مقالاتك محصلی وملخصی بودر که بن سنك ملاقاتکه جانله خریدار * وصحبتکه عن صمیم القلب امید وارم * ضمیر مده سکا تعلقم حددن بیرون * ودر رو نمده دیدارکه تشوقم شماردن افزوندر * هرچند بنم جانبمدن علایم مهر واشتیاق فراواندر * سنك طرفکدن عزایم هجر وفراق صد چنداندر * بیت * تو ملولی زما وما مشتاق * دل بدل میرود چه حالست این * قبره ایتدی سنك اشتیاقك بوکاندر که دل مجروحکه بنم قتلم ایله مرهم اوره سن * ومزاج علیلکه شربت هلاککله شفا ویره سن * حال بوکه بنم نفسمك حالیا شربت اجل ایچمکه حظی * وقامت بقاسنه قبای فنا بچمکه میلی یوق * مادامکه عنان اختیار الده اوله * سنك دام مکر کدن فرار ایلرم * وبو بابده تلفیق ایتدیکك مقدماتی تصدیقدن اجتنابی غیر صواب اکلرین که جان عزیز بسانده یا تمز وکسیلن باش ینه بتمز (ع) سر بازد کرز تن نروید * حالا بن کندی حالمدن * ملکك مافی البالنه استدلال ایدرینکه اکر فی الجمله اقتدارم اولسه * قرة العین سلطنتك هلاککندن غیریله راضی اولمزدم * عین الیقین بیلورمکه شاهك دخی فرزندینك ملالی سببیله بنم هلاککدن غیری مرادی یوقدر * ارباب مصائبك حالندن اول کمسنه خبردار در که مصیبت آتشیله طوتشمش * واول بادیه دن بادهٔ تلخ تجرع ایتمش اوله * صد عیان را حتدیده بو حالدن غافل * وناز پرورد کان زحمت نارسیده بو معرفت پیرایه سندن عاطللردر * بیت * ای ترا خاری زپا نشکسته کی دانی

که چیست * حال شیرانی که شمشیر بلا بر سر خورند * علم الیقین بیلورم * وعین عقلله مشاهده قیلورمکه هرگاه که پادشاه پسرنك بصرنی تذکر ایدوب بندخی نور دیده ملك حالنی تفکر ایدم مقرردرکه باطنلرمزده تکدر ظاهر اولوب مزاج ضمیر عزتغیرپذیر اولسه گرك) معلومدرکه اول حالده مقرخوابدن نه فتنه لر پیدا اولوب سینه ده نه کینه خیز ظهوره کلسه گرك پس صفای باطن بویله اولیجق مفارقت مواصلتدن صد بار اولی ومبا عدت مقارنتدن هزار هزار احرادر (ع) صحبت چو چنینست جدایی خوشتر * ملك ایتدی آدم میدر اول کمسه که جرایم احبابی ذیل عفوله ستر ایلمیه * وآیینهٔ سینه سین زنکار کینه دن مصفی قیلمیه مردفرزانه وخردمندیکانه قادردرکه مجرملرك جرایدجرایمنه بر وجهله قلم عفو ورقم صفح چکه که مدة العمر صفحهٔ خاطرنده آندن اثر کورمیه * وبرزمان لوح ضمیرنده آندن نام ونشان بولمیه * وکناهکارلرك استغفارنی سمع قبولله اصغا * وبدکردارلرك اعتذارنی اهتزاز تمامله تلقی قیله * شر الاشرار من لایقبل الاعذار * ع * والعذر عندی للذنوب مکفر * بن باری مشرب ضمیرمی خاشاك کدورتدن صافی بولورم * وآیینهٔ خاطرمی غبار خشم وغضب وزنکار حقد وانتقامدن خالی کوزورم * وهمیشه جانب عفوی قصد عقوبت اوزره ترجیح قیلورم * وبیلورمکه هرچندکه کناه عظیم اوله صفت عفو اندن اعظم اولسه گرك * بیت *

گر عظیمست از فرودستان گناه * از بزرگان عفو کردن اعظمست

قبره ایتدی ملکك بیوردیغی لطائف مقتضای حال واندیشهٔ مقاله محال الفدر * زیراکه بن کنهکارم مجرم همیشه ترسان اولورکه خائن هر لحظه وهر آن بدکمان وخائفدر * بو میسردرکه برکسه نك کف پاینده جراحتدن اثر اولوب اول قوت طبعله بی باك الك ایده * وشب تیره دن خارستان وسنکستان اوزره ریك نرل اوزره یوررکبی کیده * البته انك اول جراحتی تازه اولوب پاره اوزره پاره اولمق * واول بیچاره نك پای افکاری خار وخاره ایله پاره پاره اولمق مقرردر * بنمله ملکك حالی وقصد وصالی همان بو منوال اوزره در * وموجب خطاب کتاب مستطاب اوزره دخی اندن اجتناب فرض عین وعین صوابدرکه ولا تلقوا بایدیکم الی التهلکة * حکما بیورمشلردرکه اوچ طائفه روش حکمتدن دور * ومنهاج دانش ومعرفتدن مهجوردر * اول اول کمسنه که کندی قوتنه اعتماد ایدوب بی باك اوله لاجرم بو مقوله کمسنه نفسنی مهالکه القا ایدوب تهوری اکا سبب هلاك اوله ایکنجی اول کمسنه که اندازهٔ غداسنی تمییز ایتمیه * وطعام وشرابدن بولدیغن تناول ایلیه پرهیز ایتمیه * هرآیینه اول طعام وشراب اول کمسنه نك بنیهٔ حیاتنی خراب ایلیه *

اوچنجی اول شخص که ملایمت خصمله مغرور اولوب عدونك عذب لسانیله مسرور وسحر بیانیله مسحور اوله بی شبهه آنك انجام کاری خسارته مفضی * وعاقبت حالی ندامتی مقتضی اوله * بیت * مشو ایمن از حیلهٔ دشمنان * بیندیش وبرتاب ازان سو عنان) ملك ایتدی ای قبره هر چند که بن باب ملاطفتی فتح ایدوب سنی جانب ملایمته تحریك ایدرز * ونصایح دوستانه ایله طریق صلاحه دلالت ایدرز * سر انکشت بیمان وایمانله کوش قبول واذعانکی تعریك ایلرز * سن همان اقدام رعونت وخشونت اوزره قیام ایدوب بو نصایحك استماعندن دامن قبولی سلکرسن * ومتصل زمین دله اباوامتناع تخمن اکرسن * برکسه یه نصیحت ایتمك که کوش هوشی کوشوارهٔ استماعدن عاطل اوله * همان اول زاهدك اول کرکه نصیحتی کبی باطل وبیحاصل اوله * قبره ایتدی نیجه روایت اولنمشدر اول * حکایت * ملك ایتدی اخبارده کلمشدر که برمرد زاهد وعابد مجاهد که اوقات شریفن ادای وظائف اذکار واورادده وعبادی طریق صلاح معاش ومعاده ارشادده صرف ایتمشدی * اتفاق برصحراده کیدرکن کوردیکه برکرك کرسنه دهن حرص وشرهی آچوب * وزمین دله دانهٔ آرزوو طمعی صاچوب جل همتی بوکا وقف ایتمشدی که بربیکاهی تباه ایدوب آنك ماتمیله سور * وبرجانوری بیجان ایدوب ایت نفسن انکله کورایلیه * بیت * ستیز کاری پیدا دکرنکرکه بجهل * رساند آن بی یك سور صد زیان بکسی * زاهد که انی اول حالده کوردی وصفحهٔ ناصیهٔ سنده جور وستم رسمن مشاهده قیلدی * شفقت ذاتی ومرحمت جبلیسی مقتضاسی اوزره پند ونصیحته آغاز ایدوب ایتدی * زنهار خلایقه ایذا واضراردن احترازایله ودست تعدی یی دراز * وچشم نفس حریصی سوزن قناعتله دیك میل شره وآزا یتمه * مثنوی *

قیون کبی سلیم النفس وخرسند * اولوب ایت کرك نفسك اغزنی بند

نه کوزله حرصله عالم قوزیسن * نه ویرکل کرك نفسك آرزوسن * که عاقبت ظلم وبیداد عقوبت رب العباده مفضیدر * وخاتمت جور وتعدی عذاب آخرته مؤدی مثنوی * هرکه آیین ظلم پیش نهاد * بندبر دست وپای خویش نهاد * چندروزی اکرسر افرازد (دهرش آخر زپا دراندازد * بومقوله نیجه سوزلر سویلدی * وخلقك کوسفندندن ترك تعدی بابنده بیحد پند ونصیحتلر ایلدی * کرك چون زاهدك بو نصایحن استماع ایتدی * ای خطیب منبر نصیحت * تطویل الخطبة من سنة الجاهلیة * موعظه بابنده اختصار اختیار ایله که بو پشته نك اردنده برسوری بورر قورقرم فرصت فوت اولوب دست امید دامن مقصوده واصل اولمیه

آچ برقورت

بو مثللی ایراددن مراد اولدر که اول قصد بن زبان نصیحتی پرکار ایده وبن * سن همان اعتذار سابقی تکرار ایدرسن * وهر بار یکه مدعامی شهود عدول له اثبات ایلدیم * سن مکابره وعناد ایله انکار ایلرسن * بیت *

مکن که اهل مروت سخن شنو باشند * هزار سال بیک نکته در گرو باشند

قبره ایتدی بن زاجر عقله متنصح اولدم * وواعظ خرددن نصیحت الدم عاقل آنی اکا لدم که پیوسته باب حزمی گشاده طوته * وآیینهٔ تجربه یی پیشنهاد ایده * عزم مفارقتند نصکره بونده بود کلو اقامتم دخی غایت حزممدندر * ع * عاقلانه برسر راه گز بن ایستاده ام * بو مخلص ومقر کزدنکه بکا ضرر وخطر ایرشمیه * من بعد بکا بونده توقف ایتمک حرام * وبو تردد وتحیرله بنه خدمت شاهه مراجعت موجب ملامتدر * زیرا ایلورصکه ملک بنم خونمی استحلال ایتمشدر * وشرع مروتده حرام اولنی مباح طوتمشدر * پس بنه توقف بو منزلدن رخت اقامتی کوترمک واجب * وبر ساعت بونده اقامت خلاف مقتضای رأی صائبدر (ع) رفتم که ازین زیاده بودن خوش نیست * ملک ایتدی سکا اسباب معیشت آماده وابواب راحت وفراغت کشاده ایکن مشقت سفر اختیار * وانتظام معاش امری تمام ایکن مجرد اوهام خام له ترک یار وجلای دیار ایتمک طور عقل سلیمدن دور * ومقتضای طبع مستقیمدن بغایت مهجوردر قبره ایتدی هر کمسه که بو بش خصلتی طریق معاش ومعاشرتنه زاد * وبنای کار مصاحبتنه پیشنهاد ایلیه * هر نه که قصد ایده برمراد اوله * وهر دیاره که واره رفیق ویار ومصاحبت غمکساردن خالی اولمیه * اولا بدکردار لقدن عار ایتمک ایکنجی نیکوکارلغی کندویه شعار ایتمک * اوچنجی مواقع تهمتدن احتراز ایلمک دردنجی مکارم اخلاقی کندویه لازم قیلمق * بشنجی آداب معاشرته جمیع اوقاتده مراعات ایتمک * هر کمسه که بو مناقبی جامع اوله * هیچ بر دیارده کربت غربت اکا یول بولمیه وراحت موانستی وحشت غربته مبدل اولمیه (ع) دانا بهیچ شهر وولایت غریب نیست * عاقل چون کندینک مولد ومنشأنده واقارب وعشایری بیننده دائرهٔ امن وامانده دور اوله * ضروری فراق یار وجلای دیار اختیار ایتسه خرد وارجمند قتنده معذور اوله * زیرا که بونلردن عوض میسردر * اما نفس نفیسدن بدل متصور دکل * بیت * هر کیمک که قریبی اولمیه یار * وطنندن غریب اولور ناچار * قطعه * اگر ترا بوطن نیست کارها بمراد * اسیر خانهٔ علت مشو زبی هوسی * سفر نمای که بی دوستی نخواهی ماند * بهر مکان که روی وبهر زمین که رسی * ملک ایتدی کندیکک تقدیر جه نه زمانده کاورسن * وانده نه دکلو مدت توقف قیلورسن قبره ایتدی

ای ملك كتدكده نصكره بنه كلمك توقعن ایتمه * وبو سفردن معاودت احتمالن
خيالكه كتورمه * عجب مشابهدر برزم سؤال وجوابمز اول عرب ايله نانوا حكايتنه
* ملك صورديكه نيجه اولمشدر اول (حكايت) قبره ايتدی روايت ايدرلر كه برعرب
عرابی شهر بغداده كلوب برنانوادكاننده كورديكه كرده لر قرص ماهی كبی
افق تنوردن چقمش * وچوركلر سينهٔ آفتابه داغ حسرت ياقمش كاكك فروغی
سما كه يتمش حلقه لر خلقه صلای عام ايتمش سميد سفيدی كوروب هلال پرمغن
اصرش * بيت *

سميدال قالديروب ايلر دعالی * ايدرلر حلقه لر خلقه صدالی

قطعه) فراز منبر خبازقرص نان پنداری) كه خورشيد جهانتابست طالع كشته
ازكردون * تنور نانوا نار خليل الله را ماند * كزو هر لحظه آيد تازه نانی همچوكل بيرون
بيچاره اعرابينك مشامنه چون بوی نان كلدی (ع) تن بی جانه كويا حيات جاودان
كلدی * آتش اشتها تنور معده سندن زبانه چكوب نانوايه ايتدی * ای خواجه
نوازمكاردن طويتجه اكل ايتمكه نه ويره بن خباز فكر ايتديكه بو حريف انجق اوج درت
رغيف يمك ميسردر (بندن التيدن تجاوز ايتمك مقرردر) پس ايتدی ثلث دينار
احضار ايله) وديلديكك قدر بو نانلردن افطار ايله) اعرابی نقد معهودی ويردی ودجله
كنارنه كلوب اوتوردی متصل خباز نان كتورردی * اعرابی الوب صويه باتوروب
يردی * تا ثمن نان ثلثندن ثلثانه واردی * اندن دخی تجاوز ايدوب دينار تمام اولدی
نانوا بوكه تحمل ايده ميوب ايتدی يا اخا العرب * اول خدا حقيچونكه سكا بوقوت
اشتهايی كرامت بيوردی بكا ديكه نيجه يه دلك يسك كرك * عرب جواب ويرديكه
خواجه اضطراب ايتمه كه ديك معده آتش اشتها ايله شويله غليان ايتمشدركه تا بو آب
رواندە جريان ممكن اوله * بكا اكل ناندن فراغت ممتنعدر * بومثلی عرض ايتمكدن
غرض اولدركه ملكه معلوم اوله كه تا آب حيات مجاریٔ بدنده جاريدر * تناول
نان وبنم جان بكا ضروريدر * و مائدهٔ بی فائدهٔ مصاحبتدن منتفع اولمق ممتنعدر *
روزكار غدار برزم ميانمزه برهجران حجابن چكديكه * من بعد احتمال وصال طيف
خيالدر * وزمانهٔ ناپايدار برزم رشتهٔ مصاحبتمزه بروجهله انفصام وانفصال
ويرديكه صورت اتصال آيينهٔ خيالدن غيريده كورنمك محالدر * من بعد هركاه كه
شوق ديدار پادشاه غالب اوله * اخبار سعادت ملكی نسيم سحردن صورسم
وجمال با كمال شاه عالمپناهی آيينهٔ خيالده كورسم كرك * بيت * كروصال يار
نبود با خيالش هم خوشيم * كلبهٔ درويش را شمع خوش از مهتاب نيست * ملك
قبره دن چون بو كلمات فرقت آميزی اشتدی قطرات حسرات وسيلاب عبراتی

چشمهٔ چشمندن روان ایدوب جزم ایتدیکه اول مرغ زیرلهٔ دانهٔ حیله ایله دامه کلمك
محالدر وسینه سنده اولان داعیهٔ انتقام خلوتخانهٔ خفادن عرصهٔ ظهوره خرام
ایتمك ممتنعدر برکره دخی زبان مکری پرکار ایدوب دکربار ایمان وعهد وپیمانی تکرار
ایتدی قبره ایتدی ای شاه عالمپناه هرچندکه سن بنای ملاطفتی مشید ومقدمات
ملایمتی ممهد * وباب امن واستیمانده عاطفت بیکران ارزانی بیوروب
آنی ایمان فراوان وپیمان بیپایانله مؤید ومؤکد قیلورسن * لیکن تمکن دکلدرکه
بن موجبات وحشتی فراموش ایدوب من بعد حلقهٔ خدمتی درکوش * وغاشیهٔ
ملازمتی بردوش ایدم * ع * سخن ضایع مکن دیکرکه بامادر نمیکیرد * ملکه چون
عین یقینله معلوم اولدیکه سوزن حیله ایله قبره نك کف پای دلندن خار وحشت
چیقرلمق جملهٔ محالاتدن وتیرغدرکه شستدن چیقسه زور بازوی عذرله ینه دسته
کلمك مقولهٔ ممتنعاتدندر * ایتدی ای قبره معلوم اولدیکه من بعد مشام جانمزه
شمامهٔ وصالدن شمه واصل اولمق محال * وچهرهٔ اتصال آیینهٔ وهمدن غیریده
کورنمك محض خیالدر * رباعی * آن رفته که درجوی طرب آبی بود * یاد رسر زلف
آرزو تابی بود * دردا که زمان عیش ودوران وصال * بکذشت چنانکه
کوییا خوابی بود * اما توقع وتضرع ایدرین که برقاج کلمه که آنك تکراریله صفحهٔ
روزکارده آثار سعادت باقی وپایدار اوله یادکار بیوره سن وصیقل وعظ ونصیحتکله
زنکار غفلتی مرآت خاطرمدن که غبار ملالله تیره اولمشدر زدوده قیله سن * بیت)

زبهر ما سخنی یادکار خویش بکوی * که بهتر از سخن خوب یادکاری نیست

قبره ایتدی ای ملك بنیان امور جهانیان اساس قضا وقدر اوزره مبتنیدر *
وشاه ووزیر وصغیر وکبیر اندهٔ فکر وتدبیر وتقدیم وتأخیرله مجال تصرف ممتنعدر
* بیت * سوق ایده چونکه برایشی تقدیر * آنی عوق ایده بیلمز تدبیر * براحد
بیلمزکه نامی جریدهٔ سعادتده می مرقومدر یا ناصیهٔ حالی داغ شقاوتله می مرسومدر
لیکن کافهٔ ناسه واجبدرکه * امورلرین اساس رأی صائب اوزره بنا ایدهلر *
ومراعات شرط حزم واحتیاطده اقدام اجتهاد واهتمام اوزره طوره لر * واکرقضیه
برعکس اولورسه دشمنلر شماتته مجال بولمیوب دوستلر معذرتن قبول قیله لر * قطعه
حکیم کفت که تقدیر سابقست ولی) بهیچ حال تو تدبیر خود فرومکذار * که کر موافق
حکم قضاست تدبیرت * بکام دل شده از کار خویش برخوردار * وکرمخالف
انست دآردت معذور * کسی که دارد از انواع عقل استظهار * ودخی بیلمك
کرك که اخبث اموال اولدرکه اندن انتفاع اولنمیه * واپله ملوك اولدرکه حفظ ممالك
وضبط رعایاده اهتمام قیلمیه * اخس احباب اولدرکه ایام شدت وهنکام نکبتده

دوستی جانبندن اهمال وغفلت ایلیه اشر نسوان اولدرکه بدخلق اولوب شوهرنه
اذا ایلیه * خراب آبادبلاد اولدرکه انده امن وامان اولمیه اقبح مصاحبت اولدرکه
مصاحبلرك آیینهٔ سینه لری زنکار کینه دن صفا بولمیه * پس چون بنله ملك
میاننده بوقدر کدر واقع اولدی (اولی بودرکه رسن هجر وفراقی میان جانه نطاق ایدم
ومقالات ملاقاتی من بعد کلمات موادعته تبدیل ایدوب آهنك حجاز صحبت شاهی
قویوب ساز عراق فراق ایدم (رباعی) رفتیم وداع مازدل باید کرد * وزآب دودیده
خاك کل باید کرد * کربد دیدی همه نکو باید کفت * وردردسری بود بحل باید کرد *
قبره کلامن بومقامده تمام ایتدی وکنکرهٔ ایواندن پرواز ایدوب صحرا جانبن طوتدی
کتدی ملك انکشت تحسری دندان تحیر ایله اصروب برزمان تأسف وتلهف ایتدی
وبرملال ایله که حد شماردن افزون وبراندوه ایله که دائرهٔ قیاسدن بیرون ایدی
قصرنه متوجه اولوب ایتدی (بیت)

کتدك ای غمکسار قلب حزین * قالدم آه وحمیله بن مسکین

بیت) بکجا کو یمکه بااین درد جانسوز) طبیبم قصد جان ناتوان کرد * میان مهر جانان
چون توان کفت * که یارما چنین کفت وچنان کرد * بودر اول کمسنه نك
داستانیکه ارباب حقدك مکامن غدرندن حذر ایدوب اهل کینك تضرع ونیازنه باور
قیلمدی وخصمك دعوای ودادنه اعتماد ایتمیوب اخذ انتقام ایچون کلام فریب
انجامنه مغرور اولمدی) عاقل کامل وهوشمند فاضله مخفی دکلدرکه بوداستانی بیاندن
مرادبودرکه خردمند بوجواهر پندی کوش هوشنه بند ایدوب حوادث جهان
ونوائب دورانده بونصایح بی مانند ایله فائده مند اوله وبوحکایاتی مرشد راه نجات بیله
وبنای کارین اساس حزم واحتیاط اوزره قیله وهیچ وجهله دشمن آزرده یه اعتماد
قیلمیه * آفت غدر ومخافت مکرندن امین اولمیه (رباعی) خواهی که نباشی بغم
ورنج قرین * بشنوسخن پاکتر از در ثمین * ازدشمن آزرده تغافل منمای * وزصاحب
کبر وکینه ایمن منشین

(باب نهم طریق عفو وصفحه سلوك افضل)
(اوصاف ملوك ایدوکن بیان ایدر)

رای دابشلیم وظائف خدمت وشرایط منتی تقدیم ایتدکدنصکره (مثنوی) دیدی
ای بلبل باغ معانی) ضمیرك غیب سرك ترجمانی) دیلك کنجینهٔ اسراره مفتاح) کلامك
غیب دیجورنده مصباح * معلوم اولدی اول کمسنه نك مثلی که دشمن آزرده دلدن
استمالتله تسلی بولمیه * وچون آیینهٔ سینه سنده غبار کینه وآثار عداوت دیرینه یی
باقی معاینه قیله * اظهار تواضع ونیاز ایله منهج احتیاط واحترازدن منحرف اولمیه *

حالا برهمن فاضلدن رجای کامل اولدر که بیان بیوره اول داستانی که عفو وغفران ملوککی مشتمل اوله * وپادشاه بعض مقربان درکاهندن آثار جرم وکناه مشاهده قیلسه آنی دامن عاطفتله می مستور قیلمق انسب ویا ساحهٔ عفو وسامحه دن دور قیلمقمی اصوبدر * برهمن بیدپا کلام دلکشا وخطاب جانفزا ایله جواب ویردیکه اکر ملوک زلات وجرایم مملوکده طریق عفو ومرحمتی مسلوک طوتمیه لر وجرم قلیل وجنایت یسیره عقوبت کثیرله مجازات ومکافات بیوره لر * مقربلرک مشرب اعتقادنده صفا قالمز * وخواصک قلوبی مکدر اولوب براخد انلره اعتماد قیلمز * بو حالتده ایکی علت حادث اولور * بری اولکه سوانح مصالحی مهمل ومعطل قالور ایکنجی ملوک لذت عفو ومنت مغفرتدن محروم وبینصیب اولور * اکابر ملوکدن بریسی بیورمش که اکر خلق جهان بزم کام جانمزه چاشنی عفو ومرحمتدن نه لذت بولدیغن بیله لردی * هر آینه درکاهمزه جرم وکناهدن غیری هدیه کتورمیه لردی (قطعه)

مجرم کراین دقیقه بداند که دمبدم * مارا چه لذتست بعفو کناهکار

همواره ارتکاب جرائم کند بعمد * دائم بنزد ما کنه آرد باعتذار * جمال حال ملوکک عالمه نقطهٔ عفودن زیبا خال وذوات سامی صفات خلفاء بنی آدمه فضیلت مغفرت ومرحمتدن افضل کمال اولمز مضمون کلام معجز نظام حضرت سید الانام علیه افضل التحیة والسلام (که الا انبئکم باشدکم من ملك نفسه عند الغضب) بو معنایی اشعار واعلام ایلر که فرط قوت آدمی تسکین شعلهٔ خشمله بیلنور * وصفت مردی ومردمی شربت ناخوشکوار غضبی هضمله تجربه قیلنور (بیت) مردی کمان مبر که بزور وست وپردلی * با خشم اکر برآیی بدانم که کاملی * افضل سلاطین واعقل ملوک عقل آیین انلردر که معیار خرد ارجمندی بنای کارلرنه معمار قیله لر وهر وقتده کردن اخلاقلرین حلیهٔ لطف وعنفدن خالی قومیه لر * اما لطف بر وجهله کرلک که سمت ضعفدن مبرا) وعنف دخی شویله کرلک که وصمت ظلمدن معرا اوله تا چهرهٔ حال سلطنت حلیهٔ جمال وزیور جلالله حالی * وعمدا ارکان دولت ومقربان حضرت اشارت خوف وبشارت رجا اوزره دائر اولوب سلطنت ومملکتک نظام حالی تطرق اختلال وتشتت وانحلالدن خالی اوله * نه مخلصلر عنایت بیکرانه دن بعید ونا امید اوله لر * ونه مفسدلر بیم سیاستدن رکاب جرأته قدم قویوب جنایت خیانته ارتکاب قیله لر (بیت) داشتی قوم خویش را جمشید * دائم اندر میان بیم وامید * حکمای اسلامیه (جزاهم الله خیرا) بیورمشلردر که ایزد تعالی بنده لرنی مواعظ قرآنی * ونصایح فرقانیله تهذیب اخلاقه ترغیب ایدوب تحصیل مکارم صفات ومحاسن

عاداتنه تحریض بیورمشدر * هرکیمه که سعادت ازلی یار * وکفایت ابدی معین ومددکار اوله * لاجرم احکام قرآن * وکلام حکمت انجام فرقانی قبلهٔ جان وکعبهٔ جنان ایدینوب جمیع ازمانده اول حرم امن وامانك حریم حرمتنه التجا قیله مصالح عباد حقنده نازل اولان آیات کریمه نك بریسی بو آیتدرکه نصایح مزبوره یی مشتملدرکه (وهی قوله عزطوله (والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس والله یحب المحسنین پیران طریقتدن بریسی زبان حقیقتله بو آیتك جواهر معانیسن بو وجهله سلك بیانه چکمشلردرکه کظم غیظ اولدرکه عقوبتده مبالغه اولمیه وعفو اولدرکه اثر کراهت صفحهٔ دلدن محو اوله * احسان اولدرکه دوست مجرم ومعتذره باب ملاطفت ومراجعت مفتوح طوته * بو مفصلك محصلی بودرکه آدمی کرکدرکه بنای احوال وافعالن لطف ومدارا اوزره مبتنی قیله * وجمیع اوقاتده مدارات ومواساتی معتبر بیله که حسان اخبار وصحاح آثارده کلمشدرکه * اکر رفق ولطف برصورتله مصور اولمق متصور اولسه * شعشعهٔ جمال باکمالی بروجهله تابان ودرخشان اوله که هیچ بردیده آنك مشاهده سنه طاقت کتورمیه) وبردبیرآنك شرح شکل منیر ووصف صورت بینظیرن کلك تعبیرایله صفحهٔ تقریره تحریرایده میه * بعض اعیان بو معنایی بوقطعه دن بریتله بیان بیورمشدر (قطعه) چوقدرت دادت ایزد بر کنهکار * بعفوش بنده کن تابنده کردد * که مجرم کشتهٔ افعال خویشست * چو بوی عفو یابد زنده کردد * (قطعه) کنهکاره چوقدرت بوله سن سن * کاهن عفو ایدرسك بنده اولور * که مجرم کندی جرمی کشته سیدر * نسیم عفوایرسه زنده اولور * چون بو مقدمانه تأمل شامل بیوره لر هر آینه عزاعلایه واصل اولورکه شرف انسان فضیلت عفو واحسان ایله متزاید ومتکامل اولور * پس همتی بو ایکی سیرته ملازمته قصر وبو ایکی خصلته مداومته حصرا یتمك کرك * پوشیده دکلدرکه آدمك حالی سهو وغفلت وجرم وذلتدن خالی دکلدر * اکر هر جریمه مقابله سنده عقوبت وهرجنایت آراسنده سیاست روا بیوره (اندن فساد کلی ومضرت عظمی ناشی اوله که خلل ظاهری مهمات ملك وممالیده ساری وفاشی اوله (مثنوی) بتندی سبك دست بردن بتیغ * بدندان برد پشت دست دریغ * سری کز تحمل بماند تهی * حرامش بود تاج فرماندهی * ودخی ملوکه لازمدرکه مقام تهمتده اولان خدامك مقدار هنر وکفایتن * واندازهٔ اخلاص ومناصحتن تمام تحقیق ایلیه * تا اکر اول جمله دن اوله که مصالح ملکده آنك رأییله استعانت ایتمك قابل اوله * یا وقایع دهرده آنك تدبیرندن استمداد ایلمکه لایق اوله اکا اعتمادین تازه ومجدد ایتمکه سعی بیوره وآنك تربیت وتقویتنه وتمییت وتمشیتنه مسارعت کوستره * ومشرب دلن عیب ریب وغل وغشدن صاف ایدوب قوت قلبن استمالت

واستعطافله ينه قرار معهودده يتشديره زيرا كه مهمات ملكه نهايت يوقدر وملوكك
كفايت ناصح وعمال امينه كه محرميت اسراره استحقاقلری ومهمات ملك ومالده
واستقلالده استعدادلری اوله احتياجلری محققدر پس جهاندارلك شرايطی
اولدركه اول كروه كه كمال خرد وصلاح وهنر وعفتله آراسته اوله لر* وزيور صدق وامانت
وتقوی وديانتله زينت بوله لر* وحقيقت وحقكزارلكده* ونصيحت وهوادارلكده
سائرلرندن ممتاز اوله لر تربيت بيوره لر وهر بريسی علی حده‌ته عمله يارارونه
مرتبه يه سزاوار دريله لر* وهر بربنی فهم ودرايتنه لايق ورای وشجاعتنه موافق
وعقل وكفايتنه مناسب مناصبه نامزد قيله لر* شويله كه بر كسنه نك هنری وار
ايكن عيبی ظاهر اولسه* اولی اولدركه آنك عيبنی ذيل اغماضله ستر ايدوب نظرلرين
آنك هنرنه حصر ايده لر كه لاريب بنی آدمك حالی شوب عيبدن خالی دكلدر* اول
اجلدندركه ديمشلردر (ع) ياربی عيب استين بی يار اولور* بو معنايی فهم ايدوب
بودقايق سلك ضبطه نظم ايتدكدنصكره پادشاهه لابدر كه امنا وعماله تفويض
ايتديكی اعمال واشغالك احوالنی تتبع وتفحصده اهمال روا كورميه* بلكه
بر وجهله تحقيق وتدقيق بيوره كه احوال ملك ومالی نقير وقطمير ضمير منيرنه مخفی
وپوشيده اولميه كه بونده ايكی فائدهٔ كلی متصوردر* بری بو كه مباشران اعمالدن كيم
رعيت پرور در وكيم جفا كستر دربيلوب انلر كه رعايت رعيت بابنده اهمال ايتميه
استمالت ويروب اول شغلده استقلال ويره وانلر كه زيردستلری غمن يميه) نامنی جريدهٔ
عملدن محو ايدوب دفتر عزلتده ثبت ايليه* مثنوی* خداترس را بر رعيت كمار* كه
معمار ملكست وپرهيزكار* بدانديش تست آن وخونخوار خلق* كه نفع تو
جويد در آزار خلق* رياست بدست كسانی خطاست* كه از دستشان دستها
بردعاست* نكوكار هر كزنبيند بدی* چو بد پروری خصم جان خودی* بری دخی
بو كه چون ضمايرده مرتسم اوله كه پادشاه نكوكارلك كردارنه لايق عاطفت
روا بيورور وكناهكارلرك كناهی مقداری تأديب وتنبيهی واجب كورور* اهل صلاح
اميدوار اولوب نيكوكارلك شاهراهنه كيدرلر* وارباب فساد ترسان وهراسان اولوب
اضرار وافساددن احتراز واحتياط ايدرلر* اسمار وامثالدن داستان شير
وشغال بو وصيته انسب وبو سياقته اقربدر* رای استفسار ايتديكه نه طريقله
روايت اولنمشدر اول* حكايت* برهمن ايتدی اخبارده كلمشدر كه ديار هندده
بر شغال وار ايدی* فريسه نام بنی نوعی ميانده بنام* حطام دنيای فانيدن
اعراض ايتمشدی* وتعلقات بيحاصلی وراء ظهرنه آتمشدی* اكرچه كه ابنای
جنسيله صحبت واختلاط ايدردی اما زهد ورهبانيت اختيار ايدوب سفك دم*
واكل دسم وايذای نفوس محترمه‌دن كه بنی نوعنك لازمهٔ ذاتيدر* احتراز

ایدردی (مثنوی) قیلوب پرهیز حیوانات اتندن * الن بومشدی شکر شربتندن *
کیجه کوندز ریاضت ایلریدی) خداونده عبادت ایلریدی) یاران انکله مخاصمته آغاز
ایتدیلر * ومنازعه‌یی مجادله‌یه بتشدیروب ایتدیلر * بزسنك بوسیرتکدن راضی
دکلز * ورأیکی بو اجتهادده خطایه نسبت ایدرز * چون بنی نوعك صحبتندن
وازکلمزسن * عادت وسیرتده انلرله نیچون دمساز اولمزسن * چون دست مصاحبتی
دامن مخالطتدن چکمزسن * انلرله کریبان موافقتدن نیچون باش چقرمزسن
ودخی عمر عزیزی محنت مجاعتله کچورمکده نه فائده الورسن * ومرغ نفسی قفس
ریاضتده حبس ایتمکده نه منفعت ملاحظه ایلرسن (وما جعلناهم جسدا لا یأکلون
الطعام) نصاب لذات دنیادن کندی نصیبکی استیفا ایتمك دیلرسن تا (ولا تنس
نصیبك من الدنیا واحسن کما احسن الله الیك) شربتندن بهره‌مند اوله‌سن *
واکل وشربدن که مددمرکب تن ومادۀ حیات بدندر امتناع ایتمك کرك (کلوا واشربوا
فرماننه امتثال ایده‌سن * وبیلمك کرك که ماضینك اقبالی محال * وامر
مستقبل مجهول الحالدر * زمان حالی غنیمت بیلوب خیال استقبالله ضایع قیلمق
* وتصورات فردا ایله لذات دنیادن سدرمق ایله قانع اولمق کرك (بیت) بیا تا یك
زمان امروز خوش باشیم در خلوت * که در عالم نمی داند کسی احوال فردا را *
فریسه ایتدی چون بیلورسن که ماضینك اقبالی میسر * وفردانك احوالی
مقرردکلدر * پس حالانه ادخار ایتدیکز که توشۀ راه فردا اولمغه صالح اوله (بیت)

آن طلب امروز بهر توشۀ * کز پی فردات بود توشۀ

دنیا اکرچه سراسر عیب ونقیصه‌در بو فضیلتی واردر که مزرعۀ آخرتدر * هرنه
تخم که بوکون بونده اکرسن * یارین انده انك ریعن کوتورسن (مثنوی) بکوش
امروز تا تخمی بپاشی * کرفردا برجوی قادر نباشی * اکراین کشت وورزی را
نورزی * دران خرمن به نیم ارزن نیرزی * مرد عاقل کرکدر که مبلغ همتن احراز
مثوبات آخرته مصروف قیله بو تقدیم خیرات وتحصیل مبرات‌له متصوردر *
وعنان قلبن نعمت باقی ودولت جاودانی جانبنه معطوف قیله * بو معنی ترك امانی
وقطع تعلقات عالم فانی‌ایله ممکن ومیسردر (بیت) برآستان فنا دل منه که جای دکر *
برای راحت تو برکشیده‌اند قصور * بوکون که قوتده فتور وقدرتده قصور کزبوق
ثمرات صحتدن خسته لك ایامیچون ذخیره احضار قیلمك * وسرمایۀ شبابدن کساد
بازار شیب ایچون سوداله کتورلك * وموائد فوائد حیاتدن سفر بادیۀ فنا وفوات
ایچون اعداد زاد استعداد ایدلك که راحت حیات لمعۀ برق کبی بیشباتدر ومحبت دنیا
ظلمت ابر کبی بیبقادر * نه موائد نعمتله الفت طوتوب فوائد دولتنه الفته اولمق

اولمق كرك * بيت * نه اقبالندن اول مغرور وسركش * نه ادبارندن اورجانيكه آتش * محصل كلام وخلاصهٔ ما فى المقام اولدركه قلبى محبت كلبهٔ محنته وقف ايتمك علو همتدن دور وكذركاه سيل فنساده عمارت بنا ايتمك كمال كياستدن بغايت مهجوردركه (الدنيا قنطرة فاعبروها ولا تعمروها) (بيت) جهان رباط خرابست دركذركه سيل كمان مبركه بيك مشت كل شود معمور * ياران ايتديلر اى فريسه سن بزى هر بسه اطعمهٔ نفيسهٔ دنيايى تركه دعوت ايدرسن * حال بوكه نعيم عالم انكيچون آفريده دركه نفوس متنفسه هردم انكله مغتنم اولوب نهال لذاتندن برخوردار اوله لركه (ورزقناهم من الطيبات) آيتى دخى بو معنايه اشارت وبو مدعايه شهادتده كفايت ايدر * فريسه ايتدى نعيم دنيا بربضاعتدركه عقلا انكله بازار جهانده ذكر جميل ونام نيك تحصيل ايدرلر * وسفر راه معاد ايچون زاد استعداد اعداد ايلرلر اما بحكم (نعم المال الصالح للرجل الصالح) مال ومنال انلرك حسن حال ومآللرينه باعث اوله * واثم ووبال كه مستوجب عقاب ونكالدر وسيله اولميه سزا كردنيا وآخرتده سعادت يوزين كورمك ايسترسكز بو سوزلرى سامعهٔ قبولله استماع ايدك وجان عزيزكزى طعمهٔ لذيذ ايچونكه حلاوتى حلقهٔ حلقدن اوته كچمز * نار جحيمه وعذاب اليمه القا ايتمكدن امتناع ايدك * اول نواله ايله كه بى آزار واضطرار عالم غيبدن حواله اوله قانع اولوب اول مقداردنكه بقاى تن وقوام بدن اكا منوطدر تجاوز ايتمك وشول نسنه ده كه مخالف شرع وعقل اوله بندن موافقت طلب ايلمك كه دكاسزكله مصاحبت سبب عتاب دكلدر * اما افعال ناپسنديده يه موافقت موجب عذاب وعقابدر * اكربنى بو نوع تكاليفه ترغيبدن غرض تعذيب ايسه اجازت ويرك تا ارض الله واسعه بو دياردن كيدم * تا ترك صحبت ايدوب كوشهٔ عزلت اختيار ايدم * بيت *

قيلوب مسند قناعت بورياسن * كيم دنياكبى عزلت پلاسن

ياران چون فريسه يى بساط زهد وصلاح اوزره قائم ودائم بولديلر * ظنلرى مرتبهٔ ايقانه * ويقينلرى درجهٔ اطمينانه ايروب سابقا ايتدكلرى كلماته نادم اولديلر وزبان اعتذارى پركار ايدوب مقام استعفا واستغفاره كلديلر * فريسه آز وقتده ورع وصيانت وتقوى وديانتده برمنزله واصل اولديكه * اول ديارك كوشه نشينلرى آنك باطننندن دريوزهٔ همت * وكرمروان باديهٔ مجاهدت بدرقهٔ نظرندن استمداد هدايت ايدرلردى * آز زمانده صيت زهد وكرامتى مسامع جهانيانه يتدى وذكر طاعت وعبادتى اول نواحيده شهرت طوتدى * فريسه نك منزلنه قريب بربيشه وار ايدى * انهار وعيون واشجار كوناكون ايله مملو ومشحون * آنك ميانده

برمرغزار خرم وار ایدیکه کلزار ارم آنک لطافت وصفاسنی غیرتدن یوزنه نقاب خفا چکمشدی * وباد صبا خاک توتیاسایی حسرتدن کوزینه کردوهبا اکمشدی (مثنوی) هوای جانفزاسی دلکش ایدی * فضای دلکشی جنت وش ایدی * لب جو بنده بتن سبزهٔ تر * خط کرد لب جانانه بکزر * وسعت فضا ولطافت اب وهوا سببیله اول صحرا کمال انواع وحوش وسباع * ومقام حیوانات متخالفة الطباع اولمشدی * انلرک امیری برشیر ایدیکه کمال هول وهیبتده برهزبر ایدی غایت نهیب وصولتده (بیت) نعره سن ایشتسه چاک اولوردی رعدک زهره سی خشم چشمن کورسه خاک اولوردی برقک چهره سی * اول حوالینک اهالیسی صدق واخلاص ایله آنک طوق اختصاصن کردن جانه چکررلردی * وپناه حشمت وحریم حرمتنده فارغ البال کچنوررلردی * اول شیر نیکخوی کامجوی دیمکله مشهور اولمشدی * بولقب ایله صیت وصداسی چارسوی جهانه وصول بولمشدی برکون کامجوی ارکان دولتیله هربابدن ساز مصاحبته آغاز ایدوب برحسب مقتضای مقام چرب وشیرین خوان الوان طعام کلام ایله رطب اللسان ایکن ناکاه هریسهٔ قصهٔ فریسه میانه کلدی * حضار حضرت آنک کمال صلاح وورع وعفتنده اول قدر مبالغه ایتدیلرکه ضمیر شیر بالضروره آنک میل ومحبتیله رنکپذیر اولوب سودای صحبتی سویدای قلبنده جایکیر اولدی (بیت)

رخسارهٔ او ندیده چون مردم چشم * فی الحال درون دیده جایش دادند

القصه کامجوبک ملاقات فریسه یه اشتیاقی روز بروز متزاید اولوب آخر کار احضارنه اشارت بیوردی * اولدخی فرمان اولی الامره اطاعت ایدوب درکاه عالمپناهه حاضر اولدی * ملک علی ملاء الناس شرایط تکریم وتعظیم بی قیاسی تقدیم ایدوب مجلس عالیده شرف اجلاس ارزانی بیوردی) وانواع آداب طریقت واطوار حقیقتده تجربه قیلوب حاصل کلام فریسه بی لالی فضائل ومعالیله مالی بربحر بیکران بولدی وجواهر مکارم ومآثرله مملو بر کنج شایکان کوردی * بردفعه دخی کشف مبهمات واصلاح مهمات وفصاحت تعبیر واصابت تدبیرده امتحان ایدوب نقد حالن محک اختبارده تمام عیار مشاهده قیلدی * ع * زری که پاک بود ز امتحان چه غم دارد) کامجوبه آنک مصاحبتی خوش کلوب آنک مجالستیله مؤانست قصد ایتدی * برمدتدنصکره آنکله خلوت ایدوب ایتدی ای فریسه ممالک محروسه مزده خیلی وسعت واروآنک اعمال واشغالی بسیاردر سنک خبر زهد وصلاحکی مسامع جلاله یتشدرمشلردر * ع * نادیده ز دیده دوستر داشتمت بوزمانکه سنی کوردم نظری خبراوزره راجح بولدم * وبیانی عیاندن قاصر کوردم

(بيت) شنيدم انكه در آفاق نيست ثانى (چو ديدمت بحقيقت هزار چندانى (چون سنك وفور ديانت وكمال صيانتكه اعتمادم روز بروز زياد اولوب اوزره در * ديلرمكه مصالح مملكت ومهمات سلطنتى سنك ذمت همتكه تفويض وتقليد ايدم * تا سنك ذروهٔ قدرك بزم انوار تربيتمزله آفتاب اولوب وآفتاب درجه‌لى بزم ذرهٔ عاطفتمزله ارتفاع بولوب زمرهٔ خواصدن وسلسلهٔ ارباب اختصاصدن اوله‌سن * وبزم يمن عنايت وحسن رعايتمزله امثال واقرانكدن * بلكه ابناى زمانكدن عز اقتدار وشرف اختيار له امتياز بوله‌سن * بيت *

براستان دولت ما هر كه سر نهاد * نكذشت هفته كه ز اهل سرير شد

فريسه ارتكاب منصب وزارتدن اجتناب ايدوب شيرك سؤالنه بو وجهله جواب ويرديكه سلاطين عدل آيينه مناسب بلكه فرض وواجبدركه كفايت امور جمهور ايچون انصار مصلحتكزار * واعوان معرفت شعار اختيار ايده‌لر ومناصبى مناسبنه توجيه ايدوب بر عملك قبولنده بر فرده اكراه جائز كورميه‌لر * وطالب اولميانلره ابرام والحاح بيورميه‌لركه هر كاركه جبر واكراهله حاصل اوله * عاملى حليهٔ اهتمامدن عاطل اوله * وهر باركه جر ثقيل ايله تحميل اولنه * حاملى آنك تحملنه قادر اولميوب چكديكى زحمتلرى ضايع * ولوازم وشرايطنك كما ينبغى عهده سندن كله ميوب انك وبالى سلطانه وكناهى پادشاهه راجع اوله) بو مقدماتى تمهيددن مراد بودركه بنده اعمال سلطانى يى كاراهم * واكا وقوف ودربتم واندهٔ ممارست وتجربتم يوقدروسن بر پادشاه صاحب شوكت وشاهنشاه عالى رتبه‌سن خدمتكده وحوش فراوان وسباع بيكران واركه حليت كفايت ودرايتله آراسته وزينت امانت وديانتله پيراسته * بو مقوله اعمال واشغاله دخى طالبلرى كالده * شويله كه التفات سلطانى انلر بابنده ارزانى بيوريله * خاطر عاطر شاهى دغدغهٔ كفايت مهماتدن فراغت بولور * انلر دخى ارتكاب منصبدن حاصل اولان نصابله وباد هوا وتحف وهدايای بيحسابله شادمان ومستظهر اولورلر * كاجوى ايتدى اى فريسه بو ممانعه ومعانده‌دن نه فائده عائد اولور * بن البته سكا بو كاسه‌دن شراب ايچرسم كرك) وطوعا وروعا طوق اهتمام مصالح خاص وعامى كردن اهتمامكه بكرسم كرك (ع) اكر خواهى وكرنه آن ماى * فريسه ايتدى اشتغال اعمال سلطانى ايكى طائفه يه ارزانيدر * برى اول عاقل سخت رويكه مكر ودها وفكر وذكا ايله كنديى غرضى حاصل قيله * وسپر وقاحته دائرهٔ عرضى حفظ ايدوب هدف تير تعرض اولميه * ايكنجى اول غافل ضعيف رأى كه تحقير وذلته معتاد اوله * وبى ناموس وبدنام ورسواى خاص وعام اولمقدن احتراز قيلميه * بو مثللو كمسنه محسود اقران اولميه * وكمسنه آنكله

مقام منازعت ومخاصمته کلمه بن وایکی طائفه دن دخی دکلم * نه طبع حریصدر که زمین دلده تخم خیانت اکم * نه نفسم خسیسدر که دنیای دنی ایچون بار مذلت چکم (قطعه)

بخدایی که آفرین کردست * عاقلانرا بخویشتن داری

که نیرزد بنزد همت من (ملک هرد وجهان بیک خواری * ملکه لازمدر که * مشرب خاطر عاطر شاهی بی بو اندیشه کدرندن صاف * وبنده بی تحمل بار مشقتدن مسلم ومعاف ایده لر * که عهد بعید ومدت مدیددرکه دیدهٔ حرص وآزی سوزن قناعتله دیکوب * ومتاع طمع ونیازی آتش ریاضتله یاقوب طورورم * اکر بر کره دخی ملک بنی عوائق دنیا وعلایق خلایقله آلوده قیله لر * بکا همان اول بلا یتشه که اول مکسلره یتشدی * شیر استفسار قیلدیکه نیجه اولمشدر اول حکایت فرنسه ایتدی روایت ایدرلرکه بروقت صدرنشینان صفهٔ صفادن بر صوفی صافیدمکه طریقت طریقنده ثابتقدم ایدی * کشت بازار ایدرکن بر درویش حلوایی که چاشنی فقردن ذوقی وفقرا صحبتنه شوقی وار ایدی * اول عزیزدن التماس ایتدیکه کوشهٔ دکاننی مقدم شریفیله تشریف بیوره * عارف دعوته اجابتی واجب کوردی * وانی استمالت ایچون ملتمسنی مبذول بیوردی * اوستاد حلوایی ضیافت طریقیله بر عسل مصفایی صوفینک اوکنه کتوردی * مکسلرکه انلرک عادتیدر حلویاته اوشرلر * ومنع ودفعله ممتنع اولمیوب اوستنه دوشرلر * ع * مکس جایی نمی خواهد مکر دکان حلوایی * مورو زنبور کبی طاس عسله اوشدیلر * بعض کنارهٔ طاسه قونوب برازی میانهٔ عسله دوشدیلر * حلوایی کوردیکه طاس زنبور مکسله طولدی * مروحه یی النه الوب طرد ذبابه مشغول اولدی * انلر که کنار طاسده قرار ایتمشلردی سهولتله کندیلرین خلاص قیلدیلر وانلرکه کندیلرین میانه اتمشلردی قید عسله پای بسته قالدیلر پروازه قصد ایتدکجه پرلری عسله آلوده اولوب دام هلاکه کرفتار اولدیلر اول عزیز چون انلرک بو حالن کوردی برحالت کاوب مستانه وارنعره لر اوردی چون دریای باطن شیخ ساکن اولدی وموج بحر وجد وحال آرام بولدی مرد حلوایی ایتدی ای عزیز بز حلوای صوری یی سندن دریغ ایتمدک سندخی حلوای معنوی یی بزدن دریغ ایلمه (ع) بکشا لب شیرین وشکر ریزی کن * شیخ ایتدی دنیای دونی واکا حریص اولوب مفتون اولانلری بو طاس عسلده بکا عرض ایتدیلر * ملهم غیبی ایتدی بو طاسی دنیا بیل وایچنده کی عسلی آنک نعیمی ملاحظه قیل بو مکسلرک جمله سی اهل دنیادر انلرکه کنارهٔ طاسه قونمشلردر فقرادر که مائدهٔ دنیادن آز فائده ایله قناعت ایتمشلردر انلرکه

درونهٔ طاسه کندیلرین اتمشلردر ارباب حرص وآزدر که قاذورات دنیایه
بوغازلرینه دلئ باتمشلردر اعتقادلری بودرکه تامیسانه یه واصل اولمیه‌لر نصیبلری
حاصل اولمیه بونلر زیاده‌ملا یعقللردرکه (الرزق مقسوم مفهومندن غافللردر چون
عزرائیل حی علی الرحیل مروحه‌سن تحریکه آغاز قیله انلرکه کارهٔ طاس دنیاده‌در
آسانلغله فی مقعد صدق عند ملیك مقتدر آشیانه‌سنه پرواز قیله وانلرکه
عسل زهرآمیز دنیایله آلوده اوله تحریك پروبال ایتدکجه اسفل سافلینه
متوجه اولوب انجام حال بد فرجاملری شقاوت وادبار ابدی اوزره اختتام بوله
(مثنوی) چرا یك لقمه می باید چشیدن * وزان پس این همه خواری کشیدن
بخرسندی کرای اینك بضاعت * نباشد هیچ کنجی چون قناعت * بومثلی ایراد
ایتمکدن مراد بودرکه ملك بنم پروبال اقبالمی عسل دنیای دغل ایله آلوده
قیلمیه که شاید امانت روحك استردادی وقتنده سلولئ راه آخرت سهولتله میسر
اوله (بیت)

چنان وقتی بدست آر از زمانه * که کر کوینددر و کردی روانه

کامجوی ایتدی هرکیکه مقام استقامتده مقیم وروش راه عدالتده مستقیم اوله
وستمکارلردن ستمدیده‌لرك ظلم وآزارین رفع ایدوب محنت کشیده‌لرك تظلمنی کوش
شفقت وترحمله استماع قیله * هرآینه دنیاده آنك دولتی عز استقامته مقرون اوله
وعقباده شرف رفعت وکرامتله اختصاص بوله فریسه ایتدی بلی مهمات انام
شویله که شرایطیله سرانجام بوله آخرتده اندن رایحهٔ نجات استشمام ایتمك میسردر
* فاما دنیاده آنك دولتنه دوام وبقا ممکن دکلدر * ومدت عملنه قرار وثبات
ممتنعدر * زیرا هرکسه‌که تقرب سلطانله سرافراز اوله هم دوستلر زمین
سینه‌ده بغض وکینه تخمن اکه‌لرهم اعدا اسپر وقاحتی یوزنه طوتوب نیام انتقامدن
خصومت تیغن چکه‌لر هرکاه‌که اکا عداوته اجماع منعقد اوله اولدخی خلقك اکا
سوء قصدنه معتقد اوله لاجرم بیم جاندن برآن امن وامان اوزره اولمیه وپای رفعتی فرق
فرقدانه یتشسه سلامتله اول ورطه‌دن باش قورترمیه شیر ایتدی چون برسنك قضاکه
راضی اولدق سنده برزم رضامز مقتضاسندن اباایتمه وکندیکی مهلکهٔ وهم وکرداب
تخیله آتمه که برزم سنك بابکده حسن اعتقادمز اعدانك سوء قصدنه حجاب تمامدر
وشیمهٔ کوشمالله انلرك راه مکایدنی سد ایده رزوسنی مرتبهٔ بلنده یتشدیروب حسادلك
قصد قدح وافسادنی ینه کندیلره رد ایدرز (ع) چه غم زحیلهٔ دشمن چو دوست
جانب ماست * فریسه ایتدی اکر ملکك بوتربیت وتقویتدن غرضی بو بنده‌یا بنده
احسان وعنایت ایسه عاطفت خسروانه ومعدلت بیکرانه‌یه لایق بودرکه بنی قویه‌که

بو صحراده ایمن وفارغ وساکن ونعیم دنیادن آب وکیاهله قانع اولوب ضرر دوست وخطر دشمندن آمن اولم مقرردرکه عمر قلیل که امن وراحت وحضور وفراغتله یچه نیجه اولیدر اول عمر طویلدنکه خوف وخشیت ومشقت ومحنتله یچه * بیت *

دمی فراغت دل بهترست زانکه کسی * هزار سال نه بروفق آرزو برید

کامجوی ایتدی سن غبار دغدغه وخوفی آینهٔ خاطر کدن دور واتمام مهماتی ذمت اهتمامکه آلوب بکا تقربله دیدهٔ اعدایی کور ودل احبابی مسرور ایتمک کرکسن فریسه ایتدی اکر حال بومنوال اوزره اولوب آکربنم اباوامتناعم فائده ویرمزسه وملک بنم اعتذارمه سمع قبولله شرف استماع ارزانی بیورمزسه بکا امن ویرملک کرک که چون زبردستلر بنم منزلمه وصول خیالیله وزبردستلر کندی مرتبه لرینک زوالی احتمالیله بنم حرمت عرضمی هتکه بلکه تیغ غرضله خون حرامی سفکه قصد ایده لر ملک انلرک دمدمه لریله متغیر اولمیوب انده رأی صائبله تأمل وتفکری ذمتنه واجب بیله حاسدلرک قصدنده وقاصدلرک کیدنده شرط احتیاطی رعایت قیله * بیت *
بهر تهمت نمی باید زما خاطر کران کردن * بقول دشمنان سهلست ترک دوستان کردن * شیرآنکله عقد عهد وپیمان وایمان ایدوب جمیع اعمال دیوان وخزاین واموالن آنک کف کفایتنه تسلیم ایدوب تمام اتباع واشیاعن کرامت بینهایتله مخصوص قیلدی وارکان واعیانته اعتبارا یتمیوب احوال مملکتده اندن غیریله استیشار واسرار سلطنتده اندن غیریله استظهار ایتمز اولدی اولدخی اتمام مهام واصلاح مصالح خاص وعامده جد تمام وسعی واهتمام کوستروب بروجهله فرط عدالت وضبط کفایت اظهار ایتدیکه ساعت بساعت شیر قتنده قربت ومکانتی زیاده اولوب مخالطت غایته ومخالصت نهایته یتدی نه فریسه برآن ملازمت شیردن دور اولوردی ونه شیر برزمان حضور فریسه سز آرام قیلوردی * بیت * دوستدن ایروکیمکه خنده قیلور * دوستلق شرطنی اوقنده بیلور * ع * چو دوستی بنهایت رسد چنین باشد) بوحال شیرک مقربلرینه کران کلوب مجموع ارکان دولت اکا مخالفتده موافقتدن دم اوردیلر وآنکله مخاصمتده اقدام اقدام اوزره طوردیلر شامدن صباحه دکین وصباحدن رواحه دکین مشاوره وتدبیر ایتدیلر وجمله سی آنک دفعنه ومنعنه وبیخ تقربینک قلع وقمعنه ال براتدیلر آخرالامر آرای جمیع اعیان وامرابونک اوزرینه منجر ومقرر اولدیکه اکا جنایت خیانت اسناد ایده لر تامشرب ضمیر منیر خاشاک نمیمه ایله مکدر اولوب آنک حقنده متغیر اوله چون تهمت خیانتله آنک دیانتی باینده عقیدهٔ شیرکه آنی مرشد کامل اعتقاد ایتمشدی تزلزل پذیر اوله لاجرم

آنك احكام واقعه النده كلى مدخللر بولمق ميسر وآنك قهر واستيصالنده مجال قدرت متصوردر * بيت * بو اسلوب اوزره تدبير ايلديلر * آنك دفعنده ال بر ايلديلر پس اتفاقله ارباب تزويردن بو تدبيرده شريك اولنلرك بريسن تحريك ايتديلر تاچاشت شيرايچون مهيا قيلنان كوشتى فريسه نك حجره سنه اتدى روزد يكركه شير زرين چنك آسمان بيشهٔ زبرجد رنك سپهرده جولان ايتدى امرا ووزرا صف خدمتنه طورديلر وصدور واعيان باركاه ملكه حاضر اولديلر فريسه برمهم كلى اتمام ايچون برجانبه كتمشدى شير آنك قدومنه منتظر اولوب آنك فرط كفايت وفهم ودرايتن وردزبان ايتمشدى * بيت *

وردزبان ومونس جانست نام يار * يكدم نمى شود كه مكرر نمى شود

چون هنكام چاشت اولوب شيرك اويني وقتى كلدى وجوع طبيعيسى هيجانه وديك اشتهاى سبعيسى غليانه آغاز قيلدى هر باركه وظيفه سى اولان كوشتك جستجوينده تك وبوى ايتديلر عين واثر بولمديلر وكيفيت حالدن خبر بيلديلر شير بغايت مضطرب اولدى برزمانده فريسه غائب وخصما حاضر ايدى چون كورديلر كه شيرك آتش جوعى ملتهب ولهب غضبدن قلبى مضطرم ومضطربدر تنور خشمنى كرم ايليوب فطير تزويرى پشورمك تدبير ايتديلر انلردن بريسى ايتدى بوندن غيرى چاره مز قالمدى كه ملكى آكاه ايده وز بو حضرتك منافع ومضارندن هرنه بيلورسك واستماع قيلورسك بعض منافقلرك مزاجنه ناموافق دخى كاورسه عرصهٔ عرضه يتشديره وز كامجوى متنبه اولوب ايتدى مقربان يكجهت ومتعلقان بالنيته لازمدر كه هيچ بروقتده شرط نصيحتده اهمال ايتميه لر وصاحب دولتلرينك شكر نعمت وحق همت تربيتلرنى بيلوب منفعت ومضرتدن بيلدكلرين واشتدكلرين موقف انهايه يتشديره لر * بيت * كسانى حق شناس وحقكزارند * كه حال از پادشه پنهان ندارند) حالا سن نه اشتدك سويله كوره لم ونه معلوم ايتدك تقرير ايله محل اعتباره اوره لم اول مفسد غماز وحسود همازفى الحال طراز تزويرى بو منوال اوزره نسجه آغاز ايلدى كه كوش هوشمه شويله القا اولنديكه فريسه وظيفهٔ ملكه دست درازلك ايتمش برى دخى انى تغليط ايدوب صورت انكارده ايتدى بن بوكا باور قيلمزين كه اول كم آزار وامانت شعار جانوردر برى دخى ساز حيله يى بو آهنك اوزره تحريك ايتمكه آغاز ايتدى بو امرده احتياط لازمدر هركشينك كه دوستى اولورسه دشمنى دخى اولور غرضله غير واقع چوق امور خيره ظهوره كاور خلايقك حقايقى سهولتله بيلنمز واسرار سرايره اسانلغله اطلاع اولنمز برى دخى مقام حيله ده قدم اقدام اوزره قيام ايدوب ايتدى ديد يكك كبيدر واقعا سرايره اطلاع وضمائره وقوف

تتبع مستوفی وتفحص مستقصایه موقوف در اما اکر وظیفهٔ ملك آنك منزلنده بولنورسه اکا اسناد اولنان تهمت ومیان ناسده والسنهٔ عام وخاصده مشهور ومذکور اولان خیانت ریب عیب ووصمت کذبدن مبرا درکا مجوی چون بو کلماتی استماع ایتدی عنان اختیار الندن کیدوب ایتدی خلق آنك حقنده نه سویلرلر وآنك خیانتنه نیچه بینه اقامت ایلرلر حضار مجلسدن برمنافقکه مخالفلره بوبابده موافق ایدی ایتدی ای ملك بو بیشه اهالیسی میاننده آنك خبر قصد غدر وفکر مکری مشتهر ومنتشر در اکر دید کلری واقعه مطابق ایسه انواع عقوبته لایق اولور وجنایت خیانتنك عنقریب جزا وسزاسن بولور ومبتلای مرض غرضدن بری دخی ایتدی ارباب صدق ودیانتدن هرکاه آنك باننده بعض جرم وجنایت اشیدیرم اما بلا تحقیق آنك تصدیقنه تردد ایدردم حالیا که بو فصل براصلی اشتدم ظلمت ظن وتخمین نور یقیندن اولوب مضمون مظنونمی تمام جزم ایتدم برمنافق دخی ایتدی بوندن سابق دخی آنك خبث عقیدت ومکر خدیعتی سکا پوشیده دکلدی اشته فلان وفلان واحد ابعد واحد بوکا شاهدلر که هرزمان ایدردم بوزاهد مرایینك عاقبتی فضیحته یتشوروندن خیانت عظیمه وجنایت جسیمه ظهوره کاور بری دخی که تهمت صدق واستقامتدن بری ایدی ایتدی زهی عجبکه بو بی ادب دعوای زهد وفقر ایدرکن وفرقهٔ فقرانك مقتداسی وارباب تاج وخرقه نك پیشواسی ایکن حجاب شرم وحیالی روی وقاحتدن رفع ایدوب بوخیانته جرأت ایتدی عجبدر که بو بیت صفحهٔ مقاله انك زبان حالندن ثبت اولمدیسه * بیت *

خرقه پوشی من از غایت دین داری نیست * پردهٔ بر سر صد عیب نهان می پوشم

بری دخی که طریقت تزویرلهٔ پیری ایدی ایتدی بوزاهد بالصورت وپاکیزه سیرت برمدتلرده تقلد اعمال مملکتی پشت دسته رد ایدردی وتحمل اعباء وزارتی محنت ومصیبت عد ایدردی بوحالتله چهرهٔ حالی خال خیانتله موسوم اولمق محل تعجب حیرت ومقام تأمل وعبرتدر * بری دخی ایتدی هرکاه کم اول اسیر شره وآز بو جزئی یه خصوصا که وظیفهٔ چاشت ملك اوله دست طمعی دراز ایده ظاهردر که مهمات کاینك اتماننده نه رشوتلره اقدام ایتسه کرك واعمال پادشاهیدن نه مبالغه مال الله کتورسه کرك * بیت * صیاد چو بر نکذرد از کنجشکی * دانه چه کند چو کبك وتیهو بیند * چون امر امیدان وقاحتی خالی کوردیلر ومرکب غمز وسعایته عنان ویروب ساحهٔ دل کامجویده تحیر وتردد کردن قوپردیلر * وزراد دخی زمام کلامی جانب قدح ووقیعته عطف ایدوب صفحهٔ ضمیر شیره انواع حشو بارزدن قلم تزویر ایله برنیچه رقم تحریر ایتدیلر وزیر اول ایتدی اکر فی الواقع بومتهم اولدیغی

جنایتـه اقدام ایتدیسه بونك مآلی همان خیانته راجع دكلدر فقط بلكه
كفران نعمت وخباثت سیرت وخساست طبیعته برهان وحجتدر انصاف
بودركه اكر بو جرأتی ایتدیسه ملكی تمام استخفاف ایتمشدر ودائرهٔ رعایت حرمت
شاهی وحشمت شاهنشاهیدن طشره كتمشدر ایكنجی وزیردخی اقدام اقدام
اوزره قیام ایدوب بو طرزله آغاز كلام ایتدیكه ای یاران بو نوع كلمات آشفته ایله نامهٔ
اعمالكزی سیاه ایتمالك (ایحب احدكم ان یأكل لحم اخیه) حذر ایدلكمان مجردله كه
(ان بعض الظن اثم) قبیلندندر بریكناهی تباه ایتمالك كه شاید قضیهٔ خیانت
غیرواقع اولوب جمله كز مجرم وآثم اوله سز عاجلده وآجلده برموجب (جزاء سیئة سیئة
بمثلها) * بو كارناسزانك جزاسن بوله سز اوچنجی وزیردخی ایتدی بو سرك تحقیقنه
وقوف ملكك ادنی اشارتنه موقوفدر صواب بودركه ملك فرمان بیوره تا انك منزلی
تجسس اولنوب روی حقیقتدن حجاب اشتباه رفع اولنه اكر وظیفهٔ ملك انك حجره
سنده بولنورسه بو تهمتك برهان صدقی عیان اولوب ظنون خاص وعام یقینه مبدل
اولور اكر بهتان صریح اولوب كوشت مفقود اول كاشانه ده موجود اولمیه جمله مز آثم
اولوروز بو تقدیرجه لازمدركه زبان اعتذار واستغفاری پركار ایدوب فریسه دن
حلا للغن دیلیه وز وزیر اخرایتدی شرط احتیاط بودركه بو بابده شتاب اولنه كه
آنك جاسوسلری روز وشب تجسس احوال ایدوب برآن بوندن كتمزلر وهر زمان
اشتدكلرین اكاایتشدیروب بو قضیه نك تدارككنده مقدورلرین دریغ ایتمزلر آخركار
وزرای ملكدن بریسی كستاخ وار اقدام اقدام اوزره كاوب ایتدی بو قضیه نك
تحقیقندن نه فائده عائد اولور وبو واقعه ده تتقیر وتدقیق نه یه مفید اولور فرضا كه اول
خائن نامتدینك جرمی روز روشن كبی ظاهر وهویدا اوله مقرردركه زرق وتزویر ایله
ضمیر ملكی تغییر ایتسه كرك وحبل حیله یه بر وجهله تمسك ایلسك كه جله یی
ساحل یقیندن كرداب شك وشبهه یه اتسه كرك * بیت *

بقدر انچنانست رایش متین * كه شك را براردبرنك یقین

القصه بو حالده كه شیر دود آتش جوعله خشم آلود بلكه بر پاره اودایدی حسودلر بو نمط
اوزره اول قدر كلمات ایتدیلر كه شیر تمام متغیر اولوب فریسه دن بالطبع متنفر اولدی
(من یسمع یخل) حكمیله ضمیرینه انواع افكار مستولی اولوب اخر الامر احضارنه
مثال ویردی بیچاره اثر مكاید اعدادن بیخبر فرمان اولی الامره امتثال ایدوب باركاه
شیره متوجه اولدی چون دامن دیانتی بو تهمت لوثندن طاهر ایدی قوی قلب
وجری خاطر كا مجوی حضورنده حاضر اولدی شیر سؤال ایتدیكه اول وظیفهٔ
مقرره كه روزمره سكا حفظایت دیو ویرلدی نیجه اولدی جواب ویردی كیم خدام

مطبخ عامره یه تسلیم اولندی تا وقت چاشتده خوان شیلان ملکه حاضر قیلهلر امین
مطبخ دخی باب غمز وقدحی فتح ایدیلردن ایدی حصار انکاره تحصن ایدوب فریاد
ایتدیکه حاشا وکلا بو بکا محض افترا وبنم ساحهٔ ذمتم بو تهمتدن مبرادر شیر معتمدلردن
بر جمع کتشیز کوندردی تا منزل فریسه یی جست وجوی ایتدیلر چون انده پنهان
ایتمشلردی آشکارا کوروب کا مجوی حضورنه کتوردیلر فریسه بیلدیکه ارباب غدر
انتقام مصلحتلرین تمام ایتمش وبو نجه زماندنبری اکدکلری تخم تزویرلک بری
ودکدکلری نهال حیله نک ثمری تمام بتمش کندی کندی یه ایتدی هی دردمند سنلک
سکا بتمش *بیت* آفتاب طربم برسر دیوار رسید) سالها بود که از روز چنین ترسیدم
جملهٔ وزرادن بریسی اول کرک ایدی که فریسه نک غیبتنده هر یسهٔ غیبتدن پرهیز
ایلزدی وکندیسنی شهود عدول عدادندن عد ایدوب شویله کوستر مشدیکه
بی تحقیق ایقان بو امره اقدام ایلمز وتا بر مهملک حقیقتنه واقف اولمیه آنک بابنده فتح
کلام ایلمز وهر دم فریسه نک دعوای مهر ومحبتندن دم اوروردی وآنک حمایتی بابنده
مبالغه قیلوردی بو صورت ظاهر اولدقده نصکره ایلرو کلدی ما فی الضمیرین اشکار
ایدوب ایتدی ای ملک بو نابکارلک خیانتی عین الیقین معلوم اولدی وبو خاکسارلک
جنایتی روز روشن کبی ظهور بولدی صلاح ملک ورضای خدا بونده درکه
یتوقف مقتضای قضای سیاست انک بابنده امضا بیوریله که اکر بو بابده اهماله
مجال ویریله بی شبهه سائر کناهکارلردخی فضیحت عاقبتدن وهم ایتمیوب ساعت
بساعت بو مقوله شناعته جرأتلری زیاده اوله *ع* سیاست ار نبود کارها خلل یابد
چون اعدا فریسه یی بو طریقله چاقدیلر شیر امر ایتدی تا شغالی صقیلدیلر وشیر اندیشهٔ
دور ودرازه دوشدی ودرلودرلو توهمات وکونه کونه تخیلات مور وزنبور کبی
باشنه اوشدی ومیان وحوشدن سیاهکوش که دیک تزویری جوش ایتدیرنلرک
بری ایدی آتش خشمی تیز ایتمک ایچون بر کوشه دن خروش ایدوب ایتدی
بن رأی عالم آرای شاهدنکه آفتاب آنک پرتوندن اقتباس نور وماه جهانتاب
اکا نشنبه قصد ایدرسه دعوای زور ایدر بغایت تعجب ایدرمکه بو خاین غدارلک
خیانتی وبو دیو مکارلک جنایتی اکا نجه مخفی ومستور اولور وخبث طبع ناپاکندن
ومکر ضمیر بیباکندن نجه غفلت روا کورور وبو نجلین جرم فظیعه مصدر
بولنکبی فعل شنیعه مظهر اولان نفس خسیس وشخص خبیثک قتلنده فرصت ال
ویره شکن توقفه نه وجهله رخصت بولور ومشرب سیاستیکه بیخ درخت معدلت
آنک رشحاتیله تازه وسرسبز اولور خس وخاشاک تردد وتحیر ایله نیچون مکدر قیلور
وحوش چون سیاهکوشدن بو زمزمه یی کوش ایتدی اکا متوجه اولوب ایتدی
سنلک مفصل کلام ومحصل مرامک ندر جواب ویردیکه ای ملک حکما بیورمشلردرکه

(من قامت سیاسته دامت ریاسته (بیت) قالدر ری خوابدن هیچ فتنه باش * دیدهٔ شمشیر بیدار اولیجق (قیام نظام سیاست سبب دوام ریاستدر هر صاحب ریاستکه نیام انتقامدن تیغ سیاست چکمیه زمین زمانده نظام انتظام تخمن اکمیه وکلزار سلطنتده تا ازهار معدلت تبسم ایتمیه * بوستان جهانده نسیم امن وامان تنسم ایتمیه * مثنوی * آیین سیاست ار برافتد * بنیاد امان زپا درافتد * آن باغ زامین ثمر یافت * کز عین سیاست آبخور یافت * هر ملک که صلاح ملکه طالب اوله واجبدر که اهل خیانتدن تیغ سیاستی دریغ ایتمیه وهرچند که محرم خاص وهمدم صاحب اختصاص اوله اکا التفات بیورمیه نته که سلطان بغداد مصلحت عام ایچون کندینک محبوبهٔ خاصن که اخص خواصندن ایدی علف تیغ سیاست ایتدی شیر استغسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول (حکایت) سیاهکوش ایتدی روایت ایدرلر که دار الملک چینده بر پادشاه عدل آیین وار ایدیکه رعایت قوانین عدالتده جمشید وازجام جهانمای عقلی آیینهٔ سوانح امور وسکندر صفت چشمهٔ آب حیات نصفتنه طالب اولوب ظلام ظلمی روی جهاندن دور ایتمشدی * بیت * از معدلت شامل اورفته سم صد منزل ازان سوی بیابان عدم * آنک بر پسر ملک منظری وبرفرزند زیباپیکری وار ایدیکه کمند لطف واکرامله قلوب انامی شکار ودانهٔ احسان وانعامله مرغ جان خاص وعامی دام محبتنه کرفتار ایتمشدی * بیت * مادر کیتی نزاده همچو او زیباجمال * دیدهٔ دوران ندیده مثل او صاحب کمال * سویدای خاطر شهزادهیه برکون حرم کرم عباسی لباس محط رحال استینناس مصدوقهٔ (ان اول بیت وضع للناس * سوداسی ظاهر اولوب اول مطاف الطائف طوافی شوقی واول منشأ دین وایمان ومنبع امن وامانک که * ومن دخله کان آمنا * آنک نشان شریفی یاند رزیارت عشقی درون جان وصمیم جناننده خلجان وهیجان ایتدی * واذن فی الناس داعیه سنک نداسنه اقتدا ایی فرض واجب الادا بیلوب لبیک زنان احرام عزیمت زیارت حرم واجب الاحترامی درمیان ایتدی * قطعه *

امید طواف حرم کوی تو افکند * در وادی غم طائفهٔ بیسر وپارا

لبیک زنان برعرفات سر کویت * صد قافله جان منتظر آواز درارا * پدری جانبندن شرف اجازتله مخصوص اولدقدنصکره دریا طریقنه متوجه اولدی وهلال مثال کشتیلر که عمودی سقف فلکه ولنکری قرن ثور ورأس سمکه واصل وهر زورقی سمت وعظمتده فلک سپهر ازرقه مشابه ومماثل ایدی کیردیلر ومراکب بی پای وآب پیمالرک عنانن دست هوایه ویردیلر واول خانه چو بینده که سقفی التنده وستونی

اوستنده ایدی متمکن اولوب آب کبی روان وباد کبی وزان اولدیلر (بیت) چو مه در برج
آبی کرده منزل * روان کردند کشتی رابساحل * مدت یسیره ده مسافهٔ کثیره طی
ایدوب مدینه ومکهٔ معظمه یه ایردیلر (بیت) برفری آچوب اوچوب کتدیلر) مقصد
معهوده واروب یتدیلر * ومناسك حج وامر عمره یی تمام ایدوب بعده روضهٔ مقدسهٔ
حضرت سلطان تختگاه رسالت خاقان بارکاه عزت وجلالت * بیت * آن شهسوار
کرم عنان بلندسیر) کزنه ادیم چرخ دوال رکاب یافت (حبیب الستار محمد المختار
صلی الله علیه وعلی آله الاطهار وصحبه الابرار) آستانهٔ سعادت اشیانی تقبیلنی
تقبیل ایدوب سعادت تلثیم عتبهٔ علیهٔ نبویله مستسعد اولدی * بیت * ای خاکبوسیٔ
درت مقصود هر صاحب دلی * بردن بخالئ این آرزو مشکلتر ازهر مشکلی
بعده قافلهٔ خراسانله جانب بغداده توجه بیوردی شهریار بغداد قدوم شهزاده دن
خبردار اولیجق فی الحال لوازم اکرام واجلالی مرعی طوتوب شرایط استقبالی یرینه
کتوردی * بیت * چون بشارت قیلندی شاهه بو حال * ایتدیلر جمله
عزم استقبال * ونزل شاهانه ومنزل پادشاهانه مهیا قیلوب برقاچکون انده
توقف استدعا ایتدی شهزاده دخی سنت اجابت دعوتی رعایت ایدوب برمدت انده
اقامت بیوردی چون شد ایدراهدن آسوده اولدیلر وطن مألوفه معاودت عزمنی
مصمم قیلدیلر شهزاده سلطان بغداددن عذرلردیلیوب ایتدیکی ضیافت وخدمت
مقابله سنده انواع شکر ومنتلر ایدوب هدیه رسمنده حرم سلطانه برچینی کنیزك ارسال
ایتدی وهماندم رخت اقامتی اندن کوتروب خراسان یولن طوتدی کتدی سلطان
بغداد ادای خدمت مشایعت ورعایت قاعدهٔ مواد عتدنصکره حرمنه مراجعت
ایدوب کنیزکی طلب ایتدی برصورت کوردیکه نقاش فطرت اول ملاحتده
برصورت لوح وجوده نقش ایتمش ودیدهٔ فکرت اول لطافتده برهیئت جریدهٔ
خیالده وعالم مشاهده کورممش زنجیر زلف تابداری کمند فتنه ایله دل نظاری
تسخیر وبدر منیر منبرنه پایهٔ فلکده آنك صورت یوسف صفتی سوره سن تفسیر
ایلر دعوای کج ابروی خوبانی چین ابرویله طاق نسیانه اتمش وداعیهٔ زهد کوشهٔ
نشینانی کرشمهٔ جشم نیم مستله باده پرستلك بادیه سنه براقش * مثنوی *
رخی عشاق ایچون شمع شبستان * لبی نقل شراب می پرستان * قدی نخل بلند
راست مینان * خم زلفی حریم شب نشینان * دهانندن قالوب شهد وشکر تنك
لبندن لعلك اولمشدی یری سنك * ملك بغداد اول سرو آزادك خرامندن پای دلی کلده
قالدی وجرعهٔ لعل میکونندن بی واسطهٔ باده مست ولایعقل اولدی * بیت *
دلبستهٔ بالای یکی تنك قباشد * بازاین زبرای دل تنکم چه بلاشد * هرچند که
سلطان جد وجهد ایتدی دل رمیده یی اول جانبدن دوندرهمدی وهربار که عقل

کارفرمای آب نصیحتی آتش عشقه صاچدی سو بوندرمدی (بیت) ساکن نمی شود بسخن آب چشم من * کین درد عاشقی بملامت فزون شود * القصه سلطان کنیزکاه بساط معاشرتده بر وجهله انبساط ایتدیکه بالکلیه احوال رعیت وامور مملکت ومهمات سلطنت پرواسی خاطرندن کتدی هرکاه پادشاه نقد وقتن ملاذ مناهی وملاهی یه که قواعد دولت شاهی آنك سببیله واهی اولور مصروف قیله وهواجر وابکار واصایل واسحارده خواب نوشین ونوش شراب رنکین لعل کونه مشغول اوله لاجرم نظام کار ممالك کوندن کونه مختل وصلاح حال خلایق بر سبیل تدریج مختل اولوب هر طرفدن شماتت حساد ونهاکت اضداد ظهوره کله وهر ساعت مملکته وهن تازه وخلل بی اندازه متطرق اولوب سر ذهاب الدولة فی شرب العشیات ونوم الغدوات آشکاره اوله (قطعه) چهرهٔ شاه اولقدر همرنك جام اولمق کرك * کیم سرور باده ایله عقلنی الدرمیه * شاه اولان بیدار اولوب اکا کرکدر روز وشب * خصم دولت تا که باشن خوابدن قالدرمیه * چون حال بر قاچ کون بو منوال اوزره کچدی ارکان دولت واعیان حضرت ملکك بو غفلتندن دلتنك اولوب شهر وولایتك حالنی مهمل وامر ایالتك مآلنی مختل کوردیلر (بیت) چو سلطان اوله روز وشب مست خواب * اوله بیکمان خانمانی خراب * جملهسی دست نیاز ایله صاحبدللر ذیلنه تشبث ایدوب کوشه نشینلر آستانهسنه یوز سوردیلر ودرویش پاکیزه نفسلرك انفاس نفیسهندن همت ودعا دریوزه قیلدیلر وصلاح حال سلطان ایچون نذرلر وقربانلر ایدوب فقرایه صلات وصدقات احسان ایلدیلر عاقبت بی غرضلرك تیر دعاسی هدف اجابته مقرون اولوب * مثنوی *

شبستاننده سلطان کیجه خلوت * نکار ایله قیلور کن عیش وعشرت

صونر ساغر الینه ساقی خواب * ایدر نرکسلرین اول باده سیراب * بخار باده چون کوزینه طولدی * کوزی سیراب نرکس وش سوزلدی * عالم خوابده شویله مشاهده قیلدیکه بر پیر صلاح سیما او کنه کلوب رفع صدا ایله ندا ایدوب ایتدی * بیت * ای شاه چه کویی چو بپرسند از تو * جاییکه بترسی ونترسند از تو * بو نه بذ روزکار درکه زمین حالکه اکرسن شکسته باللر احوالندن نیچون اهمال ایلرسن غفلتکدن قورقیلدرکه کارالدن کیده ودولت سلطنت غیر ذمتنه انتقال ایده خواب غفلتده نه یاتورسن طور عقلکی باشکه دیر مصلحتکی کور * بیت * اچ کوزك طور بوقار وخوابکدن * نرکس آچلمدین ترابکدن (بیت) چشم غفلت بکشا وین همه از خود بینی * ورنه هر فتنه که بینی همه از خود بینی * شاه بو واقعه هولندن خوابدن اویاندی بر زمان توبت وانابت اودینه یاندی وملامت وندامت دودنه بویاندی آخر

کارزبان عجز وانکسار ایله اعتذار واستغفار ایدوب صحبت کنیزکدن رجوع وتدارك مافاته شروع بیوردی وفرمان ایتدیکه من بعد اول کنیزك خلوتنه کلمیه ومهر ومشتری بر برجده قران قیلمیه اکرچه که شاهه دلارامسز آرام دل میسر ودیدار یارسز بر آن صبر وقرار متصور دکلدی ولیکن خوف حضرت عزت واحتمال زوال سلطنتدن اول منوال اوزره مثال بیوردیکه کنیزك برمدت نفسنه جبر ایدوب حرقت فرقت ومحنت هجرته برزمان صبر ایتدی عاقبت بر کیجه سودای صحبت سلطان دیك دماغنده غلیان ایدوب بی اختیار بادهوای عشق جانان اول برك کل کلستانی شبستان سلطانه آتدی شاه نکاه ایتدی بر کلبرك طری کوردیکه نسیم سحر یدن آچلمش وبر طرهٔ سنبل کوردی برك کل اوزره صاچلمش (مثنوی) زسنبل برسمن مرغول بسته * زمرغولش بنفشه کشته دسته * زمستی نرکس جادوش درخواب * زسوداسنبل هندوش درتاب * تکرارتا تار هوای یار دیار هوش شهریاری یغما قیلدی وغوغای عشق دلدار متاع عقل شاه تاجداری تاراجه ویردی * بیت *

باز عشق امد ودیوانکیم پیش امد * بردلم ازمژهٔ غمزه زنی نیش امد

برزمان دخی آلفتهٔ جمالی وآشفتهٔ زلف وخالی اولوب میان معاشرتی دست مباشرت ایله در آغوش وعیش ونوشنه مشغول اولوب غوغای دنیای دونی فراموش ایتدیلر بردفعه دخی منهیان عالم غیب اشارت لاریب ایله شاهی شاهراه صلاح وفلاحه دعوت ایتدی شاه بنه متنبه اولوب کندی کندی یه ایتدی بو آتش فتنه یی آب بوارله سوندر مینجه صلاح جهان ممتنع وبو نهال فسادی شعلهٔ دمارله کوندرمینجه امید سامان محال پس دربانه ایتدی بو کستاخ فرمانه اطاعت ایتمیوب بی اجازت بارکاهمه کلدی امرم بودر که بیمحابا بونی ایلتسن حباب کبی آب دجله یه آتاسن وبی تراخی وتاخیر حکم واجب الاتباعمی استماع ایدوب موجب فرمان جهانمطاعمی یرینه کتورهسن حاجب سمعا وطاعة دیوب کنیزکی آلوب کتندی کیدرکن کندو ایله اندیشه ایتدیکه بوشاهك معشوقه سیدر شایدکه بعدزمان پشیمان اولوب آنی بنه طلب قیله اکر آنك هلاکی بابنده شتاب ایدرسم بعده دست فکرت دامن تدارکدن قاصر اوله پس آنی الوب اوینه ایلتدی وکسوت وصورتنی تبدیل ایدوب بورازی اغیاردن نهان ایتدی برمدتدنصکره خاطر شاهه بوحرکت سببیله انواع هموم هجوم ایدوب هربارکه صفهٔ یاردن شبستاننه خرام ایتسه آرزوی دیدار یاردر کار اولوب مضطرب وبیقرار اولوردی وینه کندی یه ملامت ایدوب دلایل عقلی وزواجر نقلیه تجربه وتسلیه قیلوردی بر کیجه دفع ملال ایچون

بادهٔ زلال نوش ایدوب مواعظ خرد ونصایح عقلی فراموش ایدوب خیال دیدار دلدار
ایله دل شهریاری بیصبر وبیقرار ایتدی وحاجب خاصن طلب ایدوب کیفیت حال
یار دلارامی استعلام ایدوب تهدید تمام ایله ایتدی شویله که آنی همان بو کیجه احضار
ایتمیه سن تن خاکسارك طعمهٔ شمشیر آبدار اولمغی مقرر بیلملك کرکسن حاجب
اولقدر که مقدمات عذری تمهید ایتدی مفید واقع اولمدی وهیبت وخشم سلطانی
مشاهده ایدوب کندوسن هدف تیر تلف ملاحظه قیلدی عاقبت خواه وناخواه
جاریه یی بارکاه شاهه کتوردی بر دفعه دخی ابواب عشرت کشاده واسباب صحبت
آماده اولدی * قطعه *

ما ییم وشبی ویار در پیش * جام می خوشکوار در پیش

کل آمده وخزان کذشته * دی رفته ونوبهار در پیش * القصه اوچ نوبت سلطان
کنیزك قتلنه فرمان ایتدی حاجب عاقبت ملاحظه سن واجب بیلوب توقف
قیلدی تا مهمات ملك بالکلیه مختل ومعطل اولدی ملك جازم اولدیکه بو بلا کندیدن
غیریله مندفع اولمق ممتنع وسائر لرمعاونتیله بو غایله نك زوالی محالدر * ع * بدست
دیکری بر نیاید این کار * زیرا هر کمسه که بو کنیزك قتلیله مأمور اوله البته دور بینلك
وعاقبت اندیشلك جهتندن توقف ایتمك مقرردر پس ملك آنك دفعنه کندی بنفسه
متعرض اولدی اما مروت کورمدی که ظاهرا بو نادره صادر اولمدین آنك قیدین کوروب
مصلحتین بتوره وشائبهٔ جرم وجنایت ظاهر اولمدین بر نفسی معرض هلاکه یتوره پس
زمان فرصته مترصد اولدی طوردی تا اتفاق بر کون باب قصره اوزره دجله یه نظر ایدوب
طورردی ماه رو دخی مقابله ده بدر تمام کبی برق اورردی ضمیر شاهه خوف سوء عاقبت
وبیم زوال سلطنت غالب اولوب کندویه ایتدی اکرچه که مذهب شرعده بو بیکناهك
قاننی دوکمك حرام مطلقدر اما بونك سببیله نیجه حلالزاده نك دلی که بیم بی پروالغم
دردندن غرق خون اولمشدر درمانپذیر اولمق محققدر هر چند که صحبت جانان بکا
جان وجهاندن مقدمدر ولیکن دل آزردکان رعیتك ملاحظهٔ حالی اندن اهمدر
چون کوردیکه وقت فرصتدر ایتدی ای نکار دخی کناره کل که بو کشتی بی تماشا
ایده سن کنیزك چون یقین کلدی پادشاه بشت دستله بر مشت اوروب دجله یه
دوشوردی وجزع وفزع اظهار ایدوب شویله کوستردیکه کندی کندیدن دوشدی امر
ایلدی تا غواصلر اول لؤلؤی آبداری قعر ماده بولوب چیقردیلر ومشك آلوده کلابله
یویوب عنبر اندود کفنلره صاردیلر * بیت * تنن کوز یاشلری ایله یودیلر * عنبر
وعنبر اوستمینه قودیلر * مراسم تعزیهٔ صوری بی اتمام ولوازم ماتم ضروریه اهتمام
ایتدی وصلاح جهان وجهانیان ایچون کندی جانانه سن بیجان ایتمکله بنفسه

اقدام ایتدی * ع * پادشاهان از پی یك مصلحت صد خون کنند * بو مثلی کتوردم تا معلوم اوله که ملك ملاحظهٔ صلاح رعیتدن غفلت ایدوب برخائنی رعایته رغبت ایتمك غایت غریبدر که بر شخص ندکلو کامل اولورسه مضرتی عام وشامل اولیجق اندن بعید اولمق صوب صوابه قریبدر شیرلك بو دمدمه ایله آتش خشمی مشتعل اولوب فریسه یه رسول ارسال ایلدیکه بو سؤاله جوابك ندر سویله وبو کناهه اعتذارك ندر بیان ایله فریسه چون بیکناه ایدی دیمشلردر که هرکیمك که دستی کوتاه اوله زبانی دراز اولور * ع * بیکناهان دلیرمی باشند * تلخ جوابلر ویروب درشت کلمات ایلدی آنك کلمات عنف آمیزی حسادك ترهات فساد انکیزنه مقارن اولوب کانجویك لهب غضبنك اشتدادو ازدیادنه باعث اولدی وعهد وپیمانی وعقد ایمانی برطرف قیلوب فرس فرمانی فریسه نك میدان قتلی جانبنه روان قیلدی (بیت) غضب عقلینه اولدی شویله چیره که اولدی چشم عالمبینی خیره * بو خبر مادر شیره واصل اولوب بیلدیکه پسری سبیل شتاب وتعجیله سلوك ایدوب جانب حلم وتأنیدن اهمال ایتمشدر وطریق صبرو شکوهی قویوب مضیق طیش وتهتکه کتمشدر کندی کندی نه ایتدی تیرا یتمك تملك کرك وفرزند دلبندی قید وبند وسوسهٔ دیو لعیندن خلاص ایتمك کرك زیرا هرکاه که سلطانه غضب مستولی اوله شیطانا کامسلط واول زماندنه فرمان ایدرسه مختل ومخبط اولور بو کلام فصیحکه (اذا استشاط السلطان سلطه الشیطان) حدیث صحیح ومعناى مز بورك بیاننده نص صریحدر (بیت) حطرلو ایشی ایشلامه غضبنالك * غضبنا کك اولور ایشی خطرنالك * بیت *

غضب از شعلهای شیطانیست * عاقبت موجب پشیمانیست

فی الحال جلاده برکسنه ارسال ایتدیکه امتثال فرماننده برآن توقف ایله که بنم ملکله سویلشجك سوزم وار دیو کندی کانجوی حضورنه کلوب ایتدی ای پسر اشتدمکه فریسه نك قتلنه مثال ویرمشسن اندن نه کناه صادر اولدی ونیجه جریمه ظاهر اولدی شیر صورت حالی واقع اولان منوال اوزره تقریر ایتدی مادر شیر ایتدی ای جان مادر نفسکی بادیهٔ حسرتده سرکردان قیلمه ومشرب عفو واحساندن بی بهره قالمه ارباب تجربه واهل وقوف دیمشلردر که سکز نسنه یه دوتوفد حرمت زن شوهره وعزت فرزند پدره ودانش شاکرد استاده وقوت شاه لشکره وکرامت زاهد صلاحه وامن رعیت پادشاهه ونظام کاره لولك سلولك طریق عدله واجرای عدل اعمال حزم وعقله بوبابده عمده ایکی نسنه دربری اتباع واشیاعك مراتب استحقاقنه اطلاع ایدوب هر برنی هنر وکفایتلری حسبنجه

مناسب مناصبه نامزد ایتمك كركدر ایكنجی انلری بری بری حقنده صاحب غرض ومتهم طوتمقدر كه مقربان دركاه سلطان میاننده شعلهٔ حقد ونزاع بروجهله ارتفاع بولور كه آب فوات وفسادن غیریله اطفا واخفاسی حیز امتناعده اولور پس اكر پادشاه بونك آخر حقنده قدح وسعایتنی مقبول كوروب وآخرك بونك بابنده غمز ووشایتنی استماع بیوره من بعد آنك قول وقرارینه اعتماد قالمز وبر فرد آنك عهد واقرارینه اعتقاد قیلمز زیراكه ارباب غرض كاه اولوركه برامینی معرض خیانتده عرض ایدرلر وبر خائنه لباس امانتده جلوه ویررلر بو واسطه ایله بیكناهلر بند بلایه كرفتار اولورلر ومجرملر ساحل نجات وكنار امن وسلامته وصول بولورلر * بیت *
بیكنه دلشكسته درزندان * مجرم ازدور خرم وخندان * وبی شك بو مقدمات بونی منتج اولور كه حاضرلر نقد اعمالدن امتناع ایدرلر وغائبلر تقبل خدمتدن تقاعد كوسترلر وجمعیت امور وحضور قلوب جمهور بالكلیه متفرق واركان ملك وبنیان سلطنته هزار خلل متطرق اولور بوكا مترتب اولان مفاسد دائرهٔ حسابدن بیرون ومرتبهٔ قیاسدن افزوندر * مثنوی *

حذر قیل صحبت صاحب غرضدن * كانك حالی وكل خالی مرضدن

كوررهر كیمده وارنور سعادت) بیلورلركانده وار آثار دولت) طوترتنك حسد آیینه سنی * یقررشك آتشینهٔ سینه سنی * شیرایتدی فریسه یه كیمسه قولیله بدكمان اولمدم بلكه تا آنك خیانتی ثابت وظاهر اولمینجه بنم ضمیرم اكا متغیر اولمدی مادری ایتدی بی یقین صادق تغیر مزاج پادشاه براحده خصوصا كه معتمد دركاه اوله رواد كلدر آنك خیانتی ظاهر اولمق دخی هنوز حجاب اشتباهده در ان شاء الله الرحمن اول زمانكه بو قضیه نك یوزندن پردهٔ كمان مرتفع اوله آنك حقیقتی روز روشن كبی عیان اولسه كرك مزید عواطف پادشاهیدن بدیع وبعید دكلدر كه بو قدر خیانت كه كمان مجرد ایله فریسه یه نسبت اولندی انك حلم غیر متناهیسی فضاسنده نابدید اولیدی وسوابق خدماتی نصب العین خاطر قیلنوب اول مساعی ومآثر كه بودركاهده اندن صادر اولمشدی لوح ضمیر منیردن زوالپذیر اولمییدی وهنرمندان كافی ومصلحتكزار حقنده بیهنرلرك ترهات وفشار وخرافات بیهنجاری موقع اصغا ومحل ارتضا بولمییدی (مثنوی) سفله نخواهد كر برابكام * خس نكذارد مكسی را بجام * بی هنران صد حیل آرند پیش * تا نرود كار هنرمند پیش * ای ملك عاقل عقل صواب نمایی هر واقعه‌ده حاكم عادل ورأی عالم آرایی هر حادثه‌ده مشیر كامل بیل كه شرف كوهر مردصفای عقل وخرد ایله در * بیت * عقلست كه بنیاد شرف محكم ازوست * وافزونی حرمت بنی آدم ازوست * چون فریسه بی آستانهٔ دولتكده

بومرتبهٔ منیعه ودرجهٔ رفیعه یه ایرکوردلک * ومنصب وزارته بلکه رتبهٔ نیابته روا
کوردلک * ومجالسده آنك مدحن ایدوب خلوتلر وعزم مشاورت ارزانی بیوردلک
حالیا سنك ثبات ووقاره که لایق بودرکه قول سابق اوزره قرار ایدوب نقض عهد
وابطال اقراردن فرار ایده سن * ودست تربیتکله بنیاد ایتدیکك بنایی آتش بیداد ایله
برباد ایتمیوب شماتت اضداد وشاد کامئ حسّاددن عار ایده سن * وحقیقت حالی
تفحص واستکشافده عدل وانصافه که لایق شرط احتیاط وفرط مبالغه ده
قصور ایتمیوب عقل حضورنده معذور اوله سن * واظهار حقده فوائد صبر
وتأنیدن محروم اولمیوب عند الناس شوائب تهمتدن دور (وعند الله ثواب صبر
جمیله مثاب وماجور اوله سن) عاقل خردمنده پوشیده دکلدرکه آنك مانندی کامل
وهنرمنددن پایهٔ شانی اندن بلنددرکه آیینهٔ امانتن بوخیانت زنکاریله مکدر قیله
ودامن دیانتی بوجنایت نجاستیله آلوده اوله * محقق ومقرردرکه خاشاك حرص
وطمع آنك مشرب زهد وورعنه کدورت ویرمش * ومرکب آرزو نیاز آنك سمند پرهیز
واحترازی کردنه ایرمشدر * اول زاهد دیانت مآب وصیانت نصاب بوبابه انتما
وبوجنایه انتساب ایدلدن شرب دم واکل دمدن احتما واجتناب ایتمشدر *
اندن سابق دخی اوصاف مزبوره ایله موصوف ومعروف ایدی * وکوشهٔ قناعتده
انزواسی واکل حیواناتدن اباوصیت وصدای ورع وتقواسی میان انام
والسنهٔ خاص وعامده مذکور ومشهور ایدی * ع * بیهوده سخن بدین درازی نبود
بودولتخواه اهلك اغلب ظنی بودرکه وظیفهٔ ملکی منزل فریسه ده نه آنك عدوسی
قومش اوله * حسّاددن بوقدر افساد چندان بعید دکلدر * زیرا که اهل حسددن
بعض بی خردلر اولورکه آخره ضرر یتشمك قصدیله کندی هلاکن دخی اختیار ایدر
وقتلنه جانله خریدار اولور * نته که اول خواجهٔ حسود محسوددن اخذ انتقام
سودی ایچون غلامندن کندوبی قتل ایتمك مقصود ایدینوب جبر وابرامله فرمانه
رام ایتدی * شیر استعلام ایتدیکه نیجه مر ویدر اول * حکایت * مادر ایتدی روایت
ایدرلرکه شهر بغدادده برخواجه وار ایدی * غلات حسّاددن وبرهمسایه سی
وار ایدی اورع زهاددن * ایامی علی الدوام صوم وریاضتله تمام ایدردی *
ولیالیده علی التوالی اقدام طاعت وعبادت اوزره قیام ایلردی * مثنوی *

محبت آتشینه نغزی یانمش * ریاضت اودی دودینه بویانمش

درونی مخزن کنج معارف * ضمیری سرکاف ونونه عارف * کیجه ده قائم وکونده صائم
کیجه کوندز عبادتدیدی دائم * اهالئ بغدادانك ولایتنه اعتقاد وهمت وعنایتندن
استمداد ایدوب آستانه سنه کاورکیدرلردی * وارباب ثروت ویسار هردم هدیه

رسمنده خالك قدمنه دینار و درم نثار ایدرلردی * ومجالس ومحافلده خیرایله مذکور
ایدی * ومسامع ومجامعده فضائله مشهور ایدی بو جهتلردن همسایه سی حسود
آتش حسدله پر دود اولوب نائرهٔ غیرت جاهلیت كانون درونندن زبانه چكدی *
وآنك حقنده انواع درلو قصدلر ایدوب زمین دلنده مكر ومكیدت تخمن اكدی
اما كمان مكر وتزویردن هر تیر كه اول جانبه آتردی * آنك سپر صلاح وورع درعنده
تأثیر قیلمزدی * وهدف مرادنشانهٔ آرزویه راست كلمزدی * تا بو معامله‌دن
عاجز اولوب درمانده قالدی * عاقبة العاقبة واردی بر غلام صاتون الدی * آنك
باینده مواجب انعام واحسانی واجب كوردی * ولوازم اشفاق وتربیتی تقدیم قیلدی
هر ساعت اكا استمالت ایدوب ایدردیكه سنی بر مصلحت ایچون تربیت ایدرم
وبر مهم كالی ایچون بار محنت ومؤنتك چكرم * امید وارمكه دل زارمی بو باردن
خلاص ایده سن * وخاطر پریشانمی بو خار خاردن فارغ قیله سن (بیت) زآب دیده كه
می پرورم بسوز درونش * امیدوار چنانم كه آتشی بنشاند * چون بونك اوزرینه نیچه
ایام كچدی * غلام فرمان خواجه‌یه رام اولوب مقام انقیاد واطاعتده آرام ایتدی
* واول مهم معهودك اتمامنه كه خواجه‌نك مقصودی آنده مندرج ایدی * اقدام
واهتمام كوستروب ایتدی آلاف نوازش ومرحمتلر كه بو بنده باینده مبذول بیوردك
نیجه تاب وتوانله شرح ایتمسك میسر * واصناف التفات وعاطفتلر كه
بو چاكر افكنده‌یه ارزانی كوردك * نیجه كلك بیانله زبانه چكملك متصوردر * بیت *

صد زبانم اولورسه سبزه مثال * شكر لطفكنده اوله كلمی كلال

حالا دیلرمكه بو دلدارلك مقابله‌سنده بنده جانسپارلك ایلیم * وبو نعمت شكرانه‌سی
خدمتكارلك شرایطنی یرینه كتورم * مثنوی * نقد روان خویش نثار تو
میكنم * جائیكه هست درسر كار تو میكنم * خواجه چون كوردیكه غلام
حقكزارلق مقامنده ثابتقدم * وهواداولق داعیه‌سی درون جان وصمیم جناننده
مبرم ومحكمدر روی كاردن رفع حجاب ایتدی * ودرد حسددن بر آه جانكاه ایدوب
ایتدی بیل واكاه اول كه بو زاهد باردك رشكی بنی هلاك ایتدی * وانك بو قدر اقتدار
واشتهاری غیرتدن عنان اختیار الیمدن كتدی قصدم بودركه اكا بر نوع نكبت
یتورم * بلكه آنك نام ونشانی روی جهاندن كوتورم * هرچند كه بو بابده فن حیله
كتابنی اچدم * ودام مكر وتزویره فكر وتدبیردانه‌لرین صاچدم بو كاره چاره‌دن عاجز
قالدم وآتش حسد تنور حسدمده زبانه چكوب راحت زندكانی بكا منغض اولدی
* غم وغصه‌دن بیزولذت حیاتدن سیر اولدم * بو زماندنبری سنك بار محنتكی
بو سببدن چكرم * وتخم مهر ومحبتكی زمین سینه‌ده بو جهتدن اكرم كه بو كیجه

همان بنی زاهد همسایه نك بامی اوستنده ذبح اسمعیل کبی قربان ایده سن * وهمان
اول مکانده خاك وخون ایچره غلطان قویاسن کیده سن * صباح چون بنی انده
کشته وخون آغشته کوره لر * هر آینه بو تهمتله انی طوتسه لر کرك * وعرض
ومالن پایمال * وخانمانن ویران ایتسه لر کرك * وآنك شیشهٔ نام وناموسن شکست
وصیت وصدای زرق وریاسن پست ایدوب انك حقنده خلقك اعتقادی بوزاسه کرك
* بردخی زهد وتقوی دعواسن ایتیوب صفحهٔ حالنه بو بیتك خواسی یازلسه کرك
* بیت * زاهدا ازحد می بردیارب برافکن پرده اش * تا ببیند اهل عالم فسق پنهان
آشکار * غلام ایتدی ای خواجه بو فکردن فارغ اول * وبو کاره برطریقله دخی چاره
بول * اکر مرادك بو ورطه دن خلاص ایسه زاهدی قتل ایتمکله دخی محصل اولور *
وبو عقده برتدبیر ایله کشایش بولور * خواجه ایتدی اول اندیشهٔ دور ودراز در
شاید که اکا قادر اولمیه سن * برتقدیرکه قادر اوله سن محتملدرکه عنقریب فرصت
بولمیه سن * بنم درد حسددن طاقتم طاق وبکا صبر ایتمك تکلیف مالا یطاق در *
اکر حق خدمتی بیلورسك * وشکر نعمتی ادا قیلورسك بیتوقف فرمانمه اطاعت
قیل * وبی تکلف بو امره شروع ایدوب بو خدمتی جانمه منت بی نهایت بیل * اشته
عتقنامه لك حاضردر (سکا تسلیم ایدرین) وبر بدره زرکه بقیة العمر معیشتکه کفایت
ایده سکا ویره یین تا بو شهرده طورمیوب کیده سن * برولایتده دخی اقامت ایده سن
غلام ایتدی ای خواجه هیچ عاقل بو فکری ایتمزکه سن ایدرسن * رایحهٔ ادراکدن
برشمه سی اولان بو طریقه کتمزکه سن کیدرسن * نکبت دشمن زمان دولتده مطلوب
وفوت عدو اوقات حیاتده مرغوبدر * سن دولت حیاتدن دور اولیجق آنك
نکبت ومماتندن سکا نه لذت حاصل * وسن محبوس قفس کور اولیجق آنك
شکنجه وحبسندن نه منفعت واصل اولور (بیت) چون نباشم در کلستان لاله
کوهر کزمرو * چون درافتم از چمن شمشاد کوهر کز مباش * هر بار بو نوع کلماتله که
زبان بندی پرکار ایتدی مفید اولمدی * وآب نصیحتی آتش درونه نثار قیلدی
سکون بولمدی * چون خواجه نك رضاسنی انده مشاهده ایتدی
ضروری بام خانهٔ زاهد اوزره باشنی کسوب جسدنکه مجمع حقد وحسد ایدی انده
قودی کتدی وهمان عتقنامه یی وبدرهٔ دیناری کوتوروب دار الامن والامان
مدینهٔ اصفهان جانبنه روان اولدی یارنده سی خواجه بدنیتی زاهدنك سیرتك
بامی اوستنده مقتول بولوب زاهدی طوتدیلر وامر شرع وعرفله قید وبند ایدوب
زندانه ایلتدیلر چون شرعا قتلی موجب جنایت ثابت اولمیوب اکثر اعیان وارکان
بغدادانك عفت وصلاحنه شهادت ایتدیلر * اکا قصاص ایتمدیلر * اما بنددن دخی
خلاص ایتمدیلر * مدت متمادی انده محبوس قالدی * قضای الهی نیجه

زماندنصکره معارف تجاردن بریسی اصفهانده غلامی کوردی * غلام خواجه وزاهدك احوالنی صوردی * تاجرده خواجه نك قتلندن وزاهدك حبسندن خبر ویردی * غلام ایتدی اول بیکناهه عجب ظلم اولمش * بوایش فرمان خواجه ایله بندن صادر اولمشدر زاهده بهتان وافترا اول مردپار سابوماجرادن بیخبر وبوتهمتدن مبرادر پس خواجه نك الحاح وابرامیله قتلنه اقدامنی علی التفصیل اعلام ایتدی * تاجرده تجار بغداددن جمع کثیری مضمون قضیه یه اشهاد ایدوب شهر بغداده کلجك صورت حادثه وکیفیت واقعه یی بالتمام حکامه اعلام ایتدیلر * زاهد استقامتی برکتیله اول ورطه دن نجات بولدی حاسد سقامتی شامتیله نشانهٔ تیر لعنت ورسوای دنیا واخرت اولدی) ومردپارسا بوقطعهٔ غرانك فحواسنی که بعض فضلانك زادهٔ طبع شریفیدر * زبان حالله اداقیلدی * قطعه * درباب من زروی حسد یك دوناشناس * دمها زدند وکورهٔ تزویر تافتند * واندر شب ضلال بسعی وکمان مکر * موی غرض بناولك حیلت شکافتند * رغما لانفهم همه نیکی بمن رسید * ویشان جزای فعل بد خویش یافتند * بومثللی کتوردم تاملکه معلوم اوله که اهل کینه وارباب حسددن نه فتنه وفساد ظاهر اولورمش بعدما که بونلر کندیلر پاینده بویله ایتمك مقرر اوله * پس مرغان اوج هواده وماهیان قعر دریاده وسباع کوه وصحراده بدسکالرلك قصدندن ایمن اولمق نیجه میسر اوله خدم وحشمدن انلرکه منزله ده فرنسه دن کم اوله لر * کمال حسدلرندن آنك حقنده فکر مکر * وانحطاط مرتبه سی ایچون قصد غدر ایتمسه لر بعید دکلدر * صواب بودر که بوتعجیل وشتابدن اجتناب ایده سن * وزمام حلم ووقاری الدن قومیوب بوقضیه یه تأمل کافی وتدبر شافی بیوره سن * وانی بروجهله تدارك وتلافی قیله سنکه * عدالت شهامت شاهانه یه لایق اوله * بوامره تأخیرك حالی ایکیدن خالی دکلدر * اکر مستحق قتل اولمیه کندی نفسکی بوجنایتدن صیانت ایدوب جریدهٔ اعمالکه وبال خون ناحق ثبت ایتمزسن * واکر فی نفس الامر واجب القتل اوله اختیارالکده در * تأخیرله نسنه فوت ایتمزسن * بیت *

می توان کشت زنده راالیکن * کشته را باز زنده نتوان کرد

شیرمادرینك کلامنی محل اعتباره اوردی) ومیزان عقلله طرتوب عین یقینله کوردی که بر نصیحتدر که سمت غرضدن مبرا) وبر موعظتدر که وصمت ریادن معرادر) حکم سیاستده توقف کوستردی * وفرنسه یه امان ویروب احضار ایتدی * وداری اغیاردن خالی قیلوب ایتدی * بزبوندن سابقی سنی محك امتحانده تجربه ایتمش * وسنك ماهیتکك غورنه ایرمشز وحقیقتکك کنهنه یتمشزدر * حق الیقین

بیلورز که سنك قولك سائر لرك قولندن حقیقین * ونور صدق جبین احوالكدن مبیندر یوری همان وضع سابق اوزره اتمام مصالح خاص وعامده وفور سعی واهتمامكی دریغ ایتمه * وسنك یانكده واقع اولان كفت وشنیددن متأثر اولوب اوهام بعیده یه وجود ویرمه * فریسه ایتدی اگرچه كه نهال همت سلطانی سایۀ عنایتن بنم فرق حالمه ارزانی بیوردی * وعواطف خسروانه دن شان شریفنه لایق اولنی دریغ قیلمدی * فاما بن بنده نك ساحۀ ذمتی بو تهمتدن بری اولمز * مگر اول وقتكه ملك برچاره فكر ایده وبر تدارك ایلیه كه كیفیت كاره وحقیقت حاله مطلع اوله * بنم دامن دیانتم بو خیانت لوثندن طاهر اید یكنه یقینم وار * لیكن بی احتیاط تام واهتمام تمامله برائت ساحت ذمتم ظاهر اولمق امر دشواردر * چون آفتاب عنایت ملك كما كان فرق حالمه سایه دار اوله * امیدوارمكه بو قضیه نك حقیقتی ورای پردۀ خفادن (كالشمس فی وسط النهار ظاهر وآشكار اوله * بیت * غمناك نباید بود از طعن حسود ای دل * شاید كه چو وابینی خیر تو درین باشد * كامجوی ایتدی نوجهله انی تحقیق ایتمك میسر * وبو قضیه ده نه طریقله تدقیق ایلمك متصوردر) فریسه جواب ویردیكه اول طائفه كه بو فتنه كردنی قوپرمشلردر احضار * وبر سبیل استقصا انلردن استفسار اولنمق گرك كه بن بنده یی باوجودكه مدت مدیده در لذت چاشنی گوشت كام مذاقمدن بعیددر * بو خیانتله مخصوص قیلوب اول كسنه لر یكه مدة العمر گوشتدن غیری نسنه یمزلر * وبر زمان قان ایچمسه لر اولمزلر * بری الساحه چقرمغه باعث ندر هر آینه چون ملك بو نكته یی تحقیقدن تدقیق ایده * انلردن واقع حالی تقریر وقطمیر تقریر ایتمك مقرردر * اگر عناد ایدرلرسه تهدید وتشدیدله كیفیت واقعه یه وقوف میسردر * انكله دخی اولمزسه امیدر حب ووعدۀ عنایتله رخساریقیندن نقاب ظن وتخمین مرتفع اولمق متصوردر امابنم گوتاه دستلكم ویا كدامنلكم تمام خدم وحشمه روشن * وخلوص نیت وصفای طویتم ضمیر منیر حضرت ملكه مبین اوله * مثنوی * بو زمدن كیسده بو تهمت ظلمانی * اچیله گون كبی راز نهانی * بیت *

هر راز كه در پردۀ شب پنهانست * چون روز شود برهمه روشن گردد

كامجوی ایتدی انلردن صورت واقعه وعید عفو بتله تحقیق اولنمق گرك * كه نوید عفو وعاطفته مستحق دگلردر * زیرا انلر باینده كه بنم مقبل ومقبول وامین ومعتمدم حقنده حسد ایدوب قصد كیده مشغول اولهلر * عفو واغماضی مبذول قیلمق بغایت نامعقولدر * فریسه ایتدی هر عفو ومغفرت كمال استیلا وقدرتله وجوده

كله محض هنر وفضيلتدركه (العفو عند القدرة) بوفصلده اصل فضل بودركه خصمه
قدرت قاهره وار ايكن جرايد جرايمنه قلم عفو چكله * كه عدويه قدرت برنعمت
غنيمتدركه آنك مقابلنده شكر ومنت عفو ومغفرتدن غيريله ميسر دكلدر
* بيت * چون كنهكاره اوله سن قادر * عفوله اول ا ونعمته شاكر * كامجوى
چون كلام فرتسه بى كوش الله استماع ايتدى * وآثار صدق واخلاص صفحات
حالنده عين يقينله مشاهده قيلدى * فرمان ايدوب اول طائفه بى كه بوفتنه غبارين
قوپرمشلردى ديوانه كتورديلر * وبوقضيه نك استكشاف خفيات واستخراج
غوامضنده شرط اجتهاد واحتياطى حد مبالغه ودرجهٔ افراطه يتوردى بووعده
ايله كه اكر بيان واقعده تقصير ايتميه لر دامن حاللرى دنس جرايمدن آب عفوله
تطهير اولنه * وبوندن غيرى صلات وتشريفات پادشاهانه ايله دخى نوازش بيوريله
واكرشويله كه مضمون قضيه يه انكار ايدوب لج وعناد اوزره اصرار ايده لر * عقابين
عقاب وپنجهٔ شكنجه وعذابه كرفتار اوله لر * چون بونلر بوبابده تأكيدات فراوان
وتهديدات بى پايان ايتديلر * انلر دخى بالضروره فرمانه ادمان ايدوب صورت واقعه يى
على ما هو الواقع درميان ايتديلر * آفتاب امانت فرتسه زير سحاب شبهه دن
تابان * وبونك شك وريب كيدوب روى آيينهٔ يقين نمايان اولدى (ع) امتحان
كرديم وحال هركسى معلوم كشت * مادرشير ايتدى اى ملك زمان بوجماعته
امان ويردك نكث پيمان ونقض ايمان خلاف شرط ايماندر اما سكا بوبابده برتجربه
حاصل اولديكه اندن عبرت الوب من بعد كوش قبولله هيچ برخائنك سعايتنى استماع
ايتمك كرك * وتادليل صادق وبرهان باهرله برقضيه ثابت وظاهر اولميه ترهات
اصحاب اغراضه التفات كوسترمك كرك * برشخصك معايبى حقنده سويلنن
كلام * اكرچه كه سلك ايجاز وغايت اختصارله اوزره انتظام بوله * معرض قبولده
واقع اولمق كرك كه چوق نسنه واردركه ماده سى آز ايكن تدريجله برصورت
كثيره كيره كه تداركى حيز امكانه كلمز * انهار عظيمه كبى كه اصلى برمختصر جوى ايكن
سائر ميلاهلك مدديله كاه اولور برمرتبه يه وارركه كشتيدن غيريله اندن عبور
متصور اولمز * پس خلقك مثالبندن كثير وقليل هرسوزكه عرصهٔ عرضه يتشه
انى تأويل ايدوب بحسب الظاهر انى رد ايتمكله سائرله طريق تكلمى سد ايتمك
كرك * تاخاتمت كار وخاتمه مقضى اولميه * وعاقبت حال شأمته انجام بولميه
* ع * سرچشمه شايد كرفتن بميل * كامجوى ايتدى عين اليقين بيلدمكه نصيحتك
حق صريح * وبى دليل ظاهر بركمسه يى متهم قيلمق خلاف مقتضاى عقل
صحيحدر * مادرى ايتدى اى ملك اول كمسه كه بى سبب ظاهر احبابن رنجيده قيله
اول زمره دندركه اكابر انلرله مصاحبتدن مجانبتده تاكيدات وافره بيورمشلردر

کامجوی ایتدی ای مادر مهربان * بو مجملی زبان تفصیل ایله بیان * و بو نکته یی
عبارت روشن ایله عیان ایتمك گرك * مادری ایتدی حکما اوراق صحایف وصایایه
قلم حکمت ایله املا ایتمشلردرکه * سکز طائفه دن مجانبت واجبدر * اول اول کمسنه که
منعملرك حق نعمتن بیلمیه * و کفران و عصیاندن احتراز قیلمیه ایکنجی اول کمسنه که
بی سبب غضب ایلیه * و خشمی حلم اوزره غالب اوله اوچنجی اول مغرور عمر دراز
و رعایت حقوق خالق و خلایقدن بی نیاز اوله * دردنجی اولدرکه اندیشهٔ غدر
و مکری کندی یه پیشه قیله بشنجی اول کمسنه درکه دروغ و خیانت طریقنه کیده
و صفت صدق و امانتدن کناره ایده التنجی اول شخص شهوت پرستکه عنان نفسن
ارخا و توسن مرادن میدان هوا و هوسه رها ایلیه * یدنجی اول که قلت حیا ایله
موصوف * و وقاحت سوء ادب ایله معروف اوله * سکزنجی اولکه
بی سبب ظاهر خلق حقنده بدگمان اوله * و بی برهان باهر اهل عقلی
متهم قیله * اما اول سکز نفر که انلر ایله مصاحبته طالب اولمق گرك * اولا اول
کمسه درکه اداء شکر نعمتی ذمتنه لازم بیله * و قضاء حق خدمتی عهده سنه واجب
قیله * ایکنجی اولکه عقد عهد محبتی صروف روزکار ایله منحل اولمیه *
و رشتهٔ دعوای مودتی تغلبات ادوار ایله انفصام بولمیه * اوچنجی اولکه ارباب لطف
و مروتك تعظیمنی واجب بیله * و قولا و فعلا مقام مجازات و مکافاتده اوله * دردنجی
اولکه غدر و فجوردن احتراز و نخوت و غروردن اجتناب قیله * بشنجی اول کمسه که
حالت غضبده نفسنی ضبطه قادر اوله * التنجی اولکه لوای سخاوتی رفع ایدوب
فقرانك تحصیل مقاصدنده مقدورنی صرف ایلیه * یدنجی اول کمسه که دامن شرم
و حیایی الدن قومیه * و طریق ادبدن تجاوزی جائز کورمیه * سکزنجی اولکه
صلحا و اهل عفته محبت و فسقا و اهل بدعتدن مجتنب اوله * هر کمسنه بو طائفه
ایله که حالیا ذکر اولندی * مقام وفاق و اتفاقده * و اول گروهله که سابقا
مذکور اولدی معرض خلاف و شقاقده اوله * انلرك برکت صحبتیله علل اخلاق
ردیه اندن زائل اولوب مزاج حالی اعتدال حقیقی یه مائل اوله * سرکه کبی که بو قدر
حدت و حموضتله چون عسل مصفا ایله امتزاج بولور * عرض حموضت صرفه اندن
زائل اولوب بو قدر مرضك ازاله سنی موجب اولور * قطعه *

چو سرکه ترشی روز را بانگبین آمیز * که دافع مرض و راحت روان گردی

مباش مرده دل و همدمی جان بگزین * که از مصاحبت جان تو نیز جان گردی
* چو سایه باش ملازم به پیش اهل صفا * چو آفتاب صفت شهرهٔ جهان گردی
* چون شیر بو خللك تلافیسنده * و بو واقعه نك تدارکنده مادر ینك جد تمام و جهد

واهتمامن مشاهده ايتدی * تمهيد قواعد سپاس وتقديم وظائف شكر بی قياس دنصكره ايتدی ای ملكهٔ زمان سنك بركات نصايح ونفثات مواعظكله مثنوی * شب تاريكم اولدی روز تابان * قودشوار اولنلر اولدی آسان * بو امين كافی وكاردان ورطهٔ تهمت وبهتاندن نجات بولدی * وملازمان دركاهمدن هر برينك حالنه اطلاع كلی حاصل اولدی * من بعد متنبه اولدم كه بونلرله نيجه مسلكه سلوك ايتمك كرك * وسؤاللرينه جوابده وكلاملرنی سلب وايجابده نيجه صوب صوابه كتمك كرك * پس فريسه نك امانتنه اعتقادی ارتدی * وانواع معذرت وتلطف بيوروب اوكنه دعوت ايدوب ايتدی * بحمد الله كه بو تهمت موجب صدق اعتقاد وسبب فرط اعتماد اولدی * همان حسن اهتمامك كه مفوض اولان احكامك اتمامنده قرار سابق اوزره قيام ايتمك كرك * فريسه ايتدی بوقضا ئله بوقضيه نيجه فيصل بولور * وبوسر انكشت تلطفله بوعقده نيجه منحل اولور كه ملك سوابق عهودی فراموش ايتدی * وسعايت صياد ووشايت ارباب افسادی سمع قبولله كوش ايتدی * رباعی *

ای آنكه دل از وفا بپرداختهٔ * با دشمن من تمام در ساختهٔ

كر با همه كس عشق چنين باختهٔ * هر كز حق هيچ كس نشناختهٔ * كامجوی ايتدی بو اموردن خاطركه هيچ نسنه كتورمه كه نه سنك خدمتكده شمهٔ قصور اولمشدر نه بزم همتمزده شائبهٔ فتور اولسه كركدر * خاطرك جری وقلبكی قوی طوت واستظهار تمامله اتمام مصالح خاص وعامده اهتمام ايت فريسه ايتدی * ع * هر روز مرا سری ودستاری نيست) جازم اولدمكه بو واقعه بكا قصد فاسد حساددن مضرت عائد دكلدر * اما بازار جهان مفاسد اهل افساددن كاسد دكلدر * تا ملكك بنم حقمده عنايتی باقی اوله حاسدلر كده قصد فاسدی برقرار اولمق مقرردر * چون ملك سباع ساعيلرك كلامنه شرف استماع بيورروب بيلديلركه ملك جانبی هين واينددر هر لحظه تمهيد مقدمات تخليطی تجديد ايدوب * هر ساعت زبان نفاقی پركار وكلام شقاقی تكرار ايتمك محققدر * هر پادشاه كه كلام ساعی فتنه انكيزی استماعی جائز كوره * وسخنچين نفاق آيينك زرق وشعبده سنه التفات كوستره * اكا خدمت ايتمك جانبازلقدر * جانله بازی ايتمك اهل خرده نا ملايم ونا موافقدر * ع * هر روز مرا از تو نرويد جانی * اكر رأی ملك آرای صواب كورورسه بن بنده تقبل اعباء وزراتی ابا ايتديكم ملكسبين انتهاليده يم شيراجازت ويردی فريسه ايتدی اكر ملك بو بنده جانبی ياد ايدوب بيداد جلاددن آزاد ايتديسه تلطف وتفضل جهتندن ايدی * انی نعمت عظيمه وعنايت جسيمه بيلمك كرك * اما كيفيت حالی تحقيق ايتمدين

ارباب غرض کلامنی تصدیق ایدوب امر سیاست بابنده شتاب ایتمکله خانهٔ وقار
وثبات شاهی‌یی خراب ایتدی * لاجرم بن آنلک مکارم شاهانه سندن بدکمان
وعواطف خسروانه ومراحم بیکرانه سندن ناامید اولدم * زیرا که کندینک
سوابق تربیتن * وبنم سوالف خدمتم بلافائده مهباء منثور ایدوب کندینک پروردهٔ
نعمتن * وبرآوردهٔ دست همتن بی سبب نظر عنایتندن مهجور بلکه دائرهٔ حیاتدن
دور ایتمک دیلدی وبن تهمت حقیرله که ثابت اولدیغی تقدیرجه دخی مقدار نفعی
نمایدیکی ظاهر در عقوبت عظیمه روا کوردی * پادشاه شویله کرکدر جنایت عظیمه
وجرایم کثیره دخی مشرب عفوینی تیره ایتمیه * فکیف که یسیره ته که شاه یمن کندی
حاجبن جریمهٔ عظیمه سنی وازایکن رسوا وملامت ایتمیوب دامن عفو ومسامحت‌له
آنک شناعتن ستر ایتدی * کامجوی استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول (حکایت)
فر یسه ایتدی روایت ایدرلرکه دار الملک یمنده بر پادشاه وار ایدیکه فروغ
صبح سعادت جبین مبیننده باهر * ولمعهٔ نور عدالت چهرهٔ آیینهٔ باطننده ظاهر
ایدی * بیت *

شهی کاسمان در رهش گاه بار * زپروین وجوز افشاندی نثار

نشینندهٔ بزم کسری وکی * فریدون کمر شاه فرخنده پی * برکون بر حاجبنه متغیر
اولوب درکاهندن انی رد * وباب عواطف شاهانه‌یی اندن سد ایتدی) بیچاره حاجب
مفارقت درکاه پادشاهه طاقت کتوره مدی * وجلای وطن وترک دیار ایتمکیده
صلاح کار ومصلحت روزکار کوره مدی * ناچار کوشهٔ کاشانه‌ده تقاعد اختیار
ایدوب کندینک حال پریشانه اغلردی * وکاه روزکارک احوال عجیب الشانه
کولردی * بیت * هر شب از سوز درون بر حال بیماری خویش * کاه میکریم چو شمع
وکه تبسم میکنم * عاقبت شدت حال وقلت مال * وکثرت عیالدن متضجر البال
اولوب شول هنکامده که شاهک ضیافت عظیم وبار عامی اولدی * حاجب بیچاره
بعض احبابندن اسب لطیف وجامهٔ شریف استعاره ایدوب بندی درکاه شاهه
کلدی * دربانلر کمان ایتدیلرکه تشریف خسروانه ایله اختصاص بولمشدر * وبونده
کلسنه فرمان شاهی باعث اولمشدر کسه انی منع ایتمدی حاجب اقدام ایدوب
بارکاهه کیردی * شانته مناسب مقامده طوردی * شاه بر فضای دلکشده
چتر شاهانه قورمشدی * وارکان واعیانله بزم شرابه اوتورمشدی * مثنوی * سماط
بزم دوغمش کهکشانه * کومش ساغرلر اختردن نشانه * طبقلر پر کباب از کبک
ودراج * صراحیلر خروس آتشین تاج * تذور بادمیه جام آشیانه * بط سمین اوکنده
نقل دانه چون حاجبی کوردی دریای خاطری اضطرابه وآتش غضبی التهابه باشلیوب

خاطرنده سیاست داعیه سی ظاهر اولدی نه توقف ایدوب دیلدیکه مجلس عشرتی
منغص قیله ونشاط بادهٔ خوشکوارانده وه وآزاره مبدل اوله کرم اصلیسی آنك
گناهندن مسامحته مسابقت کوستردی وسخاوت جبلیسی آنك جریمه سن کالعدم
فرض قیلوب بو مصراعك مضمونن خاطر عاطرنه عرض قیلدی * ع * تو باده نوش
وکرم ورز والضمان علی) چون حاجب بشرهٔ شاهه نظر قیلدی وهشاشت وبشاشت
ونشاط وانبساطی برقرار بولدی فی الحال سائر خدام جانسپار کبی دامن خدمتی
کمر جانه استوار ایدوب اول مقامه مناسب اولان هر عمله اقدام وهر شغله اقدام اهتمام
اوزره قیام قیلدی تا فرصت بولوب فی الحال بر طبق زرینی که وزنی بیك مثقال ایدی
دامنی التنه الدی شاه اندن بو حرکتی مشاهده ایدیجك بیلدیکه آنك بو جرأتنه باعث
فقر وفاقه وضیق معاشه عدم طاقتدر دامن حلمله عیبنی ستر ایتدی واول جریمه یه قلم
عفو چکدی مجلس آخر اولیجق چاشنیکیرلر آنك طلبنده شور وشغب حددن
کچوردیلر وحضار مجلسی متهم قیلوب قصد ایتدیلر که زور وزارله انلره اقرار ایتدیرهلر شاه
مقربان درکاهك برندن استفسار ایتدیکه بو جماعتك بویله انقلاب واضطرابنه
باعث نه اولدی صورت حالی اعلام ایدیجك پادشاه ایتدی که خلقی بحضور ایتمالك
که آنی انلر المدی الانی دخی کورمدی اول کیمسه که الدی ایدی وبرمك محال واول
کیمسه که الانی بیلدی ایدی دیمك ممتنعدر حاجب بارکاه شاهدن طشره چیقدی
منزلنه کتدی وبر ییل تمام اول طبقك بهاسیله معیشت ایتدی عام مستقبلده ده همان
اول مجلس خاص وبار عامده حاجب نه بر حیله ایله بارکاه شاهه دخوله ظفر بولدی
ومقام معهودنده طوروب سائر خدام کبی خدمتنه مشغول اولدی شاه چون
آنی کوردی اوکنه دعوت ایدوب وآهسته ایتدی بکزرکه طبق دستکده اولان زر تمام
اولمشدر وکیسه لك کاسهٔ رباب کبی بهای طبق زرندن خالی قالمشدر حاجب
روی تضرعی زمین نیازه اوردی وجبین مسکنتی خاك مذلته سوردی وزبان انکسار
واعتذار ایله ایتدی بو بیت *

کامکارا چشم بد از ماه جاهت دور باد * خانهٔ عمر تو تا دور ابد معمور باد

بو فعل شنیع که بندن صادر اولدی بو فکر اولنمدیکه شاید پادشاه ویا مقربان درکاهدن
بریسی کوره وبکا سیاست بیوره که اچلق محنتنده حیاتمدن طویوب ونان
حسرتندن جاندن ال یویوب طور وردم واکر بو سعادت مساعدت ایتمیوب بو شناعت
پردهٔ خفاده قالورسه باری بر قاچ کون سد رمق اولجق قوت اله کتورم عین الیقین
بیلورم که ضمیر منیر پادشاهیم حسب حالمدن آگاه وصدق مقالمه کواهدر * بیت *
دارد آن شمع دل افروز آگهی از سوز ما * واندرین دعوی کواه ما ضمیر پاك اوست *

ملك ايتدى راست سويلرسن سنك كيفيت حالك بكا ظاهر وصدق مقالك حسب حالكه برهان باهر درمرحمت وشفقته لايق وعنايت وعاطفته مستحقسن پس آنى نواخت ايدوب ينه منصب سابق ومرتبهٔ اولى سن ارزانى بيوردى بو مثلك ايرادندن مراد بودركه قلوب ملوك نامدار درياى ذخاركبى بيكران وبيكنار اولمق كرك تاخس وخاشاك سعايتله كدورت پذير اولميه * وحلم ووقار سلاطين عاليقدار كوه باشكوه كبى ثابت وبرقرار اولمق كرك * تا تندباد خشمله متزلزل اولميه * مثنوى * بادل نيكان نبود خشم يار * هيچكهى كرم نباشد خيار * خس بغبارى رود ازجاى خويش * كوه زدامن نكشد پاى خويش * شير ايتدى اكرچه سنك كلامك راست ودرستدر * اما تلخ ودرشتدر * نوشداروى نصيحت خوشمزه وخوشخوار اولمق كرك تا آنك تناولى مريضه دشوار اولميه * كه طبع بيمار داروى خوشكوار اكرچه علت صحتى ايسه دخى مرارتى سببيله كاه اولور استنكاف ونفرت قيلور * اول سببله نعمت صحت ودولت حياتدن محروم قالور * بيت *

كسى كه او بشكر خنده دل تواند برد * جواب تلخ چرا كويد آنچنان دهنى

فريسه جواب ويرديكه بلى كلام ملك بو بابده راست ودرستدر * ولى ملكك فعلى ابطال حق وامضاى باطلده بنم قولمدن هزار بار درشتدر * چون ملك تحقيق حق واظهار صدقده اصحاب غرضك تزوير وبهتاننى بويله سبك استماع قيلدى * لازمدركه اهل حقك كلام نصيحت انجامى كه محض صدق وعين صوابدر اكا كران كلميه * زنهار بنم بو نصيحتمى كستاخلغه وسوء ادبه نسبت ايتميه سن كه ايكى مصلحت كلى يى متضمندر اولا بو كه مظلوملره استغاثه وتظلمله تسلى وقناعت كلى حاصل * وباد ناله وفريادله خاطرلرندن غبار اندوه وملال زائل اولور * پس اولى بودركه قلبمده خارخار تشويشدن هرنه وارسه اظهار ايتمكله ساحت ضميرمى خاشاك غل وغشدن پاك ايدم تا ملكه بنم حضور وغيبتم يكسان اوله * ونهانخانهٔ ضميرده برنسنه قالميه كه بعد زمان موجب كفران وعصيان اوله * ثانيا لازمدركه بو قضيه ده حاكم عقل رهنماى وعدل جهان آراى ملك اوله * وهرنه قضا بيكه امضا قيله كلام متظلمى اتمام استماعدنصكره قيله * لاجرم واجب اولديكه صورت حال محنتمى حاكم عقل شاهه اعلام ايدم * وصفت دردوز حمتمى طبيب عدل ملك فلك دركاهه انهاده تمام اهتمام ايدم * ع * چون توان درد از طبيب خويش پنهان داشتن * كامجوى ايتدى ديديكك كميدر اماسنى بو غرقابدن استخلاصده عنايت كلى بيوردمكه فرمان سياستدنصكره اعطاء امان كبى كلى انعام وعظيم احسان اولمز * فريسه ايتدى بن عمرم اولدقجه عواطف ملكك شكرين اداقيله مزم *

وحياتم اولدقچه مكارم شاهنشاهينك عهده سندن كلهمزم (مثنوى) اكر هر قيل
نعمنده اوله برديل * بو نعمتچون سكا شكر ايده بيلك بيل * ادا ايده ميوب بيكده بريني
بيلوب عجزم قيلم آخر بريني * حكم سياست وامر عقو بتدنصكره عفو ومرحمت
جميع نعمتلردن اولى وراجح) وفضيلت ومزيتى جمله سنك اوزرينه ظاهر وواضحدركه
سائر نعم سبب تربيت ابدان * وبو نعمت مدد آرامش روح رواندر * بيت) برجان
وبردلم نظرى كردهٔ بلطف * جان شد رهين منت ودل شرمسار تست * جميع اوقاتده
ملكك ناصح مخلص ومطيع ومتخصص بنده سى يم * ونقد جانى آنك رضا وفرماننه
فدا ايده رم * حاليا بو جرأته باعث بودكلدركه رأى ملك آراى ملكى خطايه منسوب
قيلم * تا جانب فهم وتعلقنى ذلت تأنى وسوء تأمله معيوب قيلم اما جاهللرك حسدى
اهل هنر وكفايت حقنده عادت مستمر ورسم معهود) واصحاب عقل وارباب فضل
نادان واهل جهل ميانده دائما مغبوط ومحسوددر * ع * بى خار حسد نيست
كل فضل وهنر) بعض اكابر بو بابده بيورمشلردر (قطعه) از حسد ناهلم اركويد بدى
زان بود كز من بدل درد يستش * حاسدان هستند ومارا باك نيست * بى هنر آنكس كه
حاسد نيستش * ودعاء حكما كه بنت محسود اهمان بوتكته يه ايما ايدركا مجوى
ايتدى قصد حساد ومكر اضداددن نه باك كه كلام دروغك فروغى اولمز
وهنرمندلرك فضلى جبيننده در بى هنرلرك حيله سى سها كبى ظهور مهر انورله
نور وفر بولمز * مثنوى *

ندكلو صبح كاذب قيلسه تزوير * ايده مز قلب شبده نورى تأثير

طويلور عاقبت كذب وخطاسى) همين يانه قالور نور قرامى) باطل همیشه مقهور
وحق دائما منصور ومثل مشهوردركه (الباطل يفور ثم يغور) اهل حسدك قدحيله
رونق ارباب خرده ضرر كلمز وتعب بدكو يله مردبا كدامن ملوث اولمز * قطعه *
كر بدى كفت ترا دشمن دون باكى نيست * مش نه آنست كه اومرتبه زر شكنند *
طعن خفاش بجا رونق خورشيد برد (سنك بد اصل بجا قيمت كوهر شكنند) سن من بعد
افساد حساد وفتنهٔ اهل فساددن امين ومطمئن اولمق كركسن كه برانلرك كلمات
غرض آميزنه شرف التفات بيورمزز وفساد فتنه انكيزنى حيز اعتبارده كتورمزز
فريسه ايتدى بلى اما كاه اولوركه اعدا خذلهم الله تعالى حسد جهتندن دكل بلكه
نصيحت طريقندن قدح ايدرلر شيرايتدى بو بابى نه حيله ايله فتح ايدرلر جواب ويردیكه
د برلر فلانك قلبى وهم ووحشتله طولمشدر اول سببدن كه آنك عقوبتنه فرمان صادر
اولمشدر ودماغنه نخوت بول بولمشدر اول جهتدن كه آنك تربيتنده عواطف
خسروانه ارزانى بيورلمشدر حاليا بو حضرتدن هم آزرده دروهم بدكمان من بعد

نه مطیع فرمان ونه معتقد اماندر (ع) غافل مشو از هرکه دلش آزردی) چون بو تزویر
ایله مزاج ملك زنکبیذیر اوله بعید د کلدر که ملك جانبندن دخی بد کمانلق بدید اوله که
الحق ملوکه الیق وحزم سلاطینه اوفق بودر که بندهٔ جفادیده دن ایمن اولمیه
ومنزله سندن دوشمشه یابلای عزله مبتلا اولمشه واول شخصه که رنجنده اندن ادنی
اولان اندن تقدیم اولنمش اوله اعتماد قیلمیه کامجوی ایتدی بو عارضه نیجه داروی
فکرله علاجپذیر اوله وبو عقده نیجه تامل تدبیرله کشایش بوله فرتسه ایتدی اول
کسنه که عاقلدر تحقیق بیلور که انلرك بو بابده کلامی بغایت باطل واوهام خام وتخیلات
ناتمامی حلیهٔ صدق وصوابدن عاطلدر زیرا که بو مقوله حوادث که ما بینلرنده حادث
اولور بنیاد اعتقاد جانبینك احکامنه باعث اولور اول سببدنکه اکر ضمیر مخدوم
خادمدن اهمال وتقصیر فهم ایتدیکی اجلدن تغیرپذیر اولورسه اکا خشم ایدوب
جالنه مناسب تأدیب وکوشمال ایدیجك لاشك خاطرندن آثار انفعال زائل اولوب کثیر
وقلیل ضمیرنده اولان غبار خدشه وملال مضمحل اولور وچون حاسدلرك تمهیدات
فاسدی ایدوکن بیله ارباب غرضك ترهاتنه اعتبار والتفات ایتمیوب اول کسنه نك
فرط اخلاص واماننه اعتقادی وکمال صدق ودیانتنه اعتمادی دخی زیاده اولور
خدمتکارلك دخی کوکلنده خوف وهراس اولیجق وکوشمال بولیجق ایمن اولوب
انتظار بلا عذابندن خلاص بولور * بیت *

در غم افتادم وز اندوه غم آزاد شدم * در بلا ماندم وازبیم بلا وارستم

شیر استفسار ایتدیکه چاکرلردن قاچ نفره سوء ظن ایتمك کرك جواب ویردیکه اوچ
نوعه بری اولکه بنای جاهی پادشاهك اهمالی سببیله واهی اوله ایکنجی اولکه پادشاه
آنی عین عنایتله منظور قیلمدیغی اجلدن بدخواهلرا کاظفر بوله اوچنجی اولکه کد یمین
وعرق جبینیله تحصیل ایتدیکی ماله پادشاه طمع قیلوب الندن آله کامجوی ایتدی
بونلری نه طریقله تدارك ممکندر ایتدی بونکا میسردر که مخدومی اندن رضا وصفا
اوزره اوله وهر لحظه اکا عنایت تازه وعاطفت بی اندازه روا بیوره چون ملك
بو بنده نك احوالن تدارك ایدوب رضای کلی وصفای تمام ارزانی کوره رخسارهٔ خاطرده
نوجهله خدشه وآزار باقی قاله واعدا نیجه فرصت بولوب افساد باینه نه طریقله
رخصت بوله بو جمله ایله امید وارمکه ملك بنم اعتذارمی قبول بیوروب بردخی دام آفته
کرفتار ایتمیه وبنی قویه که بو بیابانده ایمن ومرفه ساکن اولم وصفای نیت وصدق
عقیدتله وظائف دعا وثنای ملکی ادا قیلم * بیت * بروز درس ثنای تو میکنم تقریر *
بشب وظائف مدح تو میکنم تکرار * کامجوی ایتدی قوی قلب اول سن اول بنده لر
عدادندن دکلسن که سنك حقکده بو مقوله تهمتلر مسموع اوله وسنك بابکده نمامل لرك

کلام سعایت آمیزی محل قبول وموقع رضا بوله بزسنك کنه حقیقتکه واقف اولمشز وعین الیقین بیلمشزدرکه وقت محنتده صفت صبرله موصوف وزمان نعمتده ادای شکرله مشغولسن خلاف دیانت وصیانتی شانکه عظیم شین بیلورسن ورعایت مروت وفتوتی ذمتکه دین بلکه فرض عین قیلورسن پس بزم عنایت بینها یتمزه واثق اولکه سنك وفور عقل وکفایتکه اعتقادمز وکمال صدق وامانتکه حسن اعتمادمز مضاعف اولمشدر من بعد هیچ وجهله کلام خصم موقع استماع بولمق میسردکلدر وهر تعریض وکنایتلری قدح صریحه محمول اولمق مقرردکادر (بیت) زین پس سخنان فتنه انکیز حسود (درباره دوستان نخواهیم شنود) فریسه ایتدی چون عنایت ظل یزدانی اوستمده سایبان اوله حسادنا پاکك قصد کیدندن نه باك ودولت رضای سلطانی حارس ونکهبان اولیجق خصم بد اندیشك معارضه سندن نه غم ونه تشویش *بیت*

بعد از ینم چه غم از تیر کج انداز حسود * چون بمحبوب کمان ابروی خود پیوستم

پس اهتمام تمام ایله اتمام مصالح خاص وعامه قیام ایدوب ساعت بساعت مرتبه سی متزاید ومدارج تقویت وتمشیتده متصاعد اولدی تا کمال صلاح وسداد ایله محل اعتماد کلی ومحرم اسرار ملك ومالی اولدی *بیت* نهالش بدان کونه شد سر بلند * که از آسمان سایه بر ترفکند * بودر اول پادشاهك داستانیکه ملازمان آستانی میاننده بغض ومخالفت واقع اولوب اظهار تمام خشم وغضبدنصکره مقال کمال رضا وطلبه کله عاقل وکامل وهوشمند فاضله مشتبه دکلدرکه بو بابده مذکور اولان امثال وحکایات انواع فوائد واصناف منافعی مشتملدر اول کمسه که تأیید آسمانیله مؤید وسعادت جاودانیله مخلد اوله عنان همتن کشف رموز حکمایه معطوف قیلوب کمال عزیمتن فهم اشارات علمایه مصروف قیله تا دار الشفای طریقتدن دوای جانفزای حقیقته واصل اولوب برکات معالجات اطبای روحانیه ایله علت پرخطر جهالتدن افاقت بوله (قطعه) داروی تربیت از پیر حقیقت بستان * کادمی را بتر از علت نادانی نیست * روی اکرچند پری چهره وزیبا باشد * نتوان دیده در اینه چو نورانی نیست * عابد وزاهد وصوفی همه اطفال رهند * مرد اکرهست بجز عالم ربانی نیست

(باب دهم طریق مکافاتله جزای اعمال وسزای افعالی بیان ایدر)

دابشلیم تمام تعظیم وتکریمله بیدپای حکیمه ایتدی استماع ایتدم اول داستانیکه شاه وسپاه میاننده واقع اولان خلاف وخیانتی مشتملدر وفرمان عقوبت وسیاستی وعاقبة الامر

تجدید مراسم عاطفته مراجعت ونظام ممالك ومصالح خلایق ایچون برامین
کافی به مزید عقیدت وعنایتی وجانب باطله میلدن مجانبتی وقول حق وکلام صدقه
میل ومداهنتی خالیا ملتمسدرکه بیان قیلنه اول جفا پیشه وستمکارلرداستانی که
رعایت نفس وصیانت خالی ایچون عباد آفریده کارهٔ ایذا وآزاردن خالی اولمیه
واندن انزجار ونصیحت عقلایی سمع رضا ایله اصغا قیلمیه تا عاقبت ایتدیکی افعالك
دام مکافاتنه کرفتار اوله برهمن ایتدی اضرار وآزاری کندی به شعار ایلمز مکر
برجاهل که نورحق له ظلمت باطل میاننده فرقدن غافل اوله وبرنادانکه غایت غباوت
وجهالتدن بیابان غوایت وبادیهٔ ضلالتده سرکردان اولوب عواقب اعمال وتبعات
افعالندن اندیشه قیلمیه باصرهٔ بصیرتی خواتیم اموزدن مکفوف اولوب آفات
اسائت وکینهٔ مکافاتی عین یقینله مشاهده ایده میه اما اول عاقل ودانشورکه دیدهٔ
عقلی کحل الجواهر توفیق ربانیله منور وکاشن جانی روایح ریاحین عنایت رحمانیله
معطر اوله آزار وایذایه نتیجهٔ رضا ویره وکندی نفسنه لایق کورمدیکنی اخرحقنده
نیجه روا کوره * ع * مپسند بکس آنچه بخود نپسندی * خیروا کرشر هرعمل
ایچون برجزا مقدردر البته اول مقدار اول فعله مترتب اولمق مقرردر عدم ظهوریله
مسرور وتأخیروتراخی ایله مغرور اولمق کرك که (ان الله یمهل ولا یهمل) فحواسی
مقتضا سنجه شاید استدراج ایچون امهال واقع اولمش اوله که ترتب جزای اعماله
برمدت مهلته مجال وار اما احتمال اهمال بحسب العاده محالدر دنیا برمزرعه درکه
خیرا کرشر انده نه اکرلرسه آنی بیچرلر وبرمشرعه درکه اکردرد اکرصاف اندن نه اغتراف
ایدرلرسه انی ایچرلر * ان احسنتم احسنتم لانفسکم وان اسأتم فلها) پس هرکس که
میوهٔ سعادته ایرم دیه تخم شقاوت اکمك کرك وهرکیمسه که زخم سهم الدن وهم
ایلیه کمان ظلم وستم چکممك کرك * مثنوی * اسائتده دلاوارچوق مخافات * اولور
آنك برینه بیك مکافات * اساتدن بهرحال یکدر احسان * چوکندی به ایدر
بلرسه انسان * فرضا که برکیمسه کندینك زرق وتدلیسن تزویر وتلبیس له اورتسه
وافعال قبیحن اعمال حسنه لباسنده کوسترسه تا برمرتبه یه یتسه که خلق عالم
اکا مدح وثنا ایتسه وذکر محامدی مشارق ومغاربده سائر ونشر مدایحی افواه
ناس والسنهٔ عام وخاصده دائر اولسه بروسیله ایله نتیجهٔ افعال ذمیمه هرکز اندن
مصروف اولمق یوقدر وبوتکلفله ثمرات خبث باطن وتبعات کدورت نفس اندن
تخلف قیلمق یوقدر مثلا دهقان بریره تخم حنظل اکسه وخلقه انده نی شکر
بتراعتقادایتدرسه بی شبهه بوحیله ایله ریع زرعی متغیر اولمسه کرك واول تخم که
اکمشدر حنظلدن غیری ثمر ویرمسه کرك * مثنوی * چونکه بدکردی بترس ایمن
مباش * زانکه تخمست وبرویاند خداش * چندکاهی اوبپوشاندکه تا * آیدت زان

كردهاى بد حيا * داد حق مان ازمكافات اكهى * كفت ان عدتم به عدنا به *
جون هركسه حقيقت مكافاتى بيلوب اساءته مرتب اولان آفات ومخافاتى اكليه
شايد كه سر آيت (فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره) آنك ضميرنه سرايت وجانب اساءتدن
جناب احسان وانسانيته ميل ايدوب ستمكارلقدن ودل آزارلقدن
توبه وانابت ايليه * ع * اين نيز بتوفيق تواند بودن * بو مقامه مناسب امثال
واسمادن وبو مقاله موافق آثار واخباردن داستان شير صف شكن ومرد تير افكن
راى استفسار ايتديكه نيجه اولمشدر اول حكايت) برهمن ايتدى امثالده كلمشدركه
ولايت حلبده بر بيشه وارايدى حياض وانهار ايله مشحون وازهار واشجارى حد
وحساب وفذلك شماردن بيرون * بيت * كل وبيد وشمشاد وسرو وخدنك * بهم برشده
شاخ برشاخ تنك * اول بيشه ده برشير جفا پيشه واردى مادهٔ جنك وپرخاشه آماده
بر پيلتن كه بهرام فلكى برحمله ايله كوركبى شكار وشير كردون هيبت سطوت
وصولتندن كاوزمين كبى تحت الثرايه فرار ايدردى (م ى) خشم وقتنده كوستر سيدى
دندان) اولوردى هيبتندن آب ستدان) كوزى كويا كه تنور پرآذر * دهانى غار اماكه
پراخكر * همواره سفك دماله مشعوف وظلم وستمله موصوف وپنجه ودهانى
خون حيوانات ايله آلوده قيلوب سباع ميانده هتك وفتك وقهر وجورله مشهور
ومعروف ايدى (بيت) شير غضبله كويا اولمشدى پروريده * ظلم وفساد وشردن
اولمشدى آفريده * حشمنده وحوشدن برسيه كوش وارايديكه ليل ونهار دركاهنده
خدمتكار ووزير مصلحتكزارى ايدى چون صورت حالى بومنوال اوزره كوردى
آنك پنجهٔ ظلم وتبعهٔ بيدادندن قورقدى (ومن اعان ظالما سلطه الله عليه)
وعيدندن وهم ايدوب قصد ايتديكه اول بيشه دن رخت اقامتى كوتروب آنك
ملازمتن ترك وبركوشه ده منزوى اولوب عزلت وفراغت كزين ميان جانه برك
ايده * بيت * بترس از صحبت انكس كز وخلقى بيازارد * با آتش هر كه شد نزديك
بيم سوختن دارد * وبو فكرله صحرايه متوجه اولدى كيدركن بربيشه كنارنه كلدى
كورديكه برموش تيشهٔ دندانله بردرختك عرقنى كسر وتبرنابله بنياد بيخنى خراب
ايدر ودرخت زبان حالله اكا خطاب وعتاب ايدركه اى ستمكار دل آزار نيچون جانمك
رشته لرين كه عروق شرايين منزله سنده در تيغ بيدادله قطع ايدوسن وتبر آزارله بناى
بنيه مى ييقوب خلايقى راحت سايه مدن ومنفعت ميوه مدن نيچون منع ايلرسن
(بيت) مكن بدى كه بد براجز ابدى باشد * بكيش اهل مرت بدى ددى باشد * موش
آنك زارلغنه التفات واعتبار ايتميوب همان اول ستمكارلق اوزره مصر ومستمر اولدى
بو اثناده ناكاه برمار كماندن تير چيقر كبى چيقدى وتير قصدى موشه راست ايدوب
همانده قلاب نفسله سوراخ دهانه چكدى سياهكوش بوصورتدن

قره قولاق ديدكلرى بر نوع حيوان

تجربه حاصل قيلوب بيلديكه آزارنده آزاردن غيری نسنه كورمزمش
وخاردكن كل مراده ايرمز وخارخاردن غيری نسنه كورمزمش * بيت *

بدميكنى ونيك طمع ميداری * جز بد نبود جزای بدكرداری

همان اول زمانده كه مارا كل موشله تشويش جوعی فراموش ايتدی وخوشحال
وفارغ البال بردرخت سايه سنده حلقه اولوب ياتدی اتفاق برخارپشت
بوی طعمه ايله اول دشتی كشت ايدركن اول مقامه كلدی آنی خواب غفلتده
بولوب نعمت وغنيمت بيلدی وفی الحال دم ماری آغزيله طوتوب باشن ايچری چكدی
فارغ البال اولدی مار غايت اضطرابندن كمان كبی پيچ وتاب ايدوب سپرسينه سن
آنك تير خارنه اوردی تا جمله اعضاسی خارله نی كبی سوراخ اولوب هزار ناله وزار ايله
جانن مالك نار ه اصمرلدی سياهكوش صفحهٔ روزكارده رقم اعتبار آخر معاينه
قيلدی اما چون مار كاردن قالدی خارپشت كريبان خفادن باش چيقروب بعض
احشای ماردنكه اكا غدا اولمغه صالح ايدی تناول ايتدی بعده باشن كين كونه
چكوب روی سطح زمينده كرهٔ حقيقی كبی طوب اولدی ياتدی ناكاه برروباه كرسنه
اول صحراده كزركن اول مقامه ايردی خارپشتی كه لقمهٔ چرب وشيرين ايدی اول حالت
اوزره كوردی بيلديكه باوجود حدت خاركل مقصوده ايرمك ميسر وكايد مكرله
درآرزويی اچق متصوردر پس خارپشتی پشتی اوزره دوندردی واوستنه تبول ايدوب
شكمی اوزره برقاچ قطره كوندردی خارپشت باران اولمق اميديله صدف كبی بارانه
شقبندن باشن طشره چيقردی روباه همان دم بوغازن محكم طوتوب باشن بدندن
جدا قيلدی كوشتن اشتهای تماميله اكل ايتدی بوستين اول مقامده قودی كتدی
هنوز روباهه فراغت كلی حاصل اولمدين كوردی كه برسك دونده كرك درنده كبی
بركوشه دن چيقه كلدی روباهی خواب خركوشده اولايوب پاره پاره قيلدی ولحم
وشحمدن جوع الكلبن دفع ايده جك مقداری يدی بعده حضور قلبله بركوشه ده
ياتدی اويودی سياهكوش بو اعجوبه لريكه هربری تحقيق مكافاته دليل ظاهر ايدی
كوروب نهانخانهٔ قضادن كله جك حالات آخره منتظر اولدی كورديكه ناكاه
برپلنك تيزچنك خشمناك برطرفدن كلدی سك بوندن متنبه اولنجه نيش دلشكارله
سينه سن دلدی كابك قلبنی طشره چيقردی پلنك مكر برصيادك كمينكاهندن
خلاص اولمشيدی صياد تير خدنكی شست كمانه راست ايدوب اردنه
دوشمش ايدی چون پلنكی سكه مشغول كوردی امان ويرميوب همان قبضهٔ كماندن
خدنك دلدوزی پلنك جانبنه كوندردی تير راست صاغ طرفندن كيردی
صول جانبدن چيقدی زمين قولكه قوت ديدی زمان آفرين واحسنت اوقودی

* بيت * فلك كفتا خوشست آن قبضه وشست * زمين كفت آفرين باد ابر آن دست *
هنوز پلنكك دفتر حياتنده رقم رمق وار ايكن صياد كلوب بو بني اوردي وسرعتله
بوستن بدنندن يوزدي اتفاق اول مقامه براسب سوار يتشدي اول پلنكك بوستنه كه
بغايت منقش ودلكش ايدي طمعي دوشدي صياد اول بابده عناد ايدوب عاقبت
مكالمه لري مخاصمه يه ومجادله لري مقاتله يه ايرشدي اثناي كارزارده مرد سوار شمشير
آبدار اله صيادك باشن لشندن ايردي وبوست پلنكي آلوب يولنه كيردي هنوز
بر فرسنك كتممشدي كه اسبي خطا قيلدي سوار پشت زيندن روي زمينه شويله
يقلدي همان اول زمان اول مكانده جان ويردي * ع * زمان بردم اكا امان ويرمدي
سياهكوشه بو تجربه لر كه هر برين عين يقينله معاينه قيلدي سبب زوال ظن
وكمان وموجب مزيد ايقان واطمينان اولدي شير چون اندن بو حالتي مشاهده ايتدي
حضورنه دعوت ايدوب ايتدي بنم سايهٔ دولتمده راحت ايكن وآستانهٔ فلك
رفعتمده معمور احسان ومستغرق نعمت ايكن در كاهمدن كتمكه وترك خدمت
وملازمت ايتمكه سبب ندر سياهكوش ايتدي اي ملك بكا برخاطره
خطور ايتدي وسويداي دلده برسوّدا ظهور ايتديكه نه تكلمه اقتدارم ونه سكوته
صبر وقرارم وار * ع * سويلمزسم اولورم سويلرايسم راز آچلور * بيت) حال دل خويش
از تو نهفتن مشكل * وز بيم رقيب باز كفتن مشكل * اكرهمت ملوكانه امان
ويره وبروجهله عهد وپيمان اوزه كه آنك نقضي امكانپذير اولميه حال خاطرمي
علي وجه التمام خالك پاي ملكه اعلام ايدم شير اكا امان ويردي وعقد عهدي مقرر
قيلوب ايمانله مؤكد قيلدي سياهكوش ايتدي شويله معاينه قيلورمكه نيت ملك
آزار خلقه مصروف وعنان قدرتي بيكناهلره ايذا واضراره معطوف قدر دللر
نيش جفا سيله ريش وسينه لر خار آزاريله پرتشويشدر بن بو صورتدن بغايت ترسان وبو
معنادن زياده هراسانم * بيت *

صقين مظلومدن كيم نالش ايلر * كه نالش واري واري حق ايش ايلر

شير چون كلام سياهكوشي كوش ايتدي درياي خشمي اضطراب ايدوب جوش
ايتدي اما عهد معهود موجبنجه ضروري كندي نفسنه جبر واول جواب مرصبر
ايدوب ايتدي سنك حقكده خود بنم جانبمدن شمهٔ ستم صادر بلكه سنك
متعلقاتكدن برفرد بندن رنجيده خاطر اولمدي پس سايهٔ عنايتمدن فرار ايتمكه
علت وسبب نه وحماي حمايتمدن كنار اختيار ايتمكه باعث طلب نه سياه كوش ايتدي
بلي عواطف شاهانه دن شرمنده يم وبندهٔ مكارم خسروانه يم تازنده ام اما هيچ
صاحب مروت ظالمك تعديسن كورمكه تحمل ايتمز ومظلومك نالشن اشتمكه

طاقت کتورمز (مثنوی) وجودت پریشانی خلق ازوست* ندانم پریشانی
خلق دوست* من از بیوفایی نیم روی زرد* غم بینوایان مرا خسته کرد* وبوندن
غیری شاید که ملك بو آتش بیدادك شأمتی دودنه بویانه مقربلردخی مصاحبت سببیله
معذب اولوب یاش یانجه قوریده یانه* ع* آتش چو برافروخت بسوزد تر وخشك*
شیرایتدی سن شأمت ظلم وستمی ندن بیلدك ومیامن عدل وکرمی ندن
اکادك سیاهکوش ایتدی هرکیمك که مشام خیشومی استشمام رایحهٔ کلزار خرددن
محروم اولمیه بیلورکه هرکیم که تخم آزارا کرضردن غیری بر کورمز وهرکمسه که
نهال منفعت دکرخیردن غیری ثمروبرمز اصحاب تنبه وارباب تنبیهٔ دنیایی که
دار مکافاتدر اول کوهه تشبیه ایتمشلرکه صواب وخطاانده هرنه که ندا ایتسك
صدا طریقله بعینه سکا ینه ندا ایده *مثنوی* این جهان کوهست فعل ماندا*
سوی ما آید نداها را صدا* کرچه دیوار افکند سایه دراز* باز کردد سوی او از سایه باز
ای ملك بن بو کون عین یقین بلکه چشم جهانبین ایله صورت مکافاتی معاینه
ایتدم پس حکایت موش وماری وقصهٔ خارپشت وروباه حیله کاری واحوال سك
وپلنك وصیاد وسواری کالك تعبیر ایله بر بر صحیفهٔ ضمیر شیره تحریر وتصویر ایتدی
وزبان نصیحتله ایتدی ای ملك موش که بیخ درختی تیغ سنله کسدی طعمهٔ مار
اولدی ومارکه زهر قهرله موشی هلاك ایتدی نولك شولك خارپشتله هدف تیر دمار
اولدی خارپشت که خار ظلمله ماری تباه ایتدی روزکار آنی ناکاه کرفتار دام حیلهٔ
روباه ایتدی روباه کمراه که خارپشتك خار وجودنی کلزار جهاندن قلع ایتدی سك
کرسنه قصاب وار دست آزار ایله پوستن بدندن خلع ایتدی سك دخی اول بیدادله
شکنجهٔ پنجهٔ پلنکه کرفتار اولدی پلنك دخی خدنك صیادله کشتهٔ پیکان زهرآبدار
اولدی صیاد هم بیرحم وطمعکار اولدیغی اجلدن خرمن حیاتی هوای شمشیر آبدار
سوارله صاورلدی سوار دخی قتل ناحق اختیار ایتدیکی سببدن طعمهٔ تیغ بوار
اولوب جزای کار وسزای کردارین بولدی والحاصل هربرینك جزای عملی طریق
مکافاتله کندیلره واصل اولوب (فقطع دابر القوم الذین ظلموا) فحواسی انلرك حقنده
آشکار اولدی پس عاقله مناسب بل فرض وواجبدرکه بدکارلرله مناسبتدن
احتراز ایدوب بد نیك کردارلر مصاحبتنه اهتزاز ایلیه نفسنی تازیانهٔ حکمتله تأدیب
واخلاقن اوصاف ذمیمه دن تهذیب ایده همتن اصلاح نیتنه معطوف قیله نیتن
افعال حسنه یه مصروف طوته *بیت*

نخستین نشان خرد آن بود* که از بد همه سال ترسان بود

شیر نخوت قوت وزورله شویله مغرور اولمشدر ودماغی سودای قهر واستیلا ایله

بر وجهله امتلا بولمشدی که سیاهکوشک کلامن قولغنه قویوب رد ایلدی
ونصایحن صریر باب وطنین ذباب عدا ایلدی سیاهکوش هر باریکه بو بابی کشاده
قیلدی شیرک تاب آتش بیدادی دخی زیاده اولدی (بیت) ای انکه پند میدهیم
ازبرای عشق * چندین مدم که آتش ما تیزمیکنی) چون کوردیکه آنک نصیحتی
ضمیر شیرده اول قدر تأثیر ایدر که صفحهٔ پولادده ضرب پای مور یا جوشن خاراده
سنان خار زنبور * ع * اولورمی کارکر هرگز سنان خار خاراده * خدمت شیردن فراغت
ایتدی وباشن آلوب برجانبه کتدی شیر سیاهکوشک بو حرکتندن خشم آلود اولوب
اردنه دوشوب ایزلدی سیهکوش کندوسن برخار انجمنده کیزلدی شیر اندن کچوب
کوردیکه ایکی آهو بره فضای صحراده کزر و مادر مهربان انلرک اردنجه نکهبانلق
ایدوب کیدر شیر انلری صیده قصد ایتدی آهو فریاد ایتدیکه ای ملک بیدادر که بو ایکی
میوهٔ نارسیده سکانه قدر غدا اولور و بو ایکی قطرهٔ مایله آتش جوعک نه کاو
انطفا بولور لطف ایله بکا رحم ایدوب دیدهمی فراق قرة العینیله کریان وقلبمی آتش
هجران جکر کوشهلرله بریان ایتمه ای قهرمان قهار الله باغشلسون سنکده فرزندلرک
وار صقین که بنم نور دیدهمه ایتدیکک سنک قرة العینکه ایلر بو روزکار که عالم مکافات
وظلم وبیداد کار پر آفاتدر * بیت * چو بد کردی مشو ایمن ز آفات * که واجب شد
طبیعت را مکافات * مکر شیرکده انده ایکی بچهسی وار ایدیکه صورت جهانی آنلرک
آیینهٔ جمالنده معاینه ایلردی ونور باصرهیی انلرک تماشاسیچون دیلردی اول
زمانده بو آهو برهلره قصد ایتمشدی انده بر صیاد آنک بچهلرین صید ایتمشدی
شیر بونده آهونک تضرع وزاریسنه التفات ایتمیوب بچهلرین بچهٔ قهرله هلاک
ایتدی انده دخی صیاد شیرک بچهلرین تیغ بیدریغله قتل ایدوب آغشتهٔ خون وخاک
ایتدی * بیت * مکر دشمن خاندان خودی * که بر خاندانها پسندی بدی
آهوی مصیبت دیده نهیب شیر مهیبدن رمیده اولوب فرزندلری فراقندن هر طرف
سراسیمه کزرکن ناکاه سیاهکوشه راست کلدی سیاهکوش آهونک فریاد وآهن
کوروب سبب جزع وفزعن صوردی چون کیفیت حاله مطلع اولدی آهونک آتش
نالهٔ جانکدازندن یاندی یاقلدی وا کا موافقت ایدوب بویله نوحه ونالشه اغاز
قیلدی * بیت * هر که که دلم ازغم دلدار بنالد * از ناله زارش در ودیوار بنالد *
خروش وفغان وفریاد فراواندنصکره سیاهکوش اکا تسلی ویروب ایتدی
صبر ایله که درد مصیبت داروی صبرله درمانپذیر اولور وبیحضور اولمه که
اول بدفعال ایتدیکی افعالک عنقریب جزاسن بولور * بیت * شمع پروانه را
بسوخت ولی * زود بریان شود بروغن خویش * اما اول جانبدن چون شیر بیشهیه
کلدی وبچهلرین اول حالت اوزره بولوب باشلری بدنلرندن اوزلمش پوستلری تنلرندن

بوزلمش كوردى صفيرنفير افغانى صماخ شير آسمانه ابركوردى * بيت *
درون دلدن ايتدى آتشين آه * قرارى دودى ايله خركه ماه * بروجهله خروش
ايدوب بردرد له نالش ايلديكه اول بيشه اهاليسى آنك حال زارنه كريان وبرحالتله
اغلروبرزارايله اكلرديكه مرغان هوا آنك سوزوكدازندن بريان اولورلردى * بيت *
چوسيل خون رود ازديدهاى پرنم من * چه جاى دوست كه دشمن بكريد ازغم من
* شيرك همسايه سى برشغال وارايديكه كرد تعلقات دنيادن دامن سلكمشدى
و(من قنع شبع) نكتهسن لوح توكلدن اوقويوب كريبان قناعته باش چكمشدى
* بيت * فارس ميدان توكل شده * خيمه بصحراى قناعت زده * تعزيه رسمنده
خدمت شيره كلدى وفغان وشيوه تك شيبن صوردى شيرصورت حالى على التفصيل
تقرير ايتدى شغال ايتدى اى ملك صبور اولكه صبر پشت وپناه منهزمان
سپاه قلوب وجول اولكه تحمل قلب شكن عساكر هموم وكروبدرتنكناى مصيبت
وماتمده بيدللره دلدار اولدر كمينكاه ضجرت ومحنتده عنانكير نفس بى قرار اولدر (قطعه

دفع ايتمكه تير ستم كردش چرخى * عالمده تحمل كبى هركز سپر اولمز

هرحاله حمول اولمده ياقوت صفت اول كم * كرصويه وكر آتشه دوشسه ضرر اولمز *
ارباب مصايبه حبل متين اصطباره تمسكدن غيرى نه چاره كه هيچ برمشام كلشن
عالمدن بى خارجفا بوى وفا استشمام ايتمشدر * وصغار وكبار دست ساقى روزكاردن
بى محنت خمار بادهٔ خوشكوار ايچمشدر * رباعى * ازدهرجفا پيشه وفايى نتوان
يافت * در كردش ايام صفايى نتوان يافت * زخم دل مجروح جكرسوختكانرا *
سازنده تر از صبر دوايى نتوان يافت * بيت * كوزك آچ خواب غفلتدن كوزك
آچ * بوزيكه عين عبرت صويى صاچ * تا دفتر حكمتدن سكا برقاچ نكته تقرير
* وكردار دنياى غدارك حقيقتن سكا احسن وجه اوزره تصوير ايدهيم *
درياى باطن شير جوش وخروشدن برآن سكون بذير اولوب سمع قبولله مواعظ
ونصايح شغالى استماعه مشغول اولدى * شغال چون كورديكه تنبيه وتذكيرى
ضمير شيرده فى الجمله تأثير ايتدى * مقتضاى مقامه مناسب كلامه آغاز ايدوب
ايتدى * اى ملك هرطلوعك برزوالى) وهرشرفك بروبالى واردر وهرنزولك برانتقالى
* وهراقامتك برارتحالى مقرردر * هرابتدا برانتها ايله وهرفاتحه برخاتمه ايله مقدردر
* هرسرورك اثرنده برغم مدغم * وهرسورك عقبنه برماتم منضمدر * برمشرب
عيش وارميدركه شوائب زوالدن مصفى اوله * هيچ عطيهٔ عمر ميسر ميدركه غوائل
عين الكمالدن مبرا اوله * رباعى * وارمى برخاطركه غمدن خارخارى اولميه * قانى
بررخ كم حوادثدن غبارى اولميه * بوكلستان جهانه سرتسر قيلدم نظر *

کورمدم برکل که خارجا نکذاری اولمیه * نیجه بیلدر ایلرم بن بو خرابانی طواف *
ایجمدم بر باده کم هر کز خماری اولمیه * هر فایتك تدارکی میسر * وهر غایبك تراجعی
متصوردر * الا روح که منزل بدندن کوچوب کتمش اوله * وجانکه مرحلهٔ تندن
رحلت ایتمش اوله (کل ذی غیبة یؤب وغائب الموت لا یعود) هر کاه که مدت عمر
آخر زمان اجل حاضر اوله بیت ملك الموت بران امان ویرمز * کوز آچوب یومغه
زمان ویرمز * نه قوت وزور ومال موفور وجواهر نامحصور فائده ویرر * ونه مشیر
ووزیر واعوان کثیر وحیله وتزویر چاره قیلورکه (لا راد لقضائه ولا معقب لحکمه لیقضی
الله امرا کان مفعولا (قطعه) نه اولوم اوقنی ایلر سپر منع * نه زهر دهره ایلر اصی
تریاق * کرکسنه خرمن چرخی یله ویر (کرکسنه کلخن دهری اوده یاق (شعر) هل لسموم
الهموم من راق * وهل لسهام الحمام من واق چون فریاد وزاری ضایع وجزع
وسوکواری غیر نافعدر بودرده قضایه رضادن غیریله نه دوا میسر وبو رنجه داروی
صبردن غیریله نیجه شفا متصوردر * لا یستطیعون حیلة ولا یهتدون سبیلا * قطعه
با قضاء ازل وحکم قدر چه توان کرد * در چنین واقعه جز صبر دکر چه توان کرد *
همه را در دل خاکست وطن چه توان کفت * همه را بر پل مرکست کذر چه توان
کرد * شیر ایتدی عجب بو بلالر بنم فرزندلرمه نه سببله حادث اولدی شغال ایتدی
بو بلالرك سکا نزولنه بنه کندی افعالك باعث اولدی انصاف ایله که اول بیداد که
صیاددن سنك بچه لریکه ایرمشدر سائرلرسندن آنك اضعافن کورمشدر بی شك
ویکمان بو بلالر سنك عملك مکافاتیدر همان کما تدین تدان خوش مشابهدر سنك
حالك امثالدن اول هیزم فروش مثلنه کما یتدی ایا بو آتش بنم هیزممه نره دن دوشدی
عجب محزن هیزممده نه سببدن طوتشدی شیر ایتدی نیجه روایت اولنمشدر اول
حکایت) شغال ایتدی اخبارده کلمشدر که برستمکار روزکارایدیکه وقت صیفده فقرانك
هیزمنی ظلم وحیف ایله الوب هزار توقف وتکلف ایله نصف قیمتن ویرردی وفصل شتاده
اغنیایه تهدید وتخویف ایله تحمیل وتکلیف ایدوب ضعف بهاسن آلوردی هم فقرا آنك
جفاسندن عاجز اولمشدی هم اغنیا آنك بیدادندن فرومانده قالمشدی * بیت *
سینهٔ دلسوختکان زوکباب * کلبهٔ محنتزدکان زو خراب) بر کون بر دردمندك
هیزمن ظلم وبیداد ایله آلوب اول فقیر نامرادهٔ نیم بهادن زیاده ویرمدی * درویش
بینوا دست دعایی (امن یجیب المضطر اذا دعاه) جانبنه رفع ایدوب جبین نیازی
زمین خشوع وخضوع اوزره وضع ایتدی (بیت * ای ظالم از دعای بد ایمن مشو که شب
* کریان دعا کنند که خون از دعا چکد * بو محلده بر صاحبدل یتشدی *
کیفیت حاله وقوف بولنجه اول ظالمه زبان ملامتی دراز ایدوب ایتدی * بیت *
بترس از تیر باران ضعیفان در کمین شب * ضعیف هرچند نالان تر قوی تر زخم پیکانش

* اول بیچاره لرکه درکاه حضرت حقدن غیری پناهلری یوقدر * بوطریقه کتمه واولدردمندلره که هرشب تاصبح فروزان شمع سوزان کبی دل بریان ودیده کریان * وسیل سرشك روان ایدرلر بومقوله معامله ایتمه * خانهٔ سینهٔ فقرایی آتش بیداده یاقوب یاندرمه * ونفس خون آشامکی شراب لعل فام خون دل ایتمامله قاندرمه * ع * مخور این قدح که فردا بخمار خواهی آمد * ستمکر مغرور اول عزیزك پندندن زیاده بحضور اولوب غایت کبر ونخوت وکمال حمیت جاهلیتدن یوزن درهم وبویننك تحواسیله درهم ایدوب ایتدی * بیت * برو ای شیخ وزین بیش مده دردسرم * که دوصد خرمن افسانه بیك جو نخرم * درویش اندن اعراض ایتدی * تشویش وانقباضله او یه کیتدی قضای الهی همان اول کیجه مخزن هیزمنه آتش دوشدی اندن سراینه سرایت ایدوب جزوی وکلی نه متاعی وارایسه یاندی طوتشدی علی السحر اول درویش ناصح اول مقامه کلوب ستمکرمز بوری کوردیکه خاکستر کرمدن * بستر نرم اوزره اوتروب متعلقاتنه ایدر عجبا بوضرریم هیزمه ندن یتشدی * وآیا بو شرر بتم سرایمه نردن دوشدی * اول عزیز ایتدی دوددل درویش وسوز سینهٔ دلریشلردن * بیت *

حذر کن زدوددرونهای ریش * که ریش درون عاقبت سر کند

ظالم باشن آشغه ایتدی * وایتدیکی فعله نادم اولوب لوم طریقیله کندی کندیه ایتدی * مقام انصافدن تجاوز ایتمه لم واول تخم بلاکه بزا کمشزدر بوندن غیری نه بر واولی شجر جفا که بزدکشمزدر بوندن غیری نه ثمر ویرسه کرك * بیت * همه تخم نامراسی کاشتیم * ببین لاجرم تاچه برداشتیم * بومثلی کتوردم تا بیله سنکه سنك فرزندلرکه نازل اولان قضاسندن سائرلرك بچه لرینه واصل اولان بلا مکافاتیدر انلرده همان بومصیبته مبتلا اولمشلردر * اما بنه عنان صبری الدن قومشلردر * چون غیریلرسنك جورکه صبر ایلدیلر * سندخی نفسکه جبر ایدوب انلرك قهرینه صبر ایتمك کرکسن * شیر ایتدی مأمولدرکه بومدعایی عبارت روشن ایله بیان * وبو دعوایی بینهٔ برهانله عیان ایده سن * شغال ایتدی کستاخلق اولمسون ملك نه سنده وار اوله * وعمرندن نه کچدی * شیر ایتدی قرق ییلدرکه وادیٔ عدمدن صحرای وجوده خرام وصومعهٔ جهان فانیده اربعینی تمام ایلمدم شغال ایتدی بومدت مدیده ده ملکك مادهٔ حیات ومددقوتی نه واقع اولمشدر ایتدی لحم حیوانی ودم وحوش بیابانیله پرورش بولمشدر شغال ایتدی پس بوحیوانانك که بوقدر اوقات انلرك دم ولحمیله قوت وقدرت بولدك پدر ومادرلری کریه وزاری وجزع وسوکواری آیا قیلمدیلرمی وانلرك متعلقاتی حرقت فرقت وآتش

حسرتدن کیجه‌لر صباحلره دك شمع سوزان کبی یانوب یاقیلمدیلرمی اکراولدم ظلم وستمدن احترازو سفك دم وهتك حرامدن اجتناب ایلییدك حالا بوواقعه یه مبتلا اولمزدك واکر اول زمان تبعهٔ جورو بیدادی یادایدوب ناحق یره قان دوکمکه ارتکاب ایتمییدك الآن بیدادصیادجلاددن نام ونشان کورمزدك (مثنوی)

تونا کرده بر خلق بخشایشی * کجا یابی از خویش آسایشی

جودلها زبیت بنالدهمی * که برجان ریشت نهد مرهمی * اکرهمان بوسیرت اوزره مداوم اولوب خونخوارلك وستمکارلك صفتنی کندیکه لازم قیله سن بودکل هزارهزار بونك کبی بلالره کرفتار اوله سن ومادامکه خلق جهان سنك سرپنجهٔ جورکدن ترسان وچنکال قهرکدن هراسان اوله‌لر نوائب زمان برآن امان ویرمیوب بیکمان کشاکش دوراندن ایتدیکك ظلم وعدوانك جزاوسزاسنی بوله سن ای ملك عاقل اخلاقکی زیوررفق ومرحمتله آراسته قیل وتعذیب حیوان بلافائده‌دن احتراز ایدوب عین الیقین بیلکه دل آزارروزکارده راحت یوزین کورمز وستمکارهرکز مقصودنه ایرمز وبوستان آرزوده مرادی میوه‌سن دیرمز * ع * کس نزدست زین کمان تیرمرادبرهدف * چون شیرکوش هوشله بوکلماتی استماع قیلدی حقیقت حال اکامنکشف اولوب بیلدیکه هرکردارکه بناسی ایذاوآزاراوزره اوله عاقبتی ناکاملق وهرعملك که اساسی افسادواضراراوزره مبتنی اوله خاتمه‌سی بدفرجاملقدر برزمان حال ماضی‌یی تذکرومآل مستقبلی تفکرایتدی وایتدیکی افعاله ندامت ایدوب زبان ملامتله کندی‌یه ایتدی بهارعمرکه اوقات شباب ایدی خزان شیبه مبدل اولدی وقدم بقدم راه عدمه کتملك وسفردورودرازه عزم ایتمك لازم کلدی * مثنوی * جمالم باغنك ایردی خزانی * دکشدم زعفرانه ارغوانی * عجب نقش ایلدی چرخ کهن پیر * که اولدی رنك مویم قیرایکن شیر * اولوب تیرقدم دالوش خم * صنوب قامتم کمانی اولدی درهم * من بعد معقول بودرکه تحصیل زادمعاده مشغول اولم وآزار خلقدن فراغت وقوت کفایتله قناعت قیلم آزوچوق غمن یمیم واروبوق المن چکمیم * قطعه * بهست ونیست مرنجان ضمیروخوشدل باش * که نیستیست سرانجام هرکمال که هست * ازین رباط دودرچون ضرورتست رحیل * رواق وطاق معیشت چه سربلند چه پست * پس شرب دم واکل دسمدن فراغت ایتدی واول بیشه‌ده بولنان خشك وترمیوه‌لرله قناعت ایدوب کندی کندی‌یه ایتدی * ع * هرکه قانع شدبخشك وترشه بحروبرست * شغال چون کوردیکه شیرك غداسی میوه‌دن تجاوز ایتمزاکرحالی بومنوال اوزره کیدرسه شغالك بریلق قوتی برآیه یتمززیاده بحضوراولدی بردفعه دخی شیرخدمتنه کلوب حال وخاطرین صوردی شیرایتدی

حیاءمن همت وبرکات نصیحتکله خلایقدن علایقی قطع ایدوب شکم پرستلکدن
خلاص اولدم وکوردم که نعمت دنیا محنته دکمز مجاهده وریاضته استیناس قیلدم
بیت زین بحر آبکون چوکسی آب خوش نخورد * دلو ازآب خورد جهان سرد
کرده ایم * شغال ایتدی بو فکر صوب صوابدن دور وسمت استقامتدن بغایت
مهجوردر که خلایقک بو وضعندن دهان شکایتلری کشاده بلکه تضررلری
حال سابقدن زیاده در شیر ایتدی خلق بندن نه سببدن متضرر اولورلر که اول
زماندن الی هذا الآن بر حیوانک کاسهٔ سرندن بر قطره قان ایچمدم وبنچه وندانمی
بر شخصک جانه تیز ایتمیوب دهان خونخوارمی بر نفسک آزارنه آچمدم (بیت)

گرم بخنجر پولاد پاره پاره کنند * بهیچ کس نرسانم بهیچ نوع خراش

شغال ایتدی بلی اما مقتضای زهد ودیانت بومیدر که ازل آزالده سکا تعیین اولنان
رزق مقسومی رد وسائر جانورلرک رزقنده حقک بوغمکن شیر مادرک کبی
حلال غذا ایدهسن بیلمزمیسنکه بو بیشهنک میوهسی سنک دهروزه قوتکه وفا ایتمز واول
بیچارهلر که قوت لایموتلری بو میوهلره منحصردر عنقریب هلاک اولوب آنک وبالی
ابد الآباد کردنکدن کیتمزبن خوف ایدرمکه بو جهانده آنک دخی مکافاتن کوروب
سنک حالک همان اول خوک مثالی اوله که بوزینهنک میوهسنی غصب ایتدی
وذخیرهسنی تاراج ونهب ایتدی شیر ایتدی نیجه روایت اولنمشدر اول (حکایت
شغال ایتدی امثالده کلمشدر که بر بوزینه یه مدد توفیق میسر اولوب ابنای جنسی
میانندن کناره قیلدی وبر بیشه کوشه سنده توشهٔ قناعت اختیار ایدوب قالدی (بیت
عارفه کوشه می وار کنج فراغتدن اتو * عاقله توشه می وار کنج قناعتدن اتو *
اول بیشهده نیجه انجیر اغاجی وار ایدیکه بوزینه آنک انجیرلر یله روز کار کچوروردی
چون مرور زمانله اول نعمتده علامت نقصان مشاهده ایتدی عاقبت فکرن
ایدوب کندی کندی یه ایتدی بدادر که حیوان جنسی مطلقا غدا اسز اولمز
مأکولات نوعندن بو بیشهده انجیردن غیری نسنهده بولنمز بو انجیرلردن ادخار
ایتیوب طری وتازه ایکن جملهسن اکل ایدرسم وقت شتاده بی برلک ونوا قالمق مقرردر
پس اولی بودر که هر کون بر انجیر آغاجنی سلکوب اندن قدر کفایتله کچنوب باقیسن
قورودم تاهم تابستانده فراغتله کچنوب هم زمستانده حضور ایدم (بیت) زبهر توشهٔ
باید کشیدن رنج تابستان * اکرخواهد کسی کاسایشی باشد زمستانش *
بو اسلوب اوزره بر قاچ اغاجی سلکوب میوهسندن بر آزیدی باقیسن ذخیره قیلدی
بر کون بر انجیر اغاجنه چیقوب قاعدهٔ سابقه اوزره انجیر دررکن ناکاه بر خنزیر
بر صیادک زخم تیرندن وهم ایدوب قچوب اول بیشهیه تحصن ایتدی هر درخته که

ایردی میوه‌دن خالی کوردی تا اول درخته یتدیکه بوزینه آنک اوستنده انجیر دررردی
چون بوزینه‌نک تیر نظری خنزیره راست کلدی غایت اضطرابندن کمان کبی
پیچ و تاب ایتدی و آهسته کندی کندیه ایتدی (بیت * ازکجا پیدا شد آیا این بلای ناکهان
زین بلای ناکهان ما را خدایا وارهان * خولک چون بوزینه‌یی بالای درختده
کوردی مرحبا ایدوب شرط تحیتی یرینه کتوردی مسافرم دیو غریب نوازلق ایدوب
مهمانلغه قبول ایدرمیسن دیدی بوزینه دخی رد سلامدن صکره روی تعارفدن
متملقانه کلامه آغاز ایدوب ایتدی * بیت *

باغ امیدمه بر سرو خرامان کلدی * خانهٔ عالم غیبدن ینه مهمان کلدی

خیر مقدم ای ضیف مبارک قدم چون شرف نزول ارزانی بیوردک واجبدر که الدن
کلدیکجه خدمت ایدم خنزیر ایتدی ای برادر (خیر الطعام ما حضر) رسم ضیافتده
تکلف لازم دکل علی الخصوص که شداید راهدن بر کلال و غلبهٔ جوعدن بی مجالم
لطف ایله بنی خاکدن کوتور توقف ایتمه وما حضرنک وارسه کتور تکلف چکمه
بوزینه دخی زبان اعتذار ایله براز نیاز ایتدی و همان دم درخت انجیری تحریکه آغاز
ایتدی خنزیر اشتهای کامله دوشن انجیرلری ییوب اول درختک میوه‌سن تمام
ایتدی بعده بوزینه‌یه متوجه اولوب ایتدی ای میزبان کرامی هنوز تنور اشتها التهابده
و نفس حریص غذا طلب ایچون دخی اضطرابده در لطف ایله اکرام ضیفده سنته رعایت
ایله و درخت آخری تحریک ایدوب بنی رهین منت ایله بوزینه طوعا و کرها
بر درختی دخی سلکدی خولک آز مدتده آنک ثمره‌سندن اثر قومیوب درخت آخره
اشارت ایتدی بوزینه زیاده بیحضور اولوب ایتدی ای مهمان عزیز بردا اثره انصافدن
طشره کتمه و شرط مروتده اهمال ایتمه بوسکا نثار ایتدیککم بنم بر آیلق
قوتمدر من بعد دخی ایثار نثاره قوتم یوقدر * ع * زین بیش کرم غنی تواند کرد *
خولک خشم آلود اولوب ایتدی بو بیشه بر مدت سنک تصرفکده ایدی من بعد بزه
متعلق اولسون بوزینه بجواب ویردیکه آخرک ملکنی غصب ایتمک شومدر و عاقبت
قهر و تغلب معلومکدر که مذمومدر و ظلم و تعدیدن فراغت ایله و قوت کفاف ایله
قناعت ایله که ضعفای رنجیده ایتمک او نتیجه ویرمز و فقرای آزرده قیلان ایلک
ثمرین دیرمز * بیت * کر بدندانش کزی دل خون کنی * ور ز دندانت بکیرد چون کنی
خولک چون بوزینه‌دن بو کلماتی اشتدی آنک بو جرأتندن تمام منفعل و آتش خشمی
زیاده مشتعل اولوب ایتدی ای کستاخ بی ادب وای کمراه بوالهوس نسب
او تاتمدن سنده سوزمی سویلرسن و کنند کندنا اولوره نصیحتمی ایلرسن شمدی
تماشا ایله که سنی بو درختدن نیجه اندیریرم و حقکدن کلوب بیشه‌دن نیجه کوندریرم

دیدی وفی الحال اقدام انتقام ایله اول درخته چقمغه اقدام ایلدی هنوز اول شاخ اوزره قرارا یتمشدیکه شاخ صنوب خولک سرنکون دوشوب جان خبیثن زبانیه زبانه دوزخه اصمرلدی بومثلی اول اجلدن کتوردمکه سندخی همان اول خولک طریقنه کیدرسن که بوجانورلر ایچون تعیین اولنسان رزقی کندیکه سوق ایدرسن چون بوجماعت رنج مجاعتدن هلاک اولهلر انلرک اولادوانسابنک قلوبنده سکا بغض وعداوت قائم اولوب دائم سنی غیبت ومذمته مواظبه ومداوم اولورلر وهرنفس برنفس سنی مساویدن خالی اولمیوب اهل عالم ذکرمظالمکی کندیلره لازم قیلورلرنته که سابقا ثوظلمک جانلرده ساری ایدی حالیا ضررزهدک زبانلرده جاریدر ایکی حالده دخی جانورلرسنک پنجهٔ قهروچنکال جورکدن خلاص اولمق محالدر کرکسه معرض ستم وفساده وکرکسه لباس صلاح وسداده اول بونیجه زهد وقناعتدرکه متصل تیرورلکه مائل اولهسن وارتکاب مشتهیات جسمانی یی ارتکاب لذات روحانی یه حائل قیلهسن *بیت* اسیرلذت تن ماندهٔ وکرنه ترا* چه عیشهاست که درملک دل مهیا نیست * چون شیرشغالدن بوفصل براصلی اشتدی اکل میوه دن دخی فراغت ایتدی وآب وکیاهله قناعت ایدوب ایتدیکی کناهلره توبه وانابت ایتدی (بیت)

سینه پرتاب ودیده پرخوناب* ودی تبنا الیک یاتواب

وجمیع حالاتده بوابیات حقایق سماتک مضمونن صفحهٔ حسب حالنه اثبات ایدرزدی وزبان ندامت وملامتله کندی یه خطاب ایدوب دیردی *قطعه* ای دل ازین جهان دل آزاردرکذر* وزتنکنای کنبددواردرکذر* کارجهان نه لایق اهل بصیرتست* مردانه وارازسراین کاردرکذر* چون می توان بکلشن روحانیان رسید* سعی نما وزین ره پرخاردرکذر* دربحرغم زحرص چوغواص شوخ چشم غوطه مخورزکوهرشهواردرکذر* بودراول ظالم خونخواروستمکارقهارلک داستانیکه جهانیانی ظلم وستمله کریان وآتش بیدادیله بریان ایدوب تبعات جور وجفا ووخامت ظلم وایذادن بی پروا اوله وآخرالامر خلقه ایتدیکی بلا وجفانک نظیرنه مبتلا اوله حق وباطل وصواب وخطانه ایدیکن اول وقت بیله وطریق رشاددن مضیق فسادی اول زمان تمییز قیله شیرکبی که تاجکرکوشه لرین آتش بیدادصیادله بریان کورمدی قلبنی خونخوارلقدن وستمکارلقدن بری قیلمدی چون بوتجربه ایکا حاصل اولدی عالم بیشباتدن اعراض ایدوب برکره دخی انک آرآیش بی اصلنه التفات قیلمدی* بیت* نوشته اند برایوان جنة المأوی * که هرکه عشق بدنیا خرید وای بوی) عقلا لازمدرکه بوجواهرنصایحی آویزهٔ

کوش هوش ایده لر و بو تجاربی ذخیرهٔ روزکار ایده . نوب بو مواعظی سامعهٔ قبول ایله
اشیده لر و بنای امورلرین اساس ظلم و قاعدهٔ جور اوزره اورمیه لر و هر نسنه یی که
کندی نفسلری و فرزندلری و سائر متعلقاتلری حقنده روا کورمیه لر غیرلرنا بنده
دخی جائز بیورمیه لر تا چهرهٔ حال و مآللری زیور نام نیک و ذکر جمیلله مجلی قیله لر
و دنیاده و عقباده تبعات مظالمدن سالم و مکافات جور وستمدن مسلم قاله لر
(قطعه) دنیا نیرزد انکه پریشان کنی دلی * زنهار بد مکن که نکردست عاقلی *
دنیا مثال بحر عمیقست پرنهنگ * آسوده عارفان که کرفتند ساحلی

(باب یازدهم کشی کندی مرتبه سندن زیاده طلب ایدوب)
(اول سببله کندی کارندن کیرو قالدیغن بیان ایدر)

رای عالیشان چون بو داستان دلپذیر یکه خاطر نشان ایتدی * برهمنه
خطاب ایدوب ایتدی ای پیر روشن روان برهان باهرله بیان و دلیل ظاهرله
عیان ایتدک اول بد کردارلرک داستانن که خلایقه مضرت و آزار و ایذا اوزره
مصر اوله * و چون طریق مکافاتله جزاسن بوله جناب توبه و انابته پناه قیله *
حالیا ملتمس ادر که برعبارتله که لطافتده عمائل آب حیات و حلاوتده
همشیرهٔ شربت نبات اوله * مثنوی *

سخنهای پیاسکه از کهربه * به شیرینی ز حلوای شکر به

کسی را کان سخن در کوش رفتی * کرافلاطون بدی آن هوش رفتی * بیان بیوره
اول شخصک مثلن که بر عمله طالب اوله * انک حالنه موافق و شاننه مناسب اولمیه
* و هرچند که انک تحصیلنه جد و جهد ایلیه سعی و کدی فائده ویرمیه * مثنوی *
حکیم ایتدی کلام شاهی چون کوش * ایچندن بحر حکمت ایلدی جوش
حقایق درنک درجینی اچدی * دقایق سوزلرین درکبی صاچدی * دیدی
ای شهریار هند و خاور * سکا فرمانبر اولسون بحر له بر * اکابر مآثر خصال
بیورمشلردر که * لکل عمل رجال * افراد خلایقدن هر احد جامه خانهٔ غیبیدن
بالای استعدادنه لایق لباس عمل خاص ایله اختصاص بولمشدر * وخزانهٔ
مواهب الهیه دن هر شخصک قامت استقامتنه موافق خلعت مهم مخصوص ارزانی
بیورلمشدر * هر فرد بر عمله سزاوار و هر مرد لک براسره قابلیتی واردر * مثنوی *
مکسرا پر طاوسی ندادند * ملخ را پر عنقایی ندادند * زسر که آرزوی می نشاید
* نسیم کل ز خارخشک ناید * ساقیء الطاف ایزدی هر احدی جرعهٔ عنایت
و بادهٔ رعایتدن بهره مند ایتمشدر * اما هر کشی یه * کل حزب بما لدیهم فرحون *

خمخانه سندن مزاجنه ساز كار شراب خوشكوار ارزاني بيورمشدر (بيت) كس نيست
كه نيست بهرمند از تو ولي * اندر خور خود بجرعۀ يا جامي * پس هر فرده لازمدر كه
اول صنعتنه كه صانع لم يزل ازل الازالده اكا نامزد ايتمشدر اشتغال كوستره * وجد
وجهد ايليه كه اول عملي على سبيل التدريج مرتبۀ كماله يتوره * * بيت * بالانكري
بغايت خود * بم ترز كاز هدو زى بد * هر كسه كه طريق ارث وياسبب كسبله تحصيل
ايتديكي صنعتي ترك ايدوب كندي يه ملايم وطبعنه مناسب اولميان مناصبه طالب
اوله لاشك ولا تردد بحر تحيره كرفتار اولوب لاجرم اول طريقله كه اكا سالك اولمشدى
منزلنه واصل اولميه وطريقى اوله دخى مراجعت ميسر اولميوب آنكله بونك
ميانِنده سراسيمه وسركردان قاله هيچ بريسى حاصل اولميه پس واجبدر كه هر كشى
نصيب ازلي ايله قناعت ايدوب عنان آرزويي دست هوسه ويرميه زياده طلب
ايدوب كورديكي كارى وفائده سن مشاهده ايتديكي عملي آسانلغله الدن چيقرميه
تا بو حديث صحيحك كه من بورك له في شئ فليلزمه * موجب صريحندن تجاوز قيلميه
وبيابان تردد وتحيرده حيران وسركردان قالميه حضرت مولوي مثنوي پسنده كه
معدن جواهر معنويدر * بو نكته يي بو عبارتله اشارت بيورمشدر * شول مقامده كه
ايتمشدر (مثنوي) انجير فروش راچه بهتر * كانجير فروشد اى برادر * امثالدن
زاهد عبرى زبان * ومهمان هوس پيشه حكايتي كه داستان عجيبدر بو مقامه زياده
مناسبدر راى استفسار ايتديكه نه كيفيتله مرويدر اول * حكايت * برهمن
ايتدي روايت ايدرلر كه ديار قنوجده برزاهد وارديكه ديندار ومتورع وپرهيزكار
وظائف عباداته روز وشب مداوم ومراسم طاعاته على وجه الاخلاص مواظب
وملازم ايدي لباس حالني ادناس علايقدن آب رياضتله يويوب پاك وآيينۀ بالني
زنكار عوايقدن صيقل عبادتله آردوب تابناك ايتمشدى حاشيۀ سجاده سى
مهبط سانحات غيبي وآستانۀ صومعه سى موردوا ردات لاريبي ايدى
* قطعه *

خرق عادا تدن ايدوب خرقه * ترك دنيا يلي ايلمشدي تاج

ترك تاجن يتورمش افلاكه * دلي عرش ايدي سجده سى معراج * تاجدارنه
احتياجي يوق * صاحب تخت وتاج اكا محتاج * تمام همتن احياء مراسم شرعه
مصروف طوتمشدى وكمال عزيمتن امضاء لوازم خيره مقصور ايتمشدى مرغ محبت
دنيا عش دماغنده آشيانه قيلمشدى خورشيد ضمير منيرى جهان تيره رويه پرتو التفات
صالمشدى * بيت * خوش ان كسانكه كذشتند با لك چون خورشيد *
كه آستان بسوى اين جهان نيفكنند * اول زاهد صلاح شعار وورع دثار

بوجمله ایله هر نوا له که * لله خزائن السموات والارض * خزانه سندن اکا حواله اولوردی مهمانلره نثار وطعام چاشت وشامن فقرایه انعام ایدوب مستحقنه ایثار ایدردی * بیت * رسان کوکب ایثار بر سپهر اثیر * زبرج بذل که ایثار رابسی اثرست * برزمان اتفاق برمسافرانک زاویه سنه مهمان اولدی زاهد نته کم اکرام اضیاف شیمهٔ کریمهٔ اشرافدر بشاشت وهشاشت کوستروب اعزاز واهتزاز ایله قرشو کلدی وخیر مقدم دیوب قدومندن سرور وصفاسن اظهار ایلدی بعد از تقدیم لوازم اکرام ومراسم اطعام جواهر کلامه رشتهٔ مصاحبتده اتساق وانتظام ویروب استفسار ایتدیکه نه جانبدن کلورسن ومقصدک نه دیاره در نه طرفه کیدرسن مهمان ایتدی بنم سرکذشتم دور ودرازدر وحکایتم سرتاسر دقایق حقیقت ورقایق مجازدر اکر اجازت بیورلورسه اوزواوزدر بر سبیل ایجاز برشمه تقریرا ایتمک جائزدر که تفصیلنی تعبیر واستماعنده السنه واسماع عاجز وقاصردر * زاهد ایتدی هرکسه که آیینهٔ قلبنده زنک حیرتدن رنک اولمیه * هر قصه دن برحصه المق میسر وآنک که پای عقلی علت غفلتله لنک اولمیه قنطرهٔ مجازدن منهج حقیقته عبور قیلمق متصوردر * بیت * زهر بازیچه رمزی می توان خواند * زهر افسانه فیضی میتوان یافت * سن همان سرکذشتکی حکایت ایله توقف ایتمه وبو سفردن شکر وشکایتکی بالتمام اعلام ایله تکلف چکمه * مهمان ایتدی ای زاهد زمانه وعابد یکانه اکرچه که بنم الآن مسکنم ترکستاندر * اما اصل وطنم فرنکستاندر * اول دیارده برخبازایدم وحرفتمده ماهر واستاد ایدم * هر زمان تنور سینه مه آتش اکتساب ایله تاب ویریردم * وهزار محنت جان ایله مائدهٔ جهاندن بر پاره نان اله کتورردم * بیت *

کرده ام خون میشود تا کرده * از تنور رزق بیرون میکشم

اول دیارده بنم بر دهقان دوستم وار ایدی روزکار ایدیکه میانمزده خانهٔ مصالحت معمور * وبناء مخالصت استوار ایدی * دهقان هر زمان بکا یارلق ومدد کارلق ایدوب مصلحتمه یارر غله یی دکانمه کوندرردی وطلب ثمننده تخفیف وتسویف ایدوب مهلت ومسامحت کوستررردی * بو معامله ایله بازار صنعتم کرم ونان معیشتم نرم ایدی برکون بنی باغنه دعوت ایتدی * وشرایط ضیافتی نته که قاعدهٔ ارباب مروتدر * بنم حقمده رعایت ایتدی * تناول اطعمه دنصکره مفاوضاته مشغول اولیجق اثناء کلامده صوردیکه سنک منفعت کسبک نه مقدار وبضاعت سودک نه قدر واردر * حالمدن برشمه اظهار ایدوب ایتدم * بنم مایهٔ دکانم یکرمی خروار در * واندن عائد اولان فائده انجق اهل وعیالک قوتنه کفایت ایده جک

دهقان بنی کوبو حفیجی

مقداردروالحاصل اونی اون ایکی اوزره محصولم واردر * بیت * چوزین پرنفع ترکاری
ندارم * برین دستورروزی میکنارم * دهقان ایتدی سبحان الله سنك نفع کارك
چندان اعتبارایده جکلین اد کلمش * بن خیال ایدردم که سنك کسبکك سودی
بیعدد وحاصلی فوق الحد اوله * ع * خود غلط بود آنچه من پنداشتم * بن ایتدم
ای خواجه سنك سرمایه نك نصابی ندروکسب وکارك حسابی نه جواب ویردیکه
بزم صنعتمزك مایه سی بسیروفائده سی کثیردر * جزئی تخم اکرز محصولی کلی حاصل
ایدرز * بزبو حرفتده اونده بوز فائده ایله قناعت ایتمزز * بن تعجب ایدوب ایتدم بونیجه
میسر دردهقان ایتدی استغراب ایتمکه بوندن دخی زیاده متصوردر * کورمز
میسنکه بردانه خشخاشکه اصغر حبوباتدر برارض منبته دوشوب بتسه اندن نیجه
شاخلر ظهوره کلوروهرشاخك باشنده برقبهٔ خشخاش پیدا اولورکه درونده
دانه لرك شماری دائرهٔ حسابدن بیرونندر * بوندن ظاهر بودرکه بزم حرفتمزك سودی
سائر صنایعدن اضعاف مضاعف افزوندر * مزارعان مزارع حکمت
بیورمشلردرکه زرع اوج حرفدر * ایکی حرف اولی زردر وحرف اخری که عیندر
اولدخی اسم زوردر * پس صنعت زرع عین زردر * بلکه زر اندر زوردر * فلاحت
اکسیرنه واصل اولان عاقللر عالمده کبریت احمر دیدکلری صنعت زراعتدر دیرلر
کماقیل لله درقائله * بیت *

جستن کبریت احمر عمر ضایع کردنست * روی برخاك سیاه آورکه یکسر کیمیاست

چون دهقاندن بو کلماتی اشتدم * سودای سودد هقنت سویدای قلبمده هیجان
ایدوب * فی الحال خبازلقدن واز کلوب تهیهٔ اسباب زراعته اشتغال ایتدم بنم
جوارمده بر درویش پرهیزکاروارایدیکه کرامت وعبادت وریاضت قناعتله مشهور
ایدی * بیت * بکذشته از تکلف و بنشسته کوشهٔ * زاسباب این جهان
شده قانع بتوشهٔ * چون بنم حرفت قدیمی ترك ایدوب تحصیل صنعت آخره نیت
ایتدیکمی اشتدی * بنی قتنه دعوت ایتدی * وزبان ملامتی دراز ایدوب ایتدی
ای استاد شول نواله ایله که خزانهٔ غیبدن سکا حواله اولنمشدر قناعت ایدوب زیاده
طلب ایتمه که صفت طمع شوم وطمعکارلرك عاقبتی بغایت مذمومدر * وناصیهٔ
حاللرنده الحریص محروم مفهومی مرقومدر * اول کمسنه که ملك قناعته مالك اوله
پادشاه عالمدر * شول کمسنه که طریق حرصه سالك اوله انی صانعه که آدمدر
* بیت * قرص جوین بی شکن وبی شکیب * تانخوری کندم وآدم فریب *
بن ایتدم ای عزیز بنکا بو صنعتدن چندان نسنه حاصل وروز وشب تعب چکرین
کفافدن قدر زیاده نسنه واصل اولمز * فوائد زراعت بوندن زیاده دیدیکن

پیلدم

بيلدم) پس اول حرفتدن فراغت ايدوب بو صنعته شروع قيلدم) دل هوشيارم ساقى
روز كارالندن نيجه بر فقر وفاقه شراب ناخوشكوارن ايچه * همت ايله كه بو صنعتدن
منتفع اولوب معاشم وسعت ورفاهيتله كچه * درويش ايتدى بو زمانه دلسننك
معاشك بو حرفته موقوف * وعنان انتعاشك بو صنعت جهتنه معطوف ايدى *
بو حرفت كه حاليا سن اكا مباشرت ايتمك استرسن * زياده دشواردر * و بر كاردركه
هزار مشغله سى واردر * شايدكه آننك لوازمنه كماهو حقه قيام قيلميه سن *
ووظايفنك كما ينبغى عهده سندن كلميه سن * نهانخانهٔ آرزودن هر املكه
ظهوره كله شويله دكلدركه البته وفق مراد اوزره محصل اوله * بيت * دانندرفيقان كه
ره دور ورودرازست * از كوچهٔ مقصود بسا باز كمنا * فضوللق ايتمه وكندى طريقكدن
طشره كتمه * هركسه كه كندى حرفتندن فراغت قيله * كندى يه ملايم اولمين صنعته
مشغول اولها كا اول بلا يتشه كه اول كلنكه يتشدى * بن استفسار ايتدم كه نيجه
اولمشدر اول * حكايت * پير ايتدى روايت ايدرلركه براعرابى دجله كنارنده كازرلكه
مشغول ايدى * هر كون كوروردى كه بر كلنك جويباركنارنده كزوب بولديغى حشراتى
شكار ايدردى * وصباحدن اخشامه دك انكله قناعت ايدوب هنكام شامده
مأواسنه كيدردى * بركون اتفاق بر باشه تيز پرواز اول نواحيده بر فرنه كبوتر شكار
ايتدى * وكوشت نرمندن اشتهالى كرمنه بر ازيبوب باقيسن اتده قودى كتدى
كلنك باشه نك بو پيشه سن كوز بجك كندو يله انديشه ايتديكه بو جانور بو جثهٔ حقيرله
تيهو وكبوتر شكار ايدر * بن بو يال وبال ومنقار وچنكال ايله بو محقرله قناعت ايدرم *
لاجرم بو صورت دنائت همتدن ناشيدر بن نيچون بو معيشتله خرسند اولوب *
همت بلنددن بهره مند اولميم * صلاح بودركه من بعد بو محقراته تنزل ايتميوب
باز بلند پروازه كوز آچدرميم * وشاهين كردنفرازى اوج هواده اوچدرميم *
نسر طائر آسمان نيزهٔ منقارمدن خلاص اولميه * وسيمرغ كوه قاف پنجهٔ چنكالمدن
نجات بولميه * مثنوى * رود كه تشنه است بحر كبود * سر ننم ابر نيارد فرود *
زنده دلانى كه بيالا پرند * از اثر همت والا پرند * پس شكار حشراتك تركن اوردى
* وصيد تيهو وكبوتره مترصد اولدى طوردى كازر چون كلنكك حيرتنى واولكى
حركتدن فراغتنى كوردى متعجب ومتحير ديدهٔ عبرتله ناظر وعاقبت حاله منتظر
اولدى طوردى * قضايى كوركه اول فضاده بر كبوتر ظاهر اولدى * كلنك كبوترى
صيده قصد ايدوب پروازه كلدى) كبوتر آبه متوجه اولوب ساحل جانبنه اوچدى
* كلنك كمراه عقبنجه كيدركن ناكاه كنار جويباره دوشدى * اتفاق ساحل جويبار
كل ايدى * بيچاره نك پايى كله باتدى * هر چند كه طمطاب ايدوب اضطراب ايتدى
دخى ايچرو كتدى * كازر فى الحال كلدى انى طوتدى * وسرور موفور له خانه سنه

طوزه دينلور قوش

١ آتمجه قوشى
٢ سيمز ملمع

کیدرکن برآشناسی انی کوروب صوردیکه ای شیٔ هذا یاسیدی * اعرابی جواب
ویردیکه (تکلف بالصید ووقع فی القید) یعنی بر کلنکدرکه باشه پیشه‌سن هوس
قیلدی) کندی دخی قید صیده کرفتار اولدی) بومثلی اول اجلدن کتوردم تا بیله‌سنکه
هر کشی کندی صنعتنه مشغول ایکن طریق قدیمندن طشره کتمملک) وشاهراه
حرفتدن انحراف ایتمیوب کندویه لایق اولمین صنعته میل ایتملک کرك * چون
پیر عزیزدن بومثلی استماع ایتدم بنم دغدغهٔ جرصم دخی زیاده اولوب اول نصیحتی که
محض اخلاصدن منبعث ایدی کوش هوشله اصغادن امتناع ایتدم * واول
هوس اوزره ثابت‌قدم اولوب همان‌دم خبازلغی ترك ایدوب دهقنت اسبابن کوردم
وبضاعت مزجاته که قادر ایدم * آلات زراعت وادوات حراثته ویردم * وبرمقدار
تخم اکوب دیدهٔ انتظاری راه حصول محصوله طوتوب طوردم * بوحالده بنم
وعیالمك روز عیشی تار اولدی * وکلاه زندکانی باشمزه طار کلدی * خبازلقده
باری خرج روزمره واصل اولوردی * حالا بر ییل مقداری تحصیل حاصل ایچون
منتظر اولمق لازم اولدی * کندیمه ایتدم خطا ایتدك که نصایح مشایخی اشتمدك *
وارباب تجاربك کلامنی بنای امورکه پیش نهاد ایدوب آنك موجبیله ایش ایتمدك
وشمدی خرج یومیدن عاجزسن هیچ برمردن سکا حبه واصل اولمز (ومحقق موهوم ایچون
ضایع ایتدك * اولورسه ده بر ییله دك حاصل اولمز حالا اصلاح بودرکه برکمسنه‌دن
سرمایه ایچون برقاچ اقچه استقراض ایده‌سن * وینه خبازلغه مباشرت ایدوب
اسکی طریقکه کیده‌سن (بیت)

آنکس که بکار خویش سرکشته شود * بی زان نبود که باسر رشته شود

پس شهرك خواجه‌لرندن برازمبلغ استقراض ایدوب ینه نانوادکاننی اچدم * واول
شغلی برخدمتکاره سپارش ایدوب تحیروتردد تخمنی زمینه صاچدم کاه زراعت
مصلحتی ایچون صحرایه کیدردم * وکاه کسب وکار ایچون بازاره کاوردم چون حال
برزمان بومنوال اوزره کچدی خدمتکار خیانت ایدوب مایه وسوددن موجودی
الدی قاچدی * ومحصول زراعتمه دخی انواع آفت یتشوب خرجمك انجق
عشر عشیری حاصل اولدی) پس اول همسایه‌مه رجوع ایدوب علی التفصیل حالمی
بیلدردم * ایکی عمله دخی اشتغالمی وایکیسندن دخی زیان کوردیکمی اعلام ایتدم
پیر عابد چون سرکذشتمی استماع ایتدی خنده ایدوب ایتدی عجب مشابهدر سنك
حالك اول شخص دوه‌ویك حالنه که ریشنی ایکی عورتك النه ویردی بن استفسار ایتدم
که نیجه اولمشدر اول (حکایت) درویش ایتدی روایت ایدرلرکه برحریفك ایکی عورتی
وار ایدی بری زیاده قری وبری برلك کل کبی طری ایدی بوشخص کهولت

مرتبه سنه وارمش وسنی مقتضاسی اوزره محاسننك اكثری اغرمشدی عورتلرینك
یكیسنه دخی رعایت ایدردی وباب قسمتده رسم عدالتی مرعی طوتوب بر كیجه
بریسنه كیدردی وبر كیجه دخی بریسنه هر كیجه كه بریسیله اولوردی عادتی بوایدیكه
صباح علی الفور قالقیجق النی ویوزینی یوردی باشن زنك زانوسنه قویوب برزمان اویوردی
بركون زانوی زن پیره زالده خوابه وارمشكن پیرزن آنك روی وموینه نظر ایتدی
كوردیكه بنفشه زار عذارنده یاسمنلر آچلمش وصفحهٔ عارض مشكبارنه غبار
كافور صاچلمش * بیت * حبش ملكینی المش لشكر روم * اوچوبن زاغ قونمش بیرنه
بوم * كندی كندی یه ایتدی ظرافت بودركه ریش حریفدن موی سیاهلری براز
تخفیف ایدم تا لحیه سی تمام حلیهٔ شبابدن عاطل اوله واول زنك اعتقادیكه آنی جوان
خیال ایتمشدر باطل اوله * وانی ریش سفیدله كوریجك ضروری اندن نفرت قیله
شوهر دخی چون آنك آینهٔ حالنده زنك تنفر معاینه ایده * آتش محبت انطفا بوله
* وقلبن اندن تفریق ایدوب بالكلیه بكا متعلق اوله * بوسودا یله ممكن اولدیغی قدر
ریش شوهردن موی سیاهی كیدردی * ع * بركنده به آن ریش كه در دست زنست
* یارنداسی شخص مزبور خانهٔ زن نازنیننه واروب عادت معهودی اوزره باشن
نكارك كنارنه قویوب اویوركن زن جوان دخی ناگاه محاسن شوهره نكاه ایدرموی
سفید آره سنده مقراض پیره زندن باش قورترمش برقاچ دانه موی سیاه وارایدی
كوزینه راست كلوب كندی كندی یه ایتدی * لطافت بودركه بوموی سفیدلری منقاشله
بربر برقوپرم وكلزار جمال یاری بوخار دل آزاردن قورترم * تا ریحان خطی تمام
سبز اوله * وچون آینهٔ جمالن زنكار عیب شیبدن مجلی كوره من بعد پیرلك غبارنی
دامن خاطرندن كیدره * وكندوبی جوان بیلوب صحبت پیره زندن نفرت قیلوب
بكا رغبت كوستره (پس اولدخی قادر اولدیغی قدر موی سفیدلری كیدردی * چون
بو حال اوزره برزمان كچدی) بركون شخص مزبور كوردیكه برقاج حریفلر سویلشوب
كیدرلر * بیلدیكه بونك صقالندن قیل وقال ایدرلر ندر اصلی دیوب الن یوزینه
اوردی (بیت) كوردی اصلا قالمامش رونده مو ـ یندن اثر * خرمن ریشی تمام اولمش
برنده یل اسر * هرچند كه فریاد ایتدی سودمند اولمدی * سنكدخی همان
حالك بومنوال اوزره در بعض سرمایه كی بازركانلقده وبعضسن دخی دهقانلقده
تلف ایتدك * حالیانه باغ معاشكده ثمر وسعت كورینور * ونه خرمن انتعاشكده
تخم ثروت بولنور (بیت) روزی بچنسان كذشت وروزی بچنین * اكنون كه نكه كنی
نه آنست ونه این * چون بومثلی استماع قیلدم) متنبه اولوب كوردم كه اوپیرناصحك
جمله دیدیكی حق (وزورق ذهنم دریای دینه مستغرق درما ملكم دخی دینه وفا ایتمك
احتمالی یوقدر) بحكم الفرار مما لا یطاق من سنن المرسلین) اول كیجه ترك دیار تدبیرن

ایتدم (ویارنده سی همان شهردن چیقوب ترسان وهراسان وحیران وبی سامان برطرفه کتدم * تا مسافهٔ دورودرازقطع ایدوب مدت متمادیه نصکره اشتدم که جمیع متعلقاتم آخرته کتمشلرومتروکاتم صاتوب صاوب غرمایه تقسیم وداینلره تسلیم ایتمشلر پس وطن مأنوسه مراجعتدن مأیوس اولوب خیلی زماندرکه بوطریق سیاحتله کزرم والم دلمه صاحب دولتلرك دارالشفای کرمندن دوا طلب ایدرم * وجراحت شدایدراهه زیارت قدم اهل اللهدن مرهم اوررم (ونفحات انفاس مبارکه لرندن همت التماس قیلورم * تا بوزمانه دك بحمدالله تعالی آیینهٔ حالم بوباب فرخنده فالك صیقلی مجاورتیله مجلی ومشرب روزکارم بوجناب کرامتنصابك کفتارشکرباریله مهنی اولدی * بیت *

المنة لله که اکر رنج کشیدیم * دیدیم ترا وز تو بمقصود رسیدیم

بودرقصهٔ پرغصه مدن برحصه که عرصهٔ خفادن منصهٔ عرضه یتشدردم زاهدا یتدی سنك صورت حالك صدق مقالکه شاهددر * اما غم یمه که سکا بوشدایددن چوق فوائد عائددر * اکرکه برمدت راه مهاجرت وطریق مسافرته سالك اولدك اما نجه مأربه وتجاربه مالك اولدك وکشت ممالك وسیر مسالك ایدوب احوال عالم واطوار آداب بنی آدمه وقوف تمام حاصل قیلدك * من بعد کلزار خاطرك خار دامنکیر خواطردن خلاص بولسه * وقلب بی غشك خبث دغدغه وتشویشدن خلاص اولسه کرك * بیت * بوتهٔ نار سفرده خالص اولسه برکشی سیم قلبی صاف اولوب التون اولور انك ایشی * القصه مهمان مصاحبت میزبانله خوشحال اولدی * میزبان دخی صحبت مهمانی غنیمت بیلدی * وشیوهٔ مصاحبتدن کمال مباسطت کوستردی * زاهد مکر اصلنده بنی اسرائیل نسلندن ایدی * اکرچه که لغت عبریدن غیری لغاته وقوفی وار ایدی اما چون لغت عبری فضیلت موروثی ایدی * انی کمال فصاحتله سویلردی * وهر زمان کندی خواصیله اول زبانله تکلم ایلردی * مهمان فرنکی اصل لغت عبری یه واقف دکلدی * اما آنك فصاحت تعبیر * وخصافت تقریری مزاجنه غایت خوش کلدی * التماس ایتدیکه اکثر اوقات اول لغتله تکلم ایلیه) زاهد دخی چون آنك وفور رغبتن کوردی دهان فصاحتی آچوب (ان من البیان لسحرا) ادای لغت عبریده سحر سامری کوستردی * مهمان زاهدك حلاوت زبان وملاحت بیانه عن صمیم القلب متعلق اولوب والحاصل اول لسانه جان ودلله متشوق ومتعشق اولدی * وعزم جزم ایتدیکه لغت مذکوره ایله تکلمی زاهدمز بوردن تعلم ایده) ووطن مألوفه تحصیل هنر ومعرفتله کیده * مثنوی * چوشیرین نکته لردرکار ایدردی * لب لعلینی شکربار

ایدردی * چومهمان کوردی کفتارن شکربار * اکا طوطی کبی اولدی
خریدار * چون مرورزمانله حجاب تکلف میاندن کیدوب * بیکانه للك یکانه لکه
مفضی اولوب مقدمات وداد نتیجهٔ اتحادی مقتضی اولدی * مهمان زبان تضرع
ونیازله زاهده دعا وثنایه آغاز ایدوب ایتدی * بیت * ای لفظ تو کلید نهانخانهٔ کمال
* تقریر تو نتیجهٔ تأیید ذوالجلال * بو نیجه طرز سوق کلام ونیجه رعایت مقتضای
حال مقام اولور * هیچ برصاحب نظرلك دیدهٔ عقلی بو کمال فصاحتده کلام مشاهده
ایتمشدر * وهیچ برسخنشناسلك کوش هوشی بو نوع الفاظ جواهر انتظام
اشتمشدر * بو فصاحت زبانی حسان کورسه باقل کبی لال * وبو بلاغت
بیانی سحبان اشتسه دعوای فصاحت ایتمك محال اولیدی * بیت * کورسیدی
ابن وائل اولیدی اکا قائل * دیمیدی کر اشتسه لله در قائل * حالا اول جناب
کریمدن توقع وتضرع ایدرمکه بکا بو بازنی تعلیم * وبو لغتلك معانیسنی تفهیمده که
بکا منت عظیم ونعمت جسیمدر لطف عمیمندن دریغ بیورلمیه چون بی سابقهٔ
معرفت رسم رأفت وملاطفتی دریغ ایتمدك * وبی تردد وتوقف وظائف ضیافتده
انواع تکلفی رعایت ایتدك * حالا که رابطهٔ محبت واسطهٔ مصاحبتله مبرم
ومحکمدر * امیدوارمکه شفقت بیوروب ملتمسی اجابته مقرون قیلهسن)
کرم ایدوب تلمیذرقن صفحهٔ حالمه جکهسن تا بو سببله تخم امتنانی مزرع جانمه
اکهسن امیدرکه حقیردخی وظیفهٔ ذکر مروتده تقصیر ایتمیم وشرایط شکر نعمتی
کما ینبغی مرعی طوتم (بیت)

چون شکر تو کفتن نتوانم بحقیقت * من بندهٔ پروردهٔ احسان تو باشم

زاهد ایتدی ای مهمان کرامی بو نه منت محلی ونه معذرت مقامیدر بن استرمیمکه سنی
حضیض جهالتدن ذروهٔ دانش ومعرفته یتشدیرم واسفل سافلین نقصاندن
اعلای علیین کمال عرفانه تلقی ایتدیرم اما لغت عبریله زبان فرنکی میاننده بعد
مسافات وتمام منافات واردر (شتان بینهما شتان شتانا) مبادا که اشکله
الفتدن خاطر عاطرکه کلفت یتشه وکمال کدوجد بیحد سببیله طبعك ورطهٔ حیرته
دوشوب آنك حفظ وضبطندن عاجز قاله وسنك بونجه زحمتلرك نافع اولمدقدن غیری
بنم بودکلو اوقاتم ضایع اوله مهمان ایتدی هر کسه که برهنرك تکمیلنه طالب
وبرصنعتك تحصیلنه راغب اوله ارتکاب شدایده صبر وتحمل ایتمك وقاصد کعبهٔ
مقصودده تعب بادیهٔ محنت مانع اولمیوب مقصود معهودده صدق نیت وقدم رغبتله
کتمك کرك (بیت) سورم دیبن کشی کعبه صفاسن) چکر خار مغیلانك جفاسن (بیت
دربیابان چون زشوق کعبه خواهی زد قدم) سرزنشها کر کند خار مغیلان غم مخور

بن بو امره شویله حازم وبو عزم اوزره بر وجهله جازم که جسممده هر سر مو بر تیغ
بیدریغ اولسه بو عزیمتدن یوز دوندرمزم وچشممده هر مژکان بر تیر تیز پیکان
اولسه عنان نظری بر طرفه دخی معطوف قیلمزم هیهات هیهات (ع) هر که میل گنج
دارد رنج می باید کشید) مقرردر که طلب معرفتده هر محنت عاقبت منحته مبدل اولور
وبو طریقده هر جراحتك اخری راحته نهایت بولورتته که اول صیاد طلب علمده اندك
زحمتله وظائف علمایه جزئی خدمتله نعمت کلی یه دسترس بولدی وتنکنای احتیاج
وقلتدن خلاص اولوب فضای استغنا وثروته واصل اولدی زاهد استفسار ایتدیکه
نیجه روایت اولنمشدر اول (حکایت) مهمان ایتدی اخبارده کلمشدرکه بر درویش
وار ایدی صیاد وصنعت صید مرغ وماهیده ماهر واستاد صید ماهی ایتدیکی دم دام
کبی دوکلی جسمی چشم اولوردی وقصد مرغ ایتدیکی ایام اندامنده هر حلقه دام
کبی پیچ وخم اولوردی (بیت)

اولیدی چرخ اخضر دامگاهی * اوچرقوش اولسه قورتلمزدی ماهی

اتفاق برکون دامن بر مرغزارده قوردی وکندی کمینکاهه کیردی اوتوردی وهزار
زحمت وانتظارله حوالیسنه اوچ قوش کتوردی بیچاره لرك حلقنی حلقهٔ دامه
چکه جك محلده ناکاه بر عربده آمیز آواز اشتدی مبادا بو صیدلر بو صدا اسبیله رمیده
اوله لر دیو کمینکاهدن چیقدی کوردیکه ایکی طالب علم مباحثه ایدرلر بر وجهله که
غوغالری حداعتدالدن کچمش وقیل وقاللری کمال نزاع وجداله یتمش صیاد ایلرو
واردی وتضرع وزاری ایدوب یلواردیکه ای اصحاب فضل وارباب کرم (ع) دم درکشید
تا نخورد مرغ دام رم * لطف ایدوب برزمان آرام ایدلك تا بو صیدلر رمیده
اولمیه وبنم زحمتم ضایع اولوب انتظام حال معاشمه اختلال کلمیه دانشمندلر ایتدیلر
اکر بزی بو صیددن بهره مند ایدوب هر بریمزه بر مرغ عهد ایلرسك سکا موافقت
قیلورز وبحث وعربده دن فارغ اولورز صیاد ایتدی ای عزیزلر بن فقیر وعیالمندم *
بو جماعتك جهت معیشتی بو صیده منحصردر آنکدخی ایکیسن سز الیجق بکا
نه قالور (وبریسی بونجه جماعته نیجه کفایت ایدر ایتدیلر سن دائم بو نعمتله مغتنمسن
بز مدة العمر شوربای عمارت وشوربهٔ ریاضتله کچنوب هنوز شکار چاشنی سن
طتممشزدر (ولحم طیر مما یشتهون) لذتن ذوق ایتممشزدر بو احتمالی ویرمه که دود
سودای کباب دماغمزدن زائل اوله وشرط معهودی تقبل ایتمدین هیچ بریمزسنك
بو قولکه قائل اوله البته تا برفریادله خرمن صیدی صاورب برباد ایتمك کرکزیا شرطمز بور
اوزره هر بریمزی بردانه مرغله یاد ایدوب دل مرغن انکله شاد ایتمك کرکسن *
بیچاره هر چند که مرغ بسمل کبی طبطاب ایتدی وفریاد واضطراب ایدوب ایتدی

بو مسئله علمایه معلوم درکه رسن دامی طلبهٔ مدرسه بوکمشدر و مولانا مدرس انده
برحبه اکمشدر دهن دامی زمین وقفده اچمشمدر وغلهٔ مدرسه دن اکادانه
صاچمشمدر وشرعله بکا لازمیدرکه کدیمن وعرق جبینله تحصیل ایتدیکم
صید حلالی ثلث وثلثان طریقیله تقسیم ایدم قطعا فائده و برمدی وانلرك عناد
ولجاجلری اصلا مندفع اولمدی ضروری شرط مزبوری مقرر طوتوب رسن دامی
چکدی اول قوشلرك اوچن دخی صید ایتدی و ینه آغاز تضرع و نیاز ایدوب ایتدی
ای سرآمد کان زمرهٔ علما * ارحموا من فی الارض یرحکم من فی السماء * لطف
ایدوب بن فقیره رحم ایدلك * ع * سودنا کرده درجهان بسیار * بوسودادن
بکلك وارلك شغلکزه کیدلك شوربای چرب عمارت وارکن بونی نیدرسز
وحلوای زیارت کبی شیرین نعمت وارایکن بونه درکه طمع ایدرسز دانشمندلر
ایتدیلر * بیت *

تا بکی بو عبث یره فریاد * نعجب مرد ایمشسن ای صیاد

بو سودای بی سودی دخی دماغکدن کیدرمزمیسن وشرط ایتدیکك وعده یه بو خسه
وفا قیلمزمیسن صیاد کوردیکه مزاج رجا خسته ورشتهٔ امید کسسته در ناچار
شرط معهودی تقدیم ایدوب صید مزبوری کندوایله اول ایکی طالب علم میاننده
علی السویه تقسیم ایتدی بعده ایتدی معلومکزدرکه سزه چوق خدمتم اولدی
اکر حق خدمتی رعایته همت ایدرسکز و بنم صید حلالم سزه حرام اولمسون دیرسکز
اول لفظی که آنکله بحث ایدردیکز بکا تعلیم ایلیلك تا که بندخی سزلك مائدهٔ فائده کزدن
بی بهره قالمیم دانشمندلر تبسم ایدوب ایتدیلر بز لفظ مخنث ومیراث خنثادن
بحث ایدردك صیاد صوردیکه مخنث ندر ایتدیلر مخنث اولدرکه نه مذکر ونه مؤنث
اوله صیاد اول لفظی حفظ ایتدی وملال خاطرله مأواسنه کیتدی وصورت حالی اهل
وعیالنه حکایت ایلدی اول کیجه اول قوت لایموت ایله قناعت ایتدی چون
صباح اولدی ومرغ زرین جناح آفتاب آشیانهٔ افقدن پروازه کلدی وماهیان
سیم اندام انجم دام خطوط اشعهٔ مهردن چیقوب مقعر بحر اخضر سپهرده پنهان
اولدی * بیت * چرخ صیادوش برشتهٔ زرد * ماهی ومهر رابدام آورد * مرد صیاد
دامن کوتوروب لب دریایه واردی وتوکل تمامله دامی دریایه صالدی حکمت الهی
بر ماهی شستنه راست کالدیکه نه آب زره کرسر تا سر کوشله اکا بکزر بر جوشن پوش
ایشتمشدی ونه هر دم آبی آیینهٔ آبده آنك ماننده بر صورت معاینه ایتمشدی
جسم لطیفی سیم مذاب کبی طری وتر و پیکر نازکی قطرهٔ سیماب کبی دردر دتر
(مثنوی) سینه سی صاف صانکه سیم سفید * چشمی کو یا که چشمهٔ خورشید

بشتی کویا لباس بوقلمون * رنکی حد قیاسدن بیرون * صیاد آنك رنك صورت وشکل وهیئتنده برزمان تحیر بحرنه طالوب تفکر ایتدی وتخیله باشن صالوب کندی کندی یه ایتدی برهیچ صیادك دیدهٔ دامی دخی بوصفتده ماهی کورممشدر وخالق بوزیه القده بربالق دخی خلق ایتممشدر صواب بودرکه آنی زنده حفظ ایدم وتبرك رسمنده آستانهٔ سلطانه تحفه ایلتم شویله که قدر وقیمتی بیله بنی اقرانم میاننده سرافراز قیله والا برخدمتدر ایده یم بالق بیلمزسه خالق بیله پس اول ماهی یی برظرف آبه قویدی وراه درکاه پادشاهه متوجه اولدی مکرکه برموجب فرمان شاهی قصر فلك اشتباهی اوکنده اولان کلشن خاصده سنك رخامدن بلکه صفحهٔ سیم خامدن برحوض بنیاد ایتمشلردی وآب زلال ایله مالا مال ایدوب ایچنه غیر متناهی ماهیلر آتمشلردی ونمودار شکل هلال برزورق دوزوب اول حوض سپهر مثال اوزره روان ایتمشلردی وهرکون طبع پادشاهی تماشای آب وماهی یه میل ایدوب لب حوضه حاضر اولورلردی وخواص وآشنالر ایله اول زورق هلال مثاله بنوب ماهیلرك حال حرکات وسکناتن تفرج قیلورلردی اتفاق اول زمانده که (بیت)

بنوب اول زورق کردون مثاله * درون حوضه ایلردی نظاره

ناکاه صیاد کلدی اول ماهیٔ بوالعجب هیئتی نظر پادشاهه کتوردی شاه آنی غایت خوش کوردی وصیاده هزار دینار تمام عیار جائزه ویردی وزرادن بریسی که پادشاه حضورنده منصب قربتی ومجال جرأتی واردی آغاز کلام ایتدی ونصیحت یوزندن آهسته پادشاهه ایتدی ضمیر منیر شهنشاهی یه مخفی دکلدرکه قعر دریا پر ماهی وصیادلر بیحد وغیر متناهیدر اکر کف زرافشان سلطانی بر ماهیچون هزار دینار ارزانی بیوره نه زر خزانه وفا ایتمك میسر ونه خراج مملکت کفایت ایتمك متصوردر برماهینك اعلی قیمتی نه ایدیکی ظاهر وبر صیاده نه مقدار جائزه جائز ایدیکی معلوم خاطردر یا مقاطردر عطا استحقاقه لائق وجزا عمله موافق کرك * بیت * هرآن حوضیکه صد من آب کیرد * دوصد من ریزیش نقصان پذیرد * شاه ایتدی حقیقت حال بیان ایتدیکك منوال اوزره در اما بعد الوقوع خلف وعده نه کیفیتله میسردر * وزیر ایتدی بوبابده بر تدبیر ممکندر که هم خلف وعده لازم کلمیه * وهم زر بسیار دخی ضایع اولمیه * صواب بودرکه اندن سؤال اولنه که بو ماهی مذکرمیدر * یا مؤنث هرقنقی شقی اختیار ایده بیوریله که * وار بولداشن کتور ومعدود معهودی کوتور * ضروری جوابده مبهوت اولوب حوت کبی صموت اولسه کرك اول وقت ازنسنه ایله راضی اولوب جزئی رعایت ایله قناعت قیلسه کرك * پس شاه صیاده متوجه اولوب ایتدی ای استاد

بوماهی مذکرمیدر) بوخسه مؤنث صیاد صاحب تجربه فهم ایتدیکه شاهه بورر
* وبو سؤال ضمننده نه اندیشه قیلور * غواص فکرنی بحر تدبیره صالدی وبر زمان
تفکر دریاسنه طالدی قالدی اخر کار همان اول لفظکه علمادن یادکار المشدی یاده کلدی
فی الحال جواب ویردیکه ای شاه بوماهی مخنثدر یعنی نه مذکردر ونه مؤنثدر شاهه
صیادک جوابی بغایت خوش کلدی * ووزیر صاحب تدبیره تعمیر وتعزیر بیوردی *
ودینار معهود اوزره هزار دینار معدود دخی زیاده قیلوب صیادی جملهٔ ندماسندن
قیلدی بو مثلک فائده سی اولدر که صیاد علمایه ایکی مرغله خدمت ایدوب انلردن
بو بر لفظی حفظ ایتمکله ایکی بیک دینار النه کیردی * ودرکات ذل وهوادن درجات عز
قبول سلطانه ایردی پس معلوم اولدیکه تحصیل علمک فوائدی چوق وخدمت
علمانک زیانی یوق ایمش * نته که بعض اکابر بیورمشدر (مثنوی * بیاموز علمیکه
کردی عزیز * که بی دانش انسان نیرزد پشیز * زدانش فزاید ترا جاه وقدر * زصف
نعالت رسانت بصدر) زاهد ایتدی ای مهمان چون بودکلو الحاح واقتراح ایدرسن
وبیابان جهدی قدم جد ایله پایانه یتورمک دیلرسن بکا لازم اولان بودرکه تعلیم وتلقین
بابنده مقدورمی دریغ ایتمیم * وتفهیم مبادی ومسائل * وتوضیح قواعد ودلائلده
هیچ بر دقیقه مهمل ونامرعی قومیم * مهمان عنان عزمی اول مقصد بعید جانبنه
معطوف قیلوب مدت مدیده لغت عبریدن غیری یه اشتغال ایلمدی * اما طبعی اکا
مساعده ایتمیوب اول لغت ایله الفت ایده مدی) وقدم ذهنی اول زبانک مضیق فهمی
وطریق حفظی جانبنه کیده مدی زاهد هرچند که باب تعلیمده شرایط جد وجهدی
تقدیم ایدردی * انک قوت دراکه سی مساعده ایتمزدی * وهربار که شوره زار
خیالنده تعلیم وتفهیم نهالن دیکردی * شاخ امل اوزره ثمرهٔ حرماندن غیری
نسنه مشاهده قیلمزدی * بیت *

اکر از مخزن توفیق عطائی نرسد * سعی سودی نکند جهد بجائی نرسد

برکون زاهد ایتدی ای مهمان عجب صعب وپر تعب طریقه کتدک وعظیم عذاب الیمه
ارتکاب ایتدک * نفس ناطقه که بو زبانله موانست ممکن دکلدر * وطبعکه
بو لسانله مناسبت ممتنعدر بو امر خطرناک وکار دشواردن فارغ اول وبرمیدان که
جولانکه لایق اولمیه قدم قومه * وسن بو صنعتدن بهره مند اولمق اومه * بیت *
درهرچه نمیتوان بدست آوردن * حیفست بهرزه عمر ضایع کردن * کشی
کندینک اسلافی طریقندن چیقمق * وآبا واجدادنک زبانندن غیری تکلم تعلم ایتمک
منهج استقامتدن بعید * ومذهب عقلاده فکر غیر سدیددر) مهمان ایتدی خلاف
صوابده اسلافه اقتدا ایتمزم * وبد رقهٔ تقلیدله بر طریقه کتمزم * وروش رفیق عقل

وطريق توفيق تحقيقدن بچمزم * كه تقليد كمند اغواى شيطاندر * وتحقيق هادئ منهاج صدق وايقاندر * مأ لده) آيت انا وجدنا آباءنا * طفلان بازيچكانه تعليم كوشمالدر * تا وحشت آباد تقليددن جانب دار السلام تحقيقه ميل ايده لر * وديدۀ يقينله * يهدى الله لنوره من يشاء * پرتو انوارنى مشاهده قيله لر * قطعه * انكه او از پردۀ تقليد جست * هم بنور حق ببيند هرچه هست * از محقق تا مقلد فرقهاست * اين چو داودست وآن ديكر صداست * زاهد ايتدى هله بن حق مصاحبتى ادا ايتدم * وشرط مناصحتى يرينه كتوردم * قورقرم بودر كه بو مجاهده نك عاقبتى ندامت * وخاتمتى ملامته مؤدى اوله * حاليا لسان فرنكله تكلمه قادرسن وقبيله وعشيرتك لغتيله تعبير ايده بيلورسن يمكن كه چون اكثر روز كارلك تكرار لغت عبرى يه صرف ايده سن * لغت فرنكيدن دوردوشه سن) وزبان عبريله دخى تكلمه قادر اولميه سن * وسنك حالك اول زاغ مشابه سنده اوله كه رفتار كبكه هوس ايتدى كندى رفتارن دخى اونتدى * مهمان استفسار ايتديكه نيجه مرويدر اول * حكايت * ميزبان ايتدى روايت ايدرلركه بركون بر زاغ كورديكه برباغ كنارنده بر كبك درى خرامان كيدر (واول رفتار موزونله دل نظارى كندى يه مفتون ايدر * بيت * بيك نوبت كه سوى من خراميدى دلم بردى * خرامان نوبت ديكر بيا تا جان برافشانم * زاغه كبكك رفتار وخرامى بغايت خوش كلدى وتناسب حركات وسكناتندن متحير ومتعجب قالدى * آخر اول شيوه ايله خرام سوداسى سويداى دلنده ظاهر اولوب اول منوال اوزره رفتار خيالى ضميرنده جايكير اولدى * ضرورى ملازمت كبك درى يه كمر بغليوب سوداى كسب خرامله سود خواب وآرامى كندى يه حرام ايتدى * وروزشب اول حركات بوالعجبه تقليد ايدوب پيوسته كبكك عقبنجه كيدردى * وآهسته خرام وجلوه ورفتار وشيوه لرين تماشا ايدوب اكا تشبه قصد ايدر رود يردى * بيت *

ای کبک دری جلوه کنان میگذری * لنکان لنکان من از عقب می آیم

كبك خوشرفتار بركون كورديكه بر زاغ بدكردار آنك خرامنه تقليد ايدر * وحركات ناموزون وسكنات نامطبوعله عقبنه دوشوب كيدر * (بيت) يانندن سايه وش بردم كسلمز * اوتنمق اكلمز اوصنمه بيلمز) ايتدى اى تيره رخسار واهرمن ديدار همواره عقبمجه كيدرسن وخرام وجلوه لرم تماشا ايدرسن) بوندن مقصودك ندر وبو سودادن سكانه سود زاغ ايتدى اى زيبا خوى وخندان روى (بيت) رفتار تو دل برد من اكنون زپيت * فرياد كنان درپى دل مى كردم) بيلمش اولكه بكا سنك رفتارك سوداسى دوشمشدر نيجه مدتدركه قد مكبعه كيدرم والمدن كلديكه بو هنرك تعلم

ایدرم امید در که بو هنر سببیله پای افتخارم همسرلرم سرنه قویوب بین الامثال والاقران مشارالیه بالبنان اولم کبك چون زاغك بو کلماتن اشتدی قهقهه کنان ایتدی هیهات تضرب فی حدید بارد * ع * آیا تو کجا و ما کجاییم * بنم خرام صفت اصلی وسنك رفتارك وصف جبلیدر ذاتیات علی کل حال قابل زوال اولمز) وما بالذات لایزال بالعرض * بن فراقدن سویلرم سن عراقدن بن یقینـدن خبرویریرم سن ایراقـدن * ع * ببین تفاوت ره از کجاست تا بکجا * ای کج طبع بو باطـل خیالدن کچ که بو سودای محال سکا کیج حاصل اولور کیج * ع * بکذار که این کمان به بازوی تو نیست * زاغ جواب ویردیکه الشروع ملزم چون بو امره شروع ایتدم فسون وفسانه ایله رجوع ایتمزم و تا مقصد معهوده واصل اولمیم شاهراه مقصوددن طشره کتمزم * بیت * کشتی صبر بدریای غم انداخته ایم (یا بمیریم در آن یا بکف آرم کهری * بیچاره هر چند که کبکك عقبنجه کیدوب آنك خرام وجلوه سـنه تقلیـد ایتـدی اندن محروم اولدقدن غیری رفتار قدیمن دخی اونتدی وهیچ وجهله رفتار اصلی یه رجوع میسر اولمدی (ع) آن دست نداد واین برفت از دستم بو مثلی کتوردم تا بیله سنکه سعی باطل ایدرسن وبیهوده یره زحمت چکرسن وتخم سعیکی زمین شوره ده اکرسن دیمشلردرکه احمق خلایق اولدرکه برعمله اشتغال ایده که نه حرفتنه لایق ونه طبیعتنـه موافق اوله بو حالت بعینه همان اول حکایتدرکه نانوالقدن فراغت ایدوب دهقانلغه مشغول اولدلـ وعاقبة الامر بر مقتضای * لا الی هؤلاء ولا الی هؤلاء * ایکیسنـدن دخی سررشته سن الدن چیقردلـ وغربت بلا وکربت جلاده بیکس قالدلـ * بیت *

گفتم بدهم جان و بوصلت برسم * جان دادم وآخر نرسیدم بوصال

مهمان نصیحت میزبانی سمـع قبولله استماعـدن امتناع ایتـدی وازمانده دیدیکی کبی لغت عبری یی تحصیل ایتمکدن غیری کندی زبانن دخی اونوتدی (ع) اله اول کلمدی بو کتـدی الدن * بو درا ول کیسه نك داستانی که کندی حرفتندن وازکله وکندی یه مناسب اولمین صنعتـه هوس قیله بو باب حکمت مناط ملوکك حزم واحتیاطنه متعلقدر پس واجبدرکه هر والیکه ضبط ممالك وترفیه خلایق ورعایت رعایا واستیصال اعدایه مائل اوله بو معانی دقایقه تفکر لایق وتأمل فایق ییوروب موجبیله عامل اوله وروا کورمیه که هر بد اصل وبی هنر هردم اصیل وپاك کوهرله مساوی ومعادل اوله زیرا که نیچه فرومایه لر کندیلرن شهسواران میدان فضـل وهنرله همپایه وهمسر تصور ایدرلر ومضمار کفاءتدن کندیلرك لاشه اندیشه لرك انلرك فرس فراستـلری ایله همعنان خیـال ایلرلر باوجودکه انلرك کردنه ایره مزلر

واثرلرن دخی کوره مزلر *بیت* باجام جم چکونه تواند معارضه * ورخود
بدرولعل مرصع شود سفال * اکر عیاذا بالله تفاوت مراتب انسان میاندن
کیدوب وارا ذل اواسطه برکفه ده اوتوره اواسط افاضل ایله لاف مقابله اوره
جهاندارلق مهابتنه اختلال کلی طاری اولوب بوخللک آثاری بنیاد ملک وملکه
ساری اوله بوسببدندرکه سلاطین سلف مردم نااهل وناخلفی تعلم کتابت وصنعت
استیفا وسیاقتدن منع ایدرلردی زیراکه چون بورسم مستمر اوله ارباب حرفت
معرض اصحاب دولته کلوب ارباب دولت اعمال اصحاب حرفته ارتکابدن اجتناب قیله
لاجرم آنک مضرتی شایع ومستفیض اولوب اسباب معاش خاص وعام علی الاطلاق
مختل وناتمام قاله بوسببله جمیع صنایع واعماله اهمال واختلال متطرق اولوب
بوشرلک شرر ضرری مرور زمانله بروجهله اشتعال بوله که استماع نصیحت علمایه
مواظب اولوب اتباع موعظت حکمایی ذمتنه واجب بیله تاانلرک فوائد پندلرندن
بهره منداولوب ثمرات تجربه لرندن انتفاع بوله وجمیع اموری سمت وصمتدن دور
ومنقصت غفلتدن مهجور اوله *مثنوی* اکادیرعاقل اولنلر خردمند * که کوش
هوشله اصغا ایده پند * سخن کوهر دررکوینده غواص) اله زحمتله کیرر کوهر خاص
بودرج ایچنده کی درج نهانی * طلودرسربسر درمعانی

(باب دوازدهم صفت حلم ووقار وتمکین خاصة)
(ملوک وسلاطینه زیبا خلعت ایدیکن بیان ایدر)

دکربارشاهنشاه کامکار حکیم بزرکواره متوجه اولوب عبارت شکربار
وکفتار کوهرنثار ایله (بیت * ثنا ایتدی که ای پیریکانه * نظیرک کورمدی چشم زمانه
بیان ایتدک اول طائفه نک داستانی که حرفت اصلی وصنعت اسلافندن انحراف
قصد ایدوب حالنه مناسب اولمین مطالبه طالب اوله ومطلوبی دیدهٔ ارادتدن محجوب
اولوب کاراصلی وحرفت قدیمندن رجوع ممکن اولمیه حالیا جناب حکمتمآب
حکیم کامیابدن ملتمسدرکه خصال شاهانه دن نیجه خصلت زیاده ستوده
وپسندیده بیان قیله وثبات دولت ونظام مملکت واستقامت امور واستمالت
قلوب جمهوره نه صفت اولی والیق ونیجه خلق احری واخلقدر سلک اعلامده شرف
انتظام ارزانی بیوره بن اون ایکنجی وصیتده کورمشمدرکه سلاطینه لازمدرکه حلمی
سرمایهٔ کاروبردباری ووقاری پیرایهٔ روزکارایده لرحالا خاطر فاطره بوخاطره
خلجان ایدرکه ملوکه بواوچ صفتدن که حلم وسخاوت وشجاعتدر تقدیمی اهم وانلره
نسبت بوصفتدن قنقی صفت مقدمدر حکیم واجب التکریم لطف عمیمندن رجای
عظیمدرکه فکرعقده کشاسیله بومشکلدن کره اشتباهی حل ایدوب رأی صوابنماسیله

بومسئله بوزندن حجاب خفایی رفع ایلیه * مثنوی * چوشاهك اتمامن ایلدی كوش * ینه دریای حكمت ایلدی جوش * دیدی ای قهرمان هند وخاور سكا فرمانبر اولسون هفت كشور) اجود اخلاق تاجداران زمین) واحسن اوصاف سلاطین عدل آیین * حلم ورفق وحسن خلقدركه هم نفوس ملوك عیون خلقده انكله معظم ومهیب كورینور * وهم لشكر ورعیت آنك خدمتنه دل وجانله رغبت ایدوب اكابر واصاغراندن راضی وشاكر وآنی خیرله ذاكر اولور * * ولوكنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك * كلام میامن انجام سلطان سریر رسالت * وقهرمان ممالك جلالت * علیه افضل الصلوات واكمل التحیات دخی بونی اشعار واعلام ایدركه * سعادت دنیوی ومرادات اخروی حلم ورفق وحسن خلقه مبتنی اوله (من سعادة المرء حسن خلقه وكاد الحلیم ان یكون نبیا * اول صفات مز بوره كه پادشاه جهانپناه انلرك بعضسنی بعضی اوزره رجحانده اشتباه یورمشدر * ارباب تخت وتاج اوچنه دخی محتاجدر * لیكن شجاعت همیشه لازم دكلدر * اما حلم وسخاوته احتیاج دائمدر * پس حلم وسخاوت ملوكه شجاعتدن مهمدر چون فوائد جود بعض خواصه واصل ومنافع حلم مشام عام وخاصه حاصلدر وصغیر وكبیر وغنی وفقیرلك خصلت مز بوره یه احتیاجلری نا كزیردر * فلاجرم صفت حلم اول ایكی خصلته نسبت ملوكه اهمدر * بیت * هركه در وسیرت نیكو بود * آدمی واز آدمیان او بود * طبع شاهنشاهی یه پوشیده اولمیه كه ثبات ووقار پادشاهلره زیبا خلعت * وحلم وتأنی ملوك جهانه رعنا خلقتدر * زیرا كه انلرك فرمانی خلقك مالنه وجاننه ساری * ونواهی واوامری ذمم كافهٔ امه علی الاطلاق جاریدر پس اكر نفسلرین زیور حلم ورفقله آراسته قیلمیه لر خشم كندركه برخشم بی محالله بر اقلیم اهلنی كندیلره متغیر قیله لر وتهور وخفتلرندن خلق عالم آزرده اولوب خدمتلرندن متنفر اوله لر * واول سببله جهاندن نظام وانتظام كیده وخاندان وخانمانلر معرض هلاكه دوشوب جهانیانه تفرق تطرق ایده (مثنوی) تأنیده ایته صقن اجتناب * امور سیاستده قیلمه شتاب * كه بردمده بیك خونه واردر مجال * ولی كشته یی زنده قیلمق محال * فرضا كه پادشاه آب سخاوتله كانون روز كارده آتش فقر وافتقاری سوندره * ویا آتش شجاعتله كائنات جودده خرمن حیات بدسكالی كویندره * پیرایهٔ حلمدن بی بهره اولجق شمهٔ جفایله سرچشمهٔ سخایی تیره قیله * وبرخشم بیكاهله هزار دشمن بدخواه ظاهر اوله * اما اكر باب سخاوتده قصوری وتاب شجاعتده فتوری اولسه * حلم ورفق واطف خلقله رعایا ولشكری * وامرای كشوری شاكر قیلمق میسر * واهل عالمی وافراد بنی آدمی ربقهٔ طاعت وسلسلهٔ انقیاد وتبعیتنه چكمك متصوردر * بیت *

خلقله آدم کرکدر کل کبی خوشبوی اوله * تا که کلزار جهان ایچره کشاده روی اوله * بیت * خلق را آن زمان بکار آیی * که بخلقت جهان بیارایی * حلمدن غیری ملوکه دخی لازمدر که ثبات ووقار له متصف اوله که حلم بی ثبات فی المثل علم بی عمل وموم بی عسلدر * فرضا که برکسنه کمال حلمله آراسته وپیرایهٔ صبرو تحملله پیراسته اولسه چون انده ثبات ووقار * ودوام وقرار اولمیه) عاقبتی تهتکه وخاتمتی خفت وطیشه یتشوب اول تحملدن فائده بولمیه واول صبرک برنی واول حلمک ثمرنی کورمیه * بیت * باش ثابت برطریق بردباری همچو کوه * تا که تمکین پیش دارد پیشهٔ دارد شکوه * وپادشاهه لازمدر که هنکام حلمده متابعت هوایی جائز کورمیه * ومحل خشمده مطاوعت نفس بد فرمایی روا بیورمیه که غضب شعلهٔ آتش شیطاندر * وبر شجره درکه ثمره سی ندامت وپشیمانی وملامت دوجهانیدر (بیت)

خطرلو ایشی ایشلمه غضبناک * غضبناکک ایشی اولور خطرناک

دیمشلردر که صفت حلم خاصهٔ رسل عالیجنابدر * ووصف غضب وسوسهٔ شیطان وصفات کلابدر * ارباب تصدیق واصحاب تحقیق بونک اوزرینه متفقلردر که * شول کسنه که قوت غضبیه یه مستولی اولمیه * صدیقلر درجه سن بولمیه نوادر کلمات حکماده کلمشدر که بر حکیمدن التماس اولندیکه متفرقات حسن خلقی بر کلمه ده جمع ایلیه * تا انک ضبطی انسانه آسان اوله بیوردیکه ترک غضب مستجمع جمیع محاسن اخلاق واحاسن خصالدر * وخشم وغضب مستلزم جملهٔ قبایح اعمال وفضایح احوالدر (مثنوی) خشم وکین وصف سباعست وددان * هر کرا خشمست وکین هست از بدان * اصل خشم از دوزخست وکین تو * جزء آن کلیست خصم دین تو * پس تو جزء دوزخی پس هوش دار * جزء سوی کل خود کیرد قرار * ودخی بیلمک کرک که پادشاهلک بر وزیر ناصح وکامل ومشیر عاقل وفاضله احتیاجی اول جهتدندر که * اکر آنی غرور جباری ونخوت کامکاری منهج حلم وبردباریدن منحرف قیلسه * وزیر صاحب تدبیر مناصحت طریقیله راه صلاحه ارشاد ایدوب جادهٔ سکون ووقار اوزره ثابت وبرقرار قیله * ونوش داروی موعظتله سوء مزاج عدالته اعتدال ویروب سمت سلامت اوزره استقامت ویره تا مواهب فضل کردکار ومیامن حلم ووقار * وخلوص نصیحت وصفای نیت وزیر کامکارله جمیع امورده منصور ومظفر اوله وهر جانبه که توجه قیله فتح ونصرت رفیق وقرین اقبال ودولت ناصر ومعین اوله اکر احیانا متابعت هوا وموافقت نفس بد فرماسببیله بی تأملی وتدبیر برحکمی نفاذه یتشدرسه رأی عالم آرای وزیر روشنضمیرله شر رضرری تسکین بوله * وتدارک خلل وتلافی زللی ممکن اوله نته که اول پادشاه هندک قومیله

خصوصنده واقع اولمشدر * رأی استفسار ایتدیکه نتیجه اولمشدر اول * حکایت
برهمن ایتدی اخبارده کلمشدرکه دیار هندده هیلار نام بر پادشاه نام وار ایدی که
کنوز ودفاینی بیکران واموال وخزاینی بی پایان ایدی (بیت) تیغ نصرت کسترندن
دین ودنیا منتظم * رمح دولت پرورندن ملك وملت مستقیم * سلاطین روی زمینده
انواع مفاخرله ممتاز اولمشدی * وخواقین چین وماچیندن اصناف مآثرله اختصاص
بولمشدی * ایکی فرزند دلبندی وار ایدیکه چشمهٔ خور * وچهرهٔ حورکبی روی
دلجویلرندن جوی نور اقردی وماه نو سطح بام فلکدن ! کلوب طراوت رو ولطافت
ابرولرینه بقردی * بریسی تیر غمزهٔ دلشکارله کمان وارچله نشینان صوامع انزوایی
کندی یه اکردی * وزنجیر زلف تابدارله مجانین بیمارستان عشقی موی کشان
سلسلهٔ درده چکردی * برینك نظارهٔ اعتدال بالای جانفزاسی حسرتندن
سرو سهینك آرام وقراری دلدن * وشاخ جنارك عنان اختیاری الدن کتمشدی
ورفتار عجیب وحرکات دلفریبی غیرتندن کبك تیزتك خرامن کندی یه حرام
ایتمشدی (بیت)

برینك لاله وش رویی درخشان * بریسینك لبی لعل بدخشان

هر بری باوجود جمال صورت وکمال حسن سیرتله آراسته * ونهال حاللری ازهار هنر
وکماله پیراسته * بیت * کشور حسنه هر بری بربك * ایکیسیده بری برندن یك * بیت
چشم کردون صورت ومعنی ندیدست این چنین * بر چنین معنی وصورت آفرین باد
آفرین * برینه سهیل یمنی دیرلردی وبریسنه ماه ختنی دیرلردی بو ایکی پسرك مادری
بر دختر نیك اختر ایدیکه رشك عارض رنکینندن روی عروس آفتاب مستور حجاب
اضطراب * وشرم طرهٔ چین برچیندن جعد سنبل پرپیچ وتاب ایدی * مثنوی *
جمالی مهر عالمتابه غالب * بری بیر بنه اعضاسی مناسب * طوتمش غبغب
فرخنده فالی * کموش قندیله صحن جمالی * یوزاو روب کوشنه زرین منکوش
کایله نرکس اولمشلر هم آغوش * قره مشیره سیدی غبغبینك * شکر همشیره سی
شیرین لبینك * پادشاهك اول کوهر یمانندهٔ واول ایکی فرزند دلبندده اولقدر
تعلق وپیوندی وار ایدیکه بر آن انلرسز اولمیزدی * وبر زمان انلری کورمینجه
زندکانیسندن لذت بولمیزدی * وبر وزیری وار ایدیکه اکابلار دیرلردی * بر بزرکوار
ایدیکه کفایت رأیله مشهور * ورزانت عقله معروف ومذکور دلائل فراست
وکاردانی وشواهد ریاست وکشورستانی چهرهٔ حال وسیمای افعالندن لایح ومآثر شوق
اخلاص ومیامن کمال اختصاص مساعئ جمیله واجتهادات جزیله سنده
واضح ایدی وزبان زمان وصف کمالنده بو مقاله متکلم * وبلبل ناطقه

کلزار شرح قدر و جلالنده بو ابیات حسب الحاله مترنم ایدی (قطعه) ای آصفیکه
صاحب دیوان چرخ را * در مجلس تو منصب بالانمی نرسد * انجا که کاتبان تو تحریر
میکنند * حکم قضا بصاحب جوزانمی رسد * و برد بیر بینظیر کاتب السری
وار ایدیکه تیر چرخ آنک حسن بیانی کمانن چکه مزدی * ومنشیٔ فلک قدم تأمله
مدارج بدایع صنایعنه چیقه مزدی) کویا که تقریر خامهٔ زبانی مخزن اسرار فصاحت
وصریر زبان خامه سی مطلع انوار بلاغت ایدی هر معانی درلرین که الماس فکر تله
دلردی همان دم ذهن ثاقبی سلک عبارات زیبا و عقد استعارات غرایه نظم ایلردی) وهر
لطائف کوهرلرین که غواص فطنتله دریای خاطردن استخراج ایدردی * فی الحال
صراف خیالی نظر خریداران بازار معارفه عرض ایلردی (بیت) معانی
ترجمانیدی زبانی * فصاحتده یدی صبان سحبان ثانی * ومراکب خاصه سنده بر
پیل سپیدی وار ایدیکه میدان رزمده باد کبی سرد و آتش کبی کرم) ودندان خاراشکافی
قننده سنک آهن موم کبی نرم ایدی) اکرچه که هر زمان آهن کوهده نهان اولوردی
* اول خلاف عادت بر کوه ایدی که آهن ایچره نهان ایدی * وعلی الدوام بی ستون
بر مقامده سکون قیلوردی * اول خلاف معهود بر بی ستون ایدیکه چار ستون
اوزره روان اولوردی (مثنوی) سوده بکردون سر سنجرف سای * رنک شفق
زو شده شنکرف سای * پیچش خرطوم بسان کمند * اژدر افتاده زکوه بلند * ایکی
فیل شرزه سی دخی وار ایدیکه بغایت شکوهمند جسامت جثه وضخامت هیکلده
مانند کوه البرز و الوند وخرطوم چوکان مثاله سرکرد نکشلانی کوی میدان * وپای
عمود کردارله کردن سرکشانی خاک که یکسان ایدرلردی * ودندان بلورین ایله سینهٔ
اعدادن شاخ مرجان بتوررلردی (مثنوی) فلک طوپینه ایلردی بری خرطومنی
چوکان * اورردی بیری شیر آسمانه نیزهٔ دندان * برینک شاخ دندانی صالردی
زهره یه سایه * قیلوردی حلقه خرطومن بری کردثریایه * وایکی بختی شتری
وار ایدی پیل جسمانی هامون نورد وکوه کوهان * مثنوی *

سعادت سهمی ایچون کوشی پیکان * کرامت طوپی ایچون بوینی چوکان

کویا که افلا ینظرون الی الابل کیف خلقت) انلرک شاننده نازل اولمشدی * غدوها
شهر ورواحها شهر * اول باد پا و دشت پیمالرک وصف حالنده بیان بیورلمشدی *
بر کیجه ده بر ایلق یول کیدرلردی * بلکه بر کونده ربع مسکونی طی ایدرلردی *
صلابت اعضا ومتانت اجزاده انلره نسبت قرص خاک بر پاره خمیر و جرم افلاک
بر فضله حریر ایدی * بیت * هامون نورد و کوه وش دل بر تحمل کرده خوش *
هر روز تا شب خارکن تا روز هر شب بارکش * وبر تند خرام و تیز کام (بیت) سعادت

غرەسی التنده رخشان * کوزی براق صان برق درخشان *
سیمین زین وزرین لکام * برسمند بیماننددی وار ایدیکه اکر عنانن ارخا وامکان
رها ایتسه لر صبای جهان پیما اثرندن اثر کورمزدی * وشمال کیتی نورد
کرد کردنه ایرمزدی * مثنوی * آنلبه ایغندن نعل پاره * اولوردی کوش چرخه
کوشواره) غبار ینه ایرشمز ریح عاصف * ایقداش اولمزا کابرق خاطف * تاسینهٔ
خنك فلك حوالی کرهٔ خاکده دائردر آنك نظیری اسب کورمشدی وتا ابلق
لیل ونهار عرصهٔ ادوارده سائردر آنك ماننددی برسمند اشتمشدی * بیت * تاشاه
روح برفرس جسم شد سوار * اسبی چو او ندیده درین سبز مرغزار * وبرتیغ
آبدار کوهرنکاری وار ایدی که لآلی عشاعوارله آراسته وجواهر تابدارله پیراسته
کویا که صفحهٔ سبزه زار ایدی که دررقطرات شبنم ایله پرنم ایدی یا ساحهٔ سپهر ایدیکه
ثواقب کواکبله موشی ومنجم ایدی جوهر ذاتی صفحهٔ الماسیده پای مورچه
کوستردی وتختهٔ میانده پرمکس ظاهر قیلوردی اول تیغ دکل بلکه برمیغ ایدی
اما خونباران وروی پرتابی برجوی آب ایدی لیکن آتش افشان (قطعه * چون
برك کندناست بسبزی ولی شود) در بوستان معرکه چون شاخ ارغوان * نیلوفراند رآب
نهان باشد این عجب * نیلوفریست کوشده آب اندران نهان * ملك بومذکوراته
کمال مرتبه ده دل بسته ومتعلق ایدی وهمواره سلاطین آفاق اوزره آنلرله متفاخر
ومتفوق ایدی اول اقلیمده براهمه دن برطائفهٔ طاغیه وار دیکه دین قویم وصراط
مستقیمدن منحرف اولمشلردی وخلقك عقایدنی متغیر وبادیهٔ ضلالت وهاویهٔ
جهالتده متحیر قالمشلردی پادشاه اول قدر که انلری اغوا واضلال خلق وابطال
واخلال دین حقدن هجر وزجر ایلدی منزجر اولمدیلر وعادت ذمیم واعتقاد سقیم
وراه نامستقیملرندن رجوع قیلمدیلر آخر الامر پادشاه حمیت ملت وغیرت دین
ودولت مقتضاسی اوزره آنلردن جم غفیر وجماعت کثیری هدف تیر وعلف شمشیر
ایدوب خانمانلرینه آتش نهب وغارت اوردی وزن وفرزندلرین قید اسار وذلت خساره
کرفتار قیلدی اول جماعتدن درتیوز عدد کمسنه که فنون علم وحکمتده بیمانند
وانواع دانش ومعرفتده بهره مند ایدیلر حصن امان وکهف احسان پادشاهی یه
متحصن اولوب فرمان عالی بومنوال اوزره جاری اولمشدیکه انلر دائم پایهٔ سریر اعلاده
اقدام خدمت اوزره قائم اوله لر آنلر دخی بالضروره امره امتثال ایدوب خدمت
آستانهٔ پادشاهی یه اشتغال ایتدیلر وهنکام انتقامه منتظر ومترصد اولوب فرصت
کوزتدیلر تا برکیجه که ملك سریر عشرتده (بیت) صونوب ساغر الینه ساقیٔ خواب
ایدوب نرکسلرین اول اولمباده سیراب * بستر استقامتده استراحته مشغول ایدی
ناکاه آواز مهیب وصدای غریب اشتدی وانك هول وهیبتندن بیدار اولوب برزمان

تأمل وتحمل ايتدی (مثنوی) اویندی بختی کبی اویقوسندن * برزغم چکدی
بودوش قورقوسندن * بواثناده ینه خواب غفلت غلبه ایدوب * مثنوی *

بادپای خیاله اولدی سوار * غیب صحرالرینی قیلدی شکار

عالم منامده کوردیکه ایکی ماهی ماه کبی تابان وشعشعهٔ لمعانندن دیده خیره وعقل
حیران دملری اوزره طوروب شاهه سلام ویردیلر ملك ینه بیدار اولدی واندیشهٔ دور
ودرازله ینه خوابه واردی * ینه کوردیکه ایکی بط سر افرازو برقاز کردن دراز
اوج هواده پروازایدر * واوچندن ایکیسی طوروب ایچندن بریسی پادشاهه نیازه
آغاز ایدر * ملك ینه منتبه اولوب بوواقعه نك صورتنده متحیر اولدی * کیرو
ینه خوابه واردی وعالم رؤیاده کوردیکه برمار اژدر کردار خطوط سبزله مخطط *
وخال سیاه وسفیدله منقش ومنقط خلخال مثال ساق ملکه حلقه اولدی *
واول افعیء ناخوش طلعت اول شاخ صندلی یه محکم طوتوب صارلدی ملك وهمندن
ینه اویندی * واول بازیچه لردن که ورای دریچهٔ متخیله دن کورندی * زیاده محزون
واندوهکین اولدی * کرهٔ اخری که موکل خواب کشان انی عالم مثاله
کوتوردی * آیینهٔ خیالده بوصورتی کوستردی که فرقدن تاقدم شاخ مرجان
ونهال بقمدن دم اندود اولدی * ودهان ودندانی یاقوت رمانی ولعل بدخشانی
کبی خون آلوده اولمش * پادشاه بیداردل بوخوابدن ینه مضطرب ومنفعل اولدی
وخدام بارکاهدن بعضیسن اکاه ایتمك دیلدی * ناکاه ینه خواب اکا غالب اولدی *
وشویله مشاهده قیلدیکه برق جهنده کبی کوه کذار * وعمر کرامی کبی تیزرفتار
براستر سفیدرهواره سوار اولوب عنان مرکبی جانب شرقه منصرف قیلوب کیدر *
وهرچند که اطراف وجوانبه نکاه ایدر خیل وخشم وخواص وخدمدن ایکی پیاده
فراش کورر * رکابنجه کیدر * ملك ینه بوواقعه وحشتندن بیدار اولدی * التنجی
دفعه که خوابه واردی کوردیکه باشنده آتش یانمش) وشعاع شعله سی اطراف جهانه
منتشر اولمش * بوواقعه ینه چشم شاهدن حجاب خوابی رفع ایتدی
* یدنجی دفعه که خمار خوفی شراب خوابله دفع ایتدی * کوردیکه برمرغ آنك باشی
اوستنده طورر * ومنقارنقارین انك فرقنه اورر * بوکره شاه برنعره اوردیکه
حوالیء بارکاهده اولان خدام فریاد ایتدیلر * ونه واقعه حادث اوله دیو کنددولرین
پایهٔ تخته آتدیلر ملك انلره تسکین وتسلی ویروب دوندیلر کتدیلر * پادشاه بومهیب
واقعه لرك نهیبندن ماردم بریده * ومردم مارکزیده کبی پیچان اولدی * ووهمندن
کونهٔ چهره سی رنك ارغوان ایکن برك زعفران کبی یرقان اولدی * شراب خواب
باشندن کتدی * وخمار اضطراب دماغ حضورین خراب ایتدی *

وكندی كندی يه خطاب ايدوب ايتدی بو نيجه نقش بوقلمون وصور كوناكوندر كه
كلك قضا باتئده مرقوم قيلمشدر) وبو نيجه نسا كرفتن ونوازل محندر كه بری بری
عقبنجه قدوم وهجوم ايتمشدر (بيت) ننشسته يكی عربده آشوب دكرخاست) نارفته
يكی فتنه بلای دكرامد) آيا بو صورت واقعه يی كيمكله درميان ايدوب وبو رؤيای عجيبی
نيجه معبره بيان ايدم * بو اسراره كيمی محرم قيلمق * وبو جراحته كيمدن مرهم
اومق كرك * ع * اين درد كرا كويم ودرمان زكه جويم * القصه بقيه شبی هزار
غصه ايله صباحه يتوردی كاه امرء القيس وارشب تيره دن زبان شكايتی دراز ايدوب
بو شعری تكرار ايدردی * بيت *

الا ايها الليل الطويل الا انجلی * بصبح وما الاصباح منك بأمثل

وكاه آرزوی طلوع تباشير صبح ايدوب ديردی (بيت) دلم راچند نالان داری ای صبح
دمی زن آخر ارجان داری ای صبح * تا اول زمانه دلكه طرۀ زلف شب تار عارض سمين
نهارده تارمار اولوب غرۀ غرای صباح ديدار دلدار كبی آشكار اولدی
* وعوض غاليه وعنبر * دماغ كنبد اغبر بخور شمامۀ كافورله طولدی * بيت *
دماغ زمين آمز تف آفتاب * ز سر سام سودا درآمد ز خواب) چون دست تقدير جمال
روز جهان افروزدن نقاب ظلامی كتوردی * وخسرو سرير كردون بالای تخت
ميناكون اوزره اوتوردی * وصلای عدل نورپاش وضيا بخشی مسامع جهانيانه
يتوردی (بيت) كونش كبی اولوب سلطان سحرخيز * چيقوب تختينه ديوان ايلدی
تيز * وطائفۀ براهمه يی حلال مشكل وعلم تعبير وتأويلده ماهر وكامل اعتقاد
ايتمشدی دعوت قيلدی * وبی توقف وتكلف اول هائل واقعه لری مشاهده ايتديكی
كبی تقرير وتفصيل ايلدی (مثنوی) دوشينی ايلدی انلره تقرير * ديدی بو دوشی
ايلك بكا تعبير * چون انلر اثناء تقريرده سيمای شاهده مشاهدۀ آثار خوف وهراس
احساس ايتديلر * آتش اضطرابنه زياده التهاب ويروب ايتديلر * بو خوابلر بغايت
سهمناكدر وبو واقعه لر زياده خطرناكدر معلوم دكلدر كه براحد بو زمانه دك بو مرتبه ده
هولناك واقعه لر كورمش اوله * ويا اهل تعبير جنسندن برفرد بو نوع رؤيا اشتمش اوله)
اما شويله كه ملك شرف اجازت بيوره تا بز بنده لر اتفاقله بو فنده مصنف اولان كتبه
مطالعه ايدوب تأمل كامل وتفحص شامله جميع جوانبن احاطه قيله وز * اميددر كه
كمال حدس كياست وصفای ذهن فراست معاونتيله بو مناماتك تعبيرن عنقريب
پايۀ سرير اعلايه يتشديره وز * وجلب خير ودفع شرده ممكن اولان تداركی دريغ
ايتميه وز * مثنوی * سخندان باندیشه راند كلام * كه بی فكر باشد سخن ناتمام *
چون شاه اجازت ويردی كتديلر * جمع اولوب بری بريله مشاوره ايتديلر * وخبث

نيت ولوث سيرت وسورت شرةلرندن سلسلهٔ انتقامى تحريكه اقدام ايدوب بر بريته
ايتديلر (مثنوى) كلك امدى بروال بيرايده لم) بونك دفعنده برتدبير ايده لم) كتورمه دن
بزى بواورته دن تيز) قيله لم برطرف امرن بونك بيز) بوجبار جفا كار عنقريب بزدن
برمقدار كسه يى هدف تيرنار وعلف شمشير بوار ايدوب مال ومتاعلرين باد تاراجه
ويردى * وبزى وطن مألوف ومسكن مأنوسمزدن جدا قيلوب خاندان وخانمانمزى
آتش فنايه اوردى بو كون المزه برسررشته كيرديكه آنك وسيله سيله كيمز الحق
ميسر * واحوالمزك اختلالنى تدارك وتلافى متصوردر * چون اول بزه بود كلو
خسارتى جائز كوردى * حاليا بزدخى فرصتى غنيمت بيلوب مكافات صددنده
اولسق جائزدر كه مقام انتقامده اظهار عجز كار عجايبدر * بيت * دشمن بسوز
سينه كرفتار محنتست * دودى ازاو برار كه فرصت غنيمتست * صواب اولدر كه
بو بابده بيمحابا اتفاقله كلامه جرأت ايده وز * وتهديد تماملرانى تخويف ايدوب
ديه وزكه بو واقعه لرا كادلالت ايدركه يدى مخاطرهٔ عظمى ظاهر اوله كه هر بريسنده
بيم جان * بلكه هر برى سبب هلاك سلطان وموجب اندراس بنيان خاندان
وخانمان اوله * واول قضاء آسمانيلرك دفعنده چاره بو كا منحصردر كه اركان دولت
وخواص حضرت ومراكب خاصدن برطائفه شمشير آبدارله قتل اولنه * وانلرك
قانيله برآيزن ترتيب قيلنه * وملك برساعت اكا كيروب اوتوره * بزا كا افسونلر
اوقيوب اوفوره وز * واول خونى بعض داروله معجون ايدوب جميع بدننه سوره وز *
وماء قراحله اندامنى يويوب روغن بادامله چرب ايده وز بعده ايمن وفارغ كندو
مقامنه كيده وز * چون مقربلره بو حيله ايله ظفر بوله وز اول تنها قاله * مرور زمانله انك
هلاكنه دخى برفكر قيله وز * اكرچه كه بوزمانه دك بزم كف پاى روحمز آنك
خار آزار واضراريله مجروح ايدى) اميددر كه عنقريب دست آرزويله كل مقصود يمزى
ديره وز * ودشمن قوى حالى مقام ضعفه كتوروب مراد مزه ايره وز
(بيت)

دل اكر خار جفاديد اميدست كه باز * كل مقصود بچيند ز كلستان مراد

پس غدر وحيلت وكفران نعمته اتفاق ايدوب پادشاه خدمتنه كتديلر * وآغاز
مدح وثنا ايدوب ايتديلر * بيت * شها بختنك كونى تابنده اولسون * سعادت
دركهكده بنده اولسون) ضمير منير شاه جهانكيره مجملا معلوم اولسونكه بو خوابلر
تعبير هجوم دواهى دهيا * وورود حوادث عظمادن عبرى نسنه دكلدر * اما بو آتش
بلانك شعلهٔ شررى ظاهر * وشرر ضررى متطاير اولمدين آب تدبيرله اطفا ميسردر
* شويله كه بزم كلام نصيحت انجاممزكه عين اخلاص وصدق اختصاصدن منبعثدر

سمع رضا ایله اصغا بیوره لر بی شبهه بو مناماتك هائله نك غائله سی مندفع اولمق مقرردر
واکر ملك کامیاب بو بابده واقع اولان تدبیر صوابه مخالفت ایدوب رأیبزله عملدن
اجتناب ایده بلیات ناکهانی یه که هر بری بیم جان وهلاك خاندان وخانمان سلطان
جهانی مستلزم اوله منتظر اولمق لازمدر که کافهٔ ارباب علم وتعبیر وتاویل بو منامات
زوال ملك وهلاك ملکه دلیل اید وکنه جازمدر * ملك چون انلردن بو کلمات
خوف انکیزی استماع ایتدی * ترسان وهراسان وبرك بید کبی لرزان اولوب عنان
تمالك وتماسکی الندن کیتدی * برزماندنصکره کندوسن تدارك ایدوب ایتدی *
بو مجملی تفصیل وبو مشکلی حل ایتمکده تعجیل واجبدر که مقام اطنابده ایجاز * ومحل
کشف اظهارده تعمیه والغاز غیر مناسبدر * انلر دخی تزویر حیله یی کرم ایدوب فطیر
تزویرله پر ایتدیلر * وتقریر وتعبیرده انواع سحر وشعبده لر کوستروب ایتدیلر *
اول ایکی ماهیکه دملری اوزره قیامه کلمشدی) شاهك فرزندلریدر * واول مار سبز که
پای ملکه طولنمشدی ایران دختدر * واول ایکی بط رنکین ایکی پیل سهمکیندر
* اول قاز بزرك فیل سفیددر اول استر هوار سمند صبار فتار شاهدر اول ایکی
فراش پیاده ایکی شتر بختیدر * اول آتشکه فرق شاهیده مشتعل ایدی بلا روزبردر
* واول مرغ که منقارن فرق شاهه اوردی کمال دبیردر * واول خونکه بدن شاه
انکله آلوده اولمشدی * شمشیر کوهر نکاردر که فرق ملکه اورمق وتن نازنینی
انکله رنکین قیلمق دیلرلر بز حقیرلر بو واقعه لرك دفع تأثیرنده بر وجهله تدارك وتدبیر
ایتمشزدر که ایران دخت واول ایکی پسر ووزیر * وفیلان کوه پیکر وفیل سفید وکمال
دبیر وشتر بختی) واسب بی نظیر اوله) واول شمشیر آب شکل وآتش تاثیرله قتل اولنوب
خونلری بر یره جمع اولنه * اما اول تیغ آب کون شکسته واول کشته لرله زیرخاکده
مدفون قیلنه * اول خونله بر آبزن ترتیب قیلوب ملکی اکا قویه وز وجمله من عزائم
وخواصه مشغول اولوب افسون اوقیه وز * واول خونله ملکك التنده وفق
وطلسمات یزه وز وجمیع بدنن اول دمله شاخ بقم کبی رنکین ایدوب اوچ ساعت توقف
قیله وز بعده آب چشمه ایله سر وتنن پاك ایدوب روغن بادامله جرب ایده وز * تا متوقع
اولان بلیات کلیا مندفع اوله * محال وممتنعدر که بو سحاب ظلمات بو آفتاب
تدبیردن غیریله مرتفع اوله * بیت *

در دفع بلائی که نصیب تو مباد * تدبیر همینست که تقریر فتاد

شاه چون انلردن بو کلمات وحشت انکیزی اشتدی * آتش وحشت خانهٔ صبر
وسکونن نار ونور * وباد خشیت خرمن آرام وحضورن هباء منثور ایتدی * وایتدی
ای اعدای دوست صورت وآدمیان اهرمن سیرت تکرلرم لسزلك بو تدبیر کردن

بکرلیدکلیدر * وشربت هلاهلی وبوارسزلق بوعلاجکز طماتندن حاصل اولان آب حیاتدن صد بار لذیذ وخوشکوارد کلمی) چون بوطائفه که بعضی کندی نفسم مشابه سنده در * وبعضی مدار ملك ومال) واسباب زینت جاه وجلالدرهلاک ایدم انلرسز حیاتدن نتیجه راحت اولمز * وزندکانیدن نه وجهله لذت بولم * بیت) مرا عمر ازبرای وصل یار نازنین باید * کران دولت نباشد زندکی دیکر چه کار آید * سزمکر حضرت سلیمان وبوتیمارد استاننی استماع قیلمامشسزدر * وانلرک کیفیت سؤال وجوابنه متفطن اولمامشسزدر * براهمه استفسار ایتدیلرکه نتیجه روایت اولنمشدر اول حکایت) پادشاه ابتدی اخبارده کلمشدرکه حضرت سلیمان صلوات الله علی نبینا وعلیه السلام برپادشاه عظیم الشان ایدی * جمیع انس وجن ووحش وطیر آنك کمرانقیاد واذعانی میان جانه چکمشدی) ومنشی قضا منشور سلطنتن وهب لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی طغراسیله موشح قیلمشدی وسایس قدر مرکب صفابی که غدوها شهر وراحها شهر آنك صفت سیری غونه سید رانك زین تمکینیله تزیین ایتمشدی (مثنوی)

فلك بنده وآفتابش غلام * زمانه مطیع وجهانش بکام

شده انس وجن چون بجان چاکرش * زده وحش چون طیر صف در برش * برکون اتفاق مامن مولود الا وقد یخبر حدیثی موجبنجه مقربان صوامع ملکوتدن بری انی زیارته کلدی واب حیاتله مملو برقدح کتوردی وایتدی) مبدع کل جل شانه وعظم برهانه سنی مخیر قیلدی * ویوردیکه دیلرسك بوجامی نوش * وتا اخر الزمان کل نفس ذائقة الموت * خارن فراموش ایت ودیلرسك بوتنکنای زندان ناسوتدن روضهٔ پرصفای واسع الفضای لاهوته خرام ایله * وغوغای جن وانسدن دور تلوب وحظایرانس وفرادیس قدسده آرام * سلیمان علیه السلام برزمان بونی فکر ایتدی که نقد عمر برسرمایه در که انکله بازار قیامتده سود فراوان تحصیل ایتملو یسر * وعرصهٔ زندکانی برمزرعه درکه انده دولت دوجهانی تخمنی اکمك وسعادت جاودانی حاصلن کوتورمك متصور درکه الدنیا مزرعة الاخرة پس بهرحال کوشهٔ حیات کاشانه فواتدن راجح * وبرزمان مرکدن امان سبب تحصیل رضای رحمان اولدیغی اجلدن بیك بیل زیر زمینده نهان یاتمقدن اولی ایدیکی واضحدر * ع * عمر اولدرکه بکه سودای زلف یار له * بنه بوتدبیری ایتدیکه اکابرانس وجن درکاهمده حاضردر * واماثل وحش وطیرله دیوانم ایوان اسمانه مماثلدر * صواب بودرکه بوبابده مشاوره ومحاوره یی سرحد اطنابه یتشدروم * تاهر فکرکه رقم اتفاقله مرقوم اوله * بوکاره پیشنهاد وهر رأی که سمت اجماع

واجتماعله

واجتماعله موسوم اوله * بو بنایه اساس بنیاد ایدم * پس جمله انس وپری وسایر جانورلری درکاهنه دعوت ایدوب انلرکه بوبابده محاوره وبو خصوصده مشاوره قیلدی * جمله سی متفق الکلمه شرب آب حیاتی ترجیح ایتدیلر) وحیات جاودانیله که صلاح جهانبانیدر مستظهر ومستبشر اولوب ایتدیلر * بیت * برخوردار حیات ابد وعمر مخلد * کانست دعا شام وسحر پیر وجوانرا * سلیمان علیه السلام ایتدی عجبا تخت ایالتمده ساکن وعرصهٔ ولایتمده متمکن اولنلردن کمسنه قالدیمی که حالا بو مجلسده حاضر اولمیه * ایتدیلر بلی بو تیمار بو استشاره دن خبردار اولمدیغی اجلدن بو مجمعده حاضر دکلدر * سلیمان علیه السلام اسبه فرمان ایتدیکه انی جستجوی ایتمکده وهرقنده ایسه انی بولوب استانهٔ نبوت منزلتمه دعوت ایده * چون اسب فرمان نبی یه ایتمار ایدوب بو تیماری ارایوب بولدی * برموجب امر واجب الاذعان جانب دیوان حضرت سلیمانه دعوت قیلدی * بو تیمارانک دعوتنه اجابت ایتمدی) وکلماتنه التفات کوسترمدی) نوبت ثانی فرمان سلیمانی کلبه تعلق اولدی) سك برموجب فرمان کتدی * وبو تیماره حضرت سلیمان نبینك دعوتن اعلام ایتدی * بو تیمارانك دعوتنه طوع ورغبتله اجابت ایدوب بی تراخی وتأخیر امتثال امره ساق سعی تشمیر ایلدی * چون بو تیمار کلام کلبی قبول ایدوب دیوان آسمان ایوان سلیمانده مثول ایتدی * سلیمان علیه السلام اکا خطاب ایدوب ایتدی ای بو تیمار سندن برمشکل استفسار ایتسم کرك ایدی اما مشکل برایکن ایکی اولدی * حالا مرجو درکه مشکل معهوددن سابق بو شبهه یی حل ایده سن * بو تیمار عجز وافتقار اظهار ایدوب ایتدی * بنده نك نه قدرت ودستکاهی اوله که مشکل شاه نبوت پناهی حل ایده بیله * انك کبی پادشاه سپهر اقتداره بو نجلین خاکسار بیمقداری عز استشاره ایله نوازش قیله (مثنوی)

من نیچه زره یم امهره که یرم * دعوئ مهر ایدم سپهره ایرم

نقدر قدرهٔ ایرهٔ مور حقیر * که سلیمانه اوله بیله مشیر * ع * من که باشم که دران خاطر عاطر کذرم) اما قدیمی رسم معهود عادت اکابر عالی مرتبت اصاغر اسافل منزلتدن تفقد احوال ایده کلمشلردر * وخداوندان نعمت دعا کویان دولتدن استخبار اخبار ورخصت ویرمشلردر * بیت * نظر کردن بدرویشان منافیٔ بزرکی نیست * سلیمان باچنان حشمت نظرها کرد باموری * اکر ظل الهیٔ نبوت پناهی بنده ٔ دولتخواهدن بوکره اشتباهی حل ایتمك بیوره * امیدم درکه بو خاطر پرفتوره بو بابده هرنه خطور ایدرسه بی قصور عز حضور موفور الحبوره عرض اولنه * سلیمان علیه السلام ایتدی خاص وعام تمام بونك اوزرینه متفقلردرکه *

انساندن صکره جنس حیوانك شریفی اسب وخسیسی کلبدر* پس سبب نه درکه اشرفنك دعوتنه اجابتدن ابا ایده سن* واخسنك ادنی اشارتیله کاه سن کیده سن بو تیمار ایتدی یا نبی الله اسب اکرچه زیور شرف وجماله آراسته* وزینت هنر وکماله پیراسته در اما وفا مرغزارنده رعی وچرا ایتمشدر* وحق نان ونمك چشمه سارندن آب صفا ایچممشدر* بیت* از اسب وفا طمع نمی باید کرد* اسب وزن وشمشیر وفادارنه اند* هرچندکه کلب خست ودنائتله موصوف* ولوث نجاستله مشهور ومعروفدر* لیکن وفادارلق لقمه سیله نشو ونما بولمشدر* وحقکزارلق استخوانیله مربی اولمشدر (بیت)

ایدوب سك حلقهٔ اخلاصی درکوش* حقوق نعمتی قیلمز فراموش

اول سببدن بن بنده اجابت دعوت حضرت که منبع وفا ومجمع صدق وصفادر بیوفا قوللی استماعدن امتناع ایتدم* واشارات قول وفاداره اعتماد ایدوب انك امرنه امتثال واتباع ایتدم* سلیمان علیه السلام بو تیمارك جوابنی تمام استحسان ایتدی) وقصهٔ تخییر ممات وحیاتی نقیر وقطمیر درمیان ایتدی) بو تیمار ایتدی یا نبی الله بو اب حیوان که سبب حیات جاوداندر* سکا اختصاصی وارمی یوخسه احباب واصحاب وسائر متعلقاتك دخی اندن حصه دارمیدر* سلیمان علیه السلام ایتدی بو کرامت بکا خاصه در سائر خواص اندن بی حصه در* بو تیمار ایتدی بو تقدیرجه لازم کلورکه جمیع دوستان همدمك ویاران محرمك اخرته انتقال ایده* وزن وفرزند وخویش وپیوندك واحد ابعد واحد دنیادن کیده دخی سن فرقت اودنه یانه سن ومصیبت دودنه بویانه سن* بن کمان ایده مزین که سن بو زندکانیدن لذت بوله سن وعمر جاودانیدن که سراسر فراقله نیجه متمتع اوله سن* مثنوی* اولمیه بوندن اوزکه مشکل دم* کانده یارندن ایرله ادم* فرقت دوست افت دلدر) حسرت دوست زهر قاتلدر (قطعه) صحبت یاران غنیمت دان که نقل زندکی) خاصه از بهر نثار صحبت یاران خوشست) خوش بود بهر تماشا کلشن عمر عزیز) وان تماشا هم بدیدار هواداران خوشست) حضرت نبوتمآب انك جوابنی استحسان واستصواب ایدوب شراب زهرامیز فراقدن اجتناب ایتدی وشربت حیات وشراب بقا اوزره جرعهٔ جام حنظل مذاق فنایی اختیار قیلدی بو مثلی کتوردم تا بیله سنکه بو جماعتسز زندکانی بکا میسر دکلدر وکندی هلا کمله انلرك فراقی میانتده فرق متصور دکل بودخی مقرردرکه هرملك صدد زوالده وهرملك شرف ارتحال وانتقالده در بو عمارتك اخری خراب وبو سرایك عاقبتی سرابدر بوربا طده دوام محال وبو محنت اباد مقام ارتحالدر* بیت* کوررمی کسه بقا الا له سنده رنك بقا* بولورمی

کبسه کاننده کوره وفاقو قوسن) آقر صو سندن ایرر کوش هوشه صوت رحیل) دماغ
جانه اسن یل ویر رفنا قو قوسن (بیت) نزلنا فیه یوما وارتحلنا) کذا الدنیا نزول وارتحال
بو مقام فوات وفناده برقاچ کون آرام وخرام ایچون بوقدر خون حرامه ارتکاب
واقدام طور عقلدن دور * وکشی کندی الیله خرمن عیش وحضورین هباء
منثورا ایتمك مقتضای فکر صحیحدن بغایت مهجوردر * اکر تمکن ایسه بو مشکلك
حلنده بوندن اسهل بر طریق بولك * وبو غائله نك دفعنده قدرتکز وار ایسه بر حیله
دخی تدارك قیلك که بن تکالیف مزبورلك عهده سندن کله مزین * وطور عقلده
محذور ومذهب شرعده منهی ومحظور اولان امورده بزه مساعده قیله مزین *
براهمه ایتدیلر (الحکم لله) کلام حق تلخ اولور * وناصح وصادقلرك قولی درشت کلور
(الحق مر) اما رأی عالم آرای ملکدن بغایت مستغربدرکه غیریلری کندینك نفس
شریف وعنصر لطیفنه برابر بیله * وانلرك جهت بقاسیچون جان عزیز وجاه لذیذندن
فراغت قیله * مخلصلرك نصیحتی حیز استماعده واقع اولمق وبی غرضلرك کلامنه عین
اعتبار اله نظر قیلمق کرك * پادشاه نفس نفیس وملك وسعینك قدرین بیلمك وبو امره که
موجب فرح تمام ومستوجب آسایش خاص وعامدر بیتوقف وتردد شروعه اقدام
ایتمك کرك که عقلا قتنده نفس عزیز جملهدن مقدم) وانك وجودی مقابلهسنده سائرلر
کالعدمدر * ضمیر منیر ملکه پوشیده اولمیه که آدمی زاده مقام استقلال واستبداده
کلفت تماماله واصل وسود وجودکه بازار کائناتده اندن رایج موجود یوقدر خرج
نقود وبذل مجهودله حاصل اولور خالیا هاویه تمانی زاویهٔ حیات اوزره ترجیح وتقدیم
ایتمك * وفسحت سرای سرور وحبوری قویوب تنکنای کور ومأوای مار ومور ه کتملك
روش خرددن دور کورینور نته که ذات ملك باقی وپاینده اردرزن وفرزنده اقتدار اواردر
وتا ملك استوار وبرقرار اوله خدام کافی واسباب سلطنت بسیاردر (ع * کر هیچ نباشد
چو تو باشی همه هست) ملك چون بو فضولی استماع ایوردی * ودفع مفاسد منامده
انلرك بو جرأت واقدام) والحاح وابرامین کوردی غایت متحیر ومتألم اولوب بارکاهدن
خلوتکاهه خرام ایتدی * وصفهٔ ایواندن کوشهٔ بیت الاحزانه متوجه اولدی (بیت)
چو نتوانم که با کس حال درد خویشتن کویم * روم در کلبهٔ احزان وهم با خویشتن کویم
* پس روی ضراعتی خاك مذلته سوروب خونابهٔ حسرتی فوارهٔ دیده سندن روان *
وصرصر حیرت حرمان خرمن صبر وآرامن صاورروب باد خزان احزان برك وبار سرور
وحضورن ریزان ایتدی * کندی کندویه ایتدی ایا بو غمام غموم وطوفان همومکه
اندن برف خوف وتکرك مرك نزول ایدر نجه فضای قضادن هجوم ایتدی وبو سموم
کروب که صخرهٔ صمایی وسنك خارایی اریدوب موم ایدر نجه مغیلانزار بلادن
هبوب ایتدی (بیت) من بودم وکنجی وحریفی وسروری * غمرا که نشان داد ودو بلارا

که خبر کرد) هیچ برفرد کند بنك خویش وپیوندنك قتلنه رضا ویررمی) یابراحدبی جمال
فرزند ودیدار حلیلهٔ دلبند مجرد برعمرفانیله قانع وخرسند اولورمی بوپسرلرمکه
کوزمك نوری وکوکلمك سروری ودل وجکر پرکاله لری وعمرباغی غنچه ولاله لریدر *
وحال حیاتمده مادهٔ استظهار * ووقت وفاتمده مابه الافتخارمدر * نظرمده اولمیجق
وبندنصکره قالمیجق نهال عمردن نیجه برخوردار اولم * یادولت سلطنتدن نه لذت
وحلاوت بولم (بیت) قالمیجق کیشنك صوکنده برخیرخلف * حیفدر اول عمره کم اوله
عبث بیره تلف) وایران دخت که چشمهٔ خورشید تابان آنك چاه زنخدانده برقطره
ولمعهٔ ماه درخشان عکس رخ نورافشاندن برلمحه در * رخسارهٔ غراسی روز وصلت
کبی تابان) وطرهٔ مطراسی شب فرقت کبی بیپایاندر (م ی) منور مهر رخساریله آفاق
ایکی قاشیله ماه نو کبی طاق * قدینك دکمه سیدر شاخ شمشاد * قدیمی بنده سیدر
سرو آزاد * مجالست دلرباسنی مدح ایده ین * مصاحبت جانفزاسنی شرح ایده ین
(بیت) درین درین کهر آبدارمی دیین * کره کره رسن مشکبارمی دیین * بکا انسز حیات
نیجه متصوردر * فرضا که عمر نوح مقدر اوله * متاع عمردن انسز تمتع نیجه میسردر
واکر بلار وزیر که رأی منیری روز حادثه ده بر آفتاب نورافزا * وپرتو شمع ضمیری شب
واقعه ده برنور ظلمت زدادر * بیت * رأینك امضاسیدر عنوان دیوان عمل * شمسهٔ
شمشیریدر طغرای منشور اجل (بیت) نی دست یاری قلم وبیقرار او) تخت ملوك را نبود
پای برقرار) شویله که عز حضورمده حاضر وعین تدبیر اصابت پذیریله احوال مملکته
ناظر اولمیه عمارت ممالك ورعایت خلایق ورونق اعمال وتعمیر خزاین وتوفیر اموال
نوجهله ممکن ومیسر اوله وچون صحیفهٔ تدبیر کمال دبیرکه نقشبند مهرمنیرشا کرد
بنانی وتیر بدیع التقریر بریزه خور سفرهٔ معانی وبیانیدر لفظی لالئ منظوم کبی دلکش
وخطی جواهر منثور کبی فرحبخش * بیت * لطف لفظش داده باهم آب وآتش را
قران * حسن خطش کرده باهم نور ظلمت را قرین * نظرمده اولمیه مصالح
اطراف وحوادث اکنافه نه طریقله علم حاصل اوله ومکاید اعدای دولت وعزایم
مدعیان مملکته نه حیله ایله اطلاع قابل اوله وهرکاه که بوایکی ناصح امینك بلکه
بوایکی درغینك دفتر وجودنه رقم عدم چکله هرآینه انلرك فوائد رأی ودرایتی) ومنافع
حسن کفایتی اقطاع مملکدن انقطاع بولسه کرك * بو تقدیرجه رونق امور ونظام
مهام جمهور قبیل ممتنعاندن اولسه کرك واول پیل سپید که شخصی جرم ماه کبی تابان
وکردون کردان کبی رواندر (بیت) بند حصن حصار اوآهن) زخم دندان او حصار افکن
رکابمده اولمیجق میدان معرکه ده مبارزه یه نیجه وارم اول ایکی فیلمسز دخی که صف
هیجاده سیل کبی خروشان ودریا کبی جوشاندر (بیت) زخرطوم سازند پیچان
کمند * بیارند بار بلارا به بند * هنکام وغاده مصاف اعداده نیجه طورم وایام رزمده

مخالفلری بر برینه نیجه اورم واول ایکی جمازه لرسز که وقت سیرده پیلك باد صبای جهانپیما انلردن اثر کوره مز وبرید شمال پروبال استعجال ایله رهگذارلری غبارینه ایره مز (می) سعادت قصرنه پایی ستوندر) تنی اوستنده کوه بیستوندر) یلرسه یل کبیدر تند وسرکش) سکردرسه هوایه اوررآتش) قناعت پیشه زاهد کبی کم خوار) تحمل اهلی کبی باربردار) حال اقطار واطراف دیاره نیجه مطاع اولم واحکام وبشارتنامه لری جوانب ممالکه ومسامع خلایقه نه طریقله منتشر قیلم واول صرصرتك وپولادرك صاعقه کردار وبرق رفتار اول سمند بیمانند که آتش نعل پای جهانپیماسی ران رخش رستمده داغ غیرت یاقر وروشلك سرعت سیرندن دیدهٔ شبدیز خسرودن اشك کلکون اقر (مثنوی) کزر عالم ایچن بردمده چون برق * ایکی منزلدرا کا غربله شرق) اوررپیلك صبانك کوزنه توز * اباغی توزن اید رسرمه ایلدوز) یله انی نیجه تشبیه ایده دل) که توزن کورمیه یل بلسه بیك یل) تیر آرزوبی کمان نشاطه نه وجهله کتورم وکوی طربی میدان جهانده نیجه چوکان حیله ایله کوترم وبرتیغ کوهرنکار که براب شکلدر که آتش فتنه انك حرکتیله سکون بولور وبرآتش نعلدر که اب روی مملکت انك برکتیله مصفا اولور

نمود تیغ کبود تو جوهر از تن خویش * چو بر بنفشهٔ سیراب قطرهٔ باران

هنکام کروفرده نیجه منصور ومظفر اولم وهرکاه که بومذکوراتدن بیکس قالم ومتعلقاتمك قتلنه رضا ویروب بویاد کارلریکه عواطف پروردکاریدن بن بندهیه مخصوص صدر ضایع قیلم ملك وسلطنتدن نیجه متمتع اولم وعمروزندکانیدن که فرضا جاودان اوله نه لذت بولم وفی الحقیقه * ع * عمری که اینچنین کذرد در حساب نیست القصه ملك برکون برکیجه بومنوال اوزره دریای غصه یه طالدی اما قعرنه ایرمدی وغواص عقلی عمان فکرته صالدی لیکن صدف ضمیرده برکوهر تدبیرکه سلك قبولده انتظامه قابل اوله النه کیرمدی (بیت) کلبهٔ حزن ایچنده قالدی حزین همدمی غصه همنشینی انین * ویردی کوکلن یله کوزن آبه * قومدی جای تاب دل خوابه * عاقبت ارکان دولت میاننده ذکرفکر پادشاه شیوع بولدی وپریشان خاطرلغی ودل مشغوللغی جمیع محرمان حرم سلطنت بیننده بین ومستفیض اولدی بلاروز برحالی چون بومنوال اوزره مشاهده ایتدی متحیر اولوب کندی کندویه ایتدی کر استکشاف احواله جرأت ایدم وتحقیق اسرار پادشاهی یه انقیاذ اشارتی اولمدین مبادرت کوسترم مراسم حرمت وآداب سلطنتده تهاون ایتمش اولورم واکر اهمال ایدوب طریق تأمل وتوقفه سالك اولم جادهٔ صدق واخلاص ومنهاج لوازم اختصاصدن طشره کتمش اولورم پس ایران دخت خدمتنه کتدی وبعد

ازادای مراسم اعزاز واکرام آغاز کلام ایدوب ایتدی (بیت) ای سراپردهٔ عصمت زده بر علیین * پرده دار حرم حرمت تو روح امین * رای عالم آرایه پوشیده اولمیه که اول هنکامدن بری که بو بندهٔ مستهام بو بارکاه سپهر احتشامك خدامی سلکنده شرف انتظام بولمشدر الی هذا الآن کمانم بودر که ملکك بنده دن پنهان بر سری واقع اولمشدر و دقایق احوال مملکت و جلایل اعمال سلطنتدن هیچ بریسنه بنمله مشورت ایتمدین شروع بیورممشدر و برقا چکون اولدیکه براهمه یی نیچه دفعه خلوتنه دعوت ایدوب انلرله مخفی بعض نسنه مفاوضه ایتدی اول زماندن بری کمسه نك یوزینه باقمز و خلوتخانه سندن طشره چقمز نیچه کوندر که احوال مملکت مهمل و مختل و امور سلطنت مخبط و معطلدر اویله اولسه چون حضرت علیاء ملکهٔ مملکت و کافلهٔ سلطنتدر ولشکر و رعیت عاطفت ملکدنصکره انك عین عنایتنه کوز طوترلر و انك حکمنی حل و عقد امور و قبض و بسط مصالح جمهورده ثانی اثنین فرمان سلطانی عد ایدرلر صواب اولدر که استعلام احواله اقدام ایدوب کیفیت واقعه یی بزبنده لرینه اعلام ارزانی بیوره لر تا علی سبیل الاستعجال انك تدبیر و تدارکنه اشتغال اولنه که براهمهٔ غدر پیشه و مکر اندیشه مبادا که تزویر حیله یی کرم ایدوب فطیر تزویرله پادشاهی بر خطرناك امره تحریك ایده لر عاقبتی حسرت و ندامته مفضی و خاتمه سی حیرت و ملامته مقتضی اوله نعوذ بالله بر حادثه واقع اولورسه صکره تلهف و تأسف فائده ویرمز و تحسر و تحیر نافع اولمز * بیت * علاج واقعه پیش از وقوع باید کرد دریغ سود ندارد چو رفت کار از دست * ایران دخت ایتدی ای وزیر صواب تدبیر بنمله ملك میاننده یقین زمانده بر ماجرا جاری اولوب عتاب آمیز کلمات واقع اولمشدر حالیا خلوتخانهٔ ملکه جرأت ایدوب اغاز کلام و استکشاف اسراره اقدام شائبهٔ تکلفدن خالی دکلدر وزیر ایتدی ای ملك (العتاب هدیة الاحباب) عتاب سبب رسوخ بنای محبت و موجب ثبات اساس مودتدر (بیت)

نازی ز تو باشد و عتاب از ما * بی ناز و عتاب دوستی نتوان کرد

بو اصل و قاعده حجاب عتاب مرتفع اولمق کرك که چون ملك بادیهٔ تفکرده حیران قالمش و اندیشهٔ دور و دراز خاطر مجموعن پریشان قیلمش اوله محرمان حرم محترمه جرأت کلام واجب و وزرایه استتار اسرار ملوك غیر مناسبدر که بودخی مقرردر اصحاب و احباب ملکدن اول جناب عصمت مآبدن غیریه بو بابده فتح الباب میسر دکلدر ملك بو ضعیف حضورنده دفعاتله زبان شریفنه کتورمشدر که هر کاه که ایران دخت نظرمه کانه حزن و اندوه ساحهٔ خاطرمده مانند کوه دخی اولسه برباد اولوب شاد و دیدار همایونله بار غمدن قورتلوب بند المدن ازاد اولورم همان

بیتکلف حقیقت حالی استعلامه اقدام ایله والحاح وابراملرینه واقف اولورسکز
متوقف بو بنده‌ٔ دولتخواهه اعلام ایله ایران دخت خلوت ملکه جرأت ایتدی وشرط
خدمتی برینه کتوروب ایتدی (بیت) غمت مبادوکزندت مبادودردمباد) که راحت دل
وآرام جان ودفع غمی * موجب فکرت وسبب حیرت ندر اکر براهمه دن بعض
وحشت آمیز کلمات استماع بیورلدیسه لایق بودرکه بز بنده‌لریکز دخی کیفیت حاله
مطلع اوله وز تا آنک تدارکنده شرط اهتمامی تقدیم ایتمکله وظایف عبودیتی ادا قیله وز
ملک بیوردیکه ای آرام دل بیقرار وای مونس وغمکسار اول نسنه دن سؤال
واستفسار جائز د کلدرکه جوابی موجب ملال خاطر وسبب هجوم خواطر اوله
لاتسئلوا عن اشیاء ان تبد لکم تسؤکم) ایران دخت ایتدی اکر بوآفت ومخافت
متعلقات شاهدن برطائفه یه متعلق ایسه غم د کلدرکه سلامت ذات مبارک شاهی
جمیع آفاتی تدارکده کافیدر * ع * هزار جان کرامی فدای جان تو باد * واکر عیاذا بالله
اول حضرتک نفس نفیسنه متعلق اولاندده دخی اضطراب جائز کورمملک وخاطر عاطره
خواطره یول ویرممک کرک بلکه بوموجب (این العزمة من عزمات الملوك) عزیمت
مردانه یه ملازمت وصفات صبر وثباته مداومت بیورلمق کرک که جزع وفزع حضوری
ساحه‌ٔ دلدن دور واظهار عجز حال وضعف بال احبابی رنجور واعدایی مسرور ایدر
هر کسنه‌نکه وقت حدوث حوادث وزمان وقوع وقایعده حبل متین اصطباره تمسک
ایده عاقبة الامر مرادی چهره‌سن عین یقین ایله مشاهده قیله وسرور وشادی عروسی
انک کنارنده جلوه‌کر اوله فرضا که فوائد دنیویه اکا مترتب اولمیه بی شبهه مثوبات
اخرویه‌دنکه اتم مقاصددر بی بهره قالمیه (مثنوی) ایچرچون زهر صبری قطره‌ٔ آب
طوکر اولور صدفده درخوشاب) دلی کان صبرله اولور پرکهردن) صدف قرنی طولر
لؤلؤی تردن) قتیلقلاره صبرایلر یودرقان) اولور سنک سیه لعل بدخشان (بیت)

ای دل صبور باش بر آفات روزکار * نیکو شود بصبر سر انجام آدمی

پادشاه موفق من عند الله اولدرکه چون برمهم سانح اولوب برحادثه واقع اوله
توجه تدارکی وطریق تلافیسی انک کمال کیاست ووفور فراستنه مشتبه ومستور اولمیه
خصوصا که اسباب دولت وحشمتده شمه‌ٔ فتور ومقدمات فرحت وموجبات
مسرتده شائبه‌ٔ قصور اولمیه (قطعه) هم کنج داری هم خدم هم ملکداری هم حشم
بیرون نه ازخلوت قدم بربام عالم زن علم * رخ جانب مقصود کن اندوه‌را نابود کن
احباب را خشنود کن بردار از دل بار غم * ملک ایتدی اکر کوه قاف براهمه اشارت
ایتدکاری احوال پراهوالدن برحرف اشتنسه طور موسی کبی حرکته کلوب
وبست الجبال بسا) صفتی انده ظاهر وهویدا اولیدی واکر اول رموز جکرسوزدن

کوش روز جهان افروزه بر دمزا برشسه قساوتندن شب تیره کبی تاریك وتار اولوب اندن آثار (ظلمات بعضها فوق بعض) پیدا وآشکار اولیدی (بیت) کرمه سیه نپوشید از ین غم سیاه روست * ور ابر خون نکرید ازین غصه بیجاست کرم ایله بکا بو بابده کلام سویلمه وانك تحقیقنده ابرام ایلمه که نه بکا تکلمه قدرت میسر ونه سکا استماعه طاقت متصوردر ایران دخت بر دفعه دخی زمام اقدامی جانب ابرامه عطف ایتدی ملك انك الحاح وابرامنه تحمله قادر اولمیوب ضروری مکنون ضمیرن اعلام ایدوب ایتدی بکن کیجه ده مخوف واقعه لر کوردم وانك هولندن زیاده خوف ایدوب حقیقت تعبیر وکیفیت تأویلن براهمه دن صوردم اول مدابیر حدوث نوازل هائله ایله تعبیر ایدوب دفع غائله سنده بویله تدبیر ایتدیلر که سنی واول ایکی پسر نازنینی وبلار وزیری وکمال دبیری وپیل سفید شیر افکنی وسائر پیلان کوه پیکر ولشکر شکنی وجماز کان خار پیمای وخوشخواری وسمند جهان نورد صبا رفتاری شمشیر کوهر نکارله آغشته خاك وخون ایدوب هلاك ایده م تا اول مناماتك اثر ضرری وشرر شری مرتفع اوله ایران دخت بو کلماتی استماع ایتدی دود اندوه روزنهٔ دلندن آتشکدهٔ دماغنه صعود ایدوب قریب اولدیکه قطرات عبراتی فوارهٔ دیده سندن کریوهٔ رخسارنه روانه ایده وطائر عقلی آشیانهٔ دماغندن هوای حیرته طیران قیله ولیکن کمال فراست وحزمی سبیله بو غصهٔ جانکدازی هضم ایتدی وتغییر وضع ایتمیوب بو بیتك فحواسنی سلك اداده نظم ایدوب ایتدی * بیت *

من ار بعشق تو فانی شوم بقای تو باد * هزار جان من وصد چو من فدای تو باد

پادشاه بو امر ایچون غم یمسون وبو خصوص ایچون الم چکمسون که نفوس بندکان جانسپار فدای مصالح شاهه صالح اولمسه دخی نه مصلحته یرر تا ذات بزرکوار باقی ورتبهٔ اقتدار برقرار در وجدان اهل سهل واولاد واحفاده مجال واردر واسباب شاهی سیمار وخدام کافی بیحد وبیشماردر اما بو طائفهٔ غداره ندن اعتماد اولندی وانلرك خرافات فشار وکلمات ناهنجارلرینه ندن اعتقاد قیلندی ملکه معلومدر که ناحق یره قان دوکمك واساس حیات نفوسی بی سبب هدم ایتمك کناه عظیمدر وبر معصیتدر که عاقبتی وخیم وخاتمه سی ذمیم وجزاسی نار جحیمده عذاب الیمدر نعوذ بالله شویله که واقع اوله بعده حسرت وندامت وضجرت وملامت غیر نافعدر زیرا که ماضی یی استرجاع محال ومرده یی احیا ممتنعدر (ع) این کار زدست من وتو بر ناید) ضمیر دوربین ملکه معلوم اولسونکه بو ملاعین غدر آیین هرچند که بعض علومده ماهر لر وبعض فنونی مستحضر لردر اما خائن ونامتدینلردر اجماع آرای حکمای دین قویم واجتماع انظار سالکان صراط مستقیم بوتك اوزرینه درکه طبع سقیم ونفس لئیم هیچ وجهله پیرایهٔ استقامته قابل اولمز وزخارف معارف الی زیور وفا وحقیقتله آراسته قیلمز سلك کبی که

هرچند که گردننه یاقوت وزبرجددن طوق مرصع بند ایده لر نجاست ذاتی وخساست صفاتی متغیر اولمز وخرلئ هرباربکه جلدن اطلس خاص ولکامن کوهر والماسدن ایتسه لر خوی پلیدن ترلئ ایلمز (کمثل الحمار یحمل اسفارا) بومعنایه شاهد وبونکته یی مؤکد ومؤید در (مثنوی) دوشسه کلزاره پرتو خورشید * خوش قخولر اولور هواده بدید * چونکه چرلئ اوزره صاله پرتو بو * آشکار اولور انده چرکن بو صدفه دوشه در اولور نیسان * ماره دوشرسه اولور آفت جان * ارباب عرفان قتنده دانش برتیغ بران مشابه سنده درکه آنکله جمیع خلقی هلاك ایتمك ممکندر آنلرکه پاك طینت وپاکیزه فطرت اوله لر نفس دغا وشیطان هوای بدفرمایی که آنلردن عظیم دشمن یوقدر اول تیغله قتل ایدرلر واول طائفه که بدسیرت وناپاك سریرت اوله لر روح پاك وعقل دراکی که نوع انسانه انلر سزمرتبهٔ شرفه ادراك میسر دکلدر همان اول شمشیرله هلاك ایدرلر واول اسبابیکه آلات دفع مکاید اعدادر افراز آزار احباب ایده لر حضرت مولوی مثنوئ معنوی سنده بومعنایه اشارت قیلمشدر اول برده که بیورمشدر (مثنوی)

بدکهررا علم وفن آموختن * همچو تیغی دان بدست راهزن

تیغ دادن درکف زنکئ مست * به که آید علم ناکس رابدست * حیله آموزان جکرها سوخته * فعلها ومکرها آموخته * براهمهٔ بدنهاد که بوآتش فسادی ایقادا یتمکدن مرادی بودرکه فرصت انتقام فوت اولمیه وسیاست ملکانه دن قلمیلرنده اولان جراحات که هنوز التیام بولممشدر بولمق دخی یوقدر بواشارات حیله آمیزله که قانون غدر اوزره مبتنیدر شفا پذیر اوله غرضلری بودرکه شهزاده لریکه عوض نفس شریف شاهی وخلف ذات کریم شاهنشاهیلر درهدف تیر تلف قیله لر تاخلیفه یی خلف قاله وارکان دولتی که قواعد بنای کارخانهٔ سلطنتندر وتعمیر ممالك وتوفیر خزاین وترفیه خلایق آنلرك کف کفایتنه وابسته در برطرف قیله لر تارعیت دلیر ولشکر ناامید اوله لر وجهاندارلق اسبابنی که اسب وپیل واشتر واستر کبیدر استرلر که ابطال ایده لر تاملك خلوت وبی اسباب دولت قاله بزکمینهٔ کثره خودنه اعتبار بنم امثالم ملك خدمتنده هزار هزار وار اماچون ملکی تنها بوله لر علی مرور الایام سینه لرنده اولان تیغ کینه یی نیام انتقامدن چقروب ضمیرلرنده مضمر اولان قصد فتنه یی قوتدن فعله کتوره لر بوزمانه دلئ انلرلئ توقفی عجز واضطرار سببیله ایدی چون الان امکان واقتدار بولدیلر عنان اختیار اللرندن کیدوب قصد ایتمشلردرکه زمین ملکه آشوب وبلا تخمین صاچه لر وکلید اندیشهٔ غدرله فساد وفتنه بابن آچه لر شو یله که فرمان قضا امضاء شاهی حکم واهی وقضاء فاسد

بدخواهی امضا بیوره هم لشکرلکاندن امیدی باطل وهم رعیته سوء ظن حاصل
اولور چون رعایا والشکر یکدل ویکزبان اولمیه بیکمان کاربان امن وامان
اول منزلدن کوچ کیدر و مخالف هر طرفدن باش قالدیروب دشمن هر جانبدن هجوم
ایدر لاجرم ملك ومال پایمال اولوب سلطنت الدن چقر ونفوس ناس معرض تلفده
واقع اولوب آتش هرج ومرج خاندانلر وخانمانلرنی یقر ملوکه لازمدر که مکر دشمندن
ایمن اولمیه لر وعلی کل حال حیلهٔ بدسکالدن غفلت قیلمیه لر (بیت) مکر دشمندن صقین
اولمه امین * غدر ایدوب تا که قورر سکا کمین * بعض شعراء حکمت انتما بو معنایی
بو ایکی بیتله ادا بیورمشلردر (م ی) مشو ایمن از خصم بیدادجوی) که غدار پیشه است
ونا پاك خوی * بظاهر دم آشنایی زند * بباطن در بی وفایی زند * بو جمله ایله
اکر براهمه صواب کوردیکی تدبیرله بو شدتدن فرج وبو ورطه دن مخرج میسر ایسه
تأخیر جائز کورمیك کرك واکر توقفه مجال وار ایسه باب احتیاطده بو طریق دخی
ملحوظدر شویله که ملك محفوظ اولوب فرمان قیله تا آنك مضمونی دخی عز اعلایه
وصول بوله ملك مثال ویروب ایتدی سنك ضمیرك برجام جهان نمادر که زنکار عیب
وریبدن معرا و کلامك برآینهٔ مصفادر که شائبهٔ شك وشبهه دن مبرادر
* بیت * دلك کدر منبع رأی صوابك * سوزك در مجمع فصل الخطابك * لاجرم
سنك هر قولك بنم قتمده مسموع ومقبولدر وهر کلامك برنص قاطع وبر سیف
مسلولدر ایران دخت ایتدی کاریدون حکیم که مؤسس مبانی فضائل
ومشید قواعد فضائل وشمائلدر طبع لطیفی مخزن نفایس جواهر حکم
وذهن شریفی منصهٔ عرایس عالم حدوث وقدمدر * بیت *

دل پاکی نظر لطف خدایه مظهر * رای پیری تتق سر قضایه محرم

بو اثناده کو مخضراده برغار کوشه سن اختیار وبالکلیه جناب خالقه متوجه
اولوب علایقدن فرار وخلایقدن کنار ایتمشدر اکرچه اول دخی فلاسفه حسب
وبراهمه نسبدر اما صدق ودیانتده ووفا وامانتده انلرك اوزرینه مزیتی
اولدیغی جهتدن اعتمادی اکا انسبدر فکر عواقب اموردا آنك نظیری اتم
واکمل ودفع نوائب دهورده آنك تدبیری انفع واشملدر اکر رأی ملك آرای بو بابده
اکا کرامت محرمیت ارزانی کوررسه وکیفیت خواب وصورت تعبیر براهمه یی
اکا کشف ایتمك روا بیوررسه بی شك اول طریق حق اوزره آنك حقایقندن ملکه
تنبیه ایدوب دقایق تأویلندن بر دقیقه مهمل ومخفی قومسه کرك شویله که آنك
تعبیری تأویل براهمه یه موافق چیقه شبهه زائل اولوب اول عزیمته امضا لازم اولور
واکر اکا مخالف اشارت بیوررسه ظاهر بودر که ضمیر منیر سلطانی حق باطلدن

فرق وصحیحی سقیمدن تمیز ایتسه کرك بو کلام رأی رایه موافق کلدی وفی الحال سوار
اولوب کاریدون حکیم قتنه واردی ودیدار حکیم الهیله که مجمع فیوض غیر متناهی ایدی
شرف استسعاد بولوب ملك لوازم تواضعی برینه کتوردی حکیم دخی شرایط تعظیم
وتکریمی تقدیم ایدوب ایتدی (بیت) کلبهٔ ما روضه شد چون مقدم رضوان رسید) دیده
روشن شد چو بوی یوسف کنعان رسید) سبب تجشم رکاب سعادت انتسابه نه واقع
اولمشدر فرمان قضا مضا نفاذ بواسه بنده خود درگاه بارگاه گردون پناهه یوز سورردم
شرط ادب ودأب ملوکه انسب بوایدیکه خادملر مخدومه خدمت ایده لردی ومملوکلر
ملوکه ملازمته کله لردی (بیت) طریق خدمت وآیین بندکی کردن) خدایرا تورها کن
بما وسلطان باش * سیمای سعادت انتماده اثر غیر مشاهده اولنوروغرهٔ همایوندن
هم علامت غم تفرس قیلنور صورت حالی وموجب ملالی بیان بیورمق صوب
صوابدن بلکه ثوابدن خالی دکلدر ملك کیفیت مناماتی وبراهمه نك تعبیراتن برسبیل
تفصیل اعلام ایتدی کاریدون برزمان تحیر بحرنه طالدی وتعجب پرمغن اصردی
قالدی بعده ایتدی ملکه بو بابده سهو عظیم واقع اولمشدر که بوسری اول طائفه یه
اظهار ایتمك ضروری چوقدر زیرا که اول طائفه نك بوسره رتبت محرمیتی یوقدر
*ع * هر کوش بجا محرم اسرار بود * رأی عالم آرای رایه مخفی ومستور اولمیه که اول
مدابیر بو واقعاتی تعبیرده لیاقتدن دورلردر اول سببدنکه عقل وفطانتدن محروم
ودین ودیانتدن مهجور لردر اما ملك بو خوابلردن اضطراب ایتمیوب مسرور
وشادمان اولمق کرك وشکرانه ایچون مستحقلره صدقات بیکرانه احسان ایتمك
کرك که دلایل دولت وسعادت بو مناماتك صفحات حالنده پیدا وشواهد عز
وعظمت بو واقعاتك تعبیرات مآلنده هویدادر دمبدم مجاری امور وفق مرام
اوزره ظهور قیلسه کرك وساعت بساعت بهجت دولت وابهت سلطنت ازدیاد پذیر
اولسه کرك * بیت * سپهر تابع ودوران غلام وگردون رام * فلك مطیع وملك داعی
وزمانه بکام * چون پادشاه عالمپناه بو واقعاتك تعبیراتنه اطلاعه عازم اولدی
بو دولتخواهه دخی انلرك تأویلن علی سبیل التفصیل تقریر ایدوب اول مدابیرلك
تیر مکیدتن سپر تعبیر ووقایهٔ حکمتله دفع ایلمك لازم اولدی *ع * کر بدست تو
خدنکیست مرا هم سپریست) اولا اول ایکی ماهی که دملری اوزره طوررلردی
رسوللردرکه جانب سراندیبدن کاورلر وایکی پیل دمان عظیم جسماتله هزار رطل
یاقوت رمانی ولعل بدخشانی که دل انار رشك رنکندن پرخون وجرم آتش غیرت
شعاعندن نهانخانهٔ سنکده مکنوندر پیشکش رسمنده شاهه کتوره لر واول
ایکی بط ایکی اسب قابقدرکه ماه نوا کازین وشعاع شمس دزکین اولمغه لایقدر
* بیت *

دریلری طری والایه بکرز * اوزون یالیلری یلدایه بکرز

بکر بونلری قوس قزح وار) دکرمی صغریلری هاله کردار * صهیل آسه اولورلر رعد کویا * ایقلارندن اولور برق پیدا * اول قاطر استر سرفرازد رباد جنبش آتش روش مسالك ومضایقه ده آب کبی روان وسیل کبی خروشان وزخم سم بولادر نکله سنکدن صاعقه مانند آتش افشاندر (مثنوی) براوزره یل کبی چست وسبك خیز * هواده کرمرو چون آتش تیز * چوسم سنك رنکن اوره سنکه * اورر آتش سپهر آب رنکه * بونلری شاه دهلی هدیه رسمنده اصطبل عامره ارسال ایدیسر دراول مارکه پای ملکه پیچان اولدی بر تیغ کوهر نکار آتش فعل وآبدار دورکه روز هیجاده چشمهٔ میناسدن یاقوت مذاب روان وصفحهٔ الماس رنکه خردهٔ عقیق وریزهٔ مرجان ریزان ایدر * بیت * فتح وظفر بجوهر تیغ تو قائمند * نی نی که تیغ توهمه فتح مجسمست * اول خون که ملك بدنن آنکله آلوده بولدی برخلعت ارغوانیدر طرازز رله مطرز ودر وکوهرله مکلل که دار الملك غزنه دن تحفه طریقیله بار کاه کردون اشتباه شاهه کتوره لر واول استر سفید که ملك اکا سوار اولمشدر بر پیلدر سفید هیکل ومهیب پیکر که صف لشکرده خون دلیرانله خرطوم زبرجد رنکن لعل سیراب ایدر واول ثعبان دمانله که کوه آهندن معلقدر بردمده بیك عالمی خراب ویباب ایدر * بیت * پیکری پرز کوه واوهامون) بیستونی روان بچار ستون سلطان شام وقاهره اصطبل عامره ارسال ایدوب شهریار کامکارا کاکاه سوار اولسه کرك اول اخکر سوزان که فرق مبارك ملکده برق کبی فروزان ایدی بر مجوهر افسردرکه کنکرهٔ قدری غرفهٔ قصر مینا رنك آسمانه همسردر * بیت * رسیده عکس آن تاج مرصع * بچرخ ماه چون ماه مقنع * بوتاجی ملك سیلان باج وخراج ایله خاکپای ملکه روان ایتسه کرك اول مرغ که منقارن تلرك مبارك ملکه اوردی انده شائبهٔ مکروه متوقعدر اما کا اول قدر اثر وچندان ضرر مترتب اولمز غایة ما فی الباب بر یار جاندن وبرعزیز مهربانه دن برزمان هجران لازم کاور آنك دخی مآلی صلاح حاله منتهی اولور بوخوابلرك تأویل صحیح وتعبیر باصوابی بودرکه تقریر ایتدم ویدی دفعه کورملك دلالت ایدرکه رسوللر یدی نوبت هدایای مملو کانه ایله درکاه دولتپناهه دعوت ایده لر وملك اول نعمتلرك حصولیله واول غنیمتلرك وصولیله شادکام وشادمان اوله وثبات دولت ودوام عمر ابد پیونده اختصاص بوله پادشاهه واجبدرکه من بعد اجانبی کندی اسرارنه مطلع ایلمیه وتا برکسه یی تجربه قیلمیه وصدق ودیانتن کما ینبغی بیلمیه انکله مشورت روا کورمیه * بیت * کسی را امتحان ناکرده صدبار * مکردان پیش خویشش صاحب اسرار * اصل خود بودرکه مطلقا

صحبت مردم بی باك و ناپاك ایدكو هر وزشت سیرتدن اجتناب ایتمكی ذمتنه واجب
بیله و كوكو هر باقیمت نفس نفیسن اشخاص سفله طبع ودون همت ولئیم مشرب
ودنی خلقت سلكنده منتظم قیلمقدن احترازایده * بیت *

آب را بین كه چون همی نالد * هردم از همنشین ناهموار

ملك بو كلماتی استماع ایدیجك فی الحال سجدات شكری تقدیم ایتدی واول پیرمبارك
نفسدن كه مسیحا صفت دل مرده سنه حیات تازه وروح پژمرده سنه نشاط
بی اندازه ایلدی عذرلر دیلدی وایتدی بحمدالله كه عنایت یزدانی مدد نصرت
ارزانی بیوردی وبكا بو جناب حكمتمآب وكرامتنصابه یول كوستردی
تا بو حضرتك میامن انفاس متبركه سیله شداید محنت فوائد راحته مبدل
اولدی (مثنوی) بودقتله جوقیلدك موشكافی) جوابك اولدی دل دردینه
شافی * جزاك الله كه جانم كوزلك آچدلك) كوزیمه قرشو جانان یوزن اچدلك
یولم پرنور ایدوب ای مهر روشن * خلاص ایتدك ضلالات ظلمتندن * بیت *
بارغمی كه خاطر ما خسته كرده بود * عیسی دمی خدا بفرستاد وبر كرفت *
والحمدلله حمدا دائما ابدا) پس ملك دل فرحان وخاطر شادمان ایله مستقر عز واقبالنه نزول
واجلال ارزانی بیوردی وبرهفته متوالی رسوللر تحف وهدایا ایله اقالیم سبعه دن
كلوب یتشدیلر همان اول وجهله كه حكیم كامل بیورمشدی مضمون رسالتی موقف
عرضه یتشدردیلر ایدنجی كون ملك بلار وزیری وفرزندلرین وایران دختی ودبیری
خلوته دعوت ایدوب ایتدی عجب خطا قیلدمكه سرمی اعدامه افشا قیلدم اكر سپر
رحمت الهی آنلرك تیركیدنه حایل اولمسه وایران دختك نصیحتی شرف حسن قبول
بولمسه عاقبت اول ملاعینك مكری بنم تمام اتباع واشیاعمك هلاكنه مؤدی
اولوردی هر كمسنیه كه سعادت ازلی یار وكفایت ابدی مددكار اوله لاجرم ناصح
مشفقلرك نصایحن عزیز طوتوب سوانح مصالحده كردن عقلن پیرایهٔ تأمل وتأنیدن
عاطل قیلمز وو خامت عاقبتدن اندیشه ایدوب مقام حزم ومحل احتیاطدن غافل اولمز
(ع) هر كه بی تدبیر كاری كرد سامانی نیافت) پس بیوردیكه عزیزلرك خاطری بو واقعه
سببیله ملالدن خالی دكلدر لازم اولدی كه بو هدایا بونلره قسمت عادله ایله توزیع وتقسیم
اولنه خاصه ایران دخته كه بو حادثه نك تلافیسنده سعی تمام كوستردی وبلار وزیره كه
ایران دختی بو فسادلك تداركنه ارشاد ایتدی بلار ایتدی چاكرلر اول مصلحت
ایچوندركه وقت حدوث حوادثده كندیلرن سپر تیر بلا قیلوب جان وباشه قالمیه لر (ع)
هر كه سر تو دارد پرواى سر ندارد) اكر بن بنده یه معاونت عنایت ومساعدت سعادت
ایله بو سیرته ملازمت وبو سنته مداومت میسر اوله وطوع ورغبتله مال وجانن

ولی نعمتنك خدمتنه قداقیله‌ا كامنی دو عطیارجالی تملك ومقابله‌ده انعام واحسانه
مكافات توقع قیلمق كرك اما ملكه پیدادركه ملكهٔ زمانك بو بابده سعی بلیغی روز روشن
كبی هویدادر بو تبركاتدن تاج مجوهر وجامهٔ ارغوانئ مكلل اكا روادر هر قنغیسنه كه
رغبت ایده ملك عنایت بیوررسه وفور عواطف شاهانه‌دن دور دكلدر ملك فرمان
ایتدی ایكیسن دخی حجرهٔ خاصه‌یه ایلتدیلر وكندی بلار وزیر ایله حرمسرایه كتدیلر
حرمده بر كنیزك واردی كه اكا بزم افروز دیرلردی بر ماهروی ایدی كه آفتاب آنك
خجلتندن حتی توارت بالحجاب نقابن یوزینه چكمشدی و بر هلال ابرو ایدیكه باربلای
غیرتی ماه نوك طاقتن طاق ایدوب بوكمشدی (مثنوی) طوغرمامش نظیرن مادر دهر
یوزی آیینه واله كوچه وشهر (كهر خادم اولوب دردیشلرینه) قول اولمش سروقدی
عرعر شنه) جبیننده مه نو بر طرفدر) مصفی كردنی برج شرفدر* ملكك اكا تعلق
تمامی واریدی باوجود كه ایران دخت حسن وملاحتده فتنهٔ زمان واطف وظرافتده
آشوب جهان ایدی شاه بزم افروزی اكا انباز ایتمشدی وباب قسمتی تمام رعایت ایدوب
ایكیسن دخی همدم خاص ومحرم راز ایتمشدی ملك بیوردی تا بزم افروزی دعوت
ایدوب تاج وجامه‌یی حاضر قیلدیلر ملك مثال ویردی هر قنغیسن كه ایران دخت
اختیار قیله باقیسی بزم افروزك حصه‌سی اوله ایران دختك تاجه رغبتی زیاده
اولدی واول برج مضنع كه كنكرهٔ آسمان كبی كواكب جواهرله مرصع ایدی
آنك نظرینه خوش كلدی اول جانبه میل ایدوب بلار وزیره نظر ایتدی تا بیله كه آنك
رأینده بونلرك قنغیسی راجحدر بلار كوشهٔ چشمله جامه جانبنه اشارت قیلدی
بو اثناده ناكاه پادشاه اول طرفه نكاه ایتدی ایران دخت كوردیكه ملك اول مفاوضه‌یه
واقف اولدی جامه‌یی ترك ایدوب تاجی اختیار قیلدی تا ملك بو مواضعه‌یی بیلمیه
وبلار چشمنی اول حال اوزره قودی تا شاه اشارتنه مطلع اولمیه بوندنصكره قرق ییل
دخی ملازم دركاه شاه اولدی هر كاه كه شاه قتنه كلیدی چشمنی اول وضع اوزره قیلوردی
تا ملكك ظنی یقینه مبدل اولمیدی اكر وزیر عقل وتدبیرده بینظیر اولمسیدی ایكیسی
دخی بر اشارتله جانلرن باد فنایه ویررلردی وخانمانلرین آتش هلاكه اورورلر ایدی (بیت*

هر كس كه مدار كار بر عقل نهاد* بی شبهه شد از بند بلاها آزاد

چون ایران دخت قبول تاج ایله سرفراز اولدی بزم افروز دخی خلعت ارغوانیله
سروقدان جهاندن ممتاز اولدی ملك وعدهٔ موعود وعادت معهود اوزره آنك
مقامنه خرام ایتدی ایران دخت دخی روی دلفروز وزلف دلاویزله (بیت) زمشك
تازه یك لنموی شسته* باب زند كانی روی شسته* تاج مرصعی باشنه قویوب
بالودهٔ شیرینله مملو بر طبق زرینی النده طوتوب ملكك اوكنده قدم خدمت اوزره

قيام ايتدى ملك اوطبقدن نواله تناول ايدوب صحن خاطرين كل وصاليله كلشن
وديدۀدلن پرتوانوار جماليله روشن قيلوركن ناكاه بزم افروزجامۀ ارغوانيله دست
افشان جلوه كنان انلرك اوكندن كچدى عذارى كل سحرى كبى اچلمش رخلرينه
عرقدن قطرات شبنم صاچلمش (نظم) لباس ارغوانى كرده دربر) تو كويى بست سرو
ازلاله زيور * دوچشم ترك بردلها كمين ساز) دوابرو بر جكرها ناوك انداز) رخش تابان
زچين زلف پرتاب) چنان كاندر شب تاريك مهتاب) ملك انى اول حالت اوزره
كوريجك زمام اختيارى قبضۀ اقتدارندن كتدى ولذت چاشنى طعامى اونودوب
ايتدى (ع) كوردم يوزكى ديدۀ كريايدن ال يودم (آنك مصاحبتنه صدق رغبت
ومواصلتنه غلبۀ شوق وتوق طبيعت عنان اختيارين وزمام دل بيقرارين نكار نازنين
جانبنه توجيه ايدوب مراسم تحسين وآفرين ندنصكره ايتدى (بيت) كاى سروخرامان
وكل تازه رسيده) نركس كل وسروى چوتو درخواب نديده) بو حركت ايله غمكين كوكلمى
شاد ايتدك بو خراماله خرمن صبروآرامى برباد ايتدك مصراع (زهى با آمدنت بخت
مرحبا كرده) پس ايران دخته توجه ايدوب ايتدى بو تاج لايق فرق بزم افروزايدى
عجب خطا قيلدم كه انى سكا عطا قيلدم ايران دخترك سيل غيرت عشق باشندن
اشوب وشعلۀ حميت ورشكله درونى طوتشوب بو نكتۀ دلسوزله ياندى ياقلدى
وبى اختيار النده اولان طبق زرينى سرشاهه نكونسار ايدوب ايچنده اولن پالودۀ تراله
روى وموى ملكى آلوده ترقيلدى اول واقعه كه حكيم كامل انك تعبيروتأويلنه
اشارت بيورمش ايدى درجۀ وقوعه يتدى ملك بو فعلدن زياده منفعل وآتش خشمى
بغايت مشتعل اولوب فى الحال بلار وزيرى دعوت ايتدى وايران دختدن
صادر اولان ناشايسته حركتى حكايت ايدوب خشم تماميله ايتدى تيز بو نادان بى ادبى
آل تيغ بيدريغله زورق وجودين كرداب عدمه صال تا خاص وعام بيله لركه انك امثالى
اول مقامده دكلدركه بو نوع حركته جرأت قيله لر وزير سمعا وطاعة ديوب ملكه ئك
الدى كتدى كيدركن خاطرنه بو خطور ايتديكه بو فرمانه امتثالده استعجال شرط
احتياطدن دوردر زيرا كه بو زن فصاحت وملاحتده بى بدل وكياست وفراستده
بيمثل وبيمثلدر ملكه انك مفارقتيله خلل كلى محتملدر خصوصا كه انك بركات نفس پاك
وميامن رأى تابنا كيله بودكاو اشخاص ورطۀ هلاكدن نجات وخلاص بولديلر
يمكن كه بعد زمان ملك بو تعجيله انكار بيوره وانك بو عيبى نظر پادشاهده عين هنر
كورنه بوندن قطع نظر بو مقوله امورده شتاب خلاف رأى صوابدر اولى
بودركه بو امرك اساسنى قاعدۀ تأنى اوزره بنا قيلم تا وقت سؤالده محل عتاب اولميوب
حاضر جواب اولم (بيت) چو قاضى بفكرت نويسد سجل) نكردد زدستار بندان خجل
پس واجب اولدى كه بو امره امتثالده استعجال ايتميوب توقفه مجال ويرم شويله كه

ملك جانبنده علامت ندامت ظاهر اوله باری فرصت تدارك فوت اولمش اوله اكر
البته انك قتلی بابنده حكمنی اجرا وقضاسنی امضا ایتمك دیلرسه موجب فرماننه
اتباع حیز امتناعده دكلدر مقرردر كه بو تاخیرده بكا اوچ منفعت كلی میسردر اولا
مثوبت ابقای نفس بیكناه ثانیا امر نه نادم اولورسه تحصیل رضای پادشاه ثالثا جمیع
اهل ولایته منت بینهایت كه بو اصل ملكه مملكتك كه خیراتی عامهٔ اهل عالمه كامل
وشامل ومبراتی كافهٔ بنی آدمه حاصل ومتواصلدر وجودنك علت بقاسی اولورم پس
انی محرمان حرم سلطنتدن بر طائفه ایله كندی سراینه ایلتدی و بیوردیكه احتیاط
تماملهانی محافظه قیلهلر وتعظیم وتكریمی بابنده مبالغه یی لازم بیلهلر وكندیسی تیغ
پرخون ایله ملول ومحزون وسرنكون بارگاهه كلدی وایتدی فرمان ملكی یرینه
كتوردم واول كستاخ بی ادبی كه قدم جرأتی بساط عرض شاهه دراز ایتمشدی سزا
وجزاسنه یتوردم مكر ملكك فی الحال صورت غضبی زوال بولمشدی ودریای مواج
خشمنده تلاطم امواج سكونپذیر اولمشدی چون وزیردن بو خبر مصیبت آوری
استماع قیلدی ایران دختنك یال وبال وحسن وجمال وعقل وكمالی خیالنه كلدی زیاده
متاثر اولدی واثر تأثردن اظهار ایتمكه عار ایدوب نقض وابرامی بر برینه وصل ایتمكدنكه
اجتماع نقیضین حكمندهدر احتراز ایتدی پس كندی نفسنی ملامته آغاز ایدوب
ایتدی بو كناه بندندر كه حلم وتأنی یی بر طرف قیلدك وكندی محبوبكی جزئی جریمه ایله كه
باوجود آنك طرفندهایدی علف تیغ تلف قیلدك كرك ایدیكه بو قدر عصیانله فرمان
قضا جریانه ارخای عنان ایتمیدك واب حلمله آتش خشمنی تسكین ایدوب طریق
شكیبی قویوب مضیق شتابه كتمیدك (مثنوی) پارهٔ آتش بود آن پر كزند) كر بدمی
شعله بر آرد بلند) آدمی آتش خورد از حد فزون) كزدم او دود نیارد برون * چون وزیر
سیمای شاهده علامت غم ندامت مشاهده ایتدی ملك غمناك اولمسونكه
بر تیر كه شستدن چقه سر انكشت تدبیرله رد ایلمك محال وكشته یی زور وزرله زنده
قیلمسق محض خیالدر غم بی فائده واندوه بیهوده مقسیٔ قلب ومضعف بدندر
وبر شجرهدر كه ثمرهسی جراحت دوست وراحت دشمندر هر كاه سلطان بر حكمی
مضایه وبر فرمانی نفاذه یتشدردكدنصكره علی الفور پشیمان اوله بیكمان هر احد
كاتنسامن كان دوام شكوه شاهی وثبات ووقار شاهنشاهیده بدكمان اوله كرك ایدیكه
پادشاه ملك ذی الرقاع كبی فرمان شیطان عقبنه اتباع ایتمیوب بو بابده تعجیل
وشتابدن اجتناب وامتناع ایدیدی تا عاقبت كاردام ندامت وورطهٔ ملامته
كرفتار اولمیدی ملك استفسار ایتدی كه نه كیفیتله اولمشدر اول (حكایت) وزیر
ایتدی روایت ایدرلر كه تختكاه یمنده بر پادشاه واردی عظیم الشان بر شاهنشاه ایدی
بخت پیروز آی جوان كردون پیر مدت مسیرنده سپهر سلطنت اوزره آنك نظیری

مهر منیر مشاهده ایتمشدی وسامعهٔ روزکار مردم آزمای چهارسوی جهانده
آنك عدلی قهرمان فرمانفرمای اشتمشدی * مثنوی * برمده آفتاب
عالم افروز * رزمده آژدرجان جهانسوز * جهانی عدل وداد ایله ایدوب
رام * خلایق سایه‌سنده ایدی آرام * بو پادشاهك کاری اکثریا شکار
ایدی برکون میدان شکارکاهده مرکب نشاطه عنان ویروب کیدردی
ودیدهٔ تجسس ایله چپ وراسته نکاه ایدردی اتفاق اول زمان وحوش وطیوردن
نام ونشان کورهمدی وتیر نظری شکاره لایق برجانوره ایرهمدی ملك
بو صورتدن زیاده متحیر ومزاج نشاطی تمام متغیر اولدی بو اثناده مکر برفقیر
بی نوا که فقر وفاقه بلاسندن پوست آهودن برقبا کیوب اول بیابانده خارکنلکه
مشغول ایدی اتفاق اول جینده اول شغلك تعبندن طاقتی طاق اولوب بربیشه
کنارنده یاتمشدی وخیل خواب جمیع جوانبن احاطه ایتمشدی قضاء الهی
نظر شاهی اکا مصادف اولوب آنی آهو کمان ایتدی وهماندم کمان کیشدن خدنك
دلشکافی کاف نافنه راست ایدوب اتدی مثنوی شعلهٔ تیری که در آورد غرق) جست
بران سوخته خرمن چو برق * فتنه محابای بلایی نکرد * کرد خطایی وخطایی
نکرد * القصه چون ملك شکاری اوستنه واردی اول بیچاره‌نك سینه مجروح ودل
پرخون ایله بولدی زیاده غمناك اولوب متأسف اولدی وناخن ملامتله چهرهٔ ندامتی
خراشه آغاز قیلدی واول تهوردنکه موجب تحسر وتحیر ایدی متألم خاطر اولوب
خارکنه بسیار اعتذارلر ایدوب مرهم بها هزار دینار تمام عیار ارزانی بیوردی
وعنان عزیمتی جانب دار السلطنته معطوف قیلوب برزاهدك صومعه‌سنه که
اول شهرده عفت وعبادتله معروف ومشهور ایدی بلکه عرصهٔ عریضهٔ دهرده ارشاد
وهدایتله مذکور ایدی نزول واجلال بیوردی وزاهددن دنیاده مزید دولت وجاه
وآخرتده کفارت جرم وکناه اوله‌جق دعا ونصیحت استدعا ایتدی زاهد پاك طینت دخی
طریق کشف وکرامتله ایتدی ای ملك بو خصلت که دولت دنیایی وسعادت عقبایی
جامع اوله غیظی کظم وخشمی هضم ره وهنکام غلبهٔ غضبده میل جانب حلمدر (مص

کسی کو بر فروزد آتش خشم * مدار از وی طریق مردمی چشم

غضب چون نفس بد رامیکند کرم * عنانش وا کش آنجا تا شود نرم * ملك ایتدی
بیلورمکه چاشنی شربت حنظل مذاق حلمك کام عقلده لذت تمامی واردر فاما هنکام
خشمده حلمی هوای نفسه حاکم قیلمق مزین واوقات التهاب نائرهٔ غضبده عقلمی
قید ضبطه کتورمزین زاهد ایتدی بن اوچ قطعه رقعه‌یه بعض نسنه یازه‌یین سن آنی
خواصکدن برامینه سپارش ایله که چون ناصیهٔ حالکده امارت تغیر مزاج

مشاهده قیله وآتش خشمی کانون درونکده مشتعل کوره انلرك بریسن نظر که
عرض ایلیه یمکن که انك فائده سی ظاهر اولوب نفسکه تسکین وتسلی حاصل اوله
واکر لهب غضب اول موعظهٔ زلالی ایله انطفا بولمزسه ایکنجی رقعه یی کوستره اکر نفس
توسن انکله دخی رام اولمزسه اوچنجی رقعه یی اظهار ایده امیدوارمکه بو وسیله ایله
طبع ملکدن غائلهٔ عنف وخشونت کیده چون ظلمت خشم برطرف اوله لمعهٔ حلم
انك یرنه خیر الخلف اوله (ع) دیو چو بیرون رود فرشته درآید * ملك بو کلماتله خوش
وقت اولدی وزاهد اوچ قطعه رقعه یازوب خواص شاهدن بریسنه ویردی مضمون
رقعهٔ اول بو ایدی که محل اقتدارده عنان اختیاری دست هوای نفس بدفرمایه
ویرمه که سنی ورطهٔ هلاکه القا ایده فحوای مکتوب ثانی بو ایدی که هنکام خشمده
زیردستلره رحیم اول تا وقت جزاده زبر دستلرسکا مهربان اوله محصل کتابت ثالث
بو ایدی که اجرای فرمانده حد شرعدن تجاوز ایتمه وهیچ برزمانده دایرهٔ انصافدن
طشره کیتمه * قطعه * اکرچه حکم توجاریست درجهانداری * جفا مکن که
نه کاریست مردم آزاری * مشو اکرچه لبت همچو غنچه خندانست * که هست
دیدهٔ مظلوم ابر آزاری * مباش غره به بستان سرای دولت خویش * که عنقریب
ازین بکذری وبکذاری) ملك زاهدی وداع ایدوب دار الملکنه کلدی وهمیشه
مجلسنده خصوصا که هنکام غضبده بو رقعه لری اکا عرض ایدرلردی وبو مناسبتله
اکا ملك ذو الرقاع دیرلردی وبو ملکك بر کنیزکی واردی خوبروی پاکیزه خوی سرو
قد لاله خد یاقوت لب سیمین غبغب کبك رفتار طوطی کفتار * بیت * ماه رو
ومشك بو وجانفزا * دلفریب ودلنواز ودلربا * نرکس مخمور آشفتهٔ چشم بیماری
وعقیق یمانی الفتهٔ لعل شکرباریدی خوبرویان خطهٔ خطا بند چین زلفنده اسیر
وعشق فروشان کشور کشمیر هوای سلسلهٔ جعد پرتابیله مقید زنجیر ایدی * بیت
خلق اولالدن نکارخانهٔ خاك) کلمدی نقشی کبی صورت پاك) جمال حالی پاکدامنلك
خالیله آراسته وچهرهٔ جمالی زینت کمال عفتله پیراسته ایدی شاه انك شمایلنه شویله
مائل ایدی که مصاحبت حرم خاصدن استنکاف وسائر جواریله استیناسدن
استکراه ایلردی کدبانوی شاه همواره دیدهٔ غیرتدن خونابهٔ حسرت دوکردی وآنك
دفعی باینده غایت رشك وحسدندن زمین دله مکر وحیله تخمن اکردی القصه
غصه سن هضم ایده میوب بالتمام مشاطهٔ حرمسرایه حالنی اعلام ایتدی واندن
شاهی قتل وکنیزکی ردا یتمك باینده مدد طلب ایتدی مشاطه ایتدی بیلسم که ملك
کنیزك اندامندن نیره سنه متعلق واعضاسندن قنقی عضونه زیاده متشوق
ومتعلقدر خاتون ایتدیکه آنکله خلوت اولدقجه هرکاه دکرین که زنخدان سیب
مثالندن که غایت صفادن کویا آبدرکه قطرات چشمهٔ حیاتدن مترشح اولوب مجتمع

اولمشدر یا آیدرکه دست قدرت بالای ترنج غبغب اوزره قومشدر شفتالو الوروزبان
حالله بو بیتی انشا قیلور * بیت *

بخلدم دعوت ای زاهد مفرمای * که این سیب زنخ زان بوستان به

مشاطه ایتدی بویله اولیجق قضیه آساندر همتکه شاهی تباه ایتمك بکا اتمك
یمکله یکساندر (مثنوی) صونایم حیله ایله اکابر جام که عمری جامی طولدرسون ایام
ایچوب بر جرعه کبی قانی قره بیر * قره یر التی اوله جسمنه تیر * قیامتلر قوپه وچالنه
صور * یاته بزم عدمده جانی مخمور * یرلمایه خماری روز شر * قوپه نرکس کبی یردن
کران سر * مصلحت بودرکه بکا برمقدار زهر هلاهل ویره سن تأنیله حل ایدوب
کنیزکك حوالی ذقن وغبغبنه اندن خاللر ایلیم ملك چون کیفیت حالندن ابن اکا
دکوره همان اول مقامده امری تمام اولوب عمری سرانجام بوله ملکه یه دخی
بو شدتدن فرج وبو مضیقدن مخرج میسر اوله خاتون بو فکرله دلشاد اولوب اول
دیدیکی داروبی مهیا قیلدی ومشاطه بومنوال مذکور اوزره اخلاط حیله دن
برترکیب ترتیب ایدوب وحقه تزویره قویوب کنیزکك وثاقنه کتدی وسیاهکار لغندن
اول ماهك چاه ذقنی کنارنده برشامه رسم ایدوب کویا هاروت تیره روی ایچون
کناره چاه بابلده جای قرار اماده قیلدی * بیت * پروانه سان چو خالش افتاده
برزنخدان * یارب نکاه داری زاسیب روز کارش * ملکك برغلامی وارایدی که
حرمسرایه محرمیت تمامی وارایدی حکمت الهی وورای حجابدن خاتونله مشاطه نك
سؤال وجوابن ایشتدی ومشاطه نك منزل کنیزکه کتدیکنی دخی زنخدان حوالیسنده
خاللر رسم ایتدیکنی عین یقینله مشاهده ایتدی ودواعی خلوص نیت وحقوق
نعمت وسوابق خدمت بونی اقتضا قیلدیکه کنیزکی اول مکردن خبردار ایده
هیچ برطریقله فرصت بولمدی ملك دخی حال سکرده ایدی وبو سری کشف ایتمك هیچ
وجهله میسر اولمدی آخر پادشاه عادت معهودی اوزره کنیزکك خوابکاهنه
واروب جامه خوابنه کیروب سورت کیفیت شراب نابدن خوابه واردی
غلامه حق شناسلق شفقتی غالب اولوب آهسته آهسته کنیزکك بالینی
قربنه کلدی وکوشه آستینی برله حوالی ذقننددن کدوبلی کیدردی بوحالتده
شاه بیدار اولوب ناکاه کنیزکك زنخدانه غلامك دستدرازلغن کوردی تندباد حمیت
آتش خشمنی تیز ایدوب تیغ انتقامله قصد غلام ایتدی غلام خلوتسرایدن
طشره چقدی ملك عقبنجه خنجر خوناب النده قپویه چقدی اول معتمد خاص
انده طوروب رقعه لری النده طوتردی چون ملکی متغیر کوردی رقعه نك بریسن
صونی ویردی دریای خشمك تموجنه مانع اولمدی بریسن دخی عرض ایلدی آتش

ایتدی ملك بیوردیکه نیجه روایت اولنمشدر اول * حکایت * وزیر ایتدی امثالده کلمشدرکه ایکی کبوتر اول تابستانده برقاج دانه جمع ایدوب زمستانده ذخیره اولسون دیو برکوشه ده قومشلردی دانه لرمکر نمناك ایدی چون فصل تابستان نهایت بولدی تأثیر حرارت هوادن دانه لر یبوست پذیر اولدی واولکی حالندن حالا ازکورندی کبوتر نرمکر بووقتلرده آشیانه دن غائب ایدی چونکه حاضر اولدی دانه لری آز کوردی غایت شره وآزندن جفتنی ملامته آغاز ایدوب ایتدی بودانه لری فصل زمستان ایچون ادخار ایتمشدك که چون شدت سرما ظاهر اوله وکثرت برفدن روی زمینده چینه بولنمیه آنکله کچنورز بواو قاتده خود صحن صحرا پردانه درسن ذخیره یه نیچون دست اوردك وطریق حزم واحتیاطدن انحراف کوستردك مکر اشتمدکمی که حکما بیورمشلردرکه * بیت *

کنون که برک ونوا هست جهد بکن * ذخیرهٔ بنه از بهر بی نوائی خویش

ماده ایتدی بن بودانه لردن حبه یمدم وهیچ وجهله بونده تصرف ایلمدم کبوتر نر چون دانه لری اولکی حالندن کمتر کوردی آنك انکارنه باور قیلمیوب القصه باوسر وبال وپرله اول دردمندی اوره اوره اولدردی پس زمستان فصلنده که برف وباران متواتر اولوب آثار رطوبت درودیوارده ظاهر اولدی دانه لر نه نمناك اولوب قرار اصلیسنه یتشدی کبوتر نر چون دانه لری ترکوروب سابقا کمتر کوردیکنك سببن بیلدی جزع وفزعه آغاز ایدوب زارزار اغلدی ونار فراق یار غمکسار ایله جکرین داغلدی وایتدی الحق مهاجرت احباب ومفارقت اصحاب اصعب کاردر اما بعده ندامت مفید اولمدیغی اندن دخی دشواردر * بیت * بکار خویش تأمل نمای کز تعجیل * زیان کنی وکسی راز یان ندارد سود * بومثلك فائده سی بودرکه مرد عاقل کرکدرکه باب عقوبتده شتاب ایلمیه تا اول کبوترکبی خلاب ندامتده طبطاب ایتمیه (مثنوی) چونکه کوزلرایش آخرینی حکیم * اولمزآخر ندامت اکاندیم * جاهلك چون همان کوزتدیکی حال * ایدر آنی تاسف استقبال * ملك ایتدی بن قولده شتاب ایتدمسه سن فعلده شتاب ایتدك بوسبیله خانهٔ عیشمی خراب ایتدك وزیر ایتدی اوچ طائفه کندیلرین خراب ایدرلر اول اول کمسنه که وقت مصافده کندیدن غافل اوله تا بدننه زخم کران وجراحات بیکران واصل اوله واول کمسنه که بی وارث اولوب وجه حرامدن جمع اولان مالی تاراج حوادث اولوب اکا وبالی قاله بری دخی بر پیر کهنسال که برزن صاحب جماله مبتلا اوله اول هرآن آنك خیالیله خوشحال اولوب دولت وصالن دیلیه وزن هرزمان جناب ملك مناندن آنك ترکن بلکه هرکون مرکن دیلیه ملك ایتدی سنك بوفعلده مزاج فکرك علیلدر فکر عمل

سنك قلت تأمل وكثرت تهتككه دايلدر وزير جواب ويرديكه تهتك ايكى كمسنه نك
حركات وسكناتنده ظاهر اولور برى اولدركه كندى مالنى بيكانه قندنده وديعت
قويه ايكنجى اولكه كندى ايله خصمى ماييننده برابلهى حكم قيله بن بوفعلده تهتك
ايتدم غايتى بودركه امضاى فرمان شاهده مسابقت كوستردم ملك ايتدى
ايران دختك فراقندن اينسم درد وبلا وجليسم رنج وعناد روز برايتدى بلى نسادن
اوچ طائفه نك فوتيچون غمناك اولمق روادر برى اولكه اصل كريمى ونسل شريفى
وصورت جميلى و عفاف كاملى اوله وبرى دخى اولكه دانا وحليم ومخلص وسليم اوله
برى دخى اولكه خجسته حال ومبارك فال اوله وشوهرنه يمن قدمى ظاهر اوله
ايران دخت اوصاف مذكوره نك جمله سيله آراسته ايدى اكر ملك انكچون
اظهار ملال اينسه عجب ميدركه يار وفادار سزنه عمردن لذت ميسرونه حياتدن
راحت متصوردر * بيت *

فرقت يار آفت دلدر * هجر دلدار زهر قاتلدر

ملك ايتدى اى بلا ركلامده زياده جرأت اظهار ايدرسن وحضرتمده سرحد
ادبدن طشره كيدرسن شويله ظن ايدرمكه سندن بعيد اولمق صوب صوابه قريبدر
وزير ايتدى عاقل حازمه ايكى طائفه دن دور اولمق لازمدر برى اولكه احسان
واساءتى يكسان عدايليه وثواب وعقاب عقبالى حسابه الميه ايكنجى اولدركه
ظاهرن مناهيدن وباطنن ملاهيدن طاهر قيلميه ملك ايتدى غالبا سن بزه عين
استحقار ايله نظر قيلورسن كه بو كلماتك اداسنده بوقدر رخصت جرأت بولورسن وزير
ايتدى اكابر اوچ طائفه نك نظرنده اصاغر كورينور اول اول بندۀ كستاخ كه كاه
وبيكاه خواجه سيله برابر اوتوره طوره خواجه دخى آنكله هزل ايدوب ماييتلرندن
حجاب ادب كوتريله ايكنجى اول بندۀ خائن كه خواجه نك اموالنه مستولى اوله شويله كه
آز مدتده تمام مامملك خواجه نه ايسه مالك اولوب كندى دخى خواجه لق
طريقنه سالك اوله اوچنجى اول بندۀ بى اخلاص كه اسرار خواجه يه محرمتيله
اختصاص بوله ملك ايتدى بو فرماندن غرض سنى آزمايش ايدى اما ايتملك
اولى ايمش وزير ايتدى سكز كمسنه آزمايش اولنمز الاسكز مقامده شجاعى
محاربه ده برزكرى مزارعه ده اكابرى هنكام غضبده بازركانى زمان حسابده دوستى
وقت حاجتده مردم اصيلى ايام نكبتده زاهدى احراز ثوابده عالمى هنكام سؤال
وجوابده القصه اولقدر كه ملك وزيره مفاوضات كراهت انكيز سوردى وزير مقابله ده
نيزۀ خونريز دن سرتيز جوابلر ويردى وتير وشمشيردن قوى تأثير ايدر سوزلر
سويلدى ملك طريق حلم وتأمله سالك اولوب اول ناخوشكوار شربتلرى تجرع

ایلدی * مثنوی * تحمل کند هرکرا عقل هست * نه عقلی که خشمش کند زیردست
تحمل چو زهرت نماید نخست) ولی شهد کردد چو در طبع تست) عاقبت دهان دعائی
آچوب وخاکپای شاهه جواهر ثنائی صاچوب ایندی سایهٔ دولت شاه مفارق
عالمیان اوزره پاینده وآفتاب ابهت ظل الله اوج شرف وبرج عظمتده تابنده اولسون
(ع) تاابد ماه دولتت تابد) بن بنده که اقدام جرأتله بساط انبساط اوزره قیام ایتدم
وتصدیع جناب رفیعه مزید ابرامه اقدام ایلدم اول ذات ستوده صفاتی امتحان
ایچون ایدی المنة لله که مظنونمدن زیاده بولدم بربزرکوار درکه ذات جمیل الصفاتی
علم وکمال حلمله آراسته ونفس نفیسی زینت سکون ووقار وزیور صبر وقرار ایله پیراسته
بر ملك ملك خصالدرکه مثلی عالم مثالدن غیری یرده بولنمز وبر آفتاب جهانتابدرکه
نظیری آیینه وآبدن غیری یرده کورنمز * ع * جز در آیینه وآبش نتوان یافت نظیر *
لاجرم علم عزت وعظمت بومقوله شهریار رشید شهامتنه مسلم وبزرکوارلك نامی
علی سبیل الاستحقاق بو نجلبین نامدار فلك اقتداره سزاواردر (مثنوی)

بزرکی بناموس کفتار نیست * بلندی بدعوی وپندار نیست

ازان نامورتر کسی را مجوی * که خوانند خلقش پسندیده خوی * ملك ایتدی
ای بلارسن همان عین یقینله بیلورسن که بن بنای کارخلافتی اساس رأفت
ومرحمت اوزره اورمشمدر وشهریارلك بساطنده شفقت وکم آزارلك قدمی اوزره
طورمشمدر اکرا حیانا بعض کسنه لر تأدیبنه که تحوت وتمرد اظهار ایتمش
اوله لر تاتلویح وتصریح محله مقام معارضه یه کلوب سرحد ادبدن طشره کتمش اوله لر
اشارت صادر اوله محافظت آداب سلطنت وتمهید قاعدهٔ حفظ مملکت جهتندندر
والا سعت عمان همت آسمان رفعتم اول درجهده دکلدرکه بومقوله حوادث
وبونوع کلمات ومباحثاندن امواج خشمك ظهورینه باعث اوله (قطعه) من نه بیدم که
بهر باد بلرزد برکش * یانه کاهم که بسکاهد تنش ازشعلهٔ نار * یانه کوهم که
بنالد بصدای مردم * یانه ابرم که بکرید بهوایی صدبار) خقابودرکه بن ایران دختك
قتلنه فرمان ده خطا ایتدم اما عجب دکلدرکه (الجواد قد یکبو یعنی (ع) آب خوش رو
نیز که کاهی سکندر می خورد) وزیر ایتدی ملك فرمان مذکورده معذوردرکه
بی اختیار صادر اولدی بونوع حکم نادر الوقوعدر (النادر کالمعدوم) باوجودکه
الآن ملك ایله بنده میاننده جاری اولان احوال جبر نقصان ایدرکه هیچ برزمانده
نشان ویرمدیلر که برپادشاه کامکار وبرشهریار صاحب اقتدار شمشیر بران وفرمان
روان ایله مسند سلطنتده اوتوره وبندهٔ کنهکار مقام عبودیتده خضوع وخشوعله
اقدام خدمت اوزره طوره واول حضرتده اقدام وجرأته رخصت بولوب کلمات

بیحابا ایلیه وکندی دائره سندن قدم بیرون قیلوب دیلمه کانی بی تکلف وتوقف سویلیه بومقامده مانع اقامت رسم سیاست حلم عظیم وعفو عمیم وطبع سلیم شاه کریمدن غیری نه اولسه کرك * ع * هرچند که کنه بیش کنم لطف تو بیشست * ملك ایتدی چون بنده کندی کناهنه مقر ومعترف اوله وآثار جرمن صفحات حالنده معاینه قیلوب مقام اعتذاره کله لاجرم مرد کریم قبول عذرنده مقدورنی مبذول قیلسه کرك (العذر عند کرام الناس مقبول) وزیر ایتدی بنده انصاف ایدرم وکندی کناهمه اعتراف ایلرمکه امضای فرمان شاهده تاخیری روا کوردم وبو حال هول انکیزلك هیبتندن وبو خطاب عتاب آمیزك دهشتندن وهم ایدوب ایران دختك قتلی بابنده توقف کوستردم حالیا حکم وفرمان پادشاه جهانکدر * بیت * کر لطف می نمائی وکر تیغ میزنی * کردن نهاده ام چو اسیران بچنك تو * اولدمکه ملك بو بشارت خبرین استماع بیوردی دلائل فرح وابتهاج وعلایم فرح وارتیاح سیمای مبارکنده لایح اولوب رایت ادای محامد الهی یی درجات علیینه یتوردی ونعرهٔ صفا وسروری سپهر برینه ایرکوروب خدمات سجدات نامتناهی یی برینه کتوردی * قطعه *

مژده ای بخت که مقصود زدر باز آمد * بر تن خسته دلان جان دکر باز آمد

آنکه چون غنچه بپو یش لب جان می خندید * رخ دولت زکل افروخته تر باز آمد

* پس بیوردیکه ای بلارا کرچه که مساق کلمات ومضمون مفاوضاتکدن ایران دختك هلاکندن غیری نسنه فهم اولنمزدی اما بن سنك کمال اخلاص ومناصحتکه بناء هنوز قطع امید ایتمشدم ورجا ایدردم که اول حکمك امضاسینده توقف روا کورەسن واول مثالی امتثالده استعجال ایتمیوب امهاله مجالی ویرەسن وزیر جواب ویردیکه بنم مفاوضتم الکامینی ایدی که عزیمت ملکی تمام اکلایم وکورمکه اول حکمدن نادم میدر یا اول عزم اوزره جازم میدر شویله که ملکی همان عزم قتل اوزره مصر بولم غائبانه اول مهمی اتمامه یتورم اما چون کوردم که خاطر عاطر شاهی آنك ابقاسی جانبنه مائلدر کندی تقصیرمه اعتراف ایدوب کناهمه اقرار وتأخیر موجب فرمان واجب التقدیم ایچون حسب المقدور اعتذار ایلدم ملك ایتدی سنك حزم وکیاست وفهم وفراستك بکا کوندن روشن اولدی وبو نقد خدمتك که کمال خلوص وخصوصدن منبعثدر سکهٔ قبول بولدی انشاء الله تعالی عنقریب آنك نتایجنی کورسك کرك وثمراتنه دست مرادایله ایرسك کرك همان برآن توقف ایتمیوب استظهار تامله کتمك وایران دختیه بزم جانبمزدن معذرت فراوان ایدوب آنك قدومن که کلید ابواب حصول امانی وسرمایهٔ بازار حیات وزندکانیدر احسن وجهله التماس ایتمك کرك * بیت * بیا که وصل ترا

ازخدای میخواهم * بیاکه کوش براوازوچشم برراهم * وزیر سمعاوطاعة دیوب
فی الحال بارکاه شاهدن چیقوب ایران دختة اشارت نجات وبشارت وصال
ایصال ایتدی * بیت * دلاچو غنچه شکایت ز کاربسته مکن * که باد صبح
نسیم کره کشا آورد * ایران دخت مثال احضاره امتثال ایدوب خدمته
مسارعتده ساق سعی تشمیر ایتدی ووظائف دعوات بیقیاسی اداقیلوب زبان
منت وسپاسی شکر شکرشهریار ایله شکربار قیلدی ملك ایتدی ای نکار بومنتی
بلاره ایتمك کرك که شرط مناصحتی یرنه کتوروب بوفرمانی تنفیذده تأنی یوردی
بلار ایتدی بنم کمال حلم ورأفت سلطانه وفور شفقت ومرحمت شاه جهانه وثوق
تمام واریدی بوتأنی یه باعث اول اولدی والا بوچاکربی نوا اجرای فرمان سلطانده
نیچه توقف روا کوریدی ملك ایتدی ای بلار قوی جنان اولکه سنك دست تصرفك
بزم مملکتمزده مطلق العناندر وحکمك نفاذ وجریانده بزم فرمان واجب
الاذعانمز ایله یکساندر فعل وقول وعقد وحلك وقبض وبسط وابرام ونقضك چون
وچرادن معرا وانکار واعتراضدن مبرادر * بلار ایتدی سوابق تربیت
شاهانه ولواحق عاطفت خسروانه نك خدمات خدام سدهٔ سدره مقام اوزره
فضلی تمامی ومزیت مالا کلامی بروجهله درکه فرضا هزار سال میسر اولسه آنك
بیکده برینك وظیفهٔ شکرین ادا ایتمك متصور دکلدر * بیت * باانکه بده زبان
براید سوسن * کی شکر بهار اداتواند کردن * اما مخلص بنده لرك مرادی بودرکه
من بعد بومقوله امورده تعجیل بیورمیه * تا آیینهٔ ضمیر منیر شاهی غبار ملالتله
مغبر * ومشرب خاطر عاطر شاهنشاهی کدرندامتله مکدر اولمیه * ملك ایتدی
ای وزیر سنك بومناصحتك صفحهٔ ضمیره کالنقش قبوله تحریر اولنمشدر * من بعد
ان شاء الله الملك المتعال * سنکله مشاوره سز برعزمه جزم ایدوب برامره مثال
ویرملك محالدر * پس وزیره وایران دخته خلعت کرانمایه ارزانی بیوردی * وهجرهٔ
مفارقتدن حجلهٔ مواصلته خرام ایدوب مجلس طرب آراسته قیلدی مثنوی بیوردیکم
قورلدی مجلس خاص * مغنی اولدی زهره ماه رقاص * اولوب چینی طبقده نقل
اختر * شفق باده مه نواولدی ساغر * ساقیٔ سیمین ساق وزرین نطاق شعلهٔ کاسهٔ
می نابله مجلس بزمه تاب وبادهٔ خوشکوار ایله سینهٔ مستانده نهال نشاط
طربه آب ویردی * بیت * صغندی ایغه ال اوردی ساقی * که ویره
روحه راح عمر باقی * مطرب خوش آواز آهنك نواسازله مرغ جانی اهتزازه
کتوردی * ونغمات اغانی غوانی * نوید عیش شادمانی بی سمع سکان آسمانه
یتوردی * زخمهٔ دلنواز عود نغمات هزاردستان کوستردی * نالهٔ دلکش چنك آیینهٔ
سینهٔ مستاندن ژنك اندوهی کیدردی (بیت) مغنینك الندها کلدی چنك * فلك

اوجنده زهره طوتدی آهنك) جونی شرح ایتدی نار اشتیاقی * اوده یاقدی صفاهان وعراقی) فغانه باشلیجه بوسه لكدن) نوالر قوپدی هر بغری دلكدن * اول كون واول كیجه یی تمام * نوش جام وعیش وطربله اتمام ایلدیلر * بیت * صباح اولدی چو پوز كوستردی خورشید) فلك الدی الینه جام جمشید) یخودن كوزلرینی اچدی عبهر * لحاف غنچه دن چیقدی كل تر * ملك بارعامه صلا ایدوب سریر عدالت اوزره اوتوردی) وبلا روزبر شرط عبودیتی یرینه كتوروب قدم خدمت اوزره طوردی * واصالتله كندی ووكالتله ملكك اهلی واولادی براهمه دن داد طلب ایتدیلر * واول خوابلرك تعبیرین كه نمط مذكور اوزره تقریرا یتمشلردی تكرار سویلتدیلر * وفرمان سلطانی كاریدون حكیمك احضارنه شرف نفاذ بولدی) ونكال وعقوبت براهمه یی رأی حكیمه تفویض بیوردی * كاریدون دخی برموجب فرمان شاهی هربرینك كناهنه مناسب جزا بیوردی * سردارلرینی بردار ایتدیلر * وباقینك بعضنی هدف تیر دمار وبعضیسن علف شمشیر آبدار ایتدیلر * اول ملاعین بیدین پادشاه عدل آیین حقنده ایتدكاری خیانتك جزا وسزاسن بولدیلر) ومضمون (فقطع دابر القوم الذین ظلموا والحمد لله رب العالمین) انلرك بابنده آشكار اولدی (مثنوی هرآن كزستم خنجری بركشید * فلك هم بدان خنجرش سر برید * چو سندان كسی سخت رویی نكرد * كه خایسك تأدیب برسر نخورد * اعداء مخذول ومقهور رواوداء منصور ومسرور اولدقدنصكره رأی جهانكیر احكام سلطنتی ونظام مملكتی نقیر وقطمیر اول وزیر ثاقب ضمیرك رأی اصابتپذیرنه تفویض قیلوب كندو لیل ونهار ایران دختله معاشرته مشغول اولوب بوجهان فانیده كامكار وكامران روزكار كچوردی * مثنوی *

غنیمت كور حضور دوستانی * وفاسز در وفاسز بیل جهانی

برز كون مهلت اولدقجه اجلدن * صفاسور ملك كرك كلدكجه الدن) بودر فضیلت حلم وثباتك داستانی وسائر اخلاق وعادات ملوكدن انك رجحانیتنك بیانی خردمند فاضل وهوشمند كامله پوشیده دكلدركه بو حكایاتك ایرادندن مراد بودركه استماع ایدنلر بوندن عبرت الوب علمانك نصیحتن وحكمانك اشارتن بنای كارلرنه پیشنهاد ایده لر مصالح دین ودنیایی وسوانح امور وزوفردایی قاعدۀ حكمت واساس معرفت اوزره بنیاد ایده لر وتهور وتهتكدن احتراز ایدوب جانب وقار وبردباری یه اهتزاز ایلیه لر هر كسه یه كه عنایت ازلی یار وهدایت ابدی مدد كار اوله لاجرم فرق همتی تاج تواضعله زینت بوله وكتف منقبتی رواج حلمله آراسته اوله كه تواضع وحلم اعدایی احبا منزله سنه كتورر واحبایی اقربا مرتبه سنه یتورر (مثنوی) سلطنتدر

اکرچه عزت وناز * شاه اولدرکه اوله بنده نواز * مهری کورایرمشیکن افلاکه * بوزاوورربینه دائماخاکه (قطعه) باحلم وباتواضع اکرهمنشین شوی * اغیارتوشود بوفایارغارتو * باهیچ کس زخلق جهان دشمنی مکن * تابرمزاددوست رود روزکارتو *

(باب سیزدهم ملوك عالیجنابه اقوال اهل غدروخیانتی)
(استماعدن امتناع واجتناب واجب ایدیکن بیان ایدر)

حکیم جهان فیلسوف زمان * بووجهیله بوبابی قیلدی عیان * که چون رای دابشلیم اول داستانی بیدپای حکیمدن استماع ایتدی مدحت وثناوظائفن که روایح عطوایحی مشام ملائك ملکوته ایره ومطلع همایونی طلوع تباشیر صبح سعادتدن خبرویره تقدیم یوروب ایتدی * بیت * ای عقل راز رأیت روشن شده مسائل * وی وهم رازذهنت حل کشته جمله مشکل * میامن انفاس حکیم بزرکوارایله صفت حلم ووقارك منفعتن تمام بیلدم وطیش وخفت وشتابکارلغك مضرتن معلوم قیلدم الآن مراد مرید صادق الاعتقاد بودرکه بیان یوره که ملوك خدام کزین وملازمان امینله نیجه مسلکه سلوك ایتمك کرك وبونلردن نیجه طائفه تربیت قدرین بیلوررونعمت شکرین قیلوربونلرك خائن وامین وغث وسمیننی تمیزوتعیینده نه طریقه کتمك کرك بیدپای حکیم ثنای دابشلیم مقابله سنده هدایای تحیت ودعایی تقدیم ایدوب ایتدی هرشاهددولت که (نصرمن الله وفتح قریب) جبیندن چهره کوستردی وهرعروس سعادتکه (وما النصر الامن عندالله منصه سنده جلوه کراوله اول جناب سلطنت مآب وخلافتنصابك نصیب بحسابی اولمغله اختصاص بوله * قطعه * تابسترد بدست صبادایه چمن * کرد ازجبین لاله ورخسارارغوان * کلزاردولت توکه داردنسیم خلد * محفوظ باد ازاثرغارت خزان) ملك معظم یورردیغنده رکن اعظم اتباع واشیاعده لایق احسان ومستحق اصطناع کیملر ایدیکن بیلمك کرکدر پادشاهه واجبدرکه خواصنك نقداخلاصنی کراته محك امتحانه اوره وهربرینك عیاررای وروشن وصفای قلب وخلوص طویتن معیارتجربه ایله تمیزایدوب صدق وصلاح وصیانتی وحسن وقارواماناتی نه مرتبه ده درکوره سرمایه لیاقت تربیت ملوك سبیل دیانت وامانته سلوك کذردیانتده مبناسی حضرت عزتدن خوف وخشیتدرومنشأ خوف وخشیت دخی جناب جبروته علم ومعرفتدرکه (انما یخشی الله من عباده العلماء هرکاه که خدام پادشاه دیندارودیانت شعاراوله هم ملکك نهال استظهاری آنکله برومنداولورهم رعیته مادۀ امید واری اندن مددبولور * مثنوی * خداترس را

برو رعیت کار* که معمار ملکست پرهیز کار* وزیر از خدا باید اندیشناک
* نه از خوف سلطان و بیم هلاک* ملوک خائنوکذابدن اجتناب
ایدوب معرض محرمیتده کتورممک کرک و اسرار ملکده انلره مجال
مداخلت ویرممک کرککه اندن خلل کلی ظاهر اولور و شرر ضرری علی مرور الزمان
امور ملک و مملکته متطایر اولور رای ایتدی بو مجملی تفصیله محتاجدر زیراکه
نیجه بی اصل و فرومایه لر اولور که ظاهراً اوصاف حسنه ایله آراسته اولورلر
اما عاقبت بر موجب (کل شیء یرجع الی اصله) حالت اصلی و صفت جبلیلرینه عودت
ایدوب خبث سیرت و خساست سریرتلری ظاهر اولور *بیت* ناپاک اصل اگرچه
در اول وفا کند* آخر از آن بکردد و عزم جفا کند* برهمن ایتدی بو فرعک اصلی
و بو بابک فصلی بودر که ملازم پادشاه بواوچ صفتله موصوف اولمق لازمدر اولا
افعالنده امانت کرک که مردامین مقبول خالق و خلایق و محرمیت اسرار ملوکه
و مباشرت امور ممالکه سزاوار و لایقدر ایکنجی اقوالنده صادق و مستقیم اولمق
کرککه صفت کذب عیب عظیمدر فرضا که برشخص انواع فضائله آراسته
و حقکزارلق و وفادارلق ایله پیراسته اولسه دروغکوی اولیجق فروغی اولمز و شرف
اعتماد و رتبت اعتقاد بولمز* بیت*

هر نه سوزده که اوله بوی دروغ * کورمز اهل بصیرت انده فروغ

اوچنجی کرم نسب و شرف حسبدر که اثیم بیهمت قدر انعام و حق کرامتی بیلمز
و بادهواسی هر جانبه که میل ایدر اول طرفه کیدر* اذا الریح مالت مال حیث تمیل
نه کیم بو طائفه یه نسبت بیورمشلردر (بیت) در طریق دوستی ثابت قدم چون خاک
باش* چون صبا تا چند هر دم بر سر کوی دکر* پادشاهه لازمدر که خدمتکارلرینک
محاسن اخلاقنه نظر ایدوب تحمل و استظهارلرینه اعتبار ایتمیه که زینت خدام
سلاطین عقل و کفایتدر بو طائفه نک مادهٔ استظهاری دانش و درایتدر چون
برکسنه حلیهٔ فضائله حالی و شائبهٔ رذایلدن خالی اوله و عفاف نسبیله صلاح
مکتسبی جمع قیله و نقد حالی بوتهٔ امتحانده نمط مزبور و نسق مذکور اوزره خالص
و بی غش ظهوره کله پس واجبدر که پادشاه آنک تربیتی بابنده سعی بلیغی دریغ
بیورمیه و علی سبیل التدریج مراتب تقرب و مدارج تمکنه تشدیره تا آنک حرمتی
عیونده و هیبتی قلوبده متمکن اوله حکما بیورمشلردر که ملوک مملوکلرنی تربیتده طبیب
حاذق مسلکنه سلوک ایتدیرمک کرک که اول بیمارک حالن و سبب انفعالن و کمیت
مدت و کیفیت علتن تمام بیلمیجه و اسباب و علامات نبض و قاروره یه وقوف کامل
و شعور شامل حاصل قیلمیجه معالجه یه شروع و مداواته خوض ایتمز کذلک پادشاهه

لازمدرکه خدمتکارلرك جزوی وکلی حاللرن تصرف ایلیه وهر برينك اندازهٔ کردار ومقدار کفتار وروش ورفتارين تشخيص قيله واول چاکره که تقويت وتربيت ارزانی بيوره آنك حقنده بی تأنی وتأمل آخرك مدح وغيبت وطعن ونميمه سنه اعتماد روا کورميه تا عاقبت سپر تيغ ندامت وهدف تير ملامت اولميه بوخصوصده اصل الباب بودرکه ملازمين سلاطين معتمد وامين اولمق کرك تا اسرار ملك ومالی وقوف اغياردن مصون قاله ولشکر وکشور ضرر وآزاردن محفوظ ومامون اوله اکرمقربان پادشاهدن بريسی العياذبالله صفات خيانتله موصوف اوله وآنك کلامی ملك حضورنده رتبهٔ قبول بوله يمکن که بريکاهی معرض تلفه القايدوب پادشاهك دنياده بدنامليغنی موجب وآخرتده بدفرجامليغنی مستوجب اوله بوقضيه نك مصداقی حکايت پادشاه وزرکرسياحدر رای استفسار ايتديکه نجه اولمشدر اول

* حکايت * برهمن ايتدی اخبارده کلمشدرکه دارالملك حلبده برپادشاه نامدار وشاهنشاه کامکار واردیکه سلاطين روزکار حلقهٔ انقيادنی برکوش وخواقين عاليقدار غاشيهٔ امتثالنی بردوش ايتمشدی * قطعه * سروری کزفرعدلش بسته زنتها زمين * قيصری کزنوررأيش داشت آيينها زمان * هرکجا عزم جهان کيرش کران کردی رکاب * فتح ونصرت رابدان جانب سبك کشتی عنان * بوپادشاهك بردختر خورشيد پيکر وناهيد منظری واراديکه انوار آفتاب رخساری چهره روزکاری منور وبوی زلف عنبرفامی مشام ايامی معطرايتمشدی (مثنوی) منوردی جمالی مشتريدن * دهانی تنك ايدی انکشتريدن * رخی رنکندن الوردی هو العل * خم زلفی اورردی آتشه نعل * عـذاری قبلهٔ آتش پرستان * لب شکرفشانی نقل مستان) پادشاه اول کوهر يکدانه يی ديدهٔ بيکانه دن محافظه ده مبالغه قيلوردی واول درکرانمايه يه صدف ستروصلاحده پرورش ويردردی (مثنوی) يوزن کوره دی بوچشم ستاره * کيجيله ماهه ايتمزدی نظاره * صويه عرض ايتمزايدی کندوزينی * که عکس چشمی کورميه يوزينی * برکون انکچون برپيرايه ترتيب ايتمك ديلدی وبواستاد زرکره که صناعت صياغتده مهارت وبراعتی اوله احتياج واقع اولدی مکر اول شهرده برزرکر واراديکه کويا کرهٔ آفتاب انورانك کوره سندن مذاب اولان زرايدی وسبيکهٔ رخشان ماه انك بوته سنده قال اولان سيمه بکزردی صيرفيلقده برمشابه ده ايدی که مجرد برنظرله صدفك ايچنده اولان درلك قيمتن ندر بيلوردی صاحب عيارلقده برمرتبه ده ايدی که محك کبی برکورمکله غشی خالصدن تميز قيلوری * مثنوی *

روزوشب کوشش بهنر کرده * وز هنرکار خودچوزرکرده

هر چه بتوان زسیم وزر پرداخت * ساختی آنچنان که نتوان ساخت * ملك انك صیت
وصدای هنرین اشتمشدی وانك بعض مصنوعات زیبا ومصوغات بیهمتاسن
مشاهده ایتمشدی بروقتده انی حرمنه دعوت ایتدی وترتیب پیرایه بابنده کفت
وکوسرحد اطنابه یتدی مزدزرکر برجوان ایدی ظریف زمان شیرین زبان رنکین
بیان دل پادشاه اثناء محاوراتده انك مقالاتنه مائل اولدی وخاطر مبارکی علی الدوام
آنك ملاقاتنه رغبت تمام کوستردی هرکاه کلمات غریب وصنایع عجیب ونکات
دلفریبله پادشاهی آشفته قیلوردی پادشاه دخی ساعت بساعت آنك حقنده عنایت
ورعایتن ارتوروردی رتبهٔ تقربله برمرتبه اختصاص بولدیکه روز وشب محرم
حرم خاص اولدی ودختر پادشاه که زرکر خورشید وماه آنك روی سفیدی وزلف
سیاهنه چشم بدله نکاه ایتمشدی * بیت * قرار مش دکلدی پایه سینه * کونش
ایرمش دکلدی سایه سینه * اکا پرده التندن راه ویردی * ع * هرکه شد محرم دل
درحرم یار بماند * پادشاه مزبورك بروزیری وارایدی متانت عقلله مشهور
واصابت رأیله معروف ومذکور رقم کالك جهانکشاسی خامهٔ نامهٔ نصرت
واثر رأی عالم آراسی طراز جامهٔ شوکت ایدی ارباب دین وملت آنك رأی روشنیله
اعتقاد واصحاب ملك ودولت خامهٔ خضر خاصیتندن مادهٔ حیات استمداد ایدرلردی
* بیت *
بولدی کلك بی قراریله جهان خلقی قرار * بولدی رأی باثباتیله قموعالم ثبات
وزیر چون کوردی که پادشاه زرکرك تربیتن حد اعتدالدن کچوردی وتقرب
واختصاصن اقصای غایته یتوردی محض نصیحت وخلوص طویتدن برمحل موافق
ووقت مناسبده برتقریبله عنان جواد مقالی زرکرك حسب حالی ومآلی جانبنه
منعطف قیلوب ایتدی شاها سلاطین ماضیه ارباب حرفی اصحاب دولت معرضنه
کتورممشلردر روانلری هرچندکه عواطف شاهانه ایله مخصوص قیلمشلردر اما اقرانلری
میانندن تجاوزه رخصت ویرممشلردر حالا ملك بوشخصه برمرتبه اختصاص
ویرمشلردرکه محرم حرم خاص ایتمشدر بوندن سابق نقد قلبن محك امتحانه اورممشدی
وتربیته لیاقتی نه مرتبه ده در کورممشدی بنم ظنم بودرکه بوشخص دنائت ذات
وخساست صفاتله موصوفدر وزیرا کوردمکه علی الدوام عنان کلامی خلایقك
ایذا وازاری جانبنه معطوف وزمام اهتمامی اجرای اوامر واحکامده خلقه دشنام
واظهار حقد وانتقام طرفنه مصروفدر بومقوله کشیدن آیین وفا وصدق صفا غایت
دور وبو اصل ناکسله مصاحبت مقتضای طبع سلیمدن بغایت مهجوردر * بیت *
هرکه از ناکس طمع دارد وفا * از درخت بید می جوید ثمر * کر انله امتحان ایتدم که

هر کاه که ملك مقربلرندن برینه انعام واحسان بیورراول سفله طبع ودنی همت
کمال حسدندن برمرتبه ده منفعل اولور که کندینك هلاکنه قائل اولور حکما
بیورمشلردر که علامت غایت رذالت ودناءت غیره کرم اولدیغن کورمکه عدم طاقتدر
* بیت * سفله نخواهد کری را بکام * خس نکذارد مکسی را بجام * کنده نملك را
چو فشانی بخوان * بیشتر از نان خورد افسوس نان * سلاطین عزاصالتله شرف
فضیلتی جمع ایدن طائفه یه اکرام وافراز ایدوب تربیتلرنه اهتزاز ایتمك کرك وتربیت
لئیم بدکهر جاهل بی هنردن اجتناب ایدوب مخالطتلرندن احتراز ایتمك کرك که
بو طائفه ایله مصاحبتدن انواع آفت ظهوره کلور واحوال ملك ومالنه خلل
کلی متطرق اولور اول سببدن هر کیمك که خساست ذات وخباثت صفاتی اوله
شرط امانتی ملاحظه ایتمزودین ودیانتی محافظه قیلمز چون صفت امانتدن محروم
وسمت خیانتله موسوم اوله لاجرم هر عیب که حیز امکانده اوله اندن مستبعد
ومستغرب اولمز (مثنوی) کسی کز امانت ندارد نصیب) اکر بد کند نبود از وی غریب
* خیانت زهر فعل بد بدترست * تمام بدیها در و مضمرست) ملك ایتدی بو جوان
خوب صورتدر ملاحت صورت لطافت سیرته امارتدر که (الظاهر عنوان الباطن)
کلام اکابر عالیشاندر که حسن عنوان لطف مضمون نامه یه نشاندر * مثنوی *
بو سوزی خوش دیمشدر اول نکورو) که کلمز خوب رولردن یاوز خو) آنلك کیم اوله یوزی
خوب ومهوش * اولور خویی یوزندن دخی دلکش * بیت * هر که عاقل بود از خوبی
عنوان داند * که در آن نامه خبرهای نکو خواهد بود * اول حدیث کیم حضرت
رسالت منزلتدن صلوات الله وسلامه علیه روایت اولنمشدر که (اطلبوا الخیر عند
حسان الوجوه بو نکته یه اشارتدر یعنی رقعهٔ احتیاجی بر کمسنه یه عرض
ایدلك که صفحهٔ عذاری زیور حسن وصورتله آراسته اوله وخیر واحسانی
بر انساندن توقع ایلیلك که رخسارهٔ حالی خال جماله زیب وزینت بوله
* بیت *

انکچون دیدی سلطان شریعت * کوزل یوزلیدن استك اولسه حاجت

وزیر ایتدی دبیرستان حکمتده حسن صورت سوره سن ازبر قیلمزلر وآیت کمال
حقیقتده خصال حمیده وصفات پسندیده دن غیری نسنه بیلمزلر زیرا چوق
کمسنه اولور که صورت زیبا ایله قلوب ناسی ربوده قیلوب چون نقد مقیاسی محك
امتحانه اوریلور کم عیار وبی اعتبار بولنور امثال حکماده کلمشدر که بر حکیم بر خوب
صورت جوانی کوردی جان ودلدن مصاحبتنه مائل اولوب ایلر واردی تا سکهٔ
ماهیتن محك امتحانده آزمایش ایندی مقدار کمالن معیار اعتبارده بولمیق ایندی

ع ایلی دارانده کراولیدی دیار* بیت* ره بمعنی بر که در صورت دونی ماند بهم
آن یکی خیز دشکر آن یك ز بهر بوریاست* ملك ایتدی میم ملاحت وجیم جمال
اعتدال مزاجه دالدر مزاج معتدل صاحبنك تربیت قابلیتنه دلیلدر چون
بومدتده دك تربیت اولنمدی یمکن که آنك بعض اخلاقی سمت اعتدالدن سمت
اختلاله مائل اولمش اوله حالا که نظر تربیت ارزانی بیوریله مقرر در که اکتساب
خصال ستوده ده درجهٔ کماله واصل اولسه کرك زیرا که اثر اکسیر تربیت خاك تیره یی سیم
وزر و سنك خاره یی لعل وکوهر وخون سیاهی مشك ناب وقطرهٔ بارانی در خوشاب
ایلر* نظم* چون ایلر تربیت خورشید رخشان* اولور سنك سیه لعل بدخشان
* بیت * از تربیت کاب کوهر کردد* خون در بر نافه مشك اذفر کردد* وان
آهن تیره روی بی قیمت را* اکسیر جو تربیت کنند زر کردد* وزیر جواب ویردیکه
ای ملك بیرایه تربیته انك کردنی سزاواردر که اصل خلقتنده جوهری واردر که
هر خاك زر وهر سنك جوهر وهر خون مشك اذفر اولمز فرضا که بر شخص لئیمه
بر کریم هزار سال جوی تربیتدن آب ویره ونقد قلبنه روز وشب آتش تادیب
وبوتهٔ تهذیبله تاب ویره اندن حصول مهر ووفا احتمالی باطل وخلوص صدق وصفا
توقعی بیحاصلدر* بیت*

بیدرا اکر بپرورند چون عود* بر نیاید نسیم عود از بید

خسیس ندکاوکه تربیت اولنه دخی پس وخبیث اولور سك کبی که بوندنجه طاهر
اولمز بلکه دخی نجس اولور بعض اکابر که دیوار مخیلات ضمیره نقب اورمشدر
بو بابده خوب بیورمشدر (قطعه) هر که در اصل ناکس افتاده است* بتقالیب دهر
کس نشود* سك مکس را اکر کنی مقلوب* قلب او غیر سك مکس نشود* چون
بو معنی محقق اولدی احتیاط بودر که پادشاه اوباش واخلاطله اختلاط قیلمیه
تا ورطهٔ مذلته کرفتار اولمیه نته که اول شهزاده صحبت کفشکر واسطه سیله
غل ذل عبودیته دوشدی ومؤانست جوهریدن سر حد وادی هلاکه یتشدی شاه
استفسار بیوردی که نیجه اولمشدر اول (حکایت) وزیر ایتدی روایت ایدرلر که
دیار فارسده بر پادشاه وار ایدی نیك سیرت وپاکیزه سریرت جهاندارلق بناسنی
رعیت پرورلك اوزره اورمشدی وشهریارلق سر رشته معدلته کسترلك اقدامی اوزره
طورمشدی *بیت* زمین عدلیله معمور اولمشیدی) جهان جودیله معمور
اولمشیدی) اتفاق بر پسری وجوده کلدی که آثار رشد ونجابت ناصیه سنده
پیدا ایدی وانوار مجد وسعادت سیمای زیباسنده هویدا *بیت* سیادت نوری
سیماسنده ظاهر) سعادت لمعه سی النده باهر* انك کتفنده کف دست مقداری

خال سیاه وار ایدی پادشاه اکاننکاه ایدیجك پریشان اولدی وحکمای زماندن اول نیه علامت ونشان ایدوکن صوردی جمله سی متفق الکلمه ایتدیلر کتب فلاسفهٔ سالفه ده کورمشزکه هرکسه ده بومقوله نشان اوله عنفوان عمرنده چوق بلیاته مبتلا اوله اما عاقبت صاحبقران وکشورستان اوله (بیت * غم دکل عمرك اولنده بلا * مشکل اولدرکه آخرنده اولا * ملك بومژده ایله خوشحال اولدی وانك تربیتنه کمال همتن مصروف قیلدی مکر جوار سرای ملکده برکفشکر وار ایدی بی شرم وبیباك وبی حفاظ ونایاك ملك حق جار وحسن جواره رعایت ایدوب اکا وظیفهٔ معینه مرسوم ومرتب عنایت بیوردی همواره سایهٔ التفات ملکده مرفه وآسوده حال کچردی ملکزاده چون بش یاشنه کیردی وعقل هیولانی مرتبه سندن عقل بالملکه درجه سنه ایردی طبعی ملاعبه یه مائل اولوب متصل کفشکرك حجره سنه کاورکیدردی وآنك کابه سنده لهو ولعبه اشتغال ایدردی وز برکیفیت حالدن اکاه اولدی صحبت کفشکردن شهزاده نك منع ودفعنه بلکه کفشکری اول منزلدن قلع وقمعنه قصد ایدوب ملکه ایتدی طبع شاهی یه که مظهر انوار الهی ومحل فیوض غیر متناهیدر پوشیده اولمیه که نهال طبع صبیان سقامت واستقامته قابل وغایت لطافتندن هرجانبه که تحریك ایدەلر مائل اولور ومرور ایامله اول حالت اوزره راسخ اولوب استحکام بولور صلاح بودرکه شهزاده صحبت کفشکردن منع اولنه تا آنك اخلاق ذمیمه سی ملکزاده نك طبع لطیفنه سرایت ایتمیه ودنائت همتی اول کوکب سپهر سلطنتی اوج عزتدن حضیض مذلته ایندرمیه که اندن انواع شور وشر وخطرات کلی صادر اولمق محتملدر بلکه مقرردر * ع * کزنفس خبیث هرچه کوبی آید * ملك ایتدی دیدیکك کبیدر اما اول هنوز صبیدر وصحبت کفشکرله مألوف وآنك خانه سنده لهو ولعب ایله مشغوف * والصبی صبی ولو کان نبیا * مثالی خود مشهور ومعروفدر * بیت *

چشم کودك ندکلو کورسه عجب * کوکلن اچمز نته که لهو وطرب

باوجود که بنم قتمده زیاده عزیزدر بلکه جان شیرینمدن لذیذدر احتمال وار که انك صحبتندن منع ایدیجك خاطرنده ملال حادث وانك ملال خاطری بنم انفعالمه باعث اوله اولی بودرکه برمقدار توقف ایدوب برمدت آرام ایده وزوچون قد وقامت چکوب نشو ونما بوله وخیر وشری ونفع وضرری تمیز ایده تازیانهٔ تادیب ایله توسن نفسن رام ایده وز وزیر خاموش اولدی شاه کفشکری دعوت ایدوب انك حقنده انواع عواطف ارزانی بیوردی ومواعید خسروانه ایله امیدوار ایدوب ایتدی سن بزم همسایه مزسن بوجکرکوشه مزسنکله الفت طوتمشدر وخانه کله مؤانست ایتمشدردیلرمکه

آنك انيس ورقيبي اوله سن وآب وآتشدن محافظه ده مبالغه قيله سن كفشكر دعا ايتدى
وجبين خدمتي زمين مذلته سوروب ايتدى * بيت * كل باغ شه عالم افروز اوله * چراغ
شبى مشعل روز اوله * بن بنده بو منصب شريفه لياقت مشاهده قيلمزدم و بو مقامه
كه مقصد اقصاى خاص وعامدر كندمده استحقاق اكلمزدم لكن نظر شاهنشاهى
بر كيميادر كه خاك تيره يى زر وسنك خارايى در وكوهر ايدر * بيت) سنلك وخاكه كر
ايلسكدى نظر * خاك التون اولوردى سنك كهر * اميدوارم كه ميامن عنايت
خسروانه ايله وظايف خدمات بندكانه بر وجهله مؤدى قيلنه كه عز استحسانه مقرون
اوله القصه شهزاده يه خدمتي جانه منت بيلوب بى تكلف هر كاه باركاه شاهدن
كلبه سنه كتورردى بلكه بعض ليالىده حجره سنده ياتورردى پادشاه كفشكرك
شهزاده يه بو هوادارلغندن زياده فرح اظهار ايدردى كفشكر دخى امثال واقرانى
ميانده ملازمت پادشاه وخدمت شهزاده ايله افتخار واستظهار ايلردى كمر خدمت
شهزاده يى بر وجهله درميان ايتديكه كوندن كونه پادشاه حضورنده رتبت قربتى
آرتدى تا كابيا معتمد عليه اولوب چوكان خدمت سلطانى ايله كوى شرفى اقرانى
ميانندن قاپدى * بيت * سببدر عزته خدمت بيلورلر * آنكچون جانله
خدمت قيلورلر * هر وقت شهزاده يى صحرا ودشتى كشت ايتدررردى وصباحدن
اخشامه دك تماشا وعشرته مشغول قيلوردى وكاه كاه تفرجكاهلرده كيجه لمك دخى
واقع اولوردى اتفاق بعض اوقاتده ملكه سفر عراق لازم كلوب خواص وخدمدن
جم غفير وجمع كثير ايله عزيمت سفرى مصمم قيلدى پس كفشكرى طلب ايدوب مجددا
شهزاده يى اكا سپارش ايدوب حفظ وحراستى بابنده تأكيد ايتدى وكشت باغ وراغ
وسير كلزار ومرغزاره اجازت ويروب ايتدى * مثنوى *

بهار ايامى كلدى اى كفشكر * زمينى زين ايدوبدر ماه آذر

نواى قمرى وآواز بلبل * جهان باغينه صالدى شور وغلغل * بو طفل نازنينه اول
هوادار * كه ايده كشت صحرا كاه كلزار) بو موسملرده اولور خانه دلكير) قو سيرا تسون
اولنجه سيردن سير * آچلسون كل كبى كلشن چمنده * دوشورمه غنچه وش
كوكلينى بنده * كفشكر دخى جبين ضراعتى زمين مذلته سوروب حلقهٔ اطاعتى
دركوش وغاشيهٔ خدمت وعبوديتى بردوش ايتدى وتعهد احوال شهزاده يه بر وجهله
اشتغال ايلديكه كندى مهماتن بالكليه فراموش ايتدى مكر نواحئ شهرده ملكك
بر باغى واريدى كه نسخهٔ روضهٔ رضوان ونمونهٔ نزهتكاه جنان صبا بنفشه سنلك زلف
بر چيننندن نافهٔ مشك تاتارى كبى معطر وشمال جعد پرشكن نسريننندن كلبهٔ عطار
كبى مبخر رياحين جنت ازهار كلزارندن شميمهٔ طراوت ديلردى وسدرهٔ طوبى اشجار

کونا کونندن قامت موزون استعاره قیلوردی (مثنوی) لطافتده ایدی جنتدن
نشانه * ایچنده نیجه کوثرلر روانه * نگاری سرو عرعر بینهایه * اثرلر طعنه طاشن
منتهایه * زمینی روضهٔ رضوانه بکزر * درختی سدره وطوبایه همسر * نوای بلبل
وآواز دراج) دل وجان نقدنی ایلردی تاراج * شهزاده که بوستان سلطنتده برنهال
متمایل وجان ودلدن اول باغك تماشاسنه مائل ایدی بر زمانده که شاه سفر دور ودشته
کتدی شهزاده عادت معهودی اوزره تماشای باغ مزبوره میل ایتدی خدامدن
برقاچ غلامله که خدمتنده دائم لازم وآستانتده ملازم ایدیلر سروکبی جانب باغه
خرام قیلدی کفشکر کوردی که شهزاده نك افسر زر سرنده وجامهٔ پرکوهر برنده
وجواهر بیبر کرنده طینت خسیس وسرشت خبیثی مقتضاسی که مکر وخیانت
ایدی ظهوره کلوب اندیشه ایتدیکه بوتاج زر وجامهٔ مجوهر وکمر پرکهر نیجه بازرکانه
سرمایهٔ دکان بلکه راس المال هزار دریا وکاندر حالا پدری دارالملکدن دور
ومادری جمیع اهل حرمله قبضهٔ تصرفده مغلوب ومقهوردر صلاح وصواب
بودرکه برحیله فکر ایدم تا بو پسری دیار ماوراء النهره بلکه اندن دخی بعید ولایت
وشهره الوب کیدم پیرایه ولباسن بلکه کندی نفس نفیسن دخی بهای کرانه
صاتوب باقی عمرمی جهان فانیده تمام فراغت وکمال رفاهیت ایله کچرم * بیت *
چون جهان باقی دکل اولمز زمانه برقرار * فرصتی فوت ایلمه ال ویرمیشکن
روزکار * عاقبت اول خاکسار هوای نفس غداردن غبار فتنه بی مثار) وآب روی
امانتی زمین خیانته نثار ایتدی ومخدومنه قصد ایدوب کندی غلامنه که محرم
اسراری ایدی بوسری اظهار ایتدی وخدامك هربرین برنوع دارویله لا یعقل ایدوب
شهزاده نك دخی عقلنی زائل قیلوب اول درهٔ صدف سلطنتی زر وزیور ایله کوهر کبی
برصندوق ایچره یاتوردی چون شب قیرکون جامهٔ کحلی بی دربر وعمامهٔ قیری بی برسر
ایتدی * بیت * چون بنه نور دیدهٔ کردون * ایتدی خلوتسرای شبده کمون *
صندوقی برجمازه یه که باد تیزکرد بوسرعتله کرد راهنه ایرمز * وسپهر جهان نورد
سرتاسر دیده ایکن اثرین کوره مز ایدی (مثنوی) نیجه جمازه کیم براشتر مست
* اوکنده کوه در هامون کبی پست * اشاغه تیز اینر سیل رواندن * یوقرو اون
چیقار دود دخاندن) استوار ایتدی وکندی برسمنده سوار اولدی که عمر کامرانی کبی
رونده واجل ناکهانی کبی رسنده تیرك تیزلکده سکرین کسردی برقك چالاکلکده
جکرین یقردی ارخاء عنان ایتسه لر وهمدن کوی مسابقتی قاپردی تازیانه
کوسترسه لر برحمله ایله چنبر آسماندن کچردی (مثنوی) ایره مزدی توزینه
باد صرصر) یدی منزلدی اکا هفت کشور * اایاغ آلتنده عالم دونا کاه * اوکندن
صبا ویلور باد سحرکاه * غلامن دخی بر بارهٔ بادپای آهنخای رعد صدا وعالم پیمایه

سوار قیلدی (بیت) صهیل ایتسه سهیله ایره هیبت) هجوم ایتسه رجومه ایده سبقت
ایکی آت دخی یدوب ویات ویراغی مهیا ایدوب یوله کیردیلر تا شیرروز کیتی فروز ظهور
ایدنجه مسافهٔ دوروردراز قطع ایتدیلر علی الصباح برمقدار آسایش ایدوب ینه
سوار اولدیلر وبرق کبی مضایق مسالك ومناهل مهالکدن مرور وعبور ایدوب
ایکی کونده سرحد ممالك شاهدن بچوب بر ولایته دخی ایردیلر بو جانبده
خدمتکارلرك هر بری برکارده دوشوب تا نصف نهاره دك بیدار اولمدیلر واول
دارونك کیفیتندن افاقت بولمدیلر آخر الامر باغبانلرك حالنه مطلع اولوب
هر برینه روغن بادام له سرکه تجرع ایتدیروب عقللری باشلرینه کلدی چون
شهزاده وکفشکردن اثر کورهمدیلر واطرافی چندانکه جست وجو ایتدیلر نام
ونشانلرندن خبر بیلمدیلر ضروری کیفیت واقعه‌دن ملکه‌یی آکاه ایتدیلر ملکه
سوکوار سوار اولوب باغه کلدی واول سروخرامانندن اثر کورهمدی واول
کل رعنادن مشامنه شمه ایرهمدی قطعه)

رفتم بباغ سروخرامان من نبود * وان نوشکفته غنچهٔ خندان من نبود

چون ابرنوبهار بهر سو کریستم * کان سرو پیش دیدهٔ کریان من نبود * چون
مادر مهربان نوردیده‌سندن نشان بولمدی * فغان جانکدازه آغاز قیلدی
وفریاد سوزناکی منزل سماکه یتشدردی (مثنوی) دکیرکیبی دوکوب کوزی یاشینی
کهی کوکسن دوکردی که باشینی) بیره یغمور کبی یاشی یغردی * تو توتی آهنك کوکه
اغردی * بیوردی تا اطراف واکناف باغی قدم طلبله تك وپوی ونواحی وضواحیٔ دشت
وراغی جدوجهدله جست وجوی ایده‌لر چون تفحص فراوان وتجسس بیپایاندنصکره
سرمنزل حصول مقصوده وصول میسر اولمدی قاصدلرنا امید دونوب صورت حالی
عرصهٔ عرضه انها ایتدیلر ملکه‌نك جوهر رطوبت غریزیه‌سی آتش فرقت ولدعزیزندن
ذوبان وشمع سوزان کبی شعلهٔ هجرانله یانوب مضمون حالندن بو بیتك معناسی
عیان اولدی (بیت) دارم امشب کرمیٔ درسرکه ننشیم زپای * تا سراپای وجود خود
نسوزانم چو شمع * اول کیجه‌یی تمام بیقرار وبی آرام سوزدلله اتمام ایتدی
وعمود دود دلی سقف افلاکه دکوب وسینهٔ درد پروردندن برآه سرد چکوب ایتدی
* بیت * همچو صبحم یکنفس باقیست کردیدار یار * دلبرم کورخ نماید جان برافشانم
چو شمع * اخرار جعی الی ربك * پروانه‌سی یتشوب شمع روح روانی (کل من علیها فان
تندبادیله سوندی وخرمن حیاتی شعلهٔ آتش هادم اللذات ایله کوندی (ع)
رفت ازین کلزار وخار حسرتش دربا بماند) مجاوران حرم فی الحال صورت واقعه‌یی
برید هامون نوردله ملکه ابلاغ وایصال ایلدیلر ملك دخی بال استعجال ایله

معاودت ایدوب دار الملکی مستقر اقبال ومخیم عز واجلال قیلدی وفراق فرزند
وزن دلبندندن دایرهٔ امکانده اولان جزع وفزعده قصور قومدی عاقبت کار خط
مصابرته باش قویوب ناچار حبل متین اصطباره تشبث قیلدی * بیت * در چنین
جایی چو با پیر خرد کردم رجوع * کفت مرجع نیست جز انا الیه راجعون) بو جانبدن
که شکر اول ماه سپهر سلطنتی شهردن شهره کزدیروب ولایت ماوراء النهره ایلتدی
جواهره دست تصرفی دراز ایتدکدنصکره انی بر تاجره بیع ایتدی ملك زاده اون ییل
مقداری بازرکان خدمتنده اولوب نهال قدی ماء تربیت ایله نشو ونما بولوب
ملاحت وصباحتده برغایته یتدی که یوسف مصرینك بیع رواجنی فاسد
وبازار حسننی کاسد ایتدی * بیت *

صبا تلمدیغنده یوسف طارتلدی کرچه مسکه سن جانه طارتیلورسن ایلق سن اول بهایه

هر بارکه اول کل بیخار کلزار خانه سندن طشره کلیدی هر کناردن خاکپاینه
هزاران جان ودل نثار ایدرلر ایدی وهر کوشه دن اول سرو سرافرازك قد عمری دراز
اولمق ایچون دست دعالی جانب سمایه رفع ایدوب نیاز ایلرلر ایدی * بیت) بشهر دی
که کذشتی برای دیدن بد * هزار دست دعا ز آستین برون آید * بازرکان اهل تمیز
وصاحب کفایت وذهن وذکا وفطنت ودهاده آیت ایدی چون شهزاده نك
بو حالنی مشاهده ایتدی وکندویه ایتدی من بعد بو غلامله مصاحبت بکا مصلحت
دکلدر زیرا که اکر پردهٔ خفاده پنهان ایدم بود ونابودی یکسان اولور واکر
میان ناسده عیان ایدم آتش فتنه هیجان ایدوب خلق جهان آنك تماشاسنده
حیران اولور * بیت) رسید دلبر من ای نظاره کی زنهار) ببند دیده کرت جان بکار
می اید * صواب بود که بو فارس میدان ملاحتی تحفه رسمنده پادشاه فارسه ویرم
کرم شانله دفتر جود حاتمی طی ایتمشدر وبذل احسانله جراید سخای آل برمکه خط
نسیان چکمشدر مقرردر که بو غلامك بکا اضعاف قیمتنی انعام بیورسه کرك
بو واسطه ایله پای استظهارم فرق فرقدانه ایرسه کرك پس بازرکان انی دیار فارسه
ایلتوب تحفه طریقی ایله ملکه پیشکش چکدی پسر شاه فارس کار بدرومادردن
اون ییل مقداری جدا دوشوب ماه تمام کبی منزل چهارده ساله یتشوب (بیت)
چارده ساله بتی چابك وشیرین دارم * که بجان حلقه بکوش است مه چارده اش *
بنه خانهٔ شرف ومجده وخاندان اباوجده رجوع میسر اولدی ملك فرزندی حالندن
غافل بازرکانك غلامنه تشریف قبول ارزانی بیوروب خدام خاص سلکنده انتظام
واختصاص ویردی وعلی الدوام آنك تربیتی بابنده اهتمام بیوروب از زمانده اقرانی
میاننده امتیاز بولدی واول صیرفی ایله که دایم خزانهٔ ملکه ملازم ایدی وتقدیم جواهر

وتمییزلالی زواهر ایچون اول آستانه یه ملازم ایدی مألوف ومأنوس اولمش ایدی
همواره اکا تعظیم ورعایت ایدر ایدی وهر تحفه دن که ملك اکا احسان ایدیدی
جوهری یه حصه سن عنایت ایدر ایدی جوهری چون غلامك كمال محرمیتن
مشاهده ایتدی طبع بدکهرندن طمع خام ظهور ایدوب کندی یه ایتدی
بر حیله ایله ملکك خاتم خاصن کتوررده یم وا کا استظهار ایله خزانه نك مهرین
بوزوب ذخیرهٔ وافره وجواهر فاخره الوب کتورهیم پس شهزاده یه ایتدی
ای سرو آزاد ومراد دل ناشاد هرکاه انواع احسان واصطناع ایله بو کمینه یی
یاد ایدرسن وهر کون اصناف الطاف ایله خانهٔ دل نامرادی آباد ایدرسن دیلرم که
بنده خدمات پسندیده ایله اول احسانلرك بعضیسنی مکافات قیلم (وهل جزاء
الاحسان الا الاحسان) بنده حقنده مبذول اولان بعض مکارمك عهده سندن
کلم ملکك خاتم مبارکنده بر اسم مرتسمدر که نقش خاتم سلیمانیدر هر کمه کیم اول
نکین ایله بر انکشتر میسر اوله خنك مرادی زیر رانده منقاد و ملك جهان
معمار فرمانیله آباد اوله * بیت *

کوییا مهر سلیمانست نقش خاتمش * هر که با خود دارد آید در نکین ملك جمش

اکر بو زحمته متحمل اوله سن واول محلده که ملك شکر خواب استراحته مستغرق
اوله اول انکشتری آهسته انکشتندن چیقاروب بکا کتوره سن تا آنك مهرینی سنك
ایچون یازم بر خاتمك فصنه قازم عنقریب سریر سلطنت فرخنده فال باکمالکله زینت
بوله اما بشرط انکه عمل وزارتی بکا مقرر قیله سن * ع * بخشی مر از خوان نوالت
نواله) جوهری شهزاده یه بو نقش غریب ایله فریب ویردی تا کیجه خوابکاه ملکه
کلوب دست جرأتی انکشت ملکه دراز ایتدی وآهسته آهسته خاتمی انکشتندن
چیقارمغه آغاز ایتدی بو اثناده ملك بیدار اولوب غلامه ایتدی سنك خود اسباب
تجملده قصورك یوق مال ومنالدن سکا کفایت ایده جك وار بو جرأته باعث ندر راست
سویله که بو خاتم سنك نه مصلحتکه یرار شهزاده تقریر جحتدن عاجز اولدی ونایرهٔ غضب
قلب ملکده ملتهب اولوب سیافی طلب قیلوب وانك قتلنه مثال ویردی سیاف
همان دمکه غلامك اندامندن جامه سن چقردی اول خال سیاه که شاه انك کیفیت
حالندن آکاه ایدی انك کتفنده نمایان اولدی ملك انی مشاهده ایدیجك بی هوش اولدی
سیافده ملکك بو حالتن کوریجك سیاستدن ال چکدی چون شاه کندویه کلدی
فرزندنك کوزلرین اوپوب ایتدی ای نور دیده محبت کفشکر زراقبنی بو کرداب فراقه
اتدی شهزاده دخی عذرلر دیلیوب ایتدی ای شاه عالمپناه محنت جوهری کمراه بنی
دخی بو کستاخلغه تحریض ایتدی شاه جوهری یه سیاست بیوردی وشهزاده یه

نصیحتلر ایتدی که حال ماضیدن عبرت الوب زمان مستقبلده بد اصل و ناکسلر صحبتندن اجتناب ایده تا بو بلالرك امثالنه مبتلا اولمیه بو مثلدن غرض بودر که خاطر عاطر شاهی یه ظاهر اوله که ناکس و خسیس النفسلر ایله مصاحبت شاهی بنده و بنده یی سرافکنده ایلرز رکردخی اول مقوله دندر که آنك مخالطتندن حذر واجب اوله حال بو که ملك انك تربیتی سرحدا فراطه یتورمشدر و اعلای درجهٔ رفعتی کوشهٔ دکان ایکن پایهٔ حرمتی فرق فرقدانه یتشدرمشدر شرط احتیاط بودر که انك تقربنده افراط اولنمیه و تربیتنده جانب اعتدالدن تجاوز بیورلمیه که مبادا اکا خلل کلی مترتب اوله که تدارکی حیز امکانده داخل اولمیه شاه کلام وزیره التفات ایمیوب ایتدی ارباب دول ملهمون ملوك و سلاطین بی تلقین دوات برامره شروع قیلمزلر وبی مدد الهام سهام خطیره خوض بیورمزلر نسب کریم و خاندان قدیمك شرف ذات و کمال صفات آدمیدهنه مدخلی واردر سبب احترام و موجب اجلال و اکرام مآثر فضل و ادب و مفاخر اصل و نسب دکلدر * مثنوی *

از هنر خویش کشا سینه را * مایه مکن نسبت دیرینه را

آب گهرهای کهن را مجوی) در چو کهن گشت بود زرد روی) شریف و بزرکوار دیمك اول کسه یه سزاواردر که پادشاه وقتك نظرا کسیر اثارنه مظهر اوله ملوك عالیشاندن بریسی بو معنایی بو کلمه ایله بیان ایتمشلردر که * نحن الزمان من رفعناه ارتفع ومن وضعناه اتضع * یعنی هر کسه یی که دست تربیت ایله رفع ایده وزسر رفعتی فرق فرقدانه ایررواتك که پایهٔ قدرین پست ایده ورکوکب بختی حضیض مذلته ایر نسیم لطفمز تنسم ایتمسه نیجه شوره زاری رشك کلزار ارم قیلور برق قهرمز تبسم ایتسه هزار خرمن اعتباری بادفنایه ویرر (بیت) نسیم لطفمز اسیدی روی خاکه اکر * حیات تازه بولیدی ایچنده عظم رمیم * سموم قهرمز اتسیدی قعر بحره کذر * صدف ایچنده اریه کیدیدی دریتیم * چون بز بر جوانی دست همتله خاکدن کوتردك فرق رفعتنی ذروهٔ افلاکه یتوردك امیدوارزکه کاتمز آنده خطا قیلمیه وزیر چون قدم همت شاهی انك تربیتی پایندهٔ ثابت کوردی ساکت اولوب بردخی اول نوع کلامه اقدام ایلمدی اما چون حال برزمان بو منوال اوزره کچدی زرکر دست اختیارین کشاده ورتبت اعتبارین حددن زیاده کوروب پای خدمتی دائرهٔ استقامتدن طشره چقارمغه آغاز ایتدی و بیم و امید و وعد و وعید ایله اموال خلایقه دست تصرفی دراز ایتدی ناکاه دختر شاهك تاجی ایچون بعض جواهره احتیاج واقع اولدی اول نوع که مقصود ایدی نه خزانهٔ عامره ده موجود بولندی و نه شهرك جوهر یلرندن اله کیردی زرکر تجسس و تفحص ایدوب خبر الدی که بر بازرکان قزی انجلین جواهره

قادردر بلكه انك درجنده اول مقوله جواهر وافر در زركر طلب جواهر ايچون بر كسنه
كوندردي دختر وجود جوهر مقصودي انكار ايدوب اول قدركه مبالغه لر ايتديلر
فائده ويرمدي القصه زركراني جبروا كراهله باركاهه كتوروب دختر شاهه ايتدي بكا
معلوم اولدي كه بو بازركان بچه نك نيچه عدد كوهر آبدار شاهواري واردركه تاصيرفي م
فلك جواهر زواهر انجمه طبق زبرجد نكار اسمانده جلوه ويرمشدر ديدهٔ مردم
ومردم ديده صفا وضياده اول لآلى آبدار مثالي مشاهده ايتمشدر وتادايهٔ دريا
در يتيمي مهد صدفده پرورش قيلمشدر غواص بصيرت اول كوهر يكدانه لر ماننددن
كورمش واشتمشدر (بيت) چو زهره بخوبي درخشنده كي * كروبرده ازمه
تابنده كي (وانك تصرفنده بيحد وبي عد ياقوت رماني واردركه مادر خورشيد تابان
رحم كانده هزار خون جكر له پرورش قيلمشدر وكوه سنكدل نيچه ييل
مهد سينه سنده اني جاني كبي صاقلمشدر * بيت *

قطرهاى باده را ماندكه در هنكام دي * منعقد كردد درون جامهاى لعل فام

ونيچه قطعه زمرد ريحاني واردركه ديدهٔ مردم چشم افعي كبي انك نظاره سنده خيره
قالور ومردم ديده اول سبز دلكشانك مشاهده سندن نور وضيا حاصل قيلور (بيت)
زنور بصر فزود ومعلوم شد * كز سبزه شود روشنئ چشم فزون (ودرج جواهرنده
هزار قطعه لعل بدخشاني واردركه كلنار بستاني كبي ابصار اولي الانظارده
آتش پرتاب كبي التهاب ايدر ونيچه دانهٔ خوشرنك صافي فيروزه سي وارايدي كه سبزهٔ
آسمان لطافت الواني اندن اكتساب ايدردي (بيت) لعلش نمونهٔ زسهيل عقيق رنك)
فيروزه اش نشانهٔ از چرخ سبز فام) ملكه فرمان ايتمك كرك كه بو دختر اول جواهري
حاضر قيله وقيمت وقت هرنه ايسه بزدن اله اكر طوع ورغبت ايله احضار ايدوب بها تعيين
ايدرسه فبها والا تهديد وتاديب ايله ديدرتمك بلكه تشديد وتعذيب ايله كتورتمك
كرك شهزاده دختر بازركانه احضار جواهر ايله فرمان ايتدي دختر حصار انكاره
تحصن ايدوب * ايمان غلاظ وشداد ياد ايتدي كه اكرچه بنده جواهر چوقدر اما سز
توصيف ايتديككز اوزره بو قدر جميع مخزون ومكنونم عيان ايتدي وكندوده اولان
خرده وبزركاري درميان ايتدي زركرك معيار اعتبارنده تمام عيار كلدي وتصريح
وتعريض ايله ملكه يي زور وزار ايله اقرار ايتدرمسنه تحريض ايتدي) دختر شاه خودبين
ناقصات العقل والدين * جام جهالت انجامدن مست بيخود ايدي دمدمهٔ شيطان
انسان اكابار ونخوت سلطنت تجبر نفس خو نخوارنه مددكار اولوب بازركان
زاده يي پنجهٔ شير شكنجه وعذابه كرفتار ايتدي دختر بيچاره زخم چنكال عقابين
عقابه تحمل ايده ميوب مرغ روحي قفس تندن اوچوب اشيانهٔ عدمه كتدي

مادر و پدر و سایر متعلقات دختر فریاد و نفیری چرخ اثیره کوکش ماه و تیره بتوردیلر
وزیر صافی ضمیر صورت واقعه بی تغییر و قطمیر لوح خاطر شاهه تصویر ایتدی * ملکک
بو فضاحت دودی که روزنهٔ حرمندن صعود ایتدی زاویهٔ سینه سن تیره و دیدهٔ غیرتن
خیره قیلدی اگرچه ظاهرا اظهار جلادت ایدوب اول حکمی امضا ایتدی اما تلطف
طریقی ایله ورثهٔ دختری نواخت ایدوب مال بسیار ایله ارضا ایتدی و دخترن نظر
شاهانه دن دور و عاطفت بیکرانه دن مهجور ایدوب اول لئیم ستمکارک مصاحبتی شأمتی
ایله شهزادهٔ نامدار درجهٔ اعتباردن ساقط اولوب کوکب قدری حضیض مذلته
هابط اولدی و زرکر ستمکر بیم انتقام سلطانیدن فرار ایدوب ترک دیار اختیار ایتدی
شهزاده بونی مناسب کوردی که برقاچ کون شهردن چیقوب ملکک باغنده ساکن
اوله و اول وقت که تلاطم قهر شهریاری سکون بوله و زبانهٔ غضب جهان سوز
پادشاهی انطفا پذیر اوله بعض خواصلک دامن شفاعتنه تشبث ایدوب ینه حرمسرایه
خرام قیله پس دختر دایه و مادر ایله پدرینک باغنه کتدی زرکر بو حالدن خبردار اولوب
ملازمت ملکه بشتاب ایتدی شهزاده زرکری کوریجک اضطراب ایدوب ایتدی ای
بدکردار و شوم دیدار حیف هزار حیف اول نظره که سکا دکل بلکه سنک صورتک
نقش و نکار اولان دیواره متعلق اوله * بیت *

حیف باشد نظر بدیواری * که بر و صورتت نگار کنند

کیرو کالک که بر فتنه غباری دخی قوپارمسن و طریق طمع و غرض ایله بر فساد کاری یه
دخی باعث اوله سن یوری وار کیت ملازمت آستانمدن فراغت ایت که من بعد سنک
ملاقاتک بکا وبال و سنکله مصاحبت احتمالی محالدر زرکر خائب و خاسر شهزاده
خدمتندن دونوب کتدی و سراسیمه و پریشان حال جان و باشن الوب بیابانه توجه
ایتدی کیدرک اخشام اولدی و ابر تیره پردهٔ سیاه فامی فضای هوایه قالدردی و باد برد
نفس صرد ایله ستاره لرک چراغن سوندردی بیچاره بو واصل زمانده که کویا عرصهٔ
زمین اوزره بوروزن آسماندن غبار نیل النمشدی و تودهٔ هوا دودهٔ قیر و قطرانه بولنمشدی
(بیت) قنادیل شب قیری چونیاندی * هوا دودیله قطرانه بوندی * پریشان حال
قدم استعجال ایله کیدرکن قضای الهی اول صحراده شکار سباع ایچون برچاه
حفر ایتمشلر ایدی اتفاق بر ببر و بر بوزینه و بر مار اول چاهه دوشمشلر ایدی زرکر که خلقک
رهکذری اوزره جفا چاهن قازر ایدی راه راستی قویوب بو جانورلرک عقبنه اویوب اول
چاهه دوشدی (مثنوی) ای که تو از ظلم چاهی میکنی * از برای خویش چاهی میکنی
گرد خود چون کرم پیله بر متن * بهر خود چه میکنی اندازه کن) بو حیوانلرک که قعر چاهه
دوشدیلر چون جمله سی دام بلایه کرفتار اولدیلر هر بری کندی تشویشندن آخره ایذایه

در بعض نسخه ده یرنجی حیوان

مجنون

متعرض اولميوب نيجه كون بو حال اوزره قعر چاهده قالديلر تا بر كون اهل شهردن بر سياح عزيمت سفر ايدوب اتفاق راهى اول چاهه راست كلدى وانلرى بو حالده مشاهده قيلوب پريشانخاطر اولدى وكندويله فكر ايتديكه سايرلر چاه جهنمه امابو دردمند آدم اوغلودر بو ورطهٔ محنتده كرفتار اولوب باديهٔ مماته قريب وسر منزل حياتدن بعيد در مقتضاى مروت بودركه هر نه وجهله كه ميسر اوله خلاصنه سعى ايدم وبو عملك ثوابى يوم لا ينفع مال ولا بنون * ايچون ذخيره قيلم پس بر رسن بولوب بر طرفن بر ييره بركتدى وبر جانبن قعر چاهه صارقتدى فى الحال بوزينه ياپشوب سر چاهه يتدى بر دفعه دخى مار مسابقت ايتدى اوچنجى نوبت ببر پنجه سن رسنه ايلتوب چيقدى چون اوچى بيله جان عزيزى خلاص ايتديلر سياحه دعالر ايدوب ايتديلر (بيت) كار دولت باشد ان نه سعي ما كز كاه كاه) چون تو مطلوبى بسر وقت طلبكاران رسيد) بيلمش اول كه سندن هر بريمزه منت عظيم حاصل ونعمت جسيم واصلدر اما حاليا بزه انك مكافاتى ميسر ومجازاتى متصور دكلدر بوزينه ايتدى بنم مقامم اول كوه دامانده دركه بو شهره متصلدر اكر التفات اولنوب منزلمزه مقدم ميمونله تشريف بيوريلورسه اميددركه اداء حقوق خدمتنده قصور واقع اولميه (ببر ايتدى بنم دخى مقامم حوالئ شهرده فلان بيشه دروشويله كه اول موضعه كذر بيوره سن مقدور وقت اولديغى قدر رسم خدمتى يرينه كتورم مار ايتدى بنده مكانم بو شهرك باروسى ايچنده درشويله كه سعادت مساعدت ايدوب كلبهٔ احزانه قدم رنجه بيوره سن بقدر الامكان بو احسانك مكافاتن كوره سن اما بعجالة الوقت بزدن سكا بر نصيحت منا سبدركه انك استماعى سكا فرض وواجبدر زنهار بو كراهى زندان چاهدن چقارميه سن كه آدمى بدعهد اولور واحسان مقابلهسنده اساءتى لازم بيلور انك جمال ظاهرينه فريفته اولمق وقبح باطن ومضرت اختلاطندن احتياط قيلمق كرك (بيت) بكذر از صورت وسيرت بوفادار ازانك * آدمى شكل بود كو بتر از دد باشد * اكثر اهل عالم آرايش صورته مائللر واصلاح معنادن غافللردر على الخصوص بو آدم نيچه دمدركه بزمله همدمدر (ع) صورتا يوسف در ومعناده كرك) انك خصلتنى تمام تفرس ايدوب سيماسنده شمهٔ وفا مشاهده ايتمشز ومشربنده علامت صفا معاينه قيلمشزدر * بيت *

وفا مجوى زخوبان كه هيچ كس نشنيد * بهيچ دور زكلزار دهر بوى وفا

بزم نصيحتمزى سامعهٔ قبول ايله اشتمزسك وبو پندمز موجبيله كه محض اخلاصدن منبعثدر ايش ايتمزسك بر كون اوله كه نادم اوله سن اما شجرهٔ ندامت مثمر ثمرهٔ ملامت اوله سياح انلره اعتماد و كلماتلرينه التفات ايتميوب طرف رسنى قعر چاهه صالى ويردى

ومناصحت بیغرضی کوش قبول ایله استماع ایتمیوب زرکری دخی طشره چقاردی
زرکرسیاحته اعتذار ایدوب شاهلك یوندن اعراض ونفرتندن وکندینك خوف
وخشیت ووحشت ودهشتندن برشمه اظهار ایلدی وتضرع ایدوب التماس ایلدیکه
برکون انك جانبنه قدم رنجه قیله شاید که ایتدیکی احسانك مکافاتی شرطن یرینه
کتوره سیاح ایتدی حالیا پای عزیمتی رکاب سیاحته قومشمدر برقاچکون عرصهٔ
زمینده کتسم وقدم عزم ایله اطراف عالمی سیر اتسم کرك اما شرطمز بو اولسونکه
اکر قضادن امان میسر اولورسه وقهرمان قدر مساعدت کوسترسه بردفعه دخی
شرف صحبتکله مشرف اوله وز ونعمت وصالکزی غنیمت بیله وز (ع) کر عمر بود باز
بخدمت برسم * بومعاهده اوزره بری برین وداع ایتدیلر وهمان اول مکاندن
هر بریسی مقصدلرینه کتدیلر سیاح دونوب یولنه کیردی زرکر شهره کلوب برکوشه ده
منزوی اولدی پادشاه زرکرك تربیتندن پشیمان ومواعظ وزیری استماع ایتمدیکندن
منفعل وپریشان ودخترنك شناعتندن تمام منقبض وبالکلیه انك جانبندن متنفر
ومتعرض هر باریکه مادری تضرع وزاری ایتدی شرف التفات بولمدی وهرچندکه
اکابر وسائل شفاعته تشبث ایتدیلر موقع قبولده واقع اولمدی تا بوحال اوزره بر ییل
بکدی سیاح نیجه مسالك قطع ایدوب چوق ممالك سیر ایتدی وبومدتده تمام اوچ
یوز عدد زر خالص تمام عیار اله کتوردی اثر داعیهٔ حب الوطن ظهور ایدوب
کندویله فکر ایتدی هرچندکه دیار غربتده احوالم تمام مراد اوزره در ساعت
بساعت دولت دنیا که سرمایهٔ سعادت عقبادر ازدیاد اوزره در * بیت *
کوکلمه طولدی آرزوی وطن * جان دماغن پر ایتدی بوی وطن * هوای منشأ
ومولدمز اجمه غایت ساز کار وآب سرچشمهٔ وطن کام دلده زیاده خوشکواردر
بیت) اکرچه نرکس وانها زسیم وزر سازند (برای نرکس وهم خاك ترکستان به) پس
دار غربتدن وطن اصلی جانبنه یوز طوتدی وشب هنکامنده اول یوزینه نك مقامی
اولان کوهك دامننه یتوب انده نزول ایتدی کیجه دن برمقدار کچمجك قضای الهی
ایکی دزد خونریز برقتنه انکیز که مریخ خنجر کذار انلرك زخم سهم دلشکارندن وهم
ایدردی وسماك نیزه دار انلرك هول تیغ خونبارندن ترس ترسی یوزنه چکر ایدی (بیت
چو چشم دلبران پرکین وخونریز * بقصد خون مردم تیغها تیز) اول منزلده انی خالی
بولدیلر نقد جنسندن نسی وار ایسه الوب الن وایاغن خم کمند ایله محکم بغلدیلر
وبر خطرناك وادییه که شارعدن دور ایدی شویله بسته وشکسته براقدیلر بیچاره بادل
صدپاره کندویله فکر ایتدیکم هنوز که حیاتدن رمق وصفحهٔ زندکانیدن سبق میسردر
شهد حمد وشکر شکر رب العالمینی کام دلده مکرر ایتمك کرك (بیت) هر اینشکده خدایی
یاد ایله) خاطرك یادی ایله شاد ایله) قلبکی ایتمه برنفس غافل) غافل اولمق خطادر رعاقل

بربلا كلسه دي بوني نا كاه (حسبي الله لا اله سواه) مردسياح اول كيجه تا صباح
مزاج ناساز كارنه داروي صبر مرايله علاج ايدوب حكم قضاوفرمان قدره رضا ويردي
وقت سحرده درد قيد وبندله بيطاقت اولوب فرياد وزاري يه آغاز ايتدي * بيت *

فريادبسي كردم وفريادرسي نيست * كوياكه درين گنبد فيروزه كسي نيست

وابرديده سندن باران حسرت ياغديروب ودود سياه آهي آسمانه اغديروب
ناله جانكدازله ايتدي دريغ كه بومهلكه عناده بيچاره قالدم كسه بنم حالمه
مطلع اولمدي وبو دردريا نسوزله لجه فنايه طالدم كشتئ اميدم كنار خلاصه
وصول بولمدي * مثنوي * بندله اياغم الم بسته * حسرتيله ضعيف ودلخسته *
بريكا محنت جلاي وطن * بريكا شدت بلاي رسن * بومحلده مكر بوزينه
طعمه طلبنه كامندن چيقوب اطراف دشتي كشت ايدر ايدي بو آواز دردناكي
اشيديجك بوصدادن آشنالق رايحه سن استشمام ايتدي (ع) آواز آشنا نفس
روح پرورست * وهماندم صوتك عقبنجه كيدوب سياحك سروقتنه كلدي چون
يارقديمي بسته بند بلا كوردي چشمه سار چشمندن سيلاب خونين روان ايدوب
ايتدي اي يار عزيز نه حادثه حادث اولديكه سني بوبلا بندنه دوشمكه باعث اولدي
سياح ايتدي اي برادر محنت آباد دنياده برفرد بي غصه جراحت جرعه راحت نوش
ايتممشدر وخرابه روزكارده براحد بيرنج وآفت برگنج لطافت كورمامش واشممشدر
(بيت) كس عسل بي نيش ازين دكان نخورد * كس رطب بي خار ازين بستان نچيد)
هركاه كه بركسنه بونكته دن آكاه اوله وبواسراردن خبردار اوله نه غصه خار آزار
زمانه دن ابرخزان كبي اشك ملامتي ريزان ونه جلوه ازهار تازه عذار روزكار ايله
موسم بهار كبي طرح ترح وطرد احزان ايدركه نه انك غمنه مدار اميسر ونه سرورنه
قرار متصوردر (م ى) انك كيم عقل كامل اوله ياري (جهان حالندن آلور اعتباري
كوروب بوچرخ كردان اضطرابن) زمانك سرعت ايله انقلابن) نه اقبالندن اولور تند
وسركش * نه ادبارندن اورور جانه آتش * پس سر كذشتن من اوله الى آخره حكايت
ايتدي بوزينه ايتدي خوشحال اولكه باب حصول اميد كشاده واسباب وصول
مراد آماده در * بيت * درنوااميدي بسي اميدست * پايان شب سيه سفيدست *
وسنمر اولديغي قدر بو خلالك تداركنده سعي ايتملو زمدر اما حالا بند بلادن
خلاص ايتمك جمله دن مهمدر پس سياحك بندلرين چوزدي چونكه قابل اولميني
بنجه وديد الله چكوب اوزدي والي اكرام واعزاز ايله خانه سنه كتوردي وخشك
وترميوه لر ايله ضيافت ايتدي وزبان التماس ايله ايتدي لطف ايله بوكون بومنزلدن
طشره كتمه ودل فارغله بستر راحته باش قويوب حركت ايتمه تا بن كيروكلم

دیدار شریفکله مشرف اولم بونی دیدی وسیاحی انده قویوب حرامیلرک اردنه
دوشیدی حرامیلر خود سیاحک نقد ورختنی کوتروب * اول کیجه تمام کتمشلر ایدی
علی السحر کوفته ودرمانده بر چشمه یه یتمشلر ایدی والشکر خواب کشور دماغلرینه
هجوم ایدوب رختلرین پشتلرندن اندیروب انده یاتمشلر ایدی وقلب امین وخاطر
مطمئن ایله خواب حضوره وارمشلر ایدی چاشتکاه یوزینه انلرک سر وقتنه یتدی
وانلری خواب غفلتده بولوب فرصتی غنیمت بیلوب رختلک ظرفنی طرف دندانله
یروب اول بدرهٔ زری کوتروب بر کوشه یه کتوروب زیر زمینده پنهان ایتدی بعده ینه
کلوب انلر متنبه اولمدین سیاحک بعض اسبابن دخی الوب بر موضعده مختفی قیلدی
حاصل کلام سیاحک تمام رختنی ودزدلرک بعض ذی قیمت متاعلرین که بوطریقله
اله کتورمشلر ایدی کتوروب بعض اماکن مکانده پنهان قیلدی وایراقدن بر درخت
اوستنه چیقوب انلرک عاقبت کارنه دیدهٔ اعتبار ایله منتظر ومترصد اولدی برزمان
کچجک حرامیلر خوابدن بیدار اولدیلر چون زر ورختدن نشان کورمدیلر سراسیمه
وحیران اولوب جست وجوایچون هر طرفه تک وپوی ایتدیلر انلردن بریسی که اول
طائفه نک رئیسی ایدی ایتدی ای برادرلر بو سرچشمه ادمیلر ممرینه بکزه مز ودخی
آثار اقدام انسانی بو چشمه حوالیسنده کورنمز ظاهر بودر که بو صورت آدمی زاده دن
صادر اولمشدر ظن غالبم بودر که بو جایکاه پریلر خوابکاهی وغوللر آرامکاهیدر
بز کستاخانه بونده کلدک المز بوزمز یودق بعده آیاغمز اوزادوب بی ادبانه یاتدق
اویودق بی شبهه بزه بونی انلر چکمشلردر هنوز محل شکردر که بزی هلاک قصد
ایتمدیلر صواب بودر که من بعد بونده طورمیه وزا کر بونده دخی توقف ایدرسک شویله
اکلنورکه بیلک جانمز اولسه بریسن دخی قورتر میه وز * مثنوی *

هست ازین بادیهٔ دیولاخ * خانهٔ دل تنک وغم دل فراخ

هر که درین بادیه با طبع ساخت) چون جکر افسرده چو زهره کداخت * هر که درین
راه کند خوابکاه) یا سرش از دست رود یا کلاه) پس دزدان دل ترسان ایله افتان وخیزان
راه بیابانی طوتدیلر کتدیلر وپوزینه انلرک معاودتندن خاطرین جمع ایدوب فارغ
البال کلوب صورت حالی بالتمام سیاحه اعلام ایتدی اول کیجه سیاحی محافظه
ایدوب صباح که دزد شب لباس ظلمانی ایله سرچشمهٔ خورشید نورایندن رختی
کوتردی وسیاح مهر جهانکیر بند ظلمتدن خلاص اولوب کندی منزلنه قدم
کتوردی (مثنوی) صبحدم چون نسیم غنچه کشای) اولدی غمکینلره فرحبخشای
شوقله بسته دللر آچلدی * جمله اطرافه نور صاچلدی * پوزینه سیاحی اول
سرچشمه یه ایلتدی ونقد معهودی ودزدلردن الدیغی سائر اسباب موجودی درمیان

ایتدی سیاح کندی حقنه قانع اولوب سائر اسبابه دست تصرفی درازایتمدی وبوزینه یی وداع ایدوب شهر جانبنه متوجه اولدی اتفاق یولی اول بیشه که بیرك مسکنی ایدی راست کلدی ایراقدن شیر ژیان کبی بر ببر غران نمایان اولدی سیاح اول شکل مهیبی کورنجك خوف ومهیب قلبنه یول بولدی ببر آوازایتدی که امین اول که ع * ایتدیکك خدمت قویا دمده در * پس قرشو کلدی واعتذار بسیار دنصکره التماس ایلدی که بر ساعت توقف ایلیه سیاح آنك رضای خاطری ایچون ملتمسنی تقبل ایتدی وببر شان مهمانه لایق نزل طلبنه هر طرفی کشت ایدوب تا شهزاده اولدیغی باغه یتدی شهزاده یی کوردی که کنار حوضده اوتوروب لهو ولعبه مشغول وکردننده بر مرصع قیمتی مفتول ببر بر کوشه دن چیقوب بر پنجه ایله انی هلاك ایتدی وپیرایه یی آلوب مهمان سیاحه تحفه ایلتدی سیاح دخی رسم اعتذاری رعایت قیلدی وامیر سباعی وداع ایدوب شهره متوجه اولدی بو اثناده زرکر آشنانك احوالن فکر ایدوب خاطرنه بو خطور ایتدیکه بهائم وسباعدن حسن عهد مشاهده قیلدم وانلر که آشنالقدن بود کلو فائده بولدم اکر زرکر بنم قدومدن خبر بیله هر آینه بنم مقدمم ایله انواع اعتذار کوسترسه کرك وفتح ابواب تلطفده انواع تکلف لازم بیلسه کرك وانك امدادی واعانتیله بو دنانیر بهای منتها بولسه کرك وبو پیرایه دنکه کنجینهٔ جواهر درقیمت وافر اله کیرسه کرك زیرا که آنك بو بابده بصارتی کامل وهر برینك قیمتنه وقوف ومعرفتی شامل در سیاح بو نیتی ایتدی وعلی الصباح شهره یتدی اول وقتدنصکره آوازهٔ هلاك دختر شاه اهل اسواق وشهره طولمش ایدی وخلایق سراسیمه وحیران بارکاه شاه جانبنه روان اولمش ایدی زرکر دخی تحقیق خبر ایچون کوشهٔ خلوتدن طشره چیقوب دیلدی که یاراندن بریسن کوره وحقیقت واقعه دن خبر صوره ناکاه سیاحی کوروب استبشار تمام اظهار ایتدی واجلال واکرامله کندی مقامنه ایلتدی رسم پرسش خاطردنصکره بر دفعه دخی کندی واقعهٔ سابقه سن وملازمت شاهدن دور اولوب اسکی مرتبه سنه تنزل ایتدیکین ومال ومنالدن الندن مبالغه مبلغ کتدیکن بر سبیل تفصیل تقریر ایتدی سیاح اکا تسلی ویروب ایتدی ای برادرا کرسنك معاشنك بابنده وانتعاشك اسبابنده نقصان وقصور ظهور قیلدیسه وخرمن ثروتك صرصر حوادثله صاوریلوب بادفنایه کتدیسه غم یمه که بنم بو قدر عدد دینارم واردر تمام عیار وبر پیرایه م واردر که جواهر زواهری اخکرنار کبی پارپار ینار بحمدالله که تمیز عیار زرده صاحب نظر وتقدیم بهای جواهرده استادماهرسن عقد شرعی ایله بونلری نقد ایله توقف ایتمه ومرادك اولدقچه الوب خرج ایله تکلف چکمه بونی دیدی وهماندم زر وکوهری نظرنده قودی زرکر نکاه ایتدی پیرایهٔ دختر شاه ایدوکن بیلوب بشاشت تمام اظهار قیلوب

ایتدی بو جواهرلک قیمتی اعداد ارقام حسابدن متجاوزدر واوهام حساب بونک
بهاسنک تعدادندن عاجزدرکو کالکی خوش طوت که همان بو ساعت خاطرکی
فارغ قیلمسن بونده سلامتله اوتورتابن کالم سنی بونده بولم پس کندی یه ایتدی عجب
دولته ایردم وعظیم غنیمت اله کتوردم اکر اهمال ایدوب فوت فرصته رخصت
ویرم فوائد حزمدن دور ومنافع تجربه دن بغایت مهجور اولورم بوندن سابق
مزاج پادشاه بکا متغیر ووحشت سببیله متنفر ایدی چون بو واقعهٔ جانکاهدن آکاه
اولدی لاجرم متألم واندوهناک کدرود ختر ینک قاتلنی ارایوب بولمقده هلاکدر
بو غائله نک دفعنده بوندن اولی حیله وبوندن اقوی وسیله میسر اولمز که سیاحی
شاهه تحفه ایلتهم تا طریق قصاص ایله سیاست ایلیه وشاید که بو خدمت واسطه سیله
کناهمی عفو ایدوب ینه اسکی مرتبه می عنایت ایلیه همان دم عزم غدری
مصمم ایتدی واقدام اقدامله درکاه شاهه واروب جرأت تماملهٔ ایتدی بو حادثه نک
اصلنی تفحص صددنه سعی بلیغ ایتدم وشاه دولتنده ملکه نک پیرایه سنی قاتلی النده بولوب
طوتدم شاه فی الحال بر سرهنک ارسال ایدوب سیاحی احضار ایتدیلر بیچاره
چون هنجار کاری مشاهده ایتدی زرکره عتاب آمیز خطابه آغاز ایدوب ایتدی

✻بیت✻

کشتی مرا بدوستی وکس نکشته بود ✻ زین زار ترکسی را بهر کز بدشمنی

اکرچه بو قضای آسمانیدر امابو دکل هزار بونک کبی ارزانیدر ملک کمان ایتدیکه
بو کناهکار درانکاره مجالی یوق لاجرم جرمنه اقرار ایلربو کلمات بدکردارلغنک مکافاتی
جهتنندندر پیرایه دخی بو معنانی محقق وبو مظنه یی مصدق اولدی پس بیوردی
تاانی اقبح هیئت اوزره بر خره بندیره لر وتشهیر ایدوب اسواق شهری کزدیره لر بعده
بندکرانله قعر زندانه قویه لر کیده لر چون شرایط تعزیت تمام اوله ولوازم ماتم ومصیبت
انجام بوله اشد سیاست ایله قصاص ایده لر اول ساعتده که سیاح بیچاره بو فضاحتله
کردا کرد شهری کزردی ماربالای باروده طشره دیدهٔ عبرت ایله نظر ایدر ایدی
چون یار مهر بانی بستهٔ بند بلا کوردی عقبنه دوشوب زندانه کیردکده نصکره
حضورنه کلدی وحالن صوروب صورت واقعه یه واقف اولیجق خروش ایتدی
وایتدی بز سکا دیمدکمی که مردبدکهر دیو وددن بدتردر اساءت واحسان انلرک قتنده
یکسان وعیب وهنر انلر مذهبنده برابردر بن همان اول زمانکه یاران بیغرضک
کلامنی اصغادن ابا ایتدک وشائبهٔ خللدن خالی مناصحتی استماعدن امتناع
کوستردک جزم ایلدمکه سنک مآل حالک ندامته ینسه کرک واول کافر نعمت
ایتدیکک انسانیت مکافاتنده سکا اساءت ایتسه کرک (بیت)

من همان روز زفرهاد طمع ببریدم * که عنان دل شیدا بکف شیرین داد

سیاح ایتدی ای صدیق صادق وای رفیق موافق حالا بونمك ملامتدن که بنم
جراحتمه اکرسن ریش دل وتشویش خاطر لایعقلدن غیری نه حاصلدر بکا بودرد
بتر که بنده یاران ارجمندی کوش هوشمه بندایتمکدن بدنام عالم اولدم
ورسوای جهان هم بوندن غیری الم بند کران وغم حبس زندان وار * ع * بلکه
بیم هلاك جانم هم * مثنوی * بکا تیز می بوجانمده کی ریش * اوررسن سندخی ریش
اوستنه نیش) حالا برحیله تدارك ایله که بوغائله بی احسن وجهله دفع ایلیوب بوبلیه
اورزمدن رفع اوله مار ایتدی دونکی کون مادرشاهه بن دندان ولعاب دهانمدن
برچاشنی ویردم که بقراط زمان وجالینوس دوران انك دردیدرمانده حیراندر
بو کیاهی ال نکاه ایله علی الصباح که سنی بارکاه شاهه ایلتهلر صورت واقعه دن
انی آکاه ایله وبو کیاهی اکاویرتا ملسوع تجرع ایدوب شفا بوله شاید که بوچاره ایله
راه خلاص وطریق نجاته ظفر میسر اوله سیاح اکا منتلر ایدوب دعالر ایتدی
ومار آنی وداع ایدوب سوراخنه کتدی وسحرکاه پادشاهك بام قصرنه چیقوب
روزنه دن آواز ایتدیکه پادشاها آکاه اولسون که علاج مزاج ملسوع ودواء داء مارکزیده
برکیاهدرکه حالا کامالك سیاح بیکناهدر اول وقتده مکرملك مادرنك
بالینی اوستنده اوتوروب غم فوت دختری الم درد مادر ایله جمع ایدوب مرهم زخم ماری
اطبا ایله استشاره ایدردی اول قدرکه تریاقات وپادزهرات ودوافع سموم ایله معالجه
قیلدیلر مفید اولمدی چون بو آواز کوش ملکه یتشدی بیوردیکه بام قصر اوزره کیم
واریلهلر وبو کلام نه جهتدن کاور تجسس قیلهلر پس پاسبانلر جست وجولیچون
تك وپوی ایتدیلر نوع انساندن بلکه جنس حیواندن نام ونشان کورمدیلر پس
بوکا حمل اولندیکه بوصدانك صاحبی هاتف غیبی اوله علی الصباح سیاحی
زنداندن چیقاروب درکاه شاهه ایلتدیلر وعلاج زخم ماری اندن استکشاف
واستفسار ایتدیلر سیاح دعا ایدوب ایتدی * بیت * همیشه درکه عدل وجناب
احسانك) چوکعبه مقصد حاجات اهل عالم اوله * ای شاه الم حکمه که بوزهرك
تریاقی المده در ان شاء الله تعالی همان بودم ملکهٔ جهانه شفاء کامل حاصل
وباذن الله بودارویله ضرر زهر ماربدنندن کلیا زائل اولسه کرك اما توقع بنده بودرکه
اولا احوال پریشانمدن مسامع جلاله برنکته انها ایلیم عدل ملك آرای ملکه ده
سز ابودرکه برنفس کوش هوشله حال مآل مظلومان بیکسی اصغا
بیوره (مثنوی) چنان خسب کاید فغانت بکوش) اکرداد خواهی برآرد خروش
درین دستکه هرکه بیدار نیست * جهانبانی اورا سزاوار نیست * مشام دل شاه

کلام سیاحدن بوی صدق استشمام ایدوب تلطف بیوردیکه بی توقف
سر انجامکی مبدأدن منتهایه دك اعلام وبی تکلف آغاز وانجام حالکی بیانده سعی
واهتمام ایله سیاح جرأت تماملہ اقدام اقدام اوزره کلوب جری الجنان وفصیح
اللسان اولا تمام سرکذشتن بروجهله بیان قیلدی که ضمیر منیر شاهه اول
بیکناهك براءت ساحت ذمتی روز روشن کبی عیان اولدی بعده اول کیاهی شیر ایله
حل ایدوب ملسوعه ایچوردی همان ساعت اثر برء وعلامت صحت بدننده ظاهر
اولوب قصاصدن بدل همت خسروانه لایق خلعت کرانمایه ایله اختصاص
بولدی زرکر بدکردار پای دار ده الم وانتظارده ایدی که تا سیاح بردار اولوب اول مقدار
زر سرخ تمام عیار کندیده قالیدی وشاه قتنده اول تقرب وجاهی که سابقا بولمش ایدی
نه بولیدی نا کاه مثال واجب الامتثال صادر اولدی که سیاح بیکناهدن نعم البدل
زرکر غداری بردار ایده لر انلرك آیین ومذهبلرنده بویله ایدی که چون بر بیکناه حقنده
بر مفترینك افتراسی ثابت اولوب اول بهتان ضمننده انك غرض فاسدی ظاهر
اولسه اول عقوبت که اول متهم مظلوم حقنده اقامت اولنسه کرك ایدی
اول کذاب غماز بابندهٔ تقدیم اولنور ایدی همان بو دستور اوزره اول غدار
بدکردار که نه روی فتوتی ونه بوی مروتی وار ایدی بردار اولندی وعرصهٔ خاك لوث
جیفهٔ ناپاکندن که مجمع غدر وفساد ومنبع جور وافساد ایدی پاك اولوب طریق
مکافات ایله کندی فعلنك جزا وسزاسن بولدی * بیت * صنمه کیم غدار برخوردار
اولور) یا کسیلور باشی یا بردار اولور (بیت) درین دیر مکافات انکه بد کرد) نه با جان کسان
با جان خود کرد (ع) اکر خواهی نکو باشی نکو باش * بو درمثل ملوك سلوك طریق
اختیار خواصده وداستان سلاطین تفحص احوال ارباب تقرب واختصاصده
اکر ملك حلب زرکر بد اصل وبی ادبی تربیت ایتمییدی دختری خون بیکناهله متعرض
اولمز ایدی وشکنجهٔ سرپنجهٔ ببر ایله مکافاتن بولمز ایدی عموما سلاطینه واجبدر که
بی تجربه براحدی تربیه ایتمیه لر وعلی العمیا برامر ده قضا وبرفرمانی امضا
بیورمیه لر ویقینا بیله لر که نا انسان قتنده لطف واحسان ضایع اولمز وجزاء اساءت
وعصیان وراء پردهٔ نسیانده قالمز * قطعه * نقش اولور نفس بشرده خیر وشر وینك
وبد * کورسه احسانی اونتمز تا ابد انسان اولان * برنیچه بیل خدمت ایلرقوللر
وآزاد اولور * اوله مز آزاد هرکز بندهٔ احسان اولان * چون فراش قضا سراپردهٔ
دولتلرین اوج آسمانه ایرکوردی وکارفرمای قدر تاج کرامت وافسر خلافتی انلرك
فرق فرقدسایینه ارزانی کوردی واجبدر که بذل مجهود ایدوب انلردن بر عمل
وجوده کله که سبب سعادت دنیا وموجب حصول نجات ووصول درجات عقبی
اوله (قطعه) هر مدتی نظر بکسی میکند سپهر) هر نوبتی زمین بکسی میدهد زمان

چون کام جاودان متصور نمی شود * خرم کسی که ماند ازو نام جاودان

(باب چهاردهم انقلابات زمانه عدم التفات وجمیع امورده)
(قضای رب العباده رضا وانقیاد لازم ایدوکن بیان ایدر)

چون رای کشورکشای بو داستان دلارایی که برکنجینه در طولو جواهر حکمتدن وبرخزینه در مملو نقد پند ونصیحتدن کوش جان وسمع اذعانله استماع ایتدی طبق دهاندن مدح وثنا جواهرین حکیم بزرکوارك فرقنه نثار ایدوب اعتذارکنان ایتدی * قطعه * ای تشنکان بادیهٔ شوق یافته * از بحر طبع روشنت آب زلال علم * برداشته ضمیر منیرت بدست فکر) روزی هزار بار نقاب از جمال علم * تصدیع ملازمان جناب حکمتمآب حددن تجاوز ایتدی وباب ابرامده اقدام اقدامی دائرهٔ ادبدن طشره کتدی قریبدرکه اطناب اطناب انفصام بوله ووصایای حکمت انجام تمام اوله چون حکیم الهی اون اوچنجی وصیتك خواصنی کماهی اعلام بیوروب تربیت خواص وندما بابنده داستان سلاطین قدمایی بیان ومصاحبت اراذل ومناسبت ادانیدن حاصل اولان خلل ونقصانی دلیل وبرهان ایله روز روشن کبی عیان ایتدی حالیا ملتمسدرکه اون دردنجی وصیتك مضمونن که آخر وصایادر طریق تمثیل ایله بر سبیل تفصیل شرف انها یه یتشدیره وسبب ندرکه کریم عاقل ودانای کامل دائما بندهٔ بلا وخستهٔ تیر عنا اولوب لئیم وجاهل ونادان غافل همواره مستغرق ذوق وصفا اولورنه اکا عقل وفطانت نافع ونه بوکا جهل وحماقت مانع اولور وجلب منفعتده وسیله ندر وسلب مضرتده حیله ندر لطف ایدوب بیان بیوره برهمن حکمت نصاب جواب ویردیکه ای شاه کامیاب اکتساب دولتك مقدماتی واسبابی وارهر کمسکه اکا دسترس بولور سزاوار جاه ودولت وشایستهٔ عز ورفعت اولور اما آنلك نتایج وغرائی مشیت مسبب الاسبابه منوط وجمله سنلك سررشته سی قضای ربانی وتقدیر یزدانی یه مربوطدر چون قاضیٔ قضا برحکمی امضا وبرامری اقتضا قیله جمله وسایط ساقط وجمیع وسائل باطل وزائل اولور زیرا که نیجه دانالر وارکه باوجود استحقاق قوت یك روزه ده عاجزلر ونیجه نادانلر واردرکه بی استعداد عزت وسرور زلت سریرنه جلوس ایدوب رفعت درجه ده اوج فلکدن متجاوزلردر * قطعه *

کنج شاهی دهند دونانرا * بهنر پیشه نیم نان ندهند

سفله برصدر واهل دانش را) بغلط ره برآستان ندهند) هر آینه بو قضیهٔ قضای یزدانی

وفرمان سبحانیدن غیری یه وابسته دکلدر هر چند که برا حیدك که خرد تمامی اوله انکله
امور معاشی انتظام بولمق میسر ویا هنر وکمالی اوله که انکله اسباب انتعاشی مهیا
اولمق متصور اوله ویا صفت حسن وجمالی اوله انکله صید قلوب ناس ایدوب جذب
منافع بی قیاس ایلمك ممکن اوله چون قضای کردکارا کا یار ومدد کار اولمیه هر آینه
انلردن هیچ ثمره شجرهٔ ظهوره کلمیه ومقدمات هنر وکمال وخرد وجمالدن چندان فائده
بولمیه بر پادشاهزاده بو مسئله یی دروازهٔ شهره نسطورده آب زر ایله یازمش وکتابهٔ پاینده
کالنقش فی الحجر قازمشدر وبو مقامه مناسب بو داستان شیرین وحکایت رنکین اندن
یادکار قالمشدر رای استفسار ایتدی که نیجه در وید راول (حکایت) برهمن ایتدی
روایت ایدرلر که بعض ممالکده رومده بر تاجدار کامکار وبر جهاندار نامدار وار ایدی که
سایر شهریارلرك اکا نسبتی همان بر آدی وار ایدی (مثنوی) بدانش بزرك وبهمت
بلند) بیازو دلیر وبدل هوشمند) ایکی فرزندی وار ایدی هنر وکماله آراسته وعدل
وانصاف ایله پیراسته (قطعه) یکی دلها ابرحمت شاد کرده) یکی جانها بعدل آباد کرده)
چون شاه دعوت ایزدی یه لبیك زنان اجابت ایتدی پسر مهتری خزاین ودفاینی دست
قهر وتغلب ایله قبض ایدوب قلوب ارکان دولت واعیان حضرتی کمند تلطف وفتراك
تکلف ایله قید وکمال تخلق وتملق ایله صید ایدوب پدری مقامنه جلوس ایتدی
(بیت) بفرختر زمان شاه جوانبخت * بآیین پدر شد برسر تخت * برادر کهتر
چون کوردی که همای سعادت سایه سن اولو برادرینك فرق فرقدسایینه صالدی
وقائد دولت زمام توسن ایامی آنك قبضهٔ مرادو کف انقیادنه تفویض قیلدی
انك جانبندن مبادا که مکر وغدر تیشه دیو رخت قراری راحلهٔ فراره تحمیل ایدوب
کربت غربت وجلای دیار اختیار ایتدی وغم وناله دن زاد ونواله کوتروب سفره
متوجه اولدی * بیت * زشهر خویش ملولم سر سفر دارم * بجز غم تو ندانم
چه توشه بردارم * شهزاده تك وتنها مسافهٔ بعیده قطع ایدوب غروبه قریب
وقتده بر منزله یتدی برزمان تنهالك وحشتندن وغریبلك دهشتندن کریان
وغریوان اولوب ناله کنان ایتدی * بیت *

هر دو کامی کرد چشمم چشمهٔ خونین روان * حال رفتن چون بود این خود نخستین منزلست

القصه اول کیجه یی تمام حیرت وضجرت ایله کوردی چون تباشیر صبح ظاهر اولوب چهرهٔ
زیبای عروس خورشید تتق افقدن عیان اولدی ونکار خاوری زیر حجاب نیلوفریدن
عذار رخشان ورخسار نورافشانن عالمیانه نمایان قیلدی * بیت * چین
سحر چونکه شاهد خورشید) عالمه ایتدی عرض نور جدید) ملك زاده ینه آهنك سفر
ایتدی ناکاه بر جوان تازه روی وسلسله موی ملاحتده بی نظیر لطافتده دلپذیر اکا

همراه اولدی شهزاده نظاره قیلوب بر مهپاره کوردی که خلعت لطف وکمال قامت حسن وجمالی ایچون دکلمش وماه نوخم ابروسن کوروب اکسکلکین تمام بیلمش ایدی خط سبزی بنفشهٔ تازه ایدی که کابرلۀ طری حوالیسنده اچلمش یا ریزهٔ مشک صحیفهٔ کافوراوزره صاچلمش ایدی (مثنوی) خطش چون مورچه پیرامن کل * که عنبر ریزه می چیند زسنبل) خطی زنجیر کرده ماه کشته * خرد سر بر خطش کمراه کشته * مثنوی * بیان اولمز آنك حسنی کتابی * دیل ایله شرح اولنمز فصل بابی * بازاسه حسننك شرحنده ابواب * سکز جنت اولوردی انده برباب * شهزاده چون اول خط دلکش ورخسارهٔ آتشوشی مشاهده ایتدی کندی کندی یه ایتدی بار محنت هجرانه مکر بو جوانك قوت موافقتی ایله تحمل اولنه وبو بادیهٔ آتش افشان ودوزخ نشانك تابندن بو سرو خرامانك سایه سنده امان بولنه (ع) خوشست آوارکی انراکه همراه چنین باشد) پس اول ایکی یاسمن چمن جوانی واول ایکی نهال بوستان امانی بری برینك صحبتی ایله خوشحال اولوب بیابان پر المی کلستان ارم تصور ایتدیلر وخارستان مشقت ومحنتی کلشن نزهتفزای جنت خیال ایدوب کتدیلر (مثنوی * سفرده بولنسه موافق رفیق) بهشت اولوراوا سه جهنم طریق) بو منزلده دخی بر بازرکان زادهٔ هوشیار وکاردان وکارکذار صایب تدبیر روشنضمیر که قادر ایدی که وقت کفایه ده عقل کامل ایله عقدشبی کردن روزه عقد ایدیدی وهنکام کسب وکارده لطف حیله ایله دینار تمام عیار خورشید زرنکاری چارسوی بازار فلکدن اله کتوریدی (بیت) حریفی چابکی شیرین زبانی) بدانش کارساز وکاردانی) انلره ملحق اولوب صورت تثلیث برله نظر سعادت بدید اولدی اوچنجی کون بردهقانزادهٔ توانا که احوال زراعتده بصارت شاملی واطوار دهقنتده مهارت کاملی وار ایدی باغبانلقده ید طولاسی برمرتبه ده ایدی که هر نهال خشکی که زمینه دیکردی نخل مریم کبی سرسبز اولوب تروتازه وخوش مزه میوه لر ویردی ودهقنتده یمن قدمی برغایتده ایدی که هرخاکه که نظر بزرن اکردی اول زرعدن عین زر حاصل قیلور ایدی * بیت * باغ ازو کشته تازه وشاداب) زرع رامنتظم بد واسباب * انلره مصاحب اولدی وخانهٔ مرافقتلك ارکان اربعه سی مکمل اولوب * خیر الرفقاء اربعة * سری ظهور قیلدی یاران مهربان سرور صحبت دوستان همدستان ایله غم احباب واوطانی فراموش ایدوب کتدیلر وبو برینك دیدار یله آسوده حال اولوب منازل ومراحل طی ایتدیلر * مثنوی) هر که باشد همنشین دوستان * هست در کلخن میان بوستان * هرچه مهجوری بصحبت قائمست)نه زیابت کارمی آید نه دست * دل زهر یاری غدایی میخورد * جان زهر علمی صفایی می برد * ازلقای هرکسی فیضی بری * وزقران هرقرین چیزی

خوری * چون ستاره باستاره شد قرین * لایق هر دو اثر زاید یقین * مسافهٔ دور ودراز قطع ایدکدنصکره شهر نسطوره یه ستدیلر وکنارهٔ شهرده آسایش وآرامش ایچون برمناسب مقام اختیار ایتدیلر جمله سنك زاد وتوشه سی آخر اولمش ایدی ودینار ودرملری دخی نهایت بولمش ایدی یاراندن بریسی ایتدی حالا اول زمانده که هر بر تمیز قادر اولدیغمز هنر وکفایتمزی کوستره وز ونقدقوتمزی خرج ایدوب قوت لا یموت اله کتوره وز تا فراغت ایله برقاچکون بوشهرده اقامت قیله وز شهزاده ایتدی امور دنیویه تقادیر الهیه یه متعلقدر جد وجهد بنی آدملك انده مدخلی یوقدر پس عاقل اولان آنك طلبنه چندان مائل اولمز وبرجیفه نك که طالبی کلاب واخری خراب واخرتده موجب حساب وعذاب اوله اکتسابنه ارتکاب قیلمز * مثنوی * این جهان بر مثال مردار یست * کرکسانند کردشان هزار * این مرانرا همی زند مخلب * وان مرین راهمی زند منقار) اخر الامر بر پرند همه) ازهمه باز ماند این مردار * هر رزق که به کارخانهٔ ازلده مقسوم اوله امداد حرص وشره ایله ازدیاد بولمز وحریصلك نهال حال وشجرهٔ اعمالندن ثمرهٔ وبال ونکالدن غیری ثمره حاصل اولمز (قطعه) کشی یه چونکه مقدر در نصیب ازل * نه اکسیلور ونه ارتر اید رسه سعی هزار) طلب نه فائده ایدر چو رزق اوله مقسوم) حذر نه اصی قیلور چون اجل ایره ناچار) جوان جانان لب خندانله تمدح کنان ایتدی تحصیل مال ومناله حسن وجمال سبب تام ووصول آمالده علت اطف بال وبال مسلم خاص وعامدر هر قنده کیم جیم جمال جلوه قیله مال اکا تابع مطلقدر وهر کیمده که ظاء ظرافت ظاهر اوله رافت اکا ملحق اولمق محققدر * بیت) ناچار هر که صاحب روی نکو بود * هر جا که بکذرد همه چشمی برو بود * بازرکان زاده دخی انك مقدماتنی قدح وکندینك عقل وکفایتنی مدح ایتدی وایتدی سرمایهٔ حسن وبها بازارده نیاده بر نقد بی بقا وبر متاع کم بهادر ازز مانده سرمایه وسوداندن کیدر وباد فنا بنیاد وجودینی هبا ایدر اما واضحدر که منافع رأی راست وفواید تدبیر درست ووفور بصارت وشمول بصیرت جمیع اسباب دولت اوزره سابق وراجحدر هر کیمك که دست وسعتی تنك وپای معیشتی سنك فاقه ایله لنك اوله مرهم عقل وفهمدن غیری ایله اکا دوا میسر دکلدر وهر کیمك که مزاج حالی سموم افاعیٔ هموم فقر واحتیاجله مسموم اوله تریاق تمیز واداردا کدن غیری ایله اکا شفا متصور دکل * بیت * هر کیمه که عقل کامل هادی ورهبر اوله * براوج طبر اغه همت ایلسه کوهر اوله * دهقان زاده ایتدی سرمایهٔ عقل وخرد هر برده سودمند اولمز وبضاعت تمیز وبصارت هر بازارده رواج واعتبار بولمز اکر دانش حصول دولتی مقتضی اولیدی کرك ایدی که هر کسه که فضل ومعرفتده جمله دن اکمل ورأی وروینده قودن افضل اوله لوای دولتی

اوج آسمان جهانبانی یه ایریدی ونهال سعادتی باغ جهانده ثمرهٔ کامرانی
ویریدی اما چندان ارباب فضل وخردزندان احتیاجده بند فقرایله مقید
کورلمشدر وانلرك که مشام خیشوملری شمهٔ کازار کفایت ودرایتدن محروم ودر
بوستان ترفه وثروتده وکلستان ترفع ودولتده تماشاکنان مشاهده اولنمشدر
بواجلدندرکه دیمشلردر * بیت)

فلك بمردم نادان دهد زمام مراد * تو اهل دانش وفضلی همین کناهت بس

اما برکات کسب وطلب ومیامن جهد وتعب کشی یی حضیض ذلتدن ذروهٔ عزته
یتورر وفوائد حرفت وعواید صناعت آدمی مقام دنائتدن معرض سعادته کتورر
(مثنوی) کسب کن تا زوی بدست آید) که زعقل تو هیچ نکشاید) شاه با آنکه تخت
دارد وتاج * بزر کاسبان شود محتاج) چون بو نلر نوبتلرین تمام ایتدیلر شهزادهدن
التماس ایدوب ایتدیلر لطف ایدلك سز دخی بو بابده بردفعه دخی برنکته بیان قیلك
وبو میانده جاری اولان کلماتك اسرار نهانیهدن برشمه عیان ایلیك شهزاده ایتدی
بیت) ما آب روی فقر وقناعت نمی بریم) با پادشه بکوی که روزی مقدرست) بن همان
اول مذهب اوزره مقررم که بوندن سابق آنك حقیقتندن برنکته تقریر اولنمشدر
ویارانك کلماتنه دخی که بیوردیلر پیرایهٔ حسن وجمال وسرمایهٔ عقل وکمال بضاعت
مشقت ومسائل حصول مال وآمالدر چندان منکر دکلم اما مسدعام بودرکه اکر
شاهد حکم قضا وراء تتق رضادن جلوه قیلمیه کوکب نورافشان حسن وجمال
افق دولت واقبالدن طالع اولمزوتا کارکذار قدر چهارسوی جهانده مشقت دکانن
آچمیه بازار عالمده متاع بصیرت بنی آدم چندان رواج بولمز فائدهٔ مائدهٔ کسب
برنوالهدرکه تقدیر ازلی حواله سیله ارباب جد وطلبه میسر در وخوشهٔ کشت مزرع
برتوشهدرکه خرمن ارادت لم یزلیدن مزارعان حرفته مقدردر هر رقم تدبیر که
قلم اندیشه ضمیر ایله لوح رنك آمیز خیاله تحریر اولنه موافق تقدیر اولمیجق نحرابلق
آیله محو اولمق محققدر وهر افسونکه انی نفاثات عقل وخرد عقد ایلیه وعزائم
خوان قضا رد ایدیجك افسانهٔ رنکین بولمق مقرردر (بیت) چه نقشها که برانکیختیم
وسود نداشت * فسون ما براو کشته است افسانه * پس محقق اولدرکه هرکاه که
مشیت حق برکسنه نك مطلبنه متعلق اوله بی کسب وتعب بلکه بی سبقت طلب البته
حاصل وواقع اولور وچون ارادت جواد مطلق انك حصولنه مانع اوله مقدمات جد
وجهد وسعی وکد باطل وضایع اولور لاجرم قضاء رب العباده اطاعت وانقیاد
ایدوب سر تسلیمی خط تقدیره قومقدن غیری چاره یوقدر (ع) درمان ما رضا
بقضاء ارادتست * نته که اول پیر دهقان قضایه رضا ویروب کندی امرنی

عنایت الهی یه تفویض قیلدی یاران استفسار ایتدیلرکه نیجه مرویدر اول (حکایت
شهزاده ایتدی روایت ایدرلرکه شهر اندلسده بر دهقان وار ایدی که صنعت
دهقنت اکا مسخر اولوب حرفت زراعت اکال ویرمشدی اوقاتدن بر وقتده
دخلی خرجندن افزون اولوب اوچ یوز عددد دینار تمام عیار النه کیرمشدی اوستاد اول
برمقدار دینارله دلشاد وخاطری زندان احتیاج وافتقاردن آزاد اولدی اما غایت
تعلقندن وجه نفقاتنه اندن برحبه صرف ایتمیوب جانی کبی زندان سینه سنده
نهان ایدر ایدی کاه کاه تنهاده برر برر صایوب وجمله سن بربره یایوب اول
زعفران سرور افزا ایله لب دهان عیشی خندان ایلردی*بیت*

ازان میوهٔ زعفران ریز شد*که چون زعفران شادی انگیز شد

برکون عادت معهودی اوزره نقود موجودی شمار ایدوب درکیسه قیلدی بعده
برموضع مخفیده پنهان ایتمک دیلدی بو اثناده اتفاق احبابندن بعضی انی زیارته کلوب
دق باب ایتدی دهقان بو خوفله که ناکاه اوه اجنبی کله وبو مخدرهٔ رخشنده رودنکه
استرذهبک فرمانی موجبیله حجاب خفا ایله مستور اولمق واجبدر آکاه اوله انک
اخفاسی بابنده شتاب ایتدی وغایت شتابندن آلوب برسبوی آبه آتدی بعده کلان
مهمان ایله برمهم ضروری ایچون برجانبه کتمک لازم کلدی کیدرکن محلده خاتونه
سفارش ایتدی که اتمام مراسم ضیافتده اهتمام ایدوب انلر کانجه مناسب طعام
احضار ایلیه خاتون فرمان شوهره امتثال ایدوب طبخ طعامه اشتغال ایدیجک
لوازم آش ایچون صو لازم اولدی خاتون سبوی مزبوره شتاب ایدوب قطرهٔ آبدن
تهی بولدی ضروری کتوروب اوی قپوسنه کلدی بر آشنا بچه دیو آنده منتظر اولوب
طوردی تا برقصاب روستایی که برکاو المق ایچون شهره کلمش ایدی اولارایه کلوب
زن دهقانی درخانه ده حاضر کوردی چون میانلرنده آشنالق علاقه سی وار ایدی
التماس ایتدی که لطف ایدوب بو زحمته تحمل ایلیه واول سبو ایله اول حوالیده اولان
چشمه دن صو کتوروب حسن قبول ایله بو ملتمسی تقبل ایلیه روستایی ایتدی
علی الرأس والعین شرع مروتده دوستلره موافقت فرض عین ومخالفت عیب وشیندر
پس قصاب اول سبوی بی آبی که زرناب آنک ایچنده ایدی پشتنه الدی وشتاب ایله آب
جانبنه روان اولدی اثنای راهده ناکاه سبو ایچنده بر حرکت احساس ایتدی رسم
تفحصی بویته کتوروب کوردیکه صرهٔ زرد درنشاط تمام ایله آستین املکه چکوب ایتدی
(بیت) دولت آنست که بیخون دل آید بکنار) ورنه باسعی وعمل باغ جهان این همه
نیست*صد هزاران سپاس ومنت حضرت عزته جلت عظمته که بی شائبهٔ محنت
وغائلهٔ رنج ومشقت بکا نعمت بسیار وثروت ویسار ارزانی بیوردی حالا بو دولت

غیر مترقبه نك شكرینی لازم بیلمك كرك وكندی حرفتمدن انحراف ایتمیوب بو صره یی روز احتیاج ایچون ذخیره قیلمق كرك پس روستایی غایت نشاط و سروردن آب و سبویی اونتدی وكندیده اولان سرمایه ایله بر كاو فربه آلوب خانه سنه رجوع ایتدی شهردن چقیجق خاطرینه بو خطور ایتدی كه اكر صره زری در بغل قیلم خوف دوستان دغلدن نیجه امین اولم و اكر بر موضعده دفن ایلیم وسوسۀ قلب و دغدغۀ خاطردن نیجه خلاص بولم زمانه ده كیمسه یه اعتماد یوقدر كه بر آشناده امانت قویم ✻ع✻ مجوی رسم امانت درین زمانه كه نیست ✻ پس بحسب الوقت مصلحت بودر كه بو صره زری كاوك حلقنه قویوب بر حیله ایله انی تمام یوتدورم و اول دمكه ذبح ایلیم زرلری سلامت ایله بیقصور اله كتورم روستایی اول عزم اوزره جزم ایدوب بیچاره كاوی اول مشقته مبتلا ایتدی و كوساله سامری كبی هوای زرله پر اولوب مأواسی جانبنه كیتدی اتفاق بولده پسرینه راست كلدی پسر دخی پدرینه مهمات دهدن تداركی واجب بعض قضیه عرض ایلدی روستایی جهت كفایت مهمات ایچون شهره معاودت قیلوب كاوی پسرینه سپارش ایتدی بو زمانده مكر دهقان یارانیله وارد قلری یردن دونوب كاوركن پسر قصابه راست كلدیلر مدت مدیدا ایدی كه دهقان نذرایتمش ایدی كه بر كاو فربه قربان ایلیه چون اول كاوی اول لحم و شحم ایله كوردی اكا خریدار اولوب و قصاب زاده دن توقع ایتدیكی بهادن زیاده فائده یه بیع ایدوب كاوی خانه سنه ایلتدی بو محلده قصۀ زر خاطرینه كلوب قصد ایتدی كه اول موضعدن اله بر محل حصیننده دفن قیله چندانكه تجسس ایده كوردی بولمیوب سبو نیجه اولدی دیو خانه سندن صوردی زن صورت حالی حكایت ایلیجك دهقان آتش اضطرابندن بر پاره اودو دودلی سقف آسمانه عمود اولدی دیدۀ حوصله حسرت زردن اغلردی و خرد عاقبت بین انك فضاحت حالنه كولردی (مثنوی) جاعتی كه بكرید بهر مال و منال) یقین بدان تو كه بر خویشتن همی خندند ✻ دهقان برزمان كرداب تحیرده انقلاب ایدوب غرقاب تحسرده اضطراب ایتدی عاقبت تقدیر قضایه رضا و رب العباده انقیاددن غیری چاره بولمیوب ایتدی ✻ بیت ✻

بو كه چون چاره ایلمز تدبیر ✻ كوره لم نیجه كوسترر تقدیر

پس بیوردی كاوی قربان ایچون ذبح ایتدیلر چون كاردشق امعایه و كار تنقیۀ احشایه یتدی دهقانك كوزی صرۀ زره راست كلوب فرحندن برزمان مدهوش اولوب كندیدن كیتدی چون هوش باشنه كلدی صرۀ زری كوتردی لوث روثدن پاك ایدوب ایچنده اولان زری بر بر الوب اوپوب كوزینه سوروب ینه كیسه یه قویوب

ایتدی ای مراد دل ناشاد (ع) هرکز خللی بروز کارت مرساد) پس کندی ایله فکر
ایتدی که من بعد بو صرهٔ زره بنم کرمدن غیری یرده مقر اولمق کرک و تا نقد جان کیسهٔ
تنده در بو قوت روح قوت بدندن بران ایرلمق کرک (مثنوی) جدایی از تو تصور نمی توانم
کرد) کسی ز جان کرامی چرا جدا باشد) بوندنصکره مرد دهقان بر لحظه و بران اول
صرهیی کندیدن ایرمزدی خاتونی آنک بو فعلنه انکار ایدوب اکا رضا ویرمزدی وانی
ملامت ایدوب ایدردی که امساك وادخار طریقی نو کلدن دور و صفت احتکار
بحسب النقل والعقل منهی و محظور در زیرا که سبب ادخار حقك رزاقلغنه انکار در
چون بحکم الرزق علی الله ارزاق خلق حقك خزانهٔ کرمندن واصل اولور عاقل
و کامل اولدر که جمع ماله مائل اولمیه و وصول نوالهٔ فیض حقه حواله قیلوب دیدهٔ توکله
پردهٔ طمعی حائل قیلمیه که هیچ بر ذره آنك خوان احسان و سفرهٔ انعامندن بی بهره
اولمق میسر دکلدر و اول مقدار روزی که علم ازلی وامر لم یزلیده مقرر و مقدر اولمشدر
زیاده و نقصانپذیر اولمق متصور دکل (ع) که در پیمانهٔ تقدیر بیش و کم نمی کنجد *
دهقان ایتدی ای زن عالم اسبابده ملاحظهٔ وسایط لازم و محافظهٔ سبب ظاهری
ضروریدر صورتا حدیث * الکاسب حبیب الله) نداسن کوش ایتمك کرك معناده
ساغر نو کلدن (وافوض امری الی الله) بادهسن نوش ایتمك کرك (بیت) غافل منشین
که عالم اسبابست) اسباب نکه دار و تو کل میکن) زن سکوت ایتدی دهقان صرهٔ
زری کمر نه بند ایدوب کندی کارنه کتدی بر کون اتفاق بر چشمه ده غسل ایدر ایدی
صرهیی بلندن چوزوب کنار چشمه ده قودی چون لوازم اغتسالدن فارغ اولوب یاب
سن کیوب صرهٔ زری انده اونودوب کتدی کویا که کندوسن اول غیری نجاستدن پاك
ایتدی اتفاق آنك عقبنجه بر شبان کوسفندلرین صوارمق ایچون اول چشمه یه کلدی
چشمی اول صره یه که عین نعمت ایدی راست کلوب علی الفور الوب سرور موفور
ونشاط نامحصور ایله دونوب منزلنه کلوب شمار ایتدکده اوچ یوز عدد دینار
تمام عیار بولوب کوکلندن ایتدی بو عقد تمام انجق بوندن بعض خرج اتسم
عدد معهوده نقصان کلور شاید که من بعد بو عقده یتشمك میسر اولمیه اولی
بودر که صبر ایدوب بو صرهیی ضرورت ایامی و بینوالق هنکامی ایچون ذخیره قیلم پس
اول ساده دل دخی قلبنا اکا بنا ایدوب زری در بغل قیلدی واغزنه مهر سکوت اوروب
صموت کالحوت بنه مهمنه مشغول اولدی اما چون دهقانك زریادنه کلدی دیدهٔ
حیرتندن باران حسرت یاغدیروب فریاد جانکداز ایتدی واندوه بسیار ایله یمین
ویساره تك و تاز ایدوب اظهار اضطرابه اغاز ایتدی اخر الامر مأیوس و مغبون
وملول و محزون منزلنه کلدی صورت حالی عیالنه تقریر قیلدی دل پیر زال خود
غصهٔ قصهٔ زر شوهر ایله مالامال ایدی چون کیفیت واقعه یی اشتدی ایتدی ای

بحر دورزلك محافظه سنده بمله بو قدر جنك وادرار ونفقه ده امساك
ايدوب باب معيشتي عيالكه تنك ايدر ايدك شمدي مستحق سن كه نار حسرت دينارله
بريان وفرقت زردن زر دونزاروبيز راسكدن جانكدن بيزار اولوب ليل
ونهار زاري قيلوب كريان اوله سن دهقان ايتدي راست سويلرسن * بيت *
بدرد دوري اكر مبتلا شديم سزاست) چوروز وصل نكفتيم شكر نعمت خويش) عجب
خطا وخبط ايتدم كه فكر ادخار وقصد ضبط ايتدم ومالمي اهل وعيالمدن دريغ
ايدوب ومحافظه سنده جد بيحد وجهد بليغ ايتدم شائبهٔ خردن بيبهره در اول
مردكه صرهٔ زري دركر ايدوب شب وروز محنت ودرد چكه وآسايش نسيه ايچون
رنج نقدي قبول قيله ونا كاه كارخانهٔ تقديردن بر نقش كه لوح ضميرده مرتسم
اولمش اوله صفحهٔ ظهوره كلوب بو تجليدن كرداب حيرت وغرقاب حسرته دوشوب
ساحل نجاتدن بعيد ونويد حياتدن نا اميد قاله * مثنوي * آنكه كهر دارد وكان
ميكند * جان زبراى دكران ميكند * چند بافزون غم افزون خوري * شير دهت
هست چراخون خوري * چند كشي ازپى بيشي كزند * كوش بخرسندى وباش
ارجمند * پس دهقان توبه وانابته مشغول اولوب نذر وعهد ايتدي كه من بعد شي
ادخاره قصد ايتميه وقليل وكثير مقدورني ارباب استحقاقه انفاق ايليه لاجرم
حبل متين توكله توسل ايدوب جميع مقاصدني جناب حضرت حقه وكرم جواد
مطلقه تفويض قيلدي وسر اعتمادني خط تسليم وانقياده قويوب قضاى رب
العباده رضا ويردي (ع) بنشين وتكيه بركرم كارساز كن * اول جانبدن شبان
صرهٔ زري دركر ايدوب رمهٔ كوسفندايله كوه وصحراده تفرج كنان كزر ايدي بركون
اتفاق برچاهدن صوچكركن ايراقدن نيچه نفر سوار بديدار اولدي * شبان مبادا
زرلري هميانتدن الالر ديو خوفندن صره يي كوتوروب اول چاهه آتدي چون وقت
غروب قريب ايدي كوسفندلرين مأوالري جانبنه سوروب كتدي بر زماندنصكره
دهقان مكر بر طرفه كيدر ايدي اتفاق اول چاهه راست كلوب شراب ايچون
اول چاهه شتاب ايديجك ناكاه برباد سخت پيدا اولوب دهقانك كلاهن باشندن
كوتروب اول چاهه آتدي دهقان ترسان وهراسان قعر چاهه اينوب كلاهن ارركن
ناكاه صرهٔ زراليه كيردي (بيت)

زنج اوم مركن كيميسي كنجه ايرر * يتوروب كيمي كنجي رنجه ايرر

وظائف شكر الهى يه قيام ايدوب سرور وموفور ونشاط نامحصور ايله دونوب مقامنه
كلدي وقصهٔ زروهمياني اهل وعياليله درميان ايدوب ايتدي (مثنوي) مژده كيم
طوغدي طالعم آبي * چقدي كلدن سعادتم بابي * چون شمار ايتديلر همان

اوچ یوز عدد دینار تمام عیار بولدیلر دهقان ایتدی جناب رب العباده بنم حسن اعتقادم وفرط اعتمادم بر کا بیله اول مقدارکه بندن استرداد ایتمش ایدی بی عیب نقص ونقض عیب خزانهٔ غیبدن نه میسر ومقدر قیلدی پس دهقان ایتدیکی نذر وعهده وفا قیلوب بذل ماله میل ایتدی نقود معهودک بعضن اهل وعیالی نفقاتنه خرج وبعضنی دخی رضاء خدا ایچون فقرایه بذل ایدوب ثوابنی حسناتی دفترینه درج ایتدی تا اول مقداردن ثلثانی کیدوب ثلثی قالدی اما شبان شبانکاه مهم اغنامدن فارغ اولیجق سرچاه مذکوره کلدی هرچند که باب تفحصده مبالغه ایتدی قعر چاهده یوسف زرباروندن اثر کورمیوب یعقوب وار یاسف ادیوب ایتدی بوزمانه نصکره بکا سرمایهٔ حیاتدن نه سود میسر اوله واول محبوب جانیمک حسرتندن بو محبتک جانی ثمرهٔ عمر وزندکانیدن نه لذت بوله * بیت * نعمت دیده نخواهم که بماند پس ازین * ماند چون دیده ازان نعمت دیدار جدا * پس شبان وروزان شبان متأسف وحیران اطراف بیابانده زار وسرکردان اولوب بعد زمان بعض مهم ضروری سببیله شهره کلوب اتفاق بو دهقانک زاویه سنده مهمان اولدی دهقان عادت کرام اوزره ضیفنک اکرام وضیافتنده اهتمام ایدوب امر طعام اتمام اولندقدنصکره هر نوع کلام میانه کلدی شبانی هرداستان که روایت وحکایت کند بنک حسب حال وآثار ملال خاطرین حکایت ایدر ایدی وا حیانا مکالمه اثناسنده ابر دیده سندن باران حسرت متقاطر وقطرات اشک متواتر اولور ایدی دهقان انک بو حالتک وملال وانفعالنک سببن صوردی شبان ایتدی نیجه شکسته خاطر وپریشان باطن وظاهر اولمیم که * بیت *

انچه ازمن کم شد ست ار از سلیمان کم شدی * بر سلیمان هم پری هم اهرمن بکریستی

اوچ یوز عدد تمام عیار دینارم وار ایدی که وقت ضرورتده مادهٔ استظهارم وبازار جهانده سرمایهٔ روزکارم ایدی راحت روحی انک دیدارنده اکار ایدم وشاهد فتوحی آیینهٔ چهرهٔ زرنکارنده مشاهده ایلر ایدم اول برقاچ ظالمک خوفندن فلان چاهه آتمش ایدم وانک حفظنی بانده بو حیله یی فکر ایتمش ایدم بعده تجسس ایدیجک اندن اثر بولمدم هرچندکه جست وجوی ایچون تک وپوی ایتدم اندن خبر بیلمدم دهقان چون دهان شباندن بو کلامی استماع ایتدی آشفته حال اولوب طوروب خاتونی قتنه کلوب ایتدی بو مالی که بز رزق حلال تصور ایتدک ودست تصرفی اکا دراز ایتدک انفاقی بابنده تهور ایتدک بو سهم انک حق صریحی ایمش بز غفلت سببیله ورطهٔ بلا وکرداب وباله دوشمشز حالا بقیهٔ محقری هدیه رسمنده اکا تسلیم ایدوب بو سرلک

اخفاسنده فرط احتیاط وشرط اهتمامی تقدیم ایتمك كرك والا احتمالدركه تمام مالنی مطالبه
ایدوب بزانك اداسنده عاجز اوله وززن چون شوهرندن بو كلماتی اشتدی بو رأیده اكا
موافقت كوستروب ایتدی چون حقیقت حال بو منوال اوزره درواجبدركه قادر
اولدیغمز قدر حق مستحقنه ویره وزودامن قناعت وتوكله تشبث ایدوب وراء پردهٔ
غیبدن بزدخی چهرهٔ نصیبمزی كوره وز (بیت) هركه یقینش بتوكل كشید * چهرهٔ
مقصود بزودی بدید) پس دهقان بقیهٔ دیناری تحفه رسمنده شبانك نظرنده قودی
شبان صمیم جاندن منت بیكران ایدوب صرهٔ نی صایوب تمام یوز دینار بولدی كلدی
كندی یه ایتدی (مصراع) این همه اول آثار جهان افروزست * بو مقدمه نتیجهٔ
حصول دولتدر چون میسر اولدی امیددركه باقیسی دخی محصل اوله حالا لازمدركه
بونعمتی غنیمت عظیمه بیلوب محافظه سی بابنده مبالغه قیلم تا بردفعه دخی بومقوله
دام بلایه كرفتار اولمیم (لا یلدغ المؤمن من جحر مرتین) پس النده اولان عصای
اژدر سیمایی كه انكله كوسفندلرینی تخویف ایدر ایدی زرلری تعبیه ایتدی تا دائم
النده دوره تعهد حالتدن خالی اولمیه وبرا حدا كامطلع اولمیوب دزد وراهزن اكا
یول بولمیه اتفاقا بركون برنهر جاری كنارنده طورركن غفلت طاری اولوب النده
اولان عصا عصای موسی كبی حركته كلوب آبه دوشدی شبان چندانكه عقبنجه آب
كبی روان ودوان اولدی حصول وصول میسر اولمدی مكر اول نهر جانب شهره كیدر
ایدی اتفاق اول كون زن دهقان شست وشوی ایچون لب جویه كلمشدی كوردیكه
روی آبده برعصا نیجه عصا (بیت) سعادت چرخی اوزره خط محور * ستون خیمهٔ
اقباله بكزر * راست كندی جانبنه كلور چون قریب كلدی الوب خانه سنه ایلتدی
مكر مطبخنده هیزم قالممش ایدی دهقان اتمام حوایج طبخ ایچون عصایی پاره لیوب
كوردی كه آستینی دامن سپهر برین كبی زراتشین ایله پر اولدی فی الحال زرلری
صایوب تمام یوز دینار بولدی سجدهٔ شكر ایدوب ینه دست بذل وانفاقی آچدی
واوچ كون اوچ كیجه تمام ییوب ایچوب دوكوب صاچدی برزماندنصكره شبان
ینه خانهٔ دهقانه مهمان اولدی سراسیمه وحیران وخالی اولكی حالتدن پریشان
ینه قصهٔ عصایی بیان وغصهٔ دیناری درمیان ایتدی دهقان تأمل فراواندنصكره
ایتدی راست سویله اول دینارلر یكه اولا قعر چاهده قویوب كتمش ایدك نه طریق ایله
كسب ایدوب نه وجه ایله جمع ایتمش ایدك شبان كیفیت حالی بیان ایدوب
ایتدی فلان زمانده فلان سرچشمه كنارنده برصره ایچنده اوچ یوز عدد دینار بولمش
ایدم ودیدهٔ اغیاردن حفظ ایدوب اول چاهده ودیعت قیلمش ایدم یوز دینار خود
معلومكدرسن صدقه ییورمش ایدك دهقان تبسم ایدوب حمد وسپاس وشكر بیقیاس
اول كریم ذوالجلال وقادر بیزواله كه حقه كندی مركزنده قرار ویروب

حقی مستحقنه ایصال ایتدی بیلمش اولکه صره نی سرچشمه ده بن فراموش قیلمش ایدم
واول چاهده که سن اکا آتمش ایدک بن بولوب المش ایدم بر یوزدینارانک تتمه سی ایدی که
سکا ویرمش ایدم حالیا غصابنم المه کیردی بوخرجلرکه کوررسن اول یوزدینارله درکه
حق جل وعلا بنه ویردی شبان برزمان مدهوش وحیران اولدی وایتدی
بوحکایت غریبه ضمننده اولان عجیب احوالدن معلوم اولدیکه کسه کسه نك
نصیبن یمز ایمش وتقدیر ازلی تغییرپذیر اولمز ایمش بومثلی ایراددن مرادبودرکه یاران
فضیلت قناعتك قدرین بیلوب دائره تو کلدن قدم بیرون قیلمیه لر و کردونك
احوال کونا کون ولباس بوقلمونندن غافل اولمیوب هنروکماله وزیور جماله مفتون
اولمیه لرکه چهره حقایق امور حجاب قضا وقدر ایله مستور ومآل حال
وسرانجام استقباله اطلاع وشعوردائره ادراك انسانیدن بغایت دوردر * ع *
کس را وقوف نیست که انجام کارچیست * القصه اول کونی بومحاوره ایله اخر
ایتدیلر یارندا سی که دهقان قدرت کلبرك آفتاب تابانی صحن کلزار آسمانده نمایان
قیلدی وسنبل غالیه بارشب تار بنفشه زار سپهرده وراء پرده خفاده قالدی (بیت *

کورندی زلف شبدن چون رخ روز * جمالی اولدی آفاقك دل افروز

(بیت) چو لاله چهره مهرازسپهر تابان شد) شکوفهای کواکب زدیده پنهان شد
دهقان بچه یرندن طوروب یارانه ایتدی سز فارغ اولك تا بن بو کون ثمر
اکتسابمدن نصیبی نصابه یتورم ویارانك بر کونلك نفقه سن تحصیل ایدوب
نظرلرینه کتورم ویارین که نفقه اخراوله هر بریکز نوبت ایله وجه معیشت تدبیرن قیله
رفیقلر بورأی اوزره متفق اولدیلر دهقان زاده دروازه شهره کلوب صوردی که
بوشهرده حوایج ناسدن نه متاع رایجدر * ایتدیلر بو ایامده هیزم زیاده عزیزدر
وبوهنکامده فاکهه شتا فواکه تابستاندن لذیذدر جوان همان کوه جانبنه روان
اولدی وهیزم خشکدن برخروارهیزم جمع ایتدی وحالة الحطب وار کوتروب شهرده
اون درهمه بیع ایتدی وطعام وشراب ایدن مناسب وقت نه ایسه الوب
جانب یارانه شتاب ایتدی چون شهردن چیقدی درودروازه ده یازدیکه کاسب
کارکذاره نه غم که نتیجه کسب بکروزه سی ده درمدر محصل کلام یاران اول کون
تمام مائده وطعام دهقانله عیش مدام ایتدیلر یارندا سی که حسن
جهان آرای خورشید درخشان لمعه جمال باکمال ایله چهره عالم تیره یی درخشان
ایتدی * بیت * صبحدم چونکه روشن اولدی جهان * خودنما اولدی شاهد تابان
جوان صاحب جماله ایتدیلر که سنده بوکون غنج ودلال وحسن بیمثالکله که
جرمال و تحصیل آماله وسیله کامله عدایلر ایدك بر حیله فکر ایله که سبب فراغ بال

یاران وموجب رفاع حال خلان اوله جوان ملتمسلرینه اجابت ایتدی واندیشه مند
جانب شهره متوجه اولوب کندی کندی یه ایتدی بنم المدن برایش کلمز برایش
بجرمدین دوغمش دخی اولمزنه تهی دست کتمکلکه مجال ونه برحبه کسب ایتمکلکه
اقتدارووار (بیت * کارم ازدست تودرهم شدومشکل آنست * که کشادن
نتوان پیش کسی مشکل خویش * بوحیرت ایله شهره کلدی وبواندیشه ایله محزون
وملول برکوچه کوشه سنده نزول قیلدی ناکهان (بیت) برزن نازنین وموی
میان * سروقامت نکارغنچه دهان * که مطلع ملاحتده مهرتابان وذروهٔ
ظرافتده کوکب درخشان ایدی ومال ومنالی وحسن وجمالی بیپایان ایدی
اول کوچه دن نمایان اولوب اول سرونازودلنوازی کوردی قدموزون ولعل
میکون وحسن عجیب وخط دلفریبنه مفتون اولوب متاع صبروسکونی بادهوایه
ویردی * مثنوی * آغوب باشینه زلفی کیبی دوذی * ایچینه دوشدی انک عشقی
اودی * هوای سروقدی غالب اولدی * اوسروه ایرمکه کی راغب اولدی * آخر
کنیز کارندن کندی یه همراز اولوب هر ترانه ده دمساز اولنلره ایتدی * مثنوی *
بیلورمیسزنه برجک ماهیدربو * نیچه چشمک تماشاکاهیدربو * نه کوندن الدی
پرتوبومه نو (که صالدی برج حسنه بویله پرتو (بورخساره زیبایه نظرایلیک که چهرهٔ
رنکین وردآنک طراوتی خجلتندن نسرین کبی زردوبوقامت بالای طوبی همتایی
تماشاقیلک که آنک لطافتی غیرتندن سروسهینک بهی کبی اوستی پرکردایچی پرددر
* بیت * سرومن ازچمن جان ودل آمدبیرون * نسبتش نیست بدین سروکه ازآب
وکلست * خطنی کورمزمیسزکه بربلای فتنه انکیزدرلبلرین صورمزمیسزکه
برلعل شکرامیزدر (بیت * تبارک الله تاان چه روی وان چه خطست * کای
وسبزهٔ ازرحمت خدا کرده * بوجمال وکمال بنی آدمده اولمق محال وبوخط وخال
روی عالمده بی مثالدر ماهذا بشران هذا الاملک کریم * براندیشه
ایلینک که بومرغ همایون دامه دوشه وبرحیله فکرایلیک که بونکارنازنینه الیمز
ایریشه * مثنوی *

کلوک اغزبرایدک ال اوشورک * بومرغ وحشی لی دامه دوشورک

دوزلک مکرایله بوکادام ودانه * اوله کیم ایلیه سزمرغ خانه) کنیزکلر سمعا وطاعة
دیوب کتدیلر وجوان حضورینه واروب ایتدیلر * مثنوی * نوزلک قنغی کلستانک
کلیدر * زبانک نیجه کاشن بلبلیدر * نه نامه لوحیدراول صورت چین * نه خامه
حرفیدراول زلف مشکین * ای جان جهان بونکارنازنین که نقشبندان چین انک
شکل زیباسنده صورت بیجان کبی حیراندرخلئیا بکه دعاوثناعرض ایدوب ایدرکه

سیما کزده علامت غربت واربو شهرده غریبه بکزرسز غربا شکسته خاطر اولورلر
حالا مناسب منزل مهیا واسباب عیش کامل ومستوفادر اکر مهمانلق زحمتنی
قبول ایدوب بر ساعت خوان جمالکزله میزبانلق بیوره سز بیزه عمر جاودانی حاصل
اولور سزه ده زیان اولمز فائدهٔ رایکانی واصل اولور بیم اغیاردن خاطره غبار کلمز
بو سری بزدن غیری کمسه بیلمز وبو امره عسس دکل مکس دخی مطلع اولمز (مثنوی
نه خوف شحنه نه بیم عسس وار * نه سزدن بزدن ارتق انده کس وار * جوان
جواب ویردیکه فرمانبردارم وبو بازاره جانله خریدارم پس همان جوان منزل زن
مزبوره مهمان اولوب والحاصل اول کون اخر اولنجه جمیع مرادات نفسانیه یه
واصل اولدیلر (مثنوی) هوای دل هوس راشد عنانکیر * شکیب ازدست بیرون
جست چون تیر * عروسی دید زیباد لفریبست * تنور کرم خالی نان فروبست
اول زمانکه جوان همراهلری جانبنه روان اولدی زن صاحب کرم حق قدوم اجرت
قدم تمام یوز درم کتوروب مهمانک اوکنده قودی جوان دخی الوب حوایج معاش
یارانه صرف ایدوب دروازهٔ شهرده یازدیکه ارباب حسن وجماله قلت مال ومنالدن
نه غم که برکوننک تماشای جمالک قیمتی یوز درمدر برکون دخی بازرکان کارخانهٔ
حکمت کلید قدرت جناب عزتله صندوق فلک اطلسی آچدی ودیبای زربفت
شعاع آفتابی دکان سپهر والادن برازان بازار دنیایه دوکوب صاچدی * بیت *
فروریخت زرچرخ کوهرفروش) زبازار کردون برآمد خروش) بازرکان زادهیه یارانی
ایتدیلر بوکون سنک عقل وکفایتک سهمانی اولسق کرک بازرکان زاده دخی علی الراس
والعین دیوب ملتمسلرینی قبول ایتدی وعلی السحر دروازهٔ شهره کاوب کوردی که
قیمتی متاعلرله مشحون برکشتی دروازهٔ شهره کلدی تجار شهر متاعلری کشاد
بولسون دیوانلرکا به معامله بابنده مساهله ایتدیلر بازرکان زاده انی دکربهاسنه
عقد ایدوب همان اول کون مرابحه طریقی ایله اون اون بره نقد ایدوب تمام راست
بی کم وکاست بیک درم فائده ایتدی اسباب معاش یارانی مهیا ایدوب دروازهٔ شهرک
کتابه سنده کتابت ایتدی که اصحاب فهم ودرایته معلوم اولسونکه برکوننک عقل
وکفایتنک حاصلی بیک درمدر برکون دخی شاه سپاه انجم طارم فلک چارمه نزول
ایدوب منجوق رایت سلطنتی کنکرهٔ قلعهٔ سپهره یتوردی * بیت

شاه خاور فلکده دکدی لوا * جیش نور یله جوشه کلدی هوا

شهزادهیه ایتدیلر سن همواره توکل لافن اورورسن ودایم تفویض وتسلیم مقامنده
طورورسن واکر واقعا بو صفتلردن بر فائده حاصل اولمق وار ایسه سنده دریغ ایتمیوب بزم
کارمزلک تیمارنده سعی بلیغ ایتملک کرکسن شهزاده کلام یارانی تلقی تمامله قبول بیوردی

وعز بمت کامل ایله طوروب اول دخی شهره واردی قضای الهی اول شهرلئ پادشاهی
وفات ایدوب خلق عالم آنك تعزیه وماتمنه مشغول ایدی شهزاده تماشا ایچون شاهك
قصرنه چیقوب برکوشه ده خوش اولوب طوردی دربانلرلئ بریسی کوردیکه جمیع
خلق محزون وملول جزع وفزعه مشغول اولوب طوررکوشۀ قصرده برشخص ایکم
کبی اغزینه مهرسکوت اوروب ابسم اوتورر (بیت) بوموبن غنچه وش اغزینی محکم
اوتوررطفل سوسن کبی ابکم * زبی اول طائفه زینه مطابق وخلایقله بومصیبتده
موافق دکل جاسوس خیال ایدوب فی الحال یانینه واردی واحوالنی تفتیش ایدوب
خاطرنه تشویش وبردی ناکام شهزاده انك تلخ کلامنی هضم ایتدی وآتش خشمن
آب حلمله تسکین ایدوب کندی کندی یه ایتدی (م ی) سفیه ار درشتی کند از غرور)
زمن غیر نرمی نیاید ظهور * ور از ناخوشی بر کشد صد خروش * مرا ناخوش از وی
خوش آید بکوش) چون جنازۀ شاهی چیقروب قصر عالی غوغای خلایقدن خالی
قالدی شهزاده همان انده قالوب قصرلئ جوالیسنی تماشا وسیران ایدر ایدی دربانك
زنجیر جنونن برکره دخی تحریك ایدوب خشم تماملہ کلدی شهزاده یی طوتوب زندانه
ایلتدی (مثنوی) ایلتدیلر آنی زندان ایچینه * قودیلر کلبۀ احزان ایچینه * قونوب
زندانه بوماه اولدی مهمان * اوتندی بردینه کجدی زندان * صناسن چاهه
کیردی ماه نخشب) اولوب زندان آنکله چاه نخشب * چون کیجه اولدی یاران
شهزاده دن اثر کورمدیلر وهر یار یکه تجسس ایتدیلر خبر بیلمدیلر بربرینه ایتدیلر
بو بیچاره جوان کندینك توکلنه اعتماد وبنای کارنی قواعد تسلیم اوزره
بنیاد ایتمش ایدی چون بوصورتدن فائده بولمدی غیرتدن تهی دست کلکده ده
راضی اولمدی بوسببدن بزم صحبتمزدن اعراض ایتدی بلکه عارلنوب باشن الوب
بر دیاره دخی کتدی کاشکی اکا تکلیف مالا یطاق وسینه من هدف تیر فراق
وعلف شمشیر اشتیاق ایتمیدلئ بونلر بونده بری برینه زبان ملامتی دراز ایدر ایدی
شهزاده انده قید وبند زندانه کرفتار اولوب لسان حال ایله رفیقلری جانبنه پیغام
ارسال ایدوب بویتله نالۀ جانکداز ایدر ایدی * بیت *

خبر ما برسانید بمرغان چمن * که هم آواز شما در قفسی افتادست

یارندا سی شهرلئ اشراف واعیانی واصول وارکانی جمع اولوب دیلدیلرکه شغل ایالتی
وکار حکومت ولایتی برکسنه که فرق همتی سزاوار تاج سلطانی وخنصر دولتی
شایستۀ خاتم جهانبانی اوله مقرر قیله لرکه پادشاهلرینك فرزندی اولمامش ایدی
ونبیرۀ شاهیدن برفرد قالمامش ایدی بونلر بومفاوضه ده معارضه وبومشاوره ده
محاوره ایدرکن دربان من بوراپلروکلوب ایتدی بوسری اظهار وبوکاری آشکار

ایتمالکه دونکی کون برجاسوس طوتوب طورورم مبادا که انك بررفیقی اولوب تحقیق
حال ایچون بوکون بونده حاضر اوله وسزلك منازعـه ومجادله کزه واقف اولوب دیدهٔ
تجسس ایله احوالکزه ناظر اوله پس حکایت ملك زاده یی بتمامها اول جماعته انها
ایتدی انلردخی استکشاف احوالده اهمال اختلال کلی یه باعث اولمق احتمالن
وبروب برسبیل استعجال برسرهنك ارسال ایدوب فی الحال شهزاده یی مجلسدن
کوتردی ومجلسه کتوردی چون انلرك نظری آیینهٔ جمال ملك ارای ملك زاده یه
مصادف اولدی دیدهٔ فراستله کوردیلر انك سیماسنده علامت رشد وسعادت
هویدا وامارت خبث وشقاوت ناپیدادر * مثنوی * سعادت غره سی الننده طالع
شهامت پرتوی شکلنده لامع * شرایط تعظیم وتکریمی تقدیم ایدوب صوردیلر که
بومرزبومه قدومکه علت ومولد ومنشأ کی ترك ایدوب * دیار غربت اختیار
ایتمکه حکمت ندر (بیت) توبدین حسن ودلبری (از کجا) ایی) بنشین که زبرای دل ما
می ایی * شهزاده انلرك جوابن وجه صواب اوزره ادا ایدوب * اصل ونسبن [illegible]
وحسبن وپدرینك کیفیت وفاتن وبرادرینك کندی یه سوء التفاتن وترك دیار اختیار
ایتمکك سببن ویاران آندن برکونلك جهت معاش طلبن برسبیل تفصیل تعبیر
دلپذیر ایله تقریر ایتدی اتفاق بعض اکابرکه انك پدرینك دیوانه حاضر اولوب اول
کوهر صدف شاهی کوشهٔ تخت شهنشاهیده مشاهده ایتمشلر ایدی انی کوریجك
بیلدیلر روساء ارکان دولت انك اسلافنك شوکت سلطنت وبسطت مملکتن
بیلدردیلر واول ولایتك جمیع اکابر واصاغری انك دیدار فرخفالیله خوشحال
اولوب وطلعت میمون وملاقات همایونی عین سعادت بیلوب متفقة الکلمة ایتدیلر
بوخطه نك حکومتنه سزاوار بو شهزادهٔ عالیقدار در که نسب پاك وحسب
پاکیزه سی واردر بی شبهه افتتاح ابواب معدلتده سلف بزرکوارنه اقتدا واکتساب
اسباب محمدتده آثار ستودهٔ اباء کرامنه اتباع واقتفا قیلسه کرك وبیخ درخت ظلمی
نیروی بازوی شهامتله قمع وفضایل نسبی مفاخر مکتسبی ایله جمع ایدوب رعیت سایهٔ
حمایتنده آسوده حال اولسه کرك لمعهٔ فریزدانی که انك جبین مبیننده ساطعدر
جهانبانلق استعدادنه وکشورستانلق استحقاقنه دلیل ظاهر وبرهان قاطعدر
شهریارلق علامتی سیمای سعادت انتماسنده لایح وتاجدارلق امارتی آیینهٔ جمال
جهان نماسنده واضحدر * بیت *

برحشمت سلیمان انکس که شک نماید * برعقل ودانش او خندند مرغ وماهی

پس همان ساعت اکا بیعت ایدوب کوکب طالعی حضیض دنائتدن ذروهٔ
نباهته ایردی بوسهولتله خلعت خلافت وایالت ولایت الننـه کیردی شجرهٔ توکله

واعتماددن بو ثمرهٔ مرادی دیردی هر کسه نك كه قدم نیتی مقام توكلده راسخ وبنای عقیدتی مكان تسلیم ورضاده شامخ اوله مقاصد دین ودنیا اكا سهولتله ال ویره ونقاب آرزودن شاهد مرادی احسن وجه اوزره یوز كوستره * قطعه * كلید توكل كراید بدست * در كنج اقبال بتوان كشود * بچوكان صدق اندرین عرصه كاه * زمیدان توان كوی دولت ربود * اول ولایتده عادت بوایدی كه پادشاهلری اول جلوسنده بر پیل سفیده بندیررلر وكافهٔ انام جمع اولوب زینت تمام ایله كردا كرد شهری كزدیررلر ایدی انك بانده دخی همان اول عادتی رعایت ایتدیلر شهزاده اول محلده كه مهر جهانكرد كبی اطراف شهری دوراید وب دروازه یه كلدی اول سطوری كه یاران مز بور دروازهٔ شهرمذ كورده خامهٔ زبانله تسطیر وزبان خامه ایله تصویر وتحریر ایتمشلر ایدی كوروب بیوردی تاسطور مزبورلرك فوقنده آب زرایله یازدیلر وكتابهٔ بابه قلم آهنین ایله قازدیلر كه نهال كسب وجمال اول زمان ثمره ویررودرخت عقل وكفایت اول وقت بار آوراولور كه سحاب قضاء سبحانی اكا پرورش ویره ورشحهٔ تقدیر صمدانیدن اكا مدد ایره بودعوایی تحقیق وبوقضیه یی تصدیق ایدراول رفیقلك حالی كه اولكی كونده زندان محنتده محبوس اوله ایكنجی كون دیوان سلطنتده تخت شاهی اوزره جلوس قیله پس بنه مقر عز وجلاله اقبال ایدوب مسند خلافت آنكله بهاوبهجت بولدی ولشكرا كامسخر وكشورا كامقرر اولدی * بیت * بخت چون برتخت دیدش تهنیتها كرد وكفت) ای كه برتخت جهانداری تومیدانی شكفت) پس همراهلرین دعوت ایدوب صاحب عقل وكفایتی وزیرولایت قیلدی ودهقانزاده یی اسباب واملاك خاصه اوزره ناظر نصب ایلدی وصاحب جماله بیحدوبیكران مال ومنال احسان ایدوب بیوردی كه هرچند كه مفارقت احباب دشوار ومهاجرت اصحاب صعب كاردر اما اصلاح حال ومآل بودركه سن بوخطه دن ارتحال ایدوب برمقامه دخی انتقال ایده سن تانسای ناقصات العقل سودای عشقكله مغبون وجمال حسنكله مفتون اولمیه وفسق وفجوركه بحسب العقل والنقل منهی ومحظوردر شیوع وظهور بولمیه بعده اركان دیوان واشراف واعیانه متوجه اولوب ایتدی واضحدركه سزلر میانكزده چوق كمسنه لرعقل وكفایتده وفهم ودرایتده وزوروشجاعتده بندن راجحدر اما دولت عنایت ازلی وسعادت مساعدت ارادت لم یزلیله واقعدر نته كم كلام قدیم وتنزیل كریم واجب التكریم والتقدیمدن * تؤتی الملك من تشاء) آیتی بومعنانك بیاننده نص صریح وبرهان قاطعدر * مثنوی *

ای مقصد همت بلندان * مقصود دل نیازمندان

ازقسمت بندكی وشاهی * دولت تودهی بهر كه خواهی * توفیق تو كرنه ره نماید

این راه بعقل کی کشاید) بو معنایی مؤید و بو دعوایی مؤکددر که همراهلر ملك هر بری نفسلرینی بر عمله نصب ایدوب قوت لا یموت و سدرمق کسب ایتدیلر بن نه کندی زور وقوتمه اعتماد ایلدم ونه جمال وصورتمه ونه تمیز و بصارتمه استظهار ایتدم بلکه بنای امورمی اساس توکل اوزره اوروب قضای ربانی و مقدرات آسمانی یه رضا ویروب ایتدم بیت) سر قبول بباید نهاد کردن طوع) که هرچه حاکم عادل کند همه دادست) چون شهزاده کلامنی تمام ایتدی حضار مجلسدن برمرد دانا اقدام اقدام اوزره قیام ایدوب وظایف دعا وثنایی ادا ایتدکدنصکره ایتدی هر کلمه که رشتهٔ کلام جواهر انتظام ملکده منسلك اولمشدر بر لؤلؤ آبداردر که صدف خردده پرورش و بروز تمام عیاردر که محك حکمتده آزمایش بولمشدر جهاندارلق اسبابنك نصابی عقل وحکمت وتاجدارلق استعدادنك شرطی فضل ومعرفتدر پس جناب سلطنت اکتسابك پادشاهلغه لیاقتنه بو اشارت حجت وشهریارلغه استحقاقی بو دلیل ایله مبین ومثبتدر افرید کار عز اسمه علم ازلیله عالمدر که هر بر فردك انواع تربیتدن نه نوعه قابلیتی واردر وهر شخص اصناف مرتبتدن نه جنسه سزا واردر * بیت * زخوان نعمت بی منتهای او هر کس * بقدر حوصلهٔ خود نواله می یابد * بو ولایت اهلنك سعادتی سنی بو منزله کتوردی وبو بوم سکاننك قوت طالعی سن همای اسمان آشیانك سایهٔ همایونن مرغان شکسته بال رعیت اوزره سایبان ایتدی * بیت * مبارك منزلی کانجا فرود اید چنین ماهی * همایون عرصهٔ کاردبسوی بش رخ چنین شاهی کبار اعیاندن بر نامدار دخی یرندن طوروب ایوان دیوان کیوان رفعتی زیور ثنای شاه جوانبخت فلك تخت ایله اراسته قیلوب بو نظم جواهر انتظامی طبق دهانله فرق شهریار کامکاره نثار ایتدی * قطعه *

ایا شهی که کف کامکار زر بخشت * کمند در بر کردون کامران انداخت

شد از نزول حوادث چو اسمان ایمن * بران دیار که چتر تو سایبان انداخت * بو اسلوب اوزره ارکان واعیاندن هر بری مقتضای مقامه مناسب کلام بیوروب صحایف مناقب خسروانه دن بر و نکته اظهار ایتدیلر عاقبة العاقبة بر پیر پاکضمیر و پاکیزه تقریر بساط کلامه اقدام اقدامی دراز ایتدی وتقدیم لوازم دعا و مراسم ثنادن صکره بو طرز اوزره کلامه اغاز ایتدی که ای ملك باب قضا وقدرده که زبان کوهر افشان شاه اول مجلسده اندن فتح کلام ایتدی بو بنده نك بر سر کذشتی واردر شویله که فرمان جهانمطاع شرف صدور بوله تقریر ایدلیز برایله مرفوع حضور پر حبور اوله ملك ایتدی سویله کورهلم نیجه واقع اولمشدر اول (حکایت) پیر ایتدی اول زمانکه جوان ایدم ملازم ارکان دیوان ایدم چون دنیای غدارك بیوفالغنی فهم ایتدم وبو زوال داستانك

مكروفر يني جزم ايتدم وعين اليقين بيلدمكه عروس شوهركش دنيا نيجه ياران دمسازڭ سازبود وعودوجودين يره چالمشدروبو معشوق حيله بازنيچه عشاق سراندازڭ برلعب ايله اياغن المشدرنفسمه ايتدم اى دردمند رشتهٔ دلكى بر غدار حيله كارڭ محبتنه بنداتمشسن كه صدهزار شهريار كامكارڭ سينهٔ وجودنه دست رد اورمش وبيحدوبى شمار تاجدار نامدارڭ خرمن حياتن صاوروب بادفنايه ويرمشدر* مثنوى * قنى اول پربوزنده شاه اولنلر* سپهر سلطنتده ماه اولنلر* يانور لرشمدى يرالتنده ابتر* قره طپراغه اولمشلر برابر* سنڭ بوسوداده سودڭ بوقدر تعب بيهوده چكمه وبورهگذارده كه عمر كاربان رنج ومحنتدر ميل اقامت ايتمه* رباعى* هركس كه ره ورسم جهان نيك شناخت) ازبهر اقامت اندرو خانه نساخت) اين كهنه رباط را عمارت چه كنى) اخر چو بديگريش بايد پرداخت خواب غفلتدن بيدار اول كه وقت تنگدر سمند رهوار روحه سوار اول كه مركب بدن لنكدر عمر كوتاهده توشه احضار ايله كه مسافهٔ راه دورو دراز و قربهٔ قلبڭكى آب قناعت ايله پرقيل كه تاب آتش باديه جانگدازدر* مثنوى * ان طلب امروز بهر كوشهٔ) كزپى فردات بودتوشهٔ) راه تو دور آمد ومنزل دراز) برگ ره وتوشهٔ منزل بساز چون بوغفلتدن متنبه اولدم نفس سركشى لجام نصيحتمله زير رانمده رام ايدوب نشاط تمام ورغبت صدقله تحصيل زاد آخرته متوجه اولدم ودامن طاعت خالقه تشبث ايدوب رغبت دنيا وصحبت خلايقه پشت وپا اوردم (بيت)

سوكلدن محو ايدوب دنيا هواسن * قومادم انده حقڭ ماسواسن

بركون اتفاق برمهم ايچون بازاره واروب كوردم كه برصياد بر جفت هدهدى برقفسه قويمش كيدر بيچاره لر محبس قفسده بربرينڭ حالنه كريان وگرفتارلق بلاسندن تنور غمده بريان خدادن مژدهٔ خلاص ديليوب افغان ايدرلر بونلرڭ بو حالنه ترحم ايدوب قصد ايتدم كه صياددن انلرى صاتون الوب بند بلادن رها قيلم وبووسيله ايله حبس عذاب ايزديدن دولت ازاد ابدى يه مترصد ومترقب اولم صياد انلره ايكى درم بها تعيين ايدوب اكسكه رضا ويرمدى بنده همان ايكى درمه مالك ايدم متردد اولوب نفس حريص اول ايكى درمڭ عدمنى جائز كورمدى خاطردخى قادر ايكن اول بيگناهلرى بندقفسده قومغه مذهب مروتده رخصت بولمدى اخر توكل كاى ايدوب قيمت معهودى ويروب ايكيسندخى الوب شهردن طشره برخالى يره كتدم وباشم اوزره چويروب رضاء الله ايچون مالمدن ازاد ايتدم انلردخى بروبرانه ديوارڭ اوستنه چيقوب بيكا اواز ايتديلر وتنه كيم حق شناسلق رسميدر زبان نياز ايله اعتذاره اغاز ايدوب ايتديلر حالا بو احسانڭ حق مكافاتنه وبو انعامڭ تمام مجازاتنه قادردكلز امابو ديوار

التنده برصندوقچه واردركه پركوهرشاهوار دركرچه بو نعمت مقابله سنده بی قدر وبی قیمتدر اما عجالة الوقت شرف قبول ارزانی بیورلسه كمال منتدر بن انلرك بوكفتارندن تعجب ایتدم واستغراب ایله انلره خطاب ایدوب ایتدم عجب حكمتدركه زیرخاككده صندوق پر جوهری كوررسز زبر خاشاكده رشتهٔ دامدن غفلت قیلورسز جواب ویردیلركه چون حكم قضا نازل اوله وفرمان قدر جریان بوله دیدهٔ عقل رمد جهالت ایله خیره وروز بصیرت ظلمات غفلت ایله تیره اولور اول محلده نه عاقلك بصیرتی اثر قیلور ونه عارفك بصرنده نور وفر قالور بو جمله یه باعث اول حكم الهیدركه بو حالاتك ضمننده حادث اولور (بیت) هرچن نازل اوله امر قضا)هوش مدهوش اولور بصر اعما) بو حكایت پادشاه جهانپناه قضا وقدر بابنده بیوردیغنه كواهدر حكمای حكمت شعار بو معنایی بورباعیله اشعار ایتمشلردر (رباعی) كركار تونیكست بتدبیر تونیست ورنیزبدست هم زتقصیر تونیست) تسلیم ورضا پیشه كن وشاذ بزی) كین نیك وبد جهان بتقدیر تونیست * پس ایتدی ای پادشاه بن اول دیوار التنی قازوب اول دید كاری كبی اول صندوقچه یی بولدم وایچنده اولان جواهری سلك ضبطه چكدم ومحافظه سی بابنده مبالغه قیلدم حالیا استانهٔ اسمان رفعتده مرفوع بندهٔ بیمنت اولدركه ملك مثال مبارك ارزانی بیوره تا اول درج جواهر خزانهٔ عامره ایچون قید وضبطه ربط اولنه شهزاده ایتدی بو تحفه یی سن اكدك برنده غیری شریك اولمق وبو نهالی سن دكدك ثمرنده آخری مشارك قیلمق خلاف شرط انصافدر بو جواهر حكمتك الان كه سلك بیانه چكدك بزه یتر وبودرج نصیحت كه نقاوهٔ دانش ومعرفتدر بزه كفایت ایدركه صراف عقل قتنده كوهر كلام صاحب هنردر ومس قلب اكسیر حكمتله زرتمام عیار اولمق میسردر * مثنوی)

دروكوهردرر حكمت كلامی * خصوصا محكم اوله انتظامی

سخن حكمت سوزین فهم ایلیه كوش * سماعی روحی ایلر مست ومدهوش) دل وجان ایلر استقباله آهنك) آلوربغرینه باصرغنچه وش تنك * اولور خندان انكله چشم غمناك * بولور شادی انكله جان غمناك * ایررسه مرده جسمه زنده ایلر * دل وجان شمعنی تابنده ایلر * تعالی الله زهی شان الهی * ایدر آب حیات اصلن سیاهی چو بو شان الهی واردر انده) عجمی براید رسه دلده جانده) چون بیدبای حكیم بوفصل پراصلی اخرایتدی * ومضمون وصایای هوشمنك بوداستانله پایانه یتدی رای دابسلیم مراسم خدمت ولوازم مدحتی ادا ایدوب ایتدی بحمد الله كه یمن حكمت حكیم عالی مرتبت ایله نقاب خفا چهرهٔ مقصوددن مرتفع اولوب غایت مأمول ونهایت مسئول سن دانای سامی منزلتك بركت صحبتیله حصوله موصول اولدی

مثنوی) جزاك الله كه جانم کوزین آچدك * کوزیمه قارشو جانان یوزن آچدك) امیدم یوزینك آچدك نقابن * کیدردك دیدهٔ دلدن حجابن * دلم پرنور ایدوب ای مهر روشن خلاص ایتدك ضلالات ظلمتندن) خضروش بكا رهبر اولدك ای جان * كه ایچردك مرده جسمه آب حیوان * حالیا متضرعدر كه حكیم روشنضمیر بو حقیرك ناصیهٔ ملتمسنه دست رد اورمیه و بو محقردن كه فرط اخلاصمدن سدهٔ حكمت اختصاصنه هدیه کتوردم استنكاف بیورمیه * بیت * نیست بر طبع نازکت پنهان * نکتهٔ تحفة الفقیر حقیر * برهمن ایتدی ای ملك بن کوشهٔ دنیاده فقر له فخری نفسمه پیشه و زاد قناعتی کندیمه توشه ایدوب دامن دلمی لوث علایقدن پاك و آیینهٔ ضمیری زنك عوایقدن تابناك ایتمشكن هیچ وجهله ممكن میدر كه بر دفعه دخی زنك قاذورات دنیا ایله الوده ورنك كدورات مافیها ایله اندوده اولم * مثنوی * بدنیا ناتوان آسوده بودن) دریغ امدمرا آلوده بودن) اکر پادشاه سعادتمند دیلرسه كه بو خدمت ایله بنی ارجمند ایدوب طوق منتی تا قیامت کردنمه بند ایلیه توقع ایلرم كه بو جواهر حكمت و لآلئ معرفتی رشتهٔ تالیفده ترصیع و ترصیف ایدوب جمیع امورنه پیشنهاد و قواعد احكام سلطنتی انك اوزرنه بنیاد ایلیه وهمواره بو وسیله بنی فر اباد خاطر عاطر ایدوب اوقات مستطابه ده دعوات مستجابه ایله یاد ایلیه كه بر موجب مضمون) لایرد دعاء امام العادل دعوات سلاطین عدل آیینه عز اجابته مقروندر رای كلام حكیم روشن رأیه شرف قبول ارزانی بیوردی وهماندم برهمنی وداع ایدوب سنه دار الملكنه رجوع قیلدی اول جواهر كلمهٔ حكمیی كه درج دهان حكیمدن النه کیردی رشتهٔ تالیفده انتظام ویردی و دائما سوانح امورده بو مواعظه التجا ایدوب همواره وقایع دهورده بو نصایحدن استمداد ایدر ایدی * قطعه *

انكه او پیروی پند خردمندان کرد * آخر الامر بسر منزل مقصود رسید

وانكه شد منحرف از جادهٔ راستروان * راه کم کرد و ز مقصود نشانی نشنید * چون خجسته رأی بوداستان بینظیری بدایتندن نهایتنه دك تعبیر دلپذیر ایله تقریر قیلدی هما یونفال کل سیراب کبی بساط نشاط اوزره اچلدی ونهال حالی چون اقبالده سرافرازلغه اغاز ایتدی و وزیری عواطف خسروانه ایله امیدوار ایدوب دیدهٔ دلن بكحل الجواهر التفات شاهانه ایله منور قیلوب ایتدی (بیت) زهی تقریر دلجویت تماشا كاه روحانی * بیان شافیت نزهتفزای روح انسانی * بو قصهٔ شیرینك بیانیله كام جانمزی پر شهد حكمت ایتدك و بو حكایات رنكینك اداسیله زمین خاطرمزده تخم سعادت اكدك من بعد دستور العمل احكام جهانبانی بو نصایح كافیدن غیری اولمسه کرك و كارنامهٔ اعمال حكمرانی بو مواعظ شافیدن غیری قیلنمسه

کرك بو کلمات بینظیر درون دلده بویله جایکیر اولوب بومرتبه ده تاثیر ایتدیکنه سبب
دکادر الاصدق نیت وصفای طویت وزیر روشنضمیردرزیرا که کلام کافی اکرچه که
حد ذاتنده شوائب کذبدن صافی اوله قائلك الوده لکی جهتندن نتیجهٔ صفاویرمز
ومواعظ ونصایح باوجودکه عین حکمتدن لایح اولورکو ینده نك قسوت قلبی
سببیله دل سامعده تاثیرایتمز * قطعه * دامن الوده اکرخودهمه حکمت کوید
بسخن کفتن زیبلش بدان به نشود * انکه پاکیزه دلست ار بنشیند خاموش * همه
ازسیرت زیباش نصیحت شنود) خجسته رأی دعادرلرین رشتهٔ ادایه بند ایدوب کلام
ملیکی که ملك کلام ایدی پسند ایدوب ایتدی اولکه زبان حکمت بیان شاهنشاهیدن
شرف صدور بولدی محض ثواب وکتاب حکمتدن برباندر واقعا کلام اهل دروغ
بی فروغ اولوب واتش دمنه کبی برانده انطفا بولور اما کلام اصحاب صدق وصفا
تباشیر صبح صادق کبی دائما نور وضیاوپرروشعلهٔ خورشید کبی ساعت بساعت نورانی
کور ینور (مثنوی) ندکاو صبح کاذب قیلسه تزویر) قیله مز قلب شبده نوری تأثیر *
طیولور عاقبت کذب وخطاسی * همین یانینه قالور یوز قراسی * اوره چون صبح
صادق صدقله دم) قدومندن منور اوله عالم * همایونفال خجسته رأیی بردفعه
دخی نوازش ییوروب رفعتن ذروهٔ چرخ برینه ایرکوردی خجسته رأی اثار صفات
پسندیدهٔ شاهی وانوار اخلاق حمیدهٔ شاهنشاهی مشاهده ایدوب بنای ثنای
مدحتن واداء دعاء دولتن بوابیاتله تمهید بیوردی * مثنوی *

توای شه بخوبیٔ اخلاق خویش * سبق بردی از پادشاهان پیش

زهی دین ودانش زهی عدل وداد * زهی ملك وملت که پاینده باد * مجلس
بومقامده تمام کلام وبودعایله ختم واختتام بولدی همایونفال دخی رای دابشلیم
کبی بولطایف اخبار وامثالی صحایف اخلاق واعمالنه ثبت ایدوب تشیید مبانیٔ
عدل واحسان وتمهید قواعد نظام احوال انسانده سعی موفور وبذل مجهود
وصفحات روزکارده نام ممدوح وذکر محمود یادکار قودی کتدی * قطعه * دوچیز
حاصل عمرست خیرونام نکو * وزین چو درکذری کل من علیها فان) مباش
دربی ازار وکام خلق برار * کزین دوکاریابی سعادت دوجهان * بودر اول جواهر
حکمت نشانکه برمقتضای زمان زبان خامه وخامهٔ زبان انی سلك بیانه چکدی
ودهقان قریحهٔ جانده انك زمین نظم وانتظامنده سعی واهتمام تخمن اکدی مکارم
اوصاف وافاضل انامدن متوقع ومحاسن اخلاق اماثل عالیمقامدن متضرعدرکه
بوکلمات ناسنجیده وعبارات ناپسندیده دن ذیل اغماض واغضایی شامل قیلوب
بوکمینه نك سقطنه عین سخط ایله ناظر اولمیوب عین رضا ارزانی بیوره

(مثنوی)

(مثنوى) دركه درين سينه نهان داشتم * يك بيك ازدل بزبان داشتم *
كربد وكرنيك فكندم به پيش * پوش بدامن بنكوى خويش
چونكه بدين پايه رساندم كلام به كه كنم ختم سخن والسلام
الحمد لله على الاتمام وعلى الرسول افضل
الصلوة والسلام وعلى اله
العظام واصحابه
الكرام
تم

وقد تم طبع هذا الكتاب الانيق * الذى مطالعته تغنى عن الرفيق *
بمطبعة صاحب السعادة الابدية * والهمة العليه * ببولاق
مصر المحمية * صانها الله من الافات والبلية * فى اواخر
شهر جمادى الاولى سنة احدى وخمسين ومائتين والف
من هجرة معدن العز والشرف * عليه ازكى الصلاة
واتم السلام *

فهرست

ابواب